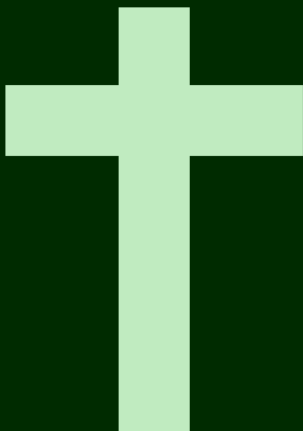

Lilangano lya Sambano

The New Testament in the Yao language of Malawi: Yao Bible
Version Translation Project

Lilangano lya Sambano

The New Testament in the Yao language of Malawi: Yao Bible Version Translation Project

copyright © 2018 The Word for the World International

Language: Ciyawo (Chiyawo)

Contributor: Pioneer Bible Translators

Lilangano lya Sambano

Yao New Testament

The Word for the World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 19 Apr 2023
83abede1-cef5-5110-a8eb-53474ba8eb62

Contents

Matayo	1
MALIKO	56
Luka	93
YOHANA	153
MASENGO	196
Waloma	250
1 Wakolinto	275
2 WAKOLINTO	298
WAGALATIA	314
WAEFESO	323
WAFILIPi	332
WAKOLOSAI	338
1 Wasosalonike	344
2 Wasosalonike	350
1 TIMOSEO	354
2 TIMOSEO	362
Tito	367
Filimoni	371
Waebulania	373
Yakobo	392
1 Petulo	399
2 Petulo	407
1 YOHANA	412
2 YOHANA	419
3 YOHANA	421
YUDA	423
Chiunukuko	426

Ngani Jambone mpela yatite pakulemba Matayo Chilongolelo

Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Matayo chili chimo mwa itabu ncheche mu Lilangano lya Sambano chachikusala nkati umi u Che Yesu Kilisito Chachilichose chikuwılanjikwa “Injili,” malumbo gakwe, “Ngani Jambone.” Yele itabu yalembekwe pakumala chiwa chi Che Yesu, yele itabu yalembekwe ni che Matayo ni che Maliko ni che Luka ni che Yohana. Wáumanyilisi ngaakumanyilila uchenene katema pijalembekwe Ngani Jambone mpela yatite pakulemba Matayo, nambo ikuganichikwa kuti jalembeke mu yaka sitini pakumala kupagwa kwa Che Yesu Kilisito Nombe ngakukumanyika kwapi kuwálembele, nambo ikuganichikwa kuti jalembeke ku Palesitina panepa mmusi wa ku Yelusalemu.

Matayo ni juwálembile, mundu juwálijiji jwakukumbikanya nsongo akanawé kuwálanjikwa ni Che Yesu kuwá jwakulijiganya jwakwe. Wámanyiche sooni kwa liina lya che Lawi. Che Matayo wálijiji jumo jwa achinduna likumi ni wáwáli, nombe wáalembele wá umanyilisi wá Chiyahudi. Gelego nkukombola kugaona pangasisika pakuwá kwana Malembo sitini kutyochela mu Lilangano lya Kalakala. Nningwa wao waliji kulosya kuti Che Yesu wálijiji Kilisito, Jwakuwombola jwasagulikwe ni Akunnungu, mundu jwati wákulondola wá Akunnungu wásalaga ngani syakwe. Sooniki che Matayo wálembile indu yejinji nkati umwenye wa Akunnungu. Wayahudi wálolele kuti jwakuwombola chawé chilongola jwa umwenye wa pachilambo pano. Che Matayo kwa kulilolechesya nnope akuchikanila chikulupi chao kwa kukunguluchila kuti umwenye wa Akunnungu uli wa chibumbu.

Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Matayo chili chitabu chambone kuwá chaandanda mu Lilangano lya Sambano kwa ligongo lya malembelo gagalembekwe kutyochela mu Lilangano lya Kalakala. Chili chilumbikanyo chambone cha malangano gawáli. Wáumanyilisi akuganisisya kuti pane che Matayo wálingaga kusyasya mpela che Musa yatite kulemba mu itabu yakwe nsano yaandanda mu Lilangano lya Kalakala. Majiganyo ga Che Yesu pawálijiji pa chikwesya (Matayo 5-7). Ikukomboleka kulandanywa ni chipanganyo chiwáchitesile Akunnungu chakwapa che Musa Lilajisyo. (Chikumbuchilo cha lilajisyo 19:3-23:33)

Yaili mwelemo

Che Matayo akujitanda Ngani Jambone nkati kupagwa ku Che Yesu Kilisito ni ndande ja masengo gakwe mu liunjili lya 1-4.

Kumala pele che Matayo akusala nkati masengo ga Che Yesu ni majiganyo gakwe gamajinji mu liunjili lya 5-25.

Liuto lya mbesi lya Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Matayo likusala nkati Che Yesu iwátite pakumalichisya masengo gakwe, gagakuwoneka mu chiwa chakwe ni kusyuka kwakwe mu liunjili lya 26-28.

*Lukosyo lu Che Yesu Kilisito
(Luka 3:23-38)*

¹ Achi chili chitabu cha meena ga lukosyo lu Che Yesu Kilisito, Che Yesu Kilisito jwaliji jwa uwelesi u che Daudi, jwa uwelesi u che Iblahimu.

² Che Iblahimu wammeleche che Isaka ni che Isaka wammeleche che Yakobo ni che Yakobo wammeleche che Yuda ni achapwakwe. ³ Che Yuda wammeleche che Pelesi ni che Sela, achikulu wao waliji che Tamali ni che Pelesi wammeleche che Esloni ni che Esloni wammeleche che Alamu. ⁴ Che Alamu wammeleche che Aminadabu ni che Aminadabu wammeleche che Nashoni ni che Nashoni wammeleche che Salumoni ni. ⁵ Che Salumoni wammeleche che Boasi, achikulu wao che Boasi waliji che Lahabu. Che Boasi ni che Lusi waliji achawelesi wa che Obedi ni che Obedi wammeleche che Yese, ⁶ nombe che Yese wammeleche Mwenye che Daudi.

Che Daudi wammeleche che Selemani, achikulu wao che Selemani waliji wankwawo che Ulia. ⁷ Che Selemani wammeleche che Lehoboamu ni, che Lehoboamu wammeleche che Abiya ni che Abiya wammeleche che Asa ni, ⁸ che Asa wammeleche che Yehoshafati ni che Yehoshafati wammeleche che Yolamu ni che Yolamu wammeleche che Usia ni, ⁹ Che Usia wammeleche che Yosamu ni che Yosamu wammeleche che Ahasi ni che Ahasi wammeleche che Esekiya ni, ¹⁰ Che Esekiya wammeleche che Manase ni che Manase wammeleche che Amoni ni che Amoni wammeleche che Yosia ni, ¹¹ Che Yosia wammeleche che Yekonia ni achapwakwe. Keleko kaliji katema kakwasamichisya Wayahudi ku chilambo cha ku Babeli.

¹² Nipele, Wayahudi pawaike ku chilambo cha Babeli, che Yekonia wammeleche che Sealitili ni che Sealitili wammeleche che Selubabeli ni, ¹³ Che Selubabeli wammeleche che Abiudi ni che Abiudi wammeleche che Eliakimu ni che Eliakimu wammeleche che Asoli. ¹⁴ Che Asoli wammeleche che Sadoki ni che Sadoki wammeleche che Akimu ni che Akimu wammeleche che Eliudi, ¹⁵ Che Eliudi wammeleche che Eliasali ni che Eliasali wammeleche che Matani ni che Matani wammeleche che Yakobo, ¹⁶ Che Yakobo wammeleche che Yusufu, wankwawo che Maliamu achikulugwe Che Yesu wakuwilanjikwa Kilisito Jwakuwombola.

¹⁷ Pelepo paliji ni iwelesi kumi na nne kutyochela che Iblahimu kwaichilila che Daudi, iwelesi kumi na nne kutyochela che Daudi mpaka Wayahudi pawajigalikwe ku usami ku Babeli ni iwelesi kumi na nne kutyochela kwigalikwa ku usami kuichila katema ka Kilisito.

Kupagwa ku Che Yesu Kilisito

¹⁸ Yelei ni iwatite pakupagwa Che Yesu Kilisito, che Maliamu, achikulugwe, waliji atomelwe ni che Yusufu. Nambo akanawe kuwonekana mpela mundu ni wankwakwe, che Maliamu walisimene ali wapachiilu kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁹ Nombe che Yusufu wankwakwe pakuwa waliji mundu jwambone paujo pa Akunnungu nganasaka kwachembulusya che Maliamu pa wandu, wasachile kwaleka pangaimanyilila wandu. ²⁰ Nombewo pawaliji aninkuganisya yeleyo, katumetume jwa kwini jwa Ambuje wankopochele mu sagramisi, wansalile, "Che Yusufu mwana ju che Daudi nkajogopa kwajigala che Maliamu kuwa wankwenu, ligongo ali wapachiilu kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu. ²¹ Chaligopole mwanache jwannume nomwe chimwape liina lyakwe Che Yesu, pakuwa jwelejo ni juchiwakulupusye wandu wakwe mu sambu syao."

²² Nipele yoseyo yakopochele kuti liwe isyene, lilo we lya Ambuje liwawechete kwa litala lya jwakulondola jwa Akunnungu achitiji,

23 “Mwalimwalipe chaŵe jwapachiilu, chaligopole mwanache jwannume, nombewo chachaŵilanga Emanueli” malumbo gakwe, “Akunnungu ali pamo ni uwe.”

24 Nombe che Yusufu paŵajimwiche, ŵatesile ilaila iŵatite pakusala katumetume jwa kwini jwa Ambuje, ŵanjigele che Maliamu ŵankwawo ni kwaulanawo kumangwao. 25 Nambo nganawonegana nawo mpaka che Maliamu paŵaligopwele mwanache jwannume. Nombe che Yusufu ŵampele liina lyakwe Che Yesu.

2

Achalendo kutyochela kungopochelo lyuŵa

1 Che Yesu ŵapagwile mmusi wa ku Beselehemu, muchilambo cha ku Yudea, kele katemako che Helode ali mwenye. Napagwa pe, ŵandu ŵaŵaimanyichisye nnope ndondwa kutyochela kungopochelo lyuŵa ŵaiche ku Yelusalemu. 2 Ŵausisye ŵandu, “Ana alikwapi mwanache jwapagwile, kuŵa Mwenye jwa Ŵayahudi? Tujiweni ndondwa jakwe pajikopochele kungopochelo lyuŵa ni weleu tuiche kukwapopelela.”

3 Mwenye che Helode paŵapilikene yeleyo ni ŵapwele ntima, ŵelewo pamo ni ŵandu wose ŵa ku Yelusalemu. 4 Nipele, ŵaaŵilasile pamo achakulungwa wose ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa, ŵausisye kuti, “Ana Kilisito Jwakuwombola chapagwe kwapi?” 5 Nombewo ŵajanjile, “Mu musu wa ku Beselehemu, muchilambo cha ku Yudea, pakuŵa yeleyo ni yaitite pakulembekwa ni jwakulondola jwa Akunnungu,

6 ‘Mmwe Beselehemu chilambo cha ku Yudea, mmwe nganimma jwamwana kose pasikati misi ja chilambo cha ku Yudea, pakuŵa kutyochela kukwenu chakopochele chilongola juchiŵalongsosye ŵandu ŵangu, Ŵaisilaeli.’ ”

7 Pelepo, che Helode ŵaaŵilasile pachisyepela ŵanyawo ŵaŵaimanyichisye nnope ndondwa ni ŵausisye katema chi jele ndondwa jo pijakopochele.

8 Nipele ŵatumile ku Beselehemu aninkuti, “Njaulanje nkauchilichisye uchenene ngani sya jwele mwanache. Mwamalaga kummona, nkauje kukuusalila, ni une jwakwe nyaule ngaatindiŵalile.”

9 Paŵamalisisye kumpilikanila mwenye, ŵajendelechele ni ulendo wao nipele jele ndondwa jo jiŵajiwani kungopochelo lyuŵa jalongolele mmbujo mwao mpaka pajaiche ni kwima pachanya nyuumba jiŵaliji mwanache.

10 Paŵajiwani jele ndondwa jo ŵasengwile nnope. 11 Ŵajinjile nkati ni ŵammweni mwanache jula pamo ni che Maliamu achikulugwe, ŵatindiŵalile ni kunkotamila. Pelepo ni ŵagopwele mmalombo gao ni ŵampele ntuuka, sahabu ni ubani ni mauta gagakuŵilanjikwa manemane.

12 Akunnungu ŵakanyisye mu sagamisi kuti akaujila sooni ku che Helode, nipele ŵausile kumangwao kwa litala line.

Kuutuchila ku Misili

13 Paŵamasile kutyoka achalendo ŵala, katumetume jwa kwini jwa Ambuje ŵankopochele che Yusufu mu sagamisi ni kwasalila, “Njimuche! Munjigale mwanache jo pamo ni achikulugwe ni mmutuchile ku Misili. Ntamanje kweleko mpaka pachinantanjile, pakuŵa che Helode akusaka kummulaga mwanache ju.”

¹⁴ Nipele che Yusufu wâjimwiche ni kunjigala mwanache pamo ni achikulugwe, wâtyosile chilo, wâjawile ku Misili. ¹⁵ Wâtemi kweleko mpaka che Helode pa wâjasiche. Yeleyo yatendekwe kuti lilo wê li wâ wêchete Ambuje kwa litala lya jwakulondola jwakwe li wê isyene, “Nammilasile mwanangu kutyochema ku Misili.”

Kuulagwa kwa wânache achanandi

¹⁶ Che Helode pa wâimanyi kuti wâ wâimanyichisye ndondwa kwa nnope wâla wâlambwisye, wâtumbile nnope. Wâlajisye wându wakwe akaaulaje wânache achanandi wose wâchilume wâpagwile ku Beselehemu ni mumbali mwakwe wâali ni yaka iwili ni paasi ja pelepo. Wâtesile yeleyo malinga ni katema pa wâimanyi kutyochema kwa wêle wâ wâimanyichisye nnope ndondwa. ¹⁷ Yeleyo ni igatite ku wâ isyene malo wê gaga wêchetekwe kwa litala lya che Yelemia ju wâlaji jwakulondola jwa Akunnungu achitiji, ¹⁸ “Lilo wê lipikaniche ku Lama ko, kulila kwa kupeteka ni kulila kwa malumbo. Che Laheli akwalilila wânache wâo, ni ngaakusaka kwamyalasya, paku wâ wânache wose ajasiche.”

Kutyoka ku Misili

¹⁹ Pa wâwile che Helode, katumetume jwa kwini jwa Ambuje wânkopochele che Yusufu mu sagamisi ku Misili kula, ²⁰ wânsalile, “Njimuche! Munjigale mwanache jo pamo ni achikulugwe, mmuje sooni ku chilambo cha Isilaeli, paku wâ wându wâ wâsakaga kummulaga mwanache jo wâmale kwasika.” ²¹ Nipele che Yusufu wâjimwiche ni wânjigele mwanache pamo ni achikulugwe, wâusile ku chilambo cha Isilaeli.

²² Nambo che Yusufu pa wâpilikene kuti che Alikelao mwanache ju che Helode, akamulile umwenye wa atagigwe, wâjogwepe kwaula ku Yudea. Nombe, pa wâmasile kukanyikwa mu sagamisi, wâjawile mbande sya ku Galilaya, ²³ wâjawile kutama mu musu wauku wîlanjikwa ku Nasaleti. Yele ni iyatite paku wâ isyene malo wê gaga wêchetekwe kwa litala lya wâkulondola wâ Akunnungu gagakuti, “Chawîlanjikwe jwa ku Nasaleti.”

3

Che Yohana Wâkubatisya akwalalichila wându (Maliko 1:1-8; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28)

¹ Agala mo wâ gala wânkopochele che Yohana Wâkubatisya, wâtandite kwalalichila wându mu lipululu lya ku Yudea. ² Wâtite, “Nneche sambu, paku wâ Umwenye wa kwini u wândichile.” ³ A wâ ni wê wâla che Yohana wâla, ju wâgambagwa ni che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu pa wâtite, “Lilo wê lya mundu liku wîlilanga mwipululu, ‘Mwakolochesye Ambuje litala lyakwe, ngolosyanje litala lyakwe.’ ”

⁴ Che Yohana wâwete chiwalo chichakolochekwe ni manyunya ga chinyama chachiku wîlanjikwa ngamia ni nkaanda wa lipende nchiunu mwao, chakulya chao chaliji itete ni uchi wa mwikonde. ⁵ Wându wâ ku Yelusalemu ni kutyochema kosekose ku chilambo cha Yudea ni ilambo yose

yaili mungulugulu lusulo lwa Yolodani, w̄ajaulile, ⁶ w̄ajitichisye sambi syao ni kuleka, nombewo w̄abatisye mu lusulo lwa Yolodani.

⁷ Nambo che Yohana pa w̄aweni Mafalisayo achajinji ni Masadukayo aninkwaichilila kuti w̄abatisye ni w̄aasalile, “W̄anyamwe u w̄elesi wa lijoka! W̄aani w̄anjamwiche muu w̄ambale uchimwa wa Akunnungu waukwika?” ⁸ Nnosye kwa isambo kuti nnesile sambi. ⁹ Nkaganisya ni kuli w̄echetela muntima kuti, “Tukwete ambuje w̄etu che Iblahimu!” Ngunsalila isyene kuti, Akunnungu akupakombola kugapanganya maganga ga ga w̄e u w̄elesi u che Iblahimu. ¹⁰ Sambano jino li w̄ago lili chile kata michiga ja itela, nipele, chitela chachili chose changasogola isogosi yambone chichigwisikwe ni kujasikwa pa mooto. ¹¹ Une ngumbatisyanga ni meesi kulosya kuti nnesile sambi. Nambo w̄akwika kunyuma kwangu akwete machili nnope kumbunda une, ni une ngangu w̄ajilwa namose kwawula ilatu yao. W̄elewo chambatisyanje ni Mbumu jwa Akunnungu ni kwa mooto. ¹² W̄elewo akwete lupeta makono mwao ali chile kupeta ngano. Chakumbikanye ngano jambone ni kutaga mu ngokwe ni ikambi kuitinisa pa mooto wanasimika.”

Che Yesu akubatiswa
(Maliko 1:9-11; Luka 3:21-22)

¹³ Kele katema ko Che Yesu w̄atyosile ku Galilaya ni kwika mu lusulo lwa Yolodani ku che Yohana, kuti nombewo abatiswe. ¹⁴ Nambo che Yohana w̄alinjile kwasiwila aninkuti, “Une ni jungusachilwa kubatiswa ni mmwe sambano i w̄ele uli mmwe kwika kukwangu nambatisye?” ¹⁵ Nambo Che Yesu w̄ajanjile, “Nneche kaje itendekwe yeleyo kwa sambano, paku w̄a ikusachilwa itendekwe yeila yose yaili yambone paujo pa Akunnungu.” Pelepo che Yohana w̄ajitichisye.

¹⁶ Che Yesu pa w̄amasile kubatiswa w̄atyosile mmeesi ni papopo kwini kwaugwiche, w̄ammweni Mbumu jwa Akunnungu achitulukaga mpela ngunda ni kwatula pachanya pakwe. ¹⁷ Nipele Lilo w̄e kutyochela kwini lyaw̄echete, “Jweleju ni Mwanangu jungunonyela nonyelwe nawo.”

4

Che Yesu akulinjikwa ni Shetani
(Maliko 1:12-13; Luka 4:1-13)

¹ Nipele Mbumu jwa Akunnungu jwanlongwesye Che Yesu mwikonde kuti alinjikwe ni Shetani. ² Pa w̄atemi pangalya mo w̄a alobaini muusi ni chilo, mbesi jakwe jakwete sala. ³ Nipele Shetani w̄annyichilile, ni w̄ansalile, “I w̄aga mmwe ndi Mwana jwa Akunnungu ngasalile aga maganga gagalauche ga w̄e mikate.” ⁴ Che Yesu w̄ajanjile, “I lembekwe mu Malembelo ga Akunnungu kuti, ‘Mundu ngakulama ni nkate pe, nambo kwa lilo w̄e lyalili lyose lyaku w̄echeta Akunnungu.’ ”

⁵ Nipele, Shetani w̄anjigele Che Yesu mpaka ku Yelusalemu pa musu wa Akunnungu, w̄ammisile penani pa lusonga lwa Nyumba ja Akunnungu, ⁶ w̄aasalile, “I w̄aga mmwe ndi Mwana jwa Akunnungu, nliponye paasi paku w̄a ilembekwe, ‘Akunnungu chachatuma achikatumetume w̄ao w̄a kwini kwa ligongo lyenu, channyakule mmakono mwao, ntakuligomba lukongolo lwenu pa liganga.’ ”

⁷ Che Yesu wajanjile, “Ilembekwe sooni mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Nkaalinga Ambuje Akunnungu wenu.’ ”

⁸ Nipele Shetani wanjigele Che Yesu sooni ku chitumbi cheleu ni kwalosya mwenye syose sya chilambo ni ukulu wakwe. ⁹ Wansalile, “Ni yose yi chinampe ni kuwa yenu iwaga chimundindiwalile ni kumbopelela.” ¹⁰ Pelepo, Che Yesu wajanjile, “Shetani ngambe kwaula! Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Chimwatindiwalile Ambuje Akunnungu wenu ni kwapopelela wawowo pewo.’ ”

¹¹ Nipele Shetani, wannesile Che Yesu, ni waiche achikatumetume wa kwinani ni kwatumichila.

Che Yesu akugatanda masengo gao ku Galilaya

(Maliko 1:14-15; Luka 4:14-15)

¹² Che Yesu pawapilikene kuti che Yohana atawikwe mu nyumba jakutawilwa wandu, wawawile ku Galilaya. ¹³ Watyosile ku Nasaleti ni kwaula kutama ku Kapelenaumu musi wauli mbwani ja litanda lya Galilaya, mu chilambo cha Sabuloni ni Nafutali. ¹⁴ Yeleyo ni ilyatite pakuwa isyene lilo we lilya wechetekwe kwa litala lya che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu, ¹⁵ “Chilambo cha ku Sabuloni ni chilambo cha ku Nafutali, litala lyalikwaula ku bahali, peesi lusulo lwa Yolodani, ku Galilaya, chilambo cha wandu wanga wa Wayahudi!

¹⁶ Wandu wakutama mu chipi chaliwone lilanguka lyalikulungwa.

Nombe wandu wakutamanga pa chilambo cha chipi ni pa mmwilili wa chiwa, lilanguka chilyalanguchisye!” ¹⁷ Kutandilila kele katema Che Yesu watandite kulalichila achitiji, “Nneche sambu, pakuwa Umwenye wa kwinani uwandichile!”

Che Yesu akwa wilanga wandu ncheche wakukoka somba

(Maliko 1:16-20; Luka 5:1-11)

¹⁸ Che Yesu pawajimajimaga mungulugulu litanda lya Galilaya, waweni wanakajumo wawili wakukoka, che Simoni jwakuwilanjikwa che Petulo ni che Andulea mpwakwe. Waliji mu litanda aninkukoka somba kwa lwau pakuwa waliji wakukoka somba. ¹⁹ Che Yesu waasalile, “Munguye, none chinantende wanyamwe mme wakwaikanawo wandu kwa Ambuje.” ²⁰ Papopo walesile nyau syao ni kwakuya.

²¹ Pawawawile mmbujo kanandi waweni wanakajumo wane wawili che Yakobo ni che Yohana wanache wa che Sebedayo. Wanyawo waliji mu ngala wa pampepe ni che Sebedayo atati wao aninkusaula nyau syao. Nipele Che Yesu wawawilasilile. ²² Papopo wawajilesile ngala wa jila pamo ni atati wao, ni kwakuya.

Che Yesu akwalamya wakulwala

(Luka 6:17-19)

²³ Che Yesu wawaulaga papalipose pala mu chilambo cha ku Galilaya, achijiganyaga mmajumba ga kupopelela ni kulalichila Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu. Walamisye wandu ilwele yakupisyangana waliji nayo. ²⁴ Ngani syakwe syajenele mbande syose sya ku Silia. Wakulwala wose wawaliji ni ilwele yakupisyangana ni awala wakulaga, wawakamwilwe ni masoka ni waali ni njilinjili ni wandu wakulemala wawawisye kweleko nombewo

walamisye wana wose. ²⁵ Mipingo ja wandu achajinji kutyochema ku Galilaya ni ku Dekapoli yaani misi likumi ni ku Yelusalemu ni ku Yudea ni peesi lusulo lwa Yolodani Wankuiye.

5

Che Yesu akwajiganya wandu pa chitumbi

¹ Che Yesu pa wauweni mpingo wa wandu wakwesile pa chitumbi ni kutama. Wakulijiganya wao wajaulile, ² nombewo watandite kwajiganya.

Kusangalala kusyenesyene

(Luka 6:20-23)

³ “Akwete upile wele wakwakulupilila Akunnungu, pakuwa umwenye wa kwinani uli wao.

⁴ Akwete upile wele wakulilasika muntima, pakuwa chatulaswe.

⁵ Akwete upile wele wakulitimalika, pakuwa chapochele chilanga cha Akunnungu.

⁶ Akwete upile wele wajakwete sala ni njota ja kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, pakuwa Akunnungu chachajikutisya.

⁷ Akwete upile waali ni chanasa kwa wane, pakuwa chachikolelwa chanasa.

⁸ Akwete upile waali ni ntima wambone, pakuwa chachawona Akunnungu.

⁹ Akwete upile wakwalumbanya wandu, pakuwa wanyawo chachiwilanjikwa wanache wa Akunnungu.

¹⁰ Akwete upile wele wakusaukanga ligongo lya kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, pakuwa Umwenye wa kwinani uli wao.

¹¹ “Nsangalale wanyamwe wandu pachachintukananga ni kunnagasya ni kummechetela yangalumbana kwa ligongo lyangu. ¹² Nsangalale ni kuchina pakuwa mbote jenu jili jekulungwa kwinani. Pakuwa iyoyo peyo ni iwapanganyichisye wakulondola wa Akunnungu wa wapali nkana we wanyamwe.

Lilanguka ni njete

(Maliko 9:50; Luka 14:34-35)

¹³ “Wanyamwe ndi njete ja pachilambo! Nambo njete jasoyesyaga kulasa kwakwe chintaje chichi kuti unonye wakwe ujile sooni? Ngajikufai kulikose, nambo jikwasikwa paasa ni kuliwatikwa ni wandu.

¹⁴ “Wanyamwe ndi lilanguka lya pachilambo! Musi wautawikwe pachanya chitumbi ngaukukomboleka kususika. ¹⁵ Wandu ngakupamba lumuli ni kuluunichila ni lulo, nambo akuluwika pachanya chindu chakuwichila lumuli pakuti lwalanguchisye waali nkati mo. ¹⁶ Iyoyo peyo lilanguka lyenu likusachilwa lilanguchisye paujo pa wandu, kuti aiwone isambo yenu yambone, ni wakusye Atati wenu waali kwinani.

Majiganyo gankati Malajisyo

¹⁷ “Nkaganisya kuti naiche kukugatyosya Malajisyo ni majiganyo ga wakulondola wa Akunnungu. Nganiika kukugatyosya nambo kukugamalichisya. ¹⁸ Ngunsalila isyene kuti, mpaka pelepoko kwinani ni chilambo

pachiimale kupita, ngapagwa namose nukuta pane chindu chamwana mu malajisyo chachichityochekwe mpaka imalile yose. ¹⁹ Nipele, mundu jwalijose jwangajitichisya namose likanyo limo mmalamulo ga mwana ga ni kwajiganya wane, jwelejo chaŵe jwannandi nnope mu Umwenye wa kwinani. Nambo jwelejo juchalikamulichisye ni kwajiganya wane, jwelejo chaŵe jwankulungwa mu Umwenye wa kwinani. ²⁰ Nipele ngunsalila kuti, iwaga umbone wenu ngaupunda aula wa wakwiganya Malajisyo ga Akunungu gaŵapele che Musa ni Mafalisayo nganjnjila ng'oo mu Umwenye wa kwinani.

Majiganyo gagakukanya kuŵa ni Uchimwa (Luka 12:57-59)

²¹ “Mpilikene kuti wandu wa chiikala wasalilwe kuti, ‘Nkaulaga! Juchaulaje akusachilwa alamulikwe.’ ²² Nambo une ngunsalila kuti, mundu jwalijose jwakuntumbilila mpwakwe, chiimbajile kulamulikwa. Jwakwachembulusya apwao chachajausya pa nkungulu. Ni jwakummilanga mpwao ‘Jwakuloŵela,’ chaŵajilwe kwinjila ku mooto wangasimika moŵa gose pangali mbesi. ²³ Nipele mwapelekaga mbopesi jenu pa chilisa ni papopo mwakumbuchilaga kuti apwenu wana umenyani nomwe, ²⁴ njileche mbopesi jenu mmbujo mwa chilisa, njaule kaje nkajilane ni mpwenu jo ni mmujeje ni kujityosya mbopesi jenu.

²⁵ “Njilane chitema ni jwammagongo ndi mwitala nkanaŵe kwika ku nkungulu. Yapundaga pelepo jwammagongo jwenu chantaje mmakono mwa jwakulamula, nombe jwakulamula jo chantaje mmakono mwa jwangondo, nombejo champonye mu nyuumba jakutaŵilwa. ²⁶ Ngunsalila isyene kuti, ngantyoka mwelemo mpaka pachimmalisye kulipa mbiya ja mbesi.

Majiganyo gagakukanya Chikululu

²⁷ “Mpilikene kuti, wandu wasalilwe, ‘Nkatenda chikululu!’ ²⁸ Nambo une ngunsalila, kila mundu juchannolechesye jwankongwe kwa kunsaka, amasile kutenda chikululu nawo muntima mwakwe. ²⁹ Nipele, iwaga liso lyenu lya kundyo likunneŵasya nlityosye ni kulijasila kwakutalika. Mmbaya nnope kupotesya chiŵalo chenu chimo cha pachilu, kupunda chiilu chenu chose chiponyekwe pa mooto wangasimika, moŵa gose pangali mbesi. ³⁰ Ni iwaga nkono wenu wa kundyo ukunneŵasya, nkate nkaujase kwakutalika. Mmbaya kukwenu kupotesya chiŵalo chimo cha chiilu kupunda chiilu chose chiponyekwe pa mooto wangasimika moŵa gose pangali mbesi.

Majiganyo gagakukanya kulekangana (Matayo 19:9; Maliko 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ “Iwechetekwe kuti, ‘Jwakunleka wankwakwe, akusachilwa waape talaka.’ ³² Nambo une ngunsalila kuti, kila mundu jwakunleka wankwakwe, pangawa kwa ligongo lya chikululu, akwatenda atende chikululu, nombe jwannume alombelaga jwankongwe jwalesilwe, akutenda chikululu.

Majiganyo gagakukanya kulumbila

³³ “Soonni mpilikene kuti wandu wa kalakala wasalilwe kuti, ‘Nkalumbila kwa unami, nambo mpanganye mpela imwalumbile kupanganya kwa Ambuje.’ ³⁴ Nambo une ngunsalila, nkalumbila ng'oo, atamuno kwa kwinani, pakuŵa chili chitengu cha umwenye cha Akunungu, ³⁵ atamuno kulumbila kwa chilambo, pakuŵa chili chitengu chao cha kuŵichila makongolo, atamuno kulumbila kwa musi wa Yelusalemu, pakuŵa uli musi wa Mwenye jwankulu. ³⁶ Atamuno nkalumbila kwa ntwe wenu,

pakuwa ngankukombola kupanganya luumbo lumo kuwa lweswela atamuno lwepeiliu. ³⁷ Mwatiji, 'Elo', jiwe 'Elo', ni mwatiji, 'Ngwamba', jiwe 'Ngwamba'. Chachili chose cha kupunda yeleyo chikutyoka kwa jwagalumbana jula.

Majiganyo gagakukanya kuliuchisya

(Luka 6:29-30)

³⁸ "Mpilikene kuti isasilwe, 'Liso kwa liso, ni Liino kwa liino.' ³⁹ Nambo une ngunsalila kuti, nkaliuchisya kwa jwagalumbana. Mundu jwalijose juchampute lijanda pa lijeje lya kundyo, mwagalauchisye ni lijakwe. ⁴⁰ Mundu anjausyaga ku nkungulu kukummechetela magambo melepe ansumule lishati lyenu, munnechele ni likoti lyenu. ⁴¹ Mundu jwalijose ankanganichisya njigale nsigo wao njaule nawo kilomita jimo, njende nawo kilomita siwili. ⁴² Jwakummenda mumpe, nombe jwakusaka kunkongola, ngasimwajima.

Kwanonyela wammagongo

(Luka 6:27-28,32-36)

⁴³ "Mpilikene kuti isasilwe, 'Munnonyele njenu ni munchime jwammagongo jwenu.' ⁴⁴ Nambo une ngunsalila, mwanonyele wammagongo wenu ni mwapopelele aWala wakunlagasya, ⁴⁵ kuti mme wanache wa Atati wenu waali kwini. Pakuwa akwalanguchisya lyuwa lyakwe wandu wagalumbana ni wambone ni kwanyelela ula wandu wambone paujo pa Akunnungu ni wagalumbana. ⁴⁶ Ana chimpate mbote chi mwanonyelaga pe wakunnonyela wanyamwe? Ngwamba! Pakuwa wakukumbikanya nsongo nombe akutenda iyoyo? ⁴⁷ Iwaga nkwakomasyaga achapwenu pe, ana ntesile chapi chakupunda kwapunda wane? Ana ngati wangakwamanyilila Akunnungu akutenda iyoyo. ⁴⁸ Nipele mme watindimisyo mu ntima kwati mpela Atati wenu wa kwini yatite kuwa jwautindimisyo.

6

Majiganyo gankati kwakamuchisya wakulaga

¹ "Niliolecheye, nkatenda yambone pa wandu kuti mmoneche. Pakuwa mwatendaga yeleyo ngampegwa ntuuka kutyochela kwa Atati wenu wa kwini.

² "Nipele pankunkamuchisya jwakulaga, nkagomba lipenga. Nkatenda mpela yakuti pakutenda waulamba mmajumba ga kupopelela ni mmatala kuti wandu anlape. Ngunsalila isyene, welewo wamale kupochela ntuuka wao.

³ Nambo mmwe pankunkamuchisya jwakulaga, ntende yeleyo mwakusisa namose ambusanga wenu akamanyilila, ⁴ nipele mwakamuchisye wakulaga mwakusisika ni Atati wenu wakulola yakusisika, chachimpa mbote.

Majiganyo gankati kupopela

(Luka 11:2-4)

⁵ "Soonni pankupopela, nkaWa mpela waulamba. Pakuwa welewo ikwanonyela kupopela achijimaga mmajumba ga kupopelela ni pamalekano melepe aoneche ni wandu. Ngunsalila isyene, welewo wamale kupochela mbote jao. ⁶ Nambo mmweji pankupopela, njinjile nkati mwenu, mmugale nango ni mwapopele Atati wenu wangakuwonekana. Nombe Atati wenu wakulola inkuipanganya kwakusisika, champe mbote.

⁷ "Pankupopela, nkaWecheta maloWe ga wamba mpela wandu wangakwamanyilila Akunnungu. Pakuwa wanyawo akuganisa kuti

Akunnungu chachapilikanila kwa ligongo lya maloŵe gao gamajinji.
⁸ Nipele nkalandana ni ŵanyawo, pakuŵa Atati ŵenu akumanyilila chinkusaka nkanaŵe kwaŵenda. ⁹ Nipele ŵanyamwe mpopeleje yeleyi,

‘Atati ŵetu ŵandi kwini,
 Liina lyenu lichimbichikwe kwannope.

¹⁰ Umwenye wenu uiche.

Chinkusaka cho chitendekwe pachilambo pano mpela kwini.

¹¹ Ntupe chakulya chetu cha lyuŵa ni lyuŵa.

¹² Ntulechelesye ileŵo yetu,

mpela uweji itukuti kwalechelesya wose ŵakutuleŵela.

¹³ Nkatujinjisy nkulinjikwa,

nambo ntukulupusye ni jwangelumbana.’ Pakuŵa umwenye uli wenu ni machili ni ukulu moŵa gose pangali mbesi.

¹⁴ “Pakuŵa mwalechelesyaga ŵandu ileŵo yao, Atati ŵenu ŵa kwini channechelesye ni ŵanyamwe ŵakwe. ¹⁵ Nambo iŵaga ngamwalechelesya ŵandu, nombe Atati ŵenu ŵa kwini ngasannechelesya ni ŵanyamwe ŵakwe.

Majiganyo gankati kutaŵa

¹⁶ “Pankutaŵa, ngasimma mpela ŵaulamba. Ŵanyawo akutaŵa sinya ku meeso kwao melepe awoneche ni ŵandu kuti akutaŵa. Nambo une ngunsalila isyene kuti ŵelewo ŵamale kupochela ntuuka wao. ¹⁷ Nambo mwe pankutaŵa, nsukusule ku meeso ni kupakala mauta muntwe, ¹⁸ kuti ŵandu anamanyilile kuti nkutaŵa, nambo mmanyiche ni Atati ŵenu ŵangakuwoneka. Nombe Atati ŵenu pe ŵakulola yakusisika, chachimpa mbote jenu.

Mbiko kwini

(Luka 12:33-34)

¹⁹ “Nkaligosela mbiko pa chilambo pano pajikonasika ni idudu ni imbulukutu, ni ŵawiyi akwinjila ni kwiŵa. ²⁰ Nambo nligosele mbiko kwini kwangajonasika chindu ni idudu namose imbulukutu, atamuno ŵawiyi ngakukombola kwini ni kwiŵa. ²¹ Pakuŵa pajili mbiko jenu pele ntima wenu ni pachiuŵe.

Liso lili lilanguka lya chiilu

(Luka 11:34-36)

²² “Liso lili lulanga lwa chiilu. Nipele liso lyenu lyaŵaga lyansima, chiilu chenu chose chichiŵe mu lilanguka. ²³ Nambo liso lyenu lyaŵaga ngaŵa lyansima, chiilu chenu chose chichiŵe mu chipi. Nipele lilanguka lyalili nkati mwenu lyaŵaga mu chipi, chipi cho chili totoloo!

Akunnungu ni chipanje

(Luka 16:13; 12:22-31)

²⁴ “Ngapagwa jwakukombola kwatumichila achambuje ŵawili. Pakuŵa chanchime jumo ni kunnonyela jwine. Pane chanchimbichisye jumo ni kunyelusya jwine. Ngankukombola kwatumichila Akunnungu nchitumichilaga mbiya kwanakamo.

²⁵ “Kwa lyele ligongo ngunsalila, ngasinlilagasya kwa ligongo lya umi wenu kuti chindye chichi ni ching’we chichi namose kwa ligongo lya iilu kuti chimwale chichi. Pakuŵa umi utopele kupunda yakulya ni chiilu chitopele kupunda iwalo. ²⁶ Nnyilole ijuni ya mwikonde, ngaikupanda namose ngaikugungula atamuno nganiikola ikuti yaili yose. Nambo Atati

wenu wâ kwini akulisiya. Wanyamwe ndi wakutopela kwipunda ijuni yo. ²⁷ Nipele, wani mwa wanyamwe kwakulichenjeusya nnope akukombola kulijonjehesya namose lyuwa limo mmowa ga umi wakwe?

²⁸ “Yankati iwalo, kwachichi nkulajilila? Nnole uluwa wa mwikonde yaukuti umele wakwe. Ngaukupanganya masengo atamuno ngaukuliluchila iwalo. ²⁹ Nambo ngunsalila kuti, namose mwenye che Selemani ni ukulu wao wose nganawale yambone mpela limo lya uluwa wo. ³⁰ Nipele iwaga Akunnungu akulitakusya yeleyo lisamba lya mwitinji lyalikumela lelo ni malaŵi likupatuka ni kwasikwa pa mooto ana ngati chantakusye kwakupunda wanyamwe wandi ni chikulupi chamwana?

³¹ “Nipele ngasinkola lipamba chindye chichi? Atamuno ching'we chichi? Namose chimbwale chichi? ³² Pakuwa yose yo ikuchenjeuchilwa ni wandu wangakwamanyilila Akunnungu. Nambo mwanya Atati wenu wa kwini akumanyilila kuti nkulajilila yele indu. ³³ Nipele nsose kaje Umwenye wa Akunnungu ni kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, ni indu ine chijonjehesya kukwenu. ³⁴ Nipele ngasinkola lipamba yankati malaŵi, pakuwa malaŵi ikwete yakwe. Kulaga kwa lyuwa limo kukunkwana kwa lyele lyuwa.

7

Yankati kwalamula wandu wane (Luka 6:37-38,41-42)

¹ “Ngasimwalamula wane, kuti ni wanyamwe nkaika kulamulikwa ni Akunnungu, ² pakuwa chinchilamulikwa ni Akunnungu mpela inkuti kwalamula wane ni chipimo chilachila chinkupimila kwalamulila wane ni chichocho chachipimila Akunnungu kunlamula wanyamwe. ³ Ligongo chi nkulolechesya chiswani chachili mu liso lya mpwenu, ni papopo ngankulola chitela chachili mu liso lyenu? ⁴ Pane kukombola chinauli kunsalila mpwenu kuti, ‘Mpwanga, ninde kaje nantyoche chiswani chachili mu liso lyenu’, akuno mu liso lyenu kwana chitela? ⁵ Jwaulamba mmwejo! Ntyosye kaje chitela chachili mu liso lyenu nipele chinlole uchenene ni kukombola kuchityosya chiswani chachili mu liso lya mpwenu.

⁶ “Ngasimwapa mbwa chachili chachiswela, ngakuwa chagalauche ni kumpalula, namose ngasimwajasila maguluwe igogo yenu ya ndalama, ngakuwa chaili wate.

Mmende, nsose ni kugomba nnango (Luka 11:9-13)

⁷ “Mmende ni wanyamwe chimpegwe, nsose ni wanyamwe chinnyiwone, mposye ni wanyamwe chachimbugulila nnango. ⁸ Pakuwa jwalijose jwakuwenda akupegwa ni jwakusosa akwiwona ni jwakupoposya nnango ukuugulikwa kwa ligongo yakwe. ⁹ Ana jwapi mwa wanyamwe, mwanache awendaga nkate chiwape liganga? ¹⁰ Pane awendaga somba, chiwape lijoka? ¹¹ Iwaga wanyamwe wangalumbana, nkumanyilila kwapa achiwana wenu indu yambone, isyene Atati wenu wa kwini chatende mwakupunda, chiwape yambone aŵala wakwanda.

¹² “Nipele yose inkusaka wandu ampanyichisye, ni wanyamwe wakwe mwapanganyichisye iyoyo. Pakuwa gelega gali malumbo ga malajisyo ga che Musa ni majiganyo ga wakulondola wa Akunnungu.

Nnango wakunyilila
(Luka 13:24)

¹³“Njinjile kwa kupitila nnango wakunyilila. Pakuŵa litala lyalikwaula ku uwonasi lipangwiche, ni nnango wakwinjilila mwelemo uli wepanguche ni ŵakwinjila mwelemo atupile. ¹⁴Nambo litala lya kwinjilila mu umi linyilile ni nnango wakwinjilila mwelemo uli wakunyilila ni ŵandu ŵakulimanyilila litala lyo nganatupa.

Chitela ni isogosi yakwe
(Luka 6:43-44)

¹⁵“Nlilolechesye ni ŵakulondola ŵa unami. Ŵelewo akwika kukwenu ali nkuwoneka mpela ngondolo kwa paasa, nambo kwa munkati ali masogo gakalipa. ¹⁶Chimwamanyilile kwa isambo yao. Uli?, Ŵandu akukombola kukaŵa sabibu pa chitela cha miiŵa, pane tini pa nkwanga? Ngwamba! ¹⁷Nipele, chitela chambone chikusogola isogosi yambone, ni chitela changalumbana chikusogola isogosi yangalumbana. ¹⁸Chitela chambone ngachikusogola isogosi yangalumbana, ni chitela changalumbana ngachikusogola isogosi yambone. ¹⁹Chitela chachili chose chingachikusogola isogosi yambone chachichigwisya ni kwasila pa mooto. ²⁰Nipele chinchamanyilila kwa isambo yao.

Ngangumanyilila ŵanyamwe
(Luka 13:25-27)

²¹“Ngaŵa kila mundu jwakumilanga, ‘Ambuje, Ambuje’, juchajinjile mu umwenye wa kwinani, nambo ajula jwakwitenda yakwisaka Atati ŵangu ŵaali kwinani. ²²Lyuŵa lya malamulo lyo ŵajinji chaasalile, ‘Ambuje, Ambuje! Uwe ni ŵeŵala utwalalichilaga ngani syenu kwa liina lyenu, ni kwa liina lyenu twagakoposyaga masoka ni kupanganya yakusimonjeka yejinji’ ²³Pelepo chinjalila kwa kang’wa jangu, ‘Ŵanyamwe nganinampanya ng’o, ntyoche mmbujo mwangu, ŵanyamwe ŵankupanganya yaigongomalo.’

Ŵakutaŵa nyumba ŵaŵili
(Luka 6:47-49)

²⁴“Nipele jwalijose jwakugapilikanana maloŵe gangu ni kugapanganya, akulandana ni mundu jwakwete lunda, jwataŵile nyumba jakwe pa lwala. ²⁵Pajanyele ula, sulo syasewiche, mbungo japujile ni kujigomba nyumba jila. Nambo nyumba jo nganijigwa pakuŵa jaliji jitaŵikwe pachanya lwala. ²⁶“Nambo jwalijose jwakugapilikanila maloŵe gangu ga nombejo anapanganye chachili chose, jwelejo akulandana ni mundu jwakuloŵela jwataŵile nyumba jakwe pa nsanga. ²⁷Pajanyele ula, sulo syasewiche, ni mbungo japujile, ni kujigomba nyumba jila, nombejo jagwile ni kugumuka jose.”

Ukombine u Che Yesu

²⁸Nipele, Che Yesu paŵamasile kuŵecheta maloŵe go, mpingo wa ŵandu ŵasimosile yatite kwiganya. ²⁹Pakuŵa ŵajiganyaga nti mundu jwali ni ukombole, ngaŵa mpela yakuti kwiganya ŵakwiganya Malajisyo ŵao.

8

Che Yesu akunlamya mundu jwa matana
(Maliko 1:40-45; Luka 5:12-16)

1 Che Yesu paŵatulwiche pa chitumbi, mipingo jekulungwa ja ŵandu jakuiye. 2 Nipele, ŵaiche mundu jwa matana, ŵatindiŵalile ni kwakotamila ni kuti, “Ambuje, mwasakaga, nkukombola kuswejesya!” 3 Che Yesu ŵajongwele nkono, ŵakwayiye ni kuti, “Ngusaka, nswejele.” Papopo mundu jo ŵalamile matana gao. 4 Nipele Che Yesu ŵansalile, “Mpilikane, munansalile mundu jwalijose, nambo njaule nkalisoye kwa jwambopesi, nkatyosye mbopesi mpela iŵatite pakusala che Musa kwalosya ŵandu wose kuti nnamile.”

*Chikulupi cha chilongola jumo jwa Chiloma
(Luka 7:1-10)*

5 Che Yesu paŵajinjilaga musi wa Kapelenaumu, chilongola jumo jwa ŵandu ŵangondo ŵa chilambo cha ku Loma ŵanjaulile ni kwachondelela ŵakamusyeye 6 achitiji, “Ambuje, katumetume jwangu agonile mu nyumba atatele, ni akupotekwa nnope.”

7 Nipele Che Yesu ŵansalile, “Chiiche kukunnamya.” 8 Chilongola jwa ŵandu ŵangondo jo ŵanjanjile, “Ambuje, nganguŵajilwa mmwe njinjile mu nyumba jangu. Nambo mmechete liloŵe pe ni katumetume jwangu chalame. 9 Pakuŵa noneji nombe ndili mundu jundi paasi pa ukombole wa achakulungwa, sooni ngwete ŵangondo paasi pa une. Nansalilaga jumo, ‘Njaule! Nombejo akwaula ni jwine, ‘Njise!’ Nombejo akwika ni kapolo jwangu, ‘Ntende achi!’ Nombejo akuchitenda.”

10 Nipele, Che Yesu paŵagapilikene maloŵe go, ŵasimosile, ni ŵasalile ŵandu ŵaŵaliji aninkwakuya, “Ngunsalila isyene, nganinammone mundu jwali ni chikulupi mpela achi namuno mu chilambo cha ku Isilaeli. 11 Nipele, ngunsalila kuti, ŵandu achajinji chaiche kutyochela kungopochelo lyuŵa ni kulikuswela lyuŵa, ni ŵanyawo chatame pachindimba cha chakulya pamo ni che Iblahimu ni che Isaka ni che Yakobo mu Umwenye wa kwinari. 12 Nambo ŵelewo ŵati aŵe mu Umwenye wo chaponyekwe paasa, pa chipi, kweleko chalile ni kuchilinya meeno.” 13 Nipele, Che Yesu ŵansalile chilongola jwa ŵandu ŵangondo jula, “Njaule kumangwenu ni itendekwe kukwenu mpela inkuti pakukulupilila.” Ni katumetume jwao ŵalamile katema kakoko.

*Che Yesu akwalamya ŵandu ŵajinji
(Maliko 1:29-34; Luka 4:38-41)*

14 Che Yesu ŵaiche kumusi ku che Petulo, ŵasimene akwegwao ŵa chikongwe che Petulo ali agonile pachindanda, aninkulwala chiboko. 15 Nipele, Che Yesu ŵankwayiye nkono jwankongwe, nombewo ŵalamile ni ŵajimwiche ni kwatumichila.

16 Ligulo lyakwe, ŵaichisye ŵandu achajinji ŵaŵakamwilwe ni masoka, nombejo kwa litala lya majiganyo gakwe, ŵagaŵinjile masoka go ni kwalamya wose ŵaŵalwalaga. 17 Ŵatesile yeleyo kuti gamalile maloŵe gaŵaŵechete che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu gagakuti, “Asyene akutyosisye kulaga kwetu, ni kutulamya ilwele yetu.”

*Ŵakusachilwa kuŵa Ŵakulijiganya
(Luka 9:57-62)*

18 Nipele, Che Yesu paŵauweni mpingo wa ŵandu uninkwasungula, ŵaasalile Ŵakulijiganya ŵao ajomboche ajaulangane peesi litanda. 19 Jwakwiganya Malajisyo jumo ŵanjaulile Che Yesu ni kwasalila, “Jwakwiganya, une chinankuye kwakulikose kuchinjaule.” 20 Che Yesu

ŵatite, “Macheto gakwete masomwa, ni ijuni ikwete isusi, nambo Mwana jwa Mundu nganakola peuto pakupumulila.”

²¹ Nipele, mundu jwine mwa ŵakulijiganya ŵao ŵansalile, “Ambuje muuneche kaje nyaule ngaasiche atati ŵangu.” ²² Nambo Che Yesu ŵansalile, “Munguye, mwaleche ŵawe ŵaasiche ŵawe ŵao.”

Che Yesu akuchikalipila chibunga

(Maliko 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ Che Yesu ŵajinjile mu ngalaŵa ni ŵakulijiganya ŵao ŵajawile nawo. ²⁴ Chisimuchile jatandite kupuga chibunga chekulungwa mu litanda ni matumbela gatandite kujiunichila ngalaŵa. Nambo Che Yesu ŵaliji agonile lugono. ²⁵ Ŵakulijiganya ŵao ŵajaulile kukwajimusya achitiji, “Ambuje ntukulupusye, tulinkwasika!” ²⁶ Che Yesu ŵaasalile, “Ŵanyamwe ŵandu ŵandi ni chikulupi chamwana, ligongo chi nkogopa?” Nipele, ŵajinamukwiche, ni kuchikalipila chibunga ni matumbela, ni kwatulele jii. ²⁷ Ni ŵandu ŵasimonjile ni ŵatite, “Ana mundu ju ali jwanti uli? Namuno chibunga ni matumbela ikwapilikanila!”

Che Yesu akwalamya ŵandu ŵawili ŵaali ni masoka

(Maliko 5:1-20; Luka 8:26-39)

²⁸ Che Yesu paŵaiche peesi litanda mu chilambo cha Ŵagelasi, ŵandu ŵawili ŵawakamwilwe ni masoka ŵasimene nawo achikopochelaga kumalembe. Ŵandu wo ŵajogoyaga nnope, namose ŵandu nganapitaga litala lyo. ²⁹ Nipele, ŵatandite kunyanyisya achitiji, “Nkusaka ichichi kwetwe, alakwe Mwana jwa Akunnungu? Ana nnyiche kukutulagasya kakanaŵe katema ketu?”

³⁰ Chiŵandi ni pelepo kwaliji ni mpingo wa maguluŵe ganinkulya. ³¹ Nipele, masoka gala gaachondelele Che Yesu ganinkuti, “Iwaga nkutukoposya, ntusalile tukagajinjile maguluŵe gala.” ³² Che Yesu ŵagasalile, “Ayaga, njaule.” Papopo gakopweche kwa ŵandu ŵala ni kwinjila mmaguluŵe. Mpingo wose wa maguluŵe waselelechele mu litanda ni maguluŵe gose gawile mmeesi.

³³ Ŵakuchinga maguluŵe gala ŵautwiche, ŵajawile mmusi. Kweleko ŵaasalile ŵandu ngani syose ni indu iyasimene ŵandu ŵawili ŵawakamwilwe ni masoka ŵala. ³⁴ Nipele, ŵandu wose ŵa musu wo ŵatayosile kukwachingamila Che Yesu, paŵaweni ŵachondelele kuti atyoche mu chilambo chao.

9

Che Yesu akunnamya mundu jwakutatala

(Maliko 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ Che Yesu ŵajinjile mu ngalaŵa, ŵajombweche litanda ni kwika mmusi wao. ² Pelepo ŵandu ŵampeleche mundu jumo jwatatele chiilu, ali agonile mu chitagala. Nipele Che Yesu paŵachiweni chikulupi chao, ŵansalile mundu jwakutatala jula, “Muusimané mtima, ambusanga! Nlecheleswe sambi syenu.” ³ Nipele, ŵakwiganya Malajisyo ŵane ŵatandite ganisya mmitima jao aninkuti, “Mundu ju akwatukana Akunnungu!”

⁴ Che Yesu ŵasimanyi ng'anisyo syao ni ŵausisye, “Kwachichi nkuganisya yangalumbana mmitima jenu? ⁵ Chichi chili chakwepepala nnope, kusala, ‘Sambi syenu silecheleswe,’ pane kusala, ‘Njimuche, Njaule?’” ⁶ Nambo, ngusaka mmanyilile kuti Mwana jwa Mundu akwete ukombole pa chilambo

pano wa kwalechelesya wându sambi syao.” Pelepo wânsalile jwakutatala jo, “Njimuche, njigale chitagala chenu njaule kumangwenu.”

⁷ Nipele, mundu jo wâjimwiche ni kwaula kumangwao. ⁸ Wându wose mu mpingo wo pa waiweni yeleyo, wâsimosile ni kukamulwa ni lipamba, wâkusisye Akunnungu u wapele wându ukombole wanti yele.

Che Yesu akummilanga che Matayo

(Maliko 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ Che Yesu wâtyosile pelepo, ni pa wâjaulaga, wâmbweni mundu jumo ali atemi mu nyumba ja kulipila nsongo liina lyakwe che Matayo. Nipele Che Yesu wânsalile, “Munguye.” Nombe che Matayo, wâjimwiche ni kwakuya.

¹⁰ Che Yesu pa wâlaji mu nyumba ji che Matayo kulya chakulya, wâkukumbikanya nsongo wâjinji ni wâali ni sambi wâiche ni kutama pamo nawo ni wâkulijiganya wao. ¹¹ Mafalisayo pa waiweni yeleyo, wâusisye wâkulijiganya wâ Che Yesu, “Kwachichi jwakunjiganya akulya pamo ni wâkukumbikanya nsongo ni wâali ni sambi?”

¹² Che Yesu wâgapilikene gelego ni wâjanjile, “Wângakulwala ngakwalajila wântela, ika wê wâkulwala ni wâkwalajila wântela. ¹³ Nipele, njaule nkali jiganye malumbo ga malo wê ga, ‘Ngusaka chanasâ, nga wâ mbopesi.’ Nganiika kukwa wîlanga wându wâkupanganya yambone paujo pa Akunnungu nambo wâali ni sambi.”

Majiganyo gankati kutawâ

(Maliko 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Nipele, wâkulijiganya wâ che Yohana Wâkubatisya wâjaulile Che Yesu ni kwausya, “Uweji ni Mafalisayo tukuta wâ ka wîlika wîli, kwachichi wâkulijiganya wenu ngakuta wâ?” ¹⁵ Che Yesu wâjanjile, “Uli, nkuganisya kuti nkukombola kwatendekasya achambusanga wâ mlombela asupuche akuno ali pamo nawo? Ngwamba! Nambo chikaiche katema pachajigalikwe mlombela jo pasikati jao, gele mo wâ go chachita wâ.”

¹⁶ “Ngapagwa mundu jwakutotela chigamba cha nguo jasambano mu nguo jewisale. Atamuno atendaga yeleyo chigamba chasambano cho chichipapule nguo jo, ni upapuche wakwe chiupandanganye. ¹⁷ Sooni ngapagwa wându wâkutaga divai jasambano mu misaku jewisale jekolochekwe ni mapende. Paku wâ jele divai jasambano jo chijipapule misaku ni divai chijimwasiche ni misaku jo chijijonasiche. Nambo wându akutaga divai jasambano mu misaku jasambano ni yose yana i wîli ikugosekwa.”

Mwali ju wawile ni jwankongwe jumo

(Maliko 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸ Nipele, Che Yesu pa wâlaji nku wêcheta gelego, wâiche chilongola jumo jwa Chiyahudi, watindi wâlile ni kuti, “Mwali jwangu akuwa sampano. Nambo, choonde twende nkaasajichile nkono wenu kuti akole umi.” ¹⁹ Che Yesu wâjimi ni kunkuya, wâkulijiganya wao wâjawile pamo nawo.

²⁰ Jwakopochele jwankongwe jumo ju wâlwalaga magono kwa yaka likumi ni i wîli, wânyichilile Che Yesu panyuma, wâkwaye lujenje lwa mwinjilo wao.

²¹ Wâtesile yeleyo paku wâ wâganisye muntima mwao kuti, “Nakwayaga pe mwinjilo wakwe, chilame.” ²² Nombe Che Yesu wâgalawiche, wâmweni ni wânsalile, “Muusimane ntima, mwanangu, chikulupi chenu chinnamisye.” Jwankongwe jo wâlamille katema kakoko.

²³ Nipele Che Yesu wache mu nyumba ja chilongola jula. Ni waweni wakugomba ipeta ni mpingo wa wandu aninkulila kwa malumbo, ²⁴ ni watite, “Ntyochanje pelepa, pakuwa mwali ju nganajasika, agambile gona pe.” Ni wanyawo waasechile. ²⁵ Wandu wala pa wawinjikwe, Che Yesu wajinjile nkati, wankamwile nkono mwali jula, nombejo wajimwiche. ²⁶ Ngani jila jajenele pa chilambo pala pose.

Che Yesu akwalama wandu wawili wangakulola

²⁷ Che Yesu watyosile pelepo, ni pa waliji nkwaula, wandu wawili wangakulola wankuiye achinyanyisyaga, “Choonde Mwana ju che Daudi ntukolele chanasala!” ²⁸ Che Yesu pa wawinjile mu nyumba, wangakulola wala wajaulile, nombejo wausisye, “Ana nkukulupilila kuti ngukombola kunlamya?” Nombewo wajanjile, “Elo, Ambuje.” ²⁹ Pelepo Che Yesu wagakwaiye meeso gao, watite, “Iweje kukwenu mpela inkuti pakukulupilila.” ³⁰ Meeso gao gaugwiche. Nombe Che Yesu wakanyisye kwa nnope kuti, “Ngasimunsalila mundu jwalijose ngani ji.” ³¹ Nambo wanyawo watyosile ni kutanda kwenesya ngani si Che Yesu mchilambo chila chose.

Che Yesu akunnama mundu jwangakuwecheta

³² Wandu wawili wala pa waliji nkutyoka, wandu wane wannyichisye Che Yesu mundu jumo jwangakuwecheta kwa ligongo lya kukamulwa ni masoka. ³³ Pa wankopwesye masoka papopo mundu jwangakuwecheta jula, watandite kuwecheta. Wandu wasimosile nikuti, “Nganigawoneche kose gelega mu chilambo cha ku Isilaeli!” ³⁴ Nambo Mafalisayo watite, “Akugakoposya masoka kwa machili ga jwankulu jwa masoka.”

Che Yesu akwakolela chanaso wandu

³⁵ Che Yesu wasyungwile mose mmisi ni mmisinda jose, achijiganyaga mmajumba gao ga kupopelela, ni kulalichila Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu ni kwalamisya wandu ilwele yose ni kulaga kwakulikose. ³⁶ Nipele, pa waweni wandu, mipingo kwa mipingo, wakolele chanaso pakuwa wapesile ni kukola lipamba chisau ngondolo syangali ni jwakuchinga. ³⁷ Pelepo waasalile wakulijiganya wao, “Magungulo gali gamajinji, nambo wakugungula nganatupa. ³⁸ Nipele mwapopele Ambuje wa magungulo, apeleche wakupanganya masengo mmagungulo gao.”

10

Achinduna likumi ni wawili (Maliko 3:13-19; Luka 6:12-16)

¹ Che Yesu wawilasile pamo wakulijiganya wao likumi ni wawili, wapele ukombole wa kugakoposya masoka, ni kwalama wandu ilwele yose ni kulaga kwakulikose. ² Ni meena ga wele achinduna likumi ni wawili wo gali gelega: Che Simoni jwakuwilanjikwa che Petulo ni che Andulea mpwao, che Yakobo mwanagwao che Sebedayo ni che Yohana mpwao, ³ Che Filipino ni che Batolomayo, che Tomasi ni che Matayo ju waliji jwakukumbikanya nsongo, che Yakobo mwanagwao che Alufayo ni che Tadayo, ⁴ Che Simoni jwa ku Kanani ni che Yuda Isikaliote ju wangelawiche Che Yesu.

Che Yesu akwatuma achinduna likumi ni wawili (Maliko 6:7-13; Luka 9:1-6)

⁵ Nipele, Che Yesu wâatumile wanyawo kumi na mbili ni kwapa ulamusi aчитiji: “Nkajaula mmajumba ga wandu wangaŵa Wayahudi, atamuno nka-jinjila mmisi ja Wasamalia. ⁶ Nambo njaule kwa wandu wa ku Isilaeli wasochelele mpela ngondolo syangali ni jwakuchinga. ⁷ Pinkwaulanga nkalalicheje yeleyi, ‘Umwenye wa kwini uwandichile.’ ⁸ Nkaalamye wakulwala, nkaasyusyewawile, nkaaswejesyewaaali ni matana, nkagakoposye masoka. Mwapochele pangali malipilo, nkapeleganye pangali malipilo. ⁹ Kasinjigala sahabu atamuno mbiya atamuno makobili ga shaba mu ulendo wenu. ¹⁰ Nkajigala nsaku wa ulendo atamuno mwinjilo wawwili, atamuno ilatu, atamuno nkongojo. Pakuwa jwakupanganya masengo immajile kupegwa chakulya chakwe.

¹¹ “Sooni pachinkajinjile mu musi wauli wose atamuno mu nsinda, nka-sose mwelemo mundu juchasache kumpochela, ni nkalonjele mwelemo mpaka pachinkatyoche. ¹² Pachinjinjile mu nyuumba mwakomasye nchitiji, ‘Chitendewe chawe kukwenu.’ ¹³ Nipele, wele wakutama mu nyu-umba mo ampochelaga, chitendewe chenu chichitame kwa wanyawo. Nambo yawaga ngakumpochela, nipele, chitendewe chenu chichimmujile mwachinsyene. ¹⁴ Nipele, akanaga kumpochela mundu jwalijose atamuno kugapilikana malowe genu, pachinkopoche mu jele nyuumba jo atamuno mu wele musi wo, nkung’unde luundu mmakongolo mwenu kulosya kuti mkwajamuka. ¹⁵ Ngunsalila isyene, lyuwa lya malamulo, wandu wa wele musi wo chakole magambo gamakulungwa kupunda gegala ga ku Sodoma ni ku Gomola.

Malagasyo gagakwika

(Maliko 13:9-13; Luka 21:12-17)

¹⁶ “Nnole, nguntuma wanyamwe mpela ngondolo mmasogo. Nipele nkole lunda mpela majoka, ni wakulitimalika mpela nguunda. ¹⁷ Mlilolechesye ni wandu, pakuwa chachinjasya wanyamwe pankungulu ni chachimputa mbokola mmajumba gao ga kupopelela. ¹⁸ Chachinjasya kwa achakulu ni mamwenye kwa ligongo lyangu une, mpatanje kwasalila wanyawo Ngani Jambone jankati une ni kwa wandu wangaŵa Wayahudi. ¹⁹ Nipele pachachin-jasya wanyamwe pa nkungulu, nkakola lipamba lyati chimmechete chichi pane chimmechete chinauli, pichikaiche katema, chimpegwe chakuwecheta. ²⁰ Pakuwa ngaŵa wanyamwe ni uchimmechete, nambo Mbumu jwa Atati wenu jwaali nkati mwenu ni juchawechete.

²¹ “Nipele, jwankulungwa changalauche jwannung’una aulajikwe, ni atati changalauche mwanagwe, ni wanache chiwagalauche achawelesi wao ni kwaulaga. ²² Wandu chanchimanje wanyamwe kwaligongo lya kuungulupilila une. Nambo juchapililile mpaka kumbesi, jwelejo ni juchakulupuche. ²³ Annagasyaga wandu mmusi umo, mmutuchilanje mmusi wine. Ngunsalila isyene, ngammalisya kuutuchila misi jinajose ja ku Isilaeli akanaŵe kwika Mwana jwa Mundu.

²⁴ “Jwakulijiganya ngakumpunda jwakwiganya pane kapolo ngakumpunda mmbujegwe. ²⁵ Paichile pa jwakulijiganya kuwa mpela jwakujiganya ni kapolo mpela mmbujegwe. Iwaga ammilasile nsyene nyuumba Belesebuli, uli ana ngati chakapunde kwawilanga wandu waaali mu nyuumba jo meena gakusakala nnope.

*Ŵakusachilwa kwajogopa
(Luka 12:2-7)*

²⁶ “Nipele, kasimwajogopa ŵandu. Pakuŵa kila chindu cheunichikwe chichiŵe cheunukukwe, ni kila chachisisikwe chichimanyiche.
²⁷ Chingunsalila pa chipi, nchisale palulanga, ni chinkupilikana mwipikanilo kwakunsongonela, nkachisale kwa ŵandu pangasisa.
²⁸ Kasimwajogopa ŵakuchiulaga chiilu, nambo ngakukombola kujiulaga mbumu. Mmbaya mwajogope ŵakukombola kuchijonanga chiilu ni mbumu ku mooto wangasimika moŵa gose pangali mbesi.
²⁹ Ijojolo iwili ikusumichikwa kwa senti jimo. Namose ngapagwa hata chimo chachikuwa pangali Atati ŵenu kusaka.
³⁰ Nambo kukwenu ŵanyamwe, atamuno umbo sya muntwe wenu nombe nasyo siŵalanjikwe syose.
³¹ Kwayele ngasinjogopa, ŵanyamwe ndi ŵakutopela mwakuipunda ijojolo.

*Kwakunda ni kwakana Kilisito
(Luka 12:8-9)*

³² “Nipele, jwalijose jwakunyitichisya une paujo pa ŵandu kuti jwele ali jwangune, noneji chinankunde jwelejo paujo pa Atati ŵangu ŵaali kwinani.
³³ Nambo jwalijose juchachingana paujo pa ŵandu, noneji chinamkane paujo pa Atati ŵangu ŵaali kwinani.

*Utiinda
(Luka 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ “Nkaganisya kuti ichenawo chitendewele pachilambo pano. Ngwamba! Nganiikanawo chitendewele nambo ichenawo ngondo.
³⁵ Pakuŵa iche kukuntindanya mundu ni atatigwe, mwali ni achikulugwe, akwegwe ni nkwegwakwe.
³⁶ Ni ŵammagongo ŵa mundu chaŵe ŵandu ŵaali mu nyumba jakwe.

³⁷ “Jwakunnonnyela atatigwe pane achikulugwe kumbunda une, jwelejo ngakuŵajilwa kuŵa jwakulijiganya jwangu. Ni jwakunnonnyela mwana jwannume pane mwana jwankongwe kumbunda une, jwelejo ngakuŵajilwa kuŵa jwakulijiganya jwangu.
³⁸ Mundu jwangakuujigala nsalaba wakwe ni kunguya, jwelejo ngakuŵajilwa kuŵa jwakulijiganya jwangu.
³⁹ Nipele, jwalijose jwakuugosa umi wakwe, chaujase, nambo jwele juchautyosye umi wakwe kwa ligongo lya kungulupilila une, chachusimana.

*Mbote
(Maliko 9:41)*

⁴⁰ “Jwakumpochela ŵanyamwe, akumbochela une ni jwakumbochela une, akwapochela ŵele ŵandumile une wo.
⁴¹ Jwakumpochela jwakulondola jwa Akunnungu ligongo atekuŵa jwakulondola, chachipochela mbote ja jwakulondola. Nombe jwakumpochela mundu jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu pakuŵa ali jwambone, chachipochela mbote ja mundu jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu.
⁴² Ngunsalila isyene, jwalijose juchachimpa jumo jwa ŵangamanyika kwannope ŵa ngao wa meesi gamasisi, pakuŵa ali ŵakulijiganya ŵangu, isyene, jwelejo chachipochela mbote jakwe.”

11

*Ŵantenga kutyochela ku Che Yohana Ŵakubatisya
(Luka 7:18-35)*

¹ Nipele, Che Yesu paŵamalisise kwalajisya ŵakulijiganya ŵao likumi ni ŵawili, ŵatayosile kweleko, ŵajawile kwiganya ni kulalichila mmisi jajili ku Galilaya.

² Nombe che Yohana paŵaliji mu nyuumba jakutaŵilwa ŵapilikene ngani ja masengo ga Kilisito Jwakuwombola, ŵaatumile ŵakulijiganya ŵao, ³ akausye, “Ana mmwe ni ŵele ŵakwika ŵala pane twalolele ŵane?” ⁴ Che Yesu ŵaajanjile, “Njaulanje nkaasalile che Yohana aila inkuipilikana ni kuilola. ⁵ Ŵangalola akulola, ni Ŵangajenda akwenda, ni Ŵamatana akuswejeswa, ni Ŵangapilikana akupilikana, ni ŵawe akusyuswa, ni ŵakulaga akusalilwa Ngani Jambone. ⁶ Jwana upile jwele mundu jwangakungolela lipamba.”

⁷ Nipele, ŵele ŵakulijiganya ŵa che Yohana paŵaliji nkwenza, Che Yesu ŵatandite kwasalila ŵandu ngani si che Yohana aninkuti, “Ana mwajawile kukulola chichi kwele kwipululu ko? Uli, mwajawile kukulilola litete lili kukupungunyikwa ni mbungo?” ⁸ Iŵaga ngaŵa yeleyo ana mwajawile kukulola chichi? Mwajawile kukunnola mundu jwawete iwalo yambone? Ŵandu ŵakuwala iwalo yambone akutama mmajumba ga mamwenye. ⁹ Nambo, ana mwajawile kukulola chichi? Mwajawile kukunnola Jwakulondola jwa Akunnungu? Elo, ngunsalila, jwakumpunda jwakulondola jwa Akunnungu. ¹⁰ Jwelejo ni che Yohana, Akunnungu juŵangambaga mmalembelo ga Akunnungu, Nnole, nguntuma jwantenga jwangu mmbujo mwenu,

juchakankolochesye litala lyenu. ¹¹ Ngunsalila isyene, mwa ŵandu ŵakutama mu chilambo, nganatyochele mundu jwali jwankulungwa kumpunda che Yohana Ŵakubatisya. Nambo jwalijose jwakulolechela jwannandi mu Umwenye wa kwinani ali jwankulungwa kumpunda jwelejo.

¹² Chitandile katema kaŵalalichilaga che Yohana Ŵakubatisya mpaka lelo, umwenye wa kwinani ukukanikwa, ni ŵandu ŵaali ni machili akulunga kuujigala kwa machili. ¹³ Majiganyo gose ga Ŵakulondola ŵa Akunnungu ni Malajisyo gakunguluchile ngani ja umwenye wa Akunnungu mpaka katema ka che Yohana. ¹⁴ Iŵaga nkusaka kwitichisya gelega, che Yohana ju ni che Elia juchaiche. ¹⁵ Jwakwete mapilikanilo, apilikane!

¹⁶ “Chinaulandanye ni chichi uŵelesi wu? Ulandene ni achachanda ŵawatemi paluŵala lwa kusumichisya malonda, ni kuŵechetesyana ni achinjao,

¹⁷ “Twangombe ngoma nambo nganintyala!

Twanjimbile nyimbo sya pamalilo nambo nganinlila!’ ¹⁸ Pakuŵa Che Yohana ŵaiche, ŵataŵaga ni nganang’waga divai, ni ŵanyawo ŵatite, ‘Akamwilwe ni masoka.’ ¹⁹ Mwana jwa Mundu ŵaiche, achilyaga ni aching’waga ni ŵanyawo ŵatite, ‘Munnole aju, jwakutolwa ni jwakolelwa, mmbusanga jwa ŵakukumbikanya nsongo ni ŵa sambil!’ Nambo lunda lwa Akunnungu lwawoneche kuŵa lwambone kwa litala lya ipanganyo yakwe.”

*Ŵandu ŵangakulupila ŵa misi jine jine
(Luka 10:13-15)*

²⁰ Nipele, Che Yesu ŵatandite kwakalipila ŵandu ŵa misi jo jiŵatesile yakusimonjeka, nambo ŵandu ŵakwe nganaleka sambi. ²¹ “Ulaje kukwenu ku Kolasini! Ulaje kukwenu ku Besaida! Pakuŵa, ayi yakusimosya

yaitendekwe kukwenu, ikatendekwe akula ku Tilo ni ku Sidoni kula, wandu wakwe akawasile magunia ni kutama mu itutu kulosya kuti alesile sambu syao. ²² Nambo ngunsalila, lyuwa lya kulamula, wanyamwe chinjamukwe kwannope kupunda wandu wa ku Tilo ni ku Sidoni. ²³ Nomwe Kapelenaumu ana chinlikusye mpaka kwini? Chinchituluswa mpaka kwiuto kwa wandu wawile. Pakuwa, yakusimosya yaitendekwe kukwenu ikatendekwe ku Sodoma, wele musi wo ukaliji chiwela mpaka lelo. ²⁴ Nambo ngunsalila, lyuwa lya kulamula mmwe chinjamukwe kwannope kupunda wandu wa ku Sodoma.”

*Njise kukwangu nkapumulile
(Luka 10:21-22)*

²⁵ Katema kakoko, Che Yesu watite, “Nguntogolela Atati, Ambuje wa kwini ni chilambo, pakuwa mwasisile indu yi wandu wa lunda ni wandu wa umanyilisi ni kwaunukulila wanache. ²⁶ Elo, Atati, pakuwa yeleyo ni yaitite pakunnonnyela.

²⁷ “Atati wangu ambele indu yose. Ngapagwa jwakummanyilila Mwana, akawe Atati, ni sooni ngapagwa jwakummanyilila Atati, akawe Mwana ni jwalijose jwakunsaka Mwana kuti ammunukulile. ²⁸ Njisanje kukwangu wanyamwe wose unkusauka ni kutopelwa ni misigo jakutopa, none chinamumusye. ²⁹ Mungunde, nkali jiganye kukwangu, pakuwa une ndili jwakutulala ni jwakulitulusya, nomwe chinkapumule mmitima jenu. ³⁰ Pakuwa chingunsalila mpanganye chili chambone kukwenu ni chingumpa njigale ngachikutopa.”

12

*Ambuje wa Lyuwa lya Kupumulila
(Maliko 2:23-28; Luka 6:1-5)*

¹ Kele katema ko Che Yesu wapitaga mmigunda ja ngano pa Lyuwa lya Kupumulila. Nipele, wakulijiganya wao jakwete sala, watandite kupulula masache ga ngano ni kulya. ² Nambo Mafalisayo pawaiweni yeleyo, waasalile Che Yesu, “Nnole, wakulijiganya wenu akugapanganya gamakanye kugapanganya pa Lyuwa lya Kupumulila.”

³ Che Yesu wajanjile wanyawo kuti, “Uli nganinsyome iwatite pakupanganya che Daudi pamo ni achinjakwe pajakwete sala? ⁴ Jwelejo wajanjile mu Nyuumba ja Akunnungu, wajigele ni kulya mikate jijatoyesye kwa ligongo lya Akunnungu. Che Daudi ni achinjakwe nganasachilwa kulya ikawe wambopesi pe. ⁵ Pane, uli ngannaawe kusyoma mmalembelo ga Malajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa kila Lyuwa lya Kupumulila wambopesi akugatema Malajisyo pa nyuumba ja Akunnungu, nambo ngakuwalanjilwa kuwa alewile? ⁶ Nipele, ngunsalila kuti apano apali jwaali jwankulu kujipunda Nyuumba ja Akunnungu. ⁷ Nambo ngagamanyilile malumbo gakwe aga malowe ga gaasale Akunnungu, ‘Ngusaka chanasa ngawa mbopesi,’ ngankaalamule wandu wangali ni sambu. ⁸ Pakuwa Mwana jwa Mundu ali Ambuje wa Lyuwa lya Kupumulila.”

*Mundu jwali ni nkono wakatatala
(Maliko 3:1-6; Luka 6:6-11)*

⁹ Nipele, Che Yesu watyosile pelepo, wajanjile mu nyuumba ja kupopelela. ¹⁰ Mwaliji ni mundu jumo jwali ni nkono wakatatala. Nipele, wandu wausisye

Che Yesu, “Uli, ili yambone kunnamya mundu pa Lyuŵa lya Kupumulila?”
 Ŵambusiyeye yeleyo kuti akolanje ligongo lya kwaŵechetela.

¹¹ Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Tujile jumo jwenu akwete ngondolo jimo, nombe najo jitumbuchile mwisimbo, uli, ana nganjenda kujikamula ni kujityosya pakuŵa lili Lyuŵa lya Kupumulila? ¹² Nambo, mundu atopele kujipunda ngondolo! Nipele, ili yambone kupanganya yaili yambone pa Lyuŵa lya Kupumulila.” ¹³ Nipele, ŵansalile mundu jo kuti, “Ngolosye nkono wenu.” Ŵaugolwesye, nombe ni ŵalamile chisau nkono wine ula. ¹⁴ Nipele, Mafalisayo ŵatyosile paasa ni kuusyana ichajile pakwaulaga Che Yesu.

Katumetume jwasagulikwe ni Akunnungu

¹⁵ Nambo Che Yesu paŵasimanyi ng'anisyo syao, ŵatyosile pepala. Ŵandu achajinji ŵakuiye ni ŵaalamiye ŵakulwala wose, ¹⁶ ŵakanyisye ngasiŵamanyisya ŵandu ngani syakwe, ¹⁷ pakuti gamalile malowe gaŵechete jwakulondola che Isaya,

¹⁸ “Nnole, jwaketumichila jwangu junansagwile, jwakunonyelwa jwangu jwakuusengwasya nnope ntima wangu. Chinantaje Mbumu jwangu, nombejo chakaasalile ŵandu ŵa ilambo kulamula kwangu.

¹⁹ Ngasakola makani atamuno nganyanyisya, ni lilowe lyao ngalipikanika mwitala.

²⁰ Chapunde kwakolela chanasa ŵandu ŵakwete masauko ga kuputikwa kwa nnasi,

ni kwakamulisya ntima ŵandu ŵangali machili, mpaka ulamusi waukusachilwa pachiukomboleswe kulamula.

²¹ Ŵandu wose ŵa ilambo yose chakole chilolelo kwa jwelejo.”

Che Yesu ni Belesebuli

(Maliko 3:20-30; Luka 11:14-23)

²² Papopo Ŵandu ŵannyichisye Che Yesu mundu jwangalola atamuno kuŵecheta kwa ligongo lya kukamulwa ni masoka. Nipele ŵannamisiye jwan-gaŵecheta jo ni jwaŵechete ni kulola. ²³ Mpingo wose wa Ŵandu ŵasimosile ni ŵatite, “Jweleju ngati Mwana ju che Daudi?” ²⁴ Nambo Mafalisayo paŵapilikene gelego, ŵatite, “Mundu ju akugakoposya masoka kwa machili ga Belesebuli jwankulu jwa masoka.”

²⁵ Che Yesu ŵasimanyilile ng'anisyo syao, ŵaasalile, “Umwenye wauli- wose waugaŵanyiche maunjili maunjili gagakumenyana, ngaukulonjela, yalumo peyo, musi pane Ŵandu ŵa nyuumba jajilijose agaŵanyikaga maunjili maunjili gagakumenyana achinsyene pe, nyuumba jo ngajijima. ²⁶ Iŵaga mpingo uno ukumenyana ni mpingo wine mu umwenye wa Shetani, malumbo gakwe umwenye wo ugaŵanyiche, nipele, chiujime chinauli?

²⁷ Ŵanyamwe nkutinji une ngugakoposya masoka kwa machili ga Belesebuli, uli, ŵakulijiganya ŵenu akugakoposya kwa machili ga acheni? Kwa lye ligongo lyo Ŵandu ŵakunkuya ni ŵachammechetele Ŵanyamwe. ²⁸ Nambo iŵaga une ngugakoposya masoka kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu, pelepo mmanyiilile kuti umwenye wa Akunnungu unnyichilile.

²⁹ “Soonu mundu akukombola chinauli kwinjila mu nyuumba ja mundu jwali ni machili ni kunsumula chipanje chakwe, akanamtaŵe kaje mundu jwali ni machili jula? Pele ni pachapakombole kunsumula chipanje chakwe.

30 “Jwalijose jwanganawa pamo none, akunganila une ni jwanganonganyanya wandu pamo none, akwapwilinganya. 31 Kwa lye ligongo lyo ngunsalila, wandu chalecheleswe sambi ni liloŵe lyalili lyose lyakwatukana Akunnungu, nambo juchantukane Mbumu jwa Akunnungu jwelejo ngalecheleswa. 32 Ni jwalijose juchawechete liloŵe lya kunkanila Mwana jwa Mundu, chalecheleswe, nambo jwele juchawechete liloŵe lya kunkanila Mbumu jwa Akunnungu jo, ngalecheleswa, ngawa pa chilambo cha sambano chi atamuno pa chilambo chachikwika cho.”

Chitela ni isogosi yakwe
(Luka 6:43-45)

33 “Chitela Chambone chikusogola isogosi yambone ni chitela changalumbana chikusogola isogosi yangalumbana. Nipele chitela chikumanyika kwa isogosi yakwe. 34 Wanyamwe uwelesi wa majoka! Nkukombola chin-auli kusala gambone mwasyene mwaŵaga wangalumbana? Pakuwa mundu akuwechete agala gagagumbele mu ntima wakwe. 35 Mundu jwambone akukoposya gambone mu ngokwe jakwe jambone, ni mundu jwanganalumbana akukoposya gangalumbana mu ngokwe jakwe jangalumbana.”

36 “Nipele, ngunsalila, lyuwa lya kulamula wandu chasachilwe kwanga kwa liloŵe lyalili lyose lyanganalumbana lyaŵawechete. 37 Pakuwa kwa maloŵe genu gambone chachimmalanjila kuti ndi wambone paujo pa Akunnungu, ni kwa maloŵe genu gakusakala chinchilamulwa.”

Kusaka chimanyisyo
(Maliko 8:11-12; Luka 11:29-32)

38 Nipele, wane wa wakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo waasalile Che Yesu kuti, “Jwakwiganya, tukusaka kulola chimanyisyo kutyochela kukwenu.”

39 Nombejo waajanjile, “Uwelesi wangalumbana ni wangakulupilichika! Nkusakanga chimanyisyo, nambo ngampegwa chimanyisyo ikaŵe achila pe chimanyisyo cha che Yona jwakulondola jwa Akunnungu. 40 Pakuwa mpela che Yona iwātite pakutama moŵa gatatu muusi ni chilo mlutumbo lwa somba jajikulungwa, iyoyo Mwana jwa Mundu nombe ni ichajile pakutama mu lisi moŵa gatatu muusi ni chilo. 41 Wandu wa ku Ninawi chakopochele katema kakulamula, nombewo chasale kuti au uwelesi u wana magambo. Pakuwa wandu wa ku Ninawi walesile sambi syao kwa ligongo lya kulalichila ku che Yona, ni nnole, apano apali jwampundile che Yona! 42 Mwenye jwankongwe jwa chilambo cha ku Sheba chakopochele katema au uwelesi u pachiuulamulikwe, nombe chasale kuti uwelesi u wana magambo. Pakuwa welewo waiche kutyochela kwakutalika, waiche kukugapilikanila maloŵe ga lunda ga mwenye che Selemani, nambo pelepa kwana jwankulungwa kupunda mwenye che Selemani.”

Kuuja kwa lisoka
(Luka 11:24-26)

43 “Lisoka palikunkopoka mundu, likusyungula syungula mwipululu mwangali meesi lichisosaga pakupumulila, nambo lyalepelaga kupata, 44 pelepo ni likuti, ‘Chimujile ku nyuumba jangu akula kungopochele kula.’ Nambo palikuuja ni kujisimana nyuumba jila jili jangali chindu ni jepyajile ni jekolosye, 45 pele likwaula kukugajigala masoka gane saba gakusakala kupunda welewo, gose gakwaula kukunjinjila jwele mundu jo. Ni jwele mundu jo akuwa jwanganalumbana nnope kupunda iwaliji kundanda. Yeleyo ni ichijile pakutyochela kwa wandu wangalumbana.”

Achalongo wâusyesyene wâ Che Yesu

(Maliko 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ Che Yesu paŵaliji aninkwendelechela kukunguluka ni mipingo ja wându, achikulu wâo ni achalongo ajao wâiche ni kwima paasa, wâsachile kunguluka nawo. ⁴⁷ Nipele, mundu jumo wâasalile Che Yesu kuti, “Achikulu wenu ni achalongo ajenu ajimi paasa, akusaka kuwêcheta nomwe.” ⁴⁸ Nambo Che Yesu wânjanjile jwele mundu jo kuti, “Wâani achikulu wangu? Ni wâani achalongo ajangu?” ⁴⁹ Che Yesu wânlanjile mundu jula wâkulijiganya wâo achi-tiji, “Welewâ ni wâali achikulu wangu ni achalongo achinjangu!” ⁵⁰ Pakuwâ jwalijose jwakupanganya yakuisaka Atati wangu wâ kwinani, jwelejo ni mpwanga ni mlumbwangu ni achikulu wangu.”

13

Chitagu cha jwakupanda

(Maliko 4:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Ndaŵi jijojo, Che Yesu wâkopweche mu nyumba jila, wâjawile kukutama mungulugulu litanda. ² Mipingo jajikulungwa ja wându jansyungwile nipele wâkwesile mu ngalawâ ni kutama. Wându wose wâjimi mungulugulu litanda, ³ nombe Che Yesu wâasalile indu yejinji kwa itagu, achitiji, “Mpilikane! Jwakupanda wâjawile kukumisa mbeju.

⁴ “Paŵaliji nkumisa mbeju, sine syapatuchile mungulugulu matala ga mmigunda, nipele yaiche ijuni ni kusimila. ⁵ Sine syapatuchile mmaganga pangali litaka lyejinji. Syawoneche simesile kwachitema pakuwâ litaka lyaliji kanandi. ⁶ Nipele, lyuwâ palyawâsile syatiniche ligongo michiga jakwe jaliji nganijjinjilisya paasi, syajumwile. ⁷ Sine syapatuchile pa miiwâ, nombe miiwâ jo jamesile ni kusiŵijikanya. ⁸ Sine syapatuchile pa litaka lya chajila, syamesile, ni kusogola, sine mia moja, sine sitini ni sine selasini. ⁹ Jwakwete mapilikanilo ga kupilikanila, apilikane!”

Nningwa wa kwiganya kwa itagu

(Maliko 4:10-12; Luka 8:9-10)

¹⁰ Wâkulijiganya wâo Che Yesu wâjaulile ni kwausya kuti, “Ana ligongo chi nkuwêcheta ni wându kwa itagu?” ¹¹ Che Yesu wânjanjile, “Wânyamwe mpegwilwe ukombole wa kumanyilila yantemela ya umwenye wa kwinani nambo wânnewo nganapegwa. ¹² Pakuwâ jwalijose jwakwete chindu chapegwe ni kujonjeheswa, nambo jwele jwanganakola chindu, atamuno chele chakwete cho chasumulwe. ¹³ Kwa ligongo lyo nguwêcheta nawo kwa itagu, pakuwâ akulola nambo ngakulola, akupilikana nambo ngakupi-likanichisya atamuno ngakumanyilila. ¹⁴ Kwa wêlewo gamalile agala maloŵe gaŵêchete che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu gagakuti: ‘Kupilikana chimpilikane nambo ngamanyilila. Kulola chinlolechese ye nambo ngammona.

¹⁵ Pakuwâ lunda lwa wêle wându wo lupungwene, agasiŵile mapilikanilo gao, akupilenje.

Nambo ikaliji akulola kwa meeso gao, ni kupilikana kwa mapilikanilo gao, nombe akamanyilile kwa lunda lwao, ni kung'alauchila, none ngaalamisye.’

16 “Nambo nkwete upile wanyamwe pakuwa meeso genu gakulola ni mapilikanilo genu gakupilikana. 17 Ngunsalila isyene kuti wakulondola achajinji ni wandu wajinji wakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, wasachile ku-gaona gankugaona nambo nganagaona ni kugapilikana gamkugapilikana nambo nganagapilikana.

*Malumbo ga chitagu cha jwakupanda
(Maliko 4:13-20; Luka 8:11-15)*

18 “Nipele, wanyamwe mpilikane malumbo ga achi chitagu cha jwakupanda chi. 19 Jwalijose jwakupilikana liloŵe lyankati Umwenye wa Akunnungu pangalimanyilila, ali mpela mbeju sisyapatuchile mmatala ga mmigunda, jwagalumbana jula akwika kuchityosya chele chepandikwe mu ntima mwakwe cho. 20 Nombe syele mbeju sisyapatuchile mmaganga, sili mpela mundu jwakupilikana liloŵe ni kulipochela kwa unonyelo. 21 Nambo ngakulikamulichisya ni nganakola michiga nkati mwakwe, akulikamula katema kakajipi pe, pakukutyochela kulaga ni kusauka kwa ligongo lya liloŵe lyo, papopo akuleka kulikulupilila liloŵe. 22 Nombe syele mbeju sisyapatuchile pa miiwa syo sili mpela mundu jwakupilikana liloŵe, nambo kwa ligongo lya kuchenjeuchila masengo ga umi watulinawo ni kuchinonyela kwannope chipanje kukuliwajikanya liloŵe lyo, nombejo ngakusogola isogosi, yaani kupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu. 23 Nombe syele mbeju sisyapatuchile pa litaka lyambone sili mpela mundu jwakupilikana liloŵe ni kulimanyilila, jwejejo akupanganya yejinji yambone yaikusachilwa mpela mbeju ijikuti pakusogola, jimo mia moja, jine sitini, ni jine selasini.”

Chitagu cha masindi

24 Che Yesu waasalile wakulijiganya chitagu chine kuti, “Umwene wa kwini ukulandana ni mundu jwapandile mbeju syambone mu ngunda wakwe. 25 Nambo wandu paŵaliji agonile, waiche jwammagongo jwakwe, wapandile masindi mwepande ngano, ni kutyoka. 26 Nipele, pasyamesile mbeju ni kutanda kusogola ni masindi gatandite kuwoneka. 27 Achikapolo wa asyene ngunda waiche nikuti, ‘Ambuje, ngati mwapandile mbeju syambone mu ngunda mwenu? Sambano gatyochele kwapi masindi?’ 28 Nipele watite, ‘Jwammagongo ni jwatesile yeleyo.’ Nipele, achikapolo wakwe waasisye, ‘Uli, nkusaka tujale tukagatupule?’ 29 Nombejo wajanjile, ‘Ngwamba, pachintupule masindi, pane chinkatupule pamo ni ngano. 30 Nneche ikule yose pamo mpaka katema ka kugungula. Nipele, katema ka kugungula chinjalila wakugungula kuti, nsonganganye kaje masindi nkagatawikanye ilingo ilingo, nkagatinisye. Nambo ngano nsonganganye ni kutaga mu ngokwe jangu.’ ”

*Chitagu cha mbeju ja Haladali
(Maliko 4:30-32; Luka 13:18-19)*

31 Nipele, Che Yesu waatagulile wandu chitagu chine kuti, “Umwene wa kwini ulandene ni mbeju jainandi nnope jajikuwilanjikwa haladali jatosile mundu ni kujipanda mungunda mwakwe. 32 Jisyene jili jainandi kusipunda mbeju sine syose, nambo jamelaga ni kukula jikuwa jajikungwa kupunda mimela jose. Ukukula ni kuwa chitela mpaka ijuni ya mwinani ikwika ni kutaŵa isusi mu nyambi syakwe.”

Chitagu cha amila

(Luka 13:20-21)

³³ Che Yesu waaalile wandu chitagu chine kuti, “Umwenye wa kwinani ulandene ni amila jajigele jwankongwe jumo, ni kuwanganya ni utandi mbisi siwili ni nusu, ni utandi wose wasasewele.”

Yakuti pakutumia itagu

(Maliko 4:33-34)

³⁴ Che Yesu waaalile wandu yose kwa itagu. Ni pangali chitagu ngani wasalila chachili chose. ³⁵ Pakuti limalile lilo we lya wechete jwakulondola jwa Akunungu:

“Chi wechetenawo kwa itagu,

chinaasalile wandu indu yaisisikwe chitandile kugumbikwa chilambo.”

Che Yesu akusagamukula chitagu cha masindi

³⁶ Nipele, Che Yesu waaulesile mpingo wa wandu, wajinjile mu nyuumba. Wakulijiganya wao waichile ni kwasalila, “Ntugopolele chitagu cha masindi ga mungunda.”

³⁷ Che Yesu waaalile, “Jwakupanda mbeju syambone ni Mwana jwa Mundu. ³⁸ Nombe ngunda uli chilambo chino. Nombe syele mbeju syambone syo sili wele wandu wati Umwenye uli wo. Nambo masindi ali wandu wa jwagalumbana jula. ³⁹ Nombe jwammagongo jwapandile masindi ali Shetani. Magungulo gali mbesi ja chilambo chino, nombe wakugungula ali achikatumetume wa kwinani. ⁴⁰ Mpela ila masindi igakuti pakusonganganywa ni kutinisa, iyoyo ichichiwa kumbesi kwa chilambo chino. ⁴¹ Mwana jwa Mundu chachalajisa achikatumetume wao wa kwinani kuti asonganganye kutyochela mu Umwenye wao wose awala wakawekasya wandu atende sambani ni wose watesile ya sambani. ⁴² Ni achikatumetume wa kwinani wo chiwaponye wandu pa litanuli lya mooto wakalipa ni kweleko chalile ni kuchilimya meeno. ⁴³ Kele katema ko wandu wakupanganya ya ili yambone paujo pa Akunungu chachimelemenda mpela lyuwa mu Umwenye wa Atati wao. Wakwete mapikanilo, apikanile!

Chitagu cha mbiko jajisisiche

⁴⁴ “Umwenye wa kwinani ulandene ni mbiko jajisisiche mu ngunda. Mundu jumpepe wajiweni ni kujisisa sooni. Nipele wasangalele nnope ni wawawile kukuisumisa iwakwete yose ni kusuma ngunda ula.

Chitagu cha igogo

⁴⁵ “Soonni, umwenye wa kwinani ulandene ni mundu jwakusumisa malonda achisosaga igogo yambone. ⁴⁶ Nombe pawachiweni chigogo chimo cha ndalama jajikulungwa, wawawile, waisumise iwakwete yose, wachisumile chigogo chila.

Chitagu cha lwau lwa somba

⁴⁷ “Soonni, Umwenye wa kwinani ulandene ni lwau lwauponyekwe mu litanda, lwatanjile somba syasili syose. ⁴⁸ Lwau palwagumbele, wakukoka somba waluutile kumbwani, watemi kusagula somba syambone ni kusitaga mu itundu yao ni somba syagalumbana wasijasile. ⁴⁹ Yeleyi ni ichichiwa kumbesi kwa chilambo chino, achikatumetume wa kwinani chachikopochela, chiwalekanganye wandu wambone ni wagalumbana.

⁵⁰ Nombe wêle wângalumbana wo chiwâjasile pa litanuli lya mooto. Kweleko chachilila ni kuchilimya meeno.”

Mbiko ja sambano ni ja kalakala

⁵¹ Che Yesu wâusisye, “Ana gele gose ga nkugamanyilila?” Wâjanjile, “Elo.”
⁵² Nombewo wâasalile, “Kwa ligongo lyo, jwakwiganya Malajisyo ga Akunungu ga wapele che Musa jwalijose jwakuwa jwakulijiganya jwa Umwenye wa kwini, alandene ni nsyene nyumba jwakukoposya mu mbiko jakwe indu ya ndalama ya sambano ni indu ya ndalama ya kalakala.”

Che Yesu akukanikwa ku Nasaleti (Maliko 6:1-6; Luka 4:16-30)

⁵³ Che Yesu pa wamasile ku wêcheta yele itagu yo, wâtyosile pelepo, ⁵⁴ ni wâpite mu musi wao. Kweleko wâjiganyaga wându mu nyumba jao ja kupopelela, nombewo wâsimosile nikuti, “Jweleju apatile kwapi alu lunda lu ni ukombole wa kuipanganya yakusimonjeka?” ⁵⁵ Ana ajuju ngati mwana jwa jwakusepa itela? Achikulu wao ngati akuwilanjikwa che Maliamu ni achapwakwe ngati che Yakobo ni che Yusufu ni che Simoni ni che Yuda? ⁵⁶ Achalumbugwe wose ngati ali pamo ni uweji? Nambi ajuju apatile kwapi aga gose ga?” ⁵⁷ Nipele, ngani wakunda. Nambo Che Yesu wâasalile, “Jwakulondola jwa Akunnungu akuchimbichikwa nambo ngaakuchimbichikwa mu chilambo chakwe ni mu nyumba jakwe!” ⁵⁸ Kwa ligongo lyo, nganatenda yakusimonjeka yajinjili ligongo lya ungali chikulupi wao.

14

Chiwa chi Che Yohana Wakubatisya (Maliko 6:14-29; Luka 9:7-9)

¹ Kele katema ko chilogola che Helode wâpilikene ngani si Che Yesu.
² Nipele, wâasalile achikatumetume wao, “Jwele mundu ni che Yohana Wakubatisya asyuchile mchiwa, lyele ni ligongo machili gakupanganya yakusimonjeka gakupanganya masengo nkati mwakwe.”

³ Che Helode ni juwankamwile che Yohana ni kuta wâ kwa minyolo, wâmmisile mu nyumba jakuta wîlwa kwa ligongo lya che Helodia, wâkwawo che Filipo nkulugwe. ⁴ Ligongo che Yohana wânsalile che Helode kuti, “Ngankusachilwa kunnombela jwele jwankongwe jo!” ⁵ Che Helode wâsachile kwaulaga che Yohana, nambo wâjogwepe wându pakuwa kukwao che Yohana wâliji jwakulondola jwa Akunnungu.

⁶ Nipele, pa chindimba cha lyuwa lyekulungwa lya kupagwa kwao che Helode, mwali jwao che Helodia wâtyasile mmbujo mwa achalendo ni mwali jula wâasengwasisye che Helode, ⁷ mpaka wâlajijile achitiji, “Ngulumbilila, chinampe chachili chose chachinsache.” ⁸ Nombejo wânyenjekwe ni achikulugwe, wâtite, “Mumbeje panopano ntwe u che Yohana Wakubatisya mumbale.” ⁹ Mwenye wâsupwiche, nambo kwa ligongo lya kulumbila kwao ni ligongo lya achalendo wâwatemi pamo nawo, wâlajisye apegwe. ¹⁰ Nipele, che Helode wânanjise mundu ku nyumba ja kuta wîla wându kuti wakate che Yohana ntwe. ¹¹ Ntwe wakwe wajigalikwe mu mbale ni kumpa mwali, nombejo wâmpete achikulugwe. ¹² Wakulijiganya wâ che Yohana wâiche, wâchijigele chilu chakwe, wâchisichile. Nipele wâjawile kukwasalila Che Yesu.

Che Yesu akwapa chakulya wandu elufu tano.

(Maliko 6:30-44; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14)

¹³ Che Yesu paŵapilikene ngani syo, w̄atyosile pepala kwa ngalaŵa, w̄ajawile pantemela pajikape. Nambo w̄andu paŵapilikene, w̄akuiye kwa makongolo achityochelaga mmisi jao. ¹⁴ Nipele, paŵaiche kumbwani, w̄auweni mpingo wekulungwa wa w̄andu, w̄akolele chanasa ni w̄alamisye w̄akulwala w̄ao.

¹⁵ Pakwaswele, w̄akulijiganya w̄ao w̄aichilile ni kwasalila, “Apano patuli pa mwikonde ni sambano kuswele. Sambano, mwananje w̄andu wo kuti ajaule mmisinda akalishumile chakulya.” ¹⁶ Che Yesu w̄aasalile, “Nganakola ligongo lya kwaula, w̄anyamwe mwape chakulya.” ¹⁷ Nambo w̄anyawo w̄anjanjile, “Tukwete mikate nsano pe ni somba siw̄ili.” ¹⁸ Che Yesu w̄aasalile, “Njise nawo apano.” ¹⁹ W̄aasalile w̄andu kuti atame paasi pa manyasi. Nipele, Che Yesu w̄ajigele mikate nsano ni somba sila, w̄alolite kwinani, w̄atogolele Akunnungu ni kugaŵanya ni kwapa w̄akulijiganya mikate jo, nombewo w̄agaŵenye w̄andu. ²⁰ W̄alile wose, w̄ajikwite. Nipele w̄akulijiganya w̄alokwete sigasi sya mikate jila, w̄agumbesye itundu kumi na mbili. ²¹ Wose w̄aw̄alile w̄ala w̄aliji achalume mpela elufu tano, pangaŵalanjikwa achimmasyeto ni w̄anache.

Che Yesu akwenda mmeesi

(Maliko 6:45-52; Yohana 6:15-21)

²² Pangakaŵa, Che Yesu w̄aasalile w̄akulijiganya w̄ao akwele mu ngalaŵa kuti alongolele peesi litanda asyene aninkujilanga mipingo ja w̄andu. ²³ Paŵamasile kwalanga w̄andu, w̄akwesile kwitumbi ali jikape kukupopela. Pakwaswele, w̄elewo w̄aliji kweleko jikape. ²⁴ Kele katema ko ngalaŵa jo jaŵandichile pambindikati litanda, nambo jaliji nkupungunyikwa kwannope ni matumbela pakuŵa mbungo jaliji nkujiputa. ²⁵ Kumasikusiku, Che Yesu w̄aichile w̄akulijiganya w̄ao achendaga mmeesi. ²⁶ W̄akulijiganya w̄ao paŵaweni achendaga mmeesi, w̄ajogwepe nnope ni w̄atite, “Lili lilaika!” W̄agumilangaga kwa woga. ²⁷ Papopo, Che Yesu w̄asalile, “Muusimane ntima, ndili une, nkajogopa!” ²⁸ Che Petulo w̄atite, “Ambuje mwaŵaga mmwe, muusalile iche kukwenu njendaga mmeesi.” ²⁹ Che Yesu w̄atite, “Njise.” Nipele che Petulo w̄atulwiche mu ngalaŵa, w̄ajesile mmeesi, kwajaulila Che Yesu. ³⁰ Nambo paŵajiwani mbungo, w̄ajogwepe ni w̄atandite kutiŵila, w̄agumisile achitiji, “Ambuje mungulupusye!” ³¹ Papopo Che Yesu w̄agolwesye nkono wao, w̄ankamwile ni w̄ansalile, “Mmwe ŵa chikulupi chachinandi, ligongo chi nkukola lipamba?” ³² Nipele, wose w̄akwesile mu ngalaŵa, ni mbungo jatulele. ³³ Nombe, wose w̄aw̄aliji mu ngalaŵa w̄atindiŵalile ni kwakotamila, achitiji, “Isyene alakwe ndi Mwana jwa Akunnungu.”

Che Yesu akwalamya w̄akulwala ku msinda wa ku Genesaleti

(Maliko 6:53-56)

³⁴ W̄ajombweche litanda ni w̄aiche ku msinda wa ku Genesaleti. ³⁵ W̄andu ŵa pepala paŵaamanyi Che Yesu, w̄ajenesye ngani muumbali mose mumwasyungwile. Nipele, w̄annyichisye w̄akulwala wose, ³⁶ ni w̄achondelele kuti akwaye atamuno lujenje lya mwinjilo w̄ao. Nombe wose w̄aw̄ankwaiye w̄alamile.

15

Majiganyo ga achambuje
(Maliko 7:1-13)

¹ Nipele, Mafalisayo ni wâkwiganya Malajisyo wâichile Che Yesu kutyochela ku Yelusalemu. ² Pa wâiche wambusisye, “Kwachichi wakulijiganya wenu akugapwanya majiganyo gatupochele kutyochela kwa achambuje wetu? Ngakuna wâ makono yambone akana wê kutanda kulya?” ³ Che Yesu wâjanjile, “Kwachichi wanyamwe mkupwanya makanyo ga Akunnungu kwa kusechelela majiganyo genu mwachinsyene?” ⁴ Akunnungu atite, ‘Mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu,’ ni ‘Jwakunlwesya atigwe atamuno achikulugwe, akusachilwa kuulajikwa.’ ⁵ Nambo wanyamwe nkwiganya kuti, munda awaga ni chindu cha kwakamuchisya atigwe atamuno achikulugwe, ni atiji, ‘Achi chindu chi ndyosisye sadaka kwa Akunnungu.’ ⁶ Nipele, jwele munda jo ngakwachimbichisya atigwe! Yele ni inkuti pakulinyelusya lilamulo lya Akunnungu ni kugakuya majiganyo genu mwachinsyene. ⁷ Wanyamwe waulamba! Che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu wasagamukwile yambone yankati wanyamwe pawatite, ⁸ ‘Akunnungu akuti, awa wandu wa akunjimbichisyanga ni ngomo pe, nambo mmitima jao atalikengene ni une. ⁹ Nombe akumbopela iyipe, pakuwa indu yakwiganya ili malajisyo ga wandu pe.’ ”

Aila yaikuntaga mundu usakwa
(Maliko 7:14-23)

¹⁰ Nipele, Che Yesu wauwilasile mpingo wa wandu, wasalile, “Mpilikane ni kumanyilila! ¹¹ Chindu chachikuntaga mundu usakwa nga wâ chachikwinjila nkang’wa, nambo achila chachikutyoka nkang’wa ni chachikuntaga mundu usakwa.” ¹² Nipele wakulijiganya wao wâjaulile ni kwasalila, “Ana nkumanyilila kuti Mafalisayo yachimile pawapilikene malo wê genu?” ¹³ Nambo welewo watite, “Mmela wauli wose wanganapande Atati wangu wa kwinani, chiuchitupulwa. ¹⁴ Mwaleche wanyawo! Wêle ali wângalola wakwalongosya wângalola. Jwângalola annongosyaga jwângalola njakwe, wose wawili chatumbuchile mwisimbo.” ¹⁵ Che Petulo watite, “Ntugopolele chele chitagu cho.” ¹⁶ Che Yesu wasalile, “Nombe wanyamwe wakwe ngankumanyilila? ¹⁷ Ana ngankumanyilila kuti chindu chachikwinjila nkang’wa chikupita nnutumbo ni chikujasikwa kulindi? ¹⁸ Nambo yaikutyoka nkang’wa ikutyochela mu ntima, yele ni yaikuntaga mundu usakwa. ¹⁹ Pakuwa mu ntima sikukopoka ng’anisyo syangalumbana sya kuulaga ni chikululu ni chigwagwa ni wiyi ni kuwêcheta yaunami ni kutukana. ²⁰ Gelego ni gakuntaga mundu usakwa. Nambo kulya pangana wâ makono ngakukuntaga mundu usakwa.”

Chikulupi cha jwankongwe jumo
(Maliko 7:24-30)

²¹ Che Yesu watyosile kweleko ni wâjile ku chilambo cha ku Tilo ni ku Sidoni. ²² Nipele, jwankongwe jumo Mkanaani, kutyochela chilambo chilachila, wâichilile achinyanyisyaga, “Ambuje, Mwana ju che Daudi, mungolele chanasa! Mwali jwangu akamwilwe ni masoka kwannope.” ²³ Nambo Che Yesu ngananjanga lilo wê. Wakulijiganya wao wâjaulile ni kwachondelela achitiji, “Mwasalile ajaule, pakuwa akutukuya ali nkunyokonya.” ²⁴ Che

Yesu wajanjile, “Akunnungu andumile kukwakulupusya wandu wa ku Isilaeli wa wapotele mpela ngondolo.” ²⁵ Pelepo jwambumba jula waiche ni kwatindiwalila paujo pao achitiji, “Ambuje, mungamuchisye.” ²⁶ Che Yesu wajanjile, “Nga wa yambone kutola chakulya cha wanache ni kusiponyela mbwa.” ²⁷ Jwankongwe jo wajanjile, “Elo, Ambuje, nambo mbwa sikulya mbakatika sisikupatuka pakulila achambuje wao.” ²⁸ Pelepo Che Yesu wajanjile, “Jwankongwe, chikulupi chenu chachikulungwa, nipele, chiten-dekwe kukwenu chinkusaka.” Mwali jwao jula ni walamile katema kakoko.

Che Yesu akwalamya wandu wajanji

²⁹ Che Yesu watyosile pelepo ni kwaula mungulugulu litanda lya Galilaya, wakwesile kwitumbi, watemi paasi. ³⁰ Nipele, jaichile mipingo ja wandu wajanji, wampelechele wandu wangajenda ni wangalola ni wakulemala ni wanga wecheta ni wane wajanji wakulwala, nipele wa wisile mmbujo mwakwe ni kwalamya. ³¹ Nombe mpingo wa wandu ula wasimonjile nnope pa waweni wanga wecheta aninku wecheta ni wangalola aninkulola ni wakulemala ali alamile ni wangajenda aninkwenda, wandu wa akusisye Akunnungu wa ku Isilaeli.

Che Yesu akwapa chakulya wandu elufu nne (Maliko 8:1-10)

³² Che Yesu waa wilasile wakulijiganya wao, waasalile, “Ngwakolela chanasa a wa wandu wa paku wa atemi ni une mo wa gatatu sambano ni nganakola chakulya. Ngangusaka naaleche ajaule pangalya ngaka wa chakomoche mwitala.” ³³ Wakulijiganya wala ni watite, “Tutupate kwapi chakulya chachijini cha kwajikutisya wele wandu wa?” ³⁴ Che Yesu wa ausisye, “Nkwete mikate jilingwa?” Wajanjile, “Saba ni tusomba kanandi pe.” ³⁵ Nipele Che Yesu waasalile wandu atamanje paasi. ³⁶ Wajitosile mikate saba ni tusomba tula, watogolele Akunnungu, wajiga wenyene ni kwapa wakulijiganya wao, nombe wakulijiganya wo waga wenyene wandu. ³⁷ Walile wose, wajakwite. Pa wamasile kulya walokotenye mbakatika ja mikate ni somba sila itundu saba yegumbale. ³⁸ Wele uwalile wo waliji achalume elufu nne, panga walanjila achakongwe ni wanache. ³⁹ Nipele, Che Yesu walanjile wandu, wakwesile mu ngalwa ni kwaula ku chilambo cha Magadani.

16

Wandu akusaka chimanyisyo (Maliko 8:11-13; Luka 12:54-56)

¹ Mafalisayo ni Masadukayo waajaulile Che Yesu, ni kwa kwalinga wa wendile walosye chimanyisyo kutyochela kwini. ² Nambo Che Yesu waasalile, “Lyaikaga ligulo wanyamwe nkutini, ‘Lelo chikulanguche paku wa kwiunde kuchejele!’ ³ Ni kuninkucha nkutini, ‘Lelo mbungo chijipuje, paku wa kwiunde kuchejele sooni maunde gagumbele!’ Nipele, wanyamwe nkukombola kumanyilila upagwe wa liunde, nambo imanyisyo ya katema kano ngankukombola kuimanyilila. ⁴ Uwelesi wangalumbana ni wangali ni chikulupi ukusosa chimanyisyo, nambo ngauppegwa chimanyisyo ika we chimanyisyo chi che Yona.” Nipele walesile ni kwaula.

Amila ja Mafalisayo ni Masadukayo (Maliko 8:14-21)

⁵ Wâkulijiganya wâo pa wâmasile koombochela mbande jine ja litanda, wâliji ali wâlile kwigala mikate. ⁶ Che Yesu wâasalile kuti, “Nlilolechesye ni nligose ni amila ja Mafalisayo ni Masadukayo!” ⁷ Nambo wele wanyawo wâliji nkuusyana achinsyene pe achitiji, “Aku wecheta yeleyo pakuwa nganitungigala mikate.” ⁸ Che Yesu wasimanyilile ng'anisyo syao ni kwasalila, “Ligongo chi nkuusyana mwachinsyene pe, wanyamwe wa chikulupi chachinandi kuti nganinjigala mikate?” ⁹ Ana ngankumanyilila atamuno kukumbuchila panagawenye mikate tano jila, kwa wându elufu tano wala? Ana itundu ilingwa ya mbakatika imwagumbesye? ¹⁰ Pane mikate saba jila jiwagawenye wându elufu nne, ana itundu ilingwa ya mbakatika imwalokotenye? ¹¹ Uli, ngankumanyilila kuti nganingunguluchilaga mikate? Nambo nlilolechesye ni amila ja Mafalisayo ni Masadukayo!” ¹² Pelepo wâkulijiganya waimanyilile kuti nganawecheta yankati amila ja mikate, nambo majiganyo ga Mafalisayo ni Masadukayo.

*Che Yesu ali Mwana jwa Akunnungu
(Maliko 8:27-30; Luka 9:18-21)*

¹³ Che Yesu pa wâaiche mmusi wa Kaisalia Filipi, wâusisye wâkulijiganya wâo kuti, “Wându akuti Mwana jwa Mundu ali nduni?” ¹⁴ Wâjanjile, “Wane akuti che Yohana Wâkubatisya ni wane akuti che Elia ni wane akuti che Yelemia, pane jumo jawo wâkulondola wa Akunnungu.” ¹⁵ Che Yesu wâausisye sooni, “Nombe wanyamwe nkuti une ndili nduni?” ¹⁶ Che Simoni Petulo wâjanjile, “Alakwe ni Kilisito Jwakuwombola, Mwana jwa Akunnungu wâali wâjumi.” ¹⁷ Che Yesu watite, “Nkwete upile mmwe che Simoni mwana ju che Yona, pakuwa ngawa mundu jwammunukulile ngani jo, nambo Atati wangu wâali kwinani. ¹⁸ None ngunsalila, mmwe ni che Petulo ni pa lwele lwala lu chindandisye mpingo wa wându wâkukulupilila Kilisito ni machili ga chiwa ngagaika kuukombola. ¹⁹ None chinampe iugulilo ya Umwenye wa kwinani, ni chachili chose chachinchita we pa chilambo pano, chichi we cheta wîkwe kwinani ni chachili chose chachinchigopole pa chilambo pano, chichi we chegopolwe kwinani.” ²⁰ Nipele wâkanyisye kwa nnope wâkulijiganya wâo kuti akansalila mundu kuti welewo ali Kilisito.

*Che Yesu aku wecheta yankati kulaga ni chiwa chao
(Maliko 8:31-9:1; Luka 9:22-27)*

²¹ Chitandile ke katema ko Che Yesu watandite kwalosya pangasisika wâkulijiganya wâo kuti ya wâjile kwaula ku Yelusalemu ni kweleko chalagaswe ni achachekulu ni ilongola wa achakulu wambopesi ni wâkwiganya Malajisyo. Nipele chachiulagwa ni pa lyuwa lyaatatu chasyuche. ²² Pelepo che Petulo wâajigele Che Yesu pambali ni watandite kwakalipila achitiji, “Ngwamba Ambuje! Ngagansimana gele!” ²³ Nambo Che Yesu wâgalauliche ni kwasalila che Petulo, “Ntyoche paujo pangu, Shetani! Mmwe nkusiwila litala paujo pangu, pakuwa ngankuganisya gagali ga Akunnungu, nambo ga wându!”

²⁴ Nipele, Che Yesu wâasalile wâkulijiganya wâo, “Mundu jwakusaka kunguya, alikane nsyene, atwichile nsalaba wakwe, anguye une. ²⁵ Pakuwa, mundu jwalijose jwakusaka kuukulupusya umi wakwe, chaujase. Nambo mundu jwakuutosya umi wakwe kwaligongo lyangu, chaukole sooni. ²⁶ Ana mundu chapate chichi akolaga chipanje cha pa chilambo, ali ajasile umi wakwe? Pane mundu chatyosye chichi pamalo pa umi wakwe? ²⁷ Pakuwa Mwana jwa Mundu chachiika mu ukulu wa Atatigwe pamo ni

achikatumetume wakwe wa kwinani, pelepo chachinlipa jwalijose malinga ni masengo gao. ²⁸ Ngunsalila isyene, apali wane mwa wanjimi apano ngaapasya chiwa akanaŵe kummona Mwana jwa Mundu achiikaga ali Mwenye.”

17

Che Yesu akugalauka uwoneche wakwe (Maliko 9:2-13; Luka 9:28-36)

¹ Pagamasile moŵa sita, Che Yesu wajigele che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana mpwao, wakwesile pamo nawo penani chitumbi cheleu, kweleko waliji wanyapewo. ² Kweleko, Che Yesu wagalawiche uwoneche wakwe paujo pao, ku meeso kwao kwamelemendaga mpela lyuŵa ni iwalo yao yaliji yeswela mpela lulanga. ³ Chisisimuchile che Musa ni che Elia waakopochele, waliji nkukunguluka ni Che Yesu. ⁴ Pelepo che Petulo waasalile Che Yesu, “Ambuje, yambone uwe kuŵa apano! Mwasakaga chindaŵe masakasa gatatu, limo lyenumwe ni line li che Musa ni line li che Elia.”

⁵ Paŵaŵechetaga gelego, liunde lyeswela lyaunichile wanyawo, ni lyapikaniche liloŵe kutyochela mu liunde lila lichitiji, “Aju ali Mwanangu jungunnonyela, nonyelwe nawo, mumpilikanichisye jwelejo.”

⁶ Wakulijiganya paŵapilikene yeleyo wajogwepe nnope, wagwile manguku. ⁷ Nipele Che Yesu waichilile, wakwayiye achitiji, “Njimuche, nkajogopa!”

⁸ Paŵalolite kwinani nganammona mundu jwalijose akaŵe Che Yesu jika pe.

⁹ Nipele, paŵatulukaga pa chitumbi po, Che Yesu waasalile, “Kasimunsalila mundu jwalijose inyiweni ila, mpaka patachisyuka Mwana jwa Mundu kutyochela mu chiwa.” ¹⁰ Nipele wakulijiganya ŵao wammusisye, “Kwachichi nambi wakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa akuti chaiche kaje che Elia?” ¹¹ Che Yesu wajanjile, “Isyene, che Elia chaiche kaje ni kukolosya indu yose iŵe chile. ¹² Nambo ngunsalila, che Elia amasile kwika, nganammanyilila, nambo wantendele iŵasachile. Nombewo chachinnagasya Mwana jwa Mundu iyoyopeyo.” ¹³ Pelepo wakulijiganya ŵala waimanyilile kuti wangambaga che Yohana Wakubatisya.

Che Yesu akunnamya jwanchanda jwakamwilwe ni lisoka (Maliko 9:14-29; Luka 9:37-43)

¹⁴ Paŵaiche sooni pa wele mpingo wa ŵandu ula, ŵaiche mundu jumo mm-bujo pa Che Yesu ni kwatindiŵalila, ¹⁵ watite, “Ambuje, munkolele chanasa mwanangu pakuŵa akulwala njilinjili ni kulaga nnope, katema kakajinji akugwilila pa mooto pane mmeesi. ¹⁶ Nannyichisye kwa wakulijiganya ŵenu, nambo nganakombola kunnamya.” ¹⁷ Che Yesu wajanjile, “Uŵelesi wangali chikulupi ni wakulyungasika, ana chime ni wanyamwe mpaka chakachi? Mpaka chakachi chinampililile? Munjise nawo apano.” ¹⁸ Nipele, Che Yesu walikalipile lisoka lila, nombelyo lyankopweche ni jwanchanda jula walamilile katema kakoko.

¹⁹ Nipele, wakulijiganya waichile Che Yesu kwa chisyepela ni kwausya, “Ligongo chi nganitukombola kulikoposya lisoka lila?” ²⁰ Che Yesu wajanjile, “Kwa ligongo lya chikulupi chenu chachinandi. Ngunsalila isyene, mwaŵaga ni chikulupi atamomu chaŵaga chachinandi chisau mbeju jajinandi nnope jajikuŵilanjikwa haladali, chinkombole kuchisalila achi chitumbi chi, ‘Ntyoche apa njaule ako,’ nombecho chichityoche. Ngalipagwa

liloŵe lyangalikombolecheka kukwenu.” ²¹ Nambo lisoka lyanti yele ngalikutyosyekwa ikaŵe kwa kupopela ni kutaŵa.

Che Yesu akuŵecheta sooni yankati chiwa ni kusyuka kwao
(Maliko 9:30-32; Luka 9:43b-45)

²² Ŵakulijiganya paŵaliji pamo ku Galilaya, Che Yesu ŵaasalile, “Mwana jwa Mundu akwaula kukutagwa mmakono ga ŵandu. ²³ Nombewo chachimulaga, nambo chachisyuka pa lyuŵa lyaatatu.” Pelepo ŵakulijiganya ŵasongoneche nnope.

Kupeleka nsongo wa Nyuumba ja Akunnungu

²⁴ Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao paŵaiche ku Kapelenaumu ŵandu ŵakukumbikanya nsongo wa Nyuumba ja Akunnungu ŵaichilile che Petulo, ŵausisye, “Ana jwakwiganya jwenu akulipa nsongo wa Nyuumba ja Akunnungu?” ²⁵ Che Petulo ŵajanjile, “Elo, akulipa.” Nipele, che Petulo paŵajinjile mu nyuumba, akanaŵe kuŵecheta liloŵe, Che Yesu ŵalongolele kummusya achitiji, “Che Simoni, mmwe nkuti uli? Mamwenye ŵa pa chilambo akukumbikanya nsongo atamuno ushulu kwa ŵandu chi? Kutyochela kwa achinsyene musi pane kwa achalendo?” ²⁶ Che Petulo ŵajanjile, “Kutyochela kwa achalendo.” Che Yesu ŵansalile, “Nipele, iŵaga ili yeleyo, achinsyene musi wo ngakusachilwa kulipa. ²⁷ Nambo tukaachima ŵandu ŵa. Njaule kulitanda nkaloposye, ni somba jandanda kutanjila pa ndowana, nkaji-unukule kang’wa ni chinkasisimane mbiya sya nsongo. Njigale ni kwapa ligongo lyangune ni lyenu mmwe.”

18

Nduni jwaali jwankulungwa?
(Maliko 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ Kekala katema kala ŵakulijiganya ŵaichilile Che Yesu ni kwausya, “Ana nduni jwaali jwankulungwa mu Umwenye wa kwinani?” ² Che Yesu ŵambilasile mwanache, ŵanjimiche mmbujo mwao. ³ Nipele ŵatite, “Isyene ngunsalila, iŵaga ngankugalauka ni kuŵa mpela ŵanache, nganjinjila kose mu umwenye wa kwinani. ⁴ Nipele jwalijose jwakulitimalika mpela aju mwanache ju, jwelejo ni jwali jwankulungwa mu umwenye wa kwinani. ⁵ Jwalijose jwakumpochela mwanache jumo mpela aju mu liina lyangu, jwelejo akumbochela une.”

Kwatenda ŵane atende sambi
(Maliko 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁶ “Nambo jwalijose juchantende jumo jwa achanandi ŵa, ŵakungulupilila une atende sambi, ikaliji yambone kwa ŵelewo ataŵikwe pa lukosi liganga lyekulungwa lya kusyajila ni kumponya mu bahali pakwendesya nnope. ⁷ Ulaje chiuŵe kwa ŵandu ŵa pa chilambo kwa ligongo lya kuichisya indu ya kwatenda ŵandu atende sambi. Indu yo ikusachilwa ikopochele nambo ulaje kukwakwe mundu juchaichenawo indu yo.

⁸ “Iŵaga nkono wenu pane lukongolo lwenu lukuntenda ntende sambi, mmukate nkaujase kwakutalika. Mmbaya kukwenu kwinjila mu umi pangali nkono umo pane lukongolo lumo kupunda kuponyekwa pa mooto wa moŵa gose pangali mbesi wangasimika ndi ni makono gaŵili ni makongolo gaŵili. ⁹ Ni liso lyenu lyantendaga ntende sambi, nlikolopole ni kuliponya kwakutalika. Mmbaya kukwenu kwinjila mu umi wangamala ni liso limo,

kupunda kuponyekwa pa mooto wangasimika moŵa gose pangali mbesi ndi ni meeso gaŵili.

Chitagu cha ngondolo jajisochele

(Maliko 15:3-7)

¹⁰ “Nlilolechesye! Nkanchembulunya jumo jwa achanandi ŵa. Ngunsalila, achikatumetume ŵao kwinani ko moŵa gose akulola usyo wa Atati ŵaali kwinani. ¹¹ Pakuŵa Mwana jwa Mundu ŵaiche kukwakulupusya aŵala ŵaŵasochele.

¹² “Ana ŵanyamwe nkuti uli, Mundu akolaga ngondolo mia moja, ni jasochelaga ngondolo jimo, ngaasileka ngondolo tisini na tisa sila pasyaliji po ni kwaula kukujisosa jajisochele jila? ¹³ Ajisimanaga, ngunsalila isyene, akusengwa ligongo lya jejila kusipunda tisini na tisa syangasochela sila. ¹⁴ Iyoyo Atati ŵenu ŵa kwinani ngakusaka ata jumo jwa achanandi ŵa kuti asochele.

Kunjamuka nlongo jwakutenda sambi

¹⁵ “Nlongo njenu anleŵelaga, munjaulile nkanlosye chileŵo chakwe ni ŵaŵili pe. Ampilikanilaga chimme mumpatile nlongo njenu. ¹⁶ Nambo iŵaga ngakumpilikanila, munjigale mundu jumo pane ŵaŵili pakuti kwa kang'wa sya ŵaumboni ŵaŵili pane ŵatatu, kila liloŵe likaluche, mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala. ¹⁷ Akanaga kwapilikanichisya ŵanyawo, muusalile mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. Ni akanaga kuupilikanila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, mummalanjile yalumo mundu jwangakwamanyilila Akunnungu ni jwakukumbikanya nsongo.

Kukanya ni kukunda

¹⁸ “Ngunsalila isyene, gagali gose gachingakanye pachilambo chigaŵe gamakanikwe kwinani ni gagali gose gachingakunde pachilambo, chigaŵe gamakundikwe kwinani.

¹⁹ “Ngunsalila isyene, ŵaŵili pasikati jenu ajilanaga pachilambo pano kwa chindu chachilichose chichaŵende, Atati ŵangu ŵa kwinani chiŵapanganyichisye chindu cho. ²⁰ Pakuŵa palipose pakusongangana ŵandu ŵaŵili pane ŵatatu pamo kwa liina lyangu, une ndili pelepo ni ŵanyawo.”

Chitagu cha jwakutumichila jwangalechelesya

²¹ Nipele, che Petulo ŵaichile Che Yesu nikuti, “Ambuje, ana mpwanga aneŵele kalingwa none naalechelesye? Mala saba?” ²² Che Yesu ŵajanjile, “Ngangunsalila mala saba pe, nambo saba mala sabini. ²³ Kwayele, Umwenye wa kwinani ulandene ni mwenye jumo juŵasakaga kulola achikapolo ŵakwe yatite pakupanganya. ²⁴ Paŵatandite kulola, ŵannyichisye mundu jumo juŵaliji ni ligambo lya mamilioni kwa mamilioni. ²⁵ Mundu jo nganakola chakulipa, kwayele ambujegwe ŵalamwile asumisikwe nti kapolo mundu jula ni ŵankwakwe ni achiŵanagwe ni yanayose iŵakwete, kuti ligambo limale. ²⁶ Nipele, kapolo jula ŵatindiŵele mmbujo pa ambujegwe ni kwaŵenda achitiji, ‘Ambuje mumbililile kaje, none chinanlipe yose.’ ²⁷ Mmbujegwe kapolo jula ŵankolele chanasa, ŵannechelesye ligambo lila, ni kuntendela ajaule.

²⁸ “Nambo kapolo jula ŵatyosile, ŵansimene jumo jwa achikapolo achinjakwe juŵandajji mbiya kanandi. Ŵankamwile ni kunkamula pa lukosi achitiji, ‘Nlipe ligambo lyenu!’ ²⁹ Nombe kapolo njakwe jula ŵatindiŵele pa

makongolo gakwe wanchondelele achitiji, 'Mumbililile kaje, none chinanlipe yose'. ³⁰ Nombejo wakanile, wawawile kukumponya mu nyumba jakuta w'ilwa, mpaka patachilipa ligambo lila.

³¹ "Nipele, achikapolo achinjakwe pa waiweni yeleyo wasongoneche nnope, wawawile kukwasalila ambuje wao yose iyatendekwe. ³² Pele ambujegwe wammilasile ni kunsalila, 'Ugwe jwakutumichila jwangelumbana nnope! Nannechelesye ligambo lila lyose pamwanjondelele. ³³ Ana nganinsachilwa kunkolela chanasa kapolo njeni jo mpela inatite pakunkolela chanasa mmwe?"

³⁴ "Nipele mmbujegwe jula watumbile nnope, wampeleche katumetume jula kwa wakulagasya mpaka pele patachilipa ligambo lyose. ³⁵ Ni atati wangu wa kwini chachintendela iyoyo peyo iwaga jwalijose mwa wanyamwe ngannechelesya mpwakwe ni mtima wakwe wose."

19

Makanyo gankati kulekangana (Maliko 10:1-12)

¹ Che Yesu pa wamasile ku wecheta gele malo we go, watyosile ku Galilaya, wapite ku Yudea peesi lusulo lwa Yolodani. ² Wandu achajinji wakuiye welewo kweleko, nombejo walamisye ilwele yao.

³ Mafalisayo waichile achalingaga achitiji, "Uli, ana ikusachilwa mundu kunleka wankwakwe kwa ligongo lililyose?" ⁴ Che Yesu wajanjile, "Uli, ana nganinsyoma Mmalembelo ga Akunnungu kuti Akunnungu juwangumbile mundu kutyochela kundanda waagumbile jwannume ni jwankongwe? ⁵ Wapundile kusala, 'Kwaligongo lyo jwannume chi waaleche atatigwe ni achikulugwe, chalumbikane ni wankwakwe, nombe wa wili wo chachiwa chiilu chimo?' ⁶ Kwa yeleyo, ngawa sooni wa wili, nambo chiilu chimo. Nipele chalumbikenye Akunnungu, mundu akachilekanganya."

⁷ Nambo wele wanyawo wausisye, "Nambi kwachichi che Musa watulamwile kuti jwankongwe apegwe talaka ni kunleka?" ⁸ Che Yesu wajanjile, "Che Musa wannechelele nlekangane ni achi wankwenu kwa ligongo lya kukakatima kwa mitima jenu. Nambo chitandile kundanda nginiwa yeleyi. ⁹ Nipele none ngunsalila wanyamwe, mundu juchalekangane ni wankwakwe kwaligongo lililyose ni kulombela jwankongwe jwine, ika we kwa ligongo lya chikululu, akutenda chikululu."

¹⁰ Wakulijiganya wao waasalile, "Iwaga yele kwa mundu ni wankwakwe, nipele mmbaya kutama pangalombela." ¹¹ Che Yesu waasalile, "Ngawa wanawose wakukombola kulipochela lilo we li, nambo ika we wele wandu wapegwile ni Akunnungu machili ga kulipochela lilo we li. ¹² Pakuwa kwana indu yakupisyangana yaikuntendekasya mundu kutama pangalombela, apali wa wa weleke yeleyo, ni wane atesilwe ni wandu atame wangalombela ni wane asachile achinsyene atame pangalombela kwaligongo lya umwenye wa kwini. Jwakukombola kulipochela lilo we li apochele."

Che Yesu akwapa upile wanache achanandi (Maliko 10:13-16; Luka 18:15-17)

¹³ Nipele wannyichisye Che Yesu wanache achanandi kuti wasajichile makono ni kwapopelela. Nambo wakulijiganya wao ni wakalipile. ¹⁴ Che Yesu watite, "Mwaleche wanache achanje kukwangu ni nkaasiwila, pakuwa Umwenye

wa kwinani uli wa wându wâali mpela wânache wâ.” ¹⁵ Nipele, wâsajichile makono kuti wape upile, ni wâtyosile pelepo.

Jwanchanda jwa kusichila
(Maliko 10:17-31; Luka 18:18-30)

¹⁶ Mundu jumo wâichile Che Yesu wâusisye, “Jwakwiganya, ana ndende chindu chi chichili chambone kuti ngapate umi wa moŵa gose pangali mbesi?” ¹⁷ Che Yesu wânsalile, “Kwachichi nkuusya yankati umbone? Nga-pagwa jwambone, nambo jumope yaani Akunnungu. Mwasakaga kwinjila mu umi, ngakumulichisye makanyo.”

¹⁸ Mundu jula wâusisye, “Makanyo chi?” Che Yesu wâtite, “Kasimmulaga ni Kasintenda chikululu ni Kasinjiŵa ni Kasinsala ya unami. ¹⁹ Sooni, mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu ni Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene.”

²⁰ Jwanchanda jula wâtite, “Makanyo ganagose nagakumulisye chitandile wanache wangu, chisowile chindu chi sooni?” ²¹ Che Yesu wânsalile jwelejo, “Mwasakaga kuŵa jwautindimisyo, njaule nkasumisye yose inkwete ni mbiya syo nkaape wându wâkulaga, nomwe chinkole mbiko kwinani, mwalalaga muunguye.” ²² Paŵapilikene yele jwele nchanda jo, wâjawile aninku-songoneka mu ntima, pakuŵa wâkwete chipanje chachijinji.

²³ Pelepo Che Yesu wâasalile wâkulijiganya wâo, “Ngunsalila isyene, chiiŵe yakulimba jwachipanje kwinjila mu Umwenye wa kwinani. ²⁴ Ngunsalila sooni, ili yakwaluka kwa chinyama chachikuŵilanjikwa ngamia kupeleta pachipowo cha sindano, kupunda jwachipanje kwinjila mu umwenye wa Akunnungu.” ²⁵ Wâkulijiganya wâo paŵapilikene yele, wâsimosile nnope, wâusisye, “Wâani nambi, akukombola kukulupuka?” ²⁶ Che Yesu wâlolite, nikuti, “Lyeleli lili lyangakomboleka kwa wându, nambo kwa Akunnungu indu yose ikukomboleka.”

²⁷ Nipele, che Petulo wâjanjile, “Nnole, uwe tulesile yose ni kunkuya, chitupate chichi nambi?” ²⁸ Che Yesu wâasalile, “Ngunsalila isyene, Mwana jwa Mundu pachatame pa chitengu cha umwenye cha ukulu wao mu chilambo cha sambano, wânyamwe umunguiye chintame mu itengu kumi na mbili ni kusilamula ngosyo kumi na mbili sya wându wâ ku Isilaeli. ²⁹ Ni jwalijose jwalesile nyuumba pane achapwakwe pane achalumbugwe pane atatigwe pane achikulugwe pane wânache pane migunda, kwa ligongo lyangu, chachipochela mala mia, ni chachinjila mu umi wa moŵa gose pangali mbesi. ³⁰ Nambo wâjanji wâali wândanda sambano chachiŵa wâmbesi ni wâali wâmbesi sambano chachiŵa wândanda.

20

Wâmasengo mu ngunda wa sabibu

¹ “Umwenye wa kwinani ulandene ni mundu jwaali ni ngunda wa sabibu, juŵatyosile kundaŵi pe kukwaŵika wându wâkulima mu ngunda wao. ² Paŵamasile kulangana ni wâkulima kuti chachalipa chipande chimo cha madini ga feza malinga ni malipilo ga lyuŵa limo, wâpeleche ku ngunda wa sabibu. ³ Wâtyosile saa tatu kundaŵi, wâweni wane wângali ni masengo ali ajimi pakusumichisya malonda. ⁴ Wâasalile, ‘Njende ni wânyamwe ku ngunda wa sabibu, none chinanlipe.’ ⁵ Nipele, wâpite. Asyene ngunda wâla wâtyosile sooni saa sita ni saa tisa, wâtesile iyoyo. ⁶ Pajawandichile

saa kumi na moja, wатыosile sooni, wasimene wанду wane ali ajimi papopo pakusumisya malonda. Nipele wаusisye, 'Kwachichi nkwima apano muusi wose u pangali masengo?' ⁷ Wajanjile, 'Pakuwa ngapagwa mundu jwatupele masengo.' Nombejo waasalile, 'Njaule ni wanyamwe nkapanganye masengo ku ngunda wa sabibu.'

⁸ "Pakwaswele, nsyene ngunda wa sabibu jula wansalile jwakulolela masengo gao kuti, 'Nkaa wilanje wamasengo mwape malipilo gao, kutandila wa kumbesi mpaka wa kundanda.' ⁹ Nipele, waiche wele wa wapegwilwe masengo katema ka saa kumi na moja, jwalijose wapochele chipande chimo cha madini ga feza. ¹⁰ Ni wandanda wala pa waiche waganichisye kuti chapochele yakupunda, nambo nombe wanyawo wapochele chipande chimo cha madini ga feza yalumo ni achinjao. ¹¹ Pa wapochele mbiya syao, watandite kwasongonechela asyene ngunda wala. ¹² Watite, 'Awa wa wapele masengo kumbesi apanganye masengo kwa katema ka lisaa limo pe, kwachichi ntulipile yalumo ni wanya wa akuno uweji tupililile masengo gakulimba muusi wose ni lyuwa lili nkuwala?'

¹³ "Pelepo nsyene ngunda jula wanjani jumo jwao kuti, 'Ambusanga, ngangummonela! Ana nganitulangana none kwa malipilo ga chipande chimo cha madini ga feza? ¹⁴ Njigale chichili chenu, njaule kumangwenu. Ngunonyelwa kumpa aju junampele masengo kumbesi yalumo ni mmwe. ¹⁵ Uli, ngangusachilwa kutenda indu ingunonyelwa nkati yose ingwete? Ana nkukola wiwu pakuwa une ndili jwambone?'"

¹⁶ Nipele Che Yesu wamalichisye kwa kusala, "Iyoyo waali wambesi chachiwa wandanda ni waali wandanda chachiwa wambesi."

Che Yesu akuwetcheta kaatatu nkati chiwa chao

(Maliko 10:32-34; Luka 18:31-34)

¹⁷ Che Yesu pa waliji nkukwela kwaula ku Yelusalemu, waajigele wakulijiganya wao kumi na mbili, pa waliji nkwenda mwitala, peuto pangali wанду wane, waasalile, ¹⁸ "Nnole! Tukwaula ku Yelusalemu, ni kwele Mwana jwa Mundu chakatajikwe mmakono mwa achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo, nombewo chalamulikwe aulajikwe. ¹⁹ Chakampeleche kwa wанду wanga wa wayahudi apate kuntendela chanache ni kumputa mbokola ni kwa wamba pa nsalaba ni pa lyuwa lyaatatu chachisyuka."

Kuwenda kwa achikulu

(Maliko 10:35-45)

²⁰ Nipele achikulu wa wanache wa che Sebedayo waichile Che Yesu, pamo ni achi wanagwe, watindi walile ni kwa wenda chindu. ²¹ Che Yesu wammusisye, "Chichi nkusaka?" Watite, "Choonde nlanje kuti mu umwenye wenu, achi wanangu wawili wa chatame, jumo kundyoo kwenu ni jwine kunchiji kwenu." ²² Che Yesu wajanjile, "Ana nkumanyilila chinkuchi wenda! Uli chinkombole kuching'welela chikombe cha masauko chiching'wele une?" Wanyawo wajanjile, "Tukupakombola." ²³ Che Yesu waasalile, "Isyene ching'welele chikombe changu cha masauko, nambo kutama kundyoo ni kunchiji kwangu nganiga wa masengo gangu nambo Akunnungu chachapa lipesa lyo wele wa wakolochesye."

²⁴ Nombe wakulijiganya wane likumi wala pa wapilikene gele, watumbilile wawili wo. ²⁵ Nipele Che Yesu waa wilasile ni kwasalila, "Nkumanyilila kuti mamwenye wa ilambo akwalongosya wанду wao kwa machili, ni

achakulu wao akwatenda ali wandu wao. ²⁶ Nambo inaŵe yele kukwenu, nambo jwalijose jwakusaka kuwa jwamkulungwa kukwenu akusachilwa aŵe katumetume jwa wose. ²⁷ Ni jwalijose jwakusaka kuwa jwaandanda kukwenu akusachilwa aŵe jwakitumichila jwenu. ²⁸ Iyoyopeyo, Mwana jwa Mundu nganaika kuti atumichilwe nambo kuti atumichile, ni kuutyosya umi wakwe kuti gaŵe malipilo kwa ligongo lya chiwombolo cha wandu wajanji.”

*Che Yesu akwalamya wanggalola wawili
(Maliko 10:46-52; Luka 18:35-43)*

²⁹ Che Yesu ni wakulijiganya wao paŵaliji nkutyoka ku Yeliko, mpingo wa wandu waliji nkwakuya. ³⁰ Nipele, wapali wanggalola wawili uwatemi mungu-lugulu litala, nombewo paŵapikene kuti Che Yesu waliji nkupita pelepo, wanyanyisye achitiji, “Ambuje, Mwana ju che Daudi, choonde ntukolele chanasa!” ³¹ Mpingo wa wandu wakalipile ni kwasalila amyalale. Nambo wanyawo wapundangenyeyanyisya, achitiji, “Ambuje, Mwana ju che Daudi, choonde ntukolele chanasa!” ³² Che Yesu wajimi, wawawilasile ni kwausya, “Ana nkusaka nampanganyichisye ichichi?” ³³ Wajanjile, “Ambuje, tukummenda gaunukuche meeso getu.” ³⁴ Nipele, Che Yesu wakolele chanasa, wakwaiye meeso gao ni papopo wakombwele kulola, ni wankuiye.

21

*Che Yesu akwinjila ku Yelusalemu kwa kusangalala
(Maliko 11:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19)*

¹ Che Yesu pamo ni wakulijiganya wao wawandichile ku Yelusalemu, ni paŵaiche ku Besefage pachikwesya cha Miseituni, watumile wakulijiganya wawili. ² Waasalile, “Njaule kunsinda wauli mmbujo mwenu, ni kweleko chinkajisimane mbunda jajitawikwe ni mwanambunda pamo najo. Nkaagopole njise nawo kwangune. ³ Iwaga chakammusye mundu ligongo lya kwagopola, nkajile, ‘Ambuje akusisaka,’ ni pangakaŵa chakannechele.” ⁴ Ali lyatendekwe kuti gamalile gaŵawechele jwakulondola jwa Akunnungu. ⁵ “Mwasalile wandu wa musu wa Sayuni, Nnole, Mwenye jwenu akunnyichilila! Atulele, ni akwesile mbunda, ni mwanambunda, chinnyama chachikujigala itutule.”

⁶ Wakulijiganya wala wawajile, watesile mpela iwatite pakusalilwa ni Che Yesu. ⁷ Wajijichenawo mbunda ni mwanambunda, watandiche nguo syao pachanya pawo ni Che Yesu watemi pachanya pakwe. ⁸ Mpingo wekulungwa wa wandu watandiche nguo syao mwitala, ni wane wakatile nyambi sya mwana sya itela ni watandiche mwitala. ⁹ Mipingo ja wandu wawalongolele ni wawakuiye wanyanyisye achitiji, “Ajinchilwe Mwana ju che Daudi, Akole upile jwele jwakwika mu liina lya Ambuje! Ajinchilwe Akunnungu waali kwinani!”

¹⁰ Che Yesu paŵajinjilaga ku Yelusalemu, wandu wa musu wose waliji juguli-juguli. Wandu waliji nkuusyana, “Ana aju ali nduni?” ¹¹ Wandu mu mpingo ula watite, “Weleŵa ni Che Yesu, jwakulondola jwa Akunnungu kutyochele ku Nasaleti musu wa ku Galilaya.”

Che Yesu pa Nyuumba ja Akunnungu

(Maliko 11:15-19; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22)

¹² Nipele, Che Yesu wajanjile mu lutenje lwa Nyuumba ja Akunnungu, wawinjile wanawose uwasumisyaga ni kusuma malonda pepala, wapitikwisye mesa sya wawasumanyaga mbiya, ni itengu yao wawasumisyaga nguunda.

¹³ Waasalile, “Ilembekwe Mmalembelo ga Akunnungu, ‘Nyuumba jangu chijiwilanjikwe nyuumba ja kupopelela.’ Nambo wanyamwe njitesile peuto pakulisisila wa wiyi.”

¹⁴ Wangalola ni wakulemala wanjaulile pa Nyuumba ja Akunnungu, nombe Che Yesu walamisye. ¹⁵ Achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo pawaiweni indu yambone nnope iwaitesile Che Yesu ni wanache ali nkunyanyisya pa Nyuumba ja Akunnungu achitiji, “Ajinichilwe Mwana ju che Daudi,” wanyawo watumbile. ¹⁶ Wausisye, “Uli ngankupilikana yakuti wanache?” Che Yesu wajanjile, “Elo, ngupikana! Ana nganinsyome Malowe ga? ‘Kutyochela nkang’wa sya wanache achanandi ni wakonga, nlipatile lumbili lwemalilwe.’ ”

¹⁷ Nipele, walesile, wakopweche mmusi ni kwaula ku Besania ni kugona kweleko.

Che Yesu akuulwesya nkuju

(Maliko 11:12-14,20-24)

¹⁸ Kundawi, Che Yesu pawaujaga kwaula ku Yelusalemu, jakwete sala. ¹⁹ Wauweni ntini mungulugulu litala, waujaulile, nambo nganachisimana chindu mwelemo, wausimene uli masamba pe. Wausalile, “Nkasogola isogosi sooni mowa gose pangali mbesi!” Papopo nkuju wo wanyasile.

²⁰ Wakulijiganya pawauweni, wasimosile, waliusisye, “Ntini u ujumwile chinauli chitema kwantinyi?” ²¹ Che Yesu wajanjile, “Ngunsalila isyene, mwaŵaga ni chikulupi pangali lipamba lili lyose, chinkombole kupanganya ngaŵa yeleyo pe yaitendekwe mu chitela cha ntini, nambo atamuno mwachisalilaga achi chitumbi chi, ‘Ntupuche ni kuliponya mu bahali,’ chitendekwe iyoyo. ²² Mwakolaga chikulupi, chachilichose chachimmente nkupopela, chimpate.”

Liusyo lyankati ukombole u Che Yesu

(Maliko 11:27-33; Luka 20:1-8)

²³ Che Yesu wajanjile pa Nyuumba ja Akunnungu, ni kwiganya. Pawajiganyaga, achakulu wa mbopesi ni achakulu wane wa wandu wausisye kuti, “Ana kwa ukombole chi nkutenda yele indu yi? Waani wampele wele ukombole u?”

²⁴ Che Yesu wajanjile, “None chinammusye liusyo limo pe, mwanyangaga, nipele, none chinansalile kwa ukombole chi nguitenda indu yi. ²⁵ Uli ukombole u che Yohana wa kubatisya watyochele kwapi? Watyochele kwinani pane kwa wandu?” Nambo wawechetesyene achinsyene pe achitiji, “Twajilaga, ‘Watyosile kwinani,’ chatuusye, ‘Nambi kwachichi nganimumkulupilila?’ ²⁶ Nambo twajilaga, ‘Watyochele kwa wandu,’ tukogopa mpingo wa wandu pakuwa wanawose akwitichisya kuti che Yohana ali jwaku-londola jwa Akunnungu.” ²⁷ Nipele, wajanjile, “Ngatukumanyilila!” Nombe Che Yesu watite, “Atamuno une ngangunsalila wanyamwe kwa ukombole chi nguitenda indu yi.

Chitagu cha achachanda wawili

28 “Wanyamwe nkuganisa uli? Mundu jumo wakwete achachanda wawili. Wantendele jwaandanda jo kuti, ‘Mwanangu, lelo njaule nkapanganye masengo mungunda wa sabibu.’ 29 Nchanda jo wajanjile, ‘Ngangusaka!’ Nambo kanyuma kakwe wapitikwiche ntima, wawawile kupanganya masengo. 30 Atati wala wanjaulile mwanagwe jwaawili jo ni kunsalila ilaila, nombe wajanjile watite, ‘Elo, atati!’ Nambo nganjaula kumasengo. 31 Ana jwapi jwa wele wawili wo jwatesile yakuisaka atatigwe?”

Wajanjile, “Jwanchanda jwaandanda jo.”

Che Yesu watite, “Ngunsalila isyene, wakukumbikanya nsongo ni wakulawala wachajinjile mu Umwenye wa Akunnungu nkana we kwinjila. 32 Pakuwa che Yohana waiche kukwenu ni kunnanjila kutama yambone nti yakuti pakusaka Akunnungu, ni wanyamwe nganimunkulupilila, nambo wakukumbikanya nsongo ni wakulawala wawankulupilile. Ni wanyamwe pammasile kugawona gele nganinleka sambu ni kunkulupilila.”

*Chitagu cha ngunda wa misabibu ni wakwasima ngunda
(Maliko 12:1-12; Luka 20:9-19)*

33 Che Yesu watite, “Mpilikanile chitagu chine. Jwapali mundu jumo nsyene nyuumba walimile ngunda wa sabibu, wausyunguchisye lutenje ni wakolosisye pakuminyila sabibu, watawile chilindo mmomopemo. Nipele waujasimise kwa wakulima ni kwaula ku chilambo cha kotalika. 34 Katema ka kugungula, watumile achikapolo wao kwa wakulima wala, kuti akajigale liunjili lyakwe lya magungulo. 35 Wakulima wala wakamwile achikapolo wao, jumo wamputile, ni jwine wammuleje, ni jwine wamponyile maganga. 36 Sooni watumile achikapolo wane wajinji kupunda wa kundanda. Wakulima wala wajasime ngunda watendele ilaila. 37 Kumbesi kwakwe watumile mwanagwe achiganisya mu ntima wakwe achitiji, ‘Chakanchimbichise mwanangu.’ 38 Nambo wakulima wala pamwamweni mwanagwao wawechetesya achinsyene pe, ‘Aju ni juchapochele iwagosele, twende tummulaje kuti indu iwagosele tujigale uwe!’ 39 Nipele, wankamwile, wanyosise paasa ngunda wa sabibu, wammuleje.

40 “Sambano, nsyene ngunda wa sabibu jula pachachiika, chachatenda ichichi wakulima wala?”

41 Wanyawo wajanjile, “Chachajonanga wamba wele wachigongomalo wo ni ngunda wa sabibu ula chachujasimisa kwa wakulima wane uchachapa liunjili lyakwe lya magungulo kwa katema kakwe.”

42 Pelepo Che Yesu waasalile, “Uli ana nganinsyome lye lilo we li Mmalembelo ga Akunnungu?”

‘Liganga liwalikanile wakutawa sambano lilyolyo lili lyetendekwe liganga lyalikusachilwa kwannope kugapunda maganga gose.

Ambuje ni watesile achi chindu chi, nombe chili chakusimonjeka nnope kwetuwe!’

43 “Kwayele ngunsalila, Umwenye wa Akunnungu chiutyosekwe kukwenu, ni kupegwa wandu wakupanganya yakuisaka Akunnungu.” 44 Jwalijose juchagwilile pa liganga lya chakasiche ipande ipande, ni jwalijose juchilyagwilile, chilinkanyatekanyate.

45 Achakulu wa mbopesi ni Mafalisayo pawapilikene itagu yao, wamanyilile kuti waliji nkwegamba wanyawo. 46 Nipele wasosaga litala lya kwakamula,

nambo wâjogwepe wându pakuwâ wanyawo wanganisisye nti jwakulondola jwa Akunnungu.

22

Chindimba cha chakulya cha ulombela

(Luka 14:15-24)

¹ Che Yesu wâwechetenawo sooni kwa itagu achitiji, ² “Umwenye wa kwianani ulandene ni mwenye jumpepe juwântendele mwanagwe chindimba cha chakulya cha ulombela. ³ Nipele watumile achikapolo wao kukwaWilanga waaaliche kwika ku ulombela, nambo wakanile kwika. ⁴ Watumile sooni achikapolo wane, achitiji, ‘Mwasalile walalichikwe wala kuti, jwammale kolosya yakulya yangu, sikite ng’ombe jangu ja nkambaku ni ng’ombe sine syakunakana, inayose ili chile, njise ku ulombela.’ ⁵ Nambo wându wala wakanile kwika, wâjawile, jumo ku ngunda wakwe, ni jwine ku masengo gakwe, ⁶ ni wane wâakamwile achikapolo wala wâputile ni wane kwaulaga. ⁷ Mwenye jula wâtumbile, watumile wându wângondo wao kuti akaaulaje wakuulaga wala ni kuchoma mooto musi wao. ⁸ Nipele wâasalile achikapolo wao, ‘Ulombela uli chile, nambo unalaliche wala nganaWajilwa. ⁹ Nipele njaule mmalekano ni wanawose uchinkaasimane, nkaawilanje aichanje ku chindimba cha chakulya cha ulombela.’ ¹⁰ Achikapolo wao wala wâtyosile, wâjawile mmatala, wâichenawo wose uWâsimene nawo, wângalumbana ni wâmbone. Nyuumba ja ulombela jagumbele achalendo.

¹¹ “Nambo paWâjanjile mwenye ku kwalola achalendo, wammweni mundu jumo jwanganatakula nguo sya ulombela. ¹² Mwenye wammusisye, ‘Ambusanga, njinjile chinauli, nomwe nganinkola nguo sya ulombela?’ Nambo welewo wamyalele. ¹³ Nipele, mwenye wâasalile achikatumetume wao, ‘MuntaWe makongolo ni makono, mkamponye paasa ku chipi, kweleko chakalile ni kuchilinya meeno.’ ” ¹⁴ Che Yesu wamalichisye achitiji, “Wâjanji wakuWâlanjikwa, nambo wâsagulikwe nganatupa.”

Nkati kulipa nsongo

(Maliko 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ Nipele, Mafalisayo wâjawile, wâjilene itajile pa kwatanjisyâ Che Yesu kwa maloWe gao. ¹⁶ Nipele, watumile wâkulijiganya wao, pamo ni wâkulijiganya wâ mumpingo u che Helode ku Che Yesu. Wâusisye achitiji, “Jwakwiganya, tukumanyilila kuti mmwe ndi mundu jwakulupilichika, nkwiganya litala lya Akunnungu kwa usyene, pangaganisya wându akusala chichi, pakuwâ ngankulola ukulu wa mundu. ¹⁷ Sambano, ntusalile, nkuganisya ichichi? Uli ili yambone kulipa nsongo kwa mwenye jwankulu jwa ku Loma pane akuWâlanjikwa che Kaisali, pane tunalipe?” ¹⁸ Nambo Che Yesu wâumanyilile nningwa wao wangalumbana, wâasalile, “Kwachichi nkuuninga, wanyamwe waulamba? ¹⁹ Munosye mbiya ja kulipila nsongo.” Nombewo wâiche nawo likobili. ²⁰ Nipele, Che Yesu wâusisye, “Aku ku meeso ku ni liina li ya wâani?” ²¹ Wâjanjile, “Che Kaisali.” Pelepo Che Yesu wâasalile wanyawo kuti, “Nipele, i che Kaisali mwapeje che Kaisali, ni ya Akunnungu mwapeje Akunnungu.” ²² PaWâgapilikene gele wâsimosile, wâlesile, wâjawile.

Liusyo lyankati kusyuka

(Maliko 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³ Lye lyuŵa lyo, Masadukayo ŵane ŵakuti ngapagwa kusyuka ŵaichilile Che Yesu, ²⁴ nipele, ŵausisye, “Jwakwiganya, che Musa ŵatite mundu jwalombele awaga pangaleka ŵanache, ikusachilwa mpwakwe annombele jwankongwe jwawililwe ni ŵankwakwe, kuti ammelechele ŵanache nku-lugwe. ²⁵ Nipele, pa musi petu pano ŵapali ŵandu saba ŵaŵapagwile lutumbo lumo. Jwaandanda jo ŵalombele ni ŵawile pangali ŵanache, ni mpwakwe ŵannombile jwankongwe jula. ²⁶ Iyoyo yaliji kwa jwaaŵili jula ni jwaatatu ni mpaka ŵanawose saba. ²⁷ Paŵamasile kuwa ŵanawose saba, jwankongwe jula ŵawile. ²⁸ Nambi, pa lyuŵa lya kusyuka jwele jwankongwe chaŵe jwa ŵaani mwa ŵele saba wo? Pakuŵa wose saba ŵannombile.”

²⁹ Che Yesu ŵajanjile ŵanyawo, “Ŵanyamwe nkosele pakuŵa ngankuga-manyilila Malembelo ga Akunnungu atamuno ukombole wa Akunnungu. ³⁰ Pakuŵa pachachisyuka ŵawe ngalombela atamuno kulombwa, chaaŵe mpela achikatumetume ŵa kwinani. ³¹ Nambo yankati kusyuka kwa ŵawe, uli, nganinsyoma aila iŵansalile Akunnungu? Ŵansalile, ³² ‘Une ndili Akunnungu ŵa che Iblahimu ni Akunnungu ŵa che Isaka ni Akunnungu ŵa che Yakobo.’ Nipele ŵele nganaŵa Akunnungu ŵa ŵawe, nambo ŵa ŵajumi.” ³³ Mpingo wa ŵandu ula paŵapilikene yeleyo, ŵagasimosile majiganyo gao.

Likanyo lyekulungwa

(Maliko 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Mafalisayo paŵapilikene kuti Che Yesu ŵamyalesye Masadukayo, ŵasongangene pamo. ³⁵ Jumo jwao, ŵakwiganya malajisyo, ŵausisye Che Yesu achalingaga kuti, ³⁶ “Jwakwiganya, likanyo chi lyalili lyekulungwa mu Malajisyo?” ³⁷ Che Yesu ŵanjanjile, “ ‘Mwanonyele Ambuje Akunnungu ŵenu ni ntima wenu wose ni mbumu jenu jose ni lunda lwenu lose.’ ³⁸ Alili ni likanyo lyekulungwa ni lyaandanda. ³⁹ Ni lyaaŵili lyalikulandana ni lyele, lili, ‘Munnonyele njenu mpela yankuti pakulinonyela mwasylene.’ ⁴⁰ Malajisyo gose ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni majiganyo ga ŵakulondola ŵa Akunnungu gakukulupilila ge makanyo gaŵili ga.”

Liusyo lyankati Kilisito

(Maliko 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Paŵasongangene pamo Mafalisayo, Che Yesu ŵausisye, ⁴² “Ŵanyamwe nku-ganisa uli yankati Kilisito? Uli ali mwanagwao ŵaani?” Ŵajanjile, “Ŵa che Daudi.” ⁴³ Che Yesu ŵaasalile, “Nipele, kwachichi che Daudi kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu akwaŵilanga Ambuje? Pakuŵa ŵatite,

⁴⁴ ‘Ambuje ŵaasalile Ambuje ŵangu,

ntame kundy,

mpaka pachinaaŵiche ŵammagongo ŵenu paasi pa makongolo genu.’

⁴⁵ Nipele, iŵaga che Daudi akwaŵilanga Kilisito ‘Ambuje’ ikukomboleka chinauli kuti ali mwanagwao?” ⁴⁶ Ngapagwa mundu jwalijose juŵakombwele kwanga. Chitandile lyuŵa lyo ngapagwa juŵalinjile sooni kummusya.

¹ Nipele, Che Yesu wâusaulile mpingo wa wându ni wâkulijiganya wâwo kuti,
² “Wâkwiganya malajisyo ni Mafalisayo akwete ukombole wa kusala uchenene Malajisyo. ³ Kwalye ligongo lyo mpikanichisye ni kutenda chachili chose chichansalile. Nambo nkasyasya isambo yao, pakuwâ ngakutenda yele yakuisala yo. ⁴ Akutawanga misigo jakutopela ni kwatwika wându mmakoyo, nambo wêle achinsyene wo ngakusaka atamuno kukwaya ni chala. ⁵ Wanyawo akugatenda masengo gao gose kuti apate kuloleka ni wându. Akuwala indu yailembekwe malembelo ga malajisyo pachanya meeso ni konjehesya ukulu wa nguo syao kuti aloleche ali wându wâ Akunnungu. ⁶ Ikwanonyela kutama peuto pa kuchimbichikwa mu indimba ni itengu ya kuchimbichikwa mmajumba ga kupopelela. ⁷ Ikwanonyela kwakomasya kwa kwachimbichisya pa kusumichisya malonda ni kusaka wându wâwîlanje, ‘Jwakwiganya.’ ⁸ Nambo wanyamwe nkawîlanjikwa ‘Jwakwiganya,’ pakuwâ jwakwiganya jwenu ali jumo pe, ni wose ndi achalongo. ⁹ Atamuno ngasimummilanga mundu ‘Atati’ pa chilambo pano, pakuwâ Atati wêtu ali wâmo pe, wâali kwinani. ¹⁰ Atamuno ngasimummilanjikwa ‘ilongola’ pakuwâ chilongola jwenu ali jumo pe, yaani Kilisito. ¹¹ Nombe jwali jwankulungwa jwenu chaawê katumetume jwenu. ¹² Jwakulikwesya chatuluswe ni jwakulitulusya chachikweswa.

Che Yesu akwamuka yankati ulamba

(Maliko 12:40; Luka 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³ “Ulaje uwe kukwenu wâkwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, waulamba! Pakuwâ nkuugala nngano wa Umwenye wa kwinani mmbujo pa wându. Ni wanyamwe mwachinsyene ngankwinjila, atamuno ngankwaleka wâkusaka kwinjila ajinjile. ¹⁴ Ulaje uwe kukwenu wâkwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, waulamba! Nkwasumula wawililwe ni achiwankawo ipanje yao nchilitendaga wându wambone nkupopela mapopelo gamaleu, kwa lye ligongo lyo kulaga kwenu chikuwê kwakukulungwa nnope.

¹⁵ “Ulaje uwe kukwenu wâkwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, waulamba! Pakuwâ nkutawâ ulendo mu bahali ni pa chilambo kuti nkombole kuntenda namose mundu jumo awê jwa kunkuya mwanya. Pankumpata, nkuntenda awê mundu jwakwinjila ku jehanamu kumpunda mwachinsyene.

¹⁶ “Ulaje uwe kukwenu ilongola wângalola! Wanyamwe nkutinji mundu alumbililaga kwa Nyuumba ja Akunnungu, kwele kulumbila ko ngawâ chindu, nambo alumbililaga kwa sahabu ja Nyuumba ja Akunnungu, kwele kulumbilila ko kukwakanganichisya kuchitenda chalumbilile. ¹⁷ Wanyamwe wângalola wâkulowela! Chapi chachili cha malumbo nnope, sahabu pane Nyuumba ja Akunnungu jajikujitenda sahabu jiwê jeswela? ¹⁸ Sooni nkutinji mundu alumbililaga pa chilisa ngawâ chindu, nambo alumbililaga nkujikolanga mbopesi jajili pa chilisa, kwele kulumbilila ko kukwakanganichisya kuchitenda chalumbilile. ¹⁹ Wanyamwe wângalola! Ana kulumbilila chi kwakuli kwamalumbo nnope, kwa mbopesi pane kwa chilisa chachikujitenda mbopesi jiwê jeswela? ²⁰ Jwakulumbila kwa chilisa akulumbilila kwa chele chilisa cho, ni kwa chose chachili pachanya pakwe. ²¹ Ni jwakulumbila kwa Nyuumba ja Akunnungu akulumbilila kwa Nyuumba ja Akunnungu ni kwa jwele jwakitama nkati mo. ²² Nombe jwakulumbila kwa kwinani akulumbilila kwa chitengu cha Umwenye wa Akunnungu, ni kwa jwele jwakitama pachanya pakwe.

²³ “Ulaje uwe kukwenu wakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, waulamba! Nkupochela mbopesi kwa wandu, atamuno pa masamba ga kununjila, ni bisali ni jila, nkuileka indu yekulungwa yailajichikwe ni Malajisyo mpela ila kupanganya yaikwanonyelesa Akunnungu ni chanaso ni chikulupi. Gelega ni gankusachilwa kugakamulisya pangagaliwalila gane. ²⁴ ilongola wangalola! Nkujityosya membe mu yakung’wa, nambo nkuchimila chinyama chachikuwilanjikwa ngamia!

²⁵ “Ulaje uwe kukwenu wakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, waulamba! Nkosya chikombe ni mbale kwa paasa, nambo nkati nkuleka indu impatile kwa wiwi ni nsese. ²⁶ Ugwe Mfalisayo jwangalola! Njosye chikombe nkati kaje ni paasa chipasalale.

²⁷ “Ulaje uwe kukwenu wakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, waulamba! Pakuwa nkulandana ni malembe gagasililwe ni chokaa, nombe kwa paasa gakuwoneka kuwa gambone, nambo nkati mwakwe gagumbele maupa ga wawe ni usakwa wejinji. ²⁸ Iyoyopeyo ni wanyamwe kwa paasa nkuoneka ni wandu kuwa wambone nambo nkati ngumbele ulamba ni ungalimate.

Kulaga kukwika (Luka 11:47-51)

²⁹ “Ulaje uwe kukwenu wakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo, waulamba! Nkugumba malembe ga wakulondola wa Akunnungu ni kugasalalisya malembe ga wandu wambone. ³⁰ Nkutinji, ‘Tukaapali kalakala katema ka achambuje wetu, ngatukaŵe pamo mmaulajo ga wakulondola wa Akunnungu!’ ³¹ Kwakuwecheta yeleyo nkulilosya mwachinsyene kuti wanyamwe ndi achiwana wa awala wa wauleje wakulondola wa Akunnungu. ³² Hayaga, mmalichisye masengo gawachokwele achambuje wenu! ³³ Wanyamwe wa uwelesi wa lijoka lya sumu! Chimmutuche chinauli ulamusi wa ku jehanamu? ³⁴ Nipele lye ligongo lyo une ngumpelechela wanyamwe wakulondola wa Akunnungu, wandu wa lunda ni wakwiganya malajisyo, wane mwa wanyawo chimwaulaje ni kwa wamba pa nsalaba, ni wane chimwapeute ibokola mmajumba genu ga kupopelela ni kwasosa mmisi jinajose. ³⁵ Nipele chilewo chichiwe kukwenu kwa ligongo lya miasi ja wandu wambone jajijitiche mu chilambo muno. Elo chitandile chiwa chi che Habili jwanganakola chilewo mpaka chi che Sakalia, mwana ju che Balakia, jumwammuleje pa Nyuumba ja Akunnungu pasikati ja papaswela ni chilisa. ³⁶ Isyene ngunsalila kuti, wandu wa uwelesi u chalamulikwe kwa ligongo lya indu yi.

Che Yesu yakuti pakuunonyela musi wa ku Yelusalemu (Luka 13:34-35)

³⁷ “Yelusalemu! Ugwe Yelusalemu! Nkwaulaga wakulondola wa Akunnungu ni kwaputa maganga welewo watatumikwe kukwenu. Ana kalingwa nasachile kwasonganganya achiwana wenu, mpela nguku ijikuti pakwasonganganya achiwanagwe kusi kwa mapapiko gakwe, nambo mwakanile. ³⁸ Ayaga nipele, nyuumba jenu chijisigale lisame pe. ³⁹ Ngunsalila, ngamuumona sooni mpaka pachinchiti, ‘Akole upile jwele jwakwika mu liina lya Ambuje.’”

24

*Che Yesu akuwecheta yankati konasika kwa Nyuumba ja Akunnungu
(Maliko 13:1-2; Luka 21:5-6)*

¹ Che Yesu wâkopweche pa Nyuumba ja Akunnungu, ni paWajaulaga, wâkulijiganya wâo wâjaulile ni kwalosya majumba ga Nyuumba ja Akunungu. ² Che Yesu wâasalile, “Elo, gose gankugawona ga! Isyene ngunsalila kuti, ngapagwa liganga namuno limo lichilisigale pa line, kila chindu chichionasikwe.”

Kulaga ni kusauka

(Maliko 13:3-13; Luka 21:7-19)

³ Che Yesu paWatemu ku chitumbi cha Miseituni, wâkulijiganya wâjaulile pa chisyepela, wâsisyeye, “Ntusalile ana gelega chigatyochele chakachi? Ni chimanyisyo chi chakutulosya kwika kwenu ni kumbesi kwa chilambo chino?”

⁴ Che Yesu wâjanjile, “Nilolechesye kuti akaika kunnambusya mundu.

⁵ Pakuwa achajinji chakopochele aninkuti, une ndili Kilisito nombewa chachasoyasya wându wâjinji. ⁶ Chimpikane yankati ngondo ni kusongona yankati ngondo, nambo nkatojima, pakuwa gelega gakusachilwa gatyochele kaje, nambo kumbesi kwakwe kukanawe. ⁷ Chilambo chimo chichiputane ni chine, umwenye umo chiuputane ni wine. Kosekose kuchichiwa ni sala ni chindendemesi cha chilambo. ⁸ Aga ganagose ga gali mpela kutanda kwa chilungusi.

⁹ “Nipele chachintyosya kuti ansausye ni kummulaga. Chinchichimwa ni wându wa ilambo yose ligongo lya liina lyangu. ¹⁰ Sooni, achajinji chachileche chikulupi chao, chachigalaukana ni kuchimana jwine ni jwine.

¹¹ Chachikopochela wâkulondola wa unami achajinji chiwâlambusye wându wâjinji ¹² Ligongo lya winji wa ungalimate, unonyelo wa wându wâjinji chiuchinandupa. ¹³ Nambo jwalijose juchapililile mpaka kumbesi, jwelejo ni juchakulupuche. ¹⁴ Nambo, kukanawe kwika kumbesi, aji Ngani Jambone ja umwenye wa Akunnungu chijilalichikwe pa chilambo chose jiwe umboni kwa ilambo yose.

Kulaga kwakukulungwa

(Maliko 13:14-23; Luka 21:20-24)

¹⁵ “Nipele, pachinchione ‘Chindu cha soni chachikusakasya Nyuumba ja Akunnungu’ chichaWechetekwe ni che Danieli, jwakulondola jwa Akunungu kuti chijimi peuto papaswela, wâkusyoma amanyilile malumbo gakwe. ¹⁶ Pelepo, wâali ku Yudea autuchile kumatumbi. ¹⁷ Jwaali pachanya nyuumba akatuluka ni kwinjila nkati kukwigala chindu. ¹⁸ Jwaali ku migunda akauja panyuma kukwigala nguo jao. ¹⁹ Ulaje kukwao wele utachiwa pachilu ni wâchajonjesye gele mowa go! ²⁰ Mpopele kuti kuutuka kwenu kuna we katema ka mbepo, atamuno Lyuwa lya Kupumulila! ²¹ Pakuwa kele katema ko chikupagwe kulaga kwakukulungwa kwati nganikupagwe chitandile kugumbikwa chilambo chino mpaka sambano, atamuno ngali pachikutyochele sooni. ²² Iwaga gele mowa go ngagakapunguchikwe, ngapagwa mundu jwakukulupwiche, nambo gele mowa go chigapunguchikwe kwa ligongo lya wele waWasagulikwe.

²³ “Nipele, kele katema ko mundu aikaga kunsalila, ‘Kilisito ali apa’ pane ‘Ali akuno,’ nkakulupilila. ²⁴ Pakuwa chachikopochela wanya kilisito wa unami ni wâkulondola wa unami. Chachitenda imanyisyo yaikulungwa ni yakusimonjeka ya kwalambusya wându yakombolekaga namose wasagulikwe wa Akunungu. ²⁵ Mpilikane, nanjamwiche chile kakana we katema. ²⁶ Nipele, ansalilaga kuti, ‘Nnole, ali mwipululu,’ nkajaula kweleko, pane ‘Nnole, ali munkati,’ nkakulupilila. ²⁷ Pakuwa, mpela njasi ijikuti

kumesya kutyochela kungopochelo lyuŵa mpaka kulikutiŵila lyuŵa, iyoyo peyo ni ichijile kwika kwa Mwana jwa Mundu. ²⁸ Pele pauli ntembo, ni patachisongangana achikapungu.

Kwika kwa Mwana jwa Mundu

(Maliko 13:24-27; Luka 21:25-28)

²⁹ “Nambo nkumala kulaga kwa ge moŵa go, lyuŵa chilipilile, ni lwesi ngalulanguchisya, ni ndondwa sisipatuche kutyochela kwini ni machili ga kwini chigachitinganyika. ³⁰ Nipele, chimanyisyo cha Mwana jwa Mundu chichioneche kwini, pelepo ŵandu wose ŵa pa chilambo chalile, Chachimmona Mwana jwa Mundu ali nkwi pachanya maunde ga kwiunde, ni machili ni ukulu wekulungwa. ³¹ Nombe chachatuma achikatumetume ŵao ŵa kwini ali akamulile mapenga ga kusona nnope, ni ŵanyawo chachasanganya ŵandu ŵao uŵasagulikwe kutyochela mbande syose ncheche sya chilambo, chitandile aji mbesi ja kwini mpaka aji mbesi ji.

Chitagu cha nkuju

(Maliko 13:28-31; Luka 21:29-33)

³² “Kwa chitela cha ntini nlijiganye achi chitagu chi, Paukutanda kola nyambi ni kusipuka masamba, ŵanyamwe nkumanyilila kuti katema ka chuuku kaŵandichile. ³³ Iyoyo peyo ŵanyamwe pachingaone aga gose ga gali nkutendekwa, mmanyilile kuti katema ka une kuuja kaŵandichile. ³⁴ Isyene ngunsalila, Au uŵelezi u ngaupita gakanaŵe kutendekwa aga gose ga. ³⁵ Kwini ni chilambo chiichipita, nambo maloŵe gangu ngagapita ng’o.

Ngapagwa jwakumanyilila lyuŵa ni saa

(Maliko 13:32-37; Luka 17:26-30,34-36)

³⁶ “Nambo, yankati lyuŵa ni saa, ngapagwa ŵakuimanyilila chakachi chikopochele, atamuno achikatumetume ŵa kwini, atamuno Mwana, Atati jika pe ni ŵakumanyilila. ³⁷ Pakuŵa yaitite mmoŵa ga che Nuhu, ni iyoyo ichichiŵa kwika kwa Mwana jwa Mundu. ³⁸ Pakuŵa gele moŵa go, chikumba meesi chachikulungwa chikanaŵe, ŵandu ŵalyaga ni kung’wa, ni ŵalombelaga ni kulombwa, mpaka lye lyuŵa lyo che Nuhu paŵajinjile mu safina. ³⁹ Nganamanyilila mpaka chikumba meesi pachaiŵe ni kwakumba wose. Ni iyoyo ichichiŵa kwika kwa Mwana jwa Mundu. ⁴⁰ Kele katema ko ŵandu ŵaŵili chachiŵa ku ngunda, jumo chachijigalikwa ni jwine kulekwa. ⁴¹ Achakongwe ŵaŵili chachiŵa aninkusyaga, jumo chachijigalikwa ni jwine kulekwa. ⁴² Nipele, nililechesye, pakuŵa ngankumanyilila lyuŵa chi litaiche Ambuje wenu. ⁴³ Nambo nkumbuchile lyeleli, kuti akaimanyi nsyene nyuumba katema chi jwawiyi pataiŵe, akachesisye, ngakajileche nyumba jakwe jjonasikwe. ⁴⁴ Kwalye ligongo lyo, ŵanyamwe nliŵiche chile, pakuŵa ngankumanyilila katema kachaiche Mwana jwa Mundu.”

Katumetume jwakukulupilichika ni jwangakukulupilichika

(Luka 12:41-48)

⁴⁵ Che Yesu ŵapundile kuŵecheta, “Nipele nduni jwali jwakutumichila jwakukulupilichika ni lunda, jwati ambujegwe chammiche pachanya pa ŵandu ŵao, ŵape chakulya katema kakwe? ⁴⁶ Jwana upile jwakutumichila jo pataiche ambujegwe juchansimane aninkutendekanya yeleyo. ⁴⁷ Isyene ngunsalila, chachimika jwele katumetume jo alindilile chipanje chakwe chose. ⁴⁸ Nambo jwakutumichila aŵaga jwangalumbana atiji

muntima mwakwe kuti, ‘Ambuje wangu akukaŵa kuuja,’⁴⁹ ni kutanda kwaputa achikapolo achinjakwe ni kulya ni kung’wa pamo ni wakolelwa,⁵⁰ ambujegwe kapolo jula chachiika lyuŵa lyangakulilolela ni saa jangakujimanya.⁵¹ Chachinjamuka wamba ni kummika mu mpingo umo ni waulamba. Kweleko chikuŵe ni kulila ni kuchilimya meeno.

25

Chitagu cha achiŵali likumi

¹ “Kele katema ko, Umwenye wa kwinani chiulandane ni achiŵali likumi ŵaŵajigele ibatali yao, ŵatyosile kwachingamila ambuje ŵa ulombela.
² Nsano ŵao ŵaliji ŵakuloŵela ni nsano ŵaliji ŵakalamuka. ³ Ŵaŵaliji ŵakuloŵela ŵala ŵajigele ibatali yao, nambo nganjigala mauta ga akiba.
⁴ Nambo ŵele ŵaŵaliji ŵakalamuka ŵala ŵajigele mauta mu yupa pamo ni ibatali yao. ⁵ Pakuŵa ambuje ŵaulombela ŵakaŵile kwika, achiŵali ŵala wose ŵagwesele ni kugona. ⁶ Nambo sikati chilo nnope kwapali kunyokonya, ‘Nnole! Ambuje ŵaulombela akwika, njaule nkaachingamile.’ ⁷ Pelepo achiŵali ŵala wose ŵajimwiche, ŵaiŵisile chile ibatali yao. ⁸ Ŵele ŵakuloŵela ŵala ŵaasalile ŵakalamuka kuti, ‘Mtupe mauta genu kanandi pakuŵa ibatali yetu ikusimika.’ ⁹ Nambo ŵakalamuka ŵala ŵajanjile, ‘Ngagatukwana uwe ni ŵanyamwe! Mmbaya njaule kwa kusumisa nkalisumile mwachinsyene!’
¹⁰ Nipele, ŵele achiŵali ŵakuloŵela wo paŵajawile kusuma mauta, ambuje ŵaulombela ŵaiche, ni achiŵali ŵaŵaliŵisile chile ŵajinjile pamo nawo mu nyuumba ja ulombela ni nango waugalikwe. ¹¹ Kanyuma achiŵali ŵane ŵala ŵaiche, ŵaawilasile, ‘Achimwene, achimwene, ntuugulile!’ ¹² Nambo ŵelewo ŵajanjile, ‘Ngunsalila isyene, ngangummanyilila ŵanyamwe.’”
¹³ Nipele, Che Yesu ŵatite, “Nlilolechesye, pakuŵa ngankumanyilila lyuŵa atamuno saa pachaiche Mwana jwa Mundu.

Chitagu cha ŵakutumichila ŵatatu (Luka 19:11-27)

¹⁴ “Pakuŵa Umwenye wa kwinani uli mpela mundu jwasachile kwaula ulendo, ŵaawilasile ŵakutumichila ŵao ni kwalechela chipanje chakwe.
¹⁵ Ŵampele kila jumo ichaikombole, jumo maunjili nsano ga mbiya, ni jwine maunjili gaŵili ni jwine liunjili limo, ni ŵajawile. ¹⁶ Nipele, juŵapochele mbiya maunjili nsano ŵajawile kukusumisa malonda ni ŵapatile mbiya sine maunjili nsano. ¹⁷ Ilaila juŵapochele mbiya maunjili gaŵili jula, ŵapatile sine maunjili gaŵili. ¹⁸ Nambo jwele juŵapochele mbiya liunjili limo jula, ŵajawile, ni kusola lisimbo paasi, ni ŵasile mbiya ja achimwene jwao.
¹⁹ “Pagapite moŵa gamajinji, achimwene jwa ŵakutumichila ŵala ŵausile, ni ŵatandite kuŵalanjila mbiya sisyatumiche ni mbiya sisypatikene mu mbiya syakwe. ²⁰ Katumetume juŵapochele mbiya maunjili nsano ŵaiche ali ajigele gane nsano, ŵaasalile, ‘Achimwene, mwambele maunjili nsano ga mbiya, nnole, nyonjehesye maunjili gane nsano.’ ²¹ Achimwene jwao ŵansalile jwelejo kuti, ‘Yambone, jwakutumichila jwambone ni jwakukulupilichika. Ndi jwakukulupilichika kwa indu yainandi pe, chinampe yejinji. Njise kukusungu pamo ni achimwene jwenu.’
²² “Soonni jwakutumichila juŵapochele mbiya maunjili gaŵili ŵaiche, ŵatyosise mbiya sine maunjili gaŵili gagajonjehkekwe, ŵatite, ‘Achimwene, mwambele mbiya maunjili gaŵili. Nnole, mbatile sine maunjili gaŵili

gagajonjehckwe.’ ²³ Achimwene jwao wansalile jwelejo kuti, ‘Yambone, jwakutumichila jwambone ni jwakukulupilichika. Ndi jwakukulupilichika kwa indu yainandi pe, chinampe yejinji. Njise kukusengwa pamo ni achimwene jwenu.’

²⁴ “Nambo juwapochele mbiya liunjili limo jula waiche, watite, ‘Achimwene, nguimanyilila kuti mwe ndi wakulimba, mmweji nkugungula pa nganim-pande, ni kusonganganya panganimmisa. ²⁵ Najogwepe, najisisile mbiya jenu paasi. Nipele njigale mbiya jenu.’

²⁶ “Achimwene jwao wanjani, ‘Mwe ndi jwakutumichila jwangelumbana ni jwa ulesi! Nkuumanyilila kuti une ngugungula panganimbande, ni kusonganganya panganimisa. ²⁷ Nipele yammajile kujiwika mbiya jangu mu nyumba ja kugosela mbiya, none pachii che ngajijigele jajili jangu ni chakonjehckwa chakwe! ²⁸ Munsumule mbiya jo mumpe jwakwete mbiya maunjili likumi. ²⁹ Pakuwa, jwali ni chindu chapegwe ni konjehckwa. Nambo jwanganakola chindu, ata chele chakwete cho chichijigalikwe. ³⁰ Yankati jwakutumichila jwangaikanacho chakonjehckwa, mumponye paasa ku chipi! Kweleko chikuwe ni kulila ni kuchilimya meeno.’ ”

Kulamula kwa mbesi

³¹ “Katema kachaiche Mwana jwa Mundu mu ukulu wakwe ni achikatumeteme wa kwini wose ali pamo nawo, pelepo chachitama pa chitengu chao cha umwenye chachili ni ukulu. ³² Wandu wa ilambo yose chasongangane mmbujo mwao, nombe chachalekanganya wandu mpela wakuchinga yakuti pakusilekanganya ngondolo ni mbusi. ³³ Chaachisiwika ngondolo yaani wandu wambone kundyo kwakwe ni mbusi yaani wandu wangelumbana kunchiji kwakwe.

³⁴ “Nombe Mwenye chiwasalile waali wa kundyo kwakwe kuti, ‘Njise wanyamwe wampegwile upile ni Atati wangu, mpochele umwenye wampanganyichisye chile chitandile kugumbikwa chilambo. ³⁵ Pakuwa jangwete sala ni wanyamwe mwambe chakulya ni jangwete njota ni wanyamwe mwambe meesi ni naliji jwannendo ni wanyamwe mwambochele mmajumba genu. ³⁶ Naliji matakope, wanyamwe mwandakwisye ni naliji jwakulwala wanyamwe mwaaiche kukuunola ni naliji jwantawe wanyamwe mwanyimajimile.’ ³⁷ Pelepo, wandu wakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu chiwanjanje mwenye kuti, ‘Ambuje, ana chakachi twambweni wa sala ni kumpa chakulya, pane jinkwete njota ni kungwesya meesi? ³⁸ Ana chakachi twammweni nli jwannendo ni kumpochela, pane matakope ni kuntakusya? ³⁹ Chakachi twammweni ndi nkulwala pane jwantawe ni kwika kukunnola?’ ⁴⁰ Mwenye chiwanjanje, ‘Ngunsalila isyene, chachilichose chimwantendele jumo jwa wanya wa achalongo wangu achanandi, mwandendele une.’

⁴¹ “Nipele chiwasalile wele waali kunchiji kwao, ‘Ntyoche mmbujo mwangu wanyamwe wankwete malweso! Njaule ku mooto mo wa gose pangali mbesi wangasimika, wauwichikwe chile kwa ligongo lya Shetani ni achikatumetume wakwe. ⁴² Pakuwa jangwete sala nganimumba chakulya, jangwete njota nganimumba meesi. ⁴³ Naliji jwannendo nganimumbochela mmajumba genu ni panaliji matakope nganimumba nguo ni nalwalaga ni natawikwe nganinyika kukulola.’

⁴⁴ “Pelepo nombe chajanje, ‘Ambuje, ana chakachi twammweni ndi jinkwete sala ni njota, ni ndi jwannendo pane matakope, ni ndi nkulwala pane jwantaŵikwe, nowe nganitunkamuya?’ ⁴⁵ Mwenye chajanje, ‘Ngunsalila isyene, kila pamwakanaga kumpanganichisya gelega jumo jwa ŵanyaŵa achanandi ŵa, mwakanile kuumbanganichisya une.’ ⁴⁶ Nipele, ŵanyaŵa chajaule kumasausyo moŵa gose pangali mbesi, nambo ŵandu ŵakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu chajaule ku umi wa moŵa gose pangali mbesi.”

26

Majilano ga kwaulaga Che Yesu

(Maliko 14:1-2; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53)

¹ Che Yesu paŵamalisisye kuŵecheta gelego gose, ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, ² “Nkumanyilila kuti pachigamale moŵa gaŵili chichiŵe chindimba cha Pasaka, ni Mwana jwa Mundu chakatyosyekwe kuti aŵambikwe pa nsalaba.” ³ Katema ko achakulu ŵa mbopesi ni achakulu ŵa ŵandu ŵasimene pa nsana wa nyuumba ja Jwankulu Jwambopesi jwaŵilanjikwe che Kayafa. ⁴ Ŵajilene ichajile pa kwakamula Che Yesu kwa malindi ni kwaulaga. ⁵ Nambo ŵatite chele chindu chinatyochele katema ka lyuŵa lya chindimba cha Pasaka, ngakaŵa chikutyochele kutindiganya pa ŵandu.

Che Yesu akupakaswa mauta ku Besania

(Maliko 14:3-9; Yohana 12:1-8)

⁶ Che Yesu paŵaliji ku Besania, ku nyuumba ji che Simoni, juŵalamile matana. ⁷ Jwankongwe jumo juŵaliji ni chuupa chachikolochekwe ni liganga lya alabasta chachili ni mauta ga kununjila nnope ni ga ndalama jajikulungwa, ŵaichilile Che Yesu paŵatemi kulya chakulya, ŵajitile mauta muntwe. ⁸ Ŵakulijiganya ŵao paŵaiweni yele ŵatumbile, ŵatite, “Awu uwonasi u wa chichi?” ⁹ Aga mauta ga ngati gakasumichikwe kwa mbiya jekulungwa, ni kupegwa ŵakulaga.”

¹⁰ Che Yesu ŵasimanyilile ng'anisyo syao, ŵaasalile, “Ligongo chi nkunsausya jwankongwe jo? Jwele atesile yambone kukwangu.” ¹¹ Ŵakulaga alinji moŵa gose ni ŵanyamwe, nambo une nguŵa ni ŵanyamwe moŵa gose. ¹² Aju jwankongwe ju anyitilile pa chilu mauta ga kununjila kuti amiche chile kwa masiko gangu. ¹³ Ngunsalila isyene, papali pose pa chilambo pano patachilalichila Ngani Jambone ji, achi chatesile jwankongwe ju chichisalichikwe kwa kunkumbuchila.

Che Yuda akukunda kwagalauka Che Yesu

(Maliko 14:10-11; Luka 22:3-6)

¹⁴ Nipele, che Yuda Isikaliote, jumo jwa likumi ni ŵaŵili ŵala, ŵajawile kwa achakulu ŵa mbopesi, ¹⁵ ŵausisye, “Ana chimuumbe ichichi nannychisyaga Che Yesu kukwenu?” Ŵaŵalanjile ipande selasini ya feza. ¹⁶ Chitandile kele katema ko che Yuda ŵasosaga lipesa lya kwaichisya kukwao.

Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao akulya chakulya cha Pasaka

(Maliko 14:12-21; Luka 22:7-13,21-23; Yohana 13:21-30)

¹⁷ Lyuŵa limo likanaŵe lyuŵa lya chindimba cha mikate jangatagwa amila, ŵakulijiganya ŵajaulile Che Yesu ni kwausya, “Ana kwapi nkusaka tukankolochesye chakulya cha Pasaka?” ¹⁸ Ŵajanjile, “Njaule mmusi kwa mundu jumpepe, nkansalile, Jwakwiganya akuti, katema kangu kaiche,

chindye chakulya cha Pasaka kumangwenu pamo ni wâkulijiganya wângu.’
 ” ¹⁹ Wâkulijiganya wâla wâtesile mpela iwâtite pakusalilwa ni Che Yesu, wâkolosisye chakulya cha Pasaka.

²⁰ Ligulo, Che Yesu watemi pakulila chakulya pamo ni wâkulijiganya wâo kumi na mbili. ²¹ Paŵalyaga, Che Yesu watite, “Ngunsalila isyene, jumo jwenu chakang’alauche.” ²² Wâkulijiganya wâsupwiche nnope, watandite kuusya jumo jumo, “Ambuje! Uli, ndili une?” ²³ Che Yesu wâjanjile, “Juchakatoŵele nkate mumbale pampepe ni une jujojo ni juchakang’alauche. ²⁴ Elo, Mwana jwa Mundu chawe mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti pakusala, nambo ulaje kwa jwelejo juchakangalauche Mwana jwa Mundu! Ikaliji mmbaya ngakapagwe jwele mundu jo.”

²⁵ Che Yuda, juŵangalawiche, wâusisye, “Jwakwiganya! Ndili une?” Che Yesu wâjanjile, “Ugwe mmechete.”

Chakulya cha Ambuje

(Maliko 14:22-26; Luka 22:14-20; 1 Wâkolinto 11:23-25)

²⁶ Paŵalyaga, Che Yesu wâujigele nkate, watogolele Akunnungu, wâugaŵenye, wapele wâkulijiganya wâo achitiji, “Njigale ndye, achi ni chiilu changu.” ²⁷ Nipele wâchijigele chikombe cha divai, watogolele, wapele achitiji, “Nng’welele achi wânawose, ²⁸ pakuŵa aji ni miasi jangu ja lilangano jajikwitika kwa ligongo lya wâjinji kwa kwalechelesya sambi. ²⁹ Nambo ngunsalila kuti nguung’wa sooni divai ja sabibu mpaka paching’we jasambano pamo ni wânyamwe mu umwenye wa Atati wângu.”

³⁰ Paŵamasile kwimba lujimbo lwa kulapa, wâtyosile, wâjawile kuchikwesya cha Mizeituni.

Che Yesu akusala kuti chakanikwe ni che Petulo

(Maliko 14:27-31; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38)

³¹ Nipele Che Yesu wâasalile sooni, “Chilo cha lelo jino, wânyamwe wânawose chinchimwe ni une, pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, ‘Chinampute jwakuchinga ni mpingo wa ngondolo chipwilingane.’

³² Nambo pachimale kusyuka, chinannongolele ku Galilaya.” ³³ Che Petulo wâasalile Che Yesu, “Nachiŵamuno wânawose chachimwe ni mmwe ni kuneka, nambo une ngali pachinanneche.” ³⁴ Che Yesu wânsalile che Petulo, “Ngunsalila isyene, chilo chino jikanaŵe kutongola tambala, chimungane katatu.” ³⁵ Che Petulo watite, “Iŵaga chingawe pamo nomwe, ngasinankana.” Wâkulijiganya wâne wâla wânawose watite iyoyo.

Che Yesu akupopela ku Getesemane

(Maliko 14:32-42; Luka 22:39-46)

³⁶ Nipele Che Yesu wâjawile pamo nawo kwiuto kwakukuŵilanjikwa ku Getesemane, wâasalile wâkulijiganya wâo kuti, “Ntame apano une ngwaula ako kukupopela.”

³⁷ Wâlongene nawo che Petulo pamo ni wânache wâwili wâ chilume wâ che Sebedayo, watandite kusupuka nnope ni kulagasika. ³⁸ Pelepo wâasalile, “Ngusupuka nnope muntima mpaka chiŵandi kuwa. Ntame apano ni nch-esyey pamo ni une.” ³⁹ Nipele, wâjawile mmbujo kanandi, wâgwile manguku, wâpopele achitiji, “Atati wângu, iwâga ikukomboleka, achi chikombe cha malagasyo chimbite, nambo ngaŵa kwa kusaka une, nambo iŵe mpela inkuti pakusaka mmwe.” ⁴⁰ Wâjaulile wâkulijiganya wâla, wâsimene agonile,

ŵaasalile che Petulo, “Ana uli, nganinkombola kuchesya pamo ni une atamuno saa jimope? ⁴¹ Nchesye ni kupopela kuti nkaika kwinjila nkulinjikwa. Mbumu jikusaka nambo chiulu changali machili.”

⁴² Che Yesu ŵajawile sooni kaaŵili kukupopela, “Atati ŵangu, iwaga ngaikomboleka achi chikombe cha malagasyo chipite pangang'welela une, nipele, chinkusaka chitendekwe.” ⁴³ Ŵajaulile sooni ŵakulijiganya ŵao, ŵasimene agonile, pakuŵa meeso gao gatopelwe ni lugono.

⁴⁴ Nipele ŵalesile, ŵajawile sooni kukupopela kaatatu kwa malowe galagala. ⁴⁵ Nipele ŵajaulile ŵakulijiganya ŵala, ŵaasalile, “Ana uli, chiwela nli mu lugono ni kupumulila? Nnole katema kasyene kaiche, ni Mwana jwa Mundu chatajikwe mmakono mwa ŵandu ŵa sambu. ⁴⁶ Njime, twende. Nnole! Akwika jwakuung'alauka.”

Che Yesu akukamulwa

(Maliko 14:43-50; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12)

⁴⁷ Nipele, Che Yesu paŵaliji nkuŵecheta nawo, ŵaiche che Yuda, jumo jwa ŵakulijiganya kumi na mbili ŵala. Pamo nawo ŵaiche ŵandu ŵajinji ali ajigele mapanga ni imbonga ŵawatumikwe ni achakulu ŵambopesi ni achakulu ŵa ŵandu. ⁴⁸ Juŵasachile kungalauka Che Yesu jo, ŵapele chimanyiso kuti, “Juchinankomasye kwa kwakunnonnyela ni jujojo, munkamule.” ⁴⁹ Che Yuda ŵammandichile Che Yesu, ŵaasalile, “Ngunkomasya jwakwiganya!” Nipele ŵankomasisye kwa kwakumbata. ⁵⁰ Che Yesu ŵansalile, “Ambusanga, ntende chinnyichile.” Pelepo ŵaiche ŵandu ŵala, ŵankamwile Che Yesu ni kwaŵika paasi pa ulamusi ŵao.

⁵¹ Jumo jwa ŵaŵaliji pamo ni Che Yesu ŵalisolomwele lipanga lyakwe, ŵamputile kapolo jwa Jwankulu Jwambopesi, ŵankatile liwiwi. ⁵² Pelepo Che Yesu ŵansalile jwejo, “Mmusye upanga wenu mwigonelo mwakwe, pakuŵa jwalijose jwakuulaga ni lipanga, chaulajikwe ni lipanga. ⁵³ Uli ana ngankwimanyilila kuti ngukombola kwaŵenda Atati ŵangu ni kumbelechela kupunda ŵangondo mipingo kumi na mbili ŵa achikatumetume ŵa kwini? ⁵⁴ Nambo chigamalile chinauli Malembelo ga Akunnungu gagakuti ikuŵajilwa kuwa?”

⁵⁵ Katema kakoko Che Yesu ŵausalile mpingo wa ŵandu uŵaiche kukwakamula, “Uli nnyiche kukungamula kwa mapanga ni imbonga mpela ndili mundu jwangangugakumulichisya malajisyo? Moŵa gose naliji pa Nyumba ja Akunnungu njijiganyaga, nambo nganimungamula! ⁵⁶ Nambo aga gose ga gatendekwe pakuti gamalile malembelo ga ŵakulondola ŵa Akunnungu.” Pelepo ŵakulijiganya ŵanawose ŵalesile, ŵatisile.

Che Yesu akwauswa kunkungulu

(Maliko 14:53-65; Luka 22:54-55,63-71; Yohana 18:13-14,19-24)

⁵⁷ Nipele, wele ŵandu ŵawankamwile Che Yesu ŵanjawisye ku nyumba ji che Kayafa juŵaliji Jwankulu Jwambopesi, kuŵasongangene ŵakwiganya Malajisyo ni achachekulu. ⁵⁸ Che Petulo ŵankuiye kwa kutali mpaka mu lutenje lwa Jwambopesi Jwankulu, ŵajinjile nkati pamo ni ŵakulindilila kuti alote ichikatendekwe.

⁵⁹ Nipele, achakulu ŵambopesi ni nkungulu wose ŵausosile umboni wa unami kuti akombole kumbulaga Che Yesu. ⁶⁰ Nambo nganapata umboni wauli wose, nachiwamuno ŵaiche ŵandu ŵajinji ŵa unami. Kumbesi kwakwe

waiche wandu wawili. ⁶¹ Watite, “Aju mundu ju watite, ‘Ngukombola kujigumula Nyuumba ja Akunnungu ni kujitawa sooni kwa mowa gatatu.’ ”

⁶² Jwambopesi Jwankulu Wajimi, Wammusisye Che Yesu, “Ana ngankwanga liloŵe? Ana wandu wa akummechetela chichi?” ⁶³ Nambo Che Yesu watemi ji. Jwambopesi Jwankulu Wansalile, “Ngunnumbisywa kwa Akunnungu waali Wajumi, ntusalile naga isyene mmwe ni Kilisito, Mwana jwa Akunnungu!”

⁶⁴ Che Yesu wanjanjile, “Mmwe mmechete! Nambo ngunsalila kuti, chitandile sambano chimumbone Mwana jwa Mundu ali atemi kundyo kwa Ambuje wa machili, chimumbone iyoyo achiikaga pa maunde ga kwini.”

⁶⁵ Pelepo, Jwambopesi Jwankulu Wapapulenyenge nguo syao, watite, “Waturukene Akunnungu! Uli tukuusaka sooni umboni nkati jweleju? Sambano mpilikene yatite pakwatukana Akunnungu. ⁶⁶ Wanyamwe nkuti uli?” Wanyawo wanjanjile, “Awajilwe kuwa!” ⁶⁷ Nipele wansunile mata ku meeso, wamputile. Wane wamputile majanda palijeje, ⁶⁸ achitiji, “Nlondole, alakwe Kilisito Jwakuwombola, waani wamputile!”

Che Petulo akwakana Che Yesu

(Maliko 14:66-72; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Che Petulo watemi paasa mu lutenje. Nipele, jwakutumichila jumo jwankongwe wanjaulile, nikuti, “Alakwe mwaliji pampepe ni Che Yesu jwa ku Galilaya.” ⁷⁰ Nambo che Petulo wakanile mmbujo mwa wanawose achitiji, “Ngangumanyilila inkuwecheta yo.” ⁷¹ PaWakopokaga paasa, katumetume jwine jwankongwe wammweni, wasalile uwaliji pelepo kuti, “Mundu ju waliji pamo ni Che Yesu jwa ku Nasaleti.” ⁷² Che Petulo wakanile sooni kwa kulumbilila, “Ngangumanyilila mundu ju.” ⁷³ Kanyuma kanandi, wandu wawaliji pelepo wajaulile che Petulo, wansalile, “Kusyene, mmwe nomwe ni jumo jwakwe, pakuwa uwechete wenu ukumanyisya.” ⁷⁴ Pelepo che Petulo watandite kulumbilila kwakulilwesya achitiji, “Ngangumanyilila mundu ju!” Katema kakoko tambala jatongwele. ⁷⁵ Che Petulo wagakumbuchile maloŵe gawasalilwe ni Che Yesu kuti, “Chimungane katatu, jikanawe kutongola tambala.” Nipele, watyosile paasa, walisile nnope.

27

Che Yesu akujigalikwa ku Che Pilato

(Maliko 15:1; Luka 23:1-2; Yohana 18:28-32)

¹ Pakwachele, achakulu Wambopesi ni achakulu wa wandu wajilene ichajile pakwaulaga Che Yesu. ² Watawile magwedegwede, wanjigele, wampeleche ku che Pilato, jwankulu jwa Chiloma.

Chiwa chi che Yuda

(Masengo 1:18-19)

³ Pelepo, che Yuda juwangalawiche, pawaiweni kuti Che Yesu amasile kulamulikwa, walilasishe muntima, wasisye kwa achakulu Wambopesi ni achakulu wa wandu ipande selasini ya feza. ⁴ Wasalile, “Leŵile kwa kuntyosya mundu jwangali ni sambu aulajikwe.” Nambo wele wanyawo watite, “Yeleyo ili yetuŵe? Chimmanyilile mwasyene.” ⁵ Nombejo waponyele feza sila pa Nyuumba ja Akunnungu, wakopweche paasa, wajawile kukulitawilila. ⁶ Achakulu Wambopesi wasijigele feza sila, nikuti, “Ngalumbana kusiwika kwa jwakugosa feza sya Nyuumba ja Akunnungu pakuwa sili feza sisyapatikene kwa kuulaga.” ⁷ Nipele, wajilene, wasumile ngunda wa lilongo kuti

paŵe pakwasichila achalendo. ⁸ Nipele, mpaka lelo jino wele ngunda wo ukuwīlanjikwa ngunda uwasumikwe kwa feza sisypatikene kwa kuulaga.

⁹ Kwa yeleyo maloŵe gaŵaŵechete che Yelemia jwakulondola jwa Akunungu gamalile gagakuti, “Ŵajigele ipande selasini ya feza, malinga ni malipilo gaŵajilene Ŵaisilaeli kulipa kwa ligongo lyao. ¹⁰ Feza syo Ŵasumile ngunda wa lilongo, mpela iŵanajisye Ambuje.”

Che Pilato akwausya Che Yesu mausyo

(Maliko 15:2-5; Luka 23:3-5; Yohana 18:33-38)

¹¹ Che Yesu Ŵajimi mmbujo mwa jwankulu jwa chilambo. Nipele, jwankulu jwa Chiloma Ŵammusise, “Ana mmwe ni Mwenye jwa Ŵayahudi?” Che Yesu Ŵanjanjile, “Mmw mmechete.” ¹² Nambo achakulu Ŵambopesi ni achachekulu paŵammechetelaga, nganajanga. ¹³ Nipele che Pilato Ŵammusise, “Ana ngankupilikana ganagose gele gakummechetela go?” ¹⁴ Nambo Che Yesu nganajanga namose liloŵe limo, jwankulu jwa Chiloma jo Ŵasimosile nnope.

Che Yesu akulamulikwa kuwa

(Maliko 15:6-15; Luka 23:13-25; Yohana 18:39-19:16)

¹⁵ Yasyoŵeleche jwankulu jwa Chiloma kwagopolela Myahudi jumo jwataŵikwe juŴansachile katema ka chindimba cha Pasaka. ¹⁶ Kele katema ko paliji ni jwantawe juŴamanyiche nnope, liina lyakwe che Balaba. ¹⁷ Nipele, paŴasongangene Ŵandu pamo, che Pilato Ŵausise, “Ana nkusaka nangopole jwapi mwa ŵele ŵaŵili, che Balaba pane Che Yesu jwakuwīlanjikwa Kilisito?” ¹⁸ Pakuŵa ŵaimanyilile kuti ŵantoyosise kwa ligongo lya wiu.

¹⁹ Che Pilato paŵatemi pa chitengu cha kulumulila, Ŵankwawo ŵaichenawo utenga wanti, “Nkalipasyapasya kutenda chachili chose nkati jwele mundu jwambone jo, pakuŵa lelo lasile mu sagamisi kwa ligongo lyakwe.”

²⁰ Nambo achakulu Ŵambopesi ni achakulu ŵane ŵanyenjile Ŵandu kuti ŵaŵende agopolwe che Balaba ni ŵaulaje Che Yesu. ²¹ Che Pilato Ŵausise ŵanyawo, “Nkunsaka jwapi nangopolele mwa ŵele ŵaŵili ŵa?” Ŵanjanjile, “Che Balaba!”

²² Che Pilato Ŵausise ŵanyawo, “Sano, naatende chichi Che Yesu jwakuwīlanjikwa Kilisito?” Ŵanawose ŵatite, “Mwaŵambe pa nsalaba!”

²³ Nambo che Pilato Ŵausise, “Ligongochi? Ungalumbana chi watesile?” Ŵanyawo ŵanyanyise achitiji, “Mwaŵambe pa nsalaba!”

²⁴ Nipele, che Pilato paŵaiweni kuti ngakukombola kupanganya chachili chose nambo kutindiganya kukutanda, ŵajigele meesi ni kunaŵa makono mmbujo pa ŵandu ni ŵatite, “Une ngangulipasyapasya nkati chiwa cha aju mundu ju, chinyimanyilile mwachinsyene.” ²⁵ Ŵandu Ŵanawose ŵatite, “Miasi jao jiŵe pachanya petu ni achiŵana ŵetu!” ²⁶ Nipele che Pilato Ŵagopolele che Balaba kutyochela mu nyumba jakutaŵilwa, nambo paŴamasile kumpata Che Yesu ibokola ŵantoyosise kukwaŵamba pa nsalaba.

Ŵangondo akuntendela chanache Che Yesu

(Maliko 15:16-20; Yohana 19:2-3)

²⁷ Nipele Ŵangondo ŵa jwankulu jwa Chiloma Ŵanjanjise Che Yesu nkati likome, wansungwile mpingo wose. ²⁸ Ŵammusile nguo syao, Ŵammwasise mwinjilo wechejeu wa chimwenye. ²⁹ Nipele Ŵakolosiye chindu mpela singwa ja miiŵa, Ŵammwasise mu ntwe, sooni Ŵammichile nnasi kundyo.

Wâtindiwêle mmbujo mwao ni kuntendela chanache achitiji, “Tukunko-masya Mwenye jwa Wâyahudi!”³⁰ Wânsunile mata, waujigele nnasi ula ni kumputa mu ntwe.³¹ Pa wamasile kuntendela chanache, wammusile mwinjilo ula ni kuntakusya nguo syao, nipele wampeleche kukwa wamba pa nsalaba.

Che Yesu akuwambikwa pa nsalaba

(Maliko 15:21-32; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27)

³² Pa wajaulaga, wânsimene mundu jumo liina lyakwe che Simoni jwa musi wa ku Kulene, wankanganichisye kujigala nsalaba u Che Yesu.³³ Pa wai che peuto papakuwîlanjikwa Goligota, malumbo gakwe, peuto pa Chikalakasa cha Ntwe,³⁴ wampele divai jewanganye chindu chakuwâwa kutyosya ku peteka. Nambo Che Yesu nkupasya pe wakanile kung'wa.

³⁵ Wâwambile pa nsalaba, nipele waga wene nguo syao kwakutendela gudugudu.³⁶ Watemi pepala, wâliji nkwalindilila.³⁷ Pachanya ntwe wakwe pa nsalaba wâwîsile chibao cha malo wê gagalembekwe, “Awa ni Che Yesu, Mwenye jwa Wâyahudi.”³⁸ Paliji ni wachiswamba wâwîli wâwambikwe pamo nawo, jumo kunchiji ni jwine kundyô.

³⁹ Wându wâwâpitaga pelepo wântukene achipukunyaga mitwe jao nikuti,⁴⁰ “Mmwe jumwatite kuti nkukombola kujigumula Nyuumba ja Akunnungu ni kujita wâ kwa mo wâ gatatu. Sambano nlikulupusye mwasyene. Iwaga mmwe ndi Mwana jwa Akunnungu, ntuluche pa nsalaba po!”⁴¹ Iyoyo peyo achakulu wambopesi pamo ni wakwiganya malajisyo ni achachekulu wântendele chanache achitiji,⁴² “Wakulupwisye wane, nambo asyene ngakukombola kulikulupusya! Iwaga wêle ali Mwenye jwa Waisilaeli! Sambano atuluche pa nsalaba po, nowaji tutwakulupile.⁴³ Wâakulupilile Akunnungu ni kuwêcheta kuti wêle ali Mwana jwa Akunnungu, nipele, iwaga Akunnungu akunsaka wakulupusye sambano.”

⁴⁴ Iyoyo peyo wêwala u wâwambikwe pamo nawo pa nsalaba nombe wântukene.

Chiwa chi Che Yesu

(Maliko 15:33-41; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30)

⁴⁵ Chitandile lyu wâ pantwe mpaka saa tisa, chilambo chose chaliji chipi.⁴⁶ Pajaiche saa tisa Che Yesu wâlisile kwa lilo wê lyekulungwa, “Eloi, Eloi, lama sabakitani?” Malumbo gakwe, “Akunnungu wângu, Akunnungu wângu, kwachichi mulesile?”⁴⁷ Nambo wându wane wâwajimi pele pa wâpilikene yele wâtite, “Akwa wîlanga che Elia.”⁴⁸ Jumo jwao wâutwiche, wâjigele lidodoki ni kunyoya mu divai jakuipa, wâjîwîsile mu nnasi, wapele ang'we.⁴⁹ Wane wâtite, “Nnindilile tulole iwaga che Elia chaiche kukwakulupusya.”

⁵⁰ Nipele, Che Yesu wâlisile sooni kwa lilo wê lyekulungwa, wâjasiche.

⁵¹ Pelepo nguo ja lusasa ja Nyuumba ja Akunnungu japapwiche pambindikati, kutyochela mwinani mpaka paasi, chilambo chatinganyiche ni lwala syapalwiche.⁵² Malembe gaunukwiche ni iilu ya wându wâjinji wâ Akunnungu wâwâjasiche wasyuchikwe.⁵³ Nombewo wakopweche mmalembe, ni Che Yesu pa wamasile kusyuka, wâjinjile mu mmusi wa Akunnungu, yaani Yelusalemu, ni wându wâjinji wâweni.

⁵⁴ Nipele, jwankulu jwa wângondo ni wângondo wane wâwâliji pamo nawo achinlindililaga Che Yesu pa wâchiweni chilambo chininkutinganyika ni

gagakopochele gala, wājogwepe nnope, wātite, “Isyene aju mundu ju wāliji Mwana jwa Akunnungu.”

⁵⁵ Pelepo paliji ni achakongwe wājinja wāwālolechesyaga kwakutali. Wānyawo ni wēwala wāwankuiye Che Yesu kutyochele ku Galilaya ni kwatumichila. ⁵⁶ Mwa wēle wānyawo wāliji che Maliamu jwa musu wa ku Magidala ni che Maliamu achikulugwe che Yakobo ni che Yusufu, pamo ni achikulu wā wānache wā che Sebedayo.

Masiko gi Che Yesu

(Maliko 15:42-47; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42)

⁵⁷ Pakwaswele, wāiche mundu jumo jwa chipanje jwa musu wa ku Ali-mataya liina lyao che Yusufu, nombejo jwaliji jwakulijiganya jwa Che Yesu. ⁵⁸ Wājawile kwa che Pilato, wāwendile apegwe chiilu chi Che Yesu. Che Pilato wālamwile kuti apegwe. ⁵⁹ Che Yusufu wāchijigele chiilu chila, wāchiwījilile nguo jeswela mbee jajili jasambano, ⁶⁰ Che Yusufu wāchiwīsilile chiilu chi Che Yesu mu lilembe lyasambano liwāsēpile palwala kwa ligongo lyakwe nsyene. Nipele, wāligalambulile liganga lyekulungwa pa nngano wa lilembe ni kutyoka. ⁶¹ Che Maliamu jwa musu wa ku Magidala ni che Maliamu wāne wāla wātemi aninkulolechesya ku lilembe.

Lilembe likulindilila

⁶² Malaŵi jakwe, yaani lyuŵa lyakuliwika chile kwa ligongo lya Lyuŵa lya Kupumulila, achakulu wāmbopesi ni Mafalisayo wājaulile che Pilato, ⁶³ Wātite, “Achimwene, tukukumbuchila kuti jwakulambusya jula akanaŵe kuwa wātite, ‘Pakumala moŵa gatatu chisyuche.’” ⁶⁴ Kwayele tukummenda mwasalile wāngondo ajaule akalilindilile lilembe kwa moŵa gatatu, kuti wākulijiganya wao anakombole kuchijigala chiilu chao ni kwasalila wandu kuti asyuchile. Akuno kulambusya kwa mbesi kuno chikuŵe kwawamba nnope kupunda kwaandanda kula.” ⁶⁵ Che Pilato wāasalile, “Ayaga, nkwete wāngondo, njaule nkalilindilile inkuti pakukombola.” ⁶⁶ Nipele, wājawile, wālilindilile lilembe, wāwisile chiugulilo peganga ni kwaleka wāngondo kulindilila.

28

Kusyuka ku Che Yesu

(Maliko 16:1-10; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10)

¹ Palyamasile Lyuŵa lya Kupumulila, kuninkucha lyuŵa lyaandanda lya chijuma, che Maliamu jwa musu wa ku Magidala ni che Maliamu jwine wājawile kukulilola lilembe. ² Chisisimuchile chakopochele chinden-demesi chachikulungwa cha chilambo, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje wātulwiche kutyochele kwinani, wāligalambwile liganga lila ni kutamila. ³ Uwoneche wakwe waliji mpela kumesya ni nguo syakwe syaliji syeswela mbee. ⁴ Wākulindilila lilembe lila wātetemele kwa lipamba nnope, wāliji mpela wawe.

⁵ Nambo katumetume jwa kwinani jula wāasalile achakongwe wāla achitiji, “Wānyamwe nkajogopa! Ngumanyilila kuti nkunsosa Che Yesu juŵawambikwe pa nsalaba. ⁶ Nganapagwa pelepa pakuŵa wāmale kusyuka mpela iŵasasile. Njise kunnole paŵagonile. ⁷ Nipele, njaule chitema nkaasalile wākulijiganya wao kuti asyuchile, nombewo akunnongolela ku Galilaya, kweleko chimwasimane. Ayaga, une jwammale kunsalila.”

⁸ Achiwaga ni lipamba ni kusengwa kwakukulungwa, achakongwe wo wатыosile chitema ku lilembe, achiutukaga kukwasalila wakulijiganya wao.

⁹ Chisisimuchile, Che Yesu wasimene nawo, watite “Ngunkomasya.” Achakongwe wala wajawile, wagakamwile makongolo gao ni kwapopelela.

¹⁰ Nipele Che Yesu wasalile, “Nkajogopa! Njaule nkaasalile achalongo wangu ajaule ku Galilaya, kweleko ni kuchakamone une.”

Utenga wa wakulindilila lilembe

¹¹ Achakongwe wala pawajaulaga, wakulindilila wampepe wa lilembe wajawile mu mmusi kukwasalila achakulu wambopesi yanayose iyatendekwe.

¹² Nipele, wasimene pamo ni achachekulu, watemi nkungulu, pakumala kukunguluka wapele wakulindilila wala mbiya syasijinji, ¹³ ni kwasalila, “Wanyamwe chinjile yeleyi, Wakulijiganya wao waiche chilo, wachijiwile chiilu uwe tuli tugonile.” ¹⁴ Waga chaimanye yeleyi jwankulu jwa chilambo, uwe chitwanyenje, ni wanyamwe ngamma ni masausyo.”

¹⁵ Wakulindilila wala wasijigele mbiya sila, watesile mpela iwatite pakusalilwa. Jele ngani jo jajenele pasikati ja Wayahudi mpaka lelo jino.

Che Yesu akwakopochela wakulijiganya wao

(Maliko 16:14-18; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Masengo 1:6-8)

¹⁶ Wakulijiganya kumi na moja wala wajawile ku Galilaya ku chitumbi kwa wasalilwe ni Che Yesu ajaule. ¹⁷ Pawamweni, wampopelele, nambo wampepe mwa wanyawo waliji ni lipamba. ¹⁸ Nipele Che Yesu waiche chiwandi, wasalile, “Mbegwile ukombole wose kwini ni pachilambo. ¹⁹ Nipele njaule, nkaatende wandu wa ilambo yose awe wakulijiganya wangu, nchabatisyaga kwa liina lya Atati ni lya Mwana ni lya Mbumu jwa Akunnungu. ²⁰ Nkaajiganye kugakamulichisya gose mpela ila indite pakunnajisya wanyamwe. None ndili pamo ni wanyamwe mo wa gose, elo, mpaka kumbesi kwa chilambo.”

Ngani Jambone mpela yatite pakulemba Maliko Chilongolelo

Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Maliko, chili chitabu chimpepe mu itabu ncheche mu Lilangano Iya Sambano chachikusala yankati ngani ja umi u Che Yesu Kilisito. Chachilichose mwa itabu yo chikuw̄ilanjikwa “Injili,” malumbo gakwe “Ngani Jambone.” Yalembekwe ni che Matayo ni che Maliko ni che Luka ni che Yohana pakumala chiwa chi Che Yesu. Injili mpela yatite pakulemba che Maliko chili chitabu chejipi kupunda itabu yose ncheche. Sooni ikukulupilichika kuti mwa Injili syosye si jeleji jaliji jandanda kulembekwa mu yaka ya 65 mpaka 70, pakumala Che Yesu kupagwa. Waumanyilisi Wajinji akukulupilila kuti Injili ji jalembekwe ku Loma, nningwa wao wakamulisye ntima wakukulupilila wa chiloma wa kweleko.

Che Maliko sooni akumanyika mpela che Yohana Maliko, w̄ajawile pamo ni achinduna che Paolo ni che Banaba nambo wasoyesye lumbili lwao pa w̄alesile achinjakwe achendelechelaga ni ulendo wao wa masengo ga kwatumichila Akunnungu (Masengo 13:13). Kanyuma Che Maliko w̄alongene sooni ni che Banaba (Masengo 15:37-39). Sooni che Maliko w̄aliji mbusanga ju che Petulo (2 Petulo 5:13). Nambo che Maliko w̄aliji jwanchanda katema Che Yesu pa w̄atandaga masengo gao. W̄aumanyilisi akukulupilila kuti che Maliko w̄alembile umboni u che Petulo, ni weleo uli nsingi wa Injili mpela yatite pakulemba che Maliko. Mu Ngani Jambone ji, che Maliko akunguluchile kwannope majiganyo gankati kuwa jwakulijiganya ju Che Yesu ni majiganyo ga Che Yesu pa mo wa ga mbesi.

Yaili mwelemo

Che Maliko akuchimanyukusya chitabu chakwe (1:1-13).

Sooni che Maliko akusala yankati kutumichila ku Che Yesu pa w̄aliji ku Galilaya (1:14-45; 8:1-21).

Sooni akutusalila yankati Che Yesu i w̄atite pakwendajenda ku Yelusalemu (8:22-38; 10:1-52).

Che Maliko akumalichisya kwa kulemba yankati katema Che Yesu pa w̄aliji Ku Yelusalemu, pamo ni chiwa chao ni kusyuka kwao (11:1-33; 16:1-8).

*Che Yohana W̄akubatisya akwalalichila w̄andu nkati Che Yesu Kilisito
(Matayo 3:1-12; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28)*

¹ Jeleji jili ndande ja Ngani Jambone ji Che Yesu Kilisito, Mwana jwa Akunnungu. ² Mpela ijitite pakulembekwa mmalembo ga che Isaya ju w̄aliji jwakulondola jwa Akunnungu,

“Akunnungu w̄atite, ‘Nguntuma jwantenga jwangu annongolele, jwejejo ni juchankolochesye litala lyenu.’”

³ Mundu akunyanyisya mwipululu achitiji, ‘Mwakolochesye Ambuje litala lyao, ngolosye mwakusaka kupita.’”

⁴ Che Yohana W̄akubatisya w̄atamaga mwipululu ni kwalalichila w̄andu aleche sambu ni kwabatisya kuti Akunnungu w̄alechelesye sambu syao.

⁵ W̄andu achajinji kutyochela chilambo cha W̄ayahudi ni musu wa ku

Yelusalemu wose wâjawile kukwapikanila che Yohana, wâjitchisye sambu syao nombejo wâbatisye mu lusulo lwa Yolodani.

⁶ Che Yohana wâlîji awasile mwinjilo uwapotekwe ni manyunya ga chinyama chachikuwîlanjîkwa ngamia ni nkaanda wa lipende nchiunu. Nombejo walyaga itete ni uchi. ⁷ Ni wâlalichilaga kwa wându kuti, “Panyuma pangu akwika jwali ni machili kumbunda une. None nganguwâjilwa namose kukotama ni kugopola ngoji sya italawanda yakwe. ⁸ Uneji ngumbatisya ni meesi, nambo jwelejo chaachimbatisya kwa Mbumu jwa Akunnungu.”

*Kubatiswa ni kulinjîkwa kwa Che Yesu
(Matayo 3:13-17; 4:1-11; Luka 3:21-22; 4:1-13)*

⁹ Moŵa go, Che Yesu wâiche kutyochele musi wa ku Nasaleti wauli mu chilambo cha ku Galilaya ni wâbatiswe ni che Yohana mu lusulo lwa Yolodani.

¹⁰ Che Yesu paŵakopokaga mmeesi, wâkuweni kwînani kuugwiche ni Mbumu jwa Akunnungu wântuluchile achiwâga mpela nguunda. ¹¹ Liloŵe lya Akunnungu lyapikaniche kutyochele kwînani lichitiji, “Mmwejo ni Mwanangu jungunnonyela, nonyelwe nomwe.”

¹² Papopo Mbumu jwa Akunnungu wânlongwesye Che Yesu kwaula mwipululu. ¹³ Ni wâtemi mwipululu mo moŵa alobaini achilinjîkwaga ni Shetani. Kukoko wâtamaga pamo ni inyama ya mwitinji, nambo achikatumetume wâ kwînani wâlîji nkwakamuchisya.

*Che Yesu akwaŵilanga wâkukoka ncheche wâakuye
(Matayo 4:12-22; Luka 4:15; 5:1-11)*

¹⁴ Che Yohana paŵataŵikwe mu nyumba jakutaŵilwa wându, Che Yesu wâjawile ku chilambo cha ku Galilaya kwalalichila wându Ngani Jambone ja Akunnungu. ¹⁵ Wâtite, “Katema kaiche ni Umwenye wa Akunnungu uŵandichile. Nneche sambu syenu ni kujikulupilila Ngani Jambone!”

¹⁶ Che Yesu paŵapitaga mungulugulu litanda lya Galilaya, wâweni wâkukoka wâwîli, che Simoni pamo ni che Andulea mpwakwe ali nkukoka somba kwa lwau. ¹⁷ Che Yesu wâasalile, “Munguye, none chinantende wânyamwe mme wâkwaikanawo wându kwa Ambuje.” ¹⁸ Papopo wâlesile nyau syao ni kwakuya.

¹⁹ Che Yesu paŵajawile mmbujo kanandi, wâweni che Yakobo ni che Yohana, wânache wâ che Sebedayo. Ni wânyawo wâlîji mu ngalaŵa jao achisaulaga nyau syao. ²⁰ Papopo Che Yesu paŵaweni, wâawîlasile, ni wânyawo wâlesile che Sebedayo atati wâo mu ngalaŵa pamo ni wâkwapanganyichisya masengo, ni wâkuiye Che Yesu.

*Che Yesu akunkoposya mundu masoka
(Luka 4:31-37)*

²¹ Che Yesu pamo ni wâkulijiganya wâo wâiche musi wa Kapelenaumu, ni palyaiche Lyuŵa lya Kupumulila, Che Yesu wâjinjile mu nyumba ja kusimanilana Wayahudi, ni wâtandite kwajiganya wându maloŵe gambone ga Akunnungu. ²² Wându wose wâwâmpilikene wâsimosile ni uwiganye wakwe, pakuŵa nganajiganya mpela wâkwiganya Malajisyo, nambo wâjiganyaga nti mundu jwali ni ulamusi.

²³ Papopo mundu jwakamwilwe ni lisoka juŵâlîji mu nyumba ja kusimanilana jila wânyanyisye, ²⁴ achitiji, “Ana nkusaka kututenda ichichi, mmwe Che Yesu jwa ku Nasaleti? Ana nnyiche kukutujonanga? Ngumanyilila kuti mmwejo ndi Jwanswela jwa Akunnungu!”

²⁵ Che Yesu wâlikalipile lisoka lyo achitiji, “Mmyalale! Munkopoche mundu jo.”

²⁶ Nipele lisoka lyo lyantinganyisye mundu jula kwa machili ni kunyanyisya, ni lyakopweche. ²⁷ Wându wose wâsimosile nnope ni wâliji nkuusyana, “Ana yelei ni yatiuli? Uli, gelega gali majiganyo ga sambano? Mundu ju akwete ulamusi wa kugakoposya namose masoka, nombge gakwajitichisya!”

²⁸ Nipele, ngani jakwe Che Yesu jajenele kwachitema palipose, kuchilambo chose cha ku Galilaya.

*Che Yesu akwalamya wându wâjinji
(Matayo 8:14-17; Luka 4:38-41)*

²⁹ Che Yesu ni wâkulijiganya wâo pamo ni che Yakobo ni che Yohana wâkopweche mu nyuumba ja kusimanilana jila ni kwaula ku nyuumba ja wânya che Simoni ni che Andulea. ³⁰ Akwegwao che Simoni jwankongwe, wagonile pachindanda ali nkuwala chiilu, ni Che Yesu naikape wâsalilwe yankati jwakulwala jo. ³¹ Nipele Che Yesu wânjaulile jwankongwe jo ni wânkamwile nkono ni kunjinamukula. Ulwele ula wannesile nipele wâtandite kwatelechela.

³² Ligulo, lyuwa lili litiwile, wându wâajachisye Che Yesu wâkulwala wose ni wâwakamwilwe ni masoka. ³³ Wându wose wa musu wo wâsongangene paluwa lwa nyuumba. ³⁴ Che Yesu wâlamisye wându wâjinji wâwaliji ni ilwele yakupisyangana ni kugakoposya masoka gamajinjiagaliji mwa wându wâla. Nganiwapa masoka lipesa lyakuwecheta chachilichose ligongo gaamanyilile ali wâani.

*Che Yesu akwalichila wându ku Galilaya
(Luka 4:42-44)*

³⁵ Kundaŵipe kukanaŵe kucha, Che Yesu wâkopweche mu nyuumba jo ni kwaula paasa musu, pangali wându kukupopela. ³⁶ Che Simoni ni achinjakwe wâla wâjawile kukwasosa. ³⁷ Paŵammweni wânsalile, “Wându wose ali nkun-sosa mmwe.”

³⁸ Che Yesu wâasalile, “Tukusachilwa tujaulle mmisinda jine jajiŵandichile akuno, ni kweleko ngusachilwa ngalalichile Ngani Jambone, pakuwa yelei ni inyichile.”

³⁹ Nipele, Che Yesu wâjesilejesile ku Galilaya kose, achilalichilaga mma-jumba gao ga kupopelela ni kugakoposya masoka.

*Che Yesu akunswejesya mundu jwamatana
(Matayo 8:1-4; Luka 5:12-16)*

⁴⁰ Lyuwa limo mundu jwa matana wâiche ku Che Yesu ni kwatindiŵalila ni kwachondelela kuti, “Mwasakaga muuswejesye!”*

⁴¹ Che Yesu wânkolele chanasa, wâjongwele nkono wao ni wânkwaye ni kwasalila, “Ngusaka, Nswejele!” ⁴² Papopo matana gakwe gala gannesile ni wâswejele. ⁴³ Nipele Che Yesu wânsalile ajaule achinjajamukaga kwa machili, achinsalilaga, ⁴⁴ “Nnole, munansalile mundu jwajijose chindu chi, nambo njaule nkali losye kwa jwambopesi, nkatyosye mbopesi mpela iŵatite pakusala che Musa kwalosya wându wose kuti nnamile.”

⁴⁵ Nambo mundu jula paŵakopweche, wâtandite kwenesya ngani jo papalipose, namose Che Yesu nganakombola kwinjila sooni mmusi kwakulilosya.

* **1:40** 1:40 Muuswejesye: Matana galiji ulwele uwanlekasisye mundu kwaŵenda Akunnungu pakuwa waliji usakwa.

Nambo wātemi paasa musu, pangali wāndu, atamuno yeleyo wāndu kopochele papalipose wānjaulile kukokoeko.

2

Che Yesu akunnanya mundu jwatatele

(Matayo 9:1-8; Luka 5:17-26)

¹ Pagapite moŵa gampepe, Che Yesu wāujile sooni ku Kapelenaumu ni wāndu wāpilikene kuti ali pamusi. ² Nipele wāndu wājinji wāsongangene atamuno nganilisigala lipesa lyalililyose, ni wāgumbele mpaka paluwala. Che Yesu wāliji nkwalichila Liloŵe lya Akunnungu. ³ Pelepo wāndu ncheche, wānyichisye mundu jwatatele ku Che Yesu. ⁴ Nambo kwaligongo lya winji wa wāndu, nganakombola kunjausya jwakulwala pachiwāndi ni Che Yesu. Nipele, wāpesekwile pa chipagala cha nyuumba palapala paŵaliji Che Yesu. Pelepo wāntulwisye mundu jo ali agonile pa chitagala. ⁵ Che Yesu paŵachiweni chikulupi chao chila, wānsalile jwakutatala jula, “Mwanangu, nlecheleswe sambu syenu.”

⁶ Wampepe mwa wākwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa wāwātemi pepala, wāliji nkuliusya mmitima jao, ⁷ “Ana akukombola chinauli kuŵecheta yelei? Akwatukana Akunnungu! Akunnungu pe ni wākukombola kulechelesya sambu.”

⁸ Papopo Che Yesu wāmanyilile yanayose iwāganisya mmitima jao, ni wāusisye, “Ana ligongo chi nkuganisa yelei mmitima jenu? ⁹ Ana chapi chachili chakwepepala, kunsalila mundu jwatatele ju, ‘Nlecheleswe sambu syenu,’ pane kunsalila, ‘Njimuche, njigale chitagala chenu njende?’ ¹⁰ Nipele, ngusaka mmanyilile kuti Mwana jwa Mundu akwete ulamusi wa kulechelesya sambu sya wāndu pachilambo pano.” Papopo wānsalile mundu jwatatele jula, ¹¹ “Ngunsalila, njimuche, njigale chitagala chenu, njaule kumangwenu!”

¹² Wāndu paŵannolechesya, mundu jula wājimwiche, wājigele chitagala chao ni kukopoka. Wāndu wose wāsimosile ni kwakusya Akunnungu achitiji, “Ngapagwa kose patwaiweni yanti yeleyi!”

Che Yesu akummilanga che Lawi wāakuye

(Matayo 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ Che Yesu wājawile sooni mungulugulu litanda lya Galilaya. Mpingo wa wāndu wānjaulile ni Che Yesu wātandite kwajiganya.

¹⁴ Paŵaliji nkupita, wāmmweni che Lawi mwanache ju che Alufayo ali atemi pa nyuumba ja kukumbikanyila nsongo. Che Yesu wānsalile, “Munguye!” Che Lawi wājimi ni wānkuiye.

¹⁵ Kanyuma, Che Yesu wātemi mu nyuumba ji che Lawi kulya chakulya. Wākukumbikanya nsongo wājinji ni wāndu wā sambu ni wāndu, wākuiye Che Yesu. Ni wājinji mwa ŵelewo wāliji nkulya pamo nawo ni wākulijiganya wāo.

¹⁶ Wākwiganya Malajisyo wampepe wāŵaliji Mafalisayo, paŵaiweni kuti Che Yesu akulya pamo ni wāndu wāngakukundikwa ni wāndu ni wākukumbikanya nsongo, wāusisye wākulijiganya wāo ŵala, “Kwachichi akulya ni wāndu nti ŵeleŵa?”

¹⁷ Che Yesu paŵapilikene wāasalile, “Wāndu wāngakulwala ngakunlajila jwan-tela, nambo wākulwala. Une nganiika kukwaŵilanga wāndu wāmbone, nambo wāndu wā sambu.”

Liusyo lyankati kutawa
(Matayo 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Katema kampepe wakulijiganya wa che Yohana ni wakulijiganya wa Mafalisayo waliji nkuta wa. Wandu wampepe waiche ku Che Yesu ni kumbusya, “Ana ligongo chi wakulijiganya wa che Yohana ni wakulijiganya wa Mafalisayo akuta wanga, nambo wakulijiganya wenu ngaakuta wa?”

¹⁹ Che Yesu wajanjile, “Ana wakuwilanjikwa ku ulombela akukombola kuta wa ni jwanlombela ali pamo nawo? Ngwamba! Ngaakukombola kuta wa.

²⁰ Nambo chiliiche lyuwa mlombela jo pachajigalikwe mwa wanyawo, mo wa go ni pachachita wa.

²¹ “Ngapagwa mundu jwakukata chigamba cha nguo ja sambano ni kuchitotela mu nguo jakuwisala. Pakuwa atendaga yeleyo chigamba chasambano cho chichinyale ni kupapula nguo jakuwisala jo ni papapawiche po chipapunde kupapuka. ²² Ni sooni ngapagwa mundu jwakutaga divai jasambano mmisaku ja mapende jakuwisala. Pakuwa atendaga yeleyo divai jasambano chijitutumule misaku jo ni kujipapula, divai chijimwasiche ni misaku chijijonasiche. Divai ja sambano jikutajikwa mmisaku ja mapende ja sambano.”

Liusyo lyankati Lyuwa lya Kupumulila
(Matayo 12:1-8; Luka 6:1-5)

²³ Pa Lyuwa lya Kupumulila limo, Che Yesu pamo ni wakulijiganya wao waliji nkupita mmigunda ja ngano. Pawaliji nkwenda wakulijiganya wao watandite kutema masache ga ngano. ²⁴ Mafalisayo waausisye Che Yesu achitiji, “Nnole! Ligongo chi wakulijiganya wenu akutenda yaikanichikwe kuipanganya pa Lyuwa lya Kupumulila?”

²⁵ Che Yesu wajanjile, “Ana nganinsyome iwatesile che Daudi ni achinjakwe pajakwete sala? ²⁶ Che Daudi wajanjile pa Nyumba ja Akunnungu ni walile mikate jijatyochekwe nti sadaka kwa Akunnungu. Yeleyi yatendekwe katema che Abiasali ali Jwambopesi Jwankulu. Wambopesi pe ni wawasachilwe kulya mikate jo, nambo che Daudi walile, sooni wapele achinjakwe.”

²⁷ Nipele Che Yesu wamalichisye kuwecheta, “Lyuwa lya Kupumulila yawichikwe kwaligongo lya kwakamuchisya wandu nambo ngawa wandu kulumichila Lyuwa lya Kupumulila. ²⁸ Nipele Mwana jwa Mundu ali Ambuje atamuno pa Lyuwa lya Kupumulila.”

3

Che Yesu akunnanya mundu jwapombotele nkono
(Matayo 12:9-14; Luka 6:6-11)

¹ Nipele Che Yesu wajanjile sooni mu nyumba ja kusimanilana Wayahudi ni mmomo mwaliji ni mundu jwapombotele nkono. ² Wandu wampepe waliji nkusosa ligongo lya kwakumulila Che Yesu. Nipele waliji nkunnolesya panepa chanlanye mundu jo pa Lyuwa lya Kupumulila. ³ Che Yesu wansalile mundu jwapombotele nkono jula, “Njise paujo.” ⁴ Nipele Che Yesu wausisye, “Ana ili yambone pa Lyuwa lya Kupumulila kuitendekanya yambone pane yangalumbana? Kukulupusya pane kuulaga?”

Nambo wanyawo wamyalele. ⁵ Che Yesu walolechesye wose kwa lutumbilo, ni wasupwiche ligongo mitima jao jaliji jekakatime. Nipele wansalile mundu

jula, “Njongole nkono wenu!” Nombejo waujongwele, ni nkono wao walamile. ⁶ Papopo, Mafalisayo wakopweche paasa pa nyumba ja kusimanilana ni kuwechetesana ni wandu wa mpingo u che Helode itajile pakwaulaga Che Yesu.

Mpingo wa wandu ukunkuya Che Yesu

⁷ Che Yesu pamo ni wakulijiganya wao watyosile pelepoko ni kwaula mungulugulu litanda lya Galilaya ni mpingo wa wandu wankuiye. Wandu wo waumile mmisi ja ku Galilaya ni ku Yudea. ⁸ Pawapilikene iwaitesile Che Yesu, wandu wane waichilile kutyochela mmisi ja ku Yelusalemu ni ku Idumea ni mmisi jajili peesi lusulo lwa Yolodani, ni kutyochela mmisi ja ku Tilo ni ku Sidoni. ⁹ Pakuwa wandu waliji wajinji, Che Yesu waasalile wakulijiganya wao wawichile chile ngalawa kuti wandu anaiche kwa wiji kanya. ¹⁰ Pakuwa waalamisye wandu wajinji, wakulwala wose waliji nkututana kuti wakwaye. ¹¹ Ni wandu wawakamwilwe ni masoka pawammonaga, waligwisise paujo pao ni kunyanyisa achitiji, “Mmwejo ni Mwana jwa Akunnungu!”

¹² Nambo Che Yesu wagakanyise kwa chikali masoka ganaamanyise wandu wane kuti wele ali waani.

Che Yesu akwasagula achinduna likumi ni wawili (Matayo 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³ Che Yesu wakwesile kwitumbi ni kwa wilanga wandu wawasachile nsyene, nombewo wajaule. ¹⁴ Nipele wasagwile wandu likumi ni wawili wawawilasile achinduna ni kwasalila, “Nansagwile nnonjele pamo none, sooni chinantume kukwalalichila wandu Ngani Jambone, ¹⁵ ni wanyamwe chinkole ulamusi wa kugakoposya masoka.”

¹⁶ Welewa ni wandu likumi ni wawili wawasagwile, che Simoni ajula Che Yesu juwampele liina liine che Petulo, ¹⁷ ni Che Yakobo ni mpwakwe che Yohana wanache wa che Sebedayo, Che Yesu wapele liina liine Boanelige malumbo gakwe “Wandu waali mpela ilindimo, pane akuwilanjikwa wandu waambumu.”

¹⁸ Wane waliji che Andulea ni che Filipo ni che Batolomayo ni che Matayo ni che Tomasi ni che Yakobo mwana ju che Alufayo, che Tadayo ni che Simoni jwakuwilanjikwa Selote, ligongo waliji jwakumenyanila chilambo chakwe, ¹⁹ ni che Yuda Isikaliote, juwangalawiche Che Yesu.

Che Yesu ni Belesebuli (Matayo 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

²⁰ Nipele Che Yesu wasile kumangwao. Mpingo wekulungwa wa wandu wasongangene sooni, mpaka Che Yesu ni wakulijiganya wao nganakombola kulya. ²¹ Achalongo achinjakwe pawapilikene yelei, wapite kukwajigala ligongo watite kuti jwampugwe.

²² Wakwiganya Malajisyo wawaumile ku Yelusalemu watite, “Akwete Belesebuli! Jwankulu jwa masoka, jwakwapa machili ga kugakoposya masoka.”

²³ Pelepoko Che Yesu wawawilasile wandu ni kwasalila kwa itagu achitiji, “Ana ikukomboleka Shetani kunkoposya Shetani njakwe? ²⁴ Iwaga umwenye usapulene mipingo mipingo jajikumanya, umwenye wo ngaujendelechela. ²⁵ Soonni iwaga wandu wa nyumba jimo asapulanaga mipingo mipingo ni kumenyana, wandu wo chajonasiche. ²⁶ Iyoyo peyo, umwenye wa Shetani, wasapulanaga mipingo mipingo ngaukola machili.

²⁷ “Ngapagwa jwakupakombola kwinjila mu nyuumba ja jwamachili ni kunsumula ipanje yakwe yose, pangantaŵa kaje jwamachili jo. Pelepo ni pachachikombola kunsumula ipanje yakwe yose.

²⁸ “Isyene ngunsalila, ŵandu chaalecheleswe sambu syao syose ni kwatukana kwao Akunnungu kose. ²⁹ Nambo, mundu jwalijose jwakuntukana Mbumu jwa Akunnungu ngalecheleswa sambu syo ng’o, pakuŵa chakole sambu sya moŵa gose pangali mbesi.” ³⁰ Che Yesu ŵaŵechete yeleyo ligongo ŵandu ŵaliji nkusala kuti, “Akamwilwe ni lisoka.”

*Achikulugwe ni achapwakwe Che Yesu
(Matayo 12:46-50; Luka 8:19-21)*

³¹ Achikulugwe ni achapwakwe Che Yesu ŵaiche pelepo, ŵajimi paasa ni kuntuma mundu akaaŵilanje Che Yesu nkati. ³² Mpingo wa ŵandu watemi kwakwasungula Che Yesu. Nipele jumo jwao ŵansalile, “Achikulu ŵenu ni achapwenu alinji paasa, akunsosa.”

³³ Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Ana achikulu ŵangu ni achapwanga ali ŵaani?” ³⁴ Pelepo ŵaalolechesye ŵandu uŵansungwile ŵala ni kuti, “Nnole, ngwaona ŵandu ŵa mpela achikulu ŵangu ni achalongo ŵangu. ³⁵ Pakuŵa mundu jwalijose jwakitendekanya yakuisaka Akunnungu, jwelejo ali achimwene jwangu ni mlumbwangu ni achikulu ŵangu.”

4

*Chitagu cha jwakupanda
(Matayo 13:1-9; Luka 8:4-8)*

¹ Che Yesu ŵatandite sooni kwiganya ali mungulugulu litanda lya Galilaya. Mpingo wekulungwa wa ŵandu wansungwile mpaka ŵajinjile mu ngalaŵa ni kutama mmomo. Ŵandu wose ŵatemi mungulugulu litanda. ² Che Yesu ŵatandite kwajiganya indu yejinji kwa itagu. Mmajiganyo gakwe ŵaasalile.

³ “Mpilikanichisye! Jwakupanda ŵajawile kukumisa mbeju. ⁴ Paŵamisaga, mbeju sine syagwilile mwitala ni ijuni yaiche ni kusimila. ⁵ Mbeju sine syagwilile pa lwala papaliji ni litaka kanandi, mbeju syamesile kwachitema pakuŵa litaka lyakwe lyaliji kanandi. ⁶ Ni palyakopweche lyuŵa lyatinisye mimela, ligongo michiga jakwe nganjijinjilisa paasi. ⁷ Mbeju sine syagwilile pa miiŵa, miiŵa jila jakusile ni kuiŵijikanya mimela, nombe mimela jo nganjisogola isogosi. ⁸ Mbeju sine syagwilile pa chaajila, syamesile ni syakusile ni kusogola. Sine syasogwele makumi gatatu ni sine makumi nsano ni limo ni sine makumi likumi.”

⁹ Che Yesu ŵatite, “Ŵaali ni mapilikanilo gakupilikana, apilikane.”

*Nningwa wa kwiganya kwa itagu
(Matayo 13:10-17; Luka 8:9-10)*

¹⁰ Che Yesu paŵaliji pajika, ŵane mwa ŵaŵampilikene ŵala pamo ni ŵakulijiganya ŵao likumi ni ŵaŵili ŵanjaulile ni kumbusya malumbo ga itagu yo. ¹¹ Che Yesu ŵajanjile, “Ŵanyamwe mpegwilwe kumanyilila yantemela ya Umwenye wa Akunnungu. Nambo kwa ŵane ŵaali paasa chalijiganye indu yose kwa itagu pe, ¹² kuti, ‘Alolechesye, nambo anaone. Apilikanile, nambo anaimanyilile. Pakuŵa amanyililaga chiŵagalauchile Akunnungu, nombejo akaalechelesye sambu syao.’ ”

*Che Yesu akutagula chitagu cha jwakupanda
(Matayo 13:18-23; Luka 8:11-15)*

¹³ Nipele, Che Yesu wausisye, “Uli ngankugamanyilila malumbo ga chitagu chi? Nambi chimmanyilile chinauli malumbo ga itagu ine? ¹⁴ Jwakupanda mbeju akupanda Liloŵe lya Akunnungu. ¹⁵ W̄andu w̄ane akulandana ni mbeju sisagwilile mwitala. Pakulipilikana Liloŵe lya Akunnungu, Shetani akwika ni kulityosya Liloŵe lyalipandikwe mmitima jao. ¹⁶ Ni w̄andu w̄ane ali mpela mbeju sisagwilile pa lwala. W̄andu wo apilikanaga Liloŵe lya Akunnungu, papopo akulijitichisya mu kusangalala. ¹⁷ Nambo ngalikwajinjila ni kola michiga mwa w̄anyawo, akulikamulisya kwa katema kakajipi. Nipele, kwatyochelaga kulaga pane masauko ligongo lya Liloŵe lya Akunnungu lila, pelepo akulilekanga. ¹⁸ W̄andu w̄ane ali mpela mbeju sisagwilile pa miiw̄a. W̄andu wo ni w̄ew̄ala w̄akulipilikana Liloŵe lya Akunnungu, ¹⁹ ligongo lya lipamba lya umi wu ni kunonyelwa ni ipanje pamo ni kulajila indu ine yejinji, ikwajinjila ni kuliw̄ijikanya Liloŵe lyo, nombewo ngakukombola kulijitichisya Liloŵe yalikuti ni kusogola isogosi. ²⁰ Nambo w̄andu w̄ane ali mpela mbeju sisagwilile pa chaajila sila. W̄elewo akulipilikana Liloŵe lyo ni kulijitichisya, nombewo akusogola isogosi w̄ane makumi gatatu ni w̄ane makumi nsano ni limo ni w̄ane makumi likumi.”

*Chitagu cha lumuli lweunichikwe
(Luka 8:16-18)*

²¹ Che Yesu w̄apundile kwasalila, “Ana mundu akupamba lumuli ni kulikanawo nkati ni kuluunichila ni lulo pane kuluw̄ika kuusi chindanda? Ngwamba! Akuluw̄ika pachanya chindu chakuw̄ichila lumuli. ²² Iyoyo, chindu chachilichose chachisisikwe chichioneche pakulanguka, ni chachilichose cheunichikwe chichiunukulikwe. ²³ W̄aali ni mapilikanilo gakupilikana, apilikane!”

²⁴ Ni w̄apundile kwasalila, “Mpilikanichisye yambone inkwipikana yo! Lilamulo lilalila linkwalumulila w̄andu w̄ane, Akunnungu chaachinnamulila ni w̄anyamwe wakwe, sooni chanjonjehesye. ²⁵ Pakuŵa mundu jwakwete chindu chajonjehekwe ni mundu jwanganakola chindu chasumulwe atamuno kanandi chakwete.”

Chitagu cha mbeju jajikumela

²⁶ Che Yesu w̄ajendelechele kuw̄echeta, “Umwenye wa Akunnungu ukulandana ni mundu jwakumisa mbeju mu ngunda. ²⁷ Chilo akugona ni muusi akuŵa meeso, mbeju sikumela ni kukula. Nombejo ngakuimanyilila yaikutendekwa. ²⁸ Litaka lisyene likutendekasya mmela kukula ni kusogola. Kundanda ukumela, sooni ukukoposya lisache kumbesi ukusogola ngano. ²⁹ isogosi yakomalaga pe, mundu jula akugungula ni chikwakwa chakwe, pakuŵa katema ka magungulo kaiche.”

*Chitagu cha mbeju jamwana ja haladali
(Matayo 13:31-34; Luka 13:18-19)*

³⁰ Che Yesu w̄ausisye sooni, “Ana tutuulandanichisye ni chichi Umwenye wa Akunnungu? Kwaali tuutanje kwa chitagu chi? ³¹ Ukulandana ni mbeju ja haladali, mbeju jamwana nnope kupunda mbeju sye syasikupandikwa pachilambo. ³² Nambo japandikwaga jikukula ni kuŵa chitela chachikulungwa kupunda mimela jose ja mu ngunda, nombecho chikuŵa ni nyambi syasikulungwa nnope ni ijuni ikwika kutaŵa isusi mu nyambi syakwe.”

³³ Che Yesu watalichile wandu utenga wao kwa itagu yejinji yanti yele, wakungulwiche nawo mpela iwatite pakukombola wanyawo kumanyilila. ³⁴ Ngana wecheta ni wandu chachilichose pangali itagu, nambo pa waliji pamo ni wakulijiganya wao pachisyepela watagulile yose.

*Che Yesu akujitulasiya mbungo jejikulungwa
(Matayo 8:23-27; Luka 8:22-25)*

³⁵ Lyuwa lilyolyo ligulo, Che Yesu waasalile wakulijiganya wakwe, “Tujombochele peesi litanda.” ³⁶ Nipele wakulijiganya wao waulesile mpingo wa wandu ula, ni kwinjila mu ngalawa jwaliji Che Yesu ni kwaula nawo. Ilaila paliji ni ngalawa sine. ³⁷ Nipele jatandite kupuga mbungo jejikulungwa ni matumbela gajiputile ngalawa jila, nombejo jatandite gumbala meesi. ³⁸ Che Yesu waliji panyuma mu ngalawa ali agonile pa nsamilo. Wakulijiganya wao waajimwisye ni kwasalila, “Jwakwiganya, ana uli ngankuikosya kuti uweji tulinkonasika?”

³⁹ Che Yesu wajimwiche, ni kujikalipila mbungo jejikulungwa ni kugasalila matumbela, “Tulalani!” Papopo mbungo jatulele ni kwaliji jii. ⁴⁰ Nipele Che Yesu waasalile wakulijiganya wao, “Kwachichi nkogopanga? Ana nganimme kola chikulupi?”

⁴¹ Wakulijiganya wajogwepe nnope ni wausyanaga, “Ana jweleju ali mundu jwanti uli? Mpaka chibunga ni matumbela ikwapilikanila!”

5

*Che Yesu akunnama mundu jwa masoka
(Matayo 8:28-34; Luka 8:26-39)*

¹ Che Yesu ni wakulijiganya wao waiche peesi litanda lya Galilaya, ku chilambo cha ku Gelasi. ² Nakopokape Che Yesu mu ngalawa, wasimene ni mundu juwaliji ni lisoka achityochelaga ku malembe. ³ Mundu jo waliji nkutama ku malembe. Nganapagwa mundu juwankombolaga kunta wa sooni namose ni minyolo. ⁴ Katema kakajinji wanta wile makongolo ni makono gakwe kwa minyolo ni magwedegwede, nambo wagambaga kutulanya minyolo jo ni kutemanya magwedegwede mmakongolo. Ni ngapagwa mundu jwamachili juwapakombwele kunkamula. ⁵ Muusi ni chilo waliji nkwendajenda ku malembe ni mmatumbi achinyanyisyaga ni kulikatanya ni maganga.

⁶ Mundu jo pawambweni Che Yesu kwakatalichila, wambutuchile ni kwatindi walila. ⁷ Wanyanyisye achitiji, “Mmwe Che Yesu, Mwana jwa Akumanani, ana nkusaka chichi kwanguune? Mu liina lya Akunungu, ngunchondelela nnalagasye!” ⁸ Wa wechete yeleyo pakuwa Che Yesu wansalile, “Mmwe lisoka, nkopoche mwa mundu ju.”

⁹ Che Yesu wambusisye, “Liina lyenu waani?”

Nombejo wajanjile, “Liina lyangu mpingo, pakuwa tuli achajinji.” ¹⁰ Nipele wachondelele kwannope Che Yesu kuti akasagakopochesya masoka go paasa musi ula.

¹¹ Chiwandi ni chitulusya kwaliji ni mpingo wekulungwa wa maguluwe gachilyaga. ¹² Nipele, masoka gaachondelele Che Yesu gachitiji, “Ntjausye ku maguluwe gala, tukagajinjile gelego.” ¹³ Nombe Che Yesu wagalechele. Nipele masoka gala gankopoweche mundu jula ni kwinjila mmaguluwe. Mpingo wose wa maguluwe waliji mpela mianda jiwili waselelechele mu litanda, watitimile mmeesi ni kuwa.

14 W̄andu w̄awachingaga maguluw̄e go, w̄autuchile mmusi ni mmigunda kukwasalila w̄andu iyatendekwe yo. W̄andu w̄aiche kukulola iyatyochele. 15 Paw̄aiche kuw̄aliji Che Yesu kula, w̄ammweni mundu julajula juw̄akamwilwe ni mpingo wa masoka. Jwatemi ali awasile nguo syakwe ni jwana lunda, ni w̄andu w̄ajogwepe nnope. 16 Ni w̄andu w̄awaiweni aila iyatyochele, w̄aasalile w̄andu w̄ane iyansimene mundu jwakamwilwe ni masoka jula ni ngani ja maguluw̄e.

17 Nipele, w̄andu w̄atandite kwachondelela Che Yesu kuti akopoche mu chilambo chao.

18 Che Yesu paw̄aliji nkwinjila mu ngalaw̄a, mundu juw̄akamwilwe ni masoka jula w̄achondelele kuti alongane nawo.

19 Nambo, Che Yesu w̄akanile ni kwasalila, “Njaule kumangweni, kwa achalongo achinjenu, nkaasalile yanayose yambone yampanganyichisye Ambuje ni yatite pakunkolela chanasa.”

20 Nipele mundu jula w̄ajawile ni kutanda kwenesya ku chilambo chose cha Dekapoli, yaani misi likumi, indu yaikulungwa iw̄apanganyichisye Che Yesu. W̄andu wose w̄awapilikene w̄asimosile.

*Che Yesu akwalamya jwankongwe jumo ni mwali ju che Yailo
(Matayo 9:18-26; Luka 8:40-56)*

21 Che Yesu w̄ajombweche sooni litanda lya Galilaya ni ngalaw̄a. Paw̄aliji mungulugulu litanda, mpingo wekulungwa wa w̄andu wasongangene pachiw̄andi nawo. 22 Pelepo jwaiche mundu jumo, jwankulu jwa nyuumba ja kusimanilana W̄ayahudi, liina lyakwe che Yailo. Paw̄ambweni Che Yesu, w̄aligwisisye paujo pa Che Yesu. 23 Nipele, w̄achondelele nnope achitiji, “Mwali jwangu akulwala nnope, ngummenda twende nkansajichile makono kuti alame ni kukola umi.”

24 Nipele, Che Yesu w̄atyosile achilonganaga ni mundu jula. W̄andu w̄ajinji w̄akuiye ni w̄aliji nkwa w̄ajikanya kosekose.

25 Pelepo paliji ni jwankongwe juw̄aliji ni magono kwa yaka likumi ni iw̄ili. 26 Jwankongwe jo, w̄alasile nnope kwajaulila w̄amitela w̄ajinji. Namuno w̄aliji atyosisye ipanje yakwe yose, nambo nganapata eja ni ulwele ula waliji nkuendelela pe. 27 Jwankongwe jo pa w̄apilikene kuti Che Yesu akwalamya w̄andu, w̄apelete mu mpingo wa w̄andu ula ni kwajaulila Che Yesu kwa panyuma ni kukwaya chiwalo chakwe. 28 W̄aganisisye, “Nakwayaga pe chiwalo chao, chiilame.”

29 Pa w̄akwaiye pe chiwalo chi Che Yesu, papopo magono gakwe galesile, nombe w̄alipikene pachiuu kuti alamile. 30 Papopo Che Yesu w̄amanyilile kuti machili gakwe ganlamisye mundu. Nipele w̄augalauchile mpingo wa w̄andu ni kuusya, “Ana nduni jwakwaiye iwalo yangu?” 31 W̄akulijiganya w̄ao w̄ajanjile, “Ngankwaona w̄andu yatiteje pakumbijikanya? Nambi nkuusya uli kuti, ‘Nduni jwangwaiye?’ ” 32 Nambo Che Yesu w̄apundile kulolesyalolesya kuti w̄aone ju w̄atesile yeleyo jo. 33 Pelepo jwankongwe jo achimanyililaga iyasimene, w̄ajaulile Che Yesu alinkutetemela kwa lipamba ni kuligwisya paujo pao, ni kwasalila usyene wose. 34 Che Yesu w̄ansalile, “Mwanangu, chikulupi chenu chinnamisye. Njaule kwa chitendewele ni nlame ulwele wenu.”

35 Che Yesu pa w̄aliji nkuw̄echeta, w̄aiche w̄andu kutyochela ku nyuumba ji che Yailo, jwankulu jwa nyuumba ja kusimanilana W̄ayahudi jula ni w̄ansalile, “Mwali jwenu jula ajasiche. Ligongochi nkunsausya jwakwiganya?”

³⁶ Nambo Che Yesu nganagakosya maloŵe gaŵaŵechete ŵandu wo, nipele ŵansalile jwankulu jwa nyuumba ja kusimanilana Ŵayahudi jula, “Kasinjogopa, ngambe kulupilila pe.” ³⁷ Nipele Che Yesu nganasaka kulongana ni mundu jwalijose, ikaŵe che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana mpwakwe che Yakobo. ³⁸ Paŵaiche ku nyuumba ji che Yailo, Che Yesu ŵaweni ŵandu alinkunyokonya kwa ililo ni kulila kwa malumbo. ³⁹ Che Yesu ŵajinjile mu nyuumba ni kwasalila ŵandu, “Kwachichi nkunyokonya ni kulila? Mwali nganajasika, agambile gona pe.”

⁴⁰ Nombe ŵanyawo ŵansechile. Nipele Che Yesu ŵaakopwesye paasa wose, ŵajigele atatigwe ni achikulugwe mwali jo pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵatatu, ŵajinjile mu chuumba chiŵagonile mwali jo. ⁴¹ Ŵankamwile nkono ni ŵansalile, “Talisa, kumi,” malumbo gakwe, “Mwali, ngunsalila njimuche!”

⁴² Papopo mwali jo ŵajimwiche ni ŵajesile. Mwali jo ŵaliji ni yaka likumi ni iŵili. Pichakopochele checho ŵandu ŵala ŵasimosile kwa nnope. ⁴³ Nambo Che Yesu ŵaalekasisye kwannope anaasalile ŵandu ŵane ngani jo. Nipele ŵaasalile, “Mwape chakulya alye.”

6

Ŵandu akunkana Che Yesu ku Nasaleti (Matayo 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ Che Yesu ŵatysosile pepala, ŵalongene ni ŵakulijiganya ŵao ni kwaula ku nsinda wakwe. ² Palyaiche Lyuŵa lya Kupumulila, Che Yesu ŵatandite kwiganya mu nyuumba ja kusimanilana Ŵayahudi. Ŵandu ŵajinji ŵaŵampilikene ŵasimosile achitiji, “Ana apatile kwapi yele indu yakuisala yi? Ana apatile kwapi lunda lu mundu ju mpaka akombole kuitendekanya yakusimonjeka? ³ Ana aju ngaŵa jwakusepa jula, mwana ju che Maliamu ni achapwakwe ngaŵa che Yakobo ni che Yusufu ni che Yuda ni che Simoni? Ana achalumbugwe ngakutamanga papapa pamangwetu pa?” Kwa yele ŵankanile.

⁴ Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Jwakulondola jwa Akunnungu akuchimbichikwa papalipose, nambo ngakuchimbichikwa mchilambo chakwe ni mwa achalongo achinjakwe ni kwa ŵandu ŵaali mu nyuumba jakwe.”

⁵ Che Yesu nganakombola kuitendekanya indu yakusimosya pa Nasaleti po, nambo nganatupa ŵakulwala ŵaŵaasajichile makono ni kwalamya. ⁶ Nombejo ŵasimosile nnope, ligongo ŵandu ŵa kweleko wo nganakulupililanga.

Nipele Che Yesu ŵasyungwile mmisinda ja pachiwandi ni pepala ni kwajiganya ŵandu.

Che Yesu akwatuma ŵakulijiganya likumi ni ŵaŵili (Matayo 10:5-15; Luka 9:1-6)

⁷ Che Yesu ŵaawilasile ŵakulijiganya ŵao likumi ni ŵaŵili ŵala, ŵatandite kwatuma ŵaŵili ŵaŵili ni kwapa ukombole wa kugakoposya masoka.

⁸ Ni ŵaasalile, “Ngasinjigala chindu chachilichose mu ulendo ikaŵe nkongojo pe. Ngasinjigala chakulya chachilichose atamuno nsaku atamuno mbiya. ⁹ Mbwale italawanda nambo ngasinjigala mwinjilo wine.

¹⁰ Papalipose pachampochele nnonjele mmomo mpaka pachintyoche pelepo. ¹¹ Papalipose pachankane kumpochela ni kukana kumpilikanila, ntyoche pelepo nchikung'undaga luundu mmakongolo mwenu, kulosya kuti nkwajamuka, pakuŵa akanile kuupochela utenga wa Akunnungu.”

¹² Nipele w̄atayosile, w̄aalichile w̄andu aleche sambi syao. ¹³ W̄agakopwesye masoka gamajinji, sooni w̄aapakesye mauta w̄akulwala w̄ajinji ni kwalamya.

*Chiwa chi che Yohana Jwakubatisya
(Matayo 14:1-12; Luka 9:7-9)*

¹⁴ Mwenye che Helode w̄asipikene ngani syo, pakuw̄a liina li Che Yesu iyamanyiche papalipose. W̄andu w̄ampepe w̄atite, “Mundu ju ali che Yohana Jwakubatisya, asyuchile! Kwaligongo lyo akwete machili ga kupanganya yakusimonjeka.”

¹⁵ Nambo w̄ane w̄atite, “Mundu ju ali che Elia.”

Nombe w̄ane w̄atite, “Ali jwakulondola jwa Akunungu mpela a w̄ala w̄akulondola w̄a kalakala.”

¹⁶ Nambo che Helode pa w̄apilikene yeleyi, w̄atite, “Jweleju ali che Yohana Jwakubatisya junankatile ntwe, asyuchile!” ¹⁷ Che Helode w̄aganisisye yeleyo pakuw̄a, kundanda ko w̄aalajisye w̄andu kuti w̄akamule che Yohana ni kwataw̄a mu nyumba jakuta w̄ilwa w̄andu. Che Helode w̄atesile yeleyo ligongo w̄alombile che Helodia ju w̄aliji w̄ankwakwe che Filipino mpwakwe.

¹⁸ Che Yohana W̄akubatisya w̄aasalilaga che Helode, “Ngaiku w̄ajilwa mmwe kwalomba w̄ankwakwe mpwenu.”

¹⁹ Nipele che Helodia, w̄ankwakwe mwenye, w̄anchimile nnope che Yohana, w̄asachile kwaulaga, nambo nganakombola. ²⁰ Che Helode w̄anjogopaga che Yohana pakuw̄a w̄aimanyilile kuti w̄aliji jwambone ni jwanswela, kwapele w̄anlindilile. Che Helode yaanonyelaga kwapilikanila che Yohana, nachi w̄amuno yaapetekaga ntima kwannope pa w̄amalisyaga kwapikanila.

²¹ Nambo lyu w̄a limo, che Helodia w̄apatile lipesa pa lyu w̄a lyakumbuchila kupagwa kwa che Helode. Che Helode w̄aapanganyichisye chindimba achakulu w̄a nkungulu wakwe, achakulu w̄a w̄andu w̄angondo ni ilongola w̄a chilambo cha ku Galilaya. ²² Nipele, mwali ju che Helodia w̄ajinjile, w̄atyasile ni kunnonyelesa kwannope mwenye che Helode ni achalendo w̄akwe. Mwenye che Helode w̄ansalile mwali jula, “Mumende chachilichose chinkuchisaka, chinampe.” ²³ Ni sooni w̄alumbilile, “Chachilichose chachimumende chinampe, atamuno mbindikati ja umwenye wangu.”

²⁴ Mwali jo w̄akopweche ni kwaula kwa achikulugwe kukwausya, “W̄eende chichi?”

Achikulugwe w̄ajanjile, “Mmende ntwe u che Yohana Jwakubatisya.”

²⁵ Mwali jula w̄ausile kwa chitema kwa mwenye ni w̄aasalile, “Ngusaka muumbe sambano pejino, ntwe u che Yohana W̄akubatisya mu mbale.”

²⁶ Mwenye jula w̄asupwiche nnope, nambo pakuw̄a w̄anlumbilile paujo pa achalendo w̄akwe, nganakombola kunkanila. ²⁷ Papopo mwenye w̄antumile jwangondo akajigale ntwe u che Yohana. Jwangondo w̄ajawile mu nyumba jakuta w̄ilwa w̄andu ni kwakata che Yohana ntwe. ²⁸ W̄aichenawo ntwe ula mu mbale ni kumpa mwali, nombejo w̄ampele achikulugwe. ²⁹ W̄akulijiganya w̄a che Yohana pa w̄ajipilikene ngani jo, w̄apite kukwigala chiulu chakwe ni kukhisika.

*Che Yesu akwalisya w̄andu elufu nsano
(Matayo 14:13-21; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14)*

³⁰ Achinduna w̄ala w̄ausile ku ulendo wao ni kunsalila Che Yesu yose i w̄aitesile ni i w̄ajigenye. ³¹ Che Yesu w̄aasalile, “Tujaula peuto pangali w̄andu kuti nkapumulile.” W̄a w̄echete yeleyo ligongo kwaliji kwana w̄andu w̄ajinji

ŵaŵaikaga ni kutyoka, namose Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵakwe nganapatanga lipesa lyakuti alyanje. ³² Nipele ŵajinjile mu ngalaŵa achinsyene pe kwaula peuto pangali ŵandu.

³³ Nambo ŵandu ŵajinji ŵaaweni paŵajaulaga po, ni ŵamanyilile. Nipele ŵandu ŵajinji ŵaumile misi jose ŵautuchile ni ŵalongolele kwika kwiuto kula, Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao akanaike. ³⁴ Paŵatulwiche mu ngalaŵa, Che Yesu ŵauweni mpingo wekulungwa wa ŵandu, ŵaukolele chanaso ligongo ŵaliji mpela ngondolo syangali ni jwakuchinga ni ŵatandite kwajiganya indu yejinji. ³⁵ Palyaiche ligulo ŵakulijiganya ŵaajaulile Che Yesu ni kwasalila, “Sambano kuswele ni sooni mutuli muno mwipululu. ³⁶ Mwalanje ŵandu ŵa ajaulangane mmisinda jajiŵandichile pane mmigunda, akalismile yakulya.”

³⁷ Nambo Che Yesu ŵatite, “Ŵanyamwe mwape chakulya alyanje.”

Ŵanyawo ŵausisye, “Ana nkusaka tukasupe mikate kwa mbiya syasijinji syanti yele, ni kwapa alyanje?”

³⁸ Nambo Che Yesu ŵausisye, “Nkwete mikate jilingwa? Njaule nkalole.”

Paŵajawile kukulola ni ŵansalile, “Jipali mikate nsano ni somba siŵili.”

³⁹ Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao ŵatamiche ŵandu wo pa manyasi gamaŵisi mipingo mipingo. ⁴⁰ Nombewo ŵatemi mmipingo ja ŵandu mia moja ni ja ŵandu hansini. ⁴¹ Nipele Che Yesu ŵajigele mikate nsano jila pamo ni somba siŵili sila. Ŵalolite kwinani ni kwatogolela Akunnungu ni kujigaŵanya mikate jila. Ni ŵapele ŵakulijiganya ŵao kuti ŵagaŵanyichisye ŵandu. Ilaila ŵagaŵilenye ŵandu wose somba siŵili sila. ⁴² Ŵandu wose ŵalile ni kwikuta. ⁴³ Nipele ŵakulijiganya ŵakumbikenye sigasi sya mikate ni somba, ŵagumbesye itundu kumi na mbili. ⁴⁴ Achalume ŵaŵalile mikate jo ŵaliji mianda nsano.

*Che Yesu akwenda pachanya meesi
(Matayo 14:22-33; Yohana 6:15-21)*

⁴⁵ Papopo Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao ajinjilanje mu ngalaŵa alongolele ku Besesaida kwakuli peesi litanda. Nombejo ŵasigalile kuti aulanje mpingo wa ŵandu ula. ⁴⁶ Paŵamasile kwalanga ŵandu, Che Yesu ŵakwesile kwitumbi kukupopela. ⁴⁷ Palyaiche ligulo, ngalaŵa jila jaliji pambindikati litanda, katema ko Che Yesu ŵaliji jikape kunsanga. ⁴⁸ Nipele ŵaweni ŵakulijiganya ŵao ŵala achilagaga mu ngalaŵa, ligongo mbungo jaliji jininkwaputa. Kuninkucha Che Yesu ŵaŵandichile achendaga pachanya meesi ni ŵalitesile akwapelenganya. ⁴⁹ Nambo ŵakulijiganya ŵala paŵammweni ali nkwenda pachanya meesi, ŵaganisisye lilaika, ni ŵatandite gumilanga. ⁵⁰ Pakuŵa wose paŵambweni ŵajogwepe nnope.

Papopo Che Yesu ŵaasalile, “Muusimane ntima, ndili une, kasinjo-gopanga.” ⁵¹ Nipele ŵajinjile mu ngalaŵa jiŵaliji ŵakulijiganya ŵao mula ni mbungo jatulele. Ŵakulijiganya ŵasimosile nnope, ⁵² ligongo, ŵaliji akanamanyilile chatesile Che Yesu nkati mikate jila, pakuŵa mitima jao jatopelwe kumanyilila.

*Che Yesu akwalamya ŵakulwala ku Genesaleti
(Matayo 14:34-36)*

⁵³ Che Yesu pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵajombweche litanda, ŵaiche ku Genesaleti, pelepo ŵajijimiche ngalaŵa jao. ⁵⁴ Paŵakopweche mu ngalaŵa, papopo

Wandu wamanyilile Che Yesu. ⁵⁵ Nipele wautwiche achisyungulaga pachilambo pose, ni kutanda kwajigalanga wakulwala ali agonile mmigono jao, ni kwajausya kulikose kuwapilikene kuti Che Yesu ali kweleko. ⁵⁶ Kulikose kuwajawile Che Yesu, mmisinda, mmisi ni mmigunda, wandu waliji nkwagoneka wakulwala peuto pakusumichisya malonda, wachondelele Che Yesu kuti wakulwala wakwaye namose luminiko lwa mwinjilo wao. Ni wose wawakwaye walamile.

7

Majiganyo ga Achachekulu (Matayo 15:1-9)

¹ Mafalisayo wampepe ni jwakwiganya Malajisyo wawatyochele ku Yelusalemu wasongangene paujo pa Che Yesu. ² Wanyawo waweni wakulijiganya wampepe wa Che Yesu akulya pangana wa makono mpela iyasachilwaga ni Malajisyo ga Chiyahudi. ³ Pakuwa, Mafalisayo ni Wayahudi wose ngakulya chakulya pangana wa mmakono, mpaka pachisukusuku achikamulisyaga masyowelo ga achachekulu wachiikala. ⁴ Sooni paakutyokanga pakusumichisya malonda ngakulya chachilichose pangajosya kaje. Nombe akugakuyanga masyowelo gamajinji gawapochele kutyochela kwa achachekulu, mpela ila yakuti pakosya migao ni iteleko ni yoombo ya libati.

⁵ Nipele Mafalisayo ni Wakwiganya Malajisyo wala wausisye Che Yesu, “Kwachichi wakulijiganya wenu ngakugakuya masyowelo gitupochele kwa achachekulu wetu, nambo akwamba kulya chakulya mmakono muli musakele?”

⁶ Che Yesu wajanjile, “Waulamba wanyamwe! Che Isaya, jwakulondola jwa Akunungu, walondwele yambone pa wanyamwe mpela iwatite pakulemba, ‘Akunungu akuti, wandu wa akunjimbichisya ngakung’wa pe, nambo mmitima jao ali kwakutalikangana ni une.

⁷ Kumbopelela kwao kwangali chindu, ligongo akwiganya malajisyo ga wandu mpela ila akugajiganya Malajisyo ga Akunungu.’

⁸ “Wanyamwe nkugaleka Malajisyo ga Akunungu ni kugakamulisyaga masyowelo ga wandu.”

⁹ Che Yesu wapundile kuwecheta, “Wanyamwe nkumanyi kukana kwa lunda lweni Malajisyo ga Akunungu kuti ngakuye masyowelo genu mwachinsyene! ¹⁰ Pakuwa che Musa walajisye, ‘Mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu,’ ni, ‘Mundu jwalijose juchantukane atatigwe pane achikulugwe, aulajikwe.’ ¹¹ Nambo wanyamwe nkwiganya, iwaga mundu akwete chindu chakombola kwakamuchisya achikulugwe pane atatigwe, nambo nkuti chindu cho chili ‘Kolibani’, malumbo gakwe chindu cho chityosyekwe sadaka kwa Akunungu, ¹² nipele mundu jo ngakusachilwa sooni kwakamuchisya atatigwe pane achikulugwe. ¹³ Yeleyo ni inkuti pakulijalusya Lilowe lya Akunungu kwa masyowelo ginkujiganyana. Ni sooni nkugatendekanya gamajinji ganti iyoyo.”

Indu yaikuntendekasya mundu akakundikwa ni Akunungu (Matayo 15:10-20)

¹⁴ Che Yesu wauwilasile sooni mpingo wekulungwa wa wandu ula ni kwasalila, “Mumbikanichisye wose, ni manyilile. ¹⁵ Ngapagwa chakulya

chaakulya mundu, chachikuntendekasya aŵe jwangakundikwa ni Akunungu. Nambo chachikukupoka nkati mwa mundu, ni chachikuntendekasya mundu jo aŵe jwangakundikwa ni Akunungu. ¹⁶ Waaali ni mapilikanilo gakupilikana, apilikane!”

¹⁷ Paŵalekangene ni wandu wala ni kwinjila mu nyuumba, wakupijiganya wao wambusisye malumbo ga chitagu cho. ¹⁸ Nombe Che Yesu waasalile, “Ni wanyamwe nganinkola umanyilisi? Ana ngankumanyilila kuti chakulya chaakulya mundu ngachikukombola kuntendekasya aŵe jwangakundikwa ni Akunungu? ¹⁹ Pakuwa ngachikwinjila mu ntima mwakwe, nambo mlutumbo ni chikukupoka paasa pa chiilu pakwe.” Paŵawechete yeleyo Che Yesu waitesile yakulya yose ikomboleche kuligwa.

²⁰ Wapundile kuwecheta, “Chachikukupoka nkati mwa mundu ni chachikuntendekasya mundu jo aŵe jwangakundikwa ni Akunungu. ²¹ Pakuwa mu ntima mwa mundu ni mwamukukupoka ng’anisyo syangalimate, ni chikululu ni wiyi ni uulasi, ²² ni chikululu ni lipamo ni ungalumbana ni kulambusya ni kunyenga ni wiu ni kutukana ni chibuli ni kuloŵela. ²³ Yangalumbana yose yo, ikukupoka nkati mwa mundu, yose yo ni yaikuntendekasya mundu aŵe jwangakundikwa ni Akunungu.”

Chikulupi cha jwankongwe (Matayo 15:21-28)

²⁴ Che Yesu watyosile pelepo, wawajawile mu mmusi wauwandikene ni ku Tilo. Ni kweleko wajinjile mu nyuumba jimo ni nganasaka mundu jwalijose aimanyilile, nambo nganakombola kulisisa. ²⁵ Jwankongwe jumo, juwaliji ni mwali juwakamwilwe ni lisoka, wapilikene ngani si Che Yesu. Ni waajaulile ni kuligwisya pa makongolo gao. ²⁶ Jwankongwe jo waliji Mgiliki ni nganaŵa Myahudi, juwapagwile musi wa ku Silofonike ku chilambo cha ku Silia. Waachondelele Che Yesu akankoposye mwali jwao lisoka. ²⁷ Nambo Che Yesu wajanjile, “Ajikute kaje wanache, pakuwa ngaŵa yambone kwigala chakulya cha wanache ni kusijasila mbwa syao.”

²⁸ Nambo jwankongwe jo watite, “Elo, Ambuje, nambo ngati atamuno mbwa syasikutama kuusi mesa, sikulya mbakatika syakusigwisya wanache.”

²⁹ Pelepo Che Yesu wasalile, “Kwaligongo lya intite pakwanga, njaule kumusi. Lisoka linkopweche mwali jwenu.”

³⁰ Nipele jwankongwe jo wasile kumangwao, wansimene mwanagwe agonile pachindana ni lisoka lili linkopweche.

Che Yesu akunnama mundu jwangapilikana ni jwangaŵecheta

³¹ Nipele Che Yesu watyosile ku chilambo cha ku Tilo ni kwaula ku litanda lya Galilaya achipitilaga ku Sidoni ni ku Dekapoli. ³² Waiche wandu wampepe ali anjigele mundu juwaliji jwangapikana ni jwangaŵecheta, waachondelele Che Yesu ansajichile makono mundu jo ni kunlamya. ³³ Che Yesu wanyosisye mundu jo mu mpingo wa wandu ni kunjausya pangali wandu, wawisile yala mmapilikanilo ga mundu jula. Wasunile mata pa chaala chakwe ni kunkwaya lulimi mundu jula. ³⁴ Nipele Che Yesu walolite kwini kwa Akunungu ni kwisya ntima, wansalile mundu jo, “Efata,” malumbo gakwe “Mbuguche.”

³⁵ Papopo mapilikanilo ga mundu jula gaugwiche ni lulimi lwakwe lwagopweche, nipele watandite kuwecheta uchenene. ³⁶ Che Yesu wakanyisye wandu wala kuti akansalila mundu jwalijose yelei. Namuno wapundile

kwakanyisya, wanyawo wapundisye kuijenesya yeleyo. ³⁷ Ni wandu wasimosile nnope ni kuti, “Atesile yose mwambonepe, namose wangapilikana akwatenda apilikane ni wangwecheta akwatenda awechete!”

8

Che Yesu akwalisya wandu elufu nne (Matayo 15:32-39)

¹ Pa moŵa go, mpingo wekulungwa wa wandu wasongangene sooni. Pakuŵa nganakolanga chakulya, Che Yesu waaŵilasilile wakulijiganya wao ni kwasalila, ² “Ngwakolela chanasa wandu wa, ligongo atemi none kwa moŵa gatatu ni nganakolanga chakulya. ³ Naalekaga ajaulangane mmangwao ni sala, komboleka chakomochanje mwitala, pakuŵa wampepe mwa wanyaŵa atyochele kwakutalika.”

⁴ Wakulijiganya wao wambusisye, “Patuli pano mwipululu, ana chitupate kwapi chakulya chakomboleka kwalisya wandu wose wa?”

⁵ Che Yesu wausisye, “Ana nkmete mikate jilingwa?”

Wanyawo wajanjile, “Saba.”

⁶ Che Yesu waasalile wandu wala atame paasi. Wajigele mikate saba jila ni waatogolele Akunnungu, wagaŵenye ni kwapa wakulijiganya wao wala kuti waagaŵile wandu, nombewo waagaŵile wandu wo. ⁷ Sooni wakwete tusomba kanandi. Che Yesu waatogolele Akunnungu ni waasalile wakulijiganya wao waagaŵile wandu. ⁸ Wandu wala walile ni kwikuta. Nipele wakulijiganya wakumbikenye sigasi ni wagumbesye itundu saba. ⁹ Wandu waŵalile wala waliji mpela elufu nne. Nipele Che Yesu walanjile, ¹⁰ papopo wakwesile mu ngalaŵa pamo ni wakulijiganya wao ni kwaula chilambo cha ku Dalamana.

Mafalisayo akusaka chimanyisyo (Matayo 12:38-42; 16:1-4)

¹¹ Waiche Mafalisayo wane ni wagatandite makani ni Che Yesu achisakaga kwatanjisa. Waasachile atende chimanyisyo kulosya kuti ukombole wao ukutyochela kwinani kwa Akunnungu. ¹² Che Yesu wasupwiche nikuti, “Kwachichi wandu wa moŵa gano akusakanga chimanyisyo? Isyene ngun-salila, wandu wa ngaapegwa chimanyisyo chachilichose.”

¹³ Nipele, Che Yesu walekangene nawo wandu wala, wajanjile mu ngalaŵa ni kombochela peesi.

Amila ja Mafalisayo ni ja che Helode (Matayo 16:5-12)

¹⁴ Wakulijiganya wa Che Yesu waliŵalile kwigala mikate, wakwete nkate umo pe mu ngalaŵa mula. ¹⁵ Che Yesu waajamwiche achitiji, “Nlilolechesye, ni kuligosa ni amila ja Mafalisayo ni ja che Helode.”

¹⁶ Wakulijiganya wala watandite kuwechetsyana achinsyene pe, “Akuwecheta yelei ligongo nganutukola mikate.”

¹⁷ Che Yesu waimanyilile iŵaliji nkuwechetsyana, ni wausisye, “Kwachichi nkuusyana yati nganinjigala mikate? Ana mpaka sambano ngankulijiganya pane kumanyiila? Kwachichi ngankuganisa? ¹⁸ Meeso nkmete, ana ngankulolanga? Mapilikanilo nkmete, ana ngankupilikana? Ana ngankukumbuchila ¹⁹ panagaŵenye mikate nsano jila ni kwapa wandu elufu tano, mwagumbesye itundu ilingwa ya sigasi?”

Wakulijiganya wajanjile, “Itundu kumi na mbili.”

²⁰ Wausisye sooni, “Panaga wenyewe mikate nsano ni jiwili ni kwapa wandu ulufu nne, ana mwagumbesye itundu ilingwa ya sigasi?”

Wakulijiganya wala wajanjile, “Itundu saba.” ²¹ Che Yesu wausisye, “Nganimme kumanyilila?”

Che Yesu akunnamya mundu jwangalola ku Besesaida

²² Che Yesu pamo ni wakulijiganya wao waiche ku nsinda wa ku Besesaida. Kukoko wandu wampelechele mundu jwangalola, ni waachondelele Che Yesu kuti ankwaye kuti anlameye. ²³ Che Yesu wankamwile nkono mundu jwangalola jo ni wakopweche nawo paasa nsinda. Ni wansunile mata mmeeso, wasajichile makono ni wambusisye, “Nkukombola kuchiona chachilichose?”

²⁴ Mundu jwangalola jula walolite nikuti, “Ngwaona wandu ali nkuoneka mpela itela ili nkwenda.”

²⁵ Che Yesu wasajiche sooni makono gakwe mmeeso mwa jwangalola jula, nombejo ukombole wakwe wa kulola wammujilile. ²⁶ Che Yesu wansalile mundu jo ajaule kumangwakwe ni kunkanya achitiji, “Nkaujila ku nsinda ni kwasalila wandu.”

Che Petulo akusala pangasisa kuti Che Yesu ali Kilisito (Matayo 16:13-20; Luka 9:18-21)

²⁷ Che Yesu ni wakulijiganya wao wajanjile ku misi ja Kaisalia Filipi. Pa waliji mwitala, Che Yesu wausisye wakulijiganya wao, “Ana wandu akuti une ndili nduni?”

²⁸ Wakulijiganya wala wajanjile, “Wane akuti walakwe ndi che Yohana Wakubatisya, wane akuti ndi che Elia ni wane akuti ndi jumo jwa Wakulondola wa Akunnungu.”

²⁹ Che Yesu wausisye wakulijiganya wao, “Wanyamwe nkuti uneji nduni?”

Che Petulo wajanjile, “Walakwe ndi Kilisito, jwasagulikwe ni Akunnungu.”

³⁰ Nipele Che Yesu wajanjile achitiji, “Ngasimunsalila mundu jwalijose chelechi nkati une.”

Che Yesu akuwecheta ngani ja kusauka, chiwa ni kusyuka kwakwe (Matayo 16:21-28; Luka 9:22-27)

³¹ Che Yesu watandite kwajiganya wakulijiganya wao achitiji, “Mwana jwa Mundu akusachilwa asauche kwannope ni kukanikwa ni achachekulu ni achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo. Nipele chachiulajikwa, nambo chasyuche pa lyuwa lyaatatu.” ³² Che Yesu waasalile yelei pangasisa. Nipele che Petulo wanjigele Che Yesu pajika ni kutanda kwakalipila kuti anasale indu yo. ³³ Nambo Che Yesu wagalawiche, waalolechesye wakulijiganya wao ni kwakalipila che Petulo achitiji, “Shetani, ntyoche apa! Pakuwa ngankuganisa ngani ja Akunnungu nambo nkuganisa ngani sya wandu.”

³⁴ Nipele wauwilisile mpingo wa wandu pamo ni wakulijiganya wao ni kwasalila, “Mundu jwalijose jwakusaka kuunguya, akatenda yakuisaka nsyene, aweje chile kusauka kwa kulitwika nsalaba wakwe kwaligongo lyangu une ni kuunguya. ³⁵ Pakuwa jwalijose jwakusaka kuukulupusya umi wakwe nsyene, chaujase. Nambo, jwalijose jwakuujasa umi wakwe, kwaligongo lyangu une, ni sooni kwaligongo lya Ngani Jambone, chaukulupusye. ³⁶ Ana mundu chapate chichi achikolaga chipanje chose cha pachilambo ni kwasa umi wakwe wa mowa gose pangali mbesi? ³⁷ Pane mundu chatyosye chichi kuti auusye umi wakwe wa mowa gose pangali mbesi?”

³⁸ Mundu jwalijose angolelaga soni une pamo ni ngani jangu mu uwelesi wu wanggalumbana ni wangaajogopa Akunnungu, Mwana jwa Mundu chankolele soni mundu jo, katema kachaiche mu ukulu wa Atati Wakwe, pamo ni achikatumetume wa kwinani waswela.”

9

¹ Che Yesu wapundile kwasalila, “Isyene ngunsalila, apali wandu wane papapa chiwaone Akunnungu achitawalaga ni machili kwa matala gakupisyangana akana we kuwa.”

*Che Yesu akugalauka usyo
(Matayo 17:1-13; Luka 9:28-36)*

² Pagapite mo wa nsano ni limo, Che Yesu waajigele che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana, walongene nawo pa chitumbi cheleu pajikape. Kweleko ku meeso ku Che Yesu kwagalawiche paujo pao. ³ Iwalo yakwe yaliji yeswela mbee yanti mundu jwalijose jwa pachilambo pano ngakupakombola kuswejesya chanti yeleyo. ⁴ Nipele, che Elia ni che Musa wakopochele paujo pao ni waliji nkukunguluka ni Che Yesu. ⁵ Che Petulo wasalile Che Yesu achitiji, “Jwakwiganya, ikaliji yambone kuti uwe tutame panopano. Tutawe masakasa gatatu, limo lyenu ni limo li che Musa ni liine li che Elia.” ⁶ Che Petulo nganachimanya chakuwecheta pakuwa wose wajogwepe kwannope.

⁷ Nipele, lyakopochele liunde ni kwa nichila, lilo we lyakopochele mu liunde lichitiji, “Aju ni Mwanangu jungunonyela, mumpilikanile jwelejo.”

⁸ Papopo wakulijiganya walolite akuno ni akunokuno, nambo nganambona mundu jwine ika we Che Yesu pe.

⁹ Pa watulukaga pa chitumbi, Che Yesu wakanyisye wanyawo kuti yele iwaiweni akansalila mundu jwalijose mpaka Mwana jwa Mundu pachachisyuka.

¹⁰ Nipele, wakulijiganya wagakamulichisye malo we go, nambo waliji nkusyana achinsyene pe, “Kusyuka malumbo gakwe chichi?” ¹¹ Nipele, wasuisye Che Yesu, “Ana kwachichi wakwiganya Malajisyo akusala kuti, chaiche kaje Che Elia?”

¹² Che Yesu wajanjile, “Elo, che Elia chaiche kaje kukuwika chile indu yose. Nambi kwachichi ilembekwe Mmalembelo ga Akunnungu kuti, Mwana jwa Mundu chasauche kwannope ni kukanikwa? ¹³ Nambo une ngunsalila, che Elia wamasile kwika ni wandu wampanganyichisye chachilichose chiwasachile, mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti kusala nkati welewo.”

*Che Yesu akunnamya jwanchanda jwakamwilwe ni masoka
(Matayo 17:14-21; Luka 9:37-43)*

¹⁴ Che Yesu ni awala wakulijiganya watatu pa waachilile wakulijiganya wane wala, waweni wandu wajinji ali wasyungwile achikanilanaga ni wakwiganya Malajisyo. ¹⁵ Papopo, wandu wose pa wambweni Che Yesu, wasimosile kwannope, wautuchile kukwakomasya. ¹⁶ Che Yesu wasuisye wakulijiganya wao, “Ana nkukanilana nawo ichichi?”

¹⁷ Mundu jumo mu mpingo wa wandu mula wajanjile, “Jwakwiganya, nanyichenawo mwanangu kukwenu jwakamwilwe ni lisoka lyalikuntendekasya anakombole kuwecheta. ¹⁸ Katema kose lisoka palikunjijila, likungwisya paasi ni likuntendekasya mwanache jo chikopoche chiuulo nkang’wa, achichilimyaga meeno ni kukakamala chiilu. Naawendile wakulijiganya wenu alikoposye, nambo walepele.”

¹⁹ Nipele, Che Yesu wâasalile wâkulijiganya wâao, “Mwanya uwelesi wangali chikulupi! Ana chindame ni wanyamwe mpaka chakachi? Chinampililele mpaka chakachi? Munyichisye mwanache jo.”

²⁰ Wanyichisye ku Che Yesu. Lisoka palyambweni Che Yesu, papopo lyantasile njilinjili jwanchanda jo, nombe wagwile paasi, wagalagete akuno alinkukopoka chiulo kukang’wa. ²¹ Che Yesu wammusisye atatigwe jwanchanda jo, “Jwanchanda ju yatandite chakachi yelei?”

Wajanjile, “Chitandile wanache wakwe. ²² Katema kakajinji lisoka lyo lyangwisya pa mooto ni mmeesi kuti lyaulaje. Nambo iwaga nkukombola kutendekanya chachilichose, ntukolele chanasa ni kutukamusya!”

²³ Che Yesu wansalile, “Kwachichi nkuti, ‘Iwaga ngukombola’? Yose ikukomboleka kwa mundu jwakukulupilila.”

²⁴ Papopo atatigwe jwanchanda jo wanyanyisye, “Ngukulupilila! Nambo chikulupi changu chili chamwana, mungamuchisye ngole chikulupi chachikulungwa.”

²⁵ Che Yesu paaweni kuti wandu wajinji ali nkusongangana paujo pao, walijamwiche lisoka lila ni kulisalila, “Mmwewe lisoka linkulekasya kuwecheta ni kupilikana, ngunlamula nkopoche mwa jwanchanda ju, ni nkajinjila sooni.”

²⁶ Pelepo lisoka lyanyanyisye, lyangwisye njilinjili jwanchanda jo ni lyankopweche. Jwanchanda jwaoneche mpela jwammwe, ni wandu wane watite “Awile!” ²⁷ Nambo Che Yesu wankamwile nkono jwanchanda jo, wankamwisye ajimuche, nombejo wajimi.

²⁸ Che Yesu pawajinjile mu nyuumba, wâkulijiganya wâao wausisye pajika, “Kwachichi twalepele kulikoposya lisoka lyo?”

²⁹ Che Yesu wajanjile, “Lisoka lyanti yelei ngalikukopoka kwa litala lyalilyose ikaŵe kwa kwapopelela Akunungu pe.”

*Che Yesu akuwecheta sooni yankati chiwa chakwe
(Matayo 17:22-23; Luka 9:43b-45)*

³⁰ Che Yesu ni wâkulijiganya wâao watyosile peuto pala, ni wajendelechele ni ulendo kupitila ku chilambo cha ku Galilaya. Nganasaka mundu jwalijose akumanye kuwaliji, ³¹ pakuwa waliji nkwa jiganya wâkulijiganya wâao, wâasalile, “Mwana jwa Mundu chawichikwe mmakono mwa wandu, nombewo chammulaje. Nambo pa lyuwa lyaatatu chiulajikwa pe chasyuche.”

³² Nambo wâkulijiganya wâao nganaganyililaga malumbo ga malowe go, ni wajogwepe kumbusya.

*Nduni jwali jwankulu?
(Matayo 18:1-5; Luka 9:46-48)*

³³ Paŵaiche musi wa ku Kapelenaumu wajinjile mu nyuumba, nombe Che Yesu wausisye wâkulijiganya wâao, “Ana mwitala mula mwakanilanaga ichichi?”

³⁴ Nambo wanyawo wamyalele, pakuwa paŵaliji mwitala mula, waliji nkukanilana yankati nduni jwali jwankulungwa mwa wanyawo. ³⁵ Che Yesu watemi paasi, ni wawilasile wâkulijiganya wâao likumi ni waŵili wâasalile, “Mundu jwakusaka kuwa jwankulu akusachilwa alitulusye ni kuwa jwanandi ni katumetume jwa wose.” ³⁶ Soonni wanjigele mwanache ni kunjimika pasikati jao, wanjangele ni kwasalila, ³⁷ “Jwalijose jwakumpochela

mwanache mpela aju mu liina lyangu, akuumbochela une, ni mundu jwaku-umbochela une akwapochela wêlewo wândumile une.”

*Mundu jwalijose jwangakutukanila ali pamo ni uwe
(Luka 9:49-50)*

³⁸ Che Yohana wâasalile Che Yesu, “Jwakwiganya, twammweni mundu ali nkugakoposya masoka mu liina lyenu, ni twankanyisye ligongo nganaŵa njetu.”

³⁹ Nambo Che Yesu wâtite, “Kasimunkanya, pakuŵa ngapagwa mundu jwakupanganya yakusimonjeka kwa liina lyangu ni papopo kumechetela gangalumbana. ⁴⁰ Ligongo mundu jwalijose jwangakutukanila ali pamo ni uwe. ⁴¹ Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwakumpa ngao wa meesi ga kung'wa, ligongo mwanya ndi wându wakwe Kilisito, isyene jwelejo chapoc-hele mbote jakwe.

*Yakulewêkasya
(Matayo 18:6-9; Luka 17:1-2)*

⁴² “Mundu jwalijose juchantendekasye jumo jwa achanandi wâ wakungulupilila une atende sambi, ikaliji yambone kwa jwelejo litaŵikwe liganga lyekulungwa lya kusyajila pa lukosi pao ni kwaponya mu bahali kupunda kulamulikwa ni Akunnungu. ⁴³ Iŵaga nkono wenu ukunneŵasya, mmukate! Mmbaya kwinjila mu umi ni nkono umo, kupunda kuŵa ni makono gaŵili ni kuponyekwa pa mooto wangasimika, moŵa gose pangali mbesi. ⁴⁴ Kweleko mbisu ngasikuwa ni mooto wakwe ngaukusima. ⁴⁵ Ni iŵaga lukongolo lwenu lukunneŵasya, mmukate! Mmbaya kwinjila mu umi ni lukongolo lumo kupunda kuŵa ni makongolo gaŵili ni kuponyekwa ku jehanamu pa mooto wangasimika, moŵa gose pangali mbesi. ⁴⁶ Kweleko mbisu ngasikuwa ni mooto wakwe ngaukusima. ⁴⁷ Iyoyo peyo iŵaga liso lyenu likunneŵasya, nlikolopole! Mbaya kwinjila ku umwenye wa Akunnungu ni liso limo kupunda kuŵa ni meeso gaŵili ni kuponyekwa pa mooto wangasimika, moŵa gose pangali mbesi. ⁴⁸ Kweleko mbisu ngasikuwa ni mooto wakwe ngaukusima.

⁴⁹ “Pakuŵa jwalijose chaachiswejeswa ni mooto mpela mbopesi ijikuti pakuswejeswa ni njete.

⁵⁰ “Njete jili jambone, nambo njete jasoyesyaga kulasa kwakwe, chintaje chichi kuti unonye wakwe uujile sooni?

“Nkolanje njete ja uganja pasikati jenu, ntamanje mu chitendewe.”

10

*Che Yesu akwiganya yankati ulombela ni kulekangana
(Matayo 19:1-12; Luka 16:18)*

¹ Che Yesu wâtayosile pelepo, wâjawile kuchilambo cha ku Yudea mpaka peesi lusulo lwa Yolodani. Mpingo wa wându wâjinji waajaulile sooni, nombejo wâjiganyisye mpela iŵatite pakusyoŵelela.

² Nipele, Mafalisayo wane wâjaulile ni kwalinga kwa kwawusya, “Ana Malajisyo ga Akunnungu gakukunda kuti jwannume kwaleka wankwakwe?”

³ Che Yesu wâjanjile, “Ana che Musa wânnajisye chichi?”

⁴ Wanyawo wâjanjile, “Che Musa wâlajisye kuti, jwannume akukombola kumpa talaka wankwakwe ni kwaleka.”

⁵ Che Yesu wâasalile, “Che Musa wâgalembile malajisyo go kwaligongo lya ungajiganyikwa wenu. ⁶ Nambo che Musa wâlembile, chitandile kupagwa

kwa chilambo, Akunnungu w̄angumbile jwannume ni jwankongwe. ⁷ Kwa ligongo lyo jwannume chachinleka atatigwe ni achikulugwe, nombejo chalumbikane ni w̄ankwakwe, ⁸ ni w̄aw̄ili wo chachiw̄a chiilu chimo. Sambano ngakuw̄a w̄aw̄ili sooni, nambo chiilu chimo. ⁹ Nipele, chalumbikenye Akunnungu, mundu ngasachilekanganya.”

¹⁰ Paw̄ausile sooni mu nyumba, w̄akulijiganya w̄aasisye Che Yesu nkati majiganyo go. ¹¹ Nombewo w̄aasalile, “Mundu jwalijose jwakunleka w̄ankwakwe ni kulombela jwankongwe jwine, akuntendela chikululu w̄ankwakwe. ¹² Iyoyo, jwankongwe jwakunleka jwannume jwao ni kulombwa ni jwannume jwine, akuntendela chikululu jwannume jwao.”

*Che Yesu akwapa upile w̄anache
(Matayo 19:13-15; Luka 18:15-17)*

¹³ W̄andu w̄ampepe w̄annyichisye Che Yesu w̄anache achanandi w̄asajichile makono gao, nambo w̄akulijiganya w̄ao w̄aakalipile w̄andu wo. ¹⁴ Che Yesu paw̄aiw̄eni yeleyo, yachimile ni w̄aasalile, “Mwaleche w̄anache achanandi aichanje kukwangu, kasimwalekasya, pakuw̄a Umwenye wa Akunnungu uli wa w̄andu mpela w̄elew̄a. ¹⁵ Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwangaku-upochela Umwenye wa Akunnungu mpela w̄anache achanandi ngaajinjila mwelemo ng’oo.” ¹⁶ Nipele, w̄ajangete w̄anache ni kwasajichila makono ni kwapa upile.

*Mundu jwachipanje
(Matayo 19:16-30; Luka 18:18-30)*

¹⁷ Che Yesu paw̄atandite sooni ulendo wao, mundu jumo w̄ambutuchile ni kwatindiw̄alila ni w̄ausisye, “Jwakwiganya jwambone, ana ndende chichi pakuti mbochele umi wa mow̄a gose pangali mbesi?”

¹⁸ Che Yesu w̄ajanjile, “Ana ligongo chi nkuumilanga jwambone? Ngapagwa mundu jwaali jwambone ikaw̄e Akunnungu jika pe. ¹⁹ Ntakugamanyilila makanyo gagakuti, ‘Kasimmulaga ni Kasintenda chikululu ni Kasinjijwa ni Kasinsala ya unami ni Kasimunnambuchisya njenu, ni Mwachimbichisye atati w̄enu ni achikulu w̄enu.’ ”

²⁰ Mundu jula w̄ajanjile, “Jwakwiganya, makanyo gose go nagakumulichisye chitandilile ku uwanache wangu.”

²¹ Che Yesu w̄alolechesye kwa kwanonyela, w̄ansalile, “Chinsow̄ile chindu chimo. Njauke nkasumisye yose inkwete, ni mbiya syo nkaape w̄akulaga, nombe mmwe chinkole chipanje kwini kwa Akunnungu. Nipele nnyiche munguye.” ²² Mundu jo paw̄apilikene yeleyo, w̄apwele ntima ni w̄ajawile achipukunyaga ntwe, pakuw̄a w̄aliji ni ipanje yejini ni nganasaka kwapa w̄ane ipanje yao.

²³ Nipele Che Yesu w̄alolite kosekose, ni w̄aasalile w̄akulijiganya w̄ao, “Chiilimbe kwannope kwa w̄andu w̄aipanje kwalechelela Akunnungu w̄aatawale!”

²⁴ W̄akulijiganya w̄agasimosile maloŵe gao, nambo Che Yesu w̄aasalile sooni, “Achiw̄anangu, chiilimbe kwannope kwa w̄andu kwalechelela Akunnungu w̄aatawale! ²⁵ Chiiw̄e yakulimba kuchitenda chinyama chachikuw̄ilanjikwa ngamia, kupeleta pa chipowo cha sindano. Iyoyo peyo, ikuloleka kuti, chiiw̄e yakulimba kwannope kwa mundu jwachipanje kwalechela Akunnungu w̄aatawale!”

²⁶ W̄akulijiganya w̄ao w̄asimosile nnope, w̄aluisisye, “Ana sambano nduni juchakombole kulupuswa?”

²⁷ Che Yesu wâlolechesye ni kwasalila, “Kwa wându ngaikukomboleka, nambo ngaŵa yeleyo kwa Akunnungu, pakuŵa kwa Akunnungu yanayose ikukomboleka.”

²⁸ Che Petulo wânsalile Che Yesu, “Nnole! Ni uweji tulesile indu yose ni kunkuya mmwe!”

²⁹ Che Yesu wâtite, “Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwajilesile nyumba jakwe pane achapwakwe pane achalumbugwe pane achikulugwe pane atatigwe pane achiwânagwe pane migunda, kwa ligongo lyangu une ni kwa ligongo lya Ngani Jambone,³⁰ mundu jo chapochele mbwee katema kakaka. Chapochele nyuumba syasijinji ni achalongo ni achalumbu ni achawesile ni wânache ni migunda pamo ni masauko. Nambo mchilambo chachikwika, chapochele umi wa moŵa gose pangali mbesi. ³¹ Nambo achajinji wakuliganichisya kuti ali achakulu sambano, chatuluswe ni wându wakulitulusa sambano, chachiŵa achakulu.”

Che Yesu akuwêcheta kaatatu yankati chiwa chao
(Matayo 20:17-19; Luka 18:31-34)

³² Che Yesu ni wakulijiganya wao waliji nkukwesya kwaula ku Yelusalemu nombe Che Yesu wâlongolele. Wakulijiganya wao wasimosile, ni wându wawaliji nkwakuya wose wajogwepe. Che Yesu waajigele sooni wakulijiganya wao likumi ni wawili pachisyepela, ni kwasalila indu ichiyakopochele. ³³ Waasalile, “Mpilikane, tukukwesya kwaula ku Yelusalemu, ni kweleko Mwana jwa Mundu chajaule kukutyosyekwa kwa achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo. Ni wanyawo chanlamulile chiwa ni kwataga mmakono ga wându wangaŵa Wayahudi. ³⁴ Nombe chaachintendela chanache ni chaachinsunila mata ni chaachimputa mbokola ni kumbulaga. Nambo pa lyuŵa lyaatatu chasyuche.”

Che Yakobo ni che Yohana akwaŵenda chindu Che Yesu
(Matayo 20:20-28)

³⁵ Nipele che Yakobo ni che Yohana wânache wa che Sebedayo, wâjawile ku Che Yesu ni wâtite, “Jwakwiganya, tukusaka ntupanganyichisye chindu chachitummende.”

³⁶ Che Yesu wâusisye, “Ana nkusaka nampanganyichisye chichi?”

³⁷ Ni wâjanjile, “Pachintawale mu ukulu wenu, tukummenda tutame jumo kundyo ni jwine kunchiji kwenu.”

³⁸ Nambo Che Yesu waasalile, “Ngankuchimanyilila chinkuchiŵenda! Uli chinkombole kuching'welela chikombe cha masauko chingung'welela une pane kubatiswa mu ubatiso ungubatiswa une?”

³⁹ Wâjanjile, “Tukupakombola.”

Che Yesu waasalile, “Isyene chinng'welele chikombe chingung'welela une ni kubatiswa ubatiso ungubatiswa une. ⁴⁰ Ni kwa aŵala wachatame kundyo pane kunchiji kwangu, ngaŵa masengo gangu. Nambo Akunnungu chachapa lipesa lyo wele wawâasagwile.”

⁴¹ Wele wakulijiganya likumi paŵapilikene chechila chiŵawêndile che Yakobo ni che Yohana, waatumbilile. ⁴² Nipele, Che Yesu wawâwilasile wakulijiganya wo ni waasalile, “Nkumanyilila kuti wându wakuganichikwa ali ilongola wa wându wangaŵa Wayahudi, akwalongosya wându wao kwa machili. Ni wele ilongola wo akwete ulamusi waukulungwa pachanya wându wao. ⁴³ Nambo ikaŵa yeleyo kwa wanyamwe, sooni jwalijose jwakusaka kuŵa jwankulu

pasikati jenu, aŵeje katumetume jwa wose. ⁴⁴ Nombe jwalijose jwakusaka kuŵa jwankulu kupunda wose aŵeje kapolo jwa wose. ⁴⁵ Pakuŵa Mwana jwa Mundu nganaika kukutumichilwa, nambo aiche kukutumichila ni kuutyosya umi wao kwa kwawombola ŵandu ŵajinji.”

*Che Yesu akunnamya che Batimayo jwangalola
(Matayo 20:29-34; Luka 18:35-43)*

⁴⁶ Nipele, ŵaiche ku Yeliko. Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao pamo ni mpingo wekulungwa wa ŵandu paŵaliji nkutyoka mu musi wo, mundu jumo juŵaliji ngakulola, liina lyakwe che Batimayo mwanagwe che Timayo, ŵatemi mungulugulu litala achiŵendaga. ⁴⁷ Paŵapilikene kuti ali Che Yesu jwa ku Nasaleti ŵaliji nkupita pelepo, ŵatandite kunyanyisya achitiji, “Che Yesu, Mwana ju che Daudi, mungolele chanasal!”

⁴⁸ Ŵandu ŵajinji ŵankalipile kuti amyalale, nambo jwelejo ŵajendelechele kunyanyisya achitiji, “Mwana ju che Daudi, mungolele chanasal!”

⁴⁹ Che Yesu ŵajimi ni ŵatite, “Mwaŵilanje.”

Nipele, ŵammilasilile mundu jwangalola jula, ŵansalile, “Nkamulisye ntima! Njimuche, akummilanga.”

⁵⁰ Nombejo ŵaponyisye kwakutalichila mwinjilo wakwe, ŵagulwiche, ni ŵajaulile Che Yesu.

⁵¹ Che Yesu ŵammusisye jwelejo, “Nkusaka nampanganyichisye ichichi?” Jwangalola jo ŵanjanjile, “Jwakwiganya, ngusaka mbate kulola.”

⁵² Che Yesu ŵansalile, “Njaule chikulupi chenu chinnamisye.”

Papopo mundu jo ŵatandite kulola, nipele ŵalongene nawo Che Yesu.

11

*Che Yesu akwinjila ku Yelusalemu kwa kuchina
(Matayo 21:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19)*

¹ Paŵaliji nkuŵandichila ku Yelusalemu, ŵaiche mmisinda ja ku Besefage ni ku Besania, chiŵandi ni Chikwesya cha Miseituni. Pelepo Che Yesu ŵaatumile ŵakulijiganya ŵao ŵaŵili. ² Ni ŵaasalile, “Njaule pansinda wauli mm-bujo mwenu, pachinkajinjileje po chinkansimane mwanambunda jwan-ganakwelekwe ni mundu kose, ali ataŵikwe, nkangopole ni kunnyika nawo apano. ³ Ambusyaga mundu, ‘Ligongo chi nkutenda yeleyo?’ Mwasalile, ‘Ambuje akunsaka, ni chaachimmusya mwachitema pe.’”

⁴ Nipele, ŵakulijiganya wo ŵajawile ni kunsimana mwanambunda ali ataŵikwe pachiŵandi ni nnango, muumbali mwa litala. Paŵangopolaga, ⁵ ŵandu ŵampepe ŵaŵajimi pelepo ŵausisye, “Uli, mbona nkungopola mwanambunda jo?”

⁶ Ŵakulijiganya ŵajanjile mpela iŵatite pakusalilwa ni Che Yesu, ni ŵandu ŵala ŵaalesile ajaule najo. ⁷ Ŵampelechele Che Yesu mwanambunda jula. Ŵatandiche iwalo yao pangongo wa mwanambunda jula, ni Che Yesu ŵatemi pachanya pakwe. ⁸ Ŵandu ŵajinji ŵatandiche iwalo yao mwitala, ni ŵane ŵatemene nyambi sya mwana sya itela mmiginda ni kutandika mwitala kwa kwachimbichisya. ⁹ Nipele ŵandu ŵaŵalongolele ni ŵane ŵaŵakuyaga pa-nyuma ŵanyanyisye achitiji, “Alapikwe Akunnungu! Akunnungu ampe upile jwelejo jwakwika mu liina lya Ambuje! ¹⁰ Akunnungu aupe upile umwenye waukwika wa atati ŵetu Mwenye che Daudi. Ajinichilwe Akumanani!”

¹¹ Che Yesu wajinjile mmusi wa ku Yelusalemu, ni wâpelengenyé pa Nyuumba ja Akunnungu, ni wâlologyelolesye. Nambo pakuwâ jaliji ligulo, wâjawile kunsinda wa ku Besania pamo ni wâkulijiganya wâo likumi ni wâwili.

*Che Yesu akuchilwesya chitela cha nkuju
(Matayo 21:18-19)*

¹² Malaŵi jakwe, paŵatyochelaga ku Besania, Che Yesu jakwete sala. ¹³ Nipele, ali kwakutalichila wâchiweni chitela cha ntini chana masamba gamajinji. Wâjawile kukuchilola, arole iwâga chakombole kupata chisogosi chachili chose. Paŵaiche pachitela pala wâchisimene masamba pe pangali chisogosi, ligongo nganikaŵa katema kakwe ka kusogola. ¹⁴ Pelepo Che Yesu wâchisalile chitela chila, “Chitandile sambano ni kuendelechela, ngapagwa mundu juchalye sooni isogosi yenu!”

Ni wâkulijiganya wâo wâmpilikene paŵawêchete gelego.

*Che Yesu akwinjila pa Nyuumba ja Akunnungu
(Matayo 21:12-17; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22)*

¹⁵ Nipele paŵaiche ku Yelusalemu, Che Yesu wâjinjile pa Nyuumba ja Akunnungu. Ni wâtandite kwatopolela paasa, wându wâŵaliji nkusumisya ni kusuma indu mwelemo. Wâpikwile mesa sya wâkutindanya mbiya ni itengu ya wându wâŵasumisyaga nguunda. ¹⁶ Iyoyo, wâkanyisye mundu jwalijose akajigala chachili chose kutyochela pa Nyuumba ja Akunnungu. ¹⁷ Nipele, wâjiganyisye, “Mmalembelo ga Akunnungu, Akunnungu akuti, ‘Nyuumba jangu chijiŵilanjikwe nyuumba ja kupopelela kwa wându wose wâ pachilambo!’ Nambo wânyamwe njitesile jiŵe mbugu ja kulisisila wâ wiyi!”

¹⁸ Achakulu wâmbopesi ni wâkwiganya Malajisyo paŵapilikene yelei, wâtandite kusosa litala lya kwaulaga Che Yesu. Nambo wânjogwepe, ligongo wându wâjinji wâliji nkusimonga wiganye wakwe.

¹⁹ Pakwaswele, Che Yesu ni wâkulijiganya wâo wâkopweche musi wo.

*Lijiganyo lya chitela cha nkuju chachinyasile
(Matayo 21:20-22)*

²⁰ Kundaŵi jakwe, paŵapitaga wâchiweni chitela cha ntini chila chili chijumwile koo, kutandilila mmichiga mpaka ku nyambi. ²¹ Che Petulo wâgakumbuchile agala gaŵawêchete Che Yesu, ni wânsalile, “Jwakwiganya, nno! Chitela cha ntini chimwalwesisye chila chijumwile!”

²² Che Yesu wâasalile, “Mwakulupilile Akunnungu. ²³ Isyene ngunsalila, mundu achichisalilaga chitumbi chi, ‘Ntupuche nkaliponye mbahali,’ pangakola lipamba mu ntima mwakwe ni akulupililaga kuti chaŵechete cho chichitendekwe, chichitendekwe kukwakwe. ²⁴ Kwa ligongo lyo ngunsalila, pankupopela ni kuwênda chindu, nkulupilile kuti nkuchipochela, nombecho chichiŵe chenu. ²⁵ Pankupopela, iwâga kwana mundu jwanneŵele, mwalechelesye yangalumbana yantendele, kuti Atati wenu wâ kwini annechelesye sambu syenu. ²⁶ Nambo iwâga ngumwalechelesya wane sambu syao, Atati wenu wâ kwini nombe ngannechelesya sambu syenu.”

*Liusyo lyankati ulamusi u Che Yesu
(Matayo 21:23-27; Luka 20:1-8)*

²⁷ Nipele wâiche sooni ku Yelusalemu. Che Yesu paŵaliji nkwendajenda pa Nyuumba ja Akunnungu, achakulu wâmbopesi ni wâkwiganya Malajisyo

ni achachekulu wâjaulile, ²⁸ ni wâusisye, “Ana nkugatendekanya gelega kwa ulamusi wa acheni? Wâani wâampele ulamusi wa kuitendekanya yeleyi?”

²⁹ Che Yesu wâjanjile, “None chinambusye liusyo limo. Iwâga chimunyanje none chinansalile kwa ulamusi wa acheni nguitenda indu yi. ³⁰ Musalile, ubatiso u che Yohana waumile kwini, pane kwa wându?”

³¹ Wanyawo wâtandite kuusyana jwine ni jwine achitiji, “Twajilaga, ‘Waumile kwini’, chatuusye, ‘Kwachichi nganimwakulupilila che Yohana?’ ³² Ni twatiji, ‘Waumile kwa wându, chiiwe uli?’” Wâujogwepe mpingo wa wându, pakuwa wându wose wakulupilile kuti che Yohana wâliji jwakulondola jwa Akunnungu. ³³ Nipele, wânanjile Che Yesu, “Ngatukumanyilila.”

Nombejo wâasalile, “None jwakwe ngangunsalila kwa ulamusi wa acheni nguitendekanya yeleyi.”

12

Chitagu cha ngunda wa misabibu ni wakulima (Matayo 21:33-46; Luka 20:9-19)

¹ Che Yesu wâtandite kuwecheta nawo kwa itagu achitiji, “Mundu jumo wâlimate ngunda wa misabibu. Wâusunguchisye lutenje ni wâsolite paku-minyila sabibu, ni wâwile chilindo cha penani. Nipele wâajasimise wându ngunda wo, nombejo wâjawile kuchilambo chine. ² Katema ka magungulo, wântumile kapolo jwao ku ngunda wa misabibu kwa wakulima wâla kukujigala chigawanyo cha magowolo gao. ³ Wakulima wâla wânkamwile kapolo jo, wâmputile ni kumminga makono pe. ⁴ Nipele nsyene ngunda jula, wântumile sooni kapolo jwine. Wakulima wâla wâmmulesye mu ntwe kapolo jo ni kumpanganyichisya indu ya soni. ⁵ Iyoyo peyo, nsyene ngunda jo wântumile sooni kapolo jwine, jwelejo wâgambile kumbulaga. Ni wane wâjinji uwâtumikwe, wane wâputikwe ni wane wâulajikwe.”

⁶ Che Yesu wâjendechele kuwecheta, “Mundu jula wâsigalilwe ni mundu jumo, mwanagwe jwakunonyelwa. Mbesi jakwe wântumile jwelejo achitiji, ‘Champikanile pakuwa ali mwanangu.’

⁷ “Nambo wakulima wâla pa wâmmweni wâwechetesylene achitiji, ‘Aju ni juchapochele iwâgosele, twende tummulaje kuti indu iwâgosele tujigale uwe!’

⁸ Nipele wânkamwile ni kummulaga ni kumponyela paasa pa ngunda wa misabibu wo.”

⁹ Che Yesu wâusisye, “Nipele, ana nsyene ngunda wo chaachitenda chichi? Chaiche ni kwaulaga wakulima wo ni kwapa wakulima wane ngunda wa misabibu wo. ¹⁰ Ana nganinsyome Mmalembelo ga Akunnungu?

‘Liganga liwâlitanile wakuta wa sambano, lilyolyo litendekwe liganga lyekulungwa lya nsingi.

¹¹ Ambuje ni wâchitesile chindu chi, nombecho chikutusimosya!’ ”

¹² Achakulu wâmbopesi ni wâkwiganya Malajisyo ni achachekulu, waimanyi kuti chitagu cho chaliji nkwagamba wanyawo. Wâsachile wakamule Che Yesu, nambo wâjogwepe wându, wânesile, ni wanyawo wâtyosile.

Liusyo lyankati kwausya nsongo (Matayo 22:15-22; Luka 20:20-26)

¹³ Kanyuma, Mafalisayo wâampepe ni wându wâ mpingo u che Helode, wâtumikwe kuti akaatanjise Che Yesu kwa malo we gao. ¹⁴ Wâajaulile

ni kwasalila, “Jwakwiganya, tukumanyilila kuti alakwe ni mundu junkuŵecheta yaili isyene, pakuŵa ngankogopa ukulu wa mundu namose nganinkola lusagu, nambo nkwiganya usyene wa litala lya Akunnungu. Ntusalile, ana ili yambone pane ngaŵa yambone kwausya nsongo kwa Mwenye jwa ku Loma? Tujaule tukaŵipe pane tunajaule?”

¹⁵ Nambo Che Yesu ŵaumayilile ulamba wao, ŵausisye, “Kwachichi nku-uninga? Muunyichisye mbiya najilole.”

¹⁶ Ŵampelechele mbiya jo. Nombejo ŵausisye, “Ana ku meeso ku ni liina li, ya acheni?”

Ni Ŵanyawo ŵanjanjile, “Ya Mwenye jwa ku Loma.”

¹⁷ Nipele Che Yesu ŵaasalile, “Yaili ya Mwenye jwa ku Loma mwapeje Mwenye jwa ku Loma ni yaili ya Akunnungu mwapeje Akunnungu.”

Ŵandu ŵala ŵansimosile nnope Che Yesu.

Liusyo lyankati kusyuka

(Matayo 22:23-33; Luka 20:27-40)

¹⁸ Nipele Masadukayo ŵakuti ngapagwa kusyuka ŵanjaulile Che Yesu ni kummusya, ¹⁹ “Jwakwiganya, che Musa ŵatulebele kuti, ‘Mundu awililwagwa ni mpwakwe ni mundu jwawile jo annekaga ŵankwakwe pangali ŵanache, mpwakwe mundu jo akusachilwa annombeŵe jwakuwililwa jo kuti ammelechele mpwakwe ŵanache.’ ²⁰ Tujileje, ŵapali achachanda nsano ni ŵawili, jwa kwitiwo ŵalombeŵe nambo ŵawile pangaleka mwanache. ²¹ Ni jwaaŵili ŵajinjile majuumba, nombejo ŵawile pangaleka mwanache. Yakopochele iyoyo ni kwa mpwakwe jwaatatu. ²² Wose nsano ni ŵawili wo, ŵawile pangaleka ŵanache. Mbesi jakwe jwankongwe jo ŵawile nombejo. ²³ Nipele, pa lyuŵa lya kusyuka kwa ŵandu, jwankongwe jo chachiŵa jwa ŵaani? Pakuŵa achalongo wose nsano ni ŵawili ŵala ŵannombeŵe jwelejo.”

²⁴ Che Yesu ŵaasalile, “Ŵanyamwe nsochele, ligongo ngankugamanyilila Malembelo ga Akunnungu namose machili ga Akunnungu. ²⁵ Ŵandu ŵawile pachachisyuka, ngasalombela atamuno kulombwa, chachiŵa mpela achikatumetume ŵa kwinani. ²⁶ Nambo ngani jankati kusyuka kwa ŵandu ŵawile, ana nganinsyome mmalembo ga che Musa, ngani ja chisukutu chichakolelaga mooto? Akunnungu ŵansalile che Musa, ‘Une ndili Akunnungu ŵa che Iblahimu ni Akunnungu ŵa che Isaka ni Akunnungu ŵa che Yakobo.’ ²⁷ Nipele, ŵelewo nganaŵa Akunnungu ŵa ŵandu ŵawile, nambo ali Akunnungu ŵa ŵandu ŵajumi. Ŵanyamwe nsochele nnope.”

Lilajisyo lyekulu

(Matayo 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ Jumo jwa ŵakwiganya Malajisyo ŵaiche pelepo ni ŵagapilikene makani gao. Paŵaiweni kuti Che Yesu ŵaajanjile uchenene Masadukayo ŵala, ŵansejelele Che Yesu ni kumbusya, “Ana Lilajisyo chi lyalili lyekulu kupunda gose?”

²⁹ Che Yesu ŵajanjile, “Lilajisyo lyalili lyekulu ni ali: ‘Mpilikane, ŵanyamwe ŵandu ŵa ku Isilaeli! Ambuje Akunnungu ŵetu, jika pe ali Ambuje. ³⁰ Mwanonyele Ambuje Akunnungu ŵenu kwa ntima wenu wose ni kwa umi wenu wose ni kwa lunda lwenu wose ni kwa machili genu gose.’ ³¹ Lilajisyo lyaawili lyalili lyekulu lili ali: ‘Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene.’ Ngapagwa Lilajisyo liine lyalili lyekulu kupunda Malajisyo gawili ga.”

³² Nipele, jwakwiganya Malajisyo jula wansalile Che Yesu, “Jwakwiganya, njanjile yambone! Isyene Akunnungu ali wamo pe, ni ngapagwa jwine nambo welewo jika pe. ³³ Ni mundu akusachilwa annonyele Akunnungu ni ntima wose ni lunda lwao lose ni machili gao gose ni kunnonyela njakwe mpela yakuti pakulinonyela nsyene. Kutenda yeleyo ili yambone kupunda kwatyochesya Akunnungu mbopesi sya kocha ni sadaka sine syasikutyosyekwa kwa Akunnungu.” ³⁴ Che Yesu pa waiweni kuti mundu jo ajanjile kwa lunda wansalile, “Mmwejo nganimme kwakutalichila kwalechelela Akunnungu antawale.”

Kutandilila katema ko ngapagwa mundu ju walinjile sooni kumbusya Che Yesu chachili chose.

*Liusyo lyankati Kilisito
(Matayo 22:41-46; Luka 20:41-44)*

³⁵ Che Yesu pa waiji nkwa jiganya wandu pa Nyuumba ja Akunnungu, wausisye wandu, “Kwachichi wakwiganya Malajisyo akusala kuti Kilisito, ali jumo pe mu uwelesi u che Daudi? ³⁶ Mbumu jwa Akunnungu wanlongwesye che Daudi, nombejo watite, ‘Ambuje wansalile Ambuje wangu, Ntame kundyo kwangu, mpaka pachinaatamiche wammagongo wenu paasi pa sajo syenu.’

³⁷ “Che Daudi nsyene akummilanga Kilisito, ‘Ambuje,’ iwele uli sooni Kilisito awe jumo pe mu uwelesi u che Daudi?” Mpingo wa wandu wampilikanile kwa lukondwa.

*Che Yesu akwasalila wandu alilolechesye ni wakwiganya Malajisyo
(Matayo 23:1-36; Luka 20:45-47)*

³⁸ Che Yesu pa waijanyaga watite, “Nilolechesye ni wakwiganya Malajisyo wakusaka kwendajenda ali awete minjilo jajileu, wakunonyelwa akomasikwe kwa kuchimbichikwa peuto pakusumichisya malonda. ³⁹ Soonu akunonyelwa kutama mu itengu ya mmbujo, mmajumba ga kupopelela Wayahudi ni kutama mmauto ga kuchimbichikwa, pa chindimba cha chakulya. ⁴⁰ Kwa kwalambusya, akwasumula ipanje achakongwe wawililwe ni achiwankwawo, ni kwa kulilosya kuti ali wandu wambone, akupopela mapopelo gamaleu. Kwalyele ligongo lyo, chalamulikwe kwa chikali nnope kupunda wandu wane.”

*Sadaka ja jwakulaga jwawililwe ni wankwawo
(Luka 21:1-4)*

⁴¹ Che Yesu watemi chiwandi ni lisanduku lya kugosela sadaka pa Nyuumba ja Akunnungu, waiji nkulolechesya wandu pa walinji nkutaga mbiya. Waijanje waijini watasile mbiya syasijinji. ⁴² Nipele waiche jwankongwe jwakulaga jwawililwe ni wankwawo, jwelejo watasile mbiya syasinandi siwili. ⁴³ Pelepo Che Yesu waa wilasile wakulijiganya wao, waasalile, “Isyene ngunsalila, jwankongwe jwakulaga jwawililwe ni wankwakwe ju, atasile yejinji mu lisanduku lya kugosela sadaka, kwapunda wandu wane wose. ⁴⁴ Pakuwa wandu wane wose atasile sadaka syao kutyochela mu yakupunda ya mu ipanje yao. Nambo jwankongwe ju nkulaga kwakwe, atasile yose yakwete.”

13

*Che Yesu akulondola nkati kugumulikwa kwa Nyuumba ja Akunnungu
(Matayo 24:1-2; Luka 21:5-6)*

¹ Che Yesu paŵaliji nkukopoka pa Nyuumba ja Akunnungu, jumo jwa ŵakulijiganya Ŵao ŵatite, “Jwakwiganya, nlole maganga ga ni nyuumba si isitite pakusalala ni kusimosya!”

² Che Yesu ŵansalile, “Ana nkugawona majumba gamakulungwa ga? Ngalisigalila liganga pa liganga liine, liganga lyalililyose chilityochekwe.”

Kulaga ni masauko

(Matayo 24:3-14; Luka 21:7-19)

³ Che Yesu paŵatemi pa chitumbi chachigumbele itela ya Miseituni chachikulolegana ni Nyuumba ja Akunnungu, che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana ni che Andulea ŵausisye Che Yesu paŵaliji jika pe. ⁴ “Choonde ntusalile, gelego chigakopochele chakachi? Ana chimanyisyo chi chachichilosye kuti gaŵandichile kukopochela gelego?”

⁵ Che Yesu ŵaasalile, “Nilolechesye, mundu akanlambusya. ⁶ Ŵandu ŵajinji chaaiche kwa liina lyangu, achitiji, ‘Une ndili Kilisito!’ Nombewo chiŵalambusye Ŵandu ŵajinji. ⁷ Ni ŵanyamwe pachinchipikana ya ngondo ni usone wa ngani ja ngondo, ngasinjogopa. Gelego gakusachilwa gaty- ochele, nambo mbesi jila jikanaŵe kwika. ⁸ Ŵandu ŵa chilambo chimo chaachimenyana ni Ŵandu ŵa chilambo chine, ni Ŵandu ŵa mwenyeme umo chaputane ni Ŵandu ŵa mwenye wine. Chichityochele chindendemesi cha chilambo ni sala jajikulungwa panepane. Yele yose chiiŵe mpela ndande ja chilungusi cha kuligopola.

⁹ “Ŵanyamwe nilolechesye, pakuŵa Ŵandu chankamule ni kunjausya mmikungulu ni kumputanga mmajumba ga kupopelela Ŵayahudi. Chaachinjausya paujo pa ŵakulamula ni mamwenye ligongo lyangu kuti nkombole kuuŵalanjila umboni wa ngani syangu. ¹⁰ Nambo mbesi jikanaŵe kwika, Ngani Jambone jikusachilwa jilalichilwe kaje kwa Ŵandu wose. ¹¹ Nombewo pachachinkamula ni kunjausya pankungulu, nkaganisya kaje ichimmechete. Mmecheteje chachili chose chachimpegwe katema ko, pakuŵa ngaŵa ŵanyamwe uchimmechete nambo Mbumu jwa Akunnungu. ¹² Nlongo changalauche nlongo njakwe aulajikwe, nombe atati changalauche mwanagwe aulajikwe, nombe ŵanache chiŵakane ni kwaulaga achaŵelesi ŵao. ¹³ Ŵandu wose chaachinchima ŵanyamwe kwa ligongo lya liina lyangu. Nambo juchapililile mpaka kumbesi jo chakulupuswe mu kulamulikwa moŵa gose pangali mbesi.

Kulaga kwakukulungwa

(Matayo 24:15-28; Luka 21:20-24)

¹⁴ “Nambo pachinchione, ‘Chindu cha uchimwa chachikwikanawo uwonasi,’ chijimi pangaŵa pakwe.” Jwakusyoma amanyilile malumbo gakwe. “Ŵandu ŵaali kuchilambo cha ku Yudea autuchile kumatumbi. ¹⁵ Mundu jwali paasa nyuumba jao, akalikaŵisya kwinjila nkati kukujigala chindu, nambo agambe kuutuka! ¹⁶ Ni mundu jwali kumigunda, akauja sooni kumusi kukujigala mwinjilo wakwe. ¹⁷ Ngwakolela chanasa achakongwe ŵachakole itumbo ni ŵachajonjesye pa moŵa go, pakuŵa chalaje kwannope! ¹⁸ Mpopele kuti indu yo ikakopochela pa moŵa ga mbepo. ¹⁹ Pakuŵa pa moŵa go Ŵandu chalaje ulaje wanganiutyochele chitandile kundanda, Akunnungu paŵagumbile chilambo mpaka lelo, ni ngautyochela sooni. ²⁰ Nambo ikaliji Ambuje ngakapungusye moŵa go,

ngapagwa mundu jwakakulupwiche. Nambo kwa ligongo lya wându wâo wâwasagwile, apungwisye moŵa go.

²¹ “Nipele, pa moŵa go ansalilaga mundu, ‘Nnole, Kilisito ali apano,’ pane ‘Ali apala,’ ngasimwakulupilila. ²² Pakuŵa chachikopochela wanya Kilisito wâ unami ni wakulondola wâ unami. Chachitenda imanyisyo ni yakusimosya, yakombolekaga, walyungasye wându wâwasagulikwe ni Akunnungu. ²³ Nambo wanyamwe nililolechesye. Une masile kunsalila chile gose gakanawê kukopochela.

*Kwika kwa Mwana jwa Mundu
(Matayo 24:29-31; Luka 21:25-28)*

²⁴ “Nambo gamalaga moŵa ga malagasyo go, lyuŵa chilipilile ni lwesi ngalulanguchisya. ²⁵ Ndondwa sisipatuche kutyochela kwini ni indu yose yaili ni machili kumaunde chiitinganyikwe. ²⁶ Pelepo chachimmona Mwana jwa Mundu, achiikaga mwiunde kwa machili gamakulungwa ni ukulu. ²⁷ Chiŵatume achikatumetume wâo wâ kwini kukwasonganya wându wâwasagulikwe ni Akunnungu kutyochela mbande syose ncheche sya chilambo. Kutyochela kwakulikose pa chilambo.

*Lijiganyo lya chitela cha nkuju
(Matayo 24:32-35; Luka 21:29-33)*

²⁸ “Nlijiganye yeleyi kutyochela mu chitagu cha chitela cha ntini. Pankusiona nyambi syakwe sitepetele ni kusipuka masamba, nkumanyilila kuti katema ka ula kaŵandichile. ²⁹ Iyoyo peyo, wanyamwe pachinchiiona yeleyo ichikopochelaga, mmanyilile kuti, Mwana jwa Mundu aŵandichile nnope kwika. ³⁰ Isyene ngunsalila, uŵelesi wu ngaumala gakanawê kukopochela gele gose. ³¹ Kwini ni chilambo chiimale, nambo maloŵe gangu chigakopochele isyene mpela indite pa kusala.

*Ngapagwa jwakulimanyilila lyuŵa lya mbesi
(Matayo 24:36-44)*

³² “Nambo, pachanya lyuŵa lya mbesi namose saa jakwe, ngapagwa mundu jwakumanyilila, atamuno achikatumetume wâ kwini ngakumanyilila, namose Mwana jwa Akunnungu ngakumanyilila. Ikaŵe Atati Akunnungu pe ni wakumanyilila. ³³ Nililolechesye ni kuliŵika chile, pakuŵa ngankumanyilila katema ko chikaiche chakachi. ³⁴ Chiichiŵa mpela mundu jwakwaula ulendo, kujileka nyuumba jakwe ni kwalechela ulamusi achikapolo wâo, jwaliyose ni masengo gakwe, nipele wânajisye jwakulindilila pannango kuti aŵeje meeso pe. ³⁵ Nipele nliŵiche chile, pakuŵa ngankumanyilila nsyene nyuumba chauje katema chi. Pane chauje ligulo, pane pasikati chilo, pane kuninkucha ni pane kundaŵi. ³⁶ Nliŵiche chile, aujaga chisisimuchile, ansimane ndi meeso pe. ³⁷ Ingunsalila wanyamwe ni ingwasalila wose, nliŵiche chile!”

14

*Achakulu wambopesi akwilana kwaulaga Che Yesu
(Matayo 26:1-5; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53)*

¹ Gasigalile moŵa gaŵili likanaŵe lyuŵa lya chindimba cha Pasaka ni chindimba cha mikate jangataga amila. Achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo ŵaliji nkusosa itajile pakwakamula Che Yesu, mwangamanyilila

jwalijose ni kummulaga. ² Wātite, “Tukatenda yeleyo katema ka chindimba cha Pasaka, kuti wāndu akatindiganya.”

*Jwankongwe akunjilila Che Yesu mauta
(Matayo 26:6-13; Yohana 12:1-8)*

³ Che Yesu wāliji ku Besania, kumusi ku che Simoni juwāliji jwamatana. Pawalyaga, wāiche jwankongwe jumo juwāliji ni chuupa chachikolochekwe ni liganga lyalikuwīlanjikwa alabasta, chachili ni mauta ga kununjila nnope ga ntengo wekulungwa gagakuwīlanjikwa nado. Wākasile chuupa cho, ni kwajitila mauta Che Yesu mu ntwe. ⁴ Wāndu wāampepe wāwāliji pamo ni Che Yesu yachimile achitiji, “Kwachichi akugajonanga mauta ga ntengo ga? ⁵ Ngati akasumisye mauta ga ni kupata mbiya syasijinji ni kwapa wāndu wākulaga!” Nipele wānkali pile kwannope jwankongwe jo.

⁶ Nambo Che Yesu wāasalile, “Munneche! Nkunsauchisya ichichi? Jweleju ambanganyichisye chindu chambone. ⁷ Wāndu wākulaga chaŵe ni wānyamwe moŵa gose, iŵaga nkusaka kwakamuchisya nkukombola. Nambo une nguŵa ni wānyamwe moŵa gose. ⁸ Jweleju atesile yakombwele. Alongolele kuchijitilila mauta chiilu changu, kuchiŵika chile, gakanawe masiiko gangu. ⁹ Isyene ngunsalila, kwakulikose pachilambo pachijilalichikwe Ngani Jambone ni achi chatesile jwankongwe ju chichisalichikwe kwakwambuchila.”

*Che Yuda akwitichisya kwagalauka Che Yesu
(Matayo 26:14-16; Luka 22:3-6)*

¹⁰ Nipele, che Yuda Isikaliote, jumo jwa achinduna kumi na mbili wāla, wājawile kwa achakulu wāmbopesi kuti akombole kwagalauka Che Yesu. ¹¹ Achakulu wāmbopesi wāsangalele pakupikana ngani jo, ni wānanjile kuti chiŵaape mbiya. Nipele che Yuda wāsosile lipesa lyambone lya kungalauka Che Yesu.

*Che Yesu akulya chakulya cha Pasaka ni wākulijiganya ŵao
(Matayo 26:17-25; Luka 22:7-14; Yohana 13:21-30)*

¹² Pa lyaŵa lya kutanda lya chindimba cha mikate jangataga Amila, katema paŵasikitaga mwanangondolo jwa Pasaka, wākulijiganya ŵao wāusisye, “Ana kwapi nkusaka tukachikolochesye chakulya cha Pasaka?”

¹³ Nipele Che Yesu wāatumile wāwili mwa wākulijiganya ŵao ni wāasalile, “Njaule mu musi, ni mwelemo chinkasimane ni jwannume ali atwichile lulo lwa meesi. Nkankuye ¹⁴ mpaka nyumba jichakajinjile, nkansalile nsyene nyumba jo, jwakwiganya akummusya, chili kwapi chuumba muchingalile chakulya cha Pasaka pamo ni wākulijiganya wāngu?” ¹⁵ Nombejo chakanosye chuumba chachikulungwa cha penani chachili chile ni kupambwa. Nkatukulumichisye mwelemo.”

¹⁶ Wākulijiganya wāla wātayosile, ni kwaula mmusi, wāisimene yose ili mpela iŵatite pakusalilwa ni Che Yesu. Nombewo wākulumisye chakulya cha Pasaka.

¹⁷ Kuli kuswele, Che Yesu wāiche pamo ni wākulijiganya ŵao kumi na mbili. ¹⁸ Paŵaliji aninkulya, Che Yesu wātite, “Isyene ngunsalila, jumo mwa wānyamwe jwakulya pamo ni une, chang’alauche.”

¹⁹ Pelepo wākulijiganya ŵao wātandite kusupuka, ni wātandite kummusya ju-mojumo, “Ana ndili une?” ²⁰ Che Yesu wāasalile, “Jumo mwa wānyamwe kumi na mbili, jwakupamba nkate wakwe mu mbale pamo ni une. ²¹ Pakuŵa

Mwana jwa Mundu chawe mpela iilembekwe Mmalembelo Gamaswela nkati ŵelewo. Nambo chalaje mundu jwakungalauka Mwana jwa Mundu! Ikaliji mmbaya mundu jo ngakapagwe!”

Kulya chakulya cha Ambuje

(Matayo 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Ŵakolinto 11:23-25)

²² Paŵalyaga, Che Yesu ŵajigele nkate, ŵatogolele Akunnungu, ŵaugaŵenye ni kwapa ŵakulijiganya ŵao, achitiji, “Mpochele, nyanje, chelechi ni chiilu changu.”

²³ Sooni ŵajigele chikombe cha divai, ŵatogolele Akunnungu, ni kwapa, ni wose ŵang'welele divai mu chikombe cho. ²⁴ Che Yesu ŵaasalile, “Jejeji ni miasi jangu ja lilangano lya Akunnungu, jajikwitika kwa ligongo lya kwalechelesya ŵandu ŵajinji. ²⁵ Isyene ngunsalila, ngung'wa sooni divai mpaka lyuŵa paching'we divai jasambano mu Umwenye wa Akunnungu.”

²⁶ Paŵamasile kwimba lujimbo lwa kwatogolele Akunnungu, ŵatoyosile kwaula ku Chikwesya chachigumbele itela ya Miseituni.

Che Yesu akulondola ichajile pakukanikwa ni che Petulo

(Matayo 26:31-35; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38)

²⁷ Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, “Ŵanyamwe wose chimmutuche ni kuuneka, pakuŵa Mmalembelo Gamaswela Akunnungu akuti, ‘Chinambulaje jwakuchinga, ni ngondolo sisipwilingane.’

²⁸ Nambo pachinjisyuka, chinjinnongolela kwaula ku Galilaya.”

²⁹ Che Petulo ŵansalile, “Atamuno annekaga wose, une nganguneka ng'oo!”

³⁰ Che Yesu ŵansalile che Petulo, “Isyene ngunsalila, chilo cha lelo chino, tambala jikanaŵe kutongola kaŵili, chimungane katatu kuti ngankuumany- ilila.”

³¹ Nambo che Petulo ŵapundile kulimbila kuti, “Atamuno iŵaga ngusachilwa kuwa pamo nomwe nganguneka ng'oo!”

Ni ŵakulijiganya ŵane ŵala ŵaŵechete iyoyo peyo.

Che Yesu akupopela ku Getesemane

(Matayo 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² Ŵaichenje pa ngunda wa mwana waukuŵilanjikwa Getesemane, Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, “Ntamanje apano katema pangwaula kukwapopela Akunnungu.” ³³ Nipele ŵaajigele che Petulo ni che Yakobo ni che Yohana, ŵatandite kusupuka kwannope ni kupotekwa mu ntima. ³⁴ Ni ŵaasalile, “Ngupotekwa kwannope mu ntima ni chipwetesi chachikukom- bola kumulaga. Ntamanje apano ni kuŵa meeso pe.”

³⁵ Nipele ŵajawile mmbujo kanandi, ni ŵagwile manguuku, ŵapopelele kuti, yakombolekaga anajinjile mu katema ka malagasyo ko. ³⁶ Ni ŵatite, “Atati wangu, yose ikukomboleka kukwenu. Mundyochesye chikombe cha malagasyo chi. Ngaŵa mpela ingusaka une, nambo mpela inkusaka mmwe.”

³⁷ Nipele, ŵausile kwa ŵakulijiganya ŵatatu ŵala, ni ŵaasimene agonile. Ŵammusisye che Petulo, “Che Simoni, uli ngonile? Nganinkombola kutama meeso pe namose saa jimo?” ³⁸ Nipele ŵaasalile, “Ntamanje meeso pe ni kupopela kuti nkajinjila nkulinjikwa. Pakuŵa ntima ukusaka kupanganya yambone, nambo chiilu chilepetele.”

³⁹ Wajawile sooni kukupopela achiujilaga maloŵe gagogo pego. ⁴⁰ Paŵausile sooni, ŵasimene ŵakulijiganya ŵala ali agonile, ligongo ŵatopelwe ni lugono. Nombewo nganachimanyilila chakwajanga Che Yesu.

⁴¹ Kaatatu paŵaichilile ŵaasalile, “Ana ndi chigonele ni kupumulila? Sambano njimuche! Nnole, saa jiiche Mwana jwa Mundu akutajikwa mmakono ga ŵandu ŵaali ni sambi. ⁴² Njimuchanje, twende. Nnole mundu jwakung’alauka aŵandichile.”

Che Yesu akukamulwa

(Matayo 26:47-56; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12)

⁴³ Che Yesu paŵaliji nkuŵecheta, che Yuda, jumo jwa achinduna kumi na mbili, ŵaiche. Ŵaiche ni mpingo wa ŵandu ŵaŵatumikwe ni achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ni achachekulu, ali ajigele mapanga ni imbonga. ⁴⁴ Che Yuda jwakugalauka jula ŵapele ŵanyawo chimanyisyo chi, “Ajula juchingankomasye kwa kwanonyela ni jujojo junkunsaka. Munkamule ni kunlindilila.”

⁴⁵ Che Yuda paŵaiche pe, papopo ŵajaulile Che Yesu ni kwasalila, “Jwakwiganya!” Nipele ŵankomasisye kwa unonyelo. ⁴⁶ Nipele ŵandu ŵala ŵankamwile Che Yesu ni kutaŵa. ⁴⁷ Nambo jumo jwa ŵeŵala uŵajimi pelepo pamo ni Che Yesu, ŵasolomwele lipanga lyakwe ni kumputila kapolo jwa Jwambopesi Jwankulu, ni ŵankapile liwiwi. ⁴⁸ Che Yesu ŵaasalile, “Ana nnyiche ni mapanga ni imbonga kukungamula mpela ila une ndili jwachiswamba? ⁴⁹ Moŵa gose naliji pamo ni ŵanyamwe njijiganyaga pa Nyuumba ja Akunnungu, nganimungamula. Nambo sambano ngaleche Malembelo ga Akunnungu gamalile.”

⁵⁰ Pelepo ŵakulijiganya ŵao wose ŵannesile ni kulukunula.

⁵¹ Jwapali jwanchanda jumo juŵaliji nkwakuya Che Yesu ali aliŵagele shuka pe. Ni ŵanyawo ŵasachile kunkamula, ⁵² nambo jwanchanda jula ŵapelete, ŵalesile shuka jila ni kutila matakope.

Che Yesu mmbujo mwa Nkungulu wa achachekulu

(Matayo 26:57-68; Luka 22:54-55; 22:63-71; Yohana 18:13-14; 18:19-24)

⁵³ Nipele, ŵampeleche Che Yesu ku nyuumba ja Jwambopesi Jwankulu, kuŵasongangene achakulu ŵambopesi wose ni achachekulu ni ŵakwiganya Malajisyo. ⁵⁴ Che Petulo ŵankuiye Che Yesu kwakutalichila, ŵajinjile mu lutenje lwa nyuumba ja Jwambopesi Jwankulu. Pelepo ŵatemi pamo ni ŵakulindilila achijotelaga mooto. ⁵⁵ Nipele, achakulu ŵambopesi ni ŵandu ŵane wose pa Nkungulu pala ŵasosile umboni wa kummechetela Che Yesu kuti ŵaulaje, nambo wasoŵile. ⁵⁶ Ŵandu ŵajinji ŵaŵechetele Che Yesu umboni wa unami, nambo umboni wao nganiuujilana.

⁵⁷ Nipele ŵane wajimi ni kuŵecheta umboni wa unami, achitiji, ⁵⁸ “Twampilikene ali nkuŵecheta, ‘Une chinajigumule Nyuumba ja Akunnungu ji, jajitaŵikwe ni ŵandu ni kutaŵa kwa moŵa gatatu jine jangataŵikwa ni ŵandu.’ ” ⁵⁹ Namose yeleyo, umboni wao nganiuujilana.

⁶⁰ Nipele Jwambopesi Jwankulu ŵajimi paujo pa ŵandu ni kwausya Che Yesu, “Uli, ngankwanga chachili chose kwa wele umboni ŵakumbechetela wo?”

⁶¹ Nambo Che Yesu ŵaliji jii, nganaŵecheta chachili chose. Jwambopesi Jwankulu ŵammusisye sooni, “Ana mmweji ni Kilisito, Mwana jwa Akunnungu Ŵakulu?”

⁶² Che Yesu wajanjile, “Elo, ndili une. Sooni, chinchimmona Mwana jwa Mundu ali atemi kundyo kwa Akunnungu wa machili, ali nkwicka mmaunde ga kwini.”

⁶³ Jwambopesi Jwankulu pawapilikene yeleyo wapapwile mwinjilo wakwe achitiji, “Ngatukusaka sooni umboni wine nkati mundu ju! ⁶⁴ Mumpilikene yatite pakwatukana Akunnungu! Wanyamwe nkuti uli?”

Wose wanlamwile aulajikwe.

⁶⁵ Wandu wane watandite kunsunila mata Che Yesu, ni wansiwilile mmeeso ni wamputile ni kunsalila, “Nlondole, nduni jwamputile!” Iyoyo peyo wakulindilila wanjigele ni kumputa majanda.

Che Petulo akwakana Che Yesu

(Matayo 26:69-75; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18; 18:25-27)

⁶⁶ Che Petulo paWaliji chiwela mu lutenje, waiche mwali jumo mwa achikatumetume wa Jwambopesi Jwankulu. ⁶⁷ PaWammweni che Petulo achijotelaga mooto, wanlonolele ni kunsalila, “Nombe mmwejo iyoyo mwali pamo ni Che Yesu jwa ku Nasaleti.”

⁶⁸ Nambo che Petulo wakanile achitiji, “Ngangwamanya namose nganguchimanyilila chinukwecheta cho.” Nipele wakopweche paasa, papopo tambala jatongwele.

⁶⁹ Mwali jula wammweni sooni che Petulo, watandite kwasalila wandu uwajimi pelepo, “Mundu ju ali jumo jwao.” ⁷⁰ Nambo che Petulo wakanile sooni.

Pangaka wa, wandu uwajimi pelepo waasalile che Petulo, “Isyene mmwe ndi jumo jwao, pakuwa mmwejo nombe ndi mundu jwa ku Galilaya.”

⁷¹ Nambo che Petulo watandite kusala, “Nweseche iwaga ngusala unami, ngulumbilila kuti, isyene ngangummanyilila mundu ju junkungamba.”

⁷² Papopo pepo tambala jatongwele kawi. Che Petulo walikumbuchile lilo we li Che Yesu liwaasalile, “Tambala jikana we kutongola kawi, chimungane katatu.” Nipele waligwisise paasi ni kulila.

15

Che Yesu paujo pa che Pilato

(Matayo 27:1-2; 27:11-14; Luka 23:1-5; Yohana 18:28-38)

¹ Kunda wi pe, achakulu wambopesi ni achachekulu ni wakwiganya Malajisyo, pamo ni Nkungulu wose, watemi, wajilene kunjauya Che Yesu ku che Pilato. Nipele wana wile, ni kunjauya ku che Pilato. ² Che Pilato wammusisye Che Yesu, “Ana mmweji ndi mwenye jwa Wayahudi?”

Che Yesu wajanjile, “Elo, mpela mmwejo intite pakuwecheta.”

³ Achakulu wambopesi wa wechetele Che Yesu malo we gamajinji. ⁴ Che Pilato wammusisye sooni Che Yesu, “Ana ngakwanga chachili chose? Mpilikane malo we gose gakummechetela ga.”

⁵ Nambo Che Yesu nganajanga lilo we, mpaka che Pilato wasimosile.

Che Yesu akulamulikwa chiwa

(Matayo 27:15-26; Luka 23:13-25; Yohana 18:39; 19:16)

⁶ Pa katema ka chindimba cha Pasaka, che Pilato wasyowebele kwagopolela jwatawikwe ju wansachile wandu. ⁷ Kwaliji ni jwatawikwe jumo, liina lyakwe che Balaba, ju wali ata wikwe pamo ni wandu wane wa watandisye utindiganyo ni kwaulaga wandu wane. ⁸ Mpingo wa wandu waichilile che Pilato, watandite

kwaŵenda ŵapanganyichisye mpela iŵatendaga. ⁹ Che Pilato ŵausisye, “Ana nkusaka nangopolele Mwenye jwa Ŵayahudi?” ¹⁰ Che Pilato ŵatite yeleyo pakuŵa ŵaimanyilile kuti, achakulu ŵambopesi ŵannyichisye Che Yesu kukwao ligongo lya kwakolela wiu.

¹¹ Nambo achakulu ŵambopesi ŵala, ŵachisise ŵandu ŵaŵende che Pilato ŵagopolele che Balaba pamalo pa Che Yesu. ¹² Che Pilato ŵausisye ŵandu sooni, “Sambano, nkusaka naapanganyichisye ichichi aju mundu junkuti Mwenye jwa Ŵayahudi?”

¹³ Ŵanyanyise sooni achitiji, “Mwaŵambe pa nsalaba!”

¹⁴ Nambo che Pilato ŵausisye, “Atepile chakusakala chanti uli?”

Nambo ŵanyawo ŵapundile kunyanyisa achitiji, “Mwaŵambe pa nsalaba!”

¹⁵ Che Pilato ŵasachile kwanonyesya ŵandu, ŵagopolele che Balaba. Nipele ŵalamwile Che Yesu aputikwe mbokola ni kwapa ŵaŵambe pa nsalaba.

*Ŵangondo akwachembulusya Che Yesu
(Matayo 27:27-31; Yohana 19:2-3)*

¹⁶ Ŵangondo ŵanjawisye Che Yesu pa nsana wa likome li che Pilato, jwankulu jwa chilambo. Ŵausimanisye mpingo wose wa ŵangondo.

¹⁷ Ŵambwasise mwinjilo wa sambalau nti mwenye, ŵakolosisye chindu mpela singwa ja miiŵa, ŵambwasise mu ntwe. ¹⁸ Nipele ŵatandite kunkomasya achitiji, “Kutusimana, Mwenye jwa Ŵayahudi!” ¹⁹ Ŵamputile pa ntwe ni lubokola lwa nnsi, ŵansunile mata, ŵantindiŵalile ni kwakotamila. ²⁰ Paŵamasile kwachembulusya, ŵammusile mwinjilo wa sambalau ni kwawasya iwalo yao. Nipele ŵantoyisye paasa ni kwaŵamba pa nsalaba.

*Che Yesu akuŵambikwa pa nsalaba
(Matayo 27:32-44; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27)*

²¹ Paŵaliji mwitala, ŵasimene ni mundu liina lyao che Simoni, jwa ku Kulene jwaŵaliji atati ŵa che Alekisanda ni che Lufo. Jweleju ŵatyochelaga kunsinda kwinjila mmusi. Ŵangondo ŵankanganichisye atwichile nsalaba uŵajigele Che Yesu ula. ²² Nipele ŵanjigele Che Yesu mpaka peuto papaŵilanjikwe Goligota, malumbo gakwe, “Peuto papakuloleka nti, Chikalakasa cha Ntwe.” ²³ Pelepo, ŵampele divai jewanganye ni nta lwa waukuŵilanjikwa manemane, nambo Che Yesu ŵakanile kung’wa. ²⁴ Ŵammabile pa nsalaba ni ŵagaŵene iwalo yakwe kwa kuitendela gudugudu, pakuti alole ŵaani chapate chiwalo chi. ²⁵ Jaliji saa tatu kundaŵi paŵammabile pa nsalaba. ²⁶ Ni pachanya nsalaba, ŵaŵisile chindu chachilembekwe magambo ga, “MWENYE JWA ŴAYAHUDI.” ²⁷ Papopopepo ŵaŵambikwe pa misalaba ŵachiswamba ŵaŵili, jwine kundyo ku Che Yesu ni jwine kuchiji. ²⁸ Yeleyi yamalichisye Malembelo ga Akunnungu gagakuti, “Jwaŵichikwe pamo ni ŵandu ŵangalumbana.”

²⁹ Ŵandu ŵaŵapitaga pelepo ŵapukunyaga mitwe jao ni kwatukana Che Yesu, alinkuti, “Ama! Mmwe ngati mwatiji chinchigumula Nyuumba ja Akunnungu, ni kujitaŵa kwa moŵa gatatu! ³⁰ Sambano, ntuluhe pa nsalaba, ndikulupusye mwasyene!”

³¹ Iyoyo peyo achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo wala ŵanchembulwisye achisalilanaga, “Ŵakulupwisye ŵandu ŵane, nambo

ngakukombola kulikulupusya nsyene! ³² Nneche twalole Kilisito, Mwenye jwa Isilaeli! Atuluche etu pa nsalaba po kuti tulole ni kwakulupilila.”

Iyoyo peyo wāndu uŵawambikwe pa misalaba chiwāndi ni Che Yesu, ni wānyawo nombe wāliji nkutukana.

Chiwa chi Che Yesu

(Matayo 27:45-56; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30)

³³ Palyaiche lyuŵa pantwe, chilambo chose chaunichikwe ni chipi mpaka saa tisa ja muusi. ³⁴ Saa tisa ja muusi Che Yesu wānyanyisye achitiji, “Eloi, Eloi, lama sabakitani?” Malumbo gakwe, “Akunnungu wāngu, Akunnungu wāngu, kwachichi munesile?”

³⁵ Aŵala wāndu wāne wāwajimi pepala wāla, paŵapilikene malowē go wātite, “Mpilikanile! Akwaŵilanga che Elia!” ³⁶ Jumo jwao wāutwiche kukunyoya chindu mpela lidodoki mu divai jakuŵipa, wākoleche pa nnasi, wambichile Che Yesu pakang’wa, achitiji, “Nneche tulole iwāga che Elia chaiche kukuntulunya pa nsalaba!”

³⁷ Nipele Che Yesu wānyanyisye ni wājasishe.

³⁸ Katema kakoko, nguo ja lusasa ja mu Nyumba ja Akunnungu japaŵwiche pambindikati, kutyochela penani mpaka paasi. ³⁹ Jwankulu jwa wāngondo juŵajimi mmbujo mwa nsalaba, paŵaweni Che Yesu ajasishe kwanti yeleyo, wātite, “Isyene mundu ju wāliji Mwana jwa Akunnungu!”

⁴⁰ Achakongwe wāmpape wāliji nkulolechesya kwakutalichila. Mwa wānyawo, wāpali che Maliamu jwa musi wa ku Magidala ni che Salome ni che Maliamu achikulu wāo che Yakobo jwannandi ni che Yusufu.

⁴¹ Achakongwe wā ni aŵala wāwāliji nkwakuya Che Yesu paŵaliji ku Galilaya ni kwatumichila. Iyoyo peyo wāpali achakongwe wāne pepala, wāŵaiche ku Yelusalemu pamo nawo.

Chiilu chi Che Yesu chikuŵichikwa mwilembe

(Matayo 27:57-61; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42)

⁴² Lyaiche ligulo lya lyuŵa lya kuliŵika chile, likanaŵe Lyuŵa lya Kupumulila. ⁴³ Che Yusufu jwa musi wa ku Alimataya, juŵaliji jumo jwa achakulu wā Nkungulu ni jwakuchimbichikwa nnope ŵaiche. Jwelejo wāliji nkulolela kwika kwa Umwenye wa Akunnungu. Nipele che Yusufu wānjaulile che Pilato pangajogopa ni kwaŵenda ŵaape chiilu chi Che Yesu.

⁴⁴ Che Pilato ŵasimosile kupilikana kuti Che Yesu ajasishe. Nipele, wāmmilasile jwankulu jwa wāngondo, wāmbusisye iwāga Che Yesu wājasishe. ⁴⁵ Nipele, che Pilato paŵaimanyi kutyochela kwa jwankulu jwa wāngondo jula, wānechele che Yusufu ajigale chiilu chi Che Yesu. ⁴⁶ Che Yusufu ŵasumile saanda, ni wāchitulwisye paasi chiilu chi Che Yesu ni kuchiŵilijila saanda jila. Wāchiŵisile mwilembe lilyasepekwe pa lwala. Nipele wālipitikulile liganga lyalikulungwa pannango. ⁴⁷ Che Maliamu jwa musi wa ku Magidala pamo ni che Maliamu achikulugwe che Yusufu wāpaweni pelepo paŵachiŵisile chiilu chi Che Yesu.

16

Che Yesu akusyuka

(Matayo 28:1-8; Luka 24:11-12; Yohana 20:1-10)

¹ Palyapite Lyuŵa lya Kupumulila, che Maliamu jwa musi wa ku Magidala ni che Salome ni che Maliamu achikulugwe che Yakobo wāgasumile mauta gakununjila. Wajawile kukuchipakasya chiilu chi Che Yesu. ² Kundaŵi pe,

lyuŵa lyaandanda lya chijuma, lyuŵa lininkukopoka ŵaiche kumalembe. ³ Nombewo paŵaliji mwitala ŵausyanaga, “Ana ŵaani juchakatugambulile liganga pannango wa lilembe?” ⁴ Nambo paŵalolechesye, ŵaliweni liganga lyekulungwa nnope lila lili lyegalambulile pambali. ⁵ Pele ŵajinjile mwilembe, ŵammweni jwanchanda jwawete chiwalo cheswela ali atemi kundo ni ŵasimosile nnope.

⁶ Nambo jwanchanda jula ŵaasalile, “Kasinsimonga, nguimanyilila kuti nkunsosa Che Yesu jwa ku Nasaleti juŵammambile pa nsalaba. Nganapagwa pelepa, asyuchile. Nnole peuto paŵangoneche. ⁷ Nambo ŵanyamwe njaule nkasalile che Petulo ni ŵakulijiganya ŵane kuti, ‘Che Yesu alongolele kwaula ku Galilaya. Kweleko chinkaawone mpela iŵatite pakunsalila.’”

⁸ Nipele, ŵatyosile kumalembe ali nkuutuka ni ali nkutetemela kwa lipamba ni kusimonga. Nganasala chindu chachili chose kwa mundu, pakuŵa ŵaliji nkogopanga kwanno.

Che Yesu akunkopochela che Maliamu jwa musi wa ku Magidala (Matayo 28:9-10; Yohana 20:11-18)

⁹ Che Yesu paŵasyuchile, kundaŵi pe, lyuŵa lyaandanda lya chijuma ŵankopochele kaje che Maliamu jwa musi wa ku Magidala, ajula jwaŵankopwesye masoka nsano ni gaŵili. ¹⁰ Che Maliamu jwa musi wa ku Magidala, ŵajawile ni kwasalila aŵala ŵakulijiganya ŵa Che Yesu, katema ko ŵanyawo ŵaliji nkulila ni kulila kwa malumbo. ¹¹ Nambo paŵapilikene kuti Che Yesu asyuchile ni kuti che Maliamu jwa musi wa Kumagidala ammweni, nganiŵakulupilila.

Che Yesu akwakopochela ŵakulijiganya ŵaŵili (Luka 24:13-35)

¹² Kanyuma kakwe Che Yesu ŵakopochele ŵakulijiganya ŵao ŵaŵili ŵaŵaliji nkwaula mmisinda. Ni ŵakulijiganya wo, kundanda nganiŵaamanyilila. ¹³ Nombewo ŵausile kukwasalila ŵakulijiganya achinjao, ni ŵanyawo nombe, nganiŵakulupilila iyoyo.

Che Yesu akwakopochela ŵakulijiganya ŵao likumi ni jumo (Matayo 28:16-20; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Masengo 1:6-8)

¹⁴ Mbesi jakwe Che Yesu ŵakopochele ŵakulijiganya ŵao likumi ni jumo paŵaliji nkulya. Nipele, ŵaakalipile kwa ungakulupilila ni kukakatima kwa mitima jao, pakuŵa nganiŵakulupilila aŵala ŵaŵaweni ŵelewo pakumala kusyuka. ¹⁵ Ni ŵaasalile, “Njaulanje pachilambo pose nkalahichile Ngani Jambone kwa ŵandu wose. ¹⁶ Mundu jwalijose juchakulupilile ni kubatiswa, Akunnungu chankulupusye. Nambo mundu jwangakukulupilila, Akunnungu chanlamule. ¹⁷ Ni wose ŵachakulupilile chaitendekanye imanyisyo yanti, chagakoposye masoka kwa liina lyangu ni kuŵecheta chiŵecheto chasambano. ¹⁸ Akamulangaga majoka pane kung'wa chindu chachilichose chakuulaga, ngachaulaga. Chaachasajichila makono ŵakulwala, ni Akunnungu chiŵaalame.”

Che Yesu akujigalikwa kwaula kwinani (Luka 24:50-53; Masengo 1:9-11)

¹⁹ Nipele, Ambuje Che Yesu paŵamasile kuŵecheta nawo, ŵajigalikwe kwaula kwinani, ni ŵatemi kunkono wa kundo wa Akunnungu. ²⁰ Nombe ŵakulijiganya ŵala, ŵajawile kukulalichila Ngani Jambone palipose. Ambuje

Wapangenye masengo pamo nawo ni kutendekanya imanyisyo yejinji, kulosya kuti utenga waukwagamba wewewo, uli isyene.

Ngani Jambone mpela yatite pakulemba Luka Chilongolelo

Ngani Jambone mpela ijitite pakulembekwa ni che Luka chili chitabu chimpepe mwa itabu ncheche mmalangano ga sambano chachikusala nkati umi u Che Yesu Kilisito. Chachili chose chikuwılanjikwa “Ngani Jambone.” Yelei ni itabu yailembekwe kanyuma ka chiwa chi Che Yesu, yele itabu yo ili che Matayo ni che Maliko ni che Luka ni che Yohana. Che Luka nganalemba yankati umi u Che Yesu pe, nambo ni yankati indu iwāipanganisye wākulijiganya wākwe Che Yesu pakumala kuwa ni kusyuka ku Che Yesu. Chele chitabu cho chikuwılanjikwa masengo ga achinduna. Ngapagwa jwakulimanyila lyuwa lisyene namose liuto pajalembekwe Ngani Jambone mpela ijitite pakulembekwa ni che Luka. Wāumanyilisi Wājinji akuitichisyana kuti jalembekwe pa yaka ya makumi 70 BK.

Juwālembile wāliji che Luka, juwāliji jwamitela. Umanyilisi wakwe mu iwēcheto ni ukotopasyo wakwe wakulemba ukumanyisya yakuti wāliji mundu jwansyome. Che Luka wāsachile kulemba ngani jisyenesyene ja umi u Che Yesu ni kutanga indu iyakopochele kuti wāne apoche pakujisyoma Luka 1:1-3. Che Luka nganaŵa Myahudi, Kolosai 4:1-14 ni wālembile kwanti wānganaŵa Wāyahudi akaimanyilile. Yelei ikuwoneka paakukunguluchila chisyowelo chachiyahudi Luka 1:8.

Ngani Jambone mpela ijitite pakulembekwa ni che Luka chili chitabu chakulandana ni itabu ine chisau che Matayo ni che Maliko, pakuŵa itabu yose yo ikutanga ilaila mwakulandana. Mwa itabu itatu yo chitabu chi che Luka ni chachitaanjile ngani jakupagwa ku che Yohana Wākubatisya chamunkati nnope. Che Luka akusalichisya yakulechelesya 3:3; 11:4; 17:3-4; 23:34 ni mapopelo nombego 3:21; 5:16; 6:12; 11:1-12; 22:32.

Yaili mu Ngani

Muliunjili lya 1:1-4 Che Luka alembile chilongolelo chakwe cha Ngani Jambone ni kusala ligongo lya kulemba.

Ni soni akutanga ngani ja kupagwa ku Che Yesu ni iwātite pakuwīchikwa chile kwaligongo lya kutumichila. 1:5; 4:13.

Mwamujinji mwamusigalile liunji lya 4:14, 21.38, Che Luka akutanga masengo gaŵagapanganyisye Che Yesu, yaipundile, yakusimonjeka iwātesile ni indu iwāijiganyisye.

Maunjili gaŵili ga mbesi 22-24 akutanga kuŵa ni kusyuka ku Che Yesu.

¹ Ambuje che Teofilo: Wāndu wājinji wātesile iwākombwele kulemba kwa ukotopasyo asila ngani syasikopochele pa uweji. ² Wālembile mpela yatite pakusalilwa ni wāndu wāŵasiweni ngani syo kwa meeso gao chitandile kundanda ni kuŵa achikatumetume wā Liloŵe lya Akunnungu. ³ Kwapele ambuje che Teofilo, panamasile kuusosasosa usyene wose chambone kwa moŵa gamajinji, naiweni yambone kuti nannembele kwa uchenene mpela iyatite paakopochele, ⁴ kuti nomwe nkombole kuumanyilila usyene wa yeila yanjiganyikwe.

Kupagwa ku che Yohana Wākubatisya kukutangaswa

⁵ Katema che Helode paŵaliji mwenye jwa ku Yudea, pali ni jwambopesi jwa Akunnungu jumo liina lyao che Sakalia jwa mpingo wa ŵambopesi waukwimilwa ni che Abiya. Ŵankwawo ŵaŵilangagwa che Elisabeti, nombewo ŵaliji ŵa lukosyo lwa jwambopesi che Haluni. ⁶ Wose ŵaŵili ŵaliji ŵambone paujo pa Akunnungu, achitamaga nkukamulisya makanyo ni malajisyo ga Ambuje pangali sambi. ⁷ Nganaakola ŵanache pakuŵa che Elisabeti ŵaliji ngakuŵeleka, nombe wose ŵaŵili ŵaliji achekulwipe nnope.

⁸ Lyuŵa limo che Sakalia pajaliji samu jao jakupanganya masengo ga chimbopesi pa Nyuumba ja Akunnungu, ⁹ Mpela iyatite pakusyowekeka che Sakalia ŵasagulikwe ni Akunnungu kwagudugudu, kuti ajinjile pa Nyuumba ja Ambuje atutumye ubani. ¹⁰ Ŵandu wose ŵaŵasongangene ŵaliji paasa aninkupopela katema kakututumya ubani. ¹¹ Katumetume jwa kwinani jwa Ambuje jwankopochele che Sakalia ni kwima kundyo kwa chilisa cha kututumichisya ubani. ¹² Che Sakalia paŵammweni katumetume jwa kwinani ŵasupwiche ni kukamulwa ni lipamba. ¹³ Nambo katumetume jwa kwinani ŵansalile, “Che Sakalia nkajogopa pakuŵa Akunnungu akupikene kupopela kwenu ni ŵankwenu che Elisabeti chammelechele mwanache jwannume, nomwe chimwaŵilanje a Yohana. ¹⁴ Chinsangalale nnope ni ŵandu ŵajinji chachine ligongo lya kupagwa kwakwe. ¹⁵ Chachiŵa jwankulu paujo pa Ambuje. Ngaang’wa divai ng’o, chalongoswe ni Mbumu jwa Akunnungu kutyochela nnutumbo mwa achikulugwe. ¹⁶ Che Yohana chiŵausye ŵandu ŵajinji ŵa ku Isilaeli kwa Ambuje Akunnungu ŵao. ¹⁷ Ŵelewo chiŵalolongole Ambuje akuno achilongoswaga ni machili ni mbumu mpela ji che Elia, kuti ŵalumbanye achatati ni achiŵana ŵao, chiŵatende ŵangakwajitichisya Akunnungu aŵanje ni nganisyo syambone ni kwaŵika chile ŵandu kwa Ambuje.”

¹⁸ Che Sakalia ŵammusisye katumetume jwa kwinani jo kuti, “Chichi chachichi manyisye yeleyo? Pakuŵa uneji ni ŵankwangu tuchekulwipe.”

¹⁹ Katumetume jwa kwinani jo ŵaajanjile che Sakalia, “Une ni Gabuliel, katumetume jwa Akunnungu, ndumikwe kuŵecheta nomwe ni kunsalila ngani jambone ji. ²⁰ Mpikane, chimme jwangaŵelecheta, ngankombola kuŵecheta mpaka lyuŵa pachigakopochele gelego, pakuŵa nganingakulupilila maloŵe gangu, nombego chigatimile kwa katema kakwe.”

²¹ Kele katema ko ŵandu wose ŵaliji aninkwalindilila che Sakalia akuno achisimongaga kukaŵa kwao mu Nyuumba ja Akunnungu. ²² Che Sakalia paŵakopweche paasa nganakombola kuŵecheta nawo. Nipele ŵandu ŵaimanyilile kuti aiweni yakwiwona mu Nyuumba ja Akunnungu. Ŵajendelechele kuŵecheta nawo kwa makono pakuŵa ŵaliji ngakuŵecheta.

²³ Paŵamalisisye moŵa gao ga kupanganya masengo ga umbopesi, che Sakalia ŵausile kumusi. ²⁴ Kanyuma kanandi che Elisabeti ŵankwawo che Sakalia ŵaliji pachiuu. Nganatyoka mu nyuumba katema ka miesi nsano.

²⁵ Achiŵechetaga kuti, “Yeleyi ni yambanganyichisye Ambuje, angamwisye ni kundusyosya soni syangu paujo pa ŵandu.”

Kupagwa ku Che Yesu kukutangaswa

²⁶ Pa mwesi wa sita wa chitumbo cha che Elisabeti, Akunnungu ŵantumile Gabuliel, katumetume jwa kwinani ajaule musi wa ku Nasaleti chilambo cha ku Galilaya. ²⁷ Ajaule kwa mwalimwalipe liina lyao che Maliamu juŵatomelwe ni jwannume, liina lyao che Yusufu, jwa lukosyo lwa che

Daudi. ²⁸ Katumetume jwa kwini wanjaulile ni kwasalila, “Ngunkomasya, mmwejo jundi ni upile! Ambuje ali pamo nomwe!”

²⁹ Che Maliamu paŵagapilikene gele malowe go ŵasupwiche nnope ni kuganisa kuti chikomasyo chi malumbo gakwe chichi? ³⁰ Katumetume jwa kwini wansalile, “Che Maliamu, nkajogopa pakuŵa Akunnungu anonyelwe nomwe. ³¹ Mpikane, chimme ŵa pachiilu, chimummeleche mwanache jwannume, nomwe chimummilanje Che Yesu. ³² Jwelejo chaŵe jwankulu ni chaŵilanjikwe Mwana jwa Akumanani. Ambuje Akunnungu chiŵape umwenye wa che Daudi, Ambuje ŵao. ³³ Pelepo chachilulongosya lukosyo lwa che Yakobo moŵa gose pangali mbesi, ni umwenye wakwe ngauka kumbesi.”

³⁴ Che Maliamu wanjanjile Katumetume jwa kwini, “Ana chiikumboleche chinauli pakuŵa une ngangumanyilila jwannume?” ³⁵ Katumetume jwa kwini wanjanjile che Maliamu, “Mbumu jwa Akunnungu chantuluchile ni machili ga Akumanani chigammunichile mpela mmwilili, kwaligongo lyo, mwanache juchapagwe chaŵilanjikwe jwanswela ni Mwana jwa Akunnungu. ³⁶ Atamuno che Elisabeti, alongo ajenu nombe ŵana chiilu cha mwana jwannume atamuno achekulwipe, awu mwesi wao wa sita kwa jwelejo juŵamanyiche ni ŵandu kuti ngakuweleka. ³⁷ Pakuŵa ngapagwa chindu changachikukumboleka kwa Akunnungu.” ³⁸ Che Maliamu watite, “Une ndili apano kapolo jwa Ambuje, ipanganyiche kwa une mpela intite pakusala.” Nipele katumetume jwa kwini jula ŵajawile.

Che Maliamu akwajimajimila che Elisabeti

³⁹ Pangakaŵa, che Maliamu ŵalinganyisye ulendo ni ŵajawile kwa kwanguya mu musu umo wauli mu ikwesya ya ku Yuda. ⁴⁰ Kweleko, che Maliamu ŵajinjile mu nyumba ji che Sakalia ni kwakomasya che Elisabeti. ⁴¹ Che Elisabeti paŵapilikene chikomasyo chi che Maliamu, papopo mwanache juŵaliji nnutumbo mu che Elisabeti jwatungunyiche kwa kusangalala. Nombe che Elisabeti ŵalungweswe ni Mbumu jwa Akunnungu, ⁴² ŵanyanyisye, “Mpegwile upile kwapunda achakongwe wose ni jwele juchikummeleche jwana upile. ⁴³ Une ni ŵaani atamuno achikulugwe Ambuje ŵangu aiche kukwangu? ⁴⁴ Nnole pambilikene pe chikomasyo chenu, kanache kakali nnutumbo mwangu katungunyiche nkusangalala. ⁴⁵ Ndi ni upile mmwejo unkulupilile kuti chigatyochele gantanjile Ambuje.”

Che Maliamu akwalapa Akunnungu

⁴⁶ Nombe che Maliamu watite, “Ntima wangu ukwakusya Ambuje, ⁴⁷ ni mbumu jangu jikusangalala ligongo lya Akunnungu, Nkulupusyo jwangu. ⁴⁸ Pakuŵa Akunnungu akulolite kwa chanaso kulitulusya kwa kapolo jwao. Kwa yeleyo kutandilila sambano iwelesi yose chachimilanga jundi ni upile, ⁴⁹ pakuŵa Akunnungu ŵaali ni Ukombole ambanganyichisye gamakulungwa,

liina lyao lili lyeswela. ⁵⁰ Chanaso chao ngachikumala kwa chiwelesi ni chiwelesi, kwa ŵandu ŵakwachimbichisya.

⁵¹ Atesile yekulungwa kwa nkono wao, ŵapwilingenye ŵakulikanganichila mu ng'anisyo sya mitima jao.

52 W̄atulwisye mamwenye mu itengu yao ya umwenye,
ni W̄akwesiyse W̄andu W̄akulitulusya.

53 W̄akulaga W̄ajikutisye indu yambone,
ni W̄aali ni ipanje W̄alesile ajaule makono pe.

54 Achikamwisye chilambo cha ku Isilaeli katumetume jwao,
achikumbuchilaga kwalosya chanasa chao,

55 kwa che Iblahimu ni uwelesi wao moŵa gose pangali mbesi
mpela iw̄atite pakwalanga achambuje W̄etu.”

56 Che Maliamu W̄atemi ni che Elisabeti mpela miesi jitatu ni W̄ausile
kumangwao.

Kupagwa ku che Yohana W̄akubatisya

57 Kaaiche katema kakuligopola che Elisabeti, W̄aligopwele mwanache
jwannume. 58 W̄apachiW̄andi pao ni achalongo achinjao paW̄apikene kuti
Ambuje amhonele chanasa ni W̄asangalele pamo nawo.

59 Pagaiche moŵa nane chitandile mwanache kupagwa W̄aiche kukum-
mumbasya. W̄asachile kwapa liina Iya che Sakalia, atagwe. 60 Nambo
achikulugwe W̄atite, “Ngaŵa, nambo chaW̄ilanjikwe a Yohana.” 61 W̄anyawo
W̄ansalile, “Nambo, ngapagwa mundu jwaliJose jwali ni Iyele liina mulukosyo
lwao.” 62 Pelepo W̄ammusisye atagwe kwa imanyisyo kuti asale liina
chi Iyasachile W̄aW̄ilanjile mwanagwao. 63 Nombewo W̄aW̄ilasisye chibao
pa kulembelela, ni W̄alembile yeleyi, “Liina Iyakwe a Yohana.” Wose ni
W̄asimonjile. 64 Papopo pepo che Sakalia W̄atandite sooni kuW̄echeta achala-
paga Akunnungu. 65 W̄andu wose W̄aW̄atamaga pachiW̄andi nawo W̄ajinjilwe
ni lipamba ni ngani syo syakunguluchilwe mbande syose mu chilambo
cha ikwesya ya ku Yudea. 66 W̄andu wose W̄aW̄apikene yeleyo, W̄aganisise
mmitima jao achiliusyaga, “Ana mwanache ju chaaŵe jwantiuli?” Pakuŵa,
isyene machili ga Ambuje galiji pamo nawo.

Ulondele u che Sakalia

67 Che Sakalia, atagwe jwele mwanache jo, W̄alongweswe ni Mbumu jwa
Akunnungu ni W̄alondwele achitiji,

68 “Twakusye Ambuje, Akunnungu W̄a ku Isilaeli,
pakuŵa W̄aichilile ni kwawombola W̄andu W̄akwe.

69 Atupele Nkulupusyo jwaali ni machili,
jwa uwelesi u che Daudi katumetume jwao.

70 Mpela iw̄atite pakusala kalakala,

kwa kang'wa sya W̄akulondola W̄ao W̄aswela,

71 kuti chachitukulupusya mmakono mwa W̄ammagongo W̄etu,
ni W̄andu W̄akutuchima.

72 W̄aW̄echete kuti chilosye chanasa chao kwa achambuje W̄etu,
ni kulikumbuchila lilangano lyao Iyeswela.

73 W̄aalumbilile ambuje W̄etu che Iblahimu,
kuti chatupe uwe upile.

74 Chatukulupusye mmakono mwa W̄ammagongo W̄etu,
ni kwapopelela pangali lipamba,

75 mu uswela ni umbone,
moŵa gose ga umi wetu.

76 Nomwe mwanangu chimmilanjikwe, jwakulondola jwa Akumanani,
chimwalongolele Ambuje ni kwakolochesya litala lyao,

⁷⁷ ni kwamanyisya w̄andu w̄ao kuti chiw̄akulupusyeye kwa kwalechelesya sambi syao.

⁷⁸ Akunnungu w̄etu chatende yeleyo ligongo akwete ntima wa unonyelo ni wa chanaso,
ni chiwombolo kutyochelela kwinani chichituichilile mpela lulanga lwa lyuwa lya kundaŵi,

⁷⁹ ni kwalanguchisya wose w̄akutama mu chipi chekulungwa cha chiwa, chatulongosye kutama mu utame wa chitendeweŵe.”

⁸⁰ Mwanache jwakusile ni kulimbichika mmbumu mwakwe. Jwatemi mwipululu mpaka lyuwa liw̄alilosise kwa w̄andu w̄a ku Isilaeli.

2

Kupagwa ku Che Yesu (Matayo 1:18-25)

¹ Gele moŵa go che Agosto juw̄aliji jwankulu jwa mamwenye wa umwenye wa ku Loma w̄alajisye kuti w̄andu wose pachilambo alembekwe meena gao mu chitabu. ² Kuw̄alanjikwa ko kwaliji kwaandanda, katema che Kulenio paŵaliji jwankulu jwa chilambo cha ku Silia. ³ Nipele, w̄andu wose w̄ajawile kukuw̄alanjikwa, kila mundu ku musu wao.

⁴ Che Yusufu nombe w̄atyosile ku Nasaleti chilambo cha ku Galilaya ni kwaula ku Beselehemu chilambo cha ku Yudea kuw̄apagwile che Daudi, ligongo w̄aliji jwa lukosyo lu che Daudi. ⁵ W̄ajawile kukulembekwa pamo ni che Maliamu juw̄antomele, juw̄aliji pa chiilu. ⁶ Paŵaliji ku Beselehemu ko, lyuwa lya kuligopola ku che Maliamu lyaiche. ⁷ W̄aligopwele mwanache jwao jwa litiwo jwannume, w̄ammilijile iwalo ya chanache ni w̄angoneche mu lichinga mu chombo chakulichisya inyama, pakuwa nganilipagwa lipesa kwa w̄elewo mu nyuumba ja achalendo.

Wakuchinga ni achikatumetume w̄a kwinani

⁸ Nipele pachilambo pala pali ni wakuchinga mwitinji w̄aw̄alindililaga kwakupisyangana mpingo wa ngondolo syao chilo. ⁹ Katumetume jwa kwinani jwa Akunnungu w̄akopochele chisisimuchile ni lulanga lwa ukulu wa Ambuje lwalanguchisye mbande syose. Nombewo w̄ajogwepe kwannoŵe. ¹⁰ Nambo katumetume jwa kwinani jo w̄aasalile, “Nkajogopa! Nnole, nanjigalile ngani jambone jakwasengwasya nnoŵe w̄andu wose w̄a ku Isilaeli. ¹¹ Pakuwa lelo jino mu musu u che Daudi, apagwile Nkulupusyo kwaligongo lyenu, ali Kilisito Ambuje. ¹² Ni achichi chichiŵe chimanyisyo chenu, chimunsimane mwanache jwannandi w̄aw̄ilijile nguo sya chanache ni sooni w̄agoneche mu lichinga mu chombo chakulichisya inyama.”

¹³ Chitema pe kwaoneche mpingo wekulungwa wa achikatumetume w̄a kwinani uli pamo ni katumetume jula, w̄aakusisye Akunnungu, achitiji, ¹⁴ “Ukulu kwa Akumanani, ni pachilambo pano chipagwe chitendeweŵe kwa w̄andu w̄akwanonyela.”

¹⁵ Achikatumetume w̄a kwinani w̄ala paŵajaulangene kwinani, wakuchinga wasalilene, “Tujalangane sambano jino ku Beselehemu, tukachilole chachikopochele chatumanyisye Ambuje.”

¹⁶ Nipele, w̄ajawile kwa chitema ni w̄ansimene che Maliamu ni che Yusufu ni mwanache jwannandi ali angoneche mu lichinga mu chombo chakulichisya inyama. ¹⁷ Wele wakuchinga paŵammweni mwanache jo, waamanyisye w̄andu

wose ngani jiŵajipikene kutyochela kwa achikatumetume nkati mwanache jo. ¹⁸ Wose ŵaŵapikene jele ngani jiŵasalilwe ni ŵakuchinga ŵasimosile. ¹⁹ Nambo che Maliamu ŵapundile kugaŵika maloŵe go mu ntima mwao achigaganisyaga. ²⁰ Ŵakuchinga ŵala ŵausile mmangwao aninkwakusya ni kwalapa Akunnungu kwa yose iŵaipilikene ni kwiwona, yose yaliji mpela iŵatite pakusalilwa ni achikatumetume ŵa kwinani.

Mwanache akupegwa liina

²¹ Lyuŵa lya nane kutyochela paŵapagwile ŵamumbesye mwanache, ŵammilasile Che Yesu, liina lilyaliji apegwilwe ni katumetume jwa kwinani katema che Maliamu akanaŵe kuŵa ni chiilu.

Che Yesu akuŵikwa kwa Ambuje

²² Pagamasile moŵa ga kutama munnuli lyaiche lyuŵa lya kuswejeswa mpela Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa igakuti kulajisya, che Yusufu ni che Maliamu ŵanjigele mwanache ni ŵajawile nawo ku Yelusalemu kukaŵika paujo pa Ambuje. ²³ Mpela itite pakulembekwa mu Malajisyo, “Jwalijose jwakupagwa jwannume jwa litiwo chaŵilanjikwe jwanswela ni kutyosyekwa kwa ligongo lya masengo ga Ambuje.” ²⁴ Nipele ŵajawile kuti akatyosye sadaka, njuŵa siŵili pane makandi gaŵili ga ngunda mpela itite pakusachilwa ni Malajisyo ga Ambuje.

²⁵ Kele katema ko kwaliji ni mundu jumo ku Yelusalemu, liina lyakwe che Simeoni, ŵaliji nkupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu. Jweleju jwalindililaga katema ka kutuswa mitima kwa ŵandu ŵa ku Isilaeli. Mbumu jwa Akunnungu ŵaliji pamo nawo. ²⁶ Mbumu jwa Akunnungu ŵammunukulile jwelejo kuti ngaawa akanaŵe kwawona Kilisito Nkulupusyo, jwasagulikwe juŵaliji chilanga cha Ambuje. ²⁷ Nipele, che Simeoni ŵaiche pa Nyuumba ja Akunnungu ali alongweswe ni Mbumu Jwanswela. Kele katemako achaŵelesi ŵa Che Yesu ŵannyichenawo mwanache jwao pa Nyuumba ja Akunnungu kuti ŵapanganyichisye mpela chisyoŵelo cha Malajisyo. ²⁸ Che Simeoni ŵampochele mwanache mmakono mwao aninkwatogolela Akunnungu, achitiji,

²⁹ “Ambuje, sambano nkunchelela kapolo jwenu nyaule kwa chitendewele, mpela intite pakulanga.

³⁰ Pakuŵa meeso gangu gauweni ukulupusyo wenu,

³¹ umuupanganyisye paujo pa ŵandu ŵa ilambo yose,

³² alu ni lulanga lwalukugopola nganiso sya ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ni ukulu kwa ŵandu ŵenu ŵa ku Isilaeli.”

³³ Atatigwe Che Yesu ni achikulugwe ŵaliji nkugasimonga maloŵe gagaŵechetekwe nkati mwana. ³⁴ Nipele che Simeoni ŵapele upile ni ŵaasalile che Maliamu achikulugwe Che Yesu, “Nnole, mwanache ju apagwile kwa ligongo lya kugwa kwa ŵandu ŵajinji ni kwinamuka kwa ŵandu ŵajinji ŵa ku Isilaeli. Nombe chaaŵe chimanyisyo chachichikanikwe ni ŵandu, ³⁵ kuti nganiso sya ŵandu ŵajinji siwoneche pangali kusisika. Nomwe mwasyene chiimpoteche mu ntima mwenu mpela nkusomwa ni chipula.”

³⁶ Sooni jwपालi jwankongwe jumpepe, jwakulondola jwa Akunnungu juŵachekulwiye nnope, liina lyao lyaliji che Ana binti Fanueli jwa lukosyo lwa Asheli. Mu umwali wao ŵalombekwe ni kutama ni ŵankwakwe kwa yaka saba pe. ³⁷ Nombewo ŵasigele ŵakuwililwa ni ŵankwakwe mpaka katema paŵaliji

jwanchekulu jwa yaka semanini na nne. Katema kose ko w̄alonjelaga pa Nyuumba ja Akunnungu achita w̄aga ni kupopela muusi ni chilo. ³⁸ Papopo pepo jwankongwe jo w̄alikopwesye paujo ni kwatogolela Akunnungu ni kusala ngani sya mwanache jo kwa w̄andu wose w̄aw̄aliji nkulolela kuwombolwa ni kulecheleswa kwa Yelusalemu.

Kuuja ku Nasaleti

³⁹ Acha w̄elesi w̄a Che Yesu pa w̄amasile kupanganya yose iyaliji mu mala-jisyo ga Ambuje, w̄ausile kumangwao ku Nasaleti chilambo cha ku Galilaya. ⁴⁰ Jwele mwanache jwakusile ni jwalimbangene, jwagumbele lunda ni ntuuka wa Akunnungu w̄aliji pamo nawo.

Jwanchanda Yesu pa Nyuumba ja Akunnungu

⁴¹ Acha w̄elesi w̄a Che Yesu w̄aliji ni chisyo w̄elo cha kwaula ku Yelusalemu chaka ni chaka katema ka chindimba cha Pasaka ja W̄ayahudi. ⁴² Che Yesu pa w̄aliji ni yaka kumi na mbili, w̄apite pamo nawo ku chindimba cho mpela itite paku w̄a chisyo w̄elo. ⁴³ Pagamasile mo w̄a ga chindimba cho, w̄atandite ulendo wa kuuja mmangwao, nambo mwanache Che Yesu w̄asigele ku Yelusalemu pangaimanyilila acha w̄elesi w̄ao. ⁴⁴ W̄aganisisye kuti w̄aliji pamo mumpingo wa w̄andu w̄a ulendo, w̄ajesile lyu w̄a tetete, nipele w̄atandite kwasosa mwa achalongo achinjao ni achambusanga w̄ao. ⁴⁵ Pa w̄alepele kwaona w̄ausile ku Yelusalemu achasosaga. ⁴⁶ Pagapite mo w̄a gatatu, w̄ansimene atemi pasikati w̄akwiganya Malajisyo pa Nyuumba ja Akunnungu, achapilikanilaga ni kwausya mausyo. ⁴⁷ Wose w̄a w̄apikene malo w̄e gao w̄ausimosile umanyilisi wakwe ni i w̄atiji pakwanga kwa lunda. ⁴⁸ Acha w̄elesi w̄ao pa w̄ammweni w̄asimosile. Che Maliamu achikulugwe, w̄ammusisye Che Yesu, “Ana mmwe mwanangu, ligongo lyachi ntutesile yeleyi? Nnole, atati w̄enu noneji twaliji nkunsosa tuli ni lipamba.” ⁴⁹ Nombejo w̄ajanjile, “Nambo mwansosaga ligongo lyachi? Nganinnyimanyilila kuti ngusachilwa ku w̄a pa nyuumba ja Atati w̄angu?” ⁵⁰ Nambo acha w̄elesi w̄ao nganagamanyilila malumbo ga malo w̄e ga w̄asalilaga.

⁵¹ Nipele w̄ausile nawo ku Nasaleti ni w̄aliji nkwapilikanichisya. Achikulugwe w̄apundile kuiganisya indu yose mu ntima mwao. ⁵² Nombe Che Yesu w̄apundile kula mu lunda ni lisusa ni w̄apundile kunonyelwa ni Akunnungu ni w̄andu.

3

Kulalichila ku che Yohana W̄akubatisya

(Matayo 3:1-12; Maliko 1:1-8; Yohana 1:19-28)

¹ Chaka cha kumi na tano cha ulamusi wa Kaisali, yaani mwenye jwankulu che Tibelio, Pontio Pilato w̄aliji jwankulu jwa musu wa ku Yudea. Che Helode w̄aliji jwankulu jwa ku Galilaya ni nkulugwe che Filipino w̄aliji jwankulu jwa ku Itulea ni ku Tilakoniti. Ni che Lisania w̄aliji jwankulu jwa ku Abilene.

² Katema che Anasi ni che Kayafa pa w̄aliji achakulu w̄ambopesi, lilo w̄e lya Akunnungu lyaichilile che Yohana mwana ju che Sakalia kwipululu kula.

³ Nipele che Yohana w̄ajawile mbande syose sisili mumpika mwa lusulo lwa Yolodani. W̄aliji nkatangasya kuti w̄andu aleche kwale w̄ela Akunnungu ni kubatiswa kuti Akunnungu w̄alechelesye sambu syao. ⁴ Mpela itite pakulembekwa mu malembo ga jwakulondola jwa Akunnungu che Isaya kuti, “Mundu akunyanyisya mwipululu,

'Mwakolochesye Ambuje litala lyao, ngolosye mwakusaka kupita.

⁵ Machemba gose gauchilwe, ikwesya ni itumbi iwe yekolosye uchenene, papapindiche pagolochekwe, ni matala gagali ni tusimbo gakolochekwe uchenene.

⁶ Ni wandu wose chauwone ukulupusyo kutyochela kwa Akunnungu.' "

⁷ Che Yohana waasalile wandu wajinji uwaiche achisakaga kubatiswa achitiji, "Wanyamwe uwelesi wa lijoka! Waani wansalile kuti chinkombole kuutila uchimwa wa Akunnungu wauwandichile kwika?" ⁸ Mpela ila itela ya isogosi yaikusachilwa kusogola ni wanyamwe nnosye kwa isambo kuti nnesile sambi, nkatanda sambano kulisalila mmitima jenu kuti, "Tukwete ambuje wetu che Iblahimu!" Ngunsalila kuti, Akunnungu akupakombola kugapanganya maganga ga gawe uwelesi u che Iblahimu. ⁹ Sambano jino liwago lili chile kata michiga ja itela, nipele, chitela chachili chose changasogola isogosi yambone chichigwisikwe ni kujasikwa pa mooto."

¹⁰ Mpingo wa wandu ula wausisye, "Sambano tupanganye ichichi?" ¹¹ Che Yohana wajanjile, "Waali ni minjilo jiwili wagafile wanganakola mwinjilo ni waali ni yakulya apanganye iyoyo peyo." ¹² Nombe wakukumbikanya nsongo waiche achisakaga kubatiswa, wausisye, "Jwakwiganya, nowaji tupanganye ichichi?" ¹³ Nombe waasalile, "Nkapochela nsongo kupunda iwannajisye." ¹⁴ Nombe wangondo wausisye, "Noweji tupanganye ichichi?" Nombe wajanjile, "Nkapokola mbiya kwa mundu jwalijose jula atamuno nkammechetela jwalijose jula ya unami. Njikute ni mbote syenu pesyo."

¹⁵ Wandu wose waliji nkulolela kwika kwa Nkulupusyo, waliusyaga mmitima jao i che Yohana achitiji panepa welewo ni Kilisito Nkulupusyo jwaŵalanjile Akunnungu. ¹⁶ Che Yohana wajanjile wose, "Uneji ngumbatisya ni meesi, nambo atakwika jwali ni machili kuumbunda une, none nganguwajilwa kugopola migoji ja italawanda yao. Welewo chachimbatisya kwa Mbumu jwa Akunnungu ni kwa mooto. ¹⁷ Welewo akwete lupeta mmakono mwao ali chile kupeta ngano, chakumbikanye ngano jambone ni kutaga mu ngokwe ni ikambi kuitinisya pa mooto wangasimika."

¹⁸ Kwa malowe gane gamajinji che Yohana wachisisye wandu kuleka sambi kwa kwalalichila Ngani Jambone. ¹⁹ Nambo che Yohana wanjamwiche jwankulu che Helode ligongo lya kwajigala che Helodia wankwawo nkulugwe ni kwatenda wankwawo ni yose yangalumbana iwaitesile. ²⁰ Che Helode wapundangenyega ungalimate kwa kwatawa che Yohana mu nyuumba jaku-tawilwa.

*Che Yesu akubatiswa
(Matayo 3:13-17; Maliko 1:9-11)*

²¹ Wandu wose pawamasile kubatiswa, nombe Che Yesu wabatiswe. Pawaliji nkupopela, kwini kwaugwiche, ²² ni Mbumu jwa Akunnungu wantuluchile achiwaga mpela njuwa. Ni liloŵe lyapikaniche kutyochela kwini litchitiji, "Mmwejo ni mwanangu nonyelwe nomwe."

*Uwelesi u Che Yesu
(Matayo 1:1-17)*

²³ Che Yesu pawatandite masengo gao wawandichile yaka selasini ni wandu waganisisye kuti welewo waliji mwanagwao che Yusufu mwana ju che Heli.

²⁴ Che Heli w̄aliji mwana ju che Matati ni che Matati w̄aliji mwana ju che Lawi ni che Lawi w̄aliji mwana ju che Meliki ni che Meliki mwana ju che Yanai ni che Yanai w̄aliji mwana ju che Yusufu ni, ²⁵ che Yusufu w̄aliji mwana ju che Matatia ni che Matatia w̄aliji mwana ju che Amosi ni che Amosi w̄aliji mwana ju che Nahumu ni che Nahumu w̄aliji mwana ju che Hesli ni che Hesli w̄aliji mwana ju che Nagai ni, ²⁶ che Nagai w̄aliji mwana ju che Maati ni che Maati w̄aliji mwana ju che Matatia ni che Matatia w̄aliji mwana ju che Semeini ni che Semeini w̄aliji mwana ju che Yoseki ni che Yoseki w̄aliji mwana ju che Yuda ni, ²⁷ che Yuda w̄aliji mwana ju che Yohana ni che Yohana w̄aliji mwana ju che Lesa ni che Lesa w̄aliji mwana ju che Selubabeli ni che Selubabeli w̄aliji mwana ju che Sealitieti ni che Shelitieti w̄aliji mwana ju che Neli ni, ²⁸ che Neli w̄aliji mwana ju che Meliki ni che Meliki w̄aliji mwana ju che Adi ni che Adi w̄aliji mwana ju che Kosamu ni che Kosamu w̄aliji mwana ju che Elimadamu ni che Elimadamu w̄aliji mwana ju che Eli ni, ²⁹ che Eli w̄aliji mwana ju che Yoshua ni che Yoshua w̄aliji mwana ju che Elieseli ni che Elieseli w̄aliji mwana ju che Yolimu ni che Yolimu w̄aliji mwana ju che Matati ni che Matati w̄aliji mwana ju che Lawi ni, ³⁰ che Lawi w̄aliji mwana ju che Simoni ni che Simoni w̄aliji mwana ju che Yuda ni che Yuda w̄aliji mwana ju che Yusufu ni che Yusufu w̄aliji mwana ju che Yonamu ni che Yonamu w̄aliji mwana ju che Eliakimu ni, ³¹ che Eliakimu w̄aliji mwana ju che Melea ni che Melea w̄aliji mwana ju che Mena ni che Mena w̄aliji mwana ju che Matata ni che Matata w̄aliji mwana ju che Natani ni che Natani w̄aliji mwana ju che Daudi ni, ³² che Daudi w̄aliji mwana ju che Yese ni che Yese w̄aliji mwana ju che Obedi ni che Obedi w̄aliji mwana ju che Boasi ni che Boasi w̄aliji mwana ju che Salumoni ni che Salumoni w̄aliji mwana ju che Nashoni ni ³³ che Nashoni w̄aliji mwana ju che Aminadabu ni che Aminadabu w̄aliji mwana ju che Adimini ni che Adimini w̄aliji mwana ju che Alini ni che Alini w̄aliji mwana ju che Esloni ni che Esloni w̄aliji mwana ju che Pelesi ni che Pelesi w̄aliji mwana ju che Yuda ni ³⁴ che Yuda w̄aliji mwana ju che Yakobo ni che Yakobo w̄aliji mwana ju che Isaka ni che Isaka w̄aliji mwana ju che Iblahimu ni che Iblahimu w̄aliji mwana ju che Tela ni che Tela w̄aliji mwana ju che Naholi ni ³⁵ che Naholi w̄aliji mwana ju che Selugi ni che Selugi w̄aliji mwana ju che Leu ni che Leu w̄aliji mwana ju che Pelegi ni che Pelegi w̄aliji mwana ju che Ebeli ni che Ebeli w̄aliji mwana ju che Sala ni ³⁶ che Sala w̄aliji mwana ju che Kainamu ni che Kainamu w̄aliji mwana ju che Alufakisadi ni che Alufakisadi w̄aliji mwana ju che Shemu ni che Shemu w̄aliji mwana ju che Nuhu ni che Nuhu w̄aliji mwana ju che Lameki ni ³⁷ che Lameki w̄aliji mwana ju che Metusela ni che Metusela w̄aliji mwana ju che Enoki ni che Enoki w̄aliji mwana ju che Yaledi ni che Yeledi w̄aliji mwana ju che Mahalaleli ni che Mahalaleli w̄aliji mwana ju che Kainamu ni ³⁸ che Kainamu w̄aliji mwana ju che Enoshi ni che Enoshi w̄aliji mwana ju che Seti ni che Seti w̄aliji mwana ju che Adamu ni che Adamu w̄aliji jwa Akunnungu.

4

*Kulingwa ku Che Yesu
(Matayo 4:1-11; Maliko 1:12-13)*

¹ Che Yesu w̄atyosile mu lusulo lwa Yolodani ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu ni w̄alongweswe ni Mbumu kwaula mwipululu. ² Kweleko

Walinjikwe ni Shetani kwa moŵa alobaini. Katema kose ko, nganalya chachili chose ni pagamasile moŵa go, jakwete sala. ³ Shetani ŵaasalile, “Iŵaga mmwejo ni Mwana jwa Akunnungu, nlisalile ali liganga li ligalache liŵe nkate.” ⁴ Che Yesu ŵaajanjile, “Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Mundu ngakulama kwa kulya nkate pe.’ ”

⁵ Shetani ŵankwesise Che Yesu kwini ni kunlosya kwanakamo mwenye syose sya pa chilambo. ⁶ Shetani ŵansalile Che Yesu kuti, “Chinampe ulamusi wa ipanje yose ni ukulu wakwe, pakuŵa yose yi ambele une, ngukombola kumpa mundu jwalijose jungunsaka. ⁷ Ni yose yi chinampe ni kuŵa yenu iŵaga chimundindiŵalile ni kumbopelela.” ⁸ Che Yesu ŵajanjile, “Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Chimwatindiŵalile Ambuje Akunnungu ŵenu ni kwapopelela ŵawowo pewo.’ ”

⁹ Shetani ŵanjigele Che Yesu mpaka ku Yelusalemu ni ŵanjimiche penani pa lusonga lwa Nyumba ja Akunnungu ni kwasalila kuti “Iŵaga mmwejo nli Mwana jwa Akunnungu, nlipatusye paasi. ¹⁰ Pakuŵa ilembekwe, ‘Chachatumama achikatumetume ŵao ŵa kwini angose.’ ¹¹ Ni sooni, ‘Channyakule mmakono mwao, ntakuligomba lukongolo lwenu paliganga.’ ”

¹² Nambo Che Yesu ŵajanjile, “Ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Kasimwalinga Ambuje Akunnungu ŵenu.’ ”

¹³ Shetani paŵamasile kwalinga ŵannesile kwa katema.

*Che Yesu akugatanda masengo gao ku Galilaya
(Matayo 4:12-17; Maliko 1:14-15)*

¹⁴ Che Yesu ŵausile ku chilambo cha ku Galilaya achilongoswaga ni machili ga Mbumu jwa Akunnungu ni ngani syao syajenele mu Galilaya ni mu misi jose jajiŵandikene. ¹⁵ Nombe ŵaliji nkawajiganya ŵandu mu majumba gao ga kupopelela ni wose ŵaliji nkwalapa ŵelewo.

*Che Yesu akukanikwa ku Nasaleti
(Matayo 13:53-58; Maliko 6:1-6)*

¹⁶ Che Yesu ŵajawile ku Nasaleti, musi wawakulile ni Lyuŵa lya Kupumulila, ŵajinjile mu nyumba ja kupopelela mpela iyatite pakuŵa chisyoŵelo. Ŵajimi kuti agasyome Malembelo ga Akunnungu. ¹⁷ Ŵapochele chitabu chi che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu ni ŵaunukwile, ŵasosile ni kupasimana papalembekwe yati

¹⁸ “Mbumu jwa Ambuje ali pamo ni une, pakuŵa asagwile kuti nalichile Ngani Jambone kwa ŵandu ŵakulaga. Andumile kukwatangachisya ŵataŵikwe kugopolekwa kwao, ni ŵangalola akombole kulola, ni kukwawombola ŵakukotochelwa.

¹⁹ Ni kwenesya chaka cha Ambuje chakulosya umbone kwa ŵandu ŵakwe.”

²⁰ Nipele ŵaunichile chitabu chila ni ŵampele katumetume, ŵatemi ni ŵandu wose ŵaŵaliji mu nyumba ja kupopelela ŵannolechesye kwa nnope. ²¹ Nombewo ŵaasalile, “Lelo Malembelo ga Akunnungu ga gaŵele isyene pamumbilikene ndi ngusyoma.” ²² Wose ŵanonyelwe nawo ni ŵagasimosile maloŵe gambone gaŵaŵechete. Ŵausyanaga, “Ana, aju ngaŵa mwana ju che Yusuŵu?”

²³ Che Yesu w̄aasalile, “Ngumanyilila chimusalile chitagu chi, ‘Jwantela nililame mwasyene.’ Ni sooni chinchiti, ‘Ituipilikene kuti mpanganyisye ku Kapelenaumu mpanganye nombe pamusi pano.’ ” ²⁴ W̄apundile kuw̄echeta, “Ngunsalila isyene, ngapagwa jwakulondola jwa Akunnungu jwakukundikwa mu chilambo chakwe. ²⁵ Nambo mpilikane! Isyene ngunsalila w̄apali achakongwe w̄akuwililwa ni achiw̄ankwawo w̄ajinji mu chilambo cha Isilaeli katema ka che Elia. Kele katema ko nganjinyaga ula kwa yaka itatu ni miesi sita ni kwaliji ni sala jekulungwa pa chilambo chose. ²⁶ Namose yeleyo che Elia nganalajiswa kwa jwalijose jwakuwililwa ni w̄ankwakwe ikaŵe kwa jwankongwe jwa kuwililwa jwa ku Salepita chilambo cha ku Sidoni. ²⁷ Ni sooni paliji ni w̄amatana w̄ajinji chilambo cha ku Isilaeli katema ka jwakulondola jwa Akunnungu che Elisha. Nipele, nganapagwa jwalijose juŵaswejele ikaŵe che Naamani pe jwa ku Silia.” ²⁸ Wose w̄aw̄aliji mu nyumba ja kupopelela jila paŵapikene yeleyo w̄atumbile nnope. ²⁹ W̄ajimi ni kwatyosya paasa musi wao wautaw̄ikwe pachanya chitumbi ni w̄ampeleche mungulugulu chitumbi akombole kwatutula paasi. ³⁰ Nambo Che Yesu wapelete mbindikati jao ni kwaula.

Mundu jwali ni lisoka

(Maliko 1:21-28)

³¹ Che Yesu w̄ajawile ku Kapelenaumu chilambo cha ku Galilaya ni kwa-jiganya w̄andu pa Lyuŵa lya Kupumulila. ³² W̄asimosile majiganyo gao pakuŵa utenga wao waliji ni ulamusi. ³³ Ni mu nyumba ja kupopelela jila mwaliji ni mundu juŵaliji ni lisoka, w̄anyanyisye achitiji, ³⁴ “Okwe, Che Yesu jwa ku Nasaleti nkwele ichichi nowe? Ana nnyiche kukutujonanga? Ngummanyilila kuti mmwe nli w̄aani, mmwejo ni W̄aswela w̄a Akunnungu!”

³⁵ Che Yesu w̄alikalipile lisoka achitiji, “Mmyalale! Munkopoche mundu ju!” Nipele lisoka lyo lyangwisisye mundu jo paujo pa w̄andu ni kunkopoka pangampoteka.

³⁶ W̄andu wose w̄asimosile ni kuw̄echetsyana, “Gelega gali majiganyo chi? Mundu ju akwete ulamusi ni machili ga kugasalila masoka gakopoche nombego gakukopoka!” ³⁷ Ngani si Che Yesu syajenele panapose pachilambo pala.

Che Yesu akwalamya w̄andu w̄ajinji

(Matayo 8:14-17; Maliko 1:29-34)

³⁸ Che Yesu w̄akopweche mu nyumba ja kupopelela jila ni kwaula kumusi ku che Simoni. W̄aw̄endile kuti w̄alame akwegwao che Simoni pakuŵa w̄alwalaga chiboko. ³⁹ Nipele Che Yesu w̄aiche ni kwajinamila, w̄achikalipile chiboko nombecho channesile, papopo jwankongwe jo w̄ajimwiche ni kwa-techela.

⁴⁰ Palyaiche ligulo, w̄andu wose w̄aw̄alwalaga ilwele yakupisyangana w̄aichisye ku Che Yesu nombewo w̄asajiche makono gao pa kila jumo ni kwalamya. ⁴¹ Nombe masoka gaakopweche w̄andu w̄ajinji, ganyanyisye gachitiji, “Alakwe nli Mwana jwa Akunnungu!”

Nambo Che Yesu nganagalechelela gaŵechete, pakuŵa gaamanyilile kuti w̄elewo ali Kilisito Nkulupusyo.

Che Yesu akulalichila ku Yudea

(Maliko 1:35-39)

⁴² Kundaŵi jakwe, Che Yesu ŵajawile pachisyepela. Ŵandu ŵala ŵaliji nkwasosasosa. Paŵaichilile paŵaliji ŵalinjile kunsiwila kuti anatyoché. ⁴³ Nambo ŵelewo ŵaasalile kuti, “Ngusachilwa kulalichila Ngani Jambone ja umwenye wa Akunnungu mu misi jine nombe pakuŵa ndumigwe kwa ligongo lyo.” ⁴⁴ Ŵapundile kulalichila Ngani Jambone mmajumba ga kupopelela ga ku Yudea.

5

Che Yesu akwaŵilanga Ŵakulijiganya Ŵandanda (Matayo 4:18-22; Maliko 1:16-20)

¹ Lyuŵa limo Che Yesu ŵajimi mungulugulu litanda lya Genesaleti ni Ŵandu ŵajinji ŵansyungwile ni kwaŵijikanya ali nkupilikanila liloŵe lya Akunnungu.

² Ŵasiweni ngalaŵa siŵili mungulugulu litanda ni ŵakukoka somba ali akopweche, ali nkusaula nyau syao. ³ Che Yesu ŵajinjile mu ngalaŵa jimo jijaliji ji che Simoni, ŵaaŵendile che Simoni ajisojechesye mmeesi, kwakutalichila kanandi kutyochela mungulugulu litanda. Ŵaujiganyisye mpingo wa Ŵandu ali atemi mu ngalaŵa.

⁴ Paŵamasile kwiganya ŵaasalile che Simoni, “Njitute ngalaŵa kwaula pa meesi ga kwendesya mu litanda, nsiponye nyau syenu ni kukoka somba.”

⁵ Che Simoni ŵajanjile kuti, “Ambuje, tulajilile kukoka somba chilo chose pangapata chindu, nambo pakuŵa nsaasile chinasiponye nyau.”

⁶ Paŵapanganyisye yeleyo ŵakokwele somba syesijinji nnope ni nyau syao syatandite kukutuka. ⁷ Ŵaaŵilasile achinjao ŵaŵaliji mu ngalaŵa jiine aichanje kukwakamusya. Ŵaiche ni ŵagumbesye somba ngalaŵa siŵili ni ngalaŵa syo syatandite kutitimila. ⁸ Che Simoni Petulo paŵaiweni yeleyo, ŵatindiŵele paujo pa Che Yesu achitiji, “Ambuje, ntyoche paujo pangu pakuŵa uneji ndili mundu jwa sambu!”

⁹ Che Simoni pamo ni achinjakwe ŵasimosile ligongo lya winji wa somba syapatile sila. ¹⁰ Iyoyo peyo che Yakobo ni che Yohana ŵanache ŵa che Sebedayo, ŵakukoka achinjakwe che Simoni nombewo ŵasimosile. Che Yesu ŵaasalile che Simoni, “Nkajogopa, kutandilila sambano chimme ŵakwaikanawo Ŵandu kwa Ambuje.”

¹¹ Nipele paŵamasile kusiichisya ngalaŵa sila mungulugulu litanda, ŵalesile yose ni ŵakuiye Che Yesu.

Che Yesu akunswejesya Mundu jwa matana (Matayo 8:1-14; Maliko 1:40-45)

¹² Che Yesu paŵaliji musi umo mu misi ja kweleko, paliji ni jwannume juŵaliji ni matana chiulu chose, nombejo paŵammweni Che Yesu ŵagonile manguku ni kwachondelela aninkuti, “Ambuje mwasakaga muswejesye.”

¹³ Che Yesu ŵajongwele nkono ni ŵankwaiye ni kuti, “Ngusaka, nswejele!” Papopo mundu jo ŵalamile matana. ¹⁴ Nombe Che Yesu ŵansalile, “Munansalile mundu jwalijose nambo njaule nkaliilosye kwa jwambopesi, nkatyosye mbopesi kwa ligongo lya kuswejela kwenu mpela iŵatite pakusala che Musa uŵe umboni kuti nnamile.”

¹⁵ Nambo ngani syasikwagamba Che Yesu syapundile kwenela pana pose ni mipingo ja Ŵandu jasongangene kukwapikanila ni kulamiswa ilwele yao.

¹⁶ Nambo Che Yesu ŵalisapwile pajika pe ni kupopela.

*Che Yesu akunnamya mundu jwakitatala
(Matayo 9:1-8; Maliko 2:1-12)*

¹⁷ Lyuwa limo, Che Yesu waliji nkwiganya, Mafalisayo ni wakwiganya mala-jisyo kutyochela misi jose ja ku Yudea ni ku Galilaya ni ku Yelusalemu watemi papopo. Nipele machili ga Ambuje galiji pamo ni Che Yesu ligongo lya kwalumya wandu wa kulwala. ¹⁸ Waiche wandu wampepe ali anjigele mundu jwakitatala ali agonile mu chitagala, walinjile kwajinjisy nkatu achisakaga kwa wika paujo pa Che Yesu. ¹⁹ Nambo walepele kwinjila nkati ligongo lya winji wa wandu. Nipele wakwesile pachanya nyuumba, wapowele chipagala ni kwatulusya pamo ni chitagala mbindikati ja wandu paujo pa Che Yesu. ²⁰ Nombe Che Yesu pawachiweni chikulupi chao wansalile, “Ambusanga, nlecheleswe sambu syenu.”

²¹ Mafalisayo ni wakwiganya Malajisyo watandite kulusyanga achitiji, “Awa ni waani wakwatukana Akunungu? Ngapagwa mundu jwakukombola kulechelesya sambu ika we Akunungu pe!”

²² Nambo Che Yesu wasimanyi ng'anisyo syao ni wausisye kuti “Kwachichi nkulusya yeleyi mmitima jenu? ²³ Chaapi chili chakwepepala nnope, kusala, ‘Sambu syenu silecheleswe,’ pane kusala, ‘Njimuche njaule?’

²⁴ Nipele ngusaka manyilile kuti Mwana jwa Mundu akwete ulamusi wa kwalechelesya wandu sambu syao pachilambo pano.” Pelepo wansalile mundu jwakitatala jo, “Njimuche, njigale chitagala chenu, njaule kumangwenu.”

²⁵ Papopo mundu jula wajimwiche paujo pao ni kunyakula chitagala chao chiwagonele ni kwala kumangwao achakusyaga Akunungu. ²⁶ Wanawose wasimosile ni kukumulwa ni lipamba, waakusisye Akunungu achitiji “Lelo tuiweni yakusimonjeka.”

*Che Yesu akummilanga che Lawi
(Matayo 9:9-13; Maliko 2:13-17)*

²⁷ Pawamasile gelego, Che Yesu wakopweche paasa ni wammweni mundu jumpepe jwakukumbikanya nsongo liina lyakwe che Lawi ali atemi mu nyuumba ja kulipila nsongo ni Che Yesu wansalile, “Munguye une!” ²⁸ Nombe che Lawi wajimi, walesile yose ni kwakuya.

²⁹ Che Lawi waalaliche Che Yesu aiche kulya mu nyuumba jao. Mpingo wa wandu wakukumbikanya nsongo ni wandu wane watemi kulya pamo nawo. ³⁰ Mafalisayo ni wakwiganya Malajisyo waali mu mpingo wao waalalamichile wakulijiganya wa Che Yesu aninkuti, “Kwachichi nkulya ni kung'wa pamo ni wakukumbikanya nsongo ni waali ni sambu?”

³¹ Che Yesu wajanjile, “Wangakulwala ngakwalajila wantela ika we wakulwala.

³² Nganiika kukwa wilanga wandu wakupanganya yaili yambone paujo pa Akunungu nambo waali ni sambu kuti aleche sambu.”

*Mausyano gankati kuta wa
(Matayo 9:14-17; Maliko 2:18-22)*

³³ Wandu wane wa mumpingo ula waasalile Che Yesu, “Wakulijiganya wa che Yohana Wakubatisya akuta wa kawilika wili ni kupopela ni wakulijiganya wa Mafalisayo akupanganya iyoyo peyo. Nambo wakulijiganya wenu akulya ni kung'wa.”

³⁴ Che Yesu wajanjile, “Uli, ana nkuganisy kuti nkukombola kwatendekasya achambusanga wa mlombela ata we akuno ali pamo nawo?”

³⁵ Nambo chikaiche katema pachajigalikwe mlombela jo pasikati jao, gele moŵa go chachitaŵa.”

³⁶ Che Yesu ŵatanjile achi chitagu chi, “Ngapagwa mundu jwakupapula chigamba mu nguo jasambano ni kutotela mu nguo jewisale atamuno atendaga yeleyo chajijonanje nguo jasambano jo ni sooni, chele chigamba cha nguo jasambano cho ngachijilana ni jewisale jo. ³⁷ Sooni ngapagwa mundu jwakutaga divai jasambano mu misaku jewisale jekolochekwe ni mapende pakuŵa jele divai jasambano jo chijipapule misaku ni divai chijimwasiche ni misaku jo chijijonasiche. ³⁸ Nambo divai jasambano jikuta-jikwa mu misaku jasambano. ³⁹ Ngapagwa jwakusaka kung'wa divai jasambano ali ang'wele jakalakala pakuŵa akuti, 'Jele jakalakala jo ni jambone nnope.' ”

6

Mausyo gankati Lyuŵa lya Kupumulila (Matayo 12:1-8; Luka 2:23-28)

¹ Nambo Lyuŵa lya Kupumulila, Che Yesu ŵaliji nkupita mu migunda ja ngano ni ŵakulijiganya ŵao ŵatandite kutema masache ga ngano, ŵagatikite ni kutauna. ² Nambo Mafalisayo ŵane ŵausisye, “Uli, ligongo chi nkupanganya indu yangaikusachilwa kupanganyikwa pa Lyuŵa lya Kupumulila?” ³ Che Yesu ŵaajanjile, “Uli, ana nganinsyome iŵatite pakupanganya che Daudi pamo ni achinjakwe pijakwete sala? ⁴ Jwelejo ŵajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu ni ŵajigele mikate jijaŵichikwe paali Akunnungu, ŵalile ni kwapa achinjakwe. Sooni Malajisyo gakukanya mundu jwali jose kulya mikate jo ikaŵe ŵambopesi pe.” ⁵ Nipele Che Yesu ŵaasalile, “Mwana jwa Mundu ali Ambuje ŵa Lyuŵa lya Kupumulila.”

Che Yesu akunnama mundu jwali ni nkono wepombotale (Matayo 12:9-14; Maliko 3:1-6)

⁶ Lyuŵa lya Kupumulila liine, Che Yesu ŵajinjile mu nyuumba ja kupopelela ni kwiganya. Mmomo pemo, mwaliji ni mundu jwapombotele nkono wa kundyo. ⁷ Ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo ŵalolechesyaga Che Yesu kuti alole pane channamyeye mundu pa Lyuŵa lya Kupumulila ni ŵanyawo akole chakwaŵechetela. ⁸ Nambo Che Yesu ŵasimanyilile ng'anisyo syao ni ŵansalile jwapombotele nkono jo kuti, “Njimuche, njime paujo pa ŵandu.” Ni mundu jula ŵajawile ni kwima pepala. ⁹ Nipele Che Yesu ŵaasalile, “Ngumbusya, Ana malajisyo getu gakuti uli kwambaga Lyuŵa lya Kupumulila? Ana tukukombola kupanganya yambone pane yangalimate? Ana tukukombola kuukulupusya umi wa mundu pane kuujonanga?” ¹⁰ Ŵalolechesye ŵandu wose kosekose uŵaliji pepala ni ŵansalile mundu jo, “Njongole nkono ŵenu.” Nombejo ŵaujongwele ni nkono wakwe wakwete machili. ¹¹ Nambo ŵanyawo yachimile kwannope, nipele ŵaŵechetesiyene achinsiyene pe ichiŵatende Che Yesu.

Che Yesu akusagula achinduna kumi na mbili (Matayo 10:1-4; Maliko 3:13-19)

¹² Pagapite moŵa kanandi Che Yesu ŵajawile kwitumbi kukupopela ni ŵachesisye chilo chose ali nkwapopela Akunnungu. ¹³ Pakwachele, ŵaawilasile ŵakulijiganya ŵao, mwa ŵanyawo ŵaasagwile ŵandu kumi na mbili ni kwaŵilanga achinduna. ¹⁴ Che Simoni, sooni ŵaŵilanjikwe che Petulo liina

liŵaŵilanjikwe ni Che Yesu ni che Andulea mpwao che Simoni ni che Yakobo ni che Yohana ni che Filipino ni che Batolomayo ¹⁵ ni che Matayo ni che Tomasi ni che Yakobo mwana ju che Alufayo ni che Simoni, juŵaŵilanjikwe Selote, ligongo ŵaliji jwakumenyanila chilambo chakwe ¹⁶ ni che Yuda mwana ju che Yakobo ni che Yuda Isikalote juŵangalawiche Che Yesu mmbujo.

Che Yesu akwiganya ni kwalamya ŵandu
(Matayo 4:23-25)

¹⁷ Paŵatulwiche pamo nawo, Che Yesu ŵajimi pa chiŵata. Pelepo paliji ni mpingo wekulungwa wa ŵakulijiganya ŵao ni mpingo wa ŵandu ŵaŵatyoŵile mosemose ku Yudea ni ku Yelusalemu ni mbwani ja ku Tilo ni ku Sidoni. ¹⁸ Ŵandu wo ŵaiche kukwapikanila Che Yesu ni kulamwa ilwele yao, nombewo ŵalamisye ŵaŵaliji nkulagaswa ni masoka. ¹⁹ Ŵandu wose ŵalinjile kwakwaya, pakuŵa machili gakulamya galiji ganinkwakopoka ni kwalamya wose.

Kusangalala ni kulaga
(Matayo 5:1-12)

²⁰ Che Yesu ŵagalauchile ŵakulijiganya ŵao ni kuti, “Nkwete upile ŵanyamwe unkwakulupilila Akunnungu, pakuŵa Umwenye wa Akunnungu uli wenu!

²¹ Nsangalale ŵanyamwe ŵajinkwete sala sambano, pakuŵa chinjikutu.

Nsangalale ŵanyamwe ŵankulila sambano, pakuŵa chinseche.

²² “Nsangalale ŵanyamwe iŵaga chanchime ŵandu ni kulekangana nomwe ni kuntukana ni kunsala mwananyamwe kuti ŵangalumbana ligongo lya Mwana jwa Mundu. ²³ Nsangalale ni kutyala katema pachigakopochele gelego pakuŵa mbote jenu jili jekulungwa kwini. Pakuŵa achambuje ŵao ŵapanganyichisye iyoyo peyo ŵakulondola ŵa Akunnungu.

²⁴ Nambo ulaje chiuŵe kukwenu ŵanyamwe ŵakusichila, pakuŵa upoche ŵenu chiuŵe wemale.

²⁵ Ulaje chiuŵe kukwenu ŵanyamwe ŵankwikuta sambano, pakuŵa chijinkole sala.

Ulaje chiuŵe kukwenu ŵanyamwe ŵankuseka sambano, pakuŵa chinchilila malilo ni kulila.

²⁶ Ulaje chiuŵe kukwenu ŵanyamwe iŵaga ŵandu wose akunlapa, pakuŵa achambuje ŵao ŵapanganyichisye iyoyo peyo ŵakulondola ŵa unami.

Kwanonyela ŵammagongo
(Matayo 5:38-48; 7:12a)

²⁷ “Nambo ngunsalila ŵanyamwe ŵankumbikanila une kuti mwanonyele ŵammagongo ŵenu, mwapanganyichisye yambone ŵaakunchima.

²⁸ Mwasachile upile ŵaakunlwesya ni mwapopelele ŵaakumpanganyichisya wamba. ²⁹ Mundu amputaga lijanda pa lijeje limo mwagalauchisye ni liine. Ni mundu ansumulaga likoti lyenu munnechele ni mwinjilo wenu. ³⁰ Mundu jwalijose jwakummenda mumpe ni mundu ansumulaga chipanje chenu munansalile ammuchisye. ³¹ Chinkusaka kuti ŵandu ampanganyichisye ŵanyamwe, iyoyo peyo mwapanganyichisye ŵanyawo.

³² “Iwaga nkwanonyela pe wakunnonyela wanyamwe, ana chimpate mbote chi? Ngapagwa! Atamuno waali ni sambu nombewo akwanonyela wakwanonyela. ³³ Ni iwaga chimwapanganyichisye yaili yambone wewala pe wakumpanganyichisya yambone, chimpate mbote chi? Nombe waali ni sambu akupanganya iyoyo peyo. ³⁴ Ni iwaga chimwakongosye wewala pe wankwalolela kuti chachimuchisya, ana chimpate mbote chi? Nombe waali ni sambu akwakongosya waali ni sambu achinjao kuti wauchisye mpela chila chila. ³⁵ Nambo wanyamwe mwanonyele wammagongo wenu ni mwapan-ganyichisye yaili yambone. Nkongosye pangalolela kummuchisya. Ni mbote syenu sisiwe syekulungwa ni wanyamwe chimme wanache wa Akun-nungu Wakulu. Pakuwa welewo ali wambone kwa wewala wachigongomalo wangakutogolela. ³⁶ Mneje ni chanasa mpela Atati wenu yatite pakuwa ni chanasa.

*Ngasimwalamula wane
(Matayo 7:1-5)*

³⁷ “Ngasimwalamula wane nombe wanyamwe nganlamulikwa, ngasimwalatila wane nombe wanyamwe nganlalatilwa ni mwalechelesye wane ni wanyamwe chinnecheleswe. ³⁸ Mwapeje wane yakusaka ni Akunungu chachimpa wanyamwe. Elo, chinchipochela chipimo chambone chakugumbala, chechinyindile ni chekusangwisye ni kunwasika chichitajikwe mu misaku jenu. Pakuwa chilachila chimpimile kwa wane ni chichocho chinchipimilwa wanyamwe ni Akunungu.”

³⁹ Che Yesu waatanjile achi chitagu chi, “Ana wangelola akukombola kwalongosya wangelola ajao? Ngaikomboleka! Wose chagwilile mwisimbo. ⁴⁰ Jwakulijiganya ngakumpunda jwakwiganya jawo, nambo jwalijose jwakulijiganya amalisyaga kulijiganya akuwa mpela jwakwiganya jawo.

⁴¹ “Ligongo chi nkulolechesya chiswani chachili mu liso lya mpwenu nambo papopo ngankulola chitela chachili mu liso lyenu? ⁴² Pane nkukombola chinauli kunsalila mpwenu kuti, ‘Mpwanga, ninde kaje nantoyosye chiswani chachili mu liso lyenu,’ ni akuno ngankulola chitela chachili mu liso lyenu mwasyene? Jwaulamba mmwejo! Ntyosye kaje chitela chachili mu liso lyenu, nipele chinlole uchenene pakuchityosya chiswani chachili mu liso lya mpwenu.

*Chitela chikumanyika kwa isogosi yakwe
(Matayo 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ “Iyoyo peyo ngapagwa chitela chambone chachikusogola isogosi yangalimate ni ngapagwa chitela changalimate chachikusogola isogosi yambone. ⁴⁴ Chitela chachili chose chikumanyika kwa isogosi yakwe. Wandu ngakukombola kukuwa isogosi ya tini pa chisukutu cha miiwa atamuno sabibu pa nkwanga. ⁴⁵ Mundu jwambone akutyosya indu yambone yagosile mu ntima wakwe. Ni mundu jwangelumbana akutyosya yangalumbana yagosile mu ntima wakwe. Pakuwa mundu akuwecheta kutyochela mu yagumbele mu ntima wakwe.”

*Chitagu cha wakuta wa nyuumba wawili
(Matayo 7:24-27)*

⁴⁶ “Kwachichi nkumilanga une, ‘Ambuje, Ambuje,’ nambo ngankupanganya ingusaka? ⁴⁷ Chinannosye chitagu cha mundu jwalijose jwakwika kwangune ni kugapilikana malowe gangu ni kugapanganya, ⁴⁸ jwelejo

akulandana ni mundu jwatawile nyuumba, juwasolesye paasi nnope mpaka palwala ni kutanda kutawa pepala. Pajanyele ula jekulungwa nnope meesi gasewiche ni kujigomba nyuumba jila nambo nganjitinganyika, pakuwa jaliji jetawe kwakulimbila. ⁴⁹ Nambo mundu jwalijose jwakugapikanila malowe gangu nombejo anapanganye chachili chose, jwelejo akulandana ni mundu jwatawile nyuumba jakwe pa nsanga, pangasolesya paasi nnope. Pajanyele ula jekulungwa nnope meesi gasewiche ni kujigomba nyuumba jila ni jagwile ni kugumuka jose!”

7

Che Yesu akunnama kapolo jwa chilongola jwa wandu wangondo (Matayo 8:5-13)

¹ Che Yesu pawamasile kuwecheta yeleyi kwa wandu wawajile ku Kapele-naumu. ² Kweleko kwaliji ni chilongola jumo jwa wandu wangondo mia moja wa chiloma juwaliji ni kapolo juwankundile nnope. Jwele kapolo jo waliji nkulwala chiwandi ni kuwa. ³ Chilongola jula pawasipilikene ngani si Che Yesu, waatumile achachekulu wane wa Wayahudi ajaule akaachondelele kuti aiche kukunlanya kapolo jawo. ⁴ Pawaiche ku Che Yesu, wanchondelele nnope achitiji, “Mundu ju akuwajilwa kukamuchiswa, ⁵ pakuwa akwanonyela wandu wetu, sooni ni jwatutawile nyuumba ja kupopelela.” ⁶ Nipele Che Yesu walongene nawo. Pawaliji nkuwandichila kwika pa nyuumba ja chilongola jula, chilongola jula waatumile achambusangagwe waasalile Che Yesu kuti, “Ambuje nnalisausye nnope, pakuwa une nganguwajilwa mmwejo njinjile mu nyuumba jangu. ⁷ Ali ni ligongo naliweni nganguwajilwa kwika kukwenu nansyene. Nambo mmechete lilo we pe ni jwakutumichila jwangu chalame. ⁸ Pakuwa noneji nombe ndili mundu jundi paasi pa ulamusi, sooni ngwete wangondo paasi pa une. Nansalilaga jumo ‘Njaule!’ Nombejo akwaula ni jwine, ‘Njise!’ Nombejo akwika ni kapolo jwangu, ‘Ntende achi!’ Nombejo akuchitenda.”

⁹ Che Yesu pawapikene yeleyo, wansimosile, nombejo wagalauchile wandu wajinji wala wawaliji nkwakuya ni waasalile, “Nganinachiwone chikulupi chachikulungwa mpela achi namuno mu wandu wa Isilaeli!” ¹⁰ Wandu wawatumikwe wala paawaiche kumusi kwa chilongola jula wansimene kapolo jawo jula ali alamile.

Che Yesu akunsyusya mwanache

¹¹ Kunda wi jakwe, Che Yesu wawajile mu musi umu waukuwilanjikwa Naini, mpingo wa wandu ni wakulijiganya wao walongene nawo. ¹² Nipele pawaliji aninkuwandichila pannango wa musi, wakopochele wandu ali ajigele malilo ga jwanchanda, mwana jwajikajika pe jwa jwankongwe jwawililwe ni wankwakwe. Ni wandu achajinji wa musi ula waliji pamo ni jwankongwe jula. ¹³ Ambuje Che Yesu pawammweni jwankongwe jo wankolele chanaso, ni wansalile, “Nkalila.” ¹⁴ Nipele wawajile ni kuchikwaya chitagala chila ni wawajigele wala wajimi. Nipele watite, “Mmwe nchanda! Ngusalila, njimuche!” ¹⁵ Jwamwe jula wajimwiche ni kutama ni watandite kuwecheta. Ni Che Yesu wauchisye achikulugwe. ¹⁶ Wandu wose wakamwilwe ni lipamba ni waliji nkwakusya Akunnungu achitiji, “Jwakulondola jwankulu jwa Akun-nungu akopochele kukwetu. Akunnungu aiiche kukwakamusya wandu

ŵao.” ¹⁷ Ngani jo jajenele mu chilambo chose cha ku Yudea ni mu ilambo ine iyasyungwile.

*Achikatumetume kutyochela ku che Yohana Ŵakubatisya
(Matayo 11:2-19)*

¹⁸ Ŵakulijiganya ŵa che Yohana ŵaŵalanjile che Yohana yankati syele ngani syose. Nombewo ŵaawilasilile Ŵakulijiganya ŵawili mwa Ŵakulijiganya ŵao. ¹⁹ Ŵalajichisye kwa Ambuje Che Yesu akasusye kuti, “Mmwe ni nkulupusyo jwakwika pane twalolele ŵane?” ²⁰ Ŵandu ŵala paŵaiche ku Che Yesu ni ŵatite “Che Yohana Ŵakubatisya atulajisye kukwenu tummusye kuti, ‘Ana alakwe ni nkulupusyo jwakwika pane twalolele ŵane?’ ”

²¹ Katema kakoko Che Yesu ŵaliji nkwalamya ŵandu ŵajinji ŵaŵaliji nku-lagaswa ni ilwele ni Ŵakulwala ni kugatyosya masoka ni Ŵangalola achajinji kwatenda akombole kulola. ²² Nipele Che Yesu ŵaajanjile, “Njaule nkaasalile che Yohana yose inyiweni mwachinsyene ni kupilikana. Ŵangalola atakulola ni Ŵangajenda atakwenda ni ŵaali ni matana akuswejeswa ni Ŵangapilikana akupilikana ni ŵawile akusyuswa ni Ŵakulaga akulalichilwa Ngani Jambone. ²³ Asangalale jwele mundu jwangakuchimwa ni une!”

²⁴ Pelepo Ŵakulijiganya ŵa che Yohana paŵatyosile, Che Yesu ŵatandite kuusalila mpingo wa ŵandu yankati che Yohana achitiji, “Pamwajawile kukunnola che Yohana mwipululu mula mwalolele kuti chinchione chichi? Ana mwaganisye kuti chinkammone mundu jwali mpela litete lili nkupun-ganyikwa ni mbungo? ²⁵ Nipele mwajawile kukulola ichichi? Mwajawile kukunnola mundu jwawasile iwalo yakusalala? Ngwamba! Ŵakulwala iwalo yanti yele ni kutama mu upoche ali mu majumba ga chimwenye! ²⁶ Musalile, mwajawile kukulola ichichi? Mwajawile kukunnola jwakulondola jwa Akunnungu? Elo, sooni kupunda jwakulondola jwa Akunnungu. ²⁷ Ngani sya jweleju ni syasilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, ‘Nnole, nguntuma jwakutumichila jwangu annongolele juchankolochesye litala lyenu.’ ”

²⁸ Che Yesu ŵapundile kuŵecheta ngunsalila, “Mwa ŵandu ŵaŵelekwe ni jwankongwe ngapagwa jwankulu kumpunda che Yohana Ŵakubatiswa. Nambo jwali jwannandi mu Umwenye wa Akunnungu ni jwankulu kupunda jwelejo.”

²⁹ Ŵandu wose pamo ni Ŵakukumbikanya nsongo ŵaŵabatiswe ni che Yohana paŵapilikene yeleyo ŵajitichisye kuti Akunnungu ali ŵa usyene. ³⁰ Nambo Mafalisayo ni Ŵakwiganya Malajisyo Ŵanganabatiswa ni che Yohana ŵakanile chikotopasyo cha Akunnungu chachikwagamba ŵanyawo.

³¹ Che Yesu ŵapundile kuŵecheta, “Chinaalandanye ni chichi ŵandu ŵa au uŵelesi wu? Ana akulandana ni chichi? ³² Akulandana ni ŵanache ŵaŵatemi peuto pakusumichisya malonda ni kuŵilangana mpingo ni mpingo, ‘Twan-gombe ipeta, nambo nganintyala! Twanjimbile nyimbo sya pamalilo nambo nganinlila!’ ³³ Pakuŵa che Yohana Ŵakubatisya ŵaiche, nombe ŵaliji nkutaŵa ni nganang’waga divai ni ŵanyamwe mwatite ‘Ali ni lisoka!’ ³⁴ Nombe Mwana jwa Mundu aiche, akulya ni kung’wa ni ŵanyamwe mwatite, ‘Munnole aju jwakutolwa ju ni jwakolelwa ambusanga jwa Ŵakukumbikanya nsongo ni ŵa sambu!’ ³⁵ Nambo lunda lwa Akunnungu lusalichikwe kuti luli lwambone ni wose Ŵakwitichisya ŵala.”

Che Yesu kumusi ku che Simoni Mfalisayo

³⁶ Mfalisayo jumpepe wānaliche Che Yesu kukulya chakulya kumangwao. Wājinjile nkati mwa jwele Mfalisayo jo, wātemi ni kulya. ³⁷ Pamusi pala paliji ni jwankongwe jumpepe jwali ni sambi. PaWāpilikene kuti Che Yesu ali nkulya mu nyuumba ja Mfalisayo jula Wājigele kachupa kakakolechekwe ni liganga lyalikuwīlanjikwa alabasta kakagumbele mauta gakununjila. ³⁸ Wāiche ni kwima pachiwāndi makongolo ga Che Yesu, achililaga, ni misosi jakwe japatuchile pa makongolo ga Che Yesu. Jwele jwankongwe jo wāgatikite makongolo ga Che Yesu kwa umbo syakwe. Wāgakomasisye makongolo kwa ngomo syakwe ni wāgapachile mauta. ³⁹ Jwele Mfalisayo juwānaliche Che Yesu paWāiweni yeleyo, wāganisisye mu ntima mwakwe kuti, “Aju mundu ju akawe jwakulondola jwa Akunnungu, akaimanyi kuti jwankongwe jwakunkwaya ju ali jwanti uli, kuti ali ni sambi.”

⁴⁰ Che Yesu wānsalile jwele Mfalisayo jo kuti “Che Simoni, ngwete chakun-salila.”

Nombe che Simoni Wājitichisye, “Elo jwakwiganya, mmechete.”

⁴¹ Che Yesu wātandite kuwēcheta, “Wāndu wāwili wākongwele mbiya mundu jumpepe, jumo wākongwele mbiya malinga ni malipilo ga masengo ga chaka chimo ni nusu ni jwine wākongwele mbiya malinga ni malipilo ga masengo ga mwesi umo ni nusu. ⁴² PaWālepele kummuchisya, jwele mundu jo wālechelesye wose wāwili. Mwa wāndu wāwili wo jwapi juchannyeyele nnope jwakukongosya jula?”

⁴³ Che Simoni Wājanjile, “Isyene ni ajula juWānnchelesye ligambo lyekulungwa nnope ni juchannyeyele nnope Ambuje.”

Che Yesu ni wātite, “Njanjile uchenene.” ⁴⁴ Nipele wāngalauchile jwankongwe jo ni wāsalile che Simoni, “Ana ngati nkummona jwankongwe ju? Panajinjile mu nyuumba jenu nganimumba meesi ga kulikunda pa makongolo gangu nambo jwankongwe ju wāmbatuchisye misosi jakwe pa makongolo gangu ni kundikita ni umbo syakwe. ⁴⁵ Mmwejo nganimungomasya kwa kunonyela pejeje, nambo une chijinjilile mu nyuumba ji jwankongwe ju nganaleka kungomasya kwa kunonyela pa makongolo gangu. ⁴⁶ Mmwejo nganimumbakasya mauta muntwe, nambo ajuju ambachile mauta pa makongolo gangu. ⁴⁷ Ngunsalila kuti unonyelo wekulungwa wāulosisye ukumanyisya kuti alecheleswe sambi syakwe syasitupile. Nambo jwakulecheleswa indu yaili kanandi, akunonyela kanandi.”

⁴⁸ Nipele Che Yesu wānsalile jwankongwe jo, “Sambi syenu silecheleswe.”

⁴⁹ Wēwala wāwalyaga pamo ni Che Yesu wāusyene achinsyene achitiji, “Ana mundu ju ali wāani, jwakukombola atamuno kulechelesya sambi?”

⁵⁰ Nombe Che Yesu wānsalile jwankongwe jo, “Chikulupi chenu chin-namisye, njaule kwa chitendewe.”

8

Achakongwe wāwālongene nawo Che Yesu

¹ Pagamasile gelego, Che Yesu wāpite mu misi ni misinda achilalichilaga Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu. Ni wākulijiganya kumi na mbili wāla wālongene nawo. ² Nipele achakongwe wane wāwāakopwesye masoka ni kwalamya ilwele wālongene nawo. Wēlewo ni wānya che Maliamu jwa musi wa ku Magidala jwati Che Yesu wānkopwesye masoka saba, ³ ni che Joana

Wankwawo che Kusa, che Kusa wâliji jwakulindilila nyuumba ji che Helode ni che Susana ni wane wâjinji. Wêle achakongwe wo wâliji nkwakamusya Che Yesu ni wakulijiganya wao kwa ipanje yao achinsyene.

*Chitagu cha jwakumisa mbeju
(Matayo 13:1-9; Maliko 4:1-9)*

⁴ Mpingo wa wându wâliji uninkusongangana ni wându kukopochela misi jina jose wâliji nkwaichilila Che Yesu. Nombewo watanjile achi chitagu chi.

⁵ “Mundu jwakulima wâjawile kukumisa mbeju syakwe. Pa wamisaga sine syapatuchile mwitala ni uwâjesile mwitala mo wâsiliwete ni ijuni yalile. ⁶ Mbeju sine syapatuchile palitaka lyalili ni maganga ni pasyamesile syanyasile ligongo litaka nganilikola meesi. ⁷ Sine syapatuchile pasikati miiwa. Jele miiwa jo jamesile pamo nasyo ni kusiwâjikanya. ⁸ Mbeju sine syapatuchile palitaka lyambone ni syamesile ni kusogola ni jili jose jasogwele pwela.”

Che Yesu pa wamalisisye gelego, wanyanyisye, “Wâali ni mapikanilo, gakupilikana apilikane!”

*Nningwa wa kwiganya kwa chitagu
(Matayo 13:10-17; Maliko 4:10-12)*

⁹ Wakulijiganya wao wâusisye Che Yesu malumbo ga chele chitagu cho. ¹⁰ Nombe wâjanjile, “Wanyamwe mpegwile kumanyilila yantemela ya umwenye wa Akunnungu, nambo kwa wâneco ngwamba, wêlewo akusalilwa kwa itagu kuti pakulola anakombole kulola ni pakupilikana anamanyilile.

*Che Yesu akutagula chitagu
(Matayo 13:18-23; Maliko 4:13-20)*

¹¹ “Nipele, malumbo ga chitagu chi ni aga, Mbeju lili lilo wê lya Akunnungu. ¹² Chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile mwitala sila chikulandana ni chitagu cha wându wakupilikana lilo wê lya Akunnungu ni Shetani akwika ni kulityosya mu mitima jao kuti akakulupilila ni kukulupuswa. ¹³ Nombe chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile palwala sila, chikulandana ni chitagu cha wându wakupilikana lilo wê lya Akunnungu akulipochela kwa sangalala. Nambo mpela asila mbeju sila, wêle wânduwo ngakukola michiga pakuwa akukulupilila katema kanandi ni pakulinjikwa akulekanga kulupilila. ¹⁴ Sooni chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile pa miiwa sila chikulandana ni chitagu cha wându wakupilikana lilo wê lya Akunnungu, nambo mbolebole akuwâjikanywa ni lipamba ni ipanje ni upoche wa pachilambo. Wêle wându wo isogosi yao ngaikukomala. ¹⁵ Ni chachikukopochela kwa mbeju sisyapatuchile pa chaajila sila chikulandana ni chitagu cha wându wakupilikana lilo wê lya Akunnungu ni kulikamulisya kwa ntima wambone ni wakukunda. Wându wo akupililila ni kumbesi kusogola isogosi yambone.

*Lumuli lweunichikwe ni lulo
(Maliko 4:21-25)*

¹⁶ “Wându ngakupamba lumuli ni kuluunichila ni lulo pane kuluwika kuusi chindanda. Nambo akuluwika pachanya chindu chakuwâchila lumuli kuti wakwinjila mwelemo akombole kulola lulanga lwakwe.

17 “Chachilichose chachisisikwe, chichiwichikwe pakulanguka ni chachilichose cheunichile chichiwe cheunukulikwe ni kuwichikwa pakulanguka.

18 “Nipele nllilechesye ni upilikane wenu, pakuwa jwakwete chindu chajonjehékwe nambo jwanganakola chindu, chasumulwe atamuno kanandi chakuchiganisya kuti akwete.”

Achikulugwe ni achapwakwe Che Yesu

(Matayo 12:46-50; Maliko 3:31-35)

19 Pelepo achikulugwe ni achapwakwe Che Yesu wajawile kukwalola, nambo nganakombola kwa wandichila ligongo lya winji wa wandu. 20 Mundu jumo wasanalile Che Yesu kuti, “Achikulu wenu ni achapwenu alinji paasa, akusaka kunnola.”

21 Nambo Che Yesu wasalile wandu wose, “Achikulu wangu ni achapwanga ali wewala wakupilikana lilo we lya Akunungu ni kulikamula.”

Che Yesu akujikalipila mbungo jekulungwa ni matumbela

(Matayo 8:23-27; Maliko 4:35-41)

22 Sooni lyuwa limo Che Yesu wajinjile mu ngalawa ni wakulijiganya wao, wasalile, “Tujale peesi litanda.” Nipele, watandite ulendo. 23 Pa waliji mu ngalawa Che Yesu waliji ni lugono ni wagonile. Nipele jatandite kupuga mbungo jekulungwa ni gatandite kwinjila meesi mu ngalawa ni waliji mu chakogoya. 24 Wakulijiganya wala wajaulile Che Yesu kukwajimusya achitiji, “Ambuje, Ambuje! Tulinkwasika!” Che Yesu wajimwiche ni kujikalipila mbungo jekulungwa ni matumbela ga meesi, yose yamyalele ni kwaliji kutulele. 25 Ni sooni wasalile, “Chikulupi chenu chili kwapi?”

Nambo wanyawo wasimosile ni kamulwa ni lipamba ni kusalilana jwine ni jwine, “Mundu ju ali wjanti uli? Pakuwa akujilamula namuno mbungo jekulungwa ni matumbela ga meesi ni yose ikwapilikanila.”

Che Yesu akunnamya jwamasoka ku Gelasi

(Matayo 8:28-34; Maliko 5:1-20)

26 Che Yesu pamo ni wakulijiganya wao wajendelechele ni ulendo ni waiche ku mbwani ja chilambo cha Wagelasi chachili peesi litanda lyaliwandikene ni ku Galilaya. 27 Che Yesu pawatulwiche mu ngalawa ni kuliwata mbwani, mundu jumo jwa musi ula ju waliji ni masoka wannyichilile. Nambo mundu jo kwa mo wa gamajinji nganatakulaga namose nganatamaga mu nyumba nambo watamaga mu mbugu sya kusichila wandu. 28 Pawammweni Che Yesu walisile, waligwisisye paasi paujo pao ni kunyanyisya, “Mmwejo, Che Yesu Mwana jwa Akunungu Wakulu, nkusaka ichichi kwangune? Ngunchondelele ngasimulagasya!” 29 Wawechele yeleyo pakuwa Che Yesu walikalipile lisoka linkopoche mundu jo. Lyele lisoka lyo lyaliji nkunkamula mundu jo kawilika wili, natamuno wandu wambisile nkati ni kwatawilisya makono ni makongolo ni unyolo ni magwedegwede, nambo wakutulaga nyolo syo ni magwedegwede ni lisoka lyo lyanjausyaga mwipululu.

30 Che Yesu wammusisye, “Liina lyenu waani?”

Wajanjile, “Liina lyangu lili ‘Mpingo.’ ” Wajanjile yeleyo pakuwa waliji ni masoka gamajinji. 31 Gele masoka go gaachondelele kuti ngasiwajausya mu lisimbo lyangali mbesi.

32 Pele paliji ni mpingo wekulungwa wa maguluwe galiji ganinkulya mungulugulu chitumbi. Masoka gala gaachondelele Che Yesu gajaule

gagakajinjile maguluwê. Nombe Che Yesu wâgalesile gajaule. ³³ Masoka gankopweche mundu jo ni gajinjile mu maguluwê ni mpingo wose wa maguluwê waselelechele mu litanda lyalili chiwandi ni chitumbi ni kutiwila mu meesi.

³⁴ Wakuchinga wala paŵaiweni yose yaitendekwe yo wautwiche, wâjawile kukwasalila wandu ngani syo mu migunda ni misi. ³⁵ Wandu waiche kukulola iyakopochele. Ni wâjaulile Che Yesu, wânsimene mundu jugantyoŵile masoka jo ali atemi chiwandi ni makongolo ga Che Yesu, ali awasile nguo ni ali ni lunda lwambone, nombewo wâjogwepenje. ³⁶ Wandu uŵalolite jele ngani jininkukopochela wâasalile wanyawo iŵatite pakulamwa mundu jwakamwilwe ni masoka jo. ³⁷ Ni wandu wose wa chilambo cha ku Gelasi chila wakamwilwe ni lipamba lyekulungwa. Nipele wâachondelele Che Yesu atyoche, nombe Che Yesu wakwesile sooni mu ngalawa ni kaula. ³⁸ Mundu jugankopweche masoka jula wâachondelele Che Yesu kuti alangane nawo.

Nambo Che Yesu wanlanjile, ni wânsalile, ³⁹ “Mmuje kumusi nkasale yose yatesile Akunnungu kukwenu.”

Nipele, mundu jula wâjawile ni kwenesya mu musi wose indu yose iŵapanganyichiswe ni Che Yesu.

*Mwanache ju che Yailo ni jwankongwe jwakulwala magono
(Matayo 9:18-26; Maliko 5:21-43)*

⁴⁰ Che Yesu paŵajombweche litanda ni kwaula kwine, mpingo wa wandu wapochele, pakuwa wose waliji nkwalindilila. ⁴¹ Pelepo waiche mundu jumo liina lyakwe che Yailo, juŵaliji chilongola jwa nyuumba ja kupopelela, watindiwele pa makongolo ga Che Yesu ni wâachondelele kuti ajaule kumangwao, ⁴² pakuwa mwali jwao jwajika pe jwa yaka mpela kumi na mbili waliji nkulwala chiwandika kuwa.

Che Yesu paŵaliji nkwaula, wandu waliji nkwaŵijikanya kosekose. ⁴³ Nipele paliji ni jwankongwe jumo mumpingo wa wandu mula, juŵalwalaga magono kwa yaka kumi na mbili, juŵamasile chipanje chakwe chose kwa wamitela ni ngapagwa juŵankombwele kunnamya. ⁴⁴ Jwankongwe jo wannyichilile Che Yesu kunyuma ni wakwaiye lujenje lwa mwinjilo wao. Papopo walamile magono. ⁴⁵ Che Yesu wâusisye achitiji, “Ana waani wangwaiye?”

Wose watite ngapagwa mundu jwankwaiye. Nombe che Petulo watite, “Ambuje, mpingo wa wandu unsyungwile ni kummijikanya!”

⁴⁶ Nambo Che Yesu watite, “Apali mundu jwangwaiye, nguimanyilila pakuwa machili gangopweche.” ⁴⁷ Jwankongwe jula paŵaiweni kuti ngakukombola kulisisa, walikopwesye achitetemelaga kwa lipamba ni watindiwele paujo pa Che Yesu. Pelepo ni wasasile mmbujo mwa wose ligongo lya kwakwaya Che Yesu ni iŵatite pakulamwa kwanakamo. ⁴⁸ Che Yesu wânsalile jwankongwe jula kuti, “Mwanangu, chikulupi chenu chinnamisye. Njaulu kwa chitendewele.”

⁴⁹ Che Yesu akanaŵe kumalisya kuwecheta jwaiche mundu jumo kutyochela ku nyuumba ja chilongola jula kukwasalila che Yailo kuti, “Mwanagwenu awile, nkapunda kunsausya jwakwiganya.” ⁵⁰ Nambo Che Yesu paŵapilikene yaleyo wâasalile che Yailo, “Kasinjogopa, ngambe kukulupilila, nombewo chalane.”

⁵¹ Paŵaiche pa nyuumba po nganansalila mundu jwine kuti ajinjile pamo nawo, ikaŵe che Petulo ni che Yohana ni che Yakobo ni achikulugwe ni atatigwe mwali jo. ⁵² Wandu wose waliji nkulila ni kwalilila malilo. Nambo

Che Yesu wâasalile wanyawo, “Mmyalale, pakuwa nganawa nambo agambile gona pe!”

⁵³ Ni wanyawo wansechile pakuwa waimanyililaga kuti awile. ⁵⁴ Nambo Che Yesu wankamwile nkono mwali jula ni kummilanga “Mwanangu njimuche!” ⁵⁵ Umi wao waujilile ni papopo wajimi. Ni Che Yesu wâasalile kuti wape chakulya. ⁵⁶ Achaweesi wao wasimosile nnope nambo Che Yesu waakanyisye kuti akansalila mundu jwalijose yaitendekweyo.

9

Che Yesu akwatuma wakulijiganya kumi na mbili (Matayo 10:5-15; Maliko 6:7-13)

¹ Che Yesu wâawilasile pamo wakulijiganya wao kumi na mbili, wapele machili ni ulamusi wa kugakoposya masoka gose ni kulamya ilwele. ² Watumile ajaulangane kukwalichila wandu Umwenye wa Akunnungu ni kwalamya wakulwala. ³ Wasalile, “Nkajigala chindu chachili chose mulendo atamuno ntindiso atamuno nsaku atamuno chakulya atamuno mbiya atamuno iwalo iwili. ⁴ Nyuumba jajili jose jichinkajinjile ni kumpochela nlonjele peleppe, mpaka pachintyoche musu wo. ⁵ Wandu akanaga kumpochela, ntyochanje mu musu mo nombe wanyamwe pachintyoche nkung'unde luundo mmakongolo mwenu kulosya kuti achinsyene asagwile kuukana utenga wa Akunnungu.”

⁶ Nipele, watandite ulendo, wapitaga msinda ni msinda walalichilaga Ngani Jambone ni kwalamya wakulwala pali pose.

Che Helode akukanganika ligongo lya Che Yesu (Matayo 14:1-12; Maliko 6:14-29)

⁷ Ni chilongola che Helode wapilikene indu yose iyatendekwe ni wakanganiche pakuwa wane watiji, “Che Yohana Wakubatisya wala asyuchile!” ⁸ Nambo wane watiji che Elia wala atyochele ni wane watiji kuti jumo jwakwe jwa wakulondola wa Akunnungu wakalakala asyuchile. ⁹ Nambo che Helode watite, “Wele che Yohana wo ngati nakatile ntwe sambano wele ni waani ungupilikana ngani syakwesi?” Nipele wansosaga kuti wawone.

Che Yesu akuulisya mpingo wekulungwa wa wandu (Matayo 14:13-21; Maliko 6:30-44; Yohana 6:1-14)

¹⁰ Achinduna wala pawausile, wawalanjile Che Yesu yose yaitesile. Che Yesu waaigile wanyawo, wawawile pajika mu musu waukuwilanjikwa Besesaida. ¹¹ Nambo mpingo wa wandu ula pawaimanyi kuwawawile, wakuiye. Nombe Che Yesu wapochele ni wawechete nawo ya umwenye wa Akunnungu ni kwalamya wawasachile kulamwa.

¹² Lyuwa palyatandite kuti wila, wakulijiganya kumi na mbili wala wanjaulile Che Yesu kukwasalila kuti, “Mwalanje wandu ajaulangane mu misi ni migunda jakuwandichila akasose yakulya ni pagona, pakuwa patuli pa pali pajika.”

¹³ Nambo Che Yesu wâasalile, “Wanyamwe mwape wanyawo chindu chakulya.”

Nipele wajanjile, “Nganitukola yakupunda nambo tukwete mikate nsano ni somba siwili pe. Panepa tujaule tukaasumile yakulya mpingo wose wu?”

¹⁴ Wandu uwaliji pepala, waliji achalume mpela elufu tano.

Nipele Che Yesu wâasalile wâkulijiganya wâo kuti, “Mwatamiche paasi mipingo ja wându mpela hansinihansini.”

¹⁵ Wâkulijiganya wâo wâtesile mpela iwâtite pakusalilwa ni wâtamiche wose. ¹⁶ Nipele Che Yesu wâjigele mikate nsano jila ni somba siwili sila ni wâlolite kwini ni kwatogolela Akunnungu ni kwipa upile ni kugawanya, wapele wâkulijiganya wâo kuti wapeleganye wându. ¹⁷ Wându wose wâlile ni kwikuta. Wâlokotenye isigasi ya mbakatika ni kugumbasya itundu kumi na mbili.

Che Petulo akwitichisya kuti Che Yesu ali Kilisito
(Matayo 16:13-19; Maliko 8:27-29)

¹⁸ Lyuwa limo, Che Yesu wâliji nkupopela jika pe ni wâkulijiganya wâo wâliji pachiwândi. Nipele wâusisye wanyawo, “Ana wându akuti une ndili wâani?”

¹⁹ Wâjanjile, “Wane akuti mmwejo ni che Yohana Wâkubatisya ni wane akuti che Elia ni wane akuti jumo jawo wâkulondola wâkalakala wa Akunnungu asyuchile.”

²⁰ Pelepo wâusisye wanyawo, “Nombe wanyamwe nkutinji une ndili wâani?”

Che Petulo wâjanjile, “Mmwejo ni Kilisito Nkulupusyo chilanga chiwâlanjile Akunnungu.”

Che Yesu akulondola yankati chiwa chao ni kusyuka kwao
(Matayo 16:20-28; Maliko 8:30-9:1)

²¹ Che Yesu wâlamwile wanyawo ni kwakanya kuti akasala kwa mundu jwalijose jele ngani jo. ²² Wapundile kuwecheta kuti Mwana jwa Mundu akusachilwa kulaga nnope ni kukanikwa ni achachekulu ni achakulu wambopesi ni wâkwiganya Malajisyo ga che Musa ni kuulajikwa nambo lyuwa lyaatatu lya chiwa chao chachisyuka.

²³ Nipele, wâasalile wându wose kuti, “Mundu jwalijose jwakusaka kuunguya akusachilwa alikane nsyene ni atwichile nsalaba wakwe mowa gose ni kunguya. ²⁴ Pakuwa jwalijose jwakusaka kuukulupusya umi wakwe chaujase ni jwalijose juchaujase umi wakwe ligongo lyangune, jwelejo chaukulupusye. ²⁵ Ana mundu chapate chichi, awaga ni ipanje yose ya pachilambo kwa kulijasa natamuno kulijonanga nsyene? ²⁶ Pakuwa mundu jwalijose jutachingolela soni une ni majiganyo gangu, Mwana jwa Mundu tachinkolela soni mundu jo pachachiika mu ukulu wakwe ni wa Atati ni wa achikatumetume wa kwini wâswela. ²⁷ Ngunsalila isyene kuti, apali wane mwa wanya wa ngaawa pangauwona Umwenye wa Akunnungu.”

Kuloleka ku Che Yesu kukugalauka
(Matayo 17:1-8; Maliko 9:2-8)

²⁸ Galiji mowa nane pa wamasile kuwecheta gelego, Che Yesu wâajigele che Petulo ni che Yohana ni che Yakobo, wakwesile nawo pa chitumbi kukupopela. ²⁹ Pa wâliji nkupopela, kuloleka kwa ku meeso kwao kwa galawiche ni iwalo yao yaliji yeswela ni kung'alima nnope. ³⁰ Papopo wându wâwili wâoneche aninkukunguluka nawo, nombe wându wo wâliji che Elia ni che Musa, ³¹ wâwakopochele ali ni ukulu, uwa wechetaga nawo Che Yesu yankati ichiyaakopochele ku Yelusalemu ko kuti agumbalichisye yailembekwe nkati welewo. ³² Che Petulo ni achinjakwe wâtopelwe ni lugono, nambo pa wâjimwiche, wâuweni ukulu wa Che Yesu ni wându wâwili u wâjimi nawo. ³³ Wându wâwili wo pa wâliji aninkulekangana ni Che Yesu, che Petulo wâasalile Che Yesu, “Ambuje, ili yambone uwe kutama apano!

Tutaŵe masakasa gatatu, limo lyenu ni limo li che Musa ni line li che Elia.” Nganaimanyililaga chaŵaŵechetaga cho.

³⁴ Che Petulo paŵaliji aninkuŵecheta yeleyo, liunde lyaichilile ni ŵakulijiganya ŵala ŵajogwepe pakuŵa liunde lyo lyaliji lininkwaichilila. ³⁵ Lyakopochele liloŵe mwiunde mula, lichitiji, “Aju ni Mwanangu junansagwile, mumpilikanichisye.”

³⁶ Palyamasile kupilikanika liloŵe lyo, Che Yesu ŵaoneche ali jika pe. Ŵakulijiganya ŵao ŵamyalele ni nganansalila mundu jwalijose gele moŵa go yankati yele yose iŵaiweni yo.

*Che Yesu akunnamya mwanache jwa masoka
(Matayo 17:14-18; Maliko 9:14-27)*

³⁷ Malaŵi jakwe Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵatatu ŵala paŵaliji aninkutuluka mwitumbi, mpingo wekulungwa wa ŵandu ŵaichilile. ³⁸ Mundu jumo mu mpingo mwa ŵandu mula ŵanyanyisye achitiji, “Jwakwiganya, ngunchondelela munkolele chanas mwanangu ju pakuŵa ali mwanangu jwa jika pe! ³⁹ Nnole lisoka lyakwe likusomoka ni chitema pe likuntenda agumile ni kuntaga njilinjili ni kunkopoka chiulo nkang'wa. Likupunda kunnagasya nnope ni ngalikunneka kwakwepepala. ⁴⁰ Nipele, nachondelele ŵakulijiganya ŵenu kuti akalityosye, nambo nganakombolanga.”

⁴¹ Che Yesu ŵajanjile, “Ŵanyamwe uŵelesi wangali chikulupi, ni ŵakusochela, chindame ni ŵanyamwe ni kumpililila mpaka chaka chi?” Nipele, Che Yesu ŵansalile mundu jo kuti, “Munjise nawo apano mwanagwenu jo.”

⁴² Katema jwele mwanache jo paŵaliji aninkwaichilila Che Yesu, lisoka lila lyangwisisye paasi ni kuntaga njilinjili. Nambo Che Yesu ŵalikalipile lisoka lila ni kunnamya mwanache ni kwauchisya atatigwe. ⁴³ Ŵandu wose ŵasimosile nnope kugalola machili gamakulungwa ga Akunungu.

*Che Yesu akuŵecheta sooni yankati chiwa chao
(Matayo 17:22-23; Maliko 9:30-32)*

Ŵandu ŵala paŵaliji nkusimonga yankati yose yaitesile, Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao, ⁴⁴ “Ngasinliŵalila chingusaka kuŵecheta ni ŵanyamwe chi, Mwana jwa Mundu chatagwe mmakono ga ŵandu.” ⁴⁵ Nambo ŵanyawo nganagamanyilila malumbo ga maloŵe gaŵaŵechete. Lyele lyaliji lyakusisika kwa ŵanyawo kuti anamanyichisye, nombe ŵanyawo ŵajogwepe kwausya malumbo ga maloŵe go.

*Ŵaani ŵaali ŵakulungwa?
(Matayo 18:1-5; Maliko 9:33-37)*

⁴⁶ Gatyochele makani kwa ŵakulijiganya ŵala gati ŵaani ŵaali ŵakulungwa kupunda achinjakwe. ⁴⁷ Nambo Che Yesu ŵasimanyilile nganisisyo sisyaliji mmitima jao nipele ŵanjigele mwanache jwannandi ni ŵanjimiche chiŵandika nawo, ⁴⁸ ŵaasalile, “Mundu jwalijose jwakumpochela aju mwanache jwannandi ju kwa liina lyangu, jwelejo akumbochela une ni jwalijose jwakumbochela une, akumpochela jwelejo jwandumile une. Pakuŵa jwali jwannandi kupunda wose pasikati jenu, jwelejo ni jwali jwankulungwa.”

*Jwanganaŵa jwammagongo jwenu, jwelejo ali pamo ni ŵanyamwe
(Maliko 9:38-40)*

⁴⁹ Che Yohana ŵaŵechete kuti, “Ambuje, tummweni mundu jumo achikoposyaga masoka mu liina lyenu nombe uweji twalinjile kunnekasya ligongo

jwelejo nganaŵa jumo jwetu.” ⁵⁰ Nambo Che Yesu ŵaasalile ŵanyawo kuti, “Nkannekasya, pakuŵa jwalijose jwangankanila ŵanyamwe, jwelejo ali pamo ni ŵanyamwe.”

Ŵasamalia akukananga kumpochela Che Yesu

⁵¹ Nipele, pagaŵandichile moŵa ga Che Yesu kujigalikwa kwini ŵasachile kwaula ku Yelusalemu. ⁵² Ŵatumile ŵantenga ŵalongolele, nombewo ŵajawile ni kwinjila mu musi umo wa Ŵasamalia kukuŵika chile indu yose kwa ligongo lyao. ⁵³ Nambo ŵandu ŵa wele musi wo ŵakanile kumpochela ligongo ŵaimanyilile kuti ŵasachile kwaula ku Yelusalemu. ⁵⁴ Katema ŵakulijiganya ŵakwe paŵaiweni yeleyo, che Yohana ni che Yakobo ŵatite, “Ambuje, ana nkusaka tuŵilasye mooto kutyochela kwini kuti wajonanje ŵanyaŵa?”

⁵⁵ Nambo Che Yesu ŵagalauchile ŵanyawo ni kwakalipila. ⁵⁶ Che Yesu ni ŵakulijiganya ŵao ŵatyosile ni kwaula kunsinda wine.

Ŵakuŵajilwa kuŵa ŵakulijiganya ŵa Che Yesu (Matayo 8:19-22)

⁵⁷ Paŵaliji mu ulendo, mundu jumpepe ŵansalile Che Yesu kuti, “Chinankuye kwakulikose kuchinjaule.”

⁵⁸ Che Yesu ŵatite, “Macheto gakwete masomwa ni ijuni ikwete isusi, nambo Mwana jwa Mundu nganakola pagona ni kupumulila.”

⁵⁹ Nipele, ŵansalile mundu jwine kuti, “Munguye.”

Nambo jwelejo ŵatite, “Ambuje, muuneche kaje nyaule ngaasiche atati ŵangu.” ⁶⁰ Nambo Che Yesu ŵansalile jwelejo kuti, “Mwaleche ŵawe ŵaasiche ŵawe ŵao, nambo mmwejo njaule nkalalichile ngani ja Umwenye wa Akunungu.”

⁶¹ Ni mundu jwine ŵansalile Che Yesu kuti, “Ambuje chinankuye, nambo muuneche kaje ngaalanje ŵaali kumusi kwangu ŵala.”

⁶² Nambo Che Yesu ŵajanjile, “Jwalijose jwakamwile lijela ni kotama kulima agalaukaga ni kulola panyuma, jwelejo ngakuŵajilwa mu Umwenye wa Akunungu.”

10

Che Yesu akwatuma ŵakulijiganya sabini na mbili

¹ Pagamasile gelego, Ambuje ŵaasagwile ŵakulijiganya sabini na mbili. Ni ŵatumile ŵakulijiganya ŵaŵili ŵaŵili ŵalongolele paujo pao pa misinda jlijose ni kulikose kuŵasachile nsyene kwaula. ² Ŵasalile ŵanyawo kuti, “Magungulo gali gamajinji nambo ŵakugungula ali kanandi. Nipele mwaŵende asyene ngunda kuti ŵatume ŵakugungula mu ngunda mwao. ³ Sambano njaulangane, mmanyilile kuti nguntuma ŵanyamwe mpela mwanangondolo pasikati masogo. ⁴ Ngasinjigala chilolo pane nsaku pane ilatu ine, nkankomasya mundu jwalijose mwitala. ⁵ Mwajinjilaga mu nyuumba jajili jose, mwakomasye yelei kaje, ‘Chitendewe chipagwe mu nyuumba ji!’ ⁶ Iŵaga chapagwe jwakunonyelwa ni chitendewe mwelemo, chitendewe chenu chichitame najo, nambo iŵaga ngapagwa jwachitendewe, chitendewe chichimujile kukwenu sooni. ⁷ Nlonjele pa nyuumba jo nchilyaga ni kung'wa yakumpanga, pakuŵa jwakupanganya masengo akuŵajilwa mbote. Ngasinsama nyuumba ji kwaula nyuumba jo. ⁸ Mwaikaga mmusi wauli wose ni kumpochela, nyanje yaili yose yakumpa. ⁹ Mwalamy

Wandu wakulwala waali kweleko, mwasalile, 'Umwenye wa Akunnungu uwandichile kukwenu.' ¹⁰ Nambo mwajinjilaga mmusi wauli wose ni akanaga kumpochela, ntyoche, nomwe pankupita mmatala gao nkajileje, ¹¹ 'Atamuno luundu lwa pamusi wenu lwalunyambatile pa sajo syetu, tukumpatila wanyamwe kulosya kuti mwachinsyene nsagwile kuukana utenga wa Akunnungu. Nambo, mmanyilile kuti, umwenye wa Akunnungu uwandichile.' ¹² Ngunsalila kuti, pa lyuwa lya malamulo magambo ga wandu wa musi wo chigaŵe gamakulungwa kupunda magambo ga wandu wa ku Sodoma.

*Misi jangaleka sambu
(Matayo 11:20-24)*

¹³ "Ulaje uwe kukwenu, ku Kolasini! Ulaje uwe kukwenu, ku Besesaida! Pakuwa, iwaga yakusimosya iyatendekwe kukwenu, ikatendekwe ku Tilo ni ku Sidoni kula, wandu wa kwele kalakala pe akatemi paliu ali atakwile magunia ni kulitaga liu muntwe kulosya kuti alesile sambu syao. ¹⁴ Nambo pa lyuwa lya malamulo magambo genu chigaŵe gamakulungwa kupunda magambo ga ku Tilo ni ku Sidoni. ¹⁵ Ni mmwejo Kapelenaumu, ana nkuganisa kuti chinlikusye mpaka kwini? Ngwamba chinchituluswa mpaka kwiuto kwa wandu wawile."

¹⁶ Nipele Che Yesu wapundile kwasalila wakulijiganya wao kuti, "Jwakumpikana wanyamwe, akumbilikana une, jwakumpochela wanyamwe akumbochela une. Ni jwalijose jwakukana kumbochela une, akwakana wandumile une."

Wakulijiganya makumi nsano ni gawili ni wawili akuujanga

¹⁷ Kanyuma wakulijiganya sabini wasile achisengwaga, achitiji, "Ambuje, atamuno masoka gatujitichisye kwa liina lyenu."

¹⁸ Welewo wasalile wanyawo kuti, "Nambweni Shetani yatiteje pakugwa mpela njasi kutyochela kwini. ¹⁹ Elo, nampele ulamusi wa kuliwata majoka ni makoloto ni ulamusi wa pachanya machili gose ga jwammagongo ni ngapagwa chindu chachili chose chakummenga. ²⁰ Nambo nkasechelelela ligongo lyakuti masoka ganjitichisye, nambo nsechelele ligongo lya meena genu galemikwe kwini."

*Kusangalala kwa Che Yesu
(Matayo 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Katema kakoko peko, Che Yesu wasangalele kwa ulamusi wa Mbumu jwa Akunnungu, watite, "Nguntogolela Atati, Ambuje wa kwini ni chilambo, pakuwa mwasisile yeleyi wa lunda ni wa umanyilisi ni kwaunukulila wanache. Elo, Atati, pakuwa yeleyi ni yaitite pakunonyela."

²² Nipele watite, "Atati wangu ambele une indu yose. Ngapagwa jwakumanyilila Mwana akaŵe Atati, ni Atati akaŵe Mwana, ni jwalijose jwakun-saka Mwana akumbunukulila."

²³ Nipele Che Yesu wagalauchile wakulijiganya wao ni kuwecheta nawo kwantemela kuti, "Nkwete upile wanyamwe kwakwiwona inkwiwona yi. ²⁴ Ngunsalila kuti wakulondola wa Akunnungu ni mamwenye wasachile kwiwona inkwiwona wanyamwe nambo nganaiwona ni kupilikana inkwipilikana wanyamwe, nambo nganaipikana."

Chitaga cha Msamalia jwambone

²⁵ Kanyuma, jwakwiganya Malajisyo jumo wâjimi ni kwausya Che Yesu kwa kwalinga achitiji, “Jwakwiganya, ana ndende chichi pakuti ngole umi wa moŵa gose pangali mbesi?”

²⁶ Che Yesu wambusisye kuti, “Ana ilembechekwe chichi mu Malajisyo che Masa? Ana nkusyoma chichi mwelemo?”

²⁷ Wâjanjile, “Mwanonyele Ambuje Akunnungu wenu ni ntima wenu wose ni uumi wenu wose ni machili genu gose ni umanyilisi wenu wose ni njenu mpela mwasyene.”

²⁸ Che Yesu wansalile, “Njanjile uchenene! Ntendeje yeleyo, nomwe chinkole umi.”

²⁹ Nambo wêlewo, wâsachile kuliwâlanjila kuti akuchimanyilila chakuusya cho, wausisye Che Yesu, “Ana njangu jo ni wâani?”

³⁰ Che Yesu wâjanjile, “Jwapali mundu jumo jwaŵaumilaga ku Yelusalemu kutuluchila ku Yeliko. Paŵaliji mwitala, wâsimene wachiswamba ni wambusile iwalo yakwe ni kumputa ni wâtyosile ni kunneka achiwândichilaga kuwa.

³¹ Pangalolela, jwambopesi jumo wâliji nkupita mulamula mwitala mula, nambo paŵambweni ni wâsepwiche pambali ni kwaula. ³² Iyoyo peyo, Mlawi jumo paŵaiche pelepo wambweni, ni wâsepwiche pambali ni kwaula. ³³ Nambo Msamalia jumo juŵaliji muulendo wâiche pepala paŵaliji mundu jula, nombe paŵambweni wambonele chanasâ. ³⁴ Nipele, wânjaulile, wâgajosisye maŵanga gao kwa mauta ni divai ni kugataŵa maŵanga, paŵamasile kutenda yeleyo wânjigele pa chinyama chakwe, ni wânjawisye kukwalwasya mu nyuumba ja achalendo. ³⁵ Malaŵi jakwe wâtyosisye lupia siŵili sya mbiya, wampele jwakujigosa nyuumba jila ni wânsalile kuti, ‘Munlwasye mundu ju ni chachili chose chachichipunde kwa jweleju, chinjilipila une pachimuje.’”

³⁶ Che Yesu wausisye, “Mwa wêle wâtatatu wo, wâani wâlosisye kuti ali njakwe mundu juŵaputikwe ni wachiswamba?” ³⁷ Jwakwiganya Malajisyo jula wâjanjile, “Jwejula juŵankolele chanasâ jula.”

Che Yesu wansalile, “Njaule nkatende iyoyo peyo.”

Che Yesu akwajimajimila che Masa ni che Maliamu

³⁸ Che Yesu ni wakulijiganya wao paŵaliji muulendo, wâiche kunsinda umo ni jwankongwe jumo liina lyao che Masa wâmpochele kumangwao. ³⁹ Che Masa wâliji ni mpwakwe liina lyao che Maliamu, jweleju wâtemi chiŵandi ni Ambuje Che Yesu achipikanilaga majiganyo gao. ⁴⁰ Nambo che Masa wâliji nkuchenjeuka ni masengo gamajinji. Nipele wâjaulile Che Yesu kukwasalila achitiji, “Ambuje, ana ngankulola kuti apwanga anesile une mbanganye masengo jika? Mwasalile aiche kukungamusya.”

⁴¹ Nambo Ambuje wâjanjile kuti, “Che Masa, che Masa, nkuchenjeuka ni kulisausya ni yejinji. ⁴² Nambo chipali chindu chimo pe chachikusachikwa. Che Maliamu asagwile liunjili lyambone ni sooni ngapagwa mundu jucha-chityosye kukwakwe.”

11

Che Yesu akwiganya yakuti pakupopela (Matayo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Lyuŵa limo, Che Yesu wâliji nkupopela peuto pamo, paŵamasile, jumo jwa wakulijiganya wao wâtatite, “Ambuje, ntujiganye kupopela, kwati mpela che Yohana Wakubatisya iŵatite pakwajiganya wakulijiganya wao.”

² Che Yesu wâsalile, “Pankupopela, njileje yeleyo,

'Atati,
Liina lyenu lijinchilwe,
Umwenye wenu uiche.

³ Ntupe chakulya chetu cha lyuŵa ni lyuŵa.

⁴ Ntulechelesye sambu syetu,
pakuŵa uweji nombe tukwalechelesya wose ŵakutuleŵela.
Ni sooni nkatujinjisy nkulinjikwa.' ”

⁵ Ni Che Yesu ŵaasalile kuti, “Tujile jumo jwenu akwete ambusanga ni anjaulilaga pasikati chilo ni kunsalila, ‘Ambusanga, mungongosye mikate jitatu none chinambuchisye, ⁶ pakuŵa ambusanga ŵangu ali mu ulendo, asepuhile kumusi none nganingola chakwapa.’ ⁷ Nganichisye kuti ambusanga ŵenu akanjanjile ali nkati, ‘Nkaasausya une! Pakuŵa masile kuugala nnango. Une ni achiŵanangu tugonile ni ngangukombola kwimuka ni kumpa!’ ⁸ Isyene ngunsalila kuti, ngaajimuka ni kwapa atamuno ali ambusanga gwao pe, nambo ligongo lya mundu jo ichajile pakupunda kwachondelela, chajimuche ni kwapa chachili chose chakuchisaka.

⁹ “Nipele none ngunsalila yakuti, mmende ni ŵanyamwe chimpegwe, nsose ni ŵanyamwe chinnyiwone, mpoposye ni ŵanyamwe chachimbugulila nnango. ¹⁰ Pakuŵa jwalijose jwakuŵenda akupegwa ni jwakusosa akupata ni jwakuposya, nnango ukuugulikwa kwa ligongo lyakwe. ¹¹ Ana, atati chi mwa ŵanyamwe, mwanache aŵendaga somba, chachiapa lijoka kuleka kwapa somba? ¹² Pane ŵaŵendaga lindanda, ana chachapa likoloto? ¹³ Chisau ŵanyamwe ŵangalumbana, nkumanyilila kwapa achiŵana ŵenu indu yambone, isyene Atati ŵenu ŵa kwinani chiŵape Mbumu jwa Akunnungu aŵala ŵakwaŵenda.”

Che Yesu ni Belesebuli
(*Matayo 12:22-30; Maliko 3:20-27*)

¹⁴ Lyuŵa limo Che Yesu ŵaliji nkukoposya lisoka lilyantendekenye mundu anaŵechete. Pilyakopweche lisoka lyo, jwangaŵecheta jo, ŵakombwele kuŵecheta, ni mpingo wa ŵandu ŵasimosile. ¹⁵ Nambo ŵane mwa ŵelewo ŵatite, “Akugakoposya masoka kwa ulamusi wa Belesebuli, jwankulu jwa masoka.”

¹⁶ Ni ŵane ŵalinjile kwakwaŵenda ŵalosey chimanyisyo chakuti ulamusi wao utyochele kwinani. ¹⁷ Nambo Che Yesu, achimanyililaga ng'anisyo syao ni ŵaasalile ŵanyawo, “Ŵandu ŵa umwenye wauliwose aputanaga achinsyene pe wele umwenye wo chiugwe ni ŵandu wa nyuumba jajili jose ŵaputanaga achinsyene pe ŵandu ŵa nyuumba jo chajonasiche. ¹⁸ Nipele iwaga Shetani akulikanila nsyene, umwenye wakwe chiulame? Nguti yeleyi pakuŵa ŵanyamwe nkuumecheta kuti ngugakoposya masoka kwa ulamusi wa Belesebuli. ¹⁹ Ŵakulijiganya ŵenu nombe akugakoposya masoka mpela inguti kupanganya une, iŵele uli menema musalile kuti ngugakoposya masoka kwa ulamusi wa Belesebuli? Nipele ŵanyawo ni utachinnamula ŵanyamwe. ²⁰ Nambo iwaga ngugakoposya masoka kwa ulamusi wa Akunnungu, nipele nnyimanyilile kuti Umwenye wa Akunnungu umasile kwika kukwenu.

²¹ “Mundu jwali ni machili pakulindilila nyuumba jakwe ni yakumenyanila yakwe, ipanje yakwe yose chigosekwe. ²² Nambo aikaga jŵapundile machili ni kumputa, jwelejo akunsumula yakumenyanila yose iyakulupililaga yo ni kuigawanya iwāsumwile.

²³ “Mundu jwalijose jwanganawa pamo ni une, akunganila ni mundu jwalijose jwangakusakulila pamo ni une, jwelejo akupwilinganya.

*Kujila kwa Lisoka
(Matayo 12:43-45)*

²⁴ “Lisoka lyankopokaga mundu likusyungula syungula mwipululu mwangali meesi lichisosaga pakupumulila. Palikulepela likuti, ‘Chimujile ku nyumba jangu kungopochela kula.’ ²⁵ Palikuuji, akujisimana nyumba jila jili jepyajile ni mwekotopasye. ²⁶ Nipele likwaula kukugajigala masoka gane saba gakusakala kupunda wewe, gose gakwaula kukunjinjila mundu jula. Kumbesi kwakwe mundu jo akuwa jwakusakala kupunda iwaliji kundanda.”

Kusangalala kusyene

²⁷ Che Yesu pawaliji nkuwecheta gelego, jumo jwa achakongwe jwa mumpingo mwa wandu mula, wanyanyise lilo we aчитiji, “Jwana upile jwankongwe jwambeleche ni kunjonjesya jo!”

²⁸ Nambo Che Yesu wawechete, “Nambo wana upile wakupunda wakulipilikanichisya lilo we lya Akunungu ni kwitichisya.”

*Uwelesi wakusakala ukusaka chimanyisyo
(Matayo 12:38-42)*

²⁹ Nipele, mpingo wa wandu pawaliji nkoonjecheka, Che Yesu watandite kusala, “Uwelesi wu uli uwelesi wa kusakala. Ukusaka chimanyisyo, nambo ngaupewa chimanyisyo chachili chose ika we chimanyisyo chi che Yona chila. ³⁰ Mpela che Yona iwaliji chimanyisyo cha wandu wa ku Ninawi ni iyoyo peyo Mwana jwa Mundu chachiwa chimanyisyo kwa uwelesi wu. ³¹ Iyoyo peyo pa lyuwa lyakulamulila Mwenye jwankongwe jwa ku Sheba chakopochele pamo ni wandu wa uwelesi wu, nombewo chachisala kuti uwelesi wu wanamagambo. Pakuwa welewo waumile kwakutalichila, waiche kukugapikanila malo we gambone ga lunda ga mwenye che Selemani, nambo pelepa apali jwankulu kupunda mwenye che Selemani. ³² Wandu wa ku Ninawi chakopochele pa lyuwa lya malamulo lyo pamo ni wandu wa uwelesi wu, nombewo chachisala kuti uwelesi wu wanamagambo. Pakuwa wandu wa ku Ninawi walesile sambu ligongo lya kulalichilwa utenga wa Akunungu ni che Yona, nambo pelepa kwana jwankulu kwapunda che Yona.

*Lulanga lwa chiilu
(Matayo 5:15; 6:22-23)*

³³ “Ngapagwa mundu jwakupamba lumuli ni kulusisa pane kuluunichila ni lulo nambo akuluwika pachanya chindu chakuwichila lumuli, kuti wakwinjila mwelemo akombole kulola lilanguka lyakwe. ³⁴ Lumuli lwa chiilu chenu luli liso lyenu, lya waga lyansima, chiilu chenu chose chichi we mu lilanguka, nambo lya waga nga wa lyansima, nombe chiilu chenu chichi we muchipi. ³⁵ Nilolechesye yambone kuti lilanguka lyalili nkati mwenu likaika kugalauka ku wa chipi. ³⁶ Nipele, i waga chiilu chenu chose cha waga ni lilanguka, pangali chi walo chachichi we pa chipi, chiilu cho chiching’alime yambone mpela lumuli lwalukuti pakunlanguchisya ni lilanguka lyakwe.”

*Che Yesu akawecheta Mafalisayo ni wakwiganya Malajisyo
(Matayo 23:1-36; Maliko 12:38-40)*

³⁷ Che Yesu paŵamasile kusala yeleyo, Mfalisayo jumo ŵaalaliche kumangwao kuti akalye nawo chakulya, nombewo ŵajinjile ni kutama kulya. ³⁸ Nambo Mfalisayo jo ŵansimosile Che Yesu kwawona alinkutama panganaŵa kaje chikanaŵe chakulya. ³⁹ Pele Ambuje ŵansalile, “Ŵanyamwe Mafalisayo, nkosya ngao ni mbale kwa paasa, nambo nkati mwenu ngumbele chigongomalo ni ungalimate. ⁴⁰ Ŵakuloŵela ŵanyamwe! Ana, ngaŵa Akunungu ŵaŵapanganyisye paasa ni ŵaŵapanganyisye nkati mo? ⁴¹ Nambo mwapeje ŵandu Ŵakulaga indu yaili nkati ngao ni mbale ni indu ine yose chiiŵe yambone kukwenu.

⁴² “Nambo ulaje uŵe kukwenu ŵanyamwe Mafalisayo, pakuŵa nkwausya liunjili lya kumi namose pachanya masamba ga kununjila ga mimela gakunonyesya chakulya ni mchicha ni masamba gane gane ni kuleka kwapanganyichisya ŵandu yaikuŵajilwa ni kwanonyela Akunungu. Mwaŵajilwe kukamulisa yaandanda yo pangaliŵalila yaaŵili yo.

⁴³ “Nambo ulaje uŵe kukwenu, ŵanyamwe Mafalisayo, pakuŵa ikunonyela kutama mmbujo mu itengu ya achakulungwa mu mmajumba ga kupopelela ni kunkomasya kwa kuchimbichisya paŵachingangene ŵandu. ⁴⁴ Ulaje uŵe kukwenu, pakuŵa nkulandana ni malembe gangali chilosyo, ŵandu akupita pachanya pakwe, pangaimanyilila.”

⁴⁵ Jumo jwa ŵamalamulo Ŵajanjile, “Jwakwiganya, pankusala yelei ngati nkutujalusya nowe ŵakwe.”

⁴⁶ Che Yesu Ŵajanjile, “Ulaje uŵe kukwenu ŵanyamwe ŵakwiganya Malajisyo, pakuŵa nkwatwika ŵandu misigo jakutopela jangatwichilika ni mwachinsyene ngankujongola namose chala kwakamusya. ⁴⁷ Ulaje uŵe kukwenu, pakuŵa nkugumba malembe ga Ŵakulondola ŵa Akunungu, ŵaŵaulajikwe ni achambuje ŵenu. ⁴⁸ Iyoyo peyo ŵanyamwe nkuŵalanga ni kwitichisya masengo ga achambuje ŵenu pakuŵa ŵelewo ŵauleje Ŵakulondola ŵa Akunungu ni ŵanyamwe nkugumba malembe gao. ⁴⁹ Ni kwaligongo lyo, lunda lwa Akunungu lwatite, ‘Chinampe Ŵakulondola ŵa Akunungu ni achinduna, nambo ŵane mwa ŵanyawo chachaulaga ni ŵane ŵao chachalagasya.’ ⁵⁰ Nipele uŵelesi uu chiuchilagaswa kwaligongo lya chiwa cha Ŵakulondola ŵa Akunungu ŵana wose ŵaŵaulegwe chitandile kupagwa chilambo, ⁵¹ chitandile kuulagwa ku che Habili kwichila che Sakalia, juŵaulegwe pasikati ja chilisa ni Nyumba ja Akunungu. Eloo, ngunsalila kuti, au uŵelesi uu chiuchilagaswa kwa yele isambo yo.

⁵² “Ulaje uŵe kukwenu ŵanyamwe ŵakwiganya Malajisyo pakuŵa njigele chiugulilo cha nnango wa umanyilisi ni mwachinsyene nganinjinja ni ŵaŵajinjilaga mwelemo mwalekasisye kuti akajinjila.”

⁵³ Che Yesu ŵatoyosile mwelemo, chitandile pelepo ŵakwiganya Malajisyo ni Mafalisayo ŵatandite kwachima kwannope ni kwausya mausyo gamajinji.

⁵⁴ Ŵasakaga ŵatanjisyeye kwa maloŵe gao.

12

Kwamuka nkati ulamba (Matayo 10:26-27)

¹ Katema kakoko ŵasongangene ŵandu ŵajinji mpaka kuliŵatana, Che Yesu ŵatandite kwasalila kaje Ŵakulijiganya ŵao kuti, “Nlisepusye ni chilungo cha Mafalisayo, chachili cha ulamba. ² Ngachipagwa chachiunichikwe

chingachiunukukwa ni chachisisikwe chingachimanyika. ³ Lyele ligongo lyo chachili chose chimwaŵechete pa chipi, ŵandu chapikane pa lilanguka ni chimwasongonaga pa chisyepela, muchumba cheugalikwe, chichijenele muchilambo chose.

*Ŵakusachilwa kwajogopa
(Matayo 10:28-31)*

⁴ “Ngunsalila ŵanyamwe achambusanga ŵangu kuti ngasimwajogopa ŵelewo ŵakuchiulaga chiilu nambo ngapagwa chakupunda chakuchikombola kuchipanganya. ⁵ Nambo chinanosye ŵakusachilwa kwajogopa, mwajogope Akunnungu pakuŵa amalaga kuulaga akwete ulamusi wakumponya ku jehamu. Eloo, mwajogope ŵelewo.

⁶ “Ana ngati ikumanyika kuti ijojolo nsano ikusumichikwa kwa ndalama jajinandi nnope? Nambo ngapagwa chijuni chakuliŵalichikwa ni Akunnungu namuno chimo. ⁷ Atamuno umbo sya mitwe jenu Akunnungu akusimanyilila sili silingwa. Ngasinjogopa, ŵanyamwe ndi ŵakutopela kwannope kupunda ijojolo yeyinji!

*Kwajitichisya ni kwakana Kilisito
(Matayo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ “Ngunsalila isyene, jwalijose jwakunyitichisya une pa ŵandu kuti jwele ali jwangune, iyoyo peyo Mwana jwa Mundu chachinjitichisya jwelejo mmbujo mwa achikatumetume ŵa kwinani ŵa Akunnungu. ⁹ Nambo, jwalijose jwakungana une pa ŵandu, nombejo chakanikwe mmbujo mwa achikatumetume ŵa kwinani ŵa Akunnungu.

¹⁰ “Mundu jwalijose jwakwaŵechetela yangalumbana Mwana jwa Mundu chalecheleswe, nambo juchannyelusye Mbumu jwa Akunnungu, ngalecheleswa ng’oo.

¹¹ “Pachachinjigala kwa machili mmajumba ga kupopelela pane mmbujo mwa mamwenye ni ŵakulamula kuti nlamulikwe, nkapwelela kuti chinjanje chichi pane ichimmechete. ¹² Pakuŵa Mbumu jwa Akunnungu chanjiganye chakuŵecheta katema kakoko.”

Chitagu cha jwachipanje jwakuloŵela

¹³ Mundu jumo mumpingo wa ŵandu mula, ŵansalile Che Yesu kuti, “Jwakwiganya, mwasalile akulu ŵangu tusapulane ipanje yatulechele atati ŵetu.”

¹⁴ Che Yesu ŵajanjile, “Ambusanga, ana ŵaani ŵamisile une kuŵa jwakulamula pasikati jenu pane jwakungaŵanyichisya ipanje yenu?”

¹⁵ Nipele ŵaasalile wose kuti, “Nlisepusye ni tama ja indu yeyinji pakuŵa umi wa mundu nganiupagwa mu winji wa indu yakwete.”

¹⁶ Nipele ŵatanjile chitagu chanti, “Kwaliji ni jwachipanje jumo juŵaliji ni ngunda uwasogwele nnope. ¹⁷ Jwachipanje jo ŵaganisisye muntima mwakwe achitiji, ‘Chindende uli pakuŵa une nganingola pakugosela magowolo gangu?’ ¹⁸ Ŵatite ‘Chindende yelei, chingagumule ngokwe syangu ni kutaŵa jajikulungwa nnope. Mwelemo chingaŵiche magowolo gangu gose ga ngano ni ipanje yangu.’ ¹⁹ Pelepo chinalisalile nansyene, ‘Sambano nkwete ipanje yeyinji imwaligosele kwa yaka yeyinji, mpumule, ndye ni kung’wa ni kusengwa!’ ²⁰ Nambo Akunnungu ŵaasalile, ‘Mmwejo Jwakuloŵela, achi chilo chino umi wenu chiujigalikwe ni yose indigosele ana chiiŵe ya ŵaani?’ ”

²¹ Che Yesu wamalichisye kuwêcheta, “Yele ni yaili kwa mundu jwakuligosela ipanje yejinji, nambo paujo pa Akunnungu ngakuwalanjikwa kuti akwete chindu.”

*Nlajilile kaje Umwenye wa Akunnungu
(Matayo 6:25-34)*

²² Nipele Che Yesu waasalile wakulijiganya wao, “Kwaligongo lyo ngunsalila, ngasinlilagasya kwa ligongo lya umi wenu kuti chindye chichi atamuno kwa ligongo lya iilu yenu kuti chimmwale chichi. ²³ Pakuwa umi upundile kwa yakulya ni chiilu chipundile kwa iwalo. ²⁴ Ngalole makungulu, ngagakupanda namose kugungula, nganigakola ngokwe namose magulu nambo Akunnungu akugalisya. Ni wanyamwe ndi wakutopela kugapunda makungulu! ²⁵ Nipele, waani mwa wanyamwe kwakulichenjeusya nnope akukumbola kulijonjehesya namose lyuwa limo mmoŵa ga umi wakwe? ²⁶ Nipele, iwaga ngankukumbola kuchitenda chachinandi mpela chelecho, ligongo chi nkuchenjeuchila ine yo? ²⁷ Nnole uluwa umele wakwe. Ngaukupanganya masengo, atamuno ngaukuliluchila iwalo. Nambo ngunsalila kuti namose mwenye che Selemani ni ukulu wao wose nganawale yambone mpela limo lya uluwa wo. ²⁸ Nipele iwaga Akunnungu akulitakusya yeleyo lisamba lya mwtinji lyalikumela lelo ni malaŵi likupatuka ni kwasikwa pa mooto, ana ngati chantakusye kwakupunda wanyamwe wandi ni chikulupi chamwana?

²⁹ “Nipele, ngasinlajila ichinlye atamuno iching’we namose ngasimma ni lipamba. ³⁰ Pakuwa yose yo ikuchenjeuchilwa ni wandu wangakulupilila wa ilambo ine ya pachilambo pano. Nambo mwanya Atati wenu akumanyilila kuti nkulajila yele indu. ³¹ Nipele nsoseje kaje Umwenye wa Akunnungu ni indu ine chijonjehekwe kukwenu.

*Mbiko kwinari
(Matayo 6:19-21)*

³² “Ngasinjogopa, wanyamwe mpingo wenondi! Pakuwa Atati wenu yanonyele kumpa Umwenye wao. ³³ Nsumisye inkwete nkaape wandu wakulaga mbiya syo. Nlipanganyichisye ilolo yangawisala ni kuligosela mbiko jangapunguka ni jangamala kwinari. Kwangawandichila wa wiyi atamuno konasika ni idudu. ³⁴ Pakuwa pajili mbiko jenu, pele ntima wenu ni pachiuwe.

Achikapolo wakulolela

³⁵ “Nliwiche chile kwakutumichila ni kuleka imulichilo yenu ininkukolela. ³⁶ Mbe mpela achikapolo wakwalindilila ambuje wao kutyochela kuulombela kuti pakupoposya waugulile nnango kwachitema. ³⁷ Wana upile wele achikapolo wachachasimana ali meeso pachauje Ambuje wao! Isyene ngunsalila kuti ambuje wo chaawe chile kwatumichila, chiwatamiche pakulila ni kwatumichila. ³⁸ Iwaga chauje pasikati chilo pane atamuno kuninkucha ni kwasimana ali meeso, wana upile achikapolo wo. ³⁹ Nambo mmanyilileje kuti iwaga nsyene nyuumba akakamanyilile katema chi chaiche jwa wiyi, akaliji meeso, ngakajileche nyuumba jakwe jininkugumulikwa. ⁴⁰ Wanyamwe nombe nliwiche chile, pakuwa Mwana jwa Mundu akwika katema kangankulolela.”

*Kapolo jwakukulupilichika ni jwangakukulupilichika
(Matayo 24:45-51)*

⁴¹ Che Petulo wâusisye Che Yesu kuti, “Ambuje, ana chitagu chi chikutugamba uweji pe pane wându wose?”

⁴² Ambuje wâjanjile, “Ana kapolo jwakwimilila chi jwali jwakukulupilichika ni jwalunda, jwaŵichikwe ni ambujegwe kwajimilila achikapolo wâo kuti wâgawanyichisye yakulya pa katema kakusachilwa? ⁴³ Jwana upile kapolo juchasimanikwe ni ambujegwe ali nkupanganya yele katema pachauje. ⁴⁴ Isyene ngunsalila kuti ambujegwe chambiche kapolojo kwimilila ipanje yakwe yose. ⁴⁵ Nambo, jwakutumichila ajilaga muntima mwakwe kuti, ambuje wângu akukaŵa kuuja ni kutanda kwaputa achikapolo achinjakwe achalume pane achakongwe ni kulya ni kung’wa ni kukolelwa, ⁴⁶ ambujegwe kapolo jula chauje pa lyuŵa lyangalilolela ni katema kangakukamanyilila chiŵakatanye ipande ipande ni kwaŵika liunjili limo ni wângakukulupilila.

⁴⁷ “Ni kapolo jwakumanyilila chakuchisaka ambujegwe, nambo ngakuliŵika chile kwa kupanganya yakusachilwa kupanganya ni ambujegwe, chaputikwe kwa nnope. ⁴⁸ Nambo jwangakuimanyilila indu yakuisaka ambujegwe nombe akupanganya indu yaikuŵajilwa kulagaswa chaputikwe kwakanandi. Pakuŵa jwalijose juchapegwe yejinji chasachilwe kutyosya yejinji ni jwalijose jwapegwile kamulila yejinji chasachilwe kuusya yejinji nnope.

*Che Yesu aiche kupeleka utinda
(Matayo 10:34-36)*

⁴⁹ “Nyiche kukukolesya mooto pachilambo, none ngasachile nnope kulola uli ukolele! ⁵⁰ Nambo ngwete ubatiso wa masausyo gangusachilwa nagakole, nguŵijikanywa nnope mpaka masausyo ga ubatiso wo pachigamale. ⁵¹ Ana nkuganisya kuti nyiche nacho chitendewele pachilambo pano? Ngunsalila, ngwamba, nambo nyiche kukuntindanya. ⁵² Kutandila sambano, wându nsano ŵa uŵelesi umo chatindigane, wându wâtatu chaputane ni wându ŵawili ni wându ŵawili chaputane ni wându wâtatu. ⁵³ Atati chatindane ni mwanagwao nombe mwanache chatindane ni atatigwe, achikulu chatindane ni mwanagwe mwali nombe mwali chatindane ni achikulugwe, jwankongwe chatindane ni akwegwao nombe ŵelewo chatindane ni nkwegwao.”

*Kumanyilila katema
(Matayo 16:2-3)*

⁵⁴ Che Yesu wâjaisalile sooni mipingo ja wându kuti, “Pankugawona maunde ganinkutyochela kulikutiŵilila lyuŵa, papopo ni nkuti lelo chijinye ula ni jikunya. ⁵⁵ Pajikupuga mbungo kutyochela kulujenda nkuti, ‘Lyuŵa chiliŵale lelo’ ni iyoyo peyo ikutyochela. ⁵⁶ Wânyamwe ŵa ulamba, nkukombola kulondola iichiŵe lelo kwakulola chilambo ni kwini kwachichi nipele nkulepela kugamanyilila malumbo gakatemaka?

*Njilane ni wammagongo wenu
(Matayo 5:25-26)*

⁵⁷ “Soonni kwachichi ngankulilamulila mwachimisyene chachili chambone chakuchipanganya? ⁵⁸ Pakuŵa ikaliji yambone ntende yaili yose kwilana nawo jwammagongo nli mwitala. Iŵaga ngaŵa yeleyo chanjausye

kwa jwakulamula nombejo chanjausye kwa jwangondo nombejo champonye mu nyumba jakutaŵilwa. ⁵⁹ Ngunsalila isyene kuti ngantyoka mwelemo mpaka pachimbalisye kulipa mbiya ja mbesi.”

13

Nneche sambu syenu ikaŵe yele chimwe

¹ Katema kakoko ŵaiche ŵandu ŵampepe ni ŵaasalile Che Yesu ngani sya ŵandu ŵa ku Galilaya ŵaŵaulegwe ni che Pilato paŵaliji nkusikita inyama yao ya mbopesi ni miasi jao jawanganyiche ni mbopesi jao. ² Che Yesu ŵajanjile kuti, “Pakuŵa Ŵagalilaya ŵala ŵaulajikwe kwanti yele, nkuganisya ŵaliji ŵakuleŵa kwapunda Ŵagalilaya ŵane wose?” ³ Isyene ngunsalila kuti ngaŵa yele, nambo iŵaga nganneka sambu syenu ŵanyamwe nombe chinjonasiche. ⁴ Iyoyo peyo ana nkuganichisya kuti ŵandu kumi na nane ŵala, ŵaŵagwililwe ni nyumba jelu ku Siloamu kula ni kuwa ŵaliji ŵakuleŵa kupunda ŵane wose ŵakutama ku Yelusalemu? ⁵ Ngunsalila kuti ngaŵa, nambo ŵanyamwe nombe iŵaga nganneka sambu syenu, ŵanyamwe nombe chinjonasiche.”

Chitagu cha chitela cha tini changasogola

⁶ Nipele, Che Yesu ŵatanjile chitagu chi, “Paliji ni mundu jumpepe juŵaliji ni chitela chachikuŵilanjikwa cha ntini chichapandikwe mu ngunda wa Misabibu. Mundu jo ŵajawile kukusosa isogosi yakwe nambo nganachisimana chindu. ⁷ Nipele, mundu jo ŵansalile jwakuugosa ngunda wo kuti, ‘Mpiликane! Une iŵicheje yaka itatu yi kukusosa isogosi ya chitela cha ntini chi, nambo nachisimene changasogola. Nchigwisye! Pakuŵa chikumala chajila pangali chindu?’ ⁸ Nambo ŵelewo ŵajanjile kuti, ‘Ambuje, tuchileche kaje namyaka chingachisyunguchisye lisimbo ni kutaga chajila. ⁹ Iŵaga chichisogole isogosi chaka chachikwika chi, yambone, nambo iŵaga ngachisogola chinchigwisye.’”

Che Yesu akunnama jwankongwe juŵaliji ni lisoka pa Lyuŵa lya Kupumulila

¹⁰ Pa Lyuŵa lya Kupumulila limo, Che Yesu ŵaliji nkwiganya mu nyumba ja kupopelela. ¹¹ Ni sooni paliji ni jwankongwe jwakulwala papopo pepo juŵakamwilwe ni lisoka kwa yaka likumi ni nsano ni itatu. Ngongo wakwe wapindiche ni nganakombolaga kulijongola uchenene ng’oo. ¹² Che Yesu paŵambweni jwankongwe jo ŵambilasile ni ŵansalile, “Jwankongwe, nlecheleswe, ulwele wenu ulamile!” ¹³ Ŵansajichile makono gao ni papopo ŵajongweche ni kutanda kwakusya Akunnungu.

¹⁴ Nambo jwankulungwa jwa nyumba jakupopelela ŵatumbile ligongo Che Yesu ŵannamisye jwankongwe jo pa Lyuŵa lya Kupumulila, nipele ŵausalile mpingo wa ŵandu ula kuti, “Gapali moŵa nsano ni limo gakwaŵajila ŵandu kupanganya masengo. Kwa gele moŵa njise kukulamwa ilwele yenu nambo ngaŵa Lyuŵa lya Kupumulila!”

¹⁵ Pelepo Ambuje ŵajanjile, “Ŵaulamba ŵanyamwe! Ana ŵaani pasikati jenu jwangakujiugulila ng’ombe jakwe pane mbunda jakwe mulichinga ni kujilongosya kukung’wa meesi atamuno lili Lyuŵa lya Kupumulila? ¹⁶ Sambano, jwankongwe ju, uŵelesu u che Iblahimu, juŵataŵikwe ni Shetani kwa yaka likumi ni nsano ni itatu. Ana ngaikusachilwa kunnama jwankongwe ju namuno lili Lyuŵa lya Kupumulila?” ¹⁷ Paŵamasile

kuŵecheta gelego, ŵamakani ŵao wose yatesile soni nambo ŵandu ŵane wose ŵasengwile kwaligongo lya indu yose yakusimosya iŵaipangeny.

Chitagu cha mbeju jamwana ja halidali
(Matayo 13:31-32; Maliko 4:30-32)

¹⁸ Nipele Che Yesu ŵausisye kuti, “Ana Umwenye wa Akunnungu ukulandana ni chichi? Chinaulandanye ni chichi? ¹⁹ Ukulandana ni mbeju jamwana ja chitela chachikuŵilanjikwa haladali jiŵajigele mundu jumo ni kujipanda mungunda mwakwe. Jamesile ni chaliji chitela chachikulungwa ni ijuni yataŵile isusi mu nyambi syakwe.”

Chitagu cha chilungo
(Matayo 13:33)

²⁰ Che Yesu ŵausisye sooni, “Ana Umwenye wa Akunnungu chinaulandanye ni chichi? ²¹ Ukulandana ni chilungo chiŵachijigele jwankongwe jumo ni kuwanganya pamo ni utandi wejinji, nipele utandi wose waumwiche.”

Nnango wakunyilila
(Matayo 7:13-14,21-23)

²² Che Yesu ŵajendelechele ni ulendo wao wa ku Yelusalemu akuno achajanyaga ŵandu mmisi ni mmisinda. ²³ Mundu jumo ŵambusisye Che Yesu kuti, “Ana Ambuje, nganatupa ŵandu ŵachakulupuswe?”

Che Yesu ŵajanjile kuti, ²⁴ “Nlimbile kwinjila kwa kupitila nnango wakunyilila pakuŵa ngunsalila kuti, ŵajinji chalinje kwinjila mwelemo, nambo chalepele. ²⁵ Chikaiche katema ka nsyene nyuumba pachajimuche ni kugala nnango. Ŵanyamwe chinjime pasa ni kutanda kupoposya nchitiji, ‘Ambuje, ntuugulile nnango.’ Nambo ŵelewo chachijanga kuti, ‘Ngangumanyilila namose ngangukumanyilila kuntyochele.’ ²⁶ Pelepo chintande kwasalila, ‘Uwe ni ŵeŵala utwalile ni kung’wa pampepe nomwe, nomwe mwajiganyisye mmisi jetu.’ ²⁷ Nambo ŵelewo chaachiti, ‘Ngangumanyilila namose kuntyochele, ntyoche mmbujo mwangu ŵanyamwe wose ŵankupanganya yaigongomalo.’ ²⁸ Nipele kweleko chikupagwe ni kulila ni kuchilimya meeno, pachinchawona che Iblahimu ni che Isaka ni che Yakobo ni ŵakulondola ŵa Akunnungu wose ali mu Umwenye wa Akunnungu nambo mwachinsyene nkanikwe kwinjila. ²⁹ Ŵandu chaiche kutyochela mumbali mose mwa chilambo ni kutama kulya mu Umwenye wa Akunnungu. ³⁰ Elo, kwana ŵane ŵaali ŵambesi chaaŵe ŵandanda ni ŵane ŵaali ŵandanda chaaŵe ŵambesi.”

Che Yesu akuulilila musi wa Yelusalemu
(Matayo 23:37-39)

³¹ Katema kakoko Mafalisayo ŵampepe ŵajaulile Che Yesu ni ŵaasalile kuti, “Ntyoche pelepa njaule kwine, pakuŵa mwenye che Helode akusaka kumbulaga.” ³² Che Yesu ŵajanjile, “Njaule nkalisalile lyele licheto kuti, ‘Nnole, lelo ni malaŵi ngugakoposya masoka ni kwalamya ŵakulwala ni ntondo chimalichisye masengo gangu.’ ³³ Nambo ikuumajila kwaula ulendo wangu lelo ni malaŵi ni ntondo, pakuŵa ngaikomboleka kuti jwakulondola jwa Akunnungu aulajikwe kwine ikaŵe ku Yelusalemu.

³⁴ “Ugwe Yelusalemu! Yelusalemu! Nkwaulaga ŵakulondola ŵa Akunnungu ni kwaputa maganga ŵaŵatumikwe kukwenu ŵala. Ana kalingwa

nasachile kwakumbikanya wânache wênu pamo, mpela nguku ijikuti pak-wautamila wânache wâkwe nambo mwanya nganinsaka. ³⁵ Nnole! Mwanya chachinnechela musi wenu. Nipele ngunsalila kuti ngamumona une mpaka kele katema pachinchiti, 'Akole upile wêlewo wâkwika mu liina lya Ambuje.'

14

Che Yesu akunnama jwakuimbangana chiilu

¹ Lyuwa lya Kupumulila limo, Che Yesu wâjawile kukulya chakulya mu nyuumba ja jumo jwa achakulu wa Mafalisayo ni wându wâwâlijji pelepo wâlijji nkwalolechesya. ² Ni mmbujo mwa Che Yesu paliji ni mundu jumo juwâlijji ni chilwele cha kuimbangana chiilu. ³ Nipele Che Yesu wâusisye wâkwiganya Malajisyo ga che Musa ni Mafalisayo kuti, "Ana Malajisyo gakutusaka kunnama mundu pa Lyuwa lya Kupumulila pane ngwamba?"

⁴ Nambo wanyawo wamyalele. Che Yesu wankamwile jwakulwala jo ni kunnama ni wânnesile ajaule. ⁵ Nipele wâasalile wanyawo, "Ana jwapi jwa wanyamwe iwaga mwanagwe pane ng'ombe jakwe jagwililaga mu chisima ngakujityosya papopo atamuno liwêje Lyuwa lya Kupumulila?"

⁶ Nambo wanyawo walepele kwanga.

Undu ni ungalikanganichila

⁷ Che Yesu wâweni uwâwîlanjikwe wâla yatiteje pakulisagulila pakutama pakuchimbichikwa, nipele wâajigenye kwa chitagu chi, ⁸ "Iwaga chammilanje mundu kuchindimba cha ulombela, nkatama mmbujo pakuchimbichikwa, panepa apali jwâwîlanjikwe jwine jwakuchimbichikwa kumpunda mmwe. ⁹ Jwambilasile mmwe ni njenu jo chaiche ni kunsalila, 'Mwalechele awa pele peuto pao.' Pelepo chinkole soni pa wându ni kutanda kusejela ni kutama mu itengu yangachimbichikwa. ¹⁰ Nambo wânnalikaga ku chindimba, njaule nkatame peuto pangachimbichikwa kuti pachaiche jwambilasile jo ansalile, 'Ambusanga, nsejelele pambone nnope pa.' Pelepo chinchimbichikwe mmbujo mwa wose wâtemi pampepe nomwe. ¹¹ Pakuwa jwâlîjose jwakulikulya, chatuluswe ni jwakulitulusya, chakuswe."

¹² Nipele wânsalile juwâwîlasile jo, "Iwaga chimwakolochesye wându chakulya cha muusi pane ligulo, ngasimwâwîlaga achambusanga wenu atamuno achapwenu atamuno achalongo ajenu atamuno wâpachiwândi penu atamuno wâkusichila ajenu ngakawa nombowo chachimbilanga ni kumbuchisya mpela chimwâkolochesye chila. ¹³ Nambo pankukulumisya chakulya cha chindimba, mwawîlanje wându wâkulaga ni wâkulemala ni wângajenda ni wângalola, ¹⁴ nomwe chinkole upile, pakuwa wanyawo ngaakola chakumbuchisya mmwejo. Akunnungu champe ntulilo wenu katema pachachasyusya wâkupanganya yailli yambone paujo pa Akunnungu."

Chitagu cha chindimba chachikulungwa cha chakulya (Matayo 22:1-10)

¹⁵ Jumo jwao jwa wâwâtemi pamo ni Che Yesu wâтите, "Jwana upile jwele mundu juchaakalye mu Umwenye wa Akunnungu."

¹⁶ Nipele Che Yesu wâjanjile, "Jwapali mundu juwâkulumisye chakulya cha chindimba chachikulungwa ni wâawîlasile wându wâjanji. ¹⁷ Pajaiche ndawi ja chakulya wânnajisye kapolo jwao kukwawîlaga wându wâwâwîlanjikwe wo, 'Njisangane, pakuwa indu yose ili chile.' ¹⁸ Nambo wose wâtandite kuwâlaga

ligongo lya kulepela kwika. Jwandanda wansalile kapolo jo, 'Sumile ngunda, ngusachilwa nyaule kukuulola, ngunchondelela mulechelesye.' ¹⁹ Jwine ni watite, 'Sumile ng'ombe likumi sya kulima, sambano ndili mwitala ngwaula kukusilinjala, ngunchondelela mulechelesye.' ²⁰ Ni jwine watite, 'Nombele moŵa gagaga, nipele ngangukombola kwika.'

²¹ "Jwele kapolojo wausile ni kwasalila ambujegwe yeleyo. Pelepo nsyene nyuumba jo watumbile, ni kunsalila kapolo jwao kuti, 'Njaule chitema mmatala gamakulungwa ni matala gamanandi ga musi, nkaichenawo amuno wakulaga ni wangajenda ni wangelola ni walemele.' ²² Kanyuma kakwe kapolo jo watite, 'Ambuje, chimwalajichisye chila chemale kutendekwe mpela imwatite kuunajichisya nambo lisigalile liuto.' ²³ Nipele ambuje wala wansalile kapolo kuti, 'Njaule mmatala gamakulungwa ni mmatala gamanandi ga musi ni kwakanganyichisya wandu kwinjila kuti, nyuumba jangu jigumbale.' ²⁴ Pakuwa, ngunsalila kuti ngapagwa jwalijose mwa wandu wawalalichikwe kundanda wala juchapasye chakulya changu cha chindimba.'"

*Ndalama jakuwa jwakulijiganya
(Matayo 10:37-38)*

²⁵ Pelepo, mipingo jejinji ja wandu waliji nkulongana nawo Che Yesu. Nipele Che Yesu wagalauchilile wandu ni kwasalila, ²⁶ "Yawaga kwana mundu jwakwika kukwangu akusachilwa kaje kunonyela une kupunda yakuti kwanonyela atatigwe ni achikulugwe ni wankwawo ni achiwanagwe ni achapwakwe ni achalumbugwe, eloo ni yakuti kulinonyela nsyene, naga ngakutenda yele ngakukombola kuwa jwakulijiganya jwangu. ²⁷ Ni jwalijose jwangakulijigalila nsalaba wakwe nsyene ni kunguya ngakukombola kuwa jwakulijiganya jwangu.

²⁸ "Pakuwa, ana waani mwa wanyamwe asakaga kutaŵa nyuumba jeleu, jwangatama kaje ni kuwalanga ndalama jakwe pakuti alole iwaga akwete ipanje yakombola kumalichisya? ²⁹ Pakuwa amalaga kutaŵa nsingi ni kulepela kumalichisya kutaŵa nyuumba jeleu jo, wandu wose wakwilola chatande kunseka ³⁰ achitiji, 'Aju mundu ju watandite kutaŵa nambo alepele kumalichisya.'

³¹ "Pane, mwenye chi jwakwaula kukumenyana ni mwenye jwine, jwangakutama kaje ni kuganisa kuti wandu wakwe wangondo mianda likumi chakombole kumenyana ni wandu wangondo mianda makumi gawili wa mwenye jwakwika? ³² Ni amanyililaga kuti ngakombola, chachalajisya wantenga wao kuti ajaule kukuusya yati pakwikanacho chitendewe, kele katema ko jwele mwenye jwine jo ali kwakutalichila. ³³ Iyoyo peyo, ngapagwa jwalijose jwa wanyamwe juchaŵe jwakulijiganya jwangu iwaga ngaileka yose yakwete yo.

*Njete janganong'a
(Matayo 5:13; Maliko 9:50)*

³⁴ "Njete jili jambone, nambo njete jasoyesyaga unonye wakwe chintaje chichi kuti unonye wakwe ujile sooni? ³⁵ Ngajikufai kulikose kwa litaka atamuno kwakutenda chajila, wandu chajasepe. Jwakwete mapikanilo gakupikanila, apikane!"

15

*Ngondolo jajisoŵile
(Matayo 18:12-14)*

¹ Lyuŵa limo, ŵakukumbikanya nsongo ŵajinji ni ŵa sambi ŵajinji ŵaiche ku Che Yesu kukwapilikanila. ² Mafalisayo ni ŵakwiganya Malajisyo ga che Musa ŵatandite kunyinyita achitiji, “Munnole mundu ju! Akwapochela ŵaali ni sambi, sooni akulya nawo pamo.” ³ Che Yesu ŵaasalile chitagu chati, ⁴ “Ana jwapi mwa ŵanyamwe akolaga ngondolo mia moja, amanyililaga kuti jisoŵile jimo, ngakusileka asila tisini na tisa mwitinji ni kwaula kukujisosa jajisoŵile jila mpaka patajione?” ⁵ Ni patajione chajijigale mmakoyo, achisangalalaga. ⁶ Pakwika kumangwao, chachaŵilanga achambusanga ŵao ni ŵapachiŵandi pao kwasalila, ‘Nsangalale pamo ni une, pakuŵa ngondolo jangu jijasoŵile jila najipatile. ⁷ Ngunsalila kuti kwati iyoyo peyo ni kutichiŵa sangalala kwinani kwa ligongo lya mundu jumo jwali ni sambi kuleka sambi, kupunda ŵandu ŵakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu tisini na tisa ŵangakusaka kuleka sambi.

Mbiya jijasoŵile

⁸ “Atamuno tujile, jwankongwe jumpepe jwana mbiya likumi, asoyesyaga mbiya jimo, ngaapamba lumuli ni kupyajila nyuumba achisosaga uchenene mpaka ajisimane?” ⁹ Ajisimanaga, chachaŵilanga achambusanga ŵao ni ŵapachiŵandi pao ni kuti, ‘Nsangalale pamo ni une, pakuŵa mbiya jangu jijasoŵile jila najiweni.’ ¹⁰ Ngunsalila, kwati iyoyo peyo ni yakuti pakusangalala achikatumetume ŵa kwinani ŵa Akunnungu ligongo lya jumo jwalesile sambi.”

Mwana juŵasoŵile

¹¹ Che Yesu ŵapundile kuŵecheta kwa chitagu achitiji, “Jwapali mundu jumo juŵakwete achachanda ŵaŵili. ¹² Jwannung'una jula ŵansalile atatigwe kuti, 'Atati mumbe chigaŵanyo cha ipanje chachikung'wilila une.' Nombewo ŵagaŵanyichisye wose ŵaŵili ipanje iŵakwete. ¹³ Pangakaŵa moŵa, jwannung'una jula ŵajigele yakwe ila ni kwaula kuchilambo cha kutalika ni kweleko ŵatumie ipanje yakwe yose kwa wamba. ¹⁴ Payamalile yose, kwaty-ochele sala jajikulungwa mchilambo mo ni ŵatandite kuchenjeuka pakuŵa nganakola chindu. ¹⁵ Ŵajawile kwa mundu jumo jwa mwele mchilambo kukuŵenda masengo, nombewo ŵanjawisye kungunda ŵao kukugagosa maguluŵe. ¹⁶ Ŵalajile kulya chakulya cha maguluŵe gala nambo ngapagwa mundu juŵampele chindu. ¹⁷ Paŵaimanyilile iŵaliji ŵakuloŵela kundanda ŵatite, 'Ana kwana ŵamasengo ŵalingwa kwa atati ŵangu ŵakulyanga ni kusigasya, none ligongo chi nguwa sala? ¹⁸ Chimujile kwa atati ŵangu ni kwasalila, Atati une naleŵele Akunnungu ni nanneŵele nomwe ŵakwe. ¹⁹ Nganguŵajilwa sooni kuŵilanjikwa mwanagwenu. Mundende mpela jumo jwa ŵamasengo ŵenu.' ²⁰ Ŵatandite ulendo kuuja kwa atati ŵao.

“Paŵaliji kwakutalichila kanandi, atatigwe ŵambweni ni kunkolela chanasa ni ŵammutuchile ni kwakomasya kwa unonyelo. ²¹ Mwanagwao jula ŵansalile, 'Atati, une naleŵele Akunnungu ni nanneŵele nomwe ŵakwe. Nganguŵajilwa sooni kuŵilanjikwa mwanagwenu.' ²² Nambo atatigwe ŵaasalile achikapolo ŵao kuti, 'Njanguye! Nkajigale chiwalo chambone mumwasye! Mumwasye pete ni italawanda! ²³ Nkajijigale ng'ombe

jamwana jakunakana jila njisikite, tulye ni kusangalala pamo! ²⁴ Pakuŵa mwanangu ju kwangu une ŵaliji mpela jwamwe, nambo ali jwanjumi, ŵaliji asoŵile nambo sambano awoneche.’ Ni ŵatandite kusangalala pamo.

²⁵ “Kele katemako mwanagwao jwankulungwa jula ŵaliji ku ngunda. Paŵaujaga ni kuŵandichila kumangwao, ŵakupikene kwimba ni kutyala.

²⁶ Ŵambilasile jwakutumichila jumo ni ŵambusisye kuti, ‘Ana kwana chichi?’

²⁷ Ni kapolo jula ŵanjanjile, ‘Apwenu ausile pamusi ni atati ŵenu asikite ng’ombe jamwana jakunakana ligongo lya ŵelewo pakuŵa ampochele ali jwanjumi.’

²⁸ “Nambo nchanda jwankulungwa jo ŵatumbile ni ŵakanile kwinjila nkati. Nipele atatigwe ŵakopweche ni kunchondelela kuti ajinjile. ²⁹ Nambo ŵelewo ŵanjanjile atatigwe kuti, ‘Nnole! Yaka yejinji i nantumichile mpela kapolo ni nganingane kunjitichisya makanyo genu. Mumbela chichi? Nganimumba atamuno kambusi kuti sangalale pamo ni achambusanga ŵangu! ³⁰ Nambo paŵaiche aju mwanagwenu jwajonasile chipanje chenu kwa kulaŵalaŵa, munsikitile jwelejo ng’ombe jamwana jakunakana jila.’

³¹ Atatigwe ŵanjanjile kuti, ‘Mwanangu, mmwe nndi pamo none moŵa gose ni yose ingwete ili yenu. ³² Kwa yele yatuŵajile kutenda chindimba ni kusangalala, ligongo mpwenuju, kwanguune ŵaliji mpela jwamwe nambo sambano ali jwanjumi ni ŵaliji asoŵile nambo sambano awoneche.’ ”

16

Chitagu cha jwakwimilila ipanje jwakalamuka

¹ Che Yesu ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao kuti, “Jwapali jwachipanje juŵakwete jwakwimilila ipanje yakwe. Jwachipanje ŵasalilwe kuti jwakwimililajo akonanga ipanje yenu. ² Nipele jwachipanje jo ŵambilasile ni kunsalila kuti, ‘Ana achi ni chichi chinguchipikana chachikungamba mmwejo? Mmalanje imwatite pakwimilila ipanje yangu yose, ligongo ngamma jwakwimilila ipanje yangu sooni’ ³ Jwakwimilila jula ŵaganisisye mu ntima mwakwe achitiji, ‘Ambuje ŵangu akuuminga masengo ga kwimilila ipanje yao, sambano chindende chichi? Ngangombola kulima ni kuŵa ŵakuŵendaŵenda ikundesya soni. ⁴ Elo, nachimanyi chakutenda, kuti patachiminga masengo ga kwimilila ipanje ŵandu akombole kumbochela mmajumba gao.’

⁵ “Nipele, ŵaawilasile ŵaali ni magambo wose ŵa ambujegwe jumo jumo, ŵambusisye jwaandanda, ‘Mwakongwele ilingwa kwa ambuje ŵangu?’

⁶ Nombe ŵanjanjile ‘Mapipa mia moja ga mauta ga seituni’ Ni ŵansalile, ‘Ntole chikalata cha ligambo lyenu, ntame kwachitema ni kulemba mapipa ansini.’

⁷ Nipele, ŵammusisye jwamagambo jwine kuti, ‘Nomweji mwakongwele ilingwa?’ Ŵatite, ‘Magunia mia tatu ga ngano.’ Ni ŵansalile, ‘Ntole chikalata cha ligambo lyenu ni kulemba kwachitema magunia mia mbili ni alobaini.’

⁸ “Nambo mmbujegwe jula ŵannapile jwakwimilila ipanje yakwe jwangakukulupilichika jula ligongo ŵatesile mwakalamuka. Pakuŵa ŵandu ŵa pachilambo chi akalamwiche kwannope kwakupanganya indu yao ni achinjao kupunda ŵandu ŵaali mu Umwenye wa Akunungu.”

⁹ Nombe Che Yesu ŵapundile kuŵecheta, “None ngunsalila kuti ntende uganja ni ŵane kwa ipanje ya pachilambo kuti, ipanje pachiipele kunkamuya mpochelwe mu utame wa moŵa gose pangali mbesi.

¹⁰ Jwakukulupilichika mu yamwana nnope jwelejo akukulupilichika atamuno mu yeikulungwa nombeyo. Ni jwangakukulupilichika

mu yamwana ngaakukulupilichika atamuno mu yeikulungwa nombeyo. ¹¹ Nipele iwaga wanyamwe ngankukulupilichika mu ipanje ya pachilambo waani wachachimpa ipanje yaili isyene? ¹² Iwaga wanyamwe ngankukulupilichika mu indu ya mundu jwine ana waani wachampe yaili yenu mwachinsyene?

¹³ “Ngapagwa kapolo jwakukombola kwatumichila achambuje wawili, pakuwa chanchime jumo ni kunnonnyela jwine pane chanchimbichisye jumo ni kunnyelusya jwine. Ngankukombola kwatumichila Akunungu akuno nchitumichilaga mbiya kwanakamo.”

Iwecheto i Che Yesu

(Matayo 11:12-13; 5:31-32; Maliko 10:11-12)

¹⁴ Mafalisayo wakunonyelwa mbiya pawagapilikene gelego wanyelwisye Che Yesu. ¹⁵ Pelepo Che Yesu waasalile, “Mwanya nkuliwalanjila nli wambone pa meeso pa wandu, nambo Akunungu akujimanyilila mitima jenu. Pakuwa chindu chachikuoneka chili Chambone kwanno pe meeso pa wandu paujo pa Akunungu chikuoneka chili chindu cha uchimwa.

¹⁶ “Malajisyo ga che Musa ni malembelo ga wakulondola wa Akunungu galiji ganinkulalichikwa mpaka pawai che Yohana Wakubatisya. Chitandile kele katema Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunungu jikulalichikwa ni jwalijose akwinjila mwelemo kwa machili. ¹⁷ Nambo kwini ni chilambo ikukomboleka kumala, kupunda kalembu kamo ka Malajisyo ga che Musa kutyosyeka.

¹⁸ “Mundu jwalijose jwakulekangana ni wankwawo ni kulombela jwine akutenda chikululu ni jwakunombela juwalekangene ni wankwawo, akutenda chikululu.”

Jwachipanje ni che Lasalo jwakulaga

¹⁹ “Jwapali mundu jwachipanje juwawalaga iwalo ya ndalama jekulungwa ni kupoka mowa gose. ²⁰ Pali ni jwakulaga liina lyakwe che Lasalo juwagumbele mawanga pachiiilu chose nombe wandu wane wagonekaga welewo pannango wa nyumba ja jwachipanje. ²¹ Che Lasalo walajile apegwe mbakatika sisagwaga pakulila pa jwachipanje jo ni kupunda yeleyo mbwa syaikaga kukulapita mawanga gakwego.

²² “Lyuwa limo jwakulaga jo wawile ni achikatumetume wa kwini wanjigele ni kummika chiwandi ni che Iblahimu. Nombe jwachipanje jula wawile ni kusikwa. ²³ Jwachipanje jo walsile nnope kwiuto kwa wandu wawile ni walolite kwini ni kwaona che Iblahimu ali atemi pachiwandi ni che Lasalo. ²⁴ Wanyanyisye achitiji, ‘Atati che Iblahimu, mungolele chansa, mwalajisye che Lasalo kuti anyoye kumbesi kwa chala chakwe mmeesi ni asisimise lulimi lwangu, pakuwa ndili nkusauka nnope mu mooto wu.’

²⁵ “Nambo che Iblahimu wajanjile, ‘Mwanangu, nkumbuchile kuti mmwe pamwajili ni umi pachilambo mwamasile kupochela yambone yose iyamajile nombe che Lasalo walsile. Nambo sambano akuno che Lasalo ali nkusutwa ntima ni mmwe ndi mkusauka. ²⁶ Kupunda yeleyi, pasikati jetu ni wanyamwe kwana lisimbo lyekulungwa pakuti wakusaka kutyoka akuno kwika kweleko anakombole ni anajomboche mundu jwakweleko kwika akuno.’ ²⁷ Pele jwachipanje jula watite, ‘Ngunchondelela, atati che Iblahimu kuti munnajisye che Lasalo jo ajaule kwa achalongo wangu, ²⁸ ligongo

ngwete achapwanga nsano, ajaule akaajamuche kuti nombewo anaiche peuto pamasausyo pano.

²⁹ “Nambo che Iblahimu wansalile, ‘Achapwenu akwete malembelo ga che Musa ni wakulondola wa Akunnungu mwaleche wapilikanile welewo.’ ³⁰ Nambo jwachipanje jo watite sooni, ‘Atati che Iblahimu nga wa yeleyo nambo iwaga mundu jumo chasyuche ni kwajaulila, chaleche sambi syao.’ ³¹ Nombe che Iblahimu watite, ‘Iwaga ngakugapilikanichisya ni kugakulupilila malembelo ga che Musa ni wakulondola wa Akunnungu atamuno asyuche jwalijose ni kwajaulila ngakombola kwanyenga.’ ”

17

Majiganyo gankati sambi ni kulechelesya (Matayo 18:6-7; 21-22; Maliko 9:42)

¹ Che Yesu waasalile wakulijiganya wao kuti, “Ngaikomboleka kuti ikatyochela yakunlewesya ni kukola sambi nambo ulaje uwe kwa jwakwikanawo yakulewesya. ² Ikaliji mbaya jwakwalewasya jo atawikwe lisyago pa lukosi ni kwaponya mu bahali kupunda kuniwilila jumo jwa achanandi wa. ³ Nililechesye mwachinsyene!

“Mpweni alewaga, munjamuche, iwaga chaleche sambi, munnechelesye.

⁴ Atamuno annewelaga mala saba pa lyuwa limo ni kuuja kukwenu mala saba achitiji, ‘Lesile sambi,’ nkusachilwa kunnechelesya.”

Chikulupi

⁵ Achinduna waasalile Ambuje Che Yesu kuti, “Ntujenjehesye chikulupi.”

⁶ Ambuje wajanjile, “Nkaakwete chikulupi atamuno chamwana chati mpela lusongolo lwamwana nnope mpela lwa haladali, nkakombwele kuchisalila chitela cha nkuju chi kuti, ‘Ntupuche nkaliwandichisye mu bahali,’ nombecho chikajitichisye.

Masengo ga kapolo

⁷ “Nambo jwapi mwa wanyamwe jwakwete kapolo jwakulima pane jwakuchinga ngondolo pakuuja kutyochela kungunda, akunsalila katema kakoko peko ‘Njise kwachitema, kundye chakulya?’ ⁸ Nga wa chansalile kuti, ‘Mungulumichisye chakulya, mmeje chile kwa kundumichila mpaka pachimalisye kulya ni kung’wa nomweji ni pachinlye ni kung’wa.’ ⁹ Ana ngati ambuje chantogolele kapolo jo pakuwa amasile kupanganya iwalamulikwe yo? ¹⁰ Iyoyo peyo ni wanyamwe pachimmale kupanganya yose iwanlamulile yo, nsaleje kuti, ‘Uwe tuli achikapolo, tupanganyisye masengo agala pe gatuwajilwe nago.’ ”

Che Yesu akwaswejesya wamatana likumi

¹¹ Che Yesu pawajaulaga ku Yelusalemu wajesile mumpika wa ku Samalia ni ku Galilaya. ¹² Pawajinjilaga mu nsinda umo, wandu likumi wa matana waichile Che Yesu ni kwima kwakutalichila. ¹³ Wanyanyisye achitiji, “Che Yesu Ambuje, ntukolele chanasa!”

¹⁴ Che Yesu pawaweni waasalile, “Njaulangane nkalirosye kwa wambopesi.” Nombe wanyawo pawajaulaga kweleko, waswejele. ¹⁵ Jumo jwa wanyawo pawaliweni kuti amasile kulamwa, wasile aninkwakusya Akunnungu achinyanyisyaga. ¹⁶ Wagwile manguku pa sajo si Che Yesu achatogolelaga. Mundu jo waliji Msamalia. ¹⁷ Nambo Che Yesu wasisye, “Ana ngati waliji wandu likumi waswasweswe? Ali kwapi tisa wala? ¹⁸ Ana ngapagwa wandu

ŵane ŵausile kukwatogolela Akunnungu ikaŵe jwakwikape?” ¹⁹ Nombe Che Yesu ŵansalile mundu jo kuti, “Njimuche, njaule chikulupi chenu chinamisye.”

*Kwika kwa Umwenye wa Akunnungu
(Matayo 24:23-28,37-41)*

²⁰ Katema kampepe Mafalisayo ŵausisye Che Yesu kuti, “Ana Umwenye wa Akunnungu ukwika chakachi?” Nombewo ŵajanjile, “Umwenye wa Akunnungu ngaukwika kwakulolecheka. ²¹ Atamuno menema ngapagwa juchakombole kusala, ‘Nnole uli akuno,’ pane ‘Uli apala.’ Pakuŵa Umwenye wa Akunnungu uli pasikati jenu.”

²² Sooni, ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao kuti, “Gakwika moŵa pachinnajile kulola lyuŵa limo mwa moŵa ga Mwana jwa Mundu, nambo nganliona. ²³ Ni ŵandu chachinsalila kuti, ‘Nnole, ali ako!’ Pane, ‘Nnole, ali akuno!’ Nambo ŵanyamwe nkatyoka atamuno kwakuya. ²⁴ Pakuŵa chiiŵe mpela njasi pajikumesa ni kuloleka kwiunde kose, iyoyo peyo ni ichichiŵa pa lyuŵa lya kwika kwakwe Mwana jwa Mundu. ²⁵ Nambo gakanawŵe gelego, akusachilwa asauche nnope ni kukanikwa ni ŵandu ŵa uŵelesi u. ²⁶ Mpela iyaliji pa moŵa ga che Nuhu ni iyoyopeyo ni ichichiŵa pa moŵa ga kwika Mwana jwa Mundu. ²⁷ Ŵandu ŵalyaga ni kung’wa, ŵalombelaga ni kulombwa mpaka lyuŵa liŵajinjilaga che Nuhu mu ngalaŵa jekulungwa lila.* Nipele jaiचे ula jekulungwa nnope ni kwajonanga wose. ²⁸ Iyoyopeyo ni ichiŵe mpela iyaliji pakutyochela pa moŵa ga che Lutu. Ŵandu ŵalyaga ni kung’wa, ŵasumisyaga ni kusuma, ŵapandaga mbeju ni kutaŵa majumba. ²⁹ Nambo lyuŵa liŵakopweche che Lutu Msodoma lila, mooto ni chibiliti yatulwiche kutyochela kwinani nti ula ni kwaulaga wose. ³⁰ Ilaila peila ni ichichiŵa pa lyuŵa lya kwika Mwana jwa Mundu.”

³¹ Ŵapundile kuŵecheta, “Lyele lyuŵa lyo, jwalijose juchaŵe paasa nyuumba kasajinjila kukujigala chipanje chakwe chachili mu nyuumba. Iyoyopeyo juchaŵe ku ngunda kasauja kukutola yailesile panyuma. ³² Nkumbuchile iyasimene ŵankwawo che Lutu. ³³ Mundu jwalijose jwakusaka kuukulupusya umi wakwe, chaujase. Ni mundu jwalijose jchaujase umi wakwe, chaugose. ³⁴ Ngunsalila kuti, chilo cho ŵandu ŵaŵili chagone pachindanda chimo, jumo chajigalikwe ni jwine chachilekwa. ³⁵ Achakongwe ŵaŵili chachiŵa aninkusyaga pampepe, jumo chajigalikwe ni jwine chachilekwa. ³⁶ Ŵandu ŵaŵili chachiŵa mu ngunda umo, jumo chajigalikwe ni jwine chachilekwa.”*

³⁷ Ŵakulijiganya ŵausisye kuti, “Ana kwapi Ambuje?”

Nombe Che Yesu ŵajanjile, “Kwauli ntembo kweleko ni kuchakasongan-gane achikapungu.”

18

Chitagu cha jwankongwe jwawililwe ni ŵankwawo ni jwamalamulo

* **17:27** 17:27 Ngalaŵa jekulungwa jili Safina kujimanyilila Safina nsyome Ndandililo 6 ni 7.

* **17:36** 17:36 Malembo gamajinji ga kalakala nganigakola msitali wa 36.

1 Che Yesu w̄aasalile w̄akulijiganya w̄ao chitagu chati, w̄andu akusachilwa apopeje katema kose pangapela. 2 W̄atite kuti, “Pamusi umo, jw̄apali jwakulamula jumo, jwanganjogopa Akunnungu natamuno kwachimbichisya w̄andu. 3 Nipele, jw̄apali jwankongwe jwakuw̄ililwa jumo pa musi wo juw̄ajaulilaga kaw̄ili kaw̄ili jwakulamulajo achitiji, ‘Munjenjele kuti ngole chigolochelo changu kutyochela kwa jwammagongo jwangu.’ 4 Kwa mōwa gamajinji jwakulamula jo nganasaka kwachenjela nambo kambesi kakwe w̄atite mu ntima mwakwe, ‘Atamuno ngangwajogopa Akunnungu namuno kwachimbichisya w̄andu, 5 nambo kwaligongo lya jwakuw̄ililwa ju akusakalisya une, chinaachenjele kuti akole chigolochelo chakwe nambo iw̄aga ngambanganya yeleyo chabesye une pakwika kaw̄ili kaw̄ili!’ ”

6 Nipele, Ambuje w̄ajendelechele, “Mpilikane yatite pakuw̄echeta jwakulamula jwanganjogopa jo. 7 Uli, Akunnungu nga w̄achenjela w̄ele w̄andu u w̄asagwile, w̄akwalilila muusi ni chilo w̄ala? Ana pane chaka w̄e kwapilikanila? 8 Ngunsalila kuti chachachenjela w̄anyawo chitema pe. Nambo uli pachaiche Mwana jwa Mundu chi w̄asimane w̄andu w̄akunkulupilila pachilambo pano?”

Chitagu cha Mfalisayo ni jwakukumbikanya nsongo

9 Nombe Che Yesu w̄atanjile sooni chitagu kwa w̄akuliganisya kuti akupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu ni kwanyelusya w̄ane. 10 “W̄andu w̄aw̄ili w̄ajawile pa Nyuumba ja Akunnungu kukupopela, jumo w̄aliji Mfalisayo ni jwine w̄aliji jwakukumbikanya nsongo.

11 “Jwele Mfalisayo jo w̄ajimi ni kupopela chikatikati achitiji, ‘Akunnungu, nguntogolela pakuw̄a uneji nganima chisau w̄andu w̄ane, w̄achiswamba ni w̄achigongomalo ni w̄achikululu. Natamuno chisau jwakukumbikanya nsongo ju. 12 Nguta w̄a ka w̄ili kwa chijuma ni ngutyosya liunjili lya kakumi lya indu yose ingupata.’

13 “Nambo jwakukumbikanya nsongo jula, w̄ajimi kwakutalichila, nombejo nganalinga kulola kwinani nambo w̄aliputile pa ntima pao kwa kulilasika achitiji, ‘Akunnungu, mungolele chanasa une jundi ni samb!’ ” 14 Che Yesu w̄atite, “Ngunsalila mwanya, jwakukumbikanya nsongo jo w̄ausile kumangwao ali akundikwe ni Akunnungu kumpunda Mfalisayo jo. Paku w̄a jwalijose jwakulikwesya chatuluswe ni jwakulitulusya chakweswe.”

Che Yesu akwapa upile w̄anache achanandi (Matayo 19:13-15; Maliko 10:13-16)

15 W̄andu w̄ampepe w̄annyichisye Che Yesu w̄anache achanandi kuti w̄asajichile makono ni kwapa upile. Nambo w̄akulijiganya w̄ao pa w̄aiweni w̄akalipile. 16 Nambo Che Yesu w̄aa w̄ilasile w̄anache achanandi achitiji, “Mwaleche w̄anache achanandi achanje kukwangu, nkalekasya pakuw̄a Umwenye wa Akunnungu uli wa w̄andu mpela a w̄a. 17 Ngunsalila isyene kuti jwalijose jwangukupochela Umwenye wa Akunnungu mpela mwanache jwanandi, ngajinjila mu Umwenye ng’oo.”

Chilongola jwachipanje (Matayo 19:16-30; Maliko 10:17-31)

18 Chilongola jumo jwa W̄ayahudi w̄ammusisye Che Yesu achitiji, “Jwakwiganya jwambone ana ndende chichi pakuti ngole umi wa mōwa gose pangali mbesi?”

¹⁹ Che Yesu wansalile, “Ligongo chi nkuumilanga une jwambone? Nga-pagwa jwali jwambone akaŵe Akunnungu pe. ²⁰ Nkugamanyilila makanyo ga Akunnungu, ‘Kasintenda chikululu atamuno kasimmulaga ni kasinjiŵa atamuno kasinsala ya unami ni mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu.’”

²¹ Welewo watite, “Yeleyo yose naikamulichisye chitandilile mu uchanda wangu.” ²² Che Yesu paŵapilikene gelego wansalile kuti, “Chindu chimo chisoŵile kukwenu, nkasumisye yose inkwete ni mbiya syo nkaasapulile wakulaga, nomwe ni pachinchikola ipanje kwinani, nipele njise munguye.” ²³ Nambo mundu jo paŵapilikene yeleyo, wasupwiche nnope pakuŵa waliji ni ipanje yejinji.

²⁴ Che Yesu paŵammweni mundu jo aninkusongoneka ni watite “Yaikuti pakulepelecheka kwa wandu ŵaali ni ipanje kwinjila mu Umwenye wa Akunnungu! ²⁵ Elo, ili yangalemwa kwa chinyama chachikuŵilanjikwa ngamia kwinjila pachipowo cha sindano kupunda jwaali ni chipanje kwinjila mu Umwenye wa Akunnungu.”

²⁶ Wandu waŵapilikene yeleyo wausisye, “Ana ŵaani uchakombole kuluswa?”

²⁷ Che Yesu wajanjile achitiji, “Indu yangaikukomboleka kwa wandu, kwa Akunnungu ikukomboleka.”

²⁸ Che Petulo wansalile Che Yesu, “Nnole, uwe tulesile indu yetu yose ni kunkuya alakwe!”

²⁹ Nipele, Che Yesu waasalile, “Isyene ngunsalila, mundu jwalijose jwajilesile nyuumba pane wankwawo pane achapwakwe pane achawelesi pane achiwanagwe ligongo lya Umwenye wa Akunnungu, ³⁰ chapochele yejinji nnope aka katemaka ni katema kakakwika chachipochela umi wa moŵa gose pangali mbesi.”

*Che Yesu akuŵecheta kaatatu yachiwa ni kusyuka kwao
(Matayo 20:17-19; Maliko 10:32-34)*

³¹ Che Yesu waajigele pajika wakulijiganya ŵao kumi na mbili, waasalile, “Mpilikane! Tukukwesya kwaula ku Yelusalemu ni kweleko indu yose iyalebekwe ni wakulondola ŵa Akunnungu yankati Mwana jwa Mundu chiiŵe isyene. ³² Pakuŵa chachajausya kwa wandu wangosyo sine nombe wanyawo chachanyelusya ni kwatukana ni kunsunila mata. ³³ Champute ibokola ni kummulaga nambo pa lyuŵa lyaatatu kutyochela pa chiwa chao chasyuche.”

³⁴ Wakulijiganya ŵala nganagamanyililaga malumbo ga maloŵe gaŵecheteje Che Yesu go pakuŵa galiji gamasisikwe kukwao nombewo nganaimanyilila kuti Che Yesu akuŵecheta nkati chichi.

*Che Yesu akunnamya jwakuŵendaŵenda jwanganalola
(Matayo 20:29-34; Maliko 10:46-52)*

³⁵ Katema Che Yesu paŵawandichile ku Yeliko, jwapali mundu jumo jwanganalola juŵatemi mungulugulu litala achiwendaga. ³⁶ Paŵapilikene wandu wajanji aninkupita wausisye “Ana kwana chichi?”

³⁷ Wansalile, “Che Yesu ŵa ku Nasaleti akupita.”

³⁸ Nombewo wanyanyisye achitiji, “Che Yesu, Uŵelesi u che Daudi, choonde mungolele chanasa!”

³⁹ W̄andu uW̄alongolele w̄ala w̄ankalipile kuti amyalale, nambo w̄elewo w̄apundangenyē kunyanyisya achitiji, “UW̄elesi u che Daudi, choonde mungolele chanasal!”

⁴⁰ Che Yesu w̄ajimi ni w̄alamwile kuti w̄apeleche paujo pao. Jw̄angalola jula paW̄aW̄andichile Che Yesu w̄ammusisye, ⁴¹ “Ana nkusaka nampanganyichisye ichichi?”

W̄ajanjile, “Ambuje, ngusaka ngombole kulola sooni.”

⁴² Che Yesu w̄ansalile, “Nnole! Chikulupi chenu chinnamisye.”

⁴³ Papopo pepo w̄akombwele kulola sooni ni w̄akuiye Che Yesu achakusyaga Akunnungu. W̄andu wose paW̄aiweni yeleyo w̄alapile Akunnungu.

19

Che Yesu ni Che Sakayo

¹ Che Yesu w̄ajinjile ku Yeliko ni w̄aliji nkupita. ² Jw̄apali mundu jumo liina lyakwe che Sakayo, juW̄aliji jw̄ankulu jwa w̄akukumbikanya nsongo, nombe jw̄aliji jw̄achipanje. ³ W̄asachile kwawona Che Yesu kuti w̄aliji w̄aani nambo w̄alepele ligongo lya winji wa w̄andu ni pakuw̄a w̄aliji jwanjipi. ⁴ Nipele, w̄autuchile mmbujo ni w̄akwesile chitela chachikulungwa cha nkuju kuti akombole kwawona pakuw̄a w̄aliji nkupita lyele litala lyo. ⁵ Che Yesu paW̄aiche peuto po w̄alolite mwinani ni w̄ansalile, “Che Sakayo, ntuluche chitema pakuw̄a lelo jino ikumajila kulonjela mu nyuumba jenu.”

⁶ Che Sakayo w̄ajangwiye kutuluka ni w̄apochele kwa kusengwa. ⁷ W̄andu wose paW̄aiweni ye, w̄atandite kunyinyita achitiji, “Ajinjile kulonjela kwa mundu jwa sambu.”

⁸ Nambo che Sakayo w̄ajimi paujo ni w̄aasalile Che Yesu, “Ambuje mum-bilikanichisye! Une ching’aw̄anye ipanje yangu pambindikati ni chinape w̄andu w̄akulaga ni iw̄aga najigele chindu cha mundu jw̄alijose kwa chigongomalo, chinauchisye kacheche.”

⁹ Che Yesu w̄ansalile kuti, “Lelo jino ukulupusyo uiche mu nyuumba ji pakuw̄a nombejo ali jw̄auw̄elesi u che Iblahimu. ¹⁰ Pakuw̄a Mwana jwa Mundu aiche kukwasosa ni kukwakulupusya w̄asochele.”

Chitagu cha mbiya (Matayo 25:14-30)

¹¹ W̄andu w̄aliji nkwapilikanila Che Yesu. Ni paW̄aliji nkuW̄andichila ku Yelusalemu w̄andu w̄aganisyaaga kuti Umwenye wa Akunnungu uW̄andichile kuoneka. Kwa ligongo lyo w̄atanjile sooni chitagu. ¹² W̄atite, “Jw̄apali mundu jwa lukosyo lwa umwenye juW̄ajawile kuchilambo cha kutalika kuti akapegwe umwenye ni jw̄ankulu jwa mamwenye ni kuuja. ¹³ AkanaW̄e kwaula, w̄aaw̄ilasile achikapolo w̄ao likumi ni w̄apele kila mundu mbiya liunjili limo ni mbiya jimo malinga ni mbote ja miesi jitatu ni kwasalila, ‘Nsumisye malonda mpaka pachiuje.’ ¹⁴ Nambo achinsyene musi, w̄anchimile ni w̄alajisye w̄antenga ajaule akajile ‘Ngatukunsaka mundu ju atulongosye uwe.’

¹⁵ “Nambo, mundu jo w̄ausile sooni kumusi ali amasile kupochela umwenye ni w̄alamwile kuti akaaW̄ilanjile achikapolo uW̄apele mbiya w̄ala kuti achimanyilile chachipundile chajinjisye kila mundu. ¹⁶ Kapolo jwaandanda jwaiche paujo pao ni w̄atite, ‘Ambuje, mbiya jenu jimwambele jijonjesyeche mbiya likumi.’ ¹⁷ Nombewo w̄ansalile, ‘Ntesile yambone, mmwejo ndi kapolo jwambone. Pakuw̄a mwaliji jw̄akukulupilichika pa indu yenandi, nkoleje

ulamusi pachanya pa misi likumi!’¹⁸ Kapolo jwaaŵili jwaiche nikuti, ‘Ambuje, mbiya jenu jimwambele jijonjesyeche mbiya sine nsano.’¹⁹ Nombewo ŵansalile jwelejo kuti, ‘Nomwe ŵakwe nkoleje ulamusi pachanya misi nsano.’

²⁰ “Nipele, kapolo jwine jwaiche achitiji, ‘Ambuje, aji ni mbiya jenu jimwambele jila, nagosile uchenene mu chiguo cha mwana chammakono.

²¹ Ligongo nanjogopaga, pakuŵa mmwe ndi mundu jwakunonopa ntima. Mundu junkuigala yangaŵa yenu ni kugoola yanganimpande.’²² Nombewo ŵansalile, ‘Ngunnamula kwaligongo lya intite pakuŵecheta mmwe kapolo jwangalumbana! Ngati mwaamanyilile kuti une ndili mundu jwakunonopa ntima, jungwigala yangaŵa yangu ni jungugowola yanganimbande.

²³ Ligongo chi nganinjausya mbiya jangu kwa ŵakutyosya yakoonjecheka, kuti une pachiuje nyaule ngajigale ni yakupunda yakwe?’

²⁴ “Pelepo ŵaasalile uŵajimi pepala ŵala, ‘Munsumule mbiya jo, nkaape jwakwete mbiya likumi jula.’²⁵ Ŵanyawo ŵansalile, ‘Ambuje, nambo jwelejo akwete chile mbiya likumi!’²⁶ Nombewo ŵajanjile kuti, ‘Ngunsalila, kwa jwalijose jwakwete chindu chachipegwa ni kujonjechekwa. Nambo kwa jwanganakola chindu atamuno chamwana chakwete cho chichijigalikwe.²⁷ Nambo, yankati aŵaŵa ŵammagongo ŵangu ŵakanile kuti ninaalongosye, mwaichisye apano ni kwasikita paujo pangu.’”

Che Yesu akwinjila ku Yelusalemu akuno ŵandu ali nkuchina kwannope (Matayo 21:1-11; Maliko 11:1-11; Yohana 12:12-19)

²⁸ Che Yesu paŵaŵechete gelego, ŵajendelechele ni ulendo paujo pao wa ku Yelusalemu. ²⁹ Paŵaŵandichile ku Besefage ni ku Besania, chiŵandi ni chikwesya chachigumbele itela ya Miseituni, ŵalajisye ŵaŵili mwa ŵakulijiganya ŵao. ³⁰ Ŵasalile kuti, “Njaule pa nsinda wauli mmbujo mwenu. Pachinkanjinjile mu nsinda mo, chinkansimane mwanambunda jwataŵikwe jwanganakwelekwe ni mundu. Nkangopole ni kunnyikanawo apano. ³¹ Sooni iŵaga chakammusye mundu kuti, ligongo chi nkungopola? Nkajile, ‘Ambuje akunsaka.’”

³² Nipele, uŵalajisye ŵala ŵajawile ni ŵaisimene mpela iŵatite pakusalilwa ni Che Yesu. ³³ Paŵaliji nkungopola mwanambunda jula, achinsyene ni ŵausisye, “Ana ligongo chi nkungopola mwanambunda ju?”

³⁴ Ŵajanjile, “Ambuje akunsaka.” ³⁵ Ŵanjigele mwanambunda jula ni kwapelechela Che Yesu. Ŵatandiche iwalo yao pachanya pa mwanambunda jo ni ŵankwesisye Che Yesu pachanya pakwe. ³⁶ Paŵajendelechelelaga ni ulendo ŵandu ŵatandiche iwalo yao mwitala.

³⁷ Paŵaŵandichile ku Yelusalemu, palitala lyalikutuluchila kuchikwesya chachigumbele itela ya Miseituni, mpingo wose wa ŵandu ni ŵakulijiganya ŵao ŵatandite kuchina ni kwatogolela Akunungu achinyanyisyaga ligongo lya yakusimonjeka yose iŵaiweni ³⁸ ŵatite “Akole upile Mwenye jwakwika mu liina lya Ambuje. Chitendeweke kwini ni ukulu kwa Akumanani.”

³⁹ Mafalisayo ŵampepe ŵaŵaliji mu mpingo wa ŵandu mula ŵansalile Che Yesu kuti, “Jwakwiganya, mwakalipile ŵakulijiganya ŵenu!”

⁴⁰ Che Yesu ŵajanjile kuti, “Ngunsalila ŵanyamwe, naga chamyalale ŵanyaŵa, maganga chigatande kunyokonya.”

Che Yesu akulila kwa ligongo lya musi wa ku Yelusalemu

⁴¹ Paŵaŵandichile ni kuulola musi wa ku Yelusalemu, Che Yesu ŵalisile ligongo lya musi wo ⁴² achitiji, “Ikali mbiya nkaamanyilile lelo jino,

indu yaikwikanawo chitendewe! Nambo sambano isisiche pa meeso genu. ⁴³ Pakuŵa moŵa chigannyichile mmwe ni ŵammagongo ŵenu chansyunguchisye likumba ni chachinsyungula ni kummijikanya kosekose. ⁴⁴ Chankasanye mmwe ni ŵaali nkati likumba lya musi wose ngapagwa liganga lichililigale palijakwe, ligongo nganinkamanyilila katema paŵannyichile Akunnungu kukunkulupusya.”

*Che Yesu akwinjila pa Nyuumba ja Akunnungu
(Matayo 21:12-17; Maliko 11:15-19; Yohana 2:13-22)*

⁴⁵ Nipele, Che Yesu ŵajinjile pa Nyuumba ja Akunnungu ni ŵatandite kwaŵinjila paasa ŵaŵasumisyaga malonda, ⁴⁶ achitiji, “Ilembekwe yati, ‘Nyuumba jangu chijiŵe nyuumba ja kupopela’, nambo ŵanyamwe njitesile peuto pakulisisila ŵawiyi.”

⁴⁷ Che Yesu ŵaliji nkwiganya pa Nyuumba ja Akunnungu lyuŵa ni lyuŵa. Nambo achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ga che Musa ni ilongola ya ŵandu ŵasosile litala lya kwaulaga, ⁴⁸ nambo nganamanyilila ichajile pakupanganya, pakuŵa ŵandu wose ŵaliji nkwapilikanichisya uchenene.

20

*Liusyo lyankati ulamusi u Che Yesu
(Matayo 21:23-27; Maliko 11:27-33)*

¹ Lyuŵa limo Che Yesu paŵaliji nkwaiganya ŵandu pa Nyuumba ja Akunnungu ni kulalichila Ngani Jambone, ŵaiche achakulu ŵambopesi ni ŵakwiganya Malajisyo ga che Musa ni achachekulu ² ŵammusisye, “Ntusalile! Ana kwa ulamusi chi nkupanganya yeleyi? Sooni ŵaani ŵampele mmwe ulamusi u?”

³ Che Yesu ŵajanjile, “Nomwe ŵakwe chinammusye liusyo, musalile, ⁴ ana ulamusi u che Yohana wa kubatisya watyochele kwa Akunnungu pane kwa ŵandu?”

⁵ Nambo ŵanyawo ŵaŵechetesylene achitiji yeleyi, “Twajilaga watyochele kwa Akunnungu, chatuusyeyi, ‘Ligongo chi nganimunkulupilila jwelejo?’ ⁶ Ni twajilaga watyochele kwa ŵandu, ŵandu wose ŵa chatuulaje ni maganga, pakuŵa ŵandu wose akukulupilila kuti che Yohana ŵaliji jwakulondola jwa Akunnungu.” ⁷ Nipele ŵajanjile, “Ngatukumanyilila kwa watyochele ulamusi wo.”

⁸ Che Yesu ŵaasalile ŵanyawo, “None jwakwe ngangunsalila ngutenda yeleyi kwa ulamusi chi.”

*Chitagu cha ŵakulima ni ngunda wa misabibu
(Matayo 21:33-46; Maliko 12:1-12)*

⁹ Che Yesu ŵapundile kwatanjila ŵandu chitagu chati, “Mundu jumo ŵalimile ngunda wa misabibu ni ŵakodisiseye ŵakulima, nipele ŵajawile ku chilambo chine ni ŵalonjele kweleko moŵa gamajinji. ¹⁰ Katema kama-gungulo, mundu jo ŵantumile kapolo jwao ku ngunda wa misabibu kwa ŵakulima ŵala, kukujigala liunjili lyakwe lya magungulo. Nambo ŵakulima ŵala ŵamputile kapolo jo ni kummusya makono pe. ¹¹ Nsyene ngunda jula ŵantumile kapolo jwine, nambo jwelejo nombe ni ŵamputile ni kunden-dela ya chipongo ni kummusya makono pe. ¹² Ŵantumile sooni jwaatatu, jwelejo nombe ŵammulesye ni kwajasila paasa ngunda. ¹³ Nipele nsyene

ngunda wa misabibu jula waganisisye achitiji, ‘Chindende ichichi? Chinampeleche mwanangu jwajika jwakunonyelwa pane chakanchimbichisye jwelejo.’ ¹⁴ Nambo wakulima wala pa wammweni, wa wechetesylene jwine ni jwine, achitiji, ‘Aju ni juchapochele iwagosele, twende tummulaje kuti indu iwagosele tujigale uwe.’ ¹⁵ Nipele, wankopwesye paasa ngunda wa misabibu ula ni kummulaga.”

Nipele Che Yesu wausisye, “Ana nsyene ngunda wo, chachatenda ichichi wakulima wo?” ¹⁶ “Chaiche ni kwaulaga wakulima wo ni kwapa wakulima wane ngunda wa misabibu wo.”

Wandu pa wagapilikene gele maloŵe ni watite, “Ngwamba! Gakatumkopochela namose kanandi!”

¹⁷ Nambo Che Yesu walolite wanyawo ni kwausya, “Ana aga Malembelo ga Akunungu ga gana malumbo chi? Gagakuti, ‘Liganga lyalikanile wakutaŵa, sambano lilyolyo lili lyetendekwe liganga lyekulungwa lyakwimichila nyumba!’

¹⁸ Mundu jwalijose juchalikuŵale pa liganga lyo, chakasiche ipande ni lyangwililaga mundu jwalijose chilinsyaje.”

Liussyo lyankati kwausya nsongo kwa mwenye jwa ku Loma

(Matayo 22:15-22; Maliko 12:13-17)

¹⁹ Wakwiganya Malajisyo ga Akunungu ni achakulu wambopesi wasakaga kunkamula Che Yesu ndawi jo, pakuŵa waimanyilile kuti chitagu chi chaliji nkwegamba wanyawo nambo waajogwepe wandu. ²⁰ Wali jwa kwakuilichisya uchenene nipele, walajisye wakuuchilichisya walalitendaga wambone. Watesile yele kuti watanjise Che Yesu kwa maloŵe gao ni kwajausya pa ulamusi wa jwankulu jwa chilambo. ²¹ Wakuuchilichisya wo, wammusisye Che Yesu achitiji, “Jwakwiganya, tukumanyilila kuti nkusala ni kwiganya maloŵe ga isyene ni tukumanyilila kuti nganinkola lusagu kwa mundu jwalijose nambo nkwiganya yakuti matame mpela ila Akunungu yakutulajichisya. ²² Ntusalile, ana ili yambone kwausya nsongo kwa Mwenye jwa ku Loma pane ngwamba?”

²³ Nambo Che Yesu wachimanyilile chitanji chao ni wasalile kuti,

²⁴ “Muunosye mbiya. Ni wausisye kuti ana ku meeso ku ni liina li lyacheni?” Nombewo wajanjile, “Ja mwenye jwa ku Loma.”

²⁵ Che Yesu wasalile, “Nipele mwape Mwenye jwa ku Loma yaili yao ni Akunungu yaili yao.”

²⁶ Nganakombola kwakamula atamuno kwa liloŵe lililyose paujo pa wandu nambo wasimosile kwanga kwao ni wamyalele.

Liussyo lyankati kusyuka

(Matayo 22:23-33; Maliko 12:18-27)

²⁷ Masadukayo wampepe wakutinji, ngapagwa kusyuka kwa wandu wawile wanjaulile Che Yesu ni kwausya, ²⁸ “Jwakwiganya, che Musa watulembele kuti iwaga chawe nkulugwe mundu jumo ni kunleka wankwakwe pangali wanache, mpwakwe ajinjile majumba kuti akombole kummelechela nkulugwe jo wanache. ²⁹ Nipele, wapali achachanda saba uŵawelekwe ni mundu jumo. Jwaandanda walombele jwankongwe ni wawile pangaleka mwanache. ³⁰ Ni jwaawili wajinjile majumba nombejo wawile pangaleka mwanache, ³¹ ni jwaatatu wajinjile majumba, iyoyo peyo wose saba wamasile kuwa pangaleka

ŵanache. ³² Kumbesi jwankongwe jula nombe ŵawile. ³³ Sambano, ana pakumala kusyuka ŵawe jwankongwe jo chachiŵa jwankongwe jwa ŵaani? Pakuŵa wose saba ŵala ŵanlombele jwelejo.”

³⁴ Che Yesu ŵaasalile, “Ŵandu ŵa moŵa gano, mchilambo mu akulombela ni kulombekwa, ³⁵ nambo uchaŵalanjikwe kuti akuŵajilwa kususwa ni kutama mu katema kakakwika ngasalombela atamuno kulombwa. ³⁶ Usyene ukuti ngaikomboleka kuwa sooni, ligongo chachiŵa mpela achikatume-tume ŵa kwinani ŵa Akunnungu nombewo chaaŵe ŵanache ŵa Akunnungu, pakuŵa asyuchile. ³⁷ Namose che Musa ŵalosisye pangasisa kuti ŵawile chachisyuswa. Mmalembelo gakwe gagalembekwe nkati chisukutu chichakolelaga mooto, ŵelewo akwatanga Ambuje kuti ali Akunnungu ŵa che Iblahimu ni Akunnungu ŵa che Isaka ni Akunnungu ŵa che Yakobo. ³⁸ Ŵelewo nganaŵa Akunnungu ŵa ŵawile nambo ali Akunnungu ŵa ŵajumi, pakuŵa kwa ŵelewo wose akukola umi.”

³⁹ Ŵakwiganya malajisyo ŵampepe ŵanjanjile, “Jwakwiganya, elo njanjile isyene.” ⁴⁰ Ŵanyawo nganalinga kummusya sooni liusyo line.

*Liusyo lyankati Kilisito uŵelesi u che Daudi
(Matayo 22:41-46; Maliko 12:35-37)*

⁴¹ Che Yesu ŵausisye kuti, “Kwa chichi ŵandu akuti Kilisito Nkulupusyo ali wa uŵelesi u che Daudi? ⁴² Che Daudi asyene akuŵecheta mmalembelo ga Sabuli,

‘Ambuje ŵaasalile Ambuje ŵangu,
Ntame kundyo kwangu

⁴³ mpaka pachinaaŵiche ŵammagongo ŵenu paasi pa sajo syenu.’

⁴⁴ Nipele iŵaga che Daudi akwaŵwilanga Kilisito Nkulupusyo ‘Ambuje,’ iŵele uli sooni aŵe uŵelesi u che Daudi?”

*Che Yesu akwajamuka ŵandu yankati ŵakwiganya malamulo
(Matayo 23:1-36; Maliko 12:38-40)*

⁴⁵ Ŵandu wose paŵaliji aninkwapilikanila Che Yesu, ŵelewo ŵaasalile ŵakulijiganya ŵao kuti, ⁴⁶ “Nlilolechesye ni ŵakwiganya malajisyo ŵakusaka kwendajenda ali awete minjilo jajileu. Ŵakunonyelwa akomasikwe kwakuchimbichikwa peuto pakuchingangana ŵandu achajinji ni ŵakutama mu itengu yakuchimbichika mmajumba ga kupopelela ni kutama mmauto gakuchimbichikwa pa chakulya. ⁴⁷ Ŵakwasumula majumba achakongwe ŵawililwe ni achiŵankwawo ni kupopela mapopelo gamaleu kuti aloleche ŵambone paujo pa ŵandu. Kwalyele ligongo lyo chalamulikwe kwachikali nnope kupunda ŵane!”

21

*Sadaka ja jwakulaga jwawililwe ni ŵankwawo
(Maliko 12:41-44)*

¹ Che Yesu ŵalolechesye kwa nnope, ŵaaweni ŵaipanje ali nkutaga sadaka syao mu lisanduku lya kugosela sadaka pa Nyuumba ja Akunnungu.

² Ŵammweni jwakulaga jwawililwe ni ŵankwawo ali nkutaga senti siŵili.

³ Nipele, ŵatite, “Isyene ngunsalila kuti, aju jwakulaga jwawililwe ni ŵankwawo atasile yaijinji kwapunda wose. ⁴ Pakuŵa ŵane wose atasile

sadaka syao kutyochela mu yakupunda ya muipanje yao nambo jweleju nkulaga kwakwe atasile yose yakwete ya umi wakwe.”

Che Yesu akulondola nkati kugumulikwa kwa Nyuumba ja Akunnungu (Matayo 24:1-2; Maliko 13:1-2)

⁵ Wāndu Wāmpēpe Wā Che Yesu Wālijī nkukunguluchila yankati Nyuumba ja Akunnungu ijatite pakoloswa ni maganga gambone pampepe ni sadaka sisatyosikwe kwa Akunnungu. Nipele Che Yesu Wātite, ⁶ “Yelee yose inkwiwona chigaiche moŵa gaati ngalisigalila liganga paliganga line pakuŵa yose yochigumulikwe.”

Kulaga ni Masauko (Matayo 24:3-14; Maliko 13:3-13)

⁷ Nipele Wākulijiganya Wāo Wāusisye, “Jwakwiganya, ana chigatyochele chakachi gele? Ana chimanyisyo chi chachichilosye kuti gaŵandichile kutendekwa gelego?”

⁸ Che Yesu Wāajanjile, “Nlilolechesye, ngasinlambuchikwa. Wāndu Wājinji chachiika achilitendaga Wānyawo ali une, achitiji ‘Une ndili Kilisito Nkulupusyo!’ Ni kuti, ‘Katema kaŵandichile.’ Nambo Wānyamwe ngasimwakuya. ⁹ Pachinchipilikana yangondo ni utinda ngasinjogopa pakuŵa ikusachilwa iwoneche kaje yeleyi nambo mbesi ngajityochela kwanakamo.”

¹⁰ Soonni Wājendelechele kuŵecheta, “Wāndu Wā chilambo chimo chachimenyana ni Wāndu Wā chilambo chine ni umwenye chiuputane ni umwenye wine. ¹¹ Chichityochele chindendemesi chachikulungwa cha chilambo ni sala ni ilwele yakogoya panepane. Chiipagwe indu yakogoya ni imanyisyo yaikulungwa kwini. ¹² Nambo gakanawe kukopochela gelego, chinchikamulwa ni kunnagasya ni kunjausya mmajumba ga kupopelela ni kwaŵechetelela ni chachinjausya mmajumba ga kutaŵilwa Wāndu. Chanjigale paujo pa mamwenye ni pa Wākulamula ligongo lya kungulupilila une, ¹³ melepe nkombole kuusala umboni wangu kukwao. ¹⁴ Nlapilile mmitima jenu kuti nganganisya kaje ichinjile pakulichenjela. ¹⁵ Pakuŵa une chinampe Wānyamwe maloŵe gakuŵecheta pamo ni lunda nombe Wāmmagongo Wēnu ngakombola kugakanila namose kugakana. ¹⁶ Achaŵelezi Wēnu ni achalongo achinjenu ni achapwenu ni achambusanga Wēnu changalauche Wānyamwe. Ni Wāmpēpe mwa Wānyamwe chimmulajikwe. ¹⁷ Wāndu wose chachinchima Wānyamwe ligongo lya kungulupilila une. ¹⁸ Nambo namose luumbo lwa mmitwe jenu ngalusōŵa. ¹⁹ Nambo mpunde kupililila, pakuŵa kwa yelee litalalyo chimuukulupusye umi wenu.

Che Yesu akulondola nkati kugumulikwa kwa musi wa ku Yelusalemu (Matayo 24:15-21; Maliko 13:14-19)

²⁰ “Pachinchiuwona musi wa ku Yelusalemu ali asyungwile mipingo ja Wāngondo, pelepo mmanyilile kuti kugumulikwa kwakwe kuŵandichile. ²¹ Pelepo, Wāali ku Yudea autuchile mmatumbi ni Wāali nkati Yelusalemu akopoche paasa ni wele Wāali mmingunda akaujinjila wele musi wo. ²² Pakuŵa gele ni moŵa ga Akunnungu kwalamula Wāndu Wākwe Wā ku Isilaeli, kuti gose gagalembekwe Mmalembelo Gamaswela gaŵe isyene. ²³ Chalaje Wāali ni iilu ni Wākonjesya gele moŵago! Pakuŵa chikupagwe kulaga kwakukulungwa pachilambo ni uchimwa wa Akunnungu chiuŵe kwa Wāndu Wā chilambo chi. ²⁴ Ni Wāndu Wāmpēpe chaulagwe kwa lipanga ni Wāne chajigalikwe mateeka ni kwapwilinganya mu ilambo yose. Musi

wa Yelusalemu chiulamulikwe ni wāndu wā ilambo ine mpaka pachiumalile ulamusi wao.

*Kwika kwa Mwana jwa Mundu
(Matayo 24:29-31; Maliko 13:24-27)*

²⁵ “Chiipagwe imanyisyo mu lyuŵa ni mu lwesi ni mu ndondwa. Wāndu wā pa chilambo chasupuche ni kukola lipamba ligongo lya kulindima kwa matumbela ga mu bahali. ²⁶ Wāndu chapwe mitima ligongo lya lipamba achilolelaga indu ichityochele pachilambo pano, pakuŵa indu yose yaili ni machili kwiunde chisau lyuŵa ni lwesi ni ndondwa ni ine yose chiitinyanyikwe. ²⁷ Pelepo, chachimmona Mwana jwa Mundu achiikaga mwiunde ni machili gamakulungwa ni ukulu wakwe. ²⁸ Pachigatande kopochela gelego, njime mwa kulimba nchijinamukula mitwe jenu ligongo chiwombolo chenu chiwāndichile.”

*Chitagu cha chitela cha tini
(Matayo 24:32-35; Maliko 13:28-31)*

²⁹ Nipele, Che Yesu wātanjile wanyawo chitagu chati, “Nnolechesye chitela cha ntini ni itela ine yose. ³⁰ Nnyiwonaga itela ininkusipuka nkuimanyilila kuti chuuku chiwāndichile. ³¹ Iyoyo peyo, nomwe wakwe pachinchiiwona yeleyo ichikopochelaga, mmanyilile kuti Umwenye wa Akunnungu uwāndichile. ³² Isyene ngunsalila, au uŵesi wu ngaumala mpaka indu yose pachiiimalichikwe. ³³ Kwinani ni chilambo chiimale nambo malowē gangu ngagamala ng’oo.”

Ikusachilwa kulilolechesya

³⁴ “Nambo nililolechesye mwachimisyene, kuti mitima jenu ngasiji-topelwa ni upoche ni kukolelwa ni kusauchila umi u. Pakuŵa lyele lyuŵa lya chilinyichilile chisisimuchile. ³⁵ Pakuŵa chilyaichilile mpela chitanji wose wakatama mu chilambo chose. ³⁶ Nipele nililolechesye ni kupopela katema kose kuti nkole machili mpakombole kuwambala yele yose ichityochele ni kwima paujo pa Mwana jwa Mundu.”

³⁷ Che Yesu wālji nkwaŵiganya wāndu pa Nyuumba ja Akunnungu katema kose ka muusi nambo katema ka chilo wājaulaga kukutama kuchikwesya cha Miseituni. ³⁸ Wāndu wose wājimukaga kundaŵi pe ni nkwaula pa Nyuumba ja Akunnungu kukwapilikanila Che Yesu.

22

*Majilano ga kwaulaga Che Yesu
(Matayo 26:1-5; Maliko 14:1-2; Yohana 11:45-53)*

¹ Lyaŵandichile lyuŵa lyekulungwa lya mikate jangatajikwa chilungo lya-likuŵilanjikwa Pasaka. ² Achakulu wāmbopesi ni wākwiganya Malajisyo wālji nkusosa itajile pakwaulaga Che Yesu nambo wālji nkwaŵogopa wāndu.

*Che Yuda akwitichisya kwagalauka Che Yesu
(Matayo 26:14-16; Maliko 14:10-11)*

³ Nipele Shetani wānjnjile che Yuda jwakuŵilanjikwa Isikaliote, jumo jwa achinduna kumi na mbili wala. ⁴ Che Yuda wājawile ni kuŵechetesyana ni achakulu wāmbopesi ni achakulungwa wā wākulindilila Nyuumba ja Akunnungu itajile pakwakamusya kwakamula Che Yesu. ⁵ Nombewo wāsengwile ni kwilana nawo kuti chiŵape mbiya. ⁶ Che Yuda wājitchisye ni kutanda

kusosa lipesa lyambone lyakwakamusya kwakamula Che Yesu pangali kumanyilila wāndu.

Kukolosya chakulya cha Pasaka

(Matayo 26:17-25; Maliko 14:12-21; Yohana 13:21-30)

⁷ Nipele, Iyaiche Iyuwā Iya mikate jangatajikwa chilungo. Iyoyo peyo ni Iyuwā Iyalikusachilwa kusikita mwanangondolo jwa Pasaka. ⁸ Che Yesu wāatumile che Petulo ni che Yohana achitiji, “Njaulangane nkatukulumichisye chakulya cha Pasaka kuti tulye.” ⁹ Nombewo wāusisye Che Yesu, “Ana nkusaka tukachikolochesye kwapi?” ¹⁰ Ni wājanjile, “Mpilikanile! Pachinkajinjile pa musi po, chinkasimane ni jwannume ali atwichile lulo Iwa meesi. Nkaakuye wēlewo mpaka mu nyuumba jichakajinjile. ¹¹ Mwasalile asyene nyuumba jo, ‘Jwakwiganya akummusya, chili kwapi chuumba muchingalile chakulya cha Pasaka pamo ni wākulijiganya wāngu?’ ¹² Nombewo chakannosye chuumba chachikulungwa cha penani chachili ni indu yose yaikusachilwa mu chuumba. Nkakulumisye mwelewo.” ¹³ Wajawile ni wāsimene indu yose ili mpela iwātite pakusalilwa ni Che Yesu, nombewo wākulumisye chakulya cha Pasaka.

Che Yesu akulya chakulya cha Pasaka

(Matayo 26:26-30; Maliko 14:22-26; 1 Wākolinto 11:23-25)

¹⁴ Pakaiche katema, Che Yesu wātemi kulya pamo ni achinduna wākwe. ¹⁵ Wasalile, “Najile kwannope kulya chakulya cha Pasaka pamo ni wānyamwe nganime kulagaswa. ¹⁶ Pakuwa ngunsalila kuti, nguulya sooni chakulya cha Pasaka mpaka pachiwe isyene mu Umwenye wa Akunnungu.”

¹⁷ Nipele Che Yesu wājigele chikombe ni pa wāmasile kwatogolela Akunnungu wātite, “Mpochele ni mpelegane mwachimisyene. ¹⁸ Pakuwa ngunsalila kuti, chitandile sambano ngaang’wa sooni divai mpaka pachiuche Umwenye wa Akunnungu.”

¹⁹ Sooni wājigele nkate ni kwatogolela Akunnungu, wāgawenye ni kwapa achitiji, “Chelechi ni chiilu changu chachikutyohekwa ligongo lyenu. Ntendeje yeleyi kwa kungumbuchila une.” ²⁰ Iyoyo peyo pa wāmasile kulya ni wājigele chikombe achitiji, “Achi chikombechi lili lilangano Iya sambano Iya Akunnungu Iyalikutendekwa kwa miasi jangu jajikwitika kwa ligongo lyenu.

²¹ “Nambo, nnole! Jwejula jwakung’alauka ali papapa akulya pamo ni une. ²² Pakuwa Mwana jwa Mundu chajaule kukuulagwa mpela iwāsachile Akunnungu, nambo ulaje uwe kwa mundu jwakungalauka jo.”

²³ Pelepo wātandite kuusyana achinsyene pe, ana wāani wēlewo uchatende chele chinducho!

Makani gankati ukulu

²⁴ Gatyochele makani pasikati ja wākulijiganya gankati wāani jwali jwankulungwa kupunda wane. ²⁵ Che Yesu wāasalile, “Mamwenye wa pachilambo akwalamula wāndu wāo kwa machili, nombe wākwete ulamusi pachanya pao akuliwīlanga, ‘achambusanga wa wāndu’. ²⁶ Nambo ina we yeleyo kukwenu, jwali jwankulungwa a weje nti jwannandi mwa wose ni jwali chilongola a weje nti jwaktumichila. ²⁷ Pakuwa, wāani jwali jwankulungwa, jwatemi kulya pane jwaktumichila? Isyene ni jwejula jwatemi paasi kulya! Nambo une ndili pasikati jenu mpela jwaktumichila.

28 “Wanyamwe ni utemiji pamo ni une katema kose kakulinjikwa kwan-gune. 29 Mpela ila Atati wangu iwatite pakuumba une ulamusi wa umwenye kulamula iyoyo peyo noneji ngumpa ulamusi wa kulamula. 30 Kuti ndye ni kung'wa pamo ni une mu Umwenye wangu. Chintame mu itengu ya Umwenye nchilamulaga ngosyo kumi na mbili sya Waisilaeli.”

*Che Yesu akulondola ichajile pakukanikwa
(Matayo 26:31-35; Maliko 14:27-31; Yohana 13:36-38)*

31 Che Yesu watite, “Che Simoni, che Simoni! Mpilikane! Shetani awendile luusa kwa Akunnungu ja kunlinga Wanyamwe mpela mundu yakuti kupeta ngano alole iwaga chimpunde kuwa wakulupilichika. 32 Nambo une nam-popelele mmwe kuti chikulupi chenu chikapunguka. Nomwe pachimu-mujilile sooni, mwalimbisye mitima achinjenu.” 33 Che Petulo wajanjile, “Ambuje, une ndili chile kutaWikwa pamo nomwe ni kuwa pamo nomwejo.” 34 Nambo Che Yesu wajanjile, “Ngunsalila mwe che Petulo, lelo jino jikanaWe kutongola tambala chimungane katatu kuti ngankuumanyilila une.”

Chilolo ni nsaku ni lipanga

35 Nipele Che Yesu wausisye Wakulijiganya wao, “Panantumile pangali chilolo ni nsaku ni ilatu ine pala ana mwasoWikwe ni chichi?” Ni wajanjile, “Ngapagwa.” 36 Nombe Che Yesu waasalile, “Nambo sambano, jwakwete chilolo ajigale ni nsaku iyoyo peyo. Ni jwanganakola lipanga, asumisye mwinjilo wao akasume limo. 37 Ilembechekwe Mmalembo ga Akunnungu, ‘Wawalanjikwe ali jumo jwao pasikati wandu wa sambi.’ Ngunsalila yeleyi Malembelo gakusachilwa gaWe isyene kwa une, pakuwa uumi wangu ukuichila kumbesi.” 38 Wakulijiganya watite, “Ambuje, nnole, apano tukwete mapanga gaWilipe.” Nombewo wajanjile, “Ayaga!”

*Che Yesu akupopela pa chitumbi cha Miseituni
(Matayo 26:36-46; Maliko 14:32-42)*

39 Che Yesu watyosile ni kwaula pa chitumbi cha Miseituni mpela iwatite pakusyoWelela ni Wakulijiganya wao wakuiye. 40 PaWaiche pelepo, waasalile wanyawo, “Mpopete kuti nkajinjila nkulinjikwa.” 41 Nipele, walesile wanyawo ni wajanjile kwati mundu nkukombola kuponya liganga ni watindiWele ni kupopela. 42 Ni watiji, “Atati, mwasakaga mundyochesye achi chikombe cha malagasyo, nambo gankugasaka mmwe gapanganikwe ni ngaWa kwa kusaka kwangu.” 43 Pele katumetume jwa kwainani jwakopochele ni kwataga machili. 44 Che Yesu waliji mchipwetesi chachikulungwa ni wapundile kupopela kwannope. Chitukuta chatyosile ni chaliji mpela mandondwa ga miasi galaliji nkwilima mpaka paasi.*

45 PaWamasile kupopela, wajimwiche ni kwajaulila Wakulijiganya wao ni wasimene nnugono ligongo waliji nkusupuka. 46 Waasalile, “Ana ligongo chi nkugona? Njimuche ni kupopela kuti nkajinjila nkulinjikwa.”

*Kugalaukwa ni kukamulwa kwa Che Yesu
(Matayo 26:47-56; Maliko 14:43-50; Yohana 18:3-11)*

47 Che Yesu paWaliji nkuWecheta, mpingo wa wandu waiche uchilongolel-waga ni che Yuda juWaliji jumo jwa achinduna kumi na mbili. Che Yuda wajanjile ni kwakomasya Che Yesu kwa kwanonyela. 48 Nambo Che Yesu

* 22:44 22:44 Malembo gamajinji ga kalakala nganigakola misitali ja 43-44.

wansalile, “Che Yuda! Ana nkungalauka Mwana jwa Mundu kwa chikomasyo cha ngomo mmajeje?”⁴⁹ Wele wakulijiganya wa Che Yesu pawaimanyi ichityochele ni watite, “Ambuje, twakunule ni mapanga?”⁵⁰ Ni jumo jawo wankunwile kapolo jwa jwankulungwa jwambopesi ni kwakapa lipikanilo lya kundyo.⁵¹ Pelepo Che Yesu wawechele, “Nneche! Ikwani!” Ni wakliwaiye lipikanilo lya jwele mundu jo ni kunnama.

⁵² Nipele Che Yesu wasalile achakulu wambopesi ni achakulungwa wa wakulindilila nyumba ja Akunnungu ni achachekulu uwaikangene kukwakamula, “Ana nnyiche ni mapanga ni imbonga kukungamula mpela ndili jwachiswamba?”⁵³ Panaliji pamo ni wanyamwe mowa gose pa Nyumba ja Akunnungu nganimumamula. Nambo aka ni katema kenu, katema ka jwaulamusi wa chipi.”

Che Petulo akwakana Che Yesu

(Matayo 26:57-58; Maliko 14:53-54,66-72; Yohana 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Nipele wankamwile wanjigele ni kwajausya ku nyumba ja Jwankulu Jwambopesi. Che Petulo wankuiye chakunyuma kwakutalichila.

⁵⁵ Wakolesisye mooto pasikati lwani, watemi pamo nombe che Petulo waiche ni kutama pamo nawo.⁵⁶ Kapolo jumo jwankongwe, pawammweni che Petulo ali atemi chiwandi ni mooto wo waalolechesye kwannope ni kuti, “Ni mundu ju nombe waliji pamo ni Che Yesu.”⁵⁷ Nambo che Petulo wakanile achitiji, “Mmwe jwankongwe, ngangumanyilila jwelejo!”⁵⁸ Kanyuma kanandi, mundu jwine wammweni che Petulo ni watite, “Ni mmwe wakwe nndi jumo jawo.” Nambo che Petulo wanjajile “Alakwe ngawa une!”

⁵⁹ Mpela lisaa limo mmbujo, mundu jwine wawechele achitiji, “Isyene nguti,aju mundu ju nombe waliji pamo nawo pakuwa jwelejo nombe ali Mgalilaya.”⁶⁰ Nambo che Petulo watite, “Alakwe, nganguchimanyilila chinkuwecheta cho!” Papopo akana we kumalisya kuwecheta, tambala jatangwele.

⁶¹ Ambuje wagalawiche ni kwalolechesya che Petulo, nombe che Petulo wagakumbuchile malo we ga Ambuje gawansalile, “Chilo cha lelo jino jikana we kutongola tambala, chimungane katatu.”⁶² Pelepo wakopweche paasa ni walisile kwa nnope.

Che Yesu akuchembuluswa ni kuputikwa

(Matayo 26:67-68; Maliko 14:65)

⁶³ Wandu uwankamwile Che Yesu wala, watandite kwatendela chanache ni kwagomba.⁶⁴ Wanta wile chiguo ku meeso ni wammusisye, “Nsagamukule, Ana waani wangombile mmwe?”⁶⁵ Wammechetele malo we gamajinji ga kwatukana.

Che Yesu akwaswa pankungulu wekulungwa wa Chiyahudi

(Matayo 26:59-66; Maliko 14:55-64; Yohana 18:19-24)

⁶⁶ Pakwachele, nkungulu wa achachekulu ni achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo wasimene pamo, ni wanyichenawo Che Yesu pankungulu wao wekulungwa wa Chiyahudi.⁶⁷ Ni wasisye “Ntusalile! Ana mmwejo ni Kilisito Nkulupusyo?”

Che Yesu wanjajile, “Atamuno nansalilaga, ngamungulupilila ng’oo,⁶⁸ sooni, natamuno nammusyaga liusyo, ngamunyanga.”⁶⁹ Nambo

chitandile sambano, Mwana jwa Mundu chatame kundyo kwa Akunnungu waaali ni Machili.”

⁷⁰ Pelepo wose wammusisye, “Ni kuti mmwejo ni Mwana jwa Akunnungu?”

Wajanjile, “Wanyamwe nkutinji ndili une.”

⁷¹ Nombewo watite, “Ana umboni chi sooni utukusaka? Pakuwa tupilikene twachinsyene achiwechetaga pakang’wa jakwe asyene!”

23

Che Yesu akwauswa ku Che Pilato

(Matayo 27:1-2,11-14; Maliko 15:1-5; Yohana 18:28-38)

¹ Nipele, wandu wose uwachingangene pepala wajimi ni kwajausya Che Yesu mmbujo mwa che Pilato. ² Watandite kwa wechetela, achitiji, “Twansimene mundu ju ali nkwalungasya wandu wa chilambo chetu ali nkwakanya wandu kutyosya nsongo kwa Mwenye jwa ku Loma ni kulitenda kuti jwelejo ali Kilisito Nkulupusyo, Mwenye.” ³ Che Pilato wammusisye Che Yesu, “Ana mmweji ni mwenye jwa Wayahudi?” Che Yesu wajanjile, “Mmwejo mwasyene ni ummechete.” ⁴ Nipele, che Pilato waasalile achakulu wambopesi ni mpingo wa wandu, “Nganguchiwona chachili chose chakuti nannamule mundu ju.” ⁵ Nambo wanyawo wachalile nnope achitiji, “Akwalungasya wandu kwa majiganyo gao mu chilambo chose cha ku Yudea. Watandite ku Galilaya ni sambano aiche apano.”

Che Yesu akwauswa ku che Helode

⁶ Che Pilato pawapilikene yeleyo, wausisye, “Ana mundu ju ali jwa ku Galilaya?” ⁷ Pawaimanyilile kuti Che Yesu waliji jwa chilambo chachili mu ulamusu u che Helode, wampeleche ku che Helode, juwaliji kukoko ku Yelusalemu gele mowa go.

⁸ Che Helode pawammweni Che Yesu wasangalele nnope. Chitandile kalakala walajile kwawona pakuwa wapilikene ngani syao, nombewo walolelaga kwawona Che Yesu ali nkupanganya imanyisyo. ⁹ Nipele che Helode wammusisye Che Yesu mausyo gamajinji nambo Che Yesu nganjanga lili lyose. ¹⁰ Achakulu wambopesi ni wakwiganya Malajisyo uwaliji pelepo wa wechetele Che Yesu kwa machili. ¹¹ Nipele, che Helode ni wangondo wakwe, wanyelwisye ni kwatukana Che Yesu ni kwawasya iwalo yakusalala ni wammuchisye ku che Pilato. ¹² Lye lyuwa lyo che Helode ni che Pilato wajilene ni kuwa uganja pakuwa chitandilile kalakala watindene lyasi.

Che Yesu akulamulikwa chiwa

(Matayo 27:15-26; Maliko 15:6-15; Yohana 18:39-19:16)

¹³ Nipele, che Pilato wasimanisye achakulu wambopesi ni ilongola ni wandu, ¹⁴ ni waasalile, “Mumbelechele mundu ju nchitiji waliji nkwalungasya wandu. Sambano mpilikane! Uneji sosilesosile ngani syao mmbujo mwenu nambo nganinansimana ni ligambo lili lyose lyankati indu imwammechetele. ¹⁵ Nga wa uneji pe, atamuno che Helode ammuchisye kukwetu pakuwa nganaliwona ligambo lili lyose. Usyene ukulosya kuti mundu ju nganatenda chachili chose changalumbana chakwa wajila chiwa. ¹⁶ Nipele, chilamule kuti aputikwe mbokola nombwe chinalechelele.” ¹⁷ Pakuwa wasachilwe kwaugulila jwatawikwe jumo katema ka Pasaka.*

* **23:17** 23:17 Malembo gamajinji ga kalakala nganigakola msitali wa 23.17.

¹⁸ Nambo wose wātandite kunyanyisya kwanakamo achitiji, “Mummulaje mundu ju, ntugopolele che Balaba!” ¹⁹ Che Balaba watawīkwe mu nyuumba jakuta wīlwa ligongo lya kukamulangana ni wāndu wawātindigenye mu musi ni mu utinda wo waulajikwe mundu jumo.

²⁰ Che Pilato wāsachile kwalechelela Che Yesu, wawēchete nawo kaa wili kwakunyanyisya. ²¹ Nambo wanyawo wanyanyisye sooni, “Mwa wambe pa nsalaba, Mwa wambe pa nsalaba!” ²² Che Pilato wāasalile kaatatu, “Ana changalumbana chi chatesile mundu ju? Nganguliwona ligambo lililyose nkati mundu ju lyati ikwa wājila chiwa. Nipele chilamule aputikwe mbokola ni kwalechelela.”

²³ Nambo wanyawo wāpundile kunyanyisya kwa machili nnope kuti Che Yesu akusachilwa ku wambikwa pa nsalaba. Kumbesi kwakwe, malo wē gao gapikaniche. ²⁴ Che Pilato walamwile kuti chasachilenje chipanganikwa. ²⁵ Wāngopwele jwelejo ju watawīkwe kwa ligongo lya kutindiganya ni kuulaga ni kwatyo chesya Che Yesu kwa wāngondo kuti wātende mpela iwāsakaga.

Che Yesu aku wambikwa pa nsalaba

(Matayo 27:32-44; Maliko 15:21-32; Yohana 19:17-27)

²⁶ Wāngondo pa walinji nkwa jausya Che Yesu kukwa wamba pa nsalaba wāsimele ni mundu liina lyao che Simoni jwa ku Kulene, ju watyochelaga mu nsinda kwinjila mu musi. Wānkamwile ni kwatwika nsalaba ni kwakuya Che Yesu panyuma. ²⁷ Mpingo wekulungwa wa wāndu wankuiye, mwa wanyawo wāpali achakongwe uwaliji nkulila nnope ni kulila kwa malumbo. ²⁸ Che Yesu wāgalau chile wanyawo ni kwasalila, “Mwanya achakongwe wa ku Yelusalemu! Ngasimulilila une nambo nlililile mwachinsyene ni wānache wenu. ²⁹ Paku wa mo wa chigaiche pachachiti, ‘Wana upile wāngaku wēleka ni wāngana wēleka ni konjesya!’ ³⁰ Pelepo ni pachatande kuisalila ikwesya kuti ‘Ntugwilile!’ Ni matumbi, ‘Ntuunichile!’ ³¹ Paku wa, iwāga wāndu akutenda yeleyi kwa une jundi mpela chitela chachi wisi. Ana chatende chichi kukwenu wāndi mpela chitela chejumu?”

³² Nombe wāpali wāndu wane wawīli, u wātendaga yangalumbana, wājigalikwe kukuulajikwa pamo ni Che Yesu. ³³ Pa wāiche kwiuto, liina lyakwe, “Chikalakasa cha Ntwe,” Nipele kweleko wawāmbile pa nsalaba Che Yesu pamo ni a wala wawīli u wātendekanyaga yangalumbana, jumo kundyo kwao ni jwine kunchiji. ³⁴ Che Yesu wātite, “Atati, mwalechelesye paku wa ngaku manyilila yakuitendayi.” Nipele, wāga wene iwalo yao kwa kuitendela gudugudu. ³⁵ Wāndu wājimi achilolaga. Achakulu wa chiyahudi wānjalisye Che Yesu achitiji, “Wakulupwisye wane, sambano alikulupusye nsyene iwāga jwelejo ni Kilisito Nkulupusyo jwasagulikwe ni Akunnungu!” ³⁶ Wāngondo nombewo wānjalisye Che Yesu ni kwapelechela divai ja kuipa, ³⁷ ni wanyawo wānsalile, “Iwāga isyene mmwejo ni Mwenye jwa Wayahudi, nlikulupusye mwasyene.”

³⁸ Ni pachanya nsalaba wawīsilile chindu chachilembekwe yele, “A wā wa ALI MWENYE JWA WAYAHUDI.”

³⁹ Jumo jwa a wala u wātendaga yangalumbana u wawāmbikwe pepala wātukene Che Yesu achitiji, “Ana mmwejo ngati ni Kilisito Nkulupusyo? Nlikulupusye mwasyene nowaji iyoyo peyo.” ⁴⁰ Nambo jwine jula wānkali pile

achitiji, “Ana mmweji ngankwajogopa Akunnungu namose kanandi? Namuno mmwejo nnamulikwe chisau ni wêle. ⁴¹ Mmwe ni une tukuwajilwa, pakuwa aji ni mbote ja sambu syatutesile. Nambo aju mundu ju nganapanganya chachili chose changalumbana.” ⁴² Nipele wawechete, “Choonde Che Yesu! Mungumbuchile pachinchiinjila mu umwenye wenu.” ⁴³ Che Yesu wanjanjile jwelejo, “Isyene ngunsalila, lelo jino chimme pampepe none kumbepo.”

Chiwa chi Che Yesu

(Matayo 27:45,56; Maliko 15:33-41; Yohana 19:28-30)

⁴⁴ Kaliji mpela katema ka lyuwa pantwe, sooni kwaliji chipi pachilambo chose mpaka saa tisa, ⁴⁵ ni lyuwa lyalesile kuwala ni nguo ja lusasa ja mu Nyumba ja Akunnungu japapwiche pambindikati. ⁴⁶ Che Yesu wanyanyise achitiji, “Atati, ngujiwika mbumu jangu mmakono mwenu.” Pawamasile kuwecheta gelego, wawile.

⁴⁷ Jwankulu jwawangondo pawaiweni iyatendekweyo, waaquisye Akunnungu achitiji, “Isyenepe, mundu ju jwaliji jwambone.”

⁴⁸ Mpingo wa wandu wasongangene ligongo lyakulola iyatendekwe, pawaiweni yeleyo, waujangene mmangwawo aninkuliputa pa ntima pao kwakulilasika. ⁴⁹ Achambusanga wao wose ni achakongwe uwalongene nawo kutyochela ku Galilaya, wajimi kwakutalichila, aninkulola yaikutyochela.

Chiilu chi Che Yesu chikuwichikwa mwilembe

(Matayo 27:57-61; Maliko 15:42-47; Yohana 19:38-42)

⁵⁰ Jwapali mundu liina lyao che Yusufu, jumo jwa wantenga wa nkungulu wekulungwa wa Chiyahudi. Mundu ju waliji jwambone ni jwakupanganya yaikwanonyelesya Akunnungu, ⁵¹ ni nganjitichisyana nawo iwaisachile ni kuipanganya. Jweleju jwaliji mundu jwa nsinda umo wa Chiyahudi waukuwilanjikwa Alimataya ni jwaliji nkulolela Umwenye wa Akunnungu. ⁵² Nipele, jwele mundu wawile ku che Pilato, wawendile apegwe chiilu chi Che Yesu. ⁵³ Nipele, che Yusufu wachitulwisyeye chiilu pa nsalaba ni kuchiwilijila ni sanda ni wachiwisile mwilembe lilyasepekwe palwala, lilyaliji likanaawe kuwichikwa mundu. ⁵⁴ Lyele lyuwa lyo lyaliji lyuwa lyakuliwika chile kwa ligongo lya Lyuwa lya Kupumulila.

⁵⁵ Ni achakongwe uwalongene nawo Che Yesu kutyochela ku Galilaya wala, wakuiye che Yusufu ni waliweni lilembe lyo ni yachitite pakuwichikwa chiilu chi Che Yesu. ⁵⁶ Nipele, wausile kumusi ni kulinganya mauta ga malahamu ni mauta gakanunjila gakugapakasya chiilu chi Che Yesu.

Lyuwa lya Kupumulila wapumulile mpela igakuti kulamula Malajisyo.

24

Kusyuka ku Che Yesu

(Matayo 28:1-10; Maliko 16:1-8; Yohana 20:1-10)

¹ Lyuwa lyaandanda lya chijima kunda wi pe, achakongwe wala wapite ku lilembe ali ajjele mauta gakanunjila gawalingenye. ² Pawaiwe walisimene liganga lyekulungwa lila lili lyegalambule pambali kutyochela pakwinjilila mwilembe. ³ Nambo pawajinjile nkati mo nganachisimana chiilu cha Ambuje Che Yesu. ⁴ Pawaliji nkusimonga kwa ligongo lya yeleyo, kwanakamo wandu wawili uwawete minjilo jakung'alima nnope wajimi pachiwandi. ⁵ Wêle

achakongwe wo w̄akamwilwe ni lipamba, w̄akoteme. Nambo w̄andu w̄ala w̄aasalile, “Kwa chichi nkunsosa jwanjumi pasikati pa w̄andu w̄awe? ⁶ W̄elewo nganapagwa apano, asyuchile! Nkumbuchile iw̄atite pakunsalila pa w̄aliji chiw̄ela ku Galilaya kula, ⁷ achitiji, ‘Mwana jwa Mundu akusachilwa ku w̄ichikwa mmakono mwa w̄andu w̄a sambi ni kwa w̄amba pa nsalaba nambo pa lyuwa lyaatatu pakumala chiwa chao chachisyuka.’”

⁸ Pelepo achakongwe wo w̄agakumbuchile maloŵe ga Che Yesu. ⁹ W̄ausile kutyochela ku lilembe ni kwasalila achinduna kumi na moja pamo ni w̄akulijanya w̄ane ngani sya yeŵe yose yo. ¹⁰ W̄ele u w̄aapelechele achinduna syeŵe ngani w̄aliji che Maliamu kutyochela musi wa ku Magidala ni che Joana ni che Maliamu achikulugwe che Yakobo pamo ni achakongwe w̄ane u w̄alongene nawo. ¹¹ Nambo achinduna w̄ala nganagakulupililaga maloŵe ga w̄ele achakongwe wo w̄aganisisye galiji gangali malumbo. ¹² Nambo che Petulo w̄ajimwiche, w̄alukunwile mpaka ku lilembe ni w̄akoteme ni kulingulila nkati, w̄ajiwene sanda pe. Nipele w̄atyosile achisimongaga ni kuliusya yeŵe iyakopochele.

*Che Yesu akwakopochela w̄awankuyaga w̄awili
(Maliko 16:12-13)*

¹³ Lyuwa lilyolyo, w̄awili mwa w̄awankuyaga Che Yesu w̄ajaulaga ku nsinda umo liina lyakwe Emau, uwaliji kwakutalikangana ni ku Yelusalemu mpela ulendo wa masaa ga w̄ili. ¹⁴ W̄alinsi nkukunguluchila yankati yose iyakopochele. ¹⁵ Pa w̄akungulukaga ni kuusyana, Che Yesu asyene w̄awandichile ni kulongana nawo. ¹⁶ W̄aweni kwa meeso gao nambo gasi w̄ikwe kuti ngasi w̄amanyilila. ¹⁷ Che Yesu w̄ausisye, “Ana ngani chi asi sinkukunguluchila nli nkwenenda?” Nombewo w̄ajimi chimyalalile ni ku meeso kwao kwalilasiche. ¹⁸ Jumo jwao, liina lyakwe che Kileopa, w̄anjanjile, “Ana mmwemwe pe jwanendo mu Yelusalemu ni ngankuimanyilila indu ya ikopochele kweleko agano moŵa ga?” ¹⁹ Che Yesu w̄ausisye, “Ana ngani chi?” W̄anyawo w̄anjanjile, “Ngani jankati Che Yesu jwa ku Nasaleti. Jwelejo w̄awoneche ni Akunnungu ni w̄andu wose kuti w̄aliji jwakulondola jwa Akunnungu jwali ni ukombole mu indu iw̄apanganyaga ni ku w̄echeta. ²⁰ Achakulu w̄ambopesi ni ilongola wetu w̄antyosisye melepe alamulikwe chiwa, nombewo w̄awambile pa nsalaba. ²¹ Noweji twaliji ni chilolelo chakuti w̄elewo ni w̄awatumikwe kwawombola w̄andu w̄a ku Isilaeli. Nambo lelo jino lili lyuwa lyaatatu chitandilile kutendekwa yeleyo. ²² Sooni achakongwe w̄ampepe mumpingo wetu w̄atutojimyeyo. W̄ajawile ku lilembe kundaŵi pe, ²³ nambo nganachisimana chilulu chi Che Yesu. W̄ausile ni kutusalila kuti w̄akopochelwe ni achikatametume w̄a kwini w̄awaaasalile kuti w̄elewo ali w̄ajumi. ²⁴ W̄andu w̄ampepe u w̄aliji pamo ni uwe w̄ajawile ku lilembe kukulola yeŵe ya w̄echeteje achakongwe wo, nambo Che Yesu ngani w̄awona.”

²⁵ Nipele, Che Yesu w̄aasalile, “Mwanya nli w̄akuloŵela kwanti yeŵe ni mitima jenu jili jakutopela nkukulupilila maloŵe gose ga w̄awechete w̄akulondola w̄a Akunnungu. ²⁶ Ana nganiya w̄ajila Kilisito Nkulupusyo akole masauko ga ni kwanti yeleyo ajinjile mu ukulu wao?” ²⁷ Nipele, w̄aasagamulile gose gagaliji nkwa gamba Mmalembelo ga Akunnungu kutandilila mmalembo ga che Musa mpaka mmalembo ga w̄akulondola w̄a Akunnungu wose.

28 Paŵaŵandichile aula nsinda uŵajaulaga, Che Yesu ŵatesile mpela akwaula mmbujo ni ulendo. 29 Nambo ŵanyawo ŵachondelele kwa kuchalila achitiji, “Ntame nowe pakuŵa sambano kuswele ni chilo chikwinjila.” Nipele ŵajinjile nkati ni kutama nawo. 30 Paŵatemi kulya chakulya pamo nawo ŵaujigele nkate ni kwatagolela Akunnungu ni ŵaugaŵenye ni kwapa. 31 Kwanakamo meeso gao gaunukwiche ni ŵaamanyilile, nambo Che Yesu ŵatoyosile pasikati jao. 32 Nipele ŵaŵecheteseyene, “Ana ngaŵa mitima jetu jasisimwiche paŵaŵechetaga nowe mwitala mula ni kutusagamukulila Malembelo ga Akunnungu.” 33 Papopo ŵajimi ni kuujila ku Yelusalemu, ŵaasimene achinduna kumi na moja ŵala pamo ni ŵandu ŵane ali asonganene pamo 34 achitiji, “Isyene Ambuje asyuchile ni ŵakopochele che Simoni.” 35 Ni uŵakuyaga Che Yesu ŵaŵili ŵala ŵamanyisye yose iyakopochele mwitala mula ni iŵatite pakwamanyilila Che Yesu paŵagaŵenye nkate.

Che Yesu akwakopochela ŵakulijiganya ŵao

(Matayo 28:16-20; Maliko 16:14-18; Yohana 20:19-23; Masengo 1:6-8)

36 Paŵaliji nkuŵecheta gelego, Che Yesu nsyene ŵajimi pasikati pao ni ŵaasalile, “Chitendewele chiŵe kukwenu.” 37 Ŵatojime ni kogopa kwannope achiganisyaga kuti akuliwona lisoka. 38 Nambo ŵelewo ŵaasalile, “Uli nkutenguka chichi ni kuŵa ni lipamba mmitima jenu? 39 Nnolanje makono gangu ni makongolo gangu, mmanyililanje kuti ndili une. Mumbapasye mulole pakuŵa lisoka nganilikola chiilu namuno maupa mpela inkuti kunola une.”

40 Paŵamasile kuŵecheta gelego ŵalosisye makono ni makongolo gao. 41 Paŵaliji akanawe kulupilila kwa ligongo lya kusengwa ni kusimonga Che Yesu ŵausisye, “Nkwete chakulya chachili chose pelepa?” 42 Ŵapele chipande cha somba jejoche. 43 Ŵachijigele ni kulya paujo pao. 44 Nipele ŵaasalile, “Gelega ni malumbo ga maloŵe ganansalile panaliji pamo ni ŵanyamwe kuti, gaŵajilwe gamalichikwe gose gagalembekwe gagang’ambaga une mu Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni itabu ya ŵakulondola ŵa Akunnungu ni mu Sabuli.”

45 Nipele Ŵaunukwile mu lunda lwao kuti akolanje kugamanyilila Malembelo ga Akunnungu, 46 ŵaasalile, “Ilembekwe Mmalembelo ga Akunnungu kuti Kilisito Nkulupusyo chalagaswe ni chasyuche lyuŵa lyaatatu pakumala chiwa chao, 47 ni kuti ŵandu ŵa ilambo yose chitandile ku Yelusalemu alalichilwe kwa liina lyangu kuti alechanje sambi, nombe Akunnungu chiŵalechelesye. 48 Ŵanyamwe ni uchimwasalile ŵandu umboni u. 49 None nansyene chinampelechele chilanga cha Atati ŵangu pachanya penu, nambo nnindilile kaje ku Yelusalemu kula mpaka pachimpegwe machili kutyochela kwinani.”

Che Yesu akujigalikwa kwinani

(Maliko 16:19-20; Masengo 1:9-11)

50 Nipele Che Yesu ŵalongwesye kwaula mpaka ku nsinda wa Besania ni ŵanyakwile makono gakwe ni kwapa upile. 51 Paŵaliji nkwapu upile po ŵalisapwile ni ŵajigalikwe kwaula kwinani. 52 Ŵanyawo ŵapopelele, nombewo ŵausile ku Yelusalemu achichinaga, 53 ŵalonjele pa Nyuumba ja Akunnungu moŵa gose achalapaga Akunnungu.

Ngani Jambone mpela yatite kulemba Yohana Chilongolelo

Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Yohana chili chitabu chimo mu itabu ncheche mmalanganano ga sambano yaikusala yankati umi u Che Yesu Kilisito. Chachili chose mwa yele itabu yo chikuwılanjikwa “Ngani Jambone.” Yalembekwe ni che Matayo ni che Maliko ni che Luka ni che Yohana pakumala chiwa chi Che Yesu. Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Yohana jalembekwe ni nduna che Yohana mu yaka ya 90 pakumala kupagwa Che Yesu. Namuno chitabu chisyene ngachikusala kuti che Yohana ni juwalembile, nambo ukotopasyo wa kulemba wo ulandene ni ikalata inayose i che Yohana yaani Yohana jwaandanda, Yohana jwaawili, ni Yohana jwaatatu. Malembelo gampepe ga chiikala gakusala kuti che Yohana watamaga mu musi wa ku Efeso, kwapele ikukomboleka chitabu cho chalembekwe ku Efeso.

Che Yohana atandite kwa kukunguluchila pangasisa nningwa wa chitabu kuti wakamuchisye wandu kukulupilila kuti Che Yesu ali Kilisito Jwakuwombola, Mwana jwa Akunnungu wajumi. (20:31) Kwa kukulupilila yelei uweji tukukola umi mu liina lyao. Chitabu chi chilembekwe kuti asyome wandu wanawose waali Wayahudi ni wanganawa Wayahudi. Ngani Jambone ji che Yohana kanandi ngajikwilana ni Ngani Syambone sine sitatu. Che Yohana alimbile nnope kulemba yankati yakusimosya iwaitesile Che Yesu ni nganalemba kwakupunda yankati itagu. Indu ine yekulungwa mpela ubatiso u Che Yesu ni kulinjikwa kwakwe mwipululu, nginiilembekwa mu Ngani Jambone ji.

Yaili mwelemo

Che Yohana akutanda kujilemba Ngani Jambone (1:1-18).

Che Yohana akulemba yankati yakusimosya impepe iwaitendekenye Che Yesu (1:19-12:50).

Che Yohana akusala yankati indu yejinji mu umi u Che Yesu iyapelechele chiwa chakwe ni kusyuka kwakwe (13:1-20:31).

Mu liunjili lya 21, che Yohana akumalichisya Ngani Jambone kwa kusala yankati katema Che Yesu pawakopochele wandu pakumala kusyuka kwakwe ni kuutanda kusala nningwa wakwe kwa kulemba chitabu chi.

Lilowe watendekwe mundu

¹ Chikana we gumbikwa chachilichose jwapali jumo jwa wılanjikwe Lilo we, nombe jwele lilo we jo waliji pamo ni Akunnungu, nombejo waliji Akunnungu. ² Chitandilile kundanda Lilo we jo waliji ni Akunnungu. ³ Indu yose yagumbichikwe ni welewo ni pangali welewo nganichipagwa chachili chose chichagumbichikwe. ⁴ Jwelejo waliji ndande ja umi ni wele umi wo uichenawo lilanguka kwa wandu. ⁵ Ni lyele lilanguka lyo likulanguchisya mu chipi atamuno chipi cho ngachikukombola kulisima lilanguka.

⁶ Akunnungu wantumile mundu jumpepe liina lyakwe Yohana, ⁷ jwelejo waiche kukwasalila wandu umboni nkati lilanguka lyo, kuti wandu wose apilikane ni kukulupilila. ⁸ Che Yohana nsyene ngana wa lilanguka lyo nambo waiche kukwasalila wandu pangasisa nkati lilanguka lyo. ⁹ Lyelelyo

lili lilanguka lisyene, lilanguka lyalikwika pachilambo ni kwalanguchisya wandu wose.

¹⁰ Jwelejo jwapali pachilambo pano ni kwa jwelejo Akunnungu wachigumbile chilambo nambo wandu wa pachilambo nganiwamanyilila.

¹¹ Waiche kwa wandu wakwe nsyene, nambo wandu wakwe nganiwapochela.

¹² Nambo wanawose waawaopochele ni kwakulupilila, waatesile akombole kuwa wanache wa Akunnungu, ¹³ awele wanache wa Akunnungu ngaŵa kwa kupagwa mpela wandu yakuti pa kupagwa ni ngaŵa kwa kusaka kwa mundu nambo apagwile kwa usache wakwe Akunnungu.

¹⁴ Nombe Liloŵe jo waliji mundu ni watemi noweji. Ni uweji tuuweni ukulu wao, ukulu wao jwelejo jwajikape jwatyosile kwa Atati Akunnungu, agumbele umbone ni usyene.

¹⁵ Che Yohana nsyene paŵambweni waasalile wandu ngani jankati jwelejo kwa kunyanyisya achitiji, “Aju ni jwejula junangambaga katema panasasile kuti, ‘Akwika mundu jumo kanyuma kangu jwali jwankulungwa kumbunda une, pakuwa jwapali uneji ngunaŵe kupagwa.’”

¹⁶ Malinga ni winji wa umbone wao, uweji wose tupochele ntuuka wejinji nnope. ¹⁷ Pakuwa Akunnungu wagaichisye Malajisyo kwa litala li che Musa nambo umbone wa Akunnungu ni usyene ituichile kwa litala li Che Yesu Kilisito. ¹⁸ Ngapagwa mundu juŵambweni Akunnungu katema kakalikose. Mwana jwajikape, jwaali Akunnungu jwausyene, ni jwakunonyelwa ni Atati, jwelejo ni jwatumanyisye Akunnungu.

*Utenga u che Yohana Wakubatisya
(Matayo 3:1-12; Maliko 1:1-8; Luka 3:1-18)*

¹⁹ Au uli umboni wautyosisye che Yohana, katema ilongola wa Wayahudi kutyochela ku Yelusalemu paŵaatumile wambopesi ni Walawi kukwausya, “Ana mmwe ndi waani?”

²⁰ Che Yohana nganakaana kwanga, wajitichisye pangasisa, “Uneji nguniwa Kilisito Jwakuwombola.”

²¹ Pelepo wambusisye, “Sambano mmwe ndi waani? Ana mmwe ni che Elia?”

Che Yohana wajanjile, “Une nguniwa che Elia.”

Ni wambusisye sooni, “Ana mmwe ndi jwakulondola jwa Akunnungu jula juwatite akwika?” Che Yohana wajanjile, “Ngwamba.”

²² Ni wanyawo wambusisye, “Sambano mmwe ndi waani? Nkuliwalanga ichichi? Ntusalile tukaasalile aŵala watutumile kukumbusya.”

²³ Che Yohana wajanjile, mpela ila che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu iŵang'ambaga,

“Uneji ndili mundu jungunyanyisya liloŵe mwipululu,
‘Njongole litala Iya Ambuje.’”

²⁴ Ni aŵala wandu waŵalajiswe ni Mafalisayo, ²⁵ wambusisye che Yohana, “Iwaga mmwe nganimma Kilisito Jwakuwombola pane che Elia pane jwakulondola jwa Akunnungu jula, kwachichi nkubatisya?”

²⁶ Che Yohana wajanjile, “Uneji ngubatisya ni meesi, nambo apali jumo mwa wanyamwe, jwangankummanyilila. ²⁷ Ni jwejula jwakwika kanyuma, une nganguwajilwa kuwa katumetume jwakuugula migoji ja italawanda yao.”

²⁸ Yelei yatendekwe mmusi wa ku Besania peesi lusulo Iwa Yolodani apala che Yohana paŵabatisyaga wandu.

Che Yesu ali Mwanangondolo jwa Akunnungu

²⁹ Malaŵi jakwe, che Yohana ŵambweni Che Yesu aninkwaichilila ni ŵatite, “Nnole, jweleju ali Mwanangondolo jwa Akunnungu jwakwigala sambi sya ŵandu ŵa pachilambo! ³⁰ Ajuju ni jwejula junangambaga panatite, ‘Kanyuma akwika mundu jumo jwali jwankulungwa kuumbunda une, pakuŵa jwapali uneji ngunaŵe kupagwa!’ ³¹ Uneji nganinaamanyilila, nambo nyiche kukubatisya ni meesi kuti ŵandu ŵa ku Isilaeli ŵaamanyilile.”

³² Che Yohana ŵatusalile indu iyaiweni achitiji, “Nambweni Mbumu jwa Akunnungu achitulukaga kutyochela kwini mpela nguunda ni kwatula pachanya pao. ³³ Uneji nganinaamanyilila nambo jwelejo juŵandumile ngabatisye ni meesi ŵaasalile, ‘Jwelejo juchimwaone ali nkutuluchilwa ni Mbumu jwa Akunnungu ni kwatula pachanya pao, jwelejo ni juchabatisye ni Mbumu jwa Akunnungu.’ ” ³⁴ Nipele che Yohana ŵatite, “Uneji naiweni yeleyi ni malasile umboni kuti ajuju ni Mwana jwa Akunnungu.”

Ŵakulijiganya ŵandanda ŵa Che Yesu

³⁵ Malaŵi jakwe, che Yohana ŵaliji sooni ni ŵakulijiganya ŵao ŵaŵili. ³⁶ Paŵaweni Che Yesu ali nkupita, ŵatite, “Munnole, ajuju ali Mwanangondolo jwa Akunnungu.”

³⁷ Ni aŵala ŵakulijiganya ŵaŵili paŵampilikene che Yohana achiŵechetaga maloŵe go, ŵaakuiye Che Yesu. ³⁸ Nipele, Che Yesu ŵagalawiche, ŵaweni ŵakulijiganya ŵaŵili ŵa che Yohana achakuyaga ŵausisye, “Ana nkusosanga ichichi?”

Ni ŵanyawo ŵajanjile, “Labi, ana nkutama kwapi?” Labi malumbo gakwe jwakwiganya.

³⁹ Che Yesu ŵajanjile, “Njisangane ni ŵanyamwe chimmone.” Ŵakulijiganya wo ŵaakuiye, ŵapaweni paŵatamaga, jaliji mpela saa kumi ja ligulo ni ŵanyawo ŵatemi nawo lyuŵa lila.

⁴⁰ Jumo jwa aŵala ŵakulijiganya ŵaŵili ŵaŵampilikene che Yohana achiŵechetaga maloŵe go ni kwakuya Che Yesu ŵaliji che Andulea, mpwao che Simoni Petulo. ⁴¹ Che Andulea ŵansimene kaje che Simoni mpwakwe, ni ŵansalile, “Tummweni Masiya,” yaani “Kilisito Jwakuwombola”. ⁴² Nipele, ŵanjawisye ku Che Yesu.

Ni Che Yesu ŵannolite che Simoni ni ŵatite, “Mmwejo ni che Simoni mwanagwao che Yohana. Sano chimmilanjikwe che Kefa.” Mchigiliki Petulo, malumbo gakwe, “Lwala.”

Che Yesu akwaŵilanga che Filipo ni che Nasanieli

⁴³ Malaŵi jakwe Che Yesu ŵapite ku chilambo cha Galilaya. Nipele ŵansimene che Filipo ni kunsalila, “Munguye.” ⁴⁴ Che Filipo ŵaliji mundu jwa musi wa ku Besaida, musi uŵatamaga che Andulea ni che Petulo. ⁴⁵ Nipele che Filipo ŵansosile che Nasanieli, ni paŵammweni ŵansalile, “Tummweni ajula juŵalembekwe mmalajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni mu itabu ya ŵakulondola ŵa Akunnungu, Che Yesu kutyochela musi wa ku Nasaleti Mwana ju che Yusufu.”

⁴⁶ Nombwe che Nasanieli ŵambusisye che Filipo, “Ana chindu chambone chikukomboleka kutyochela ku Nasaleti?” Che Filipo ŵansalile, “Njise kun- nole.” ⁴⁷ Che Yesu paŵambweni che Nasanieli achaichililaga ŵatite, “Nnole! Jwele ali Mwisilaeli nsyenesyene, nkati mwakwe mwangali unami.”

⁴⁸ Che Nasanieli ŵausisye Che Yesu, “Ana mumanyilile chinauli?”

Che Yesu wajanjile, “Akanammilanje che Filipino, nambweni ndi ntemi paasi pa chitela cha ntini pala.”

⁴⁹ Pelepo che Nasanieli watite, “Jwakwiganya, mmwe ndi Mwana jwa Akunnungu, mmwe ndi Mwenye jwa ku Isilaeli!”

⁵⁰ Che Yesu wansalile, “Ana mungulupilile pakuwa nansalile kuti nammweni paasi pa chitela cha ntini pala? Chingawone gamakulungwa kupunda gelega.” ⁵¹ Che Yesu wajendelechele kusala, “Isyene ngunsalila, chinkuwone kwini kweugule ni achikatumetume wa kwini wa Akunnungu achikwelaga ni kutuluka pa Mwana jwa Mundu.”

2

Che Yesu ku ulombela wa ku Kana

¹ Pagamasile mowa gawili wapali ulombela musi wa ku Kana chilambo cha ku Galilaya. Ni achikulugwe Che Yesu waliji kweleko, ² Che Yesu ni wakulijiganya wao nombe walichikwe ku ulombela wo. ³ Pajamasile divai jwalingenye kwa ligongo lya ulombela, achikulugwe Che Yesu wansalile, “Nganakola divai!”

⁴ Che Yesu wajanjile, “Nkaasalila chakupanganya, katema kangu kakanawe kwika.”

⁵ Pelepo achikulugwe Che Yesu waasalile achikatumetume, “Chachilichose chichansalile, mpanganye.”

⁶ Pelepo syapali lulo syekulungwa nsano ni umo sya maganga, lwaluli lose lwakombwele kugumbala lulo sya mwana siwili pane situ sya meesi. Syawichikwe pelepo mpela itite pakusyoweleka kwa Wayahudi kutaga meesi ga kuliswejesya kwaligongo lya kwapopelela Akunnungu. ⁷ Che Yesu waasalile achikatumetume wala, “Ngumbasye meesi lulo syo.” Ni wanyawo wagumbasye ndendende. ⁸ Nipele waasalile, “Sano ntechanje munjauchisye jwankulu jwa chindimba.” Ni wanjauchisye. ⁹ Jwankulu jwa chindimba pa wajipasisye divai jwaliji meesi kundanda, nombejo nganakumanyilila kujikopochele divai jo, nambo achikatumetume wala waimanyi. Jwankulu jwa chindimba jula wambilasile nlombela, ¹⁰ ni kunsalila, “Mundu jwalijose kundanda akwapa wandu divai jambone ni wamalaga kung’wa ni kukolelwa akwapa janganong’a nnope. Nambo mmwejo ntupele divai jambone mpaka sambano.”

¹¹ Chelechi chili chimanyisyo chakusimosya chandanda chiwapanganyisye Che Yesu mmusi wa ku Kana chilambo cha ku Galilaya ni waulosisye ukulu wao nombe wakulijiganya wao waakulupilile.

¹² Payamasile yeleyo, Che Yesu pamo ni achikulugwe ni achapwakwe ni wakulijiganya wao wala watuluchile ku Kapelenaumu. Watemi kweleko mowa kanandi.

Che Yesu pa Nyuumba ja Akunnungu

(Matayo 21:12-13; Maliko 11:15-17; Luka 19:45-46)

¹³ Katema ka lyuwa lyekulungwa lya Pasaka ja Wayahudi kawandichile ni Che Yesu wakwesile ku Yelusalemu. ¹⁴ Pa Nyuumba ja Akunnungu waasimene wandu achisumisya ng’ombe ni ngondolo ni nguunda ni wakatindanya mbiya ali atemi. ¹⁵ Wapotide ngonji ni kuwa lubokola ni wawinjile wose paasa pa Nyuumba ja Akunnungu pamo ni ng’ombe ni ngondolo syao. Ni wapikulenye mesa sya wakatindanya mbiya wala ni kumwasya mbiya syao.

16 Ni wawaliji nkusumisya nguunda wala waasalile, “Ntyosyanje pelepa indu yi. Nkajipanganya nyuumba ja Atati wangu kuwa nyuumba jakusumichisya malonda!” 17 Wakulijiganya wao wakumbuchile kuti, malembelo gakusala, “Alakwe Akunnungu, unonyelo wangu kwa nyuumba jenu ukundinisa mpela mooto mu ntima.”

18 Ilongola wa Wayahudi wausisye Che Yesu, “Ana chimpanganye chimanyisyo chachi chakusimosya chakutulosya kuti nkwete lilamulo lya kupanganya yelei?”

19 Che Yesu waasalile, “Ngumulanje Nyuumba ja Akunnungu ji, ni uneji chindaŵe kwa moŵa gatatu pe.”

20 Pelepo Wayahudi wala watite, “Aji Nyuumba ja Akunnungu ji twatawile kwa yaka makumi ncheche konjechesya nsano ni umo. Ana mmwejo chinkombole chinauli kujitaŵa kwa moŵa gatatu?”

21 Nambo Nyuumba ja Akunnungu jiŵajigambaga Che Yesu jo jaliji chilu chakwe nsyene. 22 Nipele Che Yesu paŵasyuchile, wakulijiganya wao wakumbuchile kuti wawechete gelega, ni wagakulupilile Malembelo ga Akunnungu ni maloŵe gaŵawechete Che Yesu gala.

Che Yesu akujimanyilila mitima ja wandu wose

23 Che Yesu paŵaliji ku Yelusalemu mmoŵa ga chindimba cha Pasaka wandu wajinji paŵaiweni imanyisyo iŵaipanganyisye waakulupilile. 24 Nambo Che Yesu nganalilechelelaga kukwao pakuŵa wajimanyilile mitima jao 25 ni pakuŵa waimanyilile uchenene yaili mmitima jao, nganasaka kusalilwa chachilichose nkati wandu wane.

3

Che Yesu akukunguluka ni che Nikodemu

1 Jwapali chilogola jwa Chiyahudi liina lyakwe che Nikodemu juŵaliji mu mpingo wa Mafalisayo. 2 Chilo chimo che Nikodemu wanjaulile Che Yesu ni kunsalila, “Jwakwiganya, tukwimanyilila kuti mmwe ndi jwakwiganya jwalajiswe ni Akunnungu, pakuŵa ngapagwa mundu jwakukombola kupanganya imanyisyo inkwitendekanya mmwe akaŵe Akunnungu ali pamo najo.”

3 Che Yesu wanjanjile, “Isyene ngunsalila, iwaga mundu ngakupagwa kaaŵili, ngaakombola kwinjila mu umwenye wa Akunnungu.”

4 Che Nikodemu wambusisye, “Ana mundu akukombola chinauli kupagwa kaaŵili ali akusile? Akukombola chinauli kwinjila mu lutumbo lwa achikulugwe ni kupagwa kaaŵili?”

5 Che Yesu wanjanjile, “Isyene ngunsalila, iwaga mundu ngaapagwa kwa meesi ni kwa Mbumu jwa Akunnungu, ngaakombola kwinjila mu umwenye wa Akunnungu. 6 Kwa chiilu mundu akupagwa ni atati ni achikulugwe, nambo akupagwa kwa mbumu, akupagwa kwa Mbumu jwa Akunnungu. 7 Nkasimonga pakuŵa ndite kuti nkusachilwa mpagwe kaaŵili. 8 Mbungo jikupuga kujikusaka, nkujipikana pajikupuga, nambo ngankukumanyilila kujikukupochela atamuno kujikwaula. Ikuŵa yelei kwa jwalijose jwapagwilwe kwa Mbumu jwa Akunnungu.”

9 Che Nikodemu wausisye Che Yesu, “Ayi indu yi ana chiikomboleche chinauli?”

10 Che Yesu wanjanjile, “Mmwejo ndi jwakwiganya jwa Waisilaeli ana iŵele uli ngankwimanyilila indu yi? 11 Isyene ngunsalila, uweji tukuwecheta

itukwimanyilila ni kuwâlanga umboni wa itwiweni, nambo wanyamwe ngankusaka kuujitichisya utenga wetu. ¹² Iwaga nantanjile indu ya pachilambo ni wanyamwe nganinjitichisya, ana nantanjilaga indu ya kwinani chinjitichisye chinauli? ¹³ Ngapagwa jwalijose jwajawile kwinani ikaŵe Mwana jwa Mundu juwatulwiche kutyochela kwinani.”

¹⁴ Mpela ila che Musa iwatite pakulikoleka penani pa luchanamila lijoka lilyakolochekwe ni shaba mwipululu mula, iyoyo peyo Mwana jwa Mundu ikusachilwa anyakulikwe mwinani, ¹⁵ kuti jwalijose jwankulupilile akole umi wa moŵa gose pangali mbesi. ¹⁶ Pakuŵa Akunnungu waanonyele nnope wandu wa pachilambo, nipele wanyosisye Mwanagwe jwajikape, kuti jwalijose jwankulupilila akajonasika, nambo akole umi wa moŵa gose pangali mbesi. ¹⁷ Pakuŵa Akunnungu nganantuma Mwanagwe pachilambo kuti aiche kukwalamula wandu, nambo aiche kukwakulupusya.

¹⁸ Jwankulupilila Mwana jwa Akunnungu, jwelejo ngakulamulwa, nambo jwangankulupilila jwelejo amasile kulumulikwa, pakuŵa nganankulupilila Mwana jwajikape jwa Akunnungu. ¹⁹ Lilamulo lili lyeleli, lilanguka liiche pachilambo nambo wandu achinonyele nnope chipi kupunda lilanguka, pakuŵa akupanganya ya chigongomalo. ²⁰ Mundu jwalijose jwakupanganya ya chigongomalo akulichima lilanguka, ngakwika kulilanguka pakuŵa ngakusaka iwoneche indu yao ya chigongomalo. ²¹ Nambo jwakuukamulisya usyene akwika kulilanguka kuti yakuipanganya iwoneche kuti ipanganyiche kwa kwajitichisya Akunnungu.

Che Yesu ni che Yohana Wakubatisya

²² Payamasile yeleyo Che Yesu pamo ni wakulijiganya wao wajawile ku chilambo cha Wayahudi. Watemi pamo nawo kweleko, achibatisyaga wandu. ²³ Che Yohana nombe waliji ku Ainoni, pachiwandi ku Salimu achibatisyaga wandu, pakuŵa kweleko kwaliji ni meesi gamajinji. Wandu wanjaulilaga, nombewo wabatisye. ²⁴ Yeleyo yakopochele katema che Yohana nganatawikwe mu nyumba jakutaŵilwa.

²⁵ Gakopochele makani pasikati ja Yahudi jumo ni wakulijiganya wampepe wa che Yohana nkati masyowelelo ga kuliswejesya kwalingongo lya kwapopelela Akunnungu. ²⁶ Nipele, wakulijiganya wo wanjaulile che Yohana ni kunsalila, “Jwakwiganya, ajula mundu juwaliji pamo nomwe peesi Yolodani, jumwaŵalasilile ngani syakwe, nombejo sambano akubatisya, ni wandu wose akwajaulila.”

²⁷ Che Yohana wajanjile, “Mundu ngakukombola kukola chachilichose ikaŵe apegwilwe ni Akunnungu wa kwinani. ²⁸ Ni wanyamwe mwachinsyene nkumanyilila kuti nasasile, ‘Uneji nguniwa Kilisito Jwakuwombola, nambo nalajiswe kuti naalongolele!’ ²⁹ Jwakuwombekwa ali jwakwe nnombela, nambo nkamusi jwa nnombela akwima kuntumichila nnombela, nkamusi jo akusangalala nnope pakupilikana liloŵe lya nnombela ali nkukunguluka. Iyoyo peyo ni uneji ngusangalala nnope. ³⁰ Che Yesu ikusachilwa aŵe jwankulu, ni uneji mme jwannondi.

Jwelejo jwakwika kutyochela kwinani

³¹ “Jwakwika kutyochela kwinani ali jwankulu kwapunda wose. Jwaku-tyochela pachilambo ali jwa pachilambo nombe akuwecheta mpela mundu jwa pachilambo. Nambo jwakwika kutyochela kwinani akuilongosya indu yose. ³² Jwelejo akutyosya umboni wa indu yaiweni ni kuilipikana, nambo

ngapagwa mundu jwakukunda indu yakuisala. ³³ Nambo mundu jwalijose jwakukunda umboni wakuusala jwelejo, akwitichisya kuti Akunnungu ali usyene. ³⁴ Ajula jwatumikwe ni Akunnungu akusala malowe ga Akunnungu, pakuwa akunnungu akwapa Mbumu jwa Akunnungu kwa winji. ³⁵ Akunnungu akunnonyela Mwana ni indu yose awisile mu ulamusi wao. ³⁶ Jwakunkulupilila Mwana akwete umi wa mowa gose pangali mbesi, jwangakunkulupilila Mwana ngakola umi, ni uchimwa wa Akunnungu uli pa jwelejo.”

4

Che Yesu ni jwankongwe Msamalia

¹ Mafalisayo wapilikene kuti Che Yesu akupata wakulijiganya wajinji ni kwabatisya kwapunda che Yohana. ² Nambo Che Yesu nsyene nganiwabatisya wandu, wakulijiganya wao ni wawabatisyaga wandu. ³ Nipele, Che Yesu wapilikene yeleyo watyosile ku Yudea ni kuuja ku Galilaya. ⁴ Mu ulendo wao wasachilwe kupita ku Samalia.

⁵ Nipele, waiche ku Sikali musi umo wa ku Samalia, pachiwandi ngunda u che Yusufu wapegwilwe ni che Yakobo atagwe. ⁶ Pelepo paliji ni chisima chi che Yakobo, nombe Che Yesu pakuwa wapesele ni ulendo, watemi mungu-lugulu chisima. Yaliji muusi lyuwa pantwe.

⁷ Nipele jwankongwe jumo Msamalia waiche kukuteka meesi. Ni Che Yesu wansalile jwankongwe jo, “Nguwenda meesi gakang’wa.” ⁸ Katema ko wakulijiganya wakwe wajile mu mmusi kukusuma yakulya.

⁹ Nambo jwankongwe jo watite, “Mmwejo Myahudi, ana nkukombola chinauli kuumenda meesi gakang’wa uneji jwankongwe Msamalia?” Watite yeleye pakuwa Wayahudi ngakukumulangana ni Wasamalia.

¹⁰ Che Yesu wajanjile, “Nkachimanyi chichi chakusaka Akunnungu kumpa ni waani wakummenda meesi gakang’wa, nkammendile jwelejo, nombejo akampele meesi gagakwikanawo umi.”

¹¹ Jwankongwe jo watite, “Ambuje, mmwe nganinkola ngao ni chisima chi chilewipe nnope. Ana mpatile kwapi meesi gagakwikanawo umi go?”

¹² Ambuje wetu che Yakobo ni watupele uweji chisima chi, nsyene ni wanagwe ni ilango yakwe wang’wele meesi ga chisima chi. Ana mmwejo nkulitenda jwankulu nnope kwapunda che Yakobo?”

¹³ Che Yesu wajanjile, “Jwalijose juchang’we meesi ga chisima chi chijakole njota sooni. ¹⁴ Nambo juchang’we meesi gachinaape une ngajakola njota ng’oo. Meesi gachinaape une chigawe nti meesi gagakuulika nkati mwakwe, gagakwikanawo umi wa mowa gose pangali mbesi.”

¹⁵ Jwankongwe jo wansalile, “Ambuje, nguwenda meesi go kuti jinangole njota sooni ni ninaiche sooni pelepa kukuteka meesi.”

¹⁶ Che Yesu wansalile jwankongwe jo, “Njaule nkaa wilanje wankwenu, nkaiche pamo nawo pelepa.”

¹⁷ Jwankongwe jo wajanjile, “Uneji nganingola walume.”

Che Yesu wansalile, “Njanjile yambone kuti nganinkola walume. ¹⁸ Pakuwa mwalombilwe kasano, ni jwannume junkutama nawo sambano jo ngana wa wankwenu. Pelepo chinsasile cho chili chisyene.”

¹⁹ Jwankongwe jo waasalile, “Ambuje, nguwona kuti mmwejo ndi jwaku-londola jwa Akunnungu. ²⁰ Achambuje wetu wa Chisamalia waapopelele

Akunnungu mwinani mwa chitumbi chi, nambo wanyamwe wayahudi nkuti, tukusachilwa kwapopelela Akunnungu ku Yelusalemu.”

²¹ Che Yesu wanjani, “Amao, nkulupilile chinguchisala, chikaiche katema ngamwapopelela Atati mwinani mwa chitumbi chi atamuno ku Yelusalemu kula. ²² Wanyamwe wasamalia nkwapopelela wangankwamanyilila, nambo uweji wayahudi tukwamanyilila watukwapopelela, pakuwa ukulupusyo wa Akunnungu chiutyochele kwa litala lya wayahudi. ²³ Nambo chikaiche katema, sooni kaiche, wakupopelela kwa usyene chiwapopelele Atati achilongoswaga ni Mbumu jwa Akunnungu ni usyene. Pakuwa Atati akwasaka wandu wakwapopelela chanti yeleyo. ²⁴ Akunnungu ali Mbumu, ni wakwapopelela welewo wapopeleleje achilongoswaga ni Mbumu jwa Akunnungu ni kumanyilila usyene.”

²⁵ Jwankongwe jo wansalile, “Ngumanyilila kuti chaiche Masiya jwakuwilanjikwa Kilisito Jwakuwombola. Pachaiche chatumanyisye inayose.”

²⁶ Che Yesu wansalile, “Uneji jungu wecheta nomwe ndili jwelejo.”

²⁷ Papopo wakulijiganya wakwe wausile, wasimosile ligongo waasimene Che Yesu alinkukunguluka ni jwankongwe. Nambo ngapagwa jwalijose juwambusisye Che Yesu, “Ana nkusaka chichi? Pane kwaligongo chi nkukunguluka ni jwankongwe?”

²⁸ Jwankongwe jo walesile lulo lwakwe palapala, wajawile mmusi ni kwasalila wandu achitiji, ²⁹ “Njisangane nkannole mundu jwasalile yanayose imbanganyisye! Ikukomboleka kuti jweleju ali Kilisito Jwakuwombola?”

³⁰ Nipele wandu wakopweche mmusi ula ni kwajaulila Che Yesu.

³¹ Katema kakoko wakulijiganya wakwe wali nkwachondelela Che Yesu achitiji, “Chondechonde Jwakwiganya, ndye.”

³² Nambo Che Yesu waasalile, “Uneji ngwete chakulya chingankuchimanyilila wanyamwe.”

³³ Wakulijiganya wakwe watandite kuusyana achinsyene pe, “Ana kwana mundu jwanjigalile chakulya?”

³⁴ Che Yesu waasalile, “Chakulya changu chili kutendekanya chakusaka awala wandumile ni kugamalisya masengo gao. ³⁵ Wanyamwe ngankuti, ‘Jisigalile miesi ncheche, pakwika katema ka kugungula?’ Nambo uneji ngunsalila nnole migunda ji jili chile kwa kugungula. ³⁶ Jwakugungula akupochela mbote ni akukumbikanya pamo magungulo kuti gakole umi wa mowa gose pangali mbesi, nipele jwakupanda asengwe yalumo ni jwakugungula. ³⁷ Chiwecheto chi chili chisyene, ‘Jumo akupanda ni jwine akugungula.’ ³⁸ Uneji nantumile nkagungule magowolo ganganimpande wanyamwe, wane wapanganyisye masengo gakulimba, nambo gelego ginkupata wanyamwe gali kwa ligongo lya masengo gao.”

³⁹ Wasamalia wajinji wa musi ula waakulupilile Che Yesu kwa ligongo lya umboni wa malo we gawa wechete jwankongwe jo gagakuti, “Asalile inayose imbanganyisye.” ⁴⁰ Wasamalia wajaulile Che Yesu ni kwachondelela atame pamo nawo, nombejo watemi pepala mowa gawili.

⁴¹ Nipele wandu wajinji nnope waakulupilile Che Yesu ligongo lya malo we gao. ⁴² Wansalile jwankongwe jo, “Sano tukukulupilila ngawa kwaligongo lya kuwecheta kwenu pe, nambo pakuwa tupilikene twachinsyene, ni tukumanyilila kuti isyene ajuju ni Nkulupusyo jwa wandu wapachilambo.”

Che Yesu akunnamy mwanache jwa jwankulu

⁴³ Pagapite moŵa gaŵili Che Yesu ŵausile sooni ku Galilaya. ⁴⁴ Pakuŵa Che Yesu nsyene ŵasasile pangasisa kuti, “Jwakulondola jwa Akunnungu ngakuchimbichikwa mchilambo chakwe nsyene.” ⁴⁵ Paŵaiche ku Galilaya, ŵandu ŵajinji ŵakweleko ŵapochele, pakuŵa ŵanyawo nombe ŵaliji ku Yelusalemu kuchindimba cha Pasaka, ŵaiwene yose yaitesileje Che Yesu pachindimba.

⁴⁶ Nipele Che Yesu ŵaujile sooni mmusi wa ku Kana, chilambo cha ku Galilaya, peuto paŵagatesile meesi gaŵe divai pala. Pepala paliji ni jwankulu jumo juŵaliji ni mwanache jwakulwala ku Kapelenaumu ko. ⁴⁷ Nipele jwankulu jo paŵapilikene kuti Che Yesu atyosile ku Yudea ni kwika ku Galilaya, ŵajaulile ni kwachondelela ajaule ku Kapelenaumu akannamy mwanagwe juŵalwalaga kuŵandichila kuwa. ⁴⁸ Che Yesu ŵansalile, “Ŵanyamwe ngankwakulupilila Akunnungu pangaiwona imanyisyo ni yakusimonjeka!”

⁴⁹ Jwankulu jo ŵanjanjile, “Ambuje, chondechonde tujaule mwanangu akanaŵe kuwa.”

⁵⁰ Che Yesu ŵansalile, “Njauleje, mwanagwenu chalame.”

Mundu jo ŵalikulupilile liloŵe liŵasalilwe ni Che Yesu ni ŵajawile. ⁵¹ Paŵaliji nkutuluka, ŵasimene ni achikapolo ŵao ni ŵansalile kuti mwanache jwao alamile.

⁵² Nombejo ŵausisye katema kaŵatandite mwanagwe kupata eja, ni ŵanyawo ŵanjanjile, “Ulwele wannesile liiso saa saba ja musi.” ⁵³ Nipele atati jo ŵajimanyilile kuti jaliji saa jilajila jiŵasalilwe ni Che Yesu kuti, “Mwanagwenu chalame.” Pelepo nsyene pamo ni achalongo ŵakwe wose ŵankulupilile Che Yesu.

⁵⁴ Chelechi chaliji chimanyisyo cha kusimosya chaaŵili chiŵachipanganyisye Che Yesu paŵatysile ku Yudea kuuja ku Galilaya.

5

Che Yesu akunnamy mundu pa litanda

¹ Payamasile yeleyo, Che Yesu ŵakwesile kwaula ku Yelusalemu ku chindimba cha Ŵayahudi, ² Ni ku Yelusalemu ko, pachiŵandi nnango wekulungwa waukuŵilanjikwa nnango wa ngondolo, kwaliji ni litanda lya-likuŵilanjikwa Mchiebulania Betisasa lyalili ni mapenu nsano. ³ Ŵakulwala ŵajinji ŵagonaga mmapenu mo, kwaliji ni ŵangalola ni ŵakulemala ni ŵakutatala. ⁴ Ŵalolelaga meesi gatinganyikwe, pakuŵa kapali katema katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵatuluchilaga mmeesi ni kugatinganya. Jwakulwala jwalijose juŵaliji jwaandanda kwinjila mmeesi gagatinganyikwe, ŵalamile ulwele uliwose walinawo. ⁵ Pelepo paliji ni mundu jumo juŵatatele yaka makumi gatatu kupambula nsano ni itatu. ⁶ Che Yesu paŵambweni mundu jula ali agonile pepala ni kwimanyilila kuti ali jwakulwala moŵa gamajinji, ŵambusisye, “Ana nkusaka kulama?”

⁷ Jwakulwala jo ŵanjanjile, “Ambuje, uneji nganingola jwakunyinjisya mu litanda katema meesi pagakutinganyikwa. Pingulinga kwinjila, mundu jwine akuunongolela kwinjila.”

⁸ Nipele Che Yesu ŵansalile, “Njimuche, njigale ugono wenu njaule.”

⁹ Papopo pepo mundu jo ŵalamile, ŵajigele ugono wakwe ni kwaula.

Yeleyo yatendekwe pa Lyuŵa lya Kupumulila. ¹⁰ Nipele achakulu ŵa Ŵayahudi ŵansalile mundu jwalamile jo, “Lelo jino lili Lyuŵa lya Kupumulila ni malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa gakukanya kunyakula ugono wenu.”

¹¹ Nambo mundu jo ŵaajanjile ŵanyawo, “Mundu jwanamisye jula andanjile, ‘Njigale ugono wenu, njaule.’ ”

¹² Ŵanyawo ŵambusisye, “Ana ŵaani ansalile njigale ugono wenu njaule?”

¹³ Nambo mundu juŵalamiswe jula nganammanyilila Che Yesu kuti ali ŵaani, pakuŵa pepala paliji ni mpingo wekulungwa wa ŵandu ni Che Yesu ŵatoyosile pepala.

¹⁴ Kanyuma Che Yesu ŵansimene mundu juŵannamisye jula pa Nyumba ja Akunnungu, ni ŵansalile, “Mpilikane sambano nnamile, kasintenda sooni sambi, chinaiche kunsimana chindu chakusakala kupunda achichi.”

¹⁵ Mundu jula ŵajawile kukwasalila achakulu ŵa Ŵayahudi kuti Che Yesu ni juŵalamisye. ¹⁶ Pakuŵa Che Yesu ŵatendekenye yeleyo pa Lyuŵa lya Kupumulila, Ŵayahudi ŵatandite kunchima. ¹⁷ Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Atati ŵangu akupanganya masengo moŵa gose ni uneji ngugapanganya iyoyo peyo.”

¹⁸ Kwa ligongo lyo, achakulu ŵa Ŵayahudi ŵapundile kusosasosa litala lyakwaulaga Che Yesu ngaŵa ligongo lyakutema malajisyo ga Lyuŵa lya Kupumulila pe, nambo pakuŵa alitesile kuti Akunnungu ali Atatigwe ni kulitenda chisau ni Akunnungu.

Ulamusi wa Mwana jwa Akunnungu

¹⁹ Che Yesu ŵaasalile, “Ngunsalila isyene, Mwana ngakukombola kupanganya chachilichose jikape. Mwana akukombola kupanganya achilape chakuchiwona alinkupanganya Atati. Pakuŵa achila chaakuchipanganya Atati Mwana nombejo akupanganya ilaila peila. ²⁰ Atati akunnonyela Mwana ni kunlosya indu yose yakupanganya nsyene. Soonni chiŵalosye indu yekulungwa kupunda ayiyi, ni ŵanyamwe chinsimonje. ²¹ Mpela ila Atati iyakuti pakwasusyasa ŵawile ni kwapa umi, iyoyo peyo ni Mwana akwapa umi aŵala ŵakwasaka. ²² Atati ngakunlamula mundu jwalijose, nambo ampele Mwanagwe ukombole wose wakwalamula ŵandu, ²³ kuti ŵandu wose anchimbichisye Mwana mpela yakuti pakwachimbichisya Atati. Mundu jwalijose jwangakunchimbichisya Mwana ngakunchimbichisya Atati juŵantumile.”

²⁴ “Ngunsalila isyene, jwakulipikanila liloŵe lyangu ni kwakulupilila ŵandumile une ŵala, jwelejo akwete umi wa moŵa gose pangali mbesi. Nombejo ngaalamulikwa ng’oo, pakuŵa amasile kukopoka muchiwa ni kwinjila mu umi. ²⁵ Ngunsalila isyene, chikaiche katema ni sambano kaiche chanti ŵandu ŵawile chalipilikane liloŵe lya Mwana jwa Akunnungu nombe ŵandu ŵachalipilikane wo chakole umi. ²⁶ Mpela ila Atati yatite kuŵa ndande ja umi, iyoyo peyo ampele Mwana kuŵa ndande ja umi. ²⁷ Soonni ampele Mwana ukombole wa kulamula ligongo jwelejo ali Mwana jwa Mundu. ²⁸ Nkachisimonga achichi pakuŵa chikaiche katema chati ŵandu wose ŵaali kumalembe chalipilikane liloŵe lyao, ²⁹ nombe chasyuche, aŵala ŵaŵatendekenye yambone chasyuche ni kupata umi ni aŵala ŵaŵatendekenye yangalumbana chasyuche ni kulamulikwa.”

Usyene nkati Che Yesu

³⁰ “Uneji jikape ngangukombola kuchitendekanya chindu kwa ukombole wangu nansyene. Ngulamula mpela inguti pakupilikana kutyochela kwa Atati, ni kulamula kwangu kuli kwa usyene pakuŵa ngangupanganya inusaka nansyene, nambo yambone paujo pao ŵandumile une ŵala.

³¹ “Naliŵalangaga nansyene umboni wangu uli wa unami. ³² Nambo apali jwine jwakusala umboni pa une, noneji ngumanyilila kuti yose yakusala nkati uneji ili isyene. ³³ Ŵanyamwe mwalajisye ŵantenga ku che Yohana Ŵakubatisya, ni umboni wasasile nkati une uli usyene. ³⁴ Ngaŵa kuti uneji nguukulupilila umboni wa ŵandu, nambo ngusala yelei kuti ŵanyamwe nkulupuswe. ³⁵ Che Yohana ŵaliji mpela lumuli lulwakolelaga ni kulanguchisya, ni Ŵanyamwe mwaliji chile kusengwa ni lilanguka lyakwe kwa katema pe. ³⁶ Nambo uneji ngwete umboni kukwangu wauli wekulungwa kupunda u che Yohana. Pakuŵa masengo gingugapanganya gaambele Atati malichisye ni gagakulosya pangasisika kuti Atati ni ŵandumile. ³⁷ Atati uŵandumile, iyoyo akusala umboni nkati une. Ŵanyamwe nganimme kulipilikana liloŵe lyao atamuno kukulola ku meeso kwao, ³⁸ ni liloŵe lyao ngalikutama nkati mwenu, pakuŵa nganimukulupilila ajula juŵamtumile. ³⁹ Nkugasosasosa Malembelo ga Akunnungu nchiganisyaaga kuti mu gelego chimpate umi wa moŵa gose pangali mbesi. Ni Malembelo ga Akunnungu go gakuŵalanga umboni nkati une! ⁴⁰ Ni Ŵanyamwe ngankusaka kwika kukwangu kuti nkole umi wa moŵa gose pangali mbesi.

⁴¹ “Ngangusosa kuchimbichikwa ni ŵandu. ⁴² Nambo ngummanyilila Ŵanyamwe kuti nganinkola unonyelo wa Akunnungu mmitima jenu. ⁴³ Uneji iiche kwa ulamusi wa Atati ŵangu, ni Ŵanyamwe nganimungulupilila. Aikaga mundu jwine kwa ulamusi wakwe nsyene, chimukulupilile. ⁴⁴ Ana chinkombole chinauli kungulupilila iŵaga Ŵanyamwe nkusaka kulapikwa kutyochela kwa achinjenu nambo nkukana kulapikwa kwakukutyochela kwa Akunnungu ŵaali jikape? ⁴⁵ Nkaganisyaaga kuti uneji chinambechetele kwa Atati. Che Musa junkunlolela Ŵanyamwe ni juchambechetele kwa Atati. ⁴⁶ Nkankulupilile che Musa nkaangulupilile ni une ŵakwe pakuŵa che Musa ŵalembile ngani syangu. ⁴⁷ Nambo iŵaga ngankugakulupilila gaŵagalembile che Musa gala, sano chinkombole chinauli kugakulupilila ginguwetcheta?”

6

*Che Yesu akuulisya mpingo wa ŵandu
(Matayo 14:13-21; Maliko 6:30-44; Luka 9:10-17)*

¹ Payamasile yeleyo Che Yesu ŵajombweche litanda lya Galilaya pane likuŵilanjikwa litanda lya Tibelia. ² Mpingo wekulungwa wa ŵandu wakuiye ligongo ŵandu wo ŵaiweni imanyisyo iŵapanganyisye kwa kwalamya ŵandu. ³ Nipele Che Yesu pamo ni ŵakulijiganya ŵao ŵakwesile mwitumbi ni kutama. ⁴ Katema ka chindimba cha Pasaka ja Ŵayahudi kaŵandichile. ⁵ Che Yesu paŵalolesyelolesye ŵauweni mpingo wekulungwa wa ŵandu uchaichililaga, nipele ŵausisye che Filipino, “Ana chitusume kwapi chakulya kuti twape ŵandu ŵa alye?” ⁶ Ŵaŵechete yeleyo kuti ŵalinje che Filipino, pakuŵa asyene ŵaimanyi chichaapanganye.

⁷ Che Filipino ŵajanjile, “Ipande machila gaŵili ga madini ga feza ngaikukwana kusumila mikate kwa kila mundu!”

⁸ Jumo jwa w̄akulijiganya w̄a Che Yesu jwakuw̄ilanjikwa che Andulea, mpwao che Simoni Petulo, w̄aasalile Che Yesu, ⁹ “Kwana jwanchanda pelepa jwali ni ipande nsano ya mikate ja shayili ni somba siw̄ili. Nambo yakulya yi kanandi ngayajikutisya w̄andu w̄ajinji w̄anti nyi?”

¹⁰ Che Yesu w̄aasalile w̄akulijiganya w̄ao, “Mwasalile w̄andu atame paasi.” Pelepo paliji ni manyasi, nipele w̄andu wose w̄atemi paasi, winji wa achalume pe waliji mpela elufu tano. ¹¹ Nipele Che Yesu w̄ajigele ipande ya mikate ila, ni w̄atogolele Akunnungu ni kwagaw̄ila w̄andu w̄aw̄atemi paasi w̄ala. W̄atesile iyoyo peyo ni somba sila ni kila mundu w̄apatile mpela iw̄atite pakusaka. ¹² W̄andu wo pa w̄ajikwite Che Yesu w̄aasalile w̄akulijiganya w̄ao, “Nkumbikanye mbakatika yaisigele yo kuti inapotele.” ¹³ Nipele, w̄akulijiganya w̄ala w̄akumbikenye isigasi ya mikate nsano ja shayili iyasigesye w̄andu w̄aw̄alile w̄ala, w̄agumbesye itundu likumi ni iw̄ili. ¹⁴ W̄andu pa w̄achiweni chimanyisyo chiw̄achipanganyisye Che Yesu cho, w̄atite, “Isyene ajuju ni jwakulondola jwa Akunnungu jwa w̄echetekwe kuti chaiche pachilambo.” ¹⁵ Che Yesu w̄aimanyi kuti w̄andu w̄asachile kwakanganichisya a w̄e mwenye jwao, ni w̄atyosile sooni jikape ni kwaula ku chitumbi.

*Che Yesu akwenda pachanya meesi
(Matayo 14:22-33; Maliko 6:45-52)*

¹⁶ Pakwaswele w̄akulijiganya w̄a Che Yesu w̄atulwiche kwaula ku litanda. ¹⁷ W̄ajinjile mu ngala w̄a w̄atandite komboka kwaula ku Kapelenaumu. Chipi chajinjile ni Che Yesu w̄aliji akana w̄e kwaichilila. ¹⁸ Litanda lyatandite matumbela kwa ligongo lya chibungwa chekulungwa chichaliji chininkupuga. ¹⁹ W̄akulijiganya w̄ao pa w̄ajawile kwakutalichila uleu wa maili situ pane ncheche, w̄ammweni Che Yesu alinkwenda pachanya meesi, ni kuji w̄andichila ngala w̄a, w̄ajogwepe nnope. ²⁰ Che Yesu w̄aasalile, “Nkajogopa, ndili uneji!” ²¹ Nipele w̄akulijiganya w̄ala kwakusangalala w̄ammendile Che Yesu ajinjile mu ngala w̄a mula. Palapala ngala w̄a jaiche mungulugulu litanda ku w̄ajaulaga.

W̄andu akwasosasosa Che Yesu

²² Mala w̄i jakwe mpingo wa w̄andu u w̄asigele peesi litanda ula w̄aimanyi kuti apala paliji ni ngala w̄a jimo pe. Che Yesu nganajinjila mu ngala w̄a pamo ni w̄akulijiganya w̄ao, nambo w̄akulijiganya w̄ao wo w̄ajawile achinsyene pe. ²³ Syaiche ngala w̄a sine kutyochela ku Tibelia pepala mpingo wekulungwa wa w̄andu pa w̄alile mikate, Ambuje ali amasile kwatogolele Akunnungu. ²⁴ Nipele, w̄andu wo pa w̄aimanyi kuti Che Yesu ni w̄akulijiganya w̄ao nganapagwa pepala, w̄asikwesile ngala w̄a sila ni kwaula ku Kapelenaumu achinsosaga.

Che Yesu ali chakulya cha umi

²⁵ W̄andu w̄ala pa w̄asimene Che Yesu ali ajombweche w̄ambusisye, “Ana, jwakwiganya akuno nnyiche katema chi?” ²⁶ Che Yesu w̄aajanjile, “Ngunsalila isyene, nkusosasosa une nga w̄a kwaligongo mwaiweni imanyisyo imbanganisye, nambo kwaligongo mwalile mikate jila ni kwikuta. ²⁷ Kasinchenjeuchila chakulya chachikuwola, nambo nchenjeuchile chakulya chingachikuwola cha umi wa mo w̄a gose pangali mbesi. Mwana jwa Mundu champe chakulya chi paku w̄a Akunnungu Atati, alosisye kuti ansagwile ni kunkunda.” ²⁸ Nombewo w̄ambusisye Che Yesu, “Tutende chichi kuti tukombole kugapanganya masengo

gakugasakaga Akunnungu tugapanganye?”²⁹ Che Yesu wâajanjile, “Chelechi ni chakuchisaka Akunnungu nchipanganye, munkulupilile jwantumile jula.”

³⁰ Pelepo wâasalile, “Ana chintende chimanyisyo chi tulole kuti tunkulupilile mmwe? Chintende chichi?”³¹ Achambuje wêtu wâlile chakulya chachikuwîlanjikwa mana mwipululu mula mpela igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, ‘Wâlisise mikate jajityochele kwinani.’”

³² Che Yesu wâasalile, “Ngunsalila isyene, che Musa nganampanga nkate kutyochela kwinani, nambo Atati wangu ni wampele wanyamwe nkate usyene kutyochela kwinani.”³³ Pakuwa nkate wakatupa Akunnungu uli ajula jwatulwiche kutyochela kwinani ni kwapa umi wâandu wâali mchilambo.”³⁴ Nipele wâasalile, “Ambuje, ntupeje nkate wu kila lyuwa.”³⁵ Nambo Che Yesu wâasalile, “Uneji ndili nkate waukwikanawo umi. Jwakwika kukwangu ngasijinkola sala, jwakingulupilila une ngasijinkola njota ng’oo.”³⁶ Nambo nansalile kuti namuno muuweni, nganimme kungulupilila.”³⁷ Wose wâkumba Atati chaiche kukwangu, noneji jwalijose jwakwika kukwangu ngasinankana ng’oo.”³⁸ Nganinduluka kutyochela kwinani kwaligongo lya kuitendekanya ingusaka uneji, nambo ndulwiche kuti ndendekanye yakusaka wandumile une wala.”³⁹ Yakusaka wandumile une wala ni ayiyi, ninanjase jwalijose juwambele, nambo naasyusye pa lyuwa lya mbesi.”⁴⁰ Pakuwa chakusaka Atati wangu ni achichi, jwalijose jwakunlola Mwana ni kunkulupilila akole umi wa mowa gose pangali mbesi, ni uneji chinansyusye pa lyuwa lya mbesi.”

⁴¹ Nipele Wayahudi watandite kwasongonechela Che Yesu pakuwa watite, “Uneji ndili nkate wautulwiche kutyochela kwinani.”⁴² Ni watite, “Uli, ajuju nga wa Che Yesu mwana ju che Yusufu jula? Atatigwe ni achikulugwe twamanyi! Ana akukombola chinauli kuti atulwiche kutyochela kwinani?”⁴³ Che Yesu wâasalile, “Nneche kusongonechelana jwine ni jwine.”⁴⁴ Ngapagwa mundu juchakombole kwika kukwangu pangali Atati juwandumile une jo kwautila kukwangu, ni une chinansyusye mundu jo pa lyuwa lyambesi.”⁴⁵ Wâkulondola wa Akunnungu walembele kuti, ‘Wandu wose chajiganyikwe ni Akunnungu.’ Mundu jwalijose jwakumpilikana Atati ni kulijiganya kutyochela kwa welewo, chaiche kukwangu.”⁴⁶ Ngapagwa mundu jwambweni Atati, ika we ajula pe jwatyosile kwa Akunnungu, jwelejo ni juwambweni Atati.”⁴⁷ Ngunsalila isyene, jwakukulupilila akwete umi wa mowa gose pangali mbesi.”⁴⁸ Uneji ndili nkate waukwikanawo umi.”⁴⁹ Achambuje wênu wâlile mana mwipululu mula, nambo wawile.”⁵⁰ Nambo weleu ni nkate waukutuluka kutyochela kwinani kuti jwalijose jwakulya anajasiche.”⁵¹ Uneji ndili nkate waukwikanawo umi wautulwiche kutyochela kwinani. Mundu jwalijose alyaga nkate wo chalame mowa gose pangali mbesi. Ni nkate uchinaape wo uli chiilu changu chinguchityosya kuti wâandu wose wapachilambo akole umi.”

⁵² Nipele Wayahudi watandite kwangangana achinsyene pe, “Ana aju akukombola chinauli kutupa uwe chiilu chakwe kuti tulye?”⁵³ Che Yesu wâasalile, “Ngunsalila isyene, iwaga ngankulya chiilu cha Mwana jwa Mundu ni kung’wa miasi jakwe, ngankola umi nkati mwenu.”⁵⁴ Mundu jwalijose jwakulya chiilu changu ni kungwa miasi jangu akwete umi wa mowa gose pangali mbesi, ni uneji chinansyusye pa lyuwa lyambesi.”⁵⁵ Pakuwa chiilu

changu chili chakulya chisyenesyene, ni miasi jangu jili chakung'wa chisyenesyene. ⁵⁶ Mundu jwalijose jwakulya chiilu changu ni kung'wa miasi jangu, jwelejo akutama nkati mwangu ni uneji ngutama mwa jwelejo. ⁵⁷ Mpela ila Atati ŵaali ŵajumi iŵandumile, ni kwa ligongo lya Atati ndili ŵajumi, kwayele jwakundya une chaŵe ŵajumi kwa ligongo lyangu. ⁵⁸ Nipele, weleu uli nkate wautulwiche kutyochela kwinani, ngaŵa mpela mana jiŵalile achambuje ŵenu ni kuwa. Nambo juchalye nkate wu chakole umi wa moŵa gose pangali mbesi.” ⁵⁹ Che Yesu ŵaŵechete yeleyo paŵaliji nkwiganya mu nyuumba ja kusimanilana Ŵayahudi ku Kapelenaumu kula.

Maloŵe gagakwikanawo umi wa moŵa gose pangali mbesi

⁶⁰ Nipele ŵakulijiganya ŵao ŵajinji paŵapilikene yeleyo ŵatite, “Aga majiganyo ga gali gakulimba! Ana nduni juchakombole kugakunda?” ⁶¹ Che Yesu ŵaimanyi pangasalilwa ni mundu kuti ŵakulijiganya ŵao ŵaliji nkusongoneka yankati yeleyo, ni ŵausisye, “Ana majiganyo ga gakuntesya nneche kungulupilila? ⁶² Nambi chiiŵe uli pachimummone Mwana jwa Mundu alinkujigalikwa kwaula kwinani kuŵaliji kundanda? ⁶³ Mbumu jwa Akunnungu ni jwakwichisya umi, machili ga mundu gangali chindu. Maloŵe ginansalile gali Mbumu nombe gali umi. ⁶⁴ Natamuno yeleyo apali ŵane mwa ŵanyamwe ŵangakukulupilila.” Che Yesu ŵaŵechete yeleyo pakuŵa ŵaimanyi chitandile kundanda kuti ŵaani ŵangakupilila ni nduni juchangalauche. ⁶⁵ Nipele Che Yesu ŵaŵechete sooni, “Kwa ligongo lyo nansalile kuti ngapagwa juchakombole kwika kukwangu mpaka akamuchikwe ni Atati ŵangu.”

⁶⁶ Kutyochela lyuŵa lyo ŵakulijiganya ŵao ŵajinji ŵalesile kulongana nawo kwaligongo lya maloŵe gala ni ŵaujile panyuma. ⁶⁷ Nipele Che Yesu ŵausisye ŵakulijiganya likumi ni ŵaŵili ŵala, “Ana, ni ŵanyamwe nombe nkusaka kwaula?” ⁶⁸ Che Simoni Petulo ŵajanjile, “Ambuje, tutujaule kwa acheni? Mmwejo nkwete maloŵe gagakwikanawo umi wa moŵa gose pangali mbesi. ⁶⁹ Uweji tukukulupilila ni sooni tukwimanyilila kuti mmwejo ndi Jwanswela kutyochela kwa Akunnungu.” ⁷⁰ Che Yesu ŵaasalile, “Uli, nganinansagula ŵanyamwe likumi ni ŵaŵili? Nambo jumo jwenu ali Shetani.” ⁷¹ Nambo Che Yesu ŵaliji nkwagamba che Yuda mwana ju che Simoni Isikalote, pakuŵa jwelejo ni juchangalauche namuno ali jumo jwa ŵakulijiganya likumi ni ŵaŵili ŵala.

7

Che Yesu ni achapwakwe

¹ Payamasile yeleyo, Che Yesu ŵaliji nkwendajenda ku Galilaya ko. Nganasaka kwendajenda ku Yudea ligongo achakulu ŵa Ŵayahudi ŵasachile kwaulaga. ² Chindimba cha Ŵayahudi cha masakasa chaŵandichile. ³ Nipele achapwakwe Che Yesu ŵaasalile, “Ntyoche pelepa njaule ku Yudea kuti ŵakunkuya mmwe nombewo aiwone yakusimonjeka inkwipanganya. ⁴ Ngapagwa mundu jwakupanganya chindu kwakulisisa iŵaga akusaka kumanyika ni ŵandu. Pakuŵa nkupanganya yelei, nillosye mwasyene kwa ŵandu ŵa pachilambo.” ⁵ Namose achapwakwe nganiŵakupilila. ⁶ Nipele, Che Yesu ŵaasalile, “Katema kambone kukwangu kakanaŵe kwika, kukwenu ŵanyamwe katema kakalikose kali kambone. ⁷ Ŵandu ŵa pachilambo ngakombola kunchima ŵanyamwe, nambo uneji akunjima

pakuwa naasalile kuti yakuitendekanya yo ili yangalumbana. ⁸ Wanyamwe njaule kuchindimba cho. Uneji ngunyaula kuchindimba cho pakuwa katema kambone kukwangu kakanawe kwika.” ⁹ Wawechete yeleyo ni kusigala pa Galilaya palapala.

Che Yesu kuchindimba cha masakasa

¹⁰ Achapwakwe pa wamasile kwaula kuchindimba cha masakasa, Che Yesu nombe wawawile, nambo nganajaula kwakulilosya, wawawile kwakulisisa. ¹¹ Kuchindimba cho achakulu wa Wayahudi waliji nkwasosasosa Che Yesu, ni wausyene, “Ana ali kwapi welewo?”

¹² Mpingo wa wandu waliji nkusongona jwine ni jwine yankati Che Yesu. Wandu wane watite, “Ali mundu jwambone.” Ni wane watite, “Nga wa! Akwalambusya wandu.” ¹³ Atamuno yeleyo ngapagwa mundu jwalijose jwalinjile kuwecheta ngani syakwe pelanga kwa ligongo lya kwajogopa achakulu wa Wayahudi.

¹⁴ Chindimba cho pichawandichile kumala, Che Yesu wawawile pa Nyumba ja Akunnungu ni kutanda kwiganya. ¹⁵ Nipele achakulu wa Wayahudi wasimosile ni kuti, “Ana mundu ju agapatile kwapi majiganyo ga, nombejo nganajaula kukulijiganya?” ¹⁶ Pelepo Che Yesu waajanjile, “Majiganyo gungwiganya nganigawa gangu, nambo gakutyochela kwa welewo wandumile une. ¹⁷ Mundu asakaga kupanganya yakusaka Akunnungu, chaimanyilile kuti majiganyo gungwiganya gatyosile kwa Akunnungu pane nguwecheta kwa ukombole wangu nansyene. ¹⁸ Jwelejo jwakuwecheta ngani syakwe nsyene akusosasosa ukulu wakwe nsyene, nambo jwakusosasosa ukulu wa jwanajisye jula, jwelejo ali jwausyene ni mwa jwelejo ngapagwa unami. ¹⁹ Ana che Musa nganampanga malajisyo? Atamuno yeleyo, ngapagwa jwalijose mwa wanyamwe jwagatendekanya gagalembeke mmalajisyo go. Ana ligongo chi nkusaka kumulaga?” ²⁰ Papopo mpingo wekulungwa wa wandu wajanjile, “Ana mmwe nkweite masoka! Nduni jwakusaka kummulaga mmwe?”

²¹ Che Yesu waajanjile, “Mbanganyisye chakusimonjeka chimo ni wanyamwe nkuchisimonga. ²² Che Musa wampele chisyo welo cha kwaumbasya achiwana wenu. Nambo chisyo welo cho nganichityochela ku che Musa nambo chatyochele kwa achambuje wenu. Sambano wanyamwe nkumumbasya mwanache pa Lyuwa lya Kupumulila. ²³ Iwaga mundu akuumbala pa Lyuwa lya Kupumulila kuti ganatemeche malajisyo, sambano kwa chichi nkuundumbilila une ligongo nannamisye mundu pa Lyuwa lya Kupumulila? ²⁴ Kasinlamula kwa meeso pe, nambo nlamule kwa goloka.”

Che Yesu ali Kilisito Jwakuwombola jwatumikwe ni Akunnungu

²⁵ Wandu wane wa ku Yelusalemu watandite kulusya, “Ana mundu ju nga wa ajula jwakusosekwa ni ilongola kuti ammulaje? ²⁶ Nnole, sambano akuwecheta pelanga, nombe ngapagwa mundu jwakuntanjila chachilichose. Uli, ilongola akwimanyilila kuti aju ali Kilisito jwakuwombola? ²⁷ Pachaiche Kilisito ngapagwa mundu juchakumanye kwakopochele, nambo uweji tukumanyi kwakopochele mundu ju!”

²⁸ Nipele Che Yesu pa waliji nkwiganya pa Nyumba ja Akunnungu wanyanyisye achitiji, “Ana wanyamwe nkuumanyilila une ni sooni nkuumanyi kungopochele? Une nguniika kwa ulamusi wangu nansyene,

nambo wandumile une wo ali wausyenesyene, ni wanyamwe ngunkwamanyilila, ²⁹ uneji ngwamanyilila pakuwa ngopochele kwa welewo, nombewo ni wandumile une.”

³⁰ Nipele wandu wasachile kwakamula, nambo nganapagwa mundu jwalijose jwalinjile kunkwaya, ligongo katema kakwe kaliji kakana we kwika. ³¹ Mumpingo wa wandu mula, wandu wajinji wakulupilile ni kuti, “Ana aikaga Kilisito Jwakuwombola chapanganye imanyisyo yekulungwa kupunda ayiyi yakuitendekanya a wa?”

Wakulindilila akutumikwa kwakamula Che Yesu

³² Mafalisayo wapilikene wandu achisongonaga jwine ni jwine yankati Che Yesu. Nipele achakulu wambopesi pamo ni Mafalisayo watumile wakulindilila Nyuumba ja Akunnungu akaakamule Che Yesu. ³³ Che Yesu wasalile, “Chindame ni wanyamwe kwa katema kakajipi, nipele chinyaule kwa wandumile wala. ³⁴ Chimuosose nambo ngamuuwona, pakuwa pepala pachime wanyamwe ngankombolanga kwika.” ³⁵ Achakulu wa Wayahudi wasyanaga achisyene pe, “Ana mundu ju chajaule kwapi kwakuti ngatukombola kwawona? Ana chajaule kwa Wayahudi wapwilingene ni kutama mu misi ja Wagiliki ni kwajiganya Wagiliki? ³⁶ Ana malumbo gakwe chichi pakuti, ‘Chimuosose nambo ngamuuwona, ni pepala pachime wanyamwe ngankombola kwika?’ ”

Sulo syasikuilima meesi gagakwikanawo umi

³⁷ Lyuwa lya mbesi lya chindimba cho lyaliji lyuwa lyekulungwa. Che Yesu wajimi ni kuwecheta kwa lilo we lyakunyanyisya, “Mundu jwalijose jwakwete njota aiche kung’wa kukwangu. ³⁸ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, Jwakungulupilila uneji, sulo sya meesi gagakwikanawo umi chigajilime kutyochela nkati mwao!’ ” ³⁹ Wa wechete yeleyo nkati Mbumu jwa Akunnungu juchapochelwe ni a wala wakakulupilila Che Yesu. Mpaka katema ko wandu waliji nganampochele Mbumu jwa Akunnungu pakuwa Akunnungu waliji akana we kunkusya Che Yesu.

Kulekangana kwa wandu

⁴⁰ Wandu wane mu mpingo ula wapilikene malo we go, ni watite, “Isyene mundu ju ali jwakulondola jula!” ⁴¹ Wandu wane watite, “Aju ali Kilisito Jwakuwombola!” Nambo wandu wane waliji nkulusya, “Ana ikukomboleka Kilisito akopochele ku Galilaya? ⁴² Ana Malembelo ga Akunnungu ngagakuti, ‘Kilisito Jwakuwombola chakopochele mu lukosyo lwa mwenye che Daudi, ni chapagwe ku Beselehemu, musi u watemi mwenye che Daudi?’ ” ⁴³ Nipele, wandu wa mumpingo walekangene kwa ligongo lya Che Yesu. ⁴⁴ Wandu wane wasachile kwakamula nambo ngapagwa mundu jwalijose ju wankwaiye.

Achakulu wa Wayahudi akukananga kwakulupilila Che Yesu

⁴⁵ Nipele wakulindilila Nyuumba ja Akunnungu pa wasaule, achakulu wambopesi ni Mafalisayo, wasisye, “Kwachichi nganimwaichisya Che Yesu?” ⁴⁶ Wakulindilila wala wajanjile, “Nganapagwe mundu jwalijose jwakombwele ku wecheta mpela mundu ju!” ⁴⁷ Nipele Mafalisayo wasisye, “Ana annambwisye ni wanyamwe wakwe? ⁴⁸ Ana mpatile kumbona jumo jwa ilongola, pane jumo jwa Mafalisayo jwankulupilile jwelejo? ⁴⁹ Ngwamba, nambo wandu

wa ngakugamanyilila malajisyo ga Akunnungu ga wapele che Musa, kwayele Akunnungu walwesisyel!”

⁵⁰ Jumo jwao waliji che Nikodemu jumo jwa Mafalisayo juwajaulile Che Yesu kundanda, wasalile achinjakwe, ⁵¹ “Malajisyo getu gakusala kuti, ngatukukombola kunlamula mundu jwalijose pangampilikanila kaje ni kwimanyilila chichi chakupanganya.” ⁵² Ni Wanyawo wanjajile, “Ni wanyamwe wakwe ntyochele ku Galilaya? Nsosesose Mmalembelo Gamaswela nomwe chinnole kuti ku Galilaya ngaakopochela jwakulondola jwa Akunnungu!” ⁵³ Nipele kila mundu wasuile kumangwakwe.

8

Jwankongwe juwakamwilwe ku chikululu

¹ Pakumala yeleyo Che Yesu wajawile ku chikwesya cha Miseituni. ² Malaŵi jakwe kundaŵi pe, Che Yesu wajawile sooni pa Nyuumba ja Akunnungu. Wandu wose wansyungwile, nombewo watemi ni kutanda kwajiganya. ³ Nipele Wakwiganya malajisyo pamo ni Mafalisayo wannyichenawo jwankongwe juwakamwilwe ali nkutenda chikululu. Wanjimiche jwankongwe jo paujo pa wandu. ⁴ Nipele wambusisye Che Yesu, “Jwakwiganya, jwankongwe ju akamwilwe ali nkutenda chikululu. ⁵ Mmalajisyo getu che Musa watulajisye ye, jwankongwe mpela aju aulajikwe kwa kuputikwa ni maganga. Nambi mmwejo nkuti uli?” ⁶ Watite yeleyo kuti walinje Che Yesu akole chakumbechetela. Nambo Che Yesu wakoteme ni kulemba paasi ni chala chakwe. ⁷ Paŵapundile kumbusya, Che Yesu wajinamukwiche ni kwasalila, “Naga kwana mundu jwalijose mwa wanyamwe jwanganakola sambi awe jwaandanda kumponya liganga.” ⁸ Nipele wakoteme sooni ni kulemba paasi. ⁹ Paŵapilikene yeleyo watandite kutyoka jumo jumo achilongolelaga achachekulu. Che Yesu wasigele jikape ni jwankongwe jula ali ajimi palapala. ¹⁰ Ni Che Yesu paŵajinamukwiche wambusisye jwankongwe jula, “Amao, wandu wala alinji kwapi? Uli, ngapagwa jwanlamwile mmwejo?” ¹¹ Jwankongwe jula wajanjile, “Ambuje, ngapagwa namose jumo jwanamwile!” Nombe Che Yesu wansalile, “Uneji nombe ngangunlamula. Njaule, nambo kutandila sambano nkatenda sambi sooni.”

Che Yesu ali lilanguka lya chilambo

¹² Che Yesu wakungulwiche sooni ni wandu achitiji, “Uneji ndili lilanguka lya pachilambo pano. Mundu jwalijose jwakunguya uneji ngajenda mu chipi ng’o, nambo chakole ni lilanguka lya umi.”

¹³ Nipele Mafalisayo wansalile, “Nkusala umboni wenu mwasyene, sambano umboni wenu uli wa unami.” ¹⁴ Che Yesu wajanjile, “Atamuno nasalaga umboni wangu nansyene, umboni wangu uli usyene ligongo uneji naku manyi kungopochele ni kungwaula. Nambo mwanya ngankukumanyilila kungopochele ni kungwaula. ¹⁵ Wanyamwe nkulamula kwa ng’anisyo sya chiundu nambo uneji ngangunlamula mundu. ¹⁶ Naatamuno nalamulaga, ulamusi wangu uli usyene ligongo uneji ngangupanganya masengo jika, Atati wandumile une wo ali pamo ni une. ¹⁷ Ilembekwe mmalajisyo genu, umboni wa wandu waŵili uli wa usyene. ¹⁸ Uneji ngusala umboni wangu nansyene, ni Atati wandumile nombe akusala umboni wangu.” ¹⁹ Pelepo wambusisye, “Ana Atati wenu ali kwapi?” Che Yesu wajanjile, “Wanyamwe

ngankuumanyilila uneji atamuno ngankummanyilila Atati wangu. Nkaamanyilile uneji nkaamanyilile Atati wangu nombe.”

²⁰ Che Yesu waWechete maloŵe go mu chuumba cha mbiko, paŵaliji nkwiganya pa Nyuumba ja Akunnungu. Ni nganapagwa mundu juŵankamwile pakuŵa katema kakwe kaliji kakanaŵe kwika.

Kungwaula wanyamwe ngankombolanga kwika

²¹ Che Yesu waasalile sooni, “Uneji ngwaula ni wanyamwe chimuusose, nambo chimmwe mu sambu syenu. Kungwaula uneji, wanyamwe ngankombola kwika.” ²² Nipele, achakulu wa Wayahudi watite, “Ana chaliulaje? Ana kwa ligongo chi akuti, ‘Kungwaula wanyamwe ngankombola kwika?’” ²³ Che Yesu waasalile, “Wanyamwe nkopochele papapa pachilambo cha paasi, nambo uneji ngopochele kwini. Wanyamwe nlinji wa pachilambo pano, nambo uneji nguniwa jwa pachilambo pano. ²⁴ Kwaligongo lyo nansalile kuti chimmwe mu sambu syenu. Pakuwa ngankukulupilila kuti, ‘Uneji ndili jwelejo’ chimmwe mu sambu syenu.” ²⁵ Nombe wanyawo wambusise, “Ana mmwejo ni waani?” Che Yesu wajanjile, “Uneji ndili jwelejo, mpela inansalile chitandile kundanda! ²⁶ Ngwete yejinji yakuwecheta ni kulamula nkati wanyamwe. Nambo wandumile une ali wasyene, none ngwasalila wandu wose wa pachilambo yeila pe imbilikene kutyochela kwa welewo.”

²⁷ Wanyawo nganaimanyilila kuti Che Yesu waWechetaga nawo yankati ngani sya Akunnungu, Atati wao. ²⁸ Nipele Che Yesu waasalile, “Pachimunyakule Mwana jwa Mundu, pelepo ni pachimanyilile kuti, ‘Uneji ndili jwelejo,’ ni chimanyilile kuti ngangupanganya chachili chose nansyene, nambo nguwecheta yeila pe inyiganyikwe ni Atati. ²⁹ Wandumile wala ali pamo ni uneji, nganaaneka jika, pakuwa moŵa gose nguitendekanya aila yaikwanonyela.”

³⁰ Wandu wajanji waWampikanile Che Yesu achiwechetaga maloŵe ga wankulupilile.

Usyenesyene chiuntende walecheswe

³¹ Nipele Che Yesu waasalile Wayahudi waWakulupilile wala kuti, “Mwaikamulichisyaga inanjiganye, chimme wakulijiganya wangu wa usyenesyene. ³² Chimumanyilile usyene, ni usyene wo chiuntende walecheswe.” ³³ Nombe wanyawo wajanjile, “Tuli uwelesi u che Iblahimu ni nganituwa achikapolo wa mundu jwalijose. Ana malumbo gakwe chichi pankuti, ‘Chinchilecheswe?’”

³⁴ Che Yesu wajanjile, “Ngusalila isyene, mundu jwalijose jwakutendekanya sambu ali kapolo jwa sambu. ³⁵ Kapolo ngakutama pamusi moŵa gose, nambo mwanache akutama pamusi moŵa gose. ³⁶ Nipele Mwana annechesyaga wanyamwe nombe chimbe walecheswe kusyenesyene. ³⁷ Naimanyi kuti wanyamwe nlinji uwelesi u che Iblahimu. Nambo nkusaka kumulaga ligongo nkugakana majiganyo gangu. ³⁸ Uneji nguwecheta aila pe yanosise Atati wangu, nambo wanyamwe nkupanganya aila yansalile atati wenu.”

³⁹ Wanyawo wajanjile, “Uweji Atati wetu ali che Iblahimu!” Che Yesu waasalile, “Wanyamwe nkaŵe wanache wa che Iblahimu nkaitendekanye aila iwaitendekanye che Iblahimu. ⁴⁰ Uneji nansalile usyene unaupilikene kutyochela kwa Akunnungu, atamuno yeleyo wanyamwe nkusaka kumulaga. Che

Iblahimu nganapanganya yeleyo! ⁴¹ Wanyamwe nkutendekanya ilaila yaite-sile atati wenu.” Wanyawo wansalile, “Uweji nganitupagwe kwa chikululu! Tukwete atati wamope, welewo ali Akunnungu.”

⁴² Che Yesu waasalile, “Ikaŵe Akunnungu ali Atati wenu, nkaanonyele uneji pakuŵa uneji natyosile kwa Akunnungu ni sambano ndili papapa pepa. Nguniika kwa malamulo gangu nansyene nambo kwa malamulo ga wandumile une wo. ⁴³ Ana kwachichi ngankugapilikanichisya ginguwecheta ga? Ligongo ngankusaka kugapilikana malowe gangu. ⁴⁴ Wanyamwe atati wenu jwakulinga ni wanyamwe nkusaka kutendekanya yaikwanonyelesya atati wenu. Chitandile kundanda jwelejo waliji jwakuulaga, ni nganawai kwima ku upande wa usyene, mwa jwelejo nganiupagwa usyene. Paakuwecheta ya unami, akuwecheta yatite kusyoŵelela, pakuŵa jwelejo ali jwa unami ni atati jwa unami wose. ⁴⁵ Pakuŵa uneji ngunsalila usyene, wanyamwe ngankungulupilila. ⁴⁶ Mwa wanyamwe nduni juchakombole kuŵalanga umboni kuti uneji ngwete sambi? Ana iwaga nguwecheta usyene, kwachichi ngankungulupilila? ⁴⁷ Wandu wa Akunnungu akugapilikana malowe gakuwecheta Akunnungu, wanyamwe ngankupilikana pakuŵa wanyamwe nganimma wandu wa Akunnungu.”

Che Yesu wapali akanaŵe kupagwa che Iblahimu

⁴⁸ Wayahudi wanjanjile Che Yesu, “Ana nganitusala uchenene kuti mmwejo ndi Msamalia ni sooni nkmete lisoka?” ⁴⁹ Che Yesu wajanjile, “Uneji nganingola lisoka. Uneji ngwachimbichisya Atati wangu, nambo wanyamwe ngankunjimbichisya une. ⁵⁰ Uneji ngangulisosela ukulu wangu nansyene. Apali jumo jwakuusosela ukulu wo, nombejo ali jwakulamula. ⁵¹ Ngunsalila isyene, mundu jwalijose jwakugakamulichisya majiganyo gangu ngaawa nambo chatame moŵa gose pangali mbesi.” ⁵² Wayahudi wansalile Che Yesu, “Sambano twimanyi uchenene kuti mmwejo nkmete lisoka! Che Iblahimu wawile, ni wakulondola wa Akunnungu wawile iyoyo peyo, nomwe nkuti, ‘Mundu jwalijose agakamulichisyaga majiganyo gangu ngaawa!’ ⁵³ Ana mmwejo nkulitenda wakulungwa kwapunda atati wetu che Iblahimu juwawile jula? Natamuno wakulondola wa Akunnungu wawile nombewo. Sambano mmwejo nkulitenda waani?” ⁵⁴ Che Yesu wajanjile, “Nalikusyaga une nansyene, ukulu wangu ngaŵa chindu. Atati wangu wankwaŵilanga Akunnungu wenu, welewo ni wakungusya une. ⁵⁵ Wanyamwe ngannaŵe kwamanyilila, nambo uneji naamanyi. Nombe nasalaga kuti ngangwamanyilila, chime jwaunami mpela wanyamwe. Uneji ngwamanyilila ni ngulikamulichisya liloŵe lyao. ⁵⁶ Atati wenu che Iblahimu wasangalele aliwone lyuŵa lya kwika kwangu, nombewo waliweni ni wasengwile.” ⁵⁷ Nipele Wayahudi waasalile, “Mmwejo nkuti uli kuti mwaweni che Iblahimu nomwe nganinyiche yaka makumi nsano?” ⁵⁸ Che Yesu waasalile, “Ngunsalila isyene, akanaŵe kupagwa che Iblahimu uneji napali.” ⁵⁹ Pelepo walokwete maganga achisakaga kwaponya, nambo Che Yesu waalesile ni kutyoka pa Nyuumba ja Akunnungu.

9

Che Yesu akunlamya mundu jwapagwile ali ngakulola

¹ Che Yesu paŵapitaga, wambweni mundu jwangelola chitandile kupagwa kwakwe. ² Nipele wakulijiganya wao wausisye, “Jwakwiganya, Ana

ŵaani ŵatesile sambi mpaka mundu ju apagwe ali ngakulola, mundu ju pane achaŵelesi ŵakwe?" ³ Che Yesu ŵajanjile, "Ngaŵa mundu ju atamuno achaŵelesi ŵakwe ŵaŵatesile sambi, nambo apagwile jwangalola kuti machili ga Akunnungu gawoneche gachipanganyaga masengo mu utame wakwe. ⁴ Tukasachilwa kupanganya masengo ga ŵandumile une ŵala muusi uli chiwela. Pakuŵa chilo chikwika ni ngapagwa mundu jwakukumbola kupanganya masengo. ⁵ Ndili chiwela mchilambo, uneji ndili lulanga lwa ŵandu ŵa pachilambo." ⁶ Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yeleyo, ŵasunile mata paasi ŵagumbile litaka ni mata ni kumpakasya pa meeso jwangalola jula. ⁷ Nipele ŵansalile jwangalola jula, "Njaule nkasukusule mu litanda lya Siloamu." Siloamu malumbo gakwe "Ŵaŵalajiswe." Pelepo jwangalola jo ŵajawile ni kusukusula, nipele ŵausile kumusi ali nkulola.

⁸ Nipele, ŵapachiŵandi ŵakwe ni aŵala ŵaŵambweni ali nkuŵendaŵenda kundanda ŵaliusisye, "Ana ajuju nganaŵa ajula mundu juŵaŵendaŵendaga?" ⁹ Ŵandu ŵane ŵatite, "Ni jwelejo." Nambo ŵane ŵatite, "Ajuju nganaŵa jwelejo agambile kulandana." Nambo nsyene ŵatite, "Uneji ndili jujojo junaŵendaŵendaga!" ¹⁰ Nipele ŵambusisye, "Sambano iŵele uli nkulola?" ¹¹ Nombewo ŵajanjile, "Mundu jwakuŵilanjikwa Che Yesu jula ŵagumbile litaka, ŵambakesye pa meeso ni kuusalila, 'Njaule nkasukusule mu litanda lya Siloamu.' Pelepo uneji najawile ni panasukusulaga natandite kulola." ¹² Ni ŵambusisye, "Ana mundu jo alikwapi?" Nombejo ŵajanjile, "Kwaalini!"

Mafalisayo akummuchilichisya jwangalola yatite pakulama

¹³ Nipele ŵandu ŵanjawisye ajula juŵaliji ngakulola kundanda kwa Mafalisayo. ¹⁴ Lyuŵa lyo Che Yesu paŵagumbile litaka ni kumbugula meeso jwangalola jula lyaliji Lyuŵa lya Kupumulila. ¹⁵ Nipele Mafalisayo ŵambusisye ajula mundu juŵaliji ngakulola kundanda, "Ana nkombwele chinauli kulola?" Nombejo ŵajanjile, "Ŵambakesye litaka pa meeso, none nasukuswile ni sambano ngulola." ¹⁶ Mafalisayo ŵane ŵatite, "Mundu jwatesile yeleyi nganatyochela kwa Akunnungu pakuŵa ngakugakamula malajisyo ga Lyuŵa lya Kupumulila." Nambo ŵandu ŵane ŵatite, "Ana mundu jwali ni sambi chakombole kutendekanya imanyisyo mpela ayiyi?" Nipele, kwaliji ni utinda mwa ŵandu wo. ¹⁷ Nipele Mafalisayo ŵambusisye sooni juŵaliji ngakulola jula, "Nkuti ambugwile meeso genu, sambano mmwejo nkuŵecheta ichichi nkati mundu jo?" Nombejo ŵajanjile, "Mundu jo ali jwakulondola jwa Akunnungu!"

¹⁸ Achakulu ŵa Ŵayahudi nganjitichisya kuti mundu jo ŵaliji ngakulola chitandilile kundanda ni sambano akulola, mpaka paŵaawilasilile achaŵelesi ŵakwe. ¹⁹ Ŵausisye, "Ana aju ngati ni mwanagwenu junkuti ŵapagwile ngakulola? Ana sambano akombwele chinauli kulola?" ²⁰ Achaŵelesi ŵakwe ŵajanjile, "Tukwimanyilila kuti ajuju ni mwanagwetu ni tukwimanyilila kuti ŵapagwile jwangalola. ²¹ Nambo akombwele chinauli kulola ngatukumanyilila, ni jwantesile akombole kulola nombejo ngatukwamanyilila. Mumbusye nsyene, jwelejo ali jwankule, chaliŵalanje." ²² Achaŵelesi ŵakwe ŵaŵechete yeleyo ligongo ŵaajogwepe achakulu ŵa Ŵayahudi, pakuŵa ŵelewo ŵalangene chile kuti, mundu jwalijose ajitichisya kuti Che Yesu ali Kilisito Jwakuwombola chaŵinjikwe mu nyumba ja kupopelela. ²³ Lyeleyo ni ligongo achaŵelesi ŵakwe ŵatite, "Jwelejo ali jwankule, mumbusye nsyene."

²⁴ Nipele wambilasile kaaŵili juŵapagwile ali ngakulola jula ni kunsalila, “Nnumbile kwa Akunnungu iwaga nkusala isyene! Uweji tukwimanyilila kuti mundu jwannamisyeye mmwe ali jwa sambi.” ²⁵ Nombejo wajanjile, “Iwaga mundu ju ali jwa sambi pane nganakola sambi une ngangwimanyilila. Nambo une nguchimanyilila chindu chimo, kuti naliji jwangalola ni sambano ngulola.” ²⁶ Nipele Wambusisye sooni, “Ana antesile chichi? Ana agaugwile chinauli meeso genu?” ²⁷ Mundu jo wajanjile, “Nansalile sampano, ni wanyamwe nganinsaka kupilikanichisya, kwachichi nkusaka kupilikanila sooni ngani ji? Uli, nombe wanyamwe nkusaka kuwa wakulijiganya wakwe?” ²⁸ Nambo wanyawo wantukene achitiji, “Mmwe ndi jwakulijiganya jwa mundu jo, nambo uweji tuli wakulijiganya wa che Musa. ²⁹ Uweji tuimanyi kuti Akunnungu waŵechete ni che Musa, nambo mundu ju ngatukukumanyilila kwakopochele!” ³⁰ Nombejo wajanjile, “Wanyamwe nkuusimosya! Wanyamwe ngankukumanyilila kwakopochele mundu ju, nambo agaugwile meeso gangu! ³¹ Tumanyilila kuti Akunnungu ngakwapilikanila wandu waali ni sambi, nambo Akunnungu akumpilikanila mundu jwakunchimbichisya ni kupanganya yakusaka. ³² Chitandile gumbikwa chilambo ngapagwa mundu jwapilikene kuti mundu agaugwile meeso ga mundu jwapagwilwe ali ngakulola. ³³ Iwaga mundu ju nganatyochele kwa Akunnungu, ngaakakombole kupanganya chachili chose!” ³⁴ Wanyawo wajanjile, “Mmwejo mwapagwilwe ni kukula mu sambi ana nomwe nkusaka kutujiganya uweji?” Nipele Wayahudi wambinjile mundu jo mu nyuumba ja kupopelela.

Ungalola wa mu ntima

³⁵ Che Yesu wapilikene kuti mundu juwannamisyeye jula awinjikwe pa Nyumba ja Kupopelela. Nipele pawansimene wambusisye, “Ana mmwejo nkukulupilila Mwana jwa Mundu?” ³⁶ Mundu jo wajanjile, “Ambuje, ana welewo ali waani, musalile kuti nakulupilile.” ³⁷ Che Yesu wansalile, “Sambano mummweni, nombe ni jwelejo jwakukunguluka nomwe.” ³⁸ Nipele mundu jo watite, “Ambuje, ngukulupilila!” Ni watindiwele ni kwakotamila.

³⁹ Che Yesu watite, “Uneji nyiche pachilambo pano kukwasapulanya wandu, kuti wangalola akombole kulola, ni wakulola aŵeje wangalola.” ⁴⁰ Mafalisayo wane waŵaliji pamo ni Che Yesu wagapilikene maloŵe go, ni wambusisye, “Uli, nowe wakwe tuli wangalola?” ⁴¹ Che Yesu wajanjile, “Nkaliji wangalola, ngankaŵe ni sambi, nambo sambano wanyamwe nkulitenda, ‘Uweji tukulola,’ yelei ikulosya kuti nli mu sambi.”

10

Che Yesu ali jwakuchinga jwambone

¹ Che Yesu waasalile, “Ngunsalila isyene, mundu jwalijose jwakwinjila mu lichinga lya ngondolo pangajinjilila pa nnango, nambo akwinjilila kwine, jwelejo ali jwawiyi ni jwakusumula. ² Nambo jwakwinjilila pa nnango, jwelejo ali jwakuchinga ngondolo. ³ Jwakulindilila akumbugulila nnango mundu jo, ni ngondolo sikupilikana liloŵe lya jwakuchinga, nombejo akusiŵilanga ngondolo syakwe jwalijose kwa liina lyakwe ni kusikoposya paasa. ⁴ Amalaga kusikoposya paasa akusilongolela, nombe ngondolo syo sikunkuya, pakuwa sikulimanyilila liloŵe lyakwe. ⁵ Ngondolo syo

ngasikombola kunkuya jwannendo, nambo sisimmutuche pakuŵa ngasikumanayilila liloŵe lyakwe.”⁶ Che Yesu ŵaasalile chitagu cho, nambo ŵandu wo nganaimanyilila chasachile kwasalila.⁷ Nipele Che Yesu ŵaŵechete sooni, “Ngunsalila isyene, uneji ndili nnango wa kwinjilila ngondolo.⁸ Ŵane wose ŵaŵanongolele kwika ŵaliji ŵawiyi ni ŵakusumula, nombe ngondolo syo nganisapilikanila.⁹ Uneji ndili nnango, mundu jwalijose jwakwinjila mu lichinga kwa kwinjilila kukwangu chakulupuswe, chajinjile ni kukopoka, ni kupata yakulya.¹⁰ Jwawiyi akwika achisakaga kwiŵa ni kuulaga ni kujonanga. Uneji iiche kuti akole umi wa usyene, wangaukupungula.”

¹¹ “Uneji ndili jwakuchinga jwambone. Jwakuchinga jwambone akuutyosya umi wakwe kwa ligongo lya ngondolo syakwe.¹² Jwamasengo jwanganawā jwakuchinga, namose nganaŵa nsyene ngondolo. Pakugawona masogo gali nkwika, akusileka ngondolo ni kuutuka. Nipele masogo gakisukamula ni kusipwilinganya.¹³ Mundu jo akuutuka pakuŵa ali mundu jwamasengo jwa malipilo ni ngondolo ngaŵa chindu kukwakwe.¹⁴ Uneji ndili jwakuchinga jwambone. Ngusimanyilila ngondolo syangu ni ngondolo syangu sikuumanyilila une,¹⁵ mpela ila Atati yakuti pakuumanyilila, ni uneji inguti pakwamanyilila Atati. Uneji nguutyosya umi wangu kwa ligongo lya ngondolo.¹⁶ Soonni ngwete ngondolo sine syangaŵa sya lichinga li. Nombesyo ngusachilwa kusiiichisya, nombesyo sisipilikane liloŵe lyangu ni chikuŵe mpingo umo ni jwakuchinga jumo.”

¹⁷ “Atati akuunonyela une ligongo nguutyosya umi wangu kuti mbochele sooni.¹⁸ Ngapagwa mundu jwakuusumula umi wangu, uneji nguutyosya nansyene. Ngwete ukombole wa kuutyosya ni ukombole wa kuutola. Yelei ni yatite pakulajisya Atati ŵangu mbanganye.”

¹⁹ Kwa ligongo lya maloŵe ga Che Yesu, Ŵayahudi ŵatindene sooni.²⁰ Ŵajinji mwa ŵelewo ŵatite, “Akwete lisoka, ni sooni jwampugwe! Kwachichi nkumpilikanila?”²¹ Ŵandu ŵane ŵatite, “Mundu jwakamwilwe ni lisoka ngakukombola kuŵecheta yelei. Ana lisoka likukombola kugaugula meeso ga ŵandu ŵangalala?”

Ŵayahudi akwakana Che Yesu

²² Ku Yelusalemu ko kwaliji ni chindimba chakukumbuchila kujiŵika pajika Nyuumba kwa ligongo lya Ambuje. Ni katema ko kaliji katema ka mbepo.²³ Nombe Che Yesu ŵaliji nkwendajenda pa Nyuumba ja Akunnungu pansana pa mwenye Che Selemani.²⁴ Nipele Ŵayahudi ŵaasyungwile, ni ŵambusisye, “Ana chintuleche tuli nkuganisa mpaka chakachi? Iŵaga mwwe ndi Kilisito Jwakuwombola, ntusalile uchenene.”²⁵ Che Yesu ŵajanjile, “Nansalile, nambo nganimungulupilila. Masengo gingugapan-ganya kwa ulamusi wa Atati ŵangu gakułosya kuti une ndili jwelejo.²⁶ Nambo ŵanyamwe ngankukulupilila pakuŵa ŵanyamwe nganimma ngondolo syangu.²⁷ Ngondolo syangu sikupilikana liloŵe lyangu. Uneji ngusimanyilila, nombesyo sikuunguya.²⁸ Uneji ngusipa umi wa moŵa gose pangali mbesi, nombesyo ngasiwa ng’o. Ngapagwa mundu jwalijose juchakombole kuumbokonya.²⁹ Atati ŵangu juŵambele ngondolo syo ali jwankulu kupunda wose, nombe ngapagwa mundu jwalijose juchakombole kusipokonya mmakono mwa Atati ŵangu.³⁰ Uneji ni Atati ŵangu tuli ŵamo.”

³¹ Nipele Ŵayahudi ŵalokwete sooni maganga kuti ŵaulaje Che Yesu.
³² Che Yesu ŵaasalile, “Nannosisye masengo gambone gamajinji gaŵambele

Atati wangu kuti nagapanganye. Ana masengo chi gambone mwa gelego gankusaka kumulajila?” ³³ Wayahudi wajanjile, “Ngatukumponya maganga kwa ligongo lya masengo gambone, nambo kwa ligongo lya kwatukana Akunnungu! Pakuwa mmwejo ndi mundu pe, nambo nkulitenda Akunnungu.” ³⁴ Che Yesu wajanjile, “Ilembekwe Mmalajisyo genu kuti, Akunnungu watite, ‘Wanyamwe ndi achiminungu?’” ³⁵ Akunnungu waawilasile achiminungu awala wose wawasalilwe lilowe lyao, ni uweji tuimanyi kuti Malembelo ga Akunnungu gakuwecheta usyene mowa gose. ³⁶ Sambano Atati asagwile ni kunduma pachilambo pa. Kwachichi wanyamwe kuusalila, ngwatukana Akunnungu, panguti, uneji ndili Mwana jwa Akunnungu. ³⁷ Iwaga ngangupanganya masengo gaasachile Atati Wangu nagapanganye, nkangulupilila une. ³⁸ Nambo iwaga ngugapanganya masengo gao, nata-muno munaangulupilile uneji, ngakulupilile masengo gangu. Pelepo chimanyilile kusyene kuti Atati ali mwangu une ni uneji ndili mwa Atati.” ³⁹ Nipele walinjile sooni kwakamula Che Yesu, nambo walikulupwisye ni kutyoka.

⁴⁰ Che Yesu wajawile sooni pesi lusulo lwa Yolodani, kwiuto kuwabatisyaga che Yohana wandu kula ni kutama kweleko. ⁴¹ Wandu wajinji wanjaulile ni kuti, “Che Yohana nganaapanganya chimanyisyo chachili chose. Nambo yose yaisasile che Yohana nkati mundu ju ili isyene.” ⁴² Kweleko wandu wajinji waakulupilile Che Yesu.

11

Chiwa chi che Lasalo

¹ Mundu jumo jwakuwilanjikwa che Lasalo juwatamaga nsinda wa ku Betsania waliji jwakulwala. Che Maliamu ni nlumbugwe che Masa watamaga nsinda ulaula. ² Che Maliamu ju ni jwejula juwampakesye mauta ga kununjila Ambuje Che Yesu mmakongolo ni kwasyula ni umbo syakwe. Che Lasalo mpwakwe che Maliamu ni juwalwalaga. ³ Nipele achalumbugwe walajisye utenga ku Che Yesu achitiji, “Ambuje, mbusanga gwenu junkunnonyela akulwala!”

⁴ Che Yesu pawapilikene yeleyo watite, “Ulwele wo ngaummulaga che Lasalo, nambo ulwele wo ukopochele kwaligongo lya ukulu wa Akunnungu, kuti Mwana jwa Akunnungu apochele ukulu kwa litala lya ulwele wo.”

⁵ Che Yesu waanonyele che Masa ni che Maliamu pamo ni che Lasalo.

⁶ Che Yesu pawapilikene kuti che Lasalo akulwala, wajonjehesyemo mowa gane gawili ga kutama pawaliji pala. ⁷ Nipele waasalile wakulijiganya wao, “Tuujile sooni ku Yudea!” ⁸ Wakulijiganya wao waasalile, “Jwakwiganya, nganagapite mowa gamajinji Wayahudi wasachile kummulaga ni maganga, kwachichi nkusaka tuujile sooni kweleko?” ⁹ Che Yesu wajanjile, “Ana ngati gapali masaa likumi ni gawili ga muusi? Mundu ajendaga muusi ngaakombola kulikuwala pakuwa akuliwona lilanguka lya pachilambo chi. ¹⁰ Nambo mundu ajendaga chilo chalikuwale pakuwa lilanguka nganilipagwa.” ¹¹ Che Yesu pawamasile kuwecheta yeleyo waasalile, “Mbusanga jwetu che Lasalo agonile, nambo uneji chinyaule kukunjimusya.” ¹² Wakulijiganya wao wansalile, “Ambuje iwaga agonile chalame.” ¹³ Che Yesu wawechetaga nkati chiwa chi che Lasalo, nambo wakulijiganya wao waganisyaga kuti che Lasalo agonile. ¹⁴ Nipele Che Yesu waasalile pangasisa kuti, “Che Lasalo ajasiche, ¹⁵ nambo

kwa ligongo lyenu ngusengwa, pakuwa nganima kweleko, kuti wanyamwe nkulupilile. Sambano tujaula kwa jwelejo.”¹⁶ Che Tomasi jwakuwilanjikwa Maŵila, waasalile achinjakwe, “Ni uweji tujaula pamo ni Jwakwiganya kuti tukawe pamo nawo!”

Che Yesu ali usyusyo ni umi

¹⁷ Nipele, Che Yesu paŵaiche kweleko, wachisimene chiilu chi che Lasalo chili mwilembe kwa moŵa ncheche.¹⁸ Nsinda wa ku Besania waŵandichile ku Yelusalemu mpela maili siwili.¹⁹ Ŵayahudi ŵajinji ŵaiche kukwatusya ntima che Masa ni che Maliamu kwa ligongo lya chiwa cha mpwao.

²⁰ Nipele che Masa paŵapilikene kuti Che Yesu akwika, ŵajawile kukwachingamila, nambo che Maliamu ŵasigele pamusi.²¹ Che Masa ŵaasalile Che Yesu, “Ambuje, nkaliji papapa pepa mpwangu ngakajasiche.”²² Nambo, namuno sambano ngumanyilila kuti chachili chose chichimwaŵende Akunnungu champe.”²³ Che Yesu ŵansalile, “Mpwenu chasyuche.”²⁴ Che Masa ŵajanjile, “Ngumanyilila kuti chachisyuka pa lyuŵa lya mbesi Akunnungu pachiŵasyusye ŵandu.”²⁵ Che Yesu ŵansalile, “Uneji ndili usyusyo ni jungwapa ŵandu umi. Mundu jwakungulupilila uneji atamuno ajasikaga, chakole umi,²⁶ ni mundu ŵwalijose jwakitama ni kungulupilila une ngajasika sooni. Uli nkugakulupilila gelego?”²⁷ Che Masa ŵansalile Che Yesu, “Elo Ambuje! Ngukulupilila kuti ŵalakwe ni Kilisito, Mwana jwa Akunnungu, ŵakwika pa chilambo pano.”

Che Yesu akulila

²⁸ Che Masa paŵaŵechete yeleyo ŵajinjile nkati ni kwaŵilanga che Maliamu mlumbugwe ni kwasalila chipasipasi, “Jwakwiganya aiche ni sooni akumbilanga.”²⁹ Nombe che Maliamu paŵapilikene yeleyo ŵajimwiche kwakwan-guya ni kwajaulila Che Yesu.³⁰ Che Yesu ŵaliji nganajinjile mu nsinda, nambo ŵaliji kulakula kuŵachingamilwe ni che Masa.³¹ Nipele, Ŵayahudi ŵaŵaliji nkati ali nkwatulasya ntima che Maliamu, paŵambweni che Maliamu ajimwiche ni pangakaŵa akopweche paasa, ŵaakuiye. Ŵaganisise kuti akwaula kumalembe kukulila.

³² Nipele, che Maliamu paŵaiche paŵaliji Che Yesu pala ni paŵambweni Che Yesu, ŵatindiŵele ni kwasalila, “Ambuje, nkaliji papapa pepa mpwangu ngakajasiche!”³³ Che Yesu paŵambweni che Maliamu ali nkulila, ni Ŵayahudi ŵaŵalongene ni che Maliamu nombe akulila, Che Yesu ŵasupwiche nnope ni kupwa ntima.³⁴ Nipele ŵausisise, “Ana mummisile kwapi?” Ni ŵansalile, “Ambuje, njise kunnole.”³⁵ Che Yesu ŵalisile.³⁶ Nipele Ŵayahudi ŵatite, “Nnole yatite pakunnonnyela!”³⁷ Nambo ŵandu ŵane ŵatite, “Iŵaga ŵagalamisye meeso ga jwanganalola jula, kwachichi nganakombola kuntenda che Lasalo anajasiche?”

Che Yesu akunsyusya che Lasalo

³⁸ Nipele Che Yesu akuno ali nkusupuka sooni mu ntima mwao, ŵaiche pa lilembe. Lilembe lyene lyaliji mbugu lyaliunichikwe ni liganga.³⁹ Che Yesu ŵasalile, “Ngalambule liganga lyo!” Che Masa alumbugwe jwajasiche jo, ŵaasalile, “Ambuje, atandite kununga, pakuŵa atemi mwilembe moŵa ncheche!”⁴⁰ Che Yesu ŵansalile che Masa, “Ana nganinansalila kuti mwakulupililaga chimuwone ukulu wa Akunnungu?”⁴¹ Nipele

Wagalambwile liganga lila. Che Yesu w'alolite kwini ni watite, "Atati nguntogolela pakuwa mmwejo nkuumbilikanila. ⁴² None ngumanyilila kuti nkuumbilikanila mowa gose. Nambo wechete yelei ligongo lyao wandu wasongangene pelepa wa kuti akulupilile kuti mmwejo mundumile une!" ⁴³ PaWamasile kuwecheta yeleyo, wawilasile kwalilowe lyekulungwa, "Che Lasalo! Nkopoche paasa!" ⁴⁴ JuWajasishe jo wakopweche paasa akuno ali atawikwe saanda mmakongolo ni makono ni ku meeso. Che Yesu waasalile wandu, "Mummugule, munneche ajaule."

*Wayahudi akwilana kwaulaga Che Yesu
(Matayo 26:1-5; Maliko 14:1-2; Luka 22:1-2)*

⁴⁵ Nipele Wayahudi wajinji wawaiche ku che Maliamu pawaiweni yaitebile Che Yesu yo, wakulupilile. ⁴⁶ Nambo wandu wane mwa welewo wawajile kwa Mafalisayo ni kwasalila aila yaitebile Che Yesu. ⁴⁷ Achakulu wambopesi ni Mafalisayo wasimanisye Nkungulu wekulu wa Wayahudi, waliusisye, "Tutende chichi? Pakuwa mundu ju akupanganya imanyisyo yejinji. ⁴⁸ Twannekaga ajendelechele, wandu wose chankulupilile, ni achakulu wa Chiloma chaiche kukujijonanga Nyumba jetu ja Akunnungu ni wandu wetu ni chilambo chetu." ⁴⁹ Pelepo jumo jawo jwakuwilanjikwa che Kayafa, chele chaka cho waliji wambopesi Jwankulu, waasalile, "Wanyamwe ngankumanyilila kose! ⁵⁰ Ana ngankuganisa kuti ikuwajilwa mundu jumo wawile wandu wose, kupunda chijonanjikwe chilambo chose?" ⁵¹ Welewo ngana wecheta yeleyo kwa kusaka kwakwe nsyene, nambo ligongo waliji Jwambopesi Jwankulu chele chaka cho, walondwele kuti Che Yesu chawe kwa ligongo lya wandu wa chilambo cha Wayahudi, ⁵² sooni nga wa kwa Wayahudi pe nambo kuti wasonganganye pamo wandu wa Akunnungu wawapwilingene mwinemwine kuti awe chindu chimo.

⁵³ Nipele kutandilila lya wa lya achakulu wa Wayahudi wajilene kwaulaga Che Yesu. ⁵⁴ Kwa yele, Che Yesu nganjendajendaga sooni kwa kulilosya pasikati ja Wayahudi, nambo watyosile pelepo, wawajile kwiuto kwakuwandikene ni lipululu, musi wakuwilanjikwa Eflaimu. Watemi kweleko pamo ni wakulijiganya wa. ⁵⁵ Lyuwa lyekulungwa lya Pasaka ja Wayahudi yawandichile, ni wandu wajinji wakwesile kwaula ku Yelusalemu kuti aliswejesye kwaligongo lya kwapelele Akunnungu, likana we lyuwa lyekulungwa lya Pasaka. ⁵⁶ Nipele waliji nkwasosa Che Yesu. Nombewo pawasongangene pamo pa Nyumba ja Akunnungu, wasyene, "Ana nkuganisa uli? Nkuti ngaaika ku chindimba chi?" ⁵⁷ Achakulu wambopesi ni Mafalisayo walajisye kuti iwaga kwana mundu jwakumanyi kwali Che Yesu, asale kuti waakamule.

12

*Che Maliamu akumpakasya Che Yesu mauta gakununjila
(Matayo 26:6-13; Maliko 14:3-9)*

¹ Mo wa nsano ni limo likana we lyuwa lya chindimba cha Pasaka, Che Yesu waiche ku Besania, pawatamaga che Lasalo, mundu ju wasyuchikwe ni Che Yesu jula. ² Kweleko wankolochesye Che Yesu chakulya cha ligulo ni che Masa waliji nkwatumichila. Che Lasalo waliji jumo jawo jwa we wala wawatemi pa chakulya pamo ni Che Yesu. ³ Nipele, che Maliamu wajigele chuupa

cha mauta gambone gakununjila ga ntengo wekulungwa gagakolochekwe ni chitela chachikuwīlanjikwa nado, ni kwapakasya Che Yesu mmakongolo mwao ni Wagasyusile makongolo ni umbo syakwe. Nyuumba jose janunjile chambone. ⁴ Nambo che Yuda Isikaliote, jumo jwa Wākulijiganya Wāo juchiWagalauche Che Yesu Wātite, ⁵ “Ana ligongo chi pangagasumisya mauta go kwa ipaande selasini ya feza, ni feza syo kwapa Wākulaga?” ⁶ Wāwechete yeleyo, ngaŵa kuti waakolagana chanasā Wākulaga, nambo Wāwechete yeleyo kwa ligongo Wāliji jwakugosa mbiko. Pakuŵa Wāliji jwawiyi WājiWāga kutyochela mu mbiko jo.

⁷ Nambo Che Yesu Wātite, “Munansausye jwankongwe ju! Munneche, atesile yelei kwa ligongo lya lyuŵa lya masiko gangu. ⁸ Wākulaga chaŵe pamo ni Wānyamwe moŵa gose, nambo uneji nguŵa ni Wānyamwe moŵa gose.”

Achakulu Wāmbopesi akwilana kumulaga che Lasalo

⁹ Wāyahudi Wājinji Wāpilikene kuti Che Yesu Wāliji ku Besania. Nipele, Wāiche kweleko ngaŵa kuti kwa ligongo lya kwawona Che Yesu pe, nambo Wāsachile kwawona che Lasalo nombe, mundu juWāsyusikwe ni Che Yesu. ¹⁰ Nipele, achakulu Wāmbopesi Wājilene kwaulaga che Lasalo nombe, ¹¹ ni kwaligongo lya iyankopochele che Lasalo, Wāyahudi Wājinji Wāakanile ilongola Wāo, ni kunkulupilila Che Yesu.

Che Yesu akwinjila ku Yelusalemu kwa sangalala (Matayo 21:1-11; Maliko 11:1-11; Luka 19:28-40)

¹² Malaŵi jakwe, mpingo wekulungwa wa Wāndu uwaiche kuchindimba cha Pasaka Wāpilikene kuti Che Yesu ali mwitala kwika ku Yelusalemu. ¹³ Nipele, Wājigele nyambi sya itela ya mitende ni Wājawile kukwachingamila, Wānyanyisye achitiji, “Alapikwe Akunungu! Akole upile Wēlewo Wākwicka mu liina lya Ambuje. Akole upile mwenye jwa ku Isilaeli.”

¹⁴ Che Yesu Wāmpatile mwanambunda, Wākwesile mpela iyalembekwe Mmalembelo Gamaswela,

¹⁵ “Munajogope Wāndu Wānkutama ku Sayuni! Nnole, Mwenye jwenu akwika, akwesile mwanambunda!”

¹⁶ Kundanda Wākulijiganya Wāo nganaimanyililaga indu iyatyochele, nambo paWāsyuchile Che Yesu ni kukuswa, pelepo Wākulijiganya Wāgakumbuchile Malembelo ga Akunungu apala pagasasile yankati Wēlewo, ni Wāndu iWātite pakumpanganyichisya.

¹⁷ Mpingo wa Wāndu WāWāliji pamo ni Che Yesu paWāmbilasile che Lasalo kutyochela mwilembe ni kwasyusya, Wāsālile Wāndu aila indu iyatendekwe.

¹⁸ Nipele, mpingo wa Wāndu ula wajawile kukwachingamila, pakuŵa wose Wāpilikene kuti Che Yesu apanganyisye chimanyisyo cho. ¹⁹ Nipele, Mafalisayo Wāwechetesylene jwine ni jwine achitiji, “Nnole! Ngatukukombola kupanganya chachili chose! Wāndu wose Wā pachilambo akunkuya.”

Wāgiliki Wāmpape akusaka kummona Che Yesu

²⁰ Kwaliji ni Wāgiliki Wāmpape mwa Wāndu WāWāiche ku Yelusalemu kukupopela katema ka chindimba cha Pasaka chila. ²¹ Wānyawo Wājaulile che Filipino, juWātyochele musi wa ku Besesaida chilambo cha ku Galilaya ni kwasalila, “Achimwene, tukusaka twawone Che Yesu.” ²² Che Filipino

ŵajawile kukwasalila che Andulea, ni wose ŵanaŵaŵili ŵajawile kukwasalila Che Yesu. ²³ Nambo Che Yesu ŵaajanjile, “Saa jiiche ja Mwana jwa Mundu kukuswa! ²⁴ Ngunsalila isyene lusongolo lwa ngano chilusigalile kuŵa lusongolo lwa ngano pe, iŵaga nganilugwa paasi ni kuwa. Nambo lwawaga, lukumela ni kusogosya songolo sine syejinji. ²⁵ Mundu jwakuunonyela umi wakwe, jwelejo chausoyasye, nambo jwakusaka kuutyosya umi wakwe kwa Kilisito mu chilambo chi, jwelejo chaugose mpaka pachapegwe umi wa moŵa gose pangali mbesi. ²⁶ Mundu jwakusaka kuundumichila, anguye, kuti papalipose pachime une ni katumetume jwangu ni pachaaŵe. Mundu jwalijose jwakuundumichila uneji, Atati ŵangu chamchimbichisye.

Che Yesu akukunguluchila yankati chiwa chao

²⁷ “Sambano Mbumu jangu jikusupuka, none ana mechete chichi? Ana mechete kuti, ‘Atati ŵangu mungulupusye ni ichitendekwe pa katema ka?’ Ngwamba, chelecho ni chinaichile, mbite pa katema ka masausyo. ²⁸ Atati, nlikusye liina lyenu.” Pelepo lyapikaniche liloŵe kutyochela kwini lichi-tiji, “Nalikusisye, ni chinalikusye sooni.”

²⁹ Mpingo wa ŵandu ŵaŵajimi pelepo ŵapilikene liloŵe lyo ni ŵane mwa ŵelewo ŵatite kwaliji ni kulindima ni ŵane ŵatite, “Katumetume jwa kwini ŵaŵechete nawo!” ³⁰ Nambo Che Yesu ŵaasalile, “Liloŵe limwalipikene nganiliŵa kwa ligongo lyangu une, nambo kwa ligongo lyenu. ³¹ Keleka kali katema ka kwalamula ŵandu ŵa chilambo chi, sambano Shetani jwakutawala pa chilambo chi chaŵinjikwe. ³² Nambo une pachinyakulikwe pachilambo, wose chinatile kukwangu.” ³³ Kwa kuŵecheta yeleyo ŵalosilye chiwa chachi chichawe.

³⁴ Mpingo wa ŵandu ula wajanjile, “Uweji tupilikene Mmalajisyo getu kuti Kilisito chatame moŵa gose pangali mbesi. Mmwe nkuti uli, Mwana jwa Mundu aŵajilwe kunyakulwa? Ana aju Mwana jwa Mundu ju ali ŵaani?” ³⁵ Che Yesu ŵaajanjile, “Lilanguka lili pamo ni ŵanyamwe kwa moŵa kanandi. Njendeje katema lilanguka lyo lili lipali kuti chinansimane chipi, pakuŵa jwakwenda mu chipi ngakukumanyilila kwakwaula. ³⁶ Katema ni nkwele lilanguka lyo nkulupilile lilanguka lyo mmeje ŵandu ŵa lilanguka.” Paŵamasile kuŵecheta yeleyo Che Yesu ŵatyoisile ni kulisisa.

Ŵayahudi akukananga kwakulupilila Che Yesu

³⁷ Namuno Che Yesu ŵaitendekenye imanyisyo yo mmbujo mwao, nambo ŵanyawo nganiŵakulupilila. ³⁸ Nipele maloŵe gaŵaŵechete jwakulondola jwa Akunnungu che Isaya gamaliile paŵatite, “Ambuje, ana ŵaani ŵakulupilile utenga wetu? Ni machili ga Ambuje gawoneche kwa ŵaani?”

³⁹ Nambo nganakombola kukulupilila, pakuŵa che Isaya ŵasasile sooni kuti,

⁴⁰ “Akunnungu ŵaatatesye meeso gao,
kuti akalola ni meeso gao,
sooni nalyungesye lunda lwao
kuti akaimanyilila ni lunda lwao,
akapitikwisye mitima jao
kuti nalamyey.”

⁴¹ Che Isaya ŵaŵechete yeleyo pakuŵa ŵauweni ukulu u Che Yesu ni kukunguluchila ngani syao.

⁴² Natamuno yeleyo, achakulu wâjainji wâ Wayahudi waakulupilile Che Yesu. Nambo kwa ligongo lya kwajogopa Mafalisayo, nganajitichisya kwakulilosya kuti akawînga mu nyumba jakupopelela. ⁴³ Pakuwa yanonyele kulapikwa ni wându kupunda kulapikwa ni Akunnungu.

Lilowe lyakwe Che Yesu chilyalamule wându

⁴⁴ Nipele, Che Yesu wanyanyisye achitiji, “Mundu jwakungulupilila une, ngakungulupilila une pe, nambo akwakulupilila iyoyo wewala wândumile une. ⁴⁵ Jwakumona une akwawona iyoyo wewala wândumile une. ⁴⁶ Uneji iiche pachilambo meje lilanguka kuti wanawose wakungulupilila une akatama mu chipi. ⁴⁷ Mundu jwakugapilikana maloŵe gangu nambo ngakugakamulisa, uneji ngaŵa juchinanlamule. Nguniika kukwalamula wându wa pachilambo nambo iiche kukwakulupusya. ⁴⁸ Jwakungana une ni kugakana maloŵe gangu jwelejo akwete jwakwalamula. Lilowe limechete lila chilyalamule pa lyuwa lya mbesi. ⁴⁹ Nganiwecheta kwa malamulo gangu nansyene, nambo Atati wangu wândumile welewo ni wanajisye chakuwecheta ni chakwasalila wându. ⁵⁰ Ni uneji ngumanyilila kuti malamulo gakwe gawkikanawo umi wa moŵa gose pangali mbesi. Nipele uneji nguwecheta agala pe gaŵanajisye Atati wangu kuti nagaŵechete.”

13

Che Yesu akwakunda makongolo wakulijiganya wao

¹ Lyaliji likanaŵe lyuwa lyekulungwa lya Pasaka. Che Yesu achimanyililaga kuti katema kao kakutyoka pachilambo chino ni kwaula kwa Atati wao kaiche. Moŵa gose wanonyele wându wao waali pachilambo, elo, wanonyele kwa unonyelo wangali mbesi!

² Nipele Che Yesu ni wakulijiganya wao watemi achilyaga chakulya cha ligulo. Jwakulinga wamasile kwajinjila che Yuda, mwana ju che Simoni Isikalote ni kwapa nganisyo sya kwagalauka Che Yesu. ³ Che Yesu waimanyi kuti Atati wao awisile indu yose paasi pa ulamusi wakwe, ni kuti nsyene watyosile kwa Akunnungu ni akuuja kwa Akunnungu. ⁴ Nipele, watyosile pachakulya pala, wawusile likoti lyakwe ni kuwika pambali, wajigele chitambaa ni kulitawa mchiunu. ⁵ Nipele watechile meesi mu nkambo wa mwana ni kutanda kwakunda makongolo wakulijiganya wao ni kwasyula ni chitambaa chiwalitawile mchiunu chila. ⁶ Paŵaiche ku che Simoni Petulo, jwelejo wammusisye Che Yesu, “Ambuje, ana mmwe nkusaka kuungunda makongolo gangu?”

⁷ Che Yesu wajanjile, “Ngankuchimanya chingupanganya sambano, nambo chinchimanye kanyuma.”

⁸ Che Petulo wansalile Che Yesu, “Mmwe ngamungunda makongolo gangu kose.” Che Yesu wajanjile, “Iwaga ngangugakunda makongolo genu, mmwejo ngamma jwakulijiganya jwangu.” ⁹ Che Simoni Petulo wajanjile, “Ambuje, mungunde, ngaŵa makongolo pe, nambo ni makono gangu ni ntwe wangu nombe nawo.”

¹⁰ Che Yesu wansalile, “Jwanjoje amasile kusalala, akusachilwa kulikunda mmakongolo pe. Wanyamwe nsalele, ikaŵe mundu jumo pe.” ¹¹ Che Yesu wammanyilile ajula juchiŵagalache, kwa ligongo lyo watite, “Wanyamwe nsalele, ikaŵe mundu jumo pe.”

12 Paŵamalisisye kwakunda makongolo gao, ŵawasile likoti lyakwe, ŵatemi sooni ni kwausya, “Ana nchimanyi chele chindesile kukwenu cho? 13 Ŵanyamwe nkuumilanga une Jwakwiganya ni Ambuje, nkuŵecheta uchenene, pakuŵa yeleyo ni indite pakuŵa. 14 Nipele iŵaga uneji jundi Ambuje ni Jwakwiganya, nankundile makongolo genu ni Ŵanyamwe nkuŵajilwa nkundane makongolo jwine ni jwine. 15 Nampele chitagu chi, kuti ni Ŵanyamwe mpanganyeje iyoyo mpela inampanganyichisye Ŵanyamwe. 16 Ngunsalila isyene, ngapagwa kapolo jwakumpunda mmbujegwe, atamuno ngapagwa jwakutumichila jwakumpunda jwantumile. 17 Nipele iŵaga ngamanyi gelego, chinkole upile iŵaga chingatende.”

18 “Ginguŵecheta ga ngaŵa kwa Ŵanyamwe ŵanawose. Uneji ngwamanyilila yatite pakuŵa ŵanawose unasagwile ŵala. Nambo gakusachilwa gamalile Malembelo ga Akunnungu gagakuti, ‘Mundu jwakulya chakulya pamo ni uneji amujilile nkusa.’ 19 Uneji nansalile gelega sambano gakanawē kopochela, kuti pachigakopochele po nkulupilile kuti, ‘Uneji ndili jwelejo.’ 20 Ngunsalila isyene, mundu jwalijose juchampochele junguntuma, jwelejo akumbochela ni une, ni mundu jwakumbochela uneji akumpochela jwele jwandumile une.”

Che Yesu akunlondola mundu juchangalauche

(Matayo 26:20-25; Maliko 14:17-21; Luka 22:21-23)

21 Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yeleyo ŵasupwiche nnope mmbumu jao, ŵaŵechete pangasisa kuti, “Ngunsalila isyene, jumo jwenu chang'alauche!”

22 Ŵakulijiganya ŵao ŵalolegene anakombole kwimanyilila kuti ŵagambaga ŵaani. 23 Jumo jwa Ŵakulijiganya ŵao juŵanonyelwe nnope ni Che Yesu, ŵatemi pachiŵandi ni Che Yesu. 24 Nipele che Simoni Petulo ŵankupilile jwakulijiganya jula kunsalila, “Mwausye ana akwagamba ŵaani?”

25 Jwakulijiganya jo ŵammandichile nnope Che Yesu ni kwausya, “Ambuje ana ŵaani nkwegamba?”

26 Che Yesu ŵajanjile, “Jwelejo ni ajula juchinampambile chipande cha nkate ni kwapa.” Nipele ŵajigele chipande cha nkate, ni kupamba mu mbaale, ŵampele che Yuda mwana ju che Simoni Isikalote. 27 Che Yuda napochelape chipande cho, ŵajinjilwe ni Shetani. Nipele Che Yesu ŵansalile, “Chinkusaka kuchipanganya, nchipanganye chitema pe!”

28 Nambo ngapagwa mundu jwalijose mwa aŵala ŵaŵatemi pachakulya pala juŵaimanyilile ligongo lya kwasalila yeleyo. 29 Pakuŵa che Yuda ŵaliji jwakugosa mbiko, ŵakulijiganya ŵane ŵaganisisye kuti Che Yesu ŵaasalile che Yuda kuti ajaule akasume indu yaikusachilwa ku chindimba cha Pasaka, pane ŵaasalile kuti akapeleganye chachili chose kwa ŵakulaga.

30 Nipele, che Yuda napochelape chipande cha nkate chila, ŵakopweche paasa. Ni kele katema ko kaliji chilo.

Malajisyo ga sambano

31 Che Yuda paŵakopweche, Che Yesu ŵatite, “Sambano Mwana jwa Mundu apatile ukulu, ni Akunnungu nombe apatile ukulu mwa jwelejo. 32 Iŵaga ukulu wa Akunnungu uwunukwiche kwa litala lya Mwana jwa Mundu, nipele Akunnungu asyene chauunukule ukulu wa Mwana jwa Mundu, nombewo chiŵakusye chitema pe.” 33 “Achiŵanangu, ndili ni Ŵanyamwe kwa moŵa kanandi pe. Chimuusose, nambo sambano ngunsalila aila

inaasalile achakulu w̄a W̄ayahudi kuti, ‘Kungwaula w̄anyamwe ngankombolanga kwika!’ ³⁴ Malajisyo ga sambano ngumpanga gati nnonyelane jwine ni jwine. Mpela indite pakunnonyelana w̄anyamwe, kwanti iyoyo peyo nnonyelane jwine ni jwine. ³⁵ Mwanonyelanaga jwine ni jwine, w̄andu w̄anawose chachimanyilila kuti w̄anyamwe ndi w̄akulijiganya w̄angu.”

Che Yesu akulondola kuti chakanikwe ni che Petulo (Matayo 26:31-35; Maliko 14:27-31; Luka 22:31-34)

³⁶ Che Simoni Petulo w̄ambusisye Che Yesu, “Ana Ambuje nkwenenda kwapi?” Ni Che Yesu w̄ajanjile, “Kungwaula sambano ngankombola kuunguya, nambo chimuunguye kanyuma.”

³⁷ Che Petulo w̄ansalile, “Ambuje, ligongo chi lichilepele kunkuya sambano? Ndili chile kuwa kwa ligongo lyenu!”

³⁸ Che Yesu w̄ajanjile, “Ana isyene ndi chile kuwa kwa ligongo lyangu une? Isyene ngunsalila, jikana w̄e kutongola tambala chimuungane katatu!”

14

Che Yesu ali litala lya kwaula kwa Atati

¹ Che Yesu w̄aasalile, “Nkapatekwa mmitima jenu. Mwakulupilile Akunungu ni mungulupilile une w̄akwe. ² Ku nyumba ja Atati kwana yuumba yejinji, ngaika w̄e yeleyo, ngansalile. Sambano ngwaula kukunkolochesya liuto. ³ Najaulaga ni kunkolochesya liuto, chingauje ni kunjigala, kuti pandili une, ni w̄anyamwe mbe pelepo. ⁴ Kungwaula ko nkulimanyilila litala lyakwe.”

⁵ Che Tomasi w̄ambusisye, “Ambuje, ngatukumanyilila kunkwaula ko, ana tutukombole chinauli kulimanyilila litala lyakwe?” ⁶ Che Yesu w̄anjanjile, “Uneji ndili litala ni usyene ni umi usyene. Ngapagwa mundu jwakwaula kwa Atati pangapitila kwa uneji. ⁷ I w̄aga nkuumanyilila uneji, Atati w̄angu nombe mwamanyi. Chitandile sambano, mwamanyi, ni sooni mwaweni.”

⁸ Che Filipino w̄ansalile, “Ambuje, ntulosye Atati, chelecho ni chitukuchisaka.” ⁹ Che Yesu w̄ansalile, “Che Filipino, ndemi ni w̄anyamwe mo w̄a gose ga, ngunna w̄e kuumanyilila? Mundu jwalijose jwamweni une, w̄aweni Atati. Ana kwachichi nkuti, ‘Ntulosye Atati?’ ¹⁰ Ana ngankukulupilila kuti uneji ndili mwa Atati, nombe Atati ali mwa uneji? Gelega malow̄e gingunsalila ga ngangu w̄echeta kwa ulamusi wangu nansyene, nambo Atati w̄akutama mwangu une akupanganya masengo gao. ¹¹ Nkusachilwa kukulupilila pinguti, uneji ndili mwa Atati nombe Atati ali mwa uneji. Naga nga w̄a yele, nkulupilile kwa ligongo lya masengo gingugapanganya go. ¹² Ngunsalila isyene, jwakungulupilila uneji chagapanganye masengo gingugapanganya une. Elo, chagapanganye namose masengo gamakulungwa kupunda agaga, ligongo uneji ngwaula kwa Atati. ¹³ Ni w̄anyamwe mwa w̄endaga chachilichose mu liina lyangu chinampanganyichisye, kuti Atati apate ukulu kwa litala lya Mwana. ¹⁴ Mwamendaga chachilichose kwa ukombole wa liina lyangu, chinampanganyichisye.”

Che Yesu akusala kuti chi w̄ape Mbumu jwa Akunungu

¹⁵ “Mwanonyelaga uneji, chingajitichisye malajisyo gangu. ¹⁶ Uneji chinaachondelele Atati nombewo chachimpanga Nkamusi jwine, jwelejo chatame ni w̄anyamwe mo w̄a gose pangali mbesi. ¹⁷ Jwelejo ni Mbumu jwa

Akunnungu jwakutusalila ngani sya usyene nkati Akunnungu. Wându wâ pachilambo pano ngaakombola kumpochela jwelejo pakuwâ ngakukombola kumbona atamuno kummanyilila. Nambo Wanyamwe nkummanyilila ligongo akutama ni Wanyamwe ni sooni ali nkati mwenu.

¹⁸ “Pachindyoche nginanneka jika mpela Wându Wâkulekwa, nambo chinjiika sooni kukwenu. ¹⁹ Gasigele moWâ kanandi Wându Wâ pachilambo pano ngaawona uneji sooni, nambo Wanyamwe chimuuwone. Pakuwâ uneji ngwete umi, nombe Wanyamwe chinkole umi. ²⁰ LyuWâ lyo pachiliiche chinchimanyilila kuti uneji ndili mwa Atati Wângu, nombe Wanyamwe ndi mwangu une, ni uneji ndili mwa Wanyamwe. ²¹ Jwapochele malajisyo gangu ni kugatendekanya, jwelejo ni jwakuunonyela une. Nombe jwakuunonyela une chanonyelwe ni Atati Wângu ni uneji chinjinnonyela ni kulimanyukusya kwa jwelejo.”

²² Che Yuda, jwanganawâ Isikaliote, wâusisye, “Ambuje, ana chiikomboleche chinauli nlimanyisye kukwetu pe ni ngaWâ kwa Wându Wâ chilambo chose?” ²³ Che Yesu Wânanjile, “Mundu jwalijose anonyelaga une chagakamulisye majiganyo gangu, ni Atati Wângu chanonyelwe ni mundu jo, une ni Atati Wângu chituiche kukuwika ndamo kukwakwe. ²⁴ Mundu jwanguunonyela une ngakugajitichisya majiganyo gangu. Majiganyo ginkugapilikana go ngaWâ gangu, nambo gakutyochela kwa Atati Wândumile.

²⁵ “Ayiya nansalile ndili chiwela pamo ni Wanyamwe, ²⁶ nambo nkamusi jo, jwelejo Mbumu jwa Akunnungu juchalajiswe ni Atati Wângu kwa liina lyangu, chachinjiganya indu yose ni kunkumbusya yose inansalile.”

²⁷ “Ngunlechelanga chitendewe, chitendewe changu ngumpanga. Ngangumpanga Wanyamwe mpela ila Wându Wâ pachilambo iyakuti pakupanganya. Nkapotekwa mmitima jenu, natamuno nkajogopa. ²⁸ Ana ngati mwapilikene njinsalilaga kuti, ‘Ngwaula, nipele chinjimmujilila.’ Nkaanonyele nkasangalele ligongo ngwaula kwa Atati Wângu, pakuwâ Wlewo ali Wâkulungwa kumbunda une. ²⁹ Nansalile gelega sambano gakanawê kopochela, kuti pachigakopochele po nkulupilile. ³⁰ Nguuwêcheta sooni malowê gamajinji ni Wanyamwe, pakuwâ Shetani, chilongola jwa chilambo chi akwika. Nambo nganakola machili kukwangu, ³¹ nambo Wându Wâ pachilambo amanyilile kuti ngwanonyela Atati. Kwa ligongo lyo ngupanganya yailiyose mpela Atati iwâtite pakuulajisya. Njimanje tutyoche pelepa!

15

Che Yesu ali Msabibu Usyenesyene

¹ “Uneji ndili chitela chisyenesyene cha msabibu, ni Atati Wângu ali jwakulima. ² Lujambi lwaluli lose lwaluli mwangu une lwangalukusogola akulutyosya ni lujambi lwaluli lose lwalukusogola akulupogolela kuti lupunde kusogola. ³ Wanyamwe mmasile kuWâ Wasalele kwa ligongo lya majiganyo gangu ginansalile. ⁴ Ntame nkati mwangu, ni uneji chindame nkati mwenu. Mpela ila lujambi ngalukombola kusogola isogosi iwâga nganilusigala pa msabibu usyene, iyoyo peyo ni Wanyamwe iwâga ngankutama munkati mwangu chinnepele kusogola isogosi.

⁵ “Uneji ndili mpela chitela cha msabibu ni Wanyamwe ndi nyambi. Jwakuutama mwa uneji, ni uneji mwa jwelejo, jwelejo chasogole isogosi yejinji, pakuwâ Wanyamwe jikape ngankukombola kupanganya chachili chose.

6 Mundu jwalijose iŵaga ngakutama mwa uneji akulandana ni lujambi lwalujasikwe kwakutalichila ni kuumula. 7 Mwatamaga mwa uneji ni maloŵe gangu gatamaga nkati mwenu, mmende chachili chose chinkuchisaka ni ŵanyamwe chimpegwe. 8 Mwasogolaga isogosi yejinji, Atati ŵangu chakuswe ni ŵanyamwe chimme ŵakulijiganya ŵangu. 9 Uneji nannonyele ŵanyamwe mpela ila Atati ŵangu iŵanonyele une. Ntameje mu unonyelo wangu. 10 Mwangakumulichisyaga malajisyo gangu chintame mu unonyelo wangu, mpela ila indite pakugakumulichisya malajisyo ga Atati ŵangu ni kutama mu unonyelo wao.

11 “Nansalile yelei yose kuti usangalale wangu utame nkati mwenu, ni usangalale wenu upunde. 12 Alili lili lilajisyo lyangu: Nnonyelane jwine ni jwine mpela indite pakunnonnyela ŵanyamwe. 13 Ngapangwa unonyelo wauli wekulungwa kuupunda unonyelo wa mundu jwakuutosya umi wakwe kwa ligongo lya achambusanga ŵao. 14 Ŵanyamwe ndi achambusanga ŵangu mwatendaga chele chingunnajisya. 15 Uneji ngangummilanga sooni ŵakutumichila, pakuŵa jwakutumichila ngakuchimanyilila chakupanganya mmbujegwe. Nambo uneji nammilasilile ŵanyamwe achambusanga ŵangu, pakuŵa nammanyisye yose inaipilikene kutyochela kwa Atati ŵangu. 16 Ŵanyamwe nganimuusagula uneji, nambo uneji nansagwile ŵanyamwe ni kuntuma njaule nkasogole isogosi yejinji yaani ipanganyo yambone, ichitame moŵa gose, nipele chachili chose chachimwaŵende Atati ŵangu kwa liina lyangu chimpegwe. 17 Nipele, lilajisyo lyangu kukwenu lili ali, nnonyelane jwine ni jwine.

Ŵandu ŵa pachilambo akwachima ŵakulijiganya

18 “Iŵaga Ŵandu ŵa pachilambo pano akunchima Ŵanyamwe, mmanyilile kuti akanaŵe kunchima Ŵanyamwe, ŵanjimile uneji kaje. 19 Nkaliji Ŵandu ŵa pachilambo, Ŵandu akunnonnyela Ŵanyamwe mpela achinjao. Ŵanyamwe nganimma Ŵandu ŵa pachilambo, nambo une nansagwile Ŵanyamwe pasikati ja Ŵandu ŵa pachilambo. Kwa ligongo lyo Ŵandu ŵa pachilambo akunchima Ŵanyamwe. 20 Nkumbuchile inansalile yo kuti, ‘Jwakutumichila nganaŵa jwankulungwa kumpunda mmbujegwe.’ Iŵaga ŵalagesye uneji, ni Ŵanyamwe nombe chanlagasye, agakumulichisyaga majiganyo gangu, ni majiganyo genu chagakamulisye. 21 Nambo champanganyichisye Ŵanyamwe yeleyo yose pakuŵa Ŵanyamwe ndi Ŵandu Ŵangu, ligongo ngakwamanyilila ŵelewo Ŵandumile une. 22 Ngungaiŵe ni kuŵecheta nawo, ngakaŵe ni sambu, nambo sambano ngakukombola kulichenjela kuti nganakola sambu. 23 Jwakunjima une, akwachima Atati ŵangu nombe. 24 Ngangapanganye kukwao masengo ganganagapanganye jwine, ngaakakole sambu, nambo sambano aiweni yakusimonjeka indesile, ali chiŵela kutuchima une ni Atati ŵangu. 25 Nambo itendekwe yelei kuti gamalile maloŵe gagalembekwe Mmalajisyo gao gagakuti, ‘Ŵanjimile pangali ligongo.’

26 “Chinantume nkamusi kutyochela kwa Atati Ŵangu, jwele ali Mbumu jwa Akunungu, juchasale usyene nkati Akunungu. Chinantume kukwenu kutyochela kwa Atati kuti ansalile usyene nkati uneji. 27 Ni Ŵanyamwe nombe chimwasalile Ŵandu nkati une pakuŵa ntemi pamo ni une chitandile kundanda.

16

1 “Nansalile yelei kuti nkaleka kukulupilila kwenu. 2 Wāndu cham-inje wānyamwe mmajumba gao gakupopelela. Sooni chikaiche katema kanti jwalijose juchambulaje pasikati ja wānyamwe chaganisya kuti ak-watoyosyeya Akunnungu mbopesi. 3 Chantende yeleyo pakuwa ngakwa-manyilila Atati natamuno ngakuumanyilila uneji. 4 Nambo, nansalile yelei kuti pachikaiche katema ka kukopochela nkumbuchile kuti nansalile.

Masengo ga Mbumu jwa Akunnungu

“Nganinansalila yelei kutyochela kundanda pakuwa naliji pamo ni wānyamwe. 5 Nambo sambano ngwaula kwa wāndumile une wāla, ni ngapagwa namuno jumo jwenu jwakumusya kuti, ‘Nkwaula kwapi?’ 6 Pakuwa nansalile yelei nsupwiche mmitima jenu. 7 Nambo ngunsalila isyene, kwa liwamba lyenu mmbaya uneji nyaule, pakuwa iwāga ngunyaula, nkamusi jo ngaika kukwenu. Nambo najaulaga, chingantume kukwenu. 8 Nombewo pachaiche, chachamanyisya wāndu wa pachilambo chi kuti ngakuumany-ilila usyene nkati sambi ni nkati kupanganya yambone paujo pa Akunnungu ni nkati wāndu kulamulikwa ni Akunnungu. 9 Ngakuumanyilila usyene nkati sambi ligongo nganangulupilila une. 10 Ngakuumanyilila usyene nkati kupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ligongo ngwaula kwa Atati wāngu ni wānyamwe ngamuuwona sooni. 11 Ngakuumanyilila usyene nkati wāndu kulamulikwa ni Akunnungu, ligongo Shetani jwakutawala chilambo chi amasile kulamulikwa.

12 “Ngwete yejinji yakunsalila, nambo sambano chinnepele kwipililila. 13 Nambo pachaiche Mbumu jwa Akunnungu juchansalile usyene nkati Akunnungu, chachinlongosya mu usyene wose. Ngaasala kwa ulamusi wakwe nsyene nambo chachisala ichaipilikane kutyochela kwa Atati ni kummanyisya ichiiche. 14 Welewo changusye une ligongo chachinsalila yeila ichinansalile une. 15 Yose yalinayo Atati wāngu ili yangu une, kwa ligongo lyo sasile kuti Mbumu jo chachinsalila ichinaasalile une.

Kusupuka ni kusangalala

16 “Gasigele mowa kanandi ni wānyamwe ngamuuwona sooni, ni pakumala mowa kanandi, chimuuwone sooni!” 17 Pelepo wakulijiganya wao wampepe wausyene, “Malumbo gakwe chichi pakutusalila, ‘Gasigele mowa kanandi ni wānyamwe ngamuuwona sooni, ni pakumala mowa kanandi, chimuuwone sooni?’ Ni sooni watite, ‘Pakuwa ngwaula kwa Atati wāngu!’ ” 18 Nipele, wājendelechele kuusyana, “Ana malumbo gakwe chichi pakuwecheta, ‘Gasigele mowa kanandi?’ Ngatukuchimanyilila chakuchigamba cho.” 19 Che Yesu waimanyi kuti wakulijiganya wao wasachile kwausya yankati yeleyo, nipele waasalile, “Ana nkuusyana nkati yeila imechete kuti, ‘Gasigele mowa kanandi ni wānyamwe ngamuuwona sooni, ni pakumala mowa kanandi, chimuuwone sooni?’ 20 Ngunsalila isyene, wānyamwe chinlile ni kulila kwa malumbo, nambo wāndu wa pachilambo pano chasangalale. Wānyamwe chinsupuche nambo kusupuka kwenu chikugalauche kusangalala. 21 Katema ka kuligopola jwankongwe chikwasimana chilungusi ligongo katema kakwe ka kupeteka kaiche, nambo aligopolaga mwanache ngakukumbuchilila kupeteka kula, nambo akusangalala pakuwa apagwile mwanache mchilambo. 22 Nombe wānyamwe sambano nkusupuka, nambo pachinambone sooni chinsangalale mmitima jenu ni sangalala jo ngapagwa jwalijose juchakombole kujityosya kukwenu.

²³ “Lyele lyuŵa lyo ngamuusya chachili chose. Ngunsalila isyene, chachili chose chachimwaŵende Atati champe kwa liina lyangu. ²⁴ Natamuno sambano nganimmende chachili chose kwa liina lyangu. Mmende ni ŵanyamwe chinchipata kuti sangalale jenu jimalile.

Che Yesu achipundile chilambo

²⁵ “Nansalile gelega kwa itagu. Nambo chijiiche ndaŵi jati ngamecheta ni ŵanyamwe sooni kwa itagu, nambo chinansalile pangasisa yankati Atati. ²⁶ Lyuŵa lyo chinchiwenda kwa liina lyangu, ni ngangunsalila kuti chisachilwe kummendela kwa Atati, ²⁷ pakuŵa Atati asyene akunnonyela ŵanyamwe. Akunnonyela ŵanyamwe ligongo ŵanyamwe muunonyele uneji, ni kukulupilila kuti uneji natyochele kwa Akunnungu. ²⁸ Uneji natyochele kwa Atati, ni kwika pachilambo, ni sambano nguchileka chilambo ni kuuja kwa Atati.”

²⁹ Nipele ŵakulijiganya ŵao ŵaasalile, “Nnole sambano nkuŵecheta pangasisa, ngankuŵecheta kwa itagu. ³⁰ Sambano tuimanyi kuti mmwe nkuimanyilila yose ni ngapagwa ligongo lya mundu jwalijose kummusya, chelecho ni chachikututenda tukulupilile kuti nkopochele kwa Akunnungu.” ³¹ Che Yesu ŵajanjile, “Ana sambano nkukulupilila? ³² Nnole lyuŵa likwika, sooni liiche lyati chimpwilingane jwalijose kumangwakwe, ni kuuneka jika. Nambo uneji nguuŵa jika, pakuŵa Atati ali pamo ni une. ³³ Nansalile gelega kuti nlumbikane ni uneji ni kukola chitendewe. Mchilambo chinsauche, nambo muusimane ntima! Uneji nachipundile chilambo!”

17

Che Yesu akwapopelela ŵakulijiganya ŵao

¹ Che Yesu paŵamasile kuŵecheta yeleyo, ŵalolite kwinani ni kuti, “Atati, katema kaiche. Mwape ukulu Mwana gwenu kuti Mwana gwenu nombe ampe ukulu. ² Pakuŵa mwapele Mwana gwenu ulamusi pa ŵandu wose kuti ŵandu wose umwapele ŵape umi wa moŵa gose pangali mbesi. ³ Ni umi wa moŵa gose pangali mbesi wo ni au, ŵandu ammanyilile mmwe ŵandi Akunnungu ŵamope ŵa usyene, ni kwamanya Che Yesu Kilisito umwatumile. ⁴ Uneji jwammale kunkusya pachilambo kwa kumalisya masengo gamwambele kuti nagapanganye. ⁵ Atati ŵangu, sambano mumbe ukulu paujo peni, ukulu ulaula unakwete pamo nomwe, chikanaŵe gumbikwa chilambo.

⁶ “Nantesile mmanyiche ni ŵandu umwambele pachilambo ŵala. Ŵanyawo ŵaliji ŵenu ni mwambele uneji kuti aŵe ŵangu, nombewo alijitichisye lilowe lyenu. ⁷ Sambano ŵanyawo akuimanyilila kuti yose imwambele uneji ityosile kukwenu. ⁸ Pakuŵa maloŵe gamwambele uneji napele ŵanyawo, ni ŵanyawo akugakulupilila maloŵe go. Akumanyilila kwa isyene kuti natyochele kukwenu, ni sooni ajitichisye kuti mmwe ni jumwandumile une.

⁹ “Ngwapopelela ŵanyawo. Ngangwapopelela ŵandu wose ŵa pachilambo, nambo ŵele umwambele wo pakuŵa ali ŵenu. ¹⁰ Wose ungwete ali ŵenu, ni ŵenu ali ŵangu, ni ukulu wangu uwoneche kwa litala lya ŵele umwambele wo. ¹¹ Ni sambano ngwika kukwenu, uneji nguuŵa sooni pachilambo, nambo aŵaŵa alinji pachilambo. Atati ŵangu Ŵaswela mwagose kwa machili ga liina lyenu limumbele, kuti aŵe ŵamo mpela une ni mmwe ituli ŵamo. ¹² Panaliji pamo nawo, une naagosile kwa machili ga liina lyenu limumbele, naagosile ni ngapagwa mundu jwalijose

kwasochele ikaŵe ajula juŵasagulikwe kujonasika, kuti Malembelo ga Akunungu gamalile. ¹³ Nambo sambano ngwika kukwenu, nguŵecheta gelega pachilambo kuti ŵanyawo agumbale kusengwa kwangu mmitima jao. ¹⁴ Une napele liloŵe lyenu, ni ŵandu ŵa pachilambo ŵaachimile ŵanyawo pakuŵa ŵanyawo nganaŵa ŵa pachilambo, mpela ila uneji nganima jwa pachilambo. ¹⁵ Nganguŵenda kuti mmwe mwatyosye mchilambo, nambo ngupopela mwagose ni Shetani jwaali jwangelumbana. ¹⁶ Ŵanyawo nganaŵa ŵa pachilambo pano, uneji nombe nganiŵa jwa pachilambo. ¹⁷ Mwatende aŵe ŵandu ŵenu ŵaswela kwa litala lya usyene, liloŵe lyenu lili usyene. ¹⁸ Mpela ila imwatite pakunduma une mchilambo, ni une nombe natumile ŵelewo mchilambo. ¹⁹ Une ngulityosya nansyene kwaligongo lyao, kuti nombewo alityosye kusyene kukwenu.

²⁰ “Ngangwapopelela ŵanyawo pe, nambo ngwapopelela nombe ŵandu wose ŵachangulupilile kwaligongo lya majiganyo gao. ²¹ Ngupopela kuti wose aŵe chindu chimo. Atati, ngupopela kuti atame nkati mwetu mpela ila mmwe inkuti kutama nkati mwangu, noneji inguti kutama nkati mwenu. Ngupopela aŵe chindu chimo kuti ŵandu ŵa pachilambo akulupilile kuti mmwe ni jumundumile une. ²² Noneji naapele ukulu ulaula umwambele uneji, kuti aŵeje ŵamo mpela ila uweji ituli ŵamo. ²³ Uneji ndame mwa ŵanyawo nombe mmwe mwa uneji. Atendekwe kuŵa ŵamo, ni ŵandu wose ŵa pachilambo amanyilile kuti mmwe ni jumwandumile ni kuti nkwanonyela ŵelewo mpela inkuti pakunonyela uneji.

²⁴ “Atati, wose umumbele ngusaka aŵeje pamo ni uneji pepala pandili une kuti aulole ukulu wangu, ukulu umumbele ligongo mwanonyele uneji chilambo chikanigumbikwe. ²⁵ Atati ŵambone, namuno ŵandu ŵa pachilambo ngakumanya nambo uneji nammanyi. Ŵelewo nombe akumanyilila kuti mmwe mwandumile une. ²⁶ Nantesile mmanyiche kukwao, nombe chimbundisye kutenda yeleyo kuti unonyelo undi nawo kukwangu uŵe mwa ŵanyawo, ni uneji meje mwa ŵanyawo.”

18

Che Yesu akukamulwa

(Matayo 26:47-56; Maliko 14:43-50; Luka 22:47-53)

¹ Che Yesu paŵamasile kupopela, ŵajombweche kasulo ka Keduloni pamo ni ŵakulijiganya ŵao. Pelepo paliji ni ngunda ywa mwana, nombe Che Yesu ŵajinjile mwelemo pamo ni ŵakulijiganya ŵao. ² Che Yuda, ajula juŵangalawiche Che Yesu, ŵapamanyilile pelepo ligongo kawili kawili Che Yesu ŵasimene ni ŵakulijiganya ŵao kweleko. ³ Nipele che Yuda ŵajawile ku wele ngunda wo, ŵajawile pamo ni mpingo wa ŵangondo ŵa Chiloma ni ŵakulindilila Nyuumba ja Akunungu ŵaŵalajiswe ni achakulu ŵambopesi ni Mafalisayo, ali ajigele ibatali ni mimuli ni yakumenyanila. ⁴ Che Yesu, akuno achimanyililaga ichiyasimane yose, ŵajaulile ni ŵausisye, “Ana nkwasosa ŵaani?” ⁵ Nombewo ŵajanjile, “Che Yesu jwa ku Nasaleti!” Che Yesu ŵaasalile, “Ndili une.” Che Yuda juŵangalawiche jula ŵajimi pelepo pamo ni ŵanyawo.

⁶ Nipele Che Yesu paŵaasalile, “Ndili une,” ŵanyawo ŵaujile panyuma ni kugwa. ⁷ Che Yesu ŵausisye sooni, “Ana nkwasosa ŵaani?” Ni ŵajanjile, “Che Yesu jwa ku Nasaleti!” ⁸ Che Yesu ŵaasalile, “Nansalile kuti ndili une. Iŵaga nkuusosa une, mwaleche ŵanyaŵa ajaule.” ⁹ Ŵaŵechete

yeleyo kuti gamalile maloŵe gagatite, “Atati, nganinanjasa mundu jwalijose mwa ŵeŵala umwambele.” ¹⁰ Che Simoni Petulo ŵakwete lipanga, nipele, ŵalisolomwele ni kwakata liwiwi lyao lya kundyo kapolo jwa Jwambopesi Jwankulu. Kapolo jo liina lyakwe che Maliko. ¹¹ Nipele Che Yesu ŵansalile che Petulo, “Mmusye lipanga lyenu mwigonelo mwakwe. Ana nkuganisa kuti nganguŵajilwa kugapata masausyo gaasachile Atati ŵangu kuti nagapate?”

Che Yesu ali paujo pa che Anasi.

¹² Wele mpingo wa ŵangondo ŵa Chiloma ni jwankulu jwao pamo ni ŵakulindilila ŵa Chiyahudi ŵankamwile Che Yesu ni kuntaŵa. ¹³ Ŵanjigele ni kunjausya kaje ku che Anasi. Che Anasi ŵaliji akwegwao che Kayafa juŵaliji Jwambopesi Jwankulu chele chaka cho. ¹⁴ Che Kayafa ju ni jwejula juŵaasalile achakulu ŵa Ŵayahudi kuti, ikuŵajilwa mundu jumo aweje kwaligongo lya ŵandu wose.

Che Petulo akwakana Che Yesu

(Matayo 26:69-70; Maliko 14:66-68; Luka 22:55-57)

¹⁵ Che Simoni Petulo pamo ni jwakulijiganya jwine ŵakuiye Che Yesu. Jwakulijiganya jwine jo ŵamanyiche ku Jwambopesi Jwankulu, nipele Ŵajinjile pamo ni Che Yesu pansana pao Jwambopesi Jwankulu. ¹⁶ Nambo che Petulo ŵajimi paasa, kuŵandikana ni nnango. Nipele, jwakulijiganya jwine juŵamanyiche kwa Jwambopesi Jwankulu jula ŵakopweche ni kuŵecheta nawo mwali jwakulindilila pannango, ni ŵansalile che Petulo ajinjile nkati. ¹⁷ Mwali jwakulindilila pannango jula ŵambusisye che Petulo, “Ana mmwejo nganimma jumo jwa ŵakulijiganya ŵa mundu jo?” Che Petulo ŵajinjile, “Ngaŵa une!”

¹⁸ Pakuŵa kaliji katema ka mbepo, achikapolo ni ŵakulindilila ŵakolesisye mooto ni ŵaliji nkuotanga. Che Petulo nombejo ŵajimi pamo nawo achijote-laga mooto.

Che Yesu paujo pa Jwambopesi Jwankulu

(Matayo 26:59-66; Maliko 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹ Nipele Jwambopesi Jwankulu ŵambusisye Che Yesu nkati ŵakulijiganya ŵao ni sooni nkati majiganyo gao. ²⁰ Che Yesu ŵajanjile, “Mechete yose pelanga ni ŵandu wose. Moŵa gose najiganisye mmajumba ga kupopelela ni pa Nyumba ja Akunnungu, mwakusimanilana Ŵayahudi wose, ni nganimecheta chachili chose kwakulisisa. ²¹ Ligongo chi nkumusya une? Mwausye ŵandu ŵaŵapilikene indu inaasalile. Ŵelewo akwimanyilila inaŵechete.” ²² Paŵamasile kuŵecheta yeleyo jumo jwao ŵakulindilila juŵajimi pelepo ŵamputile Che Yesu lijanda achitiji, “Uli, ana yelei ni inkuti pakunjanga Jwambopesi Jwankulu?” ²³ Che Yesu ŵaasalile, “Iŵaga mechete yangalumbana, nlosye changalumbana cho nambo iŵaga mechete yambone ana nkuumbutila ichichi?” ²⁴ Nipele che Anasi Ŵanjigele Che Yesu ali ataŵikwe ni kunjausya ku che Kayafa Jwambopesi Jwankulu.

Che Petulo akwakana kaŵili Che Yesu

(Matayo 26:71-75; Maliko 14:69-72; Luka 22:58-62)

²⁵ Nambo che Simoni Petulo ŵaliji pelepo alinkujotela mooto. Nipele ŵambusisye, “Ana mmwejo nombe nganimma jumo jwa ŵakulijiganya ŵao?” Che Petulo ŵakanile ni kuti, “Ngaŵa une!” ²⁶ Jumo jwao achikapolo ŵa Jwambopesi Jwankulu ŵaliji pelepo. Jweleju ni nlongo njakwe mundu jula

juwankatile liwiwi ni che Petulo, wambusisye, “Ana uneji nganinammona mmwejo mungunda wa mwana pamo ni Che Yesu?” ²⁷ Nambo che Petulo wakanile sooni, ni papopo tambala jatongwele.

Che Yesu paujo pa che Pilato

(Matayo 27:1-2,11-14; Maliko 15:1-5; Luka 23:1-5)

²⁸ Kundaŵi pe wakulindilila wanjigele Che Yesu kopoka mu nyuumba ji Che Kayafa, ni kunjausya mu nyuumba ja mwenye jwa Chiloma. Nambo achakulu wa Wayahudi nganajinjila nkati mwa nyuumba ja mwenye jwa Chiloma kuti aŵe waswejele paujo pa Akunnungu kuti akombole kulya chakulya cha Pasaka. ²⁹ Che Pilato wakopweche paasa ni kwausya, “Ana kwana magambo chi kwa mundu ju?”

³⁰ Nombewo wajanjile, “Mundu ju ngakaŵe ni magambo ngatukan-nyichenawo kukwenu.”

³¹ Che Pilato waasalile, “Ayaga, munjigale mwachinsyene, nkanlamule ni malajisyo genu.” Wayahudi wajanjile, “Uweji ngatukuwajilwa kunlamula mundu jwalijose chiwa.” ³² Yatendekwe yeleyo kuti gamalile maloŵe ga Che Yesu gaŵasasile achilosyaga chachiwa chiwa chanti uli.

³³ Che Pilato wajanjile sooni mu nyuumba jakwe, wammilasile Che Yesu ni kwausya, “Ana mmwejo ni Mwenye jwa Wayahudi?”

³⁴ Che Yesu wajanjile, “Ana gele maloŵe go genu, pane wandu wane ansalile ngani jangu?”

³⁵ Che Pilato wajanjile, “Ana nkuganisa uneji ndili Myahudi? Wandu wenu ni achakulu wambopesi annyichisye mmwejo kukwangu. Ana ntesile ichichi?”

³⁶ Che Yesu wajanjile, “Umwenye wangu nganiuŵa wa pachilambo pano. Ikaŵe umwenye wangu uli wa pachilambo pano, wakunguya akatesile ngondo kuti achakulu wa Wayahudi anaangamule. Nambo sambano umwenye wangu nganiuŵa wa pachilambo pa.”

³⁷ Pelepo che Pilato wammusisye, “Ana mmwejo ndi Mwenye?” Che Yesu wajanjile, “Mmwe nkuti uneji ndili Mwenye. Kwa ligongo lyo uneji mbagwile ni kwika pachilambo kukwasalila wandu usyene. Mundu jwalijose jwaku-unonyela usyene akumbilikana.”

³⁸ Che Pilato wambusisye, “Usyene ni chichi?”

Che Pilato akunlamula Che Yesu chiwa

(Matayo 27:15-31; Maliko 15:6-20; Luka 23:13-25)

Nipele che Pilato wakopweche paasa ni kwasalila Wayahudi, “Ngangugawona magambo gagaligose ga kunlamula mundu ju. ³⁹ Nambo nkwete chisyoŵelo chakuti uneji ngungopolela jwantawe jumo katema ka Pasaka. Nipele ana nkusaka nangopolele Mwenye jwa Wayahudi?” ⁴⁰ Pelepo wanyanyisye, “Ngaŵa, ngaŵa ajuju! Tukwasaka che Balaba!” Nombe che Balaba waliji jwachiswamba.

19

¹ Nipele, che Pilato walamwile kuti Che Yesu ajigalikwe, aputikwe mbokola. ² Wangondo nombe wakolosisye chindu mpela singwa ja miiŵa, wambwasisye Che Yesu mu ntwe wao ni kuntakusya mwinjilo wa chimwenye. ³ Waliji

nkwaichilila ni kuti, “Tukunkomasya, Mwenye jwa W̄ayahudi!” Nipele w̄amputile majanda.

⁴ Che Pilato w̄akopweche sooni paasa ni kwasalila W̄ayahudi, “Nnole, ngun-
yikanawo paasa, mmanyiilile kuti uneji nganinansimana ni magambo ga-
galigose ga kunlamula mundu ju.” ⁵ Nipele Che Yesu w̄akopweche paasa
ali awasile chindu mpela singwa ja miiwa mu ntwe mwao ni mwinjilo wa
chimwenye. Che Pilato w̄asalile W̄ayahudi, “Nnole mundu nsyene ni aju.”

⁶ Achakulu w̄ambopesi ni w̄akulindilila Nyuumba ja Akunnungu paW̄ambweni
Che Yesu w̄anyanyisye, “MwaW̄ambe pansalaba! MwaW̄ambe pansalaba!”
Che Pilato w̄aasalile, “Munjigale mwachinsyene nkaW̄ambe pansalaba,
pakuwa uneji ngangugawona magambo galigose gakunlamula
mundu ju.”

⁷ W̄ayahudi w̄ajanjile, “Uweji tukwete malajisyo ni kwa malajisyo go
ikusachilwa aweje, ligongo alitesile kuwa Mwana jwa Akunnungu.”

⁸ Che Pilato paW̄agapilikene maloWe go w̄apundile kogopa. ⁹ Nipele w̄ajinjile
sooni mu nyuumba jakwe, w̄ambusisye Che Yesu, “Ana mmweji nkutyochela
kwapi?”

Nambo Che Yesu ngananjanga chachili chose. ¹⁰ Che Pilato w̄ansalile, “Ana
ngankusaka kuWecheta ni une? Ana ngankumanyilila kuti ngwete
ulamusi wa kungopola pane kummamba pansalaba?”

¹¹ Che Yesu w̄anjanjile, “Ngankakole ulamusi wauli wose kwa uneji
ngankapegwe ni Akunnungu. Kwa ligongo lyo mundu jwambeleche uneji
kukwenu jwelejo apundile kuwa ni sambi syejinji.”

¹² Chitandile pelepo, che Pilato w̄asosile litala lya kwalechelela Che Yesu.
Nambo W̄ayahudi w̄anyanyisye, “Mwannechelelaga mundu ju, mmwejo ngan-
imma mbusanga jwa mwenye jwa ku Loma, pakuwa mundu jwalijose
jwakulitenda mwenye akunkanila mwenye jwankulu jwa ku Loma!”

¹³ Nipele che Pilato paW̄agapilikene maloWe go w̄anyichenawo Che Yesu
paasa, ni nsyene watemi pa chitengu cha kulamula, pelepo pakuw̄ilanjikwa,
“Luwala lwa Maganga.” Mchiebulania, Gabata. ¹⁴ Lyuwa lyaliji pamtwe,
lyuwa lyakuw̄ichila chile Pasaka. Che Pilato w̄aasalile W̄ayahudi, “Mwenye
jwenu aju!”

¹⁵ W̄anyawo w̄anyanyisye, “Mwaulaje! Mwaulaje! MwaW̄ambe pansalaba!”
Che Pilato w̄ausisye, “Uli, nammambe mwenye jwenu?”
Achakulu w̄ambopesi w̄ajanjile, “Uweji nganitukola mwenye jwine ikaWe
mwenye jwa ku Loma pe!”

¹⁶ Pelepo che Pilato w̄ampeleche Che Yesu mmakono mwa w̄angondo kuti
akaawambe pansalaba.

*W̄angondo akwaW̄amba pansalaba Che Yesu
(Matayo 27:32-44; Maliko 15:21-32; Luka 23:26-43)*

Nipele, w̄angondo w̄anjigele Che Yesu. ¹⁷ Che Yesu w̄akopweche ali ajigele
nsalaba wakwe kwaula kwiuto kwakukuw̄ilanjikwa, “Chikalakasa cha Ntwe”,
Mchiebulania pakuw̄ilanjikwa Goligota. ¹⁸ Pelepo ni paW̄awambile Che Yesu,
ni w̄andu wane w̄awili pamo nawo, jwine kunchiji ni jwine kundyo kwao ni
Che Yesu pambindikati. ¹⁹ Che Pilato w̄alemble chimanyisyo ni w̄achiw̄isile
pachanya nsalaba. Ni chimanyisyo cho chalembekwe yelei, “Che Yesu jwa
ku Nasaleti, Mwenye jwa W̄ayahudi.” ²⁰ Nipele W̄ayahudi w̄ajinji w̄achisyomile
chimanyisyo cho pakuwa paW̄awambile Che Yesu pala paliji chiw̄andi ni

musi. Sooni chimanyisyo cho chalembeke Mchiebulania ni Chilatini ni Chigiliki. ²¹ Nipele achakulu wambopesi wa Wayahudi waasalile che Pilato kuti, “Nkalemba, ‘Mwenye jwa Wayahudi,’ nambo mundu ju watite, ‘Uneji ndili Mwenye jwa Wayahudi.’ ”

²² Che Pilato waasalile, “Chilembile, nembile!”

²³ Wangondo pa wamasile kwa wamba Che Yesu pansalaba, wajigele iwalo yao ni waga wenyene maunjili ncheche, jwangondo jwalijose liunjili limo. Sooni wajigele mwinjilo wakwe, wanganiukola papatotekwe, waliji chipande chimo chachiluchikwe kutyochela mwinani mpaka paasi. ²⁴ Nipele wangondo wo wasalilene, “Tunapapulanye nambo tutende gudugudu kuti uwe wacheni.” Yeleyo yatendekwe kuti gamalile Malembelo ga Akunnungu gagakuti,

“Waga wene iwalo yangu,
ni mwinjilo wangu watendele gudugudu.”
Yeleyo ni yatite pakupanganya wangondo wo.

²⁵ Pachi wandi ni nsalaba u Che Yesu wajimi achikulugwe Che Yesu ni apwao achikulugwe ni che Maliamu wankwawo che Kileopa ni che Maliamu jwa musi wa ku Magidala. ²⁶ Che Yesu pa wambweni achikulugwe ni jwakulijiganya ju wannonyele nnope jula ajimi ku wandikana ni pepala, waasalile achikulugwe, “Amao, jwelejo ni mwanagwenu.”

²⁷ Sooni wansalile jwakulijiganya jula kuti, “Nnole, jwelejo ni achikulu wenu.” Ni kutandila lyuwa lyo jwakulijiganya jo wanjigele che Maliamu kuti akatame nawo kumangwakwe.

Chiwa chi Che Yesu

(Matayo 27:45-56; Maliko 15:33-41; Luka 23:44-49)

²⁸ Che Yesu waimanyilile kuti yose yaliji imalile, ni Malembelo ga Akunnungu kuti gamalile, watite, “Jingwete njota.”

²⁹ Chapali kweleko chiwiga chigumbele divai jakuipa. Nipele, wajigele chindu mpela lidodoki ni wato wele mu divai mo ni kuta wilila pachitela chachiku wilanjikwa esopo ni kuchiwika pakang'wa pa Che Yesu. ³⁰ Che Yesu pa wamasile kupegwa divai jo, watite, “Yose imalile!”

Ni wakotamisye ntwe wao ni kwasika.

Wangondo akunsoma Che Yesu ni mpaamba pa luwalati

³¹ Lyaliji lyuwa lya kuwichila chile kwa kupumulila likana we Lyuwa lya Pasaka. Nipele achakulu wa Wayahudi nganasaka iilu itaame pa nsalaba pa Lyuwa lya Kupumulila ligongo Lyuwa lya Kupumulila lyaliji lyuwa lyajikape. Kwapele wawendile che Pilato apokosole makongolo ga wele wawawambikwe pa nsalaba ni kuitulusya iilu yao. ³² Nipele wangondo wawawile ni kugapokosola makongolo ga mundu jwaandanda ni jwawawili wawaliji awambikwe pansalaba pamo ni Che Yesu. ³³ Nambo pa wawachilile Che Yesu, waiweni kuti awile, kwapele nganagapokosola makongolo gao. ³⁴ Nambo jwangondo jumo wansomile Che Yesu mpaamba pa luwalati, ni papopo jakoponweche miasi ni meesi. ³⁵ Nombe ju waiweni yeleyo ilinkutendekwa awalasile umboni melepe ni wanyamwe nkombole kukulupilila. Ni umboni wasasile uli usyene, sooni jwelejo akumanyilila kuti akusala usyene. ³⁶ Yeleyo yatendekwe kuti gamalile Malembelo ga Akunnungu gagakuti, “Ngapagwa

liupa lyao lichilipokoswe.” ³⁷ Nipele Malembelo ga Akunungu gakusala sooni, “Chiŵalole ŵeŵala ŵaŵansomile.”

*Chiilu chi Che Yesu chikuŵichikwa mwilembe
(Matayo 27:57-61; Maliko 15:42-47; Luka 23:50-56)*

³⁸ Payamasile yeleyo che Yusufu jwa ku Alimataya, ŵaŵendile che Pilato kuti achitulusye chiilu chi Che Yesu pa nsalaba. Che Yusufu ŵaliji jwakulijiganya jwao Che Yesu, nambo nganalilosyaga, pakuŵa ŵajogopaga achakulu ŵa Ŵayahudi. Nipele che Pilato ŵajitichisye. Che Yusufu ŵajawile ni kuchijigala chiilu chi Che Yesu. ³⁹ Che Yusufu ŵalongene ni che Nikodemu, che Nikodemu ju ni jwejula juŵajaulile Che Yesu chilo kundanda ko, ŵaiche ali ajigele mauta gakununjila yambone ga manemane kuwanganya ni ubani, mpela mbiisi saba ni ibaba iwili. ⁴⁰ Nipele ŵachijigele chiilu chi Che Yesu ni kuchiŵijilila mu nguo jeswela pamo ni yakununjila mpela chisyoŵelo cha Ŵayahudi katema ka kusika. ⁴¹ Nambo peuto paŵaŵambikwe Che Yesu pala wapali ngunda wa mwana, ni mu ngunda mo mwaliji mwana lilembe lya sambano mwakanaŵichikwa mundu jwalijose. ⁴² Nipele ligongo lyaliji lyuŵa lya Ŵayahudi kuliŵika chile kupumulila, ni sooni pakuŵa lilembe lyo lyaliji pachiŵandi, ŵachiŵisile chiilu chi Che Yesu mwelemo.

20

*Che Yesu asyuchile
(Matayo 28:1-8; Maliko 16:1-8; Luka 24:1-12)*

¹ Kundaŵi pe kukanaŵe kucha, lyuŵa lyaandanda lya chijuma pakumala Lyuŵa lya kupumulila, che Maliamu jwa ku Magidala ŵajawile ku lilembe, ni ŵaliŵeni liganga lila lili lyegalambule pambali kutyochela pakwinjilila mwilembe. ² Nipele, ŵautuchile ku che Simoni Petulo ni ajula jwakulijiganya jwine juŵanonyelwe nnope ni Che Yesu ni kwasalila, “Achikopwesye chiilu cha Ambuje mwilembe mula, ni sooni ngatukukumanyilila kwapi ambisile.” ³ Che Petulo pamo ni jwakulijiganya jwine jula ŵajawile ku lilembe. ⁴ Wose ŵanaŵawili ŵautwiche nambo jwakulijiganya jwine jula jwampundile che Petulo, jwaliji jwaandanda kwika ku lilembe. ⁵ Paŵakoteme ni kulingulila, ŵasiweni nguo syeswela pe, nambo nganajinjila. ⁶ Nipele, che Simoni Petulo nombejo ŵaiche achakuyaga, ŵajinjile mwilembe ni ŵasiweni nguo syeswela sisyaŵijilile chiilu chi Che Yesu, ⁷ ni chiguo chiŵammijilile Che Yesu mu ntwe. Chiguo chila nganichiŵa pamo ni nguo syeswela sila, nambo chaliji chepinde ni chaliji pajika. ⁸ Pelepo jwakulijiganya jwine juŵalongolele kwika ku lilembe jula, nombejo ŵajinjile nkati, ni ŵaiweni ni kukulupilila. ⁹ Ŵaliji nganaŵe kugamanya Malembelo ga Akunungu gagakuti Che Yesu akusachilwa asyuche. ¹⁰ Nipele ŵakulijiganya wo ŵausile kumangwao.

*Che Yesu akulilosya ku che Maliamu jwa ku Magidala
(Matayo 28:9-10; Maliko 16:9-11)*

¹¹ Che Maliamu ŵajimi paasa lilembe, achililaga. Paŵalilaga, ŵakoteme achilingulilaga mwilembe mula, ¹² ni ŵaweni achikatumetume ŵa kwinani ŵaŵili ŵaŵawasile iwalo yeswela, atemi paŵachigoneche chiilu chi Che Yesu pala jumo kuntwe ni jwine ku makongolo. ¹³ Ni achikatumetume ŵa kwinani wo ŵambusisye, “Amao, nkulila ichichi?” Ni ŵajanjile,

“Achikopwesye chiilu cha Ambuje wangu, ni sooni ngangukumanyilila kwapi achiwisile!”

¹⁴ Nipele che Maliamu pa wamasile ku wecheta yeleyo, wagalawiche panyuma ni kwaona Che Yesu ali ajimi pelepo, nambo nganaimanyilila kuti jwelejo ali Che Yesu. ¹⁵ Che Yesu wambusisye, “Amao, ana nkulilila ichichi? Ana nkwasosa waani?”

Che Maliamu akuno achiganisya kuti akukunguluka ni jwakuugosa ngunda wa mwana, wajanjile, “Achimwene, iwaga mmwejo nchijigele chiilu chi Che Yesu, musalile kunchiwisile ni uneji chingachijigale.”

¹⁶ Che Yesu wansalile, “Che Maliamu!” Ni che Maliamu wagalawiche panyuma, ni kwasalila Mchiebulania, “Laboni!” Malumbo gakwe “Jwakwiganya.”

¹⁷ Che Yesu wansalile, “Nkangamula, pakuwa nguna we kwaula kwa Atati. Nambo njaule kwa achalongo achinjangu nkaasalile kuti, ngwaula kwa Atati wangu waali Atati wenu, Akunnungu wangu waali Akunnungu wenu.”

¹⁸ Nipele che Maliamu jwa ku Magidala wawawile kukwasalila wakulijiganya kuti, waweni Ambuje ni waasalile achila chiwasalilwe ni Che Yesu.

*Che Yesu akwakopochela wakulijiganya wao
(Matayo 28:16-20; Maliko 16:14-18; Luka 24:36-49)*

¹⁹ Lyaliji ligulo lya lyuwa lyaandanda lya chijuma pakumala Lyuwa lya Kupumulila. Wakulijiganya wao wasongangene pamo mu nyumba ni minango jaliji jeugale ligongo lya kwajogopa achakulu wa Wayahudi. Pelepo waiche Che Yesu ni kwima pasikati jao ni kwasalila, “Chitendewele kukwenu!” ²⁰ Pa wamasile ku wecheta yeleyo, Che Yesu walosisye makono gao ni luwalati lwao. Nipele wakulijiganya wo wasengwile nnope kwawona Ambuje. ²¹ Che Yesu waasalile sooni, “Chitendewele kukwenu! Mpela ila Atati iwandumile une, ni uneji nguntuma wanyamwe.” ²² Pa wamasile ku wecheta yeleyo wapepelele ni kwasalila, “Mumpochele Mbumu jwa Akunnungu. ²³ Mwalechelesyaga wandu sambu syao, wele wandu chalecheleswe, ni awala wangankwalechelesya, wele wandu ngalecheleswa.”

Che Yesu akukunguluka ni che Tomasi

²⁴ Che Tomasi jumo jwa wakulijiganya likumi ni wawili wala, jwakuwilanjikwa mawila, ngana wa pamo ni achinjakwe pa waiche Che Yesu. ²⁵ Nipele wakulijiganya wane wala wansalile, “Twaweni Ambuje.” Che Tomasi waasalile, “Chingulupilile pachinagawone mawasi ga misumali ni kuchiwika chala changu pa mawasi go ni kuuwika nkono wangu pa luwalati lwao.”

²⁶ Nipele pagapite mo wa nsano ni gatatu wakulijiganya wo wasongangene sooni nkati mula ni che Tomasi waliji pamo nawo. Minango jaliji jeugale, ni Che Yesu waiche ni kwima pasikati jao ni kuti, “Chitendewele kukwenu!” ²⁷ Nipele Che Yesu wansalile che Tomasi, “Mbiche chala chenu pelepa nnole magasa gangu ni njisenawo nkono wenu mbiche pa luwalati lwangu. Nkakola lipamba nambo nkulupilile!” ²⁸ Che Tomasi wajanjile, “Mmwe ndi Ambuje wangu ni mmwe ndi Akunnungu wangu!”

²⁹ Che Yesu wansalile, “Ana nkukulupilila ligongo muwenu? Akwete upile welewo wakukulupilila pangamona.”

Nningwa wa chitabu chi

³⁰ Che Yesu wâpanganyisye imanyisyo ine yejinji paWaliji ni wâkulijiganya wao yanganiilembekwe mchitabu chi. ³¹ Nambo ayiyi ilembekwe nkole kukulupilila kuti Che Yesu ali Kilisito Jwakuwombola, Mwana jwa Akunungu ni kwa kukulupilila nkole umi wausyene kwa machili ga liina lyao.

21

Che Yesu akwakopochela wâkulijiganya wao nsano ni wawili

¹ Payamasile yeleyo, Che Yesu wâakopochele sooni wâkulijiganya wao mungulugulu litanda Iya Tibelia. Ni wâlilosisye kwanti yelei, ² Che Simoni Petulo ni che Tomasi jwakuwîlanjikwa maWila ni che Nasanieli jwa ku Kana ja ku Galilaya ni wânache wa che Sebedayo ni wâkulijiganya wao wâne wawili, wose wâliji pamo. ³ Che Simoni Petulo wâasalile achinjakwe, “Ngwaula kukukoka somba.”

Ni wanyawo nombe wânsalile, “Noweji tutulongane nomwe.” Nipele watyosile ni wakwesile ngalaWâ nambo chilo chila chose nganapatanga chachili chose. ⁴ KundaWi pe, Che Yesu wâjimi mungulugulu litanda nambo wâkulijiganya nganamanyililaga kuti wâliji wêlewo. ⁵ Nipele Che Yesu wâausisye, “Achachanda, ana nganimpate somba syasilisyose?”

Wanyawo wâjanjile, “Elo, nganitupate somba.”

⁶ Che Yesu wâasalile, “Mponye lwau kundyo kwa ngalaWâ chimpate somba.” Nipele wâponyisye lwau ni sambano nganakombolanga kulukwekwelemya ligongo somba syaliji syesijinji nnope.

⁷ Pelepo jwâkulijiganya juwânonyelwe nnope ni Che Yesu jula wânsalile che Petulo, “Ambuje wêlewo!” Palapala che Simoni Petulo paWâpilikene kuti Ambuje, watakwile mwinjilo wao ligongo wâliji ausile ni kuliponyela mmeesi. ⁸ Nambo wâkulijiganya wâne wala waiche ku mbwani ni ngalaWâ ali nkulukwekwelemya lwau lwalugumbele somba pakuWâ nganatalichila kunsanga, mpela makongolo mia moja. ⁹ PaWâiche kunsanga wâuweni mooto wa makala ni pachanya pakwe paWichikwe somba ni nkate. ¹⁰ Che Yesu wâasalile, “Muumbe somba simpepe simpatile sampano.”

¹¹ Nipele che Simoni Petulo wakwesile mu ngalaWâ, wâluwutile kunsanga lwau lwalugumbele somba syekulungwa mia moja na hansini na tatu. Namuno somba syo syaliji syesijinji kwanti ye, lwau nganilupapuka. ¹² Che Yesu wâasalile, “Njisangane kunlye.” Nganapagwa namose jumo jwa wâkulijiganya wao juwâljinjile kumbusya, “Ana mmwe ndi wâani,” pakuWâ wâmanyilile kuti ali Ambuje. ¹³ Che Yesu wâaiche, wâjigele nkate ni kwapa. Wâtesile iyoyo peyo ni somba sila.

¹⁴ Keleka kaliji kaatatu Che Yesu kwakopochela wâkulijiganya wao paWamasile kusyuka.

Che Yesu ni che Petulo

¹⁵ PaWamasile kulya, Che Yesu wâmbusisye che Simoni Petulo, “Che Simoni mwanagwao che Yohana! Ana nkuunonyela une kwapunda wâne wa?”

Nombejo wâjanjile, “Elo, Ambuje, nnyimanyi kuti uneji ngunonyela.”

Che Yesu wânsalile, “Nsigose ngondolo syangu sya mwana.”

¹⁶ Nipele wâmbusisye sooni kaaWili, “Che Simoni mwanagwao che Yohana! Ana nkuunonyela une?”

Che Petulo wâjanjile, “Elo, Ambuje, nnyimanyi kuti ngunonyela.”

Che Yesu wansalile, “Nsigose ngondolo syangu.”¹⁷ Nipele wambusisye sooni kaatatu kuti, “Che Simoni mwanagwao che Yohana! Ana nkuunonyela une?”

Pelepo che Petulo walilasishe muntima pakuwa wausisye kaatatu, “Nkuunonyela?” Ni wajanjile, “Ambuje, mmwe nnyimanyi yose, mmwe nnyimanyi kuti uneji ngunonyela.”

Che Yesu wansalile, “Nsigose ngondolo syangu!”¹⁸ Ngunsalila isyene, pamwaliji jwanchanda, mwasyowelele kulitaŵa mpumbulu mwasyene ni kwaula kwakulikose kumwasachile kwaula. Nambo pachinchekulupe, chinchijongola makono genu ni mundu jwine chachintaŵa ni kunjausya kungankukusaka kwaula.”¹⁹ Kwakuwecheta yeleyo, Che Yesu walosisye chiwa chichawe che Petulo ni kwapa ukulu Akunungu. Paŵamasile kuwecheta yeleyo wansalile, “Munguye.”

Che Yesu ni wakulijiganya wane

²⁰ Pelepo che Petulo wagalawiche ni kumbona jwakulijiganya juwanonyelwe nnope ni Che Yesu achakuyaga. Jwakulijiganya ju ni jwejula juwatemi kuwandikana nnope ni Che Yesu katema ka chakulya cha Pasaka ni kwausya Che Yesu, “Ambuje ana nduni juchangalauche?”²¹ Che Petulo paŵambweni jwelejo wambusisye Che Yesu, “Ambuje, nambi jwelejo chiyasimane ichichi?”

²² Che Yesu wajanjile, “Nasakaga asigale mpaka pachimuje ana mmwe ikumbandichila chichi? Mmwejo munguye une.”

²³ Nipele ngani jo jajenele kwa wandu wakukulupilila Kilisito kuti jwakulijiganya jo ngaawa. Nambo Che Yesu nganasala kuti ngaawa, nambo watite, “Nasakaga asigale mpaka pachimuje ana mmwe ikumbandichila chichi?”

²⁴ Jwakulijiganya ju ni jwejula jwaŵalasilile umboni wa indu yi ni kulemba. Uweji tukumanyilila kuti yasasile ili isyene.

Malowe ga kumalichisya

²⁵ Ipali indu ine yejinji iwaitendekenye Che Yesu. Yeleyo ikalembekwe yose chimo chimo nguganisya kuti namose chilambo chose ngachikajenele kuwika itabu yaikalembekwe.

Chitabu cha masengo ga Achinduna Chilongolelo

Chitabu cha Masengo ga Achinduna chili ndawi ja ndande ja mpingo wa Wandu wakukulupilila Kilisito wandanda ni iwatite kwenela kutyochela ku Yelusalemu mpaka ku Yudea ni ku Samalia ni kwinekwine mpela Che Yesu iwatite pakwasalila wakulijiganya wao akanawe kwaula kwinani (1:8). Ngani ji jilembekwe ni che Luka, jweleju ni jwalembile Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Luka. Jweleju waliji jwamitela ni walembile indu yakwe kwa ukotopasyo. Itabu yose yanaiwili yaani Ngani Jambone ni Masengo ga Achinduna wannembele che Teofilo juwaliji Mgiliki nambo itabu yo yalembekwe kwa ligongo lya Wakilisito wose waali Wagiliki ni Wayahudi (1:1).

Masengo ga Achinduna galembekwe pa yaka ya 60 mpaka yaka ya 64 pakumala kupagwa Che Yesu, ligongo chitabu cho chikumalila che Paolo akanawe kopoka mu nyumba jakutawilwa. Iyoyo che Luka wajesilejesile ni nduna che Paolo, komboleka walembile Masengo ga Achinduna mu musu wa ku Antiokia. Masengo ga Achinduna chili chitabu chachikuwalanga indu yaili mchitabu chi che Luka ni jili ndande ji Che Yesu kwaula kwinani. Nningwa u che Luka kulemba yelei uli chisau ni nningwa wauli mu Ngani Jambone. Wansachile che Teofilo namose wandu wakukulupilila Kilisito achajinji akole usyene wa indu yalijigenyeni ni kulemba kwa ukotopasyo yankati umi u Che Yesu ni kwenela kwa ukilisito.

Malemo ga Masengo ga Achinduna gakutupa uwe chitagu cha mpingo wa Wandu wakukulupilila Kilisito wandanda ni iwatite pakutama kwakwakulupilila Che Yesu. Itagu ya achinduna ikutulosya yakuti pakukulupilila machili ga Mbumu jwa Akunnungu nkulalichila Ngani Jambone kwa wandu wane.

Yaili mwelemo

Mbumu jwa Akunnungu akwatuluchila achinduna kaandanda ni Wandu wakukulupilila Kilisito iwatite pakonjecheka (1:1-8:1).

Wandu wakukulupilila Kilisito iwatite pakulagaswa ni iwatite pakwenela mu Yelusalemu ni kwinekwine (8:2-12:23).

Che Paolo akwaula ulendo wao waandanda wa kwausya Ngani Jambone (12:24-14:28).

Nkungulu ukuchingangana ku Yelusalemu ni kulamula yaikuwajilwa kwa-panganyichisya wakukulupilila wa sambano (15:1-34).

Che Paolo akwaula ulendo wao wawili wa kwausya Ngani Jambone (15:36-18:22).

Che Paolo akwaula ulendo wao waatatu wa kwausya Ngani Jambone (18:23-20:38).

Che Paolo akukamulwa ku Yelusalemu (21-26).

Che Paolo akwauswa ku Loma (27:28).

¹ Alakwe che Teofilo, mu chitabu chachilongolele nalembile yankati indu yanayose iwaitesile Che Yesu ni iwajigenyeni chitandile kundanda kwa masengo gakwe, ² mpaka lyuwa lila pawajigalikwe kwinani. Nambo akanawe

kwigalikwa kwinani wapele malajisyo ga ulamusi wa Mbumu jwa Akunungu achinduna wawasagwile wala. ³ Kwa moŵa alobaini pakumala chiwa chao, Che Yesu waaakopochele wanyawo sooni ni sooni achilosyaga kuti waliji wajumi. Wanyawo wammweni nombejo wawechele nawo yankati Umwenye wa Akunungu. ⁴ Katema kampepe pawalyaga nawo wapele chilanga chi, “Nkasatyoka ku Yelusalemu, nambo ndindilile ntuuka walanjile Atati umwambilikene njisalaga ngani syakwe. ⁵ Pakuŵa che Yohana wabatiseye ni meesi, nambo pangakuŵa moŵa wanyamwe chinchibatiswa ni Mbumu jwa Akunungu.”

*Che Yesu akwigalikwa kwinani
(Maliko 16:19-20; Luka 24:50-53)*

⁶ Nipele, achinduna pawasongangene ni Che Yesu pamo wausisye, “Ambuje, ana katema kano ni pachimwauchisye sooni Waisilaeli Umwenye?” ⁷ Nambo Che Yesu waasalile, “Katema ni lyuŵa lya indu yo ili paasi pa ulamusi wa Atati wangu, ni ngaŵa masengo genu kumanyilila chiiŵe chakachi. ⁸ Nambo pachantuluchile Mbumu jwa Akunungu chinchipochela machili ni sooni chinchiiŵa wamboni wangu musu wa Yelusalemu ni mu ilambo ya Yudea yose ni Samalia natamuno kumbesi kwa chilambo.” ⁹ Pawamasile kuwecheta yeleyo, Che Yesu wajigalikwe kwinani akuno wanawose achinnolechesyaga, liunde lyaunichile ni wanyawo nganiŵaona sooni.

¹⁰ Achinduna wala pawaliji nkulolechesya kwiunde Che Yesu ali nkwaula, papopo wandu wawili wawawasile iwalo yeswela, wajimi nkuwandikana nawo, ¹¹ ni watite, “Wanyamwe wandu wa ku Galilaya, ana ligongo lyachi nkwiwima pelepa ndi nkulolechesya kwinani? Wele Che Yesu wajigalikwe kwinani kutyochela kukwenu chachiika sooni chisau intite pakwawona ali nkwaula kwinani.”

Che Matia akwigalile lipesa li che Yuda

¹² Nipele achinduna wala wawajile ku Yelusalemu kutyochela ku chikwesya cha Misesituni, chichaliji pachiwandi ni musu wo chisau ni lwendo lwa kilomita jimo. ¹³ Pawaiŵaiche mmusi wajinjile mu chuumba cha penani chiwatamaga, nombewo waliji che Petulo ni che Yohana ni che Yakobo ni che Andulea ni che Filipo ni che Tomasi ni che Batolomayo ni che Matayo ni che Yakobo mwanagwao che Alufayo ni che Simoni jwakuwilanjikwa Selote, ligongo waliji jwakumenyanila chilambo chakwe ni che Yuda mwanagwao che Yakobo. ¹⁴ Wanawose wo pamo ni achakongwe wampepe pamo ni che Maliamu achikulugwe Che Yesu ni achapwakwe, waliji nkusongangana pamo kupopela kwa ntima umo.

¹⁵ Pa moŵa go wajimi che Petulo pasikati ja wakukulupilila achinjakwe wawasongangene, waliji mpingo wa wandu mia moja ni ishilini. ¹⁶ Che Petulo watite, “Wakukulupilila achinjangu, yawajilwe Malembelo ga Akunungu gamalile. Kalakala Mbumu jwa Akunungu wawechele kwa kang'wa ji che Daudi, che Daudi walondwele nkati che Yuda, juwaaalongsweye awala wandu wawankamwile Che Yesu. ¹⁷ Che Yuda waliji jumo jwetu pakuŵa wasagulikwe ni Che Yesu tupanganye masengo pamo nawo.”

¹⁸ Ngunda wasumichikwe kwa mbiya siwasipatile che Yuda kwa ligongo lya kusinonyela mbiya sya chigongomalo. Ni wagwile mwelemo, wapapwiche ni matuumbo gakwe gose gakopweche. ¹⁹ Ni ngani ja chiwa chi che Yuda

jamanyiche kwa wānawose wāwātemi ku Yelusalemu, nipele ngunda wo wa wīlanjikwe mchīwecheto chao Akelidama, malumbo gakwe, “Ngunda wa Miasi.” ²⁰ Che Petulo wātite, “Pakuwā ilembekwe mu chitabu cha Sabuli kuti, ‘Pakutama pakwe paŵe masame ni anapagwe mundu juchatame mwelemo.’ Sooni ilembekwe kuti,

‘Masengo gakwe ga kwimilila atole jwine.’

²¹ “Kwapele, ikuwājilwa asagulikwe mundu jumo mwa wāndu wāwājesile nowaji katema kose Ambuje Che Yesu pa wājendagajendaga pamo nowaji, ²² kutandila katema che Yohana pa wābatisyaga mpaka lyuwa lila pa wājigalikwe Che Yesu kwinani kutyochela kukwetu. Jwelejo aŵe jwa umboni pamo ni uweji nkati kusyuka ku Che Yesu.”

²³ Pelepo wākolasilē meena ga wāndu wāwīli, che Yusufo jwakuwīlanjikwa che Balisaba pane akuwīlanjikwa che Yusto ni jwine che Matia. ²⁴ Nipele wāpopesile achitiji, “Ambuje, alakwe wākujimanyilila mitima ja wāndu wose, sambano ntulanjile jwapi mwa wāwīli wā jumunsagwile alakwe, ²⁵ kuti ajigale lipesa lya masengo ga unduna u wāulesile che Yuda ni kwaula ku wāwājilwe.” ²⁶ Ni wātesile gudugudu ni gudugudu jila jangwilile che Matia, nipele che Matia wāwālanjikwe pamo ni achinduna kumi na moja wala.

2

Kwika kwa Mbumu jwa Akunnungu

¹ Palyaiche lyuwa lya Pentekosite wākukulupilila wose wāsongangene peuto pamo. ² Chisisimuchile, iyapikaniche liloŵe mpela mbungo ja machili kutyochela kwinani ni lyagumbele mu nyumba mose mu wātemi wāndu. ³ Nipele, yakopochele indu iyaoneche mpela malamba ga mooto, yajenele ni yatusile pachanya pa kila jumo jwao. ⁴ Wose wāgumbele Mbumu jwa Akunnungu ni wātandite kuwēcheta iwēcheto ineine mpela Mbumu iwātite pakwakombolesya.

⁵ Ku Yelusalemu kula kwaliji ni Wāyahudi, wāndu wākujitichisya Akunnungu wāwākopochele mu misi jinejine pa chilambo pano. ⁶ Wāndu pa wāpilikene liloŵe lya, mpingo wekulungwa wa wāndu wasongangene. Ni wose wāsimosile nnope pakuwā mundu jwalijose wāapikanaga wānyawo achiwēchetaga chiwēcheto chakwe nsyene. ⁷ Ni wose wāsimosile akuno achitiji, “Ana wose utukwapilikana achiwēchetaga yelei nganawa wāndu wā ku Galilaya? ⁸ Ana iwele uli wānyaŵa pakuwēcheta uweji tukupilikana jwalijose mchīwecheto chetu twachinsyene? ⁹ Wāmpewe mwa uweji ali Wāpalisi ni Wāmedi ni Wāelami, wāne akutamanga ku Mesopotamia ni ku Yudea ni ku Kapadokia ni ku Ponto ni ku Asia ni ¹⁰ ku Filigia ni ku Pamfilia ni ku Misili ni ilambo ya ku Libia ku wāndikana ni ku Kulene, wāne mwa uweji ali achalendo kutyochela ku Loma. ¹¹ Wāyahudi ni wāndu wāwājinjile mu dini ja Chiyahudi, wāne wākopochele ku Kilete ni ku Alabia. Uweji wose tukwapikana wāndu wo ali nkuwēcheta mu iwēcheto yetu twachinsyene yankati masengo gamakulungwa ga Akunnungu.” ¹² Wose wāsimosile ni kukangana akuno achiusyanaga kuti, “Chelechi malumbo gakwe chichi?” ¹³ Nambo wāne wānyelwisye achitiji, “Wāndu wā akolelwe.”

Che Petulo akukunguluka ni wāndu

14 Nambo che Petulo wajimi pamo ni achinduna likumi ni jumo wala ni watandite kwasalila wandu kwa kunyanyisya, “Wanyamwe Wayahudi achinjangu ni wandu wose wankutama pa Yelusalemu pano nnde nansalile ni wanyamwe mumbilikanile chenene maloŵe gangu. 15 Wandu wa nganakolelwa mpela inkuti pakuganisisya, pakuwa sambano jino jili saa tatu ja kundaŵi. 16 Usyene uli awu, chachikopochele chi ni chechila chasasile che Yoeli jwakulondola jwa Akunnungu paŵatite,

17 ‘Akunnungu akuti, pa gele moŵa ga mbesi, chinaape wandu wose Mbumu jwangu.

Achiwana wenu wachilume ni wachikongwe chaachilondola, ni achachanda wenu chaachilola yakulola, ni achachekulu wenu chachisagamila.

18 Elo, iyoyo achikapolo wangu achalume ni achakongwe, moŵa go chinaape Mbumu jwangu, nombewo chaachilondola.

19 Chinjitendekanya yakusimonjeka kwiunde, ni imanyisyo pa chilambo, kuchiwe ni miasi ni mooto ni lyosi lyakutopela,

20 Lyuwa chilichigalauka kuwa chipi, ni lwesi chiluwe lwechejeu mpela miasi, likaniiche lyelila lyuwa lya Ambuje lyekulungwa ni lya ukulu.

21 Pelepo, jwalijose juchapopele kwa liina lya Ambuje chakulupuswe.’

22 “Wanyamwe Waisilaeli, mpilikanichisye maloŵe ga! Akunnungu wammanyisye kukwenu Che Yesu jwa ku Nasaleti kwa ilosyo ni yakusimonjeka ni imanyisyo iŵaipanganyisye Akunnungu mwa wanyamwe kwa litala lyakwe mpela inkuti pakwimanyilila mwachinsyene. 23 Pakuwa kutyochela kundanda Akunnungu asyene wasachile kuti wanyamwe mummulaje Che Yesu, ni wanyamwe mwammuleje kwa kwalechela wandu wangalumbana waŵambe pansalaba. 24 Nambo Akunnungu wansyusisye, ni wankulupwisye mu ipwetesi ya chiwa pakuwa nginikomboleka kuti chiwa chaugalile. 25 Pakuwa che Daudi wankunguluchile Che Yesu yeleyi, ‘Naaweni Ambuje mmbujo mwangu moŵa gose, pakuwa ali kundyo kwangu ngandinganyika.

26 Kwa ligongo lyo ntima wangu wasangalele, sooni nagombile ilulu yakusengwa. Chiilu changu chichitame mu chilolelo,

27 pakuwa, alakwe Akunnungu nganjileka mbumu jangu kwiuto kwa wandu wawile,

natamuno kwitichisya Jwanswela jwenu asigale ali awile mwilembe.

28 Muunosisye matala ga umi, chimung’umbasye kusengwa kwa upagwe wenu!’

29 “Achalongo achinjangu, ngusaka nansalile pangasisa yankati indu iyaasimene atati wetu che Daudi. Welowo wajasiche ni kusichikwa, ni sooni lilembe lyakwe lili papapa pamangwetu mpaka lelo jino. 30 Nambo pakuwa che Daudi waliji jwakulondola jwa Akunnungu, waimanyi kuti Akunnungu waalumbilile ni chilumbilo kuti jumo jwa wisukulu wao chaachintenda mwenye mpela yatite kuwa che Daudi. 31 Che Daudi walongolele kwiwona indu ichaitendekanye Akunnungu, nipele waŵechete yankati kusyuka kwa

Kilisito Chiwombosyo paŵatite, ‘Nganalekwa kwiuto kwa ŵandu ŵawile, atamuno chiilu chao nganichiola.’ ³² Nipele, Akunnungu ni ŵaŵansyusisye Che Yesu jo ni uweji wose tuli ŵa umboni wa indu yo. ³³ Che Yesu paŵakwesiswe ni kuŵichikwa ni Akunnungu kundyoy kwao, ŵampochele Mbumu jwa Akunnungu kutyochela kwa Atati ŵao mpela iŵatite pakulanga. Atupele mbumu jo, chelecho ni chinkuchiwona ni kuchipilikana sambano. ³⁴ Pakuŵa che Daudi nsyene nganakwela mpaka kwini, nambo ŵatite, ‘Ambuje ŵaasalile Ambuje ŵangu, ntame apano kundyoy kwangu, ³⁵ mpaka pachinaatende ŵammagongo ŵenu kuŵa chitengu cha kuŵichila makongolo genu.’ ”

³⁶ “Ŵandu wose ŵa ku Isilaeli akusachilwa amanyilile kwa isyene kuti jwejula Che Yesu jumwaŵambile pansalaba, Akunnungu antesile kuŵa Ambuje ni Kilisito Chiwombosyo.”

³⁷ Ni ŵandu paŵapilikene yeleyo, yaapeteche mmitima ni ŵausisye Che Petulo ni achinduna ŵane ŵala kuti, “Achalongo achinjetu, ana tutende chichi?” ³⁸ Che Petulo ŵaajanjile, “Mundu jwalijose aleche sambi syakwe ni kubatiswa kwa ulamusi u Che Yesu Kilisito ni Akunnungu channechelesye sambi syenu ni kupochela chilanga cha Akunnungu chachili Mbumu jwa Akunnungu. ³⁹ Pakuŵa chilanga chila chali kwa ligongo lyenu ni kwa ligongo lya achiŵana ŵenu ni kwa ligongo lya ŵandu wose ŵakutama kwakutalika, ni mundu jwali jose juchaŵilanjikwe ni Ambuje Akunnungu ŵetu.”

⁴⁰ Kwa maloŵe gamajinji che Petulo ŵaajamwiche ŵandu ni kwachondelela achitiji, “Nlikulupusye mwachinsyene mu uŵelesi wanganalumbana wu.” ⁴¹ Ŵandu ŵajinji ŵajitichisye maloŵe gakwe ni kubatiswa. Pa lyuŵa lya ŵandu elufu tatu ŵajonjesyeche. ⁴² Ŵelewo wose ŵapundile kujiganyikwa ni achinduna ŵa Che Yesu, ŵatemi pamo chiulongo, ŵalile chakulya cha Ambuje pamo ni kupopela.

Ŵakukulupilila yatiteje pa kutama

⁴³ Yakusimonjeka ni imanyisyo yejinji yatendekwe ni achinduna ŵala ni jwalijose ŵakamwilwe ni woga. ⁴⁴ Ŵakukulupilila wose ŵatemi pamo ni iŵakwete yose ŵagaŵene. ⁴⁵ Ni ŵasumisye indu ni ipanje yao ni kugaŵilana mbiya mundu jwalijose yaikuti pakunsoŵa. ⁴⁶ Lyuŵa ni lyuŵa ŵachinganganaga pa Nyuumba ja Akunnungu. Ŵalyaga chakulya pamo mmajumba gao kwa kusangalala ni kwa ntima weswela. ⁴⁷ Ŵaalapile Akunnungu ni ŵandu wose ŵaanonyele ŵandu wo. Ni lyuŵa ni lyuŵa Ambuje ŵaajanjesheye ŵandu ŵaŵaliji nkukulupuswa.

3

Che Petulo ni che Yohana akunnanya mundu jwangajenda

¹ Lyuŵa limo, che Petulo ni che Yohana ŵaliji nkwaula pa Nyuumba ja Akunnungu katema ka kupopela, saa tisa ja muusi. ² Katema ko ŵandu ŵanjigalaga mundu jumo jwangajenda chipagwile. Ŵandu wo ŵambikaga mundu jo lyuŵa ni lyuŵa pannango wa Nyuumba ja Akunnungu waukuŵilanjikwa “Nnango Wakusalala,” kuti aŵende chachilichose kwa ŵaŵajinjilaga pa Nyuumba ja Akunnungu. ³ Paŵaweni che Petulo ni che Yohana achisakaga kwinjila pa Nyuumba ja Akunnungu, ŵaŵendile kuti

ŵaape chachilichose. ⁴ Che Petulo ni che Yohana ŵankolondolele, nombe che Petulo wo ŵansalile, “Ntulolechesye uwe.” ⁵ Nombejo ŵaalolechesye achilolelaga kuti chapochele chindu kutyochela kwa ŵanyawo. ⁶ Nambo che Petulo ŵansalile, “Ngingola mbiya namuno sahabu, nambo chingwete cho chinampe. Kwa ulamusi u Che Yesu Kilisito jwa ku Nasaleti, njime njende.” ⁷ Nipele ŵankamwile nkono wa kundyo ni kunjimika. Papopo makongolo ni malungo gakwe galimbile. ⁸ Ŵagulwiche ni kwima ni kutanda kwenda. Ni Ŵajinjile pamo nawo pa Nyuumba ja Akunnungu, achendaga ni gulukaguluka akuno achalapaga Akunnungu. ⁹ Ŵandu wose paŵammweni achendaga ni kwalapa Akunnungu, ¹⁰ ŵaamanyilile kuti ali jwejula juŵatamaga pa Nnango Wakusalala wa Nyuumba ja Akunnungu ni kuŵendaŵenda, ŵatojime ni kusimonga kwa chele chichasimene.

Che Petulo akulalichila pa Nyuumba ja Akunnungu

¹¹ Jwejula mundu paŵaliji nkulungana ni che Petulo ni che Yohana, ŵandu wose ŵasimosile nnope ni kutanda kuutuchila pa nsana wauli pa Nyuumba ja Akunnungu waukuŵilanjikwa, “Nsana u che Selemani.” ¹² Nipele, che Petulo paŵaiweni yeleyi ŵaasalile, “Ŵanyamwe Ŵaisilaeli, ana ligongo lyachi nkuchisimonga chachikopochele chi? Ana ligongo chi nkutulolechesya mpela uweji ni ututesile mundu ju ajende kwa machili getu pane nkuaganisa kuti uweji tuli Ŵambone paujo pa Akunnungu? ¹³ Akunnungu ŵa achatati ŵetu che Iblahimu ni che Isaka ni che Yakobo, ŵaakusisye Che Yesu katumetume jwao. Nambo ŵanyamwe mwankamwile kuti aulajikwe ni ŵanyamwe mwankanile paujo pa che Pilato, nachiŵamuno che Pilato ŵasachile kungopola. ¹⁴ Jwelejo ŵaliji Jwanswela ni jwambone, nambo ŵanyamwe mwankanile, mwaŵendile che Pilato alechelelwe mundu jwine juŵaliji jwakuulaga. ¹⁵ Nipele, mwambuleje jwelejo juŵaliji ndandililo ja umi. Nambo Akunnungu ŵansyusisye ni uweji tuli ŵa umboni ŵa yeleyo iyakopochele. ¹⁶ Kwa litala lya kulikulupilila liina li Che Yesu, liina li Che Yesu limpele machili mundu ju junkummona ni kummanyilila. Kwa kulikulupilila liina li Che Yesu kutesile mundu ju alame mpela inkuti pakumbona.

¹⁷ “Sambano achalongo achinjangu, naimanyi kuti ŵanyamwe ni achakulu ŵenu mwatesile yeleyi kwaligongo lya ungamanyilila wenu. ¹⁸ Nambo kwanti yeleyo Akunnungu ŵamalichisye yeila yaisasile kalakala kwa kang'wa sya ŵakulondola wose kuti Kilisito chalagaswe. ¹⁹ Nipele, nleche sambi syenu, mwaujilile Akunnungu kuti annechelesye sambi syenu. ²⁰ Mwatendaga yeleyo chinjonjechekwe machili ga Mbumu kutyochela kwa Ambuje, nombowo chantume Che Yesu Kilisito aŵe Chiwombosyo kwa ligongo lyenu. ²¹ Ikusachilwa ŵelewo asigale kwinani ko mpaka pichikaiche katema ka Akunnungu patatende indu yose kuŵa yasambano, mpela iŵatite pakusala kalakala kwa kang'wa sya ŵakulondola ŵakwe ŵaswela. ²² Pakuŵa che Musa ŵatite, ‘Ambuje Akunnungu ŵenu channyichisye jwakulondola jwa Akunnungu mpela unepi, jwelejo chakopochele pasikati jenu ni ŵanyamwe nkusachilwa kumpilikanichisya yose ichansalile. ²³ Ni mundu jwalijose jwangakumpilikanila jwakulondola jo chaŵichikwe pajika kutyochela mu ŵandu ŵa Akunnungu ni kuulajikwa.’ ²⁴ Elo, ŵakulondola ŵa Akunnungu wose, chitandile che Samweli ni ŵeŵala ŵaŵakuiye, ŵalalichile ngani sya yeleyi yaikukopochela mmoŵa gano. ²⁵ Chilanga cha Akunnungu chatesile

kwa litala lya wákulondola chili kwa ligongo lyenu ni wányamwe ndi mu gele malangano gaatesile Akunnungu ni achambuje wenu, mpela iwátite pakwasalila che Iblahimu kuti, ‘Kwa litala lya uwelesi wenu wandu wose wa pachilambo chapegwe upile.’²⁶ Nipele, Akunnungu wansyusisye katumetume jwao ni kundanda, wantumile kukwenu kuti ampe upile wányamwe kwa kuntenda jwalijose alekangane ni yangalumbana yakwe.”

4

Che Petulo ni che Yohana akwaikanawo ku Nkungulu

¹ Che Petulo ni che Yohana paWaliji nkukunguluka ni wandu, waiche wambopesi ni jwankulu jwa wákulindilila Nyuumba ja Akunnungu pamo ni Masadukayo. ² Watumbile nnope pakuwa achinduna wala waajiganyaga wandu kuti Che Yesu wasyuchile, chindu chachikulosya pangasisa kuti wandu wawile chachisyuka. ³ Nipele wakamwile che Petulo ni che Yohana, wawisile mu nyuumba jakutaWilwa mpaka malaWi jakwe, pakuwa chaWandichile chilo. ⁴ Nambo wajinji mwa welewo waWapilikanile utenga u che Petulo ni che Yohana wakulupilile, ni wandu waWakulupilile wajonjesyeche waliji mpela achalume elufu tano.

⁵ MalaWi jakwe, achakulu wa Wayahudi ni achachekulu ni wakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaWapele che Musa wasongangene pamo ku Yelusalemu. ⁶ Wachangangene nawo che Anasi Jwambopesi Jwankulu ni che Kayafa ni che Yohana ni che Alekisanda ni waneWane waWaliji wa lukosyo lwao Jwambopesi Jwankulu. ⁷ Waajimiche che Petulo ni che Yohana paujo pao, waasisye, “Ana wanyamwe ntesile chelechi kwa machili chi ni kwa ulamusi wa acheni?”

⁸ Pelepo che Petulo ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu, wajanjile, “Mwanya Ilongola wa wandu ni achachekulu! ⁹ Iwaga lelo jino nkutusya yankati chindu chambone chachitendekwe kwa mundu juWaliji ngakwenda ni iyatite pakulama, ¹⁰ nipele, wanyamwe ni wandu wose wa ku Isilaeli nkusachilwa kumanyilila kuti mundu ju akwima paujo penu lelo jino, alamiswe kwa machili ga liina li Che Yesu Kilisito jwa ku Nasaleti jumwaWambile pansalaba, nambo Akunnungu wansyusisye. ¹¹ Che Yesu ni jwakungamba Mmalembelo Gamaswela gagakuti, ‘Liganga limwalikanile wanyamwe wakutaWa, sambano lilyolyo litendekwe kuwa liganga lyekulungwa lya nsingi wa nyuumba.’

¹² Jwelejo jikape ni jwakukombola kwakulupusya wandu, pakuwa pachilampo pose ngapagwa liina litupegwilwe lyalitukukombola kukulupuswa nalyo.”

¹³ Achakulu wa Nkungulu wo waimanyilile kuti che Petulo ni che Yohana waliji wanduWandupe ni wandu wangasyoma, nipele wasimosile nnope kuwona iwátite pakwanga pangali lipamba, waimanyilile kuti waliji pamo ni Che Yesu. ¹⁴ Nambo paWambweni mundu juWalamiswe jula ali ajimi pamo nawo, nganakola chakuWecheta. ¹⁵ Nipele, walamwile che Petulo ni che Yohana ajaulangane paasa pa Nkungulu ni achakulu wa Nkungulu wasigalile nkati achusyanaga achisyene pe. ¹⁶ Ni wasyene, “Twatende ichichi wandu wa? Pakuwa wose wakutama mu Yelusalemu akumanyilila chenene kuti atesile chimanyisyo chachikulungwa ni uweji ngatukukombola kukanila.

¹⁷ Nambo pakuti tusiwile ikajenela nnope kwa wandu twajamuche kuti akaŵecheta ni mundu jwalijose kwa liina li Che Yesu.”

¹⁸ Nipele ilongola waaŵilasile sooni nkati ni kwakanya kuti anaŵechete sooni pelanga, atamuno kwiganya mu liina li Che Yesu. ¹⁹ Nambo che Petulo ni che Yohana waaanjile wanyawo, “Iwaga ili yambone paujo pa Akunnungu kunchimbichisyanga wanyamwe kupunda Akunnungu, nlamule mwachinsyene. ²⁰ Pakuwa ngatukombola kuleka kusala yeila itwiweni ni kuipilikana.” ²¹ Nipele achakulu wa Nkungulu wo waakanyisye sooni che Petulo ni che Yohana kwa kalipa nnope ni kwagopola. Nganakombolanga kwajamuka pakuwa wandu wose waliji nkwakusya Akunnungu kwaligongo lya chichatendekwe cho. ²² Ni ajula mundu juwalamiswe kwa litala lya chimanyisyo chi, waliji jwampunde yaka alobaini.

Wakukulupilila akwapopela Akunnungu walimbisye

²³ Papopo che Petulo ni che Yohana paŵaagopwele waiche kwa achinjao ni kwaŵalanjila yose iŵasalilwe ni wambopesi ni achachekulu. ²⁴ Wanyawo paŵajipilikene ngani jo, kwa ntima umo waapopelele Akunnungu achitiji, “Ambuje, alakwe ni jumwagumbile kwini ni chilambo ni bahali ni indu yose yaili mwelemo! ²⁵ Mwaŵechete kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu kwa kang’wa ja katumetume jwenu che Daudi atati ŵetu, ‘Ana kwachichi wandu wa ilambo ine atumbile? Ana kwachichi wandu akuganisyaya yangalimate?

²⁶ Mamwenye wa ilambo aliŵichile chile, ni achakulu asongangene pamo, kuti wakanile Ambuje, ni Kilisito jwao juŵansagwile.’

²⁷ “Pakuwa, kusyene che Helode ni che Pontio Pilato ni wandu wa ku Isilaeli pamo ni wandu wangaŵa Wayahudi, wasongangene papapa pa musi, kunkanila Che Yesu katumetume jwenu jwanswela jumunsagwile aŵe Kilisito. ²⁸ Elo, wasongangene kukutendekanya yeila imwaisachile chitandile kundanda ikopochele kwa ulamusi wenu. ²⁹ Nambo, alakwe Ambuje, nnole sambano kutujogoya kwao. Ntukombolechesye uweji achikapolo wenu kulalichila liloŵe lyenu pangajogopa. ³⁰ Ngolosye nkono wenu mwalamye wandu ni kutendekanya imanyisyo ni yakusimonjeka kwa ulamusi u Che Yesu Katumetume jwenu jwanswela.”

³¹ Paŵamalisisye kupopela, peuto paŵasongangene pala patanganiche, ni wose wagumbele Mbumu jwa Akunnungu ni wajendelechele kulalichila liloŵe lya Akunnungu pangali lipamba.

Wakukulupilila waatemi chiulongo

³² Ni mpingo wa ŵelewo wakukulupilila waliji ni ntima umo ni nningwa umo. Ni nganapagwa mundu juŵatite kuti iŵakwete yo yakwe nsyene, nambo wagaŵene yose iŵakwete. ³³ Kwa machili gamajinji achinduna ŵala ŵaŵilasile umboni wa kusyuka kwa Ambuje Che Yesu, nombe Akunnungu ŵapele upile weujinji. ³⁴ Nganapagwa mundu jwalijose juŵasoŵilwe ni chachilichose, pakuwa juŵakwete ngunda atamuno majumba wasumisyaga ni kwikanasyo mbiya, ³⁵ ni kwapa achinduna, nombewo wagaŵenye kwa jwalijose mpela yaikuti pakunsoŵa.

³⁶ Ni kwaliji ni Mlawi, juŵapagwile ku Kupulo, liina lyakwe che Yusufu, ni achinduna ŵala ŵammilasile che Banaba, malumbo gakwe, “Mundu

hwakwatulasya wându mitima.” ³⁷ Nombejo wâkwete ngunda wakwe, ni wâusumisyey, wâjigele mbiya syo ni kwapa achinduna.

5

Che Anania ni che Safila

¹ Jwapali mundu jumo jwakuwîlanjikwa che Anania pamo ni wânkwakwe che Safila, nombewo iyoyo peyo wâsumisyey ngunda wao. ² Nambo che Anania wâsapwile mbiya siwâpatile ni kusisa akuno wânkwakwe ali nku-manyilila yeleyo ni sine wâpelechele achinduna wâla. ³ Nipele che Petulo wâmmusisyey, “Che Anania, kwaligongo chi nkunneka Shetani ajinjile mu ntima mwenu ni kuntenda munnambusyey Mbumu jwa Akunnungu kwa kusisa mbiya simwapatile pamwasumisyey ngunda ula? ⁴ Pamwaliji nganasumisyey, ngunda wo waliji wenu ni pamwasumisyey ngunda wo, mbiya simwapatile syo syaliji syenu, nakombwele kupanganyichisyey kwa yaali yose imwaisachile. Ana kwachichi mwasachile mu ntima mwenu kutchitendekanya chelechi? Nganimunlambusyey mundu nambo mwalambwiseyey Akunnungu!” ⁵ Che Anania nkupilikana pe yeleyo, wâgwile paasi ni kuwa. Wându wose wâwâpilikene ngani jo wâkamwilwe ni lipamba kwannope. ⁶ Achachanda wâjimi ni kuchiwîlilila saanda chiilu chakwe, wânkopweseyey paasa ni kwaula kukunsika.

⁷ Nti masaa gatatu wânkwakwe wâjajinjile nkati pangaimanyilila indu iyaty-ochele. ⁸ Nipele che Petulo wâmbusisyey, “Musalile! Ana syelesi ni mbiya syose simwapatile kwa kusumisyey ngunda wenu mmwe ni wânkwenu?” Che Safila wâjajinjile, “Elo, kwa syele mbiya syo.” ⁹ Che Petulo wânsalile, “Ligongo chi mmwe ni wânkwenu mwajilene kunlinga Mbumu jwa Ambuje? Nnole! Awâla wându wâwâjawile kukunsika wânkwenu, sambano ali pannango, ni sooni chanjigale nomweji wâkwew.” ¹⁰ Papopo che Safila wâgwile paasi, mmbujo mwa che Petulo ni kuwa. Achachanda wâla pawâjajinjile wânsimene ali awile, nipele wânkopweseyey paasa ni kunsika chiwândika ni wânkwakwe. ¹¹ Mpingo wa wându wâkukulupilila Kilisito wose ni wându wose wâwâpilikene ngani jo wâkamwilwe ni lipamba lyelikulungwa.

Achinduna akwalamyey wându achajinji

¹² Achinduna wâla wâpanganyisyey imanyisyey yejinji ni yakusimonjeka pasikati ja wându wâla. Wâkukulupilila wâla wâchinganganaga pamo pansana u che Selemani wauli pa Nyuumba ja Akunnungu. ¹³ Ni nganapagwa mundu jwalijose mwa wângakukulupilila Kilisito juwâlinjile kuwangananyikana nawo. Nambo wându wâne mwa wângakukulupilila Kilisito wo wâlapile wâkukulupilila wâla. ¹⁴ Winji wa wându wâwâkulupilile Ambuje wapundaga konjecheka nnope achalume ni achakongwe, ¹⁵ namose wându wâjausyaga wâkulwala mwitala ni kwagoneka mu indanda ni mu igono kuti apitaga che Petulo atamuno chiwilili chao chaichilile wâampepe wâo. ¹⁶ Wându wâjajinji kutyochela mmisi ja muumbali mwa Yelusalemu wâiche achajigalaga wâkulwala ni wâali ni masoka, ni wose wâlamiswe.

Achinduna akulagasyey

¹⁷ Nipele Jwambopesi Jwankulu ni achinjakwe wâwâliji wâmpingo wa Masadukayo wâwatemi pelepo, wâakolele wiu achinduna wâla. ¹⁸ Nipele, wâkamwile achinduna ni kwawîka mu nyuumba jakutawîlwa ja wându achajinji. ¹⁹ Nambo chilo katumetume jwa kwini jwa Ambuje wâjijugwile

minango ja nyuumba jakutaŵilwa ni ŵakopwesye paasa ni kwasalila, ²⁰“Njaulanje nkajime pa Nyuumba ja Akunnungu nkaasalile ŵandu maloŵe gose ga umi wa sambano wu.” ²¹Achinduna ŵala ŵajitichisye, kundaŵi pe ŵajinjilenje pa Nyuumba ja Akunnungu ni kutanda kwiganya.

Jwambopesi Jwankulu ni achinjakwe paŵaiche, ŵaaŵilasile achachekulu ŵa ŵaisilaeli ni kutama nawo Nkungulu wekulungwa. Ni ŵalajisye ŵandu ku nyuumba jakutaŵilwa kuti akaajigale achinduna ŵala. ²²Nambo ŵakulindilila ŵala paŵaiche mu nyuumba jakutaŵilwa, nganiŵasimana achinduna ŵala. Nipele ŵausile pa Nkungulu ni kwasalila ngani jo ²³achitiji, “Tujisimene nyuumba jakutaŵilwa jajiugale mbande syose ni ŵakulindilila achilindililaga mminango. Nambo patwaugwile nganitunsimana mundu jwalijose nkati.” ²⁴Jwankulu jwa ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu ni Achakulu Ŵambopesi paŵapilikene ngani jo ŵajinjilwe ni lipamba, nganaimanyilila iyasimene achinduna ŵa Che Yesu. ²⁵Nipele ŵaiche mundu ni kwasalila, “Ŵandu umwaŵisile mu nyuumba jakutaŵilwa ŵala, sambano ali pa Nyuumba ja Akunnungu achajiganyaga ŵandu.” ²⁶Nipele jwankulu jwa ŵakulindilila Nyuumba ja Akunnungu pamo ni achinjakwe ŵajawile ku Nyuumba ja Akunnungu ni kwajigala achinduna ni kwaikanawo pa Nkungulu. Nambo nganiŵakamula kwa machili pakuŵa ŵajogopaga kuti ŵandu chachaponya maganga.

²⁷Nipele ŵaajigele achinduna ni kwajimika paujo pa Nkungulu. Jwambopesi Jwankulu ŵasalile ŵanyawo, ²⁸“Twannekasisye kwamachili kuti nkajiganya sooni kwa liina lya mundu ju, ni sambano nnole chintesile, njenesye majiganyo genu mu Yelusalemu mose ni sooni nkusaka kutulalatila nkati chiwa cha mundu ju.”

²⁹Pelepo che Petulo pamo ni achinduna achinjakwe ŵajanjile, “Ikutuŵajila kwapilikanichisya Akunnungu, ngaŵa ŵandu. ³⁰Akunnungu ŵa achambuje ŵetu ŵansyusisye Che Yesu ajula jumwammuleje kwa kwaŵamba pansalaba. ³¹Jwelejo ni jwejela jwakwesisye ni Akunnungu mpaka kundyo kwao aŵe Chilongola ni Nkulupusyo kuti ŵakamuchisye ŵaisilaeli aleche sambi syao nombejo ŵalechesesye sambi syao. ³²Noweji tuli ŵaumboni ŵa yeleyo pamo ni Mbumu jwa Akunnungu ŵaŵapele aŵala ŵakwajitichisya Akunnungu.”

³³Mpingo wose wa Nkungulu paŵapilikene yeleyo, yachimile nnope ni ŵasachile kwaulaga achinduna ŵala. ³⁴Nambo Mfalisayo jumo jwakuŵilanjikwa che Gamalieli juŵaliji jwakwiganya jwa Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa juŵachimbichikwe nnope ni ŵandu wose, ŵajimi paujo pa Nkungulu wa Ŵayahudi ni kulamula kwakoposya paasa achinduna ŵala kwa katema kakajipi. ³⁵Ni kuusalila mpingo wa Nkungulu ula, “Ŵanyamwe ŵaisilaeli achinjangu, nllilechesye mwachinsyene nkanaŵe kupanganya inkwisaka kwapanganyichisya ŵandu ŵa! ³⁶Kalakala kanandi kwakopochele mundu jumo liina lyakwe che Seuda, achilitendaga jwankulu ni ŵandu mpela mia nne ŵankuiye. Nambo jwelejo ŵaulajikwe ni ŵaŵankulupililaga wose ŵapwilingene ni ngani jakwe jamalile. ³⁷Ni sooni kanyama mundu jo, pa moŵa ga kuŵalanga ŵandu gala ŵatyochele che Yuda jwa ku Galilaya. Nombe ju ŵaachisise ŵandu ŵajinji ni ŵankuiye, nambo jwelejo nombe ŵaulajikwe ni ŵanawose ŵaŵankulupililaga ŵapwilingene. ³⁸Ni sambano ngunsalila ŵanyamwe, nkaatenda chachili chose ŵandu ŵa, mwaleche! Pakuŵa iŵaga liloŵe li atamuno masengo ga gali ga ŵandu,

chigaweseche. ³⁹ Nambo iwâga masengo ga gakutyochela kwa Akunnungu nsyene, ngaŵa kuti chinnepele pe, nambo chimmoneche nti nkwananila Akunnungu.”

Nipele wându wose ŵa Nkungulu ŵanjitichisye jwelejo. ⁴⁰ Nipele ŵaawilasilile achinduna ŵala munkati, ŵalamwile kuti aputikwe mbokola ni kwajamuka kuti ngasaŵecheta sooni kwa liina li Che Yesu, ni ŵaalesile ajaulangane. ⁴¹ Nipele achinduna ŵala ŵakopweche paasa Nkungulu ula ali nkusangalala nnope, pakuŵa Akunnungu ŵaiweni kuti aŵajilwe kujaluswa ligongo li Che Yesu. ⁴² Ni moŵa gose ŵapundile kwiganya ni kulalichila Ngani Jambone pa Nyuumba ja Akunnungu ni mmajumba ga wându kuti Che Yesu ali Kilisito.

6

Ŵakamusi saba ŵa achinduna

¹ Kanyuma, winji wa ŵakulijiganya pawaliji nkonjecheka, kwatyochele kunyinyita mwa ŵakukulupilila ŵaŵaŵechetaga Chigiliki ni aŵala ŵaŵaŵechetaga Chiebulania. Aŵala ŵaŵaŵechetaga Chigiliki ŵanyinyitaga kuti achakongwe ŵa Chigiliki ŵaŵawililwe ni achiŵankawo, ŵaliŵalikwe kwagaŵila yakulya moŵa gose. ² Nipele, achinduna likumi ni ŵaŵili ŵala ŵauwilasilile mpingo wose wa ŵakulijiganya nikuti, “Ngaikuŵajilwa kuti tuleche kulalichila liloŵe lya Akunnungu kuti tuŵeje ŵagaŵanya yakulya. ³ Nipele achalongo achinjetu, mwasagule wându nsano ni ŵaŵili ŵakumanyika kuti ali ni umboni ŵambone, ŵaagumbale Mbumu jwa Akunnungu ni lunda ni uweji chitwape masengo go. ⁴ Nambo uweji tutulimbichile nkupopela ni kulalichila Liloŵe lya Akunnungu.”

⁵ Ngani jo jaanonyelesye mpingo wose wa ŵakukulupilila ŵala. Ni ŵaasagwile che Stefano jwagumbele chikulupi ni Mbumu jwa Akunnungu ni che Filipino ni che Plokolo ni che Nikanoli ni che Timona ni che Pamenani ni che Nikolau jwa ku Antiokia juŵajinjile dini ja Chiyahudi. ⁶ Ŵaajimiche mmbujo pa achinduna, nombewo ŵapopele ni kwasajichila makono gao.

⁷ Ni liloŵe lya Akunnungu lyapundile kwenela, ni ku Yelusalemu ko winji wa ŵakukulupilila wajonjesyeche nnope, ni mpingo wekulungwa wa ŵambopesi ŵaakulupilile Che Yesu.

Che Stefano akukamulwa

⁸ Akunnungu ŵapele che Stefano upile weujinji ni ukombole ni ŵapanganyaga imanyisyo ni yakusimonjeka yejinji pasikati ja wându. ⁹ Nambo ŵakopochele wându achisakaga kutenda makani ni che Stefano. Ŵampepe mwa wându wo ŵaliji ŵa nyuumba jimo ja kupopelela jajikuŵilanjikwa, “Nyuumba ja kupopelela wându Hulu,” ni wându wo ŵatyochelaga ku Kulene ni ku Alekisandilia ni ŵane kutyochela ku Kilikia ni ku Asia. ¹⁰ Nambo Mbumu jwa Akunnungu ŵampele che Stefano lunda, kwa yele nganakombolanga kumpunda paŵaŵechetaga. ¹¹ Nipele ŵaonjile wându ŵampepe aŵechete kuti, “Twampilikene che Stefano achiŵechetaga maloŵe ga kwatukana che Musa ni Akunnungu.” ¹² Kwanti yeleyi, ŵaachisisye wându ni achachekeku ni ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa. Nipele, ŵankamwile che Stefano ni kunnyikanawo pajujo pa Nkungulu wekulu. ¹³ Ni ŵajimiche ŵaumboni ŵa unami ŵaŵatite, “Mundu ju ngaakuleka ng'o kujichembulusya Nyuumba ja Akunnungu jajiswela ji ni kugachembulusya Malajisyo. ¹⁴ Pakuŵa twampilikene achiŵechetaga

kuti jwele Che Yesu jwa ku Nasaleti chajijonanje Nyuumba ja Akunnungu ji ni kuchigalausya chisyoŵelo chiŵatupele che Musa.” ¹⁵ Wose ŵaŵaliji pa Nkungulu ŵankolondolele che Stefano, ŵambweni ku meeso kwakwe kuli mpela ku meeso kwa katumetume jwa kwini.

7

Kulalichila ku che Stefano

¹ Nipele, Jwambopesi Jwankulu ŵambusisye che Stefano, “Ana yelei ni iyoyo?” ² Che Stefano nombe ŵaajanjile, “Achalongo achinjangu ni achatati, mumbilikanile! Akunnungu Ŵakulu ŵaakopochele atati ŵetu che Iblahimu paŵaliji ku Mesopotamia akanaŵe kwaula kukutama ku Halani. ³ Akunnungu ŵansalile che Iblahimu, ‘Ntyoche mchilambo chenu, mwaleche ŵandu ŵa lukosyo lwenu, njaule kuchilambo chatanganlanjile cho.’ ⁴ Nipele, che Iblahimu ŵasamile chilambo cha Ŵakalidayo, ŵajawile kukutama ku Halani. Paŵawile atatigwe, Akunnungu ŵansamisye sooni ku Halani ni kwika kukutama ku chilambo chino munkutamanga ŵanyamwe sambano jino. ⁵ Akunnungu nganiŵapa che Iblahimu namose chipande cha chilambo chi kuti chiŵe chao, nambo ŵannanjile kwapa chilambo chi chiŵe chakwe nsyene ni cha uŵelesi wakwe, namuno katema ko ŵaliji akanaŵe kola mwanache. ⁶ Akunnungu ŵansalile yeleyi, ‘Uŵelesi wenu chiutame mu chilambo cha chilendo, ni kweleko chachatenda achikapolo ni kwasausya yaka mia nne. ⁷ Nambo Akunnungu akuti, uneji chinjalamura ŵandu ŵa chilambo uchachatenda achikapolo. Nipele chinjakoposya mchilambo cho ni kwaikanawo apano kuti ambopele.’ ⁸ Ni Akunnungu ŵatesile malangano ni che Iblahimu ga kuumbala gaŵe chimanyisyo cha kugakunda malangano gao. Nipele che Iblahimu ŵambumbesye che Isaka mwanagwe pa lyaŵa lya ncheche ni ncheche pakumala kupagwa. Ni che Isaka nombe ŵambumbesye che Yakobo mwanagwe, ni che Yakobo nombe ŵaatesile iyoyo peyo achambuje ŵetu likumi ni ŵaŵili ŵala.

⁹ “Aŵala achambuje ŵetu ŵankolele wiu che Yusufu, ni ŵansyumisye aŵe kapolo ku chilambo cha Misili. Nambo Akunnungu ŵaliji pamo nawo, ¹⁰ ni kunkulupusya mmasausyo gakwe gose. Akunnungu ŵampele che Yusufu upile ni lunda paujo pa Falao, mwenye jwa ku Misili, ni mwenye Falao ŵammisile che Yusufu kuŵa jwankulu jwa chilambo ni jwa wose ŵaali mu nyuumba jao ja chimwenye. ¹¹ Nipele kwatyochele sala jajikulungwa pa chilambo cha ku Misili ni ku Kanaani, ni ŵandu ŵalasile kwannope ligongo lya sala. Achambuje ŵetu nganakombola kuchipata chakulya chachilichose. ¹² Nipele, che Yakobo paŵapilikene kuti kwana yakulya ku Misili ko, ŵaalajisye achiŵanagwe, yaani achatati ŵetu, ajaulangane kaandanda ku Misili ko. ¹³ Ni pa ulendo wao waŵili, che Yusufu ŵalikolasile kwa achapwakwe, ni mwenye jwa ku Misili ŵalumanyilile lukosyo lu che Yusufu. ¹⁴ Ni che Yusufu ŵaalajisye ŵandu kukwaŵilanga che Yakobo atatigwe ni achalongo achinjakwe wose, ŵandu sabini na mbili aichanje ku Misili. ¹⁵ Che Yakobo ŵajawile ku Misili, kweleko ni kuŵawilile pamo ni achambuje ŵetu. ¹⁶ Ni malilo gao gajigalikwe mpaka ku Shekemu, ni kusikwa mwilembe liŵasumile che Iblahimu kutyochela ku lukosyo lwa Hamoli kwa mbiya simpele.”

¹⁷ “Nambo pikaiche katema ka chilanga chiŵalumbile Akunnungu ku che Iblahimu, ŵandu ŵala ŵatupile ni konjecheka kwa nnope ku Misili kula. ¹⁸ Nipele ŵajimwiche mwenye jwine ku Misili jwanganammanyilila che

Yusufu. ¹⁹ Mwenye jo wâaatesile yangalumbana ni kwaonela achambuje wêtu kwa kwakanganichisya akaajase achiwâna wâao achanandi kuti nganasaka akole umi. ²⁰ Katema ko che Musa wâpagwile, nombejo wâliji jwambone paujo pa Akunnungu. Walelitwe pa musi pa atatigwe kwa miesi jitatu, ²¹ ni pa wâlepele kungosa mwakupunda mu nyuumba wânkopwesye paasa, mwali jwa mwenye jwa ku Misili wânjigele ni kunlela mpela mwanagwe nsyene. ²² Che Musa wâjigenywe indu ya lunda Iwa Wâmisili nombejo wâliji jwakulimbangana kwa malowê ni masengo.

²³ “Pa wâliji ni yaka alobaini, ntima wakwe wasachile kwajimajimila achinjakwe Wâisilaeli kukulola indu i wâpanganyichiswaga. ²⁴ Kweleko wâmbweni Mmisili jumo achimpanganyichisyaga yangalumbana jumo jwa achalongo achinjakwe, wâpokasisye, ni che Musa kwakwauchisya wâmbuleje Mmisili jula. ²⁵ Wâganisise kuti achalongo achinjakwe Wâisilaeli akaimanyilile kuti Akunnungu akuntuma jwelejo kwakulupusya, nambo nganaimanyilila. ²⁶ Mala wî jakwe, wâweni Wâisilaeli wâ wîli ali nkuputana achinsyene pe, ni wâlinjile kwajilanya aчитiji; ‘Wanyamwe ndi wâ lukosyo lumo, ligongo chi nkusaka kuulasyana achinsyene pe?’ ²⁷ Nambo jwejula ju wâmputaga njakwe jula wântutile pambali che Musa ni kunsalila, ‘Ana wâani wâmbisile mmwejo ku wâ chilongola ni jwakulamula pa uweji?’ ²⁸ Ana nkusaka kumulaga mpela imwatite pakummulaga Mmisili jula liiso?’ ²⁹ Che Musa pa wâgapilikene malowê go wâtisile, wâtemi ku chilambo cha ku Midiani nti jwannendo, ni kweleko wâ wêlechele wânache wâ wîli wâchilume.

³⁰ “Payaichile yaka alobaini, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje jwankopochele che Musa pa chisukutu chichakolelaga mooto kwipululu kula pachiwândi ni Litumbi Iya Sinai. ³¹ Che Musa wâchisimonjile nnope chichaoneche cho, wâsejelele pachiwândi kukulolechesya uchenene, nambo wâpilikene lilowê Iya Ambuje lilinkuti, ³² ‘Uneji ndili Akunnungu wâ achambuje wênu, Akunnungu wâ che Iblahimu ni wâ che Isaka ni wâ che Yakobo!’ Che Musa wâtetemele kwa lipamba ni nganapunda kulolechesya sooni. ³³ Ambuje wânsalile, ‘Mmuule italawanda yenu paku wâ pelepo panjimi pali papaswela. ³⁴ Naiweni yangalumbana yakwapanganyichisya wându wângu wâkutama ku Misili. Mbilikene kulilasika kwao none ndulwiche kukwakulupusya, ni sambano chinantume ku Misili.’

³⁵ “Che Musa aju ni jwejula ju wânkanile Wâisilaeli pa wânsalile, ‘Ana wâani wâmbisile mmwejo ku wâ chilongola ni jwakulamula pa uweji?’ Kwa litala Iya Julajula katumetume jwa kwinani ju wânkopochele che Musa mu chisukutu chichakolelaga mooto, Akunnungu wântumile che Musa wo a wê chilongola ni nkulupusyo. ³⁶ Jwelejo ni ju wâalongwesye wându akopoche ku Misili kwa kupanganya imanyisyo ni yakusimonjeka mu chilambo cha ku Misili ni mu bahali ja Shamu ni mwipululu, kwa yaka alobaini. ³⁷ Che Musa ni ju wâasalile Wâisilaeli, ‘Akunnungu chanjimuchisye jwakulondola mpela uneji kutyochela mwa achalongo achinjenu mwachinsyene.’ ³⁸ Wâisilaeli pa wâsongangene mwipululu mula, che Musa wâliji kweleko pamo ni achambuje wêtu ni katumetume jwa kwinani ju wâ wêchete najo mu Litumbi Iya Sinai. Jweleju ni ju wâgapochele malowê gagakwikawanawo umi kutupa uweji.

³⁹ “Nambo achambuje wêtu nganasakanga kumpilikanila che Musa, wântutile pambali ni wâsachile mmitima jao kuujila ku Misili. ⁴⁰ Wânsalile che Haluni, ‘Ntupanganyichisye achiminungu jati tujipopelele ni jitulongsyene

mwitala, pakuŵa che Musa juŵatulongwesye kopoka ku Misili ngatukuchi-manyilila chichasimene!’⁴¹ Katema ko ŵapanganyisye chinyago cha ng’ombe ja mwana, ni ŵatasile mbopesi kwa chinyago ni kuchijangalila chindu chichaliji masengo ga makono gao achinsyene.⁴² Nambo Akunnungu ŵatayosile pa ŵanyawo, ŵaaesile asipopele ndondwa sya kwiunde, mpela yaitite pakulembekwa mchitabu cha ŵakulondola ŵa Akunnungu,

‘Ŵanyamwe ŵandu ŵa chilambo cha ku Isilaeli!

Ana ŵanyamwe mwambelechele inyama yesinje ni sadaka kwa yaka alobaini mwipululu mula?

⁴³ Ŵanyamwe mwalijigele lisakasa lya nnungu jwenu Moleki, ni chinyago cha ndondwa ja nnungu jwenu Lefani.

Inyago imwaipanganyisye ni iyoyo imwaipopele.

Kwa ligongo lyo chinansamichisye ku ukapolo kwakutalika kupita ku Babeli!’

⁴⁴ Achambuje ŵenu ŵakwete lisakasa lya umboni lyalikulosya kuti Akunnungu ali mwele mwipululu. Lisakasa lila lyakolochekwe mpela Akunnungu iŵatite pakwasalila che Musa akolosye, chisau ni achila chiŵachiweni.

⁴⁵ Nipele achambuje ŵetu ŵapochelangene achinsyene pe mpaka katema ka che Yohua, paŵachipatile chilambo chi kutyochela kwa ŵandu ŵaŵawinjikwe ni Akunnungu paujo pao. Lyatemi pelepo mpaka katema ka che Daudi.

⁴⁶ Che Daudi ŵanonyelwe ni Akunnungu nombe che Daudi ŵaŵendile Akunnungu ŵaataŵile nyuumba ŵele ŵaali Akunnungu ŵa che Yakobo.⁴⁷ Nambo che Selemani ni juŵantaŵile Akunnungu nyuumba.”

⁴⁸ “Natamuno yeleyo, Akumanani ngakutama mmajumba gagataŵikwe ni ŵandu, mpela yakuti jwakulondola jwa Akunnungu,

⁴⁹ Ambuje akuti, ‘Kwinani kuli chitengu changu cha umwenye ni chilambo chili pakuŵichila makongolo gangu.

Nyuumba jati uli jichimundaŵile une,

ni liuto chi pachimbumulile?

⁵⁰ Ana ngaŵa uneji jumbanganyisye yelei yose?”

⁵¹ Che Stefano ŵapundile kuŵecheta, “Ŵakukanila achakulungwa ŵanyamwe! Mitima ni mawiwi genu gali mpela ga ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu.

Ŵanyamwe nli mpela achambuje ŵenu, moŵa gose nkukanilana ni Mbumu jwa Akunnungu.⁵² Ana jwapi mwa ŵakulondola jwangananlagasya achambuje ŵenu?

Ŵaauje ŵelewo ŵaŵalajiswe kalakala ni Akunnungu asale kwika kwa ajula jwakupanganya yaili yambone. Ni sambano ŵanyamwe mungalawiche ni kumbulaga.

⁵³ Ŵanyamwe mwagapochele Malajisyo ga Akunnungu gagaiche kukwenu ni achikatumetume ŵa kwinani, nambo ngingakamulichisya.”

Che Stefano akuulajikwa

⁵⁴ Achakulu ŵa Nkungulu paŵagapilikene maloŵe go, yachimile nnope ni kuchilimya meeno.⁵⁵ Nambo che Stefano ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu, ŵalolite kwinani, ŵauweni ukulu wa Akunnungu ni Che Yesu ali ajimi kundyo kwa Akunnungu.

⁵⁶ Ni ŵatite, “Nnole! Ngukuwona kwinani kwakuugule ni Mwana jwa Mundu ajimi kundyo kwa Akunnungu.”

⁵⁷ Pelepo ŵandu wose ŵaŵaliji pa Nkungulu ula ŵagumisile kwa liloŵe lyekulungwa ni kusiŵila mawiwi ni makono gao. Nipele ŵanguluchile ŵanawose kwana kamo,⁵⁸ Ni ŵankopwesye mmusi ni kumponya maganga.

Wamboni wala wawisile yakuwala yao kwa jwanchanda jumo liina lyakwe che Sauli kuti aigose. ⁵⁹ Pawapundile kwaponya maganga, che Stefano wapopele aчитiji, “Alakwe Ambuje Che Yesu, mpochele mbumu jangu!” ⁶⁰ Watindiwele ni wanyanyise aчитiji, “Ambuje nkaawalanjila sambi si.” Paawechete yeleyo wajasiche. Ni che Sauli wakundile kuti che Stefano akuwajilwa kuulajikwa.

8

Che Sauli akwalagasya wandu wakukulupilila Kilisito

¹ Lyuwa lilyolyo gatandite malagasyo gannope kwa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wa ku Yelusalemu. Wandu wakukulupilila Kilisito wose wapwilingene mu ilambo ya ku Yudea ni ku Samalia, akawe achinduna pe. ² Wandu wakwajogopa Akunnungu wansichile che Stefano ni kwalilila kwa malumbo gamakulungwa.

³ Nambo che Sauli walinjile kuuwesesya mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito. Wajawile mu nyumba jajili jose ni kwakoposya paasa wandu wakukulupilila Che Yesu wose achalume ni achakongwe ni kwa wika mu nyumba jakuta wilwa.

Che Filipo akulalichila Lilo we lya Akunnungu ku Samalia

⁴ A wala wandu wakukulupilila Che Yesu wawapwilingene wajesilejesile mose-mose achilalichilaga Ngani Jambone. ⁵ Che Filipo nombe wajinjile mu mmusi wauli ku chilambo cha ku Samalia achilalichilaga ngani ja Kilisito ni Akunnungu kwa wandu wakutama pelep. ⁶ Mpingo wa wandu pawagapilikene malo we gawawechete che Filipo ni kwiwona imanyisyo iwaitesile, wose waapilikanichisye kwa uchenene. ⁷ Pakuwa wandu wajinji wawakwete masoka, gakopweche gachigumilaga kwa lilo we lyekulungwa. Ni sooni wandu wajinji wawatatele iwalo ni wawalemele walamiswe. ⁸ Nipele kwaliji ni kusengwa kwakulungwa mmusi wo.

⁹ Jwapali mundu jumo liina lyakwe che Simoni juwatendaga usa wi mmusi mo kwa mo wa gamajinji ni kwasimosya wandu wa ku Samalia, achilitendaga kuti jwelejo ali jwankulu. ¹⁰ Wandu wose chitandile jwanandi kwichila jwankulungwa wampilikene jwelejo ni kuti, “Mundu ju akwete ukombole wa Akunnungu wauku wilanjikwa ‘Ukombole Weukulungwa.’” ¹¹ Wampilikanichisye jwelejo pakuwa waasimosisye kwa mo wa gamajinji kwa usa wi wakwe. ¹² Nambo pawaukulupilile utenga u che Filipo nkati Ngani Jambone ja Umwenye wa Akunnungu ni ngani ji Che Yesu Kilisito, wabatiswe achalume ni achakongwe. ¹³ Che Simoni nombejo wakulupilile, ni pawabatiswe, wajesile ni che Filipo, wasimosile pawaiweni imanyisyo ni yakusimonjeka iyatendekwe.

¹⁴ Achinduna wawaliji ku Yelusalemu pawapilikene kuti wandu wa ku Samalia nombewo ajitichisye Lilo we lya Akunnungu, waatumile che Petulo ni che Yohana kukwao. ¹⁵ Che Petulo ni che Yohana pawai che kweleko waapopelele wakukulupilila wala kuti ampochele Mbumu jwa Akunnungu, ¹⁶ pakuwa Mbumu jwa Akunnungu waliji akanantuluchile mundu jwali-jose mwa wanyawo, nambo wagambile kubatiswa pe kwa liina lya Ambuje Che Yesu. ¹⁷ Nipele, che Petulo ni che Yohana waasajichile makono gao wakukulupilila wala, ni wapochele Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁸ Pelep che

Simoni paŵaimanyi kuti ŵandu akupegwa Mbumu jwa Akunnungu kwa kusajichilwa makono ga achinduna, ŵasachile kwapa mbiya che Petulo ni che Yohana ¹⁹ achitiji, “Mumbeje none jwakwe ukombole wo kuti mundu jwalijose juchingansajichile makono ampochele Mbumu jwa Akunnungu.”

²⁰ Nambo che Petulo ŵansalile, “Njonasiche mwasyene pamo ni mbiya syenu, pakuŵa nkuganisa kuti nkukombola kusuma ukombole wa Akunnungu kwa mbiya! ²¹ Nganinkola chachili chose atamuno lipesa pa-masengo go pakuŵa ntima wenu nganiuŵa wambone paujo pa Akunnungu. ²² Kwapele nleche ungalumbana wenu wu, ni kwapopela Ambuje nombewo panepa channechelesye sambi sya kuganisa yeleyo. ²³ Pakuŵa ngummona mgumbele ligogo ni sooni ntaŵikwe ni sambi!” ²⁴ Che Simoni ŵajanjile, “Ngummenda mwanya mumbopelele kwa Ambuje ganaiche kuumbata galigose mwa geologo gansasile go.”

²⁵ Che Petulo ni che Yohana paŵamalisise kuŵalanga umboni ni kulalichila Liloŵe lya Ambuje, ŵaujile ku Yelusalemu. Paŵaujaga ŵaalichile ŵandu Ngani Jambone mmisinda jejinja ja ku Samalia.

Che Filipo akumbatisya chilongola jumo jwa ku Esiopia

²⁶ Katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵansalile che Filipo, “Nliŵiche chile njaule kulujenda ku litala lyalikupitila mwipululu lyalikutuluchila ku Yelusalemu kwaula ku Gaza.” ²⁷ Nipele, che Filipo ŵaliŵisile chile ni kutanda ulendo. Katema ko kwaliji ni mundu jwa ku Esiopia jwakugosa mbiya mu umwenye wa Kandake mwenye jwankongwe jwa ku Esiopia, mundu jo ŵatamaga liuli. Jwelejo ŵajawile ku Yelusalemu kukwapopela Akunnungu, ni katema ko ŵaliji nkuuja ali akwesile mutuka ja kukwekwelemya. ²⁸ Paŵaujaga, ŵatemi mmutuka akuno ali nkusyoma chitabu chi che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu. ²⁹ Nipele, Mbumu jwa Akunnungu ŵansalile che Filipo, “Mmandichile mutuka jo ni kulongana najo.” ³⁰ Che Filipo ŵautwiche ni kujiŵandichila mutuka jila, ŵampilikene mundu jula ali nkusyoma chitabu chi che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu. Pelepo che Filipo ŵammusise, “Ana nkuimanyilila uchenene inkusyoma yo?” ³¹ Mundu jo ŵanjanjile, “Ana chingombole uli kuimanyilila pangali mundu jwakundag-ulila?” Pelepo ŵanchondelele che Filipo kuti akwele mu mutuka ni kutama pamo nawo. ³² Ni liunjili lya Malembelo ga Akunnungu liŵaliji nkusyoma ni ali,

“Ŵaliji mpela ngondolo jiŵajijausyaga kukujisinga, ŵamyalele mpela mwanangondolo pakunkata manyunya, Nombewo nganaŵecheta chachili chose.

³³ Ŵachembulwisye ni kwaonela.

Ngapagwa juchakombole kuŵecheta yankati uŵelesile wakwe, pakuŵa umi wakwe ujigalikwe kutyochela pachilambo.”

³⁴ Mundu jwa ku Esiopia jo ŵansalile che Filipo, “Choonde musalile, jwakulondola jwa Akunnungu ju akuŵecheta yankati ŵaani? Ana akuŵecheta yankati nsyene pane mundu jwine?” ³⁵ Nipele, che Filipo ŵatandilile pelepo pa Malembelo ga Akunnungu ŵansalile Ngani Jambone ji Che Yesu. ³⁶ Paŵaliji chiŵela ni ulendo wo, ŵaiche pagali meesi, ni juŵatamaga liuli jula ŵatite, “Peuto pa kwana meesi, ana kwana chachili chose chakuunekasya une ninabatiswe?” ³⁷ Che Filipo ŵatite, “Mwakulupililaga ni ntima wenu wose nkukombola kubatiswa.” Nombejo ŵatite, “Elo ngukulupilila kuti Che

Yesu Kilisito ali Mwana jwa Akunnungu.” ³⁸ Mundu jula walamwile mutuka jijime, ni wanawose wawili watulwiche ni kwinjila mmeesi, che Filipo wambatisye mundu jula. ³⁹ Pawakopweche mmeesi papopo Mbumu jwa Ambuje wanjigele che Filipo ni mundu jwa ku Esiopia jula nganambona sooni che Filipo, nambo wajendelechele ni ulendo achisengwaga. ⁴⁰ Nambo che Filipo walisimene aiche mmusi wa ku Azoto, ni pawapitaga waalalichile wandu Ngani jambone mmisi jose mpaka waiche ku Kaisalia.

9

Che Sauli akunkulupilila Kilisito (Masengo 22:6-16; 26:12-18)

¹ Katema ko che Sauli wapundile kwajogoya nnope wakwakuya Ambuje kuti chiwaulaje. Wajawile kwa Jwambopesi Jwankulu, ² kukuwenda waape chikalata chakwamanyisya mmajumba ga kupopelela ga ku Damesiki kula kuti, waasimanaga kweleko wandu wakulikuya Litala Iya Ambuje, achalume atamuno achakongwe wakamule ni kwaikanawo ku Yelusalemu.

³ Nambo che Sauli pawaliji mwitala pachiwandi ni kwika ku Damesiki, chisisimuchile lulanga kutyochela kwini lwalanguchisye mbande syose.

⁴ Wagwile paasi ni kupilikana lilo we lichasalilaga, “Che Sauli, che Sauli! Ligongo chi nkuunagasya?” ⁵ Che Sauli nombe wausisye, “Ambuje, ana waani alakwe?” Ni lilo we lyo lyajanjile, “Uneji ndili Che Yesu junkunlagasya.

⁶ Nambo sambano njime, njinjile mmusi ni kweleko chansalile chachikumajila kuchipanganya.” ⁷ Ni wandu wawaliji pamo nawo mu ulendo wala, wajimi ali jii, wapilikanaga lilo we lyo nambo nganamona mundu. ⁸ Che Sauli wajimi, nambo pawatatanukwile meeso gakwe nganakombola kuchiwona chachili chose, nipele wandu wawalongene nawo wala wankamwile nkono ni kunnongosya mpaka ku Damesiki. ⁹ Che Sauli watemi mo wa gatatu pangalola, ni nganalya natamuno kung wa chachili chose.

¹⁰ Ku Damesiki ko jwapali jwakulijiganya ju Che Yesu liina lyakwe che Anania. Ambuje wammilasilile mu yakwiwona, “Che Anania!” Che Anania wajitiche, “Une ndili pelepa Ambuje.” ¹¹ Ambuje wansalile, “Njimuche njaule ku litala lyalikuwilanjikwa Litala Lyagoloka, nkauchilichisye mu nyumba ji che Yuda mundu liina lyakwe che Sauli jwa ku Taso. Ni sambano ali nkupopela, ¹² nombewo mu yakwiwona ambweni mundu liina lyakwe che Anania achijinjalaga nkati ni kunsajichila makono gakwe kuti akombole kulola sooni.” ¹³ Nambo che Anania wajanjile, “Ambuje, mbilikene ngani sya mundu ju kutyochela kwa wandu wajinji, mbilikene yangalumbana iwaapanganyichisye waswela wenu ku Yelusalemu kula. ¹⁴ Ni apano aiche ali ni ulamusi kutyochela kwa achakulu wambopesi, wakamule wandu wose wakunkulupilila mmwe Che Yesu.” ¹⁵ Nambo Ambuje wansalile che Anania, “Njauleje pe, paku wa naasagwile kuti andumichile, ajenesye ngani syangu kwa wandu wanga wa Wayahudi ni kwa mamwenye ni kwa Waisilaeli nombe. ¹⁶ Uneji nansyene chinaaloseyе indu yekulungwa ichawajilwe kulagaswa nayo kwaligongo lyangu.”

¹⁷ Nipele, che Anania wajawile ni kwinjila mu nyumba jo. Waasajichile makono che Sauli ni kuti, “Nlongo njangu che Sauli, Ambuje Che Yesu ju wakukopochele pamwaliji mwitala kwika apano, andumile kuti nkombole kulola sooni ni kugumbaswa Mbumu jwa Akunnungu.” ¹⁸ Papopo yagwile

mmeeso mwakwe che Sauli indu mpela ikalawesya ni wakombwele kulola sooni. Ni wajimwiche ni kubatiswa. ¹⁹ Nipele walile chakulya ni kukola machili sooni.

Che Sauli akwalichila wandu Ngani Jambone ku Damesiki

Che Sauli watemi pamo ni wakulijiganya wa Che Yesu kwa moŵa kanandi ku Damesiki kula. ²⁰ Papopo watandite kulalichila mmajumba ga kupopelela ga Wayahudi kuti Che Yesu ali Mwana jwa Akunnungu. ²¹ Wandu wose wawampilikene wasimosile ni kuti, “Ana jweleju ngaŵa julajula jwaŵauleje aŵala wawankulupililaga Che Yesu ku Yelusalemu kula? Ni sooni waiche akuno kuti wakamule wanyawo ni kwajausya kwa achakulu wambopesi!”

²² Che Sauli wapundile kukola machili, ni kwasimosya Wayahudi wakutama ku Damesiki iwatite pakulosya pangasisa kuti, Che Yesu ali Kilisito. ²³ Pagapite moŵa gamajinji, Wayahudi wajilene ni kusosa itajile pakwaulaga che Sauli. ²⁴ Nambo che Sauli wapilikene ngani jo. Nipele wandu waliji nkawujwilila mminango ja kwinjilila mmusi wo muusi ni chilo, kuti waulaje. ²⁵ Nambo chilo chimo wakulijiganya wakwe wanjigele mu chitundu ni kumpelesya pepowo pa likumba lya musi ni kunselesya mpaka paasi.

Che Sauli akuujila ku Yelusalemu

²⁶ Che Sauli paŵaiche ku Yelusalemu wasachile kuliwanganya ni wakulijiganya wane ŵala. Nambo wose wanjogwepe, nganakulupilila kuti che Sauli waliji jwakulijiganya njao. ²⁷ Nipele che Banaba wanjigele che Sauli ni kunjausya kwa achinduna, ni kwasalila yankati che Sauli iwatite pakwawona Ambuje Che Yesu mwitala ni kukunguluka nawo, ni iwatite pakwalalichila wandu ngani si Che Yesu pangali lipamba ku Damesiki kula. ²⁸ Nipele che Sauli watemi pamo nawo, ni wajesile mu Yelusalemu mose achilalichilaga wandu Liloŵe lya Ambuje pangali lipamba. ²⁹ Ni sooni wakungulwiche ni kukanilana ni Wayahudi wakuwecheta Chigiliki, nambo wanyawo wasachile kummulaga. ³⁰ Wakukulupilila ŵala pawaimanyilile yeleyo, wanjigele che Sauli ni kunjausya ku Kaisalia, ni wannesile kweleko kuti ajaule ku Taso.

³¹ Katema ko mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito ŵala wakwete chitendewele ku Yudea kose ni ku Galilaya kose ni ku Samalia kose. Mbumu jwa Akunnungu wapele machili ni wajonjesyeche ni watemi kwa kwajogopa Ambuje.

Che Ainea akulamiswa

³² Che Petulo paŵaliji nkwendajenda pali pose, waiche sooni kwa wakukulupilila wakutama ku Luda. ³³ Wansimene kweleko mundu jwakuwilanjikwa che Ainea, juwagonile pa chindanda kwa yaka nsano ni itatu pakuŵa watatele. ³⁴ Nipele, che Petulo wansalile, “Che Ainea, Che Yesu Kilisito akunnamisya. Njimuche, ntandiche chindanda chenu.” Papopo che Ainea wajimwiche. ³⁵ Wandu wose wawatemu ku Luda ni ku Shaloni wambweni che Ainea, ni wose wankulupilile Ambuje.

Che Doka akulamiswa

³⁶ Ku Yopa ko jwapali jwakulijiganya jwankongwe liina lyakwe che Tabisa, mu Chigiliki che Doka, malumbo gakwe, ngolombwe. Jweleju wapanganyaga yambone ni kwakamuchisya wakulaga moŵa gose. ³⁷ Moŵa gala walwasile ni wajasiche. Wandu wagajoesye malilo gakwe ni wagaŵisile mu

chuumba cha mwinani. ³⁸ Ku Yopa nganikutalikangana ni ku Luda, nipele wakuwajijanya pa wapilikene kuti che Petulo ali ku Luda, walajisye wandu wawili kukwao ni kwachondelela kuti, “Nnyiche chitema pe kukwetu.” ³⁹ Nipele, che Petulo walongene nawo. Pa waiche, wanlongwesye ku chuumba cha mwinani. Kweleko wawililwe ni achiwankwawo wose wansyungwile che Petulo achililaga ni kwalosya minjilo ni yakuwala ine iwai panganyisye che Doka akanawe kwasika. ⁴⁰ Che Petulo waakopwesye paasa wose, watindiwele ni kupopela. Nipele, wagagalauchile malilo gala ni kuti, “Che Tabisa njimuche.” Nombejo watatanukwile meeso gao, ni pawaweni che Petulo wajimwiche ni kutama. ⁴¹ Che Petulo wankamwile nkono ni kunjimika, ni waa wilasile wandu wakukulupilila ni wawililwe ni achiwankwawo wala, wapele ali jwanjumi. ⁴² Ngani jo jajenele papali pose ku Yopa ko, ni wandu wajinji waakulupilile Ambuje. ⁴³ Che Petulo walongele ku Yopa kula mo wa gampepe, achitamaga mu nyumba ja mundu jwakuwilanjikwa che Simoni jwakukolosya mapende.

10

Che Petulo akwajimajimila che Konolio

¹ Ni jwapali munda ku Kaisalia liina lyakwe che Konolio, chilongola jwa mpingo wa wangondo mia moja waukuwilanjikwa “Mpingo wa Italia.” ² Jweleju pamo ni waali mu nyumba jao wose wajogopaga Akunnungu, nombejo wakamwisye wakulaga ni kupopela mo wa gose. ³ Mpela saa tisa ja muusi wammweni pangasisika katumetume jwa kwini jwa Akunnungu mu yakwiwona achaichililaga ni kwasalila, “Che Konolio!” ⁴ Che Konolio wankolondolele katumetume jo ali ni lipamba, ni kummusya, “Kwana chichi Ambuje?” Katumetume jo wanjanjile che Konolio, “Akunnungu apochele mapopelo ni sadaka syenu kwa wakulaga, ni sooni ngasanliwalila kose. ⁵ Sambano, mwalajisye wandu ku Yopa akammilanje munda liina lyakwe che Simoni, pane akummilanga che Petulo. ⁶ Jwelejo akutama ku che Simoni jwakukolosya mapende, nyumba jakwe jili mungulugulu mbwani.” ⁷ Ajula katumetume jwa kwini jwa wechete malo we go pawatyosile, che Konolio waa wilasile wakutumichila wakwe wawili pamo ni jumo jwa wangondo wakwe ju wantumichilaga, ju waliji jwakwajogopa Akunnungu, ⁸ Waasilile yose iyakopochele, ni kwalajisya ku Yopa.

⁹ Mala wi jakwe lyu wa lili pa ntwe, wandu watatu wo ali chiwela mu ulendo, achiwandichilaga ku Yopa che Petulo wakwesile penani pa nyumba kukupopela. ¹⁰ Ni jakwete sala, wasachile chakulya. Pa wankulumichisyaga chakulya, waiweni yakwiwona. ¹¹ Ni wakuweni kwini kweugule ni chindu chisau shuka jejikulungwa jili je wambe mmalombo gakwe gancheche chili nkutuluswa. ¹² Mwelemo mwaliji mwana inyama inayose yana makongolo gancheche ni inyama yaikukwa wa ni ijuni ya kwiunde. ¹³ Nipele, walipilikene lilo we lichasalilaga, “Che Petulo njimuche, nsikite nlye.” ¹⁴ Nambo che Petulo wajanjile, “Ngwamba, Ambuje, uneji nganilye chindu chachili chose chekanye kuligwa atamuno chakusakala.”

¹⁵ Lilo we lila lyapikaniche sooni lichasalilaga, “Indu yaiswejesye Akunnungu nkai wilanga yakusakala!” ¹⁶ Chelechi chakwasalila che Petulo nsikite nlye wasalilwe katatu, ni papopo shuka jila janyakulikwe kwini.

¹⁷ Che Petulo pa waliji nkusimonga nkati malumbo ga yakwiwona yaiweni yo, wandu wa walajisye ni che Konolio wala, ali amasile kuuchilichisya, waiche

pa nyumba ji che Simoni jwakukolosya mapende, ni kwima pannango, ¹⁸ ni wâpoposile ni kuusya, “Ana mwelemu kwana jwannendo jwakuwîlanjikwa che Simoni jwakuwîlanjikwa che Petulo?”

¹⁹ Ni che Petulo paWaliji nkuganisa yankati yakwiwona ila. Papopo Mbumu jwa Akunnungu wâsalile, “Che Simoni, Kwana wându wâtatu pelepa akunsosa. ²⁰ Ntuluche chitema pe ni sooni nkaliusyausya kulongana pamo nawo pakuwa une ni junaatumile.” ²¹ Nipele, che Petulo watulwiche ni kwasalila wându wo, “Uneji ndili jwelejo junkunsosa. Ana nkusosa chichi pelepa?” ²² Wanyawo wânanjile, “Atutumile che Konolio jwankulu jwa wângondo, mundu jwakuwâlanjikwa umboni wambone, jwakwajogopa Akunnungu ni kuchimbichikwa ni Wâyahudi wose. Wâsalilwe ni katumetume jwa kwînani kuti ambilanje alakwe kumangwakwe kuti apilikanile chinkusaka kuwecheta.” ²³ Che Petulo wâawîlasile ajinjanje nkati, Wapele pagona.

Malawi jakwe, che Petulo wâtandite ulendo pamo ni wanyawo, ni wându wâne wakwakulupilila Che Yesu wa ku Yopa wâlongene nawo. ²⁴ Lyuwa lyaawili lyakwe waiche ku Kaisalia, kweleko che Konolio wâaaliche achalongo achinjakwe ni achambusangagwe, ni Waliji nkwalindilila wanyawo. ²⁵ Nipele che Petulo paWâjinjilaga nkati, che Konolio wakopweche paasa kukwachingamila, watindiwele paujo pa che Petulo ni kwakotamila. ²⁶ Nambo che Petulo wânjimiche ni kunsalila, “Njime pakuwa none jwakwe ndili mundu mpela alakwe.” ²⁷ Che Petulo wâpundile kukunguluka ni che Konolio ali nkwinjila nkati ni wâsimene wându wâjinji asongangene. ²⁸ Che Petulo wâasalile, “Wanyamwe mwachinsyene nkumanyilila kuti malajisyo ga dini jetu ja Chiyahudi gaketukanya kukamulangana atamuno kwajimajimila wându wângaWa Wâyahudi. Nambo Akunnungu aamanyisye uneji kuti ninanganichisye mundu jwalijose kuti ali jwangeswejeswa atamuno jwakusakala. ²⁹ Kwa ligongo lyo pamumilasile nganiingana kwika. Nipele, ngummusya kwaligongo chi mumilasile?” ³⁰ Che Konolio wânanjile, “Gapite mowa gatatu mpela saa jijiji ja saa tisa, naliji nkupopela mu nyumba jangu. Chisisimuchile nammweni mundu jwasasile iwalo yeswela mbee ajimi paujo pangu, ³¹ ni wâtite, ‘Che Konolio! Akunnungu akupilikene kupopela kwenu ni akusikumbuchila sadaka simwapele wakulaga. ³² Nipele muntume mundu ku Yopa akammilanje mundu liina lyakwe che Simoni, pane akummilanga che Petulo, jweleju akutama ku che Simoni jwakukolosya mapende, nyumba jakwe jili mungulugulu mbwani.’ ³³ Nipele, chitema pe naatumile wându kukwenu, nomwe ntesile yambone pa kwika. Sambano uweji wose tuli paujo pa Akunnungu, kupilikanila chachili chose chantumile Ambuje kusala.”

Che Petulo akwalichila wându

³⁴ Pelepo che Petulo wâtandite kuwecheta achitiji, “Sambano ngumanyilila kuti isyene Akunnungu nganakola lusagu. ³⁵ Nambo mundu jwa chilambo chachili chose, jwakwajogopa Akunnungu ni kupanganya yaali yambone paujo pao, akukundikwa nawo. ³⁶ Wanyamwe nkuumanyilila utenga uwaupeleche Akunnungu kwa wându wa ku Isilaeli, achijenesyaga Ngani Jambone jajikwikanawo chitendeweke kwa litala li Che Yesu Kilisito, waali Ambuje wa wose. ³⁷ Wanyamwe nkulimanyilila alila lilyatyochele mchilambo chose cha Wâyahudi, chitandite ku Galilaya, che Yohana paWamasile

kulalichila utenga wa ubatiso. ³⁸ Nkumanyilila iŵatite Akunnungu pakun-sagula Che Yesu jwa ku Nasaleti kwa kwatuluchisya Mbumu jwa Akun-nungu ni machili. Pakuŵa Akunnungu ŵaliji pamo nawo, nipele ŵaliji nkwendajenda akuno ni akunokuno achitendaga yambone ni kwalamywa wose ŵawakamwilwe ni Ibilisi. ³⁹ Noweji tuli ŵaumboni wa yose iŵatesile mmusi wa Ŵayahudi ni mu Yelusalemu. Ŵambuleje kwa kwaŵamba pansal-aba, ⁴⁰ nambo Akunnungu ŵansyusisye pa lyuŵa lyaatatu ni kwatenda awoneche pangasisika. ⁴¹ Nganawoneka kwa ŵandu wose, nambo kwa aŵala ŵaumboni ŵaŵasagwile Akunnungu, yaani uweji utwalile ni kung'wa pamo nawo, paŵamasile kusyuka. ⁴² Ni ŵatulajisye tulalichile Ngani Jambone kwa ŵandu wose ni kuŵalanga umboni kuti Che Yesu ni ŵaŵasagulikwe ni Akun-nungu kuti ŵaalamule ŵajumi ni ŵawe. ⁴³ Ŵakulondola ŵa Akunnungu wose ŵasasile umboni nkati ŵelewo kuti mu liina lyao, jwalijose jwakwakulupilila chacheheswe sambi syakwe syose.”

Ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi nombe akumpochela Mbumu jwa Akunnungu

⁴⁴ Che Petulo paŵaŵechetaga maloŵe go, Mbumu jwa Akunnungu ŵatuluchile ŵanawose ŵaŵaupilikanilaga utenga wao. ⁴⁵ Ni Ŵayahudi ŵaŵakulupilile ŵaŵapechesye che Petulo kutyochela ku Yopa ŵala ŵasimosile kuwona kuti Akunnungu ŵatuluchisye ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. ⁴⁶ Pakuŵa ŵaapilikene achiŵechetaga iŵecheto yakusimosya paŵakusyaga Akunnungu. Pelepo che Petulo ŵatite, ⁴⁷ “Ŵandu ŵa apochele Mbumu jwa Akunnungu mpela uweji itutite pakupochela. Ana kwana mundu jwalijose juchakombole kwakanya kuti anabatiswe ni meesi?” ⁴⁸ Nipele, ŵalamwile kuti abatiswe kwa liina li Che Yesu Kilisito. Nipele ŵandu ŵala ŵaachondelele che Petulo kuti atame nawo moŵa gampepe.

11

Maloŵe ga che Petulo kwa ŵakukulupilila ku Yelusalemu

¹ Achinduna ni ŵandu ŵane ŵakukulupilila Che Yesu ŵaŵatemi ku Yudea ŵapilikene kuti ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi nombe apochele Liloŵe lya Akun-nungu. ² Nipele, che Petulo paŵausile ku Yelusalemu, aŵala Ŵayahudi ŵaŵakulupilile Che Yesu ŵaŵaumbele, ŵaalalatile, ³ achitiji, “Mmwejo mwa-jawile kukutama ni ŵandu ŵangaumbala ni kulya nawo!” ⁴ Pelepo che Petulo ŵatandite kwagopolela yeleyo chimo chimo kuti.

⁵ “Lyuŵa limo naliji nkupopela musi wa ku Yopa, pelepo naiweni yakwi-wona, nachiweni chindu mpela shuka jajikulungwa jili jeŵambe mmalombo gakwe gancheche chilinkutululswa kutyochela kwinanani, ni kwika panal-iji une. ⁶ Nalingulile uchenene nkati, naiweni inyama ya kulangwa yana makongolo ncheche ni inyama ya mwikonde ni inyama yaikuk-waŵa ni ijuni. ⁷ Nipele napilikene liloŵe lichisalilaga, ‘Che Petulo njime, nsikite ndye.’ ⁸ Ni uneji najanjile, ‘Ngwamba, Ambuje, pakuŵa chindu chachili chose changaswejeswa atamuno chakusakala nganichijinjile ng’o pakang’wa pangu.’ ⁹ Nambo liloŵe lila lyapikaniche kaaŵili kutyochela kwinanani lichitiji, ‘Yaiswejesye Akunnungu, alakwe nkaiŵilanga yakusakala.’ ¹⁰ Chelechi chatendekwe katatu, ni mbesi jakwe indu yose yanyakulikwe

sooni kwinani. ¹¹ Pangakaŵa, ŵandu ŵatatu ŵaŵalajiswe kukwangu kutyochela ku Kaisalia ŵaiche pa nyuumba jinatamaga. ¹² Mbumu Jwanswela ŵasalile longane nawo pangali lipamba. Ni ŵanyaŵa sita nalongene nawo ku Kaisalia ni kweleko twajinjile mu nyuumba ji che Konolio. ¹³ Che Konolio ŵatusalile iŵatite pakummona katumetume jwa kwinani juŵajimi mu nyumba jakwe ni kunsalila, ‘Muntume mundu ku Yopa akammlanje mundu liina lyakwe che Simoni, pane akuŵilanjikwa che Petulo. ¹⁴ Ŵelewo chaachinsalila maloŵe, ganti chigankulupusye mmwejo ni ŵandu ŵaali mu nyuumba jenu wose.’ ¹⁵ Panatandite kuŵecheta, Mbumu jwa Akunnungu ŵaatuluchile mpela yatite pakututuluchila uweji kundanda. ¹⁶ Pelepo nagakumbuchile maloŵe ga Ambuje paŵatite, ‘Che Yohana ŵabatisye kwa meesi, nambo ŵanyamwe chimbatiswe kwa Mbumu jwa Akunnungu.’ ¹⁷ Nipele iŵaga Akunnungu ŵapele ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ntuuka ulaula watupele uweji utukwakulupilila Ambuje Che Yesu Kilisito, ana uneji ŵaani naakanile Akunnungu?’ ¹⁸ Paŵapilikene yeleyo, ŵalesile makani ni kwakusya Akunnungu achitiji, ‘Akunnungu ŵapele ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi lipesa lya kuleka sambi, akole umi wa moŵa gose pangali mbesi!’

Ŵandu ŵakukulupilila Che Yesu ŵa ku Antiokia

¹⁹ Ligongo lya kulagaswa kukwatandite paŵauleje che Stefano, ŵandu ŵaŵakukulupilile Che Yesu ŵala ŵapwilingene. Ŵane ŵajawile mpaka ku Foinike ni ku Kupulo ni ku Antiokia achilalichilaga Liloŵe lya Akunnungu kwa Ŵayahudi pe. ²⁰ Nambo ŵapali ŵane ŵa ŵanyawo ŵaŵatyochele ku Kupulo ni ku Kulene, ŵajawile ku Antiokia ni kwenesya ngani jo kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, achilalichilaga Ngani Jambone ja Ambuje Che Yesu. ²¹ Ambuje ŵaalongwesye kwa ukombole wao, ni ŵandu ŵajinji ŵakukulupilile ni kwaujilila Ambuje. ²² Ni ngani syo syapikaniche kwa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ku Yelusalemu. Nipele ŵantumile che Banaba ajaule ku Antiokia. ²³ Nombejo paŵaiche kweleko ni kwiwona iŵatite Akunnungu pakwapa upile ŵandu ŵala, ŵasengwile ni kwachisya ŵandu apunde kwakukulupilila Ambuje kwa mitima jao jose. ²⁴ Che Banaba ŵaliji mundu jwambone ni jwagumbele Mbumu jwa Akunnungu ni chikulupi. Kwa ligongo li che Banaba, mpingo wekulungwa wa ŵandu wajonjesyeche kwa Ambuje. ²⁵ Nipele che Banaba ŵajawile ku Taso kukwasosa che Sauli. ²⁶ Paŵasimene, ŵalongene nawo ku Antiokia. Ni wose ŵanaŵawili ŵatemi ni mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito chaka chansima, achuijiganyaga mpingo wekulungwa wa ŵandu. Ku Antiokia ko ni kukwaliji kwaandanda ŵakulijiganya kuŵilanjikwa Ŵakilisito.

²⁷ Ni katema kakoko, ku Antiokia ko ŵaiche ŵakulondola ŵa Akunnungu ŵampepe kutyochela ku Yelusalemu. ²⁸ Nipele, jumo jwa ŵanyawo liina lyakwe che Agabo ŵajimi ni kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu ŵalondwele kuti, chijityochele sala jajikulungwa mchilambo chose. Sala jo jatyochele katema ka mwenye che Kilaudio. ²⁹ Ŵakulijiganya ŵala, jwalijose malinga ni ukombole wakwe ŵaakamuchisye achinjao ŵaŵakukulupilile Che Yesu ŵaŵatamaga ku Yudea. ³⁰ Nipele, ŵatesile yeleyo ni kwatuma che Banaba ni che Sauli kuti apeleche kwa achakulu ŵa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito.

12

Ŵakukulupilila akulagaswa nnope

¹ Katema kakoko mwenye che Helode, ŵatandite kwalagasya ŵandu ŵampepe wa mu mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito. ² Ni ŵambuleje che Yakobo mpwakwe che Yohana ni lipanga. ³ Paŵaiweni kuti chitendo cho chanonyelesye Ŵayahudi, ŵapundisye, ŵaakamwile che Petulo nombe nawo. Yeleyo yatendekwe katema ka chindimba cha mikate jangatajikwa amila. ⁴ Paŵankamwile che Petulo, ŵammisile mu nyuumba jakutaŵilwa ni kwaŵika paasi pa mipingo ncheche ja ŵangondo ncheche ncheche kuti ŵalindilile. Che Helode ŵasachile kwakoposya che Petulo kwa ŵandu pakumala chindimba cha Ŵayahudi cha mikate jangatajikwa amila chachikuŵilanjikwa Pasaka. ⁵ Nipele, che Petulo paŵaliji mu nyuumba jakutaŵilwa jila, katema kakoko mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵalimbile kwapopelela kwa Akunungu kwa mitima jao jose.

Che Petulo akukoposwa mu nyuumba jakutaŵilwa

⁶ Chilo, likanaŵe kwika lyuŵa lilyatiji che Helode ankoposye che Petulo pa ŵandu, che Petulo ŵagonile pasikati ja ŵangondo ŵawili, ali ataŵikwe ni minyolo jiŵili ni ŵakulindilila ŵaliji nkulindilila pannango wa nyuumba jakutaŵilwa jila. ⁷ Chisisimuchile, katumetume jwa kwinani jwa Ambuje ŵajimilile ni lilanguka lyalanguchisye mu chuumba mo. Ni katumetume jo ŵantingenye che Petulo mu mbalati ni kwajimusya achitiji, “Njimuche chitema pe!” Papopo unyolo wawantaŵile mmakono wakutwiche ni kugwa paasi. ⁸ Katumetume jwa kwinani ŵansalile, “Nlitaŵe nkaanda wenu, mmwale ni italawanda yenu.” Che Petulo ŵatesile yeleyo ni katumetume jo ŵansalile, “Mmwale likoti lyenu munguye.” ⁹ Che Petulo ŵankuiye mpaka paasa pa nyuumba jakutaŵilwa, nambo nganamanyililaga kuti yeleyo yatendekwaga ni katumetume jwa kwinani jo yaliji isyene, ŵaganisisye kuti akwiwona yakwiwona. ¹⁰ Ŵapite liuto lyaandanda ni lyaawili lya ŵakulindilila, ŵaiche pannango wa chisyano wakwinjilila mmusi. Nnango wo waugwiche usyene, nombewo ŵakopweche paasa. Ni ŵaliji nkwenda litala limo ni papopo katumetume jwa kwinani jo ŵannesile che Petulo jikape.

¹¹ Pelepo che Petulo ŵaimanyi iyakopochele ni ŵatite, “Sambano ngumanyilila kusyene kuti, Ambuje antumile katumetume jwao jwa kwinani kungulupusya mu ulamusi u che Helode ni kungoposya mu iŵailolelaga Ŵayahudi kuti ikopochele.”

¹² Paŵaimanyilile yeleyo ŵajawile ku nyuumba ji che Maliamu achikulugwe che Yohana jwakuŵilanjikwa che Maliko. Mwelemo ŵasongangene ŵandu ŵajinji kupopela. ¹³ Che Petulo ŵapoposile pannango wa paasa ni ŵaiche katumetume mwali liina lyakwe che Loda kukupilikanila. ¹⁴ Mwali jo paŵalimanyilile liloŵe li che Petulo, nganaugula nnango kwa ligongo lya kusengwa, nambo ŵautuchile nkati ni kwasalila kuti che Petulo ali pannango. ¹⁵ Ni ŵanyawo ŵansalile mwali jo, “Ntekupungwana!” Nombejo ŵalimbile kuti isyene ali ŵawowo. Ni ŵanyawo ŵansalile, “Jwelejo ali katumetume jwao jwa kwinani.” ¹⁶ Ni katema kakoko che Petulo ŵapundile kupoposya pannango. Nipele paŵaugwile nnango ŵambweni, ni kusimonga. ¹⁷ Che Petulo ŵagolwesye nkono kuti amyalale, ni kwasalila iŵatite Ambuje pakwakoposya

mu nyuumba jakutaŵilwa. Nipele ŵaasalile akaalanjile yelei che Yakobo ni achalongo ŵane ŵakunkulupilila Kilisito, nombejo ŵatayosile ni kwaula kwine.

¹⁸ Pakwachele, ŵangondo ŵala ŵapundile kola lipamba lyelikulungwa yankati chichasimene che Petulo. ¹⁹ Nipele che Helode ŵatite asekwé nambo nganiŵaona. Nipele ŵalamwile kuti ŵaasuye ŵangondo ŵala, ni ŵatoyosise lilamulo kuti aulajikwe. Nipele che Helode ŵatoyosile ku Yudea, ŵajawile ku Kaisalia ni kutama kukoko kwa moŵa gampepe.

Chiwa chi che Helode

²⁰ Che Helode ŵaatumbilile nnope ŵandu ŵa ku Tilo ni ku Sidoni. Nambo ŵanyawo kwa pamo ŵaajaulile che Helode. Ŵakombwele kusyoŵekana ni che Blasto juŵaliji jwakuchimbichikwa ni jwakulindilila nyuumba ja mwenye, kuti aŵe pamo ni ŵanyawo. Che Blasto ŵaajaulile che Helode ni kwachondelela kuti kuŵe ni chitendewe, pakuŵa chilambo chao chakulupililaga chakulya kutyochela ku chilambo cha mwenye.

²¹ Pa lyuŵa lilyasagulikwe, che Helode ŵawete iwalo ya umwenye ni kutama pa chitengu chao cha umwenye, ni kukunguluka ni ŵandu. ²² Ni ŵandu ŵala ŵanyanyisye achitiji, “Ali lili liloŵe lya nnungu, nganiliŵa lya mundu.” ²³ Papopo katumetume jwa kwini jwa Ambuje ŵangwisise che Helode paasi, pakuŵa nganiŵapa Akunnungu ukulu wo. Ni jakamwile mbango ni kuwa. ²⁴ Nambo Liloŵe lya Akunnungu lyapundile kwenela.

²⁵ Che Banaba ni che Sauli paŵamalisise masengo ga Akunnungu, ŵanjigele che Yohana jwakuŵilanjikwa che Maliko ni kuuya kutyochela ku Yelusalemu.

13

Che Banaba ni che Sauli akusagulikwa ni kulajiswa

¹ Mu mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵa ku Antiokia, ŵapali ŵane ŵaŵaliji ŵakulondola ŵa Akunnungu ni ŵakwiganya. Mwa ŵelewo, ŵapali che Banaba ni che Simeoni jwakuŵilanjikwa jwampiliu ni che Lukio jwa ku Kulene ni che Sauli ni che Manaeni ŵaŵalelitwe pamo ni mwenye che Helode. ² Nipele, paŵaliji nkupopela kwa Ambuje ni kutaŵa, Mbumu jwa Akunnungu ŵatite, “Mumichile pajika che Banaba ni che Sauli, kwa ligongo lya masengo ganaŵilasile.” ³ Nipele, paŵamasile kutaŵa ni kupopela, ŵaasajichile makono gaŵo ni kwaleka ajaulangane.

Che Banaba ni che Sauli akulalichila Ngani Jambone ku Kupulo

⁴ Nipele, che Banaba ni che Sauli ali alajiswe ni Mbumu jwa Akunnungu ŵatulwiche mpaka ku Seleukia, kutyochela kweleko ŵakwesile ngalaŵa mpaka ku chilumba cha Kupulo. ⁵ Paŵaiche ku Salami, ŵaalalichile ŵandu Liloŵe lya Akunnungu mmajumba ga kupopelela Ŵayahudi, che Yohana Maliko ŵaliji pamo nawo nti jwakwatumichila.

⁶ Paŵajesilejesile mchilumba chose mpaka ku Pafo, ŵansimene nsaŵi jumo Myahudi, jwakulondola jwa unami liina lyakwe Baliyesu. ⁷ Jweleju ŵaliji pamo ni che Selujio Paolo jwankulu jwa chilumba, mundu juŵaliji ni lunda nnope. Che Selujio Paolo ŵaawilasile che Banaba ni che Sauli kuti aplikane Liloŵe lya Akunnungu. ⁸ Nambo Elima nsaŵi jo, Elima Mchigiliki malumbo gakwe jwakukanila, ŵasachile kungsiŵila jwankulu jwa chilumba anaukulupilile Ukilisito. ⁹ Nipele che Sauli jwakuŵilanjikwa che Paolo, ali aguumbele Mbumu jwa Akunnungu, ŵankolondolele Elima, ¹⁰ ni kuti, “Mmwe nli mwanache jwa Shetani! Mmwe nli jwammagongo jwa ya

usyene yose! Mmwe nli jwaunami jwankulu ni jwaulamba! Moŵa gose ngankuleka kugalyungasya matala ga goloka ga Ambuje. ¹¹ Sambano, ulamusi wa Ambuje chiunlamule, chimme jwangalola ni nganliwona lyuŵa kwa katema.” Papopo pepo lyannyichilile lipundugulu ni chipi, ni ŵajendajendaga achinosaga mundu jwakunkamula nkono kuti ŵaalongosye. ¹² Jwankulu jwa chilumba jula paŵaiweni iyatendekwe yo, ŵankulupilile Che Yesu, ni ŵagasimosile nnope majiganyo gaŵagapilikene gankati Ambuje.

Che Banaba ni che Paolo akwaula ku Pisidia

¹³ Nipele, che Paolo ni mpingo wakwe ŵakwesile ngalaŵa kutyochela ku Pafo ni ŵaichenje ku Pega mmusi wa Pamfilia, nambo che Yohana Maliko ŵaalesile ni kuujila ku Yelusalemu. ¹⁴ Nambo ŵanyawo ŵapelengenye kutyochela ku Pega mpaka ku Pisidia mmusi wa ku Antiokia. Nipele ŵajinjile mu nyuumba ja kupopelela pa Lyuŵa lya Kupumulila ni kutama.

¹⁵ Paŵamasile kusyoma mchitabu cha Malajisyo ni mu itabu ya Ŵakulondola, ilongola ŵa nyuumba ja kupopelela jila ŵalajisye utenga kukwao kuti, “Achalongo achinjetu, iŵaga nkwele maloŵe gagali gose gakwalimbisya mitima ŵandu ŵa, mmechete.” ¹⁶ Nipele, che Paolo ŵajimi, ŵajongwele nkono ni kutanda kuŵecheta, “Ŵanyamwe Ŵaisilaeli achinjangu ni wose unkwalamba Akunnungu, mpilikanichisye! ¹⁷ Akunnungu ŵa ŵandu Ŵaisilaeli ŵaasagwile achambuje ŵetu, ni kwakusya paŵatamaga kuchilendo ku Misili kula. Ni kwa ukombole wao wekulungwa ŵaakopwesye kweleko. ¹⁸ Ni ŵaapililile mwipululu mula kwa yaka alobaini. ¹⁹ Nipele, ŵasijonasile ngosyo nsano ni siŵili sya mchilambo cha Kanaani ni ŵapele ŵanyawo chilambo cho kuti ajinjilanje majumba. ²⁰ Yeleyo yatendekwe kwa yaka mia nne na hansini.

“Payamasile yele Akunnungu ŵapele ŵakulamula kuti ŵaalongosye mpaka katema ka che Samweli jwakulondola jwa Akunnungu. ²¹ Ni pelepo ŵasachile kuŵa ni mwenye, ni Akunnungu ŵapele che Sauli mwanagwao che Kishi jwa lukosyo lu che Benyamini aŵe mwenye jwao kwa yaka makumi ncheche. ²² Akunnungu paŵantyosisye che Sauli, ŵansagwile che Daudi kuŵa mwenye jwao. Ŵalosisye kwakunda paŵasasile umboni nkati jwelejo paŵatite, ‘Nammweni che Daudi mwanagwao che Yese, mundu jwakuunonyelesya ntima wangu, juchagatendekanye gose gingusaka kugatendekanya.’ ²³ Kutyochela mu lukosyo lu che Daudi Akunnungu ŵaapele Ŵaisilaeli Nkulupusyo, jwelejo ali Che Yesu mpela iŵatite pakulanga. ²⁴ Che Yesu akanaŵe kugatanda masengo, ŵalongolele che Yohana achaalalichilaga ŵandu wose ŵa ku Isilaeli aleche sambi ni kubatiswa. ²⁵ Nkumalisya masengo gakwe, che Yohana ŵaausisye ŵandu, ‘Ana nkuganisisya kuti uneji ndili Chiwombosyo? Uneji nganima ŵelewo ŵankwalindilila. Ŵelewo akwika panyuma pangu, ni uneji nganguŵajilwa kugopola migoji ja italawanda yao.’

²⁶ “Achalongo achinjangu ŵanli ŵanache ŵa che Iblahimu, ni ŵanyamwe ŵanganimma Ŵayahudi ŵankwalamba Akunnungu! Au utenga wa ukulupusyo wu uiche kukwetu. ²⁷ Pakuŵa ŵanyawo ŵakutama ku Yelusalemu pamo ni achakulu ŵao nganiŵamanyilila Che Yesu kuti ali Nkulupusyo, iyoyo nganagamanyilila malembelo ga ŵakulondola ŵa Akunnungu gagakusyomekwa pa Lyuŵa lya Kupumulila lyalili lyose. Kwa ligongo lyo ŵagamalichisye maloŵe ga ŵakulondola ŵa Akunnungu pakwalamula Che Yesu kuŵambikwa pa nsalaba. ²⁸ Atamuno nganalisimana liwamba

lyakuulagwa, nambo wawwendile che Pilato aulajikwe. ²⁹ PaWamalisisye kupanganya yanayose iyalembekwe mmalembelo yankati welewo, nipele waatulwisye pa nsalaba ni kwasika mu lilembe lya mbugu. ³⁰ Nambo Akunnungu wansyusisye. ³¹ Kwa moŵa gamajinji waonekanaga kwa aŵala wawakwesile nawo kutyocheleka ku Galilaya kwaula ku Yelusalemu. Nombewo sambano ali waumboni wakwe kwa wandu wa ku Isilaeli. ³² Ni uweji tuiche pelepa kukwalalichila Ngani Jambone ja chilanga chiwachiwisile Akunnungu kwa achambuje wetu. ³³ Akunnungu achimalisisye chilanga cho sambano kwa ligongo lyetu uweji watuli isukulu yao pakwasyusya Che Yesu. Mpela yaitite pakulembekwa mu Sabuli ja kawili, ‘Mmweji nli Mwanangu, uneji lelo jino mele Atati wenu.’

³⁴ Yankati kusyuka ku Che Yesu, kuti ngasawa sooni, Akunnungu watite yelei, ‘Chinampe upile weswela wausyene unalanjile che Daudi.’

³⁵ Elo, ni mwine mwine mu Sabuli akuti, ‘Ngamunneka Jwanswela jwenu aweje.’

³⁶ Nambo nginiwa yele ku che Daudi, pakuwa che Daudi nsyene watendekenye malinga ni iwaisachile Akunnungu kutendekanya katema kao, nipele wawile ni waasichile mu lilembe lya mbugu pachiwandi ni achatati wao, ni chilu chao chaosile. ³⁷ Nambo, jwele juwasyusikwe ni Akunnungu ngasawola. ³⁸ Nipele, achalongo achinjangu Waisilaeli, mmanyiilile kuti kwa litala li Che Yesu, utenga wa kulecheleswa sambu ukulalichilwa kukwenu, nikuti jwalijose jwakunkulupilila Kilisito akulecheleswa sambu syose, chindu changachikukomboleka kukundikwa kwa litala lya Malajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa. ³⁹ Jwalijose juchankulupilile Jwelejo chawalanjike wambone paju pa Akunnungu chindu chati Malajisyo ga che Musa ngagakukombola kuchipanganya. ⁴⁰ Nipele, nililechesye chikansi mana chechila chiwachisile wakulondola wa Akunnungu,

⁴¹ ‘Mpilikanichisye wanyamwe wakulikanganichila, nsimonje nkawe!

Pakuwa chindu chinguchipanganya, mmoŵa ga, chindu cho ngankajitichisye atamuno munda akansalile.’ ”

⁴² Che Paolo ni che Banaba pawakopokaga mu nyuumba ja kupopelela jila, wandu wala waachondelele aichanje sooni kukwasalila malowe go, Lyuwa lya Kupumulila lyalikwika. ⁴³ Pawapwilingene mu nyuumba ja kupopelela mula, Wayahudi wajinji ni wandu wangaŵa Wayahudi wawajitichisye dini ja Chiyahudi waakuiye che Paolo ni che Banaba. Wanyawo wawechele nawo, ni kwalimbisya mitima kuti atamanje achikulupililaga upile wa Akunnungu.

⁴⁴ Ni Lyuwa lya Kupumulila liine, wandu wajinji, chiwandi kwichila musi wose wasongangene kukupilikanila Liloŵe lya Ambuje. ⁴⁵ Nambo Wayahudi pawauweni mpingo wa wandu wo wagumbele wiu, nipele wachikanile chichasalaga che Paolo ni kwatukana. ⁴⁶ Atamuno yeleyo, che Paolo ni che Banaba wawechele pangali lipamba, “Yawajilwe kuti Liloŵe lya Akunnungu litande kusalikwa kaje kwa wanyamwe. Nambo pakuwa nlikanile ni kuganisya mwachinsyene kuti, ngankuwajilwa kukola umi wa moŵa gose pangali mbesi, nipele tukunneka ni kwagalauchila wandu wangaŵa Wayahudi. ⁴⁷ Pakuwa Ambuje atulajisye yelei,

‘Nambisile mmweji kuwa lilanguka kwa wandu wangaŵa Wayahudi,

kuti wāndu wose wā pachilambo akulupuswe.’ ”

⁴⁸ Wāndu wāngawā Wāyahudi paWapilikene yeke wāsengwile, ni kuulapa utenga wa Ambuje, ni wāndu wose wāwāsagulikwe kukola umi wa moŵa gose pangali mbesi, wākulupilile Che Yesu.

⁴⁹ Liloŵe lya Ambuje lyajenele mchilambo chila chose. ⁵⁰ Nambo Wāyahudi wāachisisye achakongwe wākusichila, wākwapopela Akunnungu ni achalume wākumanyika wā mmusi wo. Ni wātandite kwalagasya che Paolo ni che Banaba, ni kwaŵinga mchilambo chao. ⁵¹ Nipele, achinduna wāla wākung’undile luundu mmakongolo gao kulosya kuti akanikwe, ni wājawile ku Ikonio. ⁵² Nambo wākulijiganya wā Che Yesu ku Antiokia kula wāsengwile ni kugumbala Mbumu jwa Akunnungu.

14

Che Paolo ni che Banaba ku Ikonio

¹ Nipele, ku Ikonio ko che Paolo ni che Banaba wājawile mu nyumba ja kupopelela Wāyahudi mpela iwātite pakusyoŵelela ni kuwēcheta pangali lipamba, mpaka Wāyahudi wājajji ni Wāgiliki wākulupilile. ² Nambo Wāyahudi wāngakwakulupilila Che Yesu wāachisisye wāndu wāngawā Wāyahudi kuti wāachime che Paolo ni che Banaba. ³ Che Paolo ni che Banaba wātemi kweleko moŵa gamajinji. Wāwēchete pangali lipamba yankati Ambuje, ni Ambuje wo wālosisye pangasisa usyene wa utenga waujenesye nkati upile wao, kwa kwakombolechesya kutendekanya imanyisyo ni yakusimonjeka. ⁴ Nambo wāndu wose wā musu wo wāsapulene, wāne wālumbikene ni Wāyahudi ni wāne wālumbikene ni achinduna wāla.

⁵ Nipele, wampepe mwa wāndu wāngawā Wāyahudi ni Wāyahudi pamo ni ilongola wāo, wālamwile kwapanganyichisya yangalumbana achinduna wāla ni kwaulaga kwa kwaputa maganga. ⁶ Achinduna nkumanyilila yeleyo ni wautuchile kuchilambo cha ku Likaonio mmisi ja ku Lisita ni ku Debe, ni ilambo yaili mumbali mwakwe, ⁷ ni wājendelechele kwalalichila wāndu Ngani Jambone mmisi jo.

Che Paolo ni che Banaba ku Lisita ni ku Debe

⁸ Ku Lisita ko jwapali mundu juŵaliji jwakulemala, ni jwanganajenda kose chitandile kupagwa kwakwe. ⁹ Mundu jo wāmpilikanichisye che Paolo paŵalalichilaga. Nipele che Paolo wānolechesye uchenene, ni paŵaimanyilile kuti akwete chikulupi chakombola kulamwa, ¹⁰ wāwēchete kwa kunyanyisya kuti, “Njime uchenene ni makongolo genu!” Papopo mundu jo wāsumbile ni kutanda kwenda. ¹¹ Mpingo wa wāndu ula paŵachiweni chiŵachipanganyisye che Paolo, wātandite kunyanyisya Mchilikaonia achitiji, “Achiminungu atutulichile chisau wāndu!” ¹² Che Banaba wāwīlanjikwe Seu ni pakuŵa che Paolo wāliji jwakuwēcheta jwankulu, wāwīlanjikwe Helime. ¹³ Ni jwambopesi jwa nyumba ja nnungu Seu jijaliji paasa pa musu, wājigele ng’ombe ni uluŵa paujo pa nnango wekulungwa wa musu, nsyene pamo ni mpingo wa wāndu ula wāsachile wātajile mbopesi che Paolo ni che Banaba.

¹⁴ Nambo che Banaba ni che Paolo paŵajipilikene ngani jo wāpapwile iwalo yao ni wautuchile kwauli mpingo wa wāndu kula achinyanyisya, ¹⁵ alinkuti, “Mwanya, ana ligongo chi nkutendekanya yelei? Noweji tuli wāndu pe mpela wānyamwe. Ni sooni tuiche pelepa kukunlalichila Ngani Jambone kuti nneche inyago pe ni kwagalauchila Akunnungu

ŵaali ŵajumi, ŵaŵagumbile kwinani ni chilambo ni mbwani ni yose yaili mwelemo. ¹⁶ Kalakala ko Akunnungu ŵaaalesile ŵandu wose ŵa pachilambo atendekanye iŵasachile. ¹⁷ Natamuno yeleyo Akunnungu nganaleka kulilosya kwakwapanganyichisya yambone, achanyesyeyaga ula kutyochela kwinani ni kwapa masika gambone kwa katema kakwe, akumpa yakulya ni kungumbasya kusengwa mmitima jenu.” ¹⁸ Namuno achinduna ŵala ŵatite yeleyo, yalemile kwalekasya ŵandu ŵala akasaŵatajila mbopesi.

¹⁹ Nambo ŵaiche Ŵayahudi ŵampepe kutyochela ku Antiokia ni ku Ikonio, ni ŵanyenjile ŵandu ŵapanganyichisye yangalimate che Paolo ni che Banaba. Ni ŵamponyile che Paolo maganga ni kwautila paasa musi achiganisyaga kuti awile. ²⁰ Nambo ŵandu ŵakwakulupilila Che Yesu paŵansyungwile, ŵajimwiche ni kwinjila mmusi. Malaŵi jakwe ŵatayosile pamo ni che Banaba kwaula ku Debe.

Che Paolo ni che Banaba akuujiilanga ku Silia

²¹ Che Paolo ni che Banaba ŵaalalichile ŵandu Ngani Jambone ku Debe ko ni kwapata ŵakulijiganya Ŵajinji, nipele ŵaujile ku Antiokia achipitilaga ku Lisita ni ku Ikonio. ²² Ni ŵaalimbisye ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵa misi jo ni kwatulasya ntima kuti atame mchikulupi nkulimbangana. Ni ŵaasalile, “Tukusachilwa kugapitila masausyo gamajinji kuti tujinjile mu Umwenye wa Akunnungu.” ²³ Che Paolo ni che Banaba paŵamasile kwasagula achakulu mu kila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, ŵapopele ni kutaŵa nipele ŵaapopelele kwa Ambuje ŵaŵakulupilile kuti chiŵaagose.

²⁴ Che Paolo ni che Banaba paŵapitaga ku Pisidia ŵaiche ku chilambo cha Pamfilia. ²⁵ Paŵamasile kulalichila Ngani Jambone kwa ŵandu ŵa ku Pega, ŵatuluchile ku Atalia. ²⁶ Kutyochela ku Atalia ŵajendelechele ni ulendo kwa ngalaŵa jajikulungwa ni kuuja ku Antiokia kuŵaŵisilwe mmakono ga Akunnungu ni kupegwa upile kwa ligongo lya masengo gagali gamamale.

²⁷ Che Paolo ni che Banaba paŵaiche ku Antiokia ko, ŵasongangenye mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵa pelepole, nipele ŵaasalile yanayose iŵaitesile Akunnungu pamo nawo, ni iŵatite pakwaugulila litala ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵakulupilile Che Yesu. ²⁸ Nipele ŵatemi kweleko moŵa gamajinji pamo ni ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu.

15

Achinduna ni achachekulu akuchingangana ku Yelusalemu

¹ Ŵaiche ŵandu ŵane ku Antiokia kutyochela ku Yudea ni kutanda kwajiganya achalongo ŵala achitiji, “Iŵaga ngammumbala malinga ni chisyoŵelo chiŵalamwile che Musa, ngankombola kukulupuka.” ² Che Paolo ni che Banaba ŵakanilanaga nawo yankati ngani jo, nipele ŵaasagwile che Paolo ni che Banaba pamo ni mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵampepe ŵa ku Antiokia ko ajaulangane kwa achinduna ni achachekulu ku Yelusalemu kukukunguluchila ngani jo.

³ Nipele mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵala ŵaalanjile, ni ŵanyawo ŵapite ku Foinike ni ku Samalia achisalaga yankati ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi iŵatite pakwagalauchila Akunnungu. Ni ngani jo jaasengwasisye nnope ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. ⁴ Paŵaiche ku Yelusalemu, mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ni achinduna ni achachekulu ŵaapochele ŵanyawo, nombewo ŵaasalile yanayose iŵaitesile Akunnungu pamo nawo.

⁵ Ni w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito w̄ane w̄a mpingo wa Mafalisayo w̄ajimi ni kuti, “Iw̄ajilwe w̄andu w̄angaw̄a W̄ayahudi kwaumbasya ni kwajiganya kugakumulichisya Malajisyo ga Akunnungu ga w̄apele che Musa.”

⁶ Nipele achinduna ni achachekulu wasongangene kuti asosesose yankati lilowe lyo. ⁷ Pa w̄apundaga kuusyausyana, che Petulo w̄ajimi ni kuti, “Achalongo achinjangu, mwachinsyene nkumanyilila kuti mo w̄a gagapite Akunnungu yanonyele kuusagula une pasikati jenu nalichile Ngani Jambone kwa w̄andu w̄anga w̄a W̄ayahudi, kuti apilikane ni kukulupilila. ⁸ Nombe Akunnungu w̄akujimanyilila mitima ja w̄andu wose, w̄alosisye pangasisa kuti w̄apochele pakwapa Mbumu jwa Akunnungu mpela iw̄atite pakutupa uweji. ⁹ Nganatenda lusagu pasikati jetu ni w̄anyawo, w̄ajiswejesye mitima jao ligongo w̄akulupilile. ¹⁰ Sambano, ana ligongo chi nkwalinga Akunnungu? Ana kwa chichi nkulinga kwatwika w̄akulijiganya w̄ala misigo jakutopa jangananombola kutwichila achambuja wetu natamuno uweji? ¹¹ Ika w̄aga yeleyo, nambo tukukulupilila kuti tutukulupuswe ni upile wa Ambuje Che Yesu, mpela w̄anyawo yakuti pakukulupilila.”

¹² Mpingo wose wamyalele ni kwapilikanila che Banaba ni che Paolo w̄aw̄aliji nkwatanjila imanyisyo ni yakusimonjeka yose yaitesile Akunnungu ni makono gao mwa w̄andu w̄anga w̄a W̄ayahudi. ¹³ Pa w̄amyalele, w̄atandite kuwecheta che Yakobo kuti, “Achalongo achinjangu, mumbilikanile, ¹⁴ Che Simoni jwakuw̄ilanjikwa che Petulo atusalile iw̄atite Akunnungu kundanda pakwalola w̄andu w̄anga w̄a W̄ayahudi ni kwasagula w̄ampepe mwa w̄elewo kuti a w̄eje w̄ao. ¹⁵ Chelechi chikwilana ni malowe ga w̄akulondola w̄a Akunnungu mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,

¹⁶ Akunnungu akuti ‘Pakumala yelei chinjiuja, ni kuta w̄a sooni lisakasa li che Daudi lilyagwile, chinjikolosya masame gakwe ni kuta w̄a sooni.

¹⁷ Pelepo w̄andu w̄a wasigele wose,

w̄andu w̄anga w̄a W̄ayahudi wose una w̄ilasile a w̄eje w̄andu w̄angu chi wasose Ambuje.

¹⁸ Ambuje ni iyakuti pakusala,

w̄elewo ni w̄a w̄atesile yelei imanyiche chitandile kalakala ko.’ ”

¹⁹ Che Yakobo w̄apundile kuwecheta, “Une ngulamula kuti, tukaasakalisya w̄andu w̄anga w̄a W̄ayahudi w̄akwagalauchila Akunnungu. ²⁰ Nambo twalembele chikalata ni kwasalila kuti analye yakulya yaitajikwe mbopesi ku inyago, aleche chikululu ni akalya inyama yakupopotola ni kuleka kulya miasi. ²¹ Paku w̄a chitandile kalakala Malajisyo ga Akunnungu ga w̄apele che Musa galiji nkusyomekwa mo w̄a gose mmajumba ga kupopelela pa Lyu w̄a lya Kupumulila lyalili lyose ni kulalichilwa mmisi jajili jose.”

Chikalata kwa w̄akunkulupilila Kilisito w̄anga w̄a W̄ayahudi

²² Nipele, achinduna ni achachekulu pamo ni mpingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito wose w̄a ku Yelusalemu w̄alamwile kwasagula w̄andu w̄ampepe mwa achinsyene pe ni kwalajisya ku Antiokia pamo ni che Paolo ni che Banaba. Nipele wasagwile che Yuda pane akumilanga che Balisaba ni che Sila, w̄anyawo w̄aliji ilongola mwa w̄a w̄andu w̄a w̄ankulupilile Kilisito. ²³ Nipele w̄apele chikalata chichalembeke yeleye, “Uweji achinduna ni achachekulu, achalongo achinjenu, tukunkomasya mwanya achalongo

achinjetu wāndu wāngawā Wāyahudi wā Ku Antiokia ni ku Silia ni ku Kilikia. ²⁴ Tupilikene kuti wāndu wāne wāwātyosile kukwetu uwe wānsakalisye wānyamwe ni kuntaga lipamba mitima jenu kwa maloŵe gao. Nambo wānyawo nganitwatuma kose. ²⁵ Nipele, tujilene kwa pamo kwasagula wāndu wāmpewe ni kwatuma kukwenu pamo ni wākunonyelwa wētū che Banaba ni che Paolo, ²⁶ wāndu wāutyosisyē umi wao kwaligongo lya masengo ga Ambuje wētū Che Yesu Kilisito. ²⁷ Nipele, twatumile che Yuda ni che Sila kukwenu, wēle wānyawo chansalile itulembile yo kwa kang'wa syao. ²⁸ Pakuwā Mbumu jwa Akunnungu pamo ni uweji tujitichisye kuti tukaatwika nsigo wine wakutopela kupunda ayi inkusachilwa kuimanyilila. ²⁹ Nkalya yakulya yaitajikwe mbopesi ku inyago ni nkalya miasi ni nkalya nyama ja inyama yakupopotola ni nneche chikululu. Chintende yambone naga chintende yeleyo, ntame kwa chitendeweŵe.”

³⁰ Paŵalanjile, wānyawo wātyosile ku Yelusalemu ni kutuluchila ku Antiokia, kwele wāuwilasilile pamo mpingo wa wāndu wākunkulupilila Kilisito wose, ni kwapa chikalata chila. ³¹ Ni paŵachisyomile chikalata chila, wāsangalele kwannope ligongo maloŵe gakwe gaatulesye mitima. ³² Che Yuda ni che Sila wāŵaliji wākulondola wā Akunnungu, wāajamwiche achalongo kwa maloŵe gamajinji ni kwalimbisya wāndu wākukulupilila. ³³ Paŵatemi moŵa gampepe ku Antiokia, wāndu wākunkulupilila Kilisito wāalanjile ajaulangane kwa chitendeweŵe, kuuja kwa wāwatumile wāla. ³⁴ Nambo che Sila wāsachile kusigala. ³⁵ Che Paolo ni che Banaba wāsigele ku Antiokia kwa moŵa, achijiganyaga ni kulalichila Liloŵe lya Ambuje pamo ni wāndu wāne.

Che Paolo ni che Banaba akulekangana matala

³⁶ Pagapite moŵa gampepe, che Paolo wānsalile che Banaba, “Twende tuuje, tukaalole achinjetu wākunkulupilila Che Yesu wāla ku misi jajili jose kutwalalichile Liloŵe lya Ambuje ni kulola yakuti pakwendelechela.” ³⁷ Nipele, che Banaba wāsachile kwajigala che Yohana Maliko kuti alongane nawo. ³⁸ Nambo che Paolo nganasaka kulongana ni che Maliko, ligongo wānlesile ku Pamfilia kundanda ni nganasaka kukamulangana pa masengo gao. ³⁹ Nipele, wākanilene kwannope ni kulekangana matala. Che Banaba wālongene ni che Maliko, wākwesile ngalaŵa ni kwaula ku Kupulo. ⁴⁰ Nombe che Paolo wānsagwile che Sila, ni wāndu wākwakulupilila Che Yesu wā pelepo wāmpopelele apegwe upile wa Ambuje ni kwaula. ⁴¹ Ni mu ulendo wo wājesile mu ilambo ya ku Silia ni ku Kilikia achalimbisya mipingo ja wāndu wākunkulupilila Kilisito mu ilambo yo.

16

Che Timoseo akulongana nawo che Paolo ni che Sila

¹ Che Paolo wāiche ku Debe ni ku Lisita, kweleko wātemi mundu jwakunkuya Che Yesu liina lyakwe che Timoseo. Achikulugwe che Timoseo wāliji Myahudi nombejo wāliji mundu jwakwakulupilila Che Yesu, nambo atatigwe wāliji Mgiliki. ² Che Timoseo wākunguluchilwaga umboni wambone ni wāndu wākunkulupilila Kilisito wā ku Lisita ni ku Ikonio. ³ Che Paolo wāsachile kunjigala che Timoseo mu ulendo wao, nipele wāmbumbesye. Wātesile yeleyo ligongo lya Wāyahudi wāwāliji mu ilambo mo pakuwā wose wāmanyilile kuti atatigwe che Timoseo wāliji Mgiliki. ⁴ Paŵapitaga mmisi jila wapele wāndu malajisyo gaŵakopwesye achinduna ni achachekulu ku

Yelusalemu kula ni kwasalila kuti agakumulichisye. ⁵ Nipele, mipingo ja wāndu wākunkulupilila Kilisito japundile kulimbangana mu chikulupi, ni winji wa wāndu wākunkulupilila Che Yesu wajonjesyeche lyuwa ni lyuwa.

Che Paolo akwiwona yakwiwona ku Tuloa

⁶ Che Paolo ni achinjakwe wāpite mu ilambo ya ku Filigia ni ku Galatia ligongo Mbumu jwa Akunnungu wākanyisye akaalalichila wāndu utenga wo mu chilambo cha ku Asia. ⁷ Paŵaiche mmipika ja ku Misia, wāsachile kwaula ku Bisinia, nambo Mbumu ju Che Yesu wākanyisye. ⁸ Nipele wāpelengenye Misia ni kutuluchila ku Tuloa. ⁹ Chilo chichocho pecho, che Paolo waiweni yakuwona yati, mundu jwa ku Makedonia wājimi achachondelelaga achitiji, “Njomboche, nnyiche ku Makedonia kuntukamusye.” ¹⁰ Che Paolo paŵagaweni gelego mu yakuwona, papopo twaliwīchile chile kwaula ku Makedonia pakuwa twaiweni kuti Akunnungu atuwīlasile tukaalalichile wāndu Ngani Jambone.

Che Lidia akwakulupilila Ambuje

¹¹ Kutyochema ku Tuloa twajesile ni ngalaŵa mpaka ku Samotalaki, malaŵi jakwe twaiche ku Neapoli. ¹² Kutyochema kweleko, twajawile mpaka ku Filipi musi wekulungwa wa chilambo cha ku Makedonia ni sooni musi wo walji musi wautawikwe ni Wālama. Twatemi mmusi mo kwa moŵa gampepe. ¹³ Pa lyuwa lya Kupumulila twakopweche paasa musi ni twajawile kungulugulu lusulo kutwaganisya kuti kwana kwakupopelela. Twatemi ni kukunguluka ni achakongwe wāŵasongangene pelepo. ¹⁴ Mwa wāŵatupikanilaga wāla jwपाली jwankongwe jwakwapopela Akunnungu liina lyao che Lidia jwa musi wa ku Siatila, juŵasumisya iwalo ya ntengo. Ambuje wāugwile ntima wakwe kuti akamulisye iŵawechetaga che Paolo yo. ¹⁵ Che Lidia paŵabatiswe pamo ni ŵaali mu nyumba jakwe, wātuchondelele achitiji, “Iŵaga nkulola kuti ngwakulupilila Ambuje, njinjanje mu nyumba jangu ni kutama mwelemo.” Ni wātuchisya tujale.

Che Paolo ni che Sila akukamulwa

¹⁶ Lyuwa limo patwajaulaga kwiuto kwa mapopelelo kula, twasimene ni kapolo mwali jwana lisoka lya kulondola. Mwali jo ŵaliji nkwapachambujegwe mbiya syesijinji kwa ulondole wakwe. ¹⁷ Nipele mwali jo ŵankuiye che Paolo nowaji achinyokonyaga kuti, “Wāndu ŵa ali achikapolo ŵa Akunnungu Ŵakulu. Akunsalila ichinjile pakukulupuswa.” ¹⁸ Yeleyo wātendaga moŵa gamajinji, mbesi lyuwa limo che Paolo yachimile ni ŵangalauchile ni kulisalila lisoka lya, “Ngunlamula kwa ulamusi u Che Yesu Kilisito nkopoche mwa mwali ju!” Papopo lisoka lya lyakopweche.

¹⁹ Nambo achambujegwe mwali jo paŵaiweni kuti chilolelo chao chakupata ipanje chimasile, ŵaakamwile che Paolo ni che Sila ni kwakwekwelemya mpaka pakusumichisya malonda, mmbujo mwa achakulu ŵa musi. ²⁰ Nipele ŵaapeleche kwa ŵamalamulo achitiji, “Wāndu ŵa ali Ŵayahudi ŵakuutindiganya musi wetu. ²¹ Akwiganya masyowelo gangawajilwa mmalajisyo getu uweji ŵatuli Wālama ngatukukombola kwajitichisya atamuno kuipanganya.” ²² Mpingo wa wāndu walumbikene ni kwaputa che Paolo ni che Sila, nipele ŵamalamulo ŵala ŵausile che Paolo ni che Sila iwalo yao ni kwalamula aputikwe mbokola. ²³ Paŵamasile kwaputa kwannope wāŵisile mu nyumba jakutaŵilwa ni kunlajisya jwakulindilila nyumba

jakutaŵilwa kuti ŵaagose uchenene. ²⁴ Nombe paŵagapochele malajisyo gala, ŵaawisile che Paolo ni che Sila mu chuumba cha munkati nnope mu nyuumba jakutaŵilwa jila ni ŵaataŵilile makongolo gao pa likongwa.

²⁵ Nambo pasikati chilo che Paolo ni che Sila ŵaliji nkwapopela Akunungu ni kwajimbila nyimbo sya kwalapa ŵawataŵikwe ŵane ŵala ŵaliji nkwapikanila. ²⁶ Chisisimuchile chakopochele chindendemisi chekulungwa cha lisi chati misingi ja nyuumba jakutaŵilwa jatinganyiche. Papopo minango jose jaugwiche ni minyolo jijaataŵile ŵawataŵikwe ŵala jakutwiche. ²⁷ Jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa jula paŵajimwiche ni kujiwona minango ja nyuumba jeugule ŵaganisisye kuti ŵawataŵikwe wose ŵatisile. Nipele ŵasolomwele upanga wakwe, ŵatiji aliulaje. ²⁸ Nambo che Paolo ŵambilasile kwa liloŵe lyekulungwa, “Nkaliulaga pakuŵa wose tuli mmumu.”

²⁹ Jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa jula paŵawendile apegwe lumuli, ŵaguluchile nkati ni kugwa mmbujo pa makongolo ga che Paolo ni che Sila achitetemelaga kwa lipamba. ³⁰ Nipele ŵaajigele che Paolo ni che Sila ni kwakoposya paasa ni kwausya, “Achambuje, ana ikuumajila kupanganya chichi pakuti ngulupuche?” ³¹ Che Paolo ni che Sila ŵajanjile, “Mwakulupilile Ambuje Che Yesu, ni pachinchikulupuswa mmwejo ni ŵaali mu nyuumba jenu.” ³² Nipele che Paolo ni che Sila ŵanalichile Liloŵe lya Ambuje jwakulindilila jo pamo ni wose ŵaali mu nyuumba jakwe. ³³ Katema kakoko ka chilo jwakulindilila jwa nyuumba jakutaŵilwa jo ŵaajigele che Paolo ni che Sila ni kugajosya maŵanga gao. Nipele ŵabatiswe jwakulindilila pamo ni wose ŵaali mu nyuumba jakwe. ³⁴ Nipele jwakulindilila jwa nyuumba jakutaŵilwa jo ŵaajigele che Paolo ni che Sila ni kwajausya ku nyuumba jakwe ni ŵapele chakulya. Ni nsyene pamo ni ŵaali mu nyuumba jakwe ŵasangalele kwannope pakuŵa sano akwakulupilila Akunnungu.

³⁵ Pakwachele ŵamalamulo ŵa Chiloma ŵalajisye achakulu ŵa ŵakulindilila nyuumba jakutaŵilwa achitiji, “Mwalechele ŵandu ŵala ajaulangane.”

³⁶ Jwakulindilila nyuumba jakutaŵilwa jula ŵansalile che Paolo ngani jo achitiji, “Ŵamalamulo alajisye utenga kuti alakwe ni che Sila nlecheleswe. Sambano njaule kwa chitendewe.” ³⁷ Nambo che Paolo ŵansalile jwankulu jwa ŵakulindilila jo, “Nkuti uli? Nachiŵamuno nganitukola magambo, atuputile mbokola pelanga akuno uweji tuli Ŵaloma. Sooni ŵatuŵisile mu nyuumba jakutaŵilwa ni sambano ana akutukoposya kwachisyepela? Ngwamba! Akusachilwa aichanje achinsyene kukutukoposya.” ³⁸ Achakulu ŵa ŵakulindilila ŵala ŵajawile kukwasalila ŵamalamulo yankati ngani jo, ni ŵamalamulo ŵala paŵapilikene kuti che Paolo ni che Sila ŵaliji Ŵaloma, ŵajogwepe. ³⁹ Nipele, ŵaiche ni kwachondelela ŵanyawo kuti ŵalechelesye ni paŵakopwesye ŵachondelele kuti akopoche pa musi wo. ⁴⁰ Che Paolo ni che Sila ŵakopweche mu nyuumba jakutaŵilwa ni kwaula ku nyuumba ji che Lidia. Kweleko ŵasimene ni ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵakamuliseye mitima ni ŵatayosile.

17

Kutindiganya kukukopochela ku Sesalonike

¹ Nipele che Paolo ni che Sila ŵapelengenye ku Amfipoli ni ku Apolonia, ni ŵaiche ku Sesalonike kujaliji nyuumba ja kupopelela ja Ŵayahudi. ² Ni

che Paolo malinga ni masyowelo gakwe w'alumbikene nawo ni kuusyausyana nawo nkati Malembelo ga Akunnungu kwa mo'wa gatatu ga Lyu'wa lya Kupumulila. ³ Waagopolele ni kwasalila pangasisika kuti ya'wajilwe Kilisito asauche ni kusyuka. Waasalile, "A'wa Che Yesu w'angwajenesya kukwenu, welewo ali Kilisito." ⁴ Wane mwa w'anyawo w'akulupilile ni w'alumbikene ni che Paolo ni che Sila. Ni sooni, mpingo wekulungwa wa W'agiliki w'awaliji nkwapopela Akunnungu ni achakongwe w'akuchimbichikwa w'ajinji w'akulupilile Akunnungu.

⁵ Nambo W'ayahudi w'agumbele wiu ni waajigele w'andu w'angalumbana wa pakusumichisya malonda ni w'alumbikene pamo ni kutanda kutindiganya pamusi pose. W'ajijimuchile nyuumba ji che Yasoni achiganisyaaga kuti chiwasimane che Paolo ni che Sila mwelemo kuti w'akoposye kwa w'andu. ⁶ Nambo nganiwasimana, nipele waajigele che Yasoni pamo ni w'andu wane w'akunkulupilila Che Yesu ni kwakwekwelemya mpaka kwa achakulu wa musi achinyanyisyaga kuti, "W'andu wa akutindiganya chilambo chose ni sano alinji pamusi pano. ⁷ Che Yasoni waapochele mu nyuumba jao. Wose akukananga kugakuya malajisyo ga Mwenye jwa ku Loma achitiji, eti, 'Apali mwenye jwine jwakuw'ilanjikwa Che Yesu.'" ⁸ Achakulu wa musi pamo ni mpingo wa w'andu ula pa'wagapilikene malowe go yatindiganye mu ntwe. ⁹ Nipele waatesile che Yasoni ni achinjakwe atyosye chikole ni walesile ajaulangane.

Che Paolo ni che Sila ku Belea

¹⁰ Chilo, w'andu w'akunkulupilila Che Yesu wa ku Sesalonike wala w'achisisye che Paolo ni njakwe che Sila ajaulangane ku Belea. Ni w'anyawo pa'waiche kweleko w'ajinjile mu nyuumba ja kupopelela ja W'ayahudi. ¹¹ Nambo, w'andu wa ku Belea waliji w'akupilikanichisya nnope kupunda wa ku Sesalonike. Walipochele Lilo'we lya Akunnungu kwa lung'wanu lwekulungwa ni mo'wa gose waliji nkugalolechesya lolechesya Malembelo ga Akunnungu kanga ya'waiw'echetaga che Paolo yo yaliji isyenesyene. ¹² W'ayahudi w'ajinji w'akulupilile pamo ni achakongwe ni achalume wa Chigiliki w'akuchimbichikwa.

¹³ Nambo W'ayahudi wa ku Sesalonike pa'waimanyi kuti che Paolo waliji nkulalichila Lilo'we lya Akunnungu ku Belea ko, w'ajawile kweleko nombe ni kutanda kutindiganya ni kujichisya mipingo ja w'andu. ¹⁴ Papopo w'andu w'akunkulupilila Che Yesu w'apechesye che Paolo ku mbwani nambo che Sila ni che Timoseo wasigele ku Belea. ¹⁵ W'andu wa'wampechesye che Paolo wala w'ampechesye mpaka ku Asene. Nombewo w'ausile ku Belea ali ni malajisyo kutyochela ku che Paolo gagakuti che Sila ni che Timoseo w'akuye chitema pe.

Che Paolo akukunguluka ni w'andu wa ku Asene

¹⁶ Che Paolo pa'waliji ku Asene nkwalindilila w'anya che Sila ni che Timoseo, yachimile nnope muntima mwao paku'wa w'auweni musi wo ugumbele inyago ya achiminungu. ¹⁷ Nipele w'ausyeneusyene ni W'ayahudi ni w'andu w'anga'wa W'ayahudi w'awaliji nkwalamba Akunnungu mu nyuumba ja kupopelela, lyu'wa ni lyu'wa w'ausyeneusyene ni w'andu wa'wasimanaga nawo pakusumichisya malonda. ¹⁸ W'andu w'awalijigenye lunda lwa Chiepi'kulo ni

Chisitoiki watesile makani ni che Paolo. Wane watite, “Ana ujinga chi waku-usala mundu ju?” Wane watite, “Akuwoneka mpela akulalichila ngani ja achiminungu achalendo.” Watite yeleyo pakuwa che Paolo waliji nkulalichila ngani ji Che Yesu ni yatite kusyuka, ¹⁹ Nipele wanjigele che Paolo ku Aleopago achitiji, “Tukusaka tukombole kugamanyilila gele majiganyo gasambano ginkusala ga. ²⁰ Indu ine itwipilikene mmawiwi getu ikuwoneka kuwa ya chilendo kukwetu. Nipele tukusaka kugamanyilila malumbo ga yeleyo indu yo.” ²¹ Wandu wa ku Asene ni achalendo wose wakulonjela kweleko wajigele katema kakajinji kutagula ni kupilikanila ngani ja sambano.

²² Nipele che Paolo wajimi paujo pa nkungulu wa Aleopago ni kuti, “Wanyamwe wandu wa ku Asene, nguwona kuti wanyamwe nli wandu wa dini nnope, ²³ pakuwa panaliji nkwendajenda akuno ni akunokuno napaweni peuto pankutyochesya mbopesi, ni sooni nachisimene chilisa chimo chilembekwe, ‘Kwa Akunnungu wangamanyika.’ Nipele ngunalichila wanyamwe chele chindu chinkuchipopelela pangachimanyilila. ²⁴ Akunnungu wawachigumbile chilambo ni yose yaili mwelemo, welewo ni Ambuje wa kwinani ni chilambo chino, welewo ngakutama mmajumba ga Akunnungu getawe ni wandu. ²⁵ Sooni ngakutumichilwa ni makono ga wandu ni ngakuchisaka chachili chose, pakuwa asyene akwapa wandu wose umi ni kwakombolechesya kupumula ni kwapa indu yose. ²⁶ Kutyochela mwa mundu jumo wapanganyisye wandu wose wa pachilambo pano ni kwakombolechesya kutama palipose pachilambo pano. Walamwile kutyochela kundanda katema chi ni papi pachatame wandu wo. ²⁷ Watesile yeleyo kuti wandu wa ilambo yo wasoseje Akunnungu namuno kwakwapapasya wasimane. Natamuno yeleyo Akunnungu ngakutalikangana ni jwalijose. ²⁸ Mpela ila mundu jumo iwatite pakusala,

‘Mwa welewo uweji tukwete umi,
tukwenda ni kutama!’
Mpela ila wakwimba wenu wane, watite,
‘Uweji wose tuli wanache wao.’

²⁹ Nipele pakuwa tuli wanache wao Akunnungu, ngaikuwajilwa kuganisya kuti Akunnungu akulandana ni sahabu ni madini ga mbiya atamuno liganga lyesepe uchenene kwa lunda lwa wandu. ³⁰ Ndema sya ungamanyilila wao, Akunnungu walitesile nti ngakulola. Nambo sambano akulajisya kuti wandu wose wa palipose aleche sambu. ³¹ Pakuwa awisile lyuwa lichi walamule wandu wa pachilambo kwa goloka, kwa litala lya mundu jumo jwansagwile. Nombe Akunnungu waalosisye pangasisa wandu wose ngani ji, pakunysusya mundu jo!”

³² Nipele pawampilikene che Paolo achiwetchetaga yankati kusyuka kwa wawe, wane mwa wanyawo watesile chanache, nambo wane watite, “Tukusaka tumpikanile sooni nkati yeleyo.” ³³ Che Paolo watyosile pankungulu ni kwalekanga. ³⁴ Nambo wandu wampepe walongene nawo ni kwakulupilila Che Yesu. Mwa wandu wo wapali che Dionisio jumo jwa mpingo waukuwilanjikwa Aleopago ni jwankongwe liina lyakwe che Damali ni wandu wane.

¹ Payamasile yeleyo, che Paolo wатыosile ku Asene ni kwaula ku Kolinto. ² Ku Kolinto ko wansimene Myahudi jumo jwa ku Ponto liina lyakwe che Akila. Che Akila waliji pamo ni wankwawo jwakuwilanjikwa che Pilisila, ni mmoŵa gagogo pego wausile kutyochela ku Italia pakuŵa mwenye che Kilaudio walamwile kuti Wayahudi wose atyoche ku Loma. Che Paolo ni wawawile kukwalola, ³ ni pakuŵa masengo gao galiji gamo, masengo gakutota mahema, che Paolo watemi nawo ni kupanganya masengo. ⁴ Lyuŵa lya Kupumulila lili lyose che Paolo waŵechetesyene ni wandu mu nyuumba ja kupopelela achilingaga kwachisya Wayahudi ni Wagiliki.

⁵ Che Sila ni che Timoseo paŵaiche kutyochela ku Makedonia, che Paolo walityosisyewa kwa katema kakajinji kulalichila Liloŵe achalosyaga pangasisa Wayahudi kuti Che Yesu ali Chiwombosyo. ⁶ Nambo paŵankanile ni kuntukana, che Paolo wakung'undile luundu mu iwalo yao paujo pao ni kuti, “Mwajonasikaga, chinnyimanyilile mwachinsyene, uneji nganingola magambo. Ni kutandila sambano chinaajaulile wandu wangaŵa Wayahudi.” ⁷ Nipele che Paolo wатыosile kweleko ni kwaula kutama mu nyuumba ja mundu jumo jwangaŵa Myahudi, juŵaajogopaga Akunnungu, mundu jo liina lyakwe che Tito Yusto, nyuumba jao jaŵandikene ni nyuumba ja kupopelela. ⁸ Che Kilispo, juŵaliji jwankulu jwa nyuumba ja kupopelela jila pamo ni waali mu nyuumba jao wose waakulupilile Ambuje. Wakolinto wajinji waupilikanile utenga wo nipele wakulupilile ni kubatiswa.

⁹ Chilo chimo Ambuje wansalile che Paolo mu yakwiwona, “Kasinjogopa, nlimbile kulalichila pe ni nkaleka kupanganya chinkuchipanganya cho, ¹⁰ pakuŵa uneji nansyene ndili pamo nomwe. Ngapagwa jwalijose juchalinje kumpoteka pakuŵa pamusi wu ngwete wandu wajinji.” ¹¹ Nipele, che Paolo watemi kweleko chaka ni miesi nsano ni umo achajiganyaga wandu Liloŵe lya Akunnungu.

¹² Nambo katema che Galio paŵaliji jwankulu jwa chilambo cha Akaya, Wayahudi wasimene, wankamwile che Paolo ni kunjausya ku nkungulu. ¹³ Ni watite, “Mundu ju akwachisya wandu wapopelele Akunnungu pangagakuya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa.” ¹⁴ Che Paolo akanawe kuŵecheta, che Galio waasalile Wayahudi, “Mpilikanile wanyamwe Wayahudi! Ikaliji isyene mundu ju alewile pane atesile yangalumbana ngampilikanichisye. ¹⁵ Nambo iwaga makani ga gali gankati maloŵe ni meena ni malajisyo genu, nlamule mwachinsyene. Uneji ngangusaka kuŵa jwakulamula jwa indu yo!” ¹⁶ Nipele waawinjile wanyawo akopoche pa nkungulu. ¹⁷ Ni wandu wose wankamwile che Sositene juŵaliji jwankulu jwa nyuumba ja kupopelela jila ni wamputile palapala paujo pa nkungulu ula. Nambo che Galio nganaikosya yeleyo.

Che Paolo akuujila sooni ku Antiokia

¹⁸ Che Paolo watemi ni wandu wakunkulupilila Che Yesu wala ku Kolinto ko moŵa gamajinji. Nipele waalanjile, wakwesile ngalaŵa pamo ni che Pilisila ni che Akila ni kwaula ku Silia. Paŵaiche ku Kenkelea, che Paolo wamyosile umbo syao mu ntwe ligongo watawile nasili. ¹⁹ Ni waiche ku Efeso, kweleko che Paolo walesile che Pilisila ni che Akila, wajinjile mu nyuumba ja kupopelela ni kutanda kuusyausyana ni Wayahudi. ²⁰ Wandu wa pelepo wachondelele che Paolo atame pamo ni wandu wo moŵa gamajinji gane,

nambo che Paolo nganasaka. ²¹ Nambo paŵalangaga ŵatite, “Chimuje sooni kukwenu Akunnungu asakaga.” Ni ŵakwesile mu ngalaŵa jekulungwa ni kutyoka mu Efeso mula.

²² Che Paolo paŵaiche ku Kaisalia, ŵajawile ku Yelusalemu kukuukomasya mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵa kweleko, nipele ŵatuluchile ku Antiokia. ²³ Che Paolo ŵatemi kweleko moŵa kanandipe ni ŵatandite ulendo achipitilaga ku Galatia ni ku Filigia achalimbisya mitima ŵandu wose ŵakwakuya Che Yesu.

Che Apolo akwalichila ŵandu ku Efeso ni ku Kolinto

²⁴ Nipele Myahudi jumo liina lyakwe che Apolo mundu jwa ku Alek-isandilia, ŵaiche ku Efeso. Mundu ju ŵaliji jwakuŵecheta uchenene ni juŵagamanyililaga Malembelo ga Akunnungu. ²⁵ Mundu ju ŵajiganyikwe litala lya Ambuje ni mu mbumu ŵachalilaga kusala ngani si Che Yesu, ŵajiganyisye chenene ngani si Che Yesu namuno ŵamanyilile ubatiso u che Yohana pe. ²⁶ Che Pilisila ni che Akila paŵampilikene mundu jo ali nkuŵecheta mu nyuumba ja kupopelela pangajogopa, ŵanjigele kumangwao ni kunjiganya Litala lya Akunnungu kwa uchenene nnope. ²⁷ Che Apolo paŵasachile kwaula ku Akaya, ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu ŵa ku Efeso ŵanlimbiseye ntima ni kwalembela ŵakulijiganya ŵa ku Akaya kuti ampochele. Che Apolo paŵaiche kweleko, Akunnungu ŵankamuchisye mu upile wao, ni ŵakombwele kwakamusa nnope ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu, ²⁸ kwa ukombole wao wa kuŵecheta ŵapundile Ŵayahudi paujo pa ŵandu achalosyaga Mmalembelo ga Akunnungu kuti Che Yesu ali Kilisito.

19

Che Paolo akwalichila ŵandu ku Efeso

¹ Nipele, yaliji che Apolo paŵaliji ku Kolinto, che Paolo ŵapite kuchilambo cha ikwesya ni ŵaiche ku Efeso. Kweleko ŵaasimene ŵakulijiganya ŵane ŵa Che Yesu. ² ni ŵausisye, “Ana pamwakulupilile Che Yesu mwampochele Mbumu jwa Akunnungu?” Ni ŵanyawo ŵajanjile, “Ngwamba! Natamuno kupilikana kose nganitupilikane kuti apali Mbumu jwa Akunnungu.” ³ Ni che Paolo ŵausisye, “Nambi mwabatiswe ubatiso chi?” Ni ŵanyawo ŵajanjile, “Ubatiso u che Yohana.” ⁴ Che Paolo ŵatite, “Ubatiso u che Yohana waliji wakulosya kuti ŵandu alesile sambu. Che Yohana ŵaasalile ŵandu ŵaakulupilile ŵatachiika panyuma pao, ŵelewo ali Che Yesu.” ⁵ Paŵapilikene yeleyo ŵabatiswe kwa liina lya Ambuje Che Yesu. ⁶ Nipele, che Paolo ŵaŵisile makono gao pa ŵanyawo, ni Mbumu jwa Akunnungu ŵatuluchile ni ŵatandite kuŵechetanga iŵecheto ineine, iyoyo ŵatandite kulalichila utenga wa Akunnungu. ⁷ Ŵandu wose wo ŵaliji mpela ŵandu likumi ni ŵaŵili.

⁸ Che Paolo ŵajinjilaga mu nyuumba ja kupopelela jila kwa miesi jitatu ni ŵaachisyaga kuti akulupilile Umwenye wa Akunnungu. ⁹ Nambo ŵandu ŵane ŵaliji ŵakukatima mitima ni ŵakanile kukulupilila, ŵatandite kuŵechetanga yangalumbana nkati ŵandu ŵakulikuya Litala lya Ambuje pasikati ja ŵandu. Pelepo che Paolo ŵaalesile, ŵaajigele ŵakulijiganya ŵa Ambuje ni ŵaliji nkukunguluka nawo moŵa gose mu chuumba chakulijiganyila chi che Tulona. ¹⁰ Yeleyo yatendekwe yaka iŵili mpaka ŵandu wose ŵaŵatamaga ku Asia ni Ŵayahudi pamo ni Ŵagiliki, ŵapilikene Lilowe lya Ambuje.

Wanache wa che Sikewa akulinganga kugawinga masoka

¹¹ Akunnungu wapanganyisye yakusimonjeka yejinji kwa makono ga che Paolo. ¹² Wandu wajigalaga namose iguo ya mwana ni iwalo ine iwai kwaiye che Paolo, wajawisye kwa wakulwala ni wakulwala wo walamiswe ilwele yao, ni awala wawakwete masoka gaakopweche. ¹³ Wayahudi wampepe wakugawinga masoka mwa wandu, wajesilejesile akuno ni akunokuno achilingaga kulikolanga liina lya Ambuje Che Yesu, kwa wele wawakwete masoka achitiji, “Ngunsalila kwa liina lya Ambuje Che Yesu jwakulalichilwa ni che Paolo, ntyoche.” ¹⁴ Wawatendaga yeleyo, waliji wanache nsano ni wawili wa che Sikewa Jwambopesi Jwankulu jwa Chiyahudi. ¹⁵ Nambo lisoka lila lyaajanjile wanyawo, “Che Yesu ngwamanyilila ni che Paolo nombejo ngummanyilila, nambo wanyamwe ndi waani?” ¹⁶ Nipele jwamasoka jo wasumbile ni kwagalagasya mpaka wanache wa che Sikewa wo wautwiche mu nyumba jo ali matakope ni mawanga gakwe. ¹⁷ Ngani ji jamanyiche kwa jwalijose juwatamaga ku Efeso, kutandila Myahudi kwichila Wagiliki. Wose wakamwilwe ni lipamba, ni walikusisye liina lya Ambuje Che Yesu. ¹⁸ Wajinji mwa wele wawakulupilile Che Yesu waiche ni wajitichisye paujo pa wandu yangalimate iwaitesile. ¹⁹ Wane wawatendaga usawi ndanda jo, wajigele itabu yao iwaitendelaga usawi yo ni kwijocha paujo pa wandu. Wawalasilile ntengo wa itabu yo ni kusimana mbiya syesijinji. ²⁰ Kwanti yeleyo, Lilo we lya Ambuje lya pundile ni kwenela ni kola machili nnope.

Utindiganyo ku Efeso

²¹ Payamasale yeleyo, che Paolo wasachile kwaula ku Yelusalemu achipi-tilaga ku Makedonia ni ku Akaya. Watite, “Pachiiche kweleko, ikuumajila kwaula ku Loma nombe.” ²² Ni walajisye wawili mwa wakwakamuchisya wao, che Timoseo ni che Elasto, kuti walongolele ku Makedonia ni nsyene wasigalile mu Asia kwa katema.

²³ Katema ko ni katema kakatyochele utinda wekulungwa ku Efeso ko ligongo lya Litala lya Ambuje. ²⁴ Jwapali muntu liina lyakwe che Demetilio jwakusyana madini ga feza. Jweleju waliji ni masengo ga kolosya inyago ya nyumba sya mwana sisyaliji mpela nyumba ja nnungu jwankongwe jwakuwilanjikwa Atemi. Masengo go gaapokasisye kwannope wamasengo wao. ²⁵ Che Demetilio wasongangenye wamasengo wao pamo ni wandu wane wawaliji wamasengo mpela gagogo pego ni kwasalila, “Wandumwe, nku-manyililanga kuti ipanje yetu itukupata yi ikukopoka mmalonda gagaga pega. ²⁶ Sano nkulola ni kulipikanila mwachinsyene che Paolo yakuti pakupanganya, nombe ngawa pa Efeso pe nambo pa Asia pose. Che Paolo ju waachisise ni kwagalausya wandu ajitichisye kuti achiminungu wapanganyiswe ni makono ga wandu ngawa achiminungu wa usyene. ²⁷ Nipele kupikaniche kuti malonda getu ga chigajaluche. Ni ngawa malonda getu pega, nambo ni nyumba ja nnungu jwankongwe Atemi ngajichimbichikwa kose. Ni mbesi jakwe lumbili lwa welewo wakunlamba wa Asia wose ni wandu wose wa mchilambo chiuchimala.”

²⁸ Wandu wala pawapilikene yeleyo yaachimile kwannope ni kutanda gumilanga achitiji, “Jwankulu ali Atemi jwa Wafeso!” ²⁹ Musi wose wagumbele utindiganyo. Ni waakamwile che Gayo ni che Alisitako, wawatamaga ku Makedonia wawaliji mu ulendo umo ni che Paolo, ni wajaawisye kwa kwanguya

kuluwala lwa micheso. ³⁰ Che Paolo nsyene wasachile kwinjila mu mpingo wa wandu mula nambo wakwakuya wala wankanyisye. ³¹ Achakulu wane wa chilambo cha ku Asia waliji achambusanga wao che Paolo, wapelechele utenga wakwachondelela kuti akalijausya nsyene ku luwala lwa micheso ko. ³² Katema ko kila munda jwagumisile, wane achi ni wane achila, pakuwa nkungulu ula waliji jugulijuguli, wajinji nganaimanyililanga ligongo lya kusongangana kwao. ³³ Pakuwa Wayahudi wantesile che Alekisanda akopoche mmbujo mwa wandu, wandu wampepe mu mpingo mula waganisisye kuti ali jwelejo. Nipele che Alekisanda wajongwele nkono ni kwamyalasya achisakaga kuliwalanga paujo pa mpingo wa wandu. ³⁴ Nambo pawamanyilile kuti waliji Myahudi, wose wagumisile kwana kamo kwa masaa gawili, "Jwankulu ali Atemi jwa Waefeso!" ³⁵ Mbesi, jwakulemba jwa pamusi po wakombwele kwamyalasya, waasalile, "Wanyamwe wandu wa ku Efeso, kila munda pelepa akumanyilila kuti wandu wa musi wa Efeso wu, ni wakujilindilila nyumba ja nnungu Atemi, ni wakuligosa liganga lyeswela lilyagwile kutyochela kwini lila. ³⁶ Ngapagwa jwalijose jwakukombola kukanila yeleyo. Nipele mmyalalanje, nkatenda chachili chose kwakwanguya. ³⁷ MwaWilasile wandu wa pelepa namuno nganjinyelusya nyumba ja nnungu pane kuntukana nnungu jwetu jwankongwe. ³⁸ Nipele, iwaga che Demetilio ni wamasengo wao akwete magambo gao nkati wandu wa, mikungulu jipali ni achakulu wa ilambo wala ilambo nombe nawo apali, akukombola kuwechetelana kweleko. ³⁹ Nambo iwaga kwana magambo gane njausye ku nkungulu waukukundikwa. ⁴⁰ Pakuwa akakombwele kutuwechetela ligongo lya kutindiganya kwatukutesile lelo jino. Kutindiganya ku nganilipagwa ligongo ni sooni ngatukombola kusala ligongo lya kutenda nkungulu wu." ⁴¹ Pawamasile kuwecheta yeleyo, wamwasisye wandu waWasongangene wo.

20

Che Paolo akwaula sooni ku Makedonia ni ku Ugiliki

¹ Pawamasile utinda ku Efeso, che Paolo waaWilasile wakwakuya wala pamo, ni kwalimbisya ntima. Ni waalanjile ni kutanda ulendo wa ku Makedonia. ² Ni wapite mu ilambo ila ni kwalimbisya ntima kwa maloŵe gamajinji wakukulupilila wa misi jo. Nipele waiche ku Ugiliki, ³ kweleko watemi miesi jitatu. Pawaliji nkuliwika chile kwa ulendo wa ku Silia kwa litala lya mmeesi, waimanyi kuti Wayahudi watamilile ntemela wangelimate, nipele waamwiwe kuuja achipitilaga ku Makedonia. ⁴ Che Sopatula mwana ju che Pihomunda jwa ku Belea walongene ni che Paolo pamo ni che Alisitako ni che Sekundo jwa ku Sesalonike, che Gayo jwa ku Debe ni che Timoseo, che Tukiko ni che Tilofimo jwa ku Asia. ⁵ Wandu wo watulungolele ni waliji nkutulolela ku Tuloa kula. ⁶ Pagapite moŵa ga mikate jangatajikwa amila, uweji twakwesile ngalaŵa kutyochela ku Filipi ni pagamasile moŵa nsano, twaiche ku Tuloa kula. Ni kweleko twatemi chijuma chimo.

Che Paolo akunusyusya che Eutiko

⁷ Lyuwa lyaandanda lya chijuma twachingangene kuti tulye pamo. Ni che Paolo pakuwa wasachile kuti atyoche malaŵi jakwe, wakungulwiche ni wandu, ni sooni wajendelechele kukunguluka ni wandu wo mpaka chilo nnope. ⁸ Mu chuumba cha mwinani kutwasongangene ko kwaliji ni ibatali yejinji ichikolelaga. ⁹ Ni jwapali nchanda liina lyakwe che Eutiko juwatemi

pedilisha. Che Paolo paŵajendelechelaga kukunguluka, che Eutiko ŵatandite kugwesela kanandikanandi. Kumbesi ŵagonile ni ŵagwile paasi kutyochela chuumba chaatatu cha mwinani. Ni paŵannyakwile ŵaliji ŵamale kuwa. ¹⁰ Nambo che Paolo ŵatulwiche paasi ni ŵatindiŵele ni kwakumbata ni kuti, “Kasinlilanga pakuŵa ali jwanjumi.” ¹¹ Ni ŵakwesile sooni ku chuumba cha mwinani kula ŵagaŵenye nkate ni ŵalile. Ŵajendelechele kulalichila mpaka kundaŵi pe nipele ŵatyosile. ¹² Ŵandu ŵala ŵanjigele nchanda jula kumangwao ali jwanjumi, nipele mitima jao jatulele.

Ulendo wa ku Mileto kutyochela ku Tuloa

¹³ Uweji twalongolele ku Aso ni ngalaŵa jekulungwa, kweleko twatiji twajigale che Paolo. Yeleyo ni yatite pakulajisya nnigwa wao kuti aiche kweleko wapasi. ¹⁴ Nipele che Paolo ŵatusimene ku Aso kula, ni twakwesile mu ngalaŵa ni twajawile ku Mitulene. ¹⁵ Kutyochela kweleko twajendelechele ni ulendo ni malaŵi jakwe twaiche ku Kio. Pa lyyuŵa lyaawili twapelengenye ku Samo ni malaŵi jakwe twaiche ku Mileto. ¹⁶ Pakuŵa che Paolo ŵasachile kwendelechela ni ulendo wao ni ngalaŵa pangasepuchila ku Efeso kuti akasakaŵa nnope ku Asia ko. Ŵachelengaga nningwa wao kuti yakombolekaga aiche ku Yelusalemu kwaligongo lya lyyuŵa lya Pentekosite.

Che Paolo akwalanga achachekulu ŵa ku Efeso

¹⁷ Che Paolo paŵaliji ku Mileto ŵalajisye utenga wa kwaŵilanga achachekulu ŵa mipingo ja ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ja ku Efeso kuti achingangane. ¹⁸ Achachekulu ŵala paŵaiche, che Paolo ŵaasalile, “Mwachinsyene nkumanyililanga indite pakutama ni ŵanyamwe moŵa gose chitandile lyyuŵa lyaandanda lila panaiche pachilambo cha ku Asia. ¹⁹ Nkumanyililanga indite pakwatumichila Ambuje nkulitulusya kose ni misosi ni masausyo gagambatile kwaligongo lya malindi ga Ŵayahudi ŵampepe. ²⁰ Nkumanyililanga kuti uneji nganinyogopa namose kanandi kunlalichila pelanga ni mmajumba genu ni kunjiganya chakunkamuchisya chachili chose. ²¹ Naajamwiche kwakalipa nnope Ŵayahudi ni Ŵagiliki aleche sambi syao ni kwaujilila Akunnungu ni kunkulupilila Ambuje ŵetu Che Yesu. ²² Sano, uneji ngumpilikanichisya Mbumu jwa Akunnungu, ngwaula ku Yelusalemu pangaimanyilila chachili chose chachichiisimane kweleko. ²³ Nguchimanyilila chindu chimo kuti mmusi wauliwose Mbumu jwa Akunnungu akusalila kuti kutaŵikwa ni masausyo gakunindilila. ²⁴ Nambo nganguuŵalanjila umi wangu kuti wana chindu nnope kwa uneji nningwa wangu malichisye unduna wangu ni masengo gaŵambele Ambuje Che Yesu nagapanganye, yaani naalalichile ŵandu Ngani Jambone ja upile wa Akunnungu.

²⁵ “Mbiite mwa ŵanyamwe wose njilalichilaga Umwenye wa Akunnungu. Nambo sambano ngumanyilila kuti ngapagwa jwalijose mwa ŵanyamwe juchachimona une sooni. ²⁶ Nipele lelo jino ngunsalila kuti yakopochelaga jumo jwenu kujonasika, uneji nganingola magambo. ²⁷ Pakuŵa nganileka kunlalichila yanayose yakusaka kuipanganya Akunnungu. ²⁸ Nilolechesye mwachinsyene, mwagose ŵandu wose ŵampele Mbumu jwa Akunnungu kuti mwalele ŵanyawo. Nkaachunje ŵandu ŵa Akunnungu ŵaŵapatile kwa miasi ja Mwanagwe. ²⁹ Nguimanyilila uchenene kuti pingutyoka masogo gakalipa chiganjimuchile ni ngagakola chanasa kwa mpingo wo. ³⁰ Ni sooni

mwa mwachinsyene chakopochele wandu wacha wechete ya unami kwasoy-asya wakulijiganya ni kwatenda waakuye wanyawo. ³¹ Nipele, nililechesye nchikumbuchilaga kuti kwa moŵa ga yaka itatu chilo ni muusi, nganileka kunjamuka kila jumo mwa wanyamwe kwa misosi.

³² “Nipele sambano, wanyamwe ngummikanga mmakono ga Akunnungu ni pa utenga wa upile wao, waukukombola kunkolosya ni kumpa ntuuka pamo ni wandu wao wa waswejeswe. ³³ Unejani nganisaka madini ga feza pane sahabu pane iwalo ya mundu jwalijose. ³⁴ Mwachinsyene nkumanyililanga kuti napanganisye masengo ni makono gangu nansyene kuti mbate yaikunsoŵa ni yaikwasoŵa achinjangu nombewo. ³⁵ Moŵa gose mbanganyisye masengo nti itagu kukwenu, kunnosya kuti tukusachilwa kwakamuchisya wakulaga, tuchikumbuchilaga maloŵe ga Ambuje Che Yesu nsyene gagakuti, ‘Mbayakuposya kupunda kupochela.’ ”

³⁶ Che Paolo paŵamasile ku wecheta yeleyo watindiŵele pamo ni wanyawo wose ni kwapopela Akunnungu. ³⁷ Wose waliji nkulilanga ni waalanjile che Paolo kwakwakumbata ni kwalosya unonyelo wekulungwa. ³⁸ Chindu chichatesile asupuche nnope chaliji liloŵe liŵa wechete che Paolo paŵatite, “Ngamuuwona sooni.” Nipele waapechesye mpaka mu ngalaŵa jekulungwa.

21

Che Paolo akwaula ku Yelusalemu

¹ Pitwalangene nawo, twakwesile mu ngalaŵa jekulungwa ni twajawile mpaka ku Kosi. Malaŵi jakwe twaiche musu wa ku Lode ni kutyochela kweleko twajawile ku Patala. ² Ni kweleko twajisimene ngalaŵa jekulungwa jijajombokaga kwaula ku Foinike, twakwesile ni kwendelechela ni ulendo. ³ Pitwaiche pakukombola kujiwona Kupulo, twapite upande wa kunchiji ni kwaula ku Silia. Twajimi musu wa ku Tilo ni kujitululya misigo kutyochela mu ngalaŵa jekulungwa. ⁴ Kweleko twaasimene wandu wakukulupilila Che Yesu, ni twatemi pamo ni wanyawo chijuma chimo. Kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu wanchondelele che Paolo kuti akajaula ku Yelusalemu. ⁵ Nambo pikamasile katema ka kutama ni wanyawo, twajendelechele ni ulendo wetu. Wandu wose pamo ni achiŵankwawo ni achiŵana wao watupechesye mpaka paasa musu. Pitwaiche ku mbwani twatindiŵele wanawose ni kwapopela Akunnungu. ⁶ Nipele twalangene, nowaji twakwesile mu ngalaŵa jekulungwa ni wanyawo wasile mmangwao.

⁷ Kutyochela ku Tilo twajendelechele ni ulendo wetu mpaka twaiche ku Tolemaishi, ni kweleko twajawile kukwakomasya wakukulupilila achinjetu, twatemi nawo kwa lyuŵa limo. ⁸ Malaŵi jakwe twajendelechele ni ulendo ni kwika ku Kaisalia. Ni kweleko twajawile ku nyuumba ji che Filipo jwakulalichila Ngani Jambone. Jwelejo waliji jumo jwa aŵala saba waŵasagulikwe ku Yelusalemu kula. ⁹ Mundu jo wakwete achiŵaliŵalipe ncheche waŵalondolaga utenga wa Akunnungu. ¹⁰ Pitwatemi kweleko moŵa gampepe waiche jwakulondola jwa Akunnungu jumo kutyochela ku Yudea liina lyakwe che Agabo. ¹¹ Ni waiche pitwaliji, waujigele nkaanda u che Paolo ni walitaŵile mmakono ni makongolo ni kuti, “Mbumu jwa Akunnungu akuti, ‘Wayahudi wa ku Yelusalemu kula chantaŵe nsyene nkaanda wu kwanti nnyi ni kunjausya mmakono ga wandu wangaŵa Wayahudi.’ ”

¹² Patwapilikene yeleyo, uweji ni wāndu wāne wāwāliji pepala twachondelele che Paolo kuti akajaula ku Yelusalemu. ¹³ Nambo che Paolo nsyene wājanjile, “Ana nkusaka kupanganya chichi? Nkusaka kuusupusya ntima wangu ni misosi jenu? Ndili chile ngāwa kutaŵikwa pe ku Yelusalemu kula, nambo atamuno kuwa kwa ligongo lya Ambuje Che Yesu.” ¹⁴ Paŵakanile kutupilikanila twannesile nikuti, “Chakusaka Ambuje chitendekwe!”

¹⁵ Pitwatemi pepala moŵa gampepe, twataŵile misigo jetu ni twajendechele ni ulendo wa ku Yelusalemu. ¹⁶ Wākulijiganya wāmpewe ŵa ku Kaisalia kula wālongene ni uweji, ni wātupechesye ku nyuumba ji che Mnasoni kutwajile kukutama ni jwelejo moŵa gampepe. Che Mnasoni wāliji mundu jwa ku Kupulo ni juŵaliji jwakukulupilila jwa kalakala.

Che Paolo akwajimajimila che Yakobo

¹⁷ Patwaiche ku Yelusalemu, wāndu wākukulupilila Che Yesu achinjetu ŵa kweleko wātupochele uchenene nnope. ¹⁸ Malaŵi jakwe che Paolo wālongene ni uweji kukwakomasya che Yakobo, achachekeku wose ŵa wāndu wākukulupilila Che Yesu ŵa kweleko wāliji palapala. ¹⁹ Patwamasile kwakomasya, che Paolo wātandite kwasalila yanayose nkati iŵaitesile Akunnungu kwa masengo ga che Paolo kwa wāndu wāngāŵa Wāyahudi. ²⁰ Wāndu wāla paŵapilikene yeleyo wāakusisye Akunnungu. Nipele wānsalile che Paolo, “Nlongo njetu, nkukombola kuwona kuti kwana mianda ja Wāyahudi aŵele wākukulupilila sambano ni wose akulimbila kugakamulichisya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa. ²¹ Apilikene kuti alakwe nkawajiganya Wāyahudi wākutama pasikati ja wāndu wāngāŵa Wāyahudi anagakamulisye Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa, ni mwasalile akaumbasya wānache ŵao namose kugakamulichisya masyoŵelo ga Wāyahudi. ²² Nambi chiiŵe uli? Isyene wāndu chapilikane kuti nnyiche. ²³ Mbaya ntendekanye chitukunsalila uwe. Tukwete achalume ncheche pelepa wāwataŵile nasili paujo pa Akunnungu. ²⁴ Nliwanganye ni wānyawo mu kupopela kwa kuliswejesya, nlipe ntengo waukusachilwa kwa wānyamwe wose, nipele wāndu wo amyolekwe umbo. Kwakutenda yeleyo wāndu wose chamanyilile kuti ngani siŵasipilikene syo nkati alakwe nganisiŵa sisylene nomwe mwasylene nkugakamulisya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa. ²⁵ Yankati wāndu wāngāŵa Wāyahudi wāwākulupilile Che Yesu, uweji twalembele chikalata ni kwasalila itwilamwile ni kwapelechela, chachikuti, akalya chachili chose chetaje mbopesi sya minungu ja unami, ni akalya miasi, ni akalya nyama ja chinyama chepopotolwe ni aleche chikululu.” ²⁶ Nipele malaŵi jakwe che Paolo wāajigele wāndu wāla ni kupopela kwa kuliswejesya pamo nawo. Nipele wājinjile pa Nyuumba ja Akunnungu kukusala mbesi ja moŵa gakuliswejesya ni yankati mbopesi ja malipilo jichijityosyekwe kwaligongo lya jwalijose mwa wānyawo.

Che Paolo akukumulwa pa Nyuumba ja Akunnungu

²⁷ Moŵa nsano ni gaŵili gala gachiŵandichilaga kumala, Wāyahudi wāwākopochele ku Asia ŵambweni che Paolo ali pa Nyuumba ja Akunnungu. Nipele wāatesile wāndu wose wāachime che Paolo ni wānkamwile, ²⁸ achinyanyisyaga, “Wānyamwe Wāisilaeli, kuntukamusyē! Mundu ju ni jwejula jwakwajiganya achalume wose indu yakukanilana ni Wāisilaeli pamo ni Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni Nyuumba ja

Akunnungu ji. Ni sooni wâjinjisye Wâgiliki pa Nyuumba ja Akunnungu ni kupasakasya peuto papaswela pa.”²⁹ Wâtite yeleyo ligongo wâmbweni che Tilofimo mundu jwa ku Efeso, mu musi, ali pamo ni che Paolo ni wâganisiseye kuti che Paolo wâjinjisye pa Nyuumba ja Akunnungu.

³⁰ Nipele musi wose wagumbele utindiganyo ni wâiche wându kutyochela mbande syose kuti wâakamule che Paolo, wâkwekweleme ni kwakoposya pa Nyuumba ja Akunnungu, ni papopo wâugele minango ja Nyuumba ja Akunnungu. ³¹ Wâliwisile chile kuti wâulaje, nambo ngani jo japikaniche kwa jwankulu jwa wângondo lichila wâ Chiloma kuti Yelusalemu jose jili tametame. ³² Pangakaŵa jwankulu jwa wângondo mia moja jula wâajigele wângondo wâkwe ni achakulu wâo ni wâutuchile ku mpingo wa wându kula. Ni wânyawo pa wâmmweni jwankulu jo ni wângondo wâkwe wâlesile kumputa che Paolo. ³³ Nipele jwankulu jwa wângondo jula wânjaulile che Paolo, wânkamwile ni kulamula kuti ataŵikwe minyolo jiŵili. Ni wâusiseye achitiji, “Ana ncheni jweleju, nombe atesile chichi?” ³⁴ Wâne wâali mu mpingo wa wându mula wâgumilangaga, wâne achi ni wâne acho. Ligongo lya wele utinda wo, jwankulu jwa wângondo jula nganakombola kugamanyilila magambo gasyeneseyene. Nipele wâlamwile wângondo wâla kuti wâjigale che Paolo ni kunjasya mu likome. ³⁵ Che Paolo pa wâiche pakukwelela kwinjilila nkati, wângondo wânyakwile ligongo lya utindiganyo wa wându. ³⁶ Mpingo wekulungwa wa wându wâkuiye achinyanyisyaga, “Mwaulaje!”

Che Paolo akuliŵalanga

³⁷ Pa wânjinisiyaga mu likome, che Paolo wâanchondelele jwankulu jwa wângondo mia moja jula achitiji, “Ana ngukombola kuŵecheta chindu nomwe?” Jwankulu jula wâjanjile, “Ana nkumanyilila kuŵecheta Chigiliki?”³⁸ Ana mmweji ngati Mmisili jumwachisiseye wându atindiganyo ni kwalongosya wâkukulaga elufu nne wâla mpaka mwipululu?”³⁹ Che Paolo wâjanjile, “Ngwamba! Uneji ndili Myahudi, jumbagwilwe ku Taso, musi wa ku Kilikia, uneji jwa musi waumanyiche nnope. Choonde, munyitichiseye mechete ni wându wâ.”⁴⁰ Jwankulu jula wâjitichiseye, nipele che Paolo wâjimi pakukwelela pala, wâgolwesye nkono kwamyalasya wându wâla, ni wându wâla wâmyalele ni wâtandite kuŵecheta nawo Mchiebulania.

22

¹ “Achalongo achinjangu ni achatati, mumbilikanile uchenene inguti kulichenjela paujo penu!”² Wându wâla pa wâmpilikene che Paolo achikungulukaga nawo Mchiebulania wâmyalele jii. Ni che Paolo wâjendelechele kuŵecheta,³ “Uneji ndili Myahudi, napagwilwe ku Taso, musi wa ku Kilikia. Nambo ngulile papapa pa Yelusalemu, naliji jwakulijiganya ju che Gamalieli. Nalijiganyiseye uchenene kukamula malajisyo ga achambuje wêtu. Nalityosisiseye ni ntima wose kwa Akunnungu mpela intite wânyamwe lelo jino. ⁴ Naalagesye wându Wâkwakuya Che Yesu mpaka kwaulaga. Naakamwile achalume ni achakongwe wâkwe ni kwataŵa mu nyuumba jakutaŵilwa. ⁵ Jwambopesi jwankulu pamo ni nkungulu wa achachekulu akukombola kuutyosya umboni wa yeleyo. Wânyawo ni wâ wâmbele chikalata chakwapelechela Wâyahudi wâkutama ku Damesiki. Najawile ku Damesiki kuti ngaakamule wându wo ni kwajigala kuja nawo ku Yelusalemu ali ataŵikwe kuti ajamukwe.”

*Che Paolo akuŵecheta yatite pakuŵa jwakukulupilila
(Masengo 9:1-19; 26:12-18)*

⁶ “Nipele, panaliji mwitala kuŵandichila ku Damesiki, muusi mpela lyuŵa pa ntwе chisisimuchile kwинani kwakopochele lulanga lwekulungwa ni lwalanguchisye une mbande syose. ⁷ Pelepo nagwile paasi, nipele napilikene liloŵe lichisalilaga, ‘Che Sauli, che Sauli! Ana ligongo chi nkuunagasya une?’ ⁸ Noneji nausisye, ‘Ana ŵaani alakwe, Ambuje?’ Nombewo ŵajanjile, ‘Uneji ndili Che Yesu jwa ku Nasaleti junkunagasya.’ ⁹ Achinjangu ŵanaliji nawo mu ulendo ŵala ŵaliweni lilanguka lila nambo nganalipikana liloŵe lya ajula jwaŵaŵechetaga ni une. ¹⁰ Nipele uneji nausisye, ‘Ana ndende chichi Ambuje?’ Nombe Ambuje ŵanyanjile, ‘Njime, njaule ku Damesiki ni kweleko chasalile yose yaikummajila kuipanganya.’ ¹¹ Kwa ligongo lya kung’alima kwa lila lilanguka lila nalepele kulola nipele achinjangu unalongene nawo mu ulendo ŵala ŵangamwile nkono ni kunongosya mpaka naiche ku Damesiki.

¹² “Ni ku Damesiki ko jwapali mundu jumo liina lyakwe che Anania, mundu jwakwalamba Akunnungu ni jwakugakumulichisya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni juŵaŵalanjikwe umboni kuti ali jwambone ni Ŵayahudi ŵakutama ku Damesiki. ¹³ Jwelejo ŵaiche kukuunola, ni ŵajimi pachiŵandi ni uneji ni kuti, ‘Mpwanga che Sauli! Nkombole kulola sooni.’ Papopo nakombwele kulola sooni ni nammweni. ¹⁴ Nipele che Anania ŵatite, ‘Akunnungu ŵa achambuje ŵetu ansagwile mmwe kuti mmanyilile yakuisaka, ni kummona jwelejo jwakupanganya yambone paujo ga Akunnungu, ni kumpilikana nsyene achiŵechetaga. ¹⁵ Pakuŵa chimme jwambomboni jwakwe kwa ŵandu wose nchasalilaga aila yose inyiweni ni kwipilikana. ¹⁶ Nipele sano nkulindilila ichichi, njime mbatiswe ni kutyosyekwa sambi syenu, kwakutenda yelei nkuliŵilanga liina lya Ambuje.’

Che Paolo akuŵilanjikwa ŵaalalichile ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi

¹⁷ “Nipele, nausile ku Yelusalemu ni panapopelaga pa Nyuumba ja Akunnungu pala naiweni yakwiwona. ¹⁸ Nammweni Ambuje achiisalilaga, ‘Njanguye! Ntyoche chitema mu Yelusalemu pakuŵa ŵandu ŵa pelepa ŵa ngaapochela umboni wenu nkati une.’ ¹⁹ Noneji najanjile, ‘Ambuje, ŵanyawo akumanyilila kuti uneji ni jwejula junajendagajendaga mmajumba gao ga kupopelela ni kwataŵa mu nyuumba jakutaŵilwa aŵala ŵaŵankulupilile mmweji ni kwaputa. ²⁰ Ni katema paŵammuleje che Stefano jwa umboni jwenu, uneji nansyene naliji palapala ni sooni najitichisye kuti ŵaulaje ni nalindilile nguo sya ŵaŵambuleje ŵala.’ ²¹ Ambuje ŵaasalile, ‘Njaule, chinantume kwakutalika, kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi.’ ”

²² Ŵandu ŵala ŵapilikanilaga mpaka paŵaŵechete maloŵe go, nipele, ŵatandite kunyanyisya achitiji, “Mumbulaje! Mundu jwati yelei ngaakuŵajilwa kulama.” ²³ Ni ŵajendelechele kunyanyisya akuno achiulaga iwalo yao ni kututumya luundu mwинani. ²⁴ Jwankulu jwa ŵangondo lichila jula ŵaalamwile ŵangondo ŵao anjigale che Paolo ni kunjinjisa mu likome, ni ŵaalajisye ŵaapute mbokola ali nkumbusya kuti ŵamanyisye ligongo lya Ŵayahudi kunyanyisya. ²⁵ Nambo paŵantaŵile ngonji kuti ŵapute, che Paolo ŵambusisye jwankulu jumo juŵajimi pepala, “Ana malajisyo gakutusaka kumputa mbokola Mloma akanaŵe kulumulikwa?” ²⁶ Jwankulu jula paŵapilikene yeleyo, ŵajawile ku jwankulu jwa ŵangondo jula ni kwasalila,

“Ana nkusaka kutenda chichi? Pakuŵa mundu ju ali Mloma!” ²⁷ Nipele jwankulu jwa ŵangondo jula ŵanjaulile che Paolo ni kummusya, “Musalile, ana mmwe Mloma?” Che Paolo ŵajanjile, “Elo.” ²⁸ Jwankulu jwa ŵangondo jula ŵatite, “Uneji none ndili Mloma kwa kusuma ni ntengo wekulungwa.” Che Paolo ŵatite, “Nambo uneji ndili Mloma jwakupagwa.” ²⁹ Nipele ŵandu ŵaŵasachile kumbusya ali nkumputa che Paolo ŵala papopo ŵatayosile. Ni jwankulu jwa ŵangondo jula paŵaimanyilile kuti che Paolo ŵaliji Mloma ŵajogwepe pakuŵa ŵantaŵile ni minyolo.

Che Paolo pa nkungulu wa Ŵayahudi

³⁰ Malaŵi jakwe, jwankulu jwa ŵangondo mia moja jula ŵasachile kugamanyilila magambo gasyenyeyene gakuŵechetelwa che Paolo ni Ŵayahudi. Nipele ŵangopwele minyolo jila ni ŵaalamwile achakulu ŵambopesi ni achakulu ŵa nkungulu asimane. Nipele ŵanjigele che Paolo ni kuntulusya paasi ni kunjimika paujo pa nkungulu.

23

¹ Che Paolo ŵalolechesye kwannope ŵankungulu ŵala ni ŵatandite kuŵecheta achitiji, “Achalongo achinjangu, naatumichile Akunnungu kwa ntima wambone mpaka lelo jino.” ² Pelepo che Anania Jwambopesi Jwankulu ŵalamwile kuti aŵala ŵaŵaliji kuŵandikana ni che Paolo ŵapute lijanda pakang’wa jao. ³ Nipele, che Paolo ŵansalile che Anania, “Akunnungu nsyene champute alakwe jwaulamba! Ana nomwejo nteemi pelepo kuti mulamule malinga ni malajisyo nomweji mwasyene ngankugakuya malajisyo kwa kwasalila ŵandu aambute?” ⁴ Ŵandu ŵaŵajimi pepala ŵala ŵansalile che Paolo “Mmwejo, nkuntukana Jwambopesi Jwankulu jwa Akunnungu?” ⁵ Ni che Paolo ŵatite, “Achalongo achinjangu nganinamanyililaga kuti ŵelewo ali Jwambopesi Jwankulu. Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, ‘Ngasim-mecheta yangalimate nkati jwankulu jwa ŵandu ŵenu.’ ”

⁶ Nipele che Paolo ŵaimanyilile kuti mpingo umo wa ŵankungulu ŵala waliji Masadukayo ni wine waliji Mafalisayo. Nipele ŵanyanyisye kwannope paujo pa nkungulu ula achitiji, “Achalongo achinjangu, uneji ndili Mfalisayo mwanache jwa Mfalisayo. Uneji ndili pa nkungulu pa kulamulikwa ligongo ngulolela kuti ŵawe chasyuche.” ⁷ Palapala paŵaŵechete yeleyo, gakopochele makani gamakulungwa pasikati ja Mafalisayo ni Masadukayo ni nkungulu ula wasapulene. ⁸ Pakuŵa Masadukayo akuti nganikupagwa kusyuka atamuno achikatumetume ŵa kwinani, ni mbumu nombe nasyo nganisipagwa. Nambo Mafalisayo akwitichisya yanayose itatu. ⁹ Ngomo sila syapundile ni ŵampepe mwa ŵakwiganya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ŵa mpingo ŵa Mafalisayo ŵajimi ni koposya malowe gao kwamachili achitiji, “Ngatukugawona magambo gagaligose kwa mundu ju, ikukomboleka mbumu pane katumetume jwa kwinani aŵechete ni jwelejo.”

¹⁰ Makani gala gapundile kuŵa gamakulungwa nnope, nipele jwankulu jwa ŵangondo jula ŵajogopaga kuti ŵandu ŵala chankatanye che Paolo iŵaloiŵalo. Nipele, ŵaalamwile ŵangondo ŵakwe atuluchile kwauli mpingo wa ŵandu kula ni kunjigala che Paolo kwa machili ni kunjausya nkati.

¹¹ Chilo cho, Ambuje ŵajimi chiŵandi ni che Paolo ni kuti, “Nkamulisye ntima! Mumalasile umboni pa Yelusalemu pano, chintende iyoyo peyo ni ku Loma.”

Ŵayahudi akutama ntemela itajile pakwaulaga che Paolo

12 Pikwachele, Ŵayahudi ŵatesile ntemela. Ni ŵalitaŵilile kuti, “Ngatulya pane kung’wa chachili chose mpaka pachitwaulaje che Paolo.” 13 Ŵandu ŵaŵatesile yeleyo wo ŵaliji ŵandu mpela alobaini. 14 Nipele, ŵandu wo ŵajawile kwa achakulu ŵambopesi ni achachekulu ni kuti, “Tulitaŵilile twachinsyene kuti ngatupasya chachili chose mpaka pachitwaulaje che Paolo. 15 Nipele sano, ŵanyamwe pamo ni ŵankungulu nnajisye utenga kwa jwankulu jwa ŵangondo mia moja kuti antulusye kukwenu nchinamani-laga kuti nkusakanga kumanyilila uchenene magambo gakwe. Noweji akanaŵandichile tuliŵichile chile kummulaga.”

16 Nambo mwipwagwe che Paolo ŵapilikene ngani jo, nipele ŵaiche ni kwinjila mu likome mula ni kwasalila che Paolo nkati ngani jo. 17 Che Paolo ŵammilasile jumo jwa ŵangondo ni kunsalila, “Munjausye nchanda ju kwa jwankulu jwa ŵangondo mia moja pakuŵa akwete chindu chakwasalila.” 18 Jwangondo jula ŵanjigele nchanda jula ni kulongana nawo mpaka kwa jwankulu jwa ŵangondo ni kuti, “Che Paolo jwantawe jula ŵamilasile ni kuumenda kuti nannyichenawo jwanchanda ju kukwenu pakuŵa akwete indu yakwasalila.” 19 Jwankulu jwa ŵangondo jula ŵankamwile nchanda jula nkono, ŵanjigele pachisyepela ni kummusya, “Ana nkusaka kuusalila chichi?” 20 Nchanda jula ŵatite, “Ŵayahudi alangene kummenda alakwe malaŵi munjausye che Paolo pa Nkungulu, achinamanilaga kuti akusaka amanyilile uchenene ngani syakwe. 21 Nambo alakwe ngasimwajitichisya pakuŵa kwana ŵandu kupunda alobaini ŵakwajuŵilila kwaulaga. Alitaŵilile kuti ngalya natamuno kung’wa chachili chose mpaka ŵaulaje che Paolo ni sambano akulolela ichinjile pakulamula.” 22 Nipele jwankulu jwa ŵangondo jula ŵanlesile nchanda jula ajaule ni kunjamuka kuti, “Nkasala kwa mundu jwalijose kuti mumanyisye yeleyo.”

Che Paolo akwauswa kwa jwankulu jwa chilambo cha ku Yudea

23 Nipele jwankulu jwa ŵangondo mia moja jula ŵaaŵilasile achakulu ŵaŵili mwa ŵangondo ŵakwe ni kwalajisya, “Mwaŵiche chile ŵangondo mia mbili ni ŵangondo ŵakwela mu falasi sabini ni ŵangondo ŵa mipamba mia mbili ajaulangane ku Kaisalia saa tatu ja chilo cha lelo. 24 Mwaŵiche chile falasi ŵampepe kuti ŵakwesye che Paolo aiche uchenene ku che Felikisi jwankulu jwa Chiloma mu chilambo cha ku Yudea.” 25 Jwankulu jwa ŵangondo mia moja jula ŵalembile chikalata chanti nyi.

26 “Ngunnamuchila alakwe che Felikisi jwankulu jwa Chiloma mu chilambo cha ku Yudea, uneji che Kilaudio Lusua ngunlembela. 27 Ŵayahudi ŵankamwile Mundu ju ni ŵatiji ammulaje. Nambo panaimanyi kuti ali Mloma nipele najawile ni mpingo wa ŵangondo kukunkulupusya. 28 Nanjawisye ku Nkungulu wao wekulu njisakaga kuti manyilile magambo gaŵaŵechetelaga. 29 Naimanyi kuti ŵaŵechetelaga nkati malajisyo gao, nambo uneji nai-weni kuti nganakola magambo gagaligose gakuŵajilwa kuulajikwa ata-muno kwataŵa mu nyumba jakutaŵilwa. 30 Ŵandu paŵamanyisye une kuti Ŵayahudi akusosa itajile pakumbulaga mundu ju, pangakaŵa nalamwile kwaikanawo kukwenu, ni naasalile ŵaŵaŵechetelaga wo kuti aŵechete mag-ambo gao kukwenu.”

³¹ Nipele w̄angondo w̄anjigele che Paolo mpela iw̄atite pakusalilwa ni chilo chichocho w̄anjawisye ku Antipatili. ³² Malaŵi jakwe w̄angondo mia mbili waWajendaga wamakongolo w̄aujile ku likome, waalesile w̄angondo w̄awakwesile falasi w̄ala ajendelechele ni ulendo wa kwapechesya che Paolo. ³³ W̄angondo w̄awakwesile falasi paŵaiche ku Kaisalia, w̄ampele che Felikisi jwankulu jwa chilambo jo chikalata chila ni kwaŵika che Paolo mu ulamusii wao. ³⁴ Jwankulu jwa chilambo paŵachisomile chikalata chila w̄ausisye kuti che Paolo wa musi chi. Paŵapilikene kuti jwa ku Kilikia, ³⁵ w̄atite, “Chinagapilikanile magambo genu pataiche w̄andu w̄akumbechetela.” Nipele w̄alamwile kuti Waagose che Paolo mu nyuumba ja chimwenye ji che Helode.

24

Ŵayahudi akumbechetela che Paolo paujo pa che Felikisi

¹ Pagapite moŵa nsano, che Anania Jwambopesi Jwankulu pamo ni achachekulu w̄ampepe ni mundu jwa malajisyo ga Chiloma liina lyakwe che Telitulo w̄atuluchile ku Kaisalia. Ni w̄ajawile kwa che Felikisi jula ni w̄ansalile yanayose iw̄ammechetelaga che Paolo. ² Che Felikisi w̄ammilasile che Paolo ni che Telitulo w̄atandite kwaŵechetela achitiji.

“Alakwe ambuje che Felikisi, ntulongwesye yambone ni uweji tukutama kwa chitendewele katema kose ni kulinganya kwa indu kukupanganyikwa kwa upoche wa w̄andu w̄etu. ³ Tukwitichisya yelei mu kusengwa moŵa gose ni kuntogolela kwannope alakwe papalipose. ⁴ Nambo pangansakalisya nnope, ngunchondelela ntupililile ni kutupilikanila itukuŵecheta. ⁵ Tukumanyilila kuti mundu ju ali jwakogoya nnope. Atandisye utindiganyo mwa Ŵayahudi papalipose pachilambo pose ni sooni ali jwankulu jwa mpingo wa chidini wa Ŵanasaleti. ⁶ Ni sooni w̄alingaga kujisakasya Nyuumba ja Akunnungu, noweji twankamwile. Twasachile kwalamula ni malajisyo getu twachinsyene. ⁷ Nambo che Lusia jwankulu jwa w̄angondo mia moja, w̄aiche ni kunjigala mmakono mwetu kwa machili. ⁸ Ni w̄alamwile kuti w̄akwaŵechetela wo aichanje kukwenu, nomwe mwasyene chinkombole kwauchilichisya ni kwimanyilila uchenene indu itukwaŵechetela.” ⁹ Ŵayahudi wose nombe w̄ajitichisye chiŵaŵechete che Telitulo kuti chili chisyene.

Che Paolo akulichenjela paujo pa che Felikisi

¹⁰ Nipele jwankulu jwa chilambo jula w̄angolochesye nkono che Paolo kuti aŵechete. Che Paolo ni w̄atite, “Ngusangalala nnope kulichenjela paujo penu pakuŵa ngumanyilila kuti alakwe ndi jwakulamula jwa w̄andu w̄etu kwa yaka yejinji. ¹¹ Pakuŵa alakwe mwasyene nkumanyilila kuti nganigapunde moŵa kumi na mbili chitandile panajawile kukupopela ku Yelusalemu. ¹² Ŵayahudi nganasimana une njianganganaga ni mundu jwalijose. Nganasimana une njitindiganyaga pa Nyuumba ja Akunnungu pane mmajumba gao ga kupopelela atamuno palipose mmusi mo. ¹³ Sooni w̄anyaŵa ngaakombola kunsalila alakwe usyene wa yakumbechetela une sambano yo. ¹⁴ Chingwiticisya paujo penu chili chimo, uneji ngwapopelela Akunnungu ŵa achambuje w̄etu, njilikuyaga alila litala lyaakuliŵilanga w̄anyawo kuti lili lya unami. Ngukulupilila yanayose yailembekwe mu itabu ya Malajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa ni itabu ya w̄akulondola ŵa Akunnungu. ¹⁵ Uneji ngwete chilolelo kwa Akunnungu mpela w̄anyawo yakuti pakulolela,

kuti chikupagwe kusyuka kwa wându wâmbone ni wângalumbana. ¹⁶ Nipele moŵa gose ngulinga nningwa wangu uŵe wambone paujo pa Akunnungu ni kwa wându.

¹⁷ “Panatemi yaka yejinji kwakutalika ko, nausile ku Yelusalemu kuti naachisye wându ŵa chilambo changu yakwakamuchisya kwa ligongo lya wâkulaga ni kukutaga mbopesi. ¹⁸ Panaliji nkutenda yeleyo ni paŵasimene une pa Nyuumba ja Akunnungu ndili masile kuliswejesya. Nganiupagwa mpingo wa wându natamuno utindiganyo. ¹⁹ Nambo ŵapali Ŵayahudi ŵane ŵaŵatyochele ku Asia, ŵanyawo ni ŵaŵaŵajilwe kuŵa paujo penu ni ku-umechetela une iŵaga akwete chakuumechetela. ²⁰ Pane achinsyene ŵa asale chileŵo chiŵachisimene kukwangu panaliji pa Nkungulu wao wekulu, ²¹ ikaŵe yankati liloŵe limo peli linaŵechete panajimi paujo pao kuti, ‘Ngu-lamulikwa lelo jino pakuŵa ngukulupilila kuti ŵawile chasyuswe.’ ”

²² Nambo che Felikisi nsyene ŵaliji nkulimanyilila uchenene litala lyo, ŵaunichile ligambo lila ni kwasalila, “Pataiche che Lusua jwankulu jwa ŵangondo mia moja jo, chilamule magambo genu.” ²³ Ni jwankulu jula ŵalamwile anjigale che Paolo ni kwalindilila, nambo aŵe ni uhulu kanandi ni akasaalekasya achambusangagwe kwapa yaikwasoŵa.

Che Paolo paujo pa che Felikisi ni che Dulusila

²⁴ Pagapite moŵa gampepe, ŵaiche che Felikisi pamo ni che Dulusila ŵankwawo juŵaliji Myahudi. Ŵalamwile kuti aŵilanjikwe che Paolo ni ŵampilikanilaga achiŵechetaga yankati kwakulupilila Che Yesu Kilisito. ²⁵ Nambo paŵatandite che Paolo kuŵecheta yankati indu yaikwatenda wându aŵe wâmbone ni ungapundanganya ni lyuŵa Akunnungu lichiŵalamule wându wose, che Felikisi ŵajogwepe ni ŵatite, “Sano njauleje, chinammilanje sooni napataga lipesa.” ²⁶ Katema ko che Felikisi ŵalolelaga kuti chapegwe mbiya ni che Paolo. Ligongo lyo ŵapundile kwaŵilanga sooni ni sooni kunguluka nawo.

²⁷ Payapite yaka iŵili, che Polikio Festo ŵaliji chilongola pamalo pa che Felikisi juŵaliji jwankulu jwa chilambo. Pakuŵa che Felikisi ŵasachile kwanonyelesya Ŵayahudi ŵalesile che Paolo mu nyuumba jakutaŵilwa mula.

25

Che Paolo akusaka alamulikwe ni Mwenye jwa ku Loma

¹ Moŵa gataku pakumala che Festo kwinjila ku Kaisalia kugatanda masengo gakwe, ŵakwesile kwaula ku Yelusalemu. ² Kweleko achakulu wâmbopesi pamo ni ilongola ŵa Ŵayahudi ŵansalile che Festo magambo ga che Paolo. ³ Ŵachondelele che Festo kuti ŵasalalisye ntima kwa kwaikanawo che Paolo ku Yelusalemu kuti ŵajuŵilile petala ni kwaulaga. ⁴ Nambo che Festo ŵaajanjile, “Che Paolo ali mu nyuumba jakutaŵilwa ku Kaisalia ni nansyene chinyaule kukoko pangakaŵa. ⁵ Mwaleche ilongola ŵenu ajaulangane pamo ni une kweleko akaaŵechetele naga atesile yangalumbana.”

⁶ Che Festo ŵatemi nawo kwa moŵa nane pane likumi, nipele ŵaujile ku Kaisalia. Malaŵi jakwe ŵajawile ni kutama pa chitungu cha ulamusi, ŵalamwile kuti ŵaichenawo che Paolo. ⁷ Paŵaiche che Paolo, Ŵayahudi ŵaŵakopochele ku Yelusalemu ŵansyungwile ni kutanda kwaŵechetela yejinji yakutopa ni nganakombolanga kuisalichisya. ⁸ Nkulichenjela, che Paolo

watite, “Uneji nganimbanganya magambo gagaligose gankati malajisyo ga Wayahudi pane nkati Nyuumba ja Akunnungu natamuno kwa Mwenye jwa ku Loma.” ⁹ Nambo che Festo wasachile kulinonyelesya kwa Wayahudi ni wambusisye che Paolo, “Ana nkusaka kwaula ku Yelusalemu nkalamulikwe kweleko yankati magambo ga paujo pangu?” ¹⁰ Nambo che Paolo watite, “Ngwima paujo pa nkungulu wa Mwenye jwa ku Loma, pelepa ni panguwajilwa kulamulikwa. Alakwe mwasylene nkumanyilila chosenene, uneji nganinaapanganichisya Wayahudi changalumbana chachili chose. ¹¹ Nipele iwaga ngwete magambo pane ndesile yangalumbana yakuwajilwa kuulajikwa, ngangukana kuwa. Nambo iwaga ngapagwa usylene wa magambo gakumechetela une Wandu wa, ngapagwa mundu juchakombole kuundaga mmakono mwa Wanyawo. Ngusaka mumbleche kwa Mwenye jwa ku Loma.”

¹² Nipele che Festo pawamasile kuwecheta ni Wandu wa nkungulu wansalile che Paolo, “Nkusaka kunjausya kwa Mwenye jwa ku Loma, ayaga, chinjaule kwa Mwenye jwa ku Loma.”

Che Festo akunsalila che Agilipa ngani ji che Paolo

¹³ Gali gapite mowa gampepe, mwenye che Agilipa ni che Belinike nlungwe, waiche ku Kaisalia kukwakomasya che Festo. ¹⁴ Ni watemi kweleko mowa gampepe ni che Festo nombe wansalile mwenye ngani ja magambo ga che Paolo achitiji, “Kwana mundu jumo pelepa juwannesile che Felikisi ali mu nyuumba jakutawilwa. ¹⁵ Panajawile ku Yelusalemu achakulu wambopesi pamo ni achachekulu wa Wayahudi wambechetele mundu jo ni kuunjondelela kuti naalamule ni kwajamuka. ¹⁶ Nambo uneji naasalile kuti Waloma nganakola masyowelo go ga kuntyosya mundu alamulikwe akana we kuchingangana ni Wandu wakumbebetela meeso ni meeso, ni kwapa lipesa lya kulichenjela kwa iwambechetele yo. ¹⁷ Nipele, pawasongangene apano, nganingawa, mala wi jakwe natemi pachitengu changu cha ulamusi ni kulajisya annyichenawo mundu jo. ¹⁸ Wakumbebetela wakwe pawajimi, nganakoposya magambo ga yangalumbana mpela inaganisya. ¹⁹ Nambo wakanilanaga ine pe yankati dini jao ni yankati mundu jumo jwakuwilanjikwa Che Yesu jwawawile nambo che Paolo akulimbila kuti ali wajumi. ²⁰ Nganinaimanyilila chakutenda nkati magambo ga. Nipele, nambusisye che Paolo iwaga chasache kwaula ku Yelusalemu kukulamulikwa kweleko magambo ga. ²¹ Nambo che Paolo wasachile kulamulikwa ni Mwenye jwa ku Loma, nalamwile kuti angose mu nyuumba jakutawilwa mpaka pachinaapeleche kwa Mwenye jwa ku Loma.” ²² Che Agilipa wane juwaliji mwenye jwa liuto liine wansalile che Festo, “None ngusaka kumpilikanila nansylene mundu jo.” Che Festo watite, “Chimumpikanile mala wi.”

Che Paolo paujo pa che Agilipa ni che Belinike

²³ Mala wi jakwe che Agilipa ni che Belinike waiche ali nkusangalala pa nkungulu ali alongene ni achakulu wa Wangondo ni achakulu wa musi. Che Festo walamwile kuti waichenawo che Paolo. ²⁴ Che Festo watite, “Mwenye che Agilipa ni wanawose wantemi apano pamo ni uweji! Wayahudi wose wa pelepa ni wa ku Yelusalemu akummechetela mundu ju kukwangu ni akusaka aulajikwe. ²⁵ Nambo uneji nganinagawona magambo gagaligose

gakwaŵajila kuulajikwa. Ni pakuŵa che Paolo nsyene ŵasachile alamu-likwe ni Mwenye jwa ku Loma, noneji najitichisye kunjausya ku Loma. ²⁶ Kwa uneji nganingola usyene wankati ŵelewo wakunlembela Mwenye jwa ku Loma. Kwa ligongo lyo nannyichenawo paujo penu nnoopenope kukwenu achimwene mwenye che Agilipa, mwamalaga kumbusyausya mbate chakulemba. ²⁷ Pakuŵa nguwona chiiŵe yakusekasya kwajauchisya jwantawe pangasala uchenene yakwaŵechetela yo.”

26

Che Paolo akulichenjela paujo pa mwenye che Agilipa

¹ Nipele che Agilipa ŵansalile che Paolo, “Nkukombola kulichenjela.” Pelepo che Paolo ŵagolwesye nkono wao ni kulichenjela, achitiji.

² “Mwenye che Agilipa, nguliwona ngwete upile lelo jino kwima paujo penu ni kulichenjela yankati yanayose yakumechetela une Ŵayahudi. ³ Nnoopenope pakuŵa alakwe mwasyene nkumanyilila uchenene masyoŵelo ga Ŵayahudi ni umenyani wao, ngunchondelela mumbilikanile mu upililiu.

⁴ “Ŵayahudi wose akuumanyilila une uchenene chitandile uchanda wangu. Akumanyilila inatite pakutama ni ŵanyawo mu chilambo changu ni ku Yelusalemu nombeko chitandile ndanda jo. ⁵ Akuumanyilila une chitandile kalakala ni asakaga akukombola kuŵalanga umboni kuti chitandile ndanda jo naliji jumo jwa mpingo wa Mafalisayo ŵakwapopelela Akunnungu kupunda ŵandu ŵane wose. ⁶ Ni sambano nyimi pelepa kulumulikwa ligongo nguchilolela chilanga chiŵalanjile Akunnungu kwa achamujje ŵetu chila. ⁷ Chilanga cho ni chichocho chaakuchilolela ngosyo kumi na mbili sya ŵandu ŵetu kuti chimalile, achatumichilaga Akunnungu nkulimbangana muusi ni chilo. Ni kwaligongo lyo alakwe mwenye, Ŵayahudi ŵa akuumechetela une. ⁸ Ŵanyamwe wose ŵandi apano kwa chichi nkuganisisya kuti Akunnungu ngakukombola kwasyusya ŵawe? ⁹ Isyene uneji nansyene naliweni kuti ngusachilwa kutendekanya yejinji yakunkanila Che Yesu jwa ku Nasaleti. ¹⁰ Yelei ni inaitesile ku Yelusalemu kula. Napochele lilamulo kutyochela kwa achakulu ŵambopesi, naakamwile ŵandu ŵajinji mwa ŵandu ŵa Akunnungu ni kwataŵa mu nyuumba jakutaŵilwa. Ni ŵanyawo paŵalamulikwe kuulajikwa, uneji nakundile aulajikwe. ¹¹ Naalagesye mmajumba gao ga kupopelela ni kwakanganchisya atukane. Naatumbilile kwannope namose najawile kukwasosasosa mmisi ja ilambo yakatalichila kuti naalagasye.

Che Paolo akuŵecheta yatipe pakuŵa jwakukulupilila

(Masengo 9:1-19; 22:6-16)

¹² “Ligongo lya masengo gagogo pego najawile ku Damesiki ndili ni ulamusi ni malajisyo ga achakulu ŵambopesi. ¹³ Alakwe mwenye, panaliji mwitala muusi, lyuŵa lili pa ntwe naliweni lilanguka lyekulungwa kupunda lilanguka lya lyuŵa lichilanguchisyaga kutyochela kwini. Ni lyatusyungwile uneji pamo ni achinjangu ŵanaliji nawo mu ulendo mo. ¹⁴ Wose twagwile, none napilikene liloŵe lichisalilaga mchiebulania, ‘Che Sauli, che Sauli! Ligongo chi nkuulagasya? Nkuliulasya mwasyene pangali ligongo mpela ng’ombe jajikuchiputa chiboko cha mmbujegwe.’ ¹⁵ Noneji nausisye, ‘Ana ŵaani alakwe, Ambuje?’ Ni Ambuje wo ŵajanjile, ‘Uneji ndili Che Yesu junkunlagasya mmwejo. ¹⁶ Nambo Sambano njime,

nankopochele kuti nambiche mme nkamusi jwangu. Mmwejo chimmalanje ya uneji, chimwasalile w̄andu yanyiweni lelo jino ni ichinannosye kanyuma. ¹⁷ Chinankulupusye kutyoka mwa w̄andu wa ku Isilaeli pamo ni w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi kuchinantume une ko. ¹⁸ Mwatatanukule meeso gao kuti akombole kopoka mu chipi ni kwinjila mu lulanga nombe akopoche mu ulamusi wa Shetani ni kwagalauchila Akunnungu kuti kwa kungulupilila une alecheleswe sambi syao ni kwinjila majumba pamo ni w̄andu wasagulikwe ni Akunnungu.’

Che Paolo akuw̄echeta yankati ukatumetume wao

¹⁹ “Kwapele, alakwe mwenye che Agilipa, uneji nganileka kwitichisya yak-wiwona yaikopochele kwini. ²⁰ Nipele natandite kulalichila malow̄e ga Akunnungu kwa w̄akutama ku Damesiki ni ku Yelusalemu ni chilambo chose cha ku Yudea pamo ni w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi. Naalichile aleche sambi ni kwaujilila Akunnungu ni kulosya kwa isambo yao kuti alesile sambi. ²¹ Kwa ligongo lya malow̄e go W̄ayahudi w̄angamwile une ndili pa Nyuumba ja Akunnungu ni kusaka kumulaga. ²² Nambo Akunnungu aang’osile, mpaka lelo jino ndili jwansima. Noneji nguŵalanga kwa achanandi ni achakulungwa. Ngangusala ine ikaŵe yeila yasalile w̄akulondola ŵa Akunnungu ni che Musa kuti chiikopochele, ²³ yakuti yaŵajilwe Kilisito alaje ni kuŵa munda jwaandanda kusyuka mwa wose w̄awile. Nombejo chakombole kwaichisya lilanguka W̄ayahudi ni w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi.”

²⁴ Che Paolo paŵalichenjele mpaka pelepo, che Festo ŵawechete kwa liloŵe lyekulungwa, “Mmwe che Paolo ntekupungwana! Kulijiganya kose kuntesile mpungwane.” ²⁵ Che Paolo ŵajanjile, “Nganibungwana, alakwe ambuje che Festo. Chinguw̄echeta cho chili chisyene ni cha lunda. ²⁶ Alakwe mwenye che Agilipa nkuimanyilila uchenene yose yaikopochele yo. Noneji ngukombola kuw̄echeta pangali lipamba paujo penu pakuŵa nguimanyilila isyene kuti ngapagwa chichatendekwe pachisyepela. ²⁷ Mwenye che Agilipa, ana nkugakulupilila malow̄e gaŵawechete w̄akulondola ŵa Akunnungu, ŵa kalakala? Ngumanyilila kuti nkugakulupilila!” ²⁸ Ni che Agilipa ŵansalile che Paolo, “Ana nkuganisya kuti kwa katema kakajipi peka chinkombole kundendekasya meje Mkilisito?” ²⁹ Che Paolo ŵajanjile, “Iwaga kwa katema kakajipi pane kakajini, ngwapopelela Akunnungu, ngaŵa alakwe pe nambo ni ŵanawose w̄akumbikanila lelo jino ŵa aŵanje mpela indite pakuŵa une, nambo anaichile kutaŵikwa minyolo mpela une.”

³⁰ Pelepo mwenye che Agilipa ni jwankulu che Festo ni che Belinike pamo ni ŵane wose ŵaŵaliji pamo nawo ŵajimi. ³¹ Ni paŵakopokaga ŵasalilene, “Mundu ju nganapanganya chachili chose chakusachilwa kuulajikwa nata-muno kwataŵa.” ³² Che Agilipa ŵansalile che Festo, “Ikakomboleche kun-gopola mundu ju ngaakaŵende kulamulikwa ni Mwenye jwa ku Loma.”

27

Che Paolo akwauswa ku Loma

¹ Paŵalamwile kuti tujaule ku Italia ni ngalaŵa ŵammisile che Paolo pamo ni ŵatawe ŵane mmakono ga che Juliasi, juŵaliji jwankulu jwa ŵangondo mumpingo waukuŵilanjikwa “Mpingo wa Agosto.” ² Twakwesile ngalaŵa

jekulungwa jiyatyochelaga ku Adiliamiti, jijaliji chile kutanda ulendo kupitila mbwani ja chilambo cha ku Asia ni twatandite ulendo. Che Alisitako mundu jwa ku Makedonia kutyochela ku Sesalonike walongene nowaji. ³ Lyuwa lyaawili twaiche ku Sidoni ni ngalawa. Nipele che Juliasi waapanganichisye yambone che Paolo, walesile ajaule kwa achambusangagwe kuti apegwe yaikwasowa. ⁴ Kutyochela kweleko twajendelechele ni ulendo, ni twapite mungulugulu chilumba cha Kupulo tuchilisepusyaga ni mbungo jijaliji jininkupuga nnope kutyochela paujo petu. ⁵ Twajombweche bahali ja Kilikia ni Pamfilia ni twaiche mmusi wa Mila chilambo cha ku Likia. ⁶ Ni kweleko jwankulu jwa wangondo jula wajisimene ngalawa jekulungwa jichikopoachelaga ku Aleksandilia kwaula ku Italia, nombejo watujinjisyewe mwelemo.

⁷ Twajesile mbolebole mowa gamajinji ni twaiche pachiwandi ni Nido nkulaga. Pakuwa mbungo jatusiwilile kuendelechela ni twapite kusini kwa chilumba cha Kilete kuwandikana ni Salomone. ⁸ Twapite mumbwani kwa kulaga ni twaiche peuto papakuwilanjikwa “Bandari jambone,” pachiwandi musu wa Lasea.

⁹ Gaapite mowa gamajinji ni mowa gakutawa gaapite, ni twaliji mmowa ga kogoya kuendelechela ni ulendo wa mu ngalawa. Nipele che Paolo waajamwiche achitiji, ¹⁰ “Achalongo achinjangu, nguwona kuti ulendo wu chiuwe wa kogoya ni kusoyesya indu, ngawa kwa ndundu ni ngalawa pe, nambo kwa umi wetu nombe.” ¹¹ Nambo jwankulu jwa wangondo jula wagapikanile nnope malo we ga juwalongosyaga ngalawa ni nsyene ngalawa kupunda malo we gawa wechete che Paolo gala. ¹² Pakuwa bandari jo nganjwa jambone kutama mowa ga mbepo, wandu wawatupile wajitichisye kuendelechela ni ulendo yakombolekaga aichanje ku Finikisi ni kutama kweleko katema ka mbepo ko. Finikisi jili bandari ja Kilete jajilolite kwiwanda ni kwichela.

Mbungo jekulungwa mu bahali

¹³ Mbungo ja kusi jatandite kupuga ni waganisisye kuti chakombole kuendekanya iwiasachile yo. Nipele wanyakwile nanga ni kuwika mu ngalawa, wajendelechele ni ulendo wapite mbwani kwa mbwani ni kwika ku mbwani ja Kilete. ¹⁴ Nambo pangaka wa, mbungo jekulungwa jati mpela chimbunga jajikuwilanjikwa “Mbungo ja kaskazi” japujile kutyochela ku chilumba. ¹⁵ Ngala wa jila jagombilwe ni mbungo, nombejo nganjikombola kujipunda mbungo, nipele twajilesile jiseleleche ni mbungo. ¹⁶ Nkwenda mo twapite upande wa kusini mwa chilumba chachinandi liina lyakwe Kauda, twakombwele kwakulimba nnope kugopola ntumbwi wa kwakulupuchisya wandu mu ngala wa jekulungwa jila. ¹⁷ Achikatumetume waali mu ngala wa wala pawanyakulile ntumbwi ula nkati, wautawilile mu ngala wa jila ni ngonji kuulimbisya kuti unajonasiche ni mbungo. Ni pakuwa wajogopaga kutitimila munsanga wejinji mu mbwani ja Libia, kwa yele wagatulwisye matanga ni wagambaga kwenda pe ni mbungo. ¹⁸ Mbungo jekulungwa jila jajendelechele kupuga ni mala wi jakwe watandite kwasila ndundu mu bahali. ¹⁹ Ni lyuwa lyaatatu wajasile ni makono gao achinsyene yoombo ya mu ngala wa jekulungwa. ²⁰ Mo wa gamajinji nganitikombola kuliwona lyuwa atamuno ndondwa ni mbungo jekulungwa jila japundile nnope. Chilolelo chose chati tutulame chamasile.

²¹ Paŵatemi pangalya moŵa gamajinji, wajimi che Paolo pasikati pao ni kuti, “Achambusanga ŵangu nkambikanichisye une kuti kasintyoka ku Kilete ngankalaje kwantinyi ni kupotesya indu yi. ²² Sambano ngunchondelela, nkamulichisye ntima pakuŵa ngapagwa jwalijose mwa ŵanyamwe juchawe nambo ngalaŵa pe ni jichijjonasiche. ²³ Pakuŵa chilo katumetume jwa kwini jwa Akunnungu, Akunnungu jwandesile une kuŵa jwao ni jungwapopelela ŵangopochele, ²⁴ ni kuusalila, ‘Kasinjogopa che Paolo! Ikuŵajilwa mmwejo kwima paujo pa Mwenye jwa ku Loma. Kwaligongo lyenu mwe Akunnungu chiŵakulupusye wose ŵaali mu ulendo pamo nomwe.’ ²⁵ Nipele nkamulichisye ntima, pakuŵa ngwakulupilila Akunnungu kuti chitende kwe mpela indite pakusalilwa. ²⁶ Nambo chituponyekwe pa chilumba chimo.”

²⁷ Chilo cha lyuŵa lya kumi na nne twaliji tuninkukwekwelemya akuno ni akunokuno ni meesi mu bahali ja Mediteleniani. Chilo nnope achikatumetume ŵaali mu ngalaŵa ŵaganisisye kuti tuŵandichile munsanga. ²⁸ Nipele ŵatulwisye ngoji wawataŵilile chindu chakutopela achisakaga kupima amanyilile ipatite kwendesya ni ŵapatile makono alobaini. Kanyuma kanandi ŵapimile sooni ni ŵapatile makono selasini. ²⁹ Ni pakuŵa ŵajogopaga kukwama papali ni lwala, ŵatulwisye nanga ncheche sya kunyuma kwa ngalaŵa ni kupopela kuti kucheje. ³⁰ Ni ŵaŵalongosyaga ngalaŵa ŵala ŵasachile kutila kutyochela mu ngalaŵa ni ŵatulwisye ntumbwi ula achi- namanilaga akutulusya nanga sya paujo. ³¹ Nambo che Paolo ŵansalile jwankulu jwa ŵangondo jula pamo ni ŵangondo ŵane, “Iŵaga ŵanyaŵa ngaatama mu ngalaŵa ngankulupuswa.” ³² Papopo ŵangondo ŵala ŵakatile migoji jikamulile ntumbwi ni ŵaulesile ujigalikwe ni meesi. ³³ Kukanawe kucha che Paolo ŵachondelele wose kuti alye chakulya achitiji, “Lelo jino lyuŵa lya kumi na nne ntemi ni sala nli nkulolela, pangalya chindu chachili chose. ³⁴ Nipele ngunchondelela nlye, pakuŵa chichinkulupusye kuti nkawa. Pakuŵa ngalujasika namuno luumbo lumo lwa pa mitwe jenu.” ³⁵ Che Paolo paŵamasile kuŵecheta yeleyo ŵajigele nkate, nipele ŵatogolele Akunnungu paujo pa wose, ŵagaŵenye ni kutanda kulya. ³⁶ Nipele wose ŵakamulisye ntima, nombewo ŵalile. ³⁷ Ŵatwaliji mu ngalaŵa twaliji ŵandu mia mbili ni sabini na sita. ³⁸ Patwalile wose ni kwikuta, ŵajijalwisye ngalaŵa jekulungwa kwakwasila ngano mu bahali.

Ngalaŵa jekulungwa jikutemeka

³⁹ Pakwachele ŵaŵalongosyaga ngalaŵa ŵala nganachimanyilila chilambo chila, nambo ŵauweni nsanga ku mbwani. Nipele ŵasachile kujijimika ngalaŵa kweleko naga chakombole. ⁴⁰ Ŵakatile ngonji sya nanga ni kusileka mu bahali ni ŵagopwele ngonji sisyataŵikwe pa usukani ni kwina mukula tanga ja paujo pa ngalaŵa kuti jikamule mbungo ni kwajausya ku mbwani. ⁴¹ Nambo ŵaiche pamalekano pagachingangene matala gaŵili ga meesi ga bahali ni ngalaŵa jatanjile palapala. Upaande wa paujo pa ngalaŵa watitimile munsanga pangali kutinganyika, nambo upaande wa panyuma watandite kutemeka kwa ligongo lya machili ga matumbela.

⁴² Ŵangondo ŵasachile ŵaulaje ŵataŵikwe wose atakojelela ŵane ni kutila. ⁴³ Nambo jwankulu jwa ŵangondo achisakaga kwakulupusya che Paolo, ŵaalekasisye ŵangondo akatenda yeleyo. Ŵalamwile ŵaakukombola kojelela

alilechelele mmeesi ni kwika kunsanga. ⁴⁴ Ni w̄aakusigalila wo, w̄ane aka-
mulile mbao ni w̄ane ipitingwa iyatemeche mu ngalaw̄a. Iyoyo w̄andu wose
w̄aiche kwa chitendewele ku nsanga.

28

Iyasimene che Paolo kuchilumba cha Melita

¹ Patwaiche kwa chitendewele ku nsanga, twaimanyi kuti chilumba chila
chikuw̄ilanjikwa Melita. ² Ni w̄andu w̄angali lunda w̄atutendele yambone
nnope. Ula jatandite kunya ni kwaliji ni mbepo, w̄atukolechesye mooto
tujootele ni kutukalibisya. ³ Che Paolo w̄alokwete litenje lya sasu ni w̄asiw̄isile
pa mooto. Pa w̄aw̄ikaga, lijoka lyakopweche ligongo lya ntukuta wa mooto
ula lyaliw̄ilijile pankono wakwe. ⁴ W̄andu w̄a kweleko wo pa w̄aliweni lijoka
lili nkuliw̄ilijila pankono wakwe w̄asalilene, “Kusyene mundu ju ali jwaku-
ulaga, namuno akulupwiche mmeesi nambo chisasi cha nnungu jwetu
jwankongwe jwakuw̄ilanjikwa Haki ngachikunneka alame.” ⁵ Nambo che
Paolo w̄alikung'undile lijoka lyo pa mooto ni nganilimpeteka namose kanandi.

⁶ W̄andu w̄ala w̄aliji nkulolela kuti pane tuimbe nkono, pane chagwe ni kuwa
papopo. Nambo pa w̄alolele nnope ni nganachiwona chindu chakwa w̄enga
chichapatile, ni w̄agalawisye ng'anisyo syao ni kuti ali jumo jwa achiminungu.

⁷ Pachiw̄andi ni pepala kwaliji ni migunda ja jwankulu jwa chilumba chila
jwakuw̄ilanjikwa che Pabulio. Mundu ju w̄atupochele yambone ni twatemi
mu nyuumba jao ja achalendo kwa mo w̄a gatatu. ⁸ Atati w̄ao che Pabulio
w̄aliji agonile ali nkulwala chiulu ni mmatumbo mwa miasi. Che Paolo
w̄ajawile kukwalola ni pa w̄amasile kupopela, w̄asajichile makono gao ni kun-
lamya. ⁹ Payakopochele yeleyo, iyoyo peyo w̄akulwala w̄ajinji w̄a w̄atamaga mu
chilumba chila w̄aiche, nombewo w̄alamiswe. ¹⁰ W̄andu w̄ala w̄atuchimbichisye
nnope, ni katema patwatyokaga w̄atupele yose iyatuso w̄ile mu ulendo wetu.

Ulendo wa ku Loma kutyochela ku chilumba cha melita

¹¹ Pajapite miesi jitatu, twatandite sooni ulendo wetu kwa ngala w̄a jeku-
lungwa jimo jijasigele mu chilumba mula, jichilindililaga gapite kaje mo w̄a
ga mbepo. Ngala w̄a jila jakopochele ku Alekisanilia ni ja w̄ilanjikwe “Achimi-
nungu Ma w̄ila.” ¹² Twaiche ku Silakusa ni twatemi pelepo mo w̄a gatatu.
¹³ Kutyochela pelepo twasyungwile mumbali ni twaiche ku Legio. Mala w̄i
jakwe jatandite kupuga mbungo kutyochela kulujenda ni pagapite mo w̄a
ga w̄ili twaiche ku Puteoli. ¹⁴ Kweleko twasimene w̄andu w̄akunkulupilila Che
Yesu achinjetu ni w̄atuchondelele tutame pamo nawo chijuma chimo. Kwanti
nyi ni itwatite pakwika ku Loma. ¹⁵ W̄andu w̄akunkulupilila Che Yesu w̄a ku
Loma pa w̄apilikene ngani syetu w̄aiche mpaka Pakusumichisya Malonda che
Apio ni w̄ane ku Majumba Gatatu ga Achalendo kukutuchingamila. Che
Paolo pa w̄aweni w̄elewo w̄aatogolele Akunnungu ni w̄alimbiswe ntima.

Che Paolo ali ku Loma

¹⁶ Patwaiche ku Loma w̄akundile kuti che Paolo atame pajikape pamo ni
jwangondo ju w̄anlindililaga.

¹⁷ Pagapite mo w̄a gatatu che Paolo w̄aa w̄ilasile achakulu w̄a w̄ayahudi
w̄a w̄atamaga kweleko. Pa w̄asongangene pamo ni w̄aasalile, “Achalongo achin-
jangu, uneji nata w̄ikwe ku Yelusalemu kula ni kutagwa mmakono ga
w̄aloma namuno nganindende magambo gagaligose kwa w̄andu w̄angu pane

kugapwanya masyowelo ga achambuje wetu. ¹⁸ PaWamasile kuusyausya, Walomu wasakaga kung'opola pakuwa kwangu une nganagasimana magambo gakuwajilwa kuulajikwa. ¹⁹ Nambo Wayahudi pawakanile yeleyo, nasachile kulumulikwa ni Mwenye jwa ku Loma, nachiwamuno nganingola chakwawechetela wandu wa musu wangu. ²⁰ Kwalingongo lya nanchondelele wanyamwe kuti tuonegane ni kuwecheta nomwe pakuwa ndawikwe kwa nyolo si ligongo lya chilolelo cha Waisilaeli chiwalanjile Akunnungu.”

²¹ Ni Wanyawo watite “Uweji nganitupochele chikalata kutyochela ku Yudea nkati alakwe atamuno achinjetu wawaike akuno kukutusalila pane kuwecheta chindu chakusakala nkati alakwe. ²² Nambo tukusaka kupilikana pakang'wa penu inkuti paaganisya pakuwa tukumanyilila kuti palipose akusala kuti mpingo wo uli wanalumbana.”

²³ Nipele wasagwile lyuwa lya kuchingangana ni che Paolo ni waike wandu wajinji nnope ku nyumba kuwatamaga. Kutandila kunda wi mpaka ligulo che Paolo waliji nkwasalila yeyinji ya Umwenye wa Akunnungu ni kwajiganya ngani sya Che Yesu kutyochela mmalajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa ni itabu ya wakulondola wa Akunnungu achisakaga kwanyenga kuti waakulupilile Che Yesu. ²⁴ Wane wajitichisye iwasalilaga yo nambo wane wakanile. ²⁵ Nipele nganjilana achinsyene pe, ni watyosile pelepo pakuwa che Paolo wasalile, “Mbumu jwa Akunnungu wasasile usyene kwa achambuje wenu kwa kang'wa ja wakulondola jwa Akunnungu che Isaya, ²⁶ achitiji, ‘Njaule kwa wandu wa nkaasalile, kupilikana chimpilikane, nambo ngasamanyilila, Kulola chinole nambo ngasambona.

²⁷ Pakuwa mitima ja wandu wa jilimbile, asiwilile mawiwi gao ni meeso gao gasisine. Melepe akasaona kwa meeso gao, akasapilikana kwa mawiwi gao, akasamanyilila kwa mitima jao, akasapitikuchila kwa une, noneji ngalamisye.’ ”

²⁸ Nombe che Paolo watite sooni, “Mmanyilile wanyamwe kuti, ukulupusyo wa Akunnungu wu wejausye kwa wandu wanga wa Wayahudi, nombewo chaupilikane!” ²⁹ Che Paolo pamasile kuwecheta yeleyo Wayahudi wakopweche ali nkukanilana nnope achinsyene pe.

³⁰ Nipele che Paolo watemi yaka iwili mu nyumba jiwaliplilaga jila. Ni wapochele wandu wose wawaikaga kukwalola. ³¹ Walalichilaga wandu ngani ja Umwenye wa Akunnungu ni kwajiganya wandu nkati Ambuje Che Yesu Kilisito pangajogopa ni nganapagwa jwannekasisye.

Chikalata chi che Paolo kwa W̄aloma Chilongolelo

Chikalata cha W̄aloma chalembeke ni nduna che Paolo ikukomboleka pasikati pa yaka ya 54 ni 58 pakumala kupagwa Kilisito. Che Paolo w̄aliji akanawe kwaula kukujimajimila ku Loma, kwapele w̄apelechele chikalata chi kwapa malajisyo w̄andu wose w̄akwakulupilila Kilisito w̄a ku Loma w̄aali W̄ayahudi ni w̄anganaw̄a W̄ayahudi. W̄alembile chikalata chi mu mmusi wa ku Kolinto kuw̄atamaga katema ko. Che Paolo w̄alembile kuti w̄andu w̄a ilambo yose w̄aakulupilile ni kwajitichisya Che Yesu Kilisito liunjili lya 16 ni nsitali wa 26.

Chitabu cha W̄aloma chili chitabu muhimu chachikwakamuchisya w̄andu w̄akukulupilila w̄a palipose ni kwa katema kakalikose pakuw̄a chikulosya pangasisika ni chitabu chose. Che Paolo ausasile pangasisika ukulupusyo watuli nawo kwa litala li Che Yesu Kilisito. Sooni che Paolo alumbikenye Ngani Jambone ji Che Yesu Kilisito ni Malangano ga Kalakala. W̄aumanyilisi w̄ajinji asasile kuti nsingi wa chitabu chi uli liunjili lya 1 msitali wa 16 waukuti, “Ngangujikolela soni Ngani Jambone, pakuw̄a gali machili ga Akunnungu kwa ukulupusyo wa kila mundu jwakukulupilila, kutandila kwa W̄ayahudi mpaka kwa w̄andu w̄angaw̄a W̄ayahudi.” Liuto lyaandanda lya W̄aloma kutandila 1-12, chamunkati gali majiganyo gankati kwamanyilila Akunnungu ni liuto lyaaw̄ili lya W̄aloma kutandila 13-15, kwana majiganyo kwa W̄akilisito yakuti pakusachilwa kutama.

Yaili mwelele

Che Paolo atandite chikalata chao kwa kulimanyukusya nsyene ni kusala welewo ali w̄aani w̄akulemba (1:15).

Sooni alembile nkati w̄andu yatite pakuw̄a ni ukomboleche wa kukulupuswa kwa litala li Che Yesu Kilisito (1:16-11:36).

Che Paolo akwalajisya W̄akilisito yakuti pakusachilwa kutama (12:1-15:13).

Che Paolo amalichisye chikalata kwa W̄aloma kwa kwakujikomasya mipingo ja w̄andu w̄akukulupilila Kilisito w̄aali ku Loma (16).

¹ Une che Paolo, jwatumichila ju Che Yesu Kilisito, nguchilemba chikalata chi. Akunnungu amilasile me nduna ni asagwile naalalichile w̄andu Ngani jao Jambone.

² Kalakala ko, Akunnungu w̄aasalile w̄andu ajiji Ngani Jambone kwa litala lya w̄akulondola w̄ao mpela itite pakulembekwa Mmalembelo ga Akunnungu.

³ Ngani Jambone ji jikungamba Mwana jwa Akunnungu, Ambuje w̄etu Che Yesu Kilisito. Jwati nkati undu wakwe w̄apagwile mu lukosyo lwa mwenye che Daudi. ⁴ Nambo nkati umi wao wa chibumu, Mbumu jwa Akunnungu w̄alosisye kwa litala lya ukombole wakwe kuti Mwana jwa Akunnungu kwa kusyuka kwakwe yaani Kilisito Ambuje w̄etu. ⁵ Kwa litala lyakwe mbegwile upile wa kuw̄a nduna kuti kwa ligongo lya Kilisito nalongosye w̄andu w̄a ngosyo syose, akulupilile ni kuitichisya. ⁶ W̄anyamwe nli pasikati ja w̄andu wo, w̄ankutama ku Loma mmilanjikwe ni Akunnungu mme w̄andu w̄akwe Che Yesu Kilisito.

⁷ Nipele, une che Paolo ngunlembela wanyamwe wose wankunonyelwa ni Akunnungu wankutamanga ku Loma, ummilanjikwe mme wandu wakwe. Ngunsachila upile ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati wetu ni Ambuje wetu Che Yesu Kilisito.

Mapopelo ga kutogolela

⁸ Ikanaŵe yaili yose, ngwatogolela Akunnungu wangu kwa litala li Che Yesu Kilisito kwa ligongo lya wanyamwe wose, pakuŵa chikulupi chenu chikupikanika ku chilambo kose. ⁹ Akunnungu ungwatumichila ni ntima wangu wose, nkulalichila Ngani Jambone ja Mwanagwao, ali jwaumboni jwangu kuti ngunkumbuchila wanyamwe, ¹⁰ moŵa gose pangupopela. Ngwapopela Akunnungu yanonyelaga ambe lipesa lyambone lya kunjimajimila. ¹¹ Pakuŵa sachile kwannope kummona wanyamwe, kuti ngamulangane ni wanyamwe mu ntuuka ungupegwa ni Mbumu jwa Akunnungu, kuti mme wálimbangene. ¹² Chingusala, wanawose tutusyaneje mitima, wanyamwe mulimbisye une mu chikulupi changu ni uneji nanlimbisye wanyamwe mu chikulupi chenu.

¹³ Achalongo achinjangu, ngusaka mmayilile kuti kakajinji nasakaga iche kukwenu, nambo nekasiswe mpaka sambano. Nasachile kwika kuti ngombole kunkamuchisya mwanya nlimbangane mu chikulupi, mpela indite pakwakamuchisya wandu wangaŵa Wayahudi kulimbanganana mu chikulupi. ¹⁴ Pakuŵa ngusachilwa kwalalichila wandu wose Wagiliki ni wangaŵa Wagiliki, ni kwalalichila waali ni lunda ni wakuloŵela. ¹⁵ Kwaligongo lyo ngulajila kwannope kunnalichila Ngani Jambone wanyamwe nombe wankutama ku Loma.

Machili ga Ngani Jambone

¹⁶ Ngangujikolela soni Ngani Jambone, pakuŵa jikwete machili ga Akunnungu gakunkulupusya kila mundu jwakukulupilila, kutandila kwa Wayahudi ni sooni kwa wangaŵa Wayahudi. ¹⁷ Pakuŵa Ngani Jambone jikulosya yatite Akunnungu pakwatenda wandu kuŵa wambone paujo pao. Kwa litala lya chikulupi, chitandile kundanda mpaka kumbesi. Mpela yaitite pakulembekwa mu Malembelo ga Akunnungu, “Mundu jwatendekwe jwambone paujo pa Akunnungu chatame kwa chikulupi.”

Wandu wose akwete sambu

¹⁸ Kutyochela kwini Akunnungu alosisye uchimwa wao kwa litala lya sambu syose ni kwa litala lya ugongomalo wose wa aŵala wandu wakuwilwatila usyene ukamanyika kwa litala lya ugongomalo wao. ¹⁹ Pakuŵa yose yaikutesya Akunnungu amanyiche kukwao, imanyichikwe, ligongo Akunnungu nsyene ailosisye kwa wanyawo. ²⁰ Chitandile Akunnungu pawagumbile chilambo, ukombole wao wa moŵa gose pangali mbesi ni Unungu wao, ikuwoneka pangasisika namuno ngaikuoneka ni meeso. Wandu akukombola ku manyilila kwa indu yagumbile. Kwapele wandu ngakombola kulichenjela kwa yaili yose. ²¹ Namuno akumanyililanga kuti Akunnungu apali, nambo ngakunkusya atamuno kuntogolela yakuti pakuŵajilwa, nambo ng'anisyo syao sili syangalimate ni mitima jao jitajikwe chipi. ²² Akulitendanga wa lunda, nambo ali wakuloŵela. ²³ Alesile kwapopelela Akunnungu wangakuwa, nambo akwipopela inyago yaikulandana ni mundu jwakwasika, chisau inyama pane ijuni pane inyama yaikukwaŵa.

²⁴ Kwa ligongo lya yeleyo, Akunnungu waaalesile mu tama jangalumbana ja mitima jao ni kupanganyichisyana indu ya soni mu iilu yao. ²⁵ Akuutindanya usyene wa Akunnungu kwa unami, akuipopelela ni kuitumichila indu yepanganyikwe ni Akunnungu ni kwaleka Akunnungu Waaipanganyisye, Wakusachilwa kulapikwa moŵa gose pangali mbesi! Eloo.

²⁶ Kwa ligongo lyo Akunnungu waaalesile akuyanje tama syao sya soni. Namose achakongwe waaalesile kugonana ni achalume yaikuti pakusachilwa, wagonanaga ni achakongwe achinjao. ²⁷ Achalume nombe iyoyo peyo akulekanga kugonana ni achakongwe yaikuti pakusachilwa, wakolelene mchesele jwannume ni jwannume. Akupanganyichisyana ipanganyo ya soni achalume kwa achalume, kwayele akuliichisya kwamukwa kwa ugongomalo wao wautesile.

²⁸ Pakuŵa wandu wo wakanile kuuŵika mu ng'anisyo usyene wa kwamanyilila Akunnungu, nombe Akunnungu waaalesile akuyanje ng'anisyo syao syangalumbana, waipanganyisye aila yekanye kuipanganya. ²⁹ Wandu wa aguumbele ugongomalo wose, ungalumbana ni lipamo ni wiu ni uulasi ni unami ni ngomo ni kulambusya. Ni kunong'ona, ³⁰ ni kunamwilana, wakwachima Akunnungu, wakutukana ni wakulilapa ni wakulifuna, wakwilana kuitendekanya yangalimate ni wangaajitichisya achawelezi ŵao. ³¹ Wakuloŵela, wangakukamula chilanga, wangali unonyelo ni nganakola chanasa kwa ŵane. ³² Wakumanyilila kuti malajisyo ga Akunnungu gakuti wakugapanganya gelego akuŵajilwa kuwa. Natamuno yeleyo akwendelechela ngaŵa kugapanganya pe nambo akwilana ni aŵala wakugapanganya gelego.

2

Kulamula kwa Akunnungu

¹ Kwayele, mmwe mwajangu, iwaga nkwalamula ŵane ngankombola kulichenjela natamuno mme ŵaani. Pakuŵa, pankwalamula ŵane akuno nomwe nkwendechela kuipanganya iyoyo, nkulilamula mwasylene. ² Nowe tukumanyilila kuti ulamule wa Akunnungu uli wa usyene kwa aŵala wakuitendekanya indu yanti yeleyo. ³ Nambo alakwe junkwalamula wakuitendekanya yeleyo ni mwasylene nkuitendekanya iyoyo peyo. Ana nkuganisa chinchiuŵambala ulamule wa Akunnungu? ⁴ Pane nkuunyelusya umbone wekulu wa Akunnungu ni utulale ni upililiu wao, uli ngankuimanyilila kuti umbone wa Akunnungu ukunnongosya kuti nneche sambu? ⁵ Nambo mmwe nkakatime ntima ni nkwele ntima wangasaka kuleka sambu, kwa ligongo lyo nkuligosela mwasylene magambo pa lyuŵa lya Akunnungu lya lutumbilo lwao ni kulamula kwao kwa chigolochelo pachikulolechele. ⁶ Pakuŵa Akunnungu chachinlipa jwalijose malinga ni masengo gakwe. ⁷ Wandu wakuitendekanya yambone pangali kupela akuno achisosaga ukulu ni kusichila ni umi wangaukujonasika, Akunnungu chachapa wandu ŵa, umi wa moŵa gose pangali mbesi. ⁸ Nambo aŵala ŵalipamo, aŵala ŵakuukanila usyene, ni kuikuya yangalumbana, isyene Akunnungu chachalamula kwa lutumbilo ni uchimwa wakwe wekulu. ⁹ Chigapagwe masauko ni kulaga kwa jwalijose jwakuitendekanya yangalumbana, kutandila kwa Ŵayahudi ni sooni kwa wandu wangaŵa Ŵayahudi. ¹⁰ Nambo jwalijose jwakutendekanya yambone, Akunnungu chachimpa ukulu ni luchimbichimbi ni chitendewe, kutandila kwa

Wâyahudi ni sooni kwa wându wângaŵa Wâyahudi. ¹¹ Pakuŵa Akunnungu wângali lusagu.

¹² Wându wângaŵa Wâyahudi wângakugamanyilila Malajisyo ga che Musa chasochele pangagamanyilila Malajisyo go. Ni Wâyahudi wâkugamanyilila Malajisyo ali nkutenda sambu chalamulikwe ni Malajisyo go. ¹³ Pakuŵa, wâkugapilikana Malajisyo ngaŵa wâkuwâlanjikwa wâmbone paujo pa Akunnungu, nambo aŵala wâkugajitichisya Malajisyo ni wâkuwâlanjikwa wâmbone paujo pa Akunnungu. ¹⁴ Pakuŵa wându wângaŵa Wâyahudi wângakugamanyilila Malajisyo, nambo pakutenda indu kwa lwendo lwapagwile nawo chisau ni yaitite pakulamulikwa mmalajisyo, achinsyene wo akulosya kuti akumanyilila chakusachilwa kupanganya namuno nganagamanyilila Malajisyo go. ¹⁵ Pakuŵa lwendo lwao lukulosya kuti Malajisyo galembeke mu mitima jao. Miningwa jao jikulosya kuti au uli usyene, pakuŵa ng'anisyo syao sikwaŵechetela kuti atesile yangalumbana pane sikwachenjela kuti atesile yambone. ¹⁶ Yeleyo ni ichikopochele pa lyaŵa litachilamula Akunnungu yantemela ya wându, kwa litala li Che Yesu Kilisito mpela Ngani Jambone jinanlalichile ijikuti pakusala.

Wâyahudi ni Malajisyo ga che Musa

¹⁷ Ni mmwe junkuliwîlanga Myahudi, nkugakulupilila Malajisyo ni kuli-funila ndi mundu jwa Akunnungu, ¹⁸ nkulitenda kuti nkumanyilila yaikwanonyela Akunnungu ni kwitichisya indu yao yambone pakuŵa nyiganichikwe ni Malajisyo. ¹⁹ Nkuliganichisya mwasyene kuti ndi chilongola jwa wângalola ni lilanguka lyao ŵaali mu chipi, ²⁰ junkwaunda wâkulowela ni njiganyo jwa wânache achanandi. Pakuŵa nkuganisya mu Malajisyo nkwele umanyilisi ni usyene. ²¹ Nipele mmweji junkwajiganya wâne, ana kwa chichi ngankulijiganya mwasyene? Mmweji junkwalalichila wâne nkajiŵa kwachichi mwasyene nkwiŵa? ²² Mmweji junkusala, “Nkatenda chikululu,” kwachichi mwasyene nkutenda chikululu? Nkuichima inyago ya achiminungu, kwachichi mwasyene nkwinjila ni kwiŵa indu mu majumba ga achiminungu? ²³ Nkulilapa kuti nkugamanyilila Malajisyo ga Akunnungu nambo nkunjalusya Akunnungu pankuleka kugakamulisya Malajisyo go! ²⁴ Pakuŵa mpela yagakuti kusala Malembelo ga Akunnungu, “Wându wângaŵa Wâyahudi akulitukana liina lya Akunnungu kwa ligongo lya agala gankugatenda wanyamwe Wâyahudi.” ²⁵ Kuumbala kwenu chikuŵe ni malumbo iwâga chingajitichisye Malajisyo. Nambo iwâga nku-gapwanya Malajisyo, mbya ngankaumbale. ²⁶ Ni iwâga wându wângaŵa Wâyahudi wânganaumbale akugakamulichisya Malajisyo, uli ungaumbala wao ngauwîlanjikwa uumbale? ²⁷ Wându wângaŵa Wâyahudi wânganaumbale mu chiilu, nambo akugakamulichisya Malajisyo, chanlamule wanyamwe Wâyahudi pakuŵa ngankugajitichisya Malajisyo namose nkugamanyilila Malajisyo gamalembeke ni ndi wâmbale. ²⁸ Myahudi jwa usyene ngaŵa ajula jwakuloleka kwa meeso, atamuno mundu ngakuŵa Myahudi jwa usyene pakuŵa aumbele mu chiilu. ²⁹ Nambo Myahudi jwa usyene ni ajula jwali jwati iyoyo nkati, malumbo gakwe ajula jwaumbele mu ntima. Kuumbala kusyene kuli, Mbumo jwa Akunnungu akukupanganya mu ntima mwa mundu, ni ngaŵa kwa malembo ga Malajisyo. Nambo mundu jwati yeleyi ngaakulapikwa ni wându nambo akulapikwa ni Akunnungu.

3

¹ Ana Myahudi akwete chichi cha kwapunda wandu wane? Pane kuumbala kukumpokasya ichichi? ² Elo, kwana upoche wekulungwa mose mose. Kundanda, Akunnungu wapele Wayahudi Liloŵe lyao kuti alikamule. ³ Nambo chiiŵe uli iwaga wampepe mwa welewo nganakulupilila? Ana ungakulupilila wao chiuchityose chikulupichiko cha Akunnungu? ⁴ Ngaŵa! Akunnungu aŵe jwausyene namuno kila mundu aŵe jwaunami. Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Kila pankuŵelecheta maloŵe genu gaŵalanjikwe kuti gali ga usyene ni pachachimmetela nchipunde.”

⁵ Nambo iwaga chigongomalo chetu chikulosya kuti Akunnungu akupanganya yambone, ana tujileje uli? Uli, tutujile Akunnungu ali wa chigongomalo pakutujamuka? Pelepa nguŵecheta ni ng'anisyo sya chiundu. ⁶ Ngaŵa! Ikaliji yeleyo, Akunnungu akakombwele chinauli kwalamula wandu wa pachilambo?

⁷ Nambo, iwaga unami wangu chiukamusye kuulosya kwannope usyene wa Akunnungu ni konjehesya ukulu wakwe, ana kwa chichi noneji ngulamulikwa kuti jwa sambu? ⁸ Iwaga yeleyo, tusaleje, “Tutende yangalumbana kuti iiche yambone?” Kusyene kwana wandu wane waakundukana une achitiji mechete yeleyo. Wandu wa chachilumulikwa yaikuti kuŵajilwa.

Ngapagwa mundu jwakukulupilichika

⁹ Sambano tujileje uli? Tujileje uweji Wayahudi twapundile wandu wane? Ngaŵa! Pakuŵa masile kulosya kuti Wayahudi ni wandu wangaŵa Wayahudi wose akulongoswa ni sambu. ¹⁰ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,

“Ngapagwa namuno jumo jwali jwambone paujo pa Akunnungu,

¹¹ ngapagwa namuno jumo jwali ni umanyilisi,
ngapagwa namuno jumo jwakulajila kwamanyilila Akunnungu.

¹² Wose ŵalesile Akunnungu,
wose ŵangalimate.

Ngapagwa jwakitendekanya yambone, nachiŵamuno jumo.

¹³ Maloŵe gao gakununga nti lilembe lyangasiŵilwa
ni ndimi syao sigumbele ulamba.

Mu ngomo syao mukukopoka maloŵe gagali ni sumu chisau ni sumu ja majoka.

¹⁴ Kang'wa syao sigumbele malweso ni maloŵe gakuŵaŵa.

¹⁵ Ali wandu wakuutuchila kukwaulaga wandu,

¹⁶ mwakupita mose akwikanago masauko ni malagasyo.

¹⁷ Ngakukumanyilila kutama kwa chitendewe,

¹⁸ Ngakwajogopa Akunnungu namose kanandi.”

¹⁹ Nipele tukumanyilila kuti maloŵe gose gagakuŵechetekwa ni Malajisyo ga che Musa gawkwagamba welewo waali paasi pa Malajisyo go kuti kila mundu akakombola kulichenjela, ni wandu wose wa pachilambo alamu-likwe ni Akunnungu. ²⁰ Kwayele ngapagwa mundu juchaŵalanjikwe kuŵa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kwitichisya Malajisyo, pakuŵa Malajisyo go gakunkamuchisya mundu kumanyilila kuti atesile sambu.

Kuloleka wambone paujo pa Akunnungu kwa chikulupi

²¹ Nambo sambano, litala lya Akunnungu lya kwaŵalanjila ŵandu kuti ali ŵambone paujo pao liwoneche pangagakulupilila malajisyo. Malajisyo gagalembekwe ni che Musa ni ŵakulondola ŵa Akunnungu gakusala umboni nkati chindu chi. ²² Akunnungu akwaŵalanjila ŵandu ali ŵambone paujo pao kwa litala lya kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Akunnungu akutenda yeleyo kwa ŵanawose ŵakunkulupilila Kilisito, pakuŵa nganikupagwa kulekangana pasikati ja Ŵayahudi ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. ²³ Pakuŵa ŵandu wose atesile sambi ni atalichile ni ukulu wa Akunnungu. ²⁴ Nambo kwa ntuuka wa bule wa Akunnungu, ŵandu wose akuŵalanjikwa ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito jwakwawombola. ²⁵ Akunnungu ŵantoyosise Che Yesu aŵe mbopesi, kuti kwa miasi jakwe akombole kwalechelesya ŵandu sambi syao kwa kunkulupilila Che Yesu. Akunnungu ŵatesile yeleyo kuti alosye umbone wao. Akanaŵe Kilisito kuwa Akunnungu ŵagambaga kwalola pe pangaalamula kwa ligongo lya sambi syao, ²⁶ nambo sambano ŵatoyosise Che Yesu alosye kuti ali ŵambone. Kwa kutenda yele Akunnungu asyene akulosya kuti ali ŵambone ni akukombola kuntenda mundu jwalijose jwakunkulupilila Che Yesu aŵalanjikwe jwambone paujo pao.

²⁷ Sambano chitulifunile chichi? Ngapagwa! Kwachichi! Pakuŵa akugajitichisya malajisyo? Ngwamba! Nambo kwa litala lya kwakulupilila Che Yesu. ²⁸ Kwayele tukulola kuti mundu akuŵalanjikwa kuŵa jwambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi ni ngaŵa kwa litala lya kugajitichisya Malajisyo. ²⁹ Ana Akunnungu ali Akunnungu ŵa Ŵayahudi pe? Ana nganaŵa Akunnungu jwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi nombe nawo? Elo, ali Akunnungu jwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi nombe nawo. ³⁰ Akunnungu ali ŵamo pewo. Ni ŵawowo ŵachachaŵalanjila umbone Ŵayahudi ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi kwa chikulupi chichocho. ³¹ Ana ni kuti tukugajasa malajisyo kwa ligongo lya chikulupi? Ngwamba! Nambo tukulosya kuti tukugachimbichisya Malajisyo.

4

Chikulupi chi che Iblahimu

¹ Ana tujileje uli yankati atati ŵetu ŵa chiundu che Iblahimu? Ŵachimanyilile chindu chi? ² Iŵaga che Iblahimu jwaŵalanjikwe kuŵa jwambone paujo pa Akunnungu kwa ligongo lya ipanganyo yao, akwete chakulifunila, nambo ngaŵa paujo pa Akunnungu. ³ Pakuŵa Malembeloga Akunnungu gakuti, “Che Iblahimu ŵaakulupilile Akunnungu, ni kwa ligongo lya chikulupi chao jwaŵalanjikwe kuŵa jwambone paujo pa Akunnungu.” ⁴ Jwakupanganya masengo, mbote jakwe ngajikuŵalanjilwa nti ntulilo, nambo gali malipilo gakwe gakuŵajilwa. ⁵ Nambo mundu jwangakuikulupilila ipanganyo yakwe nsyene, nambo akwakulupilila Akunnungu ŵakwatenda ŵandu ŵaali ni sambi kuŵa ŵandu ŵangali ni sambi. Nipele Akunnungu akuchiŵalanjila chikulupi cha mundu jo ni kuntenda mundu jo kuŵa jwambone paujo pao. ⁶ Ni che Daudi ŵatite iyi paŵatite mbwaya kwa mundu jwakuŵalanjikwa jwambone ni Akunnungu paujo pakwe pangailolechesya ipanganyo yakwe. ⁷ “Mmbaya kwa ŵandu ŵalecheleswe ileŵo yao, ni sambi syao syepukute.

8 Mmbaya kwa mundu jwati Ambuje ngaakukumbuchila sambu syakwe.”

9 Ana mmbaya ji jili kwa wambale pe, pane ni wangaumbala nombe nawo? Ni kwa wangaumbala nombe nawo. Pakuwa tusasile kuti, “Che Iblahimu wakulupilile nombe Akunnungu wammalanjile kuwa jwambone paujo pao.”

10 Ana che Iblahimu wawalanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu katema chi? Akana we kuumbala pane ali aumbele? Wawalanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu akana we kuumbala ni nga wa ali aumbele. 11 Che Iblahimu wambebe kanyuma, ni kuumbala ko kwaliji chimanyisyo chichalosisye kuti Akunnungu wammalanjile kuwa jwambone paujo kwa ligongo lya chikulupi chi wakwete akanaumbale. Kwapele che Iblahimu a wele atati wa wandu wose wakwakulupilila Akunnungu namuno nganaumbala kuti Akunnungu wawalanjile kuwa wambone paujo pao. 12 Iyoyo peyo che Iblahimu ali atati wa wambale, nambo nga wa pakuwa aumbele pe, nambo akukuya litala lilalila lya chikulupi cha atati wetu che Iblahimu chi wakwete akana we kuumbala.

Chilanga cha Akunnungu chikupochelwa kwa chikulupi

13 Akunnungu wapele chilanga che Iblahimu ni uwelesi wakwe kuti chachapa chilambo chose. Chachapa chilambo cho nga wa kuti che Iblahimu wagajitichisye Malajisyo nambo ligongo waakulupilile Akunnungu ni Akunnungu wammalanjile kuwa jwambone paujo pao. 14 Pakuwa iwaga wakugapilikanichisya Malajisyo ni wachapochele chilanga cha Akunnungu, kwayele chikulupi changalimate, iyoyo peyo chilanga cha Akunnungu changali chindu. 15 Pakuwa Malajisyo ni gawkikanago lutumbilo lwa Akunnungu, nambo ngakagapagwe Malajisyo, ngakukapagwe kulewa.

16 Kwa ligongo lya chilanga chikukuyana ni chikulupi, kuti chilanga cho chili ntuuka wa Akunnungu ni kuti chili chimanyisyo chachikulosya kuti isyene chilanga chili kwa uwelesi wose u che Iblahimu, nga wa kwa awala pe wakugapilikanichisya Malajisyo nambo kwa awala wakwete chikulupi mpela che Iblahimu, jwali atati wetu uweji wose. 17 Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Nammisile mme atati jwa wandu wa ilambo wejinji.” Chilanga cho chili chisyene paujo pa Akunnungu juwakulupililwe ni che Iblahimu. Akunnungu wakwasysya wawe, ni kwa malajisyo gakwe indu yanganiipagwe ikupagwa. 18 Nachi wamuno nganichipagwa chindu chichantesile che Iblahimu akulupilile chilanga. Che Iblahimu waakulupilile Akunnungu ni kuchilolela chilanga ni watendekwe “Atati jwa wandu wa ilambo wejinji.” Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Uwelesi wenu chiuwe wejinji nti ndondwa.” 19 Che Iblahimu wawandichile yaka mwa moja, nambo chikulupi chao nganichiweseka, namuno waimanyilile kuti ngakukombola kuweleka, pakuwa chiilu chao chali nti mundu jwammwe, ni che Sala wankwakwe nganakombola kuweleka. 20 Che Iblahimu nganaleka kukulupilila pane kuchikolela lipamba chilanga chapegwilwe ni Akunnungu, nambo wapatile machili kwa chikulupi chakwe, kwa yele waakusisye Akunnungu. 21 Waimanyi kwa usyene kuti Akunnungu akukombola kuitendekanya aila yalanjile. 22 Kwa ligongo lya chikulupi chao, Akunnungu wammalanjile che Iblahimu kuwa jwambone paujo pao. 23 Ni malowe ga, “Akunnungu wammalanjile che Iblahimu kuwa jwambone paujo pao,” nganigalembekwa kwa ligongo lyakwe nsyene pe, 24 nambo galembekwe ni kwa ligongo lya uweji utuwalanjikwe kuwa wambone paujo pao, uweji

w̄atukwakulupilila Akunnungu w̄aw̄asyusisye Che Yesu Ambuje w̄etu. ²⁵ Che Yesu w̄atoyosyewe kuwa kwa ligongo lya sambi syetu ni w̄asyuchile kuti tuw̄alanjikwe kuw̄a w̄ambone paujo pa Akunnungu.

5

KuW̄alanjikwa W̄ambone paujo pa Akunnungu

¹ Sambano pakuw̄a tuw̄alanjikwe w̄ambone paujo pa Akunnungu kwa chikulupi, kwapele tukutama kwa chitendewele pasikati jetu ni Akunnungu kwa litala lya Ambuje w̄etu Che Yesu Kilisito. ² Kwa litala lya chikulupi chetu, Che Yesu atutesile tuumanye umbone wa Akunnungu mwatukutama mu, nowaji tukusangalala kwa chilolelo cha kukamulangana mu ukulu wa Akunnungu. ³ Ni ngaw̄a yeleyo pe, nambo tukusengwa kwa ligongo lya malagasyo gatukugapata, pakuw̄a tukumanyilila kuti malagasyo gakuichisya upililiu, ⁴ ni upililiu ukuichisya kulimbangana ni kulimbangana kukuichisya chilolelo. ⁵ Ni chilolelo cho ngachikunsupusya ntima mundu, ligongo Akunnungu aw̄isile unonyelo wao mu mitima jetu kwa litala lya Mbumu jwakwe jwatupele.

⁶ Pakuw̄a patwaliji tukanaw̄e kola ni machili, pakaichile katema kaw̄akasagwile Akunnungu, Kilisito w̄awile kwa ligongo lyetu uweji w̄achigomalo. ⁷ Ili ya kulimba kwa mundu jwalijose kuwa kwaligongo lya mundu jwambone paujo pa Akunnungu, nambo ikomboleka mundu kuwa kwaligongo lya mundu jwambone. ⁸ Nambo Akunnungu akutulosya kuti akutunonyela, pakuw̄a patwaliji chiw̄ela w̄andu w̄a sambi, Kilisito w̄awile kwaligongo lyetu. ⁹ Pakuw̄a sambano tuw̄alanjikwe w̄ambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya miasi ja Kilisito, isyene chitukulupuswe ni w̄elewo kutyochela mu lutumbilo lwa Akunnungu. ¹⁰ Pakuw̄a patwaliji w̄ammagongo w̄a Akunnungu, Akunnungu w̄atujilenye ni nsyene kwa chiwa cha Mwanagwe. Ni sambano pakuw̄a tujilanikwe nawo, isyene tutukulupuswe kwa litala lya umi wa Kilisito. ¹¹ Ni ngaw̄a iyoyo pe, nambo tukusengwa kwa ligongo lya aila yaitesile Akunnungu kwa litala lya Ambuje w̄etu Che Yesu Kilisito jwatujiyenye ni Akunnungu.

Che Adamu ni Kilisito.

¹² Kwa litala lya mundu jumo sambi syajinjile mu chilambo muno ni kuichisya chiwa. Kwayele chiwa chaichilile w̄andu wose, ligongo wose atesile sambi. ¹³ Akunnungu akanaw̄e kwapa che Musa Malajisyo, sambi syajinjile mu chilambo. Nambo sambi ngasikuw̄alanjikwa kuti sili sambi pangali Malajisyo. ¹⁴ Nambo chitandile katema ka che Adamu kwichila katema ka che Musa, chiwa chaatawele w̄andu wose namose aw̄ala w̄anganatenda sambi chisau sambi siw̄asitesile che Adamu.

Che Adamu ali mpela Kilisito juchaiche. ¹⁵ Nambo chilew̄o chi che Adamu ngachikomboleka kulandanywa ni ntuuka wa Akunnungu. Pakuw̄a iw̄aga sambi sya mundu jumo syaichisye chiwa kwa wose, ikulosya kuti ntuuka wa Akunnungu upundile nnope ni ntulilo wao uli kwa w̄andu w̄ajinji, nombewo ukukopoka kwa mundu jumo, jwele mundu ali Che Yesu Kilisito. ¹⁶ Ntuuka wa Akunnungu ngaukulandana ni sambi sya mundu jumo. Akunnungu wanlamwile jwalewile kwa ligongo lya mundu jumo, nambo w̄andu w̄ajinji paw̄atesile sambi, Akunnungu w̄aichisye ntulilo wa kwa w̄alanjila aw̄e w̄andu w̄ambone paujo pao. ¹⁷ Ili isyene kuti kwa litala lya chilew̄o cha mundu jumo, chiwa chatawele. Nambo achila chiw̄achitesile mundu jumo, yaani Che Yesu

Kilisito chili chambone mwakupunda. Wandu wose chapochele umbone wekulu wa Akunnungu ni ntulilo wekulu wakutendekwa wambone paujo pa Akunnungu, chatawale mu umi kwa litala lya mundu jumo, mundu jo ali Che Yesu Kilisito.

¹⁸ Nipele iwaga kwa chilewo cha mundu jumo wandu wose walamulikwe kwamukwa, iyoyo peyo kwa chipanganyo chambone cha mundu jumo, chikwawombola wandu wose ni kwapa umi. ¹⁹ Pakuwa kwa litala lya ungajitichisya wa mundu jumo, wandu wajinji watendekwe ali ni sambu, iyoyo peyo kwitichisya kwa mundu jumo, kukwatenda wandu wajinji awalanjikwe wambone paujo pa Akunnungu.

²⁰ Malajisyo gaiche kuti wandu alimanyilile yatite kukola sambu, nambo wandu pawapundile kutenda sambu, ntuuka wa umbone wa Akunnungu wapundile nnope. ²¹ Mpela ila sambu syasitite pakutawala ni kwichisya chiwa, iyoyo peyo ntuuka wa umbone wa Akunnungu chiutawale kwa kwatenda wandu awe wambone paujo pao ni kwalongosya akole umi wa mowa gose pangali mbesi kwa litala li Che Yesu Kilisito Ambuje wetu.

6

Umi nkulumbikana ni Kilisito

¹ Nipele, sambano tujileje uli? Ana tujendechele kusigala mu sambu kuti umbone wa Akunnungu upunde? ² Ngwamba! Patukusala nkati machili ga sambu syasili mwetuwe, uweji tuli mpela watuwile, ana tutukombole uli kutama sooni mu sambu? ³ Pakuwa nkumanyilila kuti twabatiswe nkulumbikana ni Kilisito Che Yesu, ni kwa litala lya ubatiso twalumbikene nawo mu chiwa chao. ⁴ Patwabatisilwe twalumbikene ni chiwa chao ni kusikwa pamo nawo, kuti mpela watite pakusyuswa Kilisito mu wawe kwa litala lya ukulu wa Atati, iyoyo peyo nowaji tukombole kutama mu umi wa sambano.

⁵ Pakuwa iwaga uweji twalumbikene ni Kilisito kwa chiwa chao, iyoyo peyo tutulumbikane nawo kwa kususwa mpela welewo. ⁶ Tukumanyilila kuti wende wetu wa kalakala wawambikwe pa nsalaba pamo ni Kilisito kuti chiilu cha sambu chijonasiche, tukasitumichila sooni sambu. ⁷ Pakuwa mundu jwawile ngakuwa sooni paasi pa machili ga sambu syasikupanganya masengo nkati mwao. ⁸ Nambo iwaga tuwile pamo ni Kilisito, tukukulupilila kuti chitutame pamo nawo. ⁹ Pakuwa tukumanyilila kuti Kilisito asyuchile, nombewo ngaawa sooni, pakuwa chiwa ngachatawala sooni. ¹⁰ Pakuwa wawile kamo pe kwa ligongo lya sambu, ngaawa sooni, nambo kwakutama kwakwe, sambano akutama nkulumbikana ni Akunnungu. ¹¹ Iyoyo peyo ni wanyamwe nombe niwalanje wawe nkati ngani ja machili ga sambu ni kutama pamo ni Akunnungu nkulumbikana ni Kilisito Yesu.

¹² Nipele, nkasileka sooni sambu sitawale mu iilu yenu ya kuwa, kuti nkasijitichisya tama sya pachiiilu. ¹³ Kasinyikoposya iwalo yenu nachiwamuno chimo kwa ligongo lya kutenda sambu. Nambo nliyosye mwachinsyene kwa Akunnungu nti wandu wasyuswe, ni nnyityosye iwalo yenu itumiche kwa kupanganya yambone paujo pa Akunnungu. ¹⁴ Sambu sinantawale sooni, ligongo nganimma paasi pa malajisyo nambo nkulongoswa ni ntuuka wa Akunnungu.

Kapolo jwakupanganya yaikwanonyesya Akunnungu

¹⁵ Nipele, tujileje uli? Ana tujendelechele kutenda sambi pakuŵa nganituŵa paasi pa malajisyo, nambo tukulongoswa ni ntuuka wa umbone wa Akunnungu? Ngwamba! ¹⁶ Nkumanyililanga kuti mwalityosyaga mwachinsyene mpela achikapolo kwa kunjitichisya mundu jwine, isyene nkuŵa achikapolo ŵa mundu jo. Mwaŵaga achikapolo ŵa sambi, mbesi jakwe chiwa ni mwaŵaga achikapolo ŵa kwajitichisya Akunnungu, mbesi jakwe nkutendekwa kuŵa ŵambone paujo pao. ¹⁷ Nambo ngwatogolela Akunnungu, namose mwaliji achikapolo ŵa sambi kalakala ko, nambo sambano mpochele kwa ntima wose usyene wauli mmajiganyo gimpochele. ¹⁸ Mmombochekwe kutyochela mu ukapolo wa sambi, ni sambano mmele achikapolo ŵakupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu. ¹⁹ Nguŵecheta kwa maloŵe ga moŵa gose pakuŵa ngankukombola kumanyilila. Pakuŵa kalakala ko mwalityosisye iilu yenu mme achikapolo ŵa usakwa ni ugongomalo. Iyoyo peyo sambano nityosye mwachinsyene mme achikapolo ŵakupanganya yambone paujo pa Akunnungu kuti nkombole kuswejeswa.

²⁰ Pamwalinji achikapolo ŵa sambi, nganintaŵikwa kupanganya indu yambone paujo pa Akunnungu. ²¹ Ana mwapochile chichi pa moŵa go pambwapangenyi indu yankuiwona kuti ili indu ya soni sambano jino? Pakuŵa kumbesi kwa indu yo kuli chiwa. ²² Nambo sambano mmasile kuwombolwa mu ukapolo wa sambi ni kutendekwa achikapolo ŵa Akunnungu. Chinkupoka sambano chili kutama mu kuswejeswa kwakukwikawo umi wa moŵa gose pangali mbesi. ²³ Pakuŵa mbote ja sambi jili chiwa nambo ntuuka waakukoposya Akunnungu uli umi wa moŵa gose pangali mbesi mu kulumbikana ni Kilisito Yesu Ambuje ŵetu.

7

Malajisyo gankati ulombela

¹ Achalongo achinjangu, sambano ngukunguluka ni ŵandu ŵakugamanyilila Malajisyo. Ngankumanyilila kuti lilajisyo likuntawala mundu aŵaga jwanjumi? ² Tujile jwankongwe jwalombekwe ataŵikwe ni lilajisyo mu utame wakwe ni ŵankwakwe, ŵankwakwe aŵaga jwanjumi. Nambo ajasikaga ŵankwakwe, jwankongwe jo chaaŵe jwangataŵikwa ni lilajisyo lya ulombela. ³ Nipele, iŵaga chalombekwe ni jwannume jwine ŵankwakwe ali jwanjumi, jwankongwe jo chaŵilanjikwe jwa chikululu. Nambo ajasikaga ŵankwakwe, jwankongwe jo nganataŵikwa ni malajisyo, ni iŵaga akulombekwa ni jwannume jwine, jwelejo nganaŵa jwa chikululu. ⁴ Achalongo achinjangu, iyoyo peyo ŵanyamwe nganimma paasi pa Malajisyo, pakuŵa mwalumbikene ni chilulu cha Kilisito ni malumbo gakwe gali yele, Kilisito paŵawile ni ŵanyamwe mwawile pamo nawo. Sambano nli ŵakwe ŵelewo ŵaŵasyuchile kuti mwatumichile chambone Akunnungu. ⁵ Pakuŵa patwatemi nkulongoswa ni tama syangalumbana sitwapagwile nasyo, tama sisyaliji nkuchiswa ni malajisyo, syapanganyisye masengo mu iilu yetu ni yose itwatendaga yamalile mu chiwa. ⁶ Nambo sambano tulechelelwe kutyochela mu Malajisyo gagatutaŵile nti ŵakutaŵikwa, pakuŵa twawile pamo ni Kilisito. Sambano tukwatumichila Akunnungu mu umi wa sambano wa Mbumu, ngaŵa nti kalakala kwa Malajisyo gagalembekwe.

Malajisyo ni sambi

⁷ Nipele, ana tujileje uli? Malajisyo gali sambu? Ngwamba! Nambo pangali Malajisyo ngangasimanyilile sambu sili chichi. Pakuwa ngangaimanye kuti kulajila kuli kulewa, iwaga Malajisyo ngagakasale, "Kasinlajila." ⁸ Nambo kutyochela ni makanyo go, sambu syapatile lipesa lya kwimusya tama jangalumbana jajili mwa uneji. Pakuwa pangali Malajisyo sambu sili chindu chewe. ⁹ Kundanda ko naliji jwanjumi pangagamanyilila Malajisyo, nambo pagaiche makanyo, sambu syajenele mu utame wangu, noneji naliji mpela jwammwe. ¹⁰ Ni naiweni kuti makanyo gegasachilwe kunyigalila umi, kwaune ganyigalile chiwa. ¹¹ Pakuwa sambu syapatile lipesa kwa litala lya makanyo galagala, syanambwisye ni kumulaga.

¹² Nipele Malajisyo gali gamaswela ni makanyo nombe nago gali gamaswela ni gakanonyelesya Akunnungu ni gali gambone. ¹³ Ana ni kuti chelecho chichaliji chambone chinyichisye chiwa? Ngwamba. Nambo sambu, pakuti siwoneche kuti sili sambu sisylene, sitesile achila chambone chinyichisye chiwa. Kwayele sambu kwa litala lya Makanyo syalosisye pangasisika sambu syasitite kuwa syangalumbana kwanno.

Ngondo mu chiilu mwa mundu

¹⁴ Tukumanyilila kuti Malajisyo gali nkati indu ya chibumu ni une nganiwa mundu jwachibumu, jusumichikwe nti kapolo mu sambu. ¹⁵ Pakuwa nganguchimanyilila chinguchitenda, ligongo achila chinguchisaka nganguchitenda nambo achila chinganguchisaka kuchitenda chelecho ni chinguchitenda. ¹⁶ Nipele, iwaga nguchitenda achila chinganguchisaka kuchitenda, ngwitichisya kuti Malajisyo gala gali gambone. ¹⁷ Nipele nganima une nansyene junguchitenda chelecho, nambo asila sambu syasikutama mwangu une. ¹⁸ Ngumanyilila kuti nkati mwangu une, malumbo gakwe mu chiilu changu cha sambu ngachikutaama chindu chambone. Ligongo namuno ngusaka kuchitenda chambone ngangukombola. ¹⁹ Pakuwa chambone chinguchisaka nganguchitenda, nambo changalumbana chinganguchisaka kuchitenda, chelecho ni chinguchitenda. ²⁰ Nipele, iwaga nguchitenda achila chinganguchisaka kuchitenda, nganima une junguchitenda, nambo asila sambu syasikutama nkati mwangu ni syasikuchitenda chelecho.

²¹ Nipele, nachiweni chindu chi chikupanganya masengo nkati mwangu, pakuwa pangusaka kuchitendekanya chambone, kutenda ungalumbana ni unguusagula. ²² Pakuwa mu ntima mwangu ngugasengwela Malajisyo ga Akunnungu. ²³ Nambo ngugaona malajisyo gane mu chiilu changu gachimyananga ni ng'anisyo syangu. Ni gelego gakundendekasya meje jwantaŵikwe ni malajisyo ga sambu syasikupanganya masengo mu chiilu mwangu. ²⁴ Kulaga kwangu une! Ana wani wachangulupusye ndyoche mu chiilu chachikunongosya mu chiwa? ²⁵ Ngwatogolela Akunnungu wakuitendekanya yeleyo kwa litala lya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. Yeleyi ni yandi une, kwa lunda lwangu ngugatumichila malajisyo ga Akunnungu, nambo kwa tama syangu syangalumbana sya chiilu simbagwile nasyo, ngugatumichila malajisyo ga sambu.

8

Kutama mmachili ga Mbumu jwa Akunnungu

¹ Kwa yeleyo, sambano nganikupagwa kulumulikwa kwa kwamukwa kwa awala wakutama mu kulumbikana ni Kilisito. ² Pakuwa malajisyo ga

Mbumu jwa Akunnungu jwakwichisya umi mu kulumbikana ni Kilisito Yesu gaamombwele une kutyochela mu lilajisyo lya sambi ni chiwa. ³ Akunnungu achitesile achila changanichikomboleka kutendekwa ni malajisyo ga che Musa pakuŵa tama syetu syangalumbana syatupagwile nasyo syatesile Malajisyo go gaŵe gakulepetala. Akunnungu ŵantumile Mwanagwe jwa jika juŵaliji ni chiilu chisau ni iilu yetu uweji ŵatuli ni sambi, kuti asilamule sambi mu iilu yetu, ni kwa chiilu chakwe cho ŵasiuleje sambi. ⁴ Akunnungu ŵatesile yeleyo kuti aila yaikusachilwa mu Malajisyo ga che Musa gatendekwe kwa uchenene nkati mwetu uwe ŵatukutama ngaŵa kwa machili ga tama syangalumbana sya chiilu syatupagwile nasyo, nambo kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. ⁵ Pakuŵa ŵelewo ŵakutama kwa kusikuya tama syangalumbana sya chiilu syapagwile nasyo, nganisisyo syao sikulongoswa ni tama syao syangalumbana. Nambo ŵelewo ŵakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, akuiganisya indu ya mu Mbumu. ⁶ Kuipanganya indu yaikusachilwa ni tama syangalumbana sya chiilu kukuichisya chiwa. Nambo, kuipanganya indu yaikusachilwa ni Mbumu kukuichisya umi ni chitendewe. ⁷ Pakuŵa mundu jwakulongoswa ni tama syangalumbana syapagwile nasyo pe ali jwammagongo jwa Akunnungu, ngakugapilikanichisya malajisyo ga Akunnungu, namose ngakupakombola kugapilikanichisya. ⁸ Ni ŵelewo ŵakulongoswa ni tama syangalumbana sya chiilu syapagwile nasyo ngakupakombola kwanonyelesya Akunnungu.

⁹ Nambo iŵaga Mbumu jwa Akunnungu akutama nkati mwenu, ŵanyamwe ngankulongoswa ni tama syangalumbana syampagwile nasyo, nambo nku-longoswa ni Mbumu. Mundu jwalijose jwanganakola Mbumu jwa Kilisito nganaŵa mundu jwa Kilisito. ¹⁰ Nambo iŵaga Kilisito akutama nkati mwenu, Mbumu jwa Akunnungu akumpanga umi pakuŵa mmalanjikwe kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu, namuno iilu yenu chiwe kwa ligongo lya sambi. ¹¹ Ni iŵaga Mbumu jwa Akunnungu juŵansyusisye Kilisito Yesu akutama nkati mwenu, jwelejo juŵansyusisye Kilisito Yesu, iyoyo chachiipa umi iilu yenu yaikuwa. Chatende yeleyo kwa litala lya Mbumu jawo jwakutama nkati mwenu.

¹² Nipele, achalongo achinjangu, tukwete ligambo, nambo ngaŵa lya kusikuya tama syetu syangalumbana sya chiilu syatupagwile nasyo syasikuti pakutusaka. ¹³ Pakuŵa mwatamaga kwa kusikuya tama syangalumbana syampagwile nasyo, isyene chinjasiche. Nambo kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu chinyiulaje isambo yangalumbana iyatendekwe ni chiilu nipele chinchilama. ¹⁴ Ŵandu wose ŵakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu ŵelewo ali ŵanache ŵa Akunnungu. ¹⁵ Pakuŵa nganimpochela Mbumu jwakuntenda ŵanyamwe achikapolo ni kwichisya lipamba, nambo mumpochele Mbumu jwakuntenda ŵanyamwe ŵanache ŵa Akunnungu, ni kwa Mbumu jo, uweji tukwaŵilanga Akunnungu, “Aba” malumbo gakwe Atati. ¹⁶ Ni Mbumu jwa Akunnungu nsyene akuŵalanga umboni pamo ni mbumu syetu, yakuti uweji tuli ŵanache ŵa Akunnungu. ¹⁷ Pakuŵa uweji tuli ŵanache ŵa Akunnungu, tutupochele aila yatugosele Akunnungu tutupochele pamo ni Kilisito, pakuŵa iŵaga tulageswe pamo ni ŵelewo, iyoyo chitutame pamo ni ŵelewo mu ukulu wao.

Ukulu waukwika

¹⁸ Pakuŵa nguŵalanga kuti masausyo ga moŵa gano ngaŵa chindu ni ngagakuŵajilwa kulinganichikwa ni ukulu utichimanyiswa kukwetu.

¹⁹ Nombe yepanganyikwe yose ikulindilila kwa lung'wanu lwekulungwa kuunukulikwa kwa wānache wā Akunnungu. ²⁰ Pakuwa yepanganyikwe yose yagalauchikwe ni kuwa yangalimate, ngawa kwa kusaka yepanganyikwe isyene, nambo yatendekwe yeleyo kwa kusaka kwakwe Akunnungu nsyene. Namose kwana chilolelo, ²¹ pakuwa yepanganyikwe yo nombe chilecheleswe kutyochela mu ukapolo wa konanga ni kwinjila mu kulechelelwa kwekulu kwa wānache wā Akunnungu. ²² Pakuwa tukumanyilila kuti mpaka sambano yepanganyikwe yose ikuwuwula mpela ila jwankongwe yakuti pakupikana chilungusi katema ka kuligopola. ²³ Ngawa yepanganyikwe yo pe ni ichiwuwule, nambo nowe wakwe watukwete mbumu, nti ntuka waandanda wa Akunnungu, iyoyo tukuwuwula mu mitima jetu, tuchilindililaga kwa lung'wanu lyuwa lyati Akunnungu litachituunukule kuti tuli wānache wao wā usyene ni kuigalausya iilu yetu kuwa ya sambano. ²⁴ Pakuwa twakulupwiswe, nombe tuli mu chilolelo. Nambo mundu achionaga chindu chakuchilolela, chelecho ngawa chilolelo sooni. Pakuwa ana waani wakukombola kuendelechela kuchilolela chindu chakuchiona? ²⁵ Nambo twachilolelaga chindu chingatukuchiona tukuchilindilila mu upililiu.

²⁶ Iyoyo peyo, ni Mbumu jwa Akunnungu akutukamuchisya mu kulepetala kwetu. Pakuwa ngatukumanyilila itukuwajilwa kupopela, nambo Mbumu nsyene akutupopelela kwa Akunnungu nkuwuwula kwangatukukombola kukuwalanga. ²⁷ Ni Akunnungu wakwiwona yaili mu mitima jetu, iyoyo akuimanyilila chakuchiganisya Mbumu jo, pakuwa Mbumu akwapopelela wāndu wā Akunnungu mpela yaikuti kwanonyela Akunnungu.

²⁸ Tukwimanyilila kuti mu indu yose, Akunnungu akupanganya masengo kwa upoche wa awala wakwanonyela, yaani wewala wawilanjikwe kutenda malinga ni lisosa lyao. ²⁹ Pakuwa awala Akunnungu wawamanyilile chitandile kundanda ni wawasagwile kuti alandane ni Mwanagwe, kuti Mwanagwe jo awe jwandanda kupagwa pasikati ja achapwakwe wajinji. ³⁰ Ni awala wawasagulikwe chitandile kundanda, ni wawowo wawaawilasile, ni wele wawaawilasile, welewo wawalanjile kuwa wambone paujo pao, ni wele wawawalanjile kuwa wambone paujo pao, welewo ni wawaaakusisye.

Unonyelo wa Akunnungu

³¹ Kwapele, Ana tujileje uli nkati yeleyi yose? Iwaga Akunnungu ali upaande wetu, waani wachakombole kutukanila uwe? ³² Akunnungu nganankolela chanasu Mwanagwe jwa jikape, nambo wantyosisisye kwa ligongo lya uweji wose. Iwaga atesile yeleyo, ana chalepele chinauli kutupa indu yose pangalipila pamo ni Mwanagwe? ³³ Ana waani wachakombole kwa wechetela magambo wāndu wasagulikwe ni Akunnungu? Akunnungu nsyene wawalanjile kuwa wāngali ilewo. ³⁴ Ana waani wachachitulamula? Ngawa Kilisito Yesu! Pakuwa Kilisito Yesu ni juwawile, ni kupunda yeleyo wasyuchile, ni sambano akutama kundyo kwa Akunnungu, ni welewo ni wakutupopelela. ³⁵ Ana waani wakukombola kutulekanganya ni unonyelo wa Kilisito? Ana kulaga pane kusauka pane ipwetesi pane sala pane usauchi pane kogoya pane chiwa? ³⁶ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Kwa ligongo lyenu tukutama mu chakogoya cha chiwa mowa gose, tuwalanjikwe nti ngondolo sya kusinga.”

³⁷ Nambo mwa yele yose uweji tukupunda, elo kupunda mwakupunda mwa w̄ele w̄akutunonyela. ³⁸ Pakuŵa ngumanyilila isyene kuti, ngapagwa chindu chachikukombola kutulekanganya ni unonyelo wa Akunnungu, atamuno chiwa, atamuno umi, atamuno achikatumetume ŵa kwini, atamuno machili gane ga kwini, atamuno indu yaikumetume sambano yi, atamuno ichikopochele yo, atamuno ŵakutawala, ³⁹ atamuno yaili mwinani, atamuno yaili paasi, atamuno yepanganyikwe yaili yose ngaikombola kutulekanganya ni unonyelo wa Akunnungu, wauli mwa Kilisito Yesu Ambuje w̄etu.

9

Akunnungu ni ŵandu ŵakwe

¹ Nguŵecheta isyene kuti une ndili jwa Kilisito, ngangusala unami. Nningwa wangu ukuumalanjila umboni kwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, isyene ngangulambusya. ² Ngusupuka kwannope ni ndili ni ipwetesi yangamala mu nima mwangu, ³ pakuŵa ngakombwele kupopelela nweseche ni kulekanganywa ni Kilisito kwa ligongo lya achinjangu Ŵaisilaeli, ŵaali lukosyo lumo ni une kwa chiilu. ⁴ Ŵelewo ali Ŵaisilaeli ŵaŵasagulikwe ni Akunnungu aŵe ŵanache ŵao ŵaŵalosisye ukulu wao. Ŵalangene nawo ni kwapa Malajisyo, ŵalosisye yakuti pakwapopelela ni kwapa ilanga yakwe. ⁵ Ŵanyawo ali isukulu ya achambuje w̄etu, ni kutyochela mu uŵelesi wao, Kilisito ŵapagwile kwa chiilu. Ŵelewo ali Akunnungu ŵakutawala yose, alapikwe moŵa gose pangali mbesi. Eloo.

⁶ Nganguŵecheta kuti chilanga cha Akunnungu nganichimalila. Pakuŵa nganaŵa Ŵaisilaeli wose ŵaali ŵandu ŵa Akunnungu. ⁷ Atamuno nganaŵa uŵelesi wose u che Iblahimu ŵaali ŵanache ŵa Akunnungu, nambo Akunnungu ŵapele chilanga che Iblahimu achitiji, “Uŵelesi wenu chiutyochela ni che Isaka.” ⁸ Malumbo gakwe gali, ngaŵa ŵanache ŵaŵapagwile kwa chiilu ni ŵaali ŵanache ŵa Akunnungu, nambo aŵala ŵanache ŵaŵapagwile kwa chilanga cha Akunnungu ni ŵachaŵilanjikwe uŵelesi u che Iblahimu. ⁹ Pakuŵa chilanga chiŵachilanjile Akunnungu ni chelechi, “Katema kakasagulikwe chingaiche, ni che Sala chaligopole mwanache jwannume.”

¹⁰ Ni ngaŵa yeleyo pe, nambo che Lebeka ŵakwete ŵanache ŵaŵili ŵachilume ŵaŵaŵelekwe ni atati ŵamo, ŵaali che Isaka ambuje w̄etu. ¹¹ Pakuŵa akanapagwe maŵila, namose akanatende indu yambone pane yangalumbana, pakuti nningwa wa Akunnungu wa kusagula uwoneche. ¹² Akunnungu ŵansalile che Lebeka, “Jwankulungwa chachintumichila mpwakwe.” Lusagu lwa Akunnungu lukutendekwa malinga ni uŵilanje wakwe ni ngaŵa kwa ipanganyo ya ŵandu. ¹³ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Naanonyele a Yakobo nambo a Esau naachimile.”

¹⁴ Nipele, ana tujileje uli? Ana Akunnungu ngakulamula yaikuti pakusachilwa? Namuno kanandi! ¹⁵ Pakuŵa ŵaasalile che Musa, “Chinjintendela wema jungunsaka kuntendela wema, ni chinjimpililila ajula jungunsaka kumpililila.” ¹⁶ Nipele, yele yose ikukulupilila chanasa cha Akunnungu ni ngaŵa kwa kuchalila kwa mundu atamuno kwa usache wa mundu. ¹⁷ Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti yeleyi kwa mwenye jwa ku Misili, “Nanjimiche mme mwenye melepe, kwa litala lya mmwejo nosye machili gangu ni kuti liina lyangu limanyiche pachilambo pose.”

18 Kwayeri, Akunnungu akunkolela chanasa ajula jwakunsaka nsyene, nombe jwakusaka aŵe jwa kulimba ntima, akunlimbisa.

Lutumbilo ni chanasa cha Akunnungu

19 Pane chimuusyeyi, “Iwaga ili yele, ana ligongo lyachi Akunnungu akuti wandu alewile? Pakuwa waani wakukombola kukanilana ni aila yakuisaka Akunnungu?” 20 Nambo mmwe mundu, ana mmwe nduni junkwajanga Akunnungu? Ana chiwiga chikukombola kummusya juwachigumbile, “Kwachichi mung’umbile yeleyi?” 21 Jwakugumba akukombola kugumba iwiga iwili kwa lilongo limo yakuti pakusaka, chiwiga chimo kwa ligongo lya masengo gakuchimbichikwa ni chine kwa ligongo lya masengo gangachimbichikwa.

22 Yeleyo ni iyajiji kwa Akunnungu. Wasachile kulosya lutumbilo lwao ni kugamanyisa machili gao. Nambo waapilile nnope awala wandu wawawajilwe kulamulikwa ni lutumbilo lwao, welewo ni waakuwajilwa konangwa. 23 Sooni wasachile aumanyisye winji wa ukulu wao uwapele awala wawawajilwe kupochela chanasa chao, awala wawawichikwe chile kalakala apochele ukulu wakwe. 24 Uweji ni watuwilanjikwe ni jwelejo, ngawa kutyochela kwa Wayahudi pe nambo kwa wandu wanga wa Wayahudi nombe nawo. 25 Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala mu chitabu chi che Hosea jwakulondola jwa Akunnungu,

“Awala wanga wa wandu wangu,
chinawilanje, ‘Wandu wangu.’
Ni awala wangangwanonyela,
‘Chinanonyele.’

26 Ni pamalo pawawilanjikwe, ‘Wanyamwe nganimma wandu wangu,’
chawilanjikwe ‘Wanache wa Akunnungu wajumi.’”

27 Nombe che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu akwakalipila Waisilaeli kuti, “Namose winji wa uwelesi wa Waisilaeli uli mpela nsanga wa kumbwani, nambo nganatupa Wachachikulupuswa. 28 Pakuwa, Ambuje ngaawa kwalamula wandu wa pachilambo pa.” 29 Mpela che Isaya iwalongolele kusala, “Ambuje wa ukombole ngakatulechele uwelesi wa Waisilaeli, wose tukaawile mpela wandu wa ku Sodoma, tukalandene ni wandu wa ku Gomola.”

Che Paolo akwapopelela Waisilaeli

30 Nipele, ana tujileje uli? Wandu wanga wa Wayahudi wanganatenda chindu chachili chose kuti aloleche wambone paujo pa Akunnungu, waloleche ali wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi. 31 Nambo Waisilaeli wasosile malajisyo gakatesile aloleche wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya malajisyo, nganalolecheka wambone paujo pa Akunnungu. 32 Ligongo lyachi nganalolecheka wambone paujo pa Akunnungu? Pakuwa wasosile kutendekwa wambone kwa ipanganyo yao, ngawa kwa litala lya chikulupi. Walikuwele pa “Liganga lya kulikuwalila.” 33 Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,
“Nnole chimiche liganga ku Sayuni,
lichilyatende wandu agwanje,
misile lwala luchilwagwisye wandu.
Nambo juchankulupilile jwelejo, jwelejo ngajaluswa kose.”

10

¹ Achalongo achinjangu, chingulajila kwannope mu ntima mwangu, ni ngwapopelela Akunnungu kwaligongo lya W̄aisilaeli, kuti akulupuswe. ² Pakuŵa isyene ngunsalila umboni kuti akuchalila kwatumichila Akunnungu, nambo ngaŵa mu unanyilisi wambone. ³ Pakuŵa nganaimanyilila yakuti Akunnungu pakwaŵalanjila ŵandu kuŵa ŵambone paujo pao, nombewo atandisye litala lyao achinsyene. Ngakulikuya litala lya kuŵalanjikwa ŵambone paujo pa Akunnungu. ⁴ Pakuŵa kwa kwika kwakwe Kilisito, malajisyo gaichile kumbesi kwakwe, pakuŵa mundu jwalijose jwakunkulupilila Kilisito aŵalanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu.

Ukulupusyo uli kwa ŵanawose

⁵ Nkati ngani ja kuŵalanjikwa ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kukama Malajisyo, che Musa ŵalembile yele, “Mundu jwakugakamukichisa Malajisyo chatame kwa litala lya Malajisyo go.” ⁶ Nambo nkati ngani ja kuŵalanjikwa ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi, ikuŵechetekwa yele: “Kasinliusya mu ntima mwenu kuti, ana ŵaani ŵachakwele kwinani kuti annyichisye Kilisito paasi kukwetu?” ⁷ Atamuno kasinliusya kuti, “Ŵaani juchatuluche mu lisimbo lyangali mbesi kuti annyichisye Kilisito pachanya?” ⁸ Nambo Malembelo ga Akunnungu gakuti yeleyi: “Liloŵe lya Akunnungu liŵandikene nomwe, lili mu kang'wa jenu ni mu ntima wenu.” Liloŵe lya lili utenga wa chikulupi chachitukwalalichila ŵandu. ⁹ Mwajitichisyaga ni kuŵecheta kwa kang'wa jenu kuti Che Yesu ali Ambuje ni kukulupilila mu ntima mwenu kuti Akunnungu ŵasyusisye mu ŵawe, chinchikulupuswa. ¹⁰ Pakuŵa kwa ntima mundu akukulupilila ni kuŵalanjikwa kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu, sooni kwa kang'wa jakwe pakwitichisya ni kuŵecheta, akukulupuswa. ¹¹ Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mundu jwalijose jwakunkulupilila jwelejo ngajakola soni.” ¹² Chindu chi chili kwa ŵandu wose, nganikupagwa kulekangana pasikati ja Ŵayahudi ni ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, pakuŵa Akunnungu ali Ambuje ŵa ŵandu wose, ni sooni ali ŵambone kwa ŵandu ŵakwapopela. ¹³ Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mundu jwalijose juchawilanje kwa liina lya Ambuje chakulupuswe.”

¹⁴ Nipele, ana champopele chinauli jwelejo jwanganankulupilila? Ana chankulupilile uli iŵaga nganapilikana utenga wakwe? Sooni chapilikanile chinauli utenga wakwe pangali ŵandu ŵakwalalichila? ¹⁵ Ana chalachihile chinauli Ngani Jambone pangaalajisya? Mpela Malembelo gamaswela yagakuti pakusala, “Nlole yaikuti kusengwasya kwika kwa aŵala ŵakulalichila Ngani Jambone!” ¹⁶ Nambo ngaŵa ŵandu wose ŵaŵakulupilile Ngani Jambone. Pakuŵa che Isaya jwakulondola jwa Akunnungu ŵatite, “Ambuje, ana nduni jwaukulupilile utenga wetu?” ¹⁷ Kwayele, chikulupi chikuika kwa kupilikana utenga, ni utenga wo ukwika kwa kulalichilwa Liloŵe lya Kilisito.

¹⁸ Nambo nguusya, ana nganaupilikana utenga wo? Elo, kupilikana ŵapilikene! Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti, “Liloŵe lyao lyapikaniche mu chilambo mose ni maloŵe gao gaichile mpaka kumbesi kwa chilambo chose.”

19 Nguusya sooni, ana Waisilaeli nganaimanyilila? Akunnungu watandite kuwecheta kwa litala li che Musa, “Chinantende nkole wiu kwa litala lya wandu wangaŵa chilambo, chinantesye ntumbile kwa litala lya wandu wakuloŵela.”

20 Che Isaya jwakulondola waŵechete pangali woga maloŵe ga, Akunnungu watite, “Mbatikene kwa wandu wanganasosasa une, naliunukwile kwa wandu wanganausya nkati ngani jangu.”

21 Nambo nkati Waisilaeli, che Isaya akutusilila kuti, “Akunnungu watite yeleyi, ‘Lyuŵa tetete najongwele makono gangu kwa wandu kwaWilanga Wandu Wangakunyitichisya ni Wamakani.’ ”

11

Chanasa cha Akunnungu kwa Waisilaeli

1 Nipele, nguusya, ana Akunnungu wakanile wandu wakwe? Ngwamba! Uneji nansyene ndili Mwisilaeli jwa uŵelesu u che Iblahimu ni jwa lukosyo lu che Benyamini. 2 Akunnungu nganiwakana wandu wakwe waŵasagwile chitandile kundanda. Nkukumbuchila yagakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu nkati che Elia, katema paŵalalatile Waisilaeli paujo pa Akunnungu? 3 Watite, “Ambuje, wauleje wakulondola wenu ni kugumula ilisa yenu, noneji sigalile jika. Ni wanyawo akuusosa amulaje.” 4 Nambo Akunnungu wanjanjile uli? Wansalile, “Nalisigachisye wandu elufu saba waŵakanile kuntindiŵalila Baali nnungu jwa unami.” 5 Ni iyoyo peyo katema ka sambano kano, apali wandu kanandi wasigalile wasagulikwe ni Akunnungu ligongo lya umbone wao. 6 Lusagu lwa Akunnungu lukukulupilila umbone wakwe, ni ngiiŵa kwa ipanganyo ya wandu, iŵaga Akunnungu akwasagula wandu kwa litala lya ipanganyo yao, nipele umbone wakwe ngaukaŵe umbone wa usyene.

7 Nipele, itite uli? Chindu chiŵachisosaga Waisilaeli nganachisimana, nambo aŵala waŵasagulikwe wachisimene, ni wane waŵasigalile wo Akunnungu watesile aŵe wakukakatima ntima. 8 Mpela yaitite kulembekwa mu Malembelo ga Akunnungu, “Akunnungu waapele lunda lwangamanyilila, waapele meeso nambo ngakulola ni waapele mawiwi nambo ngakupilikana mpaka lelo jino.” 9 Ni che Daudi akuti, “Chindimba chao chiŵe chitanje chakwatanjiswa, agwanje ni kulagaswa.

10 Meeso gao gatajikwe chipi kuti akalola ni migongo jao jipindiche moŵa gose.”

11 Nipele, nguusya sooni, ana Wayahudi alikuŵele kwichila kugwa kusyene? Ngwamba! Nambo kwa chileŵo cha Wayahudi, wandu wangaŵa Wayahudi waichilile ukulupusyo, kuti Wayahudi wakolele wiu. 12 Kuleŵa kwa Wayahudi kuichisye upile weujinji pachilambo, ni kupunguchilwa kwao kwa chikulupi kuichisye upile weujinji kwa wandu wangaŵa Wayahudi. Ana ngakukuichisya upile wakupunda nnope katema Wayahudi wose pachiŵaujilile Akunnungu?

Ukulupusyo kwa wandu wangaŵa Wayahudi

¹³ Sambano, nguŵecheta ni mwanya w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi. Pakuŵa uneji ndili nduna kwa w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi, ngulilapila masengo gangu. ¹⁴ Pane chingombole kwatenda W̄ayahudi akole wiu kuti ngombole kwakulupusya w̄ampepe mwa w̄elewo. ¹⁵ Pakuŵa iw̄aga kukanikwa kwao ni Akunnungu kuichisye kwilana pasikati ja Akunnungu ni w̄andu wose ŵa pachilambo, isyene pachakundikwe ni Akunnungu chikuŵe mpela kuichisya umi kwa w̄andu w̄awile.

¹⁶ Naga chipande chandanda cha nkate chityochekwe ligongo lya Akunnungu, nkate chiuŵe wakwe iyoyo peyo, ni nchiga watyochekwaga ligongo lya Akunnungu, nipele nyambi syakwe chisiŵe syakwe iyoyo peyo. ¹⁷ Nyambi simpepe sya mseituni wepande syekate ni lujambi lwa mseituni wa mwitinji upandichikwe pachanya chitela cha mseituni wepande. W̄anyamwe w̄angaŵa W̄ayahudi nkulandana ni mseituni wa mwitinji, sambano nkupoka umi wa chibumu wa W̄ayahudi. ¹⁸ Kwayele kasimwalusya aŵala w̄akatikwe mpela nyambi. W̄anyamwe nganinkola chakulifunila, pakuwa nganimma W̄anyamwe w̄ankujikamulila michiga, nambo michiga jo ni jajikunkamulila w̄anyamwe.

¹⁹ Panepa chinjile, “Nyambi syakatikwe melepe kuti une ngapandichikwe pachanya pakwe.” ²⁰ Mwambone! Syakatikwe kwaligongo lya ungakulupilila wao ni mmwejo ntemi pamalo pao kwaligongo lya kukulupilila. Sambano nkalifuna nambo njogope. ²¹ Pakuŵa iw̄aga Akunnungu nganiw̄alechelela W̄ayahudi w̄akulandana ni nyambi sisyene, ana Akunnungu channechelele mmwe? ²² Nipele, nganichisye yankati umbone wa Akunnungu ni chikali chao nombe nacho. W̄elewo ali w̄achikali kwa aŵala w̄agwile nambo w̄elewo ali w̄ambone kwa aŵala w̄akutama mu umbone wao. Naga ngaŵa yele, nomwe w̄akwe tachintyosya. ²³ Ni W̄ayahudi nombe nawo alekaga ungakulupilila wao chapandichikwe peuto paŵaliji kundanda, pakuŵa Akunnungu akupakombola kwapandichisya sooni. ²⁴ W̄anyamwe w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi nkulandana ni lujambi lwa mseituni wa mwitinji lwekate ni kupandichikwa pa mseituni waupandikwe. Nambo chelechi nganichiŵa chindu chachipago. W̄ayahudi akulandana ni mseituni wepande ni chiiŵe yangasakalisya kwa Akunnungu kupandichisya sooni nyambi sisyakatikwe pa chitela chao cha chipago.

Chanasa cha Akunnungu kwa w̄andu wose

²⁵ Achalongo achinjangu ngusaka mmanyilile usyene wausisiche, nambo ngusaka mmanyilile kuti nkalilapa nkwete lunda nnope. Makani ga W̄aisilaeli galiji ga katema pe mpaka w̄andu w̄angaŵa W̄ayahudi wose w̄akusachilwa pachiw̄aujilile Akunnungu. ²⁶ Pelepo W̄aisilaeli wose chakulupuswe mpela yaitite pakulembekwa mu Malembelo ga Akunnungu, “Mu Sayuni chachityochela nkulupusyo chachichityosya chigongomalo pasikati ja uŵelesi u che Yakobo.

²⁷ Lyeleli lili lilangano lyangu lichindende ni w̄elewo katema pachinaalechelesye sambu syao.”

²⁸ Pakuŵa akujikana Ngani Jambone, W̄ayahudi aŵele w̄ammagongo ŵa Akunnungu nambo kwa kupoka kwenu w̄anyamwe w̄angaŵa W̄ayahudi. Nambo pakuŵa Akunnungu ŵaasagwile, chiŵela Akunnungu akwanonyela kwa ligongo lya achambuje w̄ao. ²⁹ Pakuŵa Akunnungu ngakugalausya nganisyo

syao kwa aŵala ŵaŵasagwile ni kwapa upile. ³⁰ Kalakala ko ŵanyamwe ngan-
imwajitichisya Akunnungu nambo sambano ankolele chanasa ŵanyamwe
ligongo lya ungapilikanichisya wa Ŵayahudi. ³¹ Iyoyo peyo mpela ŵanyamwe
yantite pakukolelwa chanasa, Ŵayahudi nombewo ngakwajitichisya Akun-
nungu melepe kuti nombewo akolelwe chanasa. ³² Pakuŵa Akunnungu
ŵaatesile ŵandu wose aŵe ŵangajitichisya kuti ŵakolele chanasa ŵanawose.

³³ Ipanje ya Akunnungu ni lunda ni umanyilisi wao ili yekulungwa
kupunda! Ngapagwa jwakupakombola kusosasosa ulamusi wao natamuno
kugamanyilila matala gao.

³⁴ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,

“Ana ŵaani ŵakusimanyilila ng'anisyo sya Ambuje?

Ana ŵaani uchiŵasalile chakupanganya?

³⁵ Ana ŵaani ŵalongolele kwapa Akunnungu chindu

kuti ni ŵelewo ŵauchisye?”

³⁶ Pakuŵa indu yose ipanganyikwe ni ŵelewo, ni ili kwa ukombole wao ni
kwa liwamba lyao. Akunnungu akuswe moŵa gose pangali mbesi! Eloo.

12

Kutama kwa kwatumichila Akunnungu

¹ Kwayele, achalongo achinjangu, pakuŵa Akunnungu annosisye chanasa
chao, ngunchondelela ntyosye iilu yenu mpela mbopesi jejumi ni jeswela ni
jajikwanonyelesya Akunnungu. Lyele lili litala lya usyene lya kwapopelela
Akunnungu. ² Nkansyasya indu ya pachilambo pano nambo Akunnungu aji-
galausye miningwa jenu kuti mmanyilile unonyelo wa Akunnungu. Nipele
chinkombole kulimanyilila lisosa lya Akunnungu lyalili lyambone ni yakuti
pakusaka ŵanyamwe mme.

³ Pakuŵa kwa umbone waambele Akunnungu, ngunsalila ŵanyamwe
wose, mundu akasaliganichisya kuti ali jwankulu kupunda yaikuti
kwaŵajila. Nambo mmeje ŵa lunda pankuganisa, ni kulilamula
mwachinsye malinga ni chikulupi chimpegwile ni Akunnungu. ⁴ Mu
chiilu chimo mwana iŵalo yejinji, ni kila chiŵalo chikupanganya masengo
gakwe. ⁵ Uweji ŵatuli ŵajinji tuli chiilu chimo mu kulumbikana ni Kilisito,
noweji wose tulumbikenye jumo kwa jwine nti iŵalo ya kupisyangana
ya pachiiilu. ⁶ Nipele, pakuŵa tuli ni mitulilo jakupisyangana, malinga ni
ntuuka watupele Akunnungu. Jwapegwilwe ntulilo wa kuŵecheta utenga
kutyochela kwa Akunnungu, aŵechete malinga ni chikulupi chakwe.

⁷ Iŵaga mundu apegwilwe ntulilo wa kutumichila, nneche atumichile.
Jwapegwilwe ntulilo wa kwiganya, nneche ajiganye. ⁸ Jwapegwilwe ntulilo
wa kutusya ntima, atendeje yeleyo. Ni jwapegwilwe ntulilo wa kutyosya
kwa ŵane, atyosye kwa lulele. Jwakwimilila, ajimilile kwa kuchalila ni jwa
chanasa, atendekanye yeleyo kwa kusangalala.

Unonyelo

⁹ Unonyelo wenu uŵe wangali ulamba. Nchichime changalumbana chili-
chose, mnyambatilane ni yambone. ¹⁰ Nnonyelane jwine ni jwine mpela
achalongo ni kuchimbichisya jwine ni jwine. ¹¹ Npanganye masengo kwa
kuchalila, nkaŵa ŵa ulesi. Mwatumichile Ambuje, kwa ntima wenu wose.
¹² Nsengwanje nli ni chilolelo. Mpililile mu kulagaswa, ni kupopela katema
kose. ¹³ Mwakamuchisye ŵandu ŵa Akunnungu mu yaikwasoŵa yao ni
kwapochela achalendo kwa unonyelo.

¹⁴ Mwape upile w̄akunnagasya, mwape upile ngasimwalwesya. ¹⁵ Nsengwanje pamo ni w̄akusengwa, n̄lile pamo ni w̄akulila. ¹⁶ Ntame yambone jwine ni jwine. Kasinlifuna nambo nkunde kutama kwa kuitulusya. Kasinliganichisya kuti nkwete lunda nnope.

¹⁷ Ngasimwauchisya yangalumbana mundu jwampanganyichisye yangalumbana. Mpanganye yambone kwa w̄andu wose. ¹⁸ Yaikuti pakukomboleka kukwenu nchalile kutama mu chitendewe ni w̄andu wose. ¹⁹ Achalongo achinjangu, kasimmuchisyana yangalumbana jwine ni jwine, nambo mwalechele Akunnungu atende chindu cho kwa lutumbilo lwakwe, pakuw̄a ilembekwe mu Malembelo ga Akunnungu, Ambuje akuti, “Kuuchisya chisasi kuli kukwangu, uneji chimuchisye.” ²⁰ Mpela Malemo ga Akunnungu yagakuti, “Jwammagongo w̄enu jakolaga sala mwape chakulya ni jankamulaga njota mwape meesi ang’weje. Pakuw̄a kwakutenda yeleyo chimwatende akole soni jajikulungwa nti mwaŵichile makala ga mooto pantwe pakwe.” ²¹ Nkakunda ungalumbana umpunde, nambo nkaupunde ungalumbana kwa kuitendekanya yambone.

13

Kwapilikanichisya achakulu w̄a chilambo

¹ Kila mundu w̄ajitichisye w̄aali ni ulamusi w̄a pachilambo, pakuw̄a ngapagwa mundu jwakukombola kulongosya iw̄aga nganaŵichikwa ni Akunnungu kuti alongosye, Akunnungu jika pe ni w̄akwapa w̄andu machili ga kulongosya. ² Jwakukanilana ni w̄akwete ulamusi, akugakana malajisyo ga Akunnungu, ni w̄akuitendekanya yeleyo akuliichisya kulamulikwa nsyene. ³ Pakuw̄a w̄akutawala ngakogopeka ni w̄andu w̄akwitendekanya yambone, nambo akogopeka ni w̄andu w̄akwitendekanya yangalumbana. Ana ngankusaka kunjogopa jwali ni ulamusi? Ntendeje yaili yambone nombejo chanlape, ⁴ pakuw̄a jwelejo ali katumetume jwa Akunnungu jwakupanganya masengo kwa kupoka kwenu. Nambo iw̄aga nkuitenda yangalumbana munjogope, pakuw̄a isyene akwete ulamusi wa kunnagasya. Jwelejo ali jwakwatumichila Akunnungu, akulosya lutumbilo lwa Akunnungu w̄andu w̄akwitendekanya yangalumbana. ⁵ Kwa ligongo lyo ikuw̄ajilwa kwajitichisya w̄akwete ulamusi, ngaw̄a kwa ligongo lya kogopa kulamulikwa ni Akunnungu, nambo kwa ligongo lya nningwa wenu nkumanyilila chinkusachilwa kuchitenda.

⁶ Kwa ligongo li, w̄anyamwe nkupeleka nsongo, pakuw̄a w̄akulongosya wo ali achikatumetume w̄a Akunnungu pakuw̄a pakupanganya masengo go akuntumichila Akunnungu. ⁷ Mwape w̄andu wose indu iyaŵajile, jwakupochela nsongo mwape nsongo ni jwakupochela ushulu mwape ushulu ni luchimbichimbi kwa jwakuw̄ajilwa kuchimbichikwa.

Yaikusachilwa kutendelana jwine ni jwine

⁸ Nkakola ligambo kwa mundu jwalijose, ikaŵe kunonyelana. Pakuw̄a jwakunnonyela njakwe amalisisye Malajisyo ga che Musa. ⁹ Pakuw̄a malajisyo gakuti, “Kasintenda chikululu, ni kasimmulaga ni kasinjw̄a ni kasinnajila,” ni malajisyo ga ni malajisyo gane gose gataŵikwe mu lilajisyo limo lyalikuti, “Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasylene.” ¹⁰ Jwakunnonyela njakwe ngaakombola kumpanganyichisya yangalumbana. Nipele, unonyelo uli utindimisiyo wa Malajisyo gose.

¹¹ Ntende yele, nchimanyililaga katema, yakuti ndawî ja kwimuka mu lugono jîiche, pakuwâ sambano ukulupusyo wetu uli pachiwândi ni uweji kupunda iyaliji patwatandite kukulupilila. ¹² Chilo chiwândichile kumala ni muusi uwândichile. Nipele tuleche ipanganyo ya muchipi ni kuwala yakumenyanilana ya lilanguka. ¹³ Tujende yambone nti wându wâtukutama muusi. Tuleche chindimba chachili ni ipanganyo yangalumbana, kukolelwa ni chigwagwa ni usakwa ni umenyani ni wiu. ¹⁴ Mwatende wându ammone Ambuje Che Yesu Kilisito mu utame wenu, kasinganisa tama syangalumbana syampagwile nasyo ni kusikuya.

14

Kasimunlamula mpwenu

¹ Mumpochele jwelejo jwakulepetala mu chikulupi nkakanilana nawo nkati ng'anisyo syao. ² Mundu jumo akwete chikulupi, akulya indu yose, nambo jwine jwalepetele mu chikulupi, akulya maponda pe. ³ Mundu jwakulya indu yose, akasanjalusya jwelejo jwangakulya indu yose. Ni mundu jwakulya maponda pe, akasanlamula jwelejo jwakulya indu yose, pakuwâ Akunnungu ankundile jwelejo. ⁴ Ana mmwejo nduni junkunlamula jwakutumichila jwa jwine? Ajimaga uchenene pa masengo gao pane agwaga, lyele lili pachanya pa mmbujegwe. Nombejo chajime mwakulimbila, pakuwâ Ambuje chakombole kunjimika.

⁵ Mundu jumo akukombola kuganisa kuti lyuwâ limo lili lyambone kupunda mowâ gane nambo jwine akukombola kuganisa kuti mowâ gose gali yalumo. Kwapele mundu jwalijose ajitichisye yakuti pakuganisa nsyene. ⁶ Mundu jwalijose jwakuliwona lyuwâ lili lyambone, akutenda yeleyo kwakwakusya Ambuje. Ni jwakulya indu yose, akutenda yeleyo kwakwakusya Ambuje, pakuwâ akwatogolela Akunnungu kwaligongo lya chakulya chiwapele. Iyoyo ni jwangakulya indu yose, akutenda yeleyo kwakwakusya Ambuje, ni jwelejo nombe akwatogolela Akunnungu. ⁷ Pakuwâ ngapagwa namose jumo pasikati jetu jwakutama kwa liwamba lyakwe nsyene atamuno ngapagwa jwakwasika kwa liwamba lyakwe nsyene. ⁸ Pakuwa iwâga tukutama, tukutama kwa liwamba lya Ambuje ni iwâga tukwasika, tukwasika kwa liwamba lya Ambuje. Nipele, iwâga tukutama pane tukwasika, uwe tuli wându wâ Ambuje. ⁹ Pakuwâ Kilisito wâjasiche ni kusyuka kwa ligongo lyo, melepe awêje Ambuje wâo wâajasiche ni wâjumi nombe nawo. ¹⁰ Kwachichi mmwe nkunlamula mpwenu jo? Pane uli alakwe kunjalusya mpwenu jo? Pakuwâ uweji wose tutujime paujo pa chitungu cha ulamusi cha Akunnungu. ¹¹ Pakuwâ mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, Ambuje akuti, "Isyene indite kuwâ Akunnungu jwanjumi, kila mundu chachitindiwâla paujo pangu ni kila mundu chachijitichisya kuwêcheta nsyene kuti Une ndili Akunnungu jwanjumi."

¹² Kwayele, kila jwalijose pasikati jetu chaliwâlanje nsyene kwa aila iyaitesile paujo pa Akunnungu.

Kasinchijonanga chikulupi cha wându wâne

¹³ Nipele, tukasalamulana twachinsyene nambo tulilolechesye, mundu akasammichila njakwe chakukuwâsya pane kuntenda agwilile mu sambu. ¹⁴ Une jwanumbikene ni Ambuje Che Yesu, ngumanyilila kuti ngapagwa

chakulya chachili chakusakala paujo pa Akunnungu. Nambo mundu aganyaga kuti chakulya chine chili chakusakala paujo pa Akunnungu, chele chakulya cho chili chakusakala kwa jwelejo. ¹⁵ Nambo mwansupusyaga mpwenu kwa ligongo lya yakulya inkulya, nlesile kutenda mu unonyelo. Chakulya chinkulya chikaŵa ligongo lya kunsoyasya mpwenu juŵawililwe ni Kilisito. ¹⁶ Iyoyo kasinjitchisya kuti chindu chinkuchiwona ŵanyamwe chambone chijaluswe. ¹⁷ Pakuŵa, Umwenye wa Akunnungu nganiuŵa kulya ni kug'wa, nambo kuli kupanganya yambone paujo pa Akunnungu, ni chitendeweile ni sangalala jajikwika ni Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁸ Pakuŵa mundu jwalijose jwakuntumichila Kilisito kwanti yeleyo, akwanonyelesya Akunnungu, sooni akukundikwa ni ŵandu.

¹⁹ Nipele, iŵaga yeleyo, tulimbile nnope kutendekanya indu yaik-wikanawo chitendeweile ni yaikutukamuchisya kulimbisya mitima mu chikulupi. ²⁰ Kasingajonanga masengo ga Akunnungu kwa ligongo lya yakulya. Isyene yakulya yose yeswejeswe, nambo ngaŵa yambone kulya chakulya chachikuntendekasya jwine agwilile mu sambi. ²¹ Ili yambone kuleka kulya nyama ni kung'wa divai, pane kuleka ineine yaikukombola kuntendekasya mpwenu agwilile mu sambi. ²² Chikulupi chinkwete cho chisigalile kukwenu ni Akunnungu. Jwana upile jwelejo jwangakulilamula nsyene, pakuŵa akukulupilila kuti aila yaitesile ikwanonyelesya Akunnungu. ²³ Nambo mundu jwakwete lipamba ni indu yakulya, Akunnungu akunlamula pakulya pakuŵa chakuchitenda akutenda pangali chikulupi. Ni chindu chachili chose chakupanganya mundu iŵaga akuchipanganya pangali chikulupi, chelecho chili sambi.

15

Twanonyelesye ŵane ngaŵa twachinsyene

¹ Uweji ŵatuli ni chikulupi chakulimbangana tukuŵajilwa kwakamusya ŵaali ni chikulupi chakulepetala, ngaŵa kutenda indu yakulinonyelesya twachinsyene pe. ² Mundu jwalijose pasikati jetu akusachilwa anonyelesye njakwe, kwa kwapanganyichisya yambone kuti anlimbisye mu chikulupi. ³ Pakuŵa, namose Kilisito nganalinonyelesya nsyene, nambo mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti kusala, “Kutukana kose kuŵantukene mmwe, kumujilile une.” ⁴ Pakuŵa yose iyalembekwe kalakala mu Malembelo ga Akunnungu, yalembekwe kuti itujiganye uwe, kuti kwa upililiu ni kutuswa ntima kwatupatile ni malembelo go, tukole chilolelo. ⁵ Akunnungu ŵakwapa ŵandu machili gakupililila ni kutulasika antende nkole nningwa umo, nchikuyaga chitagu cha Kilisito Yesu. ⁶ Kuti kwa ntima umo ni liloŵe limo nkombole kwakusya Akunnungu, Atati wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito.

Ngani Jambone kwa ŵandu wose

⁷ Nipele, mpochelane jwine ni jwine mpela Kilisito iŵatite pakutupochele kwa ligongo lya ukulu wa Akunnungu. ⁸ Pakuwa, isyene ngunsaliila, Kilisito atendekwe katumetume jwa ŵaumbale kuti alosye usyene wa Akunnungu, kuti amalichisye ilanga iŵapegwilwe achambuje ŵetu. ⁹ Soonni kuti ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵakusye Akunnungu ligongo lya chanasa chao. Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Kwayele chinamlape pasikati ja ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi, chinyimbe kunlapa mmwe.”

¹⁰ Ni sooni Malembelo gakuti,
 “Nsengwanje wanyamwe wandu wangaŵa Wayahudi pamo ni wandu wakwe Akunnungu.”

¹¹ Malembelo ga Akunnungu gakuti sooni,
 “Mwalape Ambuje, wanyamwe wandu wangaŵa Wayahudi,
 ngosyo syose mwalape!”

¹² Ni che Isaya nombe akuti,
 “Mu uwelesi u che Yese chakopochele mundu,
 juchiwalongosye wandu wangaŵa Wayahudi,
 nombewo chankulupilile.”

¹³ Nipele, Akunnungu jwali ndande ja chilolelo angumbalichisye wanyamwe lukondwa lusyene ni chitendewele nkukulupilila kwenu namose chilolelo chenu chipunde kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu.

Ukatumetume u che Paolo

¹⁴ Achalongo achinjangu, uneji nansyene ngumanyilila kuti wanyamwe mgumbele umbone, ni umanyilisi wose ni sooni nkukombola kujiganyana yambone. ¹⁵ Nambo mu chikalata chi, nanlembel mwakulimbila nkati indu impepe kuti nankumbusye sooni indu yo. Ndesile yeleyo kwa ligongo lya umbone wambeke Akunnungu, ¹⁶ kuti meje katumetume jwa Kilisito Yesu pasikati ja wandu wangaŵa Wayahudi. Nagapanganye masengo ga chimbopesi ga kulalichila Ngani Jambone ja Akunnungu kuti wandu wangaŵa Wayahudi aŵe mbopesi jajikundikwe ni Akunnungu, ni mbopesi jajiswejeswe ni Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁷ Kwayele, nkulumbikana kwangu ni Kilisito Yesu, ngwete chakulilapa pa masengo gakwatumbichila Akunnungu. ¹⁸ Pakuŵa ngangulinga kuŵecheta chindu chine, ikaŵe yeleyo yatesile Kilisito kwa litala lyangu une kwakwalongosya wandu wangaŵa Wayahudi wajitichisye Akunnungu. Watesile yeleyo kwa maloŵe ni ipanganyo, ¹⁹ kwa machili ga imanyisyo ni yakusimonjeka ni kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. Kwayele mu ulendo wangu kutyochela ku Yelusalemu ni mwingulugulu mwakwe mpaka kwichila ku Iluliko naalichile wandu Ngani Jambone ja Kilisito kwa utindimiso. ²⁰ Katema kose nningwa wangu uli umo pe kuti nalichile Ngani Jambone palipose panganilipikaniche liina lya Kilisito, melepe ninaiche kutaŵa pachanya pa nsingi wauŵichikwe ni mundu jwine. ²¹ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,
 “Aŵala wanganasalilwa nkati jwelejo chachilola
 ni aŵala wanganapikane ngani syakwe chachimanyilila.”

Che Paolo akusaka kwimajimila ku Loma

²² Lyeleyo lili ligongo lilyanekasisye kakajinji kwika kukwenu. ²³ Nambo sambano malisisye masengo gangu mu ilambo yi, ni sooni chitandile kalakala nasachile nnope kwika kukwenu, ²⁴ ngukulupilila kutenda yeleyo sambano. Patinyaule ku Isipania, ngulolela kupitila kwele ni kuonegana ni wanyamwe ni kusangalala kanandi pamo ni wanyamwe, ni ngulolela ukamuchisyo wenu mu ulendo wangu. ²⁵ Nambo sambano ngwaula kaje ku Yelusalemu kukwatumbichila wandu ŵa Akunnungu kweleko. ²⁶ Pakuŵa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito ŵa ku Makedonia ni ku Akaya, yanonyele kusonganya indu yakwakamuchisya wakulaga ŵaali mumpingo wa wandu ŵa Akunnungu wakutama ku Yelusalemu. ²⁷ Elo, yanonyele kuitenda yeleyo, nambo kusyene akuŵajilwa kwakamuchisya mu yeleyo.

Pakuwa iwaga wandu wangawa Wayahudi akamulene ni Wayahudi mu upile wa chibumu ni wandu wangawa Wayahudi, akuwajilwa kwakamuchisya Wayahudi mu indu yaikwasowa ya pachilambo. ²⁸ Pachimalisye masengo go ni kwapa Wayahudi ukamuchisyo wo, chisepuchile kukwenu ndi mu ulendo wa ku Isipania. ²⁹ Ngumanyilila kuti patiiche kukwenu tiiche ni upile weujinji nnope wa Kilisito.

³⁰ Achalongo achinjangu, ngunchondelela kwa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito ni kwa unonyelo waukwika ni Mbumu jwa Akunnungu, mungamuchisye une kwa kumbopelela kwannope kwa Akunnungu. ³¹ Mumbopelele ngulupuche kutyoka mu makono ga wandu wangakukulupilila Kilisito wakutama ku Yudea, nombe kutumichila kwangu ku Yelusalemu ko kukundikwe ni wandu wa Akunnungu waali kweleko. ³² Kwayele, Akunnungu asakaga chiiche kukwenu kwa kusengwa, nwe sisimiswe ntima pamo ni wanyamwe. ³³ Akunnungu wakwikanacho chitendewele awe pamo ni wanyamwe wose. Eloo!

16

Che Paolo akwakomasya wandu wa ku Loma

¹ Ngusaka kumanyisya kukwenu che Foibe mlumbu gwetu, jwali katumetume jwa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito waali ku Kenkelea.

² Mumpochele kwa ligongo lya Ambuje mpela yakuti kuwajilwa wandu wa Akunnungu kupochelwa. Munkamuchisye mu yose yaikwasowa, pakuwa nsyene jo nombe waakamuchisye wajinji, ni une jwakwe.

³ Mungomachisye che Pilisila ni che Akila achikatumetume achinjangu mu masengo ga Kilisito Yesu. ⁴ Wanyawo wautyosiyise umi wao kwa ligongo lyangu. Ngwatogolela, nga wa une jika pe nambo ni mipingo ja wandu wakukulupilila Kilisito jose ja wandu wangawa Wayahudi, nombewo akwatogolela. ⁵ Soonni mungomachisye mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wakusongangana mu nyuumba jao.

Mungomachisye mmbusanga jwangu jungunonyela che Epaineto juwaliji jwandanda kwakulupilila Kilisito ku chilambo cha Asia.

⁶ Mungomachisye che Maliamu jwapangenyeye masengo kwannope ligongo lya wanyamwe. ⁷ Mungomachisye che Andiloniko ni che Yunia, Wayahudi achinjangu wawatawikwe mu nyuumba jakutawilwa pamo ni une. Wanyawo akumanyika nnope pasikati ja achinduna, nombewo wanongolele une kuwa Wakilisito.

⁸ Mungomachisye che Ampuliato, mmbusanga jwangu jungunonyela nkulumbikana ni Ambuje. ⁹ Mungomachisye che Ulubano katumetume njetu pa masengo ga Kilisito ni che Sitakisi mmbusanga jwangu jungunonyela. ¹⁰ Mungomachisye che Apele pakuwa alosisye chikulupichiko chakwe kwa Kilisito. Mungomachisye wandu wose wakutama mu nyuumba ji che Alisitabulo. ¹¹ Mungomachisye che Helodiana, myahudi njangu. Mungomachisye mpingo wa wandu wose wakukulupilila Ambuje wakutama mu nyuumba ji che Nalikisi.

¹² Mungomachisye che Tilifena ni che Tilifosa achakongwe wakupanganya masengo ga Ambuje ni che Pelisi mmbusanga jwangu jungunonyela, jwalimbichile kupanganya masengo ga Ambuje. ¹³ Mungomachisye che Lufo mundu juwasagulikwe kwatumichila Ambuje ni achikulugwe jwaali nti

achikulu wangu none. ¹⁴ Mungomachisye che Asinkilito ni che Fulego ni che Helime ni che Patuloba ni che Helima ni achinjetu wose wakukulupilila Kilisito wakutama nawo. ¹⁵ Mungomachisye che Filologo ni che Yulia ni che Neleo ni nlumbugwe ni che Olimpa ni wandu wose wa Akunnungu wakutama nawo.

¹⁶ Nkomasyane jwine ni jwine kwa unonyelo wa chikilisito. Mipingo ja wandu wakukulupilila Kilisito jose jikunkomasya wanyamwe.

Malajisyo ga mbesi

¹⁷ Ngunchondelela, achalongo achinjangu, mwalosye pangasisika wakwikanawo utinda ni kwatendekasya wandu wane aleche kugakamula majiganyo gawapochele. Nlisepusye nawo. ¹⁸ Pakuwa wandu wanti yeleyo ngakuntumichila Kilisito Ambuje wetu, nambo akugatumichila matuumbo gao achinsyene. Sooni kwa malowe gao gakoolowa ni gagakunyenga, akwalambusya wandu wambone. ¹⁹ Wandu wose akumanyilila inkuti pakumpilikanichisya Ambuje, ni kwa ligongo li ngusengwa liwamba lyenu. Nambo ngusaka wanyamwe mme wa lunda kwa kupanganya yambone, ni mme wangali ilewo mu indu yangalumbana. ²⁰ Akunnungu wakwikanawo chitendewelega ngaakawa kunliwatila Shetani paasi pa makongolo genu.

Umbone wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito uwe pamo ni wanyamwe.

²¹ Che Timoseo katumetume njangu akunkomasya. Iyoyo peyo che Lukio ni che Yasoni ni che Sosipateli waali Wayahudi achinjangu akunkomasya.

²² None che Telitio, jungulemba chikalata chi che Paolo chi, ngunkomasya mu liina lya Ambuje.

²³ Che Gayo, juwambochele une ni juwapochele mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito wakusongangana kukwakwe akunkomasya. Che Elasto jwakugosa mbiya sya musi wu pamo ni nlongo njetu che Kwalito akunkomasya. ²⁴ Umbone wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito uwe pamo ni wanyamwe wose. Eloo!

Che Paolo akumalichisya kwa mapopelo

²⁵ Sambano Akunnungu akuswe! Welewo akukombola kunlimbisya mu chikulupi malinga ni Ngani Jambone jingulalichila ji yankati Che Yesu Kilisito, ni malinga ni uunukuko wa usyene uwaliji usisikwe chitandile kalakala. ²⁶ Nambo sambano usyene wo uunukulikwe kwa litala lya malembelo ga wakulondola wa Akunnungu. Ni kwa makanyo ga Akunnungu wa mowa gose pangali mbesi umanyiche kwa ngosyo syose kuti wandu akombole kwakulupilila ni kwajitichisya.

²⁷ Nipele, kwa Akunnungu jika pe, wakwete lunda lose, upagwe ukulu kukwakwe kwa litala lya Che Yesu Kilisito, mowa gose pangali mbesi ni mowa gose pangali mbesi. Eloo!

Chikalata chaandanda chi che Paolo kwa Wakolinto Chilongolelo

Chikalata chaandanda kwa Wakolinto chalembeke ni nduna che Paolo, chalembeke pa yaka ya hansini na tano pakumala kupagwa ku Che Yesu (1.1). Chikalata chi chaliji chandanda mwa ikalata iwili iyalembekwe ni che Paolo kwa wakukulupilila Kilisito waali ku Kolinto. Walembe chikalata chi panepa alinkutama ku Efeso, akanawe kwajimajimila wandu wa ku Kolinto mpela yatite pakuamua mu ulendo wao wakwaula ni kuuja ku Makedonia. (16:5-9).

Chikalata chi chili majanjo ga che Paolo mpela iwapochele kutyochela kwa wandu wane wakukulupilila Kilisito yankati indu ineine yangalumbana iyatendekwaga pasikati ja wandu wakukulupilila Kilisito wa ku Kolinto, yangalumbana yo ili pamo ni kusapulana ni chikululu. Wandu wa ku Kolinto wamanyiche kwaligongo lya usyowelo wao wa kunonyela nnope chikululu, kwayele nganichiwa chindu cha kusimonjeka, che Paolo kwalembela wandu wakukulupilila Kilisito indu yo. Chikalata chaandanda kwa Wakolinto chi, chikwete liunjili lya 13 lyalikukunguluchila ngani ja unonyelo.

Yaili mu chitabu chi

Che Paolo akwakomasya Wakolinto ni kwatogolela Akunnungu ligongo lyao (1:1-9).

Che Paolo akukunguluchila ngani ja kusapulana kwa wandu wakukulupilila Kilisito waali ku Kolinto (1:10-4:21).

Che Paolo akukunguluchila yankati chikululu ni ngani ja kwausyana achinsyene pe mmikungulu (5-6).

Che Paolo akwapa malango gankati kulombela, kupeleka mbopesi kwa inyago, ni kusongangana kwaligongo lya kupopelela, ni ntuuka kutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu, ni kusyuka (7-15).

Akumalichisya kwa kusala ngani syakwe nsyene ni kukunguluchila nkati indu ine (16).

¹ Une che Paolo jumilanjikwe kuti meje nduna jwa Kilisito Che Yesu kwa kusaka kwakwe Akunnungu ni alongo ajetu che Sositene ² tukunnembela mwanya wanli wandu wa Akunnungu wa ku Kolinto, wanyamwe mmilanjikwe mme wandu wa Akunnungu mu kulumbikana ni Kilisito Che Yesu, pamo ni wandu wose waali papalipose wakwapopelela Ambuje wetu Che Yesu Kilisito jwali chilongola jwao ni jwetu.

³ Tukunsachila umbone ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati wetu ni Ambuje Che Yesu Kilisito.

Umbone mu kulumbikana ni Kilisito

⁴ Ngwatogolela Akunnungu kwa ligongo lyenu moŵa gose kwa ligongo lya umbone wa Akunnungu umpatile kwa litala li Che Yesu Kilisito. ⁵ Pakuŵa mu kulumbikana ni Kilisito mmele wakusichila mu indu yose, mpatile umanyilisi wose ni ukombole wose wa kulalichila. ⁶ Pakuŵa umboni nkati Kilisito ulimbichikwe mwa wanyamwe, ⁷ kwayele nganimma wakusowekwa ni ntuuka wauli wose kutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu, mpela inkuti kulolela kuunukulikwa kwa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. ⁸ Welewo chanlimbisye mpaka kumbesi kuti mme wangali chilewo pa lyouŵa lichaube

Ambuje wétu Che Yesu Kilisito. ⁹ Akunnungu ali wákukulupilichika, wélewo wámmilasile kuti ntame mu kukumulangana ni Che Yesu Kilisito mwanagwawo wáali Ambuje wétu.

Kulekangana kwa wákukulupilila Kilisito

¹⁰ Achalongo achinjangu, ngunchondelela mlina lya Ambuje wétu Che Yesu Kilisito, njilane wose mu inkuwécheti kuti kukapagwa kulekangana pasikati jenu, nnopennope nkole nganiso simo ni nningwa umo. ¹¹ Achalongo achinjangu, wáandu wáne wáali mu mpingo u che Kiloe asalile kuti wányamwe nkulekangana kwa maloŵe. ¹² Ngusaka sale chimbilikene kukwenu, muntu jwine akuti, “Une ngwakuya che Paolo,” ni jwine akuti, “Une ngwakuya che Apolo,” jwine akuti, “Une ngwakuya che Kefa,” ni jwine akuti, “Une ngwakuya Kilisito.” ¹³ Ana nkuganisa kuti Kilisito agaŵaniche? Ana che Paolo ni juŵawambikwe pa nsalaba kwaligongo lyenu? Pane ana mwabatiswe kuti mme wákulijiganya ŵa che Paolo? ¹⁴ Ngwatogolela Akunnungu pakuŵa nganinambatisya jwalijose pasikati jenu ikaŵe che Kilispo ni che Gayo pe. ¹⁵ Kwaye ngapagwa muntu jwakukombola kumala kuti abatiswe aŵe jwakulijiganya jwangu. ¹⁶ Ngukumbuchila, iyoyo nambatisye che Sitefano ni wáali mu nyumba jao, nambo ngangukumbuchila kuti nambatisye muntu jwine. ¹⁷ Pakuŵa Kilisito ngananajichisya kwabatisya wáandu, nambo naalalichile wáandu Ngani Jambone, ni ngaŵa kwa maloŵe gakwanonyelesya wáandu, kuti chiwa cha Kilisito pa nsalaba chinaŵe cha bule.

Kilisito ali machili ni lunda lwa Akunnungu

¹⁸ Pakuŵa utenga nkati chiwa cha Kilisito pa nsalaba ukuwoneka uloŵelo kwa wákusochela, nambo kwetuwe wátukukulupuswa, tukugaona machili ga Akunnungu. ¹⁹ Malembelo ga Akunnungu gakusala, “Chinalujonanje lunda lwa wáandu wáali ni lunda, ni umanyilisi wa wáandu wáali ni umanyilisi chinaukane.”

²⁰ Alikwapi jwakwete lunda? Alikwapi jwakwiganya malajisyo? Alikwapi jwakumanyilila kutagula indu ya pachilambo? Akunnungu alutesile lunda lwa chilambo chino luŵe uloŵelo.

²¹ Nti yalutite lunda lwa Akunnungu, wáandu ŵa pachilambo ngakukombola kwamanyilila Akunnungu kwa lunda lwao achinsyene. Nambo Akunnungu wásachile kwakulupusya wáandu wákukulupilila kwa litala lya utenga utukwalalichila, aula waukuoneka uli uloŵelo kwa aŵala wáali ni lunda lwa chiundu. ²² Wáyahudi akusaka imanyisyo ni Wágiliki akusosa lunda. ²³ Nambo uweji tukunlalichila ngani ja Kilisito juŵawambikwe pa nsalaba. Ngani jajikuloleka chakukuŵasya kwa Wáyahudi ni uloŵelo kwa wáandu wangaŵa Wáyahudi. ²⁴ Nambo kwa wele uŵawilanjikwe ni Akunnungu, Wáyahudi pane wáandu wangaŵa Wáyahudi, Kilisito ali machili ga Akunnungu ni lunda lwa Akunnungu. ²⁵ Pakuŵa chachikuloleka uli uloŵelo wa Akunnungu chikwete lunda kupunda lunda lwa wáandu, nombe chachikuloleka uli ulepetelo wa Akunnungu chikwete machili kugapunda machili ga wáandu.

²⁶ Nipele achalongo achinjangu, nkumbuchile imwaliji pa wámmilasile Akunnungu. Kwa chipimo cha wáandu nganimma wájinji wáwákwete lunda, iyoyo nganimma wájinji wámwaliji ni machili, nombe nganimma wájinji umwamanyiche nnope. ²⁷ Nambo Akunnungu waisagwile indu yaikuwoneka

ili yakuloŵela pachilambo kuti ŵataje soni ŵandu ŵaali ni lunda, sooni Akunnungu aisagwile yakulepetala ya pachilambo kuti ŵataje soni ŵandu ŵaali ni machili. ²⁸ Akunnungu aisagwile indu ya pachilambo yakunyeluswa ni kukanikwa ni yaikuwoneka yangalimate, kuti aijonanje aila yaikuwoneka ni ŵandu kuti yanamate mu nganisyo sya ŵandu. ²⁹ Akunnungu ŵatesile yeleyo kuti akapagwa mundu ŵakulilapa paujo pao. ³⁰ Akunnungu nsyene anlumbikenye mwanya ni Che Yesu Kilisito. Nombe Akunnungu antesile Kilisito aŵe lunda lwetu. Tukuŵalanjikwa ŵambone paujo pa Akunnungu, ni kuŵa ŵandu ŵatuŵichikwe pa jika kwa ligongo lya Akunnungu ni ŵawombweche. ³¹ Mpela itite kulembekwa Mmalembelo Gamaswela, “Jwalijose jwakulilapa alilape kwa achila chatesile Ambuje.”

2

Utenga nkati Kilisito juŵaŵambikwe pa nsalaba

¹ Achalongo achinjangu, uneji panaiche kukwenu kukunnalichila ngani ja ntemela wa Akunnungu, nganimecheta maloŵe ga kunonopa namose lunda lwa chiundu. ² Pakuŵa panaliji kukwenu nawamwiwe ninamanyilile chindu chachili chose nambo kwamanyilila Che Yesu Kilisito pe, ajula juŵaŵambikwe pa nsalaba. ³ Panaiche kukwenu naliji jwakulepetala, ni natetemele kwa lipamba. ⁴ Majiganyo gangu ni kulalichila kwangu nganikuŵa kwa lunda lwa kwanyenga ŵandu, nambo yaliji kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu. ⁵ Natesile yele kuti chikulupi chenu chikakulupilila lunda lwa ŵandu, nambo chikulupililo cha machili ga Akunnungu.

Luunda lwa Akunnungu

⁶ Tukulalichila utenga wa lunda kwa aŵala ŵakusile mu chikulupi nambo ngaŵa lunda lwa chilambo chino, namose ngaŵa lunda lwa aŵala achakulu ŵa chilambo chi ŵaali mumpingo wakupotela. ⁷ Tukulalichila lunda lwa Akunnungu lwalusisiche, alula lunda luŵalusagwile Akunnungu kwaligongo lya kulumbikana mu ukulu wao chikanaŵe gumbikwa chilambo. ⁸ Nganjupagwa namose jwankulu jumo mwa ŵakutawala chilambo chi jwalumanyilile lunda lu. Akalumanyilile ngakammambe pa nsalaba Ambuje ŵa ukulu. ⁹ Nambo mpela itite pakulembekwa Mmalembelo Gamaswela,

“Indu yanganiiwoneche atamuno kupikanika indu yanti ngapagwa mundu jwawayiye kuganisya yeleye ni indu iŵaŵichile chile Akunnungu aŵala ŵakwanonyela.”

¹⁰ Nambo Akunnungu atuunukulile uweji yantemela yakwe kwalitala lya Mbumu jwakwe. Pakuŵa Mbumu jo akulolesyalolesya kila chindu nata-muno indu yantemela yaikwagamba Akunnungu. ¹¹ Ngapagwa mundu jwakwimanyilila nganisyo sya mundu ikaŵe mundu nsyenepe. Iyoyo ni indu ya Akunnungu ngapagwa jwakwimanyilila ikaŵe Mbumu jwa Akunnungu. ¹² Uwe nganitupochela mbumu jwa pachilambo pano, nambo twampochele Mbumu jwatyochele kwa Akunnungu, kuti tumanyilile indu yose yatupele Akunnungu.

¹³ Kwapele ngatukusala maloŵe ga kwa lunda lwalukujiganyikwa ni ŵandu nambo tukusala maloŵe ga kwa lunda lwalukujiganyikwa ni Mbumu jwa Akunnungu. Tukutagula indu ya Mbumu jwa usyene kwa aŵala ŵaali ni Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁴ Nambo mundu jwanganakola Mbumu jwa

Akunnungu ngakukombola kuipochela indu yaikutyochema kwa Mbumu jwa Akunnungu. Pakuŵa kukwakwe akuiwona ili ulowelo ni ngakukombola kuimanyilila pakuŵa ikumanyika kwa ukamusyo wa Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁵ Mundu jwali ni Mbumu jwa Akunnungu akukombola kuipima indu yose nambo ngapagwa mundu jwakukombola kunlamula. ¹⁶ Mpela itite pakulembekwa Mmalembelo Gamaswela “Nduni jwaamanyi umanyilisi wa Ambuje? Nduni jwakukombola kwajiganya?” Nambo uweji tukwete umanyilisi wa Kilisito.

3

Achikatumetume ŵa Akunnungu

¹ Achalongo achinjangu, uneji nganiwetcheta nomwe mpela ŵandu ŵakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu nambo naŵechete ni ŵanyamwe mpela ŵandu ŵa pachilambo pa nti twanache mu kwakulupilila Kilisito. ² Nang'wesisye maŵele, ngaŵa yakulya yakulimba, pakuŵa nganinkombola kulya, namose sambano ngankupakombola kulya. ³ Pakuŵa ŵanyamwe chiŵela nkutama mpela ŵandu ŵa pa chilambo yakuti pakutama. Uli pasikati jenu nganiupagwa wiu ni utinda? Yele yose ikulosya kuti ŵanyamwe chiŵela nli ŵandu ŵa chilambo chino, ni ŵanyamwe nkutama mpela chilambo ichikuti pakusaka. ⁴ Jumo jwenu pakuti, “Une ngwakuya che Paolo,” ni jwine asalaga, “Une ngwakuya che Apolo,” uli ngankutenda mpela ŵandu ŵa pa chilambo yakuti pakutenda?

⁵ Ana che Apolo ali ŵaani? Ni che Paolo ali ŵaani? Uweji tuli achikatumetume ŵa Akunnungu utukunnychisya chikulupi. Jwalijose apanganyisye masengo gapegwilwe ni Ambuje. ⁶ Une napandile mbeju ni che Apolo ŵajitilile meesi nambo Akunnungu ni uŵajimelesye. ⁷ Nambo ŵapandile ngaŵa chindu sooni ŵajitilile meesi ngaŵa chindu nambo Akunnungu pe ŵaŵajimelesye mbeju ali jwankulu. ⁸ Mundu juŵapandile ni juŵajitilile meesi wose ali yalumo ni Akunnungu chachimpa jwalijose mbote jakwe malinga ni masengo gakwe gapangenye. ⁹ Pakuŵa uwe wose tuli achikatumetume ŵa Akunnungu, ŵanyamwe nli ngunda wa Akunnungu, iyoyo nli nyuumba ja Akunnungu.

¹⁰ Kwa ligongo lya umbone wa Akunnungu ambele masengo, misile nsingi mpela jwakutaŵa jwambone yakuti kukulosya, ni mundu jwine akutaŵa pachanya pakwe. Nambo jwalijose jwakutaŵa alilolechesye yakuti pakutaŵa pachanya pakwe. ¹¹ Pakuŵa ngapagwa mundu jwakupakombola kuŵika nsingi wine kupunda aula wemale kuŵichikwa, yaani Che Yesu Kilisito. ¹² Pachanya nsingi wo mundu akukombola kutaŵa kwa sahabu pane kwa feza pane kwa maganga ga ntengo wekulungwa pane kwa itela pane kwa manyasi pane kwa masamba. ¹³ Usalala wa masengo ga mundu jwalijose chiuwoneche ni kuŵichikwa pangasisika, pa lyuŵa litaiche Kilisito kukwalamula ŵandu. Pakuŵa pa lyuŵa lya, mooto chiuunukule masengo ga kila mundu ni wele mooto chiulinje umbone wa masengo ga mundu jwalijose ni kulosya iw̄aga gali gakuasalala. ¹⁴ Iw̄aga chataŵile mundu pachanya pa nsingi wo ngachipya kwa mooto wo, mundu jo chapochele ntulilo. ¹⁵ Iw̄aga chataŵile cho chichipye, nipele mundu jo ngaapata ntulilo wao, nambo nsyene jo chakulupuswe mpela ila apokweche pa mooto.

¹⁶ Ana ngankumanyilila kuti ŵanyamwe nli Nyuumba ja Akunnungu ni kuti Mbumu jwa Akunnungu akutama nkati mwenu? ¹⁷ Nipele nga mundu

akujijonanga Nyuumba ja Akunnungu, nombe Akunnungu chanjonanje mundu jo. Pakuŵa Nyuumba ja Akunnungu jili jeswela, ni ŵanyamwe nli Nyuumba jo.

¹⁸ Mundu jwalijose akalilambusya nsyene, iŵaga mundu mwa ŵanyamwe akuliganisya kuti ali ni lunda lwa chilambo chino, mbaya aŵeje jwakulowela kuti akole ni lunda lusyene. ¹⁹ Pakuŵa lunda lwa chilambo chino luli ulowelo paujo pa Akunnungu pakuŵa ilembekwe Mmalembelo Gamaswela, “Akunnungu akwatanjisya ŵandu ŵaali ni lunda mu ukalamuche wao.” ²⁰ Ni sooni ilembekwe Mmalembelo Gamaswela, “Ambuje akusimanyilila nganisyo sya ŵandu ŵaali ni lunda lwa pachilambo kuti syangali chindu.” ²¹ Pele mundu jwalijose ngasalilapila ŵandu. Pakuŵa indu yose ili yenu ŵanyamwe. ²² Aŵaga che Paolo pane che Apolo pane che Kefa pane chilambo pane umi pane chiwa pane katema ka sambano pane katema kakakwika, yoseyo ili yenu ŵanyamwe, ²³ ni ŵanyamwe nli ŵandu ŵa Kilisito ni Kilisito ali ŵa Akunnungu.

4

Achinduna ŵa Kilisito

¹ Mundu atuŵalanje kuti tuli achikatumetume ŵa Kilisito ŵatupegwilwe masengo ga kwalalichila ŵandu mitemela ja Akunnungu. ² Pelepo kwa jwalijose jwapegwilwe masengo go ikusachilwa aŵeje jwakukulupichika. ³ Nambo kwa une ngaŵa chindu, nalamulikwaga ni ŵanyamwe pane ni mundu jwalijose, ni une ngangulilamula nansyene. ⁴ Mu ntima mwangu ngangulamulikwa ni chindu chachilichose, nambo chindu cho ngachikulosya kuti nganingola chileŵo, Ambuje ni ŵakunamula une. ⁵ Nombe mwanya ngasinlamula lilowē kakanawē kwika katema kakwe, nneche mpaka pachaiche Ambuje. Ŵelewo chaiunukule indu yesisiche mu chipi ni kuŵika palulanga nganisyo sya mitima ja ŵandu. Nipele kila mundu chapochele ulape wakwe kutyochela kwa Akunnungu.

⁶ Achalongo achinjangu, mechete yankati che Apolo ni une, kuti kwalitala lya uweji nlijiganye chiŵecheto chi, “Nkamulichisye maloŵe ga.” Kutu mwa ŵanyamwe akapagwa mundu jwalijose jwakulilapila mundu ju ni kunnyelusya mundu jwine. ⁷ Ŵaani ŵansagwile mmwe mme jwakwapunda ŵane? Ana ngaŵa Akunnungu ŵampele indu yose inkwete? Iŵaga mpegwilwe kwachichi nkulifuna mpela ila ngaŵa yakupegwa?

⁸ Sambano mmasile kupata yose yaikunsoŵa! Sambano nsichile. Mmele mamwenye pangali uweji! Mbaya nkaliji mamwenye kuti nowe ŵakwe tuŵe mamwenye pamo nomwe. ⁹ Ikuloleka kukwangu kuti Akunnungu atuŵisile uweji achinduna nti ŵambesi ŵa wosepe, mpela ŵandu ŵalamulikwe kuulagwa paujo pa ŵandu, tuŵele chindu chakusekasya paujo pa chilambo ni mmbujo mwa achikatumetume ŵa kwinani ni mmbujo mwa ŵandu. ¹⁰ Tuli ŵakulowela kwa liwamba lya kwatumichila Kilisito, nambo ŵanyamwe nli ŵa lunda mu kulumbikana ni Kilisito! Uwe tuli ŵakulepetala nambo ŵanyamwe nkwete machili, ŵanyamwe nkuchimbichikwa nambo uwe tukwaluka. ¹¹ Namuno sambano tukwete sala ni njota ni usauchi, tukuputikwa nnope ni nganitukola pakutama. ¹² Tukulaga kupanganya masengo ni

makono getu twachinsyene. Paakutulwesya uweji tukwapa upile, paku-tusausya tukupililila, ¹³ paakututukana uweji tukwajanga kwa kwachim-bichisya. Namuno sambano tukuoneka mpela usakwa wa pachilambo, ni kila mundu akutulola mpela wāpugwe.

¹⁴ Ngangulemba yelei kuti nantesye soni nambo ngunjiganya mpela achiwānangu wākunonyelwa. ¹⁵ Namose nkwete wākunnela achajinji nku-lumbikana ni Kilisito nambo nganinkola achatati wājajini. Pakuwa mu ku-lumbikana ni Kilisito une mele atati wēnu kwakunlalichila Ngani Jambone.

¹⁶ Nipele ngunchondelela ntende mpela ingutendaga une. ¹⁷ Kwaligongo li nguntuma che Timoseo kukwenu, mwanangu jwakunonyelwa ni jwakukulupilichika nkulumbikana ni Ambuje. Wēlewo chankumbusye litala lyangkuya une nkulumbikana ni Kilisito. Litala lingwiganya papali pose mmpingoya ja wāndu wose wākukulupilila Kilisito.

¹⁸ Wāne mwa wānyamwe atandite kulifuna achiganisyaga kuti nganyika sooni kukwenu. ¹⁹ Nambo chiiche kukwenu chitema pe Ambuje asakaga, nipele chinaiwone nansyene ngaŵa maloŵe gao gakulifuna pe nambo ni machili galinago wēle wākulifuna. ²⁰ Pakuwa umwenye wa Akunnungu ngaŵa kwa kusala pe nambo mu machili. ²¹ Chichi chachikunnonnyela? Iche kukwenu ndili ni lubokola, pane iche ni ntima wa unonyelo ni wakulitima-likā?

5

Nliwambasye ni chikululu ni chigwagwa

¹ Ipikaniche isyene kuti pasikati jenu chipali chikululu, sooni chikululu cho chili chakogoya, ni nganichipagwe namose kwa wāndu wāngakwamanyilila Akunnungu. Mundu akugona ni jwankongwe jwa atatigwe. ² Ni wānyamwe nkukombola chinauli kulilapa? Ikaliji mbaya kukwenu kunkolela chanasā mundu jo ni mundu jwatesile chindu cho aŵinjikwe pasikati jenu. ³ Uneji ndili kwakutalichila ni wānyamwe mchiilu, nambo ntima wangu uli pamo ni wānyamwe. Jwampagwe mmbumu nansyene masile kunlamulila jwelejo jwatesile chindu cha soni mpela ila ndili papopo. ⁴ Pankusongangana kwa lina lya Ambuje wetu Che Yesu, noneji ndili pamo ni wānyamwe kwa mbumu, ni machili ga Ambuje Che Yesu gali papopo, ⁵ muntysyewe mundu jo kwa Shetani kuti chiilu chao chijonasiche ni mbumu jao jikulupuswe pa lyaŵa lya kwika kwa Ambuje Che Yesu kukwalamula wāndu.

⁶ Kulilapa kwenu ngaŵa kwambone. Ana ngankumanyilila kuti amila kanandi jikuchesula utandi wejajini? ⁷ Nipele, ntyosye amila ja kalakala kuti nswejele mbee. Nipele chinlandane ni utandi wasambano wa nkate wangataga amila, mpela yaikusachilwa kuŵa. Pakuwa Kilisito wāali Mwanan-gondolo jwa Pasaka atyosyekwe kuti aŵe mbopesi jetu. ⁸ Nipele tutende chindimba cha Pasaka, ngaŵa kwa amila ja kalakala, ajila amila ja sambi ni ugongomalo. Nambo kwa nkate wangataga amila, wauli ntima weswela ni wausyene.

⁹ Nannembele mu chikalata changu chiine kuti nkasyoŵekana ni wāndu wā chikululu. ¹⁰ Ngangusala kuti nkasyoŵekana ni wāndu wose pachil-ambo, aŵala wachikululu, pane wākunyela, ni wākusumula ni wākuipelelela inyago. Pakuwa kuliwambasya ni wāndu wo ikambajile kutyoka pachilambo. ¹¹ Nambo sambano ngunlembela wānyamwe kuti ngasinsyoŵekana ni mundu

jwalijose jwakuti akunkulupilila Kilisito akuno ali jwa chikululu pane jwakunyela pane jwakuipopelela inyago pane jwakwatindanya wandu pane jwakolelwa pane jwakusumula. Mundu jwanti yele ngasinkunda namose kulya nawo.

¹² Nganigaŵa masengo gangu kwalamula wandu wanganawa mu mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito. Wanyamwe nkusachilwa kwalamula waali mu mpingo wo. ¹³ Nambo Akunnungu nsyene chiwalamule wanganawa mu mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito. Pakuŵa ilembekwe Mmalembelo Gamaswela, “Mumminje mundu jwangalumbana jwali pasikati jenu.”

6

Wandu wakunkulupilila Kilisito amalisye magambo gao achinsyene

¹ Mundu pasikati jenu amenyanaga ni njakwe iwele uli akunjausya kukummechetela pa nkungulu wa wandu wangakwamanyilila Akunnungu badala ja kunjausya paujo pa wandu wa Akunnungu? ² Ana ngankwimanyilila kuti wandu wa Akunnungu chachichilamula chilambo? Iwaga wanyamwe chinchalamula wandu wose wa pachilambo kwachichi ngankukombola kulalamula magambo gamwana ga? ³ Ana ngankumanyilila kuti chinchalamula achikatumetume wa kwinani? Ana gelego ngaŵa gamakulungwa kupunda gelega ga pachilambo? ⁴ Pankuŵa ni umenyani wa pakang'wa, kwachichi nkwaŵilanga wandu wangachimbichikwa mu mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito anlamule? ⁵ Nguwecheta yele kuti nanjalusye. Ana nganapagwa mundu mu mpingo wenu jwali ni lunda lwa kukombola kwajilanya wakulupilila achinjakwe? ⁶ Nambo isyoŵeleche, jwakukulupilila akunjausya jwakulupilila njakwe paujo pa nkungulu ni kwaleka wandu wangakulupilila Kilisito anlamule.

⁷ Kujausyana mwachinsyene kunkungulu kukulosya kuti ntesile chileŵo. Ana ngaikaŵe mbaya kukwenu kuleŵelwa? Ngaikaŵe mbaya kukwenu kusumulwa ipanje yenu? ⁸ Nambo wanyamwe mwachinsyene nkwatendela wandu ya yangalumbana ni kwasumula ipanje yao, nkwatendela gagogo namuno wakulupilila achinjenu. ⁹ Ana ngakwimanyilila kuti wachigongomalo ngajinjila mu umwenye wa Akunnungu? Ngasinlilambusya, ngaŵa wachigwagwa namose wakwipopelela inyago, namose wachikululu atamuno wakugonana jwannume ni jwannume, nombe jwankongwe ni jwankongwe, ¹⁰ atamuno wa wiyi atamuno wakunyela atamuno wakolelwa atamuno wakunong'ona atamuno wakusumula, wanawose wo ngajinjila mu umwenye wa Akunnungu. ¹¹ Wane mwa wanyamwe waliji wanti iyoyo, nambo sambu syenu silecheleswe, ni mmichikwe pajika kwa ligongo lya Akunnungu ni mmoneche wambone paujo pao kwa litala lya Ambuje Che Yesu Kilisito ni kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu wetu.

Itilu yenu yakusyeye Akunnungu

¹² Mundu akukombola kuti nyi, “Kukwangu nechelelwe kuipanganya indu yose.” Nambo ngaŵa kila chindu chachikufai. Ngukunda kuti ngukombola kupanganya kila chindu nambo nganguchileka chindu chachilichose chindawale. ¹³ Nkukombola kusala, “Yakulya kwa ligongo lya lutumbo ni lutumbo kwa ligongo lya yakulya.” Nambo Akunnungu chajionanje yose. Chiilu ngaŵa kwa chikululu nambo chili kwa ligongo lya kwatumichila

Ambuje nombe Ambuje akuchigosa chiilu. ¹⁴ Kwa machili gao Akunnungu w̄aasyusisye Ambuje, nombe chatusyusye nowaji kwa machili gakwe.

¹⁵ Ana ngankwimanyilila kuti iilu yenu w̄anyamwe ili iw̄alo ya Kilisito? Ana nyigale iw̄alo ya Kilisito kulumbikanya ni chiilu cha jwachigwagwa? Ngwamba! ¹⁶ Ngankwimanyilila kuti jwalumbikene ni jwachigwagwa ali chiilu chimo ni jwele? Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Wele w̄awili wo chawe chiilu chimo.” ¹⁷ Nambo jwelejo jwalumbikene ni Ambuje ali pamo najo mu mbumu. ¹⁸ Ntame kwakutalichila ni chikululu. Sambu sine syose syasikutendekwa ni w̄andu ngasikutendekwa mu iilu yao, nambo jwachigwagwa akuchitendela sambu chiilu chakwe nsyene. ¹⁹ Ana ngankwimanyilila kuti iilu yenu ili nyumba ja Mbumu jwa Akunnungu, jwali munkati mwenu, jumwampochele kutyochela Akunnungu? Kwapele, w̄anyamwe umi wenu ngaŵa umi wenu mwachinsyene nambo nli w̄andu wa Akunnungu. ²⁰ Nsumikwe kwa ntengo wekulungwa. Nipele, sambano mwalape Akunnungu kwa iilu yenu.

7

Ngani jankati ulombela

¹ Sambano tulole imwanembele ila, kwambone w̄alume atame pangalombela. ² Nambo kwalifongo lya chikululu, kila jwannume akole w̄ankwakwe nsyene, nombe kila jwankongwe akole w̄ankwakwe nsyene. ³ Ikusachilwa jwannume w̄apeje w̄ankwakwe yaikuw̄ajilwa, iyoyopeyo ikusachilwa ni jwankongwe w̄apeje w̄ankwakwe yaikuw̄ajilwa. ⁴ Jwankongwe nganakola ulamusi pa chiilu chakwe nsyene nambo w̄ankwakwe, iyoyopeyo jwannume nganakola ulamusi pa chiilu chakwe nsyene ikaŵe w̄ankwakwe. ⁵ Nkajimana, nambo njitichisyane kwa moŵa kanandi kuti nkole katema kambone ka kupopela. Nkaŵa kwonegana sooni, Shetani ngasaika kunlinga kwakulepela kupililila.

⁶ Maloŵe ganansalile nganigaŵa malajisyo, nambo nkukombola kusagula. ⁷ Ngulajila w̄andu wose aŵeje mpela indite pakuŵa une, nambo jwali jose akwete ntulilo wakwe nsyene kutyochela kwa Akunnungu, jwine akwete ntulilo wu ni jwine akwete ntulilo aula.

⁸ Nipele aŵala w̄angalombela ni kulombwa ni w̄awililwe ni achiw̄ankwawo, ngwasalila nyi, mbaya atame mpela mungutamila une. ⁹ Nambo iw̄aga mundu ngakukombola kulisiw̄ila, alombele. Ili mbaya kulombela ngaŵa kukolelwa ni msese.

¹⁰ Kwa aŵala w̄amasile kulombana ngumpa malajisyo ga, ngaŵa gangu une nambo ga Ambuje, jwankongwe ngasalekana ni w̄ankwakwe. ¹¹ Nambo iw̄aga alekengene atameje pangalombekwa, pane ajilane ni w̄ankwakwe, iyoyo peyo ni jwannume ngasiw̄aleka w̄ankwakwe.

¹² Nombe kwa w̄ane uneji nguti nyi, gelega ngaŵa malajisyo ga Ambuje, iw̄aga jwannume akwete jwankongwe jwangankulupilila Kilisito ni jwankongwe jo akundile kutama ni w̄ankwakwe, jwannume jo akasanleka w̄ankwakwe. ¹³ Jwankongwe jwakwete w̄ankwakwe w̄angakunkulupilila Kilisito ni jwannume jo akundile kutama ni w̄ankwakwe, jwankongwe jo akasanleka w̄ankwakwe. ¹⁴ Pakuŵa jwele jwannume jwangakunkulupilila Kilisito akukundikwa ni Akunnungu kwa litala lya w̄ankwakwe. Ni jwankongwe jwangakunkulupilila Kilisito akukundikwa ni Akunnungu kwa litala lya w̄ankwakwe. Ikaŵaga yeleyo w̄anache wao akaliji mpela w̄anache wa w̄andu

Wangakwamanyilila Akunnungu nambo sambano akundikwe ni Akunnungu. ¹⁵ Iwaga jwangakukulupilila Kilisito jula akusaka kunneka njakwe jwali jwakukulupilila, munneche atende yeleyo, pelepo jwankongwe pane jwan-
nume jwakukulupilila Kilisito ngaakutaWikwa. Akunnungu atuWilasile uwe
tutame mu chitendewe. ¹⁶ Pakuwa nkwimanyilila uli mwe jwankongwe
junkwakulupilila Kilisito panjipa chinkombole kwakulupusya Wankwenu?
Pane nkwimanyilila uli mwe jwannume junkwakulupilila Kilisito panjipa
chimpakombole kwakulupusya Wankwenu?

Ntame mpela intite kuWilanjikwa ni Akunnungu

¹⁷ Mundu jwalijose ajendelechele kutama mu utame wapegwilwe ni Ambuje, atame mpela yatite kutama paWilanjikwe ni Akunnungu. Gelega ni gangwasalila Wandu wose mu mipingo jose ja Wandu Wakukulupilila Kilisito. ¹⁸ Iwaga mundu waWilanjikwe ni Akunnungu ali aumbele, ngasalitesya mpela nganaumbala. Ni iwaga mundu waWilanjikwe ni Akunnungu akanawe kumbala, ngasaumbala. ¹⁹ Kuumbala ngaWa chindu ni ungaumbala ngaWa chindu, nambo chindu chachikusachilwa chili kugakamulisa makanyo ga Akunnungu. ²⁰ Jwalijose asigalile iyoyo mpela iWaliji paWilanjikwe ni Akunnungu. ²¹ Ana mwaWilanjikwe nli kapolo? Nkaikosya, nachiWamuno nkwe lipesa lya kuwa mundu jwanganintaWikwa nambo ntumiye lye lipesa kupanganya yambone. ²² Pakuwa jwele jwaWilanjikwe ni Ambuje ali kapolo, jwelejo chaWe jwalechelewe ni Ambuje. Iyoyo peyo jwelejo jwaWilanjikwe ali alechelewe, jwelejo akuwa kapolo jwa Kilisito. ²³ Akunnungu ansumile kwa ntengo wekulungwa, ngasimma achikapolo wa Wandu. ²⁴ Achalongo achinjangu, mundu jwalijose ajendelechele kutama mu utame ulaula mpela iWaliji paWilanjikwe, pakuwa Akunnungu ali pamo ni Wanyamwe.

Mausyano gankati ulombela ni Wakuwililwa ni achiWankwawo

²⁵ Sambano, nkati aila innembile kukwangu nkati waliWali pe ni Wangalombela, une nganingola malajisyo kutyochela kwa Ambuje nambo nguWecheta yeleyo mpela mundu jwakukulupilichika ni jumbochele chanasa cha Ambuje. ²⁶ Kwaligongo lya kulaga kunkulaga, une nguganisa kuti, ili yambone mundu atameje iyoyo yaali. ²⁷ Ana nnombele? Nkasaka kulekangana ni Wankwenu. Ana nganinnombele? Nkasaka kulombela. ²⁸ Nambo iwaga chinnombele, ngankola sambi, ni mwali Walombwagwa, ngakola sambi, Wandu Wanti yele talaje mu umi wa pachilambo pa, nambo une ngusaka ganansimane gelego.

²⁹ Achalongo achinjangu, ngusaka sale nyi: Katema kakasigalile kali kakajipi, kutandilila sambano aWala Walombe aWeje mpela ila nganalombela. ³⁰ AWala Wakulila aWeje mpela ngakulila. AWala Wakusengwa aWeje mpela ngakusengwa. AWala Wakusuma aWeje mpela Wangali chindu. ³¹ Wakulichenjeusya ni indu ya pa chilambo pano aWeje mpela ngaakulichenjeusya ni indu yo. Pakuwa indu ya pa chilambo pano ikuWandichila kupita.

³² Ngusaka Wanyamwe nkaWa ni lipamba. Mundu jwangalombela akulichenjeusya ni masengo ga Ambuje, pakuwa akusosa itajile pakwanonyesya Ambuje. ³³ Nambo jwannume jwalombe akulichenjeusya ni masengo ga pachilambo chi, pakuwa akusosa itajile pakwanonyesya Wankwakwe, ³⁴ nombejo asigalile pamalekano. Jwankongwe jwangelombekwa pane mwali akulichenjeusya ni masengo ga Ambuje kuti aliWiche

pa jika kwa chiilu ni mbumu kwa ligongo lya Ambuje. Nambo jwankongwe jwalombekwe akulichenjeusya ni indu ya pachilambo chi, pakuw̄a akusosa itajile pakwanonyelesya w̄ankwakwe.

³⁵ Ngusala yele kuti nankamusye, ngangusaka kummichila chakusiw̄ila, nambo ngusaka ntendekanye yaikusachilwa kuti nkombole kwatumichila Ambuje, kwa ntima umo ni nningwa umo. ³⁶ Nambo mundu jwalijose iw̄aga akuganisa kuti ngakumpanganyichisya yambone mwali jwantomele kwa kuleka kwalombela, ni aiwonaga kuti yaka ikupita, ni misese jakwe jikwatesya alepele kulisiw̄ila, atende yakuti pakusaka, alombane. Kwa kutenda yeleyo ngakutenda sambi. ³⁷ Nambo jwannume jo asakaga nsyene pangakanganichisya kuti ngaalombela, ni iw̄aga ngaakwakolela misese achakongwe, jwelejo akutenda yambone pangannombela mwali jwantomele jo. ³⁸ Nipele jwele jwakulombela akupanganya yambone ni jwele jwangakulombela akupanganya yambone nnope.

³⁹ Jwankongwe jwalombekwe akutaw̄ikwa ni w̄ankwakwe kwa katema kose w̄ankwakwe ali w̄ajumi. Nambo w̄ankwakwe ajasikaga, akukombola kulombwa sooni ni mundu jwakunsaka, nambo jwannume jo aweje jwakunkulupilila Kilisito. ⁴⁰ Nambo inguti pakuganisa une, jwankongwe jo chasangalale kwannope iw̄aga chatame iyoyu nangalombekwa. Syele sili nganisyo syangu, none nguganisa yakuti ngwete Mbumu jwa Akunnungu.

8

Yakulya yetajikwe mbopesi sya inyago

¹ Sambano kwa ngani ja yakulya yetaje mbopesi kwa inyago tukumanyilila kuti wose tukwete umanyilisi. Umanyilisi ukututendekasya tulilape twachinsyene nambo unonyelo ukutugumba. ² Mundu aganisyaga kuti akuchimanyilila chindu, nganawe kuchimanyilila chachili chose mpela yakuti pakusachilwa kwimanyilila. ³ Nambo iw̄aga mundu akunnonnyela Akunnungu, akumanyika ni Akunnungu.

⁴ Nipele, kwa ngani ja yakulya yetaje mbopesi kwa inyago tukwimanyilila kuti inyago ngaw̄a chindu pachilambo, ni kuti ngapagwa Akunnungu w̄ane ikawe Akunnungu w̄amo pe. ⁵ Namuno ipali indu yejinji yati w̄andu akuiw̄ilanga minnungu, pachilambo pano ni kwini, namuno kwana minnungu ni achambuje w̄ajinji, ⁶ nambo kukwetuwe Akunnungu ali w̄amo pe w̄aali Atati jwagumbile yose, ni uweji tukutama kwa ligongo lya welewo. Soonni tukwete Ambuje w̄amo pe welewo ali Che Yesu Kilisito, kwalitala lya welewo indu yose yagumbikwe, nowaji tukutama kwalitala lya welewo.

⁷ Nambo ngaw̄a kila mundu jwakwimanyilila yose yi, w̄andu w̄ane wasyowelele kutaga mbopesi kwa inyago, mpaka sambano alyaga chakulya cho akuganisa chili cha inyago. Pakuwa miningwa jao jili jakulepetala akuliganisa kuti akulisakasya kwakulya chakulya cho. ⁸ Chakulya ngachikukombola kutujausya chiw̄andi ni Akunnungu, twalekaga kulya ngapagwa chachikutusoŵa, ni twalyaga ngapagwa chachikonjecheka kukwetu.

⁹ Nambo nililolechesye ni kulechelelwa kwenu, nkaika kwatendekasya w̄aali ni chikulupi cha kulepetala kwinjila mu sambi. ¹⁰ Pakuwa mundu w̄aali ni chikulupi chakulepetala, ammonaga mmwe junkwimanyilila nkulya mu nyuumba ja inyago, ana ngasanyengeka nombejo kulya yakulya yetaje mbopesi kwa inyago? ¹¹ Kwayele, mundu jwaali ni

chikulupi chakulepetala chasocheye kwa ligongo lya umanyilisi wenu, ni Kilisito wawile kwa liwamba lya jwelejo! ¹² Iwaga nkwasoyasya achinjenu wakunkulupilila Kilisito kwanti yeleyo, ni kujjulasya miningwa jao jakulepetala, nkwarewela Kilisito. ¹³ Nipele chakulya chankuwasyaga njangu jwakunkulupilila Kilisito ajinjile mu sambi, ngangulya nyama ng'o, pakuwa nalyaga chinannewesye njangu jwakunkulupilila Kilisito ajinjile mu sambi.

9

Masengo ga achinduna

¹ Ana une ngaŵa mundu junechelelwe? Ana une ngaŵa nduna? Ana une nganinawona Ambuje wetu Che Yesu? Ana wanyamwe nganintyochela ni masengo gangu ga kwatumichila Ambuje? ² Natamuno une nganiwa nduna kwa wandu wane nambo isyene ndili nduna kukwenu mwanamwe. Wanyamwe nli waumboni wa unduna wangu pakuwa nlumbikene ni Ambuje.

³ Yele ni inguti pakulichenjela kwa wandu wakuuya une. ⁴ Ana ngatukusachilwa kulya ni kung'wa kwaligongo lya masengo getu? ⁵ Ana ngatukusachilwa kulongana nawo ulendo umo achiwankwetu wakunkulupilila Kilisito mpela yakuti kupanganya achinduna wane ni achapwakwe Ambuje ni che Kefa? ⁶ Pane uweji jikape, uneji ni che Banaba ni watukusachilwa kupanganya masengo kuti tukole yatukuisaka? ⁷ Ana jwangondo chi jwakwaula ku ngondo ni kulilipila nsyene? Ana jwakulima chi jwa ngunda wa misabibu jwangalya isogosi ya itela yakwe? Ana jwakuchinga chi jwangakug'wa mawele ga ilango yakwe?

⁸ Ana nguwecheta gelego chiundu? Ana Malajisyo ga Che Musa ngakusala maloŵe gagogo pego? ⁹ Pakuwa ilembekwe Mmalajisyo ga che Musa, "Ngasimwatawa ng'ombe kang'wa pakujiliwata ngano." Ana pele Akunnungu akukunguluchila nkati ng'ombe? ¹⁰ Ana paŵawechete yeleyo nganatugambaga uwe? Elo, yele yalembekwe kwa liwamba lyetu kuti jwakulima ni jwakugowola wose akusachilwa apanganye masengo go kwa kulolela kukola mmagowolo. ¹¹ Uweji twapandile mbeju ja mbumu mwa wanyamwe. Ana ngaŵa chindu chachikulungwa uweji kupata yaikutusowa kutyochela kukwenu? ¹² Iwaga wandu wane akusachilwa kupata indu kutyochela kukwenu, ana uwe ngatukusachilwa kwannope kupata kwapunda welewo?

Nambo uweji nganitungamia lipesa lyo, nambo twapililile kila chindu kuti tukajisiwila Ngani Jambone ja Kilisito kulalichilwa kwa wandu. ¹³ Ngankwimanyilila kuti wakupanganya masengo pa Nyuumba ja Akunnungu, akupata chakulya chao pa Nyuumba ja Akunnungu, ni awala wakutumichila pakutyochesya mbopesi akupata liunjili mu mbopesi jo? ¹⁴ Ambuje iyoyopeyo walajisye kuti awala wakwalalichila Wandu Ngani Jambone apate yaikwasowa kila lyuwa kutyochela mmasengo go.

¹⁵ Nambo une nganindumia namose lipesa limo mwa gelego. Namose ngangulemba gelega kuti iweje yeleyo kukwangu, mmbaya une nysiche kupunda kuilechelela yeleyi inguipanganya, ni mundu amone kuti ngulilapa pangali chindu. ¹⁶ Naga une ngwalalichila wandu Ngani Jambone, chelecho ngaŵa chindu chakulilapila, gele gali masengo gangu gambewilwe ni Ambuje kugapanganya, ulaje kukwangu naga ngangwalalichila wandu Ngani Jambone! ¹⁷ Ikaliji ngwalalichila wandu Ngani Jambone kwa lisosa lyangu, ngalolele mbote, nambo pakuwa ngusachilwa mbanganye

masengo go, yeleyo ikulosya kuti Akunnungu angulupilile kuti mbanganye. ¹⁸ Sambano ngupochela mbote chi? Mbote jangu jili lipesa lindinalyo lya kwalalichila wáandu Ngani Jambone pangali malipilo, panga wenda indu yaikusachilwa kupegwa kwaligongo lya masengo ga kulalichila Ngani Jambone.

¹⁹ Uneji nechelelwe kwa wáandu wose, nambo nalitesile kapolo jwa wose kuti naichisye Kilisito wáandu achajinji. ²⁰ Panaliji nkupanganya masengo ni Wáyahudi naliji mpela Myahudi, kuti napate Wáyahudi wákulupilile Kilisito. Namose une nansyene nganima paasi pa Malajisyo ga che Musa, nambo naliji mpela ndili paasi pa Malajisyo go kuti napate a wála wáali paasi pa Malajisyo ga che Musa. ²¹ Panaliji nkupanganya masengo ni wáandu wáanga wá Wáyahudi, natamaga mpela wányawo, kuti napate wélewo wákulupilile Kilisito. Pakusala yeleyo ngawa kuti une ngangugakamala malajisyo paujo pa Akunnungu, kusyene une ngugajitichisya malajisyo ga Kilisito. ²² Panaliji nkutama ni wáandu wákulepetala, natemi mpela jwakulepetala kuti napate wéle wáali wákulepetala. Nalitesile yailiyose kwa wáandu wose kuti natesye akulupuswe kwa litala lyalili lyose.

²³ Noneji ngutenda ye yose kwaligongo lya Ngani Jambone kuti mbate ntuuka wakwe. ²⁴ Ana ngankwimanyilila kuti a wála wákuutuka luwilo, akuutuka wosepe, nambo jwakwalongolela achinjakwe ni jwakupochela ntulilo? Mbutuche iyoyopeyo kuti ni wányamwe mpochele ntulilo. ²⁵ Mundu jwalijose jwakusaka kwapunda achinjakwe mu ung'asi wa kuutuka, akulekaga yose kaje, akutenda ye kuti apochele chindu chachili mpela singwa chakwonasika nambo uweji tutupochele chindu mpela singwa changajonasika. ²⁶ Noneji nguutuka iyoyopeyo mpela mundu jungusaka kupunda. Nganguputana mpela mundu jwakujiputa mbungo lingumi. ²⁷ Nambo nguchilagasya chiilu changu kuti ngombole kuchitawala, ngutenda yeleyo kuti pangumalisya kwalalichila wáandu wáne, une nansyene ngasaika kukanikwa.

10

Che Paolo akwajamuka yankati kuipopelela inyago

¹ Achinjangu ngusaka mmanyilile yakuti, achatati wetu wálijji wose paasi liunde, ni wose wájombweche salama Bahali ja Shamu. ² Wose wábatiswe mu liunde ni mu bahali, kuti alumbikane ni che Musa. ³ Wose wáilile chakulya chilachila cha mbumu. ⁴ Iyoyo wose wáng'wele chakung'wa chilachila cha mbumu, pakuwa wáng'wele meesi gagatyochele mu lwala lwa mbumu luwálukuiye, lwala lula lwaliji Kilisito nsyene. ⁵ Nambo achajinji nnope mu wele mpingo wo, Akunnungu ngananonyelwa nawo, kwapele wáwile ni iilu yao yajenele mwipululu.

⁶ Kwapele indu yo yose yatyochele kutujamuka uwe tuka wá wáandu wákulajila yangalumbana mpela wányawo iwátite pakulajila. ⁷ Ngasinnyipopelela inyago mpela wáne iwátite kutenda, mpela itite pakulembekwa Mmalembelo ga Akunnungu, “Wáandu wátemi kulya ni kung'wa, nipele wájimi ni kutyala kwa kupunilana.” ⁸ Tukatenda chigwagwa mpela wáne mwa wányawo iwátite pakupanganya, pa lyyúwa limo wájasiche wáandu elufu ishilini na tatu. ⁹ Tukaalinga Kilisito mpela wáne mwa wányawo iwálinjile, wose wájasiche kwa kulumikwa ni majoka. ¹⁰ Ngasinnyinyita mpela wáne mwa wányawo iwátite kunyinyita, wáulajikwe ni katumetume jwa kwini jwakuichisya chiwa.

¹¹ Yeleyo yose yaagwilile wanyawo kuti uwe tujiganyikwe, yalembekwe kutujamuka uweji watuli mmoŵa gaambesi. ¹² Kwapele mundu jwakuliganisya kuti ajimi kwakulimbila alilolechesye anaiche kugwa. ¹³ Kulinjikwa kunkulinjikwa kuli kwa kawaida kwapata wandu. Akunnungu ali wakukulupilichika, nombewo ngasanneka nlinjikwe kupunda ukombole wenu. Nambo pankulinjikwa, welewo champe machili ga kupililila ni litala lya kukopochela.

¹⁴ Kwaligongo lyo achalongo achinjangu wakunonyelwa ntime kwakutalichila kuipopelela inyago. ¹⁵ Nguwecheta ni wanyamwe wandu waali ni umanyilisi, muiganisyeje ingunsalila yi. ¹⁶ Chikombe chitukuchitumia pa chakulya cha Ambuje ni chitukwatogolela Ambuje, tukulumbikana ni miasi ja Kilisito. Patukulya nkate, tukulumbikana ni chiilu cha Kilisito. ¹⁷ Pakuŵa nkate uli umo, namuno tuli wajinji, tuli chiilu chimo, pakutipala wose tukuŵana nkate umo pewo. ¹⁸ Nchilole achila chakuchipanganya wandu wa ku Isilaeli, welewo wakulya mbopesi sya pa chilisa, akukamulangana pamo kutyosya mbopesi syo kwa Akunnungu. ¹⁹ Ana nyile uli? Chakulya chachitajikwe mbopesi kwa inyago, chikwete malumbo? Pane chinyago chikwete malumbo? ²⁰ Ngwamba! Chingusaka kusala chili chelechi: Mbopesi sya wandu wangakwamanyilila Akunnungu akusityosya kwa masoka ni ngaŵa kwa Akunnungu. Noneji ngangusaka wanyamwe nlumbikane ni masoka. ²¹ Ngankombola kuchingwelela chikombe cha Ambuje akuno nkungwelela chikombe cha masoka. Ngankombola kulya chakulya cha Ambuje ni papopo nkulya chakulya cha masoka. ²² Ana tukusaka kwatendekasya Ambuje akole wiu? Ana tukuganisya tukwete machili nnope kwapunda welewo?

Mpanyanye yose kwaligongo lya ukulu wa Akunnungu

²³ Wandu wane akuti, “Indu yose ngaikukanywa,” nambo une nguti, ngaŵa yose pe yaikuwajila. Ni wandu wane akuti, “Indu yose ngaikukanywa,” nambo une nguti, ngaŵa yose pe yaikukamuchisya. ²⁴ Mundu jwalijose mwa wanyamwe akalisosela kupoka kwakwe nsyene pe, nambo asoseje ni kupoka kwa achinjakwe.

²⁵ Yose yaikusumikwa pakusumichisya malonda nlyeje pangausya, kwa liwamba lya miningwa jenu. ²⁶ Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Chilambo chili chao Ambuje ni yose yaili mwelemo ili yakwe.” ²⁷ Naga mundu jwangakukulupilila Kilisito annaliche pa chakulya, ni wanyamwe nkusaka kwaula, nlyeje yaili yose ichammichile pangausyausya kwa liwamba lya miningwa jenu. ²⁸ Nambo ansalilaga mundu, “Chakulya chi chetaje mbopesi kwa inyago,” nkalya, kwaligongo lya mundu jwammanyisye ni kwa liwamba lya miningwa, ²⁹ nguti, kwa liwamba lya miningwa, nambo ngaŵa miningwa jenu nambo nningwa wa ajula jwammanyisye.

“Kwa chichi kulechelelwa kwangu une kulamulikwe ni nningwa wa mundu jwine? ³⁰ Iwaga une ngwatogolela Akunnungu kwa chakulya chingulya, kwa chichi mundu alalatile une kwa ligongo lya chakulya chinaatogolele Akunnungu?”

³¹ Nipele, pankutenda chachilichose iweje kulya namuno kung'wa mwitendekanye yose kwaligongo lya ukulu wa Akunnungu. ³² Nkasamwakuŵasya Wayahudi atamuno Wagiliki atamuno mpingo wa Akunnungu, wa wandu wakukulupilila Kilisito. ³³ Mmeje mpela une, ngusaka kwanonyelesya wandu wose mu indu yose inguipanganya. Pakuŵa

ngangulisosela kupoka kwangu nansyene, nambo ngwasosela w̄andu kupoka kuti akulupuswe.

11

¹ Muusyasye une mpela une inguti pakwasyasya Kilisito.

Nkati kuunichila ntwe

² Ngunlapa w̄anyamwe pakuw̄a nkungumbuchila mu indu yose, mwanya nkamulisye majiganyo ilaila mpela inatite pakumpa. ³ Nambo ngusaka mmanyilile kuti Kilisito ali ntwe wa jwannume jwalijose, ni jwannume ali ntwe wa w̄ankwakwe, ni Akunnungu ali ntwe wa Kilisito. ⁴ Jwannume jwali jose jwakuunichila ntwe katema pakupopela pane jwakulalichila utenga wa Akunnungu, akuujalusya ntwe wakwe w̄ali Kilisito. ⁵ Nambo jwankongwe jwalijose jwakupopela pane jwakulalichila utenga wa Akunnungu jwangaunichila ntwe akunjalusya w̄ankwakwe jwali ntwe wakwe, jwankongwe jo ali chisau ni jwankongwe jwammoyole umbo sya ntwe wakwe. ⁶ Iw̄aga jwankongwe ngakuliunichila ntwe wakwe mbaya amyole umbo syakwe, nambo iw̄aga ili soni jwankongwe kuutula umbo syakwe pane kumyola mbaya aunichile ntwe wakwe. ⁷ Jwannume ngakusachilwa kuunichila ntwe wakwe pakuw̄a w̄elewo ali chisau ni Akunnungu ni ukulu wa Akunnungu. Nambo jwankongwe ali ukulu wa jwannume. ⁸ Pakuw̄a jwannume nganagumbikwa kutyochela kwa jwankongwe nambo jwankongwe ni juw̄agumbikwe kutyochele kwa jwannume. ⁹ Sooni jwannume nganagumbikwa kwaligongo lya jwankongwe nambo jwankongwe ni juw̄agumbikwe kwaligongo lya jwannume. ¹⁰ Kwa ligongo li ni kwa ligongo lya achikatametume w̄a Kwinani, jwankongwe aunichile ntwe w̄akwe, kuti chiw̄e chimanyisyo cha ulamusi wauli pachanya pao. ¹¹ Natamuno yeleyo, nkulumbikana ni Ambuje, jwankongwe pangali jwannume ngaw̄a chindu, ¹² Pakuw̄a, iw̄aga jwankongwe w̄agumbikwe kutyochela kwa jwannume, iyoyo jwannume nombe akupagwa ni jwankongwe, ni indu yose yo ikutyochela kwa Akunnungu. ¹³ Nlamule mwachinsyene. Ana ikuw̄ajilwa jwankongwe w̄apopele Akunnungu pangaunichila ntwe? ¹⁴ Ana upagwe usyene ngaukujiganya kuti jwannume aw̄aga ni umbo syasileu akulitesya soni nsyene? ¹⁵ Nambo jwankongwe akolaga umbo syasileu, chili chindu chakuchimbikwa kukwakwe, pakuw̄a atekupegwa umbo syasileu kuti syaunichile. ¹⁶ Iw̄aga mundu akukola makani kwa yeleyo, kukwetu uwe atamuno mu mipingo ja w̄andu w̄akukulupilila Kilisito, uweji nganitukola masyow̄elo ga makani.

Nkate wa kwakumbuchila Ambuje

(Matayo 26:26-29; Maliko 14:22-25; Luka 22:14-20)

¹⁷ Nambo mmalajisyo ga gangumpa ngangunlapa, pakuw̄a pankusimana kwapopela Akunnungu, nkutendekanya indu yangalumbana kwipunda indu yambone. ¹⁸ Kundanda napilikene kuti, pankusimana pamo nti mpingo wa w̄andu w̄akukulupilila Kilisito, kukutyochela kulekangana, ni une ngukulupilila kanandi kuti pane ili isyene. ¹⁹ Pakuw̄a iwele yambone kupagwe kulekangana pasikati jenu kuti aw̄ala w̄akukundikwa ni Akunnungu amanyiche pangasisika. ²⁰ Nipele pankusimana, nkuganisya kuti nkulya nkate kwa kuchikumbuchila chiwa cha Ambuje nambo ngaw̄a, ²¹ pakuw̄a

pankulya, kila mundu akulya chakulya pangaalindilila achinjakwe, ni kwatenda wane asigalile ni sala ni wane akolelwe. ²² Ana ngankukombola kulya ni kung'wa mmajumba genu? Pane ana nkuunyelusya mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito ni kwachembulusya wandu wangali ni chindu? Ana sambano nansalile ichichi? Ana nanlape kwa yeleyo? Ngwamba, ngangunlapa kwaligongo lya chindu cho.

²³ Pakuwa une napochele kutyochela kwa Ambuje majiganyo ganampele wanyamwe, yakuti, Ambuje Che Yesu, chilo chila pawangalawiche, waujigele nkate, ²⁴ ni pawatogolele Akunnungu wauga wenyene nkate ni kuti, "Achi ni chiilu changu chachityochekwe kwaliwamba lyenu. Ntendeje nyi kwakungumbuchila une." ²⁵ Iyoyo pawamasile kulya wachinyakwile chikombe ni kuti, "Achi chikombe chi chili lilangano lya sambano lyalikulimbichikwa kwa miasi jangu. Ntendeje nyi kila pankung'wa, kwakungumbuchila une."

²⁶ Pakuwa kila pankulya nkate wu, ni kuching'welela chikombe chi, nkwenesya chiwa cha Ambuje mpaka pachaiche sooni. ²⁷ Kwapele kila mundu juchalye nkate wu ni kuching'welela chikombe chi kwa litala lyangasachilwa, jwelejo chakole magambo mchiilu ni mmiasi ja Ambuje. ²⁸ Kwapele kila mundu alilolechesye kaje nsyene nipele akukombola kulya nkate wo ni kuching'welela chikombe cho. ²⁹ Pakuwa jwalijose jwakulya ni kung'wa pangaimanyilila malumbo ga chiilu cha Ambuje, jwelejo akulilamula nsyene. ³⁰ Kwa ligongo lyo, wandu achajinji mwa wanyamwe ali wakulepetala ni wakulwala, ni wane wakwe ajasiche. ³¹ Nambo tukalilolechesye yambone twachinsyene, ngatukalamulikwe ni Akunnungu. ³² Nambo patukulamulikwa ni Ambuje akutujamuka kuti tukasalumulwa pamo ni wandu wa pachilambo. ³³ Kwayele achalongo achinjangu pankusimana pamo kulya nkate kwa kuchikumbuchila chiwa cha Ambuje ndindililane. ³⁴ Naga mundu jakwete sala alye kaje kumusi, melepe pankusimana pamo Akunnungu akasanlamula. Indu ine yo chinjinjiganya pachiihe.

12

Mituuka kutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu

¹ Sambano achalongo achinjangu ngusaka mmanyilile yambone yankati mituuka jajikutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu. ² Nkumanyilila kuti pamwaliji ngankwamanyilila Akunnungu, mwatawalikwe ni kulongoswa mpopelele minungu jangali ni umi yaani inyago. ³ Kwaligongo lyo ngusaka mmanyilile kuti, ngapagwa mundu jwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu jwakukombola kuwecheta, "Che Yesu alweseche." Ni sooni ngapagwa mundu jwakukombola kuwecheta kuti, "Che Yesu ali Ambuje," pangalongo swa ni Mbumu jwa Akunnungu.

⁴ Jipali mituuka jakupisyangana, nambo Mbumu jwakupeleganya ali jumope. ⁵ Soonni kutumichila kuli kwa kupisyangana nambo Ambuje wakutumichilwa ali wamope. ⁶ Ni soonni kupali kupisyangana kwa masengo, nambo Akunnungu ali wala wala wakupanganya masengo gose kwa wandu wose. ⁷ Mbumu jwa Akunnungu akuliunukula kwa kila mundu kwa uwele wakupisyangana kwaligongo lya upoche wa wandu wose. ⁸ Mbumu jwa Akunnungu akumpa mundu jwine lilo we lya lunda, ni Mbumu jwa Akunnungu jujojo akumpa mundu jwine lilo we lya umanyilisi yakuti pakusaka. ⁹ Mbumu jujojo akumpa mundu jwine chikulupi, Mbumu jujojo akumpa mundu jwine ntuuka wa kwalamya wandu. ¹⁰ Mbumu jwa Akunnungu

akumpa mundu jwine ntuuka wa kupanganya yakusimonjeka. Mbumu jujojo akumpa mundu jwine ntuuka wa kulondola, ni Mbumu jujojo akumpa mundu jwine ntuuka wa kujimanyilila mbumu ja unami ni Mbumu ja usyene. Ni mundu jwine akupegwa ntuuka wa kuwêcheta iwêcheto ineine ni mundu jwine akupegwa ntuuka wa kugopolela. ¹¹ Nambo masengo gose go akugapanganya Mbumu jwa Akunnungu jumo pejo, achingawilaga kila mundu ntuuka wakupisyangana mpela yakuti pakusaka nsyene.

Chiilu chimo, iwálo yejinji

¹² Mpela ila chiilu yachitite kuwa chimo chachili ni iwálo yejinji, ni iwálo yose namuno ili yejinji, ikuchigumba chiilu chimo, ni yaitite kuwa kwa Kilisito. ¹³ Pakuwa uweji wose twabatiswe kwa Mbumu jumo tuwe chiilu chimo, iwaga tuli Wayahudi pane wandu wangawa Wayahudi, iwaga tuli achikapolo pane wandu walechelelwe, wose twang'wehekwe Mbumu julajula jumo.

¹⁴ Pakuwa chiilu nganichigumbikwa kwa chiwálo chimo pe, nambo kwa iwálo yejinji. ¹⁵ Lukongolo lwatiji, "Une nganima nkono, kwapele une ngawa wa chiilu," Ana lukongolo ngaluwa lwa chiilu kwa ligongo lyo? ¹⁶ Ni liwiwi lyatiji, "Pakuwa une ngawa liso, une ngawa lya chiilu," Ana liwiwi ngaliwa lya chiilu kwa ligongo lyo? ¹⁷ Naga chiilu chose chikaliji liso kupikana kikaliji kwapi? Ni chiilu chose chikaliji liwiwi, mundu akakombwele chinauli kunusya? ¹⁸ Nambo Akunnungu aiwisile iwálo yose mu chiilu cha kila mundu mpela iwátite pakusaka. ¹⁹ Nambo iwálo yose ikaliji chiwálo chimo, chiilu chikaliji kwapi? ²⁰ Mpela yachitite kuwa, chikwete iwálo yejinji nambo chiilu chili chimo pe.

²¹ Liso ngalikukombola kuusalila nkono, "Ngangunsaka!" Namose ntwe nawo ngaukukombola kugasalila makongolo kuti, "Ngangunsaka!" ²² Kupunda pele chiiwoneche kuti iwálo ya chiilu yaili yakulepetala ni yaili yakusachilwa nnope. ²³ Sooni aila iwálo yatukwiganisya kuti yangali uchimbichisyo ni yatukuichimbichisya, ni iwálo ya chiilu yaikuwoneka ili ya soni ni itukuiniichila nnope. ²⁴ Nambo iwálo yaikuwoneka pa meeso pa wandu, ngaikusaka kuunichikwa. Akunnungu nsyene achiwisile chiilu mu chikotopasyo chanti yele ni kuipa uchimbichisyo aila iwálo yaili yakulepetala. ²⁵ Kwapele kuka wa ni kulekangana muchiilu, nambo iwálo inayose igosane. ²⁶ Chiwálo chimo chapotekaga iwálo ine ikupoteka pamo nacho. Chiwálo chimo chalapikwaga iwálo ine ikusengwa pamo nacho.

²⁷ Nipele wanyamwe wose ndi chiilu cha Kilisito, kila jumo jwenu ali chiwálo cha chiilu cho. ²⁸ Mu mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito, Akunnungu wa wisile wandana achinduna ni wawili wakulondola wa Akunnungu ni watatu wakwiganya, sooni wakupanganya yakusimonjeka ni sooni waali ni mituuka jakulama wa kulwala, ni wakukombola kwakamusya wandu, ni wakukombola kwimilila masengo ni wakukombola kuwêcheta iwecheto ineine. ²⁹ Ana wose ali achinduna? Ana wose ali wakulondola? Ana wose ali wakwiganya? Ana wose ali wakupanganya yakusimonjeka? ³⁰ Ana wose akwete mituuka jakulama wa kulwala? Ana wose akuwêcheta iwecheto ineine? Ana wose akwete ntuuka wa kugopolela iwecheto ineine? ³¹ Nipele nlajile kwannope kupata mituuka jajili jekulungwa. Nambo sambano chinanosye litala lyambone kupunda matala gose.

13

Unonyelo

¹ Namose ngaŵechete iŵecheto ya ŵandu ni iŵecheto ya achikatumetume ŵa kwinani, naga nganingola unonyelo, ngulandana ni chikungu chachikusona pane njuga. ² Namose nakolaga ntuuka wa kulalichila utenga wa Akunungu ni kwimanyilila yantemela yose ni kumanyilila kila chindu, namose ngakwete chikulupi chakomboleka kuchityosya chitumbi, naga nganingola unonyelo, une ngaŵa chindu. ³ Namose natyosyaga ipanje yangu yose ni kwalisya ŵakulaga, namuno nachityosyaga chiulu changu chitimize pa mooto, naga nganingola unonyelo ngamboka kwakulikose.

⁴ Mundu jwaali ni unonyelo akupililila, ni akusalala ntima, ni ngakukola wiu, ni ngakulifuna, ni ngakulikwesya. ⁵ Mundu jwaali ni unonyelo akwachimbichisya ŵandu ŵane, ni ngakulisosela kupoka kwakwe nsyene, ni ngakutumbila kwachitema, ni ngakukumbuchila yangalumbana. ⁶ Mundu jwaali ni unonyelo ngakuchinilila chigongomalo nambo akuuchinilila usyene. ⁷ Mundu jwaali ni unonyelo moŵa gose ngakupwa ntima, ni moŵa gose akukulupililila, ni moŵa gose akulolela pangali kupela ni akuipililila indu yose. ⁸ Unonyelo wangali mbesi. Iŵaga kwana ntuuka wa kulondola tiuiche mbesi, iŵaga kwana ntuuka wa iŵecheto ineine, yeleyo chiimale, pane iŵaga kwana kulijiganya ni kumanyilila indu chikupite. ⁹ Pakuŵa kulijiganya kwetu ni kwimanyilila indu kuli kwangamalilwa, iyoyo kulalichila kwetu utenga kutyochela kwa Akunungu kuli kwangamalilwa. ¹⁰ Nambo Akunungu chaitende yose iŵe yemalilwe, ni indu yangamalilwa yose chiityochekwe.

¹¹ Panaliji mwanache jwannandi, naŵechete chiwanache, naimanyi chiwanache, ni naganisisye chiwanache, nambo pangusile indu yachanache yose nesile. ¹² Pakuŵa sambano tukulola mpela usyo wangaloleka yambone mlindala, nambo katema ko chitulolegane usyo kwa usyo. Sambano nguimanyilila panondi, nambo katema ko tinaimanye yose kwauchenene mpela Akunungu yakuti pakumanyilila une kwauchenene. ¹³ Nipele, sambano indu itatu yi ni ichitame, chikulupi ni chilolelo ni unonyelo, nambo chindu chachili chechikulungwa kupunda yose, uli unonyelo.

14

Mituuka jine ja Mbumu jwa Akunungu

¹ Nlimbile kukola unonyelo, iyoyo ni kusaka kwannope mituuka jine ja Mbumu jwa Akunungu, nambo nopennope, mpate ntuuka wa kwalalichila ŵandu utenga kutyochela kwa Akunungu. ² Mundu jwakuŵecheta chiŵecheto changamanyika jwelejo ngakuŵecheta ni ŵandu nambo akuŵecheta ni Akunungu, pakuŵa ngapagwa mundu jwakumanyilila, jwelejo akuŵecheta kwa machili ga Mbumu jwa Akunungu indu yesisiche. ³ Nambo mundu jwakulalichila utenga kutyochela kwa Akunungu akuŵecheta ni ŵandu maloŵe ga kwalimbisya mu chikulupi ni kwakamulisya ntima ni kwatulasya ntima. ⁴ Jwakuŵecheta chiŵecheto changamanyika akulilimbisya nsyene, nambo ajula jwakulalichila utenga kutyochela kwa Akunungu akuulimbisya mpingo wa ŵandu ŵakukulupililila Kilisito.

⁵ Uneji ngusaka ŵanyamwe wose mmechete iŵecheto yangamanyika, nambo nopennope ngusaka ŵanyamwe nlalichile utenga kutyochela kwa

Akunnungu. Pakuŵa mundu jwaali ni ntuuka wa kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu akutenda yambone kumpunda jwakuŵecheta iŵecheto yangamanyika, iŵaga apali mundu jwine jwakukombola kwagopolela ŵandu ŵane chaŵechete cho, kuti mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ukombole kugumbikwa. ⁶ Sambano achalongo achinjangu, iŵaga ngwika kukwenu ni kuŵecheta iŵecheto yangamanyika, ana chinkole ichichi? Kusyene ngampoka ikaŵe nguntagulila kwalitala lya chiunukuko kutyochela kwa Akunnungu pane kwa umanyilisi pane kwa liloŵe lya Akunnungu pane kwa majiganyo? ⁷ Namose indu yangali umi ikwete liloŵe lyakwe, chindu mpela chitolito pane chityatya, iŵaga ngaikutyosya liloŵe lya kulekangana, mundu chalumanyilile chinauli lujimbo lwalukung'andikwa? ⁸ Lipenga lyasonaga pangamanyika usone wakwe, ŵaani ŵachaliŵiche chile kwaula kungondo? ⁹ Ŵanyamwe iyoyo, mwaŵechetaga chiŵecheto changamanyika, ŵandu chaimanye chinauli inkuŵecheta yo? Pelepo nkuŵa mpela ŵandu ŵakuŵecheta ni mbungo. ¹⁰ Ipali iŵecheto yejinji pachilambo pano nombe iŵecheto yose ikwete mate. ¹¹ Iŵaga ngangombola kugamanyilila mate gakwe chiŵecheto chakuŵecheta mundu, chime jwannendo kwa mundu jwakuŵecheta, ni jwelejo kukwangu chaŵe jwannendo. ¹² Iyoyo peyo ni Ŵanyamwe, pakuŵa nkulajila kwannope kupochele mituuka ja Mbumu jwa Akunnungu, nlimbile kwannope kukola mituuka jajikukamuya kuugumba mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito. ¹³ Nipele ŵakuŵecheta chiŵecheto changamanyika, apopele kuti akombole kwagopolela ŵandu chaŵechete cho. ¹⁴ Pakuŵa pangupopela mchiŵecheto changamanyika, mbumu jangu ni jajikupopela, nambo lunda lwangu ngalukupanganya chachili chose. ¹⁵ Ana sambano ndende uli? Chimbopole kwa mbumu jangu, nombe chimbopole kwa umanyilisi wangu, chinyimbe kwa mbumu jangu, nombe chinyimbe kwa umanyilisi wangu. ¹⁶ Mwalapaga Akunnungu kwa mbumu jenu pe, Iwaga kwana mundu jwine jwangamanyilila chinkuŵecheta cho, chajitichisye chinauli "Eloo," kwa kwatogolela Akunnungu iŵaga ngaimanya chinkuŵecheta? ¹⁷ Namuno nkukombola kwatogolela Akunnungu kwa usyene, nambo ngaikwakamuchisa mundu jwine.

¹⁸ Ngwatogolela Akunnungu kuti uneji nguŵecheta iŵecheto yangamanyika kumpunda Ŵanyamwe wose. ¹⁹ Nambo naŵaga pasikati ja mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito, mbaya mechete maloŵe nsano gagakumanyika kuti najiganye ŵane kupunda kuŵecheta maloŵe gamajinji nnope kwa iŵecheto yangamanyika. ²⁰ Achalongo achinjangu, nkaganisya mpela ŵanache achanandi, nambo mme mpela ŵanache achanandi mu igongomalo. Pankuganisya mmeje mpela ŵandu ŵakule. ²¹ Malajisyo ga Akunnungu gakuti:

"Ambuje akuti, 'Chimechete ni ŵandu ŵa
kwa chiŵecheto cha chilendo.

Ni chimechete ni ŵandu ŵa kwa ngomo sya achalendo,
namose yeleyo ŵandu ŵa ngasambilikanila.' "

²² Nipele kuŵecheta iŵecheto yangamanyika kuli chimanyisyo kwa ŵandu ŵangakukulupilila, ni ngaŵa kwa ŵandu ŵakukulupilila. Nambo kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu kuli kwa ligongo lya ŵandu ŵakukulupilila ni ngaŵa kwa ŵandu ŵangakukulupilila.

²³ Nipele iwaga mpingo wa wāndu wākunkulupilila Kilisito ukuchingangana pamo, ni kila mundu kuwēcheta chiwēcheto changamanyika, ni awāla wāndu wāngamanyilila ni wāngakulupila ajinjilaga mwelemo ngasasala kuti wānyamwe nli wāmpugwe? ²⁴ Nambo iwaga wāndu wose nkulalichila utenga kutyochela kwa Akunnungu, ajinjilaga mundu jwangamanyilila pane jwangakulupilila yose ichapilikane chiyalosye ungalumbana wakwe nsyene ni aila yaipilikene chiyalamule. ²⁵ Yaisisiche mu ntima wakwe chiwē yeunukukwe, nombejo chatindiwāle ni kwalamba Akunnungu achitiji, “Isyene Akunnungu ali pasikati jenu mwanya pelepa!”

Ukotopasyo kwa mpingo wa wāndu wākunkulupilila Kilisito

²⁶ Ana tujile uli achalongo achinjangu? Pankuchingangana pamo kwapopelela Akunnungu, jwine ajimbe lujimbo ni jwine ajiganyisye, ni jwine akole uunukuko waukutyochela kwa Akunnungu ni jwine awēchete kwa chiwēcheto changamanyika ni jwine wāgopolele wāndu chachiwēchetekwe cho. Indu yose itendekwe kwa kwagumba wāndu wākunkulupilila Che Yesu. ²⁷ Iwaga wāndu akuwēcheta iwēcheto yangamanyika, awēcheteje wāwili pane wātatu, ngasapunda, nambo awēcheteje jumojumo ni kuwēje ni mundu jwakugopolela. ²⁸ Nambo iwaga ngapagwa mundu jwakwagopolela wāndu chachiwēchetekwe cho, jwele jwakuwēcheta chiwēcheto changamanyika atame jii mu mpingo wa wāndu wākunkulupilila Kilisito, awēchete ni nganisyo syakwe nsyene ni Akunnungu. ²⁹ Wāndu wākusala utenga kutyochela kwa Akunnungu, asaleje wāwili pane wātatu ni wane agapime agala gagugasala. ³⁰ Nambo iwaga apali mundu panchingangene po apochele utenga kutyochela kwa Akunnungu, juwātandite kuwēcheta jula amyalale. ³¹ Pakuwa wānyamwe wose nkukombola kulalichila jumojumo utenga umpegwilwe ni Akunnungu kuti kila mundu alijiganye ni kutulaswa ntima. ³² Ntuuka wa kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu ukusachilwa kulongoswa ni ajula jwaali ni ntuuka wo, ³³ pakuwa Akunnungu nga wa Akunnungu wakuwatanganya nambo ali Akunnungu wa chiten-dewe. Mpela yaikuti pakuwa kwa mipingo jose ja wāndu wākunkulupilila Kilisito wāali wāndu wa Akunnungu, ³⁴ achakongwe amyalale mmipingo jose ja wāndu wākunkulupilila Kilisito pakusongangana. Wēlewo ngakusachilwa kuwēcheta. Nambo akusachilwa ajitichisye, mpela igakuti kusala Malajisyo ga Wayahudi. ³⁵ Iwaga akwete mausyo ga kuusya, akaausye achiwānkawo kumusi, pakuwa jili soni kwa achakongwe kuwēcheta chachilichose pa nsongangano wa wāndu wākunkulupilila Kilisito. ³⁶ Ana lilo we lya Akunnungu lyatoyosile kukwenu? Pane ana lyannyichilile mwanya pe? ³⁷ Mundu jwalijose aliganisyaga kuti akwete ntuuka wa kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu pane akwete Mbumu jwa Akunnungu, aimanyilile kuti ingulemba yi, ngulemba makanyo ga Ambuje. ³⁸ Nambo mundu agajalusyaga agaga, nombejo ajaluswe.

³⁹ Kwayeye, achalongo achinjangu, nlajile kwannope kwalalichila wāndu utenga kutyochela kwa Akunnungu ni ngasimwakanya wāndu kuwēcheta chiwēcheto changamanyika. ⁴⁰ Nambo indu yose ipanganyikwe mwambone ni mwaukotopasyo.

¹ Sambano achalongo achinjangu, ngusaka nankumbusye yankati Ngani Jambone jinanalichile, jimwajipochele jajili nsingi wa chikulupi chenu. Ni wanyamwe nkwima chilimbile pa wele nsingi wo. ² Utenga unanalichile wo uli Ngani Jambone, wanyamwe nkukulupuswa mwaikamulisyaga yambone yeila inanalichile, ikaŵaga yeleyo chikulupi chenu ngaŵa chindu.

³ Pakuŵa kundanda nampele wanyamwe indu yaili ni mate nnope inapochele une nansyene: Kuti Kilisito ŵawilile sambi syetu mpela yagakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, ⁴ ni ŵawichikwe mwilembe ni kusyuka pa lyuŵa lyaatatu mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, ⁵ kundanda ŵaakopochele che Petulo, ni kanyuma ŵaakopochele aŵala likumi ni ŵawili. ⁶ Sooni ŵaakopochele achalongo achinjetu kupunda mia tano kwa pamo ni ŵane mwa wanyawo ali chiŵela ni umi ni ŵane ajasiche. ⁷ Kanyuma ŵakopochele che Yakobo ni sooni ŵaakopochele achinduna wose. ⁸ Mbesi ŵangopochele une jundi mpela jumbagwile ngaŵa katema kao. ⁹ Pakuŵa une ndili nduna jwamwana kupunda achinduna wose, nganguŵajilwa kuŵilanjikwa nduna, ligongo nalagasisye mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵaali ŵandu ŵa Akunnungu. ¹⁰ Nambo, kwa upile wa Akunnungu mele yele indi, ni upile wambebe, nganamba kwa iyiyi peyi. Ngaŵa kuti napanganyisye masengo kwakuchalila kwapunda achinduna wose, nganiŵa une, nambo umbone wa Akunnungu ŵaliji pamo none. ¹¹ Nipele yaŵaga une ni jungulalichila pane ŵelewo, chelecho ni chatukulalichila, ni chelecho ni chinkuchikulupilila.

Kusyuka kwa ŵandu

¹² Iŵaga yalalichikwe kuti Kilisito ŵasyuchile, ŵampepe mwa wanyamwe akukombola chinauli kusala, ngapagwa kusyuka? ¹³ Nambo iŵaga kwangali kusyuka, nipele Kilisito nganasyuka. ¹⁴ Iŵaga Kilisito nganasyuka, kulalichila kwetu kuli kwangali chindu, ni kukulupilila kwenu kuli kwangali chindu. ¹⁵ Kupunda yeleyo, tukuloleka kuŵa ŵaumboni ŵa unami paujo pa Akunnungu, pakuŵa twasasile kuti Akunnungu ŵasyusisye Kilisito, nambo nganiŵasyusya, iŵaga ili isyene, ŵawile ngaasyuka. ¹⁶ Pakuŵa naga ŵawile ngakusyuswa nipele Kilisito nombe nganasyuka. ¹⁷ Iŵaga Kilisito nganasyuka, chikulupi chenu changali chindu ni wanyamwe ndi chiŵela mu sambi. ¹⁸ Sooni ŵakukulupilila wose ŵawawile achakulupililaga Kilisito asoiye. ¹⁹ Ni iŵaga tukwalolela Kilisito mu umi awuwupewu, uweji tukusachilwa tukolelwe chanasa kwapunda ŵandu wose.

²⁰ Nambo isyene, Kilisito asyuchile, Jwelejo ali jwaandanda ni chimanyisyo chisyene kwa aŵala ŵandu ŵawawile kuti chasyuchikwe. ²¹ Pakuŵa mpela ila chiwa chaichiswe ni mundu jumo, iyoyopeyo, kusyuka kwaichiswe ni mundu jumo. ²² Mpela ila ŵandu wose iyakuti pakua kwaligongo lya kulumbikana ni che Adamu, iyoyopeyo wandu wose akutendekwa ŵajumi kwaligongo lya kulumbikana ni Kilisito. ²³ Nambo kila mundu chasyuche kwa katema kakwe, Kilisito ŵasyuchile kundanda nipele aŵala ŵaali ŵandu ŵakwe Kilisito chasyusikwe, apala Kilisito pachaiche. ²⁴ Pele mbesi chijiiche katema Kilisito pachachapa Akunnungu Atati umwenye, pachamale kwonanga mbumu sya ulamusi ni mbumu sya ukutu ni mbumu sya machili. ²⁵ Pakuŵa Kilisito tachitawala mpaka Akunnungu pachachaŵika ŵammagongo ŵao paasi pa makongolo gao. ²⁶ Jwammagongo jwambesi kwonasika ali chiwa. ²⁷ Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu

gakuti, “Akunnungu aŵisile yose paasi pa makongolo gakwe.” Nambo Malembelo pagakusala, “Indu yose iŵichikwe paasi pa makongolo gakwe aitawale,” ikuwoneka pangasisika yakuti Akunnungu nganapagwa mu indu yo, pakuŵa welewo ni ŵaiŵisile indu yose paasi pa makongolo ga Kilisito. ²⁸ Indu yose yaŵichikwaga paasi pa ulamusi wa Kilisito nombe Mwana chaliŵiche nsyene paasi pa Akunnungu, kuti Akunnungu aitawale indu yose ni papali pose.

²⁹ Sambano, iŵaga nganikupagwa kusyuka, chatendeuli aŵala ŵaŵabatiswe kwaligongo lya ŵawe? Iŵaga ŵawe ngaasyusikwa, kwachichi ŵandu akubatiswa kwaligongo lyao? ³⁰ Ni kwetu uwe, kwachichi tukulitaga mu yakogoya katema kose? ³¹ Achalongo achinjangu, une nguutyosya umi wangu moŵa gose! Isyene ngusala! Ngulilapa kwaligongo lyaenu kwa kulumbikana kwetu ni Che Yesu Kilisito Ambuje ŵetu. ³² Kumenyana kwangu ni ŵandu ŵaŵaliji mpela inyama yakalipa ku Efeso kula, namenyene kwa usache wa ŵandu, ana napatile ichichi? Iŵaga ŵawe ngaasyusikwa sambano nneche, “Tulye ni kung’wa, pakuŵa malaŵi chituwe.”

³³ Ngasinlambuchikwa: “Umbusanga ŵakusakala ukonanga wende wambone.” ³⁴ Mpitikusye ng’anisyo syenu, mpanganye yambone, pakuŵa ŵampepe mwa ŵanyamwe ngakwamanyilila Akunnungu ng’oo. Nguŵecheta yeleyi kuti nantesye soni.

Chiilu chachisyuchikwe

³⁵ Nambo mundu akukombola kuusya, “Ana ŵawe akusyuswa chinauli? Ana chachiŵa ni iilu yantiuli?” ³⁶ Ŵakuloŵela mmwe! Chinkuchipanda ngachimela mpaka chiwe kaje. ³⁷ Pankupanda, nkupanda lusongolo pe, lwaŵaga lusongolo lwa ngano pane mbeju jine, ngawa mmela wansima waukutyochela kanyuma. ³⁸ Nambo Akunnungu akujipa mbeju jo uloleche mpela yakuti kusaka nsyene, ni kila lusongolo lukwete uloleche wakwe.

³⁹ Iilu ya yepanganyikwe yose ngaikulandana. Ŵandu akwete iilu yao ni inyama ikwete iilu yao, ijuni ikwete iilu yao ni somba sikwete iilu yao. ⁴⁰ Sooni ipali iilu ya kwinani ni iilu ya pachilambo, nambo usalale wa iilu ya kwinani ngaukulandana ni usalale wa iilu ya pachilambo. ⁴¹ Lyuŵa likwete usalale wakwe ni lwesi lukwete usalale wakwe, ni ndondwa sikwete usalale wakwe. Namose ndondwa nasyo silekangene kwa usalale.

⁴² Ni ichiiŵe katema ka kusyuswa kwa ŵawe. Mpela ila mbeju, chiilu chikusikwa akuno chili chiosile nambo chikusyuka akuno chili chejumi. ⁴³ Chiilu chikusikwa mwa kwaluka chikusyuka mu lumbili, chiilu chikusikwa mwakulepetala chikusyuka mu machili. ⁴⁴ Chiilu pachikusikwa, chikusikwa kwa chiilu chatupagwile nacho, nambo pachikusyuswa, chikusyuswa kwa chibumbu, iŵaga kwana chiilu chatupagwile nacho nipele chipali nombe chiilu cha chibumbu. ⁴⁵ Ilembekwe Mmalembelo ga Akunnungu, “Mundu jwaandanda, che Adamu, ŵaliji mundu jwanjumi,” nambo Adamu jwambesi ali Mbumu jwakwapa ŵandu umi. ⁴⁶ Ngaŵa chiilu cha chibumbu chichalongolele, nambo chiilu chitupagwile nacho, ni mbesi achila chiilu cha chibumbu. ⁴⁷ Che Adamu jwaandanda ŵagumbikwe kutyochele mu litaka, nambo che Adamu jwaŵili jwatyochele kwinani. ⁴⁸ Wose ŵali pachilambo ali mpela ajula juŵagumbikwe mu litaka, nambo aŵala ŵaa kwinani ali mpela ajula juŵatyochele kwinani. ⁴⁹ Ni mpela itutite kulandana ni mundu juŵagumbikwe kwa litaka, iyoyo chitulandane ni mundu juŵatyochele kwinani.

⁵⁰ Ngunsalila achinjangu, chiilu cha mundu ngachikombola kwinjila mu umwenye wa Akunnungu, atamuno chiilu chachikuwola ngachikukombola kwinjila peuto paikwinjila iilu yangaikuwola.

⁵¹ Mpilikanile, ngunsalila yantemela, ngatuwa wose, nambo wose chitugalauswe, ⁵² indu yi chiikopochele katema lipenga lya mbesi pachilisona, chisimuchile. Pakuwa lipenga pachilisona, wawe chachisyuswa akawa sooni, nowaji chitugalauswe. ⁵³ Pakuwa chiilu chakonasika chikusachilwa chigalauswe ni kuwa changajonasika, ni chiilu chakuwa chikusachilwa chigalauswe chiwe changawa. ⁵⁴ Nipele chiilu chakonasika cho pachichigalauswe ni kuwa changajonasika, ni chiilu chakuwa pachichigalauswe kuwa changawa, nipele alila lilo we lyalilembekwe patiliwe isyene, “Chiwa chijonasikwe ni kupunda kumalile!”

⁵⁵ “Ana ugwe chiwa, kupunda kwenu kuli kwapi?

Ana ugwe chiwa machili genu gagakwika nako kupoteka galikwapi?”

⁵⁶ Chiwa chikukola machili gakuulasya kutyochela mu sambi, ni sambi sikukola machili kutyochela mmalajisyo ga che Musa. ⁵⁷ Nambo twatogolele Akunnungu, welewo akututenda tupunde kwa litala lya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito.

⁵⁸ Nipele achalongo achinjangu, njimanje kwakulimbila, nkatinganyika. Mo wa gose mpunde kulityosya mmasengo ga Ambuje pakuwa nkuimanyilila kuti masengo gankugapanganya kwa ligongo lya Ambuje nganiga wa ga iyiyi peyi.

16

Nanjenunanjenu kwakwakamuchisya wakukulupilila

¹ Sambano ngusala yankati mbiya kwa ligongo lya kwakamuchisya w̄andu wa Akunnungu: Mpanganye achila chinalajisye mmipingo ja w̄andu wakukulupilila Kilisito wa ku Galatia. ² Kila chijuma, kila mundu mwa w̄anyamwe asapule mbiya syasikutyochela mu yakupata yakwe, nipele agose kuti pachiiche ngasindenda nanjenunanjenu sooni. ³ Namalaga kwika kukwenu, a w̄ala w̄andu uchimwasagule pasikati jenu, chinaatume ni chikalata chakwamanyisya, ni ajausye mbote syenu ku Yelusalemu. ⁴ I w̄aga chiiwoneche ili yambone noneji nyaule, nipele wele w̄anduwo chalongane none.

Ikotopasyo i che Paolo

⁵ Chiiche kweleko namalaga kupita ku Makedonia, pakuwa ngusaka kwaula ku Makedonia. ⁶ Panjipa chindame ni w̄anyamwe kwa mo wa kanandi pane chindame katema kose kambepo kuti mpakombole kungamusya mu ulendo wangu kulikose kuchinyaule. ⁷ Pakuwa ngangusaka kuonegana ni w̄anyamwe ni kupelenganya. Ngulolela kutama ni w̄anyamwe kwa katema kakajinji Ambuje asakaga.

⁸ Chindame ku Efeso mpaka lya w̄a lya Pentekosite, ⁹ pakuwa Ambuje amugulile nnango kupanganya masengo gamakulungwa, namuno kweleko kwana w̄andu achajinji wakunganila.

¹⁰ Che Timoseo aikaga kukwenu, nkantendekasya akole lipamba pachatame ni w̄anyamwe, pakuwa welewo akugapanganya masengo ga Ambuje mpela une. ¹¹ Nipele mundu jwalijose akasannyelusya jwelejo, nambo munkamusye ajendelechele ni ulendo kwa chitendewele kuti apakombole kumujila. Pakuwa ngwalolela auje pamo ni achalongo wane.

¹² Sambano ngusala yankati ngani ja nlongo njetu che Apolo: Nachondelele kwannope aiche kukwenu pamo ni achalongo wane. Nambo ngakusaka kwika kweleko katema kano, nambo chaiche pachachikola lipesa.

Chikomasyo cha mbesi

¹³ Nchesye, njime uchenene mu chikulupi, mmeje wakulimbila ni mmeje wamachili. ¹⁴ Kila chindu chinkupanganya mpanganyeje kwa unonyelo.

¹⁵ Sambano achalongo achinjangu, nkwananyilila che Sitefano ni wandu waali mu nyumba jakwe, welewo walongolele kuwa Wakilisito ku Akaya ko, nipele walityosisye achinsyene kwatumichila wandu wa Akunnungu. Kwapele achalongo achinjangu ngunchondelela, ¹⁶ mwajitichisye wandu mpela welewo ni kila mundu jwakupanganya masengo ni kutumichila pamo nawo.

¹⁷ Ngusengwa nope paikangene che Sitefano ni che Futunata ni che Akaiko, pakuwa welewo wangamuchisye kupanganya masengo agala gamwapanganyaga wanyamwe katema kanganimpagwa. ¹⁸ Welewo angonjile ntima wangu mpela iwatite pakujikonga mitima jenu, wandu mpela welewo ili yambone kwakumbuchila.

¹⁹ Mipingo jose ja wandu wakukulupilila Kilisito wa ku Asia jikunkomasya. Che Akila ni che Pilisila pamo ni mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito waukusongangana mu nyumba jao, akunkomasya kwa lina Iya Ambuje. ²⁰ Ni achalongo wose waali pelepa akunkomasya. Nkomasyane kwakulosya unonyelo wa Kilisito.

²¹ Uneji, che Paolo ngunkomasya, ngulemba kwa nkono wangu nansyene. ²² Mundu jwalijose jwangasaka kwanonyela Ambuje, jwelejo alwesechekwe! Maranatha malumbo gakwe njise Ambuje wetu.

²³ Ngunsachila umbone kutyochela kwa Ambuje Che Yesu. ²⁴ Unonyelo wangune uwe pamo ni mwanyamwe wose wanlumbikene ni Kilisito Che Yesu.

Chikalata chaaŵili cha Paolo kwa Wakolinto Chilongolelo

Chikalata chaaŵili kwa Wakolinto chalembekwe ni nduna che Paolo pa yaka ya hansini ni nsano pakumala kupagwa Kilisito (1:1). Chelechi chili chikalata chaaŵili chatulinacho pasikati ja ikalata iŵili iŵalembile che Paolo kwa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵa ku Kolinto. Ŵaumanyilisi akukulupilila kuti che Paolo ŵalongolele kuchilemba chikalata chine chakalipa kwa Wakolinto kuchipunda chikalata chaaŵili chi. Kwa sambano nganitukola chikalata cho chachikukunguluchilwa mu Liunjili lyaawili msitali waatatu mpaka waancheche. Chikalata chaaŵili kwa Wakolinto ikuganichikwa kuti chalembekwe ni che Paolo ali ku Makedonia (2:13).

Chikalata chaaŵili kwa Wakolinto chili chajikajika pe chati chikulosya nganisyo. Che Paolo ŵalosisye kusengwa kwao yankati ngani jakusalala jiŵapochele kutyochela ku che Tito jajikwagamba ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵa ku Kolinto. Mu chikalata chi, tukugasimana majiganyo gamakungwa gankati kupeleganya kwa uoleche wautyochele mu Lilangano lya Sambano. Pa liunjili lyaakusala che Paolo yakuti, pakukumbikanya mbiya ni kusijausya kukwakamusya ŵakukulupilila ŵakutama ku Yelusalemu (4:4 mpaka 5: 4). Ikuwoneka kuti achinduna ŵampepe ŵa unami ŵakutyochela mu mpingo wa ŵandu ŵangakukulupilila Kilisito ŵatumie ungajilana wa ŵandu ŵampepe mu mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito kunkanila che Paolo kuti alikusye achinsyene. Ŵaliji ni lipamba nkati ulamusi u che Paolo, chele ni chichantesile che Paolo alimbile mu ulamusi wa unduna u Che Yesu Kilisito mpaka kumbesi kwa chikalata chaaŵili chi kwa Wakolinto.

Yaili mwelemo

Che Paolo akutanda kuchilemba chikalata chao kwa kwakomasya mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵa ku Kolinto (1-7).

Che Paolo akukunguluchila yankati kugalausya ukotopasyo wao wa ulendo ni yankati ngani jiŵajipatile jankati ŵanyawo ni iŵatite pakuchikunda chikalata chakwe chandanda (1:8 mpaka 7:16).

Che Paolo akwalajisya kukumbikanya mbiya kwalingongo lya kwakamusya ŵakukulupilila ŵa ku Yelusalemu (8:1 mpaka 9:15).

Che Paolo akumalichisya kwa kuuchenjela unduna wakwe ni kwajamuka yankati ulendo wao wine wakwajimajimila Wakolinto (10: mpaka 13:10).

¹ Uneji che Paolo nduna ju Che Yesu Kilisito kwa usache wa Akunnungu, ndili pamo ni nlongo njetu che Timoseo. Ngunnembela ŵanyamwe ŵandu ŵa Akunnungu unkwakulupilila Kilisito ŵanli ku Kolinto pamo ni ŵandu wose ŵa Akunnungu ŵaali ku Akaya kose. ² Tukwaŵenda Akunnungu Atati ŵetu ni Ambuje Che Yesu Kilisito ampe ntuuka ni chitendewele.

Che Paolo akwatogolela Akunnungu

³ Alapikwe Akunnungu ŵaali Atati ŵa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito ni Atati ŵaali ni chanasa ni Akunnungu ŵa utulasyo wose. ⁴ Akunnungu

akututulasya mitima mmalagasyo gose kuti noweji tukombole kwatulasya mitima aŵala ŵaali mmalagasyo gagaligose. Tukwatulasya mitima mpela ŵelewo iwātite pakututulasya uwe. ⁵ Mpela ila igakuti kupunda kukwetu malagasyo kwaligongo lya kwatumichila Kilisito, iyoyopeyo ni itukuti kutulaswa kwannope ni Kilisito. ⁶ Iŵaga uwe tukulaswa, tukulaswa kuti ŵanyamwe ntulaswe mitima ni kukulupuswa. Pane iwāga tukutulaswa mitima, ŵanyamwe nkutulaswa mitima iyoyopeyo ni kupata machili gakunkombolesya kugapililila malagasyo galagala gatukugapililila. ⁷ Kwayele chilolelo chatulinacho kukwenu chili chakulimba, pakuŵa tukuimanyilila kuti mwaŵaga noweji mmalagasyo chinchiŵa pamo noweji mu kutulaswa kwetu.

⁸ Achalongo achinjetu tukusaka kummanyisya kulaga kwatwalasile ku chilambo cha Asia, pakuŵa kulaga ko kwagapundile machili getu ni kwichila mwakupwa mitima ja kupunda kukola umi. ⁹ Isyene mmitima jetu twaganisise kuti tuli mpela ŵalamulikwe kuulagwa. Yakopochele yeleyo kuti tukagakulupilila machili getu twachinsyene nambo twakulupilile Akunnungu ŵakwasusyā ŵandu ŵawile. ¹⁰ Ŵelewo ŵatukulupwisye mmalagasyo gala gagasachile kutuulaga ni chapunde kutukulupusya. Noweji tukwalolela ŵelewo kuti chatukulupusye sooni. ¹¹ Ŵanyamwe nkutukamusya uwe kwakutupelela. Nipele Akunnungu chagajanje mapopelo genu ni chatupe upile, ni ŵandu achajinji chiŵatogolele Akunnungu kwaligongo lyetu.

Che Paolo akugalausya ikotopasyo ya ulendo wao

¹² Uweji tukulifunila chindu chimo, mingwa jetu jikutuŵalanjila kuti utame wetu pachilambo pano npennope ni ŵanyamwe kutama kwauswela ni ntima wambone utupegwilwe ni Akunnungu. Nganitutenda yeleyo kwa lunda lwa chiundu nambo kwa ntuuka wa Akunnungu. ¹³ Tukunnembela ŵanyamwe indu yankukombola kusyoma ni kuimanyilila. Ngulolela chinnyimanyilile yambone, ¹⁴ nachiwamuno sambano nkutumanyilila kanandi, nipele pa lyuŵa lichauje Ambuje chinlifune kwaligongo lyetu ni uweji yachitujile pa kulifuna kwaligongo lyenu.

¹⁵ Isyene naliji ni chele chilolelo, nasachile kaje kwika kukwenu kuti nkole upile kwa kumona une kaaŵili. ¹⁶ Ngulapilila kupitila kukwenu ndili ngwaula kuchilambo cha ku Makedonia ni pakuuja, kuti mungamusyē mu ulendo wachu wa kwaula ku Yudea. ¹⁷ Ana panasachile kutenda yeleyo nkuganisya naliji jwagalaukagalauka? Pane inguganisya nguganisya kwa nganisyo sya chiundu pinguti, “Elo,” ni “Ngwamba,” kwakatema kamo? ¹⁸ Akunnungu ali ŵakukulupilichika, utenga wetu kukwenu ngaŵa liloŵe lyakuti “Elo,” ni “Ngwamba” kwakatema kamo. ¹⁹ Pakuŵa Mwana jwa Akunnungu, Che Yesu Kilisito, jutwanlalichilaga kukwenu une ni che Siluwano ni che Timoseo, nganaŵa mundu jwa “Elo” ni “Ngwamba,” kwakatema kamo, nambo moŵa gose ali “Elo” ja Akunnungu. ²⁰ Pakuŵa ilanga yose ya Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito ikuŵa “Elo”. Kwa ligongo lyo tukuti “Elo” kwa litala lya ŵelewo kwa kwakusya Akunnungu. ²¹ Akunnungu nsyene ni ŵatutulimbisya uwe ni ŵanyamwe mkulumbikana ni Kilisito. Ni uŵatusagwile, ²² atupele Mbumu jwakwe mmitima jetu aŵe chimanyisyo chachikulosya kuti tuli ŵandu ŵakwe, nombewo aŵele poni kwa indu yose yaatugosele.

3

Achikatumetume wa chilanga cha sambano

¹ Uli, tukutanda sooni kulilapa twachinsyene? Pane tukusaka chikalata cha kutumanyisya kukwenu pane chikalata kutyochela kukwenu kutumanyisya uwe mpela wandu wane yakuti pakupanganya? ² Wanyamwe nli chikalata chetu, chikalata chachilembekwe mmitima jetu chikumanyika ni kusyomekwa ni jwalijose. ³ Isyene kuti wanyamwe nli chikalata chachilembekwe ni Kilisito, chachikusya isogosi ya masengo getu pasikati jenu. Chele chikalata cho nganichilembekwa ni wino, nambo kwa Mbumu jwa Akunnungu wajumi ni nganichilembekwa pachanya chipande cha liganga chachisepekwe nambo mmitima ja wandu.

⁴ Tukukombola kusala yeleyo pangali woga kwaligongo lya chikulupi chatulinacho paujo pa Akunnungu kwa aila yatesile Kilisito. ⁵ Ngaŵa kuti uweji tukukombola kuchipanganya chachili chose mu ukombole wetu twachinsyene nambo ukombole wetu ukutyochela kwa Akunnungu. ⁶ Nombewo ni wakatutenda uwe tukombole kilitumichila Lilangano lya Sambano, ni ngaŵa lilangano lya malajisyo gagalembekwe, nambo kwa lilangano lya Mbumu jwa Akunnungu. Pakuŵa malajisyo gagalembekwe gawkikanawo chiwa, nambo Mbumu jwa Akunnungu akwikanawo umi.

⁷ Malajisyo gagalembekwe mu ipande ya maganga gagasepekwe, ni ukulu wa Akunnungu wakopochele pajatyosyekwe. Namuno ukulu wa ku meeso ku Che Musa waliji wa katema pe, waliji ni machili gati Waisilaeli nganakombola kukulolechesya ku meeso ku Che Musa ligongo lya kung'alima kwakwe. Iwaga malajisyo gawkikanawo chiwa pagakupanganya masengo gaiche ni ukulu wo, ⁸ uli ana utumichile wa Mbumu ngaupunda kuŵa ni ukulu wakupunda nnope? ⁹ Iwaga kwaliji ni ukulu mu aila utumichile uwaichenawo ulamusi, isyene utumichile waukwatenda wandu aŵe wambone paujo pa Akunnungu chiupunde kukola ukulu nnope. ¹⁰ Kwapele, achila chichaliji ni ukulu kalakala chisosyese ukulu wakwe, pakuŵa chiiche chachili ni ukulu nnope. ¹¹ Pakuŵa, iwaga achila chichaliji cha kupita chaliji ni ukulu nipele achila chakulama chichikole ni ukulu wakupunda nnope.

¹² Nipele pakuŵa tukwete chilolelo chati nyi tukuwecheta pangali lipamba. ¹³ Uweji ngatukutenda mpela Che Musa juŵaunichile ku meeso kwao ni chiguo cha mwana kuti Waisilaeli akakulola kumbesi kwa kung'alima kwakukusisina. ¹⁴ Nambo nganisyo syao syalepele kumanyilila, pakuŵa mpaka lelo jino, palikusyomekwa lilangano lya kalakala chitambaa cho chipali, chiunichile nganisyo syao. Chitambaa cho chichityochekwe apala pe mundu pakulumbikana ni Kilisito. ¹⁵ Nambo mpaka lelo jino pagakusyomekwa malajisyo ga Akunnungu gawapele Che Musa chitambaa cho chikuunichila nganisyo syao. ¹⁶ Nambo chitambaa cho chikutyochekwa apala pe mundu pachiwagalauchile Ambuje Che Yesu. ¹⁷ Nipele, Ambuje ali Mbumu jwa Akunnungu, ni paali Mbumu jwa Ambuje pelepo pali ni kulechelelwa.

¹⁸ Nipele noweji wose wanganituunichilwa ku meeso kwetu, tukuloosya ukulu wa Ambuje mpela kung'alima kwakutyochela mu lindala. Noweji tukugalauswa tulandane nawo kutyochela mu ukulu kwaula mu ukulu wine mpela ukulu waukutyochela kwa Ambuje, waali Mbumu jwa Ambuje.

4

Kuŵika indu ya mbumu mu yombo ya litaka

¹ Nipele kwa chanaso cha Akunnungu atupele masengo ga, kwaligongo lyo ngatukupwa ntima. ² Tuilesile indu yose ya mitemela ni ya soni, ngatukulambusya mundu jwalijose namuno kulilyungasya liloŵe lya Akunnungu, nambo kwakusala usyene pelanga chikwatende ŵandu amanyilile mmitima jao yatutite kuŵa paujo pa Akunnungu. ³ Nambo iwaga Ngani Jambone jitukujilalichila uwe jiunichikwe, jele jiunichikwe kwa ŵandu ŵakonasika pe. ⁴ Ni ŵelewo ngakukulupilila pakuŵa nganisyo syao syetaje chipi ni achisoka, ŵaali nnungu ŵa pachilambo pano, kuti akakombola kuliwona lilanguka lya Ngani Jambone ja ukulu wa Kilisito, ŵaali chisau ni Akunnungu yatite kuŵa. ⁵ Pakuŵa ngatukulalichila ngani syetu twachinsyene nambo tukunlalichila Che Yesu Kilisito ŵaali Ambuje, noweji tuli achikapolo ŵenu kwaligongo li Che Yesu Kilisito.

⁶ Akunnungu ŵalaŵala uŵasasile kuti, “Lilanguka lilanguchisye mu chipi,” ŵawowo ni ŵalanguchisye mitima jetu, atupele lilanguka lya umanyilisi wa ukulu wa Akunnungu waukung’alima ku meeso kwa Kilisito.

⁷ Nambo uwe ŵatukwete mbiko ji tuli mpela yombo ya litaka yaiŵichikwe indu ya mbumu nkati mwakwe, pakuti gawoneche machili gamakulungwa go, gakutyochela kwa Akunnungu ngaŵa kutyochela kukwetu twachinsyene. ⁸ Uweji tukupata masausyo gakupisyangana nambo ngatukulepela. Tukukola lipamba nambo ngatukupwa mitima. ⁹ Tukulagaswa nambo ngatukulekwa pangali ukamuchisyo. Namuno tugwiswe nambo ngatukujonasika. ¹⁰ Moŵa gose tukwenda ni chiwa chi Che Yesu pa iilu yetu, kuti umi u Che Yesu uwoneche iyoyo mu iilu yetu. ¹¹ Pakuŵa uweji ŵatuli ŵajumi tukuulajikwa moŵa gose kwaligongo lyakwatumichila Che Yesu, kuti umi wao uwoneche mu iilu yetu yaikuwa. ¹² Kwapele uwe tuli chile namose kuwa kwaligongo lyakunlalichila ŵanyamwe kuti ŵanyamwe mpate umi wa moŵa gose pangali mbesi.

¹³ Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Nakulupilile ni kwa ligongo lyo naŵechete.” Uwe nowe tukwete ntima uwowo wa chikulupi, tukukulupilila kwayele tukuŵecheta, ¹⁴ pakuŵa tukuimanyilila kwaisyene kuti Akunnungu ni uŵansyusisye Ambuje Che Yesu, chatususye noweji pamo ni Ambuje Che Yesu ni kutuŵika paujo pao pamo ni ŵanyamwe. ¹⁵ Yele yose itendekwe kwa liwamba lyenu kuti ntuuka wa Akunnungu paukwaichilila ŵandu achajinji, chiŵatende ŵatogolele kwannope Akunnungu, ni kwakusya Akunnungu.

Kutama kwa chikulupi

¹⁶ Kwapele ngatukupwa mitima, namuno iilu yetu ikuwisala nambo mbumu syetu munkati mwetu sikutendekwa syasambano moŵa gose. ¹⁷ Kulaga kwetu kuli kwamwana sooni kuli kwa katema kakajipi nambo kukutupa ukulu waukupunda nnope, ukulu wa moŵa gose pangali mbesi wauli wambone kupunda kulaga kwatuli nako. ¹⁸ Tukailolela yaikuwoneka nambo tuilolele yangaikuwoneka. Pakuŵa aila yaikuwoneka ili ya katema kakajipi nambo yangaikuwoneka ili ya moŵa gose pangali mbesi.

5

¹ Pakuwa tuimanyi yakuti chiilu chetu cha paasi pano chili mpela lisakasa lyalikukomboleka konasikwa, ni chajonasikwaga, Akunnungu chachitupa chiilu chachili mpela nyuumba kwinani, nyuumba jangatawikwa ni makono ga wandu nambo jita wikwe ni Akunnungu nsyene ni jichijitame mo wa gose pangali mbesi. ² Ni sambano mutukutama mu tukuwuwula akuno tuchilolelaga kwakulajila kwannope kupata chiilu chetu cha kwinani. ³ Pakuwa twamalaga kupegwa chiilu cha kwinani ngatulolechela sooni nganitukola chiilu. ⁴ Twa waga chiwela mu chiilu chi chachili mpela lisakasa lya pachilambo tukuwuwula ni kutopelwa pakuwa ngatukusaka kuchileka chiilu chi chachikuwa, nambo tukusaka kupegwa chiilu cha kwinani kuti chiilu chachikuwa chigalauswe ni umi wa mo wa gose pangali mbesi. ⁵ Akunnungu nsyene ni watukolochesye indu yi, nombewo ni watupele Mbumu jwakwe a weje poni ja indu yose yatugosele.

⁶ Nipele katema kose tukulimbiswa mitima, sooni tukumanyilila kuti katema katukuwa mchiilu chi, tukutama kwakutalika ni Ambuje. ⁷ Pakuwa tukutama kwa chikulupi nga wa kwa yatukuiwona pe. ⁸ Nambo tukulimba mitima ni ikaliji mbaya tuchileche chiilu chi ni kwaula kukutama pamo ni Ambuje. ⁹ Nambo chindu chachili chambone kupunda yose, chili kwanonyelesya Ambuje tuli mu iilu ya pachilambo pano pane tuli mu iilu ya kwinani. ¹⁰ Kwayele uweji wose tukusachilwa tujime paujo pa Kilisito ni kulamulikwa kuti mundu jwalijose apochele nti iwatite pa kupanganya pawaliji pachilambo, iwaga yambone pane yangali mate.

Kwilana ni Akunnungu kwalitala lya Kilisito

¹¹ Nipele, tukugamanyilila malumbo ga kwajogopa Ambuje kwayele tukuchalila kwachisya wandu. Akunnungu akutumanyilila uchenene, noneji ngwete chilolelo chakuti ni wanyamwe wakwe nkutumanyilila uchenene. ¹² Uweji ngatukulilapa sooni twachinsyene paujo penu nambo tukusaka kumpa wanyamwe ligongo lya kulilapa kwaligongo lyetuwe kuti mpakombole kwajanga wakulilapa kwa indu yaikuwoneka ni nga wa kwa indu ya muntima. ¹³ Iwaga tukulolechela waapugwe, tuli waapugwe kwaligongo lya kwanonyelesya Akunnungu, ni iwaga tukwete umanyilisi wambone, yeleyo ili kwa liwamba lyenu. ¹⁴ Pakuwa unonyelo wa Kilisito ukutulongosya, sambano tukumanyilila kuti mundu jumo pe ni ju wawile ligongo lya wandu wose, nipele wandu wose tuwile pamo nawo. ¹⁵ Nombewo wawile ligongo lya wandu wose, kuti wandu waali wajumi ana we wajumi sooni kwa kulinonyelesya achinsyene, nambo kwakwanonyelesya welewo uwawile ni kusyuka kwa liwamba lya wanyawo.

¹⁶ Kwayele chitandilile sambano ni kwendelechela ngatukumpima mundu jwalijose kwa lunda lwa chiundu, namuno twampimile Kilisito kwa lunda lwa chiundu, nambo sambano ngatukutenda yeleyo sooni. ¹⁷ Iwele kuti mundu awaga munkati mwa Kilisito apanganikwe mundu jwasambano ni yakalakala ipiite, nnole, itendekwe yasambano. ¹⁸ Ayiyi yose ikutyochela kwa Akunnungu watujilenye ni nsyene kwalitala lya chiwa cha Kilisito, ni watupele masengo ga kwajilanya wandu wane ni Akunnungu. ¹⁹ Welewu uli utenga wetu, Akunnungu waajilenye wandu wa chilambo chino ni asyene kwalitala lya chiwa cha Kilisito panga walanjila sambi syao. Nombe atupele uweji utenga wa kwilanya.

²⁰ Nipele, uwe tuku wecheta pamalo pakwe Kilisito, mpela ila Akunnungu asyene akunchondelela wanyamwe kwa kang wa syetu. Tukunchondelela

Wanyamwe pamalo pakwe Kilisito njilanikwe ni Akunnungu. ²¹ Kilisito nganakola sambi nambo kwa liwamba lyetu Akunnungu Wantesile ajigale sambi syetu kuti kwakulumbikana ni welewo tukombole kuwa Wambone paujo pa Akunnungu.

6

¹ Nipele uweji Watukupanganya masengo pamo ni Akunnungu, tukunchondelela nkautenda ntuuka wa Akunnungu mpela nganiukola masengo kukwenu. ² Pakuwa Mmalembelo Gamaswela Akunnungu akuti, “Pa katema kangu ka chanaso nampikene, ni pa lyuwa lya ukulupusyo nankamuchisye.”

Nnole, sambano kali katema ka chanaso cha Akunnungu ni lelo lili lyuwa lya ukulupusyo! ³ Uweji ngatukusaka kuwa chakukuwasya chakwatenda wandu akasankulupilila Kilisito, kuti masengo getu ganalalatilwe. ⁴ Nambo mu indu yose itukuipanganya tukulosya kuti, uweji tuli achikatumetume wa Akunnungu, kwa upilili katema ka masausyo ni katema ka kusohekwa ni indu ni katema ka kulaga. ⁵ Twaputikwe ni twatawikwe ni twasokolekwe pa wandu ni twapangeny masengo gakulimba, ni katema kakajinji twachesisye ni twatemi pangalya. ⁶ Tukulosya kuti uweji tuli achikatumetume wa Akunnungu kwa kutama chambone ni kwa umanyilisi ni kwa upilili ni kwa umbone. Tukukulupilila Mbumu jwa Akunnungu ni tukwanonyela wandu kwausyene. ⁷ Twalalichile utenga wa usyene kwa machili ga Akunnungu. Yakuputilana yetu yakulichenjela ni yakwaputila ili kupanganya yambone paujo pa Akunnungu. ⁸ Tuli chile kuchimbilichikwa ni kujaluswa, kutukanwa ni kulapikwa. Tukuwoneka nti waunami nambo tukuwecheta usyene. ⁹ Tukuwoneka mpela Wangatukumanyika nambo tukumanyika nnope, twaputikwe nambo nganituwa, mpela inkuti pakulola uweji tuli wajumi. ¹⁰ Nachiwaumuno tukuwoneka mpela wakusupuka nambo tukusengwa mowa gose. Nachiwaumuno tukuwoneka mpela wakulaga nambo tukwasichisya wajinji. Nachiwaumuno tukuwoneka mpela wangali chindu nambo tukwete indu yose.

¹¹ Achalongo achinjangu wa ku Kolinto, tukungulwiche ni Wanyamwe pangasisika, ni tukunonyela Wanyamwe kwa mitima jetu jose. ¹² Nganitulisiwila kunnonyela Wanyamwe, nambo Wanyamwe mpungwisye kutunonyela. ¹³ Sambano nguwecheta ni Wanyamwe mpela achiwanangu nipele Wanyamwe ntunonyele uweji mpela itutesile.

Nkakamulana ni Wandu Wangakwakulupilila Kilisito

¹⁴ Nkakamulana ni Wandu Wangakwakulupilila Kilisito pakuwa kwana uganja chi pasikati ja umbone ni ungalumbana? Ana lulanga ni chipi komboleka kutama pamo? ¹⁵ Ana kwana kwilana pasikati ja Kilisito ni Shetani? Ana Wandu Wakukulupilila ni Wangakukulupilila akukombola kutama pamo ni kwilana? ¹⁶ Sooni ana kwana kwilana pasikati ja Nyuumba ja Akunnungu ni kuipopelela inyago? Pakuwa uweji tuli Nyuumba ja Akunnungu, Akunnungu waali wajumi mpela iwatite asyene,

“Chindame mwa welewo,
ni chinjijenda pasikati jao.
Chinjiwa Akunnungu wao,
nombewo cha we wandu wangu.”

¹⁷ Kwapele Ambuje akuti,

“Ntyoche pasikati jao,
nkalisepusye nawo.
Nkakwaya chachili cha usakwa,
noneji chinampochele.

¹⁸ Ambuje jwali ni ukombole akuti yele,
Chinjiŵa Atati ŵenu,
ŵanyamwe chinchiŵa achiŵanangu.”

7

¹ Nipele, achambusanga ŵangu pakuti tukwete ilanga yose yi menema tuliswejesye iilu ni mbumu ni tuŵeje ŵaswela mbee tuchitamaga nkwalamba Akunnungu.

Kusangalala ku Che Paolo

² Ntupochele mmitima jenu. Nganitunnewela jwalijose atamuno kummulasya mundu jwalijose atamuno kunlambusya mundu jwalijose. ³ Ngangusala yeleyi kwakunlamulila ŵanyamwe. Mpela inatite pakusala katasi kuti ŵanyamwe nli mmitima jetu, iŵaga mchiwa pane mkulama, tuli pamo. ⁴ Uneji ngunkulupilila ŵanyamwe kwannope ni kulifuna kwaligongo lyenu. Nkulaga kwetu une nansyene ndusiswe ntima, ni lukondwa lwangu lwangali chiwani.

⁵ Pakuŵa namose patwaiche ku Makedonia nganitikombola kupumulila mu iilu yetu. Twalasile mosemose, kwa paasa kwaliji kwana umenyani ni muntima mwaliji ni lipamba. ⁶ Nambo Akunnungu ŵakwatulasya mitima ŵakupwa ntima ŵatutulasisye mitima jetu pakwika Che Tito. ⁷ Ni ngaŵa kwa kwika Che Tito pe nambo tupilikene imwatite pakuntulasya ntima. Atusalile inkuti pakulajila kumona ni inkuti pakusupuka kwa aila iyangopochele ni inkuti pakusaka kunjenjela une, chelecho chikusengwasya kwannope une.

⁸ Nipele, namose nansupwisye kwa chikalata chila une ngangulilasika. Namuno nalilasiche kwa katema pe, ngangulilasika sooni, pakuŵa naimanyi kuti chikalata changu chansupwisye kwakatema pe. ⁹ Sambano ngusengwa, ngaŵa ligongo mwasupwiche, nambo ligongo kusupuka kwenu kwantesile ngalauche ni kuleka sambi. Pakuŵa mwasupwiswe mpela yakuti pakusaka Akunnungu, kwapele nganitunganyichisya chachili chose changalumbana. ¹⁰ Pakuŵa kusupuka kwakukuichiswa ni Akunnungu kukwapitikusya ŵandu mitima jao ni kuuleka sambi, ni kupochela ukulupusyo wangali kulilasika, nambo pachilambo kusupuka kwa chiundu kukunnyichisya mundu chiwa. ¹¹ Sambano nnole yaikopochele nkati mwenu kwaligongo lya kusupuka kwenu mpela Akunnungu yakuti pakusaka. Kuntasile mme ŵakuchalila kwannope kwakulosya kuti nganimpanganye chileŵo chachili chose. Mwapotekwe muntima ni kutojima, nkwete lung'wanu lwa kumona, ni nkunonyelana ni nkunlechela Akunnungu alamule. Kwa yailiyose ntilosisye kuti nganinkola chileŵo mu yele yose.

¹² Kwapele namose nanlembele, nganinanlembela ligongo lya jwalewile atamuno jwalewelwe. Nambo nasachile iloleche paujo pa Akunnungu inkuti pakutukamuya uweji. ¹³ Kwapele twatusiswe mitima jetu. Ngaŵa kutuswa ntima pe nambo Che Tito ŵatusengwasisye kwannope kwaligongo lyakusanganalala kwakwe pakuŵa mwaukonjisye ntima wao. ¹⁴ Uneji nalilapile paujo pa Che Tito kwaligongo lyenu ni ŵanyamwe nganimundaga soni. Nambo kila chindu chitunsalile chaliji usyene ni kunlapa ŵanyamwe paujo pa Che Tito

chaliji chindu cha usyene. ¹⁵ Unonyelo wakwe kukwenu ukupunda nnope paakukumbuchila wanyamwe wose imwatite pakwitichisya ni imwatite pakumpochela kwa ntima ni kwa kunchimbichisya. ¹⁶ Ngusangalala pakuwa ngukombola kunkulupilila wanyamwe mu indu yose.

8

Kupeleganya kwa unonyelo

¹ Achalongo achinjetu tukusaka kummanyisya yatite Akunnungu kwapa ntuuka mipingo ja wandu wakukulupilila Kilisito ja chilambo cha ku Makedonia. ² Wakukulupilila wa kweleko walinjikwe nnope kwa kulagaswa nambo kusangalala kwao kwaliji kwakukulungwa mpaka wapundile kupeleganya mwakupunda kwa ntima wa unonyelo namuno waliji wakulaga nnope. ³ Isyene ngunsalila umboni, wapelegenye kwa ukombole wao ni wapundile kupeleganya kupunda ukombole wao ni nganapagwa mundu juwaakanganyichisye nambo kwa kusaka kwao achinsyene. ⁴ Watuchondelele kwannope tukamulangane nawo kwatumichila wandu wa Akunnungu waali ku Yudea. ⁵ Nganapanganya mpela itutite kulolela, nambo walityosisye achinsyene kaje kwa Ambuje ni kwetuwe, malinga ni yaikuti pakwanonyela Akunnungu. ⁶ Ni twanchondelele che Tito juwagatandite masengo go ankamusye wanyamwe mmalichisye masengo go gakupeleganya kwa ntima wa unonyelo. ⁷ Wanyamwe nkupanganya yambone mu yaili yose, mchikulupi ni ukombole wa kuwecheta ni umanyilisi ni kuchalila kose ni unonyelo wenu kukwetu. Kwayele tukunchondelela nkole unonyelo wakupunda mmasengo gakupeleganya ga.

⁸ Nganguwecheta kwa kunkanganyichisya nambo ngusaka kuulola unonyelo wenu iwaga uli wausyene kwa kuulandanya ni unonyelo wa wandu wane. ⁹ Pakuwa wanyamwe muumanyi ntuuka wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, namuno waliji wakusichila nambo walitesile wakulaga kwa liwamba lyenu kuti kwa kulaga kwao wanyamwe ntendekwe wakusichila. ¹⁰ None pa lilo we li ngunshauli yelei, ili yambone kukwenu kumalichisya aila imwaitandisye mwacheso. Wanyamwe mwaliji wandanda kupeleganya ni mwaliji wandanda kuwa ni lung'wanu lwakutenda yeleyo. ¹¹ Sambano mmalichisye masengo gakupeleganya go mpela ila imwatite pakuwa ni lung'wanu lwa kukamusya. Ni kwa lung'wanu lulalula lumwakwete lwakukamusya, iyoyo peyo mmalichisye masengo go kwa kupeleganya malinga ni ukombole wenu. ¹² Iwaga mundu akwete ntima wa kupeleganya, Akunnungu akupochela chindu chakutyosya cho kwakuchilola achila chakwete, nga wa kwakuchilola achila changanakola. ¹³ Nningwa wangu nga wa kuti wanyamwe nlajeje kuti wane apocheje ngwamba nambo iweje imo. ¹⁴ Aka katemaka wanyamwe nkwete indu yayinji nnope, nipele mwakamuchisye awala waikwasowa. Ni wanyawo patachipata indu yejinji akombole kunkamuchisya wanyamwe yaikunso wa. Ni pelepo chiiwe imo. ¹⁵ Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti pakusala, "Juwakumbikenye yejinji nganakola yakupunda, ni ajula juwakumbikenye kanondi nganakola litika."

Che Tito ni achinjakwe

¹⁶ Ngwatogolela Akunnungu wawapele che Tito ntima wa kunkamusya wanyamwe mpela indite kunkamusya une. ¹⁷ Ngaŵa kuti ajiitichisye itwawendile pe nambo waliji ni lung'wanu lwalukulungwa lwa kunkamusya mpaka wasachile nsyene kwika kukwenu. ¹⁸ Pamo nawo tukunlajisya njetu, jwakulapikwa ni mipingo jose ja wandu wakunkulupilila Kilisito kwa kulalichila Ngani Jambone. ¹⁹ Kupunda gelego asagulikwe ni mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito kuti alongane ni uweji patukuijausya indu yetyosekwe, masengo gatukugapanganya kwa ligongo lya ukulu wa Ambuje ni kulosya kuti tukusaka kwakamusya wandu.

²⁰ Tuchilisepusyaga ni liloŵe li kuti mundu jwalijose ngasakola ni chachili chose chakutulalatala yankati itukuti kuutumichila ntuuka wu. ²¹ Tukusaka kupanganya yambone ngaŵa kwa Ambuje pe nambo ni kwa wandu nombe.

²² Kwayele tukunnajisya nlongo njetu jwine pamo ni wanyawo jwatunlinjile ni kunkulupilila, nombejo akusaka kwannope kunkamusya, ni sambano akulajila kwannope pakuŵa akwete chikulupi chachikulungwa ni wanyamwe. ²³ Che Tito jwele ali njangu, jwatukutumichila pamo kwaligongo lyenu. Nambo kwagamba achalongo achinjetu wane waŵili wakulongana nawo wo welewo ali wantenga kutyochela mu mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito nombewo akunchimbichisya Kilisito. ²⁴ Sambano mwalosye wandu wo unonyelo wenu kuti mipingo jao ja wandu wakunkulupilila Kilisito jiwatumile amanyilile kuti patukulilapa kwaligongo lyenu kuli kwakusyene.

9

Kwakamusya wandu wakunkulupilila Kilisito

¹ Kwa ngani jankati kwajauchisya indu yetyosekwe kwa wandu wa Akunnungu wakutama ku Yudea, ngingola ligongo lya kunnembela sooni. ² Pakuŵa ngumanyilila intite pakukola ntima wa kupeleganya, noneji ngulilapa nkati ngani jo kwa wandu wa ku Makedonia, njasalilaga kuti wandu wa ku Akaya aliŵisile chile kupeleganya chitandilile mwacheso. Nipele ntima wenu wakupeleganya wachisisye wandu achajinji, akole ntima wakupeleganya. ³ Nambo sambano ngwatuma achalongo achinjetu wa kuti kulilapa kwetu nkati wanyamwe kunaŵe kwa iyiyipeyi, mpela indite pakusala nliŵiche chile kwakamusya. ⁴ Iwaga akwika wa ku Makedonia pamo ni une ni kunsimana nganinliŵiche chile, tutujaluche pakuŵa twalilapile kwaligongo lyenu, ni wanyamwe wakwe chinchikola soni. ⁵ Kwayele, naiweni yambone naŵende achalongo wa alongolele kwika kweleko kuti aŵiche chile mitulilo jimwalanjile kupeleganya. Mitulilo jo chijilosye kuti nkupeleganya kwa usache wenu ni ngaŵa kwa kukanichiswa.

⁶ Nkumbuchile yakuti, jwakupanda kanondi chagungule kanondi, nombe jwakupanda yeijinji chagungule yeijinji. ⁷ Mundu jwalijose apeleganye chasachile mumtima mwakwe kupeleganya, ngaŵa kwa kukanichiswa namose kwakusupuka, pakuŵa Akunnungu akunnonyela jwakupeleganya kwa kusangalala. ⁸ Ni Akunnungu akukombola kumpa wanyamwe kupunda aila yaikunsoŵa kuti katema kose nkole indu yeijinji yakupanganyichisya masengo gagali gambone. ⁹ Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti kusala, "Jwele jwakwapa wakulaga kwa kusangalala.

Umbone wakwe ukutama moŵa gose pangali mbesi.” ¹⁰ Akunnungu ni ŵakwapa jwakupanda mbeju ni chakulya. Iyoyo champe ŵanyamwe mbeju syasikunsoŵa ni kusimelesya nombewo chachinjonjehesya magungulo kwa upeleganyo wenu wambone. ¹¹ Ŵanyamwe chimme ŵakusichila kuti mme ŵakupeleganya kwa kusangalala moŵa gose ni ŵandu chiŵatogolele Akunnungu kwa ligongo lya mitulilo japochele kwa litala lyetu uwe. ¹² Pakuŵa masengo gakupeleganya gankugapanganya ga, ngaŵa kwakwakamuchisya ŵandu ŵa Akunnungu indu yaikwasoŵa pe, nambo chigakamusye ŵandu achajinji kwatogolele Akunnungu. ¹³ Malinga ni kupeleganya kwenu kwaunonyelo, ŵandu chiŵakusye Akunnungu kwaligongo lya kwitichisya kwenu ni kujikamulisya Ngani Jambone ja Kilisito pamo ni ntima wa kupeleganya kunkwapa ŵele ni ŵandu wose. ¹⁴ Nombewo chachimpopelela ŵanyamwe kwa ntima wa unonyelo, kwaligongo lya indu yekulungwa yampanganyichisye Akunnungu. ¹⁵ Twatogolele Akunnungu kwa ntulilo wao wejinji wangaukuŵalanjika.

10

Che Paolo akugachenjela masengo gao

¹ Nipele une che Paolo nansyene junguwoneka jwakulitimalika pinuŵa ni ŵanyamwe nambo natalichilaga ni ŵanyamwe nguŵa jwachikali mpela ŵane yakuti kusala. Ngunchondelela kwa chanasa ni umbone wakwe Kilisito. ² Ngunchondelela ngasimundendekasya meje jwakalipa pachinjika kukwenu pakuŵa ikomboleka chinjiŵa jwa chikali kwa ŵandu ŵakutuganichisya kuti tukutama mpela ŵandu ŵa pachilambo chi. ³ Isyene tukutama pachilambo, nambo ngatukumenyana mpela ŵandu ŵa pachilambo yakuti pakumenyana. ⁴ Pakuŵa, yakumenyanilana yetuwe ngaŵa ya pachilambo, nambo gali machili ga Akunnungu gagakukombola kugumula maboma gose ga ŵammagongo, tukusijonanga nganisyo syosye sya unami, ⁵ ni kugwisya nganisyo ni indu yose yaikulitumula kuukanila umanyilisi wa Akunnungu, ni kusikamula nganisyo syose kuti sinjitichisye Kilisito. ⁶ Mwaŵaga ŵa utindimisyo mu kwitichisya pelepo ni pachituŵe chile kunjamuka mundu jwalijose jwakukana kwitichisya.

⁷ Ŵanyamwe nkulolesya indu chapasa pe. Ana kwana mundu jwakuliganichisya kuti jwelejo ali jwa Kilisito? Ili yambone, nambo aganichisyeje iyoyo kuti nowaji tuli ŵa Kilisito mpela jwelejo yatite kuŵa jwa Kilisito. ⁸ Namose iŵaga mbundile kulilapa ligongo lya ukombole watupele Ambuje nganingola soni pakuŵa ukombole wo uli kwaligongo lya kunlimbisya mchikulupi ni ngaŵa kungwisya ŵanyamwe. ⁹ Ngangusaka nganisye kuti ngusaka kunjogoya ni ikalata yangu. ¹⁰ Pakuŵa ŵandu ŵane akuti, “Ikalata i che Paolo ili yachikali yaili ni maloŵe gakutopela, nambo nsyene jo pakuŵaga nowaji akuŵa mundu jwakulepetala, ni pakukunguluka, maloŵe gao gakuŵa gangali chindu.”

¹¹ Mundu jwakuŵecheta yeleyo aimanyilileje kuti, pangali utinda wa yaili mu ikalata tuli tatalichile ni yachituitendekanye twaŵaga pamo ni ŵanyamwe.

¹² Ngatukuliŵika mu mpingo umo namuno kulilandanya ni ŵele ŵakulilapa achinsyene. Ŵelewo ali ŵakuloŵela, akulipima malinga ni

chipimo chao achinsyene ni kulilandanya achinsyene kwa achinsyene. ¹³ Uweji ngatukulilapa mwakupelenganya, nambo kulilapa kwetu chikusigalile mu chipimo cha masengo gaatupele Akunnungu, masengo gatukugapanganya kukwenu nombe. ¹⁴ Kulilapa kwetu nganitupelelanganya, pakuwa patwanyichisye Ngani Jambone ja Kilisito twaliji mmipika jetu. ¹⁵ Nipele ngatukulilapila masengo gapangenyé wāndu wāne nambo tukulolela kuti, chikulupi chenu chichipunde konjecheka, masengo getu kukwenu chigapunde kwenela malinga ni mipika jatupele Akunnungu. ¹⁶ Pelepo chitukombole kulalichila Ngani Jambone mu ilambo ine, kwapele chitulilapilile masengo gatupangenyé twachinsyene ni ngāwa masengo gapangenyé wāndu wāne.

¹⁷ Nambo, mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti pakusala, “Jwakulilapa alilape kwa achila chapangenyé Ambuje.” ¹⁸ Pakuwa jwakukundikwa ngāwa mundu jwakulilapa nsyene nambo ajula jwakulapikwa ni Ambuje.

11

Che Paolo ni achinduna wa unami

¹ Ikaliji mbaya nkaambililile kanondi mu kuloŵela kwangu, ngum-menda, mumbililile kanondi. ² Ngunkolela wiu mpela ila Akunnungu yakuti kunkolela wiu, pakuwa wanyamwe nli mpela mwalimwalipe junantemele kwaligongo lya jwannume jumo pe, jwele jwannume jo ali Kilisito. ³ Nambo ngogopa kuti, mpela ila lijoka ilyatite pakunlambusya che Hawa kwa ukalamuche wakwe, iyoyopeyo nganisyo syenu sikalyungaswa mpaka kuleka kulityosya kwenu kwa ntuma wambone kwa Kilisito. ⁴ Pakuwa aikaga mundu jwalijose kukunlalichila Che Yesu jwine jwanganitunalichila uwe, ngunsimonga pakuwa wanyamwe nkupililila. Ni wanyamwe nkumpochela mbumu jwine jwangaŵa Mbumu jwa Akunnungu, ajula jumwampochele. Ni nkujipochela ngani jambone jiine ni ngāwa Ngani Jambone jimwalalichilwe jila!

⁵ Nganguganisya kuti chiisowile chindu chalinacho wakuliwilanga, “Achinduna wakulu.” ⁶ Nachiŵamuno nganingola umanyilisi wakuwecheta yambone nambo ngwete umanyilisi. Noweji tulosisye yelei paujo penu papali pose ni katema kose.

⁷ Uli, natesile sambu panalitulwisye nansyene ni kunkusya wanyamwe, pananalichile Ngani Jambone ja Akunnungu pangali malipilo? ⁸ Panatumikaga pasikati jenu, napochele ukamusi kutyochele kwa mipingo jine ja wāndu wakunkulupilila Kilisito. Ni kwa yele naliji mpela ngwapokola ŵelewo kuti ngombole kuntumichila wanyamwe. ⁹ Panaliji ni wanyamwe, nganinanlagasya jwalijose panasakaga chindu chachili chose. Pakuwa achinjetu wāwāumile ku Makedonia wambelechele yose iyasowaga. Nganisaka kummenda wanyamwe chachili chose ni napundile kutenda yeleyo. ¹⁰ Mpela ila usyene wa Kilisito yautite kuwa nkati mwangu, ngapagwa mundu jwali jose mu chilambo chose cha ku Akaya juchakombole kusiwila une kulilapila chelecho. ¹¹ Kwa chichi nguwecheta yele? Ana ligongo ngangunnonyela wanyamwe? Ngwamba! Akunnungu akuimanyilila kuti ngunnonyela.

¹² Nambo indu inguipanganya chimbunde kuipanganya, kuti naajime lipesa aŵala wakuliwilanga “Achinduna wakulu,” aŵala wakusosa lipesa lya kulilapa kuti akupanganya masengo mpela uwe. ¹³ Wāndu wānti yeleyo

ali achinduna wa unami, akupanganya masengo gao kwakulambusya achilitendaga kuti ali achinduna wa Kilisito. ¹⁴ Nga wa chindu chakusimonga, paku wa namose Shetani nsyene akukombola kulitenda kuti, ali katumetume jwa kwini jwa lilanguka. ¹⁵ Kwapele nga wa chindu cha kuchisimonga, ya wa nombewo achikatumetume wa Shetani akulitenda ali Wakutumichila Wambone paujo pa Akunnungu. Nambo mbesi jao chalamulikwe malinga ni ipanganyo yao.

Che Paolo akulagaswa kwa ligongo lya unduna

¹⁶ Nguti sooni, mundu jwalijose ngasang'anichisya jwakulo wela une, nambo mwang'anichisya yeleyo, mumalanjile mpela jwakulo wela, kuti none nalilape kanandi. ¹⁷ Chingu wecheta sambano nga wa chanajisye Ambuje mechete, nambo yankati chindu chakulilapa chi, uneji ngu wecheta mpela jwakulo wela. ¹⁸ Wandu wajinji akulilapa mpela wandu wa pachilambo yakuti pakulilapa. Kwaligongo lya, noneji chinalilape iyoyo peyo. ¹⁹ Wanyamwe nkuliganichisya kuti nkwete lunda, kwayele nkwapililila wakulo wela nkusengwa. ²⁰ Paku wa nkumpililila mundu jwakuntenda wanyamwe achikapolo, ni jwakunjiwila ipanje yenu ni jwakunjigala pangankusaka, achinyelusyaga ni kumputa majanda ku meeso. ²¹ Ngwete soni pangwitichisya kuti twaliji wakulepetala mkupanganya yeleyo.

Iweje yanti yose, iwaga kwana mundu jwalijose akukombola kulilapa chindu, none jwakwe ngulinga kulilapa, sambano ngu wecheta mpela jwakulo wela. ²² Ana welewo ali Waeubania? None jwakwe ndili Mueblania. Ana welewo ali Waisilaeli? None jwakwe ndili mu Isilaeli. Ana welewo ali wa lukosyo lu che Iblahimu? None jwakwe ndili jwa lukosyo lu che Iblahimu. ²³ Ana ali wakutumichila wa Kilisito? Une ndili jwakwapunda welewo, none ngu wecheta mpela jwampugwe kuti uneji ndili jwakutumichila jwambone. Une nagapangene masengo gakulimba kwapunda welewo ni nata wike kwapunda welewo ni naputikwe kwapunda welewo ni kakajinji na wandichile kuwa kwapunda welewo. ²⁴ Kasano Wayahudi wambutile iboko selasini ni tisa. ²⁵ Katatu Waloma wambutile iboko ni kamo naponyekwe maganga. Ni katatu jangasichile ngala wa jajikulungwa mu bahali ni nalonjele mu bahali chilo ni musi. ²⁶ Najesile kakajinji, naliji mchakogoya chakukumbwa ni meesi, naliji mchakogoya ni wachiswamba ni naliji mchakogoya ni Wayahudi achinjangu ni wandu wanga wa Wayahudi. Naliji mchakogoya mu mmisi ni naliji mchakogoya mwipululu ni naliji mchakogoya mu bahali ni naliji mchakogoya kwa achambusanga wangu wa unami. ²⁷ Ndesile masengo gakulimba ni kulaga ni njesisye kakajinji. Kakajinji jangwete sala ni njota ni kakajinji nganingola chakulya ni kakajinji naliji mu mbepo ni nganingola nguo. ²⁸ Kupunda yeleyo yose, lyu wa ni lyu wa ngujiganisya mipingo jose ja wandu wakunkulupilila Kilisito. ²⁹ Iwaga mundu jwalijose ali jwa kulepetala ni une ngu wa jwakulepetala iyoyo, iwaga mundu akwatendekasya wandu atende sambu une ikumbeteka muntima.

³⁰ Nalilapaga, chinalilape kwa indu yaikulosya kulepetala kwangu. ³¹ Akunnungu, Atati wa Ambuje Che Yesu akuswe mo wa gose pangali mbesi. Welewo akuimanyilila kuti ngangulambusya. ³² Katema kanaliji ku Damesiki, nkamusi jwa mwenye che Aleta wa wisile wakulindilila mminango ja musi wa ku Damesiki kuti angamule. ³³ Nambo wamisile mu chitundu

ni kundulusya kwakupitila palidilisha lyalili pa lipupa lya musi. Noneji nakombwele kwapeleta mmakono mwao.

12

Che Paolo akusagamila

¹ Chinalilape namose ngaikuwajilwa, nambo chisale yankati yakwiwona ni uunukuko umbatile kutyochela kwa Ambuje. ² Ngummanyilila mundu jumo mwa Kilisito, ni sambano ipitile yaka likumi ni ncheche, mundu jo wajigalikwe kwinani. Ngangwimanyilila kanga mchiilu pane mu mbumu nambo Akunnungu akwimanyilila. ³ Une nguimanyilila yakuti mundu jo wajigalikwe kwinani, nambo nganguimanyilila kanga watemi kweleko mchiilu pane ngaŵa mchiilu, Akunnungu nsyene akwimanyilila. ⁴ Kweleko kumbepo ko, wai pilikene indu yanti, indu yo ngaikusachilwa mundu kuiwalanga. ⁵ Nipele chinalilape kwaligongo lya mundu jwanti yele nambo ngangulilapa nansyene, ikaŵe chinalilape kwaligongo lya kulepetala kwangu. ⁶ Ngasachile kulilapa ngangawē jwakuloŵela, pakuŵa ngasasile isyene pe. Nambo ngulisiŵila, kuti jwalijose atakung'anichisya une mbundile nnope kwipunda yakwiwona njitendaga ni kwipilikana kutyochela kwangune.

⁷ Nambo kuti aasiŵile une kulilapa kwannope kwa winji wa iunukuko, napotekwe mchiilu changu mpela ila ngusomwa ni miiŵa, jijaliji mpela jwantenga jwa Shetani kwa kunagasya ni kusiŵila kuti ngasililapa kwakupunda. ⁸ Nachondelele Ambuje katatu kuti kupeteka ko kundyochela. ⁹ Nombewo ŵaasalile, "Ntuuka wangu ukunjenela, pakuŵa ukombole wangu ukumalichika mu kulepetala." Kwayele chinalilape kwa kwangala mu kulepetala kwangu kuti machili ga Kilisito gatame pachanya pangu. ¹⁰ Kwa yele ngusengwa pangulepetala ni pangutukanwa ni pangusoŵekwa ni indu ni pangulagaswa ni pangusauka ligongo lya Kilisito. Pakuŵa naŵaga jwakulepetala, katema ko ni pingukola machili.

Che Paolo akwaganichisya Wakolinto

¹¹ Ndili mpela jwakuloŵela, nambo wanyamwe ni mundesisyeme jwanti nyi. Wanyamwe mwaŵajilwe kunapa une, pakuŵa naŵajilwe kulapikwa ni wanyamwe, ligongo atamuno nganima chindu nambo ngakunyichilila ŵele wakuliŵilanga, "Achinduna achakulu." ¹² Imanyisyo ni yakusimonjeka yaikumanyisya kuti une ndili nduna yapanganyikwe kukwenu kwa upililiu wose. ¹³ Ana chindu chi changanimbanganya kukwenu chinachipangenyemu mipingo jine ja ŵandu wakunkulupilila Kilisito? Nganinansausya kwakusaka mungamuchisye. Munechelesye chileŵo chi. ¹⁴ Nnole, sambano naliŵichile chile kunjimajimila kaatatu ni ngasinantopela. Ngangusaka ipanje yenu nambo ngunsaka mwachinsyene. Pakuŵa achawelesi akwaŵichila mbiko achiŵana ŵao nambo wanache ngakwaŵichila mbiko achawelesi ŵao. ¹⁵ Chinjisengwa nnope kupeleganya yose ingwete ni namose kulityosya nansyene kwaligongo lya kunkamuya wanyamwe. Ana chimunonyele kanandi pakuŵa nannonyele kwannope?

¹⁶ Nipele chinjitchisye kuti nganinantopela. Nambo ŵane akuganisisya kuti, "Pakuŵa che Paolo ali jwakalamuka, antanjisye kwakunlambusya." ¹⁷ Ana panamtumile jwantenga kukwenu nampokwele chachili chose kwa litala lya jwantenga jula? ¹⁸ Nanchisisyeme che Tito ni kwatuma pamo ni nlongo njetu jwine. Uli che Tito wanjiŵile? Ana ngankuimanyilila kuti uwe

twapanganyisye masengo kwa nningwa umo, ni tukupanganya chindu kwa litala lilalila?

¹⁹ Ana nkuganisisya kuti mpaka sambano tukulichenjela twachinsyene kukwenu? Uweji tukuwēcheta paujo pa Akunnungu tuli tulumbikene ni Kilisito. Achambusanga wangu yele yose tukwipanganya kwa kunlimbisya wanyamwe. ²⁰ Ngogopa, apala pachinjiika kukwenu ndakunsimana ngan-
imma inguti pakusaka une, mbesi chimoneche kukwenu ingangusaka mon-
eche. Ngogopa kunsimana nli ni umani ni wiu ni ugongomalo ni makani
ni kulambuchisyana ni kunong'onana ni kulifuna ni utindiganyo pasikati
jenu. ²¹ Ngogopa kuti pachiiche sooni, Akunnungu wangu chanyalusye
mmbujo mwenu, noneji chinjililasika kwaligongo lya awala wandu watesile
sambi kalakala nambo nganaleka usakwa wao ni chigwagwa ni chikululu
chiwatesile.

13

Che Paolo akuujamuka mpingo wa wandu wakukulupilila Che Yesu

¹ Au uli ulendo wangu waatatu uchiiche kukwenu. Mpela Malembelo
ga Akunnungu igakuti kusala, “Magambo gose chigakaluche kwa kang'wa
sya wandu wawili pane kupunda” ² Natandite kunjamuka panaiche kuk-
wenu pa ulendo wangu wawili, ni sambano ngunjamuka sooni pandi
kwakutalichila, yakuti pachinjiika ngaangola chanaso kwa awala wose
walongolele kutenda sambi ni akwendelechela kutenda sambi, ni wane
wose. ³ Chiumuanyilile usyene wose, kuti Kilisito akuwēcheta ni wanyamwe
kwalitala lya kang'wa jangu. Kukwenu Kilisito nganawa wakulepetala
paakulichenjeusya ni indu yenu, nambo akugalosya machili gao pasikati
jenu. ⁴ Atamuno waliji wakulepetela paawawambikwe pansalaba, nambo
sambano akutama kwa machili ga Akunnungu. Iyoyopeyo nowaji tuli
wakulepetala kwakulumbikana nawo, nambo patukulilagasya kwa ligongo
lyenu chitutame nawo kwa machili ga Akunnungu.

⁵ Nlipime mwachinsyene, nnyimanyilile kanga nlimbilichile mu
chikulupi. Ana, ngankwimanyilila kuti Che Yesu Kilisito akutama munkati
mwenu? Naga ngakutama nkati mwenu, nlepele. ⁶ Nambo ngwete chilolelo
chakuti wanyamwe nkuimanyilila kuti uweji nganitulepela. ⁷ Nowaji
tukwapopelala Akunnungu, nkantenda chachili chose changalumbana, ni
uwe ngatukusaka tulolechele ni wandu kuti wakombole. Nambo, nkombole
kuipanganya yaili yambone, namose yalolechelaga mpela walepele.
⁸ Pakuwa ngatukukombola kupanganya chachili chose chachikukanilana ni
usyene. Nambo kuujimilila usyenepe. ⁹ Tucusengwa patukuwa wakulepetala,
wanyamwe nli wakulimbangana. Kwayele tukwapopela Akunnungu kuti
mmeje wamalile. ¹⁰ Kwaligongo lya, ngulemba aga ndili ndalichile ni
wanyamwe, melepe kuti katema kachiiche kweleko, ngasima jwachikali
malinga ni ukombole wambele Ambuje wa kunlimbisya wanyamwe nga
kununpetesya.

Chikomasyo chakumalichisya

¹¹ Pambesi achalongo achinjangu nguti nne mwanja. Mmeje wamalilwe,
mpembesyanenje jwine ni jwine, mmeje ni nningwa umo, ntame mu chi-
tendewe. Nombe Akunnungu wa unonyelo ni chitendewele chachiwa ni
wanyamwe.

¹²Nkomasyane kwakulosyana unonyelo wa Kilisito. ¹³Ntuuka wa Ambuje Che Yesu Kilisito, ni unonyelo wa Akunnungu ni ukamulangano wa Mbumu jwa Akunnungu utame ni wanyamwe wose.

¹⁴Ntuuka wa Ambuje Che Yesu Kilisito ni unonyelo wa Akunnungu ni ukamulangano wa Mbumu jwa Akunnungu utame ni wanyamwe wose.

Chikalata cha Paolo kwa Wagalatia Chilongolelo

Chikalata cha Wagalatia chalembeke ni nduna che Paolo (1:1) Achi chili chikalata chati che Paolo walembele wandu wakukulupilila Che Yesu waali chilambo cha ku Galatia pa yaka ya 48 ni 57 pakumala kupagwa Che Yesu Kilisito. Ikukomboleka kuti Wagalatia watamaga ku chilambo cha Galatia chichaliji mu liuto lya mwenye jwa chiloma. Waumanyilisi wa ngani ja Bibilia nganakola usyene nkati liuto kuwaliji che Paolo katema kawalembaga chikalata chi, nambo wandu wajinji akuganisa kuti chikalata chi chalembeke mu musi wa ku Efeso pane ku Kolinto.

Che Paolo walembile chikalata chi kwa nningwa wa mipingo ja wandu wakukulupilila Che Yesu waali ku Galatia yaani waali Wayahudi ni wanganawa Wayahudi. Chikalata chi chalembeke kwa ligongo lya kumenyana ni majiganyo ga unami gagasachile akuyanje majiganyo ga Chiyahudi gagali mmalembelo ga kalakala nti mashalaiti ga chikulupi, nnoopenope lijiganyo lya kuumbala. Kwali ni mpingo wa wandu pasikati ja wandu wakukulupilila Che Yesu wawaliwilangaga Wayahudi wawakanganchisyaga wakukulupilila wanganawa Wayahudi aumbale. Nombe wandu wo wausyaga nkati usyene wa ulamusi u che Paolo wa kuwa nduna. Che Paolo wachenjele unduna wakwe kwa kusala ngani syakwe simpepe (1:11-2:14) Ni wajichenjele ngani jambone kwa kutagula kuti ukulupusyo ukukomboleka kupatikana pe kwa litala lya kwakulupilila Che Yesu Kilisito (2:16). Yeleyo ikukopochela kwa ligongo lya wema waulosisye Akunnungu kwa wandu namose ukulupusyo ngaukulupilila ipanganyo ya wandu.

Yaili mwelelemo

Che Paolo akutanda chikalata chao kwa kwakomasya wakukulupilila waali ku chilambo cha Galatia (1:1-5).

Sooni che Paolo akusala indu impepe yaikwagamba asyene achisakaga kuuchenjela ulamusi wao wa kwiganya ni kulosya kwa usyene kuti walinjile kutama kwa kugakamulisa malajisyo nambo walepele (1:6-2:21).

Nombe akupunda kusala nkati masengo ga malajisyo ni ntuuka mu ukulupusyo (3-4).

Sooni akusala indu impepe kulosya yakuti pakutama uchenene mu utame wa chikilisito (5-6:10).

Che Paolo akumalichisya chikalata chao kwa kwakomasya ni kupopela kwa mbesi achakumbusya kuti kugalauswa ni Akunnungu ni kutendekwa kuwa mundu jwa sambano kuli kwambone nnope kugapunda malajisyo ni kanuni ya paasa, chisau majiganyo ga kuumbala (6:11-18).

¹ Une che Paolo, jundi nduna nga wa kwa kusagulikwa ni wandu atamuno nga wa kwa ukombole wa wandu, nambo sagulikwe ni Che Yesu Kilisito ni Akunnungu Atati, waWansyusisye Che Yesu, ² ni achapwetu wose waali pamo ni une tukunkomasya mwanya mipingo ja wandu wakukulupilila Kilisito jajili ku chilambo cha ku Galatia. ³ Tukummendela upile ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati wetu ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito.

⁴ Kilisito walityosisye asyene kuwa mbopesi kwa ligongo lya sambi syetu kuti atukulupusye pachilambo changalumbana cha sambano chi, kwa usache wa Akunnungu wetu ni Atati. ⁵ Twakusye Akunnungu mowa gose pangali mbesi! Elo.

Jipali Ngani Jambone jimope

⁶ Nkusimosya inkuti pakwaleka chitemape Akunnungu wammilasilile kwa upile wa Kilisito ni nkujikuya ngani jambone jine jine. ⁷ Isyene ngapagwa Ngani Jambone jine. Nambo apali wandu wakuntindanya wanyamwe, wandu wakusaka kujigalausya Ngani Jambone ja Kilisito. ⁸ Nambo, iwaga jumo jwetu pane achikatumetume wa kwini, channalichile ngani jine jine jangajikulandana ni ajila jitwannalichile uweji, alwesehekwe ni Akunnungu! ⁹ Twamasile kuwecheta, ni sambano nguujila nguwecheta, iwaga chachinnalichila mundu jwine Ngani Jambone jine, jangajikulandana ni jejila jimwamasile kupochela, alwesehekwe ni Akunnungu!

¹⁰ Sambano ngusaka nanonyelesye waani! Nanonyelesye wandu, pane Akunnungu? Ngasachile kwanonyelesya wandu, nganga we kose jwakutumichila jwa Kilisito.

Che Paolo iwatite kuwa nduna

¹¹ Achalongo achinjangu, ngusaka manyilile kuti Ngani Jambone jinanlalichile jila nganijiwa ngani ja kutyochela kwa mundu. ¹² Nipele une nganinajipochela kutyochela kwa mundu jwalijose atamuno nganapagwa mundu juwanyigenye. Che Yesu Kilisito asyene ni jwamunukulile une.

¹³ Usyene mwamasile kupilikana indite pakutama kalakala kwa kulikuya litala lya Chiyahudi lya kwapopelela Akunnungu ni indite pakwalagasya kwa nnope mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito ni kusaka kwajonanga pangali chanasa. ¹⁴ Elo, une naapundile Wayahudi achinjangu achajinji wa lisusa limo ni une kwa kulikuya litala lya Chiyahudi lya kwapopelela Akunnungu, ni nachalile kuchikamulisya chisyo welo cha achambuje wetu.

¹⁵ Nambo Akunnungu, kwa upile wao wasagwile une namose nguna we kupagwa, wamilasilile naatumichile. ¹⁶ Pa wasachile kuumunukulila Mwanagwe munkati mwangu kuti nalichile Ngani Jambone nkati Che Yesu Kilisito kwa wandu wanga wa Wayahudi, nganinya ula kukwausya wandu wane yakuti kuganisa, ¹⁷ namose nganinya ula ku Yelusalemu kukuwonegana ni awala wawaliji achinduna kabula nganime nduna nambo najawile kaje ku Alabia, nipele nausile sooni ku Damesiki. ¹⁸ Payapite yaka itatu pe, nipele nakwesile kwaula ku Yelusalemu kukuwonegana ni che Kefa jwakumanyika kwa liina lya che Petulo, nalonjele nawo kwa mo wa likumi ni nsano. ¹⁹ Nambo nganinaawona achinduna wane ika we che Yakobo, apwao Ambuje.

²⁰ Gelega gingunnembela gali ga isyene, Akunnungu akumanyilila kuti ngangu wecheta ya unami.

²¹ Kanyuma najawile ku chilambo cha Silia ni Kilikia. ²² Nambo katema ko, mipingo ja wandu wakunkulupilila Kilisito wa chilambo cha ku Yudea waliji nganamone une. ²³ Chiwachimanyaga ni chechila pe chiwachipilikene, "Jwe-jula mundu juwatusawisye uwe kalakala, sambano akulalichila chikulupi chilachila cha Ngani Jambone chiwalingaga kuchijonanga kalakala chila." ²⁴ Nipele, waakusisye Akunnungu kwa ligongo lyangu une.

2

Che Paolo akukundikwa ni Achinduna wane

¹ Payamasile yaka likumi ni ncheche, une ni che Banaba twajawile sooni ku Yelusalemu, twalongene ni che Tito. ² Najawile kweleko pakuwa Akunnungu wamunukulile kuti nyaule. Patwatemi nkungulu pamo ni achakulu pe, naasalile nkati Ngani Jambone jinalalichile wandu wanga wa Wayahudi. Natesile yele kuti masengo gangu ganatesile, ni gangugapanganya sambano, gana we gangalimate. ³ Nambo, namose ajangu che Tito, jwali Mgiliki, nganakanganichiswa kuumbala, ⁴ atamuno kwaliji ni wandu wa walitendaga wakukulupilila achinjetu wa wasachile aumbale. Wandu wa walijinjisye kwa chisyepela ni kuuchilichisya kulecheleswa kwetu kutuli nako kwakulumbikana ni Kilisito Che Yesu, kuti atutende achikapolo. ⁵ Nambo nganitusaka kwajitichisya namose kanandi, kuti usyene wa Ngani Jambone usigale ni wanyamwe katema kose.

⁶ Nambo wandu wakutinji ali ilongola, iwaga isyene waliji ilongola pane nga wa ilongola, nga wa chindu kukwangu, pakuwa Akunnungu ngakulamula kwa kulolechesya indu ya paasa, wandu wo nganakola indu yasambano yakunyonjehesya une. ⁷ Kwayele, waimanyilile kuti Akunnungu wangulupilile kuti nalalichile Ngani Jambone kwa wandu wanga wa Wayahudi mpela iwataite pakwakulupilila che Petulo kwalalichila Wayahudi. ⁸ Pakuwa Akunnungu wantesile che Petulo kuwa nduna kwa Wayahudi, ni jujojo jwandesile une nombe kuwa nduna kwa wandu wanga wa Wayahudi. ⁹ Nipele, che Yakobo, che Petulo ni che Yohana, wa waliji ilongola achakulu, pa waimanyilile kuti Akunnungu wambele upile wa masengo ga jakajikape ga, watukamwile uwe makono, une ni che Banaba, chiwe chimanyisyo cha kuti tuli wamo. Uwe twajawile kupanganya masengo kwa wandu wanga wa Wayahudi ni wanyawo kwa Wayahudi. ¹⁰ Nambo watuwendile chindu chimo kuti, tukaaliwalila wakulaga waali mu mpingo wa wandu wakwakulupilila Che Yesu, chelecho none nachikamulichisye kuchitendekanya.

Che Paolo akunkalipila che Petulo

¹¹ Nambo che Petulo pa waiche ku Antiokia naakanile paujo pa wandu pakuwa waliji alewile. ¹² Kundanda, akanaiche wandu wampepe kutyochela ku che Yakobo, che Petulo walyaga pamo ni wandu wanga wa Wayahudi. Nambo pa waiche pe, walesile kulya ni wandu wanga wa Wayahudi, ni kulisepusya nawo kwa ligongo lya kwajogopa wandu wa wakanganichisye wandu wanga wa Wayahudi aumbale. ¹³ Nombe achinjangu Wayahudi wane waliunjile pamo ni che Petulo kutendekanya ya ulamba, nombe che Banaba wajinjilwe ni ulamba wao. ¹⁴ Nipele, panaiweni kuti indu yakupanganya ngaikwilana ni usyene wa Ngani Jambone, nansalile che Petulo paujo pa wandu wose kuti, "Namuno mmwe nli Myahudi, nkutama mpela wandu wanga wa Wayahudi ni nga wa mpela Myahudi! Nipele nkukombola chinauli kulinga kwakaniganichisya wandu wanga wa Wayahudi kutama mpela Wayahudi?"

Wayahudi ni wandu wanga wa Wayahudi akuwombolwa kwa chikulupi

¹⁵ Isyene, uwe tuli Wayahudi chipagwile, ni nga wa wandu wanga wa Wayahudi waali ni sambu! ¹⁶ Isyene tukwimanyilila kuti ngaikukomboleka

mundu kutendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kugajitichisya Malajisyo ga Akunnungu, nambo kwa kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Noweji wākwē tumasile kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Tutendekwe wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi chetu kwa Kilisito, ni ngawā kwa kugajitichisya Malajisyo. Pakuwa ngapagwa mundu jwakutendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kugakuya Malajisyo. ¹⁷ Sambano, iwāga tukusosa kutendekwa wambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kulumbikana ni Kilisito, uweji tukuwalanjikwa kuti tuli wā sambi, uli, achi chitendo chikulosya kuti Kilisito akwatenda wāndu apan-ganye sambi? Ngwamba! ¹⁸ Nambo iwāga ngugumba sooni Malajisyo gunagagumwile, nipele nguti une ndili jwakulewā. ¹⁹ Malajisyo gandesile naimanyilile kuti ngusachilwa kuwa. Kwayele nawile kuti ndyoche mu ulamusi wa malajisyo go kuti ndame kwa ligongo lya kwatumichila Akun-nungu. None wambikwe pamo ni Kilisito pansalaba. ²⁰ Sambano ngawā une sooni jungutama, nambo Kilisito ni wākutama nkati mwangu. Umi ungewete sambano mu chiilu, ngwete pakuwā ngunkulupilila Mwana jwa Akunnungu, juwanonyele une mpaka wautyosise umi wao kwa ligongo lyangu. ²¹ Ngangusaka kuukana upile wa Akunnungu. Iwāga mundu akutendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kugajitichisya Malajisyo ga Akunnungu, nipele, chiwa cha Kilisito changalimate!

3

Chikulupi pane Malajisyo

¹ Wanyamwe Wagalatia wakulowela! Ana waani annosile wanyamwe? Ntekusalilwa pangasisika nkati chiwa chi Che Yesu Kilisito, kuti wawambikwe pansalaba mpela ila mwachinsyene intite pakulola kwa meeso genu. ² Ngusaka kuchimanyilila chindu chimo kutyochele kukwenu, ana mwampochele Mbumu jwa Akunnungu kwa ligongo lya kutendekanya yaikusachilwa ni Malajisyo pane kwa ligongo lya kujipilikanila ni kujikulupilila Ngani Jambone? ³ Ana wanyamwe ndi wakulowela kwanti yelei? Wanyamwe mwatandite yose kwa ukamuchisyo wa Mbumu jwa Akunnungu, sambano nkusaka kumalichisya kwa machili genu mwachinsyene? ⁴ Ana, malagasyo gamwalasile wanyamwe galiji gangalimate? Ngaikomboleka! ⁵ Ana, Akunnungu akumpanga Mbumu jwakwe ni kupanganya yakusimonjeka kukwenu kwa ligongo nkupanganya yaikusachilwa ni Malajisyo, pane kwa ligongo nkujipilikanila Ngani Jambone ni kujikulupilila?

⁶ Munnole che Iblahimu, mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala “Che Iblahimu waakulupilile Akunnungu, ni kwachikulupi cho watendekwe kuwa wambone paujo pa Akunnungu.” ⁷ Nipele sambano, manyilile kuti wāndu wose wakulupilila Akunnungu, welewo ali wānache wā usyene wā che Iblahimu. ⁸ Malembelo ga Akunnungu galongolele kulosya kuti, Akunnungu chiwatende wambone paujo pao wāndu wāngawā Wayahudi kwa litala lya chikulupi. Pakuwa Akunnungu wansalile kaje che Iblahimu Ngani Jambone ji achitiji, “Kwalitala lyenu, ngosyo syose chisikole upile.” ⁹ Nipele, wakwete chikulupi akukola upile pamo ni che Iblahimu wawakulupilile.

¹⁰ Nambo wanawose wakulupilila pe kupanganya yaikusachilwa ni Malajisyo alweseche. Pakuwa, Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Jwalijose

jiwagakukamulisya ni kupanganya yose yailembekwe mchitabu cha Malajisyo, jwele jwanlweseche.” ¹¹ Sambano ikulosya kuti Malajisyo ngagakuntenda mundu aŵe jwambone paujo pa Akunnungu, pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mundu jwambone paujo pa Akunnungu chatame kwa chikulupi.” ¹² Nambo Malajisyo ngagakukulupilila chikulupi, nambo Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mundu jwakupanganya yaikusachilwa ni Malajisyo chatame kwa Malajisyo go.”

¹³ Kilisito ŵatuwombwele kutyochela pa malweso ga Malajisyo kwa kulijigalila malweso go kwa ligongo lyetu, pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Alweseche mundu jwalijose jwaŵichikwe pa chitela.” ¹⁴ Chiwombosyo cho chatendekwe kuti upile wapegwilwe che Iblahimu watuluchile ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi kwa litala lya Kilisito Yesu, ni kuti kwa litala lya chikulupi tumpochele Mbumu juŵatulanjile Akunnungu.

Malajisyo ni Chilanga

¹⁵ Achalongo achinjangu, chinampe chitagu kutyochela mu umi wetu wa lyyuŵa ni lyyuŵa. Iŵaga ŵandu ŵaŵili aŵichilene malangano kwa kulumbilila, ni ngapagwa mundu jwakukombola kupungusya pane kujonjehesya chindu mu gele malangano. ¹⁶ Nipele, Akunnungu ŵampele che Iblahimu chilanga ni uŵelesi wao. Malembelo ga Akunnungu ngagakusala, “Ni iŵelesi yao” nambo gakuti, “Ni uŵelesi wao,” yaani jumo pe, ni jwelejo ali Kilisito. ¹⁷ Chingusaka kuŵecheta ni achi, Akunnungu ŵatesile lilangano lyakwe, ŵaŵechete isyene. Malajisyo gaiche payapite yaka machila ncheche ni makumi gatatu. Malajisyo go ngagakukombola kulityosya lilangano lya Akunnungu namose kuchitema chilanga. ¹⁸ Pakuŵa, chilanga cha Akunnungu chikakulupilile kugajitichisya Malajisyo, nipele, ntuuka wo ngaukakombole kukulupilila chilanga cha Akunnungu. Nambo Akunnungu kwa ligongo lya wema wakwe, ŵapele ntuuka che Iblahimu, kwa ligongo lya lilangano lyo. ¹⁹ Sambano Malajisyo gana masengo gachi? Malajisyo gajonjehesya pelepo ligongo lya kulosya sambu sili chindu chachi, mpaka pataiche ajula uŵelesi u che Iblahimu juŵapele chilanga chila. Malajisyo gaiche ni achikatumetume ŵa kwinani kwa litala lya che Musa juŵaliji jwakwilanya. ²⁰ Nambo jwakwilanya ngakusachilwa kwa ligongo lya chindu chachikungamba mundu jumo, ni Akunnungu ali ŵamo pe.

Nningwa wa Malajisyo

²¹ Uli, Malajisyo gakukanilana ni chilanga cha Akunnungu? Ngwamba! Pakuŵa, naga gakakopweswe malajisyo gagakukombola kwapa ŵandu umi, nipele, tukakombwele kutendekwa ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kugajitichisya malajisyo. ²² Nambo, Malembelo ga Akunnungu gamasile kuŵecheta kuti chilambo chose chili paasi pa ulamusi wa sambu, kwayele, aŵala ŵaakukulupilila apegwe ntuuka waulanjile Akunnungu, kwa kwakulupilila Che Yesu Kilisito.

²³ Nambo chikanaiche chikulupi, twataŵikwe ni Malajisyo nti ŵataŵikwe, mpaka chikulupi cho pachichiunukulikwe. ²⁴ Nipele, Malajisyo galiji ni ulamusi pachanya uwe mpaka paŵaiche Kilisito, kuti kwa litala lya chikulupi tukundikwe kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu. ²⁵ Nambo pakuŵa chikulupi chiiche, malajisyo nganigakola ulamusi pachanya petu.

²⁶ Kwa litala lya chikulupi, ŵanawose ndi ŵanache ŵa Akunnungu mu kulumbikana ni Kilisito. ²⁷ Pakuŵa ŵanyamwe wose umwabatiswe ni kulumbikana ni Kilisito, ntame mpela yakuti pakusaka Kilisito. ²⁸ Kwayele

ngapagwa sooni kutindana pasikati ja Myahudi ni jwangaŵa Myahudi, kapolo ni jwalechelelwe, jwankongwe ni jwannume. ² Ŵanawose ndi chindu chimo kwa kulumbikana ni Che Yesu Kilisito. ²⁹ Iŵaga Ŵanyamwe ndi ŵandu ŵakwe Kilisito, sambano ndi uŵelesi u che Iblahimu, chimpochele achila chalanjile Akunnungu.

4

¹ Nambo une nguti yeleyi, juchajigale indu iŵagosele, aŵaga mwanache akuŵa mpela kapolo namuno ali nsyene ipanje. ² Katema kose ko jwelejo ali paasi pa ulamusi wa ŵandu ŵakunlela ni ŵakwajimilila ipanje yakwe mpaka katema kakaŵichikwe ni atatigwe. ³ Iyoyo noweji patwaliji ngatuku-manyilila usyene twaliji achikapolo ŵa masoka gagakutawala pachilambo. ⁴ Nambo pakaichile katema kakaŵichikwe, Akunnungu ŵannajisye Mwanagwe, ŵaŵapagwile ni jwankongwe ni kulongoswa ni Malajisyo, ⁵ kuti ŵawombole aŵala ŵakulongoswa ni Malajisyo kuti uwe tukombole kuten-dekwa ŵanache ŵa Akunnungu.

⁶ Ni pakuŵa ndi achiŵanagwe, Akunnungu ŵannajisye Mbumu jwa Mwanagwe mmitima jetu, Mbumu jwakuŵilanga, “Aba”, malumbo gakwe “Atati!” ⁷ Nipele mmwe nganimma kapolo sooni, nambo mwana ni pakuŵa mmwe ndi mwana, Akunnungu champe indu yose yaŵisile chilanga kwa achiŵanagwe.

Che Paolo akwaganichisya Ŵagalatia

⁸ Kalakala pamwaliji ngakwamanyilila Akunnungu, mwaliji achikapolo ŵa minungu jangalimate. ⁹ Nambo sambano nkwananyilila Akunnungu pane nkumanyika ni Akunnungu, kwa chichi nkugaujilila sooni majiganyo gandanda gagali gakulepetela ni gamapunguchilwe? Nkusaka kugatumichila sooni? ¹⁰ Kwa chichi nkuchenjeuka ni kukamulisya masyoweleo genu ga moŵa ni miesi ni katema ni yaka? ¹¹ Ngwete lipamba nkati ŵanyamwe, pakuŵa ikukomboleka kuti nalisawisye pangali chindu kwa ligongo lyenu.

¹² Achalongo achinjangu, ngunchondelela mmeje mpela une, pakuŵa namose une naliji mpela ŵanyamwe. Nganimumbanganyichisya ungalimate wauli wose. ¹³ Nkumanyilila kuti ulwele uwasimene wambele lipesa lya kunlalichila Ngani Jambone kaandanda. ¹⁴ Namuno ulwele wangu waliji mpela malagasyo gamakulungwa kukwenu, nganimunyelusya namose kuungana, nambo mwambochele mpela katumetume jwa kwinanani jwa Akunnungu ni mwambochele mpela nkumpochela Kilisito Yesu nsyene. ¹⁵ Ŵanyamwe mwaliji ŵakusengwa! Sambano chinsimene chichi? Pakuŵa ngunsalila umboni usyene kuti pa moŵa gala ikakomboleche, nkatyosisye meeso genu ni kuumba une. ¹⁶ Ana, une mele jwammagongo jwenu ligongo ngunsalila yaili ya usyene? ¹⁷ Ŵele ŵandu akulosya kuti akunchenjeuchila ŵanyamwe, nambo nningwa wao nganiuŵa wambone. Ŵanyawo akusaka ŵanyamwe ni une tutindane kuti nkombole kwachenjeuchila. ¹⁸ Ili yambone kukola lung'wanu kupanganya indu yambone moŵa gose, ngaŵa katema pangutama ni ŵanyamwe pe. ¹⁹ Achiŵanangu ŵangungunya, mpela jwankongwe yakuti pakukola chilungusi pakuligopola, none iyoyo, ngunkolela chilungusi sooni mpaka pachimme ni uŵele wa Kilisito nkati

mwenu. ²⁰ Ngasachile kuŵa nomwe sambano, kuti mechete ni ŵanyamwe kwa kulitimalika. Pakuŵa ngwete lipamba kwa ligongo lyenu.

Majiganyo nkati che Hajili ni che Sala

²¹ Musalile ŵanyamwe ŵankusaka kulongoswa ni Malajisyo, ana nganku-manyilila igakuti kusala Malajisyo? ²² Ilembekwe muitabu ya Malajisyo kuti che Iblahimu ŵakwete achiŵanagwe ŵaŵili, jumo ŵapagwile ni jwankongwe kapolo ni jwine ŵapagwile ni ŵankwakwe juŵalombele. ²³ Juŵapagwile ni jwankongwe kapolo jula ŵapagwile mpela yakuti pakupagwa ŵandu ŵane ni juŵapagwile ni ŵankwakwe jula ŵapagwile kwa chilanga cha Akunnungu. ²⁴ Malowe ga gali mpela chitagu, wele achakongwe ŵaŵili ali chitagu cha malangano gaŵili. Lilangano lyaandanda lili lyelila lilyatendekwe pa chitumbi cha Sinai lyalikungamba che Hajili ni achiŵanagwe ŵaŵapagwile mu ukapolo. ²⁵ Che Hajili akulandanywa ni chitumbi cha Sinai chachili mu chilambo cha Alabia, nombe chili chitagu cha musi wa Yelusalemu ja sambano, pakuŵa weleu uli musi wauli mu ukapolo pamo ni ŵakutama mwelemo. ²⁶ Nambo Yelusalemu ja kwini uli musi waulechelelwe, ni musi wo uli achikulu wetu. ²⁷ Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Nsengwe, mmwe ŵangankuŵeleka, nlulute mmwe ŵanganimeleche mwanache, Pakuŵa ŵanache ŵa jwankongwe jwalekangene ni ŵankwawo ali achajinji, kupunda ŵanache ŵa jwankongwe jwakwete ŵalume.”

²⁸ Nipele achalongo achinjangu, ndi ŵanache ŵa Akunnungu ŵapagwile kutyochela mu chilanga chao mpela yaili ku che Isaka. ²⁹ Nambo mpela ila moŵa gala, ajula mwanache juŵapagwile mpela yakuti pakupagwa ŵandu ŵane ŵanlagesye ajula juŵapagwile kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu, iyoyo ni yaili mpaka sambano. ³⁰ Nambo ana Malembelo ga Akunnungu gakuti uli? Gakuti, “Mumminje jwankongwe kapolo jo ni mwanagwe, ligongo mwanagwe kapolo ngaapochela yaigosekwe pamo ni mwanache jwa jwankongwe jwalechelelwe.” ³¹ Nipele achapwanga, uwe nganituŵa ŵanache ŵa jwankongwe kapolo jula, nambo tuli ŵanache ŵa jwankongwe jwalechelelwe.

5

Kilisito atutesile tukaŵa achikapolo

¹ Pakuŵa Kilisito atulechelele kutyochela mu ukapolo. Nipele nji-manje mpela ŵandu ŵalechelelwe, ni kasinjitichisya kuŵa mu itaŵiko ya ukapolo sooni. ² Mpilikane! Une che Paolo ngunsalila ŵanyamwe kuti mwajitichisyaga kuumbala, Kilisito chawoneche ngaŵa chindu kukwenu. ³ Uneji ngusala pangasisa, mundu jwakwitichisya kuumbala akusachilwa akamuliseye Malajisyo gose ga Akunnungu gaŵapele che Musa. ⁴ Iŵaga nkusosanga tuŵalanjikwe ŵandu ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya kugakamulisa malajisyo, nlisapwile kwakutalichila ni Kilisito ni nkanile wema wa Akunnungu. ⁵ Nambo uweji tukulolela kutendekwa ŵandu ŵambone paujo pa Akunnungu kwa litala lya chikulupi ni kwa litala lya machili ga Mbumu jwa Akunnungu, tukulindilila chele chindu. ⁶ Pakuŵa twalumbikanaga ni Che Yesu Kilisito, kuumbala pane ungaumbala ngakukutenda chindu. Nambo chachili chambone chili chikulupi chachikuloswa kwa kunonyelana.

⁷ Mwaliji nkupanganya yambone mu utame wenu! Ana wāani anekasisye kuti nkaupilikanichisya usyene? ⁸ Jwatesile chelechi nganaŵa Akunungu ŵakumbilanga ŵanyamwe. ⁹ Majiganyo ga unami ga, gali mpela amila kanandi jajikututumusya utandi wantundu. ¹⁰ Nkulumbikana kwetu ni Ambuje ngukulupilila kuti chituŵe ni ntima umo. Jwelejo jwakunsupusyanga chalamulikwe ni Akunungu, namose aŵe ncheni.

¹¹ Achalongo achinjangu, iŵaga ngwendelechela kwalalichila ŵandu aumbale, ligongo chi ngusauswa? Ikaliji yeleyo, ŵandu ngakachimwe ni kulalichila kwangu yankati nsalaba wa Kilisito. ¹² Mmbaya ŵele ŵakunsausya ŵanyamwe kwa kunkanganichisya mmumbale akalikatile iŵalo yao ya uŵelesi.

¹³ Ŵanyamwe achalongo achinjangu mwaŵilanjikwe ni Akunungu nlechelelwe kutyochela mu ukapolo. Nambo kulecheleswa kwenu kunaŵe ligongo lya kujikuya tama simpagwilwe nasyo, nambo ntumichilane kwa unonyelo. ¹⁴ Pakuŵa Malajisyo gose gakumalila kwakukamula lilajisyo limo, nombelyo, “Munnonyele njenu mpela inkuti pakulinonyela mwasyene.” ¹⁵ Nambo mwalumana ga ni kulyangana mpela inyama ya chikali ya mwikonde, nilolechesye kuti ngasinjonangana.

Umi waukulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu

¹⁶ Nipele nguti yelei: Utame wenu ulongoswe ni Mbumu jwa Akunungu, ni Ŵanyamwe ngasankuya sooni tama sya chiilu syangalumbana simpagwilwe nasyo. ¹⁷ Pakuŵa tama simpagwilwe nasyo sikukanilana ni yakuisaka Mbumu jwa Akunnungu ni yakuisaka Mbumu jwa Akunungu ikukanilana ni tama sya chiilu syangalumbana simpagwilwe nasyo. Yeleyo indu iŵili ikukanilana, kwa ligongo lyo ngankombolanga kupanganya inkusaka mwachinsyene. ¹⁸ Nambo iŵaga nkulongoswa ni Mbumu jwa Akunungu, nganimma sooni paasi pa ulamusi wa Malajisyo.

¹⁹ Nipele masengo gagakutyochelela ni tama sya chiilu syangalumbana simpagwile nasyo ni, chigwagwa ni chikululu ni lipamo, ²⁰ kupopelela inyago ni usaŵi ni umagongo ni uwanga ni wiu ni lutumbilo ni chilema ni makani ni kujitindanya mipingo ja ŵandu, ²¹ kuchimwa ni kukolelwa ni chindimba changalumbana ni indu ine yaikulandana ni yeleyo, ngunjama mpela inatite pakulongolela kunjamuka, ŵandu ŵakupanganya yeleyo ngaajinjila mu Umwenye wa Akunungu.

²² Nambo mundu jwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunungu akuŵa ni unonyelo ni lukondwa ni chitendewele ni upilili ni ntima wa kutyosya ni umbone ni chikulupilichiko, ²³ kulitimalika ni kulisiŵila kutenda sambi. Ngapaga malajisyo gagakukombola kuikanila indu yi. ²⁴ Nombe ŵandu ŵaali ŵakwe Kilisito Yesu, asiŵambile tama syao syangalumbana syapagwile nasyo ni kuleka kuipanganya indu yangalumbana iŵanonyelaga kuipanganya. ²⁵ Twatamaga kwa kulongoswa ni Mbumu jwa Akunungu, nipele tukuye yakuti kusaka Mbumu jwa Akunungu. ²⁶ Tukalilapa, ni tunatan-dane atamuno kukolelana wiiu.

6

Tupilililane ni kukamusyana

¹ Achalongo achinjangu, iŵaga mundu chapanganye sambi, ŵanyamwe ŵankulongoswa ni Mbumu jwa Akunungu munjamuche mundu jo kwa kulitimalika. Nambo nilolechesye mwachinsyene kuti nkalinjikwa.

² Njigalilane misigo, kwakupanganya yeleyo chingamalichisye malajisyo ga Kilisito. ³ Pakuwa mundu aliganisya kati wewe ali chindu, namuno wewe nganawa chindu, akulilambusya asyene. ⁴ Nambo jwalijose alolechese yakuti pakutama. Iwaga akutama yambone, chakombole kusangalala nsyene pangalilandanya ni utame wa mundu jwine. ⁵ Pakuwa jwalijose chalamulikwe kwa ipanganyo yakwe nsyene.

⁶ Mundu jwalijose jwakujiganya Ngani Jambone akusachilwa angawile jwakunjiganya indu yambone yakwete.

⁷ Nkalambusyana, Akunnungu ngakutendelwa chipongwe, pakuwa chachili chose chakupanda mundu, chelecho ni chaagungule. ⁸ Pakuwa mundu jwakupanda kwakusikuya tama syangalumbana syapagwile nasyo, chaagungule uwonasi nambo jwakupanda kwa kulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu, chagungule umi wa mowa gose pangali mbesi. ⁹ Sooni tukapela kutendekanya yambone, pakuwa naga ngatukupwa ntima chitugungule kwa katema kakwe. ¹⁰ Nipele, kila patukukola lipesa, twatendele wandu wose indu yambone, nopennope kwa achinjetu wakukulupilila Che Yesu.

Kwamuka kwa mbesi ni chikomasyo

¹¹ Nlole inguti pakunnembela malembo gamakulungwa kwa nkono wangu nansyene! ¹² Awala wose wakusaka kuloleka wakusalala kwa indu ya mchiilu ni wakunkanganichisya wanyamwe mmumbale. Akupanganya yeleyo kuti anasauche kwa ligongo lya kujiganya pe nkati nsalaba wa Kilisito. ¹³ Pakuwa namose waumbele wala ngakugapilikanichisya Malajisyo, nambo akusaka wanyamwe mmumbaswe akombole kulifuna kuti ntekwayitichisya ligongo lya kuumbala kwa iilu yenu. ¹⁴ Nambo une ngangulifuna kwa chachili chose, ikawe ngulifunila kuwambikwa pansalaba Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, pakuwa kwa litala lya nsalaba wo, indu yose ya pachilambo ili yangalimate kukwangu ligongo ndili nti mundu juwile kwa indu yo. ¹⁵ Pakuwa kuumbala atamuno ungaumbala ngawa chindu, nambo chindu chachikulungwa chili mundu kutendekwa jwasambano. ¹⁶ Ni wose wakukulupilila yeleyo, ngwasachila chitendewe ni chanasa, wandu wa ku Isilaeli, ni wandu wose wa Akunnungu.

¹⁷ Chitandile sambano anaasusye mundu sooni nkati indu yi, pakuwa ngwete chimanyisyo pa chiilu pangu chachikulosya kuti une ndili jwakwe Che Yesu Kilisito.

¹⁸ Achalongo achinjangu, upile wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito utame ni wanyamwe wose. Eloo.

Chikalata cha Paolo kwa Waefero Chilongolelo

Chikalata kwa Waefero chalembeke katema kampepe ni chikalata kwa Wakolosai mu yaka ya makumi nsano ni limo pakumala kupagwa ku Che Yesu Kilisito. Jwalembele chikalata chi akulimanyukusya nsyene kuti ali Nduna che Paolo (1:1). Waumanyilisi achajinji akwitichisya kuti che Paolo walembele chikalata Waefero nachiwamuno nganichipagwa chikomaso chakwe nsyene mpela yaili mu chikalata chiwalembele wakolosai. Kwa ligongo lyo nningwa wao waliji kuti chikalata cho chisyungule pasikati ja mipingo ja wandu wakukulupilila Che Yesu jajili mu musu wo. Nombe che Paolo akuti waliji atawikwe katema pawalembaga chikalata (3:1; 4:1, 6:20). Che Paolo wampele che Tukiko chikalata chi pawajawile kujijimajimila mipingo ja wandu wakukulupilila Che Yesu jajili mu musu wa Efeso (6:21-22).

Musi wa Efeso waliji musu wekulungwa ni likome lya Waloma kwa chilambo chachinandi cha Waasia. Musu wa Efeso wamanyiche kwannope kwa ligongo lyo nnyumba wao waliji jijatawikwe mwelemo ni kuwichikwa chile kwa ligongo lya nnungu jwa chikongwe kwa Chigiliki juwawilanjikwe Atemi (Masengo 19:23-31). Mpingo wa wandu wakukulupilila Che Yesu wa ku Efeso watandite kwa machili nambo mbesi jakwe wabweteche (Chiunukuko 2:1-7).

Che Paolo akusala munusu ja chikalata yatite Akunnungu pakwasagula wandu wao ni kwawombola kutyochela mu sambu syao kwa litala lya Che Yesu Kilisito. Akwalandanya wandu wakukulupilila Che Yesu ni chilu cha Kilisito, Kilisito nti ntwe ni sooni akwalandanya wandu wakukulupilila Che Yesu mpela nyuumba ni Kilisito nti liganga lyekulungwa lya nsingi. Ni nusu jine ja chikalata, Che Paolo akuchityosya chilongolelo cha yakuti pakusachilwa kutama wandu wakukulupilila Che Yesu.

Yaili mwelemo

Che Paolo akulimanyukusya nsyene ni kwakomasya Waefero (1:1-2).

Che Paolo akuwecheta yankati ulongo wauli pasikati ja wandu wakukulupilila Che Yesu ni Kilisito (1:3-3:21).

Che Paolo akulemba yakuti pakusachilwa kutama wandu wakukulupilila Che Yesu (4:1-6:20).

Mbesi che Paolo akumalichisya kwakusala yakuti pakuganisya (6:21-24).

¹ Une che Paolo, nduna jwa Kilisito Yesu kwa unonyelo wa Akunnungu. Ngunnembela wanyamwe wandu wa Akunnungu wankutama ku Efeso, wankukulupilichika nkulumbikana ni Kilisito Yesu. ² Ngummendela upile ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu Atati wetu ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito.

Upile mu kulumbikana ni Kilisito

³ Twakusye Akunnungu waali Atati wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. Pakuwa nkulumbikana ni Kilisito, atupele uwe upile wose waukutyochela kwini kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu. ⁴ Namose chilambo chikana we gumbikwa, Akunnungu watusagwile uwe kuti tuwe wandu wakwe nkulumbikana ni Kilisito, kuti tuwe waswela ni wangali sambu paujo pao.

Kwa ligongo lya unonyelo wao, ⁵ Akunnungu wâsachile chitandile kundanda, ni watusagwile uwe, kuti tutendekwe wânache wâo kwa litala lya Che Yesu Kilisito. Yeleyi ni iwâtite pakunonyelwa ni kusaka. ⁶ Nipele twalape Akunnungu kwa ligongo lya umbone wao wekulu, pakuwâ watupele Mwanagwao juwânnonyele nti ntuuka.

⁷ Kwa kulumbikana ni Kilisito uwe tukuwombolwa kwa miasi jao, yaani tukulecheleswa sambi syetu. Yele ni wautite ukulu wa upile wao, ⁸ uwâtujitilile kwakuchuluka kwa lunda lose ni umanyilisi wakwe wose. ⁹ Akunnungu atesile achila chiwâsakaga kuchipanganya. Atumanyisye yan-temela yaisachile amalichisye kwa litala lya Kilisito. ¹⁰ Yeleyo chitendekwe pa katema kaka wîchikwe ni Akunnungu, pachasonganganye indu yose pamo yaili kwini ni yaili mu chilambo ni yose ilongoswe ni Kilisito.

¹¹ Kwa kulumbikana ni Kilisito, uwe twasagulikwe tuwê wându wâkwe mpela iwâtite pakusaka Akunnungu chitandile kalakala. Akunnungu akupanganya indu yose mpela yakuti pakusaka ni kulamula nsyene. ¹² Kwa yeleyo, uweji wâtulongolele kwakulupilila Kilisito, tuulape ukulu wa Akunnungu.

¹³ Ni wanyamwe wându wânga wâ Wayahudi nombe, mwapilikene utenga wa usyene, yaani Ngani Jambone jajikunnyichisya ukulupusyo. Mwakulupilile Kilisito, nombe Akunnungu kwakulosya kuti wanyamwe ndi wându wâkwe, kwakulumbikana ni Kilisito annembile chimanyisyo kwakumpa Mbumu jwa Akunnungu mpela iwâtite pakulanga kalakala. ¹⁴ Mbumu jo ni jwak-wimilila indu yose yalanjile Akunnungu kwa wându wâkwe. Chindu chi chikutumanyisya kuti Akunnungu chiwawombole wându wâkwe. Tuulape ukulu wakwe.

Kupopela ku che Paolo

¹⁵ Kwa ligongo lyo, chitandile panapilikene inkuti pakwakulupilila Ambuje Che Yesu ni inkuti pakwanonyela wându wose wâ Akunnungu, ¹⁶ une nganguleka kwatogolela Akunnungu kwa ligongo lyenu. Ngunkumbuchila mmapopelo gangu. ¹⁷ Ngwendelechela kwapopela Atati wâali ni ukulu, Akunnungu wâ Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, ampe wanyamwe Mbumu jwakwe kuti nkele lunda ni chiunukuko kuti nkumbole kwamanyilila wêlewo uchenene. ¹⁸ Ngwawênda Akunnungu ambunukule mitima jenu kuti nkumbole kulola lilanguka lyakwe kuti manyilile chilolelo chammilasile ni ukulu wekulungwa wa upile uwaagosele wându wâkwe, ¹⁹ ni kugamanyilila machili gakwe gamakulungwa nnope kwetu uwe wâtukwakulupilila. Machili gagakupanganya masengo mwa uweji ni gakulandana ni machili gamakulungwa gala, ²⁰ gawatumie pawansyisye Kilisito ni kuntamika kunkono wakwe wa kundyo wa machili kwini. ²¹ Kweleko Kilisito ali jwankulu pachanya pa achakulu wose ni wâali ni ulamusi wose ni machili ni mamwenye. Ni liina lyakwe lili lyekulu pachanya meena gaakupegwa wându pa chilambo chi ni chilambo chachikwika. ²² Akunnungu wapele Kilisito ulamusi pa indu yose. Nombe Akunnungu ammisile awe ntwe wa mpingo wa wându wakunkulupilila Kilisito kuti alongosye indu yose. ²³ Wându wakunkulupilila Kilisito ali chilulu cha Kilisito, nombewo ali utindimisyô wa Kilisito wakutimisyô indu yose.

2

Kutyochela mu chiwa kwinjila mu umi

¹ Wanyamwe kalakala mwaliji wawe mu utame wa mmbumu kwa ligongo lya ungaajitichisya Akunnungu ni sambu syenu. ² Katema ko mwatemi malinga ni wende wangalimate wa wandu wa chilambo chino. Mwampilikanichisye jwankulu jwa masoka ga machili jwa kwiunde, lisoka lyalikwatawala sambano wandu wangakwajitichisya Akunnungu. ³ Kalakala, nowaji twaliji mpela welewo. Twatemi kwakukuya tama syangalumbana sitwapagwile nasyo ni kutendekanya yeila pe yakuinonyelesya iilu ni lunda lwetu. Kwa ligongo lya kulandana kwetu nkupagwa, twawajilwe kulamulikwa ni Akunnungu mpela wandu wane.

⁴ Nambo Akunnungu ali wa chanasu chachijini, watunonyele uweji kwa unonyelo wao wekulungwa, ⁵ namose patwaliji mpela tuwile mu utame wetu wa chimbumu, kwa ligongo lya sambu syetu, Akunnungu watutesile wajumi pamo ni Kilisito. Kwayele tukulupwiswe kwa upile wa Akunnungu. ⁶ Kwa kulumbikana kwetu ni Che Yesu Kilisito, Akunnungu atusyusisye pamo nawo kuti tukatawale pamo nawo kwini. ⁷ Watesile yeleyo kuti alosye umbone wao wekulungwa wangakupimika kwa iwelesi yose ichiche kwa litala lya unonyelo wakwe nkulumbikana kwetu ni Che Yesu Kilisito. ⁸ Pakuwa, kwa umbone wa Akunnungu, nkulupwiche kwa litala lya chikulupi. Chelecho ngachikutyochele kukwenu mwachinsyene nambo uli ntuuka wa Akunnungu. ⁹ Ngawa kwa ipanganyo yenu, kwayele mundu jwalijose akalikusya kwa chachili chose. ¹⁰ Akunnungu atugumbile ni kuwa wasambano, ni kwa kulumbikana kwetu ni Che Yesu Kilisito, watugumbile kuti tutame ni kupanganya yambone yaiwichikwe chile ni Akunnungu tuipanganye.

Umo mwa Kilisito

¹¹ Nipele nkumbuchile imwatite pakuwa kalakala wanyamwe wandu wanga wa Wayahudi wankuwilanjikwa wangaumbala ni Wayahudi wakuliwilanga wamble, kwa ligongo lya chindu chachitendekwe ni wandu mu iilu yao. ¹² Kele katema ko mwaliji ngankwamanyilila Kilisito, wanyamwe mwaspulikwe kutyochela mu Waisilaeli wawasagulikwe ni Akunnungu. Mwaliji achalendo pasikati jao. Nganinkola chachili chose pa chilanga cha Akunnungu chiwachilanjile kwa wandu wakwe ni mwatemi pachilambo pangali chilolelo ni kwamanyilila Akunnungu. ¹³ Nambo sambano, nkulumbikana ni Kilisito Yesu, wanyamwe umwaliji kwakutalika kalakala, nli pachiwandi kwa litala lya miasi ja Kilisito. ¹⁴ Pakuwa Kilisito nsyene atujigalile chitendewe chakwatenda Wayahudi ni wandu wanga wa Wayahudi kuwa wamo. Kwa litala lya kuchityosya chiilu chao mpela sadaka, wautyosisye umagongo uwaliji nkwarekanganya mpela likumba pasikati jao. ¹⁵ Welewo wagatyosisye Malajisyo ga Chiyahudi pamo ni majiganyo gakwe kuti waatende Wayahudi ni wandu wanga wa Wayahudi kuwa wamo nkulumbikana nawo, ni kwa kutenda yele wachiichenawo chitendewe. ¹⁶ Kwa kuchityosya chiilu chakwe mpela sadaka pa nsalaba, Kilisito aujonasile umagongo wao. Kwa nsalaba ajitesile mipingo jiwili jo kuwa wamo ni kwajilanya ni Akunnungu.

¹⁷ Nipele, Kilisito waiche kukulalichila Ngani Jambone ja chitendewe kukwenu wanyamwe wandu wanga wa Wayahudi, wandi kwakutalikangana ni Akunnungu ni kwa Wayahudi waali chiwandi ni Akunnungu. ¹⁸ Pakuwa kutyochela ni aila yaitesile Kilisito, uweji wose, Wayahudi ni wandu wanga wa

Wayahudi, tukukombola kwajaulila Atati kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu jumo.

¹⁹ Nipele chitandile sambano, wanyamwe wandu wangaŵa Wayahudi ngan-
 imma achalendo sooni namose nganimma wakupita. Sambano ndi wandu
 ŵa nnango umo pamo ni wandu ŵa Akunnungu, ni sooni ŵaali mu nyu-
 umba ja Akunnungu. ²⁰ Iyoyo wanyamwe ntaŵikwe pa nsingi wauŵichikwe
 ni achinduna ni wakulondola ŵa Akunnungu ni Che Yesu Kilisito asyene
 lili luchanamila lwekulungwa lwakwimichila nyuumba. ²¹ Ŵelewo ni
 wakujilumbikanya nyuumba jose ni kujikusya mpaka jiŵe Nyuumba ja Akun-
 nungu jajiswela jajityosyekwe kwa ligongo lya Ambuje. ²² Nkulumbikana
 ni Kilisito, nomwe wakwe nkutaŵikwa pamo ni wandu ŵane wose, mme
 pakutama pao Akunnungu kwa litala lya Mbumu jwakwe.

3

Masengo ga che Paolo kwa wandu wangaŵa Wayahudi

¹ Kwa ligongo li, une che Paolo, ndili jwantawe kwa ligongo lya kwatu-
 michila Che Yesu Kilisito ni kwa ligongo ngunnalichila wanyamwe wandu
 wangaŵa Wayahudi. ² Isyene mpilikene kuti, kwa upile wao, Akunnungu
 ambele masengo ga kwa ligongo lyenu. ³ Akunnungu amunukulile nach-
 manye chindu chantemela chachisisiche, mpela inalongolele kunnembela
 kwa wipi. ⁴ Ni wanyamwe mwasyomaga yeleyi, chinkombole kumanyilila
 inguti kuamanyilila ntemela wa Kilisito. ⁵ Kalakala wandu nganamany-
 iswa chantemela cho, nambo sambano Akunnungu waunukulile achinduna
 ni wakulondola ŵao ŵaswela achimanyilile chantemela cho kwa litala lya
 Mbumu jwa Akunnungu. ⁶ Ntemela wene ni weleu, kwa litala lya Ngani Jam-
 bone wandu wangaŵa Wayahudi akupegwa ni Akunnungu upile wao yalumo
 ni Wayahudi. Wandu wo ali iŵalo ya chiilu chimo, nombewo akupochela iyoyo
 liuto lya indu ya chilanga cha Akunnungu kwa litala lya Kilisito Yesu.

⁷ Natendekwe katumetume jwa Ngani Jambone kwa litala lya ntuuka
 wa umbone wambele Akunnungu kwa litala lya machili gao. ⁸ Unejji ndili
 mundu jwannandi kupunda wandu wose ŵa Akunnungu, nambo Akun-
 nungu ambele ntuuka wa kwalalichila wandu wangaŵa Wayahudi Ngani Jam-
 bone ja upile wa Kilisito wangaukukomboleka kuŵalanjikwa. ⁹ Nasagulikwe
 kuti naalose wandu wose chantemela cha Akunnungu yachikuti pakupan-
 ganya masengo. Akunnungu ŵawagumbile indu yose, ŵasisile chantemela
 cho kwa iŵelesi yose chitandile kalakala. ¹⁰ Nambo sambano, kwa litala lya
 mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito ni wakutawala ni ŵaali ni machili
 kwinani alumanyilile lunda lwa Akunnungu mu indu yose. ¹¹ Akunnungu
 watesile yele kwa litala lya Ambuje ŵetu Kilisito Yesu mpela iŵasachile moŵa
 gose pangali mbesi. ¹² Kwa kulumbikana ni Che Yesu Kilisito ni kwa
 kwakulupilila ŵelewo tukukombola kwajaulila Akunnungu nkulimbila ni
 pangali lipamba. ¹³ Nipele ngunchondelela kuti kasintenguka ntima kwa
 kulaga kungulaga kwa ligongo lyenu, pakuŵa ayi yose ili kwa ligongo lya
 ukulu wenu.

Unonyelo wa Kilisito

¹⁴ Kwa ligongo li ngutindiŵala kwapopela Atati, ¹⁵ kutyochela kuk-
 wao ngosyo syose kwinani ni pachilambo tutupochele meena ga usyene.
¹⁶ Ngwaŵenda Akunnungu, ŵaali winji wa ukulu, anlimbisye mitima jenu

kwa machili ga Mbumu jwakwe. ¹⁷ Ni Kilisito atame mmitima jenu kwa chikulupi. Ngumpopelela kuti nkole michiga ni kwima nkulimbila mu unonyelo wa Akunnungu, ¹⁸ kuti wanyamwe pamo ni wandu wose wa Akunnungu nkombole kumanyilila unonyelo wa Kilisito, yauli chitando ni uleu ni mu chikwesya ni mu kwendesya. ¹⁹ Isyene, nkombole kumanyilila unonyelo wa Kilisito, waukupunda umanyilisi wose ni kwayele ngumbaswe ni ujenelo wose wa Akunnungu.

²⁰ Twakusye Akunnungu wakukombola kutendekanya gamakulungwa nnope kupunda itukuiwenda ni kuiganisya, kwa litala lya machili gao gagakupanganya masengo nkati mwetu. ²¹ Elo, twakusye Akunnungu kwa litala lya mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito ni kwa litala lya Kilisito Yesu nsyene, katema kose ni moŵa gose pangali mbesi. Eloo.

4

Kulumbikana mu chiilu cha Kilisito

¹ Nipele, uneji jundi jwantawe kwa ligongo lya kwatumichila Ambuje, ngunchondefelela ntime mpela yatite kunsalila Akunnungu ntime paŵammilasile. ² Mmeje wakulitimalika ni chitungato ni wakupililila, mpilililane jwine ni jwine kwa unonyelo. ³ Nlimbile nnope kuugosa umo wauichiswe ni Mbumu jwa Akunnungu kwa litala lya chitendewe chachikunlumbikanya. ⁴ Chipali chiilu chimo cha Kilisito ni Mbumu jwa Akunnungu jumo, nti chilolelo chimwaŵilanjikwe ni Akunnungu chachitite kuŵa chimo. ⁵ Apali Ambuje wamo ni chikulupi chimo ni ubatiso umo. ⁶ Akunnungu wamo, ŵaali Atati ŵa wose, ŵelewo ali pachanya pa wose ni akupanganya masengo kupunda wose ni ali nkati mwa wandu wakwe wose.

⁷ Kila mundu pasikati jetu apochele ntuuka kutyochela kwa Akunnungu mpela yatite pakupegwa ni Kilisito. ⁸ Mpela ila igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu,

“Paŵakwesile kwinani,
ŵaulongwesye mpingo wa wandu wataŵikwe,
ni ŵapele wandu mituuka.”

⁹ Nipele, pakuŵecheta, “Ŵakwesile kwinani,” ana malumbo gakwe chichi? Malumbo gakwe ni kuti watulwiche kaje mpaka paasi chilambo. ¹⁰ Ŵelewo ŵawatulwiche ali ŵawowo ŵakwesile kwinani nnope kupunda kwiunde kose kuti aitende indu yose yaigumbile imalile. ¹¹ Jwelejo ni juŵasagwile wandu wane kuŵa achinduna ni wane kuŵa wakulondola wa Akunnungu ni wane kuŵa wakulalichila Ngani Jambone ni wane kuŵa wakuchinga ni ŵakwiganya. ¹² Ŵatesile yeleyo kuti akombole kwaŵika chile wandu wose wa Akunnungu kwa ligongo lya masengo ga Chikilisito, kuti achigumbe chiilu cha Kilisito. ¹³ Kwayele uweji wose tulumbikane kwapamo mu chikulupi ni kumanyilila Mwana jwa Akunnungu, tuŵe watukusile mu chikulupi ni kuuichila utindimisy wa Kilisito. ¹⁴ Nipele, ngatuŵa sooni mpela ŵanache, tuchijigalikwaga akuno ni akuno mpela matumbela gagakuutwa ni mbungo jajilijose ja majiganyo gagakutyosekwa ni wandu wakwalambusya ŵane ni kwasoyasya wandu kwa kwalyungasya. ¹⁵ Nambo twaŵechetaga yankati usyene kwa unonyelo, tutukule mu chikulupi ni kwaichilila Kilisito, ŵaali ntwe wa mpingo wa wandu wakukulupilila. ¹⁶ Kwa kulongoswa ni Kilisito, iŵalo yose ya chiilu ikulumbikana pamo kwa ntasi ni chiilu chose chikukamulangana kwa ukamuchisyo wa iŵalo yakwe. Nipele chiŵalo

chachili chose chapanganyaga masengo uchenene, chiilu chose chikukula ni kuligumba mu unonyelo.

Umi wa sambano mwa Kilisito

¹⁷ Nipele, kwa liina lya Ambuje ngunjamuka yeleyi, kasinjenda sooni mpela wāndu wāngakwamanyilila Akunnungu, wākusikuya ng'anisyo syao syangalimate. ¹⁸ Wāndu wo lunda lwao luli mu chipi, ni alekangenywe ni umi wa Akunnungu kwa ligongo lya kuloŵela kwao ni kukakatima kwa mitima jao. ¹⁹ Wānyawo nganakola soni ni ajinjile mu chigongomalo ni akusaka kupanganya indu ya soni pangaleka.

²⁰ Nambo wānyamwe nganinjiganya yeleyo nkati Kilisito. ²¹ Isyene mwapilikene uchenene nkati Che Yesu ni wānyamwe ndi wākulijiganya wākwe, mwajiganyikwe mwa wēlewo ni usyene wauli nkati mwao. ²² Mwajiganyikwe kuula utame wenu wa kalakala, yaani undu wenu wa kalakala uwaliji nkonasikwa kwa ligongo lya misese ja kulambusya. ²³ Mpanganyikwe wā sambano mmitima ni ng'anisyo syenu. ²⁴ Mmwale undu wa sambano waupanganyichikwe chisau ni Akunnungu, waukuloleka kwakutama yambone ni uswela wa usyene.

²⁵ Kwa yeleyo, nneche yamani. Jwalijose aŵechete usyene ni njakwe, pakuŵa uwe wose tuli iŵalo ya chiilu cha Kilisito. ²⁶ Mwatumbilaga, ni lutumbilo lwenu lukantendekasya kupanganya sambi, ni lutumbilo lwenu lukalonjela muusi wose. ²⁷ Kasimwapa lipesa Shetani. ²⁸ Juŵajiwāga akajiŵa sooni, nambo apanganye masengo gambone kwa makono gakwe kuti akole chindu chakwakamuchisya wākulaga. ²⁹ Nkaŵecheta maloŵe gangalimate, nambo mmechete maloŵe gambone gagakwalimbichisya wāndu kuti maloŵe gunkuŵecheta gakamuchisye wāndu wākugapilikana. ³⁰ Ngasimunsupusya Mbumu jwa Akunnungu pakuŵa wēlewo ali chimanyisyo cha Akunnungu kukwenu chakulosya kuti wānyamwe ndi wāndu wākwe, nombe mbumu akulosya lyuŵa lichaiche Akunnungu kukwawombola wāndu wākwe. ³¹ Ngasimma ni ligogo mu ntima mwe ni ngasimwatumbilila wāndu wane ni ngasimma ni uchimwa ni ngasimmenyana ni kutukana ni kuleka chigongomalo chachili chose. ³² Nambo mme ni mitima jambone ja kukolelana chanasa jwine ni jwine, nnechelesyane mpela yatite pakunnechelesya Akunnungu kwa litala lya Kilisito.

5

Kutama mu lulanga

¹ Mwasyasye Akunnungu pakuŵa wānyamwe ndi wānache wāo wākunonyelwa. ² Ntameje kwa kunonyelana, mpela Kilisito iŵatite pakutunonyela ni kuutyosya umi wakwe kwaligongo lyetu nti mbopesi jakununjila ni sadaka jajikwanonyela Akunnungu.

³ Nambo pakuŵa wānyamwe ndi wāndu wā Akunnungu, nipele chikululu ni usakwa wauli wose pane chilema chikakolanjikwa pasikati jenu. ⁴ Ngasimecheta maloŵe ga soni ni gangalimate pane ga makani ngakuŵajilwa kose kukwenu, nambo mmbaya kuŵecheta maloŵe gakuwatogolela Akunnungu. ⁵ Mmanyilile isyene kuti jwachikululu jwali-jose ni jwausakwa ni jwalipamo, mundu jwanti yeŵe ali chisau mundu jwakuchipopelela chinyago ni mundu jwalijose jwanti yeŵe ngaapata chindu mu Umwenye wa Kilisito ni wa Akunnungu.

⁶ Akanlambusya mundu kwa maloŵe gangalimate, kwa ligongo lya gelego Akunnungu akwalamula ŵele ŵangakwapilikanichisya. ⁷ Nipele ŵanyamwe nkakamulangana nawo. ⁸ Ŵanyamwe kalakala mwaliŵi pa chipi, sambano ŵanyamwe ndi ŵandu ŵa Ambuje, nkutamanga palulanga. Kwayele nta-manje mpela ŵandu ŵaali mu lulanga, ⁹ pakuŵa kutama palulanga kukuntenda mpanganye indu yambone ni kupanganya indu yakusaka Akunnungu ni kuŵecheta ya usyene. ¹⁰ Nchalile kuimanyilila yaikwanonyelesya Ambuje. ¹¹ Nipele nkaliwanganya nkupanganya ipanganyo yangalimate ya mu chipi, nambo mwaichisye ŵandu palulanga. ¹² Ligongo indu yakuipanganya kwachisyepela ikutesya soni namose kuiŵalanga. ¹³ Nambo yose yaikwichiswa palulanga, ikuloleka pangasisika, ¹⁴ pakuŵa lulanga ni lwalukulosya indu yose pangasisika. Kwa ligongo lya Malembelo gakuti, “Njimuche mmweji ungonile, nsyuche, nombe Kilisito chanlanguchisye.”

¹⁵ Nipele nilolechesye inkuti kutama. Nkatama mpela ŵandu ŵakuloŵela nambo ntame mpela ŵandu ŵandi ni lunda. ¹⁶ Ntumie uchenene katema kandi nako kwa kupanganya indu yambone, pakuŵa moŵa ga gali gakusakala. ¹⁷ Kwa ligongo lya nkaŵa ŵakuloŵela, nambo nsose kuimanyilila aila yakuisaka Ambuje mpanganye. ¹⁸ Kasinkolelwa divai pakuŵa kukolelwa kukutesya mundu apanganye indu yangalumbana pangaganisya ichikopochele. Nambo ngumbaswe Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁹ Pankukunguluka, mmechete kwa maloŵe ga Sabuli ni nyimbo sya kulapa ni nyimbo sya kupopelela. Mwajimbile Ambuje ni kwajangalalila kwa mitima jenu. ²⁰ Mwatogolele Akunnungu Atati, moŵa gose kwa indu yose, mu liina lya Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito.

Majiganyo gankati achimbumba ni achalume

²¹ Kila mundu annolechesye njakwe kwa kulitulusya kwa ligongo lya kwachimbichisya Kilisito.

²² Ŵanyamwe achimbumba, mwapilikanichisye achiŵankwenu mpela inkuti kwapilikanichisya Ambuje. ²³ Pakuŵa jwanume akunlongosya ŵankwakwe, mpela Kilisito nombe ali jwakuulongosya mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito. Nombe Kilisito nsyene ali ŵakwakulupusya ŵandu ŵakunkulupilila, ŵaali chilu chao. ²⁴ Mpela ila mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito yakuti pakwapilikanichisya Kilisito, iyoyo achimbumba nombe ŵapilikanichisye achiŵankwawo mu yose.

²⁵ Ni ŵanyamwe achalume, mwanonye achiŵankwenu mpela Kilisito yatite pakwanonyela mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito kwa kuu-tyosya umi wao kwa ligongo lyao. ²⁶ Ŵatesile yeleyo kuti auŵiche pajika mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito kwa ligongo lya Akunnungu, ni kwajosya kwa liloŵe lyao mpela akwajosya ni meesi, ²⁷ kuti akombole kuli-ichisya mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵaali ŵaswela ni ŵambone, ŵangali chileŵo, atamuno ngwinyata, atamuno chachili chose chati iyoyo. ²⁸ Iyoyo peyo achalume akusachilwa ŵanonye achiŵankwawo mpela yakuti kuinonyela iilu yao achinsyene. Jwanume jwakunonyela ŵankwakwe akulinonyela nsyene. ²⁹ Pakuŵa ngapagwa mundu jwaakuchichima chilu chakwe nsyene, nambo akuchilisa ni kuchigosa mpela Kilisito yakuti pakuugosa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito, ³⁰ ligongo uwe wose

tuli iwalo ya chiilu chao. ³¹ Mpela igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, “Kwa ligongo li, jwanume chiwaa leche atatigwe ni achikulugwe ni chalumbikane ni wankwakwe, nombe wawili wo cha we wamo.” ³² Kwana usyene wausisiche waunukulikwe kukwangu mmalembelo nkati Kilisito ni mpingo wa wandu wakwe wakukulupilila. ³³ Nambo ukungamba ni wanyamwe wakwe: Jwanume jwalijose annonyele wankwakwe mpela yakuti kulinonyela nsyene, ni jwambumba nombe ampilikanichisye wankwakwe.

6

Wanache ni Achawelesi

¹ Wanyamwe wanache mwapilikanichisye achawelesi wenu ligongo nkukulupilila Ambuje, pakuwa chelecho chili chambone kuchipanganya. ² Mpela igakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, “Mwachimbichisye atati wenu ni achikulu wenu.” Lyeleli lili lilajisyo lyaandanda lyalili ni chilanga, ³ ni, “Pachinkole upile ni kutama yaka yejinji pa chilambo.”

⁴ Ni wanyamwe achatati kasimwatanda wanache wenu, nambo mwalele mpela yakuti pakusaka Ambuje kwakwalosya yakuti pakusachilwa kutama ni kwajiganya yele indu.

Achikapolo ni Achambuje wao

⁵ Wanyamwe achikapolo mwapilikanichisye achambuje wenu wa pachilambo pano kwa kwachimbichisya ni kwapilikanichisya ni kwa ntima wambone mpela nkwatumichila Kilisito. ⁶ Ntendeje yeleyo nga wa pe katema pakumbona wandu kuti mmoneche wambone, nambo mpanganye yaili unonyelo wa Akunnungu ni kwa ntima wose pakuwa wanyamwe ndi achikapolo wa Kilisito. ⁷ Mpanganye masengo genu kwakusangalala mpela nkwatumichila Ambuje ni nga wa mpela nkwatumichila wandu. ⁸ Mmanyilile kuti mundu jwalijose jwaketenda yambone, atamuno ali kapolo pane jwalechelelwe chapochele mbote jakwe kutyochele kwa Ambuje.

⁹ Ni wanyamwe achakulu wa pachilambo ntende iyoyo kwa achikapolo wenu, nneche kwajogoya. Mmanyilile kuti wanyamwe ni welewo, nkwetenje Ambuje wamo pe kwini, nombewo nganakola lusagu.

Ngondo ja Mbumu

¹⁰ Nipele kwakumalichisya, njime nkulimbila nkulumbikana ni Ambuje ni kwakumaluswa ni machili gao gamakulungwa. ¹¹ Njigale yakumenyanila yose yampegwilwe ni Akunnungu kuti nkombole kugakanila malindi ga Shetani. ¹² Ligongo ngondo jetu ngatukumenyana ni wandu, nambo tukumenyana ni masoka gagakutama mu chilambo cha mbumu yaani achakulu ni wakwete ulamusi ni wakwete machili, wakuchilongsosya chilambo cha chipi cha chigongomalo. ¹³ Kwa ligongo lyo njigale yakumenyanila yose yampegwilwe ni Akunnungu kuti pachijiiche ngondo nkombole kugapunda machili ga jwachigongomalo jula, pachimale kumenyana chinkombole kwima nkulimbila.

¹⁴ Nipele, njime nkulimbila, usyene uweje mpela nkanda mchiunu mwenu, ni kuwoneka kwenu wambone paujo pa Akunnungu kuweje mpela chiwalo cha chisyano chakulichenjela pa ntima, ¹⁵ ni kukola lungwanu lwa kwalalichila wandu Ngani Jambone ja chitendewele luweje mpela inkuti pakuwala ilatu ya ngondo. ¹⁶ Kupunda yeleyo yose, chikulupi chenu chichiwe mpela ngao mmakono genu kuti nkombole kujisima mipamba jose

ja mooto ja Jwachigongomalo. ¹⁷ Mpochele ukulupusyo mpela chisoti cha chisyano, ni liloŵe lya Akunnungu mpela lipanga lyankupegwa ni Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁸ Mpopelele katema kose, nchiŵendaga ukamuchisyo wa Akunnungu. Mpopelele katema kose mpela inkuti pakulongoswa ni Mbumu jwa Akunnungu. Ncheshyanje pangapela nkwapopelela ŵandu wose ŵa Akunnungu. ¹⁹ Iyoyo mumbopelele, kuti Akunnungu ambe maloŵe gakuŵecheta ni ngombole kwamanyisya ŵandu yantemela ya Ngani Jambone pangali lipamba. ²⁰ Une ndili jwantenga kwa ligongo lya Ngani Jambone namuno sambano ndili mu chitaŵiko. Mumbopelele, kuti ngombole kujilalichila Ngani Jambone pangali lipamba mpela inguti pakusachilwa.

Chikomasyo chakumalichisya

²¹ Che Tukiko, njetu jwakunonyelwa ni jwakutumichila jwakukulupilichika nkulumbikana ni Ambuje chansalile ngani syangu syose ni inguti pakwendelechela ni mmanyilile inguti pakupanganya masengo. ²² Nguntuma kukwenu kwa ligongo lya chindu chi, ansalile ngani sya nkati uweji ni kuntulasya mitima jenu.

²³ Achalongo achinjangu, ngummendela chitendewele ni unonyelo ni chikulupi kutyochela kwa Akunnungu Atati ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito. ²⁴ Ngwaŵendela umbone kwa Akunnungu aŵala wose ŵakwanonyela Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito kwa unonyelo wangali mbesi.

Chikalata chi che Paolo kwa Wafilipi Chilongolelo

Che Paolo walembele chikalata chi mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito waWaliji ku Filipi. Pa yaka ya 61 pakumala kupagwa Kilisito, katema che Paolo ali ataWikwe. (1:13) Komboleka yaliji ku Loma. Chikalata chi walembele mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito waWaliji ku musu wa ku Filipi.

Tukukombola kusyoma kanandi nkati musu wa ku Filipi mu chitabu cha Masengo ga achinduna. Musu wa ku Filipi Waliji wekulungwa mu chilambo cha ku Makedonia. Nombe kwaliji ni mpingo waandanda wa wandu wakunkulupilila Kilisito mu chilambo cho.

Che Paolo ni che Sila wautandisye mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito wo pamo, kwa nningwa wa kuipanganya yaikwanonyelesya Akunnungu paWaliji kweleko. (Masengo 16) Che Paolo Waliji ni miningwa jakupisyan-gana kwa kuchilemba chikalata chi. Watumiye lipesa li kwa kwatogolela mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito kwa ligongo lya ntuuka uWapelechele paWapikene kuti ataWikwe mu liunjili lya 4:10-19, ni Wasalile yakuti pakwendelechela ali mu chitaWiko. Walajisye che Timoseo ni che Epafladito kwa mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito mu liunjili lya 2:19-30, kuti wapochele ni kwachimbichisa ilongola wao.

Yaili mwelemo

Che Paolo akutanda kuchilemba chikalata kwa kwakomasya mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito waali ku Filipi (1:1-2).

Sooni akwasalila nkati yakuti pakwendelechela ni yakuti pakusauka (1:3-2:30).

Sooni akwasalila yaikuti pakusachilwa wakilisito kutama (3:1-4:9).

Che Paolo akumalichisya kwa kwatogolela mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito waali ku Filipi kwa mituuka jiWapelechele ni pa mbesi akwakomasya (4:10-23).

Chikomasyo

¹ Une che Paolo pamo ni che Timoseo, wakutumichila wa Kilisito Yesu, tukunnembela Wanyamwe, wandu wa Akunnungu wose wankutama ku Filipi wanlumbikene ni Kilisito Yesu, pamo ni achakulu ni achikamusi wa mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito. ² Tukummendela umbone ni chitendewele kutyochele kwa Akunnungu Atati Wetu ni kwa Ambuje Wetu Kilisito Yesu.

Che Paolo akwapopelela Wafilipi

³ Ngwatogolela Akunnungu Wangu katema kose pangunkumbuchila.

⁴ Katema kose pangumpopelela Wanyamwe wose, ngupopela njisengwaga, ⁵ kwa yankuti kamulangana ni une, pa masengo ga kwalalichila wandu Ngani Jambone, chitandile lyuwa lyaandanda lila mpaka lelo jino. ⁶ Isyene ngu-manyilila kuti Akunnungu juWagatandisye masengo gambone ga mmitima mwenu, chagajendechesye mpaka pachigamalile pa lyuwa lya kuuja Kilisito Yesu lila. ⁷ NguWajilwa kuganisya kwanti nyi nkati Wanyamwe, ligongo ngunkumbuchila katema kose. Pakuwa mwakumulene none pa umbone ula umbegwilwe ni Akunnungu wa kujichenjela ni kujilimbisya Ngani Jambone

katema panaliji mu chitaŵiko ni panaliji nechelelwe. ⁸ Akunnungu ali jwaumboni jwangu kuti ngusala isyene kuti ngunnonnyela ŵanyamwe kwa ntima wangu wose, kwa unonyelo ulaula wa Kilisito Yesu.

⁹ Ngwapopelela Akunnungu kuti unonyelo wenu ujonjecheke kukula nnopennope ni nkole lunda ni umanyilisi, ¹⁰ kuti nkombole kusagula indu yaili yambone. Sooni mitima jenu jiwoneche jeswela, ŵangali magambo mpaka lyuŵa lya kuuja Kilisito lila. ¹¹ Utame wenu tiugumbaswe ipanganyo yambone paujo pa Akunnungu yaikutyochela kwa Kilisito Yesu pe, kwa ligongo lya ukulu ni ulape wa Akunnungu.

Kutama kwa kwatumichila Kilisito

¹² Achalongo achinjangu ngusaka mmanyiilile kuti, iyasimene yangamwisye kwannope kwenesya Ngani Jambone. ¹³ Kwa ligongo lya ŵakulindilila wose ŵa nyumba ja mwenye, pamo ni ŵane wose, akumanyilila kuti ndili mchitaŵiko, ligongo ngwatumichila Kilisito. ¹⁴ Kutaŵikwa kwangu kwatesile achalongo ŵajinji ŵaŵankulupilile Ambuje kuchalila kwannope mu kulalichila Liloŵe lya Akunnungu pangali lipamba. ¹⁵ Isyene, ŵampepe mwa ŵandu wo akulalichila Ngani Jambone ja Kilisito kwa wiu ni unenyani, nambo ŵandu ŵane akulalichila Ngani Jambone ja Kilisito kwa ntima wambone wa kwakamuchisya ŵandu. ¹⁶ Ŵandu ŵa ntima wambone akulalichila Ngani Jambone kwa ntima wa unonyelo, akumanyilila kuti Akunnungu ambele masengo ga, gakujiichenjela Ngani Jambone. ¹⁷ Ŵandu ŵane wo akulalichila Ngani Jambone ja Kilisito kwa ntima wanalumbana ni ngaŵa kwa ntima wambone. Ŵanyawo akuganichisya kuti tanyonjehesye kulaga nkutaŵikwa kwangu.

¹⁸ Ngaŵa chindu kwangu une! Une ngusengwa iwaga ŵandu akulalichila Ngani Jambone ja Kilisito mwamulimose, atamuno kwa ntima wambone pane kwa ntima wanalumbana. Sooni tinyendelechele kusengwa, ¹⁹ pakuŵa ngumanyilila kuti kwakupopela kwenu ni kwa ukamuchisyo wa Mbumu jwa Che Yesu Kilisito chingulupuswe kutyochela nkutaŵikwa. ²⁰ Chingusaka ni chingulolela, ninajaluche kwa kuleka kupanganya ingusachilwa kupanganya. Nambo ngamuliswe ntima moŵa gose nnopennope sambano, kuti nankusye Kilisito mu utame mu chiulu changu, iwaga ndili jwanjumi pane ndili wile. ²¹ Pakuŵa kwa uneji kutama kuli kwatumichila Kilisito ni kuwa kuli kwambone nnope. ²² Nambo iwaga kwendelechele kutama chingombole kupanganya masengo kwa kwakamuchisya ŵandu ŵane, pelepoganguchimanyilila chakusagula. ²³ Ndili pamalekano, ngusaka kutyoka mu chilambo chino nyaule kutama ni Kilisito pakuŵa chelecho chili chindu chambone kupunda, ²⁴ nambo chili chindu chambone nnope kwa ligongo lya ŵanyamwe najendelechelaga kutama. ²⁵ None ngumanyilila kuti chindame. Ni chinyendelechele kutama ni ŵanyamwe wose kuti nyendelechele kunkamuchisya mchikulupi ni kukola lukondwa. ²⁶ Nipele pachinjiŵa sooni ni ŵanyamwe chinkole ligongo lya kupunda kuli funila nkati une mu utame wenu nkulumbikana ni Kilisito Yesu.

²⁷ Nipele, chachikusachilwa utame wenu uŵe wakuŵajilana ni Ngani Jambone ja Kilisito, kuti atamuno naikaga pane iwaga ngangwika, mbilikane kuti nkwiama chiimile ni kwa ntima umo, ni wose kwa pamo nchichichenjelaga chikulupi chachikwika ni Ngani Jambone. ²⁸ Ngasimwajogopa kose ŵammagongo ŵenu, katema kose muukamulisye ntima. Chelechi chichiŵe chimanyisyo chisyene kwa ŵanyawo kuti chajonasiche, nambo ŵanyamwe

chimpunde pakuwa ukulupusyo ukutyochela kwa Akunnungu. ²⁹ Pakuwa Akunnungu ampele wanyamwe lipesa lya kwatumichila Kilisito, ngawa kwa kukulupilila pe, nambo ni kwakulagaswa kwa ligongo lyao. ³⁰ Sambano nkukamulana none pa ngondo. Ngondo jijojo jimwaweni njimenyanaga kalakala mpaka sambano ndili kungondo mpela inkuti pakupilikana.

2

Mme mpela Kilisito

¹ Ana umi wenu nkulumbikana ni Kilisito ukuntaga machili? Ana unonyelo wao ukuntulasya? Ana nkwete umo ni Mbumu jwa Akunnungu ni kukolelana chanaso ni kukosyana jwine ni jwine? ² Nipele ngummenda nlugumbasye lukondwa lwangu kwa nganisyo simo ni kwa unonyelo umo ni kwa ntima umo ni nningwa umo. ³ Kasintenda chindu chachili chose kwa kukangana atamuno kwa kulikanganichila nambo nlitulusye jwine kwa jwine, jwalijose ammalanjile njakwe jwambone kumpunda nsyene. ⁴ Mundu jwalijose akasosa kutenda indu yaikunsangalalisya nsyene nambo asose kutenda indu yaikwasangalalisya wandu wane. ⁵ Nkolanje ntima uwowo waalinawo Kilisito Yesu.

⁶ Namose Kilisito waliji chisau Akunnungu, nambo ngananganichisya kuti kuwa chisau Akunnungu, chili chindu chakukamulana nacho.

⁷ Nambo walesile indu yose yaili yakwe, waliji mpela jwakutumichila,

wapagwile ni kuwa mundu mpela wandu wane.

⁸ Walitulwisye ni kwajitichisya Akunnungu mpaka kwasika, elo, kwasika pa nsalaba.

⁹ Kwa ligongo lyo Akunnungu wannyakwile mwinani nope, wapele liina lyekulu kugapunda meena gose,

¹⁰ kuti kwakuchimbichikwa kwa liina lya Che Yesu,

yepanganyikwe yose yaili kwinani, ni yaili pachilambo, ni indu yaili paasi chilambo

chitindiwale paujo pao,

¹¹ ni mundu jwalijose asale kwa kang'wa jakwe kuti, Che Yesu Kilisito ali Ambuje

kwa ukulu wa Akunnungu Atati.

Mme mpela lilanguka pachilambo

¹² Nipele, achambusanga wangu wakunonyelwa, mpela imwatite kwitichisya mowa gose panaliji kukwenu, chiwe yambone mwajendechelelaga kunyitichisya pa mowa gano pandalichile ni wanyamwe. Njendelechele kuipanganya yambone yaikuilana ni ukulupusyo wenu kwa kutetemela ni kwa lipamba mpaka ukulupusyo wenu pachiumalile.

¹³ Pakuwa Akunnungu akupanganya masengo munkati mwenu ni kumpa ntima wokusaka ni ukombole wa kupanganya aila yakuisaka asyene.

¹⁴ Mpanganye yaili yose panganyinyita atamuno pangakangana, ¹⁵ kuti mme wanache wa usyene wa Akunnungu ni wangali ni sambu, wankutama pasikati ja chilambo changalumbana ni chelyungasiche. Mmoneche pasikati jao nti ndondwa, syasikulanguchisya kwiunde, ¹⁶ akuno nli nka-mulile uchenene lilo we lyalikwichisya umi. Mwapanganyaga yeleyo chin-gole chindu chakulifunila kukwenu pa lyuwa lya kuuja kwa Kilisito, pakuwa

chichiwe chimanyisyo chakulosya kuti, kulimbila kwangu, ni masengo gangu, nganiga wa ga bule.

¹⁷ Namose naulajikwaga ni miasi jangu jajitikaga kuwa mbopesi pamo ni chikulupi chenu ni masengo genu paujo pa Akunnungu, ngusengwa ni kusangalala pamo ni wanyamwe wose. ¹⁸ Ni wanyamwe iyoyo nsangalale, sooni nsangalaleje pamo ni une.

Che Timoseo ni che Epaflodito

¹⁹ Nambo asakaga Ambuje Che Yesu, ngulolela kuntuma che Timoseo kukwenu pangaka wa, kuti ngamuliswe ntima pachachimba ngani syenu.

²⁰ Ngingola mundu jwine jwali ni nningwa mpela wangu jutachichenjeuchila utame wenu. ²¹ Wandu wampepe akusosasosa kupoka kwao achinsyene pe, ngakuchenjeuka ni Ngani sya Che Yesu Kilisito. ²² Nkumanyilila mwachinsyene che Timoseo yatite kulosya kuti akuwajilwa, pakuwa welewo atumichile pamo ni une nti mwanache ni atagwe kunlalichila Ngani jambone. ²³ Ngulolela chinjintuma kukwenu chitema patinjimanyilila itingopochele apano. ²⁴ None ngwakulupilila Ambuje kuti tiiche kukunnola pangaka wa.

²⁵ Nambo yamajile kummusya kukwenu nlongo njetu che Epaflodito katumetume njangu pa masengo ga kujichenjela Ngani jambone. Iyoyo ali jwantenga jwenu jumwantumile achenjeuchile yaikuusowa. ²⁶ Jwelejo akunnajila kwannope kwawona wanyamwe wose, wasongoneche nnope pakuwa mwapilikene kuti alwasileje. ²⁷ Kusyene, alwasileje mwa kuwandichila kuwa. Nambo Akunnungu wankolele chanasa, nganankolele chanasa jwelejo pe, nambo ni une jwakwe kuti ninapunde kusongoneka. ²⁸ Kwayele, nguntuma kukwenu chitema pe kuti pachimwaone sooni nsangalale ni une kulilasika kwangu kumale. ²⁹ Nipele mumpochele kwa lukondwa lose nti nlongo njenu, nkulumbikana ni Ambuje. Mwachimbichisye wandu waali mpela jwelejo. ³⁰ Pakuwa waliji mchakogoya cha kuwa kwa liwamba lya masengo ga Kilisito. Nombewo waliji mchakogoya kuti angamuchisye une apala pamwalepele mwachinsyene kungamuchisya.

3

Kukundikwa ni Akunnungu

¹ Mbesi, achalongo achinjangu, nsengweje kwa ligongo lya kulumbikana ni Ambuje. Ngangupela kunlembela sooni indu ilaila inalongolele kunnembela, pakuwa yeleyo chiinfai wanyamwe. ² Niliolechisye ni awala wakuitendekanya ya chigongomalo, waali mpela mbwa, wandu wakukanganyichisya kuumbala. ³ Uweji tuli wandu waumbale isyene, nga wa wanyawo, pakuwa tukwapopelela Akunnungu kwa kulongoswa ni Mbumu jwao ni tukulilapa kwakulumbikana ni Kilisito Yesu. Ngatukuikulupilila indu yaikutendekwa mu chiilu. ⁴ Nambo uneji ngakombwele kuikulupilila indu yaikutendekwa mu chiilu. Iwaga kwana mundu jwakuganisisya kuti akukombola kulifunila chisyo welo cha kuumbala, une naapundile. ⁵ Naumbele panaliji ni mo wa nane pakumala kupagwa. Uneji ndili Mwisilaeli jwa lukosyo lwa Benyamini ni Mwebulania kwa chipago. Nkati kugakamulisya malajisyo, naliji Mfalisayo, ⁶ nachalile nnope kwalagasya mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito. Nkati kutendekwa wambone paujo pa Akunnungu kwa kwitichisya Malajisyo, naliji jwangali chilewo.

⁷ Aila indu yose inaiweni ili yakupoka kwaune, sambano nguiwona yangali chindu kwa ligongo lya Kilisito. ⁸ Elo, ngaŵa yeleyo pe, indu yose nguiwona yangali chindu kwa ligongo lya chindu chachikulungwa chambone cha kwamanyilila Kilisito Yesu, Ambuje ŵangu. Kwa ligongo lyao nyasile indu yose ni kwiŵalanjila usakwa kuti naapate Kilisito ⁹ ni kulumbikana nawo kuli kusyene. None nganguŵalanjilwa sooni jwambone paujo pa Akunnungu kwakujitichisya malajisyo, nambo nguŵalanjilwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa kwakulupilila Kilisito. Kwele kutendekwa jwambone paujo pa Akunnungu kukutyochela kwa Akunnungu kwa litala lya chikulupi. ¹⁰ Ngusaka namanyilile Kilisito ni machili ga kusyuka kwakwe, ngusaka laje mpela iŵatite kulaga ni kuwa kwa ligongo lyao mpela iŵatite kuwa kwa ligongo lyangu, ¹¹ akuno njilolelaga kuti Akunnungu chasyusyeyo.

Nguutuka kuti iche pangusaka kwika

¹² Ngangusaka kusala kuti masile kwika kumbesi pane ndili jwamalilwe. Nambo nguchalila kuti mbate ntulilo, kwa litala lya wele ntulilo wo Kilisito Yesu asyene ambatile une meje jwao. ¹³ Achalongo achinjangu, nganguliganichisya kuti masile kupochela ntulilo, nambo nguchitenda chindu chimo pe, nguiliŵalila indu yepite ni nguchalila kuti ngole indu yaikwika. ¹⁴ Nguutuka kuti nyiche kumbesi luwilo, kuti mbochele ntulilo wa Akunnungu wa moŵa gose pangali mbesi, aula uŵilanje watuŵilasile Akunnungu kwa litala lya Kilisito Yesu. ¹⁵ Uwe wose ŵatukusile mmbumu, tunganisyeje yimo. Naga nkwete maganisyo gane, Akunnungu tambunukulile chindu cho. ¹⁶ Nambo, kwa yailiyose tujendelechele mmbujo mu litala lilyolyo lyatukuiye mpaka sambano.

¹⁷ Achalongo achinjangu, musyasye une. Mwaloleje yambone ŵakuchikuya chisyasyo cha majende gatumpele ŵanyamwe. ¹⁸ Nansalile kakajinji chindu chi, ni sambano ngunsalila sooni akuno njililaga, ŵandu ŵajinji akutama nti ŵammagongo ŵa nsalaba wa Kilisito. ¹⁹ Mbese jao jili wonasi, pakuŵa nnungu wao ali misese ja chilu. Akulilapila indu ya soni, ni ng'anisyo syao sili pachanya pa indu ya pachilambo pa. ²⁰ Nambo uweji kumangwetu kwini, ni kutyochele kweleko tukwalolela Nkulupusyo jwetu kwa lungwanu Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito aiche kutyochele kwini. ²¹ Ŵelewo chaigalausye ilu yetu ya kuwola, ni kuilandanya iŵe mpela ni chilu chao cha ukulu. Kwa ukombole wo akukombola kuilongosya indu yose.

4

Maloŵe ga kulimbisya ntima

¹ Kwayele, achalongo achinjangu ŵakunonyelwa, ngulajila kwannope kwaona sooni. Ŵanyamwe ni ŵanli lukondwa lwangu ni chindu changu chachili mpela singwa. Ŵakunonyelwa ŵangu ngummenda njime kwakulimbanganana nkulumbikana ni Ambuje.

² Ngunchondelela che Euodia ni che Sintike mme ni nningwa umo nti achalongo kwa kulumbikana ni Ambuje. ³ Nomwe katumetume njangu jwakukulupichika, ngummenda mwakamuchisye achakongwe ŵa, pakuŵa ŵalasile kwannope pamo noneji, pamasengo ga kwenesya Ngani Jambone pamo ni che Kelementi ni achinjangu ŵane ŵaŵapanganyisye masengo pamo noneji, wosewo meena gao galembechekwe mchitabu cha umi.

⁴ Nsengweje moŵa gose nkulumbikana ni Ambuje. Ngusala sooni nsen-gweje! ⁵ Kulitimalika kwenu kumanyiche kwa ŵandu wose, Ambuje ali chiŵandi kuuja. ⁶ Kasinlisausya nkati chindu chachili chose, nambo kwa chachili chose mwasalile Akunnungu kwa kupopela ni kwachondelela ni kwatogolela. ⁷ Ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu chachikupunda umanyilisi wauli wose wa ŵandu, tichigose mitima jenu ni mingwa jenu uchenene mu kulumbikana kwenu ni Kilisito Yesu.

⁸ Mbesi, achalongo achinjangu nganisyeje nkati yose yambone ni yaikuŵajilwa kulapikwa ni indu yose ya usyene ni indu yambone ni indu yaikwanonyelesya Akunnungu ni yose yaili yambone, ni yakuŵajilwa kwilapa, ni yose yakusalala ni yakuchimbichikwa. ⁹ Ntendeje indu yose imwalijigene ni imwaipochele kutyochela kwangune, ni yanayose imwaipilikene ni imwaiweni kwangune. Ni Akunnungu ŵakwatenda ŵandu atame kwa chitendewele chaŵe pamo ni ŵanyamwe.

Che Paolo akwatogolela Wafilipi

¹⁰ Nasengwile nnope nkulumbikana ni Ambuje, pakuŵa nkungumbuchila sooni. Isyene nguti, ngangusala kuti mwandiŵalile nambo lyansoŵile lipesa lya kulosya kuti nkuungumbuchila. ¹¹ Nganguŵecheta yelei pakuŵa ngwete yaikuusoŵa, ligongo nalijigeneye kulisinga mu indu indi nayo. ¹² Nakumanyi kutama ndili jwangali chindu ni sooni ngumanyilila kutama ndili ngwete ipanje. Nalijigeneye indu yose, kola sala pane kwikuta, kukola yachuluka ni kusoŵekwa nombe. ¹³ Ngukombola kupanganya indu yose kwa litala lya Kilisito ŵakuumba machili. ¹⁴ Nambo mwatesile yambone kukamulangana none nkulaga kwangu.

¹⁵ Wanyamwe Wafilipi nkumanyilila yambone kuti, panatyosile ku Make-donia, chitandilile kundanda panalalichilaga Ngani Jambone, nganiupagwa mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito uŵakamulene noneji kwa ngani jakwausya ni kupochela, ikaŵe ŵanyamwe pe. ¹⁶ Pakuŵa, namose panaliji ku Sesalonike mwambelechele indu yakungamuchisya kakajinji. ¹⁷ Ngaŵa kuti ngusaka mbochele mbote pe nambo ngusaka upile ujonjechekwe kukwenu. ¹⁸ Ngwete indu yose ni yakupunda, sooni igumbele, pakuŵa che Epaflodito ambelechele yose yaityosile kukwenu. Mitulilo ji jili nti sadaka jajikununjila yambone ni mpela mbopesi jakukundikwa ni jajikwanonyelesya Akun-nungu. ¹⁹ Nipele Akunnungu ŵangu tangumbalichisye kwa ukombole wao wekulu yaikunsoŵa kwa litala lya Kilisito Yesu malinga ni ipanje yakwe ni ukulu wakwe. ²⁰ Ukulu uŵe kwa Akunnungu Atati ŵetu moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Eloo.

Chikomasyo cha kumalichisya

²¹ Mungomachisye ŵandu wose ŵa Akunnungu ŵakwakulupilila Kilisito Yesu. Achalongo achinjetu ŵaali pamo ni une akunkomasya. ²² Ŵandu wose ŵa Akunnungu ŵakutama pelepa akunkomasya, nnopennope ŵandu ŵaali mu nyumba ja Mwenye jwa ku Loma.

²³ Umbone wa Ambuje Che Yesu Kilisito utame pamo ni ŵanyamwe.

Chikalata chi che Paolo kwa Wakolosai Chilongolelo

Chikalata kwa Wakolosai chalembeke ni Nduna che Paolo, liunjili lya 1:1. Walembe chikalata chi ali mchitaŵiko mmusi wa ku Loma. Ikukomboleka chalembeke pa yaka ya makumi nsano ni limo pakumala kupagwa Che Yesu Kilisito. Chikalata kwa wāndu ŵa ku Kolosai pamo ni ikalata ine, kwa wāndu ŵa ku Efeso ni chikalata kwa che Filimoni ikuwīlanjikwa ikalata ya mchitaŵiko pakuŵa che Paolo walembe ikalata yo ali mchitaŵiko. Walembe chikalata chi kwa wāndu wakukulupilila Che Yesu ŵa ku Kolosai. Che Paolo nganautandisya mpingo wa wāndu wakukulupilila Che Yesu ŵa ku Kolosai mpela yatite pakusala mu liunjili lya 2:1, nambo ikukomboleka wāliweni kuti akusachilwa ni ŵele wāndu wakukulupilila Che Yesu wo. Pane mpingo wa wāndu wakukulupilila Che Yesu watandiswe ni che Epafula pakuŵa wāliji mundu jwa ku Kolosai.

Che Paolo watojime kwa ligongo lya majiganyo gampepe ga unami pasikati ja mpingo wa wāndu wakukulupilila Che Yesu ŵa ku Kolosai. Liuto lyalikulungwa lya chikalata cho lyakunguluchile ngani jo. Ikukomboleka kwaliji ni mpingo wa Wakilisito ŵaali Wayahudi wālinjile kwakanganichisya Wakilisito ŵane akuyanje malajisyo ga Chiyahudi gagakutyochela mu Lilangano lya Kalakala, nnoppenope yankati kuumbala. Che Paolo akulemba yambone, kuti Wakilisito ngakuchilajila chachilichose pane mundu jwalijose ikawe Kilisito kuti akombole kukundikwa ni Akunnungu, liunjili lya 1:15-20, ni kuti majiganyo gasyene gali ga chiundu ni ngagakukombola kwapokasya kose, liunjili lya 2:8.

Yaili mwalemo

Che Paolo akutanda kuchilemba chikalata chakwe kwa kwakomasya wāndu wakukulupilila Che Yesu ŵa ku Kolosai, liunjili lya 1:1-2.

Ni sooni akulemba nkati ukulu wa Kilisito, kweleku kuli kwanga kusyene nkati majiganyo ga unami gagajenele mu Kolosai, liunjili lya 1:3-3:4.

Mpela yaitite pakusyoŵeleka mu ikalata yakwe yejinji, che Paolo akulemba mbindikati jine ja chikalata kwa kulemba malajisyo kulosya yakuti kusachilwa Wakilisito kutama, liunjili lya 3:5-4:6.

Che Paolo akumalichisya kulemba chikalata chakwe kwa kwakomasya ni kwasalila kuti chikalata chi chisomekwe paujo pa wakukulupilila ŵaali mu mipingo jine wāndu wakukulupilila Che Yesu, liunjili lya 4:7-18.

¹ Une che Paolo, Nduna jwa Kilisito Yesu kwa unonyelo wa Akunnungu ndili ni mpwanga jwetu che Timoseo, ² tukunnembela wanyamwe wāndu ŵa Akunnungu wankutama ku Kolosai, achinjetu wakukulupilichika mu kulumbikana ni Kilisito. Tukumpopelela umbone ni chitendeweke kutyochela kwa Akunnungu Atati ŵetu.

Kwatogolela Akunnungu

³ Moŵa gose patukumpopelela wanyamwe, tukwatogolela Akunnungu, Atati ŵa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. ⁴ Pakuŵa tupilikene inkuti pakwakulupilila Kilisito Yesu ni inkuti pakwanonyela wāndu wose ŵa Akunnungu. ⁵ Chikulupi chenu ni unonyelo wenu ikukulupilila chilolelo

chammichile chile kwinani. Mwapilikene kaandanda nkati chilolelo cho, katema pamwalalichilwe Ngani Jambone ja usyene. ⁶ Ngani Jambone jo jannyichilile wanyamwe ni kwenela mu chilambo chose ni kumpelelechela umbone, ni kukula mpela ijitite kula pasikati jenu chitandile lyele lyuwa pamwapilikene ni kuumanyilila umbone wa Akunnungu wautite kuwa. ⁷ Che Epafula kapolo njetu jwakunonyelwa, jwelejo ni juwanjigenye wanyamwe jele ngani jo. Jwelejo ali jwakutumichila jwakukulupilichika jwa Kilisito pamalo petu kwa ligongo lyenu. ⁸ Jwelejo ni jwatusalile ngani ja unonyelo wenu umpegwilwe ni Mbumu jwa Akunnungu. ⁹ Kwa ligongo li nowe wakwe chitandilile lyuwa litwapilikene nkati wanyamwe, ngatukuleka kumpopelela. Tukwachondelela Akunnungu antende mmanyilile aila yakwaka mpanganye mu lunda lose ni umanyilisi wose umpegwilwe ni Mbumu jwa Akunnungu. ¹⁰ Tukupopelela yeleyi kuti nkombole kutama mpela yakuti pakusaka Ambuje, njendelechele kupanganya yaikwanonyela welewo mowa gose. Kwa litala lyo chinkombole kupanganya masengo gagali gose gambone ni kupunda kwamanyilila Akunnungu. ¹¹ Akunnungu amlimbisye kwa litala lya ukombole wose ni ukulu wao, kuti nkombole kupililila indu yose pangapela, ¹² ni kwakusengwa mwatogolele Atati, wantesile wakuwajilwa kupochela indu yose iwagosele wandu wakwe mu umwenye wa lilanguka. ¹³ Pakuwa welewo atukulupwisye kutyochela mmachili ga chipi ni kutujinjisa mu umwenye wa Mwanagwe jwakunonyela. ¹⁴ Kwa litala lya jwelejo tuwombolechekwe ni kulecheleswa sambu syetu.

Kilisito ni masengo gakwe

¹⁵ Kilisito akulandana kwa usyene ni Akunnungu wangakuwoneka. Jwelejo wapali ikanawe yepanganyikwe yose kugumbikwa. ¹⁶ Pakuwa kwa litala lya jwelejo, Akunnungu waigumbile indu yose ya kwinani ni indu yose ya pachilambo ni yaikuwoneka ni yangaikuwoneka pamo ni waali ni machili pane achakulu pane ilongola pane waali ni ulamusu. Akunnungu waigumbile indu yose kwa litala lyakwe ni kwa liwamba lyakwe. ¹⁷ Kilisito wapali ikanawe indu yose kugumbikwa ni kwakulumbikana ni welewo indu yose ilumbikene pamo. ¹⁸ Kilisito ali ntwe wa chiilu chakwe ni chiilu cho chili mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito, nombejo ali ndande ja umi wa chiilu cho nombe ali ndande. Jwelejo ali jwaandanda kusyuka kuti awe jwaandanda mu indu yose. ¹⁹ Pakuwa yanonyelesye Akunnungu asyene kuti utindimisyu wakwe wose uwe mu nkati mwa Kilisito. ²⁰ Akunnungu wajiljenje indu yose kwa litala lya Kilisito, ni kwa miasi jakwe jijamwasiche pa nsalaba jatesile chitendewele ni indu yose yaili pachilambo ni kwinani.

²¹ Ni wanyamwe kalakala mwaliji ntalikangene ni Akunnungu, nombe mwaliji wammagongo wao pakuwa mwaganisisye yachigongomalo ni mwatesile yachigongomalo. ²² Nambo sambano, Akunnungu wantesile mwanya mme achambusangagwe kwa litala lya chiwa cha chiilu cha Kilisito kuti anjausye paujo pao akuno ndi waswela, wangali sambu namose chilewo. ²³ Nambo wanyamwe nkusachilwa kwendelechela kutama mu chikulupi, namose nkakunda kutinganyikwa ni kusaama mu chilolelo chila chimwachipatile katema pamwapilikene Ngani Jambone. Une che Paolo natendekwe kuwa jwakutumichila jwa Ngani Jambone jila jjalalichile kwa wandu wose pachilambo pose.

Masengo ga che Paolo kwa mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito

24 Sambano ngusengwa kwa masausyo gangupata kwa ligongo lyenu. Kwa litala lya kulaga kwangu kwa chiilu, ngugumbalichisya aila yaipungwiche mu kulaga kwa chiilu cha Kilisito, yaani mpingo wa wāndu wākunkulupilila Kilisito. 25 Ni une natendekwe ni Akunnungu kuwā katumetume jwa wāndu wākunkulupilila Kilisito. Masengo gasyene gali, kulalichila Liloŵe lyao kwa utindimisyō, 26 ni liloŵe lyo lili chantemela chichasisiche kwa wāndu wose chitandile kalakala, nambo sambano chimanyichikwe kwa wāndu wākwe. 27 Pakuŵa Akunnungu asachile kwamanyisya wāndu chantemela cho yachtite pakuŵa chachikulungwa ni cha ukulu chichajenele kwa wāndu wāngawā Wāyahudi wose. Chantemela cho chili achi, Kilisito ali nkati mwenu, ni wānyamwe wakwe chinkole liunjili lya ukulu wa Akunnungu. 28 Kwa ligongo lyo, tukunlalichila Kilisito kwa wāndu wose. Tukunjamuka ni kunjiganya kila mundu kwa lunda lose, kuti tukombole kunnyikanawo kila mundu paujo pa Akunnungu ali jwautindimisyō mu nkulumbikana ni Kilisito. 29 Kuti ndende yeleyo ngupanganya masengo ni kuchalila kwa machili gamakulungwa ga Kilisito gagakupanganya masengo nkati mwangu.

2

1 Ngusaka mmanyilile inguti pakupanganya masengo kwa kuchalila kwa ligongo lyenu ni kwa ligongo lya wāndu wā ku Laodikia ni kwa ligongo lya wose wānganamone une. 2 Ngupanganya yelei kuti atulaswe mitima ni kulumbikana pamo mu unonyelo ni pakupunda yeleyo akombole kugumbalichiswa upile kwa winji ni kumanyilila kwa kusyene. Pele chakombole kuchimanyilila chantemela cha Akunnungu, malumbo gakwe kwamanyilila Kilisito asyene. 3 Wēlewo pe ni wākukombola kwatenda wāndu alumanyilile lunda lose ni umanyilisi wose wa Akunnungu.

4 Ngunsalila wānyamwe maloŵe ga kuti mundu akanlambusya kwa maloŵe gakunnyenga namuno gakuwoneka gambone. 5 Pakuŵa atamuno ndalichile kwa chiilu, nambo ndili pamo ni wānyamwe mu mbumu, none ngusengwa kwiwona ipanganyo yenu ikwendelechela kwa ukotopasyo ni inkuti pakwima chimile nkwakulupilila Kilisito.

Umi wa usyene nkulumbikana ni Kilisito

6 Nipele pakuŵa mwapochele Kilisito Yesu kuŵa Ambuje wenu, iyoyo njendeje nkulumbikana ni wēlewo. 7 Njendelechele kukamulangana nawo mpela ila nkuwika michiga nkati mwakwe ni umi wenu utawikwe pachanya pakwe ni kwima nkulimbanganawo mu chikulupi mpela imwatite kujiganyikwa. Pakupunda yeleyo mmeje wakatogolela nnope.

8 Niilolechese akaika mundu kukunnambusya kwa maloŵe ga majiganyo gaunani, ndande jakwe jili mapochelo ga wāndu ni ga masoka gagakulamula pachilambo nambo ngagakutyochela kwa Kilisito asyene. 9 Pakuŵa chinungu chose cha Akunnungu chili mu nkati mwa chiilu cha Kilisito. 10 Ni nkulumbikana nawo, wānyamwe nkwete umi wautindimisyō. Wēlewo akwete ulamusi pa masoka gagakutawala ni achakulu wose.

11 Nkulumbikana ni Kilisito wānyamwe mwaumbele ni kusileka tama syangalumbana simpagwile nasyo nambo kuumbala kwangatendekwa kwa makono ga wāndu nambo mmumbeswe ni Kilisito nsyene. 12 Pakuŵa pamwabatisilwe mwasichikwe pamo ni Kilisito, ni mu ubatiso wo iyoyo wānyamwe mwasyuchile pamo nawo ligongo mwakulupilile machili ga

Akunnungu, juwansyusisye Che Yesu. ¹³ Kalakala mwaliji wawe ligongo lya sambu syenu ni tama sya chiilu syangalumbana simpagwile nasyo syasikusaka kupanganya sambu syaliji syangatyochekwa. Nambo sambano Akunnungu ampele umi pamo ni Kilisito. Nombe Akunnungu atulechesye sambu syetu syose, ¹⁴ pawachipukwite chikalata chachilembekwe magambo getu pamo ni malajisyo gakwe chati Akunnungu akatulumulile uwe, wachipukwite kusyene kwa kuchiwamba pa nsalaba. ¹⁵ Pa nsalaba po Kilisito wagasumwile machili masoka gagakutawala ni achakulu wakutawala. Watasile soni paujo pa wandu kwa kwakwekwelemya nti wandu watawikwe mu ulendo kwalosya kuti wapundile.

¹⁶ Nkakunda mundu jwalijose kummichila lilajisyo nkati chakulya ni yakungwa atamuno yankati lyuwa lya chindimba pane Lyuwa lyakuwoneka lwesi pane Lyuwa lya Kupumulila. ¹⁷ Ayiyi yose ili chiwilili cha indu yaikwika yo, nambo usyene wa yele yose uli Kilisito nsyene. ¹⁸ Nkajitichisya kulumulikwa ni mundu jwalijose jwakulilola kwa paasa kuti ali jwakulitulusya ni jwakwapopelela achikatumetume wa kwini. Mundu jwanti yele akulifuna kwa indu yaiweni ni kwa ligongo lya lunda lwakwe. ¹⁹ Mundu jo alesile kukumulangana ni Kilisito waali ntwe wa chiilu. Kwa litala lya welewo chiilu chose chikutagwa machili ni kulumbikanywa pamo kwa iwalo ni mitasi jakwe, nombecho chikukula kwa unonyelo wa Akunnungu.

Kuwa ni kutama pamo ni Kilisito

²⁰ Wanyamwe mwawile pamo ni Kilisito ni kuwombolwa kutyochela mu machili ga masoka gagakulamula pa chilambo. Ana ligongo chi nkutama mpela wandu wa pa chilambo? Kwa chichi nkugajitichisya malajisyo gati yeleyo, ²¹ “Nkakamula chelechi, nkapasya chelechi, nkakwaya achila”? ²² Yeleyo yose chiwe yangalimate yamalaga kutumika. Yeleyo yose ili malajisyo ni majiganyo ga wandu pe. ²³ Isyene malajisyo ga gakuwoneka kuwa ga lunda, nkupopela kwaliwichile achinsyene ni nkulitulusya kwa ni nkuchilongosya chiilu kwakuchisauya. Nambo yele yose nganikola machili ga kusilekasya tama sya chiilu.

3

¹ Nsyuchile pamo ni Kilisito, kwayele muiganisye indu yaili kwini kwali Kilisito atemi upande wauli ni ulamusi wa Akunnungu. ² Nganisyeje indu yaili kwini ni nga wa yaili pa chilambo pano. ³ Pakuwa wanyamwe mwaliji wawe ni umi wenu usisiche pamo ni Kilisito munkati mwa Akunnungu. ⁴ Kilisito ali umi wenu wa usyene, nombewo pachawoneche sooni nipele wanyamwe chimmoneche pamo nawo mu ukulu wao.

Utame wa kalakala ni utame wa sambano

⁵ Nipele, nsiulaje kila tama syangalumbana simpagwile nasyo sya pachilambo yaani chikululu ni usakwa ni tama ni nganisyo syangalumbana ni lipamo yaili nti kupopela inyago. ⁶ Kwa ligongo lya sambu si, lutumbilo lwa Akunnungu lukwaichilila welewo wakukana kupilikanichisya. ⁷ Kalakala, wanyamwe mwatamaga nkusikuya tama syangalumbana simpagwile nasyo. ⁸ Nambo sambano nneche yeleyi, lutumbilo ni tama ni chigongomalo ni kwatukana Akunnungu. Malowe gangalimate ganakopoche nkang'wa mwenu. ⁹ Kasinnambusyana, pakuwa ntyosisye tama syangalumbana simpagwile nasyo pamo ni isambo yakwe yose, ¹⁰ ni kuuwala umi wa sambano, aula umi waukwendelechela kutendekwa wa sambano ni Akunnungu

Wakugumba. Ni kwa kwamanyilila uchenene chikuntende mme mpela welewo. ¹¹ Kwa ligongo lyo, ngapagwa sooni utinda pasikati ja Wayahudi ni Wagiliki, waumbele ni wangaumbala, jwasyomile ni jwangasyoma, kapolo ni jwalechelelwe. Nambo Kilisito ali yose nombe ali mu yose.

¹² Wanyamwe ndi wandu wa Akunnungu, jwelejo wannonyele ni kunsagula kuti mme wandu wakwe. Kwa yeke mmanje ni ntima wa chanasa ni ntima wambone ni wa kulitulusya ni kulitimilika ni upililiu. ¹³ Mpilililane jwine ni jwine ni kulechelesyana katema kakalikose mundu akolaga ni maloŵe gakummechetela jwine. Nnechelesyane mpela Ambuje yatite pakunnechelesya wanyamwe. ¹⁴ Pakupunda indu yose, njonjehesye unonyelo pakuwa unonyelo ukuta wikanya indu yose mu umo uuli utindimisyu. ¹⁵ Chitendeweke cha Kilisito chitawale mmitima jenu, pakuwa Akunnungu ammilasile wanyamwe kuti chipagwe chele chitendeweke mu chiilu chimo, ni mme wakutogolela. ¹⁶ Utenga wa Kilisito ugumbale nkati mwenu. Njiganyane ni kujamukana kwa lunda lose. Njiimbe sabuli ni nyimbo syakwalapa Akunnungu ni nyimbo sya kwapopela akuno nchajimbilaga Akunnungu kwa kutogolela mmitima jenu. ¹⁷ Chichintende chose pane kuwecheta, mpanganye yose kwa liina lya Ambuje Che Yesu ni kwatogolela Akunnungu Atati kwa litala lyao Che Yesu.

Mundu yakusachiwa pakutama mu utame wa sambano

¹⁸ Wanyamwe achakongwe, mwapilikanichisye achiwankwenu, yeleyi ni yakuti pakwanonyelesya Ambuje. ¹⁹ Ni wanyamwe achalume, mwanonyele achiwankwenu, ni kasimma wakalipa kukwao.

²⁰ Ni wanyamwe wanache mwapilikanichisye achawelesi wenu mu yose, pakuwa chelechi chikwanonyelesya Ambuje.

²¹ Ni wanyamwe achawelesi kasimwalipula wanache wenu, kuti akapwa ntima.

²² Ni wanyamwe achikapolo mwapilikanichisye awala waali achakulu wenu kwa chiilu mu indu yose, nkapilikanichisya pe katema pakummona kuti mmoneche wambone kukwao nambo ntendeje yeleyo ni ntima wenu wose ligongo lya kwachimbichisya Ambuje Che Yesu. ²³ Chinkutenda chachilichose, ntende ni ntima wenu wose, mpela nkwatendela Ambuje ni ngaŵa nkwatendela wandu. ²⁴ Nkumbuchile kuti Ambuje chachimpa wanyamwe mbote jakwagosela wandu wao. Pakuwa Kilisito ali Ambuje wa usyene unkwatumichila. ²⁵ Pakuwa jwalijose jwakupanganya yangalumbana, chapochele malipilo ga yangalumbana yapanganye, ligongo Akunnungu nganakola lusagu kose.

4

¹ Ni wanyamwe achakulu mpanganye yaili yambone kwa achikapolo wenu mpela yakuti pakusaka Akunnungu, nchimanyililaga kuti nomwe wakwe nkwele Ambuje kwini.

Malajisyo kwa Wakilisito wose

² Mwapopelele Akunnungu pangapela ni pankupopela mmeje meeso ni kwatogolela Akunnungu. ³ Iyoyo ntupopelele nowe, kuti Akunnungu atupe lipesa lya kulalichila ntemela nkati Kilisito. Kwa ligongo lya utenga wo, une ndili mu chitawiko. ⁴ Nipele mumbopelele kuti ngombole kuwecheta yaikuti kuwajilwa kwa litala lyalikukombola kuchiwika chantemela cho pangasisika.

⁵ Njendeje kwa lunda pankutama ni wāndu wāngakukulupilila Kilisito, nchitumiyaga yambone lipesa linkwete. ⁶ Moŵa gose aila yose inkusala yakamuchisye wāndu, ni nkusachilwa kunjanga chambone mundu jwali-jose.

Chikomasyo chakumalichisya

⁷ Nguntuma che Tukiko kukwenu, jwelejo ali nlongo njetu jwakunonyelwa, jwakutumichila jwakukulupilichika ni kapolo njetu mmasengo ga Ambuje, chammanyisye wānyamwe ngani syangu syose. ⁸ Kwa ligongo lya nguntuma kukwenu kuti ajitusye mitima jenu kwakunsalila ngani syetu. ⁹ Akwika pamo ni che Onesimo nlongo njetu jwakunonyelwa ni jwakukulupilichika, jwelejo ali mundu jwa kukwenu. Wānyawo ni uchansalile yose yaikutendekwa apano.

¹⁰ Jwantawe njangu che Alisitako akunkomasya. Nombe che Maliko mwipwagwao che Banaba iyoyo akunkomasyanga. Malajisyo gakwe mmasile kugapochela, aikaga kukwenu mwapochele chambone. ¹¹ Nombe che Yoshua, jwakuwīlanjikwa Yusto iyoyo akunkomasya. Mwa Wāyahudi wāwākulupilile ni wātatu pewo wākupanganya masengo pamo ni une kwa ligongo lya Umwenye wa Akunnungu, wānyawo ni wākungamusa une. ¹² Che Epafula, njenu, kapolo jwa Kilisito Yesu akunkomasya. Moŵa gose ngaakupela kumpopelela kuti nlimbangane ni kwima chiimile ni kwendelechela kukulupilila ni kupanganya yakuisaka Akunnungu. ¹³ Ngukombola kusala umboni nkati wēlewo kuti akupanganya nnope masengo kwa ligongo lyenu ni kwa ligongo lya wāndu wā ku Laodikia ni kwa ligongo lya wāndu wā ku Hielapoli. ¹⁴ Che Luka jwantela jwetu jwaunonyelo ni che Dema akunkomasya.

¹⁵ Mwakomasye achalongo achinjetu wā ku Laodikia pamo ni che Nimfa ni mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito wākusimana mu nyuumba jao. ¹⁶ Mwamalaga kusyoma chikalata chi mwape mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito wa ku Laodikia achisyome. Nombe chikalata chinalebele wāndu wā ku Laodikia ampanje wānyamwe nsyome. ¹⁷ Mwasalile che Alikipo kuti masengo gapegwile ni Ambuje kupanganya amalichisye. ¹⁸ Uneji che Paolo ngulemba yeleyi ni nkono wangu nansyene kunkomasya. Kasindiwālila kuti une ndili muchitawiko. Ngummendela umbone kutyochela kwa Akunnungu.

Chikalata chaandanda chi che Paolo kwa Wasesalonike Chilongolelo

Chikalata chaandanda kwa wāndu wā ku Sesalonike chalembeke ni Nduna che Paolo (1:1). Mu ikalata iwālembile che Paolo, chikalata chi chikuloleka chaliji chandanda kuwīchikwa mu Bibilia ni chalembeke pa yaka ya 51 pakumala kupagwa Kilisito. Che Paolo wāliji ku Kolinto katema pa wāalembile chikalata chi wāndu wākukulupilila Kilisito wā ku Sesalonike, wāndu wākukulupilila Kilisito wā wāpatile katema ka ulendo wao wawīli wa kwalalichila wāndu ngani sya Che Yesu, (Masengo ga achinduna 17:1-10). Mu chitabu cha Masengo ga achinduna asasile kuti mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito wo waliji ni Wāyahudi wāampepe ni Wāgiliki achajinji.

Che Paolo nganakombola kutama ku Sesalonike katema kakajinji pakumala kwapata wāndu wākukulupilila Kilisito, kwapele kanyuma wāapelechele chikalata chi kwatulasya ntima Wākilisito kweleko. Chikalata cho chisasile indu yose ni chikwete malajisyo gampepe gankati yakuti kusachilwa Mkilisito kutama. Che Paolo asasile indu impepe ya kuliwika chile katema Kilisito pachaiche kaa wīli. Panepa Wākilisito wāali mumpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito wā ku Sesalonike wāsengwile kwa ligongo lya ngani ji. Che Paolo atumie kuika kwa Kilisito kaa wīli mpela ligongo lya kutama utame waukwakusya Akunnungu (5:6-8).

Yaili mwelelo

Che Paolo akutanda kuchilemba chikalata chi kwa kwakomasya wāndu wākukulupilila Kilisito ni kwatogolela Akunnungu kwalignongo lyao (1). Che Paolo akusala yankati ipanganyo yao ni yankati ngani ji wāsaliwe ni che Timoseo (2:3).

Che Paolo akwasalila yakuti kusachilwa kutama Wākilisito mu lilanguka lya kwika kwa Che Yesu kaa wīli (4:1-5:15).

Che Paolo akumalichisya kwa kwakomasya kaa wīli wāndu wākukulupilila Kilisito ni sooni akwachondelela kila mundu mu mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito atende yakuti kukombola asyome chikalata cho (5:16-28).

¹ Une che Paolo ni che Siluwano ni che Timoseo, tukunnembela wānyamwe mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito wa kwele ku Sesalonike wāndi wāndu wākwe Akunnungu Atati ni Ambuje wētū che Yesu Kilisito. Tukumendela ntuuka ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu.

Umi ni chikulupi cha Wasesalonike

² Tukwatogolela Akunnungu mo wā gose kwa ligongo lyenu wose ni kunkumbuchilanga mmapopelo getu pangapela. ³ Paku wā paujo pa Akunnungu Atati wētū tukukumbuchila inkuti pakutumichila kwa chikulupi ni inkuti pakulisausya ni masengo ligongo lya unonyelo wenu. Iyoyo tukukumbuchila ichitite kulimbichika chilolelo chenu kwa Ambuje wētū Che Yesu Kilisito. ⁴ Achalongo achinjetu wākunonyelwa ni Akunnungu, tukumanyilila kuti wēlewo ansagwile mme wāndu wākwe. ⁵ Paku wā patwalichile Ngani Jambone kukwenu nganitulalichila kwa malo wē pe, nambo kwa machili ni ukamuchisyo wa Mbumu jwa Akunnungu tuchimanyililaga

kuti utenga wo uli wa usyene. Nkumanyilila itwatite kutama pamo ni wanyamwe, twatemi yambone kwa kunkamuchisya wanyamwe. ⁶ Wanyamwe mwatusyasisye uweji ni mwasyasisye Ambuje. Namuno mwalageswe kwannope mwalipochele Liloŵe lya Akunnungu kwa lukondwa lwalukutyochela mu Mbumu jwa Akunnungu. ⁷ Kwa litala li wanyamwe mwatendekwe chisyasyo kwa wakukulupilila wose ŵa ku Makedonia ni ku Akaya nombe nako. ⁸ Pakuŵa kutyochela kukwenu lisonile lilowē lya Ambuje, ngaŵa pa Makedonia ni pa Akaya pe, nambo posepose ngani ja chikulupi chenu kwa Akunnungu chijenele. Kwa pele uweji nganitukola chindu chakusala. ⁹ Achinsyene wo akuŵalanga ngani ja ulendo wetu patwanjijamajimila, intite pakutupochela ni intite kuileka inyago ni intite pakwagalachila Akunnungu. Mwatēsile yeyo kuti mwatwamichile Akunnungu ŵajumi ni ŵausyene. ¹⁰ Sambano nkunlindilila Mwanagwe juchatuluche kutyochela kwinani, yaani Che Yesu juŵansyusisye mu ŵawe, nombewo ni ŵakutukulupusya mlutumbilo lwa Akunnungu lwalukwika.

2

Ukatumetume u che Paolo ku Sesalonike

¹ Achalongo achinjetu, mwanya mwachinsyene nkumanyilila kuti kunjimajimila kwetu nganikuŵa kwa iyiyi peyi. ² Mpela inkuti kumanyilila, tukanaŵe kwika kukwenu twalageswe kaje ni kutukanwa ku Filipi ko. Namose kwaliji ni kutukanila kwannope, Akunnungu ŵetu ŵatukamuchisye kunlalichila Ngani Jambone jakwe pangajogopa. ³ Utenga watukuulalichila kukwenu ngaukukulupilila unami atamuno nningwa wanganalumbana atamuno ngatukusaka kunlambusya mundu jwalijose. ⁴ Nambo moŵa gose tukusala mpela yakuti kutukulupilila Akunnungu pakuŵa ŵelewo paŵatukundile kuti tukuŵajilwa, ŵatupele masengo ga kulalichila Ngani Jambone ji kwa ŵandu. Nningwa wetu ngaŵa kwanonyelesya ŵandu nambo tukusaka kwanonyelesya Akunnungu, ŵakusimanyilila ngansyo sya mitima jetu. ⁵ Akunnungu ali jwaumboni jwetu, ni wanyamwe mwachinsyene nkumanyilila kuti namose lyuŵa limo nganituŵa ni maloŵe ga kulikombakomba kwa ŵandu atamuno maloŵe ga kunyenga, namose kukola ipanje yenu kwa kalamuka. ⁶ Nganitusaka kulapikwa ni ŵandu atamuno ni wanyamwe atamuno ni ŵandu ŵane, ⁷ namuno uweji tuli achinduna ŵa Kilisito, tukakombwele kunkanganichisya kuti ntujitichisye uwe. Nambo uweji twalitimaliche pasikati jenu mpela achikulu yakuti kwalela achiŵanagwe. ⁸ Uweji twannonyele nnope mwanya namose kuŵa chile ngaŵa kwa kunnalichila Ngani Jambone ja Akunnungu pe, nambo ni kukuposa umi wetu iyoyo kwa ligongo lyenu, pakuŵa kusyene mwanya ndi ŵakunonyelwa ŵetu.

⁹ Achalongo achinjangu, nkukumbuchila itwatite kulaga ni kugapananya masengo ga kulimba. Patwalalichilaga Ngani Jambone ja Akunnungu, twapanganyisye masengo muusi ni chilo kuti tukantopela atamuno jumo jwa wanyamwe. ¹⁰ Wanyamwe ndi ŵaumboni ŵetu, ni Akunnungu nombe ali jwaumboni jwetu itwatite pakutama pasikati jenu mwanya ŵankukulupilila, twatemi yaikuti pakuŵajilwa kwa uswela ni pangali kulalatilwa. ¹¹ Nkumanyilila kuti twanjamwiche jwalijose nti atati yakuti kwapanganyichisya achiŵanagwe. ¹² Twanlimbisye ni kwatusya mitima ni kwa-

jamuka kuti nkombole kutama kwa kwaŵajila Akunnungu ŵakummilanga kwinjila mu Umwenye ni ukulu wao.

¹³ Sooni tukwete ligongo liine lya kwatogolela Akunnungu pangaleka pakuŵa patwanyichisye Ngani Jambone ja Akunnungu, mwajipilikene ni kujipochela. Mwajipochele ngaŵa nti liloŵe lya ŵandu nambo nti liloŵe lya Akunnungu, ni isyene ni litite pakuŵa. Pakuŵa Akunnungu ni ŵakupanganya masengo mmitima jenu mwanya ŵankukulupilila. ¹⁴ Achalongo achinjangu, indu iyaakopochele mipingo ja ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ŵaali ŵandu ŵa Akunnungu ŵa ku Yudea, ni ŵanyamwe ŵakwe inkopochele iyoyo peyo. Pakuŵa mwanya mwalageswe ni ŵandu ŵa mu chilambo chenu ilaila mpela iŵalageswe ŵanyawo ni Ŵayahudi achinjao. ¹⁵ Aŵala Ŵayahudi ŵangakukulupilila ni uŵammuleje Ambuje Che Yesu ni ŵakulondola ŵa Akunnungu ni kutulagasya nowe ŵakwe. Ŵandu ŵa ngakwanonyelesya Akunnungu, sooni ali ŵammagongo ŵa ŵandu wose! ¹⁶ Namose ŵalinjile kutukanya kulalichila Ngani Jambone kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi kuti akakombola kukulupuswa. Kwa kutenda yeleyo ŵajonjehesye sambu ni kugumbalichisya ngoo pachanya sambu syatesile moŵa gose. Nambo mbesi jakwe lutumbilo lwa Akunnungu lwaichilile.

Che Paolo akulajila kwajimajimila sooni ŵandu ŵa ku Sesalonike

¹⁷ Achalongo achinjetu, uwe twalekangene nomwe kwa moŵa pe, sooni kwaliji kwa ungewonegana nambo ngaŵa kwa nganisyo syetu. Kanyuma kanandi twasachile kummona sooni. ¹⁸ Kwa yeke twasachile kunjimajimila sooni, uneji che Paolo, nalinjile kaŵilikaŵili kuti iche kukwenu, nambo Sheetani ŵatulekasisye.

¹⁹ Uli, patutujime paujo pa Ambuje ŵetu Che Yesu pataiche tutulilapile chichi nkati kupunda kwetu? Chitulilapilile ŵanyamwe mwachinsyene. Ŵanyamwe ni ŵandi chilolelo chetu, ni lukondwa lwetu ni ŵandi chindu mpela singwa. ²⁰ Kusyene kwaligongo lyenu, uwe tukulilapa ni kusengwa.

3

¹ Mbesi nganitukombola kupililila kwakupunda, nipele, twaiweni yambone kusigalila uwe pe ku Asene. ² Twantumile kukwenu nlongo njetu che Timoseo, jwakwatumichila Akunnungu pamo ni uwe mmasengo ga kulalichila Ngani Jambone ja Kilisito. Twantumile kukwenu kuti anlimbisye mwanya ni kuntusya ntima nkati chikulupi chenu, ³ kuti chikulupi cha jwalijose pasikati jenu chinatnganyiche kwaligongo lya malagasyo getu ga. Mwachinsyene nkumanyilila kuti chitupate malagasyo go pakuŵa uli usache wa Akunnungu kulagaswa. ⁴ Pakuŵa, patwaliji pamo ni ŵanyamwe twansalile chile kuti tutulagaswe, ni mpela inkuti pakumanyilila ni iyoyo yaitite pakuŵa. ⁵ Kwa ligongo lyo panalepele kwendelechela kupililila, nantumile che Timoseo kuti manyilile ngani sya chikulupi chenu. Najogwepe kuti pane jwachigongomalo jula anaiche kukunnya ni masengo gose gatupanganyisye kukwenu gaŵe gangali chindu.

⁶ Nambo sambano che Timoseo ausile kukwetu kutyochela kukwenu, nombejo atusalile ngani sya kusengwasya sya chikulupi ni unonyelo wenu. Atusalile kuti nkutukumbuchilanga moŵa gose, ni kuti nkulajila kutuwona mpela ila nowe ŵakwe itukuti kulajila kumbona. ⁷ Kwa yeleyo achalongo achinjetu, mkusauka kwetu ni malagasyo gatukugapata tukutulaswa ntima nomwe kwa kupilikana nkati chikulupi chenu. ⁸ Pakuŵa sambano

tukwete umi, kwa kummona wanyamwe ndi chiimilile nkutama kwa kulumbikana kwenu ni Ambuje. ⁹ Sambano tukukombola kwatogolela Akunungu kwa ligongo lyenu, malinga ni lukondwa lwatukwete paujo pao kwa ligongo lyenu. ¹⁰ Muusi ni chilo tukwapopelela Akunungu kwa kuchalila nnope kuti tukole lipesa lya kuonegana sooni kuti tumpe chachilichose chachipungwiche mu chikulupi chenu.

¹¹ Nipele tukwapopelela Akunungu waali Atati wetu ni Ambuje wetu Che Yesu atukolochesye litala lya kwika kukwenu. ¹² Ambuje anjonjehesye ni kunchuluchisya unonyelo wa jwine ni jwine ni kwanonyela wandu wose mpela itukuti kunnonyela wanyamwe. ¹³ Kwaye Akunungu anlimbisye mitima jenu ni wanyamwe ngamma ni chilewo ni chimme waswela paujo pa Akunungu waali Atati wetu pachauje Ambuje wetu Che Yesu pamo ni wandu wao wose.

4

Utame waukwanyoyesya Akunungu

¹ Mbesi achalongo achinjetu uweji tunjiganyisye yakuti pakutama kuti nkombole kwanyoyesya Akunungu. Kusyene ntameje yeleyo. Ni sambano tukunchondelela ni kunchisya mu liina lya Ambuje Che Yesu njen-delechele kwanno mu utame wo. ² Pakuwa nkugamanyilila malajisyo gatumpele kwa ukombole wa Ambuje Che Yesu. ³ Akunungu akusaka wanyamwe mme waswela ni ngasimma wandu wa chikululu. ⁴ Jwannume jwalijose pasikati jenu akuwajilwa kumanyilila yakuti pakutama yambone ni wankawo mu uswela ni kuchimbichikwa, ⁵ nga wa kwa tama jangalimate mpelaga wandu wa ilambo ine wangakwamanyilila Akunungu. ⁶ Kwa chindu cho, mundu jwalijose akasannewela jwakukulupilila Kilisito njakwe namuno kunnyenga, pakuwa Ambuje ni wakwalamula wose, mpela ila itwamasile kunsalila ni kunjamura kwachikali. ⁷ Pakuwa Akunungu nganatuwilanga kuti tutame mu usakwa nambo tutame mu uswela. ⁸ Kwaye, mundu jwalijose jwakugakana majiganyo ga, ngakunkana mundu, nambo akwakana Akunungu wakumpa wanyamwe Mbumu jwao.

⁹ Nambo yankati unonyelo wa wakukulupilila achinjetu, ngatukusaka kulembela chachili chose, pakuwa Akunungu nsyene anjiganyo mwanya inkuti pakusachilwa kunonyelana. ¹⁰ Wanyamwe kusyene nkwanonyela achinjenu wose wa pa Makedonia pose. Ni sambano tukunchondelela achinjetu mpundisye kwanno kupanganya yeleyo. ¹¹ Nchalile nnope kuti nkombole kutama kwa kutulala. Mpanganyo indu yenu mwachinsyene ni kupanganya masengo wanyamwe mwachinsyene mpela itwannajisye ila. ¹² Kwanti yeleyo utame wenu chiuwe wa kuchimbichikwa mmbujo mwa wandu wangakwukulupilila Kilisito, nombe ngannajila kukamuswa ni mundu jwalijose mu yaikunso wa.

Kuuja kwa Ambuje

¹³ Achalongo achinjetu ngatukusaka mme wangamanyilila yankati ngani sya wandu wajasiche, kuti nkasupuka mpela wandu wane wanganakola chilolelo. ¹⁴ Tukukulupilila kuti Che Yesu wajasiche ni wasyuchile, iyoyo peyo tukukulupilila kuti Akunungu chiwaichenawo kukwakwe pamo ni Che Yesu, wose wawile achakulupililaga Che Yesu.

¹⁵ Pakuwa malinga ni majiganyo ga Ambuje, tukunsalila yeleyi, uweji watuli chiwela wajumi, wachitusigale mpaka pa lyuwa lya kuuja kwa Ambuje,

isyene ngatwalongolela wêlewo wâjasiche. ¹⁶ Pakuwa lilamulo chilityosyekwe kaje ni lilo we lya katumetume jwankulu jwa kwini ni lipenga lya Akunungu, nombe Ambuje nsyene chatuluche kutyochela kwini. Nipele wele wâjasiche achakulupililaga Kilisito chasyuche kaje. ¹⁷ Pakumala yeleyo uweji watuli wâjumi, watusigele, chitunyakulikwe pamo ni wêlewo mmaunde kuti tukasimane ni Ambuje kwiunde. Kwayele chitutame pamo ni Ambuje mowa gose pangali mbesi. ¹⁸ Nipele, ntusyane mitima jenu ni malowe go.

5

Ndiwiche chile kwa kwika kwa Ambuje

¹ Nambo achalongo achinjangu, ngapagwa ligongo lya kunnembela ngani jankati saa ni ndema pachikopochele yeleyo. ² Pakuwa mwachinsyene nkumanyilila kuti lyuwa lya kuuja Ambuje likwika chisisimuchile mpela jwawiyi yakuti pakwika chilo. ³ Wandu pachawechete, “Indu yose itulele ni kwana chitendewe,” papopo wonasi ukwaichilila mpela chilungusi cha kuligopola chachikunsimana jwankongwe jwakwete chitumbo, namose wandu wose ngaakombola kuwambala. ⁴ Nambo wanyamwe, achalongo achinjangu nganimma mchipi, namose lyuwa lya linyichilile chisisimuchile mpela yakuti pakwika jwawiyi. ⁵ Wanyamwe wose ndi wandu wankutamanga mu lilanguka, ni wandu wa muusi. Uweji nganituwa wandu wa chilo atamuno wa chipi. ⁶ Nipele tukagona mpela wane wo, namo tuchesye ni kulilongosya twachinsyene. ⁷ Pakuwa wandu wakugona wala, akugona chilo ni wandu wakukolelwa, akukolelwa chilo. ⁸ Nambo uwe tuli wandu wa muusi, tukusachilwa kulilongosya twachinsyene. Tukusachilwa kukamulangana ni chikulupi ni unonyelo mpela chakuwala cha chisyano cha kulichinga pantima, ni chilolele chetu cha ukulupusyo nti chisoti cha chisyano chakulichinga mu ntwe. ⁹ Pakuwa Akunungu nganatuwika tujonasiche kwa lutumbilo lwao, nambo kuti tukulupuswe kwa litala lya Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, ¹⁰ juwawile kwa ligongo lyetu kuti namose twawaga wâjumi pane tujasiche tukombole kutama nawo pachauje. ¹¹ Nipele ntusyane ntima jwini ni jwini ni kulimbisya jwini ni jwini mpela inkutenda sambano.

Malajisyo gambesi ni chikomasyo

¹² Achalongo achinjetu, tukunchondelela, mwachimbichisye wêlewo wakupanganya masengo pasikati jenu ni wakunnongosya ni wakunjiganya mu utame wa kunkulupilila Kilisito. ¹³ Mwachimbichisye nnope ni kwanonyela kwa liwamba lya masengo gaakupanganya. Ntameje mu chitendewe pasikati jenu.

¹⁴ Achalongo achinjetu, tukunchondelela, mwajamuche wandu waali ni ulesi, mwakamulise ntima waali ni lipamba, mwakamuchise wakulepetala, mwapililile wandu wose. ¹⁵ Nilolechesye mwachinsyene kuti akasauchisya mundu chakusakala ku chakusakala, nambo mowa gose ntendelane yaili yambone kwa jwini ni jwini ni kwa wandu wose.

¹⁶ Nsangalale mowa gose, ¹⁷ mwapopelele Akunungu pangapela, ¹⁸ mwatogolele Akunungu mu yose yaikutochela pakuwa yeleyo ni yakuti pakusaka Akunungu kukwenu wanlumbikene ni Che Yesu Kilisito.

¹⁹ Nkausima mooto wa Mbumu jwa Akunungu, ²⁰ nkaupwanya utenga waukutychela kwa Akunungu. ²¹ Nsosesose yose ni kukamulisa chachili chambone, ²² nchiwambale chachilichose chachikuwoneka changalumbana.

²³ Akunnungu asyene wakatupa chitendewele answejesye mose, mu mbumu syenu ni mitima jenu ni mu iilu yenu, yele yose ikasimanikwa ni ilewo kukwenu katema kakwika Ambuje wetu Che Yesu Kilisito.

²⁴ Akunnungu wammilasile wanyamwe chaitendekanye yeleyo pakuwa welewo ali wakulupilichika.

²⁵ Achalongo achinjetu, ntupopeleje.

²⁶ Mwakomasye achalongo wose kwa kwalosya kuti nkwanonyela.

²⁷ Ngunnajsya mu liina lya Ambuje kuti mwasyomele chikalata chi wandu wose wakunkulupilila Kilisito.

²⁸ Tukunsachilanga umbone wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito.

Chikalata chaaŵili chi che Paolo kwa Wandu ŵa ku Sesalonike Chilongolelo

Chikalata chaaŵili kwa wandu ŵa ku Sesalonike chalembeke ni Nduna che Paolo (1:1). Walembile chikalata chi katema kakajipi pakumala kuchilemba chikalata chandanda kwa wandu ŵa ku Sesalonike, pa yaka ya 51 pakumala kupagwa Che Yesu. Che Paolo ŵaliji nganatyochke ku Kolinto, ŵaalembelega chikalata chi wandu ŵakukulupilila Kilisito ŵa ku Sesalonike, wandu ŵakukulupilila Kilisito ŵaŵaapatile katema ka ulendo wao waaŵili wa kulalichila ngani ja Che Yesu (Masengo ga achinduna 17:1-10). Asasile mchitabu cha Masengo ga achinduna kuti mpingo wa wandu ŵakukulupilila Kilisito wo waliji ni Ŵayahudi ŵampepe ni Ŵagiliki achajinji.

Wandu ŵakukulupilila Kilisito ŵa ku Sesalonike ŵaliji nkuganisisya kwannope nkati moŵa ga mbesi ga chilambo ni kwika ku Che Yesu kaaŵili, pakuŵa che Paolo alembile indu yejinji nkati chelecho mu ikalata yakwe yose kwa wandu ŵa ku Sesalonike. Kuŵandichila nusu ja chikalata chaaŵili chi kwa wandu ŵa ku Sesalonike chikusala yankati moŵa gambesi ga chilambo. Sooni che Paolo akwajamuka yankati kuleka sambu. Kila mundu apanganyeje masengo kwa ligongo lya kukola chakulya chakwe nsyene, (3:6-10).

Yaili mwelemo

Nduna che Paolo akutanda kuchilemba chikalata chakwe kwa kuli-manyikusya nsyene ni kwamanyisisya achinjakwe ŵaali nawo, (1:1-2).

Che Paolo akwatogolela Akunnungu kwa ligongo lya wandu ŵakukulupilila Kilisito ŵaali ku Sesalonike ni sooni akwapopelela (1:3-12).

Mu liunjili lyaawili che Paolo akukunguluchila nkati moŵa gambesi.

Che Paolo akukunguluchila yankati kuleka ulesi ni akwasaka wandu apanganye masengo (3:1-15).

Che Paolo akumalichisya kwa kwakomasya kaaŵili wandu ŵakukulupilila Kilisito (3:16-18).

¹ Une che Paolo pamo ni che Siluwano ni che Timoseo, tukunnembela chikalata ŵanyamwe mpingo wa wandu ŵakukulupilila Kilisito wa ku Sesalonike, ŵanlumbikene ni Akunnungu Atati ŵetu ni Ambuje Che Yesu Kilisito.

² Tukummendela umbone ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati ŵetu ni Ambuje Che Yesu Kilisito.

Ulamusi katema ka kwika ku Che Yesu Kilisito

³ Achalongo, ikutuŵajila kwatogolela Akunnungu moŵa gose kwa ligongo lyenu. Ili yambone kutendekanya yeleyo ligongo chikulupi chenu chikukula nnope ni kunonyelana kwenu kukuchuluka. ⁴ Kwa ligongo lyo, uweji tukulilapa kwa ligongo lyenu, mu mipingo ja wandu ŵakukulupilila Kilisito ŵaali wandu ŵa Akunnungu. Tukulilapa pankwendelechela kwakukulupilila Ambuje ni ipikililila malagasyo ni masauko gagakunsimana.

⁵ Yeleyo yose ikulosya isyene kuti Akunnungu akulamula kwa umbone kuti mmalanjikwe ŵakuŵajilwa kwinjila mu umwenye wa Akunnungu waunkulajila. ⁶ Akunnungu chachitendekanya yaili yambone, chiŵauchisye malagasyo aŵala wose ŵakunlagasya ŵanyamwe, ⁷ ni kumpumusya mwanya

wankulagaswa pamo nowe. Chelecho chichitendekwe pachaoneche Ambuje Che Yesu achityochelaga kwinani pamo ni achikatumetume wakwe wa kwinani waali ni machili. ⁸ Akunnungu chiwajamuche kwa malamba ga mooto wekolele awala wandu wakunkana ni wangakujitichisya Ngani Jambone jankati Ambuje wetu Che Yesu. ⁹ Kwamukwa kwawo chikuwe konangwa kwa mowa gose pangali mbesi ni kutalikanganywa ni Ambuje ni kutalikanganywa ni ukulu wa ukombole wao, ¹⁰ patachiika lyuwa lyo kuti akuswe pasikati ja waswela wakwe ni kusimonjekwa ni wandu wose wakwakulupilila. Mwanya iyoyo peyo chimme pamo ni wanyawo pakuwa nkulupilile umboni utwansalile ula.

¹¹ Kwa ligongo lyo tukumpopelelanga mowa gose kuti Akunnungu wetu ankombosye kutama malinga ni inkuti pakusachilwa kutama. Tukupopelela kuti kwa ukombole wao amalichisye yose yambone inkusaka kupanganya ni kila masengo ga chikulupi. ¹² Tukupopelela yele kuti liina lya Ambuje wetu Che Yesu likuswe nkati mwenu, ni wanyamwe nkuswe kwa litala lya umbone wa Akunnungu wetu ni kwa Ambuje Che Yesu Kilisito.

2

Mundu Jwachigongomalo

¹ Achalongo achinjangu wakunonyelwa, aji jili ngani ja kwika kwa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito ni kusongangana kwetu pamo paujo pao. Kwayele tukunchondelela nnope, ² kasimpweleswa chitema namuno unantojimye utenga, namose ni lilo we, namose ni chikalata chachikuganichikwa kuti chityochele kukwetu, chachikusala kuti lyuwa lya kuuja kwa Ambuje limasile kwika. ³ Nkakunda kulambuchikwa ni mundu jwalijose kwa litala lyalili lyose. Pakuwa lyuwa lyo ngaliika mpaka uiche kaje utindiganyo wekulungwa ni Jwachigongomalo awoneche, mundu jo mbesi jakwe jili kujonangwa tikitiki pa mooto wangali mbesi. ⁴ Jwelejo akulikwesya pachanya pa kila chindu chakuchiwilanga wandu kuti achiminungu pane kuchipopelela. Kwayele chajinjile mu Nyuumba ja Akunnungu ni kutama mwelemo achiliwilangaga nsyene kuti ali Akunnungu.

⁵ Ana ngankukumbuchila kuti panaliji pamo ni wanyamwe nansalile indu yose yi? ⁶ Nambo kwana chindu chachikulekasya kopochela yeleyo sambano, ni wanyamwe nkuchimanyilila chelecho. Kwayele lyuwa pachiliche Jwachigongomalo chawoneche pa katema kambone. ⁷ Pakuwa machili gagasiche ga chigongomalo cho gakupanganya masengo, nambo Jwachigongomalo jula yaani Shetani ngawoneka kose mpaka jwele jwakunlekasya jo pachatyosyekwe. ⁸ Pelepo ni pachakopochele Mundu Jwachigongomalo, nambo Ambuje Che Yesu pachaiche chambulaje kwa mbumu ja pakang'wa pao ni kunjonanga kwa ung'alime wa ukulu pachaiche. ⁹ Mundu Jwachigongomalo chachiika ni machili ga Shetani ni kutendekanya imanyisyo yaili yose ni yakusimonjeka ya unami, ¹⁰ ni kutumia chigongomalo chachili chose kwalambusya wose wakusochela. Wanyawo chasochele ligongo nganaunonyela usyene kuti akulupuswe. ¹¹ Kwa ligongo lyo Akunnungu wapelechele machili ga kusoyasya kuti aukulupilile unami. ¹² Kwayele wandu wose uwakanile kuukulupilila usyene nambo akusisangalalila sambi, chalamulikwe.

Nsaagulikwe kuti ankulupusye

¹³ Nambo ikutuŵajila kwatogolela Akunnungu moŵa gose kwa ligongo lyenu, achalongo ŵankunonyelwa ni Ambuje, pakuŵa Akunnungu ansagwile ŵanyamwe chitandile kundanda kuti nkulupuswe kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu kuti ntendekwe ŵandu ŵao ŵaswela kwa chikulupi chenu mu usyene. ¹⁴ Akunnungu annaliche mwanya kwa litala lya Ngani Jambone jitwalalichile uwe kuti mpochele liuto lya ukulu wa Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. ¹⁵ Nipele, achalongo achinjetu, njimeje chilimbile ni kukamulisyama majiganyo gamwalijiganyisye kukwetu kwa ulalichile wetu pane chikalata chitwannembele.

¹⁶ Tukwaŵenda asyene Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito ni Akunnungu Atati ŵetu juŵatunonyele ni kwa umbone wao, ŵatupele utulasyo wa moŵa gose pangali mbesi ni chilolelo chambone, ¹⁷ ajitusye mitima jenu ni kunlimbisyama mmasengo ni kuŵecheta gambone.

3

Ntupopeleleje kwa Akunnungu

¹ Mbesi, achalongo achinjetu, ntupopeleleje kuti utenga wa Ambuje ujenele kwa chitema ni kupochelwa kwa kuchimbichikwa mpela ilitite kuŵa kukwenu. ² Iyoyo mpopelele kwa Akunnungu kuti atukulupusye ni ŵandu ŵachigongomalo ni ŵangalumbana, pakuŵa nganaŵa wose ŵakukunda kujikulupilila Ngani Jambone.

³ Nambo Ambuje ali ŵakukulupichika, nombe chanlimbisyama ni kungosa ni Jwachigongomalo jula yaani Shetani. ⁴ Tukumanyilila isyene mwa Ambuje yakuti nkuitenda ni chinjendelechele kuitenda aila itukunlajisya.

⁵ Ambuje anlongosye mu kumanyilila kwannope unonyelo wa Akunnungu ni upililiu umpegwile ni Kilisito.

Majiganyo nkati kupanganya masengo

⁶ Kwa liina lya Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito tukunnajisya achalongo achinjetu, nlisepusye ni achalongo achinjetu wose ŵaali ŵa ulesi ni ŵangakugakuya majiganyo gatwanjiganyisye. ⁷ Ŵanyamwe mwachinsyene nkumanyilila inkuti pakusachilwa kutusyasya. Pakuŵa patwaliji pasikati jenu, uwe nganituŵa ŵa ulesi. ⁸ Uweji nganitulya chakulya cha mundu jwalijose panganlipa. Nambo twapanganyisye masengo kwa kuchalila ni nkulaga muusi ni chilo, kuti tukampa mundu jwalijose masengo ga kutulela. ⁹ Tukakombwele kutumia ulamusu wetu kuti ntukamuchisye, nambo nganitutenda yeleyo ligongo twasachile tunnosye inkuti pakusachilwa kutenda. ¹⁰ Pakuŵa, namose patwaliji nomwe twannajisye yeleyi, “Mundu jwalijose jwangasaka kupanganya masengo, akasalya iyoyo peyo.”

¹¹ Tukuŵecheta yeleyi ligongo tupilikene kuti ŵampepe pasikati jenu ali ŵa ulesi, ŵangakupanganya masengo kose, nambo akwamba kulijinjisya mu indu ya ŵandu ŵane. ¹² Kwa liina lya Ambuje Che Yesu Kilisito tukwalajisya ni kwajamuka ŵele ŵandu kuti atulale ni kupanganya masengo kwa ligongo lya kulikolela chakulya chao achinsyene.

¹³ Nambo Ŵanyamwe, achalongo achinjangu, kasimpela kutendekanya yambone. ¹⁴ Naga apali mundu jwangasaka kugakumulichisya mala-jisyo gatukunlembela nchikalata chi, munlolechesye kwannope mundu jo, nkasyoŵekana najo melepe akole soni. ¹⁵ Ngasimummalanjila jwelejo nti jwammagongo, nambo munjamuche chisau nlongo njenu.

Maloŵe ga kumalichisya

¹⁶ Ambuje wachitendewele asyene ampe chitendewele moŵa gose ni mulimose. Ambuje atame ni wanyamwe wose.

¹⁷ Chelechi ni chikomasyo chingulemba ni makono gangu une che Paolo nansyene. Chelechi ni chimanyisyo changu cha ikalata yangu yose, yeleyi ni inguti pakulemba.

¹⁸ Ngumendela umbone wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito utame ni wanyamwe wose.

Chikalata chaandanda cha Paolo kwa Timoseo Chilongolelo

Chitabu cha ndanda chi che Timoseo, chili chikalata chiwalembile nduna che Paolo kwapelechela wakulijiganya wa che Timoseo. Chikalata chaandanda chi che Timoseo ikomboleka chalembeke pa chaka cha 62 mpaka 64 Pakumala kupagwa Che Yesu. Yeleyi ikomboleka yaliji chiwandi ni kumbesi kwa umi u che Paolo. Che Paolo waliji ni ulongo ni che Timoseo ni katema kakajinji wammilangaga mwanagwe (Filipo 2:22; 1 Timoseo 1:2; 18).

Chikalata chi chili chimo mwa ikalata ncheche i che Paolo iwajawisye kwa mundu badala ja kwajuchisya mpingo wa wandu wakwakulupilila Che Yesu. Ikalata ine itatu yo ili 2 Timoseo ni Tito ni Filimoni. Chikalata cha 1 Timoseo chigumbele malajisyo nkati kwalamba Akunnungu kwa mpingo wa wandu wakwakulupilila Che Yesu (2:1-15) Yakutikusachilwa kuwa ilongola kwa mipingo ja wandu wakwakulupilila Che Yesu (3:1-13) Ni makanyo nkati wakwiganya wa unami (1:3-11; 4:1-15; 6:2-5). Chikalata chi chikulosya che Paolo watite pakwajiganya che Timoseo kuwa chilongola pasikati ja mpingo wa wandu wakwakulupilila Che Yesu. Chikalata cha 1 Timoseo chigumbele malajisyo gagakwakamunya ilongola ya mipingo ja wandu wakwakulupilila Che Yesu agano mowa gano kukombola kwalongosya wandu wakwakulupilila Che Yesu.

Yaili mwelemo

Che Paolo akutanda kwa kwakomasya che Timoseo (1:1-2).

Ni sooni che Paolo akwajamuka che Timoseo nkati wakwiganya wa unami (1:3-11).

Nipele che Paolo akwendelechela kuwecheta yakuti pakwatogolela Che Yesu Kilisito (1:12-19).

Sooniki akwalajisya che Timoseo nkati kwalamba Akunnungu ni ilongola ya mipingo ja wandu wakwakulupilila Che Yesu (2-3).

Che Paolo akuchimalichisya chikalata chakwe kwa kwapa che Timoseo malajisyo gakumalichisya (4-6).

¹ Une che Paolo nduna jwa Che Yesu Kilisito kwa kulajiswa ni Akunnungu Nkulupusyo jwetu pamo ni Che Yesu Kilisito chilolelo chetu. ² Ngunnembela che Timoseo mwanangu jwa usyenesyene mu chikulupi.

Ngummendela umbone ni chanasa ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati wetu ni kwa Che Yesu Kilisito Ambuje wetu.

Kwamuka nkati majiganyo ga unami

³ Ngusaka nonjele ku Efeso mpela ila inatite pakunchondelela katema panaliji nkwaula ku Makedonia. Kweleko kwana wandu wakujiganya majiganyo ga unami nkaakanye. ⁴ Mwasalile alekangane ngano sya unami ni mowa gose kugatanga meena ga achambuje wao pangali mbesi. Yele yose ikutandisya makani. Ngaikwalimbisya wandu mmasengo ga Akunnungu gagakutendeka kwa litala lya chikulupi. ⁵ Nningwa wa lyele lilajisyo uli unonyelo waukutyochela mu ntima weswela ni nkuimanyilila kuitenda yaili yambone ni chikulupi cha usyene. ⁶ Nambo wandu wane gasowile gelego ni kugalauchila kuusyanausyana indu yangalimate. ⁷ Welewo akusaka

aŵeje ŵakwiganya Malajisyo nambo achinsyene ngaakugamanyilila malowê gaakugaŵecheta atamuno indu yaakulimbila kuisala.

⁸ Tukumanyilila kuti Malajisyo ga Akunnungu gali gambone, iwâga mundu chagawone kwa litala lyalikusachilwa kugawona. ⁹ Tukumanyilila kuti Malajisyo nganigaŵichikwa kwa ligongo lya ŵandu ŵambone, nambo gaŵichikwe kwa ligongo lya ŵandu ŵangalumbana ni ŵangakugajitichisya Malajisyo, ni ŵandu ŵangakwapopela Akunnungu ni ŵaali ni sambi, ni ŵandu ŵangakwamanyilila Akunnungu ni ŵakutukana ni ŵandu ŵakwaulaga atati ni achikulu ŵao ni kwaulaga ŵandu ŵane. ¹⁰ Malajisyo gaŵichikwe kwa ligongo lya ŵachigwagwa ni kwa achalume ŵakugonana achinsyene pe ni kwa ŵakwasumisa ŵandu kuŵa achikapolo ni kwa ŵaunami ni kwa ŵakulumbilila unami ni kwa ŵakupanganya ipanganyo yangaikulandana ni majiganyo gausyene. ¹¹ Majiganyo ga gakutyochela mu Ngani Jambone jambele Akunnungu jwangulupilile lalichile Ngani Jambone jajikutyochele kwa Akunnungu ŵaali ni ukulu ni ŵakulapikwa moŵa gose.

Che Paolo akutogolela ligongo lya chanasa cha Akunnungu

¹² Ngwatogolela Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito ŵandasile machili pa masengo gangu, pakuŵa amweni ndili jwakukulupilichika nipele ŵasagwile kuti natumichile. ¹³ Namuno kalakala naliji ngwatukana Akunnungu ni kwalagasya ŵandu ni naliji mundu jwaumenyani, Akunnungu ŵangolele chanasa, ligongo natesile yeleyo nkuloŵela kwangu ni kwa ungamanyilila wangu ni pakuŵa nganingola chikulupi. ¹⁴ Ambuje ŵetu ŵambele umbone wao wejinja ni chikulupi ni unonyelo watulinawo nkulumbikana ni Che Yesu Kilisito. ¹⁵ Liloŵe li lili lyakukulupilichika ni kukundikwa, yakuti Che Yesu Kilisito ŵaiche pachilambo kukwakulupusya ŵaali ni sambi. None ndili jwa sambi kwapunda wose, ¹⁶ nambo kwa lye ligongo lya Akunnungu ŵangolele chanasa. Ŵatesile yele kuti kwa litala lyangune jwa sambi kwapunda ŵandu wose, Che Yesu Kilisito akombole kulosya upililiu wao. None mme chisyasyo kwa wose uchakulupilile ni kupochela umi wa moŵa gose pangali mbesi. ¹⁷ Sambano kwa Mwenye ŵa moŵa gose pangali mbesi, nombe ŵangukuwa namose ŵangukwoneka, ni ŵaali Akunnungu ŵajika, ŵandu wose ŵaape luchimbichimbi ni ukulu mmoŵa gose pangali mbesi! Eloo.

¹⁸ Mwanangu che Timoseo, ngumpa ali lilajisyo li malinga ni malowê gakulondola gagaŵechetekwe kalakala gankati mwe. Malowê go ni gachigantende nkombole kumenyana ngondo jambone, ¹⁹ mpunde kukamulisya chikulupi chenu ni majiganyo ga usyene ga chikulupi ni kuitenda yayili yambone pe. Ŵandu ŵane akanile kugajitichisya majiganyo ga usyene, kwayele achijonasile chikulupi chao. ²⁰ Mwa ŵelewo apali che Himeneyo ni che Alekisanda unajamwiche kwa kwalechela mmakono mwa Shetani kuti ajiganyikwe anaatukane Akunnungu.

2

Majiganyo gankati kupopela

¹ Nipele, chikanaŵe chachili chose mwasalile Akunnungu yankwisaka ni mwapopele Akunnungu ni mwapopelele ŵandu ŵane ni mwatogolele Akunnungu kwa ligongo lya ŵandu wose. ² Mwapopelele mamwenye ni ŵandu ŵaali ni ulamusu kuti tutame kwa kutulala ni chitendeweke pamo ni kwachimbichisya Akunnungu ni lwendo lwambone. ³ Chindu

chi chili chambone ni chakukundikwa paujo pa Akunnungu Nkulupusyo jwetu, ⁴ jwakusaka wāndu wose akulupuswe ni akombole kuumanyilila usyene. ⁵ Pakuwa Akunnungu ali wāmo pe, nombe kwana jwakwilanya jumo pe pasikati ja Akunnungu ni wāndu, ni mundu jo ali Che Yesu Kilisito, ⁶ uwalitoyosise nsyene kwawombola wāndu wose. Ayiyi ikulosya kuti kele kaliji katema kakasachikwe kanti Akunnungu akusaka kwa wombola wāndu wakwe. ⁷ Kwayele na wīchikwe me jwantenga ni jwakwajiganya wāndu wāngawa Wāyahudi ni nalichile ngani ja chikulupi ni usyene. Une nguwecheta yausyene nganguwecheta ya unami.

⁸ Nipele papali pose pankusimana kwapopelela Akunnungu, ngusaka achalume wakulityosya kwalingongo lya Akunnungu anyakule makono gao gakusalala apopele pangali lutumbilo atamuno makani. ⁹ Iyoyopeyo ngusaka achakongwe alitulusye ni kuwala minjilo yaikuchimbichikwa ni kulikwatula kwao kuka wa kwa kuti wa utiwe wakusimosya pane kulilemba kwa indu yekolochekwe kwa sahabu atamuno igogo ya lulu pane minjilo ja ndalama jekulungwa. ¹⁰ Nambo kulikwatula kwao kuweje kwa isambo yambone ikuwajilwa kutendekwa ni achakongwe wakwapopelela Akunnungu. ¹¹ Achakongwe atameje jii ni mkulitulusya katema ka kulijiganya Lilo we lya Akunnungu. ¹² Une ngangumpa jwankongwe lipesa lya kwiganya, atamuno kwatawala wankwakwe, nambo atame jii. ¹³ Pakuwa che Adamu ali jwaandanda kugumbikwa ni kwikaga che Hawa. ¹⁴ Ni che Adamu nga wa juwanyenjekwe, nambo jwankongwe ni juwanyenjekwe ni kulipwanya Lila-mulo lya Akunnungu. ¹⁵ Nambo jwankongwe chakulupuswe ni chaligopole uchenene, naga chalonjele mu chikulupi ni unonyelo ni uswejelo pamo ni kuligosa.

3

Ilongola mwa mpingo wa wāndu wakukulupilila Kilisito

¹ Ali lilo we li lili lya usyene lyati, naga mundu asakaga a we chilongola jwa mpingo wa wāndu wakukulupilila Kilisito, akulajila masengo gambone. ² Nipele chilongola akusachilwa a weje mundu jwangali chile wo, akusachilwa a weje ni wankwakwe wamope ni jwangakutolwa ni jwalunda ni jwakulichimbichisya ni jwapochela achalendo ni jwakukombola kwiganya. ³ Ngakusachilwa a we jwakolelwa ni jwaumenyani, nambo a weje jwakulitimatika ni jwakusaka chitendewe, atamuno jwangakunonyela nnope mbiya. ⁴ Akusachilwa a weje mundu jwakwajimilila uchenene wāndu wāali mu nyumba jakwe ni kwajiganya achi wanagwe a we wa kupilikanichisya kwa luchimbichimbi lose. ⁵ Pakuwa i wa ga mundu ngakukombola kwajimilila uchenene wāndu wa mu nyumba jakwe, chakombole chinauli kuujimilila mpingo wa wāndu wakukulupilila Kilisito yaani wāndu wa Akunnungu? ⁶ Ngakusachilwa a we jwakukulupilila jwasambano, atakulifuna ni kugwa ni kulumulikwa mpela ila iyaliji kwa Shetani. ⁷ Sooni ikumajila a we mundu jwaali ni umboni wambone pasikati ja wāndu wa paasa pa mpingo wa wāndu wakukulupilila Kilisito, kuti atakunyeluswa ni kugwa pa chitanje cha Shetani.

Wakamusi wa mpingo wa wāndu wakukulupilila Kilisito

⁸ Iyoyopeyo wakupanganya masengo ga kwakamusya wāndu wane wāali mu mpingo wa wāndu wakukulupilila Kilisito a weje wāali ni lwendo lwambone

ni wāndu wākusala chindu chimo ni wāngakung'wa nkologo kwannope ni wāndu wāngali ni lipamo. ⁹ Akusachilwa kukamulangana kwannope ni usyene wausisikwe wa chikulupi kwa nningwa wambone. ¹⁰ Ikuwājilwa alinjikwe kaje ni awonekaga kuti akufai nipele apanganye masengo ga ukamusi. ¹¹ Achakongwe wāo iyoyo aŵe wāndu wā mbili jambone, akaŵa wākulambusya, ni aŵeje ni ukombole wakulitawala ni wākukulupilichika mu yose. ¹² Jwakupanganya masengo ga kuukamusya mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito, aŵe mundu jwa wānkawo wāmo pe ni kwalongosya achiwānagwe uchenene pamo ni wāndu wāali mu nyuumba jao. ¹³ Pakuŵa wākamusi wākupanganya masengo uchenene akulapikwa ni wāndu, nombewo akupakombola kwasalila wāndu chikulupi chakwete nkulumbikana ni Che Yesu Kilisito pangajogopa.

Usyene wauunukulikwe

¹⁴ Ngunnembela chikalata chi, akuno ndi ngulolela kwika kukwenu pangakaŵa. ¹⁵ Nambo naga chingaŵe kwika, chikalata chi chichimmanyisye lwendo lwa wāndu yalukuti kusachilwa kuŵa mu nyuumba ja Akunnungu, yaani mpingo wa wāndu wākukulupilila Kilisito. Wāndu wo ali chimila ni nisingi wa usyene ni ali wāndu wakwe Akunnungu wājumi. ¹⁶ Usyene, ngan-itukola lipamba nkati usyene wa chikulupi chekulu chachiunukulikwe, usyene wo ni kuti,

Wēlewo wāwonechekwe mu chiilu cha chiundu,
wāwālanjikwe ni Mbumu jwa Akunnungu kuti ali wākupanganya yakusaka
Akunnungu,
wāloleche ni katumetume jwa kwinani.
Wālalichikwe pasikati ja wāndu wā ilambo,
wākulupilichikwe papali pose mu chilambo,
wānyakulikwe kwinani mu ukulu.

4

Wākwiganya wā unami

¹ Mbumu jwa Akunnungu akusala pangasisa kuti moŵa ga mbesi wāndu wāne chaleche chikulupi chao ni kusipilikachisya mbumu syasikulambusya ni majiganyo ga masoka. ² Majiganyo ganti yele gakujenechekwa ni wāndu wā unami, waati mitima jakukumbuchila kupanganya yambone jiwile mpela ila jijochekwe ni chisyano cha mooto. ³ Wēle wāndu wo akwiganyanga kuti ili sambu kulombela ni sooni kulya yakulya impepe. Nambo Akunnungu wāigumbile yele yakulya lya kuti, wāndu wākwakulupilila wēle ni kumanyilila usyene alyanje kwa kwatogolela Akunnungu. ⁴ Pakuŵa chili chose chachipanganyikwe ni Akunnungu chili chambone ni nganichipagwa chakukanilwa, nambo ipochelwe kwa kwatogolela Akunnungu. ⁵ Pakuŵa kwa litala lya Liloŵe lya Akunnungu ni kwa kupopelela, kukuchitenda chindu cho chikundikwe ni Akunnungu.

Jwaktumichila jwambone jwa Kilisito Yesu

⁶ Iwāga chimwasalile achalongo achinjetu wose malajisyo ga, chimme jwaktumichila jwambone jwa Kilisito Yesu, chinkule mu chikulupi kwa maloŵe ga chikulupi ni majiganyo ga usyene gangugakuya. ⁷ Nambo

nnekangane ni ngano syakalakala sya unami syanganisiŵa sya Akunungu ni syangalumbana. Nchalile nkole mbili ja kwanonyelesya Akunungu. ⁸ Pakuŵa kulijongola kukuchikamusya chiilu nambo kupanganya aila yakuisaka Akunnungu kwana ukamuchisyo mu indu yose, pakuŵa ikutulanjila umi mu utame wa sambano ni waukwika wo. ⁹ Ali liloŵe li lili lyakukulupilichika, sooni lyalikuŵajilwa kukundikwa ni kukulupilichika. ¹⁰ Uwe tukusauka ni kupanganya masengo kwa kuchalila pakuŵa tukwete chilolelo chetu kwa Akunnungu ŵaali ŵajumi, ni ŵaali Nkulupusyo jwa ŵandu wose nnopennope jwa ŵele ŵakukulupilila.

¹¹ Gele ni maloŵe gagakuŵajilwa kugalajisya ni kugajiganya. ¹² Nkajitichisya kuti mundu jwalijose anyosye pakuŵa ndi jwanchanda, nambo mme chisyasyo cha ŵandu ŵakukulupilila, mu uŵechete wenu ni mu lwendo lwenu ni mu unonyelo wenu ni mu chikulupi chenu ni mu utame waukwanonyelesya Akunnungu. ¹³ Moŵa gose nlimbile kwaŵalanjila ŵandu Malembelo ga Akunnungu pangalisisa, ni kulalichila Ngani Jambone ni kwiganya mpaka patiiche. ¹⁴ Nkaleka kuupanganyichisya masengo ntuuka kutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu umpochele kwa litala lya utenga wa ŵakulondola ŵa Akunnungu ni apala nkungulu wa achachekulu paŵansajichile makono. ¹⁵ Nganichisye nkati gelego ni kulityosya mwasyene nkupanganya indu yose. ¹⁶ Nlilolechesye inkuti pakutama ni inkuti pakwiganya. Njendelechele kutenda yeleyo kuti nkombole kulikulupusya mwasyene ni ŵelewo ŵakumpilikana wo.

5

Yaikuti pakusachilwa kwapanganyichisya ŵakukulupilila

¹ Nkankalipila jwannume jwanchekulu, nambo mmechete nawo nti atati ŵenu. Mwapanganyichisye achachanda nti achapwenu, ² mwapanganyichisye achakongwe achachekulu nti achikulu ŵenu ni achiŵali nti achalumbu ŵenu, pangaganichisya yangalumbana.

³ Mwakamuchisye achakongwe ŵawililwe ni achiŵankawawo, ŵanganakola mundu jwakwakamuchisya. ⁴ Nambo iŵaga jwawililwe akwete ŵanache pane isukulu, ŵanyawo akusachilwa alijiganye kupanganya indu yaikusachilwa kupanganyikwa ni ŵandu ŵakwapopelela Akunnungu kwa ŵandu ŵaali mu nyumba jao. Ni kwa kutenda yeleyo akwauchisya kwalela achawelesi ni achachekulu ŵao mpela yatite kulelekwa ŵanyawo paŵaliji achanandi. Pakuŵa achichi chili chakunonyelesya paujo pa Akunnungu. ⁵ Jwele jwankongwe jwawililwe kusyene jwanganakola mundu jwakunnela, achiŵisile chilolelo chakwe kwa Akunnungu ni kutama nkwapopelela Akunnungu muusi ni chilo kuti akole ukamuchisyo. ⁶ Nambo jwankongwe jwawililwe jwakutama kwa kusaka kulinonyelesya nnope jwelejo jwammwe, namuno ali jwansima chiŵela. ⁷ Mwape ŵandu malajisyo ga, kuti ŵandu ŵane akasaona ŵana ileŵo. ⁸ Nambo iŵaga mundu ngakwakamuchisya achapwakwe nnopennope aŵala ŵandu ŵaali mu nyumba jakwe asyene, jwelejo achikanile chikulupi chakwe nombe ali jwagalumbana nnope kumpunda mundu jwangakukulupilila.

⁹ Kasimwalemba mu chitabu cha meena ga achakongwe ŵawililwe, jwawililwe jwalijose jwanganamalila yaka sitini. Soonni aŵeje jwalombekwe kamo pe. ¹⁰ Soonni aŵe jwana umboni wa ipanganyo yambone, jwalelite achiŵanagwe uchenene, jwaŵapochele achalendo mu nyumba jakwe,

Wakundile sajo sya wandu wa Akunnungu, wakamuchisye wakulaga ni wakupanganya indu yambone yailiyose. ¹¹ Nambo mu chitabu cho nkagalemba meena ga wawililwe ali achiwali, pakuwa wajinjilwaga tama ja kusaka kulombekwa sooni, chaleche kwatumichila Kilisito. ¹² Kwayele chaaŵe ni chileŵo kwa kuleka chikulupi cha kwatumichila Akunnungu chiwachiwisile kundanda. ¹³ Nkupunda yeleyo, akuwa wane ulesi, achendajendaga mu nyuumba jimo mpaka jine, ni akuwa wandu wakwasongona wandu wane ni kulijinjisya mu indu ya wandu wane ni kusala indu yangawajilwa kuisala. ¹⁴ Kwa ligongo lyo ngusaka wele wawililwe ni achiwankwawo ali achiwali alombekwe, aweleche wanache ni kusigosa nyuumba syao kuti wammagongo wetu anakombole kukola lipesa lya kuwecheta indu yangalumbana yaikutugamba uwe. ¹⁵ Pakuwa wane wawililwe ni achiwankwawo, amasile kulyungasika ni kunkuya Shetani. ¹⁶ Iwaga jwankongwe jwalijose jwakunkulupilila Kilisito, akwete wawililwe ni achiwankwawo mwa achalongo achinjakwe, jwelejo akusachilwa kwagosa ni ngaŵa kuulechela masengo go mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito, kuti mpingo wo ukombole kwagosa wawililwe ni achiwankwawo wanganakola ukamuchisyo wauli wose.

¹⁷ Achachekulu ilongola wakuulongosya uchenene mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito akuwajilwa kuchimbichikwa ni kupegwa malipilo gambone, nnope nnope wakuchalila kulalichila Ngani Jambone ni kujiganya. ¹⁸ Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Nkantaŵa kang’wa ng’ombe pakupanganya masengo ga kuputukula magowolo,” ni “Jwa masengo akuwajilwa malipilo gakwe.” ¹⁹ Ngasimpochela magambo gagakungamba jwanhekulu chilongola jwa mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito ikaŵe kwa umboni wa wandu waŵili pane watatu. ²⁰ Wele wakutenda ya sambu mwajamuche paujo pa wandu kuti wandu wane wo ajogope.

²¹ Ngunlajisya mmbujo pa Akunnungu ni mmbujo pa Kilisito ni mmbujo mwa achikatumetume wa kwiniŵa waswela wasagulikwe, nkamulisye mala-jisyo ga pangaleka nachiwamuno limo ni kutenda yaikusachilwa pangali lusagu. ²² Kasintenda chitema kunsajichila makono mundu pakusagulikwa kuwa chilongola nkupanganya masengo ga Ambuje. Soonu nkalinjinjisya mu sambu sya wandu wane, nambo nligose mwasyene, mpanganye yaikwanonyelesya Akunnungu.

²³ Ngasinng’wa meesi pe, nambo mng’weje divai kanandi ligongo lya lutumbo lwenu pakuwa nkulwalalwala.

²⁴ Sambu sya wandu wane sikuwoneka pangasisika namose kakanaŵe katema ka kulumulikwa, nambo sambu sya wandu wane sikuwoneka kanyuma pakumala kulumulikwa. ²⁵ Iyoyopeyo ipanganyo yambone ikuwoneka pangasisika, namose aila yangaikuwoneka pangasisika ngaikomboleka kuisika.

6

¹ Achikapolo wose akuwajilwa kwachimbichisya kwannope achakulu wao kuti akapagwa mundu jwa kwatakana Akunnungu ni kugatukana majiganyo getu. ² Nombe achikapolo waali ni achakulu wao wakukulupilila akasawanyosya pakuwa ali achalongo achinjao mwa Kilisito. Nambo akuwajilwa kwatumichila uchenene, pakuwa nombewo akupochela indu

yambone kutyochelela mmasengo ga Wākilisito wākwanonyela. Gelego ni maloŵe gankusachilwa kujiganyikwa ni kulalichikwa.

Majiganyo ga unami ni Chipanje chisyene

³ Mundu jwalijose ajiganyaga majiganyo gagakupisyangana ni aga ni ngakugakunda maloŵe ga usyene ga Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, atamuno majiganyo ga kutama nkwanonyelesya Akunnungu, ⁴ jwelejo agumbele kuligamba ni jwangachimanyilila chachili chose. Jwele ali mundu jwakusaka makani ni umenyani wa maloŵe gangalimate gagakwikawano wiu ni ngondo ni kutukana pane tama syangalumbana, ⁵ ni ukangani wangali mbesi kutyochela kwa wāndu wāsakele mmitima jao ni wāngali usyenesyene. Wākuganichisya kuti kwatumichila Akunnungu lili litala lya kulipatila chipanje.

⁶ Isyene kwatumichila Akunnungu ngakukuntenda mundu aŵe jwachipanje, iŵaga mundu inkwanile indu yalinayo. ⁷ Pakuŵa nganituika ni chindu chachili chose mchilambo muno, namuno ngatutyoka ni chindu mu chilambo muno.

⁸ Nipele iŵaga tukwete yakulya ni yakuwala, yeleyo ikutukwana. ⁹ Nambo ŵele wākusaka kusichila wo akugwa mu yakulinjikwa ni kutanjila mu chitanji cha tama syasijinji syangalumbana, syasikwautila wāndu mu kukongoloka ni chiwa. ¹⁰ Pakuŵa kujinonyela kwannope mbiya jili ndande ja ungalumbana wose. Wāndu wājajji asachile kwannope akole mbiya, kwayele achilesile chikulupi ni kulipoteka mitima jao kwa kupeteka kwakukulungwa.

Malajisyo ku che Timoseo

¹¹ Nambo mmwe mundu jwa Akunnungu nlisepuse ni yeleyo, nsose kuŵa wāmbone paujo pa Akunnungu ni kutama mu utame wa kwatumichila ni iyoyo nkole chikulupi ni unonyelo ni upililiu ni kulitimalika. ¹² Mmeje jwakupunda mu kumenyanila liloŵe lyambone lya chikulupi, nkakole umi wa moŵa gose pangali mbesi, uwammilanjile katema pamwajitichisye mwasyene kwakuchitanga chikulupi chenu paujo pa wāndu ŵa umboni wājajji. ¹³ Ngunnajisya paujo pa Akunnungu wākuitenda indu yose iŵe yejumi ni paujo pa Yesu Kilisito uŵaŵalasilile usyene paujo pa Pontio Pilato, ¹⁴ kuti nlikamulichisye lilajisyo li kwa kulupilichika pangaleŵa mpaka lyuŵa litachiuja Ambuje wetu Che Yesu Kilisito. ¹⁵ Kuuja kwakwe chikutendekwe pa katema kakakusachilwa kakaŵichikwe ni Akunnungu. Akunnungu jwakulapikwa ni jwakulongosya ni Mwenye jwa mamwenye ni Ambuje ŵa achambuje. ¹⁶ Ŵelewo pe ni wākukombola kutama moŵa gose pangali mbesi nombe akutama palilanguka kwanti mundu jwalijose ngapakombola kuŵandichila ni ngapagwa mundu jwawaiye kwaona ni jwakukombola kwaona. Wāndu wose wāchimbichisye ŵelewo nombewo alongosye moŵa gose pangali mbesi! Eloo.

¹⁷ Mwasalile ŵaali wāchipanje mu chilambo chasambano chino kuti akalifuna, atamuno akasachiŵika chilolelo chao mu ipanje yangaikukulupilichika. Nambo wākulupilile Akunnungu wākutupa indu yose mkuchuluya kuti tukole lukondwa mu yele. ¹⁸ Mwasalile atende yambone, atende isambo yejinji yambone, aŵe wāndu wākwakamusya wāndu ŵane kwa ntima wambone ni atame chile kwagaŵila wāndu ŵane ipanje yao. ¹⁹ Kwa kutenda yele chikunkamusye kukola chipanje mu umi waukwika yaani

umi usyene mpela ila mundu jwakulikumbila indu yejinji kuti yakamusye mmoŵa gagakwika.

²⁰ Che Timoseo, choonde ngose aila imwapegwilwe. Nlisepusye ni iŵecheto ya wamba ni ukangani wangalumbana yaikuŵilanjikwa ni ŵandu ŵane, “Umanyilisi.” ²¹ Pakuŵa ŵandu ŵane akuliwona akwete umanyilisi wo, ni kwakutenda yeleyo alesile kutenda yaikuŵajilwa kutendekwa mu chikulupi chao.

Umbone wa Akunnungu uŵe kukwenu.

Chikalata chaaŵili chi che Paolo kwa Che Timoseo Chilongolelo

Chitabu cha 2 Timoseo chili chikalata chaaŵili chiŵalembile nduna che Paolo kwalembela che Timoseo jwakulijiganya jwao. Chikalata chaaŵili chalembekwe chiŵandi ni kumbesi kwa umi u che Paolo. Kele katema ko che Paolo ŵaliji ataŵikwe ku Loma (2 Timoseo 1:16). Che Paolo ŵaliji ni ulongo ni che Timoseo ni katema kose ŵammilangaga mwanagwe (Filimoni 2:22; 1 Timoseo 1:2; 18).

Achi chili chimo mwa ikalata ncheche i che Paolo iŵajawisye kwa mundu badala ja kuchijausya kwa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Che Yesu. Ikalata ine itatu ili 1 Timoseo, ni Tito ni Filimoni. Katema paŵalembile chikalata cha 2 Timoseo, ŵandu ŵakwe Kilisito ŵaŵatamaga ku Loma ŵalinji nkulagaswa. Ali likukomboleka kuŵa ni ligongo lya che Paolo kutawa ni kwapa malajisyo che Timoseo gati apililile mu ulendo wao. Mpela yaitite kuŵa mu Timoseo jwaandanda, che Paolo akwajamuka kwannope che Timoseo nkati ŵakwiganya ŵa unami (1 Timoseo 16-18). Sooni akwasalila che Timoseo kuti chikupagwe kulaga pa katema kakakwika (3:1).

Yaili mwelemo

Che Paolo akutanda kwa kwakomasya che Timoseo (1:1-2).

Nipele che Paolo akwasalila che Timoseo nkati kupililila (2:1-13).

Sooni akwapa malajisyo (2:14-26).

Nombe akwasalila che Timoseo nkati indu ichikopochele kanyuma ni kwasalila litala lyambone lya kuipanganya yele indu (3:1-4:8).

Che Paolo akumalichisya kwa kuŵecheta maloŵe gakwe nsyene kwa che Timoseo (4:9-24).

¹ Une che Paolo nduna jwa Kilisito Yesu, kwa kusaka Akunnungu uŵasagwile une kuti nyenesye chilanga cha umi watulinawo nkulumbikana ni Kilisito Yesu. ² Ngunnembela mmwe che Timoseo mwanangu jwaunonyelo.

Ngunsachila umbone ni chanasa ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu Atati ni kwa Ambuje ŵetu Kilisito Yesu.

Chitogolelo ni maloŵe ga kutusya ntima

³ Ngwatogolela Akunnungu ungwatumichila kwa ntima waukuunosya kuti jwangali chileŵo mpela iŵatite achambuje ŵetu, ngwatogolela Akunnungu kila pangunkumbuchila mmapopelo gangu muusi ni chilo.

⁴ Ngujikumbuchila misosi jenu, ngulajila kwannope kummona kuti ng'umbaswe lukondwa. ⁵ Nguchikumbuchila chikulupi chisyenesyene chachili mwenumwe, chikulupi chakwete anganga ŵenu che Loisi ni iyoyopeyo achikulu ŵenu che Eunike. Isyene nguimanyilila kuti nomwe nkwete.

⁶ Kwa ligongo lya ngunkumbusya kuti nkwisile ntuuka wa Akunnungu wauli nkati mwenu umwapochele panansajichile makono gangu. ⁷ Pakuŵa Mbumu jwatupele Akunnungu ngaŵa jwakututenda tuŵe ŵakogopa, ngwamba, nambo ali Mbumu jwao jwakutupa machili ni unonyelo ni ntima wa kulisiŵila.

⁸ Ngasinkola soni nkwasalila ŵandu ŵane umboni wa ngani sya Ambuje ŵetu atamuno nkakola soni kwanguune jwandaŵikwe kwa ligongo lyao.

Nambo mme pamo none nkulaga kwa ligongo lya Ngani Jambone malinga ni machili gampegwilwe ni Akunnungu. ⁹ W̄elewo w̄atukulupwisye ni kutuŵilanga kuti tuŵe w̄andu w̄akwe, ngaŵa kwa isambo yetu yambone itwaite-sile, nambo kwa ligongo lya kusaka kwao asyene ni kwa umbone wao. Ni w̄atupele umbone wao kwa litala lya Kilisito Yesu chitandilile moŵa gose pangali mbesi. ¹⁰ Nambo sambano umbone wa Akunnungu uwunukulikwe kwa kwika kwakwe Nkulupusyo jwetu, Kilisito Yesu. W̄elewo agapundile machili ga chiwa ni kwa litala lya Ngani Jambone atuwunukulile umi wa moŵa gose pangali mbesi.

¹¹ Kwayele une nasagulikwe ni Akunnungu kuti me nduna ni jwak-wiganya kwa ligongo lya kwalalichila w̄andu Ngani Jambone. ¹² Kwa ligongo lya yele ngusauka ni indu yi. Nambo ngangujogopa kwa ligongo lya yele pakuŵa ngwamanyilila w̄elewo unakulupilile ni ngumanyilila kusyene kuti akukombola kuchigosa achila chiŵambele mpaka lyuŵa lichauje. ¹³ Mgakamulichisye majiganyo ga usyenesyene gananjiganyisye, mu chikulupi ni unonyelo wauli nkulumbikana ni Kilisito Yesu. ¹⁴ Mchigose yambone chimpegwile kwa ukamuchisyo wa Mbumu jwa Akunnungu jwakutama mwetuwe.

¹⁵ Mpela inkuti pakuimanyilila kuti w̄andu achajinji wa kuchilambo cha Asia anesile, mwa w̄ele apali che Fugelo ni che Helimogene. ¹⁶ Ambuje w̄atendele chanasa w̄andu ŵa pannango u che Onesifolo, pakuŵa w̄ausengwasisye ntima wangu katema kakajinji kwa kwika kukumona. Ni nganijatenda soni kwa chitaŵiko changu. ¹⁷ Katema paŵaiche ku Loma w̄atandite kususasosa kwannope mpaka ŵasimene. ¹⁸ Ngwachondelela Ambuje w̄atendele chanasa che Onesifolo pa lyuŵa lya kulamulikwa! Nomwe nkuimanyilila yambone iŵandendele une ku Efeso kula.

2

Jwangondo jwakulupilichika jwa Kilisito

¹ Nipele mmwe mwanangu nlimbichikwe mu umbone wa Akunnungu utukupochela nkulumbikana ni Kilisito Yesu. ² Ngajigale majiganyo gimpikene kwanguune ginagasasile mmbujo mwa ŵaumboni ŵajinji, ilaila mwape w̄andu ŵakukulupilichika uchakombole kwajiganya ŵane. ³ Mpililile mmalagasyo pamo nowe nti jwangondo jwambone jwa Kilisito Yesu. ⁴ Jwangondo jwakumenyana ngondo akuliŵambasya ni indu ya umi wa moŵa gose nambo akupanganya indu ya ikunnonyelesya jwankulu jwakwe. ⁵ Iyoyo mundu jwakupunda mu luwilo lwa kuutuka ngakupata chindu mpela singwa iŵaga nganakuya malajisyo ga luwilo lo. ⁶ Jwakulima jwalimile kwa kuchalila akusachilwa aŵe jwaandanda kupata milimbu. ⁷ Mganisye ingusala yi, pakuŵa Ambuje champe lunda lwa kuimanyilila yose.

⁸ Mwakumbuchile Che Yesu Kilisito ŵasyuchile, ŵa lukosyo lu che Daudi mpela ijikuti kusala Ngani Jambone jingulalichila. ⁹ Une ngusauka ni kutawikwa ni minyolo nti mundu jwachigongomalo kwa ligongo lya kulalichila Ngani Jambone ji. Nambo Liloŵe lya Akunnungu ngalikutaŵikwa ni minyolo. ¹⁰ Kwa ligongo li ngupililila yose kwa ligongo lya w̄andu ŵaŵasagulikwe ni Akunnungu kuti w̄elewo nombe akulupuswe kwa litala lya Kilisito Yesu ni kwichisya ukulu wa moŵa gose pangali mbesi. ¹¹ Au uŵechete u uli wausyene wati,

“Iwaga twawile pamo nawo,
iyoyo tutulame pamo nawo.

¹² Iwaga tutupunde kupililila,
sooni tutulongosye pamo nawo.

Iwaga tutwakane,
nombewo chatukane uweji.

¹³ Iwaga ngatukukulupilichika,
wele chapunde kukulupilichika,
pakuwa ngakukombola kugagalauka gawechele nsyene.”

Jwamasengo jwakundikwe ni Akunnungu

¹⁴ Yele indu yi mwakumbusye wandu wenu ni kwajamuka paujo pa Akunnungu kuti aleche kukanilana nkati maloŵe. Kukanilana kwangali malumbo pakuwa kukwalyungasya wandu wakugapilikana. ¹⁵ Nchalile kwannope kuti nkombole kukundikwa ni Akunnungu nti jwa masengo jwangaikuntesya soni pa masengo gakwe, ni jwakwiganya uchenene ntenga wa usyenesyene wa Akunnungu. ¹⁶ Nliwambasye mu iwecheto ya wamba ni yangalumbana, pakuwa yele ikwatenda wandu akaanonyelesya Akunnungu. ¹⁷ Majiganyo ganti yele gali mpela liwanga ndonde lyalikutauna chiilu. Mwa wele wajiganyisye yele apali che Himeneyo ni che Fileto. ¹⁸ Wele wandu alilesile litala lya usyene ni kuchiwika chikulupi cha wandu wane mu lipamba achitiji kusyuka kwa wandu wose kumasile kutendekwa. ¹⁹ Nambo usyene wa Akunnungu ujimi kwa kulimba nti liganga lya nsingi ni pachanya pakwe galembechekwe, “Ambuje akwamanyilila wandu wakwe,” ni “Jwalijose jwakti awele jwa Ambuje, aleche sambi.”

²⁰ Mu nyumba jajikulungwa kwana yoombo yaikolochekwe kwa sahabu ni kwa mbiya, ni yoombo ine ikolochekwe kwa itela ni kwa litaka, nombeyo ikutumikwa kwa masengo katema kose. ²¹ Nipele iwaga mundu chaliswejesye kwa kulitalikanganya ni sambi, chawe jwasagulikwe ni kuwichikwa pajikajika pe kwa kwatumichila Ambuje wao. Nombewo ali chile kwa masengo gambone. ²² Nliwambasye ni tama ja uchanda ni nsose kupanganya yakusaka Akunnungu ni nkole chikulupi ni unonyelo ni chitendewele pamo ni wandu wose wakwapopelela Ambuje kwa ntima wambone. ²³ Ngakane makani ga kuloŵela gangalimate pakuwa nkuimanyilila kuti gelego gakutandisya umenyani. ²⁴ Jwakwatumichila Ambuje akakanilana. Akusachilwa aweje jwakulitimalika kwa wandu wose ni jwakwiganya jwambone ni jwakupililila, ²⁵ jwakwajamuka kwa kulitimalika awala wakwakanila pakuwa panepa Akunnungu akukombola kwapa lipesa lya kuleka sambi syao ni kuimanyilila usyene. ²⁶ Kwa litala lya lunda lwao chilwaujile, kwayele chakulupuche pa chitanji cha Shetani chiwatanjisyene ni kwatenda ajitichisye kupanganya yakusaka.

3

Moŵa ga mbesi

¹ Mmanyilile kuti moŵa ga mbesi chikuwe ni ndawi sya malagasyo gamakulungwa. ² Pakuwa wandu chachiwa wakulinonyelesya achinsyene ni wakusinonyela mbiya ni wakulilapa ni wachibuli ni wakwatukana Akunnungu ni wangakwapilikanichisya achawelesi ni wangali ni kutogolela ni wandu wachigongomalo. ³ Chapagwe wandu wangali ni unonyelo muntima

ni w̄angakusaka kwilana ni w̄akulambusya ni w̄akutolwa ni w̄achikali ni w̄angakuinonyela indu yambone. ⁴ Chachiw̄a w̄akugalaukana jwine ni jwine ni w̄andu w̄angakukosya ni w̄a chibuli ni w̄akusaka kulinonyelesya kwa indu kupunda kwanonyela Akunnungu. ⁵ Kwa paasa chaoneche mpela w̄andu w̄akwapopelela Akunnungu nambo akugakana machili gakwe. Nliw̄ambasye ni w̄andu wo. ⁶ Mwa w̄elewo akwaula mmajumba ga w̄andu ni kwalambusya achakongwe w̄akuloŵela ni kwatenda w̄apikanile w̄anyawo pe. Achakongwe wo aguumbele sambi ni kulongoswa ni tama ja kupisyangana. ⁷ Achakongwe wo akusaka kulijiganya moŵa gose nambo ngakukombola kwika mwa kuumanyilila usyene. ⁸ W̄akwiganya wo akuukanila usyene mpela ila che Yane ni che Yambule iw̄atite kwakanila che Musa. Nganiso sya w̄ele w̄andu syejonasiche ni chikulupi chao chili chaunami. ⁹ Nambo w̄elewo ngasajendechela kose pakuw̄a kuloŵela kwao chikuwoneche pakulanguka kwa w̄andu wose. Yele ni iyatite kwa che Yane ni che Yambule.

Malajisyo ga kumalichisya

¹⁰ Nambo mmwejo ngakuyiye majiganyo gangu ni lwendo lwangu ni aila inasakaga kuitenda ni chikulupi changu ni upililiu wangu ni unonyelo wangu ni kulindilila kwangu nkupililila, ¹¹ masausyo gangu ni kulaga kwangu. Nkumanyilila indu yose iyangopochele une ku Antiohia ni ku ikonio ni ku Lisita. Nagapililile masausyo gamakulungwa nnope! Nambo Ambuje w̄angulupwisye mu yose. ¹² Elo, ni wose w̄akusaka kutama ni kwapopelela Akunnungu nkulumbikana ni Kilisito Yesu alindilile kulagaswa. ¹³ Nambo w̄andu w̄angalumbana ni w̄akulambusya chapunde kuw̄a w̄angalumbana, chiw̄alambusye w̄andu w̄ane ni welewo chachilambuswa ni w̄andu w̄ane. ¹⁴ Nambo mmwejo nlimbile kutama mu usyene umwajiganyikwe ni kuukunda. Pakuw̄a nkwananyilila waani w̄anjigenyeni ni w̄ankwakulupilila. ¹⁵ Nkumbuchile kuti chitandile uwanache wenu mkugamanyilila Malembelo ga Akunnungu yagakuti kumpa lunda lwalukuikanawo ukulupusyo kwa litala lya kwakulupilila Kilisito. ¹⁶ Malembelo ga Akunnungu gose galembeke kwa kulongoswa ni Akunnungu nombe gana masengo gakwiganya usyene ni gawkamuka ni gakulinganya ilew̄o ni kwajiganya w̄andu atame mu utame wambone paujo pa Akunnungu, ¹⁷ kuti mundu jwakuntumichila Akunnungu aŵe jwakomboleswe mu indu yose kuti aŵe chile kupanganya masengo gagali gambone.

4

¹ Ngunnajisya mmbujo mwa Akunnungu ni Kilisito Yesu uchiw̄alamule w̄ajumi ni w̄awe, pakuw̄a akwika kulongosya ali Mwenye, ² nnalichile Liloŵe lya Akunnungu katema pakusaka w̄andu pane ngakusaka, njamuche ni kukalipila kwa upililiu wose ni kwajiganya majiganyo gambone. ³ Pakuw̄a chikaiche katema w̄andu pachagakane kugapilikana majiganyo ga usyene, nambo chasache kugakuya agala gakugasaka achinsyene kugapilikana ni kulisonganyichisya w̄akwiganya w̄ajinji kuti w̄ajiganye indu yakuisaka nnope kuipilikana. ⁴ Chakane kuipilikana usyene ni chapilikanile ngano sya unami. ⁵ Nambo mmwe, nligose mu yose, ngapililile malagasyo, mpanganye masengo genu ga kulalichila Ngani Jambone ni kupanganya masengo genu ga kwatumichila Akunnungu.

⁶ Pakuŵa katema kangu ka kuwa kaŵandichile ni chajijite miasi jangu mpela ila ŵambopesi yakuti kupungula sadaka ja divai paujo pa Akunnungu. ⁷ Menyene ngondo jambone, utwiche mpaka kumbesi kwa luwilo lwangu ni nachigosile chikulupi. ⁸ Ni sambano isigalile kupegwa chindu mpela singwa wauli ntuuka uŵagosele ŵandu ŵaali ŵambone paujo pa Akunnungu. Ambuje ŵakwalamula ŵandu yaikusachilwa chachimba une pa lyuŵa lyo, ngaŵa une pe, nambo ŵandu wose ŵakulolela kwa unonyelo kuuja kwao.

Malajisyo gakumalichisya

⁹ Nchalile kwika kukwangu chitema. ¹⁰ Pakuŵa che Dema ŵainonye indu ya pachilambo chino, ŵanesile ni kwaula ku Sesalonike. Che Kilesike ajawile ku Galatia ni che Tito ajawile ku Dalimatia. ¹¹ Che Luka jika pe ni ŵaali none. Muntole che Maliko njise pamo nawo, kuti akombole kungamuchisya mu masengo gangu. ¹² Nambo che Tukiko nantumile ku Efeso. ¹³ Pachinchiika munyigalile likoti lyangu linalesile ku che Kalipo ku Tuloa, nombe pankwika po munyigalile itabu, nnope nnope yeila yekolochekwe kwa mapende.

¹⁴ Che Alekisanda jwakusyana isyano ambanganyichisye yakusakala yejinji, Ambuje chiŵauchisye kwa agala gagapanganyisye. ¹⁵ Nomwe nlilolechesye ni jwelejo pakuŵa ŵagakaniŵe kwachikali maloŵe getu.

¹⁶ Katema panaliji nkulichenjela pa nkungulu kandanda nganapagwa namose jumo juŵangamwisye, nambo wose ŵalesile. Ngwachondelela Akunnungu kasiŵaŵalanjila gele magambo go. ¹⁷ Nambo Ambuje ŵaliji pamo ni une ŵambele machili none nakombwele kulalichila utenga wose kwa utindimisyo kuti aupikane ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi wose. None nakulupwiswe kutyochela nkulamulikwa chiwa mpela ila mu nkang'wa mwa lisimba. ¹⁸ Ambuje changulupusye ni indu yose yangalumbana ni kung'osa mpaka ichile ku umwenye wao wa kwini. Ukulu uŵe kwa ŵele moŵa gose pangali mbesi! Eloo.

Chikomasyo chakumalichisya

¹⁹ Mwakomasye che Pilisila ni che Akila, pamo ni ŵandu wose ŵa panango u che Onesifolo. ²⁰ Che Elasto ŵatemi ku Kolinto nombe che Tilofimo naalesile ku Mileto ligongo ŵaliji nkulwala.

²¹ Njanguye kwika kakanaŵe kwika katema ka mbepo. Che Eubulo ni che Pude ni che Lino ni che Kilaudia akunkomasya iyoyopeyo achalongo ŵenu ŵane wose akunkomasya.

²² Ambuje aŵe pamo nomwe. Umbone wa Akunnungu uŵe ni ŵanyamwe wose.

Chikalata chi che Paolo ku Che Tito Chilongolelo

Chitabu chi che Tito chili chikalata chimo mwa ikalata ncheche i che Paolo chiwānnebele mundu jumo jumo pamalo pa wāndu wākunkulupilila Kilisito. Ikalata ine itatu ili Timoseo jwaandanda ni Timoseo jwaaŵili ni Filimoni. Che Paolo wānnebele chikalata cho che Tito, nambo sooni wālembile nti chikalata cho chikukomboleka kusyomekwa kwa liloŵe pa wāndu. Tukukombola kumanyilila chelechi ligongo akulisala nsyene nti nduna, chindu chakuchimanyilila che Tito chitandile kalakala. Che Paolo wālembile chikalata chi pa yaka ya 63-65 pakumala kupagwa Che Yesu.

Che Paolo akunsalila che Tito kuti wālongosye wāndu wākunkulupilila Kilisito wāali mu chilumba cha Kilete. Che Paolo wālembile chikalata chi kwa ligongo lya kunsalila che Tito itajile pakwasagula ilongola wā mipingo ja wāndu wākunkulupilila Kilisito ni kwajiganya, ni indu iwānsalile mu chikalata ikulanda ni yeila yaisasile mu ikalata iwili iwālebele che Timoseo. Chikalata chao chikusala yakuti kusachilwa kulongosya kwa chambone nnope ilongola wā mipingo ja wāndu wākunkulupilila Kilisito. Kwayele ilongola pamo ni mipingo ja wāndu wākunkulupilila Kilisito wā lelo jino akusachilwa atendeje yeleyo.

Yaili mwelemo

Che Paolo akunsalila che Tito wāsagule ilongola wākwasagopa Akunnungu (1:1-16).

Soonni akunsalila wājiganye wāndu kutama yakuti pakusaka Akunnungu (2:1-3:11).

Mbesi, che Paolo akumalichisya kwa kulemba maloŵe gampepe gaku-malichisya (3:12-15).

¹ Une che Paolo, jundi jwakitumichila jwa Akunnungu ni nduna jwa Che Yesu Kilisito, ngunnembela chikalata chi mwe che Tito. Uneji najichikwe kwalongosya wāndu wāsagulikwe ni Akunnungu kuti wākulupilile ni kuumanyilila usyenesyene ni kutama yaikuti pakwanonyelesya Akunnungu. ² Chikulupi ni umanyilisi wa usyene wu ikutupa chilolelo cha umi wa moŵa gose pangali mbesi. Akunnungu wāngakombola kusala ya unami, wātupele chilanga cho chikanawe kugumbikwa chilambo. ³ Wāliunukwile liloŵe lyakwe pa katema kakwe. Une napegwilwe utenga wo kwa lilajisyo lya Akunnungu Nkulupusyo jwetu juwāngulupilile kuti naulalichile kwa wāndu.

⁴ Chikalata chi ngunnembela mmwe che Tito, mwanangu jwa usyenesyene jutukukamulangana mu chikulupi chimo. Ngunsachila umbone ni chitendewe kutyochela kwa Akunnungu Atati ni Che Yesu Kilisito nkulupusyo jwetu.

Masengo ga che Tito ku Kilete

⁵ Nanlesile ku Kilete kuti nkombole kuikolosya yanayose yaisigalile ni kwaŵika achakulu wā mipingo ja wāndu wākunkulupilila Kilisito mu musi wauli wose mpela indite kunnajisya, ⁶ chilongola jwa mipingo wa wāndu

Wakukulupilila Kilisito akusachilwa kuwa mundu jwangali magambo gagali gose, ni jwali ni jwankongwe jumo, ni wanache wakukulupilila Kilisito ni wanga wechetelwa nkati wende wangalumbana atamuno ungapilikanichisya. ⁷ Pakuwa jwakuujimilila mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito akusachilwa kuwa mundu jwangali magambo gagali gose, ligongo jwelejo ali jwakwimilila masengo ga Akunnungu. Ngakusachilwa kuwa mundu jwa chibuli atamuno jwakalipa atamuno jwakolelwa atamuno jwakuputa atamuno kuwa mundu jwakunonyelwa nnope mbiya. ⁸ Nambo ikuwajilwa awe jwakunonyelwa kwapochela achalendo ni jwakunonyelwa ni indu yambone ni jwakulitulusya ni jwakupanganya yaikwanonyesya Akunnungu ni jwanswela ni jwakukombola kulilongosya nsyene. ⁹ Akusachilwa kulikamulisya lilowe lyakukulupilichika mpela yaitite kujiganyikwa, kuti akombole kwalimbisya mitima wandu wane kwa majiganyo ga usyene ni kwalosya ilewo yao wandu wakugakana majiganyo go.

¹⁰ Pakuwa kwana wandu wajinji nnoopenope waali mu mpingo wa Wayahudi wa wagalawiche ni kukulupilila Kilisito, wele wakukanila kupilikanana, akuwecheta wamba ni akwalyungasya wandu wane. ¹¹ Wele wandu akanyichikwe kuwecheta, pakuwa akwatindiganya wandu wa majumba gamajinji kwa kwiganya indu yangawajilwa kwiganya, akutenda yeke kwa nningwa wangalumbana wa kupatila mbiya. ¹² Namose jumo jwa wakulondola wao achinsyene jwali Mkilete watite, "Wakilete ali wa unami mowa gose, ali mpela ijama yakusakala, waulesi ni wakunyela." ¹³ Umboni wu uli wausyenesyene. Kwa ligongo lyo, mwajamuche kwa kalipa kuti akole chikulupi chisyene. ¹⁴ Mwajiganye aleche kupilikanila ngano sya unami sya Wayahudi namose malajisyo ga wandu wakuukanila usyene. ¹⁵ Kila chindu chili cheswejele kwa wandu waswejele paujo pa Akunnungu, nambo ngapagwa chindu chachili cheswela kwa wandu wangalumbana ni wangakwakulupilila Akunnungu, pakuwa nganisyo syao ni ntima wa kukumbuchila kuitenda indu yambone ijonasiche. ¹⁶ Wandu wa akwitichisya kuti akwamanyilila Akunnungu, nambo mu ipanganyo yao akwakana. Wandu wo ali wakuchima ni wakutindiganya tindiganya, namose ngakukombola kupanganya masengo gagali gose gambone.

2

Majiganyo gagali ga usyene

¹ Nambo mmwejo njiganye majiganyo ga usyene. ² Mwasalile achalume wachekulwipe awe wakukombola kulilongosya achinsyene ni wakuchimbichikwa, ni wakulitulusya, ni wautindimisyo mu chikulupi ni mu unonyelo ni mu upiliu.

³ Ni achakongwe wachekulwipe iyoyo peyo mwasalile atameje mu utame wa kwajogopa Akunnungu. Analambusye atamuno akawa achikapolo wakukolelwa divai, nambo wakwiganya yaili yambone pe, ⁴ kuti wajiganye achiwali kwanonyela achiwankwawo ni kwanonyela wanache wao, ⁵ ni wakukombola kulilongosya achinsyene ni waswejele, wakugagosa yambone majumba gao ni wa ntima wambone ni wakwapilikanichisya achiwankwawo kuti Lilowe lya Akunnungu likasatukanwa ni wandu.

⁶ Ni iyoyo achachanda mwalimbisye kuti akombole kulilongosya achinsyene. ⁷ Mu indu yose mwasyene mme chisyasyo cha kupanganya yambone nchilosyaga usyene ni mmajiganyo genu nlosye kuti mmwe mwasyene

nkugakulupilila ni kugakuya. ⁸ Maloŵe gankuŵecheta ganaŵe ni chileŵo chachilichose kuti ŵammagongo ŵenu jatende soni, pakuŵa nganakola chachilichose changalumbana chakusala nkati ngani syetu.

⁹ Achikapolo ŵapilikanichisye achakulu ŵao ŵa pachilambo ni kwanonyelesya mu yanayose. Alisepusye kwangangana nawo, ¹⁰ pane kwajiŵa indu yao. Nambo alosye katema kose kuti ali ŵa ntima wambone ni ŵakukulupichika, kuti majiganyo ga Akunnungu Nkulupusyo jwetu galoleche yambone mu yose.

¹¹ Pakuŵa umbone wa Akunnungu waukwikanawo ukulupusyo kwa ŵandu wose uwunukulikwe. ¹² Nombewo ukutujiganya kuti tuleche chigongomalo ni tama syangalumbana sya pachilambo pano, tutameje kwa kulilongosya achinsyene ni kuŵa ŵambone paujo pa Akunnungu ni kutama kwa kwanonyelesya Akunnungu mu chilambo chino, ¹³ tuchilindililaga lyuŵa lya upile lyatukulilolela, pelepo chiutyochele ukulu wa Akunnungu Ŵakulu ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito. ¹⁴ Jwelejo ŵalityosisye nsyene kwa liwamba lyetu uwe kuti atuwombole mu ileŵo yose ni kutuswejesya kuti tuŵe ŵakwe asyene, ŵandu ŵaali ni lung'wanu lwakupanganya ipanganyo yambone.

¹⁵ Sambano mwajiganye indu yi kwa ulamusi wose, mwalimbisye mitima ni kwajamuka. Mundu jwalijose anannyosye.

3

Kutendekanya yaili yambone

¹ Mwakumbusye ŵandu kulitulusya paujo pa ilongola ni ŵakutawala ni ulamusi, ŵapilikanichisye ni kuŵa chile kupanganya ipanganyo yambone.

² Mwasalile akasantukana mundu jwalijose, anaŵe ŵaumani, aŵeje ŵambone achilosyaga kulitulusya katema kose kwa ŵandu wose. ³ Pakuŵa nowe ŵakwe kalakala ko twaliji ŵakuloŵela, ŵakukanila ni ŵakulyungasika. Twaliji achikapolo ŵa tama syangalumbana ni kulinonyelesya kwa pachilambo. Twatemi mu chigongomalo ni kukolelana wiu, ŵandu ŵatuchimile ni uweji twachimile ŵanyawo. ⁴ Nambo pawawoneche umbone ni unonyelo wa Akunnungu Nkulupusyo jwetu, ⁵ ŵatukulupwisye uweji, ngaŵa kwa ligongo lya chindu chachilichose chambone chitutesile uwe, nambo kwa ligongo lya chanasa chao. Ŵatujosisye sambi syetu ni kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu jwatutesile tupagwe kaaŵili ni kuŵa ni utame wa sambano. ⁶ Pakuŵa Akunnungu ŵatujitilile kwa winji Mbumu jwa Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito Nkulupusyo jwetu, ⁷ kuti kwa umbone wao tukombole kuŵalanjika ŵambone ni kuukola umi wa moŵa gose pangali mbesi utukuulolela. ⁸ Liloŵe li lili lya usyene.

Ngusaka nsale chindu chi kwakulimbila, kuti ŵandu ŵaŵakulupilile Akunnungu, akumbuchile kulimbila mu ipanganyo yambone. Chelecho chili chambone ni chakwakamuchisya ŵandu. ⁹ Nambo nlisepusye ni mausyano ga kuloŵela, ni kugamanya meena ga ngosyo ngano ni kulipulana pamo ni makani gankati Malajisyo, pakuŵa indu yo ngaŵa chindu kwa Akunnungu ni yangalimate. ¹⁰ Mundu jwakwikanawo kulekangana, pakumala kunjamuka kaandanda ni kaaŵili, munnecheje. ¹¹ Nipele nkumanyilila kuti mundu jwati iyoyo alyungasiche, ni kukola sambi, ni sambi syakwe sikonlamula nsyene.

Maloŵe ga kumalichisya ni malajisyo

¹² Pachinannajisye che Atema pane che Tukiko kukwenu njanguye kwika ku Nikapoli kukuunola une pakuwâ ngusaka ndame kweleko katema kambepo. ¹³ Ntende inkuti pakukombola munkamuchisye che Sena, mundu jwakugamanyilila malajisyo pamo ni che Apolo kuti akombole kutanda ulendo wao, nipele nnole kuti anasoŵekwe ni chindu chachilichose chakusaka mu ulendo wao. ¹⁴ Ikusachilwa Wandu Wetu alijiganye kulimbichila kupanganya masengo gambone, kuti akombole kwakamuchisya Wandu Wakusoŵekwa ni indu ya kila lyuwa ni anatame utame wangaukwapokasya.

¹⁵ Wandu wose waali pamo ni une akunkomasya. Mungomachisye mpingo wa wandu wakutunonyela, wakunkulupilila Kilisito.

Umbone wa Akunnungu utame ni wanyamwe wose.

Chikalata chi che Paolo ku Che Filimoni Chilongolelo

Chitabu cha mwana chi che Filimoni chilembekwe ni nduna che Paolo, (1:1). Che Paolo wāliji ataŵikwe katema paŵalembile chitabu chi, malumbo gakwe ikukomboleka walembile chitabu chi ku Loma. Iwaga wāliji ku Loma, nipele chalembekwe yaka ya 61 pakumala kupagwa Kilisito, kali katema kakoko kaŵalembile chitabu cha Ŵakolosai.

Ŵannembele chikalata chi mundu jumo jwakuwīlanjikwa che Filimoni. Che Filimoni wāliji jumo jwa wāndu wākwakulupilila Che Yesu, ni iyoyo wāliji ni kapolo jwakwe juŵawīlanjikwe che Onesmo. Che Paolo wānnembele che Filimoni kunchondelela kuti akanjamuka che Onesimo kapolo jwakwe juŵautwiche kutyochela ku che Filimoni. Kwa malajisyo ga umwenye wa Chiloma che Filimoni akakombwele kummulaga che Onesimo. Che Paolo wānyenjile che filimoni kwa kunlimbisa ntima ankunde che Onesimo nti Mkilisito njakwe, iyoyo peyo che Paolo akummenda che Filimoni anechelele che Onesimo kuti wākamuchisye che Paolo kwa chiwāndi, (1:13-14).

Yaili mwelemo

Che Paolo akunkomasya che Filimoni (1:1-3).

Che Paolo akunchondelela che Filimoni ampochele che Onesimo nti Mkilisito njakwe (1:4-21).

Che Paolo akumalichisya kwa kwasalila kwa chichi akusaka kwajimajimila ni kwakomasya (1:22-25).

¹ Une che Paolo jundaŵikwe kwa ligongo lya kwatumichila Che Yesu Kilisito. Une pamo ni che Timoseo nlongo njetu, tukunnembela alakwe che Filimoni jwakunonyelwa jwetu, ni junkupanganya masengo pamo nowe, ² ni kwa mpingo wa wāndu wākunkulupilila Kilisito wose waukusongangana mu nyumba jenu, ni kwa alumbu wētū che Afia ni kwa che Alikipo jwanondo njetu.

³ Tukunsachilanga umbone ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu Atati wētū, ni Ambuje wētū Che Yesu Kilisito.

Unonyelo ni chikulupi chi che Filimoni

⁴ Nlongo njangu che Filimoni, katema kose pangupopela, ngunkumbuchila mmwe, ni kwatogolela Akunnungu wāngu, ⁵ pakuŵa ngupilikana inkuti pakwakulupilila Ambuje Che Yesu ni inkuti pakwanonyela wāndu wose ŵa Akunnungu. ⁶ Ngumpopelela kwa Akunnungu kuti mme ni machili ga kwasalila wāndu wāne chikulupi chenu, kuti akombole kumanyilila indu yambone itukwete uwe wātulumbikene ni Kilisito. ⁷ Nlongo njangu, unonyelo wenu usengwasisye kwannope ni kulimbisa ntima. Pakuŵa njisengwasisye mitima ja wāndu ŵa Akunnungu.

Che Paolo akwaŵenda che Filimoni nkati che Onesimo

⁸ Kwa ligongo lyo, naŵaga nlongo njenu nkulumbikana ni Kilisito, ngakombwele kunnajisya pangali lipamba mpanganye chinkusachilwa kuchipanganya, ⁹ nambo kwa ligongo lya unonyelo, mmbaya nammende.

Ngutenda yeleyi namuno uneji che Paolo jundi jwanchekulwipe, ni sambano ndawikwe kwa liwamba lya Che Yesu Kilisito. ¹⁰ Kwayele ngunchondelela munkamuchisye che Onesimo jwali mwanangu nkulumbikana ni Kilisito. Pakuwa ndili atatigwe chibumu kutyochela patwaliji pamo mu nyumba jakutawilwa wandu. ¹¹ Jwelejo kalakala nganakola masengo kukwenu, nambo sambano akwete masengo kukwenu ni kukwangu.

¹² Sambano ngummusya kukwenu, namuno ngwanonyela kwanno. ¹³ Ngasachile atame none papapa kuti angamuchisye pamalo penu pandili jwantawe ligongo naliji nkulalichila Ngani Jambone. ¹⁴ Ngangusaka kunkanganichisya mungamuchisye, nambo ngusaka mpanganye inkuti pakusaka mwasyene. Kwayele ngangupanganya chachilichose mpaka pachinsache.

¹⁵ Panepa lyeleli lili ligongo, che Onesimo walekangene ni mmwe kwa katema, kuti auje sooni kukwenu ni kutama ni jwelejo mowa gose pangali mbesi. ¹⁶ Sambano jwelejo nganawa kapolo sooni nambo jwambone kumpunda kapolo, sambano jwelejo ali nlongo nkulumbikana ni Kilisito. Jwelejo ali jwambone nnope kwangune, nombre kukwenu cha we wambone mwakupunda, pakuwa jwelejo ali njetu ni nlongo njenu kwa chiilu ni nkulumbikana ni Ambuje.

¹⁷ Nipele, iwaga nkuumona ndili jwamasengo njenu, mumpochele che Onesimo mpela inkatite pakuumbochela une nansyene. ¹⁸ Iwaga annewele chachili chose, pane akwete ligambo, chinanlipe. ¹⁹ Une che Paolo ngulemba kwa nkono wangu nansyene kuti chilipe. Ngangusachilwa kunkumbusya kuti nkwete magambo kukwangu lyalili umi wenu. ²⁰ Kwayele, nlongo njangu, ngunchondelela mungamuchisye kwa litala li kwa liwamba lya Ambuje, sambano nti nlongo njangu nkulumbikana ni Kilisito, muunonyelesye ntima wangu.

²¹ Ngunnembela njimanyililaga kuti chimumbilikanile, sooni ngumanyilila isyene kuti chimumpanganyichisye yakupunda ni ingusala yi. ²² Pamo ni yose yi, mumichile chile chuumba chakugona, pakuwa ngulolela kuti Akunnungu chajanje mapopelo genu ni une chinechelelwe ni chinanjimajimile.

Chikomasyo cha kumalichisya

²³ Che Epafula jwantawe pamo ni une kwa ligongo lya kwatumichila Kilisito Yesu akunkomasya. ²⁴ Iyoyo che Maliko ni che Alisitako ni che Dema ni che Luka wakutumichila achinjangu akunkomasya.

²⁵ Umbone wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito uwe pamo ni wanyamwe wose.

Chikalata kwa W̄aebulania Chilongolelo

Chitabu cha W̄aebulania chachikwalimbisya w̄andu chikulosya yatite Che Yesu kumalichisya ulondole umpepe wauli mu Lilangano Iya Kalakala. Chalembekwe nti malalichilo. Kwana misitali kupunda 60 mu chitabu chi, yati che Paolo aisasile kutyochela mu Lilangano Iya Kalakala yaikulosya pangasisika iw̄atite Che Yesu kumalichisya ulondole ni masengo ga umbopesi wekulu wa Chiyahudi. Kwa ligongo lyo chitabu chi chilembekwe kuti chalimbisye w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito w̄aali W̄ayahudi. Chitabu cha W̄aebulania chikulosya yatiteje Che Yesu kumalichisya malajisyo, kuti w̄ambopesi akatyosya sooni mbopesi sya kutinisa. Che Yesu w̄aliji mbopesi ja sambi syose, kamo pe ni kwa moŵa gose. W̄andu w̄akunkulupilila Kilisito mmoŵa gano nombe akukombola kulimbichikwa kwa chikalata cha W̄aebulania kuti ajendelechele kwakuya Che Yesu Kilisito mpela jumo jwakukombola kututenda twakulupilile Akunnungu (12:2).

Ngapagwa mundu jwakummanyilila jwalembile chitabu cha W̄aebulania, nambo w̄aumanyilisi atyosise maoni gao kuti pane nduna che Paolo pane che Luka pane che Banaba. Nombe chaka chiw̄alembile ngachikumanyika, nambo w̄ane akuganisa kuti chalembekwe pa yaka ya 70 pakumala kupagwa Kilisito. Katema musi wa Yelusalemu pawagumulikwe pa yaka 70 pakumala kupagwa Kilisito, nambo jwalembile chikalata chi akunguluchile nkati musi wa Yelusalemu mpela waliji ukanaŵe gumulikwa. Chikalata cha W̄aebulania chalembekwe mu musi wa ku Loma (13:24). Ni pane chaliji chejause mu mipingo jine jajijinji ja w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito.

Yaili mwelemo

Jwakulemba alosisye kuti Che Yesu ali jwankulu kwapunda w̄akulondola wa Akunnungu ni achikatumetume wa kwina (1:1-4:13).

Soonu ajendelechele kulosya kuti Che Yesu ali jwankulu kwapunda w̄ambopesi w̄aw̄atumiche pa Nyuumba ja Akunnungu jajili ku Yelusalemu (4:14-7:28).

Soonu masengo ga Che Yesu gali gambone kupunda malangano ga kalakala gaŵatesile Akunnungu ni w̄andu w̄akwe kwa litala Iya Malajisyo gaŵapele che Musa (8:1-10:31).

Pakumala kusala yeleyo kuti Che Yesu ali jwankulu mmatala gose, w̄akulemba akugatyosya malajisyo nkati yakuti pakutama (10:32-13:17).

Mbesi jwakulemba amalichisye chikalata kwa indu yakulimbisya ntima ni ikomasyo (13:18-25).

Lilowe Iya Akunnungu kwa litala Iya Mwanagwe

¹ Kalakala ko Akunnungu w̄akungulwiche ni achambuje w̄etu kakajinji ni matala gamajinji kwa litala Iya w̄akulondola w̄akwe. ² Nambo moŵa ga mbesi gano aŵechete nowe kwa litala Iya Mwanagwe, jwapegwilwe ni Akunnungu indu yose iŵe yakwe, nombe kwa litala Iya jwelejo w̄achigumbile chilambo chose. ³ W̄elewo ali ung'alime wa ukulu wa Akunnungu ni chisau chisyenyene nti yaali Akunnungu nsyene, indu yose ikwendelechela kupagwa mpela yaitite kuŵa pachilambo malinga ni ukombole wa lilowe Iyao Iyalili ni

machili. Nombewo paŵamasile kwaswejesya ŵandu mu sambi syao, ŵatemi peuto pakuchimbichikwa kunlyo kwa Akunnungu Ŵakulu.

Ukulu wa Mwana jwa Akunnungu

⁴ Mwana ali jwankulu kwapunda achikatumetume ŵa kwinani mpela ila ilitite liina lyapegwile ni Akunnungu lili liina lyekulu kugapunda meena gao. ⁵ Pakuŵa Akunnungu nganansalila namose jumo jwa achikatumetume ŵakwe ŵa kwinani katema kakali kose kuti,

“Mmwejo ndi Mwanangu lelo une ndili Atati ŵenu.”

Ni sooni nganansalila katumetume jwa kwinani jwalijose kuti,

“Une chime Atati kwa jwelejo

nombejo chaŵe Mwanangu.”

⁶ Ni sooni Akunnungu paŵantumile mu chilambo mwanache jwannume jwakwitiwo ŵatite,

“Achikatumetume ŵa kwinani ŵa Akunnungu wose akuŵajilwa kwapopelela.”

⁷ Nambo nkati achikatumetume ŵa kwinani wo ŵatite,

“Akunnungu akwatenda achikatumetume ŵakwe ŵa kwinani kuŵa nti mbungo

ni ŵakutumichila ŵakwe ŵa kwinani nti malamba ga mooto.”

⁸ Nambo nkati Mwana, Akunnungu akuti,

“Umwenye wenu, alakwe Akunnungu chiutame moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi.

Nkwalongosya ŵandu ŵenu kwa kwanonyelesya Akunnungu.

⁹ Mwainonyele aila yailli yambone paujo pa Akunnungu ni mwachichimile chigongomalo.

Lyeleli lili ligongo Akunnungu, Akunnungu ŵenu ansagwile mmwe ni kumpakasya mauta ga sangalala ni kunchimbichisya kwapunda achinjenu wose.”

¹⁰ Sooni Akunnungu ŵatite,

“Alakwe Ambuje, kuundanda mwachigumbile chilambo, ni kwinani gali masengo ga makono genu.

¹¹ Yeleyo chiipite, nambo alakwe chinsigale moŵa gose.

Nombe yose chiichiwisala mpela nguo.

¹² Chimpindanye mpela mwinjilo, nombe chiigalauchikwe nti nguo.

Nambo alakwe nli julajula

ni umi wenu ngaumala.”

¹³ Akunnungu nganansalila namose jumo jwa achikatumetume ŵakwe ŵa kwinani pa katema kakalikose kuti,

“Ntameje kundy kwangu,

mpaka pachinaaŵiche ŵammagongo ŵenu

paasi pa sajo syenu.”

¹⁴ Ana achikatumetume ŵa kwinani ali ŵaani? Ŵele ali mbumu ŵakwatumichila Akunnungu, akulajiswa kwakamuchisya ŵandu ŵachachipochela ukulupusyo.

¹ Nipele, tukuwajilwa kuukamulichisya nnope usyene utwaupilikene kuti tukaupelela. ² Pakuwa aula utenga uwatangeswe ni achikatumetume wa kwinani kalakala waliji wa usyene, ni mundu jwalijose jwanganajitichisya walamulikwe yaikuti pakusachilwa. ³ Nipele, ana uwe chitulame chinauli natukuunyosya ukulupusyo wekulu wati nyi? Kundanda wa wechetekwe ni Ambuje nsyene, ni awala wa wapilikene wala watusalile kuti uli usyene. ⁴ Iyoyo Akunnungu akulosya kuti ili isyene, kwa kutenda imanyisyo ni yakusimonjeka, ni kwapa wandu mituuka ja Mbumu jwa Akunnungu malinga ni wasachile nsyene.

Che Yesu ni wakutulongosya ku ukulupusyo

⁵ Akunnungu nganiwapa achikatumetume wa kwinani ulamusi wa kuchilongosya chilambo chachikwika, achila chitukuchisala. ⁶ Nambo kwana liuto line mmalembo ga Akunnungu likusala, “Ana mundu ali chindu chachi, chati mwakumbuchile, atamuno Mwana jwa mundu ali chindu chachi, chati mwagose?”

⁷ Nganimumpa mundu ukombole nti aula wa achikatumetume wa kwinani. Munchimbichisye kwannope mpela mwenye yakuti pakuchimbichikwa kwa kuwasikwa chindu mpela singwa.

⁸ Mwaiwisile yose paasi pa sajo syakwe.”

Paikusalikwa kuti Akunnungu wambisile mundu jwakulongosya indu yose pangasigasya namuno chimo. Namose yeleyo mpaka sambano ngatukuwona achilongosyaga indu yose. ⁹ Nambo chitwawone Che Yesu wati kwa katema kakajipi nganapegwa ukombole nti wa achikatumetume wa kwinani kuti kwa umbone wa Akunnungu awe kwa liwamba lya wandu wose. Ni kwa ligongo lya masauko mpaka chiwa chao, sambano tukwawona wawasisye chindu mpela singwa ja ukulu ni luchimbichimbi. ¹⁰ Yawoneche yambone kuti Akunnungu waigumbile indu yose ni kuiwika mpela yaitite kuwa. Wantesile Che Yesu awe jwamalilwe kwa litala lya masauko, kuti waichisye wandu wajinji mu ukulu wakwe, pakuwa Che Yesu ni jwakwalongosya wandu mu ukulupusyo.

¹¹ Welewo akwaswejesya wandu sambi syao, ni welewo pamo ni awala wa waswejekwe, wose Atati wao wamope. Kwa ligongo lyo ngasikwatenda soni kwa wilanga wandu wo achalongo achinjakwe. ¹² Waasalile Akunnungu, “Chingaasalile wandu wangu aila intesile, chinanlape pakusongangana kunlamba.”

¹³ Sooni akuti, “Chinaawichile Akunnungu chilolelo changu.” Ni sooni akuti, “Une ndili apano pamo ni wanache wambele Akunnungu kuti awe achiiwanangu.”

¹⁴ Nipele, pakuwa wanache wa mpela ila inkuti pakwawilanga ali wandu waali ni chiilu ni miasi, Che Yesu asyene waiche ni waliji mpela wanyawo ni kulumbikana nawo mu undu wao. Watesile yeleyo kuti kwa litala lya chiwa chao, ampunde Jwaulamba jwaali ni machili nkati chiwa, ¹⁵ kuti wakulupusye awala wawaliji mpela achikapolo mu utame wao wose kwa kuchijogopa chiwa. ¹⁶ Pakuwa isyene nganaika kukwakamuchisya achikatumetume wa kwinani, nambo waiche kukwakamuchisya uwelesi u che Iblahimu. ¹⁷ Ligongo lyo, waliji mpela wandu yaali mu indu yose, kuti awe Jwambopesi jwao jwankulu jwakukulupilichika ni jwali ni chanasa mu kwatumichila Akunnungu, kuti sambi sya wandu silecheleswe. ¹⁸ Ni pakuwa asyene wo walageswe pawalinjikwe, akukombola kwakamuchisya awala wakulinjikwa.

3

Che Yesu ali jwankulu kwapunda che Musa

¹ Achalongo achinjangu, wāndu wā Akunnungu, wāmmilanjikwe ni Akunnungu, mwaganichisye Che Yesu kwannope jwatumikwe ni Akunnungu aŵe Jwambopesi Jwankulu jwa chikulupi chitukusala kwa kang'wa syetu kuti tukuchikulupilila. ² Jwelejo jwaliji jwakukulupichika paujo pa Akunnungu juwāmmisile kupanganya masengo gao, mpela ila che Musa iwātite kukulupilichika mu kwatumichila wāndu wā Akunnungu wāwāwīlanjikwe nyuumba ja Akunnungu. ³ Mundu jwakutawā nyuumba akuchimbichikwa kujipunda nyuumba jisyene. Iyoyo Che Yesu akuwājilwa kuchimbichikwa kwapunda che Musa. ⁴ Pakuwa nyuumba jajilijose jikutawikwa ni mundu, nambo Akunnungu ni wāipangenyē indu yose. ⁵ Che Musa jwaliji katumetume jwakukulupilichika mu kwatumichila wāndu wā Isilaeli wāwāwīlanjikwe nyuumba ja Akunnungu. Kuti aŵalanje umboni wa aila indu yakaisasile Akunnungu kanyuma. ⁶ Nambo Kilisito ali jwakukulupilichika nti Mwana, jwakwimilila nyuumba ja Akunnungu, nyuumba ja Akunnungu jo jili uweji, iwāga chitujendechele kwima pangali woga ni pangali kupwa ntima mu chilolelo chitukuchilolela.

Chipumulilo chapegwilwe wāndu ni Akunnungu

⁷ Kwa yeleyo, mpela yakuti kusala Mbumu jwa Akunnungu, “Lelo mwapilikanaga Akunnungu achiwēcheta ni wānyamwe, ⁸ nkajilimbisya mitima jenu mpela achambuje wenu, paŵakanile kunyitichisya, katema paŵaningaga mwipululu. ⁹ Kweleko achambuje wenu wāninjile ni kumbima, namuno wāgaweni masengo gangu yaka alobaini. ¹⁰ Kwa liwamba lyo nautumbilile uŵelesi wo ni natite, ‘Moŵa gose wāndu wā, nganisyo syao silyungasiche, nombewo nganagamanyilila kose matala gangu.’ ¹¹ Kwa liwamba lyo nalumbilile mu lutumbilo lwangu kuti, ‘Ngaajinjila ng’o mu chipumulilo changu.’ ”

¹² Nipele, nilolechesye achalongo achinjangu, akapagwa mundu jwalijose mwa wānyamwe jwali ni ntima wangalumbana wangaukukulupilila, ni kwakana Akunnungu wājumi. ¹³ Nambo pankupunda kupilikana lilowe lyo “Lelo” lili nkusomekwa Mmalembo ga Akunnungu, ntusyane mitima moŵa gose kuti jwalijose mwa wānyamwe akasalambuchikwa ni sambini ni kuŵa jwamakani. ¹⁴ Pakuwa uweji tukukamulangana ni Kilisito iwāga tukuchikamulisya mwakulimbila chilolelo chitwakwete kutandilila kundanda cho mpaka kumbesi.

¹⁵ Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Lelo mwapilikanaga Akunnungu ali nkuwēcheta, nkajilimbisya mitima jenu mpela achambuje wenu iwātite kupanganya paŵakanile kunyitichisya.”

¹⁶ Ana ŵaani wāwāpilikene Akunnungu ali nkuwēcheta ni kukana kunjitchisya? Ngaŵa aŵala wose wāwālongweswe ni che Musa kutyochela ku Misili? ¹⁷ Sooni ana ŵaani wāwāntumbilisye Akunnungu yaka alobaini? Ali wāndu wāwatesile sambini, ni mitembo jao jajenele mwipululu. ¹⁸ Sooni

Akunnungu paŵalumbile ni kuti, “Ngaajinjila mu chilambo changu ni kupata chipumulilo changu,” ŵaasalilaga ŵaani? Ali ŵelewo ŵanganajitichisya. ¹⁹Nipele tukuwona kuti ŵelewo nganapakombola kwinjila mu chilambo cho, ligongo nganakulupilila.

4

¹ Pakuŵa Akunnungu atupele chilanga cha kupochela chipumulilo, nipele tulilolechesye kuti jwalijose mwa ŵanyamwe akalepela kuchipata chipumulilo cho. ² Pakuŵa nowe ŵakwe twalalichilwe Ngani Jambone kwa litala lilalila mpela iyatite pakulalichilwa kwa ŵanyawo. Nambo utenga wo nganiwakamuchisya chachili chose pakuŵa aŵala ŵaŵapilikene nganaupochele mu chikulupi. ³ Nambo uweji ŵatukulupilile tutujinjile mu chipumulilo cho mpela iŵatite kusala,

“Natumbile ni nalumbile kuti

‘Ngaajinjila peuto pakupumulila pangu,’”

Akunnungu ŵatite yeleyo namuno masengo go gamasile chitandile paŵagumbile chilambo. ⁴ Pakuŵa, mu liuto line Mmalembo Gamaswela gakuti, “Akunnungu ŵalesile kupanganya masengo gao gose pa lyuŵa lya saba, ŵapumulile” ⁵ Ni mu ngani jo liuto lyo likusala, “Ngaajinjila ng’o mu chilambo chachinjapa kuti apumulile.” ⁶ Ŵandu ŵaŵalalichilwe Ngani Jambone kundanda nganapochele chipumulilo ligongo nganaajitichisya. Namuno chilanga cho chipali chiŵela kwa ŵane kupochela. ⁷ Kwa ligongo lyo, Akunnungu aŵisile sooni lyuŵa lyalikuŵilanjikwa “Lelo.” Yaka yejinji yapite nombewo ŵasasile kwa litala li che Daudi nti Malembelo ga Akunnungu yagakuti kusala,

“Lelo mwapilikanaga Akunnungu ali nkuŵecheta kasinjilimbisya mitima jenu.”

⁸ Pakuŵa ikaliji che Yoshua ŵapele ŵandu liuto lya kupumulila, Akunnungu ngaakaŵechete sooni nkati yeleyo lyuŵa line. ⁹ Kwayele, kupali kupumulila kwa ŵandu ŵa Akunnungu mpela iŵatite pakupumulila Akunnungu pa Lyuŵa lya Kupumulila. ¹⁰ Pakuŵa ŵandu wose ŵakwinjila peuto pakupumulila paakupakunguluchila Akunnungu, chaleche masengo gao ni kupumulila mpela Akunnungu iŵatite pakuleka masengo gao ni kupumulila. ¹¹ Nipele, tulimbichile kuchipochela chipumulilo cho, kuti akapagwa munda mwa ŵanyamwe juchakose kwinjila mpela ila aŵala ŵaŵakanile kwitichisya.

¹² Pakuŵa Liloŵe lya Akunnungu lili lyejumi ni likwete machili. Likutema kupunda lipanga lyalikutema kuŵili. Sooni likupeleta mpaka munkati mwaukusimana ntima ni mbumu, iyoyo likutema ni kupeleta mpaka papakulumbikana iŵalo ni wongo wa mmaupa. Nombelyo likukombola kulumula kwa chitema maganisyo ni miningwa ja mitima ja ŵandu. ¹³ Ngapagwa chindu chachikusisikwa paujo pa Akunnungu nambo indu yose ili ye-
unukukwe paujo pao, ŵelewo ni ŵakulamula indu yose itutesile.

Che Yesu ali Jwambopesi Jwankulu

¹⁴ Nipele, pakuŵa tukwete Jwambopesi Jwankulu jwakwinjila kwini kwa Akunnungu, yaani Che Yesu Mwana jwa Akunnungu, tukamuliseye kwannope chikulupi chitukuchisala. ¹⁵ Jwambopesi Jwankulu ni jwaku-tukolela chanasa kwa kulepetala kwetu. Ŵelewo ŵalinjikwe mose yalumo ni uweji nambo nganatenda sambu. ¹⁶ Kwa ligongo lyo, tuchiŵandichile

pangali woga chitengu cha ulamusi cha Akunnungu papali ni umbone, kuti tupochele chanasa ni umbone wakwe wa kutukamuchisya pa katema ka kulaga.

5

¹ Jwambopesi Jwankulu jwalijose jwasagulikwe pasikati ja wāndu, aŵichikwe kwatumichila Akunnungu kwa liwamba lya wāndu kuti apeleche sadaka ni kutyosya mbopesi kwa ligongo lya sambi sya wāndu. ² Pakuŵa asyene wo nombe alepetele mu matala gamajinji, kuti akombole kwatendela chanasa wāndu wose ŵakutenda sambi ni ngakuchimanyilila chindu. ³ Kwa ligongo lyo akuŵajilwa kutyosya mbopesi ngaŵa kwa liwamba lya sambi sya wāndu pe, nambo ni kwa liwamba lya sambi syakwe nsyene. ⁴ Ngapagwa mundu jwakuliŵika nsyene jwakuchimbichikwa kwa kulitenda aŵe Jwambopesi Jwankulu, nambo akusachilwa aŵe jwaŵilanjikwe ni Akunnungu mpela ila che Haluni iŵatite pakuŵilanjikwa.

⁵ Iyoyo Kilisito nombe nganalitenda nsyene jwakuchimbichikwa kwa kuliŵika aŵe Jwambopesi Jwankulu, nambo Akunnungu ni juŵansagwile ni kunsalila kuti,
“Mmwejo ndi Mwanangu,
lelo mechete une ndili atati wenu.”

⁶ Iyoyo ŵatite sooni peuto pane Mmalembo ga Akunnungu kuti,
“Mmwejo ni Jwambopesi kwa moŵa gose pangali mbesi mpela uwatite kuŵa umbopesi wa Melikisedeki.”

⁷ Che Yesu paŵatamaga pa chilambo pano ŵapopele kwannope ni kunlilila ajula juŵakombwele kunkulupusya mu chiwa, ni kwa ligongo lya kunchimbichisya Akunnungu, Akunnungu ŵampilikene. ⁸ Namose ŵaliji Mwana jwa Akunnungu, mmasauko gao ŵaimanyi kunjitichisya Akunnungu. ⁹ Ni paŵamasile kuŵa ŵa utindimisyo mu yose, ŵaliji ndande ja ukulupusyo wa moŵa gose pangali mbesi kwa wāndu wose ŵakwajitichisya. ¹⁰ Nipele, Akunnungu ŵansagwile aŵe Jwambopesi Jwankulu mpela uwatite kuŵa umbopesi wa Melikisedeki.

Lijamuko lyankati kuchileka chikulupi

¹¹ Tukwete indu yejinji yakusala nkati ngani ji, nambo ikulimba kunsalila ŵanyamwe pakuŵa ŵanyamwe ngankumanyilila kwa chitema. ¹² Isyene pa katema kano ikaŵajile mme ŵakwiganya nambo ikunsoŵa chiŵela kuti mundu jwine anjiganyo majiganyo gandanda nkati maloŵe ga Akunnungu. Badala ja kulya chakulya chakulimba nkwendelechela kung'wa maŵele mpela mwanache. ¹³ Pakuŵa mundu jwalijose jwakutama kwa kung'wa maŵele pe ali mpela mwanache jwannandi ngakukombola kugamanyilila majiganyo gankati kuitenda indu yambone paujo pa Akunnungu. ¹⁴ Nambo chakulya chakulimba chili kwa wāndu ŵaŵakusile, ŵalijigenye kwendelechela kupanganya yeleyo kuti akombole kulekanganya indu yambone ni yangalumbana.

6

¹ Nipele tugaleche panyuma agala majiganyo gandanda gankati Kilisito, nambo tujendelechele mmbujo mmajiganyo gagakomele ga chimbumu, ni ngaŵa kwendelechela kukunguluchila nkati kuleka sambi ni ipanganyo yaikwikanawo chiwa, ni kwachichi twakulupilile Akunnungu. ² Ni indu

yankati majiganyo ga ubatiso ni yakwasajichila wandu makono, ni majiganyo nkati kusyuka kwa wawe ni majiganyo nkati kulamula kwa moŵa gose pangali mbesi. ³Yeleyo chitutende Akunnungu asakaga.

⁴Pakuŵa wandu waunukulikwe usyene wa Akunnungu, ni waupasisye ntuuka wa kwini ni wampochele Mbumu jwa Akunnungu nti wandu wane, ⁵ni waupasisye umbone wa Liloŵe Iya Akunnungu ni machili ga chilamba chachikwika cho, ⁶wagwililaga sooni mu sambu, ngaikomboleka kwatenda welewo aleche sambu, ligongo wammambile pansalaba Mwana jwa Akunnungu kaaŵili kwa mele ni kutesya soni paujo pa wandu.

⁷Ngunda waukunyelwa ula kaŵili kaŵili ni kumesya mimela jambone jajikwakamuchisya welewo walimile, ngunda wo upatile upile wa Akunnungu. ⁸Nambo ngunda wo wamesyaga itela ya miiwa ni masindi, ngunda wo wangi ukamuchisyo kwa jakulima, nombewo ukuwandichila kulwe-sekwa ni Akunnungu, ni mbesi jakwe kuli kujochekwa mooto.

⁹Nambo wakunonyelwa wangu, namose tukuwecheta yeleyi nkunjamuka, nganitukola lipamba ni wanyamwe, tukwete usyene kuti wanyamwe nkwete indu yambone nnope yaikutyochele mu ukulupusyo. ¹⁰Pakuŵa Akunnungu akulamula yaikuti pakusachilwa, ni ngakuliwalila masengo genu ni unonyelo unlosisy kukwakwe kwa kwakamusya wandu wakwe ni mpunde kwakamusya. ¹¹Nambo tukulajila nnope kuti jwalijose mwa wanyamwe akulosye kuchalila kulakula mpaka kumbesi kuti chinkulolela cho chiwe isyene. ¹²Ngatusaka mme wa ulesi, nambo mwasyasye welewo wakukulupilila ni waali ni upilili ni wachapochele aila yalanjile Akunnungu.

Chilanga cha Akunnungu chili chisyene

¹³Akunnungu paŵampele che Iblahimu chilanga walumbile kwa liina lyao asyene ligongo nganapagwa jwankulu jwine jwakumpunda jwele Akunnungu jwakakombwele kulumbila kwa jwelejo. ¹⁴Ni walanjile, “Isyene chinampe upile wakupunda ni chinampe wanache wajinjii.” ¹⁵Che Iblahimu walindilile kwa upilili, nipele wachipatile achila chalanjile Akunnungu. ¹⁶Pakuŵa wandu pakulumbila kwa liina Iya jwaali jwankulu kwapunda achinsyene, ni chilumbilo chikumalichisya makani gao gose. ¹⁷Ni Akunnungu wachitesile chilanga chijime nkulimbila kwa kulumbilila. Ni kwakutenda yeleyo waalosisye pangasisika aŵala waŵalangene nawo kuti ngakukombola kugalauka ngo. ¹⁸Nipele kwana indu iwili yangaikukombola kugalauka, chilanga ni chilumbilo, mu yeleyo Akunnungu ngakukombola kulambusya. Nipele, uwe watumbutchile tukulimbichikwa ntima nnope, ni tukuchikamulisya kwannope chilolelo chatuwichile paujo petu. ¹⁹Chilolelo cho chijimi mkulimbangana ni kujigosa mitima jetu nti chitawililo chachikwimika ngalawa. Ni chilolelo cho chili salama ni chisyenesyene, chikupelenganya pa nguo ja lusasa mpaka papaswela nnope mu Nyuumba ja Akunnungu jajili kwini. ²⁰Che Yesu walongolele kwinjila mwelemo kwa liwamba lyetuwe. Atendekwe Jwambopesi jwankulu kwa moŵa gose pangali mbesi mpela wautite kuwa umbopesi wa Melikisedeki.

7

Che Melikisedeki Jwambopesi Jwankulu

¹Melikisedeki waliji mwenye jwa musu wa Salemu ni jwambopesi jwa Akunnungu Wakulu. Che Iblahimu paŵaujaga kungondo kuŵauleje

mamwenye kula, wasimene ni Melikisedeki ni Melikisedeki wampele upile che Iblahimu. ² Che Iblahimu nombe wampele liunjili lya kakumi lya indu iwaijigele kungondo. Malumbo ga liina Melikisedeki gali “Mwenye jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu”, ni sooni mwenye jwa ku Salemu malumbo gakwe “Mwenye jwa chitendewe.” ³ Ngapagwa papalembeke Mmalembo ga Akunnungu liina lya atatigwe Melikisedeki atamuno liina lya achikulugwe, ngapagwa jwakwimanyilila wapagwile chakachi atamuno wawile chakachi. Nombewo akulandana ni Mwana jwa Akunnungu, jwelejo chapunde kuwa Jwambopesi kwa mowa gose pangali mbesi.

⁴ Nipele, nnoleje yatite kuwa jwankulu mundu jo. Ambuje wetu che Iblahimu wampele liunjili lya kakumi lya indu iwaijigele kungondo. ⁵ Tukumanyilila kuti malajisyo gakuti wanache wa che Lawi wawaliwi wambopesi ni wakusachilwa kupochela liunjili lya kakumi kutyochela kwa wandu wa Isilaeli, waali achalongo achinjao, nachiwamuno ni wanyawo ali uwelesi u che Iblahimu. ⁶ Melikisedeki ngana wa mundu jwa lukosyo lu che Lawi nambo wajigele liunjili lya kakumi kutyochela ku che Iblahimu ni sooni wampele upile che Iblahimu juwapegwilwe chilanga ni Akunnungu. ⁷ Nambo pangapangwa makani gati jwankulungwa ni jwakumpa upile jwannandi. ⁸ Wambopesi wakwigala liunjili lya kumi wala ali wandu wachawe lyuwa limo, nambo che Melikisedeki juwapochele liunjili lya kakumi akuwalanjilwa umboni kuti ali jwanjumi mpela yagakuti Malembelo ga Akunnungu ⁹ Nipele, tukukombola kusala kuti che Iblahimu pawatyosisye liunjili lya kakumi, namose che Lawi juwaliji jwa uwelesi u che Iblahimu pamo ni uwelesi wao, watyosisye liunjili lya kakumi. ¹⁰ Pakuwa ikuwechetekwa kuti Melikisedeki pawasimene ni che Iblahimu, che Lawi waliji akana we kupagwa, waliji mmi-asi ja ambujegwe che Iblahimu.

¹¹ Kopochele mu umbopesi wa Walawi wandu wa ku Isilaeli wapegwilwe lilajisyo. Sambano iwaga masengo ga umbopesi u che Lawi gamalile ngakukasachilwe kutyochela umbopesi wine waukuyiye umbopesi wa Melikisedeki ni ngawa umbopesi u che Haluni. ¹² Pakuwa pakukutyochela kupisyangana kwa chimbopesi, ikuwajila kugagalausya malajisyo. ¹³ Ni Ambuje wetu jwakuwechetwa mu yeleyo ali jwa lukosyo lwine, nganapagwa namose jumo jwa lukosyo lwao juwatumichile pa chilisa nti jwambopesi. ¹⁴ Pakuwa ikumanyika kuti Ambuje wetu watyochele mu lukosyo lwa Yuda ni yankati lukosyo lo che Musa nganawecheta chindu chachili chose yankati umbopesi.

Jwambopesi jwine chisau ni Melikisedeki

¹⁵ Sooni achi chikumanyika mwakupunda, kuti jwambopesi jwine jwakulandana ni Melikisedeki akopochele. ¹⁶ Jwele nganatendekwa awe jwambopesi kwa malajisyo ga wandu, nambo kwa machili ga umi wa mowa gose pangali mbesi. ¹⁷ Pakuwa Malembelo ga Akunnungu gawalanjile umboni wati, “Mmwejo ndi Jwambopesi mpela wautite pakuwa umbopesi wa Melikisedeki.” ¹⁸ Kwayele, alila lilajisyo lya kalakala lyawichikwe pambali, pakuwa lyaliji lyakulepetala nombelyo lyaliji lyangali chindu, ¹⁹ pakuwa malajisyo ga Akunnungu gawapele che Musa ngagakukombola kupanganya chindu chiwe chakumalilwa. Nambo sambano peuto pakwe, kuichisye chilolelo chambone nnope ni kwa litala lya chilolelo cho, tukukombola kwa wandichila Akunnungu.

²⁰ Kupunda yeleyo, apano chipali chilumbilo cha Akunnungu. Nambo w̄andu w̄ane wo w̄atendekwe kuw̄a w̄ambopesi pangali chilumbilo. ²¹ Nambo Che Yesu atendekwe Jwambopesi nkulumbila, katema Akunnungu paW̄ansalile,

“Ambuje alumbile
ni ngasagalausya

‘Mmwejo ni jwambopesi kwa moŵa gose pangali mbesi.’ ”

²² Kwa ligongo lya chilumbilo chi, Che Yesu atendekwe chimanyisyo chachikulosya kuti isyene tukwete lilangano lyalili lyambone mwakupunda.

²³ Sooni w̄ambopesi w̄ane w̄ajinji w̄a lilangano lya kalakala, chiwa chaleka-sisye kwendelechela kupanganya masengo. ²⁴ Nambo Che Yesu nganaŵa mpela w̄anyawo ni akutama moŵa gose pangali mbesi, ni umbopesi wakwe ngaukumbola kupeugwa mundu jwine. ²⁵ Ligongo li akupakombola kwakulupusya kusyene w̄elewo w̄akwaŵandichila Akunnungu kwa litala lyao pakuŵa akutama moŵa gose kuti w̄apopeleje kwa Akunnungu.

²⁶ Pakuŵa twasachilwe uweji tukole Jwambopesi Jwankulu jwanti nyi, yaani jwali jwanswela, jwangali chileŵo namose sambi ni jwalekangenywe ni w̄andu w̄a sambi, ni kunyakulikwa mwinani kupunda kwinani. ²⁷ Jwelejo ngakulandana ni w̄ambopesi achakulu w̄ane w̄akusachilwa kutyosya mbopesi kila lyuŵa, kaje akutaga mbopesi kwa sambi syakwe nsyene, ni sooni kwa sambi sya w̄andu. Pakuŵa jwelejo w̄atesile kamo pe kwakatema kose paŵalityosisye nsyene kuwa. ²⁸ Malajisyo ga che Musa gakwasagula w̄andu w̄akulepetala kuŵa w̄ambopesi achakulu, nambo lilangano lya Akunnungu liŵaŵisile kwa kulumbila ni sooni lilyaiche mu nyuma mwa malajisyo lyambisile Mwana, jwatendekwe jwamalilwe kwa moŵa gose pangali mbesi.

8

Che Yesu jwambopesi jwetu jwankulu

¹ Nipele, chindu chachili chekulungwa mu indu itukusala yi chili achi, tukwete Jwambopesi Jwankulu jwati nnyi, jwatemi peuto pakuchimbichikwa kunlyo kwa chitengu cha umwenye cha Akunnungu kwinani. ² W̄elewo akupanganya masengo ga umbopesi peuto papaswela nnope, malumbo gakwe munkati mwa lisakasa lya usyene lya Akunnungu lyalitaŵikwe ni Ambuje, ni ngaŵa lyalitaŵikwe ni mundu.

³ Jwambopesi Jwankulu jwalijose asagulikwe kutyosya mbopesi ni sadaka. Kwayele, ni jwambopesi jwankulu jwetu nombejo akusachilwa akole chindu chakwatyochesya Akunnungu. ⁴ Nambo akaapali pachilambo pano, ngakatendekwe Jwambopesi ng'o, ligongo apali w̄ambopesi w̄ane w̄akutyosya mbopesi malinga ni yaikuti kulajiswa mu Malajisyo ga che Musa. ⁵ Masengo gao ga umbopesi gali chisyasyo ni mbwilili wa aila yaili kwinani. Pakuŵa che Musa paŵaŵandichile kulitaŵa lisakasa lya Akunnungu lila, Akunnungu w̄ansalile kuti, “Nlole, mpanganyeje indu yose mpela chisyasyo chimwatite pakuloswa pamwaliji petumbi.” ⁶ Nambo sambano Che Yesu apochele masengo ga umbopesi gagali gambone kupunda ga w̄anyawo, pakuŵa lilangano lya kwilanya lyaŵisile pasikati ja Akunnungu ni w̄andu lili lyambone kupunda, pakuŵa lijimi pa lilangano lyambone nnope lya Akunnungu.

⁷ Naga lilangano lyaandanda likaliji lyangali chilewŋo ngalikasachilwe lilangano line. ⁸ Nambo Akunnungu wakuweni kulewŋa kwao pawatite, “Nlole gakwika moŋa, Ambuje akuti gatinjitaŋa lilangano lyasambano pasikati ja wŋandu ŋa ku Isilaeli ni wŋandu ŋa ku Yuda.

⁹ Lilangano li ngaliŋa yalumo ni lilangano linatawile ni achambuje wao pa lyuŋa linaalongwesye kwa kwakamula makono gao akopoche mu chilambo cha Misili.

Pakuŋa nganakulupilichika mu lilangano lyangu noneji naalesile kwagosa, akuti Ambuje.

¹⁰ Sambano alili ni lilangano lichingataŋe ni wŋandu ŋa ku Isilaeli, pa moŋa go, akuti Ambuje.

Chingagaŋiche malajisyo gangu mu nganisyo syao ni kugalemba mmitima jao.

Uneji chime Akunnungu wao, ni wanyawo chaŋe wŋandu wangu.

¹¹ Ngapagwa juchanjiganye njakwe namose kunsalila mpwakwe kuti ‘Mwamanyilile Ambuje.’

Pakuŋa wose chachiimanyilile uye chitandile jwannandi mpaka jwankulungwa jwakwe.

¹² Chinaalechelesye chigongomalo chao, ni sambi syao ngangumbuchila sooni.”

¹³ Kwa kusala lilangano lili “Lyasambano,” Akunnungu alitesile lilangano lyaandanda liŋe lya kuwisala. Ni chindu chose chachichekulwiŋe ni kuwisala chichisoŋe pangakaŋa.

9

Mapopelelo ga pachilambo ni ga kwini

¹ Lilangano lyaandanda lyakwete masyoŋelelo gakwe ga kupopelela ni peuto pakwe papaswela pakupopelela papataŋikwe ni wŋandu.

² Pakolochekwe lisakasa lya yuumba iwili, ni chuumba chakwe chandanda paŋilanjikwe papaswela nnope. Mwelemo mwaliji ni chindu chakuŋichila lumuli ni mesa ni mikate jiyatyochekeŋe paujo pa Akunnungu. ³ Munkati mwa chuumba chandanda cho paliji ni nguŋa ja lusasa jijalekangenye yuumba iwili ni panyuma pakwe paliji ni lisakasa lyalikuŋilanjikwa Papaswela nnope. ⁴ Ni mwelemo mwaliji ni chilisa cha sahabu chakututumisya ubani ni lisanduku lya lilangano, lyeuniche posepose kwa sahabu, munkati mwakwe mwana chiŋiga cha sahabu chichaliji ni mana ni nkongojo u che Haluni uwasipwiche ula ni maganga gagasepekwe nti ibao gagalembekwe Malajisyo likumi. ⁵ Ni penani pa lisanduku lyo kwaliji ni inyago iwili yesepewe yaikuŋilanjikwa makelubi yaikulosya ukulu wa Akunnungu, yana mapapiko ni mapapiko gao go gasambalukuchile kuunichila chiunichilo cha lisanduku lya lilangano peuto paakulechelesya Akunnungu sambi. Nambo sano ngatukukombola kwiŋecheta yeleyo yose kwannope.

⁶ Nipele, yeleyo ni yaitite kuŋichikwa indu yose. Ni wambopesi ŋajinjile mu lisakasa, mu chuumba chandanda chachikuŋilanjikwa peuto Papaswela chila lyuŋa ni lyuŋa kupanganya masengo ga umbopesi. ⁷ Nambo Jwambopesi Jwankulu jikape ni jwakwinjila mu chuumba chaŋili

chachikuwīlanjikwa peuto Papaswela nnope chila, nombejo akupanganya yeleyo kamo pe pa chaka ali ajigele miasi jakwatyochesya Akunnungu kwa liwamba lya sambi syakwe nsyene jo ni kwa liwamba lya sambi sya wāndu siwāsitesile pangamanyilila. ⁸ Mbumu jwa Akunnungu akwiganya pangasisika indu yi, kuti litala lyakwinjilila peuto Papaswela nnope lyaliji chiwēla likanaŵe kuugulikwa katema kose palyajimi lisakasa lyaandanda. ⁹ Chindu chi chili chitagu cha sambano, iyoyopeyo sadaka ni mbopesi sikutyosyekwa ni wāndu kwa Akunnungu, nambo ngasikukombola kwatenda aŵe wamalilwe mmitima jao. ¹⁰ Pakuŵa yeŵe indu yose yo ya chiulu, yaliji nkati yakulya ni yakung'wa ni masyoŵelo ganegane ga kunaŵa ni kosya. Indu yose yo ili malajisyo ga paasa pe, ni machili gakwe chigamale katema Akunnungu pachaipanganye sooni indu yose iŵe yasambano.

¹¹ Nambo Kilisito amasile kwika, ali Jwambopesi Jwankulu jwa indu yose yambone yaimasile kwika. Wēlewo akupanganya masengo gao mu lisakasa lyalili lyambone nnope ni lya utindimisyō, lyanganilipanganyichikwe ni wāndu malumbo gakwe nganiliŵa lya pachilambo pano. ¹² Wēlewo wājinjile peuto Papaswela nnope kamo pe. Nombewo nganajinjila mwelewo ali ajigele miasi ja mbusi atamuno ja ng'ombe jamwana kwa ligongo lya kutyosya mbopesi, nambo wājinjile ali ajigele miasi jakwe nsyene. Ni kwa litala lya wātupele chiwombosyo cha moŵa gose pangali mbesi. ¹³ Iwaga miasi ja mbusi ja mikambaku ni ng'ombe sya mikambaku ni liu lya ng'ombe ja mwana, yaimisikwe pachanya pa wāndu ŵaŵaliji ŵakusakala paujo pa Akunnungu kuti aswejekwe kwa kwatyochesya usakwa wao. ¹⁴ Ana miasi ja Kilisito ngajitenda kugapunda gelego? Kwa machili ga Mbumu jwakutama moŵa gose pangali mbesi, Kilisito ŵalityosisye nsyene kwa Akunnungu kuŵa mbopesi jemalilwe. Ni miasi jao jo jikuswejesya miningwa jetu kutyochela mu masengo gagakwichisya chiwa kuti twatumichile Akunnungu wājumi.

¹⁵ Kwa ligongo lya, Kilisito ali jwakwilanya jwaichenalyo lilangano lyasambano. Kwa litala lya chiwa chao ŵawombwele wāndu mu ileŵo yaitesile katema ka lilangano lyaandanda kuti aŵala uŵaŵilanjikwe ni Akunnungu apochele chilanga cha indu iwāgosele moŵa gose pangali mbesi.

¹⁶ Kwa ngani ja lilangano lyalilembekwe nkati kupochela indu yailesile mundu jwajasishe, ikusachilwa imanyiche kuti ili isyene jwelejo jwachilembile chikalata cho awile. ¹⁷ Lilangano lyalilembekwe nkati kupochela indu yailesile mundu jwawile chichikole machili pachichityochela chiwa. Ni ngachichiŵa ni machili iwaga nsyene jo ali jwanjumi. ¹⁸ Kwayeŵe lilangano lyaandanda nganilīwīchikwa pangali kwitika miasi. ¹⁹ Kundanda che Musa paŵasalile wāndu wose makanyo gagali mmalajisyo, ni wājigele miasi ja ng'ombe jamwana pamo ni mbusi nombejo wāmisile pachanya pa chitabu cha malajisyo ni pachanya pa wāndu wose kwa nyambi sya chitela chachikuwīlanjikwa esopo ni pamba jechejeu. ²⁰ Ni ŵatite, "Ajiji ni miasi jajikulilimbisya lilangano lya Akunnungu lyannajichisye nlijitichisye." ²¹ Iyoyo peyo che Musa ŵanyulwisye miasi pachanya lisakasa lya Akunnungu ni pachanya yoombo yose yaikutumika mu mapopelelo. ²² Usyene mmalajisyo ga Akunnungu gaŵapele che Musa, indu yose ikuswejeswa ni miasi, nombe pangali kwita miasi, sambu ngasikomboleka kulecheleswa.

Chiwa chi Che Yesu chikusityosya sambu sya wāndu

²³ Nipele, indu yaili chisau ni indu ya kwinani yaŵajilwe iswejekwe kwa litala lya. Nambo indu ya kwinani ikusaka mbopesi jajili jambone kupunda.

24 Pakuŵa Kilisito nganajinjila Peuto Papaswela nnope papakolochekwe ni makono ga ŵandu papali chisau ni Peuto Papaswela pasyene, nambo ŵajinjile kwini kusyene, pakwima sambano paujo pa Akunnungu kwa liwamba lyetu. 25 Jwambopesi Jwankulu akwinjila kamo pe kila chaka Peuto Papaswela Nnope achijigalaga miasi ja inyama. Nambo Kilisito nganajinjila kwini kwa Akunnungu kuti alityosye mbopesi nsyene kakajinji. 26 Ikaliji yeleyo, Kilisito akaŵajilwe kulagaswa kakajinji kutandila gumbikwa chilambo. Nambo katema kano pakakuŵandichila kumala, ŵelewo akopochele kamo pe, kulechelesya sambi sya ŵandu kwa kulityosya nsyene mbopesi. 27 Mundu jwalijose chawe kamo pe, ni kulamulikwa ni Akunnungu. 28 Iyoyo peyo Kilisito nombejo ŵalityosisye mbopesi kwa ŵawile kamo pe kwa ligongo lya kusityosya sambi sya ŵandu ŵajinji. Nombejo chauje sooni ngaŵa kwa ligongo lya kusichenjeuchila sambi, nambo kukwakulupusya aŵala ŵakunnindilila.

10

1 Nti ila Malajisyo igatite chiwilili pe, cha indu yambone yaikwika, ni ngaŵa indu isyene yaitite kuŵa. Yeleyo usyene ikulosya kwa kanandi pe yakuti, indu yaikwika ngaikukombola kwakulupusya ŵandu mu sambi syao, kwa litala lya kutyosya mbopesi chaka ni chaka ni kwatenda aŵe ŵamalile. 2 Ikaliji apali ŵandu ŵakwapopelela Akunnungu ni sambi syao kuswejekwa kusyene, ngakaliwone sooni akwete sambi, ni mbopesi syo syose sikalesikwe kutyochekwa. 3 Nambo pamalo pakwe kwa litala lya mbopesi syo sikwakumbusya ŵandu sambi syao chaka ni chaka. 4 Ligongo miasi ja mikambaku ja ng'ombe ni mbusi ngajikombola kusityosya sambi.

5 Kwa ligongo lya Kilisito paŵaiche pachilambo ŵasalile Akunnungu, “Alakwe nganinsaka mbopesi namose sadaka.

Nambo mwambanganichisye chiilu.

6 Mbopesi sya kocha namose mbopesi sya kulechelesya sambi nganin-nonyelwa nasyo.

7 Pelepo natite, ‘Ndili pelepa,

Alakwe Akunnungu, iiche kukulitenda lisosa lyenu

mpela yaitite pakulembekwa nkati une mu chitabu cha Malajisyo.’ ”

8 Kundanda Kilisito ŵatite, “Mbopesi ni sadaka ni mbopesi sya kocha namose mbopesi sya kulechelesya sambi nganinsaka atamuno nganin-nonyelwa nasyo.” Ŵatite yeleyo namuno mbopesi syo syosye sikutyochekwa malinga ni Malajisyo. 9 Soonni ŵatite “Unejj Ndili pelepa, Alakwe Akunnungu iiche kukulitenda lisosa lyenu.” Kwapele Akunnungu atyosisye mbopesi syakalakala, pamalo pakwe ŵammisile Kilisito aŵe mbopesi jimo pe. 10 Pakuŵa Che Yesu Kilisito achitesile achila chasachile Akunnungu, uweji tupatile uswejelo kwa litala lya chiilu chao chaachityosisye mbopesi kamo pe kwa liwamba lya ŵandu wose.

11 Jwambopesi jwalijose akwima paujo pa Akunnungu lyuŵa ni lyuŵa achitumichilaga ni kutyosya kaŵili kaŵili mbopesi silasila, syangasikukombola kose kusityosya sambi. 12 Nambo Kilisito ŵatyosisye mbopesi jimo pe kwa kusityosya sambi, mbopesi jajili ni machili aŵa gose pangali mbesi, nipele ŵatemi peuto pakuchimbichikwa kundyoye kwa Akunnungu. 13 Chitandilile katema ko akulindilila ŵammagongo ŵakwe wose aŵichikwe ni Akunnungu paasi pa sajo syao. 14 Pakuŵa kwa mbopesi jimo pe akwatenda

aŵe wāmalilwe kwa moŵa gose pangali mbesi ŵele wose wākuswejechekwa sambi syao.

¹⁵ Nombe Mbumu jwa Akunnungu akuŵalanga umboni nkati yeleyo. Kundanda akuti,

¹⁶ “Alili ni lilangano lichindaŵe nawo

pa moŵa gagakwika, akuti Ambuje

chimiche malajisyo gangu mmitima jao

ni kugalemba mu nganisyo syao.”

¹⁷ Nombejo akupunda kusala, “Ni une ngangumbuchila sooni sambi syao, namose yangalumbana yao yatesile.” ¹⁸ Nipele, sambi syamalaga kulecheleswa, ngapagwa sooni kutyosya mbopesi kwa ligongo lya kusityosya sambi.

Twaŵandichile Akunnungu

¹⁹ Nipele, achalongo achinjangu, kwa miasi ji Che Yesu tukwete ntima wangali woga wa kupajinjila Peuto Papaswela Nnope. ²⁰ Jwelejo atugopolele litala lyasambano, lyalikupitila pa ajila nguo ja lusasa, malumbo gakwe chilu chakwe nsyene. ²¹ Nipele, tukwete Jwambopesi Jwankulu jwakwete ulamusi pa nyumba jose ja Akunnungu. ²² Kwayele twaŵandichile Akunnungu kwa ntima wa usyene ni chikulupi chemalilwe, kwa mitima jeswejechekwe, jangajikunlamula kuti nkwete sambi kwa iilu yejosyekwe kwa meesi gakusalala. ²³ Tuchikamulisye chilolelo chetu chitukuchisala kwa kang'wa syetu, pakuŵa Akunnungu juŵatupele chilanga ali jwakulupichika. ²⁴ Tukamuchisyane jwine ni jwine kuti tuchisyane mu unonyelo ni masengo gambone. ²⁵ Tukaleka kusongangana pamo mpela yaitite pakuŵa masyoŵelelo ga ŵane. Nambo tujamukangane ni kupunda nnope pankuliwona lyuŵa lya Ambuje lilinkuŵandichila.

²⁶ Pakuŵa twajendelechelaga kutendekanya sambi melepe tuli tuumanyilile usyene, ngajipagwa mbopesi jiine jajikukombola kutyosyekwa sooni kwa ligongo lya kusityosya sambi syetu. ²⁷ Chachikusigalila kuli kulindilila mu woga kulamulikwa ni Akunnungu, kwa mooto wakalipa uchiwajonanje wose ŵakwakanila Akunnungu. ²⁸ Mundu jwalijose jwanyosisye Malajisyo, akuulajikwa pangali chanasa, kwaŵaga ni umboni wa ŵandu ŵaŵili pane ŵatatu. ²⁹ Ana mundu jwakunnyosya Mwana jwa Akunnungu ni kujiwona miasi ja lilangano lya Akunnungu jiŵaswejechekwe najo kuŵa ngaŵa chindu, ni kuntukana Mbumu jwa Akunnungu jwakwikanawo umbone, nganisye ana ngakusachilwa kupegwa lijamuko lyalikulungwa? ³⁰ Pakuŵa tukumanyilila jwelejo juŵatite, “Kuuchisya magambo kuli kwangune, uneji chichisye.” Soonni ŵatite, “Ambuje chachalamula ŵandu ŵakwe.” ³¹ Kugwilila mmakono mwa Akunnungu ŵajumi chili chindu chakogoya nnope!

³² Nkumbuchilanje iyakopochele mmoŵa gandanda go, pamwatandite kuumanyilila usyene wa Akunnungu. Namuno mwapatile masausyo gamakulungwa, nambo mwajimi mwakulimbila nganinlepela. ³³ Katema kane mwatukenwe ni kunyeluswa pelanga, ni katema kane mwakundile kwakamuchisya aŵala ŵaŵatendele yeleyo. ³⁴ Mwaatendele chanasa ŵelewo ŵataŵikwe, sooni mwakundile kunsumulanga ipanje yenu, ni mwapililile kwa lukondwa, pakuŵa mwaimanyi kuti nkwete indu yejinji yambone nnope yaikulonjela. ³⁵ Kwayele nkakujasa kulimbangana kwenu pakuŵa chikumpe ntulilo weukulungwa. ³⁶ Nkusachilwa kupililila kuti

nkombole kulitendekanya lisosa lya Akunnungu ni sooni chimpegwe aila iwâlanjile. ³⁷ Pakuwa mpela yagakuti kusala Malembelo ga Akunnungu, “Pasigalile kanandi pe jwakwika jo, chaiche, nombejo ngasakawa.

³⁸ Mundu jwali jwambone paujo pangu, chakulupilile ni kutama kwa chikulupi,

nambo alekaga kungulupilila nganonyelwa najo.”

³⁹ Uweji nganituwa wandu wakuchileka chikulupi ni kusowa, nambo uwe tuli wandu wakukulupilila ni kukulupuswa.

11

Chikulupi

¹ Chikulupi chili kukola usyene wa indu itukuilolela ni kuitichisya kusyene kuti indu yangaikuwoneka ipali. ² Pakuwa, kwa chikulupi chao, achachekulu wetu wakundikwe ni Akunnungu.

³ Kwa chikulupi tukumanyilila kuti chilambo chagumbikwe kwa liloŵe lya Akunnungu, namose indu yaikuwoneka yagumbikwe mu indu yangaikuwoneka.

⁴ Kwa chikulupi che Habili watajile Akunnungu mbopesi jambone kupunda ni ji che Kaini. Kwapele wakundikwe ni Akunnungu pakuwa Akunnungu nsyene wajikundile mbopesi jakwe. Namuno che Habili awile, ipanganyo yao ikutujiganya mpaka sambano.

⁵ Kwa chikulupi, che Enoki wanyakulikwe ni Akunnungu kuti akasachiona chiwa. Nganaoneka sooni pakuwa wajigalikwe ni Akunnungu. Malembelo ga Akunnungu gakusala kuti akanaŵe kwigalikwa che Enoki waanonyelesye Akunnungu. ⁶ Nambo, pangali chikulupi ngapagwa mundu jwakukombola kwanonyelesya Akunnungu. Pakuwa mundu jwakusaka kwajaulila Akunnungu akusachilwa akulupilile kuti Akunnungu apali, sooni kuti akwapa ntulilo welewo wakwasosa.

⁷ Kwa chikulupi, che Nuhu wajamwikwe ni Akunnungu nkati indu ichikopochele, yakanaiwoneche chiwela, wanjitchisye Akunnungu ni kukolosya ngalaŵa jajikulungwa jajikuwîlanjikwa safina. Mwelemo nsyene pamo ni wandu wa pannango wakwe chakulupuswe. Kwa chikulupi chakwe wandu wa pa chilambo wose walamulikwe kuti akwete sambi nombejo wawalanjikwe jwambone paujo pa Akunnungu.

⁸ Kwa chikulupi, che Iblahimu wanjitchisye Akunnungu apala pawawîlanjikwe ajaule ku chilambo chiwalanjikwe ni Akunnungu kuti chiwe chao. Watyosile pa chilambo chao ni kwaula kwiuto kwanganakumanyilila.

⁹ Kwa chikulupi, watemi mu chele chilambo cha chilanga mpela jwannendo. Watemi kweleko mu masakasa mpela iwatesile che Isaka pamo ni che Yakobo, wati nombewo wapochele chilanga chila chila kutyochela kwa Akunnungu.

¹⁰ Pakuwa che Iblahimu waulolele musi wauli ni misingi jakulimbangana, musi wati Akunnungu nsyene ni uwaganisisye ni kuutaŵa. ¹¹ Iyoyo peyo kwa chikulupi che Sala, namuno wachekulwipe kwannope, wapochele ukombole wa kukola chitumbo, pakuwa wakulupilile kuti Akunnungu chatindimiseye chilanga chakwe. ¹² Kwa ligongo li, kutyochela kwa mundu jumo che

Iblahimu juw'aliji mpela jwammwe, w'apagwile w'andu w'ajinji w'anga w'alanjikwa mpela ndondwa sya kwini ni mpela nsanga wa mungulugulu bahali.

13 Awa wose wawile ali nkwakulupilila Akunnungu nganapochela aila iw'alanjile, nambo waiweni kwakutalichila ni kuisangalalila, w'ajitichisye kuti w'ajili achalendo ni w'andu w'anganakola pakutama pa chilambo nti pao. 14 Pakuwa w'andu w'akuwecheta maloŵe gati iyiyi akulosya kuti ali nkuchisosasosa chilambo chiŵe chao achinsyene. 15 Ikaliji akuganisya ku chilambo ku w'akopochele kula, akakwete lipesa lyakuujila kukoko. 16 Nambo sambano akusakanga chilambo chachili chambone kupunda, chachili chilambo cha kwini. Kwa ligongo lya Akunnungu ngasikwatenda soni w'andu wo pakwa w'ilanga kuti ali Akunnungu w'ao pakuwa w'awichile chile musi.

17 Kwa chikulupi, che Iblahimu pa w'alinjikwe chikulupi chao ni Akunnungu, w'antoyisye a Isaka nti mbopesi. Che Iblahimu w'apochele chilanga cho, ni w'akundile kuntyosya mbopesi mwanagwe jwa jikajika pe. 18 Namuno Akunnungu w'asalile, "Uw'esi wenu chiutyochele ni che Isaka." 19 Che Iblahimu w'akulupilile kuti Akunnungu akukombola kwasyusya w'andu w'awile, ni tukukombola kusala nti chitagu kuti isyene che Iblahimu w'akombwele kumpata sooni mwanagwe juw'aliji mpela jwammwe.

20 Kwa chikulupi che Isaka w'apele upile che Yakobo ni che Esau kuti akole upile kwa indu ya ikwika mmbujo.

21 Kwa chikulupi che Yakobo pa w'ajili ku w'andichila kuwa, w'ampele upile kila jumo jwa w'anache wa che Yusufu, ni kwapopelela Akunnungu achi-jegamilaga nkongojo wakwe.

22 Kwa chikulupi, che Yusufu pa w'awandichile kuwa, w'awechete yankati kutyoka kwa Waisilaeli mu chilambo cha Misili, ni w'alajichisye agajigale maupa gao pachachityoka ku Misili.

23 Kwa chikulupi che Musa pa w'apagwilwe w'asisikwe miesi jitatu ni achaw'esi wakwe, pakuwa waiweni kuti ali mwanache jwakusalala, ni nganagajogopa makanyo ga mwenye jwa ku Misili.

24 Kwa chikulupi che Musa pa w'akusile, w'akanile ku w'alinjikwa mwanache jwa mwali jwa mwenye jwa ku Misili. 25 Waiweni mbaya kusauswa pamo ni w'andu wa Akunnungu kupunda kukola lukondwa mu sambu kwa katema kakajipi. 26 Waimanyi kuti kulaga kwa ligongo lya Kilisito kuli kwakusichila kupunda ipanje yose ya chilambo cha Misili, pakuwa w'ajili nkulolela mbote.

27 Kwa chikulupi che Musa w'asamile ku Misili pangajogopa lutumbilo lwa mwenye, ni w'ajendelechele mmbujo, pakuwa w'ajili mpela munda juw'aweni Akunnungu w'angakuwoneka. 28 Kwa chikulupi w'achipanganye chindimba cha Pasaka ni kulajisya miasi jimisikwe pachanya nnango kuti katumetume jwa kwini ni jwatumikwe kwikanacho chiwa, akaulaga w'anache wa kwitiwo wa chilume mu chilambo cha Isilaeli.

29 Kwa chikulupi Waisilaeli w'ajombweche bahali ja shamu mpela petaka, nambo Wamisili pa w'alinjile kutenda yeleyo, w'atitimile ni kuwa mmeesi.

30 Kwa chikulupi makumba ga chilambo cha ku Yeliko gagwile Waisilaeli pa w'agasyungwile makumba ga moŵa saba. 31 Kwa chikulupi che Lahabu jwakula w'alaŵa jula nganajonasikwa pamo ni w'awakanile kwajitichisya Akunnungu w'ala, ligongo w'apochele kwa chitendewele w'akuuchilichisya w'ala.

32 None chinyonjehesye maloŵe chi? Pakuwa katema kapelemebele kusala ngani si che Gideoni ni che Balaki ni che Sansoni ni che Yefuta

ni che Daudi ni che Samweli ni wâkulondola wâ Akunnungu. ³³ Kwa chikulupi wanyawo wose wamenyene ni mamwenye ni waapundile, watesile indu yambone paujo pa Akunnungu, wapochele ilanga ya Akunnungu. Watawile kang'wa sya masimba, ³⁴ wagasimile machili ga mooto wakalipa, ni wautwiche kuulajikwa kwa lipanga. Kulepetala kwao kwagalawiche ni wapatile machili, walimbichile mu ngondo ni kwapunda wangondo wachilendo. ³⁵ Achakongwe wane wâwakulupilile waapochele wându wâo wâwasyusikwe paWamasile kuwa.

Nambo wane wakanile kugopolwa, wakundile kulagaswa mpaka kuwa, kuti ausimane usyusyo ni kwinjila mu utame wauli wambone mwakupunda. ³⁶ Wane wanyelwiswe ni kuputikwa mbokola, ni wane watawikwe nyolo ni kuponyekwa mu nyumba jakutawilwa. ³⁷ Waulajikwe kwa kwaponya m-ganga, wane waakatenye ipandeipande kwa misumeno pane kuwa kwa lipanga. Wajendajendaga achiwalaga mapende ga ngondolo ni mbusi, waliji wa kulaga, walageswe ni kupanganyichiswa yangalumbana. ³⁸ Chilambo nganichiWajilwa kuwa ni wându mpela wanyawo. Wajendajendaga mwikonde ni mmatumbi achitamaga mu mbugu ni mmasimbo.

³⁹ Wându wâ wose wawoneche ni Akunnungu kuti atesile yambone mu chikulupi chao nambo nganachipochela chiWalanjile Akunnungu cho, ⁴⁰ pakuwa Akunnungu walongolele kutuwichila chindu chachili chambone mwakupunda kwa liwamba lyetu. Akunnungu wasachile kuti wanyawo awaga ni uwe pe tutendekwe wamalile.

12

Akunnungu ali Atati Wetu

¹ Nipele, uweji tukwete mpingo wekulungwa wa waumboni wanti nyi waukutusyungula, kwayete tutyosye indu yose yaikutusiwilila, ni sambi syasikutukamulila kwa chitema. Tuutuche pangapwa ntima mu luwilo lwaluli paujo petu. ² Twalole Che Yesu jwachitandisye chikulupi chetu, jwelejo ni juchachimalichisye. Kwa liwamba lya lukondwa lulwaliji paujo pao, jwelejo jwapililile kuwa pa nsalaba, namose chaliji chindu cha soni. Ni sambano akutama kunlyo kwa chitengu cha umwenye cha Akunnungu.

³ Mwaganichisye kwannope Che Yesu, juWapililile nkukanilwa kweku-lungwa kutyochela kwa wându wâ sambi. Nipele nkapela namose kupwa ntima. ⁴ Pakuwa, mkulimbana ni sambi nganimme kuputana mpaka kuwa. ⁵ Sooni ana nliwalile agala maloŵe ga kuntusya ntima gakusala Akunnungu? "Mwanangu nkanyelusya Ambuje pakunjamuka, namuno nkapwa ntima pakunkalipila.

⁶ Pakuwa Ambuje akunjamuka jwalijose jwakunnonyela, ni kumputa jwalijose jwakunkunda kuwa mwanagwe."

⁷ Mpililile kujamukwa pakuwa gali majiganyo. Akunnungu akuntendela wanyamwe nti wanache wakwe, pakuwa ana mwanache jwapi jwangaku-jamukwa ni atatigwe? ⁸ Iwaga ngankwamukwa ni Akunnungu chisau achiwanagwe wose yakuti pakwamukwa, wanyamwe nganimma wanache wausyene wa Akunnungu, mmele wanache wa kuichila. ⁹ Sooni, iwaga achatati wetu wa chiilu wâwatuwêleche, paWatumwiche uwe twaachimbichisye, ana ngati tukusachilwa kulitulusya nnope kwa Atati Wetu wâ kwini kuti tutame? ¹⁰ Achatati wâWatuwêleche watumwiche mmoŵa kanandi mpela

iw̄atite kuwona ili yambone achinsyene. Nambo Akunnungu akutujamuka kwa ligongo lya kutukamusya, akutenda yeleyo kuti tutendekwe w̄aswela mpela asyene. ¹¹ Pakukutyochela kwamukwa ngakukuw̄a kwakusengwasya, nambo kukusupusya. Nambo kumbesi kwa āwala w̄aw̄ajiganyikwe ni kwamukwa ko, kukwapa ukombole wa kupanganya yambone paujo pa Akunnungu ni utame wa chitendewe.

Malajisyo ni majamuko

¹² Kwayele ngalimbisye makono genu ni malungo genu gagapesile. ¹³ Njendelechele kwenda mmatala gagoloka kuti chindu chachilemele chikatininguka nambo chilame.

¹⁴ Nlimbile kutama kwa chitendewe ni w̄andu wose, sooni ntame kwa uswela pakuw̄a ngapagwa mundu juchiw̄awone Ambuje iw̄aga mundu jo nganaw̄a jwanswela. ¹⁵ Nilolechesye chenene, kuti jwalijose akasausoyasya upile wa Akunnungu, nilolechesye kuti mundu akaw̄a mpela chitela chakuw̄aw̄a pasikati jenu ni kwika nago malagasyo, ni kuujonanga umi wa w̄andu w̄ajinji. ¹⁶ Akapagwa jwachigwagwa, pane mundu jwangaajogopa Akunnungu mpela a Esau, jwakujasile kupagwa kwakwe kwaandanda kwa chakulya chimo. ¹⁷ Pakuw̄a nkumanyililanga kuti namuno kanyuma pa w̄asosile sooni kuupochela upile wakwe kutyochela kwa atatigwe w̄akanilwe. Pakuw̄a nganapata lipesa lya kuleka sambi ni kugalausya ga w̄atesile, namuno w̄asosile nnope kwa misosi.

¹⁸ W̄anyamwe ngininnyika ku chitumbi cha Sinai mpela iw̄atite kuchichilila w̄andu w̄a ku Isilaeli. Chitumbi chikukomboleka kuchikwaya chili nkukolela mooto, pa chipi, ni kusona kwakukulungwa kwa chimbunga, ¹⁹ ni lisegwe lya lipenga, ni lilo w̄e lininku w̄echeta malo w̄e. Āwala w̄aw̄apilikene usone wo w̄achondelele Akunnungu kuti akakunguluka nawo sooni, ²⁰ pakuw̄a nganakombola kupililila lilajisyo lilyatoyechekwe lyalikuti, “Juchakwaye chitumbi chi namose chi w̄e chinyama, chaponyekwe maganga.” ²¹ Ni indu iyaoneche yo yaliji yakogoya nnope, namose che Musa w̄atite, “Ngogopa ni kutetemela.”

²² Nambo w̄anyamwe nkuichilile ku chikwesya cha Sayuni, ni ku musi wa Akunnungu w̄ajumi, nnyiche Yelusalemu wa kwini kwakusongangene achikatumetume w̄a kwini w̄angaku w̄alanjikwa, w̄akusangalala. ²³ Nnyiche ku mpingo wekulungwa wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito w̄aali w̄andanda kupagwa wa Akunnungu ni meena gao galembeke kwini. Nnyiche paujo pa Akunnungu jwali jwakulamula jwa w̄andu wose, ni paujo pa mbumu sya w̄andu w̄ambone paujo pa Akunnungu w̄atendekwe w̄amalilwe. ²⁴ Nnyiche ku Che Yesu jwakwilanya jwa lilangano lya sambano ni ku miasi jakwe jajijitice jakiku w̄echeta yambone kupunda miasi ji che Habili.

²⁵ Nipele, nilolechesye kuti nakana kumpilikanila jwelejo jwaku w̄echeta nomwe. Mpela āwala W̄aisilaeli w̄aw̄akanile kumpilikanila che Musa, juw̄aasalilaga utenga kutyoka kwa Akunnungu pa w̄aliji pachilambo pano nganakulupuka. Isyene, uweji ngatukombola kukulupuka iw̄aga tukukana kumpilikanila jwelejo jwaktusalila utenga kutyochela kwini. ²⁶ Katema Akunnungu pa w̄aw̄echete pa chitumbi cha Sinai w̄achitenganyisye chilambo, nambo sambano alanjile kuti, “Chinachitenganye chilambo ni ngaw̄a chilambo pe nambo kwini nombe nako.” ²⁷ Lilo w̄e li “Soon!” likutulosya kuti indu yose yepanganyikwe chitenganyikwe ni kutyosyekwa, kuti indu yangaikukomboleka kutenganyikwa isigalile.

²⁸ Kwayele, pakuwa tukupochela umwenye wangatenganyika, twatogolele kwa woga ni kwa kwapopelela Akunnungu, kwa litala lichilyanonyelesye ni kwa kulitulunya ni kwapopelela, ²⁹ pakuwa Akunnungu wetu ali mooto waukutinisya.

13

Yakuti pakwanonyelesya Akunnungu

¹ Njendechele kunonyelana chiulongo. ² Kasinliwalila kwapochela achalendo, pakuwa kwa kutenda yeleyo wandu wane waapochele achikatumetume wa kwinani pangamanyilila. ³ Mwakumbuchile wandu watawikwe mpela ila ntawikwe pamo nawo, ni mwakumbuchile wakulagaswa nti nomwe nkulagaswa mpela wanyawo.

⁴ Ulombela uchimbichikwe ni wandu wose, achalume ni achakongwe awe wakukulupilichika kila mundu kwa njakwe, pakuwa Akunnungu chiwalamule wachigwagwa ni wachikululu.

⁵ Nkawa wandu wakunonyela nnope mbiya, nlininje ni indu inkwete yo pakuwa Akunnungu nsyene atite, "Nganguneka ng'o atamuno ngangun-jasa ng'o." ⁶ Kwa ligongo lyo kwa ntima wakulimba tukuti, "Ambuje ali wakungamuchisya une, ngasinyogopa.

Mundu chandende chichi?"

⁷ Mwakumbuchile ilongola wenu wawansalile lilowe lya Akunnungu. Nganichisye lwendo lwao mpaka kumbesi kwa umi wao, ni kuchisyasya chikulupi chao. ⁸ Che Yesu Kilisito ali julajula, liiso ni lelojino ni mowa gose pangali mbesi. ⁹ Nkajigalikwa akuno ni akuno kwa majiganyo gane ga chilendo. Umbone wa Akunnungu ukujilimbisya mitima jenu, ni nga wa makanyo nkati ja yakulya, pakuwa makanyo go nganigan kamuchisya mundu jwali jose juwagakuiye.

¹⁰ Tukwete chilisa, chakuti wandu wakutumichila mu lisakasa lya Wayahudi lyakupopelela nganasachilwa kulya indu yaikutyochekwa mbopesi pa chilisa pala. ¹¹ Jwambopesi Jwankulu jwa Wayahudi akwausya miasi ja inyama Peuto Papaswela Nnope, kukutaga mbopesi kwa sambi nambo mitembo ja inyama yo ikohekwa paasa pa chigono. ¹² Kwa ligongo lyo Che Yesu nombewo walageswe ni kuwa paasa musi kuti Waswejesye wandu kwa miasi jao asyene. ¹³ Nipele, tukopoche twajaulile paasa pa chigono tuchikundaga kunyeluswa mpela welewo yatite kunyeluswa. ¹⁴ Pakuwa pachilambo pano nginitukola musi waukutamilisya, nambo tukuusosa aula musi waukwika. ¹⁵ Nipele, kwa litala li Che Yesu, twatajile Akunnungu mbopesi jakwalapa mowa gose, mbopesi ja kwalapa jo ili ipanganyo yetu apala patukujitichisya kuti, welewo ali Ambuje. ¹⁶ Nambo kasinliwalila kutenda yambone ni kukamusyana pakuwa syelesi ni mbopesi syasikwanonyelesya Akunnungu.

¹⁷ Mwajitichisye wakunlongosya ni kugakamulisya malajisyo gao, pakuwa wanyawo akuchesyanga kwa ligongo lya umi wenu ni chasale ya masengo gao paujo pa Akunnungu. Mwapilikanichisyaga chapanganye masengo gao kwa lukondwa, nga wa kwa kudandaula pakuwa atumichilaga nkudandaula ngainkamusya mwanya.

¹⁸ Ntupopelele ni uwe, pakuwa tukwimanyilila kuti mitima jetu ngajikutusilila kuti tukwete chilewo. Ni tukusaka kutenda yaili yambone mo wa

gose. ¹⁹ Choonde none ngunchisya kwannope kuti mumbopelele kwa Akunnungu kwa kuchalila, kuti ngombole kuuja kukwenu chitema.

Mapopelelo ga kuugala

²⁰ Akunnungu wa chitendewele wa wansyusisye Ambuje wetu Che Yesu, Jwakuchinga Jwankulu jwa ngondolo kwa miasi jajikulosya kuti lilangano lya mo wa gose pangali mbesi lili lya usyene. ²¹ Antende wanyamwe wamalilwe mu indu yose kuti nkombole kupanganya lisosa lyao, nombewo atende mwenumwe yaikwanonyesya, kwa litala lya Che Yesu Kilisito. Ukulu uwe ni welewo mo wa gose pangali mbesi ni mo wa gose pangali mbesi. Eloo.

Malowe ga kumalichisya

²² Achalongo, ngunchisya mpochele malowe gangu gangunjamuka ga kuntusya ntima, gangunnembela mu chikalata chachijipi chi. ²³ Ngummanisya kuti nlongo njetu che Timoseo agopolekwe mu nyuumba jakuta wilwa. Aikaga mwachitema, chiiche pamo nawo pachiiche kukwenu.

²⁴ Mwakomasye wose wakunlongosya, pamo ni wandu wa Akunnungu wose. Achalongo achinjetu kutyochela ku Italia akunkomasya. ²⁵ Umbone wa Akunnungu utame ni wanyamwe wose.

Chikalata chiwalembile Che Yakobo Chilongolelo

Chitabu chi che Yakobo chalembeke ni mundu jwakuwilanjikwa che Yakobo. Ikukomboleka che Yakobo mpwakwe Che Yesu, juwaliji chilon-gola mu mpingo waandanda wa Wandu Wakukulupilila Kilisito, ni waliji jumo jwa wankungulu ku Yelusalemu, (Masengo 15:13). Nduna che Paolo wammilasilwe jwelejo “Luchanamila,” Iwa Wandu wakukulupilila Kilisito (Wagalatia 2:9). Wamanyilisi akukulupilila kuti chitabu chi che Yakobo chalembeke ikanaŵe yaka 50 pakumala kupagwa Che Yesu Kilisito. Chitandile katema che Yakobo paŵaliji chilongola jwa Wandu wakukulupilila Kilisito ku Yelusalemu, ikuganichikwa kuti walembile chitabu chi paŵatamaga kweleko.

Che Yakobo walembile chitabu chakwe wandu wa Akunnungu wawapwilingene pasikati pachilambo, (1:1). Majiganyo mu chitabu chi che Yakobo gawagamba wandu wakukulupilila Kilisito wose nambo utumiche wa malowe “Ngosyo kumi na mbili,” kwa Chigiliki. Ikulosya kuti panepa che Yakobo walembile wandu wakukulupilila Kilisito waali Wayahudi. Nningwa wa chitabu chi waliji kwaichila wakusyoma wajinji ni chikunguluchile indu yejinji. Che Yakobo akunguluchila nopennope nkati kwilana kwa chikulupi ni ipanganyo. Chikulupi chisyene cha mundu chikuoneka kwa ipanganyo yakwe (2:17). Sooni akwamuka nkati kutenda lusagu kwa wandu waipanje (2:1-4), ni kutusalila uweji tulilolechesye nkati indu itukuiwecheta (3:1-12).

Yaili mwelemo

Che Yakobo akwakomasya wakusyoma wakwe (1:1).

Akwakamulisa ntima wandu wakukulupilila Kilisito kupililila katema pakulaga (1:2-22).

Akusala yaitite kuwa lasima mundu kulosya chikulupi chakwe kwa ipanganyo (2:1-26).

Akusala yankati lulimi lwa mundu yalukuti kukola machili (3:1-12).

Che Yakobo akusala yankati lwalutite kulekangana lunda lwa Akunnungu ni lunda lwa pa chilambo (3:13-4:10).

Akwajamuka wakusyoma wakwe yankati kulilapa (4:11-5:6).

Che Yakobo akumalichisya chitabu chakwe kwakutyosya malajisyo gose (5:7-20).

¹ Une che Yakobo, jwaktumichila jwa Akunnungu ni jwa Ambuje Che Yesu Kilisito, ngunnembela mwanya wandu wa Akunnungu wose wawapwilingene ku chilambo kose, ngunkomasya.

Chikulupi ni lunda

² Achalongo achinjangu, nnyiwone ili yakusengwa pe, pankukola masauko gagali gose. ³ Nchimanyililaga kuti kulinjikwa kwa chikulupi chenu kukunnychisya upililiu. ⁴ Nkole usyene wakuti kupililila kwenu kukupanganya masengo mu nkati mwenu mpaka kumbesi, kuti nkule ni kuwa wamalilwe mpela yakuti pakusaka Akunnungu, pangapunguchilwa ni chindu chachili chose. ⁵ Nambo mundu jwalijose mu mpingo wenu, lwansowaga lunda wapopelele Akunnungu wakwapa wandu wose mwamujinji

ni kwa ntima wambone nombejo chachipegwa. ⁶ Nambo apopeleje ali akwete chikulupi pangali lipamba lyalili lyose. Pakuŵa mundu jwali ni lipamba ali mpela litumbela lya mu bahali lyalikujigalikwa ni mbungo ni kwauswa akuno ni akunokuno. ⁷ Mundu jwati yeleyo akaganisya kuti chapochele chachili chose kutyochela kwa Ambuje. ⁸ Jwelejo ali mundu jwagalaukagalauka ni ngakukombola kulamula chindu chakupanganya.

Jwakulaga ni Jwachipanje

⁹ Nambo nlongo jwakulupilile jwaali jwakulaga akusachilwa asengwe, katema Akunnungu pakunkwesya. ¹⁰ Nlongo jwakulupilile jwaali jwachipanje akusachilwa asengwe, katema Akunnungu paakuntulusya. Pakuŵa jwachipanje chasoŵe mpela uluŵa lwa mwikonde. ¹¹ Lyuŵa likukopochela ni kuŵala nnope ni kuumusya masamba, uluŵa wakwe ukugwa ni usalale wakwe ukusoŵa. Iyoyo peyo jwachipanje nombejo chawe mmasengo gakwe.

Kulinjikwa

¹² Jwana upile mundu jwakupililila nkulinjikwa, pakuŵa amalaga kupunda kulinjikwa chapegwe chindu mpela singwa ja umi, Ambuje jiŵalanjile ŵakwanonyela. ¹³ Mundu alinjikwaga akajila, “Ngulinjikwa ni Akunnungu.” Pakuŵa Akunnungu ngakunlinga mundu kwa kutenda yangalumbana, nombe Akunnungu ngakulinjikwa kwa kutendelwa yangalumbana. ¹⁴ Nambo mundu akulinjikwa pakukwekwelemwa ni kutanjikwa ni tama jakwe atende yangalumbana. ¹⁵ Mwajilechelelaga tama jintawale jikwichisya sambu ni sambu syapundaga sikwichisya chiwa.

¹⁶ Achalongo achinjangu ŵakunonyelwa nkalambuchikwa. ¹⁷ Kila ntuuka wambone ni waumalilwe ukutyochela kwini kwa Atati Akunnungu ŵaŵagumbile lulanga, jwangakugalaukagalauka, nombewo ngakulosya chimanyisyo chachili chose kuti chagalauche. ¹⁸ Kwa unonyelo wakwe nsyene ŵatuŵeleche kwa litala lya liloŵe lya usyene, kuti tuŵeje mpela milimbu mu yepanganyikwe yakwe yose.

Kupilikana ni kupanganya

¹⁹ Achalongo achinjangu ŵakunonyelwa, mmanyilile chindu chi, yakuti mundu jwalijose aŵe jwachitema kupilikana, nambo ngasaŵa jwachitema kuŵecheta namose kutumbila. ²⁰ Pakuŵa ŵandu ŵaali ni lutumbilo ngakukombola kupanganya yambone paujo pa Akunnungu. ²¹ Kwayele, nneche masyoŵelo genu gangalumbana ni ipanganyo yenu yangalumbana. Mpochele kwa kuitulusya liloŵe lyalipandikwe mmitima jenu lyalikukombola kunkulupusya.

²² Nkalilambusya mwachinsyene, nambo mmeje ŵandu ŵakupanganyichisya masengo Liloŵe lya Akunnungu, ngaŵa ŵakupilikanila pe. ²³ Pakuŵa naga mundu ali jwakupilikanila pe Liloŵe lya Akunnungu nombe ngaŵa ŵakulipanganya lyalipikene, chalandane ni mundu jwakulilola ku meeso mu lindala. ²⁴ Ni paakumalisya kulilola yatite ni kutyoka, kwakamo akuliŵalila yatite pakuŵa. ²⁵ Nambo mundu jwakugalolechesya uchenene malajisyo ga usyene gagakwalechelesya ŵandu, ni akwendelechela kugapanganyichisya masengo, pangapikanila pe ni kugaliŵalila, jwele mundu jo chapegwe upile mu indu yose yakuipanganya.

²⁶ Mundu aganisya kuti akwajogopa ni kwapopelela Akunnungu, nambo ngakusiŵila lulimi lwakwe, kwapopelela kwao Akunnungu

nganikukola mate ni akulilambusya nsyene. ²⁷ Litala lya kwapopelela Akunnungu lyalili lyambone lyangali chilewo paujo pao lili ali: Kwakamuchisya wamalekwa ni wawililwe ni achiwankwawo ni nkalisakasya kwa indu yangalumbana ya pachilambo.

2

Kwamuka nkati lusagu

¹ Achalongo achinjangu, iwaga nkwakulupilila Ambuje wetu Che Yesu Kilisito, Ambuje wa ukulu, nkakola lusagu kwa wandu kwa kwalola ku meeso. ² Tujileje, mundu jumo awete pete jajikolochekwe kwa sahabu ni iwalo yakusalala, akwinjila mu nyumba jenu ja kupopelela, nombe akwinjila mundu jwa usauchi jwana iwalo yakuwisala. ³ Iwaga wanyamwe nkunchimbichisya jwelejo jwawete iwalo yakusalala ni kunsalila "Ntameje apano pa chitengu chambone," nambo ajula jwa usauchi nkunsalila, "Mwe, njimeje pelepo, pane ntameje paasi," ⁴ ana lwele nga wa lusagu ni kulamula ko ngakukuika ni nganisyo syangalumbana?

⁵ Mpilikanile achalongo achinjangu wakunonyelwa! Ana Akunnungu ngani wasagula wakulaga wa pachilambo kuti awe wachipanje mu chikulupi ni kupochela umwenye uwalanjile awala wakwanonyela? ⁶ Nambo wanyamwe nkunnyosya jwausauchi. Ana nga wa wachipanje wakunliwatilanga ni kunjausyanga pa nkungulu? ⁷ Ana nga wa wanyawo ni wakulitukana alila liina lyambone lya Ambuje, jwati wanyamwe nli wandu wakwe?

⁸ Naga isyene nkugajitichisya malajisyo gamakulu mu umwenye wa Akunnungu, gagali mu Malembelo ga Akunnungu gagakuti, "Munnonyele njenu jwammandichile mpela inkuti pakulinonyela mwasyene," nkutendekanya yambone. ⁹ Nambo iwaga nkutenda lusagu kwa wandu kwa kwalola ku meeso nkutenda sambu ni malajisyo ga Akunnungu gakulosya kuti nganingajitichisya. ¹⁰ Pakuwa mundu jwangakujitichisya likanyo limo mmalajisyo gose ga Akunnungu, chawe ngakugajitichisya malajisyo gose. ¹¹ Pakuwa jwelejo juwatite, "Nkatenda chikululu," ni jujojo juwatite, "Nkaulaga." Iwaga ngankutenda chigwagwa nambo nkuulaga, nkutema malajisyo. ¹² Nipele mmecheteje ni kupanganya mpela wandu wachalamulikwe malinga ni malajisyo gagakutu wika walechelelwe. ¹³ Pakuwa Akunnungu ngaalosya chanasa pachiwalamule wandu wanganalosya chanasa. Nambo waali ni chanasa ngasajogopa kulamulikwa ko.

Chikulupi ni ipanganyo

¹⁴ Achalongo achinjangu, ana mundu akukola chichi asalaga kuti ngwete chikulupi nambo ngakuchilosya kwa ipanganyo yambone? Ana chikulupi cho chichikombole kwakulupusya? ¹⁵ Tujileje, jwakukulupilila njetu jwanume pane jwankongwe nganakola chakuwala pane yakulya. ¹⁶ Mundu jumo jwenu waasalilaga, "Njaulanje kwa chitendeweke nkajotele mooto ni kwikuta," pangaapa iyaso wile mu kutama ana chakole chichi? ¹⁷ Iyoyo peyo chikulupi pe iwaga changali ipanganyo chiwile.

¹⁸ Nambo mundu akombolaga kusala, "Mmwe nkwete chikulupi noneji ngwete ipanganyo." Uneji chinyanje, "Munosye chikulupi chenu pangali ipanganyo noneji chinannosye chikulupi changu kwa ipanganyo yangu." ¹⁹ Mmwejo nkukulupilila kuti Akunnungu ali wamo, yambone. Nambo masoka nombego gakukulupilila iyoyo, nombego gakutetemela. ²⁰ Mmwe jwakulowela! Ana nkusaka kuloswa kuti chikulupi changali chipanganyo

chiwile? ²¹ Ana Atati wêtu che Iblahimu wâkundikwe uli ali wâmbone paujo pa Akunnungu? Wâkundikwe kwa chipanganyo pa wântyosisyé a Isaka mwanagwao pa chilisa. ²² Nkulola yakuti chikulupi chatesile masengo pamo ni chipanganyo chakwe ni chikulupi chatindimiswe kwa litala lya chipanganyo yakwe. ²³ Malembelo ga Akunnungu gala gamalile gagatite, “Che Iblahimu wankulupilile Akunnungu ni kwaye! Wâkundikwe kuwa wâmbone paujo pao.” Nombejo wâwîlanjikwe ambusanga jwa Akunnungu. ²⁴ Nkulola kuti mundu akukundikwa kuwa jwambone paujo pa Akunnungu kwa ipanganyo nambo ngaŵa kwa chikulupi pe. ²⁵ Iyoyo peyo che Lahabu jwakuŵalaŵa jula, wâkundikwe jwambone paujo pa Akunnungu kwa ipanganyo yakwe pa wâpochele wâkusosasosa ni kwakoposya paasa kwa litala line.

²⁶ Mpela ila chiulu pangali mbumu cheewe, iyoyo peyo chikulupi pangali ipanganyo chiwile.

3

Kulugosa lulimi

¹ Achalongo achinjangu, nkaŵa wâkwiganya wâjinji pakuŵa nkumanyilila kuti uweji utukwiganya tutulamulikwe kwa chikali nnope kwapunda wându wâne. ² Uweji wose tukuleŵa mwamujinji. Nambo iwâga mundu ngakuleŵa mu nkuwêcheta kwakwe, jwelejo ali jwamalilwe, nombejo akupakombola kuchilongosya chiulu chakwe chose. ³ Uwe tukuŵika chipaande chamwana cha chisyano chachitaŵikwe kwa migoji nkang'wa sya falasi kuti tukombole kuilongosya iulu yao kwaula kwakuli kose kwatukusaka uweji. ⁴ Iyoyo ngalaŵa namose jili jekulungwa nnope jikujigalikwa ni mbungo jakalipa nambo jikugalauswa ni chipande cha mwana cha chibao, ni jikwaula kwakusaka jwakujiilongosya. ⁵ Iyoyo peyo lulimi luli chiŵalo cha mwana nnope pa chiulu nambo lukulilapilila indu yekulungwa nnope.

Nganisyé mooto kanandi yaikuti pakolesya litinji lyekulungwa nnope. ⁶ Nombe lulimi luli mpela mooto. Lugumbele igongomalo ya pachilambo. Lulimi luli chiŵalo cha mwana nambo lukukombola kuchinyakasya chilulu chose. Lukutinisya umi wetu chitandile kupagwa mpaka kuwa, kwa mooto waukutyochela ku jehanamu. ⁷ Mundu akukombola kulanga inyama yailiyose nombe amasile kukombola kulanga, inyama ya mwitinji ni ijuni yailiyose ni inyama yaikukwaŵa yailiyose ni yaikutama mmeesi. ⁸ Nambo ngapagwa mundu jwakukombola kululanga lulimi. Lulimi luli lwangalumbana ni ngalukukomboleka kululanga, ni lugumbele sumu jajikuulaga. ⁹ Kwa lulimi tukwalapa Ambuje ni Atati wêtu, ni kwa lulimi lululu tukwalwesya wându wâgumbikwe chisau cha Akunnungu. ¹⁰ Mu kang'wa jimo mukukopochela malowe ga upile ni malowe ga kulwesya. Achalongo achinjangu ngaikuŵajilwa indu iwêje yeleyo. ¹¹ Ana chisima chikukombola kukoposya kwanakamo meesi gambone ni meesi ga njete? ¹² Ana achalongo achinjangu chitela cha ntini chikukombola kusogosya isogosi ya seituni pane chitela cha msabibu chikukombola kusogosya isogosi ya tini? Ngwamba, chisima cha meesi ga njete ngachikukombola kukoposya meesi gambone.

Lunda lwalukutyochela kwini

¹³ Ana nduni jwali ni lunda ni umanyilisi pasikati ja wânyamwe? Nipele alosye yeleyo kwa lwendo lwakwe lwambone kwa litala lya ipanganyo yaikupanganyikwa kwa kulitulusya ni lunda. ¹⁴ Nambo iwâga mmitima

jenu mugumbele wiu ni uchimwa ni lipamo, nkasisa usyene kwa kulilapa ni kusala unami. ¹⁵ Lunda lwati yeleyo ngalukutuluka kutyochela kwini nambo luli lunda lwa pa chilambo, lwele lunda luli lwa chiundu ni lukutyochela kwa Shetani. ¹⁶ Pakuŵa papali ni wiu ni lipamo, pana utindiganyo ni ipanganyo yose yangalimate. ¹⁷ Nambo lwele lunda lwalukutyochela kwini, luli lwakusalala, lukusaka chitendewele ni kuitimalika, luli chile kupilikanila maloŵe ga ŵandu. Lugumbele chanasa ni ipanganyo yambone, nganilukola lusagu, namuno kulambusya. ¹⁸ Ŵandu ŵakuchinyela chitendewele akupanganya indu yaikwikanawo chitendewele kwa ŵandu ŵane, mbesi jakwe ŵandu akutendekwa ŵambone paujo pa Akunnungu.

4

Uganja ni chilambo

¹ Ngondo ni kuputana mwa ŵanyamwe ikukopochela kwapi? Ana ngaŵa ikutyochela mu tama syenu syasikukanilana mu nkati mwenu? ² Nkulajila indu, ni pakuŵa ngankwipata, nkukombola kuulaga. Nkulajila kwannope kukola indu yejinji nambo ngankukombola kwipata, kwayele nkutandana ni kuputana. Ngankupata indu inkwisaka pakuŵa ngankwaŵenda Akunnungu. ³ Namose pankuŵenda, ngankupata pakuŵa nkuŵenda ni nningwa wangaŵa wambone, kuti nkombole kukwanisya tama syenu. ⁴ Mwanya ŵandu ŵangakulupilichika! Ngankwimanyilila kuti kutenda uganja ni chilambo uli umagongo ni Akunnungu? Kwapele jwalijose jwakusaka kutenda uganja ni chilambo akulitesya jwammagongo jwa Akunnungu. ⁵ Nkaganichisya kuti Malembelo ga Akunnungu gakuti maloŵe gangali chinda pagakuti, “Mbumu jwa Akunnungu jwaŵichikwe mwetuwe akwete wiiu ligongo lyetu.” ⁶ Nambo umbone wa Akunnungu ukwete machili gamakulungwa nnope mpela yagakuti pakusala Malembelo ga Akunnungu, “Akunnungu akwakanila ŵaali ni chibuli nambo akwapa upile ŵakulitulusya.” ⁷ Kwayele nkunde kulongoswa ni Akunnungu. Mwakanile Shetani nombeŵo chambutuche. ⁸ Mwaŵandichile Akunnungu nombewo chambandichile. Njosye makono genu mwanya ŵandi ŵa sambu. Nswejesye mitima jenu mwanya ŵaulamba. ⁹ Nsupuche, nlile ni kulila kwamalumbo. Lukondwa lwenu luŵe kusupuka ni kuseka kwenu kuŵe kulila kwamalumbo. ¹⁰ Nlitulusye paujo pa Ambuje nombewo chankwesye.

Lijamuko lyankati kwalamula ŵandu ŵane

¹¹ Achinjangu nkalamula mwachinsyene. Munda jwakunlalitila njakale ni kunlamula, jwelejo akugalalitila ni kugalamula malajisyo. Naga nkugalamula malajisyo mmwe ngankugajitichisya malajisyo nambo nkugalamula. ¹² Akunnungu jikape ni ŵakugatyosya Malajisyo ni kulamula. Ni ŵelewo pe ni ŵakukombola kukulupusya ni kuulaga. Ana mmwe nli ŵaani junkwalamula ŵandu ŵane?

Lijamuko lyankati kulilapa

¹³ Sambano mpilikanile mwanya ŵankuti, “Lelo pane malaŵi tutujaule lisi limo, tukatame chaka chansima kweleko, ni kusumisa malonda ni kupata mbiya.” ¹⁴ Mwanya ngankwimanyilila ichiikopochele malaŵi mu umi wenu. Mwanya ndi mpela lipundugulu lyalikuwoneka katema kakajipi

ni kusoŵa. ¹⁵ Ŵanyamwe mwasachilwe kuŵecheta yeleyi: “Ambuje asakaga chitutame ni kuchipanganya achi ni chelechi.” ¹⁶ Nambo sambano, nkulilapa ni kuligamba. Kulilapa kwati yeleyo kuli chigongomalo.

¹⁷ Nipele, mundu jwalijose jwakumanyilila chachili chambone chakusachilwa kuchitenda, nambo ngakuchitenda, mundu jo akupanganya sambu.

5

Majamuko kwa ŵachipanje

¹ Sambano mpilikane Ŵanyamwe ŵaipanje! Nlile ni kulila kwa malumbo kwa ligongo lya kulaga kwakukunnychilila. ² Ipanje yenu iwosile ni minjilo jenu jililikwe ni chimbulukuku. ³ Sahabu jenu ni mbiya syenu sikamwile ukutu ni ukutu wakwe chiuŵe umboni pasikati jenu pakuŵa chiijonanje iilu yenu mpela mooto yaukuti kutinisyā. Ŵanyamwe nliunjichile ipanje kwa moŵa ga mbesi. ⁴ Nganimwalipa aŵala ŵaŵapangenyē masengo mmigunda mwenu. Mpilikanile yakuti kulalatila, kulila kwa ŵandu ŵakugowola mmigunda jenu kuiche mmapikanilo ga Ambuje ŵaali ni ukombole. ⁵ Ntemi mchilambo kwa utame wakulisengwasya kwannope. Nlijimbese mwachinsyene mpela ng'ombe jajili chile kwa lyuŵa lya kus-ingwa. ⁶ Mwalamwile ni kwaulaga ŵandu ŵambone paujo pa Akunnungu, ŵanganankanila Ŵanyamwe.

Kupililila ni kupopela

⁷ Kwayele achalongo achinjangu, mpililileje mpaka pataiche Ambuje. Nlile jwakulima yakuti pakulindilila kwa kupililila aila yaipandile, isogosye magungulo gambone ni yakuti pakujilindilila ula jandanda ni jambesi.

⁸ Iyoyo peyo ni ŵanyamwe ŵakwe mpililile, nkole mitima jakulimba ligongo kwika kwa Ambuje kuŵandichile.

⁹ Achalongo achinjangu, nkanyinyitilana mwachinsyene pe ntakulamulikwa ni Akunnungu. Jwakulamula aŵandichile kwika. ¹⁰ Achalongo achinjangu, mwasakaga kulola chisyasyo cha kulindilila ni kupililila mmasausyo, mwakumbuchile ŵakulondola ŵaŵasalaga utenga wa kutyochela kwa Ambuje ni ŵanyamwe nsyasye chitagu chao. ¹¹ Tukwaŵilanga ŵelewo akwete upile pakuŵa ŵapililile. Mpilikene ngani sya kupililila ku che Ayubu, ni nkwiwanyilila Ambuje iŵantendele kumbesi. Pakuŵa Ambuje aguumbele chanasā ni umbone.

¹² Kupunda yeleyo yose achinjangu nkalumbila kwa kwinani atamuno kwa chilambo atamuno kwa chindu chachili chose. Njileje, “Elo” iŵaga nkusaka kuti elo ni “Ngwamba” iŵaga nkusaka kuti ngwamba, pelepo nganlamulikwa ni Akunnungu.

¹³ Ana apali mundu jwalijose mu mpingo wenu jwakusauka? Apopeleje. Jwakusangalala ajimbe nyimbo sya kulapa. ¹⁴ Ana apali mundu mu mpingo wenu jwakulwala? Ŵaŵilanje achakulu ilongola ŵa mpingo wa ŵandu ŵakunkulupilila Kilisito ŵapopelele ni kwapakasya mauta mu liina lya Ambuje. ¹⁵ Ni akula kupopelela kwa chikulupi chikunnamisye jwakulwala jo, nombe Ambuje chanlamye. Naga ŵatesile sambu, chalecheswe. ¹⁶ Nsalilane sambu syenu kwa jwine ni jwine ni kupopelelana kuti nlamiswe. Mapopelo gakwe mundu jwambone paujo pa Akunnungu gana machili gakupanganya gamajinji. ¹⁷ Che Elia ŵaliji mundu mpela uwe, ŵapopelele kwa kuchalila kuti jikanya ula ni nganjinya ula pachilambo yaka itatu ni miesi sita.

¹⁸ Nipele w̄apopelele sooni ni ula janyele kutyochela kumaunde ni chilambo chasogwesye magungulo.

¹⁹ Achalongo achinjangu, iw̄aga mundu jwalijose mwa w̄anyamwe asochelaga ni kuuleka usyene, ni mundu jwine ammusyaga, ²⁰ nipele mmanyilile kuti mundu jwalijose jwakummusya jwa sambi kutyochela nkusoya kwakwe, jwelejo chankulupusye mundu jo kutyochela mchiwa ni kwatenda Akunnungu w̄atyochesye sambi syao syejinji.

Chikalata chaandanda chi Che Petulo Chilongolelo

Chikalata cha 1 Petulo chalembeke ni nduna che Petulo. Che Petulo watandite kuchilemba chikalata kwa kulimanyisya kuti wele ali waani ni waalembela wanda chi. Waalembela wanda wose wakukulupilila Kilisito waali nti "Achalendo pachilambo pano." (1 Petulo 1:1) Katema kakajinji waalembela wakusyoma wakwe kwanti nyi. Kwa litala limpepe chikalata chi chikulandana kanandi ni chikalata chi che Paolo chiwapelechele wanda wa kuchilambo cha ku Efeso. Wanda achajinji akukulupilila kuti chikalata cha ndanda chi che Petulo chalembeke chili chimasile kulembekwa chikalata cha Waefeso pa chaka cha 65 Pakumala kupagwa Che Yesu. Che Petulo wachilembile chikalata kutyochela ku Loma kwakuwilasile ku Babeli (5:13).

Che Petulo akuwecheta kuti chikalata chi wachilembile kwa ligongo lya "Kunlimbisya wanyamwe ni kuusala umboni kuti welewu uli umbone wa usyene wa Akunnungu" (5:12). Kwana kulandana kumpepe pasikati ja chikalata cha 1 Petulo 2:11-3:7, ni Waefeso 5:18-6:9, ni Wakolosai 3:18-4:6. Maunjili gose ganagatatu gakyosya malajisyo nkati yakuti pakutama chambone wanda wa nnango umo ni kuujitichisya ulamusi. Sooni akwalimbisya mitima wanda wakukulupilila Kilisito kuti apililile katema ka masauko pakuwa mbesi jili chiwandi kwika (4:1).

Yaili mwelemo

Che Petulo akulimanyisya ni kwamanyisya wakusyoma wakwe (1 Petulo 1:1-2).

Sooni akwatogolela Akunnungu kwa ukulupusyo aula waupatile pamo ni wanda wane ni yautite kuwa ni malumbo mu umi wao (1 Petulo 1:3-2:10).

Ni akwasalila wanda wakukulupilila Kilisito yakuti pakutama yambone paujo pa Akunnungu pachilambo pa ni kwasalila nkati indu yineyine ya umi pasikati ja jwannume ni jwankongwe waali mu ulombela, sooni kapolo ni mmbujegwe (1 Petulo 2:11-4:11).

Pakumala yele che Petulo akwalimbisya wanda kwa kwasalila kuti apililile katema kaakusauka (1 Petulo 4:12-5:11).

Nipele che Petulo akuchimalichisya chikalata chakwe (1 Petulo 5:12-14).

¹ Une che Petulo, nduna ju Che Yesu Kilisito, ngunnembela wanyamwe wanda wansagulike ni Akunnungu, ni wampwilingene ni wankutama nti achalendo ku Ponto ni ku Galatia ni ku Kapadokia ni ku Asia ni ku Bisinia.

² Akunnungu Atati wansagwile wanyamwe malinga ni iwasachile ni kuntenda mme waswejekwe kwa litala lya Mbumu, kuti nkombole kunjitichisya Che Yesu Kilisito ni kujosekwa ni miasi jao.

Ngunsachila umbone wa Akunnungu ni chitendewe chachijinji.

Chilolelo cha umi

³ Twalape Akunnungu, Atati wa Ambuje wetu Che Yesu Kilisito! Kwa chanaso chao chachikulungwa watuweleche sooni kwa kunsyusya Che Yesu. Atupele chilolelo cha umi, ⁴ nipele tukulolela kupochele indu yambone yejinji, yati Akunnungu wawichile wanda wao kwinani kwangaikuwola atamuno kujonasika atamuno kuisina. ⁵ Chiuwe wenu wanyamwe

ŵankugosekwa ni machili ga Akunnungu kwa litala lya chikulupi, kwa ukulupusyo wauli chile kuunukukwa pa lyaŵa lya mbesi.

⁶ Msengwanje nkati yeleyo, namuno sambano, kwa katema kakajipi, chinsachilwe kulaga kwa ligongo lya malinjilo gamajinji. ⁷ Kulinjikwa kwenu ko kuli kwa liŵamba lya kuchipima chikulupi chenu iŵaga chili cha usyene. Pakuŵa namose sahabu jili chindu cha konasika, jikulinjikwa ni mooto. Iyoyo peyo chikulupi chenu chachili cha ndalama kupunda sahabu chichilinjikwe kuti chimanyiche iŵaga chili chisyene. Ni kwa ligongo lyo chimpochele lumbili ni ukulu ni luchimbichimbi katema Che Yesu Kilisito pachakopochele. ⁸ Ŵanyamwe nkwanonyela ŵelewo namuno nganimwawone ni nkwakulupilila namuno ngankwawona kwa sambano. Nipele nkusengwa nnope kwa lukondwa lwekulu lwangalukuŵechetekwa, ⁹ pakuŵa mkupochele mbote ja kukulupilila kwenu, jelejo jili chiwombosyo chenu.

¹⁰ Ŵakulondola ŵa Akunnungu ŵasosilesosile ni ŵalolitelolite yankati ukulupusyo wo, ŵanyawo ŵasagamukwile yankati ntuuka wati Akunnungu chachimpa ŵanyamwe. ¹¹ Ŵasosile kumanyilila chiiŵe katema chi ni chiŵeuli. Chindu chachiŵechetekwe ni Mbumu jwa Kilisito ŵaali nkati mwao, juŵalongolele kusala nkati masauko gachigaasimane Kilisito ni ukulu uchiukopochele pakumala yeleyo. ¹² Akunnungu ŵaunukulike Ŵakulondola kuti utenga uŵajenesye ula nganiwagamba ŵele achisyene, nambo wangambaga ŵanyamwe. Ni sambano utenga wo ulalichikwe kukwenu ni ŵele ŵaŵanlalichile ŵanyamwe Ngani Jambone kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu juŵatumikwe kutyochela kwinani. Indu yo, namuno achikatumetume ŵa kwinani akulajila kwimanya.

Ntame kwa kwanonyelesya Akunnungu

¹³ Kwa ligongo lyo, mmeje chile ni kuchesya. Mmichanje chilolelo chenu chose mo umbone wa Akunnungu uchimpegwe katema Che Yesu Kilisito pachaunukulikwe. ¹⁴ Mmeje mpela ŵanache ŵa Akunnungu ŵakujitichisya, nkatama kwa kujikuya misese jenu jangalumbana jimwaliji najo katema pamwaliji nganku manyilila usyene wa Akunnungu. ¹⁵ Nambo mpela jwele jwammilasilile yatite kuŵa jwanswela, nomwe ŵakwe mme ŵaswela mu lwendo lwenu lose. ¹⁶ Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Mme ŵaswela, pakuŵa none ndili jwanswela.”

¹⁷ Pankwakolanga Akunnungu, ŵanyamwe nkwaŵilanga Atati. Nipele, mmanyililanje kuti ŵelewo akunlamula jwalijose malinga ni aila yaite-sile pangali lusagu. Kwayele njendelechele kutama yambone pa katema kakasigalile pachilambo pano nkwachimbichisya Akunnungu kwanno. ¹⁸ Pakuŵa ngumanyilila kuti ŵanyamwe ŵammombwelwe mu wende wenu wangelimate, umwapochele kutyochela kwa achachekele wenu. Nambo nganammbola kwa indu yakuwola, pane kwa maganga ga mbiya pane sahabu. ¹⁹ Nambo mwakulupwiswe kwa miasi ja ndalama jajikulungwa ja Kilisito. Jwali mpela mwanangondolo jwangali chilema namose lidoa.

²⁰ Ŵelewo ŵasagulikwe ni Akunnungu chikanaŵe kugumbikwa chilambo, ŵaunukulikwe mmoŵa ga mbesi gano kwa ligongo lyetu. ²¹ Kwa litala li Che Yesu Kilisito, nkwakulupilila Akunnungu juŵansyusisye ni kwapa ukulu, ni mwa yeleyo chikulupi ni chilolelo chenu ili kwa Akunnungu.

²² Pakuŵa sambano, kwa kuujitichisya usyene, ŵanyamwe nswejeswe mbumu syenu ni kwanonyela achinjenu pangali ulamba. Nipele nnonye-lane jwine ni jwine kwa ntima wenu wose. ²³ Pakuŵa mpagwile kaaŵili

ngaŵa kwa mundu jwakuwa nambo kwa mundu jwangakuwa, lisyene lili Lilowe lya Akunnungu lyalili lyalijumi, ni lyalikulama moŵa gose pangali mbesi. ²⁴ Mpela Malembelo ga Akunnungu igakuti kusala,

“Ŵandu wose ali mpela masamba,
ni ukulu wao wose uli mpela uluŵa wa masamba.

Masamba gakuumula ni uluŵa ukupatuka.

²⁵ Nambo, liloŵe lya Ambuje likulama moŵa gose pangali mbesi.”
Lilowe lyo lili Ngani Jambone jajilalichilwe kukwenu.

2

Che Yesu ali liganga lyalijumi

¹ Nipele, nnechanje ungalumbana wose, unami ni ulamba ni wiu ni kutukana ikapagwa sooni. ² Moŵa gose nlajile lilowe lya uswela lya Akunnungu nti mwanache yakuti pakulajila maŵele, kuti kwa lyelelyo isyene nkombole kukula ni kukulupuswa. ³ Mpela igakuti kusala Malembelo ga Akunnungu, “Nnyimanyi mwachinsyene kuti Ambuje ali Ŵambone.”

⁴ Nipele, mwajaulile Ambuje! Ŵelewo ali nti liganga lyalijumi lyekanikwe ni Ŵandu, nambo paujo pa Akunnungu lili liganga lyesagulikwe ni lya ndalama jajikulungwa. ⁵ Ŵanyamwe nombe nli nti maganga gamajumi nkagumbikwe ni kuŵa nyuumba ja chibumu muchinkatumichile mpela Ŵambopesi Ŵaswela, nkatyosye mbopesi sya mmbumu syasikukundikwa ni Akunnungu kwa litala li Che Yesu Kilisito. ⁶ Pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti,

“Sagwile liganga lya ndalama,
linguliŵika nti liganga lya nsingi lya petumba ku Sayuni.
Mundu juchankulupilile jwelejo ngaintenda soni.”

⁷ Kukwenu Ŵanyamwe Ŵankukulupilila, liganga lyo lili lya ndalama jajikulungwa, nambo kwa Ŵele Ŵangakukulupilila mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala,

“Liganga lyalikanile Ŵakutaŵa kuti ngalikufai,
sambano lilyolyo lili liganga lyalikusachilwa kwannope.”

⁸ Sooni Malembelo ga Akunnungu gakuti,
“Liganga lyo lili liganga lyalikwatenda Ŵandu alikuŵale,
lwala lukwagwisya Ŵandu.”

Ŵandu akulikuŵala kwa ligongo akanile kuukulupilila utenga wa Akunnungu. Yeleyo ni iyatyochele mpela Akunnungu iŵatite pakuganisisya.

⁹ Nambo Ŵanyamwe nli Ŵandu Ŵansagulikwe, uŴelesi wa Ŵambopesi Ŵa mwenye, ni lukosyo lwaluswela ni mpingo wa Ŵandu Ŵa Akunnungu, Ŵansagulikwe kugasala masengo gakwe gamakulu gaŴammilasile ntyoche mu chipi, ni kunjinjisy mu lilanguka lyakwe lyekulu. ¹⁰ Kalakala Ŵanyamwe nganimma Ŵandu Ŵa Akunnungu, nambo sambano Ŵanyamwe nli Ŵandu Ŵakwe, kalakala Akunnungu nganantendela chanasa, nambo sambano mpochele chanasa chao.

Achikatumetume ŵa Akunnungu

¹¹ Achambusanga Ŵangu Ŵangunonyela, ngunchondelela Ŵanyamwe nti achalendo ni Ŵandu Ŵa ulendo pa chilambo pano! Nnekangane ni tama syangalumbana simpagwile nasyo syasikupisyangana ni mbumu. ¹² Wende wenu pasikati ja Ŵandu Ŵangakwamanyilila Akunnungu ukusachilwa uŴe

wambone, kuti pachachinnambuchisya po kuti nkupanganya ya sambi, chaiwone ipanganyo yenu yambone ni Akunnungu pachaiche chiwakusye.

¹³ Nipele mwajitichisye wandu wose waali ni ukulu kwa ligongo lya Ambuje. Munjitichisye mwenye jwali chilongola jwankulu, ¹⁴ ni mwajitichisye achakulu waWasagulikwe ni mwenye kwalamula wandu wa sambi ni kwalapa wakupanganya yambone. ¹⁵ Pakuwa Akunnungu akusaka ntende yambone kuti nkombole kusitawa kang'wa sya wandu Wangali lunda Wangakwimanyilila aila yakuipanganya. ¹⁶ Mtameje nti wandu wanganaatawikwa, ni ungatawikwa wenu wo ukawa litala lya kuisisa yangalumbana yenu, nambo mtameje nti wakutumichila wa Akunnungu. ¹⁷ Mwachimbichisye wandu wose, mwanonyele wakukulupilila achinjenu, mwachimbichisye kwannope Akunnungu ni kumchimbichisya mwenye.

Chitagu cha masauko ga Kilisito

¹⁸ Wanyamwe wakutumichila, mwapilikanichisye achakulu wenu kwakwachimbichisya, ngawa kwa waali wambone ni chitungato pe, nambo ni wachikali. ¹⁹ Pakuwa iwaga nkupililila ipwetesi ya masauko gangankuwajilwa ligongo nkumanyilila kuti Akunnungu akusaka yele, nipele Akunnungu champanje upile. ²⁰ Pakuwa, chimpate chichi mwapilililaga kuputwa kwankusachilwa mputwe ligongo lya ilewo yenu? Nambo iwaga nkupililila kusauswa atamuno ntesile yambone, Akunnungu champe upile kwa ligongo lyo. ²¹ Yeleyo ni yammilanjikwe nayo, pakuwa Kilisito nsyene wasawiche kwa ligongo lyenu, ni anlosisye ntende nti iwatesile. ²² Welewo nganatenda sambi, atamuno nganawecheta lilo we lyalili lyose lya unami. ²³ Welewo pawatukanikwe nganaliuchisya kwa kutukana. Ni wasawiche nganiwajogoya wandu kuti wajogope, nambo wachilesile chilolelo chakwe kwa Akunnungu, wakulama mu usyene. ²⁴ Welewo asyene wasijigele sambi syetu mu chiilu chao pa nsalaba, kuti uwe tuleche kutenda sambi, ni kutama kwa kupanganya yali yambone paujo pa Akunnungu. Ni kwakupotekwa kwao, wanyamwe nlamiswe. ²⁵ Pakuwa mwaliji mpela ngondolo syesochelele, nambo sambano mmusile kwa jwakuchinga ni jwakwimilila umi wenu.

3

Achalume ni achakongwe

¹ Iyoyo wanyamwe achakongwe wannombilwe, mwajitichisye achiwankwenu, kuti iwaga kwana wampepe mwa welewo wangakulikupililila Lilo we lya Akunnungu, apatanje kukulupilila kwa kuuwona wende wenu, pangaasalila chachili chose. ² Pakuwa chalole wende wenu yautite kuwa wambone ni wakuchimbichisya. ³ Kulikwatula kwenu, kuna we kwa paasa mpela ila kutiwa umbo yakusimosya ni kuwala indu yekolochekwe kwa sahabu ni kuwalila iwalo ya ndalama jekulungwa. ⁴ Nambo kulikwatula kwenu kuwe mu ntima, kulikwatula kwangakukomboleka konasika yaani ntima wa kutulala ni wa kuiltimalika. Kweleko ni kwakukusachilwa paujo pa Akunnungu. ⁵ Pakuwa yeleyo ni iwatite pakulikwatula achakongwe waswela wachiikala wawawisile chilolelo chao kwa Akunnungu achajitichisya achiwankawo. ⁶ Mpela che Sala iwatite pakwajitichisya che Iblahimu ni kwa wilanga ambuje. Sambano wanyamwe nli achiwali wakwe, iwaga chintende yambone pangali kogopa chachili chose.

⁷ Wanyamwe achalume, iyoyo peyo ntameje kwa lunda ni achiwankwenu akuno nchimanyililaga kuti nganakola machili nti wanyamwe. Nkusachilwa kwachimbichisya pakuwa nombewo chapochele ntulilo wa umi pamo ni wanyamwe. Mwatendaga yeleyo ngansiwililwa ni chachili chose pankwapopela Akunnungu.

Kusauka kwa ligongo lya kutenda yambone

⁸ Pakumalichisya, nguti yeleyi, wanyamwe wose mmeje ni ng'anisyo simo ni kukamuchisyaana ni nnonyelane chiulongo nchikolelanaga chanasa ni kulitulunya mu ntima. ⁹ Ngasimwauchisya yangalumbana wandu wakumpanganyichisya yangalumbana pane kutukana mpela yakuti pakuntukana, nambo mwawendele upile, pakuwa wanyamwe mwawilanjikwe ni Akunnungu kuti mpochele upile. ¹⁰ Mpela igakuti kusala Malembelo ga Akunnungu,

“Jwakusaka kuunonyela umi,

Ni kuliwona lyuwa lyambone,

Alusiwile lulimi lukawecheta yangalumbana,

Ni kang'wa jikawecheta yakulambusya.

¹¹ Aisepuche yangalumbana, atende yambone,

achisose chitendeweke kwa ntima wakwe wose ni kuchikuya.

¹² Pakuwa Ambuje akwagosa wandu wambone wakwanonyesya

ni kugapilikanichisya mapopelo gao,

nambo akwakanila awala wakutenda yangalumbana.”

¹³ Ana nduni juchampoteche, mwalimbilaga kutendekanya yambone?

¹⁴ Nambo nachiwamuno nkupotekwa kwa ligongo lya kupanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu, nkwete upile. Ngasimunjogopa mundu jwalijose, atamuno ngasimma ni lipamba. ¹⁵ Nambo mwalambe Kilisito

mmitima jenu pakuwa ali Ambuje. Ntameje chile kunjanga mundu jwalijose jwakummusya yankati chilolelo chachili nkati mwenu. ¹⁶ Nambo ntende yeleyo kwa chitungato ni luchimbichimbi. Mme ni ntima wangaukusya

kuti nli ni sambi, kuti wele wakunnamanila ni kuntukana nkati wende wenu wambone nkulumbikana kwenu ni Kilisito jatende soni. ¹⁷ Pakuwa mm-

baya kusauswa kwa ligongo lya kutenda yambone, iwaga lili lisosa lya Akunnungu, kupunda kusauswa kwa ligongo lya kutenda yangalumbana.

¹⁸ Pakuwa Kilisito asyene wawile kamo pe kwa ligongo lya sambi syenu, mundu jwambone paujo pa Akunnungu wasawiche ni kuwa kwa ligongo lya

wandu wanalumbana, kuti anjigale mwanya kwa Akunnungu. Waulajikwe chilu nambo watendekwe wajumi kwa ukombole wa Mbumu jwa Akunnungu.

¹⁹ Kwa litala lya Mbumu jwa Akunnungu jo wajawile kweleko kukusalichila asila mbumu syasili mchitawiko. ²⁰ Syelesyo sili mbumu sya wandu wakanile kwajitichisya Akunnungu kalakala, pawalindililaga nkupililila katema che

Nuhu pawakolosyaga ngalawa jajikulungwa jajikuwilanjikwa safina. Nkati mwa chelecho wandu kanandi pe, yaani wandu nane, wakulupwiche mmeesi.

²¹ Ni meesi go gali chimanyisyo cha ubatiso waukunkulupusya sambano ji. Wele ubatiso uli nga wa kwa ligongo lya kutyochesya likaku lya pa chiilu, nambo nti lilangano lyaliwichikwe kwa Akunnungu lyalikutendekwa mu

ntima waukusya kuti nganitukola sambi. Nombe ubatiso wo ukunkulupusya wanyamwe kwa litala lya kusyuka ku Che Yesu Kilisito, ²² wajawile

kwinani ni sambano atemi peuto pakuchimbichikwa kundyo kwa Akunungu, akwalongosya achikatumetume w̄a kwinani ni achakulu ni w̄aali ni ukombole wekulungwa wa kwinani.

4

1 Umi wa sambano

¹ Nipele pakuw̄a Kilisito w̄asawiche mu chiilu, nomwe w̄akwe nlimbisye nkuganisa iyoyo mpela yatite kuw̄a jwelejo, pakuw̄a jwelejo jwasawiche mu chiilu, alekangene ni sambi. ² Ni mmwe w̄akwe chitandile sambano, mmoŵa genu gagasigele pachilambo pano, kasintama kwa kusikuya tama syangalumbana syampagwile nasyo, nambo ntame kwa unonyelo wa Akunungu. ³ Pakuw̄a katema kakapite ka umi wetu mwakwete katema kakaleu kakupanganya indu yaakupanganya w̄andu w̄angakwamanyilila Akunnungu. Mwatemi mu chigwagwa ni tama syangalumbana ni indimba yakuten-dekasya soni ni kupopela inyago yaikwachima Akunnungu. ⁴ Sambano, w̄ele w̄andu w̄angakwamanya Akunnungu akunsimonga w̄anyamwe pakummona ndi ngankukamulangana nawo sooni mu ipanganyo yao ya soni, nipele akuntukananga. ⁵ Nambo w̄ele w̄andu chachiliw̄alanga achinsyene indu yao paujo pa Akunnungu, wakutama chile kwalamula w̄ajumi ni w̄awe. ⁶ Lyele lili ligongo lyati Ngani Jambone jalalichilwe ilaila kwa w̄awe, kuti alamulikwe mu iilu yao yakuti akusachilwa kuwa nti w̄andu w̄ane. Ngani Jambone ji jalalichilwe kwa w̄anyawo kuti mu utame wao wa chibumu akole umi mpela Akunnungu yatite kuw̄a w̄ajumi.

Kutumia yambone mitulilo ja Akunnungu

⁷ Nambo mbesi ja indu yose jiŵandichile. Nkusachilwa mme ni lunda, nlitawale mwachinsyene ni kupopela. ⁸ Kwipunda yose nnonyelane jwine ni jwine kwa ntima wenu wose, pakuw̄a unonyelo ukuunichila sambi syejinji. ⁹ Mpochelangane jwine ni jwine pangadandaula. ¹⁰ Jwalijose akusachilwa atumichileje ntulilo wakwe wapegwilwe ni Akunnungu kwa ligongo lya w̄ane. Naga akutenda yeleyo chaŵe jwakulindilila jwambone jwa ntulilo wauliwose umpegwilwe ni Akunnungu. ¹¹ Jwakulalichila jwalijose, akusachilwa kuutyosya utenga wa Akunnungu. Ni jwakutumichila, atumichile malinga ni machili gapegwilwe ni Akunnungu, kuti ajinichilwe Akunnungu mu yose kwa litala li Che Yesu Kilisito. Ukulu ni ukombole uŵe kwa w̄elewo moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Eloo.

Kusauka kwa liwamba lya Kilisito

¹² W̄akunonyelwa, nkakusimonga kupotekwa ligongo lya kulinjikwa kwakukulungwa. Kasimmalanga kuti chili chindu chachilendo kukwenu. ¹³ Nambo nsengwanje pakuw̄a nkusyoŵekana mmasausyo gao Kilisito, kuti nkombole kusengwa kwakupunda katema pachiuukulikwe ukulu wao. ¹⁴ Nkwete upile iw̄aga w̄andu chantukane kwa ligongo lya Kilisito, chelechi chikulosya kuti Mbumu jwa ukulu, yani Mbumu jwa Akunnungu, akutama nomwe. ¹⁵ Akapagwa jwalijose mwenumwe jwakuw̄ajilwa kusauka ligongo ndi jwakuulaga pane jwawii pane jwakutenda yangalumbana ni jwakulijinjisa mmasengo ga w̄ane. ¹⁶ Nambo iw̄aga nkusauka ligongo ndi jwakunkuya Kilisito, ikantenda soni, nambo mwakusye Akunnungu pakuw̄a mmwe ndi jwakwe Kilisito.

¹⁷ Pakuŵa katema ka ulamusi kaiche, ni ulamusi wo ukutanda kwa ŵandu wakwe Akunnungu asyene. Ni kulamulikwa ko iwaga kukutanda kukwetu uwe, mbesi jakwe chijiŵe uli kwa ŵandu ŵangakujitichisya Ngani Jambone ja Akunnungu. ¹⁸ Mpela Malembelo ga Akunnungu yagakuti pakusala, “Iwaga ili yakulimba kwa mundu jwali jwambone paujo pa Akunnungu kukulupuswa, chiŵe uli kwa jwangakwalamba Akunnungu ni jwali ni sambu?” ¹⁹ Nipele, ŵele ŵakusauka ligongo lya kusaka kwao Akunnungu, akusachilwa aliŵiche achinsyene mmakono mwa Akunnungu jwaali Jwakugumba jwao jwakukulupilichika, ni kwendelechela kupanganya yambone.

5

Kuugosa mpingo wa ŵandu ŵa Akunnungu

¹ Une jwanchekulu chilongola jumo mwa ŵanyamwe achachekulu ilongola achinjangu ni jwa umboni junagaweni masauko ga Kilisito ni juchilumbikane nawo mu aula ukulu wauchiunukulikwe, ngunchondelela ² nchinganje mpingo wa ŵandu ŵa Akunnungu umpegwile, ngaŵa kwa kunkanganichisya, nambo kwakusaka kwenu mwachinsyene mpela yakuti kusaka Akunnungu. Kasintumichila kwa misese jakukola mbiya, nambo kwa kulityosya kwa ntima wenu wose. ³ Kasimwalongosya kwa machili aŵala ŵandu ŵampegwile kwagosa, nambo ŵanyamwe mwachinsyene mme chitagu chambone kwa ŵandu wo. ⁴ Ni Jwakuchinga Jwankulu pachaiche sooni, ŵanyamwe chimpochele chindu mpela singwa ja ukulu jangajikusisina.

⁵ Iyoyopeyo ŵanyamwe achachanda nkusachilwa mwajitichisye achakulungwa. ŵanyamwe wose nkusachilwa kulitulusya nkombole kutumichilana, pakuŵa Malembelo ga Akunnungu gakuti, “Akunnungu akwakanila ŵakulinamanila, nambo akwalosya umbone wao aŵala ŵakulitulusya.” ⁶ Nipele nliŵiche paasi pa nkono wa Akunnungu wauli ni machili, kuti antende mme jwankulu kwa katema kakwe. ⁷ Mwaŵichile indu yaikunsausya mmitima jenu, pakuŵa ŵelewo akungosanga ŵanyamwe.

⁸ Nililolechesye ni nchesyanje! Pakuŵa jwammagongo jwenu Jwaulamba, akusyungulasyungula mpela lisimba lyalikutongola lichinsosaga mundu jwakummila. ⁹ Ni ŵanyamwe munkanile jwelejo, mkulimbichila mchikulupi, nchimanyililaga kuti ŵakukulupilila achinjenu wose pachilambo pose akusimanwa ni masauko ganti iyoyo. ¹⁰ Nambo mwamalaga kulagaswa kwa katema kakajipi, Akunnungu ŵaali ŵambone mu wose ŵaŵammilasile njinjile mu ukulu wao wa moŵa gose pangali mbesi nkulumbikana ni Kilisito. Ŵelewo asyene chantende ŵamalilwe ni kuntaga machili ni kuntenda njime mwakulimbila mu nsingi wakulimba. ¹¹ Kwa ŵelewo kupagwe ukombole moŵa gose pangali mbesi! Eloo.

Chikomasyo chakumalichisya

¹² Nannembele chikalata chachijipi chi kwa ukamusi u che Siluwano, nnongo jungummanyilila ni kunkulupilila. Ngusaka kunlimbisya ntima ni kunsalila kuti chindu chi uli umbone wa usyene wa Akunnungu. Ntameje nkulimbila mu umbone wo.

¹³ Mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito wauli ku chilambo cha Babeli, akunkomasya. Iyoyopeyo che Maliko jwali nti mwanangu jwa usyene nombejo akunkomasya. ¹⁴ Nkomasyane kwa unonyelo wa Kilisito.

Ngunsachila chitendeweŕe wanyamwe wanli wandu wakwe Kilisito.

Chikalata chaaŵili chi Che Petulo Chilongolelo

Chikalata chaaŵili chi che Petulo chikusala kuti chalembeke ni nduna che Petulo, nambo ŵaumanyilisi ŵajinji lelo jino ngakukunda kuti ili isyene. Ikukomboleka kuti kwana mundu jwine juŵalembile pamalo pa che Petulo. Jwalembile akuŵecheta kuti ŵelewo ŵammweni Che Yesu paŵaliji pachilambo pano nopennope kugalauka ku meeso kwa Che Yesu (2 Petulo 1:17-18). Iŵaga che Petulo ni juŵachilembile chikalata chi, nipele ikukomboleka kuti ŵachilembile ali ku Loma pasikati ja yaka ya 60 pakumala kupagwa Che Yesu, che Petulo nsyene akanaŵe kuwa. Ni sooni che Petulo akuchiŵilanga chikalata chakwe, chikalata chaaŵili (2 Petulo 3:1), achilembaga talehe paŵachilembile pakumala kuchilemba chikalata chandanda. Ŵachilembile chikalata cho kwa ligongo lya ŵandu wose ŵakukulupilila Kilisito.

Che Petulo ŵachilembile chikalata chi kwa ligongo lya kwalimbisya mitima ŵandu ŵakukulupilila Kilisito kutama kwakwanonyelesya Akunnungu ni kwajamuka akasagakuya majiganyo ga unami (2 Petulo 2). Ŵalimbisye kuti ŵaŵambale ŵandu ŵakusala kuti Che Yesu chakaŵe kuuja. Nambo akusala kuti Akunnungu ngakutenda mbolembole nambo akusaka kila mundu akulupuswe (2 Petulo 3:8-9). Lyeleli lili ligongo lyalikututesya tutame chambone (2 Petulo 3:1-14).

Yaili mwelemo

Che Petulo akulimanyisya nsyene ni kwakunguluchila ŵakusyoma ŵakwe (2 Petulo 1:1-2).

Sooni akwakumbusya kutama yambone pakuŵa Akunnungu atukombolesye uweji kutama yeleyo (2 Petulo 1:3-21).

Kwayele akwajamuka yankati majiganyo ga unami ni kusala indu ichiyasimane ŵakwiganya ŵa unami kumbesi (2 Petulo 2:1-22).

Kumbesi Che Petulo akumalichisya kwa kwalimbisya mitima ŵandu ŵakukulupilila Kilisito kutama chambone paujo pa Akunnungu ni kuliŵika chile kwa kuuja kwa Che Yesu (2 Petulo 3:1-17).

¹ Une che Simoni Petulo, jwaketumichila ni nduna ju Che Yesu Kilisito. Ngunnembela ŵanyamwe umpochele chikulupi chachikulu chambone nnope mpela chitwapochele uweji kwa litala lya umbone wa Akunnungu ŵetu ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito.

² Ngunsachila umbone wa Akunnungu ni chitendeweke kwa kuchuluka mkwamanyilila Akunnungu ni Che Yesu Ambuje ŵetu.

Akunnungu ni ŵambilasile ni kunsagula

³ Kwa ukombole wao, Akunnungu atupele yose itukuilajila mu umi wa kwalamba ni kwanonyelesya kwa litala lya kwamanyilila ŵelewo ŵatuŵilasile tujinjile mu ukulu wao ni umbone wao asyene. ⁴ Kwanti yeke atupele chilanga chachikulungwa ni cha ndalama, kuti kwa litala lya tukombole kuwambala uwonasi waukwika kwa ligongo lya misesa jangalumbana ja pachilambo, ni kuŵa mpela Akunnungu yakuti pakusaka tuŵe. ⁵ Kwa ligongo lya, nlimbichile nkonjeshesya umbone mu chikulupi chenu ni mu umbone wo njonjeshesye umanyilisi wenu. ⁶ Mu umanyilisi wenu njonjeshesye kuukombola ntima ni mu kuukombola ntima mo njonjeshesye

upililiu ni mu upililiu wenu njonjehesye kwalamba Akunnungu. ⁷ Ni mu kwalamba Akunnungu kwenu njonjehesye umbusanga wa chilongo ni mu umbusanga wa chilongo njonjehesye unonyelo kwa wāndu wose. ⁸ Pakuŵa indu yi yachulukaga kukwenu, chiintende wāngaŵa ŵa ulesi nipele chintende yambone nkwamanyilila Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. ⁹ Nambo mundu jwanganakola yele yose ali jwangelola, ngakukombola kulola indu yaitalichile, nombe aliŵalile kuti amasile kuswejekwa sambi sya o sya kalakala.

¹⁰ Kwa ligongo lyo achinjangu nchalile kukutenda kuŵilanjikwa kwenu ni kusagulikwa ni Akunnungu kuŵe chindu chachikwendelechela pangali mbesi, mwatendaga yele ngangwa ng'oo. ¹¹ Pakuŵa mwatendaga yele, chinkundikwe kwinjila mu Umwenye wa moŵa gose pangali mbesi wa Ambuje ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito.

¹² Kwa ligongo lyo chimbunde kumkumbusya gelego moŵa gose, namose mmasile kwimanyilila ni nli chilimbile mu usyene wammupochele. ¹³ Nguganichisya kuti ili yambone kwangune, pandili pachilambo pano, kunjimunya kwa kunkumbusya nkati gelega. ¹⁴ Ngumanyilila kuti mandichile kuuleka umi wa pachilambo, mpela yaŵite pakuunosya Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito. ¹⁵ Nipele chilimbile kutenda chachili chose chingukombola kuti pachimale kuwa nkombole kuikumbuchila yele yose katema kose.

Ukulu wa Kilisito

¹⁶ Katema patwanjiganyaga nkati machili gaakwika nago Ambuje ŵetu Che Yesu Kilisito, nginitukuya ndamo syangalimate. Uweji twachinsyene twauweni ukulu wakwe. ¹⁷ Pakuŵa uweji twapali katema kaŵapegwile luchimbichimbi ni ukulu kutyochela kwa Akunnungu Atati, palyaichile liloŵe kutyochela kwa ŵele ŵaali ukulu wekulu, lichitiji, “Aju ni Mwanangu jwakunonyelwa, jungunonyelwa najo.” ¹⁸ Uweji twachinsyene twalipikene lye liloŵe kutyochela kwini patwaliji pamo nawo pachanya chikwesya chachiswela.

¹⁹ Tukukulupilila kuti, utenga uŵaŵechetekwe ni ŵakulondola ŵa Akunnungu waliji wa usyene, nomwe nkutenda yambone iŵaga chimuupikanile. Pakuŵa utenga wo ukwikanawo lilanguka lyalikulanguchisya mu chipi mpaka kucha ni lilanguka lya ndondwa ja nng'aandu pachililanguchisye mmitima jenu. ²⁰ Nkupunda yeleyo, mmanyiilile kaje kuti ngapagwa mundu jwakukombola kusagamukula nsyene utenga wa Akunnungu wauli Mmalembelo. ²¹ Pakuŵa utenga wa Akunnungu nganiuika kwa usache wa mundu, nambo ŵandu ŵausasile achilongoswaga ni Mbumu jwa Akunnungu.

2

Ŵakwiganya ŵa unami

¹ Kalakala ko ŵapali ŵakulondola ŵa unami pasikati ja ŵandu, iyoyo peyo chapagwe ŵakwiganya ŵa unami pasikati jenu. Nombewo chajinjisyeye kwa kalamuka majiganyo ga unami gagakwika nawo uwonasi ni kwakana Ambuje ŵawammombwele. Ni kwa litala lyo chakuichisye konasika kwawo kwa chitema. ² Sooni ŵajinji chagakuye matala gao gangalumbana gagakwichisya soni, ni kwa ligongo lya ŵelewo, litala lya usyene chilitukanikwe. ³ Ni kwa misese jao jangalumbana chalipatile mbiya kutyochela kukwenu

kwa litala lya kunsalila ngano syapanganyisye achinsyene. Nambo Akunungu wamasile kulamula chitandile kalakala kuti chiwalamule. Nombewo ali meeso pe kuti wajananje.

⁴ Akunnungu nganatenda chanasa kwa achikatumetume wa kwinani pawatesile sambi, nambo wajasile ku jehnamu. Kweleko ataŵikwe minyolo mu chipi totoloo, achilindililaga lyuŵa lya kulamulikwa. ⁵ Iyoyopeyo Akunungu nganachitendela chanasa chilambo cha kalakala, pelepo pajanyele ula jijaichenacho chikumba meesi chichaunichile pachilambo chose cha wandu wangakwalamba Akunnungu. Nambo wankulupwisye che Nuhu juwaliji nkulalichila indu yambone iwasakaga Akunnungu pamo ni wandu wane saba. ⁶ Ni Akunnungu wajilamwile misi ja ku Sodoma ni ku Gomola, wajijonasile kwa mooto. Ni kwa litala lyo alosisye chitagu cha indu ichitendekwe kwa wandu wangakwalamba Akunnungu. ⁷ Wankulupwisye che Lutu, mundu jwambone, juwalasile nnope muntima kwa utame wa wamba wa wandu wawaganile Malajisyo. ⁸ Pakuŵa che Lutu mundu jwambone jo watemi pasikati jao, waiweni ni kwipikana indu yangalumbana iwatendaga wandu wo ni kila lyuŵa ntima wao waliji nkulagaswa kwannope. ⁹ Nipele, Ambuje akumanyilila yakuti pakwakulupusya nkulinjikwa wandu wakwalamba Akunnungu, ni yakuti pakwaŵika wa sambi nkulaga mpaka lyuŵa lya kulamulikwa kwawo. ¹⁰ Nambo nnopennope welewo wakujikuya tama jangalumbana ja chilu ni kuunyelusya ukulu wa Akunnungu.

Wakwiganya wa unami wa ali wakukanila ni wakulifuna, akuitukana yepanganyikwe ya kwinani yaili ni ukulu. ¹¹ Nambo achikatumetume wa kwinani ali ni ukombole ni machili kwapunda wakwiganya wa unami, ngakwaŵechetela atamuno kwatukana wele wakwiganya wa unami paujo pa Ambuje. ¹² Nambo wandu wa akuchitukana chachilichose changakuchimanyilila. Ali mpela inyama yangali lunda, yaikuweleka kuti ikamulikwe ni kusinjikwa. Ni wele wandu wo chajonanjikwe mpela inyama yo. ¹³ Chalipwe malagasyo kwa ligongo lya malagasyo gagatesile. Wanyawo akusengwa kwa kupanganya indu yaili yose yaikujisengwasya misede ja chilu musumusi pe. Wandu wo akwete wende wakusakala ni kwichisya soni paakuchingangana nomwe mu chindimba cha yakulya akuno ali nkugasengwela matala gao ga kulambusya. ¹⁴ Meeso gao gamagumbale igwagwa, ngaakuleka kutenda sambi ng'oo. Wakwanyenga wandu wangakwima chilimbile mu itanje. Mitima jao jisyowelele kusaka mbiya. Akunnungu walwesisye wele wandu. ¹⁵ Alesile litala lyegolochi, asochele ni kulikuya litala lya Balaamu, mwana ju che Beoli juwanonyelwe nnope mbiya, syakapegwile kwa kutenda yangalumbana, ¹⁶ nambo wakalipilwe kwa ligongo lya ungalumbana wakwe. Nipele mbunda jingajikuwecheta, jawechete mpela mundu, ni kugasiwila masoka ga jwakulondola jo.

¹⁷ Wele wandu ali mpela isima yangali meesi ni mpela maunde gamapujikwe ni chibunga. Akunnungu wawichile liuto lya kutama papali ni chipi totoloo. ¹⁸ Pakuŵa wakwiganya wa unami wo, akuwecheta maloŵe ga kulikanaganichila ni gangalimate ni kwa misede jao jangalumbana, akwatanjisya wandu watandite kuliwambasya kutyochela mwa wandu wakutama mu sambi. ¹⁹ Akwapa wandu wane chilanga chakuti chalecheleswe namuno achinsyene wo ali achikapolo wa indu yaikukombola kuujonanga umi wao. Pakuŵa mundu akuŵa kapolo mu chachili chose chakukamulwa nacho. ²⁰ Wandu

Wamasile kukulupuka mu kusocheya kwa chilambo kwa kwamanyilila Ambuje ni Nkulupusyo Che Yesu Kilisito, atanjilaga ni kulepela ni sambi, Wandu wo chaŵe Wanganalumbana kwannope kupunda iwāliji kundanda. ²¹ Pakuŵa ikaliji mmbaya kwa Wanyawo iwāga ngakanalimanyilile litala lyambone paujo pa Akunnungu, kupunda kulimanyilila, nipele kulileka ni kulipoteya lilajisyo lyaliswela lyapegwilwe. ²² Nambo iwoneche kukwao malinga ni chitagu cha usyenesyene chati, “Mbwa aujilile yaalukwile nsyene,” ni “Ligu-luŵe lyejoje likuuja kugalagata pa matope.” Ni yaili kukwawo sambano.

3

Lyuŵa lya kwika Ambuje

¹ Achambusanga Wangu, achichi chili chikalata chaaŵili chingunnembela mwanya. Mu ikalata iwili yo liinjile kusijimunya nganisyo syenu syambone kwa kunkumbusya indu yi. ² Ngusaka nkumbuchile malowe gaŵagaŵechete kalakala ŵakulondola ŵaswela ŵa Akunnungu, ni lilajisyo lya Ambuje ni Nkulupusyo limpegwilwe ni achinduna wenu. ³ Chikanaŵe chachili chose mmanyilile kuti moŵa gambesi chaiche Wandu ŵakulongoswa ni misese jao jangalumbana, nombewo chachimpanganyichisya ya chipongwe, ⁴ achitiji, “Walanjile kuti chaiche! Ana sambano ali kwapi? Pakuŵa chitandile lyuŵa liŵawile achambuje ŵetu, indu yose ili ilaila chitandile kugumbikwa chilambo.” ⁵ Pakuŵa Wandu ŵa akuliŵalila melepe kuti kalakala Akunnungu paŵaŵechete liloŵe pe kwinani ni chilambo yagumbikwe. Ni ŵachigumbile chilambo kutyochela mmesi ni kwa meesi, ⁶ ni kwa malajisyo ga Akunnungu, chilambo cha ndanda chila chajonanjikwe kwa chikumbameesi. ⁷ Nambo kwinani kwa sambano ni chilambo iwichikwe kwa Liloŵe lya Akunnungu ligongo lya kujonanjikwa kwa mooto. Iwichikwe mpaka lyuŵa lya kulamulikwa ni konanjikwa kwa Wandu ŵangakwalamba Akunnungu.

⁸ Nambo, ŵakunonyelwa Wangu, ngasinliŵalila chindu chimo chati, kwa Ambuje, lyuŵa limo lili nti yaka elufu moja ni yaka elufu moja nti lyuŵa limo. ⁹ Ambuje ngakukaŵa kuchitimisya chilanga chao mpela ŵane yakuti kuganisya kuti chakaŵe. Ŵelewo akwete upililiu kukwenu, pakuŵa ngakusaka hata mundu jumo ajonanjikwe nambo kuti wose aleche sambi.

¹⁰ Nambo lyuŵa lya Ambuje chiliiche chisisimuchile mpela kwika kwa jawii, pa lyuŵa lya kwinani chikutyochela kwa chisindo chachikulungwa ni indu yose yaili kwinani mpela ila lyuŵa, ni ndondwa ni lilanguka lineline chijonanjikwe kwa mooto. Chilambo chino ni indi yose yaili mwelemo chijonanjikwe. ¹¹ Pakuŵa indu yose chijonanjikwe kwanti yele, ana nkusachilwa ŵanyamwe kuŵa Wandu ŵanti uli? Nkusachilwa ntameje mu uswela ni kwalamba Akunnungu, ¹² nchilindililaga Lyuŵa lya Akunnungu ni kulitenda liiche kwakwanguya, pa lyele lyuŵa lya kwinani chikutiniswe kwa mooto ni konanjikwa ni indu yose yaili kwinani chiinyelenduche. ¹³ Nambo malinga ni chilanga chao, tukulolela kwinani kwasambano ni chilambo chasambano mwati jwalijose akuipanganya yaili yambone paujo pa Akunnungu.

¹⁴ Kwayele achambusanga Wangu, nchilolelaga Lyuŵa lya, nlimbisye kuti mmonene ŵaswela ni ŵangali chileŵo paujo pa Akunnungu ni kutama nawo kwa chitendewe. ¹⁵ Ni ŵanyamwe nkumbuchile kuti upililiu wa Ambuje ŵetu uli lipesa lyakumpa kuti nkulupuswe, mpela njetu che Paolo iwātite pakunnembela kwa lunda lwapegwilwe ni Akunnungu. ¹⁶ Gele ni

gaŵaŵechete mu ikalata yao yose pakukunguluchila indu yo. Mu ikalata yao kwana indu impepe yakulimba kuimanyilila, indu yati ŵandu ŵakuloŵela ni ŵandu ŵakugalaukagalauka akuiyungasya mpela yakuti kugagalausya Malembelo ga Akunnungu gane. Kwayele akuliulaga achinsyene.

¹⁷ Nambo ŵanyamwe achambusanga ŵangu, mmasile kuimanyilila chile ayi. Nilolechesye kuti nkalyungasikwa ni uwonasi wa majiganyo gangalumbana ga ŵandu ŵangakugajitichisya malajisyo kuti nkagwa kutyochela mu aila indu inkuikulupilila. ¹⁸ Nambo njendelechele kukula mu umbone wa Akunnungu, ni iyoyo mu nkwananyilila Ambuje ni Nkulupusyo jwetu Che Yesu Kilisito. Kwa ŵelewo uŵe ukulu sambano namose moŵa gose pangali mbesi! Eloo.

Chikalata chaandanda chi Che Yohana Chilongolelo

Chikalata chaandanda chi che Yohana chalembeke ni Nduna che Yohana mu yaka ya 85-90 pakumala kupagwa Che Yesu Kilisito. Che Yohana ngakulisala nsyene kuti ni juwalembile, nambo liunjili lyaandanda likusala kuti nsyene ammweni Che Yesu iwâtite pakutama pachilambo pano ni kusyuka kwakwe, liunjili lya 1:1-3. Sooni yatite kulemba chikalata chi, ikulandana kwannope ni yaitite kulembekwa mu Ngani Jambone mpela yatite kulemba che Yohana. Ikukulupilichika kuti che Yohana walembile Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Yohana pamo ni ikalata itatu, yaani 1 Yohana, 2 Yohana ni 3 Yohana katema paŵatamaga mmusi wa ku Efeso.

Che Yohana walembile chikalata chi mpingo wa wându wakukulupilila Kilisito katema paŵaliji mmalagasyo gagaiche ni wându wakuliwîlanga “Wâginostiki.” Malumbo gakwe Wakumanyilila. Wânyaŵa wakulupilile kuti Che Yesu wâliji Akunnungu kusyene nambo ngenaŵa mundu kusyene, katema paŵatamaga pachilambo pano. Kwaligongo lyo che Yohana akulisala kuti ali mundu juwammweni Che Yesu kwa meeso gakwe, ni kwa makono gakwe nsyene wankwaiye Che Yesu, (1 Yohana 1:1-3). Nningwa u che Yohana wa kuchilemba chikalata chi waliji kukutindimisa kusengwa kwakwe nsyene (1 Yohana 1:4), nningwa wine waliji kwasiwîla wându wakukulupilila Kilisito akapanganya sambî (1 Yohana 2:1), ni kwaŵambasya wakukulupilila Kilisito nkati majiganyo ga unami (1 Yohana 2:26), ni kwasalila wându wa Akunnungu kuti akulupwiche kusyene (1 Yohana 5:13).

Yaili mwelemo

Che Yohana akuchimanyukusya chikalata chakwe, sooni akusala nningwa wa kuchilemba chikalata cho (1 Yohana 1:1-4).

Akusala sooni Akunnungu yatite kuŵa lilanguka ni itukuti pakusachilwa kutama mpela Che Yesu iwâtite pakutama (1 Yohana 1:5) mpaka (3:10). Akutukumbusya sooni malajisyo ga kunonyelana jwine ni jwine (1 Yohana 3:11) mpaka (5:12).

Che Yohana akumalichisya kuchilemba chikalata chakwe (5:13-21).

Lilowe lyalikwichisya umi

¹ Tukunlebela wanyamwe utenga wa Ngani ja ajula jwakuwîlanjikwa Lilowe jwakwikanawo umi, juŵapali chitandile kundanda. Uwe twampikene ni kumbona kwa meeso getu twachinsyene, twammweni ni kunkwaya kwa makono getu twachinsyene. ² Jwele jwakwikanawo umi wo paŵaiche, twammweni, nowaji tukuŵalanga umboni ni kunlalichila wanyamwe nkati umi wa moŵa gose pangali mbesi. Jwelejo wâliji kwa Atati ni sambano atukopochele uweji. ³ Tukunlalichila nkati Che Yesu, jutwammweni ni kumpilikana, kuti nombe wanyamwe nlumbikane pamo nowaji mu umo watukwete nkulumbikana kwetu ni Akunnungu Atati wetu ni Che Yesu Kilisito Mwanagwe. ⁴ Tukunlebela wanyamwe indu yi kuti lukondwa lwenu ni lwetu lumalilwe.

Akunnungu ali lilanguka

⁵ Ngani jitwajipikene kutyochela ku Che Yesu ni jitukunlalichila wanyamwe jili: Akunnungu ali lulanga, ni ngapagwa chipi munkati mwakwe. ⁶ Twasalaga tulumbikene ni Akunnungu, akuno tuli nkupanganya ya chigongomalo ili mpela tukutama muchipi, tukusala unami ni indu yatukuitendekanya ngaŵa ya usyene. ⁷ Nambo twatamaga mu lulanga, mpela Akunnungu nsyene yakuti kutama mu lulanga, tukulumbikana pamo jwine ni jwine, ni miasi ji Che Yesu jwaali Mwanagwao, jikutuswejesya sambu syose.

⁸ Twajilaga nganitikola sambu, tukulilambusya twachinsyene, ni usyene nganiuŵa mwetuwe. ⁹ Nambo twajitichisyaga ni kusala kwa Akunnungu kuti tukwete sambu, wewo ali wakulupilichika ni ali wambone moŵa gose, nombejo chatulechelesye sambu syetu ni kutuswejesya ni yakunyakasya yose. ¹⁰ Twajilaga nganitikola sambu tukuntenda Akunnungu ali jwaunani, ni liloŵe lyao nganilipagwa mwetuwe.

2

Yesu Kilisito ni jwakutukamuchisya

¹ Achiŵanangu wakunonyelwa, ngunlambela maloŵe ga, kuti nkatenda sambu. Iŵaga jwalijose atesile sambu, tukwete nkamusi jwakutupopelela kwa Akunnungu Atati pamalo petu, jwele ali Che Yesu Kilisito, jwali jwambone paujo pa Akunnungu. ² Kilisito nsyene ali mbopesi jajityochekwe kwa ligongo lya kulecheleswa sambu syetu, ni ngaŵa kwa sambu syetu pe, nambo iyoyo kwa ligongo lya sambu sya ŵandu wose ŵaali pachilambo.

³ Twajitichisyaga Malajisyo ga Akunnungu, pelepo, tukukombola kuimanyilila isyene kuti tukwamanyilila Akunnungu. ⁴ Mundu jwakuti akwamanyilila Akunnungu, nambo ngakugajitichisya malajisyo gakwe, jwele mundu ali jwaunani ni usyene nganiupagwa munkati mwakwe. ⁵ Nambo jwalijose jwakwitichisya Liloŵe lya Akunnungu, unonyelo wa Akunnungu umalilwe munkati mwakwe. Kwanti yele tukukombola kumanyilila isyene kuti tukulumbikana ni Akunnungu. ⁶ Mundu jwakusala kuti alumbikene ni Akunnungu, atameje mpela iŵatamaga Che Yesu nsyene.

Lilajisyo lya sambano

⁷ Achambusanga ŵangu ŵangunonyela, lilajisyo lingunlambela li ngaŵa lilajisyo lya sambano, nambo lilajisyo lya kalakala, limwaliji nalyo kutyochela kundanda. Lilajisyo lya kalakala lya, lili utenga umwaupikene. ⁸ Atamuno, ngunlambela lilajisyo lya sambano, liloŵe lya usyene lili munkati mwa Kilisito iyoyopeyo likuwoneka munkati mwenu. Pakuŵa chipi chimasile ni lilanguka lya usyene litandite kulanguchisya.

⁹ Mundu jwalijose jwakuti akutama mu lilanguka nambo akunchima nlongo njakwe, mundu jo akutama mu chipi mpaka lelo jino. ¹⁰ Ni mundu jwalijose jwakunonyela nlongo njakwe, jwelejo akutama mu lulanga, nombe munkati mwakwe ngapagwa chindu chachikwatendekasya ŵandu ŵane atende sambu. ¹¹ Nambo mundu jwalijose jwakunchima nlongo njakwe jwelejo akutama muchipi, ni akwenda muchipi, ngakukumanyilila kwakwaula, ligongo chipi chatuswile meeso gakwe.

¹² Ngunlambela wanyamwe wanche ligongo nnecheleswe sambu syenu kwa litala lya aila yaitesile Kilisito. ¹³ Ngunlambela wanyamwe achatati ligongo mummanyi Kilisito juŵaliji kutyochela kundanda. Ngunlambela wanyamwe achachanda ligongo mumpundile Shetani.

¹⁴ Ngunlembela wanyamwe wanache pakuwa mummanyi Akunnungu Atati wetu. Ngunlembela wanyamwe achatati, pakuwa mummanyi Kilisito juwaliji kutyochela kundanda. Ngunlembela wanyamwe achachanda ligongo nkwele machili ni Liloŵe Iya Akunnungu likutama nkati mwenu, ni wanyamwe mumpundile Jwangelumbana jula.

¹⁵ Nkachinyela chilambo atamuno chachilichose chachili mu chilambo. Iwaga mundu akuchinyela chilambo ngaakombola kwanonyela Akunnungu Atati wetu. ¹⁶ Pakuwa indu yose yaili pachilambo, mpela ila tama sya chilulu syangalumbana simpagwile nasyo ni tama ja indu yaikulolecheka kwa meeso, ni kulifunila ipanje inkwele, yele yose ngaikutyochela kwa Akunnungu Atati wetu nambo ikutyochela pachilambo. ¹⁷ Chilambo ni indu yakuilajila wandu ikupita, nambo mundu jwakuipanganya yaikwanonyesya Akunnungu, jwelejo chatame moŵa gose pangali mbesi.

Jwammagongo jwa Kilisito

¹⁸ Achiwanangu, aka kali katema kambesi. Mpela imwatite kupilikana kuti chaiche jwakunkanila Kilisito, ni sambano wakwakanila Kilisito aikangene achajinji. Ni kwayele tukuimanyilila kuti akano kali katema kambesi. ¹⁹ Wandu wo watyochele pasikati jetu, nambo nganaŵa mu mpingo wetu pakuwa akaliji mu mpingo wetu, akasigalile ni uweji. Nambo watulesile, kuti ilolechele pangasisika kuti nganaŵa mu mpingo wetu.

²⁰ Nambo wanyamwe mumpochele Mbumu jwa Akunnungu ni Kilisito ni wose nkuumanyilila usyene. ²¹ Ngunnembela wanyamwe ngaŵa pakuwa ngankuimanyilila usyene, nambo ligongo nkuumanyilila ni sooni nkuimanyilila yakuti, unami wauli wose ngaukutyochela mu usyene.

²² Ana nduni jwaali jwaunami? Wandu wakukanila kuti Che Yesu nganaŵa Kilisito. Wandu mpela welewo ali wammagongo wa Kilisito, pakuwa akunkana Akunnungu Atati wetu pamo ni Mwana. ²³ Mundu jwakunkana Mwana iyoyo akunkana Atati nombe, ni mundu jwakunjitichisya Mwana iyoyo akunjitichisya Atati nombe.

²⁴ Nipele, utenga umwaupilikene chitandile kundanda utame mmitima jenu. Utenga wo watamaga mmitima jenu, nipele, wanyamwe chinlonjele nkulumbikana ni Mwana ni Atati. ²⁵ Achi ni chilanga chaatulanjile Kilisito, chaatupe umi wa moŵa gose pangali mbesi.

²⁶ Nanlebele wanyamwe gelega nkati wandu wakusaka kunlyungasya wanyamwe. ²⁷ Nambo wanyamwe, mumpochele Mbumu jwa Akunnungu kutyochela kwa Kilisito. Nombejo akwendelechela kutama munkati mwenu, kwayele ngankulajila mundu anjiganye. Pakuwa Mbumu jwa Akunnungu akunjiganya indu yose, ni majiganyo gakwe gali ga usyene, ni nganigaŵa ga unami. Nipele ngakumulichisye majiganyo ga Mbumu jwa Akunnungu ni kulonjela nkulumbikana ni Kilisito.

²⁸ Sambano achiwanangu, nlonjele nkulumbikana nawo kuti katema kachauje ngatujogopa ni ngatukola soni paujo pao lyuŵa lyakwika kwakwe. ²⁹ Nkuumanyilila kuti Kilisito ali jwakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, iyoyo mmanyilile kuti wandu wakupanganya yambone paujo pa Akunnungu, welewo ali wanache wa Akunnungu.

¹ Nnole yatite kutunonyela Atati, mpaka tukuwîlanjikwa wânache wâ Akunungu, noweji ni yatuli. Kwaligongo lyo wându wâ pachilambo pa ngaakutumanyilila, pakuwâ nganiwamanyilila Akunnungu. ² Achambusanga wangu, sambano uweji tuli wânache wâ Akunungu, nambo nginiwe kumanyika chituwe wânti uli. Nambo tukwimanyilila yakuti pachachiika Kilisito, chitulandane nawo pakuwâ chitwawone uwele waali nawo. ³ Nipele, jwalijose jwakulolela kwawona Kilisito aliswejesye, mpela ila Kilisito nsyene yatite kuswejela.

⁴ Mundu jwalijose jwakutenda sambu ngakulikamulisya lilajisyo lya Akunungu, pakuwâ kutenda sambu kuli kuleka kukamulisya lilajisyo. ⁵ Nkumanyilila kuti Kilisito waiche kuti asityosye sambu syetu, nombewo nganakola sambu syasili syose. ⁶ Kwayele mundu jwalumbikene ni Kilisito ngakwendelechela kutendekanya sambu. Nambo jwakwendelechela kutendekanya sambu nganawe kwawona welewo atamuno kwamanyilila. ⁷ Achiwanangu, mundu jwalijose ngasanlyungasya. Mundu jwakutenda ipanganyo yambone, mundu jo akwanonyelesya Akunnungu mpela ila Kilisito yatite kwanonyelesya Akunnungu. ⁸ Mundu jwalijose jwakwendelechela kutendekanya sambu jwelejo ali jwa Shetani, pakuwâ Shetani atesile sambu chitandile kundanda. Kwa ligongo li, Mwana jwa Akunnungu waiche pachilambo kukugajonanga masengo ga Shetani.

⁹ Mundu jwalijose jwaali mwanache jwa Akunnungu ngakwendelechela kutendekanya sambu, pakuwâ umi wa Akunungu ukutama munkati mwakwe, kwapele ngaakukombola kuendelechela kutendekanya sambu ligongo Akunungu ali Atati wao. ¹⁰ Mundu jwalijose jwangakupanganya yambone paujo pa Akunungu, pane jwangakunnonyela nlongo njakwe, jwelejo ngana wâ mwanache jwa Akunungu. Yele ni yakuti pakumanyika wânache wâ Akunungu ni wânache wâ Shetani.

Nnonyelane

¹¹ Pakuwa ngani jimwajipikene chitandile kundanda ni aji: Tunonyelane jwine ni jwine. ¹² Tuka wâ mpela che Kaini juwalongweswe ni Shetani ni kumbulaga che Abeli mpwakwe. Kwa chichi wammuleje? Ligongo ipanganyo yao yaliji yangalumbana ni mpwakwe waliji ni ipanganyo yambone paujo pa Akunungu.

¹³ Achalongo achinjangu nkasimonga naga wându wâ pachilambo pa akunchima. ¹⁴ Uweji tukwimanyilila yakuti tupitile kutyochela mu chiwa ni kwinjila mu umi, pakuwâ tukwanonyela achalongo achinjetu. Mundu jwanganakola unonyelo akutama mmachili ga chiwa. ¹⁵ Mundu jwalijose jwakunchima njakwe ali jwauulasi ni wanyamwe nkwiwanyilila, jwauulasi nganakola umi wa mo wâ gose pangali mbesi munkati mwakwe. ¹⁶ Yeleyi ni yatukuti pakuwanyilila unonyelo yauli, pakuwâ Kilisito wautyosisyey umi wao kwa ligongo lyetu. Noweji tukuwajilwa kuutyosya umi wetu kwaligongo lya kwakamuchisya achalongo achinjetu. ¹⁷ Nambo mundu akolaga chipanje cha pachilambo, ni kummona mpwakwe akwete yaikwasowa, nombejo ngakwakolela chanasa, ana mundu jo akukombola chinauli kusala akwanonyela Akunungu? ¹⁸ Achiwanangu, tuleche kwanonyela wându kwa malo we pe, nambo twanonyele kwa kwalosya isambo.

Mitima jetu jikawa ni lipamba paujo pa Akunungu

¹⁹ Yeleyi ni yatukuti pakumanyilila kuti uweji tuli wâ usyene ni mitima jetu nganijikola lipamba paujo pa Akunungu. ²⁰ Pakuwa atamuno

mitima jetu ngajikutulamula kuti tulewile, tukwimanyilila kuti Akunungu ali jwankulu kujipunda mitima jetu, nombeŵo akwimanyilila indu yose. ²¹ Achambusanga wangu naga mitima jetu ngajikutulamula kuti tulewile, nipele nganitukola lipamba paujo pa Akunungu. ²² Ni chilichose chatukuwenda kukwao tukupochela, pakuwa tukwitichisya malajisyo gao ni kuipanganya yaikwanonyelesya. ²³ Ni lilajisyo lyao lili lyeleli, tulikulupilile lina lya Che Yesu Kilisito, Mwanagwe ni kunonyelana jwine ni jwine mpela yatite pakutulajisya. ²⁴ Wandu wose wakwitichisya malajisyo ga Akunungu, akutama nkulumbikana ni Akunungu ni Akunungu akutama nkulumbikana ni Wandu wo. Tukumanyilila yeleyo kuti Akunungu akutama nkulumbikana ni uwe kwa litala lya Mbumu jwa Akunungu jwatupele.

4

Kummanyilila mbumu jwausyene ni mbumu jwaunami

¹ Achambusanga wangu, ngasimukulupilila mundu jwalijose jwakuti akulongoswa ni Mbumu jwa Akunungu, nambo munninje nnole kanga mbumu jo akutyochela kwa Akunungu pane ngaŵa, pakuwa wakulondola wa unami wajinji akopochele pachilambo. ² Yeleyi ni ichinjile pakummanyilila mundu jwakulongoswa ni Mbumu jwa Akunungu, mundu jwalijose jwakuitichisya kuti Che Yesu Kilisito waiche ni kuwa mundu, mundu jo akulongoswa ni Mbumu jwa Akunungu. ³ Nambo mundu jwalijose jwan-gakunjitichisya Kilisito yeleyi, jwelejo nganakola Mbumu jwakutyochela kwa Akunungu. Mundu jo akulongoswa ni mbumu jwakwakanila Kilisito, ni mbumu jumwapilikene akwika, sambano amasile kwika pachilambo.

⁴ Wanyamwe wanache ndi wanache wa Akunungu ni mwampundile wakulondola waunami, ligongo mbumu jwa Akunungu jwali munkati mwenu ali jwankulu kumpunda jwele jwali munkati mwa wandu wa pachilambo. ⁵ Wakulondola waunami akuwecheta indu ya pachilambo, ni wandu wa pachilambo akwapilikanila ligongo welewo ali wa pachilambo pano. ⁶ Uweji tuli wandu wa Akunungu, ni mundu jwalijose jwakwamanyilila Akunungu, jwelejo akutupilikanila. Nambo mundu jwalijose jwangakummanyilila Akunungu, jwelejo ngakutupilikanila. Yeleyo ni yatukuti pakumanyilila Mbumu jwausyene ni mbumu jwaunami.

Akunungu ali unonyelo

⁷ Achambusanga wangu, tunonyelane, pakuwa unonyelo ukutyochela kwa Akunungu. Ni mundu jwalijose jwakwete unonyelo ali mwanache jwa Akunungu ni akwamanyilila Akunungu. ⁸ Mundu jwalijose jwan-ganakola unonyelo, jwelejo ngakummanyilila Akunungu, pakuwa Akunungu ali unonyelo. ⁹ Akunungu waulosisye unonyelo wao kukwetu kwa kuntuma Mwanagwe jwajikajikape pachilambo, kuti kwa litala lya jwelejo tukole umi wa usyene. ¹⁰ Weleu ni unonyelo, ngaŵa kuti uweji twanonyele Akunungu, nambo kuti welewo watunonyele uweji, ni wantumile Mwanagwe aŵe mbopesi kuti tulecheleswe sambu syetu.

¹¹ Wakunonyelwa wangu, naga Akunungu watunonyele kwanti yeleyo, nipele nowe ikutuŵajila tunonyelane jwine ni jwine. ¹² Ngapagwa mundu jwawayiye kwawona Akunungu, nambo twanonyelanaga Akunungu akutama nkulumbikana ni uwe, ni unonyelo wakwe ukumalila mwetuwe.

¹³ Kwa litala li tukumanyilila kuti tukutama nkulumbikana ni Akunnungu, ni Akunnungu akutama nkulumbikana ni uweji, pakuwa atupele Mbumu jwao. ¹⁴ Noweji tuiweni ni tukwasalila wandu wane umboni kuti, Atati antyosisyeye Mwanagwe awe Nkulupusyo kwa wandu wa pachilambo. ¹⁵ Mundu jwalijose jwakuitichisya ni kuti Che Yesu ali Mwana jwa Akunnungu, Akunnungu akutama nkulumbikana ni jwele, nombejo akutama nkulumbikana ni Akunnungu. ¹⁶ Noweji tuumanyi ni kuukulupilila unonyelo wa Akunnungu walinawo kukwetu.

Akunnungu ali unonyelo ni mundu jwalijose jwakutama mu unonyelo akutama nkulumbikana ni Akunnungu, ni Akunnungu akutama nkulumbikana ni jwelejo. ¹⁷ Unonyelo umalile mwetuwe, kuti tukole chilolelo pa lyuwa Akunnungu pachiwalamule wandu. Nombe chitukole chelecho pakuwa umi wetu pachilambo pa, ukulandana ni umi wa Che Yesu Kilisito. ¹⁸ Mu unonyelo mwangali lipamba. Unonyelo waumalilwe ukutopola lipamba, pakuwa mundu jwakwete lipamba nganaawe kumalilwa mu unonyelo. Pakuwa mundu jwakwete lipamba akukujogopa kulamulikwa.

¹⁹ Uweji tukunonyelana pakuwa Akunnungu watunonyele uweji kaje. ²⁰ Mundu atiji ngwanonyela Akunnungu, akuno alinkunchima nlongo njakwe, ali jwaunami. Pakuwa mundu jwangakunnonyela nlongo njakwe jwakumbona, ngakupakombola kwanonyela Akunnungu wangakwa wona. ²¹ Kilisito watupele lilajisyo li: Mundu jwakwanonyela Akunnungu akusachilwa iyoyo annonyele ni nlongo njakwe.

5

Kuchipunda chilambo

¹ Mundu jwalijose jwakukulupilila kuti Che Yesu ali Kilisito Nkulupusyo, mundu jo ali mwana jwa Akunnungu. Ni mundu jwakwanonyela atati akunnonyela ni mwanagwe nombe. ² Yeleyi ni yatuimanyi kuti tukwanonyela wanache wa Akunnungu, apala patukwanonyela Akunnungu ni kugakunda malajisyo gakwe. ³ Pakuwa kwanonyela Akunnungu kuli kugajitichisya malajisyo gakwe. Ni malajisyo gakwe ngagakulimba, ⁴ pakuwa jwali mwana jwa Akunnungu akukombola kuipunda indu ya pachilambo. Nowe tukukombola kuipunda indu ya pachilambo kwa chikulupi chetu. ⁵ Ana, nduni jwakukombola kuchipunda chigongomalo cha pachilambo? Ali jwejula pe jwakukulupilila kuti Che Yesu ali Mwana jwa Akunnungu.

Umboni nkati Che Yesu Kilisito

⁶ Che Yesu Kilisito ni juwaiche kwa meesi katema pawaliji nkubatiswa ni kwa miasi pawawile. Nganaika kwa meesi pe nambo kwa meesi ni miasi. Nombe Mbumu jwa Akunnungu akuwalanga umboni kuti ili isyene, pakuwa Mbumu ali usyene. ⁷ Pakuwa apali waumboni watatu. ⁸ Mbumu jwa Akunnungu ni meesi ni miasi, wose watatu akuwalanga umboni waukwilana. ⁹ Twaukundaga umboni wa wandu, umboni wa Akunnungu uli wekulu nnope kupunda wa wandu, ni umboni wauwalasile Akunnungu nkati Mwanagwe uli wausyene. ¹⁰ Mundu jwakukulupilila Mwana jwa Akunnungu akwete umboni wo mu ntima mwakwe. Jwangakukulupilila Akunnungu, antesile Akunnungu ali jwa unami, pakuwa nganaukulupilila umboni uwauwalasile Akunnungu nkati Mwanagwe. ¹¹ Umboni wene ni au, Akunnungu watupele umi wa mowa gose pangali mbesi, ni umi wo ukupatikana kwa Mwanagwe. ¹² Mundu jwalijose jwali Mwana jwa Akunnungu

akwete umi wo, ni mundu jwangaŵa Mwana jwa Akunnungu nganakola umi wo.

Umi wa moŵa gose pangali mbesi

¹³ Ngunlembela ŵanyamwe aga, kuti mmanyilile yakuti nkwete umi wa moŵa gose pangali mbesi, ŵanyamwe ŵankukulupilila Mwana jwa Akunnungu. ¹⁴ Ni tukwima pangali kuogopa paujo pa Akunnungu, pakuŵa twaŵendaga chindu chachilichose mpela yakuti pakusaka akutupilikanila.

¹⁵ Iŵaga tukumanyilila kuti akutupilikanila patukwaŵenda chachilichose, iyoyopeyo tukuimanyilila kuti chitupochele chachilichose chitukwaŵenda.

¹⁶ Iŵaga mundu ammweni nlongo njakwe ali nkutenda sambi siyasikwikanasyo chiwa, ampopelele kwa Akunnungu, nombe Akunnungu champe umi. Nguŵecheta yeleyi nkati aŵala ŵatesile sambi syangasikwajausya ku chiwa. Nambo sipali sambi siyasikwikanasyo chiwa, ni une ngangusala kuti ampopelele kwa Akunnungu kwa ligongo lya sambi syo.

¹⁷ Ipanganyo yose yangaikwanonyelesya Akunnungu ili sambi, nambo sipali sambi sine syangasikunjausya mundu ku chiwa.

¹⁸ Tukwimanyilila kuti kila jwali Mwana jwa Akunnungu ngakwendelechela kutenda sambi, pakuŵa Mwana jwa Akunnungu akungosa, ni ajula jwachigongomalo ngakupakombola kuntenda chachilichose.

¹⁹ Tukumanyilila kuti uweji tuli ŵanache ŵa Akunnungu namuno chilambo chose chikulongoswa ni Jwachigongomalo.

²⁰ Noweji tukumanyilila kuti Mwana jwa Akunnungu amasile kwika, nombejo atupele umanyilisi kuti twamanyilile Akunnungu ŵa usyene. Noweji tukutama nkulumbikana ni Akunnungu ŵali ŵa usyene kwa litala lya Mwana gwao Che Yesu Kilisito. Aŵa ali Akunnungu ŵa usyene ni awu uli umi wa moŵa gose pangali mbesi.

²¹ Achiŵanangu nililolechesye ni achiminungu jaunami.

Chikalata chaaŵili cha Yohana Chilongolelo

Chikalata chaaŵili chi che Yohana chalembeke ni Nduna che Yohana pa yaka ya 90 pakumala kupagwa Che Yesu Kilisito. Che Yohana ngakulisala nsyene kuti ni juŵalemBILE, nambo pamalo pakwe akuliŵilanga jwancheKulu. Indu yaili mu chikalata chaaŵili chi che Yohana ikulandana kwachiŵandi nnope ni aila yaili mu Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Yohana. Chelechi chikuwoneka pangasisika, nnopennope apala pakugasalichisya malajisyo ga Che Yesu ga kunonyelana, ni akuti kwanonyela Che Yesu kuli pamo ni kugakuya malajisyo gakwe (2 Yohana 1:5-6), Yohana (15:9-10). Ikukulupilichika kuti che Yohana ŵalemBILE Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Yohana pamo ni ikalata yakwe itatu yaani 1 Yohana, 2 Yohana ni 3 Yohana katema paŵatamaga mmusi wa ku Efeso.

Che Yohana ŵalemBILE chikalata chi kwa jwankongwe juŵasagulikwe pamo ni achiŵanagwe. Kwa maloŵe go ŵaliji nk汪agamba ŵandu ŵakukulupilila Kilisito. Sooni ŵasasile kuti chikalata cho chaliji kwaligongo lya ŵandu wose ŵakukulupilila Kilisito. Nningwa u che Yohana wa kuchilemba chikalata chi waliji kwalimbisya ntima ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ni sooni kwajamuka nkati ŵakwiganya ŵa unami.

Yaili mwelemo

Che Yohana akuchimanyukusya chikalata chakwe ni kusala kuti ŵalembele ŵandu chi ni sooni akwakomasya (2 Yohana 1:1-3).

Sooni akwalimbisya ntima ŵandu ŵakukulupilila Kilisito ni kwakumbusya nkati lilajisyo lyalili lyekulu (2 Yohana 1:4-6).

Akwajamuka alilolechesye ni ŵakwiganya ŵaunami (2 Yohana 1:7-11).

Che Yohana akumalichisya kuchilemba chikalata chakwe kwakwakomasya ni kwalanga (2 Yohana 1:12-13).

¹ Une chilongola junjekulwipe, ngunnembela mmwe Achikulu un-sagulikwe ni Akunnungu pamo ni achiŵana ŵenu ŵangwanonyela mu usyene. Ngaŵa une jikape jungwanonyela, nambo iyoyo ni aŵala wose ŵakuumanyilila usyene akunnonyela ŵanyamwe, ² ligongo lya usyene wo waukutama munkati mwetu, nombe chiutame nowe moŵa gose pangali mbesi.

³ Akunnungu Atati, ni Che Yesu Kilisito, Mwana jwa Atati, atupe umbone ni chanasani chitendewele mu usyene ni unonyelo.

Usyene ni unonyelo

⁴ Nasengwile nnope panaiweni ŵanache ŵenu ŵampepe, akulonjela mu usyene mpela ila Atati yatite pakutulajisya. ⁵ Ni sambano Achikulu unsagulikwe ni Akunnungu, ngummenda ngaŵa kwakunlembela lilajisyo lyasambano, nambo ngunnembela lilajisyo lilalila litwalipochele chitandile kundanda kuti tunonyelane jwine ni jwine. ⁶ Weleu ni unonyelo, kuti tutamaje nkugakunda malajisyo ga Akunnungu. Lyeleli ni lilajisyo lya Akunnungu, limwalipikene chitandile kundanda kuti, ntaemeje nkunonyelana jwine ni jwine.

⁷ Ŵakulambusya achajinji akopochele pachilambo, ŵandu ŵa ngakwitichisya kuti Che Yesu Kilisito ŵaiche ni ŵaliji mundu. Mundu

mpela jwelejo ali jwaunami ni jwakwakanila Kilisito. ⁸ Nipele, nililechesye mwachinsyene, kuti nkaisoyasya aila indu imwaipanganyichisye masengo, mwatendaga yeleyo ngampochela mbote jemalilwe.

⁹ Mundu jwalijose jwangakutama mmajiganyo ga Kilisito nambo akon-jechesya ine mmajiganyo go, jwelejo ngakukamulangana ni Akunungu. Nambo mundu jwalijose jwakitama mmajiganyo go, akukamulangana ni wose ŵanaŵaŵili, Atati ni Mwanagwe. ¹⁰ Mundu jwalijose aikaga kukwenu ni ngakunjiganya majiganyo ga Kilisito, nkampochela mmajumba genu namose kunkomasya. ¹¹ Pakuŵa jwakumpochela mundu mpela jwelejo akukamulangana nawo mu ipanganyo yao yangalumbana.

Chikomasyo chakumalichisya

¹² Ngwete gamajinji gakunsalila, nambo ngangusaka kutenda yele kwa kunlembela, nambo ngulolela chiiche kukwenu ni kukunguluka ni ŵanyamwe tuchiloleganaga kuti lukondwa lwetu lumalilwe. ¹³ Ŵanache ŵa alumbu ŵenu jwasagulikwe ni Akunungu akunkomasya.

Chikalata chaatatu cha Yohana Chilongolelo

Chikalata chaatatu chi che Yohana chalembeke ni Nduna che Yohana kuwandichila ni yaka ya hansini na nne pakumala kupagwa Che Yesu Kilisito. Che Yohana ngakulimanyukusya nsyene kuti ni ju^walembile, nambo pamalo pakwe akuli^wilanga jwanchekulu, 3 Yohana 1:1. Atesile iyoyo peyo mu chikalata cha 2 Yohana 2:1. Ikukulupichika kuti che Yohana ^walembile Ngani Jambone mpela yatite pakulemba che Yohana ni ikalata itatu yaani 1 Yohana, 2 Yohana ni 3 Yohana katema pa^watamaga mmusi wa ku Efeso.

Che Yohana ^walembile chikalata chi kwa jwakukulupilila Kilisito ju^wa^wilanjikwe che Gayo. ^wansasile che Gayo nti mbusanga ni kunnajisya alosye ntima wa unonyelo kwa achalongo ^wakilisito ^wa^waliji mu ulendo kwalitala lya liuto lyakwe.

Yaili mwelemo

Che Yohana akuchimanyukusya chikalata chakwe, (1:1).

Sooni che Yohana akwalimbisya ntima che Gayo achinnajisyaga alosye ntima wa kwapochela achalongo ^wakukulupilila (1:2-8).

Che Yohana akwawunguluchila sooni achalongo ^wa^wili, che Deotelefe ni che Demetilio (1:9-12).

Kumbesi che Yohana akumalichisya chikalata chakwe (1:13-14).

¹ Une chilongola jwankulu, ngunnembela alakwe che Gayo mbusanga jwangu jungunonyela kwa usyenesyene.

² Ambusanga ^wangu, ngumpopelela kwa Akunungu kuti nsichile mu yose ni kukola umi wambone malinga ni yajikuti kusichila mbumu jenu.

³ Nasengwile nnope pa^waiche achalongo achinjetu ni kuu^walanga umboni nkati chikulupilichiko chenu mu usyene ni inkuti kuendelechela kutama kwa kuukuya usyene. ⁴ Ngapagwa chachikusengwasya une kwannope kupunda kupikana kuti achi^wanangu akutama kwa kuukuya usyene.

Kukulupichika ku che Gayo

⁵ Mbusanga jwangu, mmwe nli jwakukulupilichika mu yose inkwapanganyichisya achalongo achinjetu, nnopennope kwa achalendo. ⁶ Achalongo wo ^wau^walasilile umboni kwa mpingo wa ^wandu ^wakukulupilila Kilisito nkati unonyelo wenu. Choonde mwakamuchisye apunde kwaula mmbujo mu ulendo wao, kwa litala lyalikwanonyelesya Akunungu. ⁷ Paku^wa aku-utanda ulendo wao wakwatumichila Kilisito, ni nganasaka kupochela ukamuchisyo wauliwose kutyochela kwa ^wandu ^wangakukulupilila Kilisito.

⁸ Uweji ^watukulupilila Kilisito tukusachilwa kwakamusya ^wandu mpela a^wa, kuti nowe tupanganye masengo pamo nawo kwa ligongo lya kuu-lichila usyene.

Che Diyotelefe ni che Demetilio

⁹ Nalembe chikalata chachijipi kwa mpingo wa ^wandu ^wakukulupilila Kilisito ^wa kweleko nambo che Diyotelefe jwakusaka a^we chilongola ^wao ngakusaka kumbilikanila. ¹⁰ Nipele pachinjiika chinjiuumbukulanya yose yaitesile, aila yangalumbana yakutu^wechetela uwe ni unami wakwe. Kupunda yeleyo akukananga kwapochela achalongo ^wali mu ulendo, ni

kwasiwila wane wakusaka kwapochela ni kwatopola mu mpingo wa wandu wakukulupilila Kilisito.

¹¹ Ambusanga wangu nkaisyasya yangalumbana, nambo nsyasye yaili yambone. Mundu jwalijose jwakutendekanya yambone ali jwa Akunungu, nambo mundu jwalijose jwakutendekanya yangalumbana ngakwamanyilila Akunungu.

¹² Wandu wose akwakunguluchila yambone che Demetilio, ni usyene nombe ukwawalanjila umboni. Noweji tukukunguluka yambone nkati welewo, nomwe nkwimanyilila kuti tukuwecheta usyene.

Chikomasyo cha mbesi

¹³ Ngwete yejinji yakunsalila, nambo ngangusaka kunlembela mu chikalata. ¹⁴ Ngulolela kuti chituwonegane pangakaŵa ni kukunguluka ni wanyamwe tuchiloleganaga.

¹⁵ Ngunsachila mme ni chitendewe. Achambusanga wenu akunkomasya. Nipele mwakomasye achambusanga wetu wose waali kweleko jumo jumo.

Chikalata chiwalembile Che Yuda Chilongolelo

Chikalata chi chikuwilanjikwa Yuda pakuwa jwalembile akuwilanjikwa che Yuda. Che Yuda aliwalanjile nsyene kuti ali mpwakwe che Yakobo, juwaliji mpwakwe Che Yesu. Kwapele ikukulupilichika kuti che Yuda ali jumo jwa achapwakwe Che Yesu, Yuda liunjili lyandanda. Ngatukumanyilila iwaga chikalata chi chatumikwe kwa wandu wakukulupilila Kilisito wa mpingo umo, nambo kwa agala gagali Mmalangano gakalakala, ikuloleka kuti wandu wa kuundanda wawalembelwe ni che Yuda waliji Wayahudi. Namuno chikalata chakwe chikulosya kuti waalebele wawawilanjikwe, “Wakunonyelwa ni Akunnungu Atati ni wakugosekwa kwa ligongo lya Che Yesu Kilisito,” Yakobo liunjili lyandanda. Iyoyo chikalata chi chikulosya kuti chilembekwe mpela mu yaaka ya 60 pakumala kupagwa Che Yesu.

Nningwa wao wa kulemba chikalata chi uli kwajamuka wandu wakukulupilila Kilisito wose akalambuchikwa ni wakwiganya wa unami, Yuda liunjili lya 4. Ajigele kumbukumbu sya indu iyakopochele mu Malangano gakalakala ni kugapa machili malowe gakwe. Iyoyo mu chikalata chi kwana ngani syasikulanda ni ngani syasili mu chikalata chaawili chi che Petulo syasikulosya ngani ja nkati kwajamuka wakwiganya wa unami, Yuda liunjili lyancheche, 2 Petulo 2:1, ni ngani sya achikatumetume wakwinani ni musi wa ku Sodoma ni ku Gomola.

Yaili mwelemo

Che Yuda akutanda kuchilemba chikalata chakwe kwa kulimanyukusya nsyene kwa wakusyoma wakwe, Yuda liunjili lya 1:1-2.

Akuwecheta yankati nningwa wao wa kulemba chikalata chi, kwajamuka wandu yankati wakwiganya wa unami, Yuda liunjili lya 1:3-4.

Akutupa chisyasyo kutyochela kwa wandu ni yaikopochele Mmalangano gakalakala, Yuda liunjili lya 1:5-16.

Akwasalila yakuti pakusachilwa kulisepusya ni majiganyo ga unami, Yuda liunjili lya 1:17-23.

Akumalichisya chikalata chakwe kwakwatogolela Akunnungu, Yuda liunjili lya 1:24-25.

¹ Uneji che Yuda jundi jwakutumichila ju Che Yesu Kilisito ni mpwao che Yakobo, ngunnembela wanyamwe ummilanjikwe ni Akunnungu ni wakunonyelwa ni Akunnungu Atati ni Che Yesu Kilisito wakungosa wanyamwe.

² Ngwapopelela Akunnungu kuti chanaso ni chitendeweke ni unonyelo ichuluche kukwenu.

Wakwiganya wa unami

³ Achambusanga wangu, panaliji nkulimbichila kunlembela nkati ukulupusyo watuli nawo uwe wose, naiweni yambone kunlembela ni kunlimbisya ntima kwa ligongo lya kuchichenjela chikulupi, Akunnungu chiwapele wandu wao kamope kwa katema kose. ⁴ Pakuwa wandu wangakwajogopa Akunnungu wawajinjile kwa chisyepela mu mpingo mwetu. Wandu wo atindenye utenga wa umbone wa Akunnungu wetu kuti atende chikululu, ni kwakana Che Yesu Kilisito jwaali Chilongola ni Ambuje pe. Nambo Malembelo ga

Akunnungu galondwele chitandile kalakala kuti kulamulikwa kukwalolela wāndu wo.

⁵ Namose nkuimanyilila yeleyi yose, ngusaka kunkumbusya yatite Ambuje pakwakulupusya Waisilaeli kutyochela ku Misili, kanyuma kakwe wāauleje a wāla wose wāwakanile kukulupilila. ⁶ Ni achikatumetume wā kwini wānganakwanikwa ni ulamusi wao, ni kupaleka pa wāsachilwe kutama, Akunnungu wāwisile mu chipi ni kwatawā kwa nyolo mo wā gose pangali mbesi kwa ligongo lya kulamulikwa pa lyu wā lyekulungwa lila. ⁷ Iyoyopeyo, wāndu wā ku Sodomā ni ku Gomolā ni misi jaji wāndikene nawo wālinonyelesye kwa chigwagwa ni kupanganya indu yangaikusachilwa kutendekwa pa chiilu. Alamulikwe kwa kutama pa mooto wa mo wā gose pangali mbesi kuti a wē chitagu kwa wāndu wāne.

⁸ Iyoyo ni yatite ku wā wāndu wa, sagamisi syao sikwalongosya kuchisakasya chiilu chao achinsyene, ni kuujalusya ulamusi wa Akunnungu ni kwatukana achikatumetume wā Akunnungu wākwete ukulu kwini. ⁹ Nambo namose Mikaeli katumetume jwankulu jwa kwini pa wākanilanaga ni Shetani nkati chiilu chi che Musa, nganalinga kwalalata, nambo wātite, “Ambuje ankalipile.” ¹⁰ Nambo wāndu wā, akuitukana yaili yose yanganaimanyilila. Kwana indu yakuumanyilila nambo akuitendekanya pangaganisya mpela inyama yaikuti kupanganya pangali lunda, ni yele indu ikwajonanga achinsyene. ¹¹ Ulaje u wē kukwao, paku wā wāndu wo akuiye litala li che Kaini. Kwa liwamba lya tama ja kukola ipanje agwilenje mu chile wō chi wāpanganyisye che Balaamu. Paku wā wātindigenye mpela i wātindigenye che Kola ni wāulajikwe mpela i wāulajikwe che Kola. ¹² Wāndu wā akwika ku chindimba chenu cha chakulya chachikulosya unonyelo, wānya wā ali wākwajogopa paku wā kwa wende wao wangalumbana akutaga soni. Wānya wo akulandana ni wākuchinga wākuujikutisya achinsyene pe. Wānya wo ali mpela maunde gangali ula gagakujigalikwa ni mbungo. Akulandana ni itela yaipukutiche masamba, yangali isogosi yetupulwe ni kuumula chwa. ¹³ Wāndu wā ali mpela matumbela gakalipa ga mu bahali, ni ipanganyo yao ya soni ikukopoka nti chiulo. Wāndu wā ali mpela ndondwa syasikwendajenda, syasi wīchikwe pa chipi cha mo wā gose pangali mbesi.

¹⁴ Ni che Enoki, mundu jwa u welesi wa saba chitandile che Adamu wālonuwele nkati wāndu wā, achitiji, “Mpilikane naweni Ambuje achiikaga ni mianda kwa mianda ja achikatumetume wā kwini wākwē wāswele, ¹⁵ kukwalamula wāndu wose ni kukwajamuka wose wāngakwajogopa Akunnungu, kwa ligongo lya ipanganyo yao yangalumbana i wāpanganyisye, pamo ni malowē ga wamba gaku wecheta wāndu wā sambi, ga kwatukana Akunnungu.”

¹⁶ Wāndu wā ali wā kusongoneka ni kwa wecheta wāndu wāne, ni akutamanga malinga ni tama syao syangalumbana. Akulifuna ni kwalapa wāndu wāne kwa ligongo lya kupoka kwao achinsyene.

Majamuko ni malajisyo

¹⁷ Nambo wānyamwe achambusanga wāngu, ngakumbuchile malowē ga wāgasasile kalakala achinduna wā Ambuje wētū Che Yesu Kilisito. ¹⁸ Wānsalile mwanya yakuti, “Pa mo wā gambesi, chaachikopochela wāndu wāngakwajogopa Akunnungu achitamaga malinga ni tama syao

syangalumbana. Ni wanyawo chansechanje wanyamwe.”¹⁹ Welewa ali wandu wachansapulanye mwanya, wandu wakusikuya tama syao siwapagwile nasyo, wanganakola Mbumu jwa Akunnungu.²⁰ Nambo wanyamwe achambusanga wangu, njendelechele kulitawa pa nsingi wa chikulupi chenu chachiswela nnope, ni kupopela kwa machili ga Mbumu jwa Akunnungu.²¹ Ntame mu unonyelo wa Akunnungu nchalolelaga Ambuje wetu Che Yesu Kilisito kuti kwa chanasa chakwe ampeleche ku umi wa mowa gose pangali mbesi.

²² Mwakolele chanasa wandu wane waali ni lipamba, ²³ ni wandu wane mwakulupusye kwakwanyakula kwatyosya pa mooto. Ni wane mwakolele chanasa nchililolesyaga, nchimeje tama syao syangalumbana nchichimaga namose iwalo yao yaili ni madoa ga tama syao syangalumbana.

Mapopelo ga kwalapa Akunnungu

²⁴ Akunnungu akukombola kungosa kuti nkagwa mu sambu, ni kumpeleka mpaka mu ukulu wao kwa lukondwa lwakupunda akuno ndi nganikola chilewo. ²⁵ Welewo waali Akunnungu wamope, Nkulupusyo jwetu, akole ukulu, ni umwenye ni ukombole ni ulamusi kwa litala Iya Che Yesu Kilisito Ambuje wetu, chitandile kalakala, sambano ni mowa gose pangali mbesi! Eloo.

Chiunukuko chiŵapegwilwe che Yohana Chiunukuko Chilongolelo

Chitabu cha Chiunukuko chili chitabu cha mbesi mu Lilangano Iya Sambano. Nipele chalembeke ni nduna che Yohana, Chiunukuko liunjili Iya 1:1, kumbesi kwa chaka cha 95 pakumala chiwa chi Che Yesu. Sooni ŵalembele chikalata cha Ngani Jambone ja che Yohana ni ikalata itatu yaani chikalata cha ndanda cha che Yohana ni chikalata chaaŵili chi che Yohana ni chikalata chaatatu chi che Yohana. Nipele che Yohana ŵamanyiche kuti ali jumo mwa ŵandu ŵaŵanonyelwe ni Che Yesu, Yohana liunjili Iya 13:23. Ŵachilembele chitabu cha chiunukuko ali kuchilumba cha ku Patimo kuŵajawiswe kukutaŵikwa kweleko pakuŵa ŵawoneche kuti aleŵile kwa ligambo Iya kulalichila Ngani Jambone ji Che Yesu Kilisito, Chiunukuko liunjili Iya 1:54.

Nningwa u che Yohana wa kuchilemba chitabu cha chiunukuko waliji kwalimbisya ntima ŵakusyoma kuti asigale kuŵa ŵakukulupilichika kwa Che Yesu Kilisito ni kwapa chilolelo, ligongo katema ka kuuja kwakwe Che Yesu kaŵandichile, liunjili Iya 1:3; 32:52. Ŵalembele ŵandu wose ŵakukulupilila Kilisito nnpennope mipingo saba ja ŵandu ŵakukulupilila Kilisito jajili mu liunjili Iya 2 ni Iya 3. Che Yohana ŵagamanyisye malembo gakwe kuti kuli kulondola, Chiunukuko liunjili Iya 1:3, ni akulosya kwa picha syasijinji sya indu iŵaiweni mu chitabu. Chitabu cha chiunukuko chikulandana ni mauto gane ga Lilangano Iya kalakala, nnpennope mu chitabu cha Sakalia liunjili Iya 6:1-8. Mapenga saba ni mbale saba ikulandana kwannope ni iputiko iŵapeleche Akunnungu ku Misili kwa liwamba Iya kwajamuka, Kutyoka liunjili Iya 7-9. Chiunukuko chikukunguluchila katema kambesi, katema Che Yesu kachaŵe jwakupunda, ni ŵandu wose ŵakukulupilila che Yesu chatame pamo nawo moŵa gose pangali mbesi. Chitabu chi chinjamuche ni kumpa chilolelo mmwe unkuchisyoma kuti Che Yesu akuuja pangakaŵa.

Yaili mwelemo

Che Yohana akutanda kwa kulimanyukusya nsyene ni kusala yatite pakupochela yakwiwona yi ya ulondole, liunjili Iya 1:1; 1:20.

Akuutyosya utenga kwa mipingo saba ja ŵandu ŵakukulupilila Kilisito, utenga uŵaupatile kutyochela ku Che Yesu, liunjili Iya 1:1-3:22.

Sooni akusalichisya imatilo saba, liunjili Iya 4:1-8:5, ni mapenga saba, liunjili Iya 8:6-11:19.

Pakumala yele Che Yohana akukunguluchila yankati ngondo pasikati ja mwanache jwannume ni lijoka Iyalili ni mitwe saba, liunjili Iya 12:1-14:20.

Sooni akulemba yankati mbale saba syasili ni iputiko ya Akunnungu, liunjili Iya 15:1-16:18.

Nipele che Yohana akuŵecheta yatite Akunnungu pakwapunda ŵamagongo ŵakwe kwinani, liunjili Iya 17:1-20:15.

Mbesi che Yohana akukunguluchila yankati kwinani kwasambano ni chilambo chasambano ichikopochele kumbesi, liunjili Iya 21:1-22:21.

¹ Achichi ni chiunukuko chi Che Yesu Kilisito chiŵapegwile ni Akunnungu kuti ŵalosye ŵakutumichila ŵakwe ichiiwoneche pangakaŵa. Kil-

isito watumile katumetume jwa kwini jwakwe wamanyisye katumetume jwakwe che Yohana yeleyo. ²Nombe che Yohana wasasile yose iwaiweni nkati Liloŵe lya Akunnungu ni umboni u Che Yesu Kilisito. ³Akwete upile mundu jwakusyoma maloŵe ga utenga waukulondola, akwete upile wakupilikana ni kukamulisya gagalembekwe mwelemu, pakuŵa moŵa gakutyochela indu yi ga wandichile.

Chikomasyo kwa mipingo saba ja wandu wakunkulupilila Kilisito

⁴ Une che Yohana ngujilembela mipingo saba ja wandu wakunkulupilila Kilisito jajili ku chilambo cha Asia. Umbone uŵe kukwenu ni chitendewele kutyochela kwa Akunnungu jwapali ni juŵapali ni juchaiche, ni kutyochela kwa mbumu saba syasili mmbujo mwa chitengu cha umwenye, ⁵ ni kutyochela ku Che Yesu Kilisito. Jwaumboni jwakukulupilichika ni jwaandanda kusyusikwa, ni jwakwatawala mamwenye wa pachilambo.

Welewo akutunonyela, ni kwa miasi jao atulechelele kutyochela mu kutawikwa ni sambu syetu. ⁶ Atutesile tuŵe wambopesi mu umwenye kuti twatumichile Akunnungu Atati ŵao. Ku Che Yesu Kilisito upagwe Ukulu ni ukombole moŵa gose pangali mbesi! Eloo.

⁷ Nnole chaiche mmaunde ni mundu jwali jose chiŵawone. Nombe aŵala ŵawansomile ni mpamba, ni wandu wa ngosyo syose sya pachilambo chalile malilo ligongo lyao. Eloo.

⁸ Ambuje Akunnungu jwali ni ukombole wose, jwapali ni juŵapali ni juchaiche akuti, “Une ndili jwaandanda ni jwambesi.”

Indu iyaiweni che Yohana nkati Kilisito

⁹ Uneje che Yohana, mpwenu, jungulumbikana ni wanyamwe mmasauko ni mu umwenye wa Akunnungu ni mu upilili kwa ligongo lya kwakulupilila Che Yesu Kilisito. Une wambeleche mu kutawikwa chilumba cha ku Patimo kwa ligongo lya kwalalichila wandu Liloŵe lya Akunnungu ni kuŵalanga umboni nkati Che Yesu. ¹⁰ Pa lyaŵa lya Ambuje Mbumu jwa Akunnungu wanongwesye, ni napilikene liloŵe lyekulungwa mu nyuma jangu mpela kusona kwa lipenga, ¹¹ lichitiji, “Nembe mu chitabu chinkuchiwona ni kuchijausya kwa mipingo saba ja wandu wakunkulupilila Kilisito, jajili mu misi ja Efeso ni Similina ni Peligamo ni Siatila ni Sadi ni Filadefia ni Laodikia.”

¹² Nipele nagalawiche naalole welewo wakuwecheta none. Mkugalauka mo, naiweni indu saba yakuŵichila imuli yaikolochekwe ni sahabu, ¹³ ni pasikati jakwe indu yakuŵichila imuli paliji ni jumo jwali mpela Mwana jwa Mundu jwasasile mwinjilo weleu ni jwantaŵe mkaanda wa sahabu pantima wakwe. ¹⁴ Umbo syakwe syaliji syeswela mbee ni meeso gakwe ganyesimaga mpela mooto waukolelela. ¹⁵ Makongolo gakwe gang'alime mpela shaba jajikundikwe uchenene pa mooto ni liloŵe lyao lyaliji mpela kukukuma kwa meesi. ¹⁶ Nombewo wakamulile ndondwa saba kunkono wao wa kundyoye, ni mu kang'wa mwakwe mwakopweche lipanga lyenole kosekose ni ngope jao jaliji mpela lyaŵa lyalikuti kung'alima kwa machili gakwe gose.

¹⁷ Noneji panammweni nagwilile pamakongolo gao mpela mundu jawile. Nombeje wasajichile nkono wao wa kundyoye achitiji, “Ngasinjogopa, une ni jwaandanda ni jwambesi. ¹⁸ Sooni ndili jwanjumi, naliji wile, nnole ndili jwanjumi moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Ngwete ukombole wa kwatenda wandu awe ni ngwete ukombole wa kwiuto kwa

Wandu Wawile. ¹⁹ Nipele, nmembe indu inkwiwona ni indu yaipali sambano jino ni indu yachiityochele paujo. ²⁰ Chantemela cha ndondwa saba simwasiweni ku nkono wangu wa kundyo, ni aila indu saba yakuwichila imuli yekolochekwe ni sahabu imwaiweni ni chelechi: Asila ndondwa saba sili achikatumetume wa kwini wakwima peuto pa mipingo saba ja Wandu Wakunkulupilila Kilisito. Ni indu saba yakuwichila imuli ili mipingo jisyene saba ja Wandu Wakunkulupilila Kilisito.

2

Utenga kwa Wandu Wa ku Efeso

¹ “Mwalembete katumetume jwa kwini jwakwimilila mpingo wa Wandu Wakunkulupilila Kilisito wa ku Efeso, ngunsalila aga.

“Unejuni ni jungukamulila ndondwa saba kunkono wangu wa kundyo ni sooni ni jungwendajenda pasikati pa indu saba yakuwichila imuli yaikolochekwe ni sahabu. ² Nguimanyilila ipanganyo yenu ni kuchalila kwenu ni upililiu wenu mu kundumichila une, nguimanyilila kuti ngankukombola kwapililila Wandu Wangalumbana ni sooni mwalinjile awala wakuliwilanga achinduna akuno ngana wa achinduna ni mwamanyilile kuti ali wakulambusya. ³ Mmweji nli jwakupililila ni mwasawiche kwa liwamba lya liina lyangu pangapela. ⁴ Nambo ngwete chindu chimo nkati mmwe, yakuti: ngankuunonyela une mpela imwatiji kundanda. ⁵ Nipele nkumbuchile imwaliji nkanawe kulyungasika, ngalauche ni kuleka sambu ni ntende imwaitesile kundanda. Nambo iwaga ngantenda yeleyo, ngunnyichilila ni kuchityosya chindu chenu chakuwichila lumuli kutyochela peuto pakwe. ⁶ Nambo ngusengwa kwa ligongo lya chindu chimo: nkuichima ipanganyo ya Wanikolai inguichima none jwakwe.

⁷ “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila apilikane agala Mbumu jwa Akunungu gakwasalila mipingo ja Wandu Wakunkulupilila Kilisito.

“Jwakupunda chinannechele alye isogosi ya chitela cha umi chachili mungunda wa Akunungu kumbepo.

Utenga kwa Wandu Wa ku Similina

⁸ “Mwalembete katumetume jwa kwini jwakwimilila mpingo wa Wandu Wakunkulupilila Kilisito wa ku Similina.

“Gelega ni gakusala ajala jwali jwaandanda ni jwambesi, juwajasisiche ni sambano ali jwanjumi. ⁹ Ngugamanyilila masausyo genu ni iyoyo nguumanyilila ulaje wenu nambo isyene mwe nli wakusichila! Ngu-manyilila yakuti pakuntukana wanyawo wakuliwilanga Wayahudi akuno ngana wa Wayahudi, nambo ali nyuumba ja kupopelela mpingo wa Shetani. ¹⁰ Nkajogopa masausyo gachigansimane. Mpilikane! Shetani chachaponya wampepe wenu mu nyuumba jakutawilwa kuti anlinje, ni wanyamwe chinsauche mo wa likumi. Mmeje wakukulupilichika mpaka kuwa, ni une chinampe chindu mpela singwa ja umi nti mbote kwa ligongo lya kupunda.

¹¹ “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunungu gakwasalila mipingo ja Wandu Wakunkulupilila Kilisito!

“Jwakuipunda yeleyo ngapotekwa ng’o ni chiwa chaa wili.

Utenga kwa Wandu Wa ku Peligamo

¹² “Mwalembete katumetume jwa kwini jwakwimilila mpingo wa Wandu Wakunkulupilila Kilisito wa ku Peligamo.

“Gelega ni gakusala ajula jwakwete lipanga lyenole mosemose. ¹³ Ngumanyilila kuti nkutama mu musu waukulongoswa ni umwenye wa Shetani. Nambo mwe nkwendelechele kulikamulisya liina lyangu. Nganinchikana chikulupi chandinacho kukwangu, namose mmoŵa ga che Antipa jwaamboni jwangu jwakukulupilichika, juŵaulajikwe mu chilambo chenu chachikulongoswa ni Shetani. ¹⁴ Nambo ngwete indu kanandi yangaŵa yambone nkati mmwe pakuŵa mwalesile ŵandu ŵane mwa ŵanyamwe ajiganyikwe majiganyo gaŵajiganyaga che Balaamu kalakala. Ŵanjigenye che Balaki ŵanyenje ŵandu ŵa Isilaeli atende sambi. Usyene ŵajigenye alye chakulya chachityochekwe mbopesi kwa inyago, ni kutenda chigwagwa. ¹⁵ Sooni nkwete ŵane ŵakugajitichisya majiganyo ga Ŵanikolai. ¹⁶ Ngalauche ni kuleka sambi, pangatenda yeleyo chinanyichilile chitema ni kumenyana nawo ŵandu wo kwa lipanga lyalikutyochela mu kang'wa jangu.

¹⁷ “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja ŵandu ŵakukulupilila Kilisito!

“Jwakupunda, jwelejo chinaape chakulya chachikuŵilanjikwa mana jajisisiche kwini ni sooni chinaape ŵelewo liganga lyeswela ni peganga po palembekwe liina lya sambano lyangalikumanyika ni jwine ikaŵe ajula pe jwakulipochela.”

Utenga kwa ŵandu ŵa ku Seatela

¹⁸ “Mwalembele katumetume jwa kwini jwakwimilila mpingo wa ŵandu ŵakukulupilila Kilisito wa ku Siatila.

“Ayi ni yakuisala Mwana jwa Akunnungu, jwakwete meeso mpela lilamba lya mooto ni makongolo gakwe gali mpela shaba jajikundikwe kwannope. ¹⁹ Ngumanyilila ipanganyo yenu ni unonyelo ni chikulupi ni utumichile wenu ni upiliu wenu. Ngumanyilila kuti sambano nkupanganya yambone nnope kupunda imwaliji kundanda. ²⁰ Nambo ngwete chindu chimo nkati mmwe chingachikusengwasya chakuti: nkunkunda jwankongwe Yesabeli jwakuliŵilanga jwakulondola, ni kwajiganya ŵakutumichila ŵangu ni kwa-lyungasya kuti atende chigwagwa ni kulya indu yetajikwe mbopesi kwa inyago. ²¹ None naape lipesa kuti aleche sambi, nambo ngakusaka kugalauka ni kuleka sambi sya chikululu chakwe. ²² Mpilikane! Chinaajamu che kwa kwataga ulwele wakalipa. Sooni aŵala ŵakutenda nawo chikululu chasauche kwannope, iŵaga ngakugalauka ni kuleka sambi syatesile nawo. ²³ Sooni chinaaulaje achalongo ŵakwe. Ni mipingo jose ja ŵandu ŵakukulupilila Kilisito chijimanyilile kuti une ni jungujimanya mitima ni nganisyo sya ŵandu. None chinaalipe jwalijose jwa mwenume malinga ni jakuitenda.

²⁴ “Nambo mwanya ŵane ŵanli ku Seatela ŵanganinkuye majiganyo ga ŵakwiganya ŵa unami ni nganinlijiganya indu yaikuŵilanjikwa kuti ili indu ya munkati nnope ya Shetani. Ngunsalila kuti ngisinantwika nsigo wine kupunda agala gunkwete. ²⁵ Nkusachilwa kwendelechele kukulupilila ni kuujitichisya utenga wa chikulupi umpochele, mpaka pachii che po. ²⁶ Ni jwele jwakupunda ni kwendelechele kupanganya ingusaka mpaka kumbesi chinampe ulamusi ulaula umbochele kutyochela kwa Atati ŵangu, pachanya pa ŵandu ŵa ilambo yose. ²⁷ Nombejo chachalamula ŵandu ŵa ilambo kwa nkongojo wa chisyano ni kwaliŵata mpela yaikuti kukasikwa yombo ya

lilongo. ²⁸ Chinampe ndondwa ja mng'andu mpela indite kupochela ulamusi kutyochela kwa Atati wangu.

²⁹ “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja wandu wakunkulupilila Kilisito!

3

Utenga kwa wandu wa ku Sadi

¹ “Mwalembele katumetume jwa kwini jwakwimilila mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito wa ku Sadi.

“Yeleyi ni yakuti jwali ni Mbumu saba sya Akunnungu ni ndondwa saba. Nguimanyilila isambo yenu, nkumanyika kuti nli jwanjumi nambo, usyene mmwile. ² Njimuche, ngalimbisye agala gambone gagasigalile kukwenu ni gelego gakaika kuwa. Pakuwa mpaka sambano nganinagaona masengo genu kuwa gemalilwe paujo pa Akunnungu wangu. ³ Nipele nkumbuchile imwatite kupochela ni imwatite kupilikana ni imwatite kwitichisya yeleyo ni kugalauka ni kuleka sambi. Nambo iwaga nganjimuka, chiiche mpela jwa wiyi, nomwe ngisimmanyilila ndawi jachinannyichilile. ⁴ Nambo nkwete wandu wangatupa ku Sadi wangananyakasya nguo syao. Welewo chajende none ali awete iwalo yeswela pakuwa akuwajilwa.

⁵ “Juchapunde chinawasye iwalo yeswela mpela wanyawo, none ngisinalityosya ng'o liina lyakwe mu chitabu cha umi. Sooni chinyitichisye kwa kang'wa jangu paujo pa Atati wangu, ni paujo pa achikatumetume wao wa kwini kuti jwelejo ali jwangu.

⁶ “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja wandu wakunkulupilila Kilisito.

Utenga kwa wandu wa ku Filadefia

⁷ “Kwa katumetume jwa kwini jwakwimilila mpingo wa wandu wakunkulupilila Kilisito wa ku Filadefia mwalembele yeleyi.

“Yeleyi ni yakuti kusala ajula jwanswela ni jwausenyenyene, jwakwete ukombole wa kwalechela wandu ajinjile mu umwenye wakwe. Ni jwakuugula nnango, ni ngapagwa jwakukombola kuugala. Ni jwakuugala nnango ni ngapagwa jwakukombola kuugula. ⁸ Nguimanyilila ipanganyo yenu, ngumanyilila kuti nkwege machili gamanandi nambo nkamulisye lilo we lyangu ni nganinlikana liina lyangu. Mpilikane! Misile paujo penu nnango weugule, ngapagwa munda jwakukombola kuugala. ⁹ Mpilikane! Ngumpa mpingo wa wandu wa nyuumba ja kupopelela ja Shetani, wakuliwilanga Wayahudi nambo ngana wa wayahudi, nambo ali wakulambusya. Mpilikane! Chinaatende aichanje ni kuntindiwalila paujo pa sajo syenu ni amanyilile kuti nannonyele. ¹⁰ Pakuwa nlikamulisye lilo we nkupililila, none jwakwe chinangose katema ka malagasyo, kakali chile kuchiichilila chilambo chose, kuti waalinje welewo wakutama pachilambo. ¹¹ Ngwika chitema, muukamulisye kwannope utenga wa chikulupi umpochele, kuti munda jwalijose anakombole kunsumula mbote jenu.

¹² “Juchapunde chinatende awe luchanamila pa Nyuumba ja Akunnungu nome ngasakopoka mwelemo ng'o. Sooni chilembe pachanya pakwe liina lya Akunnungu wangu ni liina lya musi wa Akunnungu wangu, yaani Yelusalemu wa sambano, musi uchiutuluche kutyochela kwini kwa Akunnungu wangu. Iyoyo chinembe pachanya pakwe liina lyangu lya sambano.

13 “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito.

Utenga kwa w̄andu w̄a ku Laodikia

14 “Mwalembele yeleyi katumetume jwa kwinani jwakwimilila mpingo wa w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito wa ku Laodikia.

“Uneji nguw̄ilanjikwa Eloo, jwaumboni jwakukulupilichika jwausyene, ndande ja yepanganyikwe yose yaigumbile Akunnungu, nguti yeleyi. 15 Nguimanyilila ipanganyo yenu, kuti nganimma w̄a kususima atamuno w̄a mooto. Ikaliji mmbaya nkaliji w̄a kususima pane w̄a mooto. 16 Nipele pakuw̄a ndi w̄antukuta, nganimma w̄a kususima namuno w̄a mooto, chinanlukule ntyoche mukang'wa jangu. 17 Ligongo nkuti, ‘Ndili jwakusichila ni ngwete ipanje, ngangulajila chindu chachili chose.’ Nambo ngankumanyilila kuti nli jwausauchi ni jwakulaga ni jwaulanda ni jwangalola sooni nli matakope. 18 Ngumpa lunda kuti, nsuume kwangune sahabu jejenjetukule ni mooto, kuti nsichile ni kusuma iwalo yeswela kuti mbwale, ni kusisa soni sya kutama kwenu matakope. Iyoyopeyo nsuume ntela ni kupakala mmeeso genu kuti nkombole kulola. 19 Uneji ngwajamuka ni kwalamula wose w̄angwanonyela. Nipele nlimbile ni kuleka sambi syenu. 20 Mpilikane! Ngwima pannango ni kupoposya, mundu apilikanaga liloŵe lyangu ni kuugula, chinyinjile kwa jwelejo, none chilye pamo ni jwelejo ni jwelejo pamo ni une.

21 “Juchapunde chinjalechelela kutama chiw̄andi ni une pa chitengu changu cha umwenye, mpela une indite kupunda ni kutama chiw̄andi ni Atati w̄angu pachitengu chao cha umwenye.

22 “Jwakwete mapilikanilo gakupilikanila, apilikane agala Mbumu jwa Akunnungu gakwasalila mipingo ja w̄andu w̄akunkulupilila Kilisito.”

4

Kwapopelela Akunnungu kwinani

1 Pakumala kugaona gelego, nauweni nnango weugule kwinani. Ni liloŵe linalipikene kundanda lilyapikaniche mpela lipenga lichitiji, “Nkwele akuno, none chinannosye indu yachiikopochele mmbujo.” 2 Papopo Mbumu jwa Akunnungu w̄anongwesye une. Nachiweni chitengu cha umwenye kwinani kula ni jumo atemi pa chitengu chila. 3 Juw̄atemi pa chitengu jula jwang'alime mpela liganga lya alumasi ni mpela liganga lyakusalala lyechejeu lya akiki. Ukunje wa ula wanyesime mpela liganga lya chisamba lyalikuw̄ilanjikwa sumalidi uli usyungwile chitengu cha umwenye chila mbande syose. 4 Paliji ni itengu ine ya chimwenye ishilini na nne iyachisyungwile achila chitengu cha umwenye. Ni pa itengu yo w̄atemi achachekulu ishilini na nne. W̄awete iwalo yeswela ni pa mitwe jao indu mpela singwa yaikolochekwe ni sahabu. 5 Pa chitengu cha umwenye po pakopokaga kumesya ni ilindimo ni njasi. Paujo pa chitengu cha umwenye chila pakolelaga imuli saba, yeleyo ikulosya mbumu saba sya Akunnungu. 6 Soonni paujo pa chitengu cha umwenye chila kwaliji ni chindu chichawonekaga mpela litanda lilyakolochekwe ni lindala, chichanyesimaga nnope mpela ligilasi.

Achila chitengu cha umwenye chichaliji pambindikati, chaliji chesyungule ni yepanganyikwe yejumi ncheche yegumbale meeso paujo ni kunyuma. ⁷ Chepanganyikwe chandanda chalandene ni lisimba ni chepanganyikwe chaaŵili mpela ng'ombe jamwana ni chepanganyikwe chaatatu chalandene ni mundu ni chepanganyikwe chancheche chaliji mpela kapungu jwakuguluka. ⁸ Yepanganyikwe yejumi ncheche yo, kila chimo chana mapapiko sita, ni igumbele meeso mbande syose mpaka kuusi kwa ipapiko, nombe nganileka kuŵecheta muusi ni chilo ichtitiji:

“Ŵaswela, Ŵaswela, Ŵaswela, Ambuje Akunnungu ŵaali ni ukombole wose, ŵaali ŵaŵaliji ni ŵachaiche.”

⁹ Yepanganyikwe yejumi yo ikwimba nyiimbo sya kwakusya ni kwalapa ni kwatogolelo ŵelewo ŵakutama pa chitengu cha umwenye, ŵelewo ŵaali ŵajumi moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. ¹⁰ Ni paikutenda yeleyo, achachekulu ishilini na nne ŵala akuligoneka manguku pa sajo sya ŵelewo ŵakutama pachitengu cha umwenye, ni akwapopelela ŵelewo ŵakutama moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi. Ŵaŵikaga indu yao yaali mpela singwa paujo pa chitengu cha umwenye achitiji:

¹¹ “Nkuŵajilwa mmwe Ambuje ŵetu ni Akunnungu ŵetu, kupochela lumbili ni luchimbichimbi ni machili, pakuŵa alakwe ni umwaipanganyisye yose yaali, ni kwa kusaka kwenu indu yose yapanganyikwe ni ipali.”

5

Chitabu ni Mwanangondolo

¹ Nipele nachiweni chitabu mu nkono wa kunlyo wa jwelejo jwakutama pa chitengu cha umwenye, chilembekwe nkati ni paasa pakwe ni kuugalikwa kwakulimba ni imatilo saba. ² Sooni nammweni katumetume jwa kwinani jwali ni machili ali nkuŵilanga kwakunyanyisya achitiji, “Ana ŵaani ŵakuŵajilwa kumatukula imatilo ni kuchiunukula chitabu?” ³ Nambo nganapagwa mundu kwinani namose pa chilambo, namose paasi chilambo, juŵakombwele kuchiugula chitabu cho atamuno kuchilola chachilembekwe nkati mwakwe. ⁴ None nalisile nnope ligongo nganapagwa mundu juŵawoneche kuti jwakuŵajilwa kuchiugula chitabu atamuno kuchilola chachilembekwe nkati mwakwe. ⁵ Nipele jumo jwa achachekulu ŵala ŵasalile, “Nkalila. Nnole! Lisimba lya lukosyo lwa Yuda, uŵelesu u che Daudi, ŵelewo ampundile Shetani ni kuŵajilwa kukutula imatilo saba ni kuchiugula chitabu.”

⁶ Nipele nammweni Mwanangondolo ajimi chiŵandi ni chitengu cha umwenye pasikati ja yepanganyikwe yejumi ncheche ni achachekulu. Nombejo ŵaoneche nti jwammulajikwe, jwana misengo saba ni meeso saba, yaikulosya Mbumu saba sya Akunnungu syasitumikwe mchilambo chose. ⁷ Mwanangondolo ŵajawile ni kuchijigala chitabu chila ku nkono wa kunlyo wa ŵelewo ŵakutama pa chitengu cha umwenye chila. ⁸ Paŵachijigele chitabu chila, yepanganyikwe yejumi ncheche ila, pamo ni achachekulu ishilini na nne ŵala ŵagonile manguku paujo pa Mwanangondolo. Kila mundu akwete ching'wenyeng'wenye ni mbale sya sahabu syasigumbele ubani, gele ni mapopelo ga ŵandu ŵa Akunnungu. ⁹ Nombewo ŵajimbile lujimbo lwa sambano achitiji:

“Mmwe ni ŵankuŵajilwa kuchiunukula chitabu,

ni kuitupula imatilo yakwe.

Pakuwa mwasikitwe, ni kwa miasi jenu mwawombolele Akunnungu wetu, wandu wa ngosyo ni wa ndimi ni wandu wa ilambo yose ni wa mitundu jajili jose.

¹⁰ Mwatesile awe wambopesi mu umwenye wa Akunnungu kuti watumichile, ni wanyawo chiwaatawale wandu wose wa pa chilambo.”

¹¹ Ni panapundile kulola, nagapilikene maloŵe ga achikatumetume wa kwini wajinji nnope wangakuwalanjika. Wajimi kuchisyungula chitengu cha umwenye pamo ni yepanganyikwe yejumi ncheche ila ni achachekulu wala.

¹² Wajimbaga kwa liloŵe lyekulungwa:

“Mwanangondolo jwaulajikwe akuwajilwa kupochela ukombole ni usichilo ni lunda ni machili ni luchimbichimbi ni ukulu ni lumbili.”

¹³ Naipilikene yepanganyikwe yose yaili kwini ni pachilambo ni paasi pachilambo ni mu bahali ni yose yaili mwelemo naipilikene ilinkwimba:

“Ukulu ni luchimbichimbi ni lumbili ni ukombole, uwe kwa welewo wakutama pa chitengu cha umwenye ni kwa Mwanangondolo

moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi”.

¹⁴ Ni yepanganyikwe yejumi ncheche yo yatite, “Eloo!” Ni achachekulu wala wagonile manguku ni kwapelela Mwanangondolo.

6

Mwanangondolo akumatukula imatilo

¹ Nipele nambweni Mwanangondolo achimatukulaga chimo mwa imatilo saba ila, ni nampilikene jumo jwa yepanganyikwe yejumi yo alinkuŵecheta kwa liloŵe lyakulindima, “Njise!” ² Nipele nachiwani chinyama chachiswela chachikuwilanjikwa falasi. Ajula jwachikwesile ali ajigele ukunje. Akunnungu wampele jwelejo chindu mpela singwa ja chimwenye. Nipele ajula juwapundile jwatyosile ni kwaula kwapunda wandu.

³ Sooni pawachimatukwile chimatilo chaŵili, nampilikene jwaawili jwa yepanganyikwe yejumi achitiji, “Njise!” ⁴ Pelepo jwakopochele falasi jwine jwanchejeu. Juwankwesile falasi jo wapegwilwe masengo ga kuchisumula chitendewele pa chilambo kuti wandu aulagane achinsyene, nombewo wapegwilwe lipanga lyalikulungwa.

⁵ Ni pawachimatukwile chimatilo chaatatu, nampilikene jwaatatu jwa yepanganyikwe yejumi achitiji, “Njise!” Nipele nammweni falasi jwampiliu ni juwankwesile falasi jo ali ajigele chindu chakupimila chisilo mu nkono wakwe. ⁶ Nipele napilikene mpela liloŵe pasikati ja yepanganyikwe yejumi ncheche yo lichitiji, “Chibaba cha utandi wa shayili chikusumikwa kwa malipilo ga masengo ga lyuŵa limo, ni ibaba itatu ya shaili ikusumikwa iyoyo nambo ngasingajonanga mauta ni divai!”

⁷ Pawachimatukwile chimatilo cha ncheche, nampilikene jwa ncheche jwa yepanganyikwe yejumi achitiji, “Njise!” ⁸ Ni nammweni falasi jwa chiliu. Ni jwankwesile jwele falasi jo liina lyakwe lili Chiwa alongene ni liuto lya wandu wawile. Nombe wose waŵili wapegwilwe ulamusi wa mbua ja ncheche ja chilambo, waulaje wandu kwa lipanga pane kwa sala pane kwa ilwele pane kuulagwa ni inyama ya mu chilambo.

⁹ Paŵachimatukwile chimatilo cha nsano nasiweni paasi pa chilisa cha kwinani, mbumu sya ŵandu ŵaŵaulajikwe kwa ligongo lya kulalichila liloŵe lya Akunnungu ni ligongo lya umboni uŵautyosile. ¹⁰ Ŵalisile kwa liloŵe lyekulungwa achitiji, “Ambuje ŵaali ni ukombole ni ŵaswela ni ŵausyenesyene chinkaŵe mpaka chakachi, kwika kukwalamula ŵandu ŵa pa chilambo ni kwajamuka ŵelewo ŵaŵatuuleje!” ¹¹ Akunnungu ŵapele kila jumo chiwalo cheleu ni cheswela ni kwasalila kuti apunde kulindilila kwa moŵa kanandi mpaka pachamalile kuulajikwa achikapolo achinjao ni achalongo achinjao mpela yatite kuulajikwa ŵanyawo.

¹² Nipele naiweni mwanangondolo paŵachimatukwile chimatilo cha sita, kwaliji ni chindendemesi chachikulungwa cha chilambo, lyuŵa lyatendekwe lyepiliu ŵii, ni lwesi lwatendekwe lwechejeu nti miasi. ¹³ Ni ndondwa syagwile pachilambo, chisau chitela cha ntini yachikuti pakulakatisya isogosi yakwe yangakomala paukupukunyikwa ni mbungo jajikulungwa. ¹⁴ Kumaunde kwaŵiligwe mpela mpasa ni kutyochekwa. Itumbi yose ni ilumba yose chisejechekwe kutyochela kwiuto kwakwe. ¹⁵ Mamwenye ŵa pachilambo, achakulu ni achakulungwa ŵa ngondo ni ŵandu ŵa kusichila ni ŵandu ŵa machili ni kapolo jwalijose ni mundu jwangawa kapolo, ŵalisisile mbungu ni pasikati ja lwala syasili mmatumbi. ¹⁶ Achigasalilaga matumbi ni lwala kuti, “Ntugwilile ni kutusisa kuti tukaloleka paujo pa ngope ja ŵelewo ŵakutama pa chitengu cha umwenye ni lutumbilo lwa Mwanangondolo! ¹⁷ Pakuŵa lyuŵa lyekulungwa lya lutumbilo lwao liiche. Ana ŵaani uchakombole kulama?”

7

Ŵandu 144,000 ŵa ku Isilaeli

¹ Pakumala yeleyo naweni achikatumetume ŵa kwinani ncheche ali ajimi mu mbande ncheche sya chilambo. Ŵajimi kuti asiŵile mbungo jajikutyochela kila mbande kuti jikasapuga pachilambo pane mu bahali pane pa chitela chachili chose. ² Nipele nammweni katumetume jwa kwinani jwine achikwelaga kutyochela kungopochelo lyuŵa, achikamulilaga chimanyisyo cha Akunnungu ŵajumi. Ŵanyanyisye ni kwasalila achikatumetume ŵa kwinani ncheche ŵala ŵaŵapegwile ulamusi wa kuchijonanga chilambo ni bahali ŵatite, ³ “Nkachijonanga chilambo atamuno bahali atamuno itela mpaka pachitumale kuŵika imanyisyo pa usyo sya ŵakutumichila ŵa Akunnungu ŵetu.” ⁴ Nipele naupilikene uŵalanjikwe wa ŵelewo ŵaŵalembekwe chimanyisyo cha Akunnungu ŵalinji ŵandu laki jimo ni alobaini ni nne elufu. Ŵandu ŵa ŵalinji kutyochela mu ngosyo sya ŵandu ŵa Isilaeli. ⁵ Mu lukosyo lwa Yuda ŵatajikwe chimanyisyo ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Lobeni ŵatajikwe chimanyisyo ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Gadi ŵatajikwe chimanyisyo ŵandu elufu kumi na mbili. ⁶ Mu lukosyo lwa Asheli ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Nafutali ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Manase ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili. ⁷ Mu lukosyo lwa Simeoni ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Lawi ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Isakali ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili. ⁸ Mu lukosyo lwa Sabuloni ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Yusufu ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili, mu lukosyo lwa Benyamini ŵatajikwe ŵandu elufu kumi na mbili.

Mpingo wa wāndu achajinji

⁹ Pakumala yeleyo naliweni liunjili lyekulungwa lya wāndu lyakana-pakombola kuwālanga mundu, wāndu kutyochela kila chilambo, ni wāndu wā mitundu ni kila lukosyo ni wāndu wā kila iwēcheto, ali ajimi paujo pa chitengu cha umwenye ni paujo pa Mwanangondolo, ali awete iwalo yeswela ni kukamulila nyambi sya itela ya mitende mmakono mwao. ¹⁰ Wāndu wāla wānyanyisye achitiji, “Ukulupusyo wetu ukutyochela kwa Akunnungu wētū wākutama pa chitengu cha umwenye, ni sooni kutyochela kwa Mwanangondolo!” ¹¹ Ni achikatumetume wā kwini wose wāwajimi kuchisyungula chitengu cha umwenye ni achachekulu wāla ni yepanganyikwe yejumi ncheche ila. Wāgwile manguku paujo pa chitengu cha umwenye chila ni kwapopelela Akunnungu, ¹² achitiji, “Eloo! Ulape ni ukulu ni lunda ni utogolelo ni luchimbichimbi ni ukombole ni machili iwē kwa Akunnungu wētū moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi! Eloo!”

¹³ Jumo jwa achachekulu wāla wāusisye, “Ana wāani wēlewā wākuwala iwalo yeswela, nombewo aumile kwapi?” ¹⁴ None najanjile, “Ambuje wāngu mmwe nkumanyilila.” Nombewo wāsalile une kuti, “Aŵa ni wēwāla wājombweche ni kulama mmasausyo gamakulungwa gala. Achapilenje iwalo yao ni kuiswejesya kwa miasi ja Mwanangondolo. ¹⁵ Kwāligongo lyo ali paujo pa chitengu cha umwenye cha Akunnungu, ni akwatumichila wēlewo muusi ni chilo pa nyuumba jao. Ni wēlewo wākutama pa chitengu cha umwenye chaŵe nawo ni kwagosa. ¹⁶ Nombewo ngajakola sala sooni namose njota, ngasilyasoma lyuŵa namose ntukuta wakalipa. ¹⁷ Pakuŵa Mwanangondolo jwali pasikati pa chitengu cha umwenye chaŵe jwakuchinga jwao ni chiwālongosye ku uliŵa wa meesi ga umi. Ni Akunnungu chiwāsuyule misosi jose pa meeso gao.”

8

Chimatilo cha saba

¹ Mwanangondolo paŵakutwile chimatilo cha saba, kwini kwaliji jii katema ka nusu saa. ² None naweni achikatumetume wā kwini saba, aŵala wākwima paujo pa Akunnungu ali apegwilwe mapenga saba.

³ “Nipele wāiche katumetume jwa kwini jwine ni wājimi paujo pa chilisa akumulile cheteso cha sahabu. Wāpegwilwe ubani wejinji kuti atyosye mbopesi pamo ni mapopelo ga wāndu wose wā Akunnungu pachanya pa chilisa cha sahabu chachili paujo pa chitengu cha umwenye. ⁴ Lyosi lya ubani wo pamo ni mapopelo ga wāndu wā Akunnungu yakwesile paujo pa Akunnungu kutyochela mmakono ga katumetume jwa kwini jwakwima paujo pa Akunnungu. ⁵ Nipele katumetume jwa kwini jula wāchijigele cheteso chila ni wāchigumbesye mooto kutyochela pa chilisa, ni wāchiponyisye cheteso pachilambo. Kwatyochele ilindimo ni njasi ni kumesya ni chindenemesi cha chilambo.

Mapenga saba

⁶ “Achikatumetume wā kwini saba wāwāliji ni mapenga saba wāla wāliwichele chile kugomba.

⁷ Katumetume jwa kwini jwaandanda wāgombile lipenga lyekwe. Pelepo kwatyochele ula ja maganga jewanganyiche ni mooto ni miasi, ni janye mu chilambo. Liunjili limo mwa maunjili gatatu gagali yalumo mu

chilambo lyatiniche ni mooto ni liunjili liine lya itela lyatiniche ni mooto, ni masamba gamaŵisi gose gatiniche ni mooto.

⁸ Nipele katumetume jwa kwinani jwaaŵili ŵagombile lipenga lyakwe. Ni chaponyekwe mu bahali chindu chachili mpela chitumbi chekulungwa chachikukolela mooto ni liunjili limo mwa maunjili gatatu gagali yalumo mmeesi ga bahali gasandwiche miasi. ⁹ Liunjili limo lya maunjili gatatu gagali yalumo ga yepanganyikwe yaili mu bahali lyawile, liunjili limo lya maunjili gatatu ga ngalaŵa lyajonasiche.

¹⁰ Nipele katumetume jwa kwinani jwaatatu ŵagombile lipenga lyakwe. Ni ndondwa jajikulungwa jijakolelaga mpela lumuli jagwile kutyochela kwiunde, ni jagwilile mu liunjili limo mwa maunjili gatatu ga sulo ni pa iliŵa ya meesi. ¹¹ Ndondwa jila jaŵilanjikwe, “Uŵaŵe.” Ni liunjili limo mwa maunjili gatatu ga meesi gaŵaŵile, ni ŵandu ŵajinji uŵang'wele gele meesi go ŵawile ligongo lya kuŵaŵa kwa meesi.

¹² Nipele katumetume jwa kwinani jwa ncheche ŵagombile lipenga lyakwe. Ni liunjili limo mwa maunjili gatatu gagali yalumo mu lyuŵa lyaputikwe chipi, ni kuitenda lwesi ni ndondwa itajikwe chipi. Ni liunjili limo mwa maunjili gatatu ga katema ka muusi lyatajikwe chipi, ni liunjili limo mwa maunjili gatatu ga katema ka chilo lyatajikwe chipi.

¹³ Nipele panaliji nkupunda kulola, nampilikene kapungu jumo juŵagulukaga mwinani nnope achiŵechetaga kwa lilowe lyekulungwa achitiji, “Ulaje! Ulaje! Ulaje kwa ŵelewo ŵakutama mchilambo, ligongo mpanga gane ga achikatumetume ŵa kwinani ŵatatu gali chiŵela nganagombe!”

9

¹ Nipele katumetume jwa kwinani jwa nsano ŵagombile lipenga lyakwe. None najiweni ndondwa jijagwilile pachilambo nombejo jwapegwilwe chiugulilo cha mbugu chakuugulila Lisimbo lyangali mbesi. ² Nipele paŵajiugwile mbugu ja Lisimbo lyangali mbesi, lyosi lyatutwime kutyochela mwisimbo mula lyaoneche mpela lyosi lyalikututuma mu ng'aso jajikulungwa. Lyuŵa ni kwiunde kwaunikwe ligongo lya lyosi lyalikututuma mwisimbo mula. ³ Mu lyosi mo syakopweche sombe ni kwenela mchilambo, ni syapegwilwe machili ga kuluma mpela machili ga makoloto.

⁴ Ŵaasalile anagajonanje manyasi ga mchilambo, atamuno chachiŵisi chachili chose, atamuno chitela chachili chose nambo ŵapeteche ŵandu pe, aŵala ŵanganakola chimanyisyo cha Akunnungu pa usyo pao. ⁵ Sombe sila nganisilamulikwa kwaulaga ŵandu ŵala nambo kwapoteka kwa miesi nsano. Upeteche wao waliji mpela wa likoloto palikunluma mundu. ⁶ Kele katema ko ŵandu tachisosasosa chiwa nambo ngasachiwona ng'o, tasache kuwa nambo ngawa.

⁷ Syele sombe syaoneche nti falasi ŵaŵaŵichikwe chile kwa ngondo. Pa mitwe jao paliji ni chindu mpela singwa jajikolochekwe ni sahabu ni ngope syao sili chisau ngope sya ŵandu. ⁸ Umbo syao syaliji syasileu mpela umbo sya achakongwe, ni meeno gao galiji mpela meeno ga lisimba. ⁹ Nombewo ŵawete iwalo ya isyano ya kulichenjela pa mitima jao. Paŵagulukaga, mapapiko gao gatyosyaga lisegwe mpela lisegwe lya mutuka sya ngondo sya falasi ŵajinji pakuutuka kuputukuputu kwaula ku ngondo. ¹⁰ Ni ŵakwete michila chisau ja makoloto jijasomaga nti miiŵa. Kwa jele michila ŵakwete ukombole wa kwapoteka ŵandu kwa miesi nsano. ¹¹ Sooni akwete mwenye

jwkwatawala nombejo ali katumetume jwa kwinani jwapegwile ulamusi nkati alila Lisimbo lyangali mbesi, liina lyakwe mchiebulania lili Abadoni ni mchigiliki akuwîlanjikwa Apolioni, meena ganagawîli go malumbo gakwe “Jwakonanga.”

¹² Katema kandanda ka kulaga kapitile. Nnole, ndema siwîli sya kulaga sikwika.

¹³ Nipele katumetume jwa kwinani jwa sita wâgombile lipenga lyao. Ni nalipilikene liloŵe kopochela mu mbande ncheche sya chilisa chachikolochekwe ni sahabu chichaliji paujo pa Akunnungu. ¹⁴ Liloŵe lila lyansalile katumetume jwa kwinani jwa sita jula juwakamulile lipenga, “Mwagopole achikatumetume ncheche wâ kwinani, wâwatawîkwe ku lusulo lwekulungwa lwalukuwîlanjikwa Efulati!” ¹⁵ Wântenga ncheche wâla wâgopolekwe. Nombewo wâwîchikwe chile kwa ligongo lya ndawî jijojo ni lyuŵa lilyolyo ni mwesi ulaula ni chaka chilachila kuti wâulaje liunjili limo mwa maunjili gatatu ga wându gagali yalumo. ¹⁶ Napilikene uŵalanjikwe wa wângondo wâwâkwesile pa falasi wâla wâliji milioni mia mbili. ¹⁷ Nkulola kwangu kula, naweni falasi ni wâkwela falasi alinji yeleyi: Wâliji ni iwalo ya isyano ya kulichenjela pa mitima jao yechejeu mpela mooto ni kwine buluu mpela kwiunde ni yamanjano mpela utandi wa baluti. Mitwe ja falasi wâla jaliji mpela mitwe ja masimba, ni mu kang'wa syao mwakopweche mooto ni lyosi ni maganga ga baluti gagakukolela. ¹⁸ Liunjili limo mwa maunjili gatatu ga wându gagali yalumo, lyaulajikwe kwa maputiko gatatu go, yaani mooto ni lyosi ni baluti jijakolelaga iyaumile mu kang'wa sya falasi. ¹⁹ Pakuŵa machili ga inyama yaikuwîlanjikwa falasi galiji mu kang'wa syao ni mmichila jao. Michila jao jaliji ni mitwe nti ja majoka ni kwa michila jo wâkombwele kwaluma wându.

²⁰ Ni wându uŵasigele, wânganaulajikwa ni iputiko itatu yo, nganaleka sambu sya kuipopelela indu iyaikolosisye achinsyene. Nganaleka kugapopelela masoka ni inyago ya sahabu ni ya feza ni ya shaba ni ya maganga ni ya itela, indu yangaikukombola kulola pane kupilikana namose kwenda. ²¹ Namose nganagalauka ni kuleka sambu sya kuulaga namose usaŵi wao namose ikululu yao ni wiŵi wao.

10

Achikatumetume wâ kwinani ni chitabu cha mwana

¹ Nipele nammweni katumetume jwa kwinani jwine jwali ni machili achitulukaga kutyochela kwinani. Wâliji aunichikwe ni liunde pamo ni ukunje wa ula waliji pa ntwe wakwe, usyo wao wang'alimaga mpela lyuŵa ni makongolo gakwe gajimi mpela chanamila sya mooto. ² Mmakono mwao wâkamulile chitabu cha mwana cheugule. Wâluwîsile lukongolo lwa lwa kunlyo mu bahali ni lwa kunchiji pa nsanga. ³ Ni wânyanyisye kwannope nti lisimba palikutongola. Paŵanyanyisyaga, ilindimo saba ya njasi yajanjile kwa liloŵe lyekulungwa. ⁴ Payapikaniche ilindimo saba yo nasachile kulemba. Nambo napilikene liloŵe kutyochela kwinani lichitiji, “Maloŵe ga ilindimo saba yo ili ntemela, nkagalemba!”

⁵ Katumetume jwa kwinani junammweni achijimaga mu bahali ni pa nsanga jula, wâunyakwile nkono wakwe wa kunlyo kwinani, ⁶ wâlumbilile kwa liina lya Akunnungu wâkutama moŵa gose pangali mbesi ni moŵa gose pangali mbesi, wâgumbile kwinani ni indu yose yaili mwelemo, ni wâgumbile

chilambo ni indu yose yaili mwelemo, ni wāgumbile bahali ni indu yose yaili mwelemo. Wātite, “Katema kakulindilila nnope kamasile! ⁷ Nambo katema katumetume jwa kwinani jwa saba jula pachachiti agombe lipenga lyao, Akunnungu chamalichisye ikotopasyo yao yaisisile malinga ni iwātite kusala kwa kang’wa sya wākulondola wākwe wāwāatumichile Ngani Jambone.”

⁸ Nipele liloŵe linalipikene kutyochela kwinani lichiŵechetaga none kundanda lyaŵechete sooni, “Njaule nkatole chitabu cheugule mmakono ga katumetume jwa kwinani jwajimi mu bahali ni pansanga jula.” ⁹ Nipele nanjaulile katumetume jwa kwinani jula, nansalile ambe chitabu cha mwana chila. Nombejo ŵasalile kuti, “Njigale ndye, mu nkang’wa mwenu chichilyepele mpela uchi nambo mlutumbo mwenu chichiŵāŵe.”

¹⁰ Nipele nachijigele chitabu cha mwana chila kutyochela pankono wa katumetume jwa kwinani jula ni nalile. Nombecho mu kang’wa mwangu chalyelyepele mpela uchi. Nambo panamisile, nlutumbo mwangu chaŵāŵile.

¹¹ Nipele ŵaasalile, “Ikumbajila mmwejo kulalichila sooni utenga wa Akunnungu kwa ŵandu ŵajinji ni mu ilambo yejinji ni kwa ŵandu ŵa iwēcheto yejinji ni mamwenye ŵajinji.”

11

Ŵa umboni ŵāŵili

¹ Nipele napegwile nnasi uwaliji mpela chitela cha kupimila ni kuusalila, “Njaule, nkajipime nyuumba ja Akunnungu ni chilisa ni kwaŵalanga ŵandu ŵakupopela mwelemo. ² Nambo nkalupima luŵala lwa paasa lwa nyuumba ja Akunnungu, ligongo lupegwilwe kwa ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi. Ni ŵanyawo chauliŵate musi wauswela kwa miesi alobaini na mbili. ³ None chinaatume ŵaumboni ŵangu ŵāŵili ali awete magunia kuti akalalichile utenga kutyochela kwa Akunnungu kwa moŵa elufu moja na mia mbili na sitini.”

⁴ Ŵele ŵaumboni ŵāŵili wo ali itela iwili ya miseituni ni indu iwili yakuŵichila imuli yaikwima paujo pa Ambuje jwakutawala chilambo. ⁵ Ni iwaga mundu akusaka kwapoteka, ukukopoka mooto nkang’wa mwao ni kummulaga jwammagongo jo. Ni jwalijose jwakulinga kwapoteka, akuulajikwa kwanti iyoyo. ⁶ Ŵanyawo akwete ukombole wa kukuugala kwiunde kuti jikanya ula kwa moŵa pakulalichila utenga kutyochela kwa Akunnungu. Soonni akwete ukombole wa kugatenda meesi gaŵe miasi ni ukombole wa kuchiputa chilambo kwa maputiko gakupisyangana katema kakali kose pachasache.

⁷ Nambo patachimalisya kuŵalanga umboni wao, chinyama chachikali kutyochela Mwisimbalu lyangali mbesi chichimenyane nawo ni kwapunda ni kwaulaga. ⁸ Mitembo jao chijisigale mmatala ga mmusi waukulungwa akula kuŵāŵambikwe Ambuje ŵao. Liina lya musi wo lili Sodoma pane Misili. ⁹ Ŵandu ŵa kila lukosyo ni kila kabila ni kila iwēcheto, chajilole mitembo jao kwa moŵa gatatu ni nusu. Nambo ngaasaka kuti jwali jose ajisiche mitembo jao. ¹⁰ Ŵandu ŵakutama mchilambo chasangalale ni kupelegana mituuka kwaligongo lya chiwa cha ŵandu ŵāŵili wo. Pakuŵa ŵakulondola wo ŵaasawisyaga kwannope ŵandu ŵakutama mchilambo mo. ¹¹ Nambo nkupita pe moŵa gatatu ni nusu, mbumu ja Akunnungu jajikwikanawo umi jajinjile mmitembo mo, nombewo ŵajimi. Ni wose ŵāŵaweni ŵanyawo ŵakamwilwe ni lipamba lyalikulungwa. ¹² Nipele ŵakulondola ŵāŵili wo ŵapilikene liloŵe lyalikulungwa kutyochela kwinani lili nkwasalila, “Njise akuno!” Nombewo

ŵakwesile kwinani mu liunde, ŵamagongo ŵao ali nkwalola. ¹³ Katema kakoko chatyochele chindendemesi chachikulungwa ni liunjili limo mwa maunjili kumi gagali yalumo pa musu lyajonasiche ni ŵandu elufu saba ŵawile ligongo lya chele chindendemesi. Nombe ŵaŵasigele ŵajinjilwe ni lipamba, ŵaakusisye Akunnungu ŵa kwinani. ¹⁴ Katema kaaŵili ka kulaga kapite, nambo katema kaatatu kakulaga kakwika chitema!

Lipenga lya saba

¹⁵ Nipele katumetume jwa kwinani jwa saba ŵagombile lipenga lyakwe. Ni maloŵe gamajinji gamakulungwa gapikaniche kwinani gachitiji, “Sambano umwenye wa chilambo utendekwe kuŵa umwenye wa Ambuje Akunnungu ŵetu ni Kilisito juŵansagwile aŵe Jwakuwombola. Nombewo chatawale moŵa gose pangali mbesi!” ¹⁶ Nipele, achachekulu ishilini na nne ŵakutama paujo pa Akunnungu mu itengu yao ya umwenye, ŵagwile manguku ni kwapopelela Akunnungu, ¹⁷ achitiji, “Tukuntogolela alakwe Ambuje Akunnungu Asyene Ukombole wose, ŵanli ni umwapali, pakuŵa nlosisye machili genu gamakulu, ni kutanda kutawala.

¹⁸ Ŵandu ŵangaŵa Ŵayahudi ŵatumbile, nambo lutumbilo lwenu luiche, ni katema ka kwalamula ŵawe. Katema ka kwapa ntuuka achikapolo ŵenu ŵakulondola ni ŵandu ŵenu wose, wose ŵakulikuya liina lyenu, achanandi ni achakulungwa. Katema kaiche ka kwajonanga ŵakuchijonanga chilambo.”

¹⁹ Nipele nyuumba ja Akunnungu jajili kwinani jaugulikwe, ni nkati mwakwe lyawoneche lisanduku lya lilangano. Nombe kwatyochele kumesya ni ilindimo ni njasi ni chindendemesi cha chilambo ni ula jekulungwa ja maganga.

12

Jwankongwe ni lijoka lyekulungwa

¹ Nipele, chimanyisyo chakusimosya chawoneche kwinani. Kwaliji ni jwankongwe jwambwehekwe lyuŵa ni lwesi pa sajo syakwe, ni pantwe pakwe paliji ni chindu mpela singwa jajikolochekwe ni ndondwa kumi na mbili. ² Nombe jwankongwe jo ŵaliji pa chiilu. Nipele, ŵaliji nkulila ligongo lya kupotekwa ni chilungusi cha kuligopola.

³ Chimanyisyo chine chawoneche kwinani. Kwaliji ni lijoka lyekulungwa lyechejeu, lyana mitwe saba ni misengo likumi. Pantwe wauli wose paliji ni chindu mpela singwa. ⁴ Nchila wa lijoka lila, ukujiuta liunjili limo mwa maunjili gatatu ga ndondwa sya kwiunde ni kusiponya pa chilambo. Lijoka lyekulungwa lila lyajimi paujo pa jwankongwe jula juŵaliji chile kuŵeleka kuti nkuŵeleka pe, akamile kanache kakwe. ⁵ Nipele jwankongwe jo ŵaligopwele mwanache jwannume, juŵaŵichikwe chile kuti ŵalamule ŵandu ŵa ilambo yose kwa nkongojo wa chisyano. Mwanache jo ŵanyakulikwe ni kunjausya kwa Akunnungu, pa chitengu chao cha umwenye. ⁶ Jwankongwe jula ŵautuchile kwiuto kwangali ŵandu. Liuto liŵampanganyichisye Akunnungu kuti agosekwe kweleko, kwa moŵa elufu moja mia mbili ni sitini.

⁷ Nipele, kwaliji ni ngondo kwinani. Che Mikaeli, katumetume jwankulu jwa kwinani ni achikatumetume achinjakwe ŵa kwinani wamenyene ni

lijoka lila, lijoka lila pampepe ni wâkutumichila wâkwe lyamenyene nawo. ⁸ Nambo lijoka lila ni wâkutumichila wâkwe wâputikwe, nipele wâtopolekwe kwinani. ⁹ Lijoka lyalikulungwa lila, lyaponyekwe paasa. Lyele ni lijoka lya kalakala lyalikuwilanjikwa Jwachigongomalo pane Shetani, jwakwalambusya wându wâ chilambo chose. Jwaponyekwe pachilambo, pampepe ni wâkutumichila wâkwe wose.

¹⁰ Nipele napilikene lilowe lyalikulungwa kwinani litchitiji, “Sambano ukulupusyo wâ Akunnungu uiche! Sambano ukulupusyo uiche ni machili ni umwenye wa Akunnungu wêtu ni ulamusi wa Kilisito jwasagulikwe awe Jwakuwombola! Pakuwa ajula jwakwa wechetela achalongo achinjetu paujo pa Akunnungu aponyekwe paasi. Jwelejo akwa wechetela muusi ni chilo.

¹¹ Achalongo achinjetu wo wâmpundile Shetani kwa machili ga miasi ja Mwanangondolo ni kwa kwasalila wându wâne umboni nkati chikulupi chao ku Che Yesu. Nganaunonyela umi wao, wâlijji chile kuutyosya mpaka kuwa.

¹² Kwayele, nsengwe mmwe kwinani ni wose wâkutama mwelelemo. Nambo, ulaje kwa chilambo ni bahali, pakuwa Ibilisi antuluchile ali ni lutumbilo lwalukulungwa, pakuwa akumanyilila kuti gaasigalile mowa kanandipe.”

¹³ Lijoka lya palyaimanyilile kuti liponyekwe paasi pa chilambo, lyatandite kummutusya jwankongwe juwâmbeleche mwanache jwannume jula.

¹⁴ Nambo jwankongwe jula wâpegwile mapapiko gawili nti ga kapungu jwankulungwa, kuti akombole kuguluka mpaka mwipululu, kwiuto kuchagosekwe uchenene, kuti agosekwe kwa yaka itatu ni miesi sita, kwati lijoka lila ngalikombola kwika.

¹⁵ Ni lyele lijoka lyakopwesye meesi gamajinji kutyochela mu kang'wa mwakwe mpela lusulo, kuti gankumbe jwankongwe jo.

¹⁶ Nambo litaka lyankamwisye jwankongwe jo, litaka lyaunukwiche mpela kang'wa ni kugamila meesi gagakopweche nkang'wa mwa lijoka.

¹⁷ Lijoka lyantumbilile jwankongwe jula, lyajawile kuku-menyanana ni iwelesi ine ya jwankongwe jo, yaani wâkugajitichisya makanyo ga Akunnungu ni wâkuukamulichisya umboni nkati usyene wausasile Che Yesu.

¹⁸ Ni lijoka lila lyajimi mmbwani mwa bahali.

13

Inyama iwili yachikali

¹ Nipele nachiweni chinyama chachikali chili nkukopoka mu bahali, chana mitwe saba ni misengo likumi ni pachanya pa kila msengo pana chindu mpela singwa. Ni pachanya pa jele mitwe paliji ni meena ga kwatukana Akunnungu.

² Ni chinyama chachikali chinachiweni cho chalandene ni chisuwi, ni sajo syakwe chisau chisuwi ni kang'wa jakwe chisau kang'wa ja lisimba. Lijoka lya lyachipele chinyama chachikali chila machili gakwe ni chitengu cha ulamusi ni ukombole waujinji.

³ Ntwe umo wa chinyama chachikali chila waoneche kuti waulele liwanga lyakogoya nnope lilyatyochele ni kukapikwa ni lipanga, nambo liwanga lyakogoya lya lyaliji lilamile. Wându wose wa pachilambo wâchisimosile chinyama cho ni kuchikuya.

⁴ Wându wose wâlilambile lijoka lila ligongo lyachipele chinyama chachikali ukombole wakwe. Nombe wâchipopetele chinyama achitiji, “Ana waani wâkulandana ni chinyama chi? Ana waani wâkukombola kumenyanana naho?”

⁵ Nipele chinyama chachikali chila chapegwile ukombole wa kuwecheta malo we ga kuligamba ni ga kwatukana Akunnungu. Nombecho chapegwile

ulamusi wa kupanganya masengo kwa miesi alobaini na mbili. ⁶ Nombe chinyama chachikali chila chatandite kwatukana Akunnungu ni kulitukana liina lyao ni liuto lyakutama Akunnungu ni wose ŵakutama kwini. ⁷ Sooni chapegwile machili ga kumenyana ngondo ni ŵandu ŵa Akunnungu ni kwapunda. Ŵapegwile ulamusi wa kwatawala ŵandu ŵa ngosyo ni kila chiŵecheto ni kila chilambo ni kila mitundu. ⁸ Ni ŵandu wose ŵakutama mu chilambo chaachipopelele chinyama chachikali cho, ikaŵe ŵeŵala pe ŵaŵalembekwe meena gao chitandilile kupagwa kwa chilambo mu chitabu cha umi cha Mwanangondolo juŵaulajikwe.

⁹ “Ŵakwete mapikanilo, apikane!

¹⁰ Iŵaga mundu akusachilwa kujigalikwa migole chajigalikwe migole. Iŵaga mundu akusachilwa aulajikwe ni lipanga chaulajikwe ni lipanga. Kwa yeŵe ŵandu ŵa Akunnungu akusachilwa aŵeje ni upililiu ni chikulupi.”

¹¹ Nipele nachiweni chinyama chine chachikali chili nkukopoka mu lisi. Chakwete misengo jiŵili jati mpela ja ngondolo ni chaŵechete mpela lijoka lyekulungwa lila. ¹² Chinyama cho chaliji ni ukombole wemalile kutyochela kwa chinyama cha ndanda ni ŵautumiye ukombole ula paujo pa chinyama. Nombecho kwa machili ŵaatendaga ŵandu ŵa chilambo chose achipopelele achila chinyama chandanda chichaliji ni liŵanga lyakogoya lilyalamile. ¹³ Nipele, chinyama chachikali chaaŵili chatesile imanyisyo yekulungwa yakusimosya paujo pa ŵandu namose kuutenda mooto utuluche pachilambo kutyochela kwini. ¹⁴ Kwa ukombole uŵapegwilwe wa kutendekanya imanyisyo yekulungwa yakusimosya paujo pa chinyama chandanda. Ŵalyungesye ŵandu ŵakutama pachilambo kwakwasaila akolosye chinyago chakulandana ni chinyama chichaliji ni liŵanga lilyatyochele ni kukapikwa ni lipanga ni kulama chila kuti achichimbichisye. ¹⁵ Chinyama chaaŵili chila chapegwile machili ga kuchitaga mbumu ja umi chinyago cha chinyama cha ndanda kuti chikombole kuŵecheta ni kwaulaga ŵandu wose ŵangakuchipopelele chinyago cho. ¹⁶ Nombe ŵaakanganichisye ŵandu wose, achanandi ni achakulungwa, ŵachipanje ni ŵakulaga, ŵanganawa achikapolo ni achikapolo, kuti atajikwe chimanyisyo pa nkono wao wa kundyo pane ku meeso kwao. ¹⁷ Ŵakanyisye akapagwa mundu jwalijose juchasume pane kusumisa chindu chachili chose akaŵe jwakwete chimanyisyo, yaani liina lya chinyama chila pane uŵalanjikwe wa liina lyakwe.

¹⁸ Pelepa pakusachilwa lunda! Jwakwete umanyilisi akukombola kuŵalanga uŵalanje wa chele chinyama, pakuŵa namba jo jili liina lya mundu jumpepe. Syele namba sili mia sita, sitini na sita.

14

Mwanangondolo ni ŵandu ŵakwe

¹ Nipele namweni Mwanangondolo ali ajimi pachikwesya cha Sayuni. Pampepe najo pali ni ŵandu laki moja ni elufu alobaini na nne ŵaŵalembekwe pa usyo pao liina lya mwanangondolo ni liina lya Atatigwe.

² Nipele napilikene liloŵe kutyochele kwini, liloŵe lyaliji mpela lya meesi gamajinji ni mpela liloŵe lya chilindimo chachikulungwa. Ni lyele liloŵe linalipikene lyaliji mpela maloŵe ga ŵandu ŵakutyala ching'wenyeng'wenye achigombaga ing'wenyeng'wenye yao. ³ Ŵajimbaga lujimbo lwa sambano

paujo pa chitengu cha umwenye ni paujo pa yepanganyikwe yejumi ncheche ni achachekulu. Ni ngapagwa juwakombwele kulijiganya lwele lujimbo akaŵe wāndu mia moja alobaini na nne elufu wāwawombolekwe mchilambo. ⁴ Ŵele wāndu ni ŵelewo wānganalisa kasya kwa kugona ni achakongwe, nombewo ali wākusalala paujo pa Akunnungu. Aŵa ni wākunkuya Mwanangondolo mwakwaula mose. Ŵele wāwombolekwe pasikati ja wāndu wājinji, kuti aŵe mpela sadaka ya milimbu jajikutyoche kwa Akunnungu ni kwa Mwanangondolo. ⁵ Ŵelewo ngakukombola kuwēcheta unami kose, nganakola magambo gali gose.

Achikatumetume wātatu ŵa kwinani

⁶ Sooni namweni katumetume jwa kwinani jwine ali nkuguluka mwinani, jwana Ngani Jambone ja Akunnungu moŵa gose pangali mbesi, alalichile kwa wāndu wose wākutama mchilambo ni kwa ilambo yose ni kwa ngosyo syose ni iwecheto yose ni kwa mitundu jose. ⁷ Nombewo wāwēchete kwa liloŵe lyekulungwa, “Mwajogope Akunnungu ni kwakusya! Pakuŵa katema ka kwalamula wāndu kaiche. Mwapopelele ŵelewo pe wākupangenyē Kwinani ni chilambo ni bahali ni isima ya meesi.”

⁸ Katumetume jwa kwinani jwaaŵili wānkuiye ajula jwaandanda nikuti, “Agwile, Babeli jwankulu agwile, Babeli juŵapele wāndu ŵa ilambo yose ang’we divai jakwe. Divai jakwe ja kuchinonyela chikululu.”

⁹ Iyoyo katumetume jwa kwinani jwaatatu wākuiye ŵele wāŵili achiwēcheta kwa liloŵe lyekulungwa, “Mundu jwali jise jwakuchipopelela chinyama pane chinyago chakwe ni kukunda kutajikwa chimanyisyo pa usyo pakwe pane mu nkono wakwe, ¹⁰ chang’we divai ja lutumbilo lwa Akunnungu jajitajikwe mu chikombe cha lutumbilo lwao ni jangawanganya ni meesi. Mundu jo chasauswe munkati mwa maganga ga baluti gagakuulika paujo pa Achikatumetume ŵa kwinani ŵaswela ni paujo pa Mwanangondolo. ¹¹ Lyosi lya mooto waukwasausya chilikwele kwinani moŵa gose pangali mbesi. Wāwachipopelele chinyama chachikali ni chinyago chakwe ni kutajikwa chimanyisyo cha liina lyakwe, ngaapumulila muusi ni chilo.”

¹² Kwa yele, wāndu ŵa Akunnungu wākugakamulisa makanyo ga Akunnungu ni kunkulupilila Che Yesu akusachilwa kola upilili.

¹³ Nipele, napilikene liloŵe kutyochela kwinani litchitiji, “Nnembe yelei: akwete upile wāndu wakuwa sambano ali pamo ni Ambuje.” Nombe Mbumu akuti, “Elo! Chapumulile kutyochela mmasausyo gao, ni chapegwe ntulilo kwa aila yaitesile.”

Magungulo ga chilambo

¹⁴ Nipele, naliweni liunde lyeswela ni pa liunde po paliji ni jumo jwali mpela Mwana jwa Mundu. Ali awete chindu mpela singwa cha sahabu mu ntwe wakwe ni mu nkono wakwe ali akamulile chikwakwa chakutema.

¹⁵ Iyoyo katumetume jwa kwinani jwine wākopochele mu Nyuumba ja Akunnungu ja kwinani ni liloŵe lyekulungwa ni kunsalila juŵatemi mwiunde jula kuti, “Njigale chikwakwa chenu nkagungule magungulo, pakuŵa katema ka magungulo kaiche ni magungulo ga chilambo gakomele.” ¹⁶ Nipele juŵatemi penani liunde jula, wāchisyungwisye chikwakwa pa chilambo ni kugungula magungulo. ¹⁷ Sooni wākopochele katumetume jwa kwinani jwine mu Nyuumba ja Akunnungu ja kwinani, nombejo iyoyo ali akamwile chikwakwa chakutema.

¹⁸ Katumetume jwa kwinani jwine wâkopweche pa chilisa, jwelejo ni jwali ni ulamusi wa pa mooto, ni wânsalile juwâkwete chikwakwa chakutema jula kwa liloŵe lyekulungwa, “Nomwe ntolle chikwakwa chenu chakutema, nkakate mikungu ja sabibu ja chilambo, pakuŵa sabibu syakwe siji-wile.” ¹⁹ Katumetume jwa kwinani jula wâchisyungwisye chikwakwa chakwe pa chilambo, wakatile mikungu ja sabibu sya chilambo, wâsitasile mu chombo chakuminyila divai ja lutumbilo lwa Akunnungu. ²⁰ Sabibu sila syaminyikwe peuto pa kuminyila divai papali paasa musi. Ni divai jakopweche peuto pa kuminyila ni ugumbale wakwe waliji mpela mita siŵili ni uleu wakwe waliji mpela wa falasi, waliji kilomita mia tatu.

15

Achikatumetume ŵa kwinani ni iputiko yambesi

¹ Nipele nachiweni chimanyisyo chine kwinani, chachikulungwa ni chakusimonjeka. Pali ni achikatumetume ŵa kwinani saba ŵana iputiko saba yakumalichisya, pakuŵa mu yeleyo lutumbilo lwa Akunnungu lumalile. ² Nipele nachiweni chindu mpela bahali jajikolochekwe ni lindala, chachiwanganyiche ni mooto. Sooni naweni ŵandu ŵawâchipun-dile chinyama ni chinyago chakwe, ni liina lyakwe likumanyika kwa namba jila. Ŵele ŵandu ŵajimi mungulugulu bahali jajikolochekwe ni lindala ali akumulile ing'wenyeng'wenye iŵapegwile ni Akunnungu. ³ Ŵajimbaga lujimbo lu che Musa, jwakitumichila jwa Akunnungu ni lujimbo lwa Mwanangondolo achitiji,

“Ambuje Akunnungu ŵa Ukombole wose,
ntesile indu yekulungwa ni yakusimonjeka nnope!
Alakwe Mwenye jwa ilambo yose,
matala genu gali gagoloka ni ga usyene!

⁴ Ambuje, ana ŵaani jwangakunjogopa,
ŵaani jwangakulikusya liina lyenu?
Pakuŵa alakwe jikape ndi ŵaswela.

Ŵandu wose ŵa ilambo chachiika
ni kumpopelela,

pakuŵa masengo genu gambone gaunukulikwe kwa ŵandu wose.”

⁵ Pakumala yelei, nipele najiweni Nyuumba ja Akunnungu kwinani jiugulikwe ni munkati mwakwe mwana lisakasa lya umboni wausyene. ⁶ Aŵala achikatumetume ŵa kwinani saba ŵawâkwete iputiko saba, wâkopweche pa Nyuumba ja Akunnungu jila ali awete iwalo yeswela yakunyesima ni nkanda wa sahabu pa mitima jao. ⁷ Ni jumo jwa Ŵele Ŵapanganyikwe Ŵajumi ncheche Ŵapele achikatumetume ŵa kwinani saba mbale saba sya sahabu syasigumbule lutumbilo lwa Akunnungu, ŵaali Ŵajumi moŵa gose pangali mbesi. ⁸ Nyuumba ja Akunnungu jagumbele lyosi lyalikopweche mu ukulu wa Akunnungu ni machili gakwe. Nganapagwa mundu juwâkombwele kwinjila mu Nyuumba jila mpaka payamasile iputiko saba ya achikatumetume ŵa kwinani saba ŵala.

16

Mbale saba sya Lutumbilo lwa Akunnungu

¹ Nipele napilikene liloŵe lyekulungwa kutyochela pa Nyuumba ja Akunungu lili nkwasalila achikatumetume ŵa kwinani saba, “Njaule nkajitile pachilambo mbale saba sya lutumbilo lwa Akunungu.”

² Nipele katumetume jwaandanda ŵajawile ni kwita mbale jakwe pachanya chilambo. Nombe yatyochele ipute ya koogoya ni ya kupeteka nnope pa ŵandu ŵaŵakwete chimanyisyo cha chinyama ni ŵaŵachipopelele chinyago chakwe.

³ Ni katumetume jwaawili ŵajitile mbale jakwe mu bahali. Nombe meesi gasandwiche ni kuŵa mpela miasi ja mundu jwawile ni yepanganyikwe yose yejumi yaili mu bahali yawile.

⁴ Ni katumetume jwaatatu ŵajitile mbale jakwe mu sulo ni mu iliŵa ya meesi, nombeyo yasandwiche miasi. ⁵ Nampikene katumetume jwa kwinani jwakwimilila meesi ali nkusala, “Alakwe Ŵaswela, ŵanli, ni jumwal-iji! Alakwe kwanti nyi nkulamula yaikuti kuŵajilwa. ⁶ Pakuŵa ŵajitile miasi ja ŵandu ŵa Akunungu ni ŵakulondola, nomwe mwapele miasi ang’we. Chelecho ni chaŵajilwe kupochela!” ⁷ Sooni napilikene liloŵe lyatyochele pa chilisa lili nkusala, “Eloo, Ambuje Akunungu ŵa Ukombole wose! Kulamula kwenu kuli kusyene ni kwa chigolochelo.”

⁸ Nipele katumetume jwa kwinani jwa ncheche ŵajitile mbale jakwe pa lyuŵa, ni lyuŵa lyapegwile machili ga kwajocha ŵandu kwa mooto wakwe.

⁹ Nombe ŵandu ŵajochekwe ni mooto, sooni ŵantukene Akunungu ŵaali ni ulamusi pa iputiko yose. Nambo nganasaka kugalauka ni kuleka sambi ni kwakusya Akunungu.

¹⁰ Nipele katumetume jwa kwinani jwa nsano ŵajitile mbale jakwe pa chitengu cha umwenye cha chinyama chachikali chila. Umwenye wakwe watajikwe chipi ni ŵandu ŵatandite kulilumanya ndimi syao ligongo lya kupoteka. ¹¹ Ni ŵantukene Akunungu ŵa kwinani ligongo lya kupotekwa kwao ni ipute yao. Nambo nganagalauka ni kuleka sambi sya ipanganyo yao yawamba.

¹² Nipele katumetume jwa kwinani jwa sita ŵajitile mbale jakwe pa lusulo lwekulungwa lwalukuŵilanjikwa Efulati. Meesi gakwe gajumwile, kuti litendekwe litala ligongo lya Mamwenye kutyochela kungopochelo lyuŵa.

¹³ Nipele nagaweni masoka gatatu gagali mpela moola, gali nkukopoka nkang’wa mwa lijoka lyekulungwa ni nkang’wa mwa chinyama chachikali chila ni nkang’wa mwa jwakulondola jwa unami. ¹⁴ Gele gali masoka gagakupanganya imanyisyo. Nombego ni gagakwaula kwa mamwenye ŵa pachilambo chose ni kwasonganganya pamo ku ngondo pa lyuŵa lyeku- lungwa lya Akunungu ŵa Ukombole wose.

¹⁵ “Mpikane! Une ngwika mpela jwa wiyi! Akwete upile jwelejo jwali chile ali awete iwalo yakwe kuti akajenda matakope akuno ni akunokuno ni kwaseka ni ŵandu pachiŵaone ali nkwenenda matakope.”

¹⁶ Nipele masoka gala gaasanganganye mamwenye peuto papakuŵilanjikwa kwa Chiebulania Halimagedoni.

¹⁷ Nombe katumetume jwa kwinani jwa saba ŵajitile mbale jakwe mwinani. Liloŵe lyekulungwa lyapikaniche kutyochela pa chitengu cha umwenye mu nyuumba ja Akunungu lili nkusala, “Iteendekwe!” ¹⁸ Nipele kwatyochele kumesya ni ilindimo ni njasi ni chindendemesi chachikulungwa cha chilambo. Chindendemesi cho chaliji chakogoya kwannope, ni chinganichityochele chitandile Akunungu paŵangumbile mundu. ¹⁹ Nipele musi waukulungwa ula wagaŵanyiche mbande sitatu, ni misi ja ilambo

yose jagumulikwe. Akunnungu nganauliŵalila Babeli musi waukulungwa. Ŵaung'wesisy chikombe cha divai ja lutumbilo lwao lwalukulu. ²⁰ Ilumba yose yapotele ni ikwesya nganiwoneka sooni. ²¹ Nombe janyele ula ja maganga gamakulungwa gagali ni chisilo, kila liganga kilo hansini ni kwa-puta ŵandu. Nombewo ŵantukene Akunnungu ligongo chiputiko cha ula jila chaliji chekulungwa nnope.

17

Jwachigwagwa jwankulu ni chinyama chachikali

¹ Nipele jumo jwa achikatumetume saba ŵa kwinani juŵaliji ni mbale saba ŵaiche ni kuusalila, “Njise akuno, chinannosye kulamulikwa kwa jwankongwe jwachigwagwa jula, musi wautawikwe pa meesi gamajinji. ² Mamwenye ŵa mchilambo ŵatesile nawo chikululu, nombe ŵakutama mchilambo akolelwe divai ja chigwagwa chakwe.”

³ Nipele Mbumu jwa Akunnungu ŵanyigele ni katumetume ŵanongwesye mpaka mwilambo. Kweleko nammweni jwankongwe ali atemi pa chinyama chechejeu chegumbale meena ga kwatukana Akunnungu. Nombecho chaliji ni mitwe saba ni misengo likumi. ⁴ Ni jwankongwe jula ŵawete chiwalo cha sambalau ni chechejeu, ŵalisalesye ni indu yekolochekwe kwa sahabu ni maganga ga ndalama ni lulu. Nombejo ŵakamulile chikombe cha sahabu mu nkono wakwe, chachigumbele indu yaikuchima ni isambo ya usakwa wa chikululu chakwe. ⁵ Nombewo ŵalembekwe pa usyo wakwe liina lyan-chitemela, “Babeli, musi waukulungwa, achikulugwe wa ŵachigwagwa ni wa yose yaikuchima pachilambo.” ⁶ Nammweni jwankongwe jo ali akolelwe miasi ja ŵandu ŵa Akunnungu ni miasi ja ŵandu ŵaŵaulegwe kwa ligongo lya kwasalila ŵandu umboni wa ngani ji Che Yesu.

Panammmweni nasimosile nnope. ⁷ Nambo katumetume jwa kwinani jula ŵamusisye une, “Ligongochi nkusimonga? Chinansalile indu yaipsisiche ya jwankongwe jwatemi pachanya pa chinyama chachikwete mitwe saba ni misengo kumi. ⁸ Chinyama chachikali chimwachiweni chili chachijumi kundanda, sambano chiwile. Nambo pachiŵandi chakopoche mu Lisimbo lyangali mbesi nambo chajonanjikwe. Ŵandu ŵakutama pa chilambo chasimonje, elo, ŵandu wose ŵanganalembekwa meena gao mu chitabu cha umi chitandile kupagwa chilambo, chasimonje kuchiwona chinyama chichaliji chachijumi kundanda, ni kuwa nambo sambano chikukopochela sooni.

⁹ “Pele lukusachilwa lunda ni umanyilisi. Jele mitwe saba jo, gali matumbi saba gaakutama jwankongwe pachanya pakwe. Jele mitwe saba jo jili mamwenye saba. ¹⁰ Pasikati ja ŵele mamwenye saba wo, mamwenye nsano amasile kuwa, jumo akulongosya ni jwine nganaŵe kwika, nambo pachaiche po chalongosye kwa katema kakajipi. ¹¹ Ni chinyama chachikali chichaliji chachijumi kalakala, nambo sambano nganichikola umi sooni, ali mwenye jwa nane. Ni jwelejo ali jumo jwa aŵala saba, nombejo chaulajikwe.

¹² “Ni misengo kumi jimwajiweni jili, ali mamwenye kumi ŵanganatande kutawala. Nambo chapegwe ulamusi wa kulongosya kwa katema kamo pe pamo ni chinyama chila. ¹³ Wose kumi chajilane nombewo chachimpa chinyama machili gao ni ulamusi wao wose wa kwatawala ŵandu. ¹⁴ Chamenyane ni Mwanangondolo, nambo Mwanangondolo pamo ni aŵala ŵaŵaaŵilasile ni kwasagula ŵaali ŵakukulupilichika, chiŵapunde ligongo jwele ali Ambuje jwa achambuje ni Mwenye jwa mamwenye.”

¹⁵ Nipele katumetume jwa kwini wâsalile une, “Meesi gamwagaweni pepala paŵatemi jwachigwagwa jula, jili mipingo ja kila ngosyo ni kila chilambo ni kila chiŵecheto ni kila mitundu. ¹⁶ Misengo kumi jimwajiweni ni chinyama chila, chiŵachime jwakulaŵalaŵa. Chiŵasumule yose yalinayo ni kwaleka makonope, chaalye nyama ja chiulu chakwe ni kwatinisya kwa mooto. ¹⁷ Pakuŵa Akunnungu ŵatasile mmitima jao achila chakuchisaka kuti chitendekwe kuti ajilane achinsyene pe kuchipa chinyama chila ulamusi wakulongosya, mpaka pele maloŵe ga Akunnungu pachigamalile.

¹⁸ “Ni jwankongwe jumwambweni jula uli musu waukulungwa waukwalamula mamwenye ŵa pachilambo.”

18

Konasika kwa Babeli

¹ Pakumala yeleyo nammweni katumetume jwa kwini jwine achitukaga kutyochela kwini, akwete ulamusi wekulungwa, ni kung'alima kwakwe chilambo chang'alime. ² Nipele ŵanyanyisye kwa machili achitiji, “Ugwile, Babeli musu wekulungwa ugwile, utendekwe pakutama masoka ni mbumu sili syose syausakwa, utendekwe pakutama ijuni yose ya usakwa ni yaikuchima. ³ Pakuŵa ŵandu ŵa ilambo yose ŵakolelwe divai jakalipa ja chigwagwa cho. Nombe mamwenye ŵa pachilambo ŵatesile najo chikululu. Nombe ŵandu ŵa malonda ŵa pachilambo ŵapatile ipanje kutyochela ni machili ga tama jakwe ja kusaka kulisengwasya kwannope.”

⁴ Nipele napilikene liloŵe line kutyochela kwini lichitiji
“Nkopoche kukwakwe ŵandu ŵangu!
Nkaŵa chindu chimo mu sambu syakwe;
Ntakupochela iputo yakwe.

⁵ Pakuŵa sambu syakwe siunjikene mpaka kwini, ni Akunnungu aikumbuchile ileŵo yakwe.

⁶ Chimwatendele ilaila mpela iŵaitesile kwa ŵanyamwe, mwauchisye kaŵili kwa aila iŵatendele ŵane.

Ngumbasye chikombe chakwe kaŵili chakung'wa chakalipa, mpela iŵatite pakungumbalichisya mmwe.

⁷ Mwape masausyo ni ipetesi malinga ni mwakulikusya ni kulipokasya kwakwe kwannope.

Pakuŵa akuŵecheta muntima mwakwe,
'Ngutawala nti mwenye jwankongwe!
Nginima jwambwililwe ni jwannume,
Une ngasapuka namose kanandi'

⁸ Kwa ligongo lyo iputiko yakwe tiiche pa lyuŵa limo pelyo, chiwa ni kusupuka ni sala.

Kupunda ni gelego chajochekwe pa mooto

pakuŵa Ambuje Akunnungu ŵakwalamula wo, akwete machili.”

⁹ Ni mamwenye ŵa pa chilambo ŵaŵatesile najo chigwagwa ni kupoka pampepe najo chalile ni kwalilila kwa malumbo pachaliwone lyosi lya kutinika kwakwe. ¹⁰ Chajime kwakutali pakugajogopa masausyo gakwe, achitiji, “Chanasa, chanasu kukwenu Babeli musu wekulungwa ni wauli ni machili! Pakuŵa kwa katema kamo pe kulumulikwa kwenu kuiche!”

¹¹ Ŵa malondo ŵa pachilambo chalile ni kusupuka ligongo ngapagwa mundu jwakusuma malonda gao sooni, ¹² ngapagwa sooni jwakusuma malonda ga sahabu ni feza ni maganga gandalama jajikulungwa ni lulu ni

iwalo yeswela ni iwalo ya sambalau ni iwalo ya halili ni iwalo yechejeu, itela yose yakununjila uchenene, ni yoombo yose yekolochekwe ni misengo ja ndembo ni yose yesepekwe mu itela ya ndalama jajikulungwa, ni yoombo yose ya shaba ni ya chisyano ni yombo ya malumalu, ¹³ ni mdalasini ni iliki ni ubani ni mauta gambone ni divai ni mauta ga seituni ni utandi wambone ni ngano ni ng'ombe ni ngondolo ni falasi ni mutuka ja kukwekwelemya ni falasi ni achikapolo namose umi wa w'andu. ¹⁴ W'andu wa malonda wa w'ansalile jwankongwe jula, "Indu yose ya kusalala imwasakaga mme nayo isowile, ni chipanje ni kulapikwa kummutwiche ni nganyiwona sooni ng'o." ¹⁵ W'andu wa malonda wa wasichile ni jwelejo musi ula, chajime kwakutalika kwaligongo lya kogopa masausyo gaktewe gakaika kwasimana ni wanyawo. ¹⁶ Chalile ni kulila kwamalumbo achitiji, "Chanasa! Chanasa kwa au musi wekulungwa wu. Wasyo welele kuwala iwalo yeswela, ni ya sambalau ni yechejeu ni kuliilemba kwa indu yaikolochekwe kwa sahabu ni indu yekolochekwe kwa maganga ga ndalama jajikulungwa ni kuwala lulu! ¹⁷ Kwa katema kamo pe ipanje yejinji yanti jeji namuna ji ijonasiche." W'akusilongosya meli ni w'akwenda mu bahali ni w'akupanganya masengo mu meli ni w'andu wose w'akutenda malonda kwa litala lya bahali w'ajimi kwakutalika.

¹⁸ Waliwani lyosi lya musi wo ni kuti, "Ngapagwa kose musi wekulungwa mpela musi wu." ¹⁹ Walitasile luundu pa mitwe jao kulosya kulilasika kwao, walisile kwa lilo we ni kulila kwa malumbo achitiji "Kulaga! Kulaga kwa musi wekulungwa! Musi wati wose waali ni ngala wa syasikulungwa syasikwenda mmeesi wasichile kutyochela ni ipanje yakwe yejinji. Nambo kwa katema kamo pe usoyesye indu yose."

²⁰ Nsangalale mmwe kwini! Nsangalale wanyamwe w'andu wa Akunungu pamo ni achinduna ni w'akulondola wa Akunungu! Kwaligongo lya indu yaikopochele mmusi ula, pakuwa Akunungu aulamwile kwa ligongo lya ipanganyo yampanganichisye wanyamwe!

²¹ Nipele katumetume jwa kwini jwali ni machili wanyakwile lisyago, waliponyisye mu bahali achitiji, "Kwanti iyiyi musi wa Babeli ni uchijile pakugumulikwa kusyene ni ngasiuwoneka sooni. ²² Namose lilo we lya w'andu w'akwimba ni lilo we lya ing'wenyeng'wenye ni w'akugomba ipeeta ni w'akugomba mapenga ngasilipikanika sooni mwenumwe ng'o. Nombe fundi jwa masengo gagali gose ngasaoneka mwenumwe sooni ng'o namose lisegwe lya lisyago ngasilipikanika mwenumwe sooni ng'o. ²³ Namose lilanguka lya lumuli ngasilumulika sooni mwenumwe ng'o. Lilo we lya mlombela ni jwakulombwa ngasilipikanika sooni kukwenu ng'o. W'amalonda wenu waliji ni machili pachilambo ni usa wi wenu walyungasisye w'andu wose wa chilambo."

²⁴ Wele musi wa Babeli walamulikwe kwa ligongo mu nkati mwakwe jawoneche miasi ja w'akulondola wa Akunungu ni w'andu wa Akunungu ni miasi ja awala wose wa waulajikwe pachilambo.

19

¹ Pagamasile gelego napilikene lilo we kutyochela kwini mpela lilo we lyekulungwa lya mpingo wa w'andu w'ajinji lichitiji, "Alapikwe Akunungu! Ukulupusyo ni ukulu ni machili ili ya Akunungu wetu. ² Ulamusi wakwe

uli wa usyene ni wagoloka. Anlamwile jwankongwe jwachigwagwa jwaku-manyika nnope, juwachinyenjile chilambo ni chikululu chao. Akunnungu annagasisye kwaligongo lya kwaulaga Wakutumichila Wao!”³ Nombewo kaaŵili wātite, “Alapikwe Akunnungu! Lyosi lya mooto waukutinisya musi ula likukwela mwinani moŵa gose pangali mbesi!”⁴ Ni achakulungwa ishilini na nne ŵala ni yepanganyikwe yejumi ncheche ŵaligwisisye manguku ni kwapopelela Akunnungu Wakutama pa chitengu cha umwenye. Wātite, “Eloo! Alapikwe Akunnungu!”

Chindimba cha ulombela wa Mwanangondolo

⁵ Nipele liloŵe lyakopochele pa chitengu cha umwenye lichitiji, “Mwalape Akunnungu ŵetu mwanya achikapolo ŵakwe wose, ŵanyamwe ŵankwajogopa ŵelewo, achakulungwa ni achanandi!”⁶ Nipele napilikene liloŵe mpela liloŵe lya mpingo wa ŵandu ŵajinji sooni mpela ila liloŵe lya meesi gaman-jinji gagakwilima ni sooni mpela ila liloŵe lya ilindimo ichtiji, “Alapikwe Akunnungu! Pakuŵa Ambuje Akunnungu ŵetu, ŵa Ukombole wose ali Mwenye.”⁷ Ayaga tusengwe ni kusangalala, twakusye Akunnungu kwa ukulu wakwe, pakuŵa ulombela wa Mwanangondolo uiche ni mwali jwaulombela ali chile.⁸ Mwali jwaulombela jo akundikwe kuwala chi-walo chachikunyesima nnope.” Pakuŵa chiwalo chachikunyesima cho gali masengo gambone ga ŵandu ŵa Akunnungu.

⁹ Pelepo katumetume jwa kwini ŵaasalile une, “Nmembe gelega: Akwete upile ŵelewo ŵawilanjikwe ku chakulya cha ulombela wa Mwanangondolo.” Ŵasalile sooni, “Agaga gali malowe ga usyene ga Akunnungu.”¹⁰ None nalig-wisisye manguku paujo pa makongolo gakwe kuti naapopelele.” Nambo ŵasalile, “Ngasintenda yeleyo, uneji ndili jwakutumichila jwa Akunnungu mpela mmwe ni mpela achinjenu ŵakuukulupila umboni nkati usyene uŵaunukwile Che Yesu. Usyene uŵaunukwile Che Yesu wo ukutyochela kwa Mbumu jwa Akunnungu jwakwakamuchisya ŵandu kusala utenga kutyochela kwa Akunnungu.”

Falasi jwanswela ni jwakwela falasi

¹¹ Pelepo nakuweni kwini kweuguche, nombeko kwana falasi jwan-swela. Ni jwakwesile pachanya pakwe akuŵilanjikwa Jwakukulupilichika ni Jwausyene, sooni akwalamula ŵandu ni kumenyana ngondo kwa litala lyambone paujo pa Akunnungu.¹² Meeso gao galiji mpela lilamba lya mooto, ni pantwe pao ŵawete indu yejinji mpela singwa sya chimwenye. Akwete liina lyalembechekwe lyangakulimanyilila jwine akaŵe asyene wo.¹³ Ŵawasile chiwalo chetoŵelele mmiasi, ni liina lyao likuŵilanjikwa, “Liloŵe lya Akunnungu.”¹⁴ Ni mipingo ja ŵandu ŵangondo ŵa kwini jankuyiye jichikwelaga falasi ŵaswela ni kuwala iwalo yakunyesima nnope.¹⁵ Ni mu kang’wa mwao likutyochela lipanga lyakutema kuti ŵapute ŵandu ŵa ilambo yose. Nombejo chalongosye kwa nkongojo wa chisyano. Nombejo chiŵakasanye ŵandu nti mundu jwakuminya sabibu peuto pakuminyila divai ja lutumbilo lwekulu lwa Akunnungu ŵaali ni Ukombole.¹⁶ Mu chakuwala chakwe ni mchiiga chakwe lilembekwe liina lyalikuti “Mwenye jwa mamwenye ni Ambuje jwa achambuje.”

¹⁷ Nipele nammweni katumetume jwa kwini ali ajimi pa lyuŵa. Ŵanyanyisye ni kuisalila ijuni yose iyagulukaga mwinani, “Njise! Ni ku-songangana pamo ku chakulya chachikulu cha Akunnungu.”¹⁸ Njise kunlye

iilu ya mamwenye ni ya achakulu wâ ngondo ni ya wându wâ machili ni ya falasi ni wakukwela falasi wao, njise kundye iilu ya wându wose wanganatawikwa ni achikapolo, wakuchimbichikwa ni wangakuchimbichikwa.”

¹⁹ Nipele nachiweni chinyama pamo ni mamwenye wâ mchilambo ni wându wao wâ ngondo ali asongangene pamo kuti amenyane ni juwatemi pa falasi jwanswela pamo ni wându wâ ngondo wakwe. ²⁰ Nambo chinyama chila chakamwilwe pamo ni jwakulondola jwa unami juwapangeny imanyisyo peuto pa wanyawo. Kwayele imanyisyo yo yalyungesye wându wâwaliji ni alama ja chinyama chila ni kuchipopelela chinyago chakwe. Chinyama chila ni jwakulondola jwa unami, wose wâwili waponyekwe ali wâjumi mu litanda lya mooto lyaligumbele maganga ga baluti gagakukolela. ²¹ Wându wâ ngondo wakwe waulajikwe ni lipanga lilyatyosile nkang'wa mwa juwatemi pa falasi jwanswela. Ni ijuni yose yajikwite kwa minou ja awâla wâwaulajikwe.

20

Shetani akutaWikwa yaka elufu moja

¹ Nipele nammweni katumetume jwa kwinani achiikaga kutyochela kwinani mu nkono wakwe akamulile chiugulilo cha Lisimbo lyangali mbesi pamo ni unyolo wekulungwa. ² Walikamwile lijoka, alila lijoka lya kalakala lyalikuwilanjikwa Jwachigongomalo pane Shetani ni kulita wâ minyolo kwa yaka elufu moja. ³ Katumetume jwa kwinani waliponyele lijoka mu Lisimbo lyangali mbesi, waugele nnango wa kwinjilila kweleko ni wâwisile chimatilo kuti akakombola sooni kwalyungasya wându wâ ilambo mpaka pachimale yaka elufu moja. Nambo pachimale yele yaka chasachilwe kugopolekwa sooni kwa katema kakajipi.

⁴ Nipele naiwani itengu ya umwenye ni wându watemi mwelelemo, wele wându wapegwile ukombole wa kulamula. Nasiwani mbumu sya wându wâwakatikwe mitwe ligongo waliji nkwasalila wându wane umboni wa ngani ji Che Yesu ni kulalichila Lilo we lya Akunnungu. Awâwa nganachipopelela chinyama ni chinyago chakwe atamuno nganatagwa chimanyililo pa usyo pao namose mmakono gao. Soonni wapegwilwe umi, ni watawele pamo ni Kilisito yaka elufu moja. ⁵ Wându wane wâwasigele mwa wâwawile nganapegwa umi mpaka imalile yaka elufu moja. Aku ni kusyuka kwaandanda. ⁶ Akwetenje upile, sooni mmbaya kukwawo wându wose wâ Akunnungu awâla wâali nkusyuka kwaandanda ku. Chiwa chawili ngachikola machili pachanya pao, chawê wambopesi wâ Akunnungu ni wâ Kilisito, nombewo chalongosye pamo nawo nti mamwenye kwa yaka elufu moja.

Shetani akulepela

⁷ Katema pachimalile yaka elufu moja, Shetani chaugulikwe mku-taWikwa kwakwe. ⁸ Nombejo pachakopoche chatande kwalambusya wându wapwilingene kila mbande ja pachilambo, wându wo akuwilanjkwa Gogi ni Magogi. Shetani chiwasonganganye pamo kwaligongo lya ngondo. Nombewo chawê achajinji mpela nsanga wa kumbwani. ⁹ Wapite mchilambo chose, walisyungwile likambi lya wându wâ Akunnungu ni musi waunonyelwe ni Akunnungu. Nambo watulwiche mooto kutyochela kwinani ni kwatinisya. ¹⁰ Nipele, Jwaulamba juwalambusyaga wându jula waponyekwe mu litanda lya maganga ga baluti gagakukolela, ni mwelelemo mwana chinyama chachikali

ni jwakulondola jwa unami, ni wose chasauswe muusi ni chilo, moŵa gose pangali mbesi.

Kulamulikwa kwa mbesi

¹¹ Nipele nachiweni chitengu cha umwenye chachikulungwa cheswela ni ajula juŵatemi pa chitengu cho. Kwinani ni chilambo yatisile paujo pao ni nganilipagwa liuto kwa ligongo lyao. ¹² None naweni ŵandu ŵaŵaliji awile achakulungwa ni achanandi ali ajimi paujo pa chitengu cha umwenye, ni itabu ili iugulikwe. Ni chitabu chiine chaugulikwe chele ni chitabu cha umi. Ŵandu ŵaŵaliji awile ŵalamulikwe malinga ni ipanganyo yao, mpela yaitite kulembekwa mu itabu. ¹³ Bahali jakopwesye ŵandu ŵaŵaliji awile ŵaŵaliji nkati mwakwe, chiwa ni kwiuto kwa ŵandu ŵawile kwakopwesye ŵandu ŵaŵaliji awile ŵaŵaliji nkati mwao. Jwalijose ŵalamulikwe malinga ni ipanganyo yakwe. ¹⁴ Nipele chiwa ni kwiuto kwa ŵandu ŵawile yaponyekwe mu litanda lya mooto. Lyele litanda lya mooto lyo lili chiwa chaaŵili. ¹⁵ Munda jwalijose jwangawoneka liina lyakwe kulembekwa mu chitabu cha umi, ŵaponyekwe pa litanda lya mooto.

21

Kwinani kwa sambano ni Chilambo cha sambano

¹ Nipele nakuweni kwinani kwa sambano ni chilambo cha sambano. Pakuŵa kwinani kwaandanda ni chilambo cha ndanda ipiite, ni bahali nganijipagwa sooni. ² None nauweni musi wauswela, Yelusalemu ja sambano, uchitulukaga kutyochela kwinani kwa Akunnungu uli uŵichikwe chile, mpela mwali jwaulombela jwaŵichikwe chile kwa ŵankwakwe. ³ Napilikene liloŵe lyekulungwa kutyochela pa chitengu cha umwenye lichitiji, “Nnole! Kumusi kwa Akunnungu kuli pasikati ja ŵandu! Nombewo chatame pasikati ja ŵanyawo nombe ŵanyawo chaaŵe ŵandu ŵakwe. Akunnungu asyene chatame nawo ni chaaŵe Akunnungu ŵao. ⁴ Ŵelewo chiŵasyule misosi jao jose. Chiwa ngachipagwa sooni, atamuno ngaipagwa ipetesi, atamuno kulila, atamuno masauko sooni, pakuŵa indu yose ya kalakala ipiite!”

⁵ Nipele jwakitama pa chitengu cha umwenye jula ŵaŵechete, “Nnole! Yose nguipanganya ya sambano.” Sooni ŵasalile, “Nnembe indu yi, pakuŵa aga maloŵe gali gakukulupilichika ni gasyene!” ⁶ Nipele ŵasalile, “Gamasile! Une ndili Alufa ni Omega, yaani, Jwakuitandisa indu yose ni Jwakumalichisya indu yose. Jwakwete njota chinaape meesi ga kung’wa kutyochela mu uliŵa wa meesi ga umi pangali malipilo. ⁷ Juchapunde chapoc-hele gelega, ni une chime Akunnungu jwao, nombejo chaaŵe mwanangu. ⁸ Nambo ŵandu ŵa woga ni ŵandu ŵangakukulupilila ni ŵandu ŵa wamba ni ŵa kuulaga ni ŵandu ŵa chigwagwa ni ŵandu ŵa usaŵi ni ŵandu ŵakuchipopelela chinyago ni ŵandu ŵa umani wose, liuto lyao lili litanda lya maganga gaakukolela mooto, chele chili chiwa chaaŵili.”

Yelusalemu ja sambano

⁹ Nipele jumo jwa achikatumetume ŵa kwinani saba jwali ni mbale saba syasigumbele iputiko saba ya mbesi ŵaiche ni kuusalila, “Njise! Ni une chinannosye mwali jwaulombela, ŵankwakwe Mwanangondolo.” ¹⁰ Nipele Mbumu jwa Akunnungu ŵanongwesye ni katumetume jwa kwinani jo ŵanyigele mpaka kuchikwesya chachileu. Ŵanosisye musi weswela

yaani Yelusalemu uchitulukaga kutyochema kwinani kwa Akunnungu, ¹¹ uching'alimaga kwa ukulu wa Akunnungu. Musi wo kung'alima kwakwe kukulandana ni lilanguka lya liganga lya ndalama jekulungwa lyalikuw'lanjikwa yaspi, lyalikuchenga mpela lindala. ¹² Sooni musu wo waliji ni likumba lyalileu ni lyalikulungwa, lilyaliji ni minango kumi na mbili, ni kila nnango umo wagosekwe ni katumetume jwa kwinani. Ni pachanya pa kila nnango palembekwe liina limo mwa meena ga ngosyo kumi na mbili sya w'andu wa ku Isilaeli. ¹³ Mbande syose syaliji ni minango jitatu, kulikukopoka lyuwa kwana minango jitatu ni kumpoto kwana minango jitatu ni kulikutwila lyuwa kwana minango jitatu ni kulujenda kwana minango jitatu. ¹⁴ Likumba lya wele musu lyataw'ikwe pachanya misingi ja maganga kumi na mbili ni pa misingi jo galembeke meena ga achinduna kumi na mbili wa Mwanangondolo.

¹⁵ Katumetume jwa kwinani juwa wechetaga none waliji ni chitela cha kupimila chachikolochekwe ni sahabu, kuti akombole kuupima musu ni minango jakwe ni makumba gakwe. ¹⁶ Nipele musu ula waliji ni mbande ncheche syakulandana, uleu ni mapana gakwe yalandene, waupimile musu ula kwa chitela chakwe, uleu ni wipi ni lisusa, mpela maili elufu moja na mia tano. ¹⁷ Katumetume jwa kwinani jula wapimile likumba lya musu ula, lyaliji makono sitini kwa chipimo chiwasoyewelele w'andu. ¹⁸ Lyele likumba lyaliji lita'wikwe kwa maganga gamachejeu ga ndalama jekulungwa gagakuw'lanjikwa yasipi ni musu usyene waliji uta'wikwe ni sahabu jambone, jajikuchenga mpela lindala. ¹⁹ Maganga gagataw'ile nsingi wa likumba lyo kusyungula musu gakolochekwe ni maganga ga ndalama. Nsingi waandanda wata'wikwe kwa maganga gamachejeu gagali mpela maganga ga yasipi, ni nsingi wa'wili waliji wa maganga ga safilo ni nsingi waatatu wa maganga ga kalikedoni ni nsingi waancheche wa maganga ga sumalidi, ²⁰ nsingi wa nsano waliji wa salidoniki ni nsingi wa sita waliji wa akiki ni nsingi wa saba waliji wa kilisolito ni nsingi wa nane waliji wa sabalajadi ni nsingi wa tisa waliji wa manjano ni nsingi wa kumi waliji wa kilisopiloso ni nsingi wa kumi na moja waliji wa yasinto ni nsingi wa kumi na mbili waliji wa ametisito. ²¹ Ni minango jajikulungwa kumi na mbili jila, kila umo wakolochekwe kwa lulu jimo. Litala lyekulungwa lya musu lyakolochekwe kwa sahabu jambone jajikuchenga mpela lindala.

²² Mmusu ula nganinajiwona Nyuumba ja Akunnungu, pakuwa Ambuje Akunnungu wa Ukombole ni Mwanangondolo alinji pelepo, kwayele Nyuumba ja Akunnungu ngajikusachilwa. ²³ Nipele mu musu mo ngamukusachilwa lyuwa liwale atamuno lwesi, pakuwa ukulu wa Akunnungu ukwalanguchisya kwa lumuli lwakwe lwaluli Mwanangondolo. ²⁴ W'andu wa ilambo chatame mu lyele lilanguka ni mamwenye wa ilambo yose chauichisye musu wo ukulu. ²⁵ Minango jekulungwa ja musu ula ngajigalikwa kose, pakuwa ngachipagwa chilo. ²⁶ W'andu wose wa ilambo chaiichisye ukulu ni luchimbichimbi mmusi mo. ²⁷ Nambo chachili chose chakunyakala ngachijinjala mwelemo ng'o, atamuno mundu jwalijose jwakuintendekanya yakuchima pane ya unami. Nambo chajinjile awala pe wa'walembeke meena gao mu chitabu cha umi cha Mwanangondolo.

22

¹ Nipele katumetume jwa kwinani waanosisye lusulo lwa meesi gagakwikanago umi gagakung'alima mpela lindala, gachityochelaga pa chitengu

cha umwenye wa Akunnungu ni Mwanangondolo. ² Lwele lusulo, meesi gakwe gajilimaga pa mbindikati ja litala lyalikulungwa lya musi. Mwingu-lugulu litanda paliji ni chitela cha umi chachikusogola isogosi mala kumi na mbili pachaka, ni masamba gakwe gali ntela wa kwalamya wāndu wā ilambo yose. ³ Ngapagwa chindu chachilichose chachilwesekwe ni Akunnungu chachichiwooneche pa musi wo.

Chitengu cha umwenye wa Akunnungu ni cha Mwanangondolo chichiwe mu wele musi, ni wakatumichila wakwe Akunnungu chiwapopelele. ⁴ Nombewo chiwawone ku meeso kwakwe ni liina lyao chililembekwe pa usyo pao. ⁵ Chilo ngachipagwa sooni, atamuno ngaasaka lulanga lwa lumuli pane lyuwa, pakuwa Ambuje Akunnungu chiwaaalanguchisye, nombewo chalongosye nti mamwenye mowa gose pangali mbesi ni mowa gose pangali mbesi.

Kwika ku Che Yesu

⁶ Nipele katumetume jwa kwinani wasalile une, “Malowe ga gali gausyene ni gaku lupilichika. Ambuje Akunnungu wakwapa Mbumu jwakwe wakulondola, wantumile katumetume jwao jwa kwinani wasalile wakutumichila wao indu yaikusachilwa ikopochele pangakawa.”

⁷ Che Yesu akusala, “Mpilikane! Ngwika chitema! Jwana upile jwelejo jwakugakumulichisya malowe ga kulondola gagali mu chitabu chi.”

⁸ Une che Yohana, ni junaipilikene ni kwiwona yele indu yo. Panamasile kupilikana ni kwiwona, nalgwisisye pa makongolo ga jwele katumetume jwa kwinani juwanosisye une yele indu yo, ni nasachile kwapopelela.

⁹ Nambo welewo wasalile une, “Nkatenda yeleyo! Une ndili jwakutumichila mpela mmwe ni achapwenu wakulondola ni wose wakwitichisya utenga wauli mu chitabu chi. Mwapopelele Akunnungu!” ¹⁰ Sooni wasalile une, “Malowe ga kulondola gagali mu chitabu chi nkagasisa mpela chantemela, pakuwa katema ka kumalichikwa kwakwe kawandichile. ¹¹ Sambano jwakutendekanya yangalimate ajendelechele kutenda yangalimate ni jwusakwa apunde kutendekanya ya usakwa. Ni jwakutendekanya yaili yambone apunde kutendekanya yaili yambone ni jwali jwanswela apunde kuwa jwanswela.”

¹² Che Yesu watite, “Mpikane! Ngwika chitema ni mituuka jichinampe jwalijose mwenumwe malinga ni masengo gakwe. ¹³ Une ndili Alufa ni Omega, jwandanda ni Jwambesi, Junguitandisya indu yose ni Junguichisya kumbesi.”

¹⁴ Akwete upile wele wakuchapa yakuwala yao, kuti akundikwe kwinjila mminango ja musi ni kulya isogosi ya chitela cha umi. ¹⁵ Nambo wāndu wakuitendekanya yangalumbana waali mpela mbwa, ni wasawi ni wāndu wā chigwagwa ni wāndu wā kuulaga ni wāndu wakuipelele inyago ni wose waikwanonyela kuwecheta ya unami, ngaajinjila ng'o mu musi wo.

¹⁶ “Une, Che Yesu, nantumile katumetume jwa kwinani jwangu kusala ngani si, mu mipingo ja wāndu wakunkulupilila Kilisito. Uneji ndili jwa uwelesi u che Daudi, ndili ndondwa ja ng'andu jajikung'alima.”

¹⁷ Mbumu jwa Akunnungu ni mwali jwaulombela akuti, “Njise!”

Jwakugapilikana malowe ga, akusachilwa asale, “Njise!”

Ni mundu jwakwete njota, ajise, ni mundu jwakusaka meesi gagali ni umi ajigale pangali malipilo.

Pakumalichisya

¹⁸ Une che Yohana ngwajamuka wose wakuupilikanila umboni wa maloŵe ga kulondola gagali mu chitabu chi: Mundu jwalijose juchajonjehesye chindu chachili chose mu yelei, Akunnungu chiŵalagasye kwa iputiko yailembekwe mwelemu. ¹⁹ Mundu jwalijose atyosyaga liloŵe lyalililyose mmaloŵe ga ngani sya kulondola gagali mu chitabu chi, Akunnungu chiŵasumule liunjili lyakwe lya chitela cha umi ni kulityosya liuto lyakwe mmusi weswela, aula waulembekwe mu chitabu chi. ²⁰ Che Yesu jwakusala nkati ngani ji, akuti ili isyene, “Eloo, ngwika chitema.”

Eloo! Njise Ambuje Che Yesu!

²¹ Ngunsachila umbone wa Ambuje uŵe ni wanyamwe wose. Eloo.